

श्री ११३

श्री ११३

श्री ११३

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી ક.પીરાણિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૬૦- ગર્ગાક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૧૨૦૧૩

વિાસ ૬૬૬૪:૬

મહાન શાએર ફિરોસી વસીનું

શાહનામું

ગુજરાતી હુરૂફે તમામ અવતો તથા તેનો તરજુમો.

અસી રંજ બોરહમ ફરીન સાલે સી
અજમ એન્દલુ કરદમ બહીન પારસી
તો ધનરા દોષ્ટી કસાનલુ મહાન
અયકસાન રવેશ દર અમાનલુ મહાન
બહીન નામલુ બર ઉચ્છા બોગ્ગરહ
બેખાનહ હરાન કરા કે દારહ ખરહ
(ફિરોસી)

“ ત્રીસ વરસ તલક રંજ ખેચીઓ મોટા
મુવો મુલક ધરાનનો પ્રાપ્તો છવતો
તું નો જાણતો એહને જુહી કાંઠાનીઓ
કે એકજ રીતનો નહીં હતો આ જમાનો
ગુજરશે વરસ પર વરસ બેશમાર
પાણ વાંચશે આ કેતાબ હનસાન અક્સદાર ”
(મનશુખ)

વૉલ્યુમ ૧૦ મું.

અનાવનાર

માહીયાર નવરોજી કુટાર.
ફરામર્ઝ નવરોજી કુટાર.

મુંબઈ.

શાહનામા પ્રેસ.

સને ૧૨૮૭ ચહદજીઈ.

સને ૧૯૧૮ ઈસવી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈ-સંગ્રહ
૭૬૬૮

Registered under the Government of India's Act XXV of 1867.

આ પુસ્તક રાને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરેલું છે.

આ પુસ્તક “ધી શાહનામા પ્રેસ” મુંબઈ કોટ ફ્રીયર રોડ કારવાર સ્ટ્રીટ
માણેકજી રૂસ્તમજી કંટ્રાક્ટર બીલ્ડીંગ નંબર ૫૦-૬૨ માં એવરેક
ફરામર્ઝ નવરોજી કુટારે પોતાને માટે છાપી
ત્યાંથીજ પ્રગટ કીધું છે.

THE SHAHNAMA OF FIRDAUSI.

ITS FULL TEXT & ITS TRANSLATION (in Gujarati)

BY
MAHIAR NAVROJI KUTAR
AND
FARAMARZ NAVROJI KUTAR

“ Bináhá-i-ábád gardad kharáb
Zi bárán o az tábish-i-áftáb
Pai afgandam az nazm-i-kákh-i-baland
Keh az bád o bárán niyábad gazand. ”

(FIRDAUSI.)

“ The homes that are the dwellings of to-day
Will sink 'neath shower and sunshine to decay
But storm and rain shall never mar what I
Have built—the palace of my poetry. ”

(WARNER.)

VOL. X.

Bombay.

SHAHNAMA PRESS.

1918

(All rights reserved.)

" No other great poet ever imposed such strict limitations on himself or so sternly adhered to them as did Firdausi. He put himself at the mercy of his authorities and where they fail him, as they do sometimes in this portion of the Shahnama, he makes no attempt TO INVENT INCIDENTS, but leaves a blank and passes on. This is a proceeding for which the poet should be praised rather than blamed."

(WARNER.)

હિન્દ સરઝમીનમાં પહેલવહેલો દસ્તૂરીનો પાયો નાખનાર
અરો! દસ્તૂર મેહરજી રાણાની પુરાતમ ગાદીના ૧૪ માં જયનેશીન

અને તે ગાદીને પોતાની બાહોશી અને લાયકાતથી દીવાવનાર,

નવસારીના સઘળા કુકમોનો સ્વીકારાયલો વરો,

ત્યાંનાં શુ' આલા કે અદના લોકોમાં માન અને મોહખત પામેલો

અને સરકાર દરબારમાં અતિ ચઢિયાતો માન મરતબો ધરાવનાર નર

મૂંમ દસ્તૂર દારાબજી માહીયારજી દસ્તૂર મેહરજી રાણા,

કે જેવળ સાહેબે

ભગરસાથ અન્નુમનની નહીં ભૂલી શકાય તેવી મહાન સેવા બજાવી

તન, મન અને ધનથી મેહનત લઈ

અન્નુમનના સઘળા આગળા હકોનું રક્ષણ કર્યું

અને ખરાં દિલથી અન્નુમનની પોશ્તપનાહી કરી,

તેવા નેક દસ્તૂરનાં પવિત્ર રહને

અમો એજ અન્નુમનના કમતરીન બેરાદરો

આ દશમાં વૉલ્યુમની સેવા

પુરતાં માન અને મગફરી સાથ

અર્પણ કર્યે છિયે.

પુસરૂ.

પુસરૂએ બેહરામની પાછળ લશ્કર સાથ નરવહને મોકલવો.
અને નરવહનું તેના હાથ ઉપર પકડાઈ જવું અને
બેહરામનું ખાકાને ચીનની નઝદીક જવું. ... ૧
પુસરૂએ બેહરામની છાપણીનો નાશ કરવો અને તેણે
કચસર ઉપર નામુ લખવું અને સરપાવ તથા
હથા સાથનો તેનો જવાબ મેળવવો. ... ૪
નેયાતસનું બંદૂક ઉપર ગુસ્સે થવું અને મયમે તેઓ
વચ્ચે સલાહ કરાવવી. ... ૬
પુસરૂએ નેયાતસ અને બીબા રૂમીએ ઉપર બક્ષેશ કરવી
અને તેઓને પાછા રૂમ મોકલવા અને ઈરાની
સરદારોને નામનાં પાદશાહી ફર્માનો લખવાં. ... ૮
ફિદેઈસીનું પોતાના બેટાનાં મરણ માટેનું રૂદન. ... ૧૧
બેહરામ ચોબીનેહનું ખાકાને ચીન સાથનું હાસ્તાન. ... ૧૨
મકાદરૂદનું બેહરામ ચોબીનેહના હાથ ઉપર માર્યું જવું.
શીરકપ્પી નામના જનવર ખાકાનની બટીને મારી નાખવી
અને તેનું બેહરામ ચોબીનેહના હાથ ઉપર માર્યું
જવું અને ખાકાને તેને ચીનના મુલક સાથ
પોતાની બેટી આપવી. ... ૧૬
પુસરૂનું બેહરામ ચોબીનેહનાં કામથી વાકેફ થવું અને
ખાકાન ઉપર નામુ લખવું અને તે નામાનો
જવાબ મેળવવો. ... ૨૧
પુસરૂએ ખાકાને ચીન આગળ ખરરાદે બર્ઝાનને મોકલ-
વો અને તેણે બેહરામ ચોબીનેહને મારવાનો
બરો કરવો. ... ૨૪
ખરરાદે બર્ઝાનના ચારાથી બેહરામ ચોબીનેહનું કલ્તના
હાથ ઉપર માર્યું જવું. ... ૩૦
ખાકાનને બેહરામ ચોબીનેહનાં મોતની ખબર થવી અને
તેણે કલ્તનું કુટુંબ અને ઘરખાર તારાજ કરાવવું. ... ૩૪
પુસરૂનું બેહરામ ચોબીનેહના માર્યા જવાથી વાકેફ થવું
અને તેણે ખરરાદે બર્ઝાનને નવાઝેશ કરવી. ... ૩૫
ખાકાને પોતાના બાઇને બેહરામની બેહેન ગોરદિયહ
નઝદીક તેણીના બાઈનાં મોતની ખબર પૂછાવ
નારાં નામા સાથે મોકલવો અને તેની સાથે
પોતાની શાહીની પાહરા દેખાડવી અને તે નામાનો
જવાબ મેળવવો. ... ૩૬
ગોરદિયહે પોતાના નામદારો સાથ મસ્લહત કરવી અને
મર્થથી તેણીનું નાસી જવું. ... ૩૮
ખાકાનને ગોરદિયહના નાસવાની ખબર થવી અને તેણે
તુમોર્ગને લશ્કર સાથ તેની પછાડી મોકલવો અને
ગોરદિયહે તુમોર્ગને મારી નાખવો. ... ૪૧
ગોરદિયહનું ગોરદૂથ ઉપર નામુ. ... ૪૩
પુસરૂએ બંદૂકને મારી નાખવો. ... ૪૩
ગોસ્તહમે પુસરૂથી સર ફેરવવું અને તેનું ગોરદિયહ
સાથ પરણવું. ... ૪૪

પુસરૂએ ગોરદૂથ સાથ ગોસ્તહમનાં કામમાં મસ્લહત કરવી
અને ગોસ્તહમનું ગોરદૂથના ચારાથી ગોરદિયહના
હાથ ઉપર માર્યું જવું. ... ૪૬
ગોરદિયહનું પુસરૂ ઉપર નામુ અને પુસરૂએ તેણીને પોતાની
નઝદીક બોલાવવી અને તેણીની સાથ શાહી કરવી. ... ૪૮
ગોરદિયહે પુસરૂ આગળ પોતાના હોનરો દેખાડવા. ... ૫૦
પુસરૂએ એક ખૂરી પાસીયતના હાકેમને રમમાં મોકલી
આપવો અને તેણે રમના લોકો ઉપર બ્રહ્મ ગુજારવો. ... ૫૨
ગોરદિયહે પુસરૂ આગળ યુક્તિ કરવી અને પુસરૂએ
તેણીને રમનો મુલક બક્ષેશ કરવો. ... ૫૪
પુસરૂએ પોતાની પાદશાહીના બાગ પાડવા. ... ૫૫
પુસરૂ પર્વજના બેટા શીરૂએ મર્થમને પેટ ખરાબ થોધ-
ડિયાંમાં જન્મ લેવો અને પુસરૂએ કચસર ઉપર
ખુશખબરી મોકલવી. ... ૫૮
કચસરનું હથા સાથનું પુસરૂ ઉપરનું નામુ અને છસુ
ઠાઇરટને દીધેલી ફાંસીનાં લાકડાંને પાછું મારવું. ... ૬૦
પુસરૂ તરફથી કચસરનાં નામાનો હથા સાથનો જવાબ. ... ૬૪
પુસરૂ પર્વજ અને શીરીનનું હાસ્તાન. ... ૬૬
પુસરૂનું શેકારે જવું અને તેનું શીરીનને જોવું અને
તેણીને પોતાનાં જ્ઞાનખાનામાં મોકલવી. ... ૬૮
ઈરાનના ખુઝેગોનું પુસરૂનાં જ્ઞાનખાનામાં શીરીનના
આવવાથી વાકેફ થવું અને તેઓએ પુસરૂને શીખા-
મણ આપવી અને પુસરૂના જવાબથી તેઓનું
ખુશહાલ થવું. ... ૭૦
શીરીને મર્થમને મારી નાખવી અને પુસરૂએ શીરૂયને
કથ દેવો. ... ૭૨
પુસરૂએ મેહરાબદાર પાદશાહી આસન બનાવવું. ... ૭૪
પુસરૂ પર્વજ સાથનો સંગેશ અને બારબુદ ગવેયાનો
અહવાલ. ... ૭૮
પુસરૂએ મહાઈન શેકરમાં મેહલ બંધાવવો. ... ૮૧
પુસરૂ પર્વજના ફળદળા અને મોટાઈની બાબતમાં. ... ૮૫
પુસરૂનું ઇન્સાફથી પાછું ફરવું અને સરદારોનું તેનાથી ફરી
મેસડું અને ગોરાજે કચસરે રૂમને બોલાવી મંગાવવો. ... ૮૭
પુસરૂની તાલમેલથી કચસરનું પાછું ફરવું અને સરદારો
રોએ શીરૂયને બંદમાંથી છૂટા કરવો. ... ૮૮
પુસરૂનું પકડાઈ જવું અને શીરૂએ તેને તથસફૂનમાં
મોકલવો. ... ૯૫
શીરૂય.
શીરૂયને નામે જણાવવા કોબાદની પાદશાહી સાત મહિના
હતી. શીરૂયનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેણે
શીખામણ આપવી અને સરદારોને બાપની નઝદીક
શીખામણ દેવા અને માફી માગવા માટે મોકલવા. ... ૯૬
શીરૂયને પુસરૂનો જવાબ. ... ૧૦૫
શીરૂયે પુસરૂ પર્વજ માટે અફસોસ કરવો અને તેનાથી
સરદારોનું નાખુશ થવું. ... ૧૧૬

પુસર આગળ બારબુદની માતમ અને તેણે પોતાનાં
અગળાં કાપી નાખવા અને વાળન્ટર બાળી મૂકવું. ૧૧૮
સરદારોએ શીરથથી પુસરને મારી નાખવા માટે માગણી
કરવી અને તેનું ચેહર હોરમચ્છદના હાથ ઉપર
માયું જવું. ... ૧૨૦
શીરથે શીરીનની માગણી કરવી અને શીરીને આપધાત
કરવો અને શીરથ પછી માર્યાં જવો. ... ૧૨૩
અર્દશીર.
શીરથના બેઠા અર્દશીરની પાદશાહી છ મહિના હતી.
અર્દશીરે શીરથનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને સર
દારોને નસીહત કરવી. ... ૧૨૮
ગોરાચનું અર્દશીરની પાદશાહીથી નાખ્યુ થવું અને
તેના ચારાથી પુસરના બેઠા કીરચના હાથ ઉપર
અર્દશીરનું માયું જવું. ... ૧૨૯
ગુરાચ.
ગુરાચ કે જેને ફાર્શન પછી કહેતા હતા તેની પાદશાહી
પચાસ દિવસ હતી. ગુરાચને અર્દશીરના માર્યાં
જવા વિષે ખબર થવી અને તેણે ધરાન ઉપર હજીવો
કરવો અને તેનું તખ્ત ઉપર બેસવું તથા તેનું
રોહરાન ગુરાચના હાથ ઉપર માયું જવું. ... ૧૩૩
પૂરાનદોખત.
પૂરાનદોખતની પાદશાહી છ મહિના હતી. પૂરાનદોખતનું
તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેણીએ કીરોચ પુસરને
કતલ કરવો તથા તેના કમાનાનું આખેર થવું. ૧૩૭
આઝર્મદોખત.
આઝર્મદોખતની પાદશાહી ચાર મહિના હતી. આઝર્મદો
ખતનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેનું મરણ પામવું. ૧૩૮
ફરરોખઝાદ.
ફરરોખઝાદની પાદશાહી એક મહિના હતી. ફરરોખ
ઝાદનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેનું એક ગોલામના
હાથ ઉપર માયું જવું. ... ૧૪૦

યઝદગેઈ.
યઝદગેઈની પાદશાહી વીસ વર્ષ હતી. યઝદગેઈનું તખ્ત
ઉપર બેસવું અને તેણે સરદારોને નસીહત કરવી. ૧૪૨
સઅદે વકામન ધરાન ઉપર ચઢી આવવું અને યઝદગેઈ
રેતમને તેની લડાઈ માટે મોકલવો અને રેતમે
પોતાના ભાઈ ઉપર નામુ લખવું. ... ૧૪૩
રેતમનું સઅદે વકાસ ઉપર નામુ અને તેના જવાબ ૧૪૮
રેતમની સઅદે વકાસ સાથની લડાઈ અને રેતમનું
માયું જવું. ... ૧૪૨
યઝદગેઈ ધરાનીએ સાથ મરલહત કરવી અને તેનું
ખેરાસાન જવું. ... ૧૪૪
યઝદગેઈનું માહુએ સૂરી ઉપરનું નામુ. ... ૧૪૭
યઝદગેઈનું વસના હાકેમો ઉપરનું નામુ. ... ૧૪૮
યઝદગેઈનું વસ જવું અને માહુએ સૂરીનું તેને એરેતે
કપાલ જવું. ... ૧૬૨
માહુએ સૂરીનું બીમનને યઝદગેઈની લડાઈ માટે ઉરકેરવું
અને યઝદગેઈનું નાસવું અને ધંટીનાં કારખાનામાં
હુપાઈ જવું. ... ૧૬૩
માહુએ સૂરીએ ધંટીવાળાને યઝદગેઈને મારી નાખવા માટે
મોકલવો અને તેને મારી નાખવાથી દૂર રહેવા
માટે તેના વઝીરાએ તેને શીખામણ આપવી. ... ૧૬૭
યઝદગેઈનું પુસર ધંટીવાળાના હાથ ઉપર માયું જવું. ૧૭૧
માહુએ સૂરીનું યઝદગેઈના માર્યાં જવાથી વાકેફ થવું
અને તેનું તખ્ત ઉપર બેસવું. ... ૧૭૬
બીમનને યઝદગેઈના માર્યાં જવાની અને માહુએ સૂરીએ
તખ્ત ઉપર બેસવાની ખબર પડવી અને તેની
લડાઈ માટે લશ્કર લઈ જવું. ... ૧૭૮
માહુએ સૂરીનું પકડાઈ જવું અને બીમનનાં ફર્માનથી
તેનું માયું જવું. ... ૧૮૦
શાહનામુ પુર કરવાની તારીખ. ... ૧૮૩

FOREWORD

(By SOHRAB JAMSHEDJI BULSARA, M.A.)

I.—HISTORY OF THE TRANSLATIONS OF THE SHAH NAMA

THE EARLIEST ATTEMPTS

THE Shah Nama is one of the greatest books of the world, and so it has a secure place among the world's great classics. But while its charms have captivated the whole of the orient for a considerable period, the peoples of Europe knew very little about it till quite recent times. It was the Englishman Jones who in 1774 introduced it to Europe by including in his Latin work on Asiatic poetry translations of some of its passages. After him, other Englishmen have given us versions of some of its portions in the English language. And among these Atkinson's work is perhaps the most popularly known.

There have been similar attempts at partial translations in German and Russian. But the first enterprise to give a full rendering of the whole work was undertaken by Jules Mohl before 1838, and was completed after his death by M. Barbier de Meynard under the patronage of the French Government. Another complete translation was published in Italian verse by Signor Pizzi between 1886 and 1888. And the third and the last has been that of two Englishmen, the Warner brothers, in English verse. Their first volume appeared in 1905 and the work of publication is likely to be finished off soon. This last gives a very creditable result, and will lead the English reading world to appreciate the genius of the great Persian poet in a far greater way than before.

Strange as it may appear, till the commencement of the nineteenth century, the Parsees of India seem to have made no attempt to translate the Shah Nama into their vernacular. This might be due to the reason that Persian being the state language in the Mogul Empire, their learned men were masters in that tongue and often gave recitals with translation from that monumental work, and thus kept the people fairly acquainted with the subjects of the great Epic. Besides it often happened that industrious scholars of those early days undertook and finished works of great labour and learning, which

were never known to the outside world and were consigned to perpetual oblivion by destruction in course of time.

An earlier attempt might therefore have met such a fate ; but the first known complete translation into the Gujarati language is said to have been successfully completed in 1803 by Dastur Framji Sohrabji Meherji Rana, a learned prelate of the Zarathushtrian Church. That work has remained in manuscript form, and is now in the possession of Ervad Manekji Rustamji Unvala, a learned Parsee Priest of Bombay. Since then portions have been translated into that language with more or less success ; and among these the works of the Parsee poet Mansookh and of Dr. J. J. Modi are fairly known among our people. Mansookh had intended to give a complete translation in Gujarati verse, but was compelled to give it up for want of patronage after he had published a few thin volumes.

HOW THIS TRANSLATION IS PREPARED

The first complete translation into Gujarati has recently been published in four volumes by Dastur Minocheher D. J. Jamaspasana, a High Priest of Bombay, who has thus made a very laudable use of his time devoted to study and learned pursuits. These four volumes appeared between 1911 and 1915, and seem to have stimulated other similar publications. Because since 1914 Ervads Kutar brothers have been engaged on publishing their great translation which this volume completes ; whereas another gentleman, Mr. N. R. Master, hopes to publish a complete translation in Gujarati verse, having already issued to the public some portions of this.

Ervads Mahyar and Framroze Naoroji Kutar are two learned brothers who during their various occupations as ministers of the Zoroastrian Church, have found time for an undertaking which reflects great credit on them both. This industrious and learned pursuit of theirs has placed in our hands ten precious volumes of traditional and historic treasures of inestimable value. They belong to a branch of learned priests, and derive their descent from Dastur Darab Pahlān, an illustrious prelate of the early eighteenth century. Both are deep students of Persian, the knowledge of which they have developed to a great degree of perfection.

The plan they have followed in the preparation of this translation is peculiar. The beautiful Persian verse of the original has a bewitching charm for all Parsees, and they are passionately fond of hearing it recited even if they did not understand a single word of it. For their benefit as well as for the advantage of every Parsee who understood Persian, they have given a Gujarati transliteration of the entire text along with the translation. Each

page is divided into two columns: one giving the transliterated text, the other the translation. The translation is as literal as possible and verse by verse, the rendering of each verse having been placed exactly opposite it in the neighbouring column.

The advantages of such a plan are obvious, and hence it will prove of great utility and convenience to students. In the transliteration the translators have found great scope for the display of learning in Persian. They have not only given us a carefully prepared text, but have often pointed out what appear to them as errors in all copies of the text. These are always worth considering, and may get firmly recognised with the conviction time might bring to students. For the thoroughness of the good result in this effort, they have not only consulted the texts of Macan and Mohl and several other printed copies, but have also investigated nine different MS. copies, seven of which belong to Ervad Manekji Rustamji Unvala who is quite rich in the possession of Iranian MSS., and two to Ervad Rustamji Bezonji Ranji, both priests of the Zarathushtrian Church in Bombay. Necessarily therefore their edition of the text will command respect from all students of the original.

To enhance the value of their work Ervads Kutar brothers have not only given occasional foot-notes of great utility, but have also prefixed to each of the nine preceding volumes learned dissertations throwing much light on the subjects of the Shah Nama and many an other correlated matter. Of course the views they propound may not in every case be subscribed to by others; still one would confess seeing in them a conscientious and learned effort to solve difficulties or to throw light on matters. The reader is sure to find them of considerable interest and value, and will perceive them to be greatly suggestive even where he sees reason to differ from them.

THE TRANSLATORS' DISSERTATIONS

Their first dissertation partially relates to several subjects occurring in the first volume. While showing that Firdawsi never allowed poetic fancy to subvert facts of history, they try to explain several circumstances which modern people find hard to believe. Among these are the abnormal ages attributed to some monarchs and heroes, the wonderful object variously known as the *Jām é Jehān Numā*, etc., the references to giants and demons, and a few other subjects. They too find it hard to believe that men could even exceptionally ever attain to an age of from five hundred to a thousand years. And accordingly they offer an ingenious solution of the difficulty by construing the Persian term *sad* as signifying a generation and not a century. If this could

be conceded, it would remove much of the difficulty and people's credulity would be much less taxed. But we are afraid there are grave objections to such interpretation of the term, the chief being that no sense approaching this meaning has ever been attributed to that term or its Paharvi or Avestan forms. We shall discuss some of this problem later on.

It is proved by geology beyond any doubt now, that there had prevailed an age of monsters in this world. But proofs of there having existed any regular race of human giants have not yet been forthcoming, though indeed it is conceivable that if the human race is as ancient as that age of monsters, it must have possessed bodies capable of surviving its terrible surroundings. Ervads Kutar brothers are inclined to believe in the existence of such a race even in historic times. We shall offer a few remarks on this subject also hereafter.

Various theories have been propounded regarding what is severally known as the *Jām é Jehān Numā*, the *Jām-é-Jamshid*, etc. Ervads Kutar brothers are inclined to think that it was a primitive telescope or some similar object for observing the heavenly bodies. This need not appear quite far-fetched and absurd to one who remembers that magnifying glasses have been known to have existed in Chaldea thousands of years ago. But the difficulty exists in the fact that the Jām could be utilized on a certain day only and could also show circumstances in far distant parts of the terrestrial world. The observation by which Kai Khusro, for instance, discovered where Bizan was missing, was thus made. This rather reminds us of the process of crystal gazing in which certain people believe and which consists in a similar operation, though even then a certain day of the year is not necessary for such an observation. "Jām" however might have signified various objects such as observatory, some form of primitive telescope, and some gazing crystal. It has even been suggested by some that it was probably a sort of heliograph. We however think this is a subject on which some further labour remains to be spent for discovering its true nature; and that while doing so our translators' suggestion might be given due consideration.

The first dissertation is followed by an account of the *Bāstān Nāma* and its vicissitudes and the history of Firdawsi and of the *Shāh Nāma*. This whole makes a very interesting reading and includes Ervads Kutar brothers' admiring reflections on the poet's genius. We shall have occasion to discuss this in the last portion of this introduction.

The second dissertation relates to the conquests of Kai Kaus and an estimate of his character. In the third the translators discuss why Rustam's

name is not found in the Avesta, and offer a solution by suggesting that the name Rustam might be a surviving title of the great hero, whereas his real name probably was Vohvasti Snaöya which is mentioned in Fravardin Yasht, 96. No doubt the personage so named is assigned a grand function at the Resurrection even as the hero Kersasp is; but one would think this also is a subject which requires a still further treatment, although, we are afraid, the result in the present state of knowledge will never be convincing.

The fourth dissertation contains an intelligent and interesting comparison of the present great war with the great wars of the past between Iran and Turan, and attempts to prove that the strategy in modern warfare does not much differ from that employed in ancient times. In the fifth the translators seem to be holding the same view as Tabari when they say that the Achæmenian monarchs were simply the vicegerents of the great Iranian emperors who ruled from Balkh. They however correct themselves in the eighth dissertation while discussing the confusion between the Kayanian and the Achæmenian houses. They also think that the Huáfrits were a subordinate royal dynasty, and not one of the missing imperial houses.

The sixth dissertation treats of the profoundly interesting themes of the life and age of Zarathushtra. On a subject such as this differences will always exist among scholars until some definite evidential matter arises. After reviewing various considerations including Egyptian, Babylonian, Indian, and geological research, the translators come to the conclusion that the mission of Zarathushtra cannot be placed later than 5000 years B. C. We only marvel at people being staggered at hearing such conclusions notwithstanding that they are aware of the immensely hoary ages of the civilizations of Egypt, Accad, or Mycenæ. Iran which recollects memories of the earliest stages of the human life, could not be less ancient; and one can easily see that the age of Zarathushtra is associated with quite an early stage of Iranian history, if one does not allow oneself to be biassed by errors of later ages.

At the close of this dissertation the translators attempt to explain two of the miracles of Zarathushtra, the *Burzin Mihir Atash* and the *Sarv è Keshmar*. They think the Atash was no fire but a rare red jewel which emitted rays of wonderfully soft brilliance, whereas the Sarv was indeed a wonderful tree, but not the cypress, as the leaves of this could not admit of having that miraculous writing on them. One might however think that this would be a very literal way of understanding these mysteries, which could hardly satisfy an intelligent critic. Now all religions concede that true saints must have a halo of light encircling their heads. And

similarly Zarathushtra is said to have had a halo of glory encircling his entire person and having its rays extending in all directions in extraordinary brilliance. If this is allowed as possible one may easily understand Zarathushtra having a further miraculous power of concentrating this glory in the palm of his right hand and emitting it thence in the form of a glorious little flame. One has however to remember that the flame is said to have been enthroned in a great temple sanctuary. How that could be would be more difficult to explain, unless one's faith is sufficiently strong to believe that the concentration would be so intense and powerful that the glory could be even separated from the holy person of Zarathushtra.

As regards the Sarv there appears to us little doubt in conceiving that the entire idea is allegorical, *Keshmar* being really *Kēshmar*, which ought to signify "True Religious Concept." It would then mean that Zarathushtra planted in the world the Tree of True Religion which was so clear and easy in the nature of its truth as to appeal to mankind at once and to grow with amazing rapidity and to a very wide extent.

In the seventh dissertation the translators make a praiseworthy attempt to refute the charge of incest against Bahman. It must be admitted that incest was a sacred institution with some tribes in the world, and that one such as this might also have existed in Iran as it once did in the Mazdakites in a wide and open form. But they rightly refuse to admit that such an institution was ever entertained favourably by the Iranian instinct. They think that much of the false charges might be due to the confusion of the Iranian term "*Dukht*," signifying "Maid" as well as "Daughter," and that other errors resulted from this primary one. On this subject enough has been said elsewhere to detain us any longer in this place.

In the eighth dissertation the translators attempt to prove that the Kayanian and Achæmenian dynasties are distinct in their entirety, and that it is erroneous to suppose that even the last of the Kayanian sovereigns really belonged to the great house of Achæmenes. They even believe that the last two monarchs of the Kayanian house could not be the same as Darius and Alexander of Achæmenian history. They propound the bold and intelligent theory that the Kayanian Sikander was not Alexander but was the Karisák of the Dinkard who was to appear 300 years after Zarathushtra and to give a crushing blow to his religion, and whose name is corrupted into Sikander by the ignorance of the historians who have mixed up with his name some of the facts belonging to Alexander's history. This is a theory which deserves our closest attention ; still one hesitates to believe that the last three names attached to the Kayanian house are not really Achæmenian. This indeed is a subject which too

requires a very careful and elaborate inquiry to understand it clearly and well.

Ervads Kutar brothers give an ingenious explanation to meet the assertion that the omission of the title "*Kavi*" from the names of monarchs who are represented in the Shah Nama as having succeeded Vishtaspa, evidently shows that they did not belong to the Kayanian house. Because, in their reply to that opinion they have to say that the omission is obvious as "*Kavi*" indicated religious dignity which belonged to the monarch till Zarathushtra came, but was transferred to the Zarathushtrotema after the advent of Zarathushtra. This is a clever idea indeed, but, besides that the ecclesiastical association of "*Kavi*" remains to be proved, its value at the most is of circumstantial evidence, and will only stand with the assumption that all the names taken as Kayanian in the Shah Nama really belonged to that house. In the end they give some lucid proofs and arguments to show that the persistent statement of oriental historians that Alexander was really a Persian prince born of a Macedonian princess, is based on various solid grounds.

Their ninth and last dissertation gives a summary account of the history of the Parthians, besides some discussions on Naoshirvan and his reign. This is aptly done because Firdawsi has little to say about the Arsacide beyond a vague mention of some of the names of that illustrious house.

Before closing this review of the translators' dissertations, we have to note one thing more. It is true that Dakiki had been entrusted the work of composing the National Epic in a poetic form. Still there are not a few who doubt the story that those verses in the Shah Nama which relate to Zoroaster belong to him. Indeed they are slightly weak, they would say, but they have not much to distinguish them from the verse of Firdawsi himself, and in all probability it was only a pious subterfuge which ascribed them to Dakiki, and that this was quite obvious as the fanaticism of the public which he had mainly to address could hardly brook his saying anything to the glory of the ancient faith even in that muffled form; and he would be saved from such an odium by ascribing that entire portion to a deceased poet. Ervads Kutar brothers however belong to the class who accept that the thousand verses ascribed to Dakiki really belonged to him.

This review will give the reader some idea of the wide and varied scope the translators have given to reflection on the themes of ancient Persian history. We could not but give the merest, summary of what they have to say on those various subjects, and can best recommend the reader to consult the original for further enlightenment on any of those.

II.—THE AGES COVERED BY THE GREAT EPIC

THE HISTORICAL VALUE OF FIRDAWSI'S THEMES

THERE was a time when people thought that the Shah Nama was the creation of a great poet's fancy weaving round some ancient names glorious but fictitious romances. Knowledge of the Avesta and of Pahlavi writings has however entirely dissipated that erroneous idea. Any real student of the great Epic has now to admit that Firdawsi has done little beyond recasting in a sublime poetical form, matter handed down to him by the ancients. And beyond attempting to represent with lucidity and clearness those grand themes in the dulcet notes of the magnificent music of the language, he has done nothing else as would twist or torture what he had to represent in such form. How faithfully he has done this can well be seen by a close comparison of the themes of such Pahlavi works as the *Kár Náma*, the *Ayátgár é Zartrán*, the *Mátigán é Chatrang*, etc., with corresponding passages in the Shah Nama. It often seems as if he has done very little beyond versifying a literal translation of the original Pahlavi. That he has not permitted his poetic genius to twist the facts of history to the smallest degree is further evidenced by the fact that the romantic element does not permeate the work evenly but far preponderates in the earlier portion which truly relates to life of real romance. The most beautiful passages from a literary point of view belong to those earlier portions; and that much of such beautiful form belonged to the original can at once be seen by one who is closely acquainted with the Pahlavi *Ayátgár é Zartrán*.

THE ERRORS IN THE ANCIENT CHRONICLES

It may therefore be conceded to the eternal glory of Firdawsi that the errors of omission and commission found in the Shah Nama do not originate with him but belong to his predecessors whose works he has faithfully assimilated and reproduced in as coherent and lucid a form as the material found by him enabled him to do. Indeed the persistent uniformity of themes and details in the Avestan and Pahlavi works along with the themes and details in the Shah Nama and other Persian works of history, confirms in us the belief that they formed portions of chronicles from the earliest ages, faithfully handed down through generations to the admiring descendants of the heroes and monarchs whose glories they perpetuate. But for all this one has to admit that in these chronicles there have been a little confusion and error at some stages.

And this must naturally be due to the difficulty of preserving the ancient annals intact amidst sweeping revolutions which plunged the country and people of Iran in a state of confusion and calamity at various times in the history of the world. At every stage of an attempt to reduce to a coherent form the scattered annals of the past some error was sure to enter, and it should be the earnest duty of every future historian to detect such errors and to correct them by means of research in the entire field of universal history, with a dispassionate balancing of facts and events.

THE AGE OF THE CAVE DWELLERS AND OF THE MONSTERS

It is a wonderful fact that the grand theme of the Shah Nama opens with the Age of the Cave Dwellers and of the Monsters, because Gayomart is represented as ruling in that age. This would place Gayomart far beyond the age in which the chronology of the Shah Nama actually places him. As a matter of fact he is associated with the earliest stage of human life on earth and represents in the description of an individual life the immensely epitomised history of the human species through the earliest stage of its existence. The name "Gaya Marrtan" is attributed to the first man according to the Avesta and the Pahlavi writings. We however think it never belonged to an individual but simply represented, as it ought really to signify, "Human Life" in its general aspect. And the Shah Nama simply records the interesting fact that the earliest of human life was associated with the monsters which had almost been extinct much before historic times, and that it was passed in caves during that entire period.

If indeed the Age of the Cave Dwellers marks that stage in human life which preceded man's assuming erect posture, the memories recorded in the Shah Nama would stretch far into the immemorial past! It is not certain whether the human species was of a uniform nature at the earliest stage of its existence; but the great divergence in the nature of the different types of the human race which inhabit the globe at present, would point to a clear demarcation of the comparatively civilized man and the absolute savage from most early times. The Shah Nama assumes such a separation in the time of Siámak when the human race is represented to have thus branched off into two great sections, the Iranians identifying their hoary ancestors with the comparatively civilized section. And the great struggle between the two is said to have already commenced at this stage, the hero prince Siámak leading the champions of primitive civilization, and suffering destruction in the struggle at the hands of the savage horde.

It is correctly noted in the Shah Nama that fruit was the food of man at the first stage, and the earliest covering he used for the body was formed of the leaves of trees. If we assume that the instincts of primitive man were similar to those of the ape, this would be quite very easy to see.

THE METAL AGE AND THE AGE OF THE HUNTERS

There must be a considerable gap between this stage and the next, as the discovery and use of metal are assigned to the latter, and must have taken vast periods of time to develop. This stage is associated with Hushang, or the "Growth of the Intellect" in man. It need not require any great effort of persuasion to convince that the time spanning the Age of the Cave Dwellers when man lived on fruit and covered the body with leaves, with that age when he discovered and used metal must have been considerable, and that the latter could not possibly be limited to the period covering one human life alone.

It is evident enough that the age of hunting must have much preceded the discovery of metal, because man is known to have used flint and stone weapons before he began to use metal, and must have handled and swung clubs and sticks of wood even before those. It is true, in the earliest stage the savage man must have employed his teeth and nails with much the same ferocity and effect as wild beasts would, and both for the purposes of offence and defence. But if our assumption of his instincts is correct he need not be taken to have pursued hunting for the purposes of obtaining food till at a much later stage. As however the Shah Nama notes that man began to cover his body with skins as early as the days of Hushang and that he could tame animals then sufficiently well to have begun to use them for the purposes of money exchange, man must evidently have begun to hunt in the Age of Hushang. Still this seems to have made great progress only in the next Age of Tahmuras.

The use of metal would assume the discovery of Fire, and hence it is remarkable that this too is attributed to Hushang, which circumstances of that age render quite believable.

There must have elapsed a much further period before the close of this Age if, as the Shah Nama does, we are also to associate with it the primitive cultivation of land and the introduction of the simplest handicrafts.

THE AGE OF THE SUBDUGATION OF THE SAVAGE

In the next Age the great Epic places a huge struggle between the powers of primitive civilization and the savage hordes, in which the former

triumph. This was the Age of Tahmuras or Tahmurap, or the "Great Conquest." But the Epic slips into an incoherence when it associates with this great event the discovery of the Art of Writing as existing among the savages and borrowed from them by their conquerors !

In the same age is said to have progressed further the taming of animals and the tending of flocks. It must have taken men immense periods of time to know to cut wool from sheep and to spin it into yarn, and to weave wearing stuffs from it, which all is said to have been achieved in this Age. And it seems that during that whole long time civilization was making steady progress leading on to the glorious regime of Jamshid.

THE AGE OF THE GLORIOUS REGIME

All that was best in human progress in the pre-Glacial period is assigned to the Age of Jamshid or the "Glorious Regime." Weaving of tissues was extended to hemp, silk and gold thread; house-building became a settled art; men discovered the art of sailing and boat-building; working in metal had made so great a progress that coats of mail could now be made and worn; precious metals and gems were discovered and put to use; perfumes and medicines were distilled; a useful and scientific calendar was instituted; observation of the heavenly bodies was reduced to a science; mankind were divided into the four classes of priests, warriors, husbandmen, and workers in other avocations; and the True Word of God almost descended on humanity !

One ought to think that a thousand years would never be enough to achieve all this immense progress. But if such a progress was really attained it had a baneful effect in turning men's minds away from truth and God, and a terrible blow came and destroyed much that was really precious. It is not clear whether Zabbák or Azhi Daháka had anything to do directly with the great Glacial Deluge which destroyed much the greater portion of life and civilization. But the association of Gandréw or the "Spirit of Lull" with Zabbák probably would support such a view.

THE AGE OF RETARDING DESTRUCTION

Zabbák or Azhi Daháka signifies "Retarding Destruction," and seems to represent the struggling periods during which life and humanity had hard times to strive against the universal calamity which probably drove mankind to cruel necessities of self preservation and to the use of animal food which Zabbák is said to have first introduced into the world. Even now people living in the ice regions find nothing but animal meat to eat. As we have already

said just above, Gandréw or the "Spirit of Lull" was a necessary associate of a terrible struggle of life against destruction. The story that Satan's kiss brought forth two snakes on Zakhák's shoulders probably represents simply the cruel necessity of the oppressive times leading men to the destruction of their fellows in the supreme struggle to survive.

THE PARTING OF THE RACES, AND THE COMMENCEMENT OF THE HISTORY OF THE ARYANS

The hardships of the great Deluge appear to have been gradually overcome till mankind emerged from it inspired by Faridun or Thraetaona or the "Three Forces" instinct in primitive man. The oppressive hand of nature appears to have intensified them in three distinct groups of the human race, latterly denominated as the Aryans, the Turanians, and the Semites, who, not agreeing one with another, naturally broke up and occupied different territories of the terrestrial globe.

With this grand dissolution followed the struggle of the nations one with another ; and one ought to think that true history of the Aryan and other races commences from here. Hence Minocheher was in all probability a historical personage and not merely a personification of an Age as all the circumstances have compelled us to construe in the preceding cases. Still we must not suppose that he ruled over the Aryans immediately after the breaking up of the nations ; because while the Aryans had mainly a quarrel with the Turanians from his time forwards, we see as early as the Age of Kaus who is represented to have followed Minocheher after a short interval, different branches of the human race inhabiting the distant regions of the world and forming distinct and well settled nations. Thus besides subduing Turan and China, Kaus in this grand campaigns is said to have overrun the regions now known as Egypt, Barbary, Arabia, Syria, Mazanderan, Caucasia, Transoxiana, etc. It is evident that peoples assuming settled life in these widely scattered regions must have taken ages to do so after the Great Deluge.

A FEW GENERAL REFLECTIONS

Now if the way of construing early Iranian history be conceded to be as above understood, the difficulties relating to the extraordinary lengths of the early regimes must at once vanish. But similar difficulties do not entirely disappear in matters relating to Minocheher's and succeeding reigns. Zal and Rustam's lives overlapped ten reigns some of which were considerably long. Zal says at the close of Kai Khusro's reign that he had already lived over a thousand years ; and he survived Kai Khusro through three more reigns. We can do nothing more than observing this fact here, because all sorts of views

are held to render this fact comprehensible, without being quite convincing ; and it would be useless to add one to those.

The Shah Nama often speaks of Giants, Monsters, and Divs, in connection with the earliest epochs. We have already observed that an Age of Monsters did once prevail in this world ; and it may easily be understood that the state of the savage tribes must then have been even worse than what may be found in modern times. The simple fancy of the primitive people might easily translate the worst of those into Divs with abnormal forms of the body and with magic powers. Indeed some savages even in early historical times might have attained to abnormal size of the body, extraordinarily tortuous and disfigured form, most debased spirit and intellect, and cannibalistic habits. To this may be due the prevalence of giant stories among all nations.

References to Dragons and other Monsters are frequent in the early epochs. As an Age of Monsters once did prevail on this globe, and as some of them might have survived into the earliest historical times, one need not condemn such references as all records of the creations of primitive fancy. Should we admit this fact, we must also associate such most frequent references with a very hoary past.

As for further facts of Iranian history which claim our special attention we have already offered a few brief remarks while reviewing the translators' interesting dissertations. And we may add just one more, with which the translators also agree, that in his references to different countries of the world Firdawsi seldom mentions their ancient names, and rather uses those applied to them in his own day. Thus there could be no country called Rum in the days of Kai Kaus and still that monarch is said to have had dealings with the country of that name. He probably meant Mycenæ, or Troy, or some such ancient land, but made history more intelligible to his readers by using names current in his own day. This must be remembered by all those who would charge Firdawsi of incongruity.

We may also repeat that between the Median and Achæmenian empires and the reign of the successor of Kai Vishtaspa, the contemporary of Zarathushtra, there is a huge gap of not only centuries but presumably of several thousand years. It was only during these that history directly continued up to modern times was made in antiquity. Hence it is that in the history of no other ancient people excepting the Hindus we find any clue to the history of the Peshdadian and Kayanian times. This is a theme which might detain us

in this place very much longer, but the necessity of treating it here has been greatly obviated by the translators having already dealt with it in their treatment of the Age of Zarathushtra.

Again, it is a fact too clear to be pointed out that Firdawsi's themes do not form exhaustive chronicles even of those periods of Iranian history which he has to deal with. It is probable that almost the whole of the Median, Achæmenian, and Parthian histories were lost in later Sasanian times if not even earlier, and that much of Sasanian history itself also had been lost then. Even the *Bástán Náma* that Firdawsi had seen could not be the whole work which was compiled under Chosroe Parviz or under Yazdagard Shahariar, as, for instance, excepting a few indirect hints, there is no mention of the brilliant campaigns of the former monarch into the Roman Empire and his magnificent victories there. Their memory must have been quite too fresh even under Yazdagard to have rendered oblivion of their smallest portion possible then; nor had the historians of Yazdagard any reason to omit them thus. To what all this was due remains to be discovered and requires an exhaustive treatise to discuss. But it is evident that Firdawsi had fully availed himself of the material that was made accessible to him.

III.—AN ESTIMATE OF FIRDAWSI'S GENIUS

THE SUPERB MUSIC OF HIS VERSE

To form a correct estimate of Firdawsi's genius one must thoroughly understand the Persian tongue. His music and power are of the highest order in the entire domains of poetry, and the sublimity of his verse is almost divine. Its mere accents have thrown appreciative nations into raptures. None could be better judges of this than the great Persian poets themselves. And these, including 'Unsari, Sa'di, Nizami, Anwari, and others, have unanimously called him the Apostle, Master, and Emperor of the most Sweet Muse. 'Unsari, the most luminous of the court poets of Sultan Mahmud, had the appreciative nobleness of mind to acknowledge the genius of Firdawsi in these glowing terms:—

"Sukhan garché ámad za charkh é buland.

"Tò bázash barán burdi, Ay Hushamand !

"Tò dádi darin 'arsah dád é Sukhan,

"Ké bádi setúdah ba-har Anjuman,

"Namúdah hunar 'unsárat bishumár,

"Bo-mánad chú nám-at Sukhan yádagár.

"Tò Sháhán Shah é mulk é Nazm é Dari,

"Bobándad ba pish-at kamar 'Unsari."

" Though Muse descended from Sublime Heaven, thou hast raised it again there O Enlightened One !

" And in this world thou hast done it a justice so profound, that all the nations shall applaud thee from now evermore.

" In thy talents appears a genius without bounds, and both thy Name and thy Verse shall hence be everlasting in Fame.

" Thou art the Emperor of the realm of the Sweet Dari Muse, so ' Unsari would gladly stand ready there, and serve."

This reminds one of Jonson's eulogy on Shakespeare ; and it speaks highly both of the worth of the Great Poet as of the generosity of the admirer who acknowledged it so well. The sweet charm of his verse is untranslatable, and the peculiar Persian idiom not less difficult to render. None can therefore be fair to the poet's genius, who attempts to estimate it merely from translations.

HIS VERSATILE POWERS

The genius of Firdawsi is versatile, and his range of vision universal. His verse is immortalizing the life of a great people through millenniums of time, and naturally therefore he has repeatedly to speak of the various phases of human existence : of peace and of war, of love and of hatred, of virtue and of vice, of wisdom and of folly, of trade and of art, of science and of learning, of woman and of man, of parent and of child, of friend and of foe, of ruler and of ruled, and of every other relation of life. In all this he has depicted such a masterly comprehension of the variety of subjects that one would seldom hesitate in pronouncing him to be not only a great poet, but also one equally versed in philosophy, morality, history, economy, and the sciences of administration and diplomacy. And above everything else he is a patriot of the highest order.

The peculiarity of a great genius which forms lucid vision of facts and places before us a clear picture of those, belongs to him in a very marked degree. In representing the story of individuals and of nations he has ever realized in a faithful and correct way their individual standpoint and reproduced it before us with the fidelity of real life. Just think, for instace, of the great struggle of the Iranians with the Turanians. Has he not done fullest justice to the patriotism of the Turanians in their stubborn resistance to the powers of Iran, and to their valour in the hour of danger and of need ? Has he not

drawn a magnificent picture of that noble hero Piran who is almost always placed in a hard predicament when he has to discharge his duty as a patriot and to show his humanity to the foe and the rival at the same time ? Has he not drawn a splendid vision of the life of the great Afrasiab, and shown in him a hasty, ambitious, and stern, but not quite a bad soul ? And his mighty pen has done equal justice to the heroes of Rum as to the wise princes of India.

HIS MAGNIFICENT CHARACTER SKETCHES

Nothing can excel his character sketches. What picture could be so sublime as of the entire career of the saintly Prince Siavax ? How consistently good and noble he is shown to be ! A most pious soul which shudders at the merest thought of sin, a noble heart that is ready to pardon his worst enemies, a self-sacrificing hero who would never break a word or forget a good, are all combined in that divine prince ! Just think again of the noble hero Rustam. He is quite a superman, and yet how wonderfully self-controlled ! How glorious is his conduct under trials ; how wise his counsels ; how loyal his ways ! Who indeed is not touched as one sees more of the generous and innocent life of the hero Sohrab ? How touching is his anxiety to discover his beloved father ! How gloriously instinct is represented to work in him and to move him to some of the noblest sentiments and acts which have shed lustre on the annals of humanity ! Just think again of the superb Jamshid, the imperial Kai Kaus, and the godly Kai Khusro ! Recall then the manly Ardeshir, the just Naoshirvan the wise Parviz, and the good Yazdagard ! What characters could be drawn better ! What pictures could be more complete !

HIS POWER OF DESCRIPTION

In graphic description few could equal Firdawsi. Just visualize that account of the court of Faridun as the messenger of Salm and Túr saw it. What picture could be so magnificent as of Faridun himself ! " a prince draped in majesty and justice, tall and stately like the cypress, bright as the sun, his face red as the rose, hair white as camphor, lips smiling, look commanding respect, and tongue sweet and gentle " ! What vision could be so awfully sweet as of the noble princess Tehminā, " chaste like the moon, bright as the sun, daintily dressed, tall and stately, with cheeks lily white and flushed like rose petals ; her hair recalling the amber of Heaven, lips nectarine like sugar, tongue sweet as syrup, teeth white as pearls, gums red as ruby, and lips as tender tinged as coral ; her soul all wisdom and her body life most pure " ! And what scene could be so splendid as Kai Khusro's court in the royal park, in which golden thrones were placed under rose bowers, silk carpets spread

through the whole park, and trees of gold and silver with leaves, petals and fruit of emerald and cornelian overshadowing the thrones, and musk perfuming the air through perforated oranges and quinces of gold, and the princes and grandees of Iran seated on those thrones in imperial splendour !

Recall again the brilliant panorama of the Imperial Camp of Iran spread before the admiring and curious gaze of the hero Sohrab,—one camp-enclosure of richest silks, with tent pavilions of soft leopard skins, numerous lions and a hundred elephants tied at the entrance in martial array, a turquoise throne inside and a magnificent standard of purple cloth with the emblem of the luminous sun on it and a golden crescent on the staff head flying aloft;—another of rich green cloth with a jewelled throne of priceless value under a magnificent pavilion, a stalwart hero seated on it, with the grandees of Iran about him, a horse which roared like the ocean tide just beside him, numerous elephants with splendid trappings forming a magnificent appendage, and a beautiful standard with the emblem of the dragon on the flag cloth and a lion's head on the staff end waving over there;—another of splendid white cloth with sparkling pavilions of gold brocade, an ivory throne within, a noble youth seated on it, a thousand champions in rich martial apparel standing outside and commandants of the lancers' battalions attending on him;—and thus the panorama moves before our eyes slowly and magnificently till the end !

What picture of a paradisaical land would surpass his description of the beauties of Mazenderan: "a land of green fields and smiling vales, her orchards spread with carpets of rose, her hilltops covered with tulips and hyacinth; her air salubrious and soil picturesque with magnificent growths; her climate mild and soft, a perpetual spring prevailing there; her gardens resounding with the rich notes of the nightingale, her dales lively with the leaps of the antelope, both ever in glee in the land of the perennial green, everlasting blossoms, and of undying sweetness of smells; rose water flowing in her streams, and their banks smiling eternally;—a land indeed of gold and of silk, of jewels and of merchandise, and peopled with fairies of enchanting grace, bedecked with crowns and with golden belts!"?

Recall also the magnificent picture of Iran's prosperity under Naoshirvan: "Iran had become then a glorious paradise; her soil became of amber and her structures of gold. The whole world flocked to that land of fame, and found health in her air and peace in her homes. There dew fell in rose drops and made people safe from every ill. Her seasons became steady and her peasants became rich. Her fields were full of verdure and her

meadows rich with flocks. Blossoms grew in splendour in her vales and in her plains, on her mansions and on her terrace tops. Her people became learned and her traders mighty rich. And her courts were ornamented by great lords and philosophers, by scientists and holy men !”

LOVE SCENES

Then just think of those brilliant love scenes which he portrays with almost a divine softness of touch. The best of these are in the earliest portions ; and among these the love story of Zāl and Rudāba’ is a jewel of perfection. The whole plot is a masterly conception, and the events are marshalled with consummate art. The nuptial scenes of Oberon and Titania could not be better conceived or placed among better surroundings. The story of the love of Rustam and Tehminā is in no degree inferior and that of Bezan and Manijeh would come up very much to the same perfection. Equally divine but portrayed with less elaboration are the loves of Siāvax and Ferangis, of Gushtāsp and Ketāyūn, of Ardeshir and Gūlnār of Behrām and Sepinūd, of Chosroe and Shirin etc.

HEAVENLY GOODNESS AND PATHOS

Examples of sublime virtue could not be wanting in the story of a great people. And Firdawsi has represented these with a power and reality most appealing to men’s hearts. The goodness of Erach is heavenly in the extreme, and of Siāvax almost divine. And he has found characters of sublime nobility even among the Turanians : his portraits of Agreras, Piran and Paramudeh are quite elevating and full of the most touching incidents.

In the expression of Pathos the poet has done marvels. The reader’s heart is wrenched when he reads the story of Erach and of Siāvax, of Sohrab and of Tehmina’, of Pirān and of Gudarz, of Zāl and of Dārā, of Parviz and Shirin, and of Rustam Hormaz and of Yazdagard. Of these the world’s literature has hardly anything so sublime as the sad tales of the saintly Siāvax and the noble-minded Sohrab. A most virtuous prince, devilishly oppressed by a step-mother, cruelly doubted by the father, patiently enduring the most appalling hardships, and standing ever firm as a rock in virtue, trusting all in innocence, declining all resistance and falling a martyr in the cause of goodness, must make a character too heavenly and sublime to be portrayed by any but the most masterly genius, and in a form of etherial reality. So again Sohrab’s is the career of a noble youth, guileless in the extreme, the darling of his mother, the worshipper of his father’s shadow, mercilessly taken in the firm

grip of a cruel fate and cut through his precious heart by the hand of the same dear father whose face he was dying to see and whom his instinct made him love with a touching precision. When again this saddest of tales is closed with the heart-rending laments of his precious mother, identifying herself completely with the flown spirit of her beloved son and drowning herself in a frenzy of grief which snatches her away from this melancholy world, the whole circumstance is described with such superhuman power that we live again in that mournful tale with a sense of wonderful reality and grief.

HEROISM

A patriotic spirit pervades the entire Shah Nama. And Firdawsi's pen seldom runs so gloriously as when he describes the feats of the heroes who fought and fell for the glory of the fatherland. In this none is shown so nobly as the great hero Rustam. It was seldom that he found an equal in fight : almost always he found the field of battle as easy as the ground of play. He smote heroes as deftly as he might hit away the polo ball, and against his assaults mighty warriors fell like new mown hay. In the hour of danger he was in the forefront of battles ; and in councils of war and of state his wisdom was as superb as his might was great. Never did he stain his noble arms with a thirst for blood, and whenever peace could be got honorably he was the first to support it. His loyalty was exemplary and his steadfastness undying. He would give away Iran's crown to whomsoever he thought most fit ; but would never yield to the temptation to wear it himself and grasp the sceptre of Empire for the glory of his own name and the lustre of his race. And what heroes could fight so splendidly as the valiant Karan in the campaigns of Afrasiab, or Giv when he turned at bay on his pursuers, or Behram of Gudarz when he found himself entrapped, or the young hero Sohrab, or the prince Zarir and his son Bastur, or the great Sháhpur, or the heroic Behram é Gôr, or the lion-hearted Chúbin, or the patriot Rustam Hormaz !

PHILOSOPHIC REFLECTIONS

His moral reflections are too many and too constant to be specially picked and shown. At every stage they appear with a reiterating faith in God and the futility of human effort which would subvert fairness and justice to win a fame or a morsel. Perhaps it was through his convinced conscience which saw the fact realized in the world-stirring events of history, rather than through any creed, that he appears confirmed in fate governing the destiny of nations and to a certain extent of individuals. And his constant lesson to men is to live a life of honesty and to submit to what Heaven assigns.

His philosophic meditations are accute and comprehensive. And there is enough in the introductory portions and in that splendid dialogue between Naoshirvan and Buzorg Mihir to show to what depths his genius could penetrate old matter and reproduce it with equal profundity. That beautiful dialogue is a perfect casket of gems, and is permeated with the spirit of the extra distilled wisdom.

With equal comprehension has he grasped the great problems of statecraft that had been solved by a Jamshid the Magnificent, or by a wise Ardeshir or a Just Naoshirvan. It should be a pleasure to the student to read and unfold them and to see how the great minds of the past had striven to establish peace and justice in the world in order that all disaster might be obviated, and to reflect in what came the inevitable fall.

In the end one has to observe that it is true Firdawsi worked on ready material which probably had the essentials of all the beauties and merits that are described above. But still then it was a supreme art and mark of the highest genius to grasp them in the mind's fullest vision and to lay them out again in such brilliant and glowing pictures before us. Not to grant this in Firdawsi would necessitate a denial of such merits even in a Shakespeare or a Dante or a Goethe who too drew freely from the storehouse and treasures of the past.

Bombay, 15th April, 1918.

દીબાચો.

સરે નામહુ અચ નામે ચઢદાન નેહુસ્ત
કે આધાએ અન્નમ અચ નામે હિસ્ત

પાક ચઢદાન કે જે સાહેબ બન્ને જેહાનનો પચદાનો કરનારો છે, જેનાં પાક તામથી દરેક બાબતની શુદ્ધિ આપ કરવી મળી છે, કારણકે સઘળાં કામોની શુદ્ધિ આપ અને શેવટ તે સાહેબનાં નામની મહદથીજ કરવામાં આવે છે અને તે રહુમી કિરતારની ગયળી મહદથીજ આ ઇરાન દેશની તવારીખની, મહાન શાએર ફિર્દોસી તૂસીની અત્કારિક કલમથી લખાયેલી નામીચી ફેતાબ જે “શાહનામહુ” ને નામે પ્રખ્યાત થઈ ચૂકી છે, તેનાં શુજરાતી લીપી સાથના વાંચન અને તેના તર્જુમાનું દશમું યાને છેલ્લું પુસ્તક અમો સમ્પૂર્ણ કરવાને સ્મર્થ થયા છિયે અને તે સમ્પૂર્ણ કરવા માટે અમો તે પાક પર્વદેગારના હઝારો હઝાર શુક કર્યે છિયે. તે સાહેબના વધુ શુક એટલા માટે કર્યે છિયે, કે આવા ખરાબ વખતમાં કે જ્યારે લગભગ આખી સુધરેલી દુન્યા લડાઈમાં યુતાઈ ગયેલી છે અને દરેક ચીજની મૂસીબતોનો કાંઈ શુમારજ નથી, તેવા મુશ્કેલીના વખતમાં અમારું આ કામ તે બારેતાલાએ આસાનીથી પાર પાડયું.

અમો કમતરીન બેરાદરોની લામખા વખતની એજ બાહેશ હતી, કે શાહનામાના શુજરાતી વાંચન અને તેના શુજરાતી તર્જુમા સાથનું એક સમ્પૂર્ણ પુસ્તક બાહેર પાડયું. જે કે આ કામ અમારી શક્તિની બાહેર હતું, છતાં એવું એક પુસ્તક બાહેર પડેલું બેવાને આતુર અહસ્થાની દિલસોઝી ભરી મદદ સાથ બોહાતાલાની મેહરબાનીથી પાર પડયું.

શેવટે આ પુસ્તકને પહેલેથી તે છેલ્લે સૂધી આસરો આપનારા મેહરબાન વાંચક વર્ગનો, મુબઈની પાર્સી પંચાયતના મેહરબાન ત્રસ્ટી સાહેબોનો અને મુબઈની નામદાર સરકારનો ઉપકાર બાહેર કર્યે છિયે. આ પુસ્તકનાં પહેલાં વાંદ્યુમમાં જેમ શમ્સુલ એલમા એવંદ ૩૦ જુલનજી જમશેદજી મોદી સી. આઈ. ઈ. એ કીમતી દીબાચો લખ્યો હતો, તેમ આ છેલાં વાંદ્યુમમાં આપણી તરફના બાહીતા અવસ્તા પહલવીના અબ્યાસી અને તવારીખદાન મીં સોહરાબજી જમશેદજી બલસારા એમ. એ. એ પછુ એક વિદ્વત્તા ભર્યો દીબાચો લખ્યો છે, જે માટે તેવજી બાઈના અમો ઘણા આભારી થયા છિયે. આ પુસ્તકની શુદ્ધિ આપમાં આ કામમાં મદદ આપનારા અહસ્થોનો જે ઉપકાર માગ્યો છે, તેમાં અમારા એક શર્માલ મિત્ર અને બાહીતા વિદ્વાન મીં મેહરજીભાઈ નશરવાનજી કુકા એમ. એ. નું નામ બાહેર કરતાં અમોને ઘણી ખુશી ઉપજે છે. એવજી બાઈએ પોતાની બોહોળી રોકાણો છતાં અમારાં કામમાં ઘણી દિલસોઝીથી જે મદદ આપી છે, તે માટે એવજીનું અહસાન બાહેર કર્યે છિયે.

આ શાહનામાનું પુસ્તક દરેક રીતે સહી અને શુદ્ધ બન્ને એવા હેતુથી આ વાંદ્યુમોમાં રહી ગયેલી ખામીઓ, છાપાની ભૂલો તેમજ ફાર્સી વાંચનમાં અને શુજરાતી તર્જુમામાં અમોએ પાછળથી કરવા ખારેલા સૂધારા વધારાનો એક સમ્પૂર્ણ કોઠો બીજા ભાગ ઉપર આપ્યો છિયે, કે જે દરેક દાનેશમંદ અબ્યાસીને ઘણો ઉપયોગી થઈ પડશે.

અમે તરફના શેવટના બે બોલ.

બનામે બોલાવને અકૂલો રવાન
બર આરંભએ ખાહેરી બન્યાન
બોલાવને ગીતીઓ અહીં સેપેક્ટર
બોલાવને રક્ષાન્યાન માટે મેક્ટર
બોલાવને તુલત રેહો દસ્તગીર
કે બી ભેરૂમ અપશરેતો પૂરેશ પગીર
એ મેક્ટર કમલ કાર ગઈ દુશરેત
સઝા બર સરે કાર નામશ તુબોરેત
અબી કુકમે બી નીરેત કસરા તવાન
કે સાહજ અંમચરૂન કલમરૂ રવાન
અહરુ શરેલી મેક્ટર નામશ સઝારેત
કે બી મેક્ટરબાનરેતો શરેલ કુશારેત
ન કોદરાક કસરારેત બર કુદરતશ
ન બર સુરેતે બી ન બર તુદરતશ
કે બી બી સુતૂન આસમાન આકરીહ
બદાનેશ સુચયેત રવાન આકરીહ
બોદાઈ કે બીરા સેતાયેશ સઝા
હમીદૂન સેપારો નેયાયેશ સઝા
બોદાઈ કે રાજશ નદાનહ કસી
અગરુ દાનેશો અકૂલ દારહ બસી
બોદાઈ કે અપશર અબાસી ખતા
દેરીહ બી નદારહ એ તુજરેમ અતા
બોદાઈ કે રફમશ યુવહ બર હમલુ
અબરુ શાહો દર્વીશો ભુતલુ રમલુ
અહરુ કસ રસાનહ બમેકામે ખીશ
સુનાન ચૂન સઝા રૂગીઅશ કમો બીશ
બતઉફીકે આન પાકુ પર્વેગારુ
જહાનદારો અપશરહો કેર્ગારુ
સરનામ કર્દીમ ઇન નામલુશ
નેહાદીમ મા બર તરફ આમલુશ
બરીન નામલુ બોદીમ બેરેથારુ રન્જ
ન મક્ટરે મા બૂદ પાદારો ગન્જ
હમલુ ખાહેરી મા બોજે નામ નીરેત
અગીતી બેલુ અચ નામ હર્નમ નીરેત
અસી સખત બુહ ગરે ઇન કારે મા
બલીકેનુ ચુ યસદાન બેલુહ યારે મા
અબાખેરુ રસાનદીમ કુશવારુ કારુ
શુદીમ અચ હમલુ રન્જહા રસ્તાગારુ
કુતૂન ચારુ સાહરેત કંદરુ જેહાન
અહરુસય અરપારેત જન્મે ગેરાન
અગીન જન્મે ખૂનપારુ દર ચારુ સાહ
અગીતી રસીદલુરેત રન્મે મલકાહ
એ હરફ તરફ લારકે બીશુમારુ
કુનહ રસ્તાખીચ અન્દરીન કારુબારુ
એ પીરો એ બના હબારેન હબારુ
સવાશને નામીઓ અન્જરુ સુબારુ
બેકશનહ દર રચમ શાન કમો બીશ
બરાએ નેઅહબાનીએ સુકે ખીશ

અકલ અને બનના પથદા કરનાર તેમજ બંદાઓની યુરાદ હાસેલ
કરનાર સાહેબનાં નામથી અમે આ લખ્યે છીયે.

એ દુન્યાનો અને ફરતાં આરમાનનો સાહેબ છે-એ રાશની આપ-
નારા આફતાબ અને માહતાબનો સાહેબ છે.

એ ફતેહનો આપનાર અને દસ્તગીરીનો કરનારો સાહેબ છે-એ
ચુનાહ માફ કરનારો અને માફીનો કબૂલ કરનારો છે

તે સાહેબની માફથીયે સર્વ કામો પાર પડે છે-દરેક કામની શુરઆત
ઉપર પહેલાં તેજ સાહેબનું નામ લેવું સજાવાર છે.

તે સાહેબના હોઝમ-વગર કોઈને તાકત નથી-કે પોતાની મતલબને
અનુસરતી રીતે કલમ ચલાવે.

દરેક સુરેલીના વખતમાં તેજ સાહેબનાં નામની માફ કરવી લાયક
છે-કારણકે તે સાહેબ માયાણુ અને મુશ્કેલી દૂર કરનારો છે.

તેની કુદરત ઉપર, તેની સુરત ઉપર અને તેની અપૂર્વતા ઉપર કોઈને
વિચાર શક્તિ પહોંચી શકતી નથી.

તે કે જેણે વગર ટેકાએ આરમાન લેતો ક્યો છે-અને હદાપચુથી
સહ્યારેતો આત્મા પથદા ક્યો છે.

તે બોદા, કે જેની સેતાયેશ કરવી લાઝમ છે-તેમજ તેના શુભો
સેપાસ કરવા અને નિયાયેશ કરવી લાયક છે.

તે બોદા, કે જેનો બેહ બરમ કોઈ નહીનુ નથી-પછી માલુસ દાનાઈ
અને અકલ ગમે એટલી કાં નહીં ધરાવતો હોય?

તે બોદા, કે જે એ ચુનેહમારેનો ચુનાહ માફ કરે છે-અને ચુનેહમાર
ઉપરની બક્ષેશ કરવાની બખીલાહ કરતો નથી

તે બોદા, કે જેની રેહમ પાદશાહ, ક્ષીર અને પોતાની સઘળી રૈયત
ઉપર એકસરખી હોય છે.

તે સાહેબ સઘળાને પોતાની ઉદારતાથી જેને જેવી ઘટતી હોય તેવી
વધતી બોલી રાજી પહોંચાડેો નય છે.

તેવી સિક્તવાળા જેહાનની સંબાળ રાખનાર, બક્ષેશ કરનાર અને
પર્વરેશીના કરનાર બોદાતાલાની મદદથી,

અમેઓ આ નામ પુરું કર્યું-અને અમારી કલમ બંધી મૂખી.

અમેઓ આ નામ ઉપર પુષ્કળ મેહનત લીધી છે-અમારી મતલબ
કાંઈ પણ બદલી મેળવવાની કે પૈસા કમાવાની હતીજ નહીં.

અમારી સઘળી ખાહેરી ફક્ત નામના મેળવવાનીજ છે-આ દુન્યામાં
નામ રહી નય તે કરતાં વધારે સારું શેવટ બીજું કાંઈજ નથી.

જે કે આ અમારું કામ બહુજ મુશ્કેલ હતું-તોપણ ન્યારે બોદા-
તાલાજ અમારો મદદગાર હતો,

ત્યારે તે મુશ્કેલ કામ અમેઓ પાર પાડ્યું-અને સઘળી મેહનતમાંથી
છટા થયા.

હાલ ચાર વર્ષ થયાં આ દુન્યામાં-દરેક તરફથી બારી લડાઈ
લગી થઇ છે.

આ ખૂનખાર લડાઈથી ચાર વર્ષમાં-દુન્યામાં સઘળે રન્જ અને ગમ
ગીની પહોંચી છે.

બંને તરફથી બેશુમાર લશ્કરો-આ લડાઈમાં રસ્તાખેજ ચુકારે છે.

શું ઉમરે પુગેલા કે શું નવજવાન લાખોલાખ-સવાર અને તલવાર
મારનારા બહાદુરો,

પોતાના દેશના બચવને ખાતેર-આ લડાઈમાં કમ એવાદા ફોરોશ
કરે છે.

ખોદાએ જહાન તા જહાન આફરીદ
 નેચામદ્ જુનીન્ કારુવારી પરીદ
 જુનીન્ રચ્ચો જાનીન્ બેદાલો કેતાલ
 જુનીન્ ખારીએ જાનો માલો મનાલ
 ન હરમેચ કસી અચ નેચામાન્ સનીદ
 વધા દર તવારીએ પીરીનલુ કીદ
 ફરીન્ નામલુ હમ હસત જન્મે મેશન્
 કે હર્દેત ફેઈલેસી આનર મેશાન્
 જુ પચકારે શાહાને ઇશાને તુર
 જુ જન્મે રેલીશાને મદાને જુર
 જુ રચ્ચે સવાશાને કાણુલ જમીન્
 ખરુએ વધા જુન્ નહાન્ને કીન્
 વલીકુ આન્ હમલુ જન્મકા મસત ખાર
 ખનજીકે આન્ જાન્ કોતાન્ કારુવાર
 કુનુન્ અચ ખોદાવન્દે જાન્ આફરીન્
 ખમા ખરુ મેખશાયો કુન્ દુર કીન્
 ખખારામે રાહત જહાનરો સેપાર
 હમલુ ફેરવરો ખૂમ આખાદ દાર
 દોઆહાએ આ ખન્દમાન્ દર પઝીર
 હમલુ બીનવાશ મેશવ દસ્તાગીર
 કુનુન્ બાચ અર્દામ અઝીન્ દાસ્તાન્
 ગુએ બી જહા નામએ બારેતાન્
 બફેઈલેસી અચ મા હવાર આફરીન્
 કે આવારુદ દર સેકરુ દુરુર ઇન્ જુનીન્
 ગોહરુદાએ દાનેશ બસી સોફતલુ અસ્ત
 કે જુન્ બે બગીતી ન કસ મોફતલુ અસ્ત
 તવારીએ શાહાને ઇશાન્ નેવેસ્ત
 કે ખુશ દાસ્તાને રેલીશાન્ નેવેસ્ત
 હમચ તાજ્દારાને ગોર્દાને કીન્
 હમચ તખ્તો તાએ કોલાહો નેગીન્
 એ અર્દન્ ફરાજાને દાનેશવરાન્
 એ દસ્તુરો ચુએદ્ ગુઝીદલુ સરાન્
 એ પન્ડો એ હેકુમત એ એકમે હોનર
 એ મયદાને જન્મે એ ગોર્દો સેપર
 એ ગોર્દાને કાણુલ રેલીશાને ચીન્
 હમચ શહરુવારાને તુરાન્ જમીન્
 હમલુ યકુ બચકુ અન્દરીન્ યાદ કરુદ
 બસી બેકરે શાહાને આ દાદ કરુદ
 જમીન્ યાદબારીશ અન્દર જહાન
 મેમાનદ તરો તાજલુ તા જાવેદાન્
 સેતાયદ વરા હરુકે દારદ ખરદ
 બરાન્ પાકુ મરુદ આફરીન્ ગુરેતરદ
 દેરીયા કે કંદરેશ દર અચયામે બે
 નહર્દેતો છુદ તાન્ ફર્દામે બે
 કે ઉખીરે બે છુદ હમલુ સરખસર
 એ મહમૂદ મુલ્તાને પીરુચમર
 કે ખખસદ ખખદારો આન્ રન્જહા
 એ સીમો એ અરુશ મોહરુ અન્જહા
 વલીકુ એ ફેઈલે બદ્ અઉદરાન્
 બેશુદ ના જુરાદ ઇન્ શહે શાએરાન્

કુન્યાના સાહેબે જ્વારથી આ બેહાન પચ્છા કીધી-ત્વારથી આવી
 એક પલ્લુ લડાઇ ગાહેર આવી નથી.

તેમજ આવી જન્મ, આવી કાપાકાપી-આવી જનમાલની ખુવારી,

હાથી કોઇએ પોતાના વડવાઓથી સાંભળી નથી-અથવા તો આગળી
 તવારીખમાં ભેષ પલ્લુ નથી.

ખુદ આ નામામાં પલ્લુ ભારી લડાઇઓ નોખાયલી છે-કે જેનું બેચાન
 ફિદેઈસીએ કહ્યું છે.

જેનું કે ઇરાન અને તુરાન દેશના પાદશાહોની લડાઇનું બેચાન-જેનું
 કે દિલાવર લોકો અને ઝોરાવર મદેઈની લડાઇનું બેચાન.

જેનું કે અબુલ જમીનના સવારો, કે જેઓ લડાઇને વખતે કીના
 બરેલાં મચરમચ્છ જેવા હતા, તેઓની લડાઇનું બેચાન.

પલ્લુ તે સધળી લડાઇઓ, આ હાલની છવલેન લડાઇ આગળ ટુચ્છ
 થઈ પડી છે.

હવે તો આ જનના પચ્છા કરનારા ખોદાતાલા-!-નું અમે ઉપર
 મેદરખાની કર અને આ કીનો દૂર કર.

અને આ બેહાનને આરામ અને રાહતમાં સોંપ-સધળા દેશો અને
 સધળી જગ્યા પાછી આખાદ કર.

અમે તારા બંદાઓની દોઆ તું કબૂલ કર-અને સધળા ગરીબોનો
 તું દસ્તગીર થા.

હવે અમે આ દાસ્તાન ઉપરથી પાછા ફરીને અમૂંચ ખાસ્તાન
 નામા તરફ આવ્યે છીએ.

શાએર ફિદેઈસી કે જેણે આવાં કીમતી મોતીઓ દોરામાં પોયાં,
 તેની ઉપર અમારા તરફથી હુઝાર આક્રીન હોએ!

તેણે પુષ્પ ફાનાઇ સાચનાં ગોહરો વિખ્યાં છે-કે જેની મિસાલના
 સખુનો બેહાનમાં કોઇએ પલ્લુ કહેલા નથી.

તેણે ઇરાનના પાદશાહોની તવારીખ લખી છે-તેણે બહાદુર લોકોની
 કેવી સરસ દાસ્તાનો લખી છે?

તેમજ તાજ્દાર પાદશાહો અને લડાયક પેઢલવાનો માટે-તેમજ
 તખ્ત, તાજ, ફેલાહ અને નગીના માટે,

મહનફરાજ લોકો અને દાનેશમંદો માટે-વઝીરો, મોખેદો અને નામ્નીયા
 સરદારો માટે,

નસીહત, હિકમત, એદબ અને હોનર માટે-લડાઈનાં મયદાનો, બારે
 ગોર્દો અને હાલો માટે,

ગાણુલી પેઢલવાનો અને ચીનના દિલાવરો માટે-તેમજ તુરાન દેશના
 પાદશાહો માટે,

સધળું એક પછી એક આ નામામાં બેચાન કહ્યું-અને ઇન્સાફી પાદ-
 શાહોની ધણીક તવારીખો લખી.

આ તેની યાદગારી કુન્યામાં-જન્મેદાન સૂધી તાઝી રહેશે.

જે કોઇ યખ્સ કે હડાપલ્લુ ધરાવતો હશે તેજ તેની વખાણુ ગારો-
 અને તે પાક મઈ ઉપર આક્રીન કરશે.

અફસોસ! કે તેના વખતમાં તેની હદર-કોઇએ પિછાની નહીં અને
 તેનું શેવટ બહુ તંગ આવ્યું.

કારણકે તેની સધળી ઉમેદ ફતેહમંદ પાદશાહ મહમૂદ ઉપરજ હતી.

કે તે પાદશાહ તેની આવી મેહનતના બદલામાં પોતાના ખજાના-
 માંથી તેને સોડું, રૂપું અને ગોહરો બહેશ આપશે.

પલ્લુ બદ જુન્યાદોનાં કરતુકી-આ શાએરોના પાદશાહને નામુરાદ
 થવું પડ્યું.

બેબાઈ કુનૂ તાજાં ચાંદા કુનીમ
બહેઈઉથ દરૂ ફૂલ શાંદા કુનીમ
કે ચુનુ ઊ સખુનવર નહુદ દરૂ જહાન
મેયાને છુઝોઝાનો દાનેશવરાન
ચુ અકુલો ખેરદ મરૂ વરા બન્દહુ છુદ
અજુ નામે શાહાને મા બન્દહુ છુદ
બચેકથ શ નદારીમ મા દસ્તખાહુ
કે સીતથ રસીદહુરેત બાહાએ માહુ
હજારાન દોરૂદો હજારાન દોઆ
બરાન ફૂલે પાકો અનુશહુ એ મા
હમ અચકન બરૂ આમુઅબારાને મા
કઝીશાન શુદહુ રઉશન ઇન્ લાને મા
એ ઉસ્તાદ એકમે હોનર ચાકૂતીમ
કઝાન લામએ તર્જુમહુ બાકૂતીમ
નહાદન્દી અરૂ શાન બમા અકુલો રાય
કુલ દાશતીમ અન્દરીન કારૂ પાય
ખોદાયા દો ઉસ્તાદે મારા તો દારૂ
બજેતત ખુરો ખુરમે બા વકારૂ
કે આન હુરૂ બુદ્દ દસ્તૂરે દીન
અબા દાનેશો રાયો ખુરકે બેહીન
ચકીરા એ શાન નામ દારાખ બુદ્દ
રેગરૂ ઇરચ ઊ પૂરે સોહુરાખ બુદ્દ

હજારૂ આકૂરીનો દોઆઓ સલામ
એ મા બરૂ દો ઉસ્તાદે જેતત સુકામ
અદાએ તશકુરૂ બેબાઈ કુનૂન
બચારાન કે બુદ્દ મારા સુતૂન
બનુજત રસાન મેહુરબાનાને મા
અઝીઝાન હમહુ ચુનુ દેલો લાને મા
કે બુદ્દ બા મા દરીન નામહુ ચારૂ
પેશાન રેગરૂ મેહુરો હમ માહુચારૂ
ચુ ખુસુવ ચુ દારાએ શેરતમ હમાન
કે બસ રન્જ બેઈહુ બહીન કારૂ માન
બહીશાન કે ઇન્ નામહુ ખાનદ શાન
કે અહુલે દેલો કદરૂ દાન અન્દ શાન
રેગરૂ પીશકારાને ઇન્ અન્જુમન
બ બેહુબૂદીએ કઉમે મા ગામ જન
કઝીશાન નવાજેશ રસદ બરૂ બસી
એ બીવહુ એ અઅરજ એ સુહુલેસ કસી
નેહામ સરકારે સુખબહુ હમાન
કે બા અહુલો દાદરેતો હમ મેહુરબાન
કે દરૂ અહુલ ગુસ્તરૂ પનાહુ વમિ
બઆરામો અજ કસ નદારીમ બીમ
ખોદાયા તો પાયન્દહુ દારૂ ઇન્ અમલ
કે દરૂ બેહુલેશ આસુદહુ માન્દહુ મેલલ
હમહુ મેહુરબાનાને મજદૂરશ
દોઆખુરો મેજત ગુઝારૂ ઇમ મા
કચ અન્દાદે ઇન્ નીકબખતાન હમહુ
શુદ આસાન બસી કારે સખત આન હમહુ

હાલ એવી રીતનો વખત આવ્યો છે, કે આપણે તેની યાદ પાછી
તાઝી કર્યે-અને તેમ કરીને બેહેસ્તમાં તેનાં રૂઢને પુરાહાલ કર્યે.
કારણકે તેના જેવો શાયરે કુન્યામાં બુઝોગો અને મોઢાઓ વચ્ચે
કોઈ બીજો થયો હતો નહીં.
અક્લ અને હકાપણ તેનાં તાબેદાર હોવાથી આપણા પાદશાહોનાં
નામ તેનાથી પાછાં છવતાં થયાં.
તેની તારીફ ગવાની શક્તિ અમે ધરાવતાં નથી-કારણકે તેની
વખાણનો પોકાર માહતાબ ઉપર જઈ પુગેલો છે,
મટે અમે તરફથી તેનાં પાક અને અમરૂ આતમા ઉપર હજારો
હજાર દોરૂદ અને દોઆ હોએ!
એવીજ રીતે અમે અમારા ઉસ્તાદો ઉપર દોઆ કર્યે છિયે-કે જેઓથી
આ અમારા જન પ્રકાશિત બન્યા.
ઉસ્તાદથીજ અમેએ એકમ હોનર હાસેલ કર્યો-કે જેથી અમેએ
આ તરજુમાનું કાપડ વણ્યું (યાને તરજુમો કીધો).
અગરને તેઓએ અમેને એકમ અને દાનાઈ નહીં શીખવી હતે-
તો અમે આ કામ કેમ નીલાવી શકે?
ઓ ખોદા! તું અમારા બંને ઉસ્તાદોને બેહેસ્તમાં પુરાપુરાહાલ
અને આબરૂ સાથ રાખને.
કે જે બંને સાહેબો દાનાઈ, અક્લ અને બહી બરસત સાથના
દીનાના દસ્તૂર હતા.
તેઓમાંથી એકનું નામ દારાખ હવું (દસ્તૂર દારાખજ ખુરશીદજ
દારાખ પાલન)-બીજનું નામ એરચ કે જે સોહુરાખનો ખેટો હતો (દસ્તૂર
એરચજ સોહુરાખજ મેહુરજશાણુ).
આ બંને બેહેસ્ત મુકામ ઉસ્તાદ સાહેબો ઉપર અમે તરફથી-હજારો
દોઆ સલામ હોએ!
હવે તે મિત્રો, કે જેઓ આ કામમાં અમારા રચલ મિસાલ હતા,
તેઓનો ઉપકાર માનવાની ફરજ અમેએ બળવવી જોઈએ.
આ અમારાં કામને કૃતેહમદ બનાવનાર અમારાં દિલ અને જન
માફકના વહાલા મેહુરબાનોનો,
કે જેઓ આ નામામાં અમારી સાથ મદદગાર હતા-જેવા કે પેશાન
તેમજ મેહુરજશાઈ અને માહીયાર પણુ હતા.
જેવા કે ખુસુવ અને રસ્તમનો ખેટો દારાખ પણુ હતો-કે જેઓએ
આ અમારાં કામમાં ધણીક મેહુનત કરી છે.
તેમજ આ નામાના વાંચનારા સાહેબો-કે જેઓ મોઢાં દિલના અને
કદરોનાસી કરનારા છે તેઓનો,
તેમજ આપણી અન્જુમનના તરફી સાહેબો-કે જેઓ આપણી કઠ-
મનાં બલાં કામોમાં મેહુનત કરનારા છે,
કે જેઓથી ધણીઓ ઉપર, શું વિશ્વાઓ કે શું લલાલગઢા કે શું
લાયારખેયાર માણસોને નવાજેશ પહોંચે છે.
તેમજ મુંબઈની નેકનામ સરકાર-કે જે અદલ ઈન્સાફી અને માયાળુ
પણુ છે.
કે જેના ઈન્સાફી આસરા હેઠળ આપણે આરામ સાથ રહે છિયે
અને કોઈથી ધારતી ખાતા નથી.
ઓ ખોદાતાલા! તું એ સરકારનો રાજ્ય અમલ કે જેના સાચામાં
અનેક ધર્મવાળાઓ સુખખેથી રહેલા છે, તે રાજ્યને કાયમ રાખ.
આ સધળા ઉપર જણાવેલા મેહુરબાનોના-અમે દોઆ ગુઝારનારા
અને ઉપકાર માનનારા છિયે.
કે એ સધળા નેકબખતોની મદદથી-આ મુશ્કેલ કામ સધળું આસા-
નીથી પાર પડ્યું.

દર અઉવલ એબીરીમ દર પીઓ તાબુ
 એ દુસ્વારીઓ કાંરુ દર એસતેરાબુ
 કે કાંરી ચુનીન કય અરુ આયદુ જે મા
 મમરુ છુતે યજ્ઞદાન શબદ આસના
 કે કૃતકૃત ઉમરો ન કસરા ખમરુ
 કે કય આયદશ કરુહ ઝીનલ યુઝરુ
 હરાન કસ કે અરુ ઇનુ સરાએ સેપન્જ
 કુનહ તકુયલુ ઇનહ અજુ જુદ રન્જ
 નેયાબીદલુ કામ જી શબદ ઝીદે ખાકુ
 વરા પન્જએ મરુગ સાજહ હલાકુ
 મશાવ ધાફેલ અજ કારે ગદાનુ સેપેલુરુ
 કે ભવીહ કસરા નદારહ અમેલુરુ
 ગહી બખરાદત નઅમતો ગન્જ બીશ
 ગહી દરુહ અજુ બીનીઓ રન્જ બીશ
 મકુન ખાબે ધકુલત દરીનુ દલુરે ફુન
 કે બી રહુમ સાજહ તોરા સરુ નેગુન
 મશાવ ધરુરુહ અરુ એન્દાબાનીએ બીશ
 અબરુ સહુતો જુદે જવાનીએ બીશ
 તોરા પવરાનહ બસાદીઓ નાજ
 બતાએ કોલાહલ કુનહ સરુકરાજ
 હમાનુ ગહુ બખારી બખાકુ અકુનહ
 અબા સરુએરા દર મધાકુ અકુનહ
 નદારહ કસીરા જહાન પાયદાર
 કશાવરુહ બાશહ વયા શહુરુયારુ
 યુ ફેએ યુઝરુ કર્દન આમહ બપીશ
 હમાનુ ગહુ રવી જુદ બી કામે બીશ
 મકુન તકુયલુ અરુ આલમે પુરુ જફા
 કે અજ વય નબીની તો હરુગેજ વફા
 ગહી શહુહ નૂરી અજુ ગાહુ હજુરુ
 ગહી હુલમ બીની ગહી છુતે મહુરુ
 ગહી દર ધમતેની ગહી શાહમાનુ
 ગહી સાહેમે જરુ ગહી પારેબાનુ
 ગહી દુરુરુ યાબી એ દયાએ ફુન
 ગહી અરુ કનારહુ શાવી હુદેહુ તનુ
 ગહી સરુકરાએ ગહી સુરેતમહ
 ગહી બારેમાનો ગહી સરુ બખન્હ
 અમરુ બીની એમરુજ છુતે ખરી
 તને બીશ ફદા બગેલ દરુ કસી
 મશાવ પુન્હ અરુ માલો ગન્જે બસી
 કે નાગહુ બહાએ અજલ દરુ રસી
 યુ પયકે અજલ શુદ તાલબુગારે તુ
 નખાશહ કસી હામીઓ યારે તુ
 અગરુએહુ હમાને પુરુ આશુપુ ગરત
 ગેશાનીઓ સખતી એ હહ દરુ યુઝરત
 હજારાનુ સેપાસ અજ ખોદાવન્દગારુ
 કે મારા બખામેરુ રસાનીહ કારુ
 યુતજેમ કે ઇનુ નામહુ અજ દરેત શાનુ
 પઝીરેકૃત પૂશાકે યુઝરુ હબાનુ
 ફરામરુસરા ફાનુ અબા માહુયારુ
 કે હરેતાનુ શાબે દેરખતે કુતારુ

પહેલવહેલાં અમે ગભરાટમાં હતા-આ મુશ્કેલ કામ માટે બેકરા-
 રીમાં હતા,
 કે આવું એક મહાભારત કામ અમારાથી કેમ પાર પડશે?—સિવાય
 કે પાક યજ્ઞદાનની મેહરબાની અમારી આસના થાય
 કારણકે હાલ કુંડી જમરનો અમાનો છે. કોઇને ખબર નથી-કે આ
 જગ્યાએથી તેને ક્યારે ચાલી જવું પડશે?
 એ કોઈ રાખસ કે આ ત્રણ પાંચ દિવસની મુસાફરખાનારૂંપી દુન્યા
 ઉપર-વિશ્વાસ કરે છે, તે તેનાથી જલ્દીથીજ દુઃખ ભેગ છે.
 કાંઈ પણ પોતાવું કારણું કામ પાર પાડ્યા વગર ખાક થાય છે-
 તેને મોતનો પલ્લે હલાક કરે છે.
 તું ફરતાં આસ્માનનાં કામથી ગાફેલ ના રહે-કારણકે તે કોઇને પણ
 હમેરો મેહરબાનીમાં રાખતોજ નથી.
 કોઈ વખત તે તને નયમત અને પુષ્કળ ખજાનો બક્ષે આપશે-
 તો કોઈ વખત તું તેનાથી દુઃખ અને ધણીક રંજ ભેરો.
 આ કમીની દુન્યા ઉપર તું નચિન્તે ના બિંધા-કારણકે તે તને વગર
 દયાએ બે ધે મરતક નાખશે.
 તું પોતાની જિંદગાની ઉપર, તનદરેસ્તી ઉપર અને તારી જવાનીનાં
 જોર ઉપર મુરતાક ના રહે.
 તે તને ખુશહાલી અને નાઝનખરામાં પર્વેશ કરશે અને તાલે કોલા-
 હથી તને સરકરાજ કરશે,
 તો તુરતજ તે તને ખુતારીથી ખાકમાં નાખશે-અને ધિક્કાર સાથ
 ખાડામાં હોમાવશે.
 આ બેહાન કોઇને પણ કાયમ રાખતીજ નથી-પછી તે એક ખેડુત
 હોય કે રાજા હોય.
 જ્યારે આ દુન્યામાંથી ચાલી જવાનો વખત નજીક આવ્યા-ત્યારે
 તેજ વખત તને તારી મરજી વિરુદ્ધ ચાલીજ જવું પડશે.
 આ ક્રુદ્ધમાત ભરી દુન્યા ઉપર બરોસો ના કર-કારણકે તેનાથી તું
 કદીબી વફાદારી ભેરો નહીં.
 ધકીકમાં તેનાથી તું મધ આપશે તો ધકીકમાં હેહર પીશે-ધકીકમાં
 હુલમ ભેરો તો ધકીકમાં માથા મેહરબાની ભેરો.
 કખી તું ગમગીનીમાં તો કખી તું ખુશહાલ રહેશે-કખી તું ગરદાર
 બનશે તો કખી નોકર બનશે
 હુનરના દર્ખમાંથી તું કખી મોતી મેળવશે તો કખી તું કિનારા ઉપર
 મૂલેલાં શરીરને યધને પડશે.
 કખી તું સરકરાજ બનશે તો કખી તું હાજતમંદ થશે-કખી તારૂં
 માથું આસ્માન સાથે લાગશે તો કખી તારૂં સર બધમાં પડશે.
 આજે તું તેનાથી મેહરબાની અને ખુશહાલી ભેરો-તો આવતી કાલે
 તું પોતાનાં શરીરને કાદવમાં નાખશે.
 તું તારા ધણીક માલ ખજાના ઉપર મગર ના બન-કારણકે અચિન્તો
 તું મોતના ફાંદામાં જઈ પડશે.
 જો અજલનો કાસેહ તારો તલબગાર બન્યા-તો તારો બચાવ કરનાર
 કે મદદગાર કોઇજ થશે નહીં.
 જો કે આ અમાનો સંતાપ ભરેલો બન્યા છે-મોઘવારી અને સખતી
 હહ બાહેર થયેલી છે,
 તો પણ અમે તે સાહેબના હજારો હજાર શુકો સેપાસ ક્યે છિયે-
 કે તેણે અમારું કામ સરન્જમ પહોંચાડયું.
 જેઓના હાથથી આ નામાએ ગુજરાતી લાખાનો લેબાસ સજ્યા તે
 તારજીમે ધરનારા તરીકે,
 તું માહીવારની સાથે ફરામરુને બહુ-કે જેઓ કુતાર ખાનાનનાં
 ઝાડની ડાળીઓ છે.

હમીનું ફેરવેલું અબા ચક્રેલી
 બેઠેલું તદ્દપરે હરુ મુરેલી
 મુઆલેનું શુ બુદ્ધ અ ચક્રેલી
 હમીનું કારે મુરેલી બિયામદ બસર
 પેદર શાનું નેકરૂશ નવરૂચ બુદ્ધ
 એ દીન માલેલે પાકો દેહરૂચ બુદ્ધ
 કુતૂન બાસદેશ હરુ મેરેકમાન મકાન
 એ મા બુદ્ધ રવાનશ દેઆ હરુ લમાન
 વરા બુદ્ધ પેદર નીકુનામી રતાન
 બઆઈને દીન કામેલ આન પાકુ તન
 પેદર બુદ્ધ મેનુએલે નેલનત નેશીન
 રતાન બુદ્ધ બબશ અબા દારો દીન
 કે બુદ્ધશ નેક શય માનેક પેદર
 બદરૂપ પાલન ફરીફૂન પેસર
 મરુ આન પાકુ દરેતર ફર્જાનહ બુદ્ધ
 દેલે આલમી ચુ બશુકાનહ બુદ્ધ
 બુએગો ખેરદમદો આગાઈ દીન
 કે ખાદા મુકામશ બેહેરતે બરીન
 બસા કસ એ દરેતરે મુબિહ નેક
 ખેરદ યાકતો એકમે દીની અચુ
 બુદ્ધ આન પાકુ દરેતરે બા હુરો હન્ગ
 એ અઉલારે દરેતર નેચેસબગ
 હજારાન દેરુદો હજાર આફરીન
 એ મા બાદ બુદ્ધ પાલને પાકુ દીન
 બદારેલ કશરશ બેદાર અય બેદાય
 ખુશો ખુરુમો પાયમાલશ ફેલાય
 અઝાનુ રૂય મારા તફખુરુ સજદ
 કે તા પાલન ઇન સેકસેલહ મીરસદ
 મરુશ તુખેસીન હમાન પૂર બુદ્ધ
 કે દરેતર દારાખ મરુદુર બુદ્ધ
 શુદ્ધ ફાશ નામશ બહેરો અબમ
 કે ફાઝેલ ચૂન ઊ દર જહાન બુદ્ધ કેમ
 હમ ઊ અચ પેદર એકમ આમૂખતહ
 બસી ગન્ને દાનાઈ અન્દૂખતહ
 બપાયસ્ત યારે ઊ અન્દર જહાન
 એ અકરમે આન પાકુ રઉશન રવાન
 ફરીઝાત નામહ રકમ અન્દ બાબુ
 બોલાસાતે દીનસ્ત દોગરુ કેતાબુ
 મોનાલતહા હમ અચુ યાદગાર
 કે મુએન બેખાનહ હમાન બાદ બાદ
 દેગરુ હમ નેવેશતહ કેતાબાને દીન
 એ મા બાદ બુદ્ધ વય હજાર આફરીન
 બનવસારી અન્દર અયા પુર હોનર
 બુદ્ધ મરકને મા પેદર બુદ્ધ પેદર
 બદીનદારીએ અહુલો આબો હવા
 સેતાયેશ બઈન કરેખહ બાસદ સજા
 હમ ઇનજ વતન બુદ્ધ બબસ નામબર
 એ નીકાને પાકાન એ અહુલો હોનર
 એ દાનેશ વરાનો સખા પીશમાન
 એ આલી વકારાને ફખરે લમાન

એજ બને બાધએએ એકદિલી સાથ-દરેક મુરેલીબોનો એલાજ કયો.

અચારે તે બને બાધએ એક બીજ સાથ મદદમાર થયલા હતા-
 ત્યારે આ મુરેલી કામ પુર થયું.
 તેઓનો બાપ નેક અક્ષને નવરોડ હતો-એ દીન-મર્મને માહિત-
 ગાર, પાક અને દિલસોઝીવાળો હતો.
 હાલ તેવું મકાન મેરેકમાનમાં થયલું છે-તેના રવાન ઉપર અમે
 બને બાધએ તરફથી દર વખતે હોઆ હોલે!
 તેનો બાપ નેકનામવાળો રતન હતો-એ પાક તનનો દીનઆઈનનાં
 કામમાં ખબરદાર હતો.
 તેનો બાપ બેહરતનરીન મિનોએલેલ હતો-અને તેનો બાપ દાદ અને
 દીન સાથનો રતન હતો.
 કે એનો બાપ નેક વિચારનો માણેક હતો-એ દરરૂ પાલન ફરીફૂનનો
 બેટો હતો.
 તે પાક દરરૂર ડહાપણવાળો હતો-તેનાથી લોકોનાં દિલ ખુશ-
 હાલ હતાં.
 એ બુઝાન, દાનેશમદ અને દીનથી ખબરદાર હતો-કે તેનો મુકામ
 બુદ્ધ બેહેરત હોલે!
 નેક દરરૂર અને મોખેદોમાંથી ધણાકાએ-તેનાથી ડહાપણ અને દીનનો
 એકમ હાસેલ કયો હતો.
 તે હોશ અને અક્ષવાળો દરરૂર-દરરૂર નેચેસગ ધવલની બુન્ધા-
 થી હતો.
 તે પાક દીનના દરરૂર પાલન ઉપર અમે તરફથી-હજારો હજાર
 હોઆ આફરીન હોલે!
 બો બોદા! તું બેહેરતમાં તેને ખુશખુશદાલ રાખ અને તેનો મર-
 તબો વધાર!
 એટલા માટે અમેને મગરૂરી ધટારત છે-કે અમારો સેલેસેલો દરરૂર
 પાલન સૂધી પહોંચે છે.
 તેજ દરરૂરનો એક વડો બેટો હતો-કે એ પ્રખ્યાત દરરૂર દારાખ હતો.

એવું નામ હિંદુસ્તાનમાં તેમજ ઇરાનમાં મશ્હૂર થયલું હતું-કે તેના
 એવા ફાઝેલ દુન્યામાં થોડાજ હતા.
 તે પણ પોતાના બાપથી એકમ શીખ્યો હતો-અને ધણેક દાનાઈને
 ખઝાનો એકઠો કયો હતો.
 તે શેરાન રવાનના પાક શખ્સનાં લખાણથી-દુન્યામાં તેની યાદગારી
 રહેલી છે.
 કેટલાક બાબ સાથનું લખેલું “ફર્જીયાત નામુ”-અને બીજ કેતાબ
 “ખોલાસએ દીન” છે.
 કેટલીક મોનાલતો કે એને ધર્મી માણસો વારંવાર પઠે છે. તે પણ
 તેનાથી યાદગાર છે.
 બીજ કેટલીક દીનની કેતાબો પણ તેણે લખેલી છે-તેની ઉપર અમારી
 તરફથી હજારો હોઆ હોલે!
 બો કીર્તિ ભરેલા શખ્સ! બાપ દાદાથી અમારું વતન નવસારીમાં
 થયલું છે.
 લોકોની દીનદારી માટે અને આબો હવા માટે-એ કરમે વખ-
 લાયકો છે.
 ધણેક નામીયા નરોનું વતન પણ એજ જગ્યાએ હતું-શું નેક અને
 પાક લોકો કે શુદ્ધનરવાલા લોકો,
 શું દાનેશમદ લોકો કે શું સખાવતે બહાદુર લોકો-કે શું પોતાના
 હમાનાને કીર્તિવત બનાવનારા મોટા દરબખના માણસો.

સુ દસ્તુર મહુવાર રાના નેક્ર
 કે દર હેન્દ દસ્તુરે અઉવલ્લુ યુદ્ધ ઊ
 બદલેલી શુદ્ધ નામે ઊ આરકાર
 વરા યુદ્ધ બરે શાહ અકબર વકાર
 અબર રૂઠે આન પાકુ દસ્તુરે દીન
 દોરો દોઆઓ હજાર આફરીન
 સુ દસ્તુર દારાખ પાલન કેમર
 કે દસ્તુરે કાબેલ યુદ્ધ આન નામવર
 સુ દસ્તુરે ભમારે નીક્ર નેહાદ
 કે બા એદરો દાનેશ યુદ્ધ આન પાકુદ
 સુ ખુશીદે તકમૂર આન નામવર
 કજ અન્બુમન શાહ યુદ્ધ સરખસર
 સુ જમશીદ સર શાહે ભૂદો કરમ
 કે દર પાર્સીઆન ચૂન ઊ બૂદલુ કમ
 સુ પૂરે જહાનગીર કાઠીર સર
 કે હાદ અચ પથે એદમ બેરયાર જર
 સુ જરદાર જમશીદે નૂરીરવાન
 કે હર ભય નામરા યુવદ બર જબાન
 સુ દારાબે નવરે પાકીજલુ નામ
 કે નામરા ગેરામીસ્ત બર ખાસો આમ
 બકર પૂશએ હેન્દો હમ એન્ગલન્દ
 શુદ્ધ સીતો અ.વાજએ ઊ બલન્દ
 યુદ્ધ અઉવલ્લુ કસ અચ હેન્દ આન નામવર
 કે શુદ્ધ મજલેસી પારલીમેન્ત દર
 અઝીનસાન બસી નામદારાન યુદ્ધ
 બનવસારી અન્દર વતન શાન યુદ્ધ
 અઝીનના કુનુન બાચ ગર્દ સોખન
 સુએ મીવએ જલુમતે મા દો તન
 સુ બીની દરીન નામહ સહુવો ખતા
 અઝાન દર યુઝર તૂ બરાહે અતા
 કે કય મરૂદ બી અયબો ખામી યુવદ
 અગર ચન્દ બા અકલો નામી યુવદ
 નેગલુ કુન બરીન કારે રન્ને દરાચ
 વઝાન પસ તો ઇન્ બન્દગાનરા નવાચ
 એ ખાનન્દગાન જોચ દોઆએ નેક્ર
 ન દીગર બેદારીમ હીચ આરજ
 અગર મા બેબૂરીમ તામેઅ બસુદ
 નગરતી સરન્નમ ઇન્ નામહ ચુદ
 વહી સીમે શરૂ ખારૂ પેન્દારતીમ
 એ નામે એ જોહુરત ધરજ દારતીમ
 બઆખેર રસીદીમ બર કામે ખીચ
 અગરએલુ બસી સખતી આમદ બપીચ
 હજારો દોસદ બૂદ હરતાદો સેલુ
 સનહુ ચચદગેર્દી અચા રૂચેલુ
 બખોરહાદ રૂઠો મહે કંબરીન
 બકરએન્દલુ ફાલે ગહે બેલુતરીન
 કે અચ નામે ચચદાન બદાન તાખતીમ
 હમીન નામહરા પાયલુ અન્દાખતીમ
 સુ શુદ્ધ મેહરુઆન પાકુ પર્વેન્દાર
 બસર શુદ્ધ મરીન નામએ શાહુવાર

બેવા કે નેક દસ્તુર મેહરશાયા-કે ને હિંદુસ્તાનમાં પહેલો દસ્તુર
 તેજ હતો.

દિલ્લી શેહરમાં તેનું નામ આરકાર થયલું હતું-અને પાદશાહ અક-
 બરની નઝદીક તેને ધણીક આબર હતી.

તે પરદેગચાર દીનના-દસ્તુર ઉપર રોા ધણી દોરદ, દોઆ અને
 આફીન હોતો !

બેવા કે દસ્તુર દારાખ પાલન-કે ને નામવર એક કાબેલ દસ્તુર હતો.

બેવા કે નેક બુન્વાદતો દસ્તુર ભમારપ આશા-કે ને પાકુદ એદમ
 અને દાનાઈ સાથનો હતો.

બેવા કે દેશાઇ તેહમૂરનો બેટો પેલો નામવર ખુશીદ-કે બેનાથી
 અન્બુમન સધળી ખુશદાલ હતી.

બેવા કે બક્ષેશ અને સખાવતના શાહ સર જમશીદ-કે બેના બેવા
 પાર્સી કલમમાં જવલેજ હતો.

બેવા કે બેહાંગીરનો બેટો સર કાઠસ-કે બેલે વિદ્યા એદમ માટે
 પુષ્કળ ઝર ખરચ્યો છે.

બેવા કે નોશીરવાન તાતાનો બેટો ઝરદાર જમશીદ-કે બેનું નામ
 દરેક જગ્યાએ સધળાંની જબાન ઉપર રમી રહેલું છે.

બેવા કે પાકીઝદ નામવાળો નવરાઝનો બેટો 'દાદા-કે બેનું' નામ
 ખાસ અને આમ લોકોને ઘણું વહાલું થઈ પડ્યું છે.

હિંદુસ્તાન તેમજ ઇંગ્લંડનાં દરેક ખૂણામાં-તેની બુલંદ નામના અને
 કીર્તિ પહોંચેલી છે.

તે નામવર હિંદુ બૂમીનો સઘથી પહેલવહેલો શપ્સ હતો-કે ને
 પાલમિન્ડમાં સખાસદ બન્યો.

બેવા બેવા તો ધણાક નામદારો થઈ ગયા છે-કે બેઓનું વતન
 નવસારીમાં થયલું હતું.

હવે અહાંથી પાછા અમે બન્ને જણની મેહનતના મેવા (આ
 નામા)ની બાતત ઉપર આવીએ.

બે તું આ નામામાં કાંઇક ખામી કે ભૂલ જોય-તો મેહરબાનીની
 શહે માફ કરને.

કારણકે અયબ અને ખામી વગરનો કયો મર્દ છે-પણી તે ગમે એટલો
 ખાહોશ અને વખણાયેલો કાં ન હોય.

તું આ અમારાં લાખી મેહનતનાં કામ ઉપર નઝર નાખ-અને ત્યાર
 બાદ તું અમે બંદાઓ ઉપર નવાઝેશ કર.

આ નામાના વાંચનારા સાહેબોથી અમેા બહી દોઆ સિવાય બીજાં
 કરાની પણ આશા રાખતા નથી.

અગરબે અમેાંબ એ કામથી કાંઈક નફો હાસેલ કરવાની લાલચ
 કીધી હતો-તો આ નામુ જલ્દીથી પુરું થતેજ નહીં.

પણ અમેાંબે નામ અને કીર્તિ મેળવવાની ખાહેશ રાખી પેસાને
 તૃપ્ત ગણ્યા.

બે કે અમારી સામે ધણીક મુશ્કેલીઓ આવી-તો પણ અમેાંબે
 અમારી ધારણા ખૂબજ આ કામ સંપૂર્ણ કર્યું.

એ નેકબખ્ત શપ્સ ! ચચદગેર્દી સને ૧૨૮૩ તે હતો,

તેના ફરવરદીન મહિનાના ખોરહાદ રાઝે-આ સઘથી સરસ હિંગા-
 મના શુભ સયન સાથે,

ખોહાતાલાનાં નામથી અમેા આ કામમાં મશ્તૂલ થયા-અને આ
 નામાનો પાથી નાખ્યો.

અને પાક પર્વેન્દાર મેહરબાન થયા-તેથી આ પાદશાહી નામુ
 પુરું થયું,

બરુએ બેઠે પાકે મારા રૂપનું
 બમાએ અમરુદાઈ અપશરૂપનું
 કે હરતારો હરતો, હોવીરતો હઠારુ
 સનહુ યજ્ઞગેદર્શિત અય કુણયારુ
 મરીનું નામકુ દરુ શકુરે મુખ્યર્થ તમામ
 બેઠર્દિમો દરુ ખેદમતે ખાસો, અમા
 નેહાદીમ તો હરુ કે ખાનહુ વરા
 એ સરુ તો બહુનુ શુભેશુ દાનહુ વરા
 રસાનહુ બમા આકુસારાનુ દોઆ
 મુનહુ કહરુદાનીએ ઇનુ કારે મા
 બમાએ રુ બેઠુ ઇમ ખાનહુ શુરા
 મરીનું નામએ ખૂબુ દાનહુ શુરા
 કે બાહા દોઆ અચ જહાનુ આફરીનુ
 બરુ આનુ ઠસુ કે બરુ મા મુનહુ આફરીનુ

અમરુદાઈ અમરુદાઈ મહિનાના-પાક મારા રૂપને સારે રાજે.

એ બાહોશ મહી ! તેને યજ્ઞગેદર્શિ સને ૧૨૮૭ છે

આ નામુ અમોએ મુખર્થ શેહરમાં તમામ-કરીને ખાસોઆમની
 હુરમાં,

મેલ્યુ, કે ને કોઈ શખ્સ તેને વાંચે-અને પહેલેથી છેલ્લે સુધી તેને
 સધળું સમજે,

તે અમો કમતરીનો ઉપર દોઆ કરે-અને આ અમારાં કામની
 કહરુશીનાસી કરે.

શેવટે અમો આ નામાના વાંચનારને અને તેને સારી રીતે સમજ-
 નારને માટે કહિયે છિયે,

કે ને કોઈ શખ્સ અમો બાહ્યો ઉપર દોઆ કરે, તેની ઉપર
 ખોદાતાલા તરફથી દોઆ હોને !

મુખર્થ રાજ ૧ લો માહ ૮ મો ૧૨૮૭ યજ્ઞગેદર્શિ.

માહીયાર નવરોજી કુટાર.

ફરામર્જ નવરોજી કુટાર.

શુદ્ધિ પત્રક.

વૅદ્યુમ ૧ હું.

સંદે	અયત	અશુભ	શુભ
૩	૨૪	ઉત્તમ બહેશ છે.	
૩	૩૪	મોરફર	મોરફર
૬	૭૪	ફેરત	ફેરત
૧૨	૧૧૬	ચકી પૂરત	અચકી પૂરત
૧૩	(હેકા)	મોહમદ બિન મન્સુરની તારીફ.	
૧૪	૧૮૮	કચ્છી	કચ્છી
૧૫	૨૧૪	ગુજરાતન	ગુજરાતન
૧૮	૨૫૭	નજદીકે	નજદીકે
૧૯	૨૭૧	ચક્રસર	ચક્રસર
૨૧	૩૨૩	ગોફત	ગોફત
૨૪	૩૬૩	બેચ	બેચ
૨૭	૩૯૭	બરતાખતી	બરતાખતી
૩૦	૪૫૫	દરતખતીને	દરતખતીને
૩૧	૪૬૫	ગચ્છ	ગચ્છ
૩૧	૪૭૪	(અને પોતાની).....તેણે બેઈ નહીં.	
૩૧	૪૮૧	ફરર	ફરર
૩૧	૪૮૨	તનની મેહનતથી.....(ખાલી કયું).	
૩૨	૪૯૧	બદાત	બદાત
૩૨	૪૯૬	નદીદન્દ	નદીદન્દ
૩૩	૫૧૨	બર ગરત	બર ગરત
૩૩	૫૧૮	બેદાને તો	બેદાનેરતો
૩૪	૫૩૪	બરીન	બરીન
૩૫	૫૪૨	બરગુથો	બરગુથો
૩૬	૫૬૮	બરના	બરના
૩૭	૬૦૯	દેહદ	દેહદ
૩૯	૬૩૪	પુરજ	પુરજ
૩૯	૬૪૮	આન	આન
૪૦	૬૫૩	નખાહદ	સુ ખાહદ
૪૦	૬૫૪	હમહુ શાહ બારીઓ શાદી બદૂય	
		હમહુ રાએ દેલ બર કુશીદી બદૂય	
૪૦	૬૫૩	ન્યારે તું.....(એટલે મારી સાથ બદી કરશે નહીં).	
૪૦	૬૫૪	તું સથળો.....પોલ્લે છે.	
૪૧	૬૬૭	આળસુ (યતાં) ફરેબ	
૪૨	(નોટ)	આ કુદ લોકો હાલ અમેરિકામાં ગાડુંચન મૅન્ટેન્સ નજદીક રહે છે.	
૪૩	૭૧૬	માહલીની.....(પાદશાહી) તારીજ છે.	

સંદે	અયત	અશુભ	શુભ
		ઉત્તમ બહેશ છે-ઈન્સાફની રાહે તું ડહાપણનીજ સેતાયેશ કર.	
૫	૬૬	આચ	આચ
૬	૧૧૨	અવાએ	અવાએ
૧૩	(હેકા)	બેન	બેને
		મન્સુર બિન મોહમદની તારીફ.	
૧૫	૨૦૭	નેસરતહુ	નેસરતહુ
૧૬	૨૩૮	નાસેફહીન	નાસેફહીન
૧૯	૨૭૧	હમી ગોફત	હમી ગોફત
૨૧	૩૦૧	બેચ	બેચ
૨૩	૩૫૦	હદયહુ	હદયહુ
૨૬	૩૮૫	ચક્રસર	ચક્રસર
૨૮	(હેકા)	શાલ	શાલ
૩૧	૪૬૩	આચ	આચ
		તેની અક્ષ આગળ કોઈ પણ હોનર છાને રહો નહીં.	
		તેમતું તન રન્જથી અને દિલ કીનાથી આસુદા રહ્યાં.	
૩૨	૪૯૩	મેહાહુદ	મેહાહુદ
૩૩	૫૦૩	આશરતમ	આશરતમ
૩૩	૫૧૭	હમી	હમી કારત
૩૩	૫૨૧	શોકહે	શોકહે
૩૪	૫૩૭	આમદશ	આમદશ
૩૫	૫૫૦	ગોફતએ	ગોફતએ
૩૭	૫૯૪	મેહાતર	મેહાતર
૩૮	૬૨૫	સરશાન	સરશાન
૩૯	૬૪૧	બરફતો	બરફતો
૪૦	૬૫૩	ચકાયકુ ચુ	ચકાયકુ ચે
		બદૂ શાહ બારીઓ નાઝી બદૂય	
		એ દેલ બર ગોશાઈ તો રાઝી બદૂય	
		ન્યારે તે (ફન્ચા) છુરાછનો ચેહરો પણ દેખાડવાની છે ત્યારે ઉતાવળો બની શું કામ કહે છે કે તારી ઉપર બધી માયાળ દેખાડી છે ?	
		તેનાથી (ફન્ચાથી) તું ખુશી યાય છે અને તેના ઉપર લાડ કરે છે અને તારાં દિલનો ભરમ તેને કહી દે છે.	
૪૩	૭૧૪	ખાનહુ ખીશ	ખાને ખીશ
		આ કુદિસ્તાનનો મુલક એશ્યાટિક તર્કીમાં અને થોડે ભાગે પશ્ચીમાં આવેલો છે. આર્મીન્યાની દક્ષિણથી શરૂ થાય છે, તે મેસોપોટમિયા સુધી, અને પૂરાત નદીના મૂળથી પૂર્વે ઈરાનમાં ઉગ્યાના પ્રાંત સુધી.	
		માહલીની* પીઠ સુધીની (પાદશાહી) તારીજ છે. *(નોટ) માહલી તે બનવર છે કે જેની ઉપર અસલી એતેકાદ પ્રમાણે એક ગાય લગી છે તેનાં શિંગડાં ઉપર પૃથ્વિને મૂકેલી છે.	

૪૪ ૭૪૦ ખુકો ખુકો
 ૪૫ ૭૫૧ બહુકો બહુકો
 ૪૮ ૮૧૧ ખાનહુ ખાને
 ૪૮ ૮૩૫ તેનો નેગહખાન અદખી તે પાદશાહી ગાય
 આગળ બેઠો હતો.

૪૬ ૮૪૪ ઝાઝમાયેશ ઝાઝમાયેશ
 ૫૦ ૮૮૦ ટું મારો ફાલ જો અને તે છોકરાં મને આપી
 દે-કારણકે હર વખત મારું છગર બળે છે.

૫૧ ૮૯૮ છીકાન્ બેદીવ મયકાન્ બેદીવ
 ૫૩ ૯૩૪ ઉમીદ ઉમીદ
 ૫૫ ૯૬૫ તેઓ અરબી ચાણુ સવારાની જગ્યા આ-
 ગળ આવી પહોંચ્યા.

૫૫ ૯૭૪ ખાનહુ નેહાદ અચ બરશ
 ૫૫ ૯૮૨ જૂનહ જૂનહ
 ૫૫ ૯૮૫ બીશ પીશ
 ૫૬ ૯૯૫ બગોફતહ બગોફતે
 ૫૬ ૧૦૦૪ અને જેમ જૂત.....આવતાં હતાં.

૫૭ ૧૦૧૮ ગોઝ ગોરૂઝ
 ૬૧ ૧૧૧૧ જૂનહ જૂનહ
 ૬૩ ૧૧૫૬ બેફરૂઝ બેફરૂઝ
 ૬૫ ૧૨૦૬ સાલ સાલ
 ૬૭ ૧૨૨૨ રૂઝ રૂઝ
 ૬૯ ૧૨૮૬ પચગામ પચધામ
 ૭૦ ૧૨૮૮ હું સમનના.....લાભી હું.

૭૦ (નોંદ) ફરજન્દ ફરજન્દ
 ૭૧ ૧૩૩૩ હરૂ જુનાન્ હરૂએ તાન્
 ૭૨ ૧૩૪૩ સખુન્રા સખુન્હા
 ૭૪ ૧૩૮૩ હમ હમ
 ૭૪ ૧૩૯૬ બચારાન્તે બચારાન્તે
 ૭૭ ૧૪૫૩ માલે માલે
 ૭૮ ૧૪૮૫ જુનાન્ જૂન્ બેબાયદ સઝાવારે મહસ
 ૭૯ ૧૫૦૫ હક રાશી તે અદ્રનો માલેક ગણાય.
 ૮૦ ૧૫૧૨ ઈરાન અમીન તથા દશ્તે ગોદાનનો.
 ૮૦ ૧૫૧૬ તમામ ટરાનના લોકોએ.....તરીકે ગણ્યા.
 ૮૦ ૧૫૨૧ દશ્તે નેઝાવરાન (નેઝા.....મયદાન).
 ૮૦ એ સફા ઉપર નોટ છે.
 ૮૧ ૧૫૩૦ જે એ
 ૮૧ ૧૫૪૪ દશ્તેયલાન (પેહલવાનોનું) મયદાન).
 ૮૧ ૧૫૬૬ ફરીફૂઝ ફરીફૂન્
 ૮૫ ૧૬૧૭ અમાનહ અમાનહ
 ૮૫ ૧૬૧૭ તેજ અમાનો.....રહેશે નહીં.

૮૬ ૧૬૪૧ શહન્શાહ શહન્શાહ
 ૮૮ ૧૬૬૮ ઈરજ ઈરજ
 ૯૦ ૧૭૨૪ બહુ બહુ
 ૯૧ ૧૭૪૮ નેચાઅદત નેચાઅદત
 ૯૧ ૧૭૫૪ સેપાહ સેપાહ
 ૯૧ ૧૭૬૫ પુરજ પુરજ

૪૫ ૭૫૭ જુબદ જુબદ
 ૪૬ ૭૭૮ બહુરૂ બહુરૂ
 તેનો નેગહખાન તેની સામે બગલમાં હાથ રાખીને શાહના
 જેવા દખલખાથી બેઠો હતો.

૪૬ ૮૪૫ જહૂપરસ્ત જહૂપરસ્ત
 બે, ટું મને બાકી રહેલા એક છોકરાને આપી દે-કારણકે
 દર પળે મારું છગર બળે છે.

૫૫ ૯૬૫ તાઝેયાને નવન્દ તાઝેયાની નવન્દ
 તેઓ દોડતા અરબી ઘોડા ઉપર સવાર થઈને એવી જગ્યા
 ઉપર આવી પહોંચ્યા-કે
 ખાન્ અચ હરે મેહુતરશ
 ૫૫ ૯૮૨ મથું. મથું.

૫૬ ૧૦૦૪ બેયાલ જબાલ
 માણીમાંથી તેમનાં તન અને ચાલ એવાં દેખાતાં હતાં-કે જેમ
 અધારી રાતે પહાડોનાં શિખરો.

૫૭ ૧૦૩૧ પર્વ દએ પર્વદએ
 ૬૧ ૧૧૧૪ હૂરૂગેઝ હૂરૂગેઝ
 ૬૪ ૧૧૬૫ બરખતી બરખતી
 ૬૬ (નોંદ) શએતઓન શએતઓન
 ૬૯ ૧૨૮૧ ચાફત ચાફત
 ૭૦ ૧૨૮૭ જુલી જુલી
 હું ઈરાનનો એક અદના યખ્સ હું અને પમરતી ચપેલીનાં
 ફૂલ જેવી ખુશ બબર ચમનના શાહને માટે લાભી છું.

૭૧ ૧૩૩૧ બાકીન્ત બાકીન્ત
 ૭૧ ૧૩૩૩ (તમાને) તમાને
 ૭૩ ૧૩૭૩ ખુરૂમ ખુરૂમ
 ૭૪ ૧૩૮૮ ખુરૂશીદ ખુરૂશીદ
 ૭૫ ૧૪૧૨ જાન જૂનહ જાન જૂનહ

જુનાન્ જૂન્ મજદ અચ બેહાવાન્દે મહસ
 જેનો માલેક અદ્ર ગણાય.
 અ-મરત અને ઈરાન અમીનનો દિરસો.
 તમામ ટરાનના લોકો તેને ટરાનશાહ કરી કહેવા લાગ્યા.
 અરબેસ્તાનનો મુલક.
 એ નોટ કાઢી નાખવી.

૮૧ ૧૫૩૭ રઉશન્ હીલો રઉશન્ રહેલો
 અરબેસ્તાન
 ૮૪ ૧૫૬૩ નજદે નજદે
 ૮૫ ૧૬૧૭ અમાનન્દહ અમાનન્દહ
 તેજ અમાનો તમાને વાંકો વાળરો-અને તે વાંકો વાળનારો
 અમાનો પછી પાયદાર રહેશે નહીં.

૮૬ ૧૬૪૮ આઝોરહહ આઝોરહહ
 ૯૦ ૧૭૨૩ બેયાલહ બેયાલહ
 ૯૦ ૧૭૩૦ ઝીરે ગેન્જ ઝીરે ગેન્જ
 ૯૧ ૧૭૫૨ તુરાઈ તુરાઈ
 ૯૧ ૧૭૬૦ શાહન્શાહી શાહન્શાહી
 ૯૧ ૧૭૭૩ ફીરજહ ફીરજહ

૬૩	૧૮૧૧	ધમ.	ધર્મ.
૬૪	૧૮૧૮	તાજદારાન્ અહીન્સાન્	
૬૪	૧૮૩૬	અમદૃશ	આમદૃશ
૬૭	૧૮૬૫	ઈશાન્	આન્ શાન્
૧૦૦	૧૬૬૭	ખહરફ	ખહરફ
૧૦૨	૧૬૬૮	ખેરૂરીદને	ખેરૂરીદને
૧૦૪	(હેકા)	અણે	અને
૧૦૬	૨૦૬૫	આફતાબ અને.....હાય ખતાવીશ,	
૧૦૬	૨૦૬૬	કે તેની આખના.....લરકરને દેખાડીશ.	
૧૦૬	૨૦૬૮	ખને	અને
૧૦૭	૨૧૧૬	ખેશમ	ખેશમ
૧૧૦	૨૧૬૬	ખેખુખીફ સર	ખેખુરૂરી સરે
૧૧૦	૨૧૬૬	તે ખીન યુનેહગારાનાં સર કાપેાં છે.	
૧૧૦	૨૧૬૬	ખર કાશત	ખર કાશત
૧૧૪	૨૨૮૦	દેલ	દેલ
૧૧૬	૨૩૩૨	કુસુરદલ	કુસુરદલ
૧૧૭	૨૩૫૩	ગુરાજાન્	ગુરીજાન્
૧૧૭	૨૩૫૪	દોડતું અને ખુશદાલ થતું ચાલવા માંડ્યું.	
૧૧૮	૨૩૬૬	ખર ખરૂ	ખરૂ સરે
૧૧૮	૨૩૬૬	તલવાર તેની ગઈન	
૧૧૮	૨૩૭૧	પુર ખેરૂફ	પુર ખેરૂફ
૧૨૧	૨૪૩૭	ફે એ-દાન્ ગુલશત	
૧૨૧	૨૪૩૭	મારા કેટલાક દિવસ.....ફરી ગયું છે.	
૧૨૨	૨૪૫૨	ખરૂગશત	ખરૂગશતે
૧૨૭	૨૪૫૦	ખનેશ	ખનેશ
૧૨૮	૨૪૭૩	ખેરૂરીદની	
૧૨૮	૨૪૭૬	ખેરૂફ	ખેરૂફ
૧૨૮	(નોટ)	મન્સુખ	મન્સુખ
૧૩૦	૨૬૧૪	કે યરૂદાન્	ખયરૂદાન્
૧૩૧	૨૬૨૪	પણ કરેતરી જેવો થયલા છે.	
૧૩૧	૨૬૨૫	તો ઈન્સાફ અને ધર.....તું કમી કરે છે.	
૧૩૧	૨૬૨૬	ફરૂ	ફરૂ
૧૩૨	૨૬૫૮	નજદીકે	નજદીકે
૧૩૩	૨૬૬૬	ખુદન્	ખુદન્
૧૩૪	૨૬૬૭	જન્ગે	જન્ગે
૧૩૫	૨૭૦૬	ત્યારે તે ઉપર પાદશાહી.....માં ખોલીને	
૧૩૫	૨૭૨૨	આમૂરો	આમૂરો
૧૩૭	૨૭૬૬	તખકુહાએ	તખકુહાએ
૧૩૮	૨૭૬૨	ખઅન્દાજલ	ખરૂ અન્દાજલ
૧૩૮	૨૭૬૨	તેઓને માફકસરને	
૧૩૬	૨૮૧૪	ફે એ માદરૂ નજાફ	
૧૩૬	૨૮૧૪	કોઈ યુનાહ.....લાયક છે.	

તાજદારાન્ અહીન્સાન્	
૬૪ ૧૮૩૬ પાદશાઈ	પાદશાહી
૬૮ ૧૬૧૧ પૂર	પુર
૧૦૧ ૧૦૭૮ હી ચી અન્દ	હીરૂ ચીન્ અન્દરૂ
૧૦૨ ૨૦૦૬ પયશાયલ	પુરૂ માયલ
૧૦૫ ૨૦૬૭ નારવાનાં	નારવનાં
ખોરોફ અને માહના પયદા કરનારના પ્રતાપથી હું તેને મારું એવું બળ દેખાડીશ,	
કે આખના પળકારામાં તેનું ચરીર વગરનું સર તેનાં લરકરને દેખાડીશ.	
૧૦૭ (હેકા) માર્ચા જતું	માર્ચું જતું
૧૦૭ ૨૨૨૨ મોહરૂરે	મોહરૂરૂ
તું નિદોષોનાં સર કાપે છે.	
૧૧૩ ૨૨૭૧ દેલ	દેલ
૧૧૬ ૨૩૧૬ નય સુદમશ	નપસુદમશ
૧૧૬ ૨૩૩૨ ખાહફ	ખાહફ
૧૧૭ ૨૩૫૪ દમાનો દમાન્	દમાનો દમાન્
દોડતું અને હુમલા કરતું ચાલ્યું.	
તલવાર તેનાં માથા અને ગઈન	
૧૧૮ ૧૩૮૧ ચીરૂલ	ચીરૂલ
ફેરો અન્દીન્ ખેમશત	
મારો વખત હવે પૂરો થયો છે મારી ઉપર આરમાને એટલા તો ચકાવા લીધા છે કે એક ફરતાં ચકને પણ હકાવી મેલ્યું છે (ચકર પણ એટલા ચકરાવા લીધે નહીં).	
૧૨૭ ૨૪૪૬ અપરૂફલ	અપરૂફલ
૧૨૭ (નોટ) લખીનારાઓ	લખનારાઓ
અમાની ખેરૂરીદની	
૧૨૮ ૨૫૮૧ અન્ચાઓ	અન્ચાઓ
૧૨૬ ૨૫૬૧ ખૂન્	ખૂન્
૧૩૦ ૨૬૨૨ મરૂફ	મરૂફ
પણ મેદ મુશ્કે જેવા થયા છે.	
તું ધર ઇન્સાફથી તે બખરીશને કમી કરે છે.	
૧૩૨ ૨૬૫૭ નજદે	નજદે
૧૩૩ ૨૬૬૬ તાજ	તાજ
૧૩૪ ૨૬૬૪ તેમજ	તેમજ
ત્યારે તેને જે ખુશદાહી હાંસલ થઈ તેને માટે તેની (સામની) ઉપર કયાની રીતે દોઆ કરે.	
૧૩૬ ૨૭૫૦ પહેરલા	પેહેરલા
૧૩૭ ૨૭૭૩ મોહર ઉપર	મોહર સાથતું
તેઓની લાયકાત પ્રમાણે	
અરૂ એ માદરૂ બેખાફ	
માને પેટથી કોઈ યુનાહ સાથે જન્મતો હોય તો હુંબી તેમ હું (પણ તેમ તો કોઈ જન્મતુંજ નથી માટે હું બેયુનાહ જન્મ્યો છું) અને તેથી જો હું ઇન્સાફને માટે પોકાર કરું તો તે લાયક છે.	

૧૪૨	૨૮૭૮	પરૂદઈ	પરૂદએ
૧૪૨	૨૮૮૨	મેઝાહ	મેઝાહ
૧૪૨	૨૮૮૨	પણ ધાધ નાખ્યા છે.	
૧૪૩	૨૬૧૧	જાનાનું સેતુદન્ય	
૧૪૩	૨૬૧૧	અને ને કે.....ગોસ્તુ નહીં.	
૧૪૪	૨૬૧૮	અર્થ	અર્થ
૧૪૬	૨૬૧૮	આર્થ	આર્થ
૧૪૭	૨૬૬૩	આખી.....થને !	
૧૪૭	૨૬૬૭	અહીં સુધી કે.....પગ આગળ નમાવે.	
૧૪૬	૩૦૩૭	બાબે બાબે ગાહેર	
૧૪૬	૩૦૪૬	તો ધણીને.....ઠેરવો."	
૧૫૦	૩૦૬૬	નમાજ	નમાજ
૧૫૨	૩૧૦૭	કેમજ	કેમજ
૧૫૩	૩૧૩૨	બિયાસાસ્ત્ર	બિયાસાસ્ત્રી
૧૫૩	૩૧૩૨	બિગોડૂતનો.....આસ્ત્ર	
૧૫૬	૩૨૦૮	નજર	નેજર
૧૫૮	૩૨૬૬	પાદશાસ્ત્ર	પાદશાસ્ત્ર
૧૫૬	૩૨૬૬	કાગઝમાં પેહલાં.....આફરીન કીધી.	
૧૫૬	૩૨૭૭	અમદા	અમદાઈ
૧૬૮	૩૪૬૧	અમદાઈ	અમદાઈ
૧૭૦	૩૫૧૮	પછી તેણી.....પાસે આવી.	
૧૭૦	૩૫૨૮	અપુરુ ગઉરાન	અપુરુ ગઉરાન
૧૭૧	૩૫૫૫	લડાઈ મટી.....મેળવ્યું.	
૧૭૨	૩૫૭૫	ચાકૂત	ચાકૂત
૧૭૪	૩૬૦૭	મારા કચડી નાખનારા	
૧૭૪	૩૬૧૬	જેતમશ	જેતમશ
૧૭૭	૩૬૭૨	હિન્મ	હિન્મત
૧૭૬	૩૭૨૬	ચીને	પુચીને
૧૭૬	૩૭૩૦	તેના શ્વાસ લેવાથી	
૧૮૧	૩૭૬૨	ગામડાંબોની	કાંટા જેવાં ધાસની
૧૮૧	૩૭૭૧	સરત	સરત
૧૮૧	૩૭૭૧	ઘડપણ મારાં.....નાખી દે છે.	
૧૮૨	૩૭૮૧	અરુ દારૂ આસુલ	
૧૮૨	૩૭૮૧	આસુલને ફાંસેએ ચઢાવે.	
૧૮૪	૩૮૩૪	જહૂર	જહૂર
૧૮૭	૩૮૧૦	અયદુશ	અયદુશ
૧૯૦	૩૮૭૫	ઝીંચ	ઝીંચ

૧૪૨	૨૮૮૦	મઈન	બાઈ
		લઈ લીધી છે.	
		જાનાનું અરુ સેતુદન્ય	
		તેનો ધર્મ અને રાહ રસ્ત તેઓનાં જેવાં ન હતાં-તેથી તેમની	
		જાન તેની તારીફના સખુનો બોલી સમી નહીં.	
૧૪૬	૨૬૭૩	પુરુષ	પુરુષ
		અકલનું વધતું તને હાસલ થને !	
		કોઈ તરફથી તે શાહજાદાને તું જેવા માહતાબની આગળ	
		લાવ્યે-અને તને માન મરતગે આપ્યે.	
		બાબે ગાહેર	
		તો બાપની કરાડમાંથી મઈનું તત્વ કાઢી નાખ્યું હોય એમ	
		ગણાયો."	
૧૫૦	૩૦૮૦	કંઠ	કંઠ
૧૫૨	૩૧૨૦	સર્વ	સર્વ
		બિગોડૂતનો.....આસ્ત્રી	
૧૫૭	૩૨૩૪	સુ	સુ
		કાગઝની શરઆતમાં જે દાદારે આફરી (તારીફ)ના સખુનો	
		પચદા કીધા છે તે દાદારની સેતાવેશ કીધી.	
૧૬૫	૩૪૨૫	નગ્ન	તનુ
૧૭૦	૩૫૧૮	સેખે	સેખે
		પછી હસતા હોટે, કાળી રાત જેવાં કાળાં મુકડાં નીચેથી દેખાતા	
		આફતાબ જેવા પ્રકાશતા બિયાડા ચેહરા સાથ પોતાની	
		ઠાફરી આગળ આવી.	
		લડાઈમાંથી શું પરિણામ સાથે પરવાર્યા ?	
૧૭૩	૩૫૬૭	ગોર્જ	ગોર્જ
		મારા માથું લાજનારા	
૧૭૭	૩૬૭૧	વીજએ	વીજએ
૧૭૬	૩૭૧૦	(અને બાબદ	અને દરેક બાબત
૧૭૬	૩૭૩૦	એ નક્કી	એ તક્કી
		તેનાં મોઢાંમાંની ગર્મ બોખારથી	
૧૮૧	૩૭૬૪	આર્વદમી	આર્વદમી
		મારી કમદે પોતાના હાથમાંથી ફાંસો નાખી લીધો છે.	
		અરુ દારૂ આસુલ	
		અને આસુલ શેહરની શળીએ તું ચઢાવે.	
૧૮૫	૩૮૬૨	હફથએ	હફથદર
૧૮૬	૩૮૫૪	કુશાન	કુશાન
૧૯૦	૪૦૧૨	નુઝરન	નુઝરન

વૅલ્યુમ રજુ.

સફે	અયત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૩૩	ફરૂ આમ	ફરૂ આમ
૫	૬૬	વાનુબહી	આનુબહી
૭	૧૪૧	નયત યથ	નયત યથ
૯	૧૮૧	કે આ નેકનામ (રસ્તમ).....કેયો છે ?	
૧૦	૨૦૧	ચાકૂતકું	ખાકૂતકું
૩૨	૧૬૧	હુ-આમે	હુ-આમે
૩૩	૭૦૪	અમીરસના બોલવાથી.....બરેલું થયું.	
૩૫	૭૫૭	ન્યાર	ન્યાર
૩૭	૮૧૦	ઝફફું	ઝાવે ફફું
૩૭	૮૧૦	લધ ગાફકોને રસ્તે	
૩૬	૮૫૫	નવજવાન	ના જવાન
૪૦	૮૬૬	ચુનાન ચુન.....ઈશાન પસન્દ	
૪૦	૮૭૦	એ દરૂઝકું ખીરૂન.....ખીરૂકું ખીરૂ	
૪૦	૮૭૦	ધરાનના દેલાવર.....ખાહેર આખ્યા.	
૪૭	૧૦૨૨	અખરૂ	કખરૂ
૪૭	૧૦૨૬	એસ્પોરો	એસ્પોર્ટો
૫૧	૧૧૦૬	કુનૂન તાઝકું સાઝીફ દીરીનકૂરા	
૬૪	૧૩૬૬	અને (ગોચા) અખરફર પઢાડ હતો.	
૬૫	૧૩૬૧	ખરૂ	એરવ
૬૫	૧૩૬૬	તે છપડું ઢરજીજ હડું.	
૬૭	૧૪૩૬	સેપકું છુફ	સેપકું છુફ
૭૪	૧૫૬૧	એ લાન	એ લાન
૭૬	૧૬૨૦	કરવામાં નર અઝફહા.....પડે છે અને	
૮૫	૧૮૨૫	એને	અને
૮૮	૧૮૬૪	બીએ તુન્દી	બીએ તુન્દી
૯૦	૧૯૩૭	મરા ભોરૂફ લશકરૂ બમાઝન્દરાન	
૯૦	૧૯૩૭	મારે માઝન્દરાનમાં લશકર લધ જવું બેધયે-	
૯૨	૧૯૮૮	ગુર્મીને	ગુર્મીને
૯૬	૨૦૭૩	એ કાઠસ પાદચાહ.....ગણકારતે નહીં.	
૯૭	૨૧૧૫	ગુલ	ગેલ
૯૭	૨૧૧૫	એ ચીનાઈ.....છે.	
૧૦૨	૨૨૧૭	અમીઓ	અમીઓ
૧૦૬	૨૩૧૪	રહાઈ	રહાની
૧૧૨	૨૪૫૭	સેપકું	સેપરૂ
૧૧૪	૨૪૮૭	ખાનીમશ અજ	મૂયકૂઝરૂ
૧૧૪	૨૪૬૬	એને બોલ્યો	એને બોલ્યો.
૧૧૫	૨૫૧૧	હવે સમજ કે અગ્રેથી.....ફાસલા છે.	
૧૧૫	૨૫૧૨	બેયામફ	બેયાયફ
૧૧૬	૨૫૪૪	પેલું ગાડ.....(છે).	
૧૧૮	૨૫૬૩	અન્દરૂ	અન્દરૂન
૧૨૧	૨૬૫૫	માઠે ફૂરૂ	માઠો ફૂરૂ

સફે	અયત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૫	૮૪	તે રાતે	તે રાતો
૭	૧૨૬	એરકહાનફલ	એરગફાનફલ
કે આ નેકનામ (યાને સામ) ખુશહાલીથી કેવી રીતે ખીલ્યો ?			
૨૨	૪૭૪	ગરૂદમ	કરૂદમ
અમીરસના બોલવાથી પરાંગના ઠાકરાના મોઢાં ઢપર (અસ્સા-થી) બવાં ચઢ્યાં.			
૩૫	૭૬૬	શાન	સાન
લધ પઢાડની કઢલુને રસ્તે			
ચુનાન ચુન સઝફ સાએ ઈશાન કુનફ			
એ દરૂઝાકું રફૂતફ કેલ ખીરૂકું ખીરૂ			
ધરાનના સવારો અને બહાદુર પેહલવાનો-નોઝરની ફરબારમાંથી અકળાયલા અને ગુચવાયલા મન સાથે બાહેર નીકળ્યા.			
૪૭	૧૦૨૨	અખતક	અખ્તર
એસાઝીફ નવ ઈને દીરીનકૂરા			
અને કુલે ખીસેતુન નામના પઢાડ જેવો તે દેખાતો હતો.			
૬૫	૧૩૬૬	તા એન્દકું આકું	તાઝન્દકું આકું
તે દોડડું ઢરજીજ હડું.			
૭૪	૧૫૮૫	ફેપકું	સેયકું
કરવામાં કુંફાડા મારતા નર અઝફહા જેવો છે અને			
૮૭	૧૮૮૨	નેયાઝ	બનાઝ
મરા રફૂલ બાયફ બમાઝન્દરાન			
મને માઝન્દરાન જવું બેધયે-			
એ બાબદમાં કાઠસની સત્તા ચાલી શકે નહીં તેવી બાબતમાં ફું તેને ગણકારતો નથી.			
બોંચ ઢપર ચીની દેખાનો સણગાર છે.			
૧૦૫	૨૨૬૬	નર્મી અતે	નર્મી અને
૧૦૮	૨૩૪૬	કરૂફ	કરફ
ખાનીમશો મૂયકૂઝરૂ			
હવે લાંથી તે કયકાઠસ છે લાં સૂધી-સો ફસંગના સીધા રસ્તો કાપવાનો છે.			
૧૧૬	૨૫૪૪	રદકું	ઝંદકું
પેલું ગાડ જેની ટોંચ વાહળને લાગેલી છે-ન્યાં તંબુઓ મારેલા છે અને તંબુઓની રસીઓ ખેંચેલી છે,			
૧૨૦	૨૬૪૦	ન બીનફ	બેબીનફ
૧૨૩	૨૭૦૭	મકાફાલ	મકાફાતે

૧૨૪ ૨૭૩૮ કાચુકે ભાંના લોહા.....સુધી રહો હતો.

૧૨૬ ૨૭૭૩ ટુચકાર, તેની મગરૂની ભેઈ,

૧૨૬ ૨૮૩૪ આપણ માજદરાનને.....વેહેચી નાખ્યે.

૧૩૨ ૨૬૧૬ ગેરાયેન્દઓ ગોરૂચ કુખન્દછૂ બૂદ

૧૩૨ ૨૬૨૩ સરૂ તા સરૂ તા

૧૩૩ ૨૬૩૮ જેણે કે તને જપયો, પાળી.....હવે રડશે.

૧૩૪ ૨૬૭૭ અચ દરૂ અચદરૂ

૧૩૪ ૨૬૭૭. ન્યારે તેની કમન્દ.....ખેચી લીલી.

૧૩૭ ૩૦૩૭ મેયાને મેયાનહુ

૧૩૬ ૩૦૮૮ દરેક જગાએથી.....જગામાં ખેસાડયા.

૧૪૩ ૩૧૭૩ કે “તે શાહ-શાહ થઈ ખેટો છે,”

૧૪૪ ૩૨૦૨ ગુર્જ અને કરવાદ હતા-

૧૪૬ ૩૨૪૨ સેપહુ સેપહુ

૧૪૮ ૩૨૬૦ ખીલ ખીલ અચલ અચલ

૧૫૦ ૩૩૪૧ ભારે હામાવરાન.....પડી.

૧૫૭ ૩૪૬૩ ગરૂફનુ ચરાલુ ગરૂફનુ ચુ રાલુ

૧૫૭ ૩૪૬૩ અને આરમાન ચેરાગ.....ચમકવા લાગ્યું-

૧૫૮ ૩૫૧૩ થઈ પડયો.

૧૫૯ ૩૫૩૦ તે શામના પાદશાહની.....કમંદ નાખી.

૧૫૯ ૩૫૪૧ ફૂલે રાસત ફૂલે રાસત

૧૫૯ ૩૫૪૧ અમીન ઉપર મુવેલાંઓના.....દગલા થયા-

૧૬૦ ૩૫૬૧ જલીલે જુલયલે

૧૬૩ ૩૬૪૦ પહાડની ગર્દન પહાડની શિખર

૧૭૩ ૩૮૬૪ બખૂ બખમ

૧૭૩ ૩૮૬૪ જગે જગ કુતરાં અને.....ચાલતા હતા-

૧૭૬ ૩૯૨૬ અકાસિયાએ નદી.....વિચાર કીધો,

૧૭૬ ૩૯૨૭ તો એમજ.....ખેટો છે.

૧૮૦ ૪૦૧૭ ખુરશીદ કફૂ ખુરશીદ તફૂ

૧૮૦ ૪૦૧૭ નહો કે તેણે સૂરજને ધરણુ લગાડયું.

૧૮૪ ૪૧૧૨ ઝીનરા તૂરી કફનુ

૧૮૪ ૪૧૧૨ તેણે પોતાના ઝીન ઉપરજ વરાની કફન પેહેયું.

૧૮૬ ૪૧૫૩ અનુ અને

૧૮૭ ૪૧૮૭ ચુ શીરી કે.....ભૂય

૧૮૭ ૪૧૮૭ જેમ એક સિંહ.....તરફ કડું.

૧૮૮ ૪૧૯૭ સાત આઠ પંદરેક

૧૯૦ ૪૨૫૧ સેતારો (The Dog star) ફરતાં

૧૯૧ ૪૨૬૪ હેજખરો હેજખરો

૧૯૧ ૪૨૭૭ ખેરફરા એ બહુરત હવા કસતાહુ અમ

એઓના પગ ગોચા આમડાંનાજ હતા (હાંડકાં હતાજ નહીં)

તેઓને કાંઈ વર્ષો સુધી આ નામ આપવામાં આવ્યું હતું.

ટુચકાર અને તેની મગરૂનીને કાચ સાંભળ્યા,

માજદરાન ઉપર તે ખંડણી આપણે કણુલ કયે અને તેનાં નાણા ગરીબ તેમજ તવનગર ફાલે પડતાં કારપાઈ કરી.

ગેરાયન્દઓ ગોરૂચ બૂચન્દછૂ બૂદ

એણીએ તને જન્મ આપ્યો પછી તે તારી દોસ્ત કહેવાયે કે

તારી ફરમન કહેવાય પણ હવે તેણી તારી ઉપર રડશે.

ન્યારે તેની કમંદને ફાંસે લાડવેયાનાં બદનને બરાબર ધરતો

કે પછી જેમ અચદહા પોતાના ફરમા ખેચી લે તે પ્રમાણે

તેઓને ખેચી લેતો હતો.

૧૩૬ ૩૦૭૭ તારો એક તારો એક

દરેક ખાતાંમાંથી બખૂશીઓને (પગાર નાસ્તરોને) બાલાવી

તેઓને પગાર આપવાના બેરડામાં ખેસાડયા.

કે પાદશાહીમાં તેનો એક ભાગ્યો પચા થયો છે.

કરવાદનો ખેટો ગુર્જ હતો-

૧૪૮ ૩૨૬૦ જલીલ જુલયલ

ભારે હામાવરાનમાં ભેગી મસલહત કરવામાં આવી.

અને આરમાન લીસોની ભરેલાં મયદાન જેવું દેખાવા લાગ્યું-

થઈ પડયો (યાને સયગું મહલુ લાગ્યું).

તેણે શામના પાદશાહની પૂઠ પકડી અને બાજુ ઉપરથી કાઢીને

તેની તરફ આમડાંની કમંદ ફેંકી.

મુવેલાંઓ (ના દગલા)થી કરીને અમીન પહાડની સાથે સરખી

સપાટીની થઈ.

૧૬૨ ૩૬૦૩ યકી યકી

૧૭૧ ૩૮૧૮ સેલેયાનુ સાલેયાનુ

જગે જગે શિકારી કુતરા સસલાંની સાથે બાગી પડતા હતા-

અકાસિયાજ નદી બોળંજી બેની તરફ આવવાનો વિચાર

કર્તા કરે છે,

તે બે હડવાં અહીં આવી લાગે-તો એમજ નહુ કે અમાનોજ

તેનાથી ફરી ખેટો છે.

ગોચા તેણે સૂર્યમાંથી ગરમી લીધી હતી.

ઝીને તૂરી કફનુ

તેણે વડી ઝીન ઉપર બેરતાજ ગોચા (ગોતવું) કફન પેહેયું.

ચુ શીરે ફેજઆબાહે નખૂશીદુ ભૂય

ગામ રોહરનો રસ્તો નહુનારો સિંહ જેમ શિકાર શોધતો

તે તરફ ભય-તેમ તે વરાનના પ્રલક તરફ ચાલ્યો.

સેતારો ફરતાં

ખેરફરા એ બહુરત હવા કસતાહુ અમ

૧૬૧ ૪૨૭૭ તેવું પહેલું કારણ.....કુરબાન કીધી છે.

૧૬૬ ૪૩૭૮ ફૂલે ફૂલે
૧૬૬ ૪૩૭૮ તે એક બુલંદ પહાડ જેવા વહેરા છે-
૨૦૦ ૪૪૮૦ દરબ દરબ
૨૦૧ ૪૫૦૩ તેણીને દીની પાંચે.....બેચકી લીધી.

૨૦૧ ૪૫૦૬ પસાંદહુ બસાંદહુ
૨૦૧ ૪૫૦૬ તેણીને તેની સાથ લડાઈ ગમી નહીં-
૨૦૨ ૪૫૨૪ એ બધું જુવું રાખ્યું એટલુંજ
૨૦૩ ૪૫૪૬ ખૂબસૂરત ખૂબસૂરત
૨૦૪ ૪૫૫૮ ચિતાઓના પેટમાં જઈને છપારો.
૨૦૬ ૪૬૨૪ રૂયો આન રૂયો આન
૨૦૭ ૪૬૬૮ બહુ ચલાવે છે આડત લાવે છે.
૨૧૧ ૪૭૩૧ અન્દકી ફૂંદકી
૨૧૧ ૪૭૪૪ રસી રસી
૨૧૫ ૪૮૩૦ દરે દર અચ
૨૨૦ ૪૯૬૦ મોર્ગાન બુર્ગોર્ગાન
૨૨૭ ૫૧૧૫ મર્દ મર્દ
૨૨૮ ૫૧૩૫ મેહરે મેહરે
૨૩૨ ૫૨૪૩ રોસ્તામ રોસ્તામ
૨૩૪ ૫૨૬૦ સેહરાબે સોહરાબે
૨૩૫ ૫૩૧૪ હમઝુરે હમઝુરે
૨૩૬ ૫૩૨૮ આ તરફ તમે સધળા.....કીકજ થયું.

૨૩૮ ૫૩૬૨ રોવટે ખોદ રોવટે ખોદા
૨૩૮ ૫૩૬૪ પલુ-બહાદુર હોવાના.....રહા નથી.
૨૩૯ ૫૪૧૧ મરે મરે
૨૪૦ ૫૪૧૮ પુગતો નથી."
૨૪૧ ૫૪૫૫ કુશાદ એચ કુશાદ અચ
૨૪૧ ૫૪૬૩ અને એ બાબદનો.....કીધી નહીં.
૨૪૫ ૫૫૪૨ મારી બાજ ઉપર મારી બાજુ ઉપર
૨૪૬ ૫૫૭૮ રફતમ રફતમ
૨૪૮ ૫૬૨૨ સરે.....સરે સરી.....સરી
૨૪૯ ૫૭૦૧ દુન્યા દરેક જણ.....છલકપટ કરે છે.

૨૫૨ ૫૭૦૨ કાઈ ગમે એટલો.....મળવુંજ પડશે.

૨૫૨ ૫૭૧૦ મુલેલાંનાં રૂઢ ઉપર શાન્તિ પાંચર-
૨૫૨ ૫૭૧૨ હમઝુ હમાન
૨૫૪ ૫૭૭૦ એ સુરમે સુ સુરમે

એક તો એ કે તારી ઉપર એવી તો ફિદા થઈ ગયલી છું કે તારા પ્યારને વારતે મેં મારી અકલને પણ મારી (ગ્રામી) નાખી છે.

તે એક વહેરા પહાડના જેવા અને ખીણ ફેદાવી જનારો છે.

એમ ચક્રમાન દડાને હવામાં ઉપાડી લે છે, તેમ તેણીને કીન ઉપરથી બેચકી લીધી.

તેણી સોહરાબને લડાઈમાં પુરી પડે તેવી નહીં હતી-
ખાનગી રીતે સલાહ કર્યે તેજ

ચિતા વાંધાથી બચાવી છપાવવાં એકમે.

૨૦૭ ૪૬૪૧ કુનહુ રોચક
૨૦૮ ૪૬૭૪ જૂંદે જૂંદે
૨૧૧ ૪૭૪૪ અબાદત નબાદત
૨૧૫ ૪૮૨૮ મર્દન લપર મર્દન ઉપર
૨૨૦ ૪૯૫૦ અરુફરાચ સરુફરાચ
૨૨૧ ૪૯૮૧ કરુદ માદરુદીરા કરુદ પસ માદરુદી
૨૨૭ ૫૧૧૬ મોમાનહુ હમી મોમાનમ હમી
૨૩૦ ૫૧૭૮ આચ અચ
૨૩૪ ૫૨૭૬ યધને દૂર યયા યધને ટીલા પડી ગયા
૨૩૫ ૫૨૯૮ ખાફતાને ખાફતાને

આ મારી લડાઈ તમોને જેવા લાયક હતી પણ તમારામાંથી કોઈ પણ જેવા આખું નહીં એટલે નકાસું.

૨૩૮ ૫૩૬૪ એ મર્દી એ મોર્દન
-જેઓને પણ કુન્યામાં મોતથી બચવાનું હતું નહીં.

પુગતો નથી તથા તેના ગુણ ખરાબતો નથી."

૨૪૧ ૫૪૬૩ નજુદ મિજુદ
આ સબુનોએ તેની ઉપર અસર કરી.
૨૪૫ ૫૫૫૭ મિકરુસુદ મિકરુસુદ
૨૪૮ ૫૬૧૬ ખેશ ખેશ

કુન્યા (એટલે કમાનો) પોતે દરેક માણસનાં જુતાંત જેવી છે અને આ ભતની તરેહવાર ધણીક રમત દેખાડતી આવી છે. (માણસની કિંદવીનો) કમાનો એક ખેલાણ અથવા રમવાના જેવા છે અને કોઈવાર તે લગભગ છે પણ રોવટે પાછું માણસને માદીમાંજ જવું પડે છે.

આ બનેલા બનાવ ઉપર તારાં દિલ અને બનને શાંત કર.

૨૫૨ ૫૭૧૪ નદાનહુ નમાનહુ
૨૫૭ ૫૮૨૬ લાગામે લાગામે

વૈદ્યુમ ૩ જી.

સફે	અયત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	સફે	અયત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૨૧	બા તુસા ગિવ				બા તુસ ગિવ	
૨	૨૧	ગેવ અને તુસ સાથે સાથે આગળ જતા હતા-				ગેવ તુસની સાથ આગળ ચાલવા લાગ્યા-	
૪	૧૩	બહાનેશ્વતરૂ				બહાનેશ્વ બરૂ	
૪	૧૩	તું અચ્છી રીતે ભણુ				તું સમજમાં લે-	
૫	૭૬	અને ફરતા.....લાય્યા.				તેને માટે ફરતાં આસ્માનના વિભાગ પડાવ્યા, યાને જન્મ કુંડળી બનવાની.	
૬	૧૧૦	ગોલાબ	રાશાબ				
૬	૧૭૧	અને શેવટે.....આવ્યા.				છેલ્લી બનેલી વાત ઉપરથી તેની ઉત્પત્તિને વિષે તેણે તર્ક બાંધી.	
૬	૧૭૪	જે જગાએથી કે બુલંદ.....કીમતી કરે છે.				જેથી જગાએથી બુલંદ આકૃતાબ-હમે છે તે જગાની ખાકને કીમતી કરે છે.	
૧૦	૧૮૭	એ ફૂલફૂ	અફૂલફૂ	૧૦	૨૦૨	દુરૂરે	દુરૂરે
૧૪	૨૭૬	ચાકાચકૂ	ચકાચકૂ	૧૫	૩૨૧	તે કાળી	મે કાળી
૧૬	૩૩૩	બે ચીફ	બેપીચફ				
૧૬	૪૦૬	અને ધૃટકારાને વખત પહુ નહીંકજ હતો.				અને (ગર્ભના) બારને લીધે કહીથી દહાડા પસાર કરતી હતી.	
૨૧	૪૪૩	અચ્છાહા	ઝીચ્છાહા	૨૩	૪૬૬	એશ્વ કેદાર	એશ્વ અન્દીશહુ
૨૪	૫૨૬	ગેનાહુ	ગુનાહુ	૨૫	૫૪૦	અમરૂ તરૂ શુદી	અમરૂ બરૂ શુદી
૨૫	૫૪૦	બીબરૂ શુદી	નય તરૂ શુદી				
૨૫	૫૪૦	અગર અગ્રિના.....પાણી લાગતે નહીં.				અગર અહીં પાણી હતે તો તેની ઝમીન બની જતે-અને તેનાં તન ઉપરના કપડાં ભીંજતે નહીં.	
૨૬	૫૫૦	બરૂ ફરૂ	ફરૂ બરૂ	૨૮	૬૦૧	અકાસેચાબુ	કાકાસેચાબુ
૩૧	૬૭૨	એમ કરતાં.....સોંપી.				તેઓમાંથી ધણુંક પેદલ લશ્કર પોતાની સાથે લઇ ચાલ્યા-અને તે ગ્રન્થએ શાવરાનને સોંપી.	
૩૪	૭૩૨	તેઓમાંથી.....જતો,				તેઓમાંથી જેને કંઈ આવતી અને દલેરોની લડાઈથી અધીરા બનતો,	
૩૪	૭૩૩	અને આસાયશ.....આવતો."				તો તે સૂતો અને આસૂદો થઇને ઉઠતો-અને નવેસરથી પાછો લડાઇને માટે તૈયાર થતો."	
૪૦	૮૬૮	અકાસેચાબુ	કાકાસેચાબુ	૪૩	૯૫૦	સેપહુ	સેચહુ
૪૪	૯૭૪	બુદ	બદ			અને બરાધનો એને અનુભવ નથી.	
૪૪	૯૭૪	અને અકલને પુગેલો નથી.		૪૫	૧૦૦૪	નખાહદ	બેખાહદ
૪૫	૯૮૮	ચીરહુદરેત	ચીરૂ હરેત	૪૬	૧૦૭૪	અન્નેમન	અન્નેમન
૪૫	૧૦૦૫	નગશીતનહ	નગશીતમ	૫૧	૧૧૪૨	હમી રન્ને મન	બહેલ રન્ને મન
૫૧	૧૧૨૧	ભાનો	ભાને	૫૬	૧૨૪૬	કે કેદારિ	એ કેદારિ
૫૬	૧૨૪૨	ફરો	ફરો	૫૬	૧૩૩૩	તે પોતાના મનથી	એથી લલહુજ છે
૫૭	૧૨૭૧	મિસાલ	મિસાલ			સિયાચક વગર તેને ઊંધ પહુ આવતી હતી નહીં.	
૬૨	૧૩૮૫	અને તેનાજ.....નહીં આવી.		૬૪	૧૪૪૦	બીશ	બીશ
૬૩	૧૪૧૭	નામહાન	નામહારૂ	૬૮	૧૫૨૮	ખાનહુ	ખાને
૬૫	૧૪૫૬	કયાની કમંદ	કયાની કમાન	૭૦	૧૫૫૮	અરૂવન્દે	અવરન્દે
૬૮	૧૫૨૮	તારાં ધર સાથે	તારાં કુંદુબ સાથે			અને મારા નખીરાના સંબંધમાં જે ઘણી અજબ જેવી હોનારતો બનવાની છે તે એક અનુભવી માણસે દેખાડી હતી (આગાહી કીધી હતી).	
૭૨	૧૬૦૬	અને મારો નખીરા.....ફૂંખ દેરો.					
૭૮	૧૭૬૨	નયાબદ	નેચાચદ				
૮૦	૧૮૦૬	હજીબી.....કરે કું.				હવે કું એના અંદરના ભાગ ઉપર ધ્યાન પુગાડું છું.	
૮૧	૧૮૩૨	બહુચાબુ	બહુચ આબુ	૮૩	૧૮૬૩	નખદે	નખદે
૮૫	૧૯૦૬	બાવલાળી	બાલવાળી				
૮૫	૧૯૨૧	ગુલરોહરને બેહેરત.....બેરૂં ભયું				ગુલરોહરને કહ્યું કે "જેણે પુશી બેરૂં બેહેરત ભયું.	
૯૦	૨૦૨૫	દાલ અન	દાલ અને	૯૦	૨૦૩૦	બેમાન્દ	બેખાન્દ

૬૧ ૨૦૪૬ પચમાનો પચમાને
 ૬૬ ૨૧૬૩ ભેચેની ભરેલી વાતો ચાલુ રહી-
 ૬૮ ૨૨૦૮ આચરેતત્ આમરેતત્
 ૬૮ ૨૨૧૦ તોરા ખીરહુ ગરતરત્.....આખુ
 ૧૦૦ ૨૨૬૫ સિયાવલે આખોમાંથી.....ભેવા માંડ્યું.

૧૦૦ ૨૨૬૬ પળી તેણે પળી તેણે
 ૧૦૩ ૨૩૩૩ (ગાહ) (સ્તન)
 ૧૦૬ ૨૪૧૫ ન સરૂ એ સરૂ
 ૧૧૧ ૨૫૧૬ કારણ બધાની સલાહ.....બગી નય છે.

૧૧૨ ૨૫૪૬ ખરાબીનો કુડો ના બનાવ.
 ૧૧૩ ૨૫૭૬ અન્ડાખ્તાન્ અન્ડાખ્તાન્
 ૧૧૪ ૨૫૬૪ બગાહે મરા બગાહે ઘરા
 ૧૨૦ ૨૭૩૬ એ પરતાવાથીજ તેને.....રાન્તિ મળે-
 ૧૨૦ ૨૭૪૨ તેખમએ તેખમએ
 ૧૨૪ ૨૮૧૧ ન્યારે ખરા ભેદ તો માતાનો પ્યારજ છે.

૧૨૬ ૨૬૩૪ કે રાખરા ન રાખરા
 ૧૩૧ ૨૬૮૮ રાખ બેબીનમ રાખમે બી નમ
 ૧૩૭ ૩૧૧૧ ડોળી પડેલી હતી
 ૧૩૬ ૩૧૫૮ નેહાની
 ૧૩૬ ૩૧૫૮ બખ્તર અને પેહેરનથી.....ફાપાવી દેઓ."
 ૧૪૩ ૩૨૪૬ કચ ઈશાન્ કચ ઈન્ સાન્
 ૧૪૪ ૩૨૬૬ કે "આને આ વાત બની છે.

૧૪૫ ૩૨૬૮ મારે પહેલાં હોમાનની.....તોડવી ભેધી.

૧૪૬ ૩૩૨૬ ફેરેતાદહુ ફેરેતાદહુ
 ૧૫૦ ૩૪૦૬ અહીં સુધી કે બધું થયું થઈ ગયું.
 ૧૫૧ ૩૪૨૫ નેગીનો નેગીનો
 ૧૫૨ ૩૪૫૦ સોપહુ સોપરૂ
 ૧૫૩ ૩૪૭૬ ગુરેતરૂહ ગુરેતરૂહ
 ૧૫૩ ૩૪૭૬ ઇન્સાફી.....ચાહે છે.
 ૧૫૪ ૩૫૦૧ સુનીહ સુનીન્
 ૧૫૭ ૩૫૮૨ બન્દા બન્દે
 ૧૫૬ ૩૬૧૮ તારું અને આવડું.....ઉમદા બસેરા છે.
 ૧૫૬ ૩૬૩૦ કયપુસેવ કે અય
 ૧૬૦ ૩૬૬૬ રઉશન્ બમેહુરે રઉશન્ બમેહુરે
 ૧૬૨ ૩૬૬૪ જનાહે જુનાધે
 ૧૬૩ ૩૭૧૩ અન્દીશએ અન્દીશહુ અય
 ૧૭૨ ૩૬૩૧ હમહુ હમે
 ૧૭૫ ૩૬૬૬ પાળયી પળયી
 ૧૭૫ ૪૦૦૦ કે "બે તું લસકરની.....નચિન્ત રહેને.

૧૭૭ ૪૦૩૨ ખરૂ આયહ બેહુ આયહ
 ૧૭૮ ૪૦૬૭ તને નાકાવેરા ભેધે છે, તો નદીમાંથીજ લે.
 ૧૭૬ ૪૦૭૬ બેરહુ.....બેરપરહુ
 ૧૭૬ ૪૦૮૬ સોપાહુ સોપાહુ

૬૫ ૨૧૫૭ ધમી ખુદ ધમી ખુદ
 ભેચેની ભરેલા અને વાત કરતા તેઓ ગયા-
 તોરા તીરહુ ગરતરત્ ખરૂ ખીરહુ આખુ
 સિયાવલે તેની તરફ કે ને આખોમાંથી આંસુ વરસાવતો
 હતો તે ઉપર અબગળીથી ભેધું.

૧૦૧ (હેકા) અકાસિયાબ અકાસિયાબ
 ૧૦૫ ૨૩૮૨ એ ખરૂ પશશઈ એ ખરૂ પશહુ
 ૧૦૮ ૨૪૫૨ બાબહ બબાહ
 કાંઈથી કામ ઉઠાવું હોય તેમાં જશવારની અટક્યા તો
 કામ બગડે.

બદનામ ના કર.
 ૧૧૩ ૨૫૭૬ બરૂસાખ્તાન્ બરૂસાખ્તાન્
 ૧૧૬ ૨૬૩૪ દુઃખજ દુઃખ
 ઉતાવળ (ફૂલકાઈ) કરવાતું વ્યાજ તેને પરીમાનીને રૂપે મળ્યું-
 ૧૨૨ ૨૭૭૩ ભેયામહુ નેયામહુ
 તેજ ભેદ મેહરબાન માદરના બાબમાંથી સમજવો (યાને
 માદરના કરતાંબી પાળનાર આલે છે).

૧૩૦ ૨૬૪૬ સરા અન્નેમન્ સરે અન્નેમન્
 ૧૩૭ ૩૧૧૧ ચાહે પરત્ત ચાહે પરત્ત
 ડોળી નીચે (લટકતી હતી).
 નેહાલી
 બખ્તરને તમારી ચોઢણી બનાવો."

કે "આને આ કામમાંથી રંગ અને સોડમ ઠડી ગયા છે
 યાને મામલો બગડ્યો છે.
 પણુ તે સારું પહેલે તે ગોઠાં મારનારથી તેવી છાતી અને બાજુ
 ભેધે (યાને તે નબળા રાખસથી તેવી અસર થાય નહીં).

પરાનનો સધળો મુલક અને ઝમીન માતમ કરવા લાગ્યાં.
 ૧૫૨ ૩૪૪૬ રાખમે રાખ
 ૧૫૩ ૩૪૬૮ કેમ નવ કુમ નવ

તેની ઉપર ઇન્સાફની રાહે મેહર પાંચરેલી રાખે."
 ૧૫૬ ૩૫૫૦ નયાયહ નરાયહ

ડહાપણુ સાથે ઇન્સાફ જેમ છાને તેમ તારું આવડું છાજતું છે.
 કયપુસેવ અય

૧૬૧ ૩૬૬૫ તનહા તનરા
 ૧૬૩ ૩૭૧૨ અરેત્ત અરેયે
 ૧૭૧ ૩૮૬૪ રોસ્તત્ રોસ્તમ
 ૧૭૪ ૩૬૭૨ બખ્શ-દએ બખ્શીદઈ
 ૧૭૫ ૪૦૦૦ લમરૂ અગરૂ
 કે અગરને કાઈ લસકરની હેબત દિલમાં હતે તો મુઝાએકા
 હતો નહીં (પણુ હાં તો એક માણસને હાથે હાર ખમવી
 પડી તેની નાંખોસી છે).

૧૭૭ ૪૦૩૩ હમાના હમાના
 તને આ નહીં ઉપર નાકાવેરા ભેધે છે ?
 ખરહુ.....બેરપરહુ
 ૧૭૬ ૪૦૬૬ ખારેતારૂ ખારેતારૂ

૧૮૧ ૪૧૨૧ શાદો શાદ
૧૮૨ ૪૧૨૧ તારે ધણાં ખુશી.....દિલગીર પણ થયા.
૧૮૩ ૪૧૭૬ બેઠ જણા રીખુ
૧૮૪ ૪૧૬૭ મને દુશનમાં શોધી કાઢ્યો.
૧૮૪ ૪૧૬૮ તે છતાં.....તેને પકી છે.
૧૮૪ ૪૨૦૪ અથગ્ય અથગ્ય
૧૮૪ ૪૨૦૪ ભણે ઝમીનને
૧૮૫ ૪૨૨૩ ફરંગીસ માટે સોનેરી.....તૈયાર કીધાં.
૧૮૫ ૪૨૩૨ થોડોક શરાબ
૧૮૬ ૪૨૪૧ દાશત દાશતો
૧૮૬ ૪૨૪૧ અને સિંહ જેવા વિચાર હતા.
૧૮૮ ૪૨૭૬ અરગુસ્તુબાન્ વચ્ચ
૧૯૧ ૪૩૫૬ ફર્જન્દ ફર્જન્દ
૧૯૨ ૪૩૬૬ અને રાત દુઝી થઈ,
૧૯૨ ૪૩૭૧ પીળા ભંખુરી
૧૯૫ ૪૪૪૬ ચઢદી ધંઢદી
૨૦૨ ૪૫૬૦ ખાદો ખાદો
૨૦૫ ૪૬૭૪ મકાફાતે ધન ખદ
૨૦૭ ૪૭૦૭ ઊરા સેપોરુદ ઊરા શુમોરુદ
૨૦૭ ૪૭૦૭ અને તેઓની સરહારી પણ
૨૧૧ ૪૮૧૮ કે જેણે
૨૧૧ ૪૮૧૬ તેમજ જેવા કે
૨૧૫ ૪૬૦૮ તે મુબારક બુન્વાદનો
૨૧૬ ૪૬૪૫ દરૂ તવાના વરૂ તવાના
૨૧૮ ૪૬૬૦ ફૂઝે રામેશ ફૂઝે રામેશ
૨૨૧ ૫૦૭૦ અઝીન્ અસ અઝીન્ પસ
૨૨૩ ૫૧૦૬ ઉપરથી રસ્તી નીચે નાખી ઉતરી પડ્યો-
૨૨૫ ૫૧૪૪ હમાન્ મમાન્
૨૨૫ ૫૧૪૪ હું વાજબી કીને કોઈ પારકાઓ લેશે ?
૨૩૧ ૫૩૦૬ ખારૂ ચારૂ
૨૩૪ ૫૩૭૫ જેથી વસનું.....માંડશે.
૨૪૦ ૫૫૦૦ હોરાવર તોખમને પોહોળાં પેટને
૨૪૪ ૫૬૦૦ ધાલીંહુ ધાલીંહુ
૨૫૬ ૫૮૬૬ બે કે હાલ આપણુ.....પકડી પાડશે.
૨૫૮ ૫૬૧૭ માટે આપણે ખાવું.....ધરતી જઇયે.
૨૫૮ ૫૬૧૮ કારણકે તેણે તે રસ્તા
૨૬૧ ૫૬૬૧ આઝીદશ કાઝીદશ

તારે લોકો જેઓ એટલો વખત વેર દિલગીર હતાં તે હવે
ખુશી થયાં.
બેઠ જણા ખુશી
દુશનમાં મારે માટે શોધ કીધી.
અને વળી એટલી મેહનત એ નહીં લેતે તો દુશન ઝમીનમાં
મારી નઝીક કોણ આવતે ?

ભણે લકાઇમાં ઝમીનને
ફરંગીસનો સોનેરી આગ (યાને તેણીને ચેહરો અને માથું
વગેરે) સાંકળી અને એવીમથી સજ્જગારાયા.
થોડોક વખત સૂધી શરાબ

અને સિંહ માફક હશે હતા.
અરગુસ્તુબાન્વરૂ

આમમાને રાતને નીચે પાડી (યાને દિવસ જ્યો),
૧૯૨ ૪૩૭૬ અપીરી અબીરી
૧૯૬ ૪૪૭૬ ચઢદી ધંઢદી

ઝુકાફાત ખાચક

તેને તેઓના નેગદબાન તરીકે ગણ્યો.
તથા દરેક જણ કે જેણે
૨૧૩ ૪૮૭૨ કોરો ધુંકયો ધંટ વગાડયો
તે હોમાયની બુન્વાદનો
૨૧૭ ૪૬૫૫ સફેદ શાલ
૨૨૦ ૫૦૪૩ ખુડુત ખેડુત

ઉપરથી બુલ્તો દરવાજો નીચે ઉતાર્યો-

આવો વાજબી કીને કોઈ પારકાઓ ઉપર ના ઠાડ.
૨૩૨ ૫૩૨૧ સેપોર્દી સેપર્દી
દય મહિનામાં (શિયાળામાં) જેમ પાતરાં કરમાઇ ભય તેમ
વસનું દિલ કરમાઇ જશે.

૨૪૪ ૫૫૬૬ અચ્ચ તખ્તે અરૂ તખ્તે
૨૪૭ ૫૬૬૪ બટ્ટીકે બટ્ટીકે
અગર લાંથી દુર જતાં બીઝન આપણને પકડી પાડશે તો
આપણા બદખાહ દુરમનની મુરાદ મળખનું કામ થશે
(હાલ વધારે બદતર થશે).

ખાવું રોહર આગળથી નગરાંના આવાઝ આવે છે.
તેણે તે રસ્તા
૨૬૩ ૬૦૨૬ ગોર્દાનાન્ ગોર્દાન્

વાંચ્યુમ ૪ થું.

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૧૬	અન્દરૂખરો	અન્દરૂખરો
૩	૫૫	મુલકમાંથી લશ્કર લઠાવી ન્હોતો.	
૬	૧૬૧	માત્ર માર્યા ગયલો.....ગણિયે તો ચાલે.	
૧૨	૨૬૭	ચારએ	બારએ
૨૩	૫૩૧	બેજુતબહુ	નજુતબહુ
૨૩	૫૩૧	માટે તમે સધળાની.....તત્પર છો ?	
૨૭	૬૦૪	આવા બતાંગ હાલતના.....લશ્કર તેયાર છે.	
૩૦	(હેકઠ)	બજાગો	જાગો
૩૬	૮૧૭	બેપરહીજ	અપરહીજો
૩૬	૮૮૭	ફરેત	ફરેતે
૩૬	૮૮૭	તેણે એક.....બાંધી લીધો-	
૪૧	૬૨૬	પણ માર્યા	માર્યા
૪૮	૧૦૬૭	રફત	રફત
૪૬	૧૧૧૮	અને તે સધળાઓને.....સિંહની માફક,	
૪૬	૧૧૨૪	ધરાની લશ્કર.....બંધાવા દેઓ,	
૪૬	૧૧૨૫	તેના કરતાં.....લડવા દેઓ.)"	
૫૧	૧૧૬૦	દૂરે રાખે	દૂરે રાખે
૫૬	૧૨૬૨	સિવાઈ	સિવાય
૫૮	૧૩૧૬	ફરીબાઈ ડરાની.....ગણાવા લાગ્યો.	
૫૬	૧૩૫૨	બેહુ અજ	બેહુ અરૂ
૫૬	૧૩૬૦	અને ખોરાક.....રહી ગયા છે.	
૬૦	૧૩૬૪	બરેશીરૂ	બરેશીરૂ
૬૨	૧૪૧૪	કુનૂન તા કુનમ	કુનમ તા કુનૂન
૬૪	૧૪૫૬	શમલ	શમલ
૬૭	૧૫૩૪	તો અલબત્ત.....રહેવા પામશે.	
૬૭	૧૫૩૫	પણ મને.....મરી ગયા.	
૬૬	૧૫૬૭	બૂરા દહાડાને.....રાખવી નેછયે ?	
૬૬	૧૬૦૦	આ આમ	આરમ
૭૫	૧૭૩૫	બરૂફ	ફરૂફ
૭૫	૧૭૩૫	નાંચે નહીંમાં આવવું	
૭૬	૧૮૧૬	તીથે	તીથ
૭૬	૧૮૧૬	સધળી હવા.....ગયલી છે.	
૭૬	૧૮૨૬	કેમ	ગરૂમ
૭૬	૧૮૨૬	અને જુઓ.....ખીડા છિયે-	
૮૧	૧૮૫૬	બેગોતૂતમ	બેગરતમ
૮૬	૨૨૨૪	તીરૂ ઊ	કહુદે ઊ

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	૫૫	તુરાન સેપહુ	તુરાન લઠીન
		મુલકમાંથી પસાર થઇ ન્હોતો.	
		તાજદાર પેહલવાન રીવનીજ સિવાય તેઓમાંનો એકબી ગણ- ત્રીમાં આવી રાકે એવી લાયકાત ધરાવતો હતો નહીં.	
૧૪	૩૧૬	બા મેહુરે	બા મેહુર
		તમે તો મોજમજાહ કરવા પડ્યા છો અને છીનો લેવા થઈ તમારું દિલ હરકેરાવું નથી."	
		લડવેયાઓનું એક લશ્કર તૈયાર કર, કારણકે એ સિવાય છીનાનાં કામ માટે, તારીફ લાયક બીજું કશું નથી.	
૩૧	૬૮૧	બારૂ	બારૂ
૩૮	૮૫૧	હય	હી
		તેણે ભદ્રગર બામૂરનો એક હાથ બાંધ્યો-	
૪૭	૧૦૭૨	મદોને મદોના	મદોને મદોના
		તેઓએ મરત મિંહ જેવા ધરાનના સવારોને સધળા ઘેરી લીધા. ડરાની લશ્કરે મોટીથી (ધરાની લશ્કરને કહ્યું કે "હવે નાચા- રીએ હાથ બંધાવાને તાબો ચાઓ. અગરને તમે ગોઝા અને લાલાને તમારું કામ સોંપશો (યાને લડશો)-તો તમારા સરદારોનાં માર્યા ઉપર ખૂનનું તાજ પેહેરાવશો."	
૫૬	૧૨૮૧	બહુરૂ	બહુરૂ
		ફરીબાઈ તેણીનો માઠી બન્યો-	
૫૬	૧૩૬૦	ખુરેશ	ખુરે
		અને આપણા બનવરોનો ખોરાક તો બધો પશ્ચિમે રહી ગયો છે.	
૬૦	૧૩૭૬	ખેશત	ખેશમ
૬૩	(હેકઠ)	બહુરૂકેરે	લશ્કરે
૬૬	૧૫૨૬	મર્મો તીમારે	મર્મ તીમારે
		તો પાદશાહ પોતે જ્યાં સુધી છેવે ત્યાં સુધી લશ્કરનો સરદાર તો છેજ.	
		કોઇ એમ તો નહીં કહી રાકે કે એક નામ કાઢ્યા વગરનો પેહલવાન મરી ગયો-મગર (એટલું કરને કે મારાં હાડકાં રચળાં નહીં રાખતાં) મને અમીનમાં દાટશે.	
		બૂરા દહાડા માટિની ખોટી બીહક, ગમ અને દર્દ આટલાં બધાં શું કામ રાખવાં નેછયે ?	
૭૩	૧૬૬૧	નદારેન્દ બા	નદારેન્દ બા
		નીચે આવવું	
		હવા ઉપર બધું ભરતકામ તલવારનુંજ છે.	
		સધળું તિરફ દર્દ અને વેઠ અને રંજજ છે-	
૮૫	૨૧૮૬	રજમ રીરૂ	રજમ રીરૂ

૬૬ ૨૨૨૪ તો તેની જગ્યા.....પડશે.
 ૬૮ ૨૨૨૨ તારકશ તારકશ
 ૧૦૭ ૨૪૮૦ બોર્ડરો બોર્ડરો
 ૧૦૬ ૨૫૧૬ પસંદગી પસંદગી
 ૧૦૬ ૨૫૧૬ ત્યારે તે સવેળાં.....કરતાં નથી.
 ૧૧૨ ૨૨૮૨ હમે હમે
 ૧૨૦ ૨૭૭૦ નીચાએ નીચાએ
 ૧૨૧ ૨૮૦૨ પસંદગી પસંદગી
 ૧૨૬ ૨૬૬૪ સાહેબોની સાહેબોની
 ૧૩૦ ૩૦૧૭ મા કે કે મા
 ૧૩૧ ૩૦૩૬ કુળ.....દશતે કુળ બૂદ દશતે
 ૧૩૩ ૩૦૭૬ ગણતર ગણતે
 ૧૩૩ ૩૦૮૮ આશરમ આશરમ
 ૧૩૫ ૩૧૩૮ આ દગાબાર સિંધી-
 ૧૩૫ ૩૧૩૬ ટુટું તેનું
 ૧૪૪ ૩૩૪૧ તેલમંદી ક્તેલમંદી
 ૧૪૬ ૩૩૬૧ દશાજ દશાજ
 ૧૫૪ ૩૫૭૬ બેલબાઈ બેલબાઈ
 ૧૫૭ ૩૬૫૮ બગીચ બગીચ
 ૧૬૦ ૩૭૦૫ કંઠ એક જવાન.....તેના ખૂનને માટે-
 ૧૬૦ ૩૭૦૬ તારા શાં શું હાલ.....અને રથું નથી-
 ૧૬૦ ૩૭૧૨ ગંભી ગંભી
 ૧૬૦ ૩૭૧૨ ન્યારે ટુંજ દુન્યાનો.....મોલદ ઉ-ત્યારે
 ૧૬૩ ૩૭૬૫ અબા અબા
 ૧૬૩ ૩૭૬૫ ધણું બોલનારો ફીલસુફી.....હું નહીં જઈશ.
 ૧૬૬ ૩૮૫૬ આસપાસ પેલા શિકાર માટે નગર રાખી.
 ૧૭૨ ૪૦૦૬ માનન માનન
 ૧૭૮ ૪૧૧૪ તે બુડોના નાનાં જંગલ
 ૧૭૮ ૪૧૧૭ બરઆમીતન બરઆમીતન
 ૧૮૨ ૪૨૧૩ અશરત અશરત
 ૧૮૪ ૪૨૭૪ બીજનના કાન અને.....જવાબથી લયો.
 ૧૮૬ ૪૩૦૩ ચુનીન ચુનીન
 ૧૮૮ ૪૩૫૮ ગરમ ગરમ
 ૧૯૦ ૪૩૬૬ આવરૂદ અરમ આવરૂદ અરમ
 ૧૯૦ ૪૪૧૮ દેરીયા દેરીયા
 ૧૯૫ ૪૫૧૫ ટું અહીંયા.....બેડાણમાં
 ૧૯૫ ૪૫૧૬ નાખ્યો છે- નાખવામાં આવ્યો છે-
 ૧૯૫ ૪૫૨૪ બહારની મોસમ બહારની મોસમ
 ૧૯૭ ૪૫૬૧ ધમ ધમ
 ૧૯૭ ૪૫૬૩ કાંઈ થોભ્યો શા માટે થોભ્યો
 ૧૯૭ ૪૫૭૨ ગીવે તેને પૂછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું
 ૧૯૭ ૪૫૭૪ હું હવે છવવાનો.....કપર ન આવી પડે.
 ૧૯૯ ૪૬૧૨ બૂરો બૂરો
 ૧૯૯ ૪૬૧૬ ત્યારે પોતાની બારીક.....પરાણી થઈ છે.

તો તેનાં શરીરમાંથી તેના આત્માની જગ્યા ખાલી પડે."

૧૦૪ ૨૩૬૫ દારમ દારમ
 ૧૦૮ ૨૪૬૧ પુરૂ અરૂ
 દ્યારે તેની સાથે લડવાને કાબલ હોતા નથી.
 ૧૧૩ ૨૬૨૨ નેચરાઈ નેચરાઈ
 ૧૨૫ ૨૮૮૧ બકાન બકાન
 ૧૨૫ ૨૮૬૮ હંદયહે હંદયહે
 ૧૩૦ ૩૦૧૬ દગી દગી
 ૧૩૧ ૩૦૩૫ બાય બાય
 ૧૩૩ ૩૦૭૬ સોનાસ સોનાસ
 ૧૩૩ ૩૦૮૩ આન આન
 ૧૩૫ ૩૧૨૮ ત્યારે રસ્તમ ત્યારે રસ્તમ
 આ દગાબાર દરામઝાદો-
 ૧૪૨ ૩૨૮૧ કાફરે કાફરે
 ૧૪૪ ૩૩૪૫ થંગે સીરૂ થંગે સીરૂ
 ૩૪૮ ૩૪૩૦ પીચી પીચી
 ૧૫૬ ૩૬૨૨ ચુનીન ચુનીન

એક જવાનનાં ખૂનને માટે કે જે ખૂન અટકાવી રાકાય તેનું હતું-
 ન્યારે તારી સાથે અહીં કોઈ રથું નથી ત્યારે ટું શા માટે થોભ્યો છે?

અગરને અમીનની સપાટી કપર ટું સમાવા ચાહતો હોય (રહેવા માંગતો હોય)-તો

આ ધણું બોલનારો ફીલસુફી!-ટું જે રસ્તે ચાલવા કહેશે તે તે રસ્તે હું નથી ચાલનાર.
 આસપાસ શિકાર કર્યા ક્રમિયો-
 ૧૭૬ ૪૦૮૦ બેલુગમાજ બેલુગમાજ
 તે બુડોએ ઝાડપાન ખાઈ નાખેલાં જંગલ.
 ૧૮૧ ૪૧૮૪ નવદર નવદર
 ૧૮૨ ૪૨૧૮ બસી થન બસી થન
 બીજનનું ફિલ અને કાન જવાબ લાવત રતર હતા.
 ૧૮૭ ૪૩૩૭ ધકધકો ધુધુધો
 ૧૮૯ ૪૩૮૩ જુગત જુગત
 ૧૯૦ ૪૪૦૨ પસંદગી.....દરૂદ પસંદગી.....કરૂદ
 ૧૯૫ ૪૫૧૫ અરૂદ અરૂદ
 ટું હાથી લઈ જા અને અકવાન દેવવાળો તે પાતર-કે જે મોટા ફળનાં બેડાણમાંથી લઈને,
 ૧૯૫ ૪૫૨૪ જવારશ જવારશ
 ૧૯૬ ૪૫૫૨ લકૂનો લકૂનો
 ૧૯૭ ૪૫૬૩ એ બાયહ એ બાયહ
 ૧૯૭ ૪૫૬૪ પૂરે પૂરે
 (ગુર્મિ) કહીને પૂછ્યું
 હવે અગરને વધારે મોટો બનાવ (બેજનના બાબમાં) બને તો હું છવવા માંગતો નથી.

ત્યારે સમજ ગયો કે આ કાંઈ ગુર્મિની મોહકાણ છે.

૨૦૦ (હોકા) ફેરેરતાદનશ ફેરેરતાદનશ
 ૨૦૧ ૪૬૬૧ અર સાખ્ત અર સાખ્ત
 ૨૦૨ ૪૮૨૬ ફરામજ ફરામજ
 ૨૦૩ ૪૮૩૩ પેલવાન ઉપરની દોઆ
 ૨૦૪ ૪૯૪૪ નબાયફત નબાયફત
 ૨૦૫ ૫૦૦૩ અરતહુ અરતહુ
 ૨૦૬ ૫૦૭૯ કર્વાન્ કાર્વાન્
 ૨૦૭ ૫૦૮૨ કાર્અર ચારહુગરુ
 ૨૦૮ ૫૧૪૮ ન્યારે ખીઝન ખાવા.....મામલામાંથી-
 ૨૦૯ ૫૨૧૦ મોર્ધાન્ ચુ મોર્ધાન્
 ૨૧૦ ૫૨૨૪ કે "હવે તમેને મદાનગી દેખાડવી જોઈયે.
 ૨૧૧ ૫૨૬૧ ચુનાહુ ચુનાહુ
 ૨૧૨ ૫૩૧૨ તેણે તેણીના તેણે પોતાના
 ૨૧૩ ૫૩૧૩ ફરતમે તેણીને.....રહે છે).

૨૩૧ ૫૩૨૮ જેથી દર્યા સિવાય.....સપાટી રહી નહીં.

૨૩૧ ૫૩૩૧ અન્ગરો અન્ગરો
 ૨૩૨ ૫૩૪૫ પછાડી પહાડ
 ૨૩૩ ૫૩૮૬ તહુતતન્ તહુતમતન્
 ૨૩૪ ૫૪૨૭ અબુસલ્વ સનાએ અરહુમન્ ગેરફત
 ૨૩૫ ૫૪૨૭ પછી તેહમતને.....દોઆ કરવા લાગ્યા.

૨૩૫ ૫૪૨૮ ખીઝનને લાવીને લાવીને
 ૨૩૬ ૫૪૩૨ કશ કશ
 ૩૩૭ ૫૪૬૬ ગમથી બહુ ગમથી બહુ
 ૩૩૮ ૫૪૬૬ ભારબાજવાળા.....વગરનું હોય,

૨૪૦ ૫૫૪૩ પન્જ પન્જહુ

૨૦૧ ૪૬૫૬ તો શબ્ તો શબ્
 ૨૦૨ ૪૭૫૧ રહે રાહે રહે રાહે
 ૨૦૩ ૪૮૩૩ એ પસ એ અસ
 પેલવાન ઉપરની ધણીક દોઆ
 ૨૧૬ ૪૯૭૪ પયગામ પયગામ
 ૨૧૬ ૫૦૫૫ પાદશાહનો પાદશાહનો
 ૨૨૦ ૫૦૮૨ આઝાર આઝાર

ન્યારે આ દાવરી મેલીને ખાવા ઉપર હાથ લગાવ્યા-ત્યારે

કે "હવે ચેતાખીથી ચાલી જવું જોઈયે.
 ૨૨૮ ૫૨૬૬ બેચુરમ બેચુરમ

ફરતમ (પોતાના ખાપ ઝાલ અને ફામિદનો) ફરસો તેણીની આગળ કહી સંભળાવા લાગ્યા-કે "એ ફરસો એવો તો છે, કે કદાપી કરતુરીની સુગંધ કદી ભય, પણ તે ફરસાની સુગંધ કદી ભય નહીં.

કે જેથી ઝમીનની સપાટી દર્યા સિવાય ખીન કરાને મળતી આવતી નહીં હતી.

૨૩૨ ૫૩૩૬ ગોર્ડએ ગોર્ડએ
 પછાડી ખીસેતન પહાડ

૨૩૪ ૫૪૦૪ જનાન્ જનાન્
 ચુનાન્ કશ એ શાહો પેદર પન્જ રફત
 જે પ્રમાણે શાહ તરફથી અને પોતાના ખાપ તરફથી તેને સલાહ મળી હતી-તેમ ફરતમે શિતાબ ખીઝનને હાથ પકડી

૨૩૫ ૫૪૨૬ શહુરયાન્ શહુરયાન્
 ૨૩૬ ૫૪૩૪ ફર ફરૈખ

એક ડહાપણવાળા અને મોભાવાળા માણસને ઘટે છે કે તેની માયાપુત્ર આ દુન્યામાં કોઈને દુઃખ નહીં દેવું એ નિયમે હોય.

વૉલ્યુમ પ મું.

સફે અયત અશુદ્ધ શુદ્ધ
 ૨ ૧૮ માન્દમ માન્દમ
 ૩ ૪૭ બદામન્ અર અસ.....જઉશનરેત
 ૩ ૪૭ અને દામનથી.....થયલા છે.
 ૪ ૬૫ અરખારેતન્દ અર ખારેતન્દ
 ૫ ૬૦ ખુરશીદ અખત ખુરશીદ અખત
 ૫ ૬૦ તેને પોતાની કમ.....આવ્યા.
 ૬ ૧૩૨ ખાહફ કે નખીનફ
 ૮ ૧૬૪ રૂએ અમય રૂએ
 ૮ ૧૭૪ જેઓનો.....ભારઈ ગયું હતું-
 ૯ ૧૬૭ હોય છે-તેઓ.....ઉતાવળ કરતા હોય છે.

સફે અયત અશુદ્ધ શુદ્ધ
 બદામન્ અરાસ આરેતીન્ દુરમનરેત
 (ફરમની એટલે હદ સુધી છે કે ગોચા) દામનનોખી ફરેયો ફરમન આરેતીન છે.
 ૪ ૬૬ રસમ રસમ
 અને પોતાનાં નસીબના અધારા સૂર સાથે છડાવા લાગ્યા.
 નખાહફ કે ખીનફ
 ૮ ૧૭૩ રફતહ રફતહ
 તેઓનાં (સુદાં)થીજ સખથું છડાઈયું મયદાન વાવાયહું નખું હતું.
 હોય-અને બહાફરો સાથે લડવાની ઉતાવળ કરતા હોય,

૬ ૧૬૮ તારી સામે લડવા.....લડકરીઓને મોઢલો-
 ૧૧ ૨૩૩ ગુ બજગુ
 ૧૪ ૩૧૮ બેઝદદ બેઝદદ
 ૧૮ ૪૦૨ બેરાની બરૂ આની
 ૨૧ ૪૬૦ આહુની બાહુની
 ૨૪ ૫૫૪ બુદ બુદ
 ૩૫ ૭૬૭ કુભે કુભે
 ૩૮ ૮૮૬ કીનામાંથી ફરવા માટે
 ૪૧ ૯૪૨ બહુ ગઉહરી બહુ ગઉહરી
 ૪૩ ૯૬૬ નવીસાંદએ નામહુરા આનહુ શાહુ
 ૪૪ ૧૦૦૬ તખતે બખતે
 ૪૩ ૧૦૦૬ કારણકે ફતેહમંદ.....ચાલ બક્ષેરા કરે છે ?
 ૪૪ ૧૦૩૦ નવદરેા નવદરેા
 ૪૭ ૧૦૮૬ ફનબૂદીશ ચાંદરસ
 ૫૦ ૧૧૭૬ નવસો જણાઓ
 ૫૨ ૧૨૧૩ એક જુઠો માણસ છે.
 ૫૨ ૧૨૨૨ અશત ખાખુ
 ૫૨ ૧૨૨૨ માયાં ગયલાઓને.....જેડું છે-
 ૫૩ ૧૨૩૩ આ ફરતું આરમાન.....સાહેબ ભણે.
 ૫૩ ૧૨૪૦ જગની જગની
 ૫૪ ૧૨૫૩ ટું ફરતાં.....નેગાહ કર.
 ૫૪ ૧૨૫૪ બીદરૂ બીદરૂ
 ૫૭ ૧૩૩૩ બીશ બીશ
 ૬૧ ૧૪૧૭ દિલ ઉપરનાં.....ગયું હવું.
 ૬૧ ૧૪૨૪ હરીફનું મિત્રનુંબી
 ૬૪ ૧૪૮૬ બરૂઆઝીમ બરૂઆઝીમ
 ૬૬ ૧૫૪૪ આપણુ કામ લઈ જવાનું છે.
 ૬૮ ૧૫૬૩ બરીદનુ બુરીદનુ
 ૭૧ ૧૬૪૫ બઆર્હગાહ બઆર્હગાહ
 ૭૫ ૧૭૨૨ એવી રીતે કે.....ધકેલી દીધો.
 ૭૬ ૧૭૫૦ બેશકરેતો બેશકરેતો
 ૭૮ ૧૭૮૨ ગોયા અમીન ચીરીને
 ૭૯ ૧૭૯૫ તુરાનીઓને એવો હાલ થયો.
 ૭૯ ૧૭૯૬ એડું બન્યું કે પીરાને
 ૭૯ ૧૮૦૩ પીરાને પીરાનુ
 ૮૬ ૧૯૮૬ તલાયાઓએ પણ.....ધાડા ડપતાબ્યા.
 ૯૨ ૨૧૦૪ બી હાશાનુ બી હુશાનુ
 ૯૫ ૨૧૮૦ પણ પણ
 ૯૮ ૨૨૪૬ બેયાબુદ બેયાબુદ
 ૯૯ ૨૨૬૪ મા માનુ
 ૧૦૦ ૨૨૬૪ હું બે હાથે.....માથું છું-

૧૦૨ ૨૩૩૧ આમે આમે
 ૧૦૩ ૨૩૫૫ બચત પછી આ નીચે આપેલાં ત્રણ બચત ઉમેરીને વાંચવાં.
 સુ અત્ર જગે પીરાનુ શુદી બી નેયાસ
 યકી રસમે કથપુસલ અકુનુ બેસાસ
 પસ અત્ર કીનહુ અનરુ સુખનહાએ નહસ
 બેયાશાય અકુનુ બપાકીઝહુ અહસ

તેઓને તારી સામે લડવા માટે તે લડકરામાંથી મોઢલો-
 ૧૨ ૨૫૮ રસતનુ રેસતનુ
 ૧૭ ૩૮૮ હાસતાત હાસતાનુ
 ૧૬ ૪૩૨ બીઝનુ બીઝનુ
 ૨૩ ૫૩૪ અતે અને
 ૨૬ ૬૭૦ ફરાસ ફરાસ
 ૩૬ ૮૩૬ દાહ દાહ
 કીના એવા શું રસ્તો લેવો તે માટે
 ૪૨ ૯૬૬ સરૂ વરૂ
 નવીસાંદરૂ આરત સાહારે શાહુ

ફતેહમંદ નસીબ અને આફતાબ કાલુને ફળે છે ?
 ૪૬ ૧૦૬૮ તા તીધે બા તીધે
 નબૂદીશ ફયાદરસ
 નવસો જણાઓનાં-
 બહું છે.
 કુશત ખાખુ
 માયાં ગયલાઓ માટે વાત કયાંથી લેખ નાસી ભય છે-
 બીજી બનને આરમાની બનાવ બની ભય.
 ૫૩ ૧૨૫૧ કીરેત નીરેત
 ટું ફરતાં આરમાનનાં આ કામ ઉપર નેગાહ કર અને ખાસ
 તેની ઉપર કે જેને આરમાને ખુદ પોતાનામાંથી ગોયા
 દિરસો આપ્યો છે.
 ૫૫ ૧૨૮૩ ફરીરૂદવદહ ફરીરૂદવદહ
 ૬૧ ૧૪૧૭ એ જઉશનુ સરાનુરા
 સરદારોનાં સર લોહાંની ટોપીથી ઘસાઇ ગયાં હતાં-
 ૬૨ ૧૪૪૧ શેરેશતુ શેરેશતુ
 ૬૫ ૧૫૧૮ બરૂ નો બરૂ તો
 આપણે જામમ બેરવાનો છે.
 ૭૦ ૧૬૩૮ કેદુમાનહુ ફેરમાનહુ
 ૭૩ ૧૭૦૦ બખતે બખતર
 ધણો બેશ કરીને આગળ ધર્યો.
 ૭૬ ૧૭૫૧ આર્હરૂદ આર્હરૂદ
 ધણો બેશ કરીને
 તુરાનીઓને,
 એવો હાલ થયો, કે પીરાને
 તલાયાઓ ઉરનવારીથી સામે થયા.
 ૯૩ ૨૧૪૬ ચુનુ ચુનુ
 ૯૫ ૨૧૮૧ પછી પછી
 ૯૮ ૨૨૫૪ ફેરૂશતુ ફેરૂશતુ
 હું તેની તરફ હાથ લંબાવું છું કારણકે તે સાહેબ મદદગાર
 હોય તો બસ છે.

ન્યારે ટું પીરાનની લડાઈથી ધરાયો છે-તો હવે કથપુસરની
 લડાઈની તોમારી કર.
 લડાઈથી પરવાર્યા પછી હવે નેક વિચાર સાધના સારા
 સપુનો મોલવામાં શાહાઈ બ,

કે ચૂન ખારત કીનહુ કે અકાસેયાખ
અરન્ને ફરાવાન રાહે જૂઠ્યાખ
૧૦૩ ૨૩૬૪ હુમી હમી
૧૧૧ ૨૫૫૨ લલી વલી
૧૨૩ ૨૮૪૨ પેદરૂ પેદરૂ
૧૨૭ ૨૯૨૭ તો સહવારના.....અને મારી

૧૨૯ ૨૯૬૪ પહુ તેં તો.....ખાંધો ડ.
૧૩૨ ૩૦૪૩ કે નેથી.....વિચાર કરે.
૧૩૪ ૩૪૯૨ એવું બન્યું કે
૧૩૫ ૩૧૦૮ જહનો જહનો
૧૩૬ ૩૧૩૭ તે ઉપરથી.....પડવા લાગ્યાં.

૧૩૬ ૩૧૫૦ ખાકુ રાહુ ખાકે રાહુ
૧૩૯ ૩૨૦૬ કે ચૂન મન.....અજ રહે આખ

૧૪૪ ૩૩૨૧ સુ અગન્ન સુ અગન્ન
૧૪૮ ૩૪૨૧ સ્વાવરાને સ્વાવરાને
૧૫૨ ૩૫૨૧ દેશને દસા ઈન્સાફથી
૧૫૪ ૩૫૬૫ નસાયદ નસાયદ
૧૫૯ ૩૬૫૬ બેબુદ બેબુદ
૧૬૦ ૩૬૬૫ તીરના વરસવાથી.....હડવા લાગ્યા.

૧૬૦ ૩૭૦૦ કે આયદ કે આરદ
૧૬૨ ૩૭૪૧ કૌશતનો મરૂખ ખારૂ
૧૬૨ ૩૭૪૧ કે અતિ.....વખત આબ્યો."

૧૬૫ ૩૮૧૩ એ યાબી યુનાહ
૧૬૫ ૩૮૧૩ -યુનાહ સિવાય બીજું હું મળશે?

૧૬૫ ૩૮૨૨ હુશમન્દ હુશમન્દ
૧૬૯ ૩૯૦૨ સુએ ઊ કુઆ સુએ કુહુહા
૧૬૯ ૩૯૦૨ ભારે ન્યાં.....તેણે સફ ખેંચી.
૧૭૦ ૩૯૧૧ ગાહે ગાહુ
૧૭૧ ૩૯૩૮ ચુનીન ચુનીન
૧૭૬ ૪૦૫૪ બચત પછી આ નીચે આપેલું બચત ઉમેરીને વાંચવું.

કે શખગીર તા માહુ અરૂ અર્થ સાજ
અસરૂ અરૂ નેહાદ આનુ દેલ અફૂજ તાજ
૧૮૦ ૪૧૬૩ અમીનરા બેબુસીદ
૧૮૩ ૪૨૩૨ અઅગ્ન અઅગ્ન
૧૯૧ ૪૩૯૨ અરૂદ અરૂદ
૧૯૩ ૪૪૫૫ પાદશાહે.....આપ્યો-પહુ કોઇને

૧૯૮ ૪૫૫૧ બેઅરતન્દ બેઅરતન્દ
૨૦૨ ૪૬૫૮ કે ઝારા સરા નામવરૂ
૨૦૨ ૪૬૫૮ કે "ઓ સરદાર!.....તું રડ

૨૦૪ ૪૭૦૩ હુશ હુશ
૨૦૯ ૪૯૧૫ મર્દહુ મર્દહુ
૨૧૧ ૪૮૬૪ શુદન્દી શુદન્દી

કે મુરાદમંદ પાદશાહ કમખસરમે પુખળ સખી ખેચીને
અકાસિયાખ પાસેથી કેવી રીતે કીનો બીધો?

૧૦૩ ૨૩૬૭ નબુદરેત નબુદરેત
૧૧૬ ૨૬૭૨ આબંએ આબુએ

સહવારનું અજહું થવા સૂધી તે મારો મેહમાન છે-અને
સુચેદ્ય થયો કે તે મારી

હડવા માટે તારી કમર ઉપર કમરબંદ કોણે બાંધ્યા?
તરખીવાળાઓ આવી રીતની યુક્તિને પોતાની માયાપુત્ર ગણે છે.
એવીજ હાલત ચાહુ રહી ન્યાં સૂધી કે

૧૩૫ ૩૧૦૯ દરૂ દરૂ
બે સફની વચ્ચે તલવાર ખેચો-ઝીનના મોગરો તરફ માથાં
ખેચેલાં રાખો."

૧૩૭ ૩૧૬૦ ગીતી હુરૂ હુરૂ ગીતી
ચુનીન ગોફત બા હશકરૂ અકાસેયાખ

કે ચૂન મન ગુહરૂ યાબમ અજ રહે આખ
૧૪૬ ૩૩૮૪ તહમન તહમન
૧૪૮ ૩૪૨૧ હડાક હડાક

દેશને ઈન્સાફથી
૧૫૫ ૩૫૮૯ શનીદમ શનીદમ
૧૬૦ ૩૯૬૫ બા હુરૂ બા હુરૂ

બણે આફતાબ અને માહતાબ એકમેક સાથે હડવા લાગ્યા-
તીરના વરસાદથી અને હરકરની ઉડતી ધૂળથી,
૧૬૨ ૩૭૩૩ કશિતહુ કશિતહુ

ગશતનો મર્જો ખારૂ
કે મારો રખડપત્નીના અને ખુવારી બચાં મોતને વખત આવી
લાગ્યો છે."

એ બા બીચુનહુ
-તેમજ નિર્દોષ માણસો સાથે ફોકટની લડાઈ કરવામાં લતા-
વળ કરશે નહીં.

૧૬૭ ૩૮૬૫ હતો હતો હતો

ભારે પહાડો તરફ જઈ સફ ખેંચી.

૧૭૦ ૩૯૧૧ થઈ ગયો થતો હતો

૧૭૫ ૪૯૩૦ અગ્ન સગ્ન

વાંચવું.

બામદાદથી તે ન્યાં સૂધી માહતાબે સાગના રંગના આકાશમાં
પોતાનાં સર ઉપર ખુશહાલી આપનાર તાજ મેલ્યું ભ્યાં સૂધી,
૫૨૧ દીહ કાગીસ

૧૮૪ ૪૨૪૮ નાઆરૂ નાઆરૂ
૧૯૩ ૪૪૫૫ આમહ ઈશાન આમહી શાન
ન્યારે તેઓ માટે ખજાનામાંથી સરપાવ લાવવામાં આવતો-
ભારે પછી કોઇને

૨૦૦ ૪૬૦૩ કે અજ કે અજ

કે શાહા રહા નામવરૂ

કે "ઓ શાહ! ઓ સરદાર! ઓ નામવર મહાન પુરખ-
ઓ ખુઝાર્જ! ઓ નામીયા મોટી પદવીના શખ્સ!

૨૦૮ ૪૭૯૩ નવદ નવદ

૨૧૦ ૪૮૩૭ એ આયદ એ આયદ

૨૧૩ ૪૯૧૧ રૂઅયારૂ રૂઅયારૂ

૨૧૪	૪૬૧૬	ગુબ્બરુ	ગુબ્બરુ
૨૧૬	૪૬૭૧	બશબીરુ	બશબીરુ
૨૨૮	૫૨૪૭	તારો	તારો
૨૩૨	૫૩૪૨	બમરુ	રેમરુ
૨૩૨	૫૩૪૨	-અને વળી.....પ્રકારતો હોય,	
૨૩૪	૫૩૭૫	નેશસ્ત	નેશસ્ત
૨૩૮	૫૪૪૭	બસ	પસ
૨૪૩	૫૫૪૬	અને ઝમીનની સપાટી.....નીકળી ગયું,	
૨૪૪	૫૫૭૪	એલુતારુ	એલુતારુ
૨૪૬	૫૬૨૮	કારેતન	કારેતન
૨૪૬	૫૬૩૬	જવાન	જવાન

૨૧૬	૪૬૬૮	નેવેશત	નેવેશત
૨૧૬	૪૬૭૨	અરપો	અરપો
૨૨૬	૫૨૬૪	બુપીચીદ	બેપીચીદ
તેના	સેતારો	પણ તેઝીથી પ્રકારતો હોય છે.	
૨૩૬	૫૪૨૪	સુ કમન	સે કમન
અમીન	ઉપર હિંચળાનું	દાંકણ નહીં રહ્યું.	
૨૪૬	૫૬૨૫	પાદશાહોની	પાદશાહોની
૨૪૬	૫૬૩૪	શામ	શામે
૨૪૭	૫૬૫૦	કે "ભે,	કે "ભ,

વાલ્યુમ ૬ કું.

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	૪૧	ગુસ્તેત	ગુસ્તેત
૫	૭૪	ગકી	ચકી
૧૨	૨૩૦	તેના છોકરા ઉપરથી	તેના ઉપર
૧૬	૩૦૮	એકદાનો	એકદાનો
૧૭	૩૨૨	આબાદ રૂમ	આબાદ જૂમ
૧૬	૩૮૭	હાને	હાને
૨૭	૫૮૧	દેશ આરાય	દેશારાય
૨૭	૫૮૧	અહિંયાંજ.....મોટું કર.	
૨૬	૬૧૦	બરન્દ	પરન્દ
૩૧	૬૬૩	હરુ આબુ	હરુ આબુ
૩૩	૬૬૬	તેણે ચોગાન.....તીર ઉપથી.	

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૫	૬૭	કામે	કામ
૧૨	૨૩૦	પેસરુ	બસરુ
૧૩	૨૩૮	મારાતે કંચસરુ	મારાતે કંચ સરુ
૧૬	૩૧૨	સુ	સુ
૧૬	૩૮૭	દય	દી
૨૦	૪૦૧	હમામ	હમામ

ચેરામ મૂક અને નદીને આકર્ષક બનાવ.

૩૧ ૬૫૮ તોફાની ગોફાની

૩૩ ૬૬૬ તીરે જી તીરે જી

તેણે ચોગાન નાખી દીધી અને કમાન ઉપરથી તેની કમાનના ચિહ્ન અને ફેંકેલા તીરેથી માથાં ઉપર હાથ ધર્યાં (યાને અભયબીથી વાખવાની કરવા લાગ્યા).

કેશવરુત પસેત

ન્યારે રૂમીઓ તેની પુઠે એવાંજ પરાક્રમે કરવા લાગ્યા-

અન્દીશાહુ અસ ઈન

૪૦ ૮૬૧ બફ દીદ બફ દાદ

૪૦ (હેકા) બરીરુ બરીરુ

૪૧ ૮૮૬ શરે શરે

ફુન્યા ધંટના અને દોલના ઘોઘારથી બરાઈ ગઈ.

તેના અગાઉથી રૂમીઓ ડંગ ચઢ ગયા

૪૭ ૧૦૧૨ છુદ આન બહાન

પાદશાહ યવા ચાલ્યું.

પાસેથી દર સાબ ખંડણી

પણ હવે બરોબરીઆને શા માટે ખંડણી આપવી નેહથે?

૫૩ ૧૦૬૬ અઝીશાન અઝીન સાન

૫૭ ૧૧૬૫ શાહુ શાહુ

૫૭ ૧૧૭૬ એઅબાઅમ એઅબાઅમ

તે તારાં દિલમાં ઉતારતો ના.

૬૩ ૧૩૧૭ પીશરૂ પીશરૂ

૩૫	૭૪૨	કેશવરુ સુ દસ્ત	
૩૭	૮૦૮	પછી ન્યારે.....યયુ-	
૩૮	૮૧૬	અન્દીશાએ ઝીન	
૩૮	૮૨૬	પુરુ સરશ	સરશ પુરુ
૪૦	૮૬૬	બાદી	બારી
૪૧	૮૮૫	બહુશામે	બહુશામે
૪૧	૮૮૬	ફુન્યા.....બરાઈ ગઈ.	
૪૧	૯૦૧	તેમજ.....તારીફ કીધી.	
૪૪	૯૧૮	કુશાદ	કુશાદ
૪૬	(નોટ)	તેણે તેને પણ	તેણે તેને પણ
૫૦	૧૦૩૩	પાદશાહ પયદા થયા હોય એમ લાગ્યું.	
૫૦	૧૦૪૩	બહા માલ	બહામાલ
૫૦	૧૦૪૩	પાસેથી ખંડણી	
૫૦	૧૦૪૩	પણ હવે.....નેહથે?	
૫૨	૧૦૭૪	બાલાએ	બાલાએ
૫૬	૧૧૬૦	કરેલા	કરેલા
૫૭	૧૧૬૬	બેદીદ	પદીદ
૫૮	૧૧૬૬	તેથી તારાં.....બનાવતો.	
૫૬	૧૨૧૮	બેદાદનશ	બેદાદનશ
૬૩	૧૩૧૭	પીશરૂ	પીશરૂ

૬૩	૧૩૧૭	લશ્કરની.....તરફ ચાલ્યો.	
૬૪	૧૩૨૮	ખાકાને હેઠળાઈ	
૬૪	૧૩૨૮	કે “પેલા.....મેલ્યો છે.	
૬૪	૧૩૩૬	પળેપપળ	પળેપપળ
૬૬	૧૩૭૪	લડવેયાઓના.....કુંદાના જરી-	
૬૭	૧૩૬૦	એ તે	અને તે
૭૧	૧૫૦૦	કેહરૂમ	કેહરૂમ
૭૪	૧૫૭૦	નીલજાઈ	નીલજાઈ
૭૭	૧૬૩૦	જમ તાખતન	કંચ તાખતન
૭૭	૧૬૩૦	અને તેથીજ તુરાની પેલલવાનો	
૭૬	૧૬૭૨	કે મન સુએ	અમન રાહુ
૭૬	૧૬૭૨	કે મેં લોહરાતપ.....લખ્યું છે.	
૭૬	૧૬૭૩	પાદશાહને કમુશત આપી છે-	
૭૬	૧૬૬૨	આખુ કંચ	આખકંચ
૮૨	૧૭૪૬	કયાનુઆદહુ કીન	
૮૨	૧૭૪૬	તેની બહાદુરી ભેઈ.	
૮૩	૧૭૮૦	નખદા	નખદી.
૮૩	૧૭૬૪	ખાચ ઊંચ	ખાચુચ
૮૩	૧૭૬૪	તરફ ક્યાં.	
૮૭	૧૮૬૪	વાકેફ થયા થયા-	
૯૦	૧૯૪૩	નાચ	મા એ
૯૨	૧૯૮૦	અને દિલાવર થાય ભાં સુધી	
૯૫	૨૦૪૨	પાદશાહી	હોમાયના
૯૫	૨૦૫૬	આગહ	આગહ
૯૭	૨૦૮૪	મેરેકુતલ	મેરેકુતમ
૧૦૦	૨૧૬૦	તાખત	તાખત
૧૦૨	૨૨૦૦	અન્દગી	અન્દગી
૧૦૫	૨૨૫૬	લુહારોની સાંકળે	લુહારોના ખીલાએ
૧૦૬	૨૨૬૩	કે આ સવારો.....ભેઈ	
૧૦૬	૨૩૫૫	આને	આન
૧૦૬	૩૩૫૬	તુ ને મારા.....દયા કર.	
૧૧૩	૨૪૫૭	યુક્તિઓ	યુક્તિઓ
૧૧૫	૨૫૧૦	નાએ	નામે
૧૧૬	૨૫૨૬	કાહી એ ચ	કાહી એ કુચ
૧૧૬	૨૫૬૩	બેનકુચ	બેનકુચ
૧૨૦	૨૬૨૭	અને તે.....ક્યાં.	
૧૨૧	૨૬૪૦	તારી સત્તા મેળવવા	મારી સત્તા ચલાવવા
૧૨૭	૨૭૫૬	અરેપ	અરેપે
૧૩૧	૨૮૬૧	તેઓએ પાદશાહી.....ચાહી.	
૧૩૩	૨૮૬૬	કુના તોરા ભેળી પરી	
૧૩૬	૨૯૬૧	બોદા	બોદી
૧૪૧	૩૦૮૪	આખુ	આખુ
૧૪૧	૩૦૬૭	નખાચહ	નેચાખહ
૧૪૩	૩૧૪૧	બેખન્દ	બેખન્દહ
૧૪૪	૩૧૫૬	બેચ,	બેચ,
૧૫૦	૩૩૦૬	ખાહ	ખાહ
૧૫૭	૩૪૬૬	દીનાર	દીદાર

તેને લશ્કરનો મોટીદાર બનાવ્યો-તેનો કુંડો બાહરે લાવ્યા
અને તે પેલલવાન આગળ ચાલ્યો.

ખાકાને ચીન રાહે
કે “ખાકાને ચીને માણસાઈ રાહ છાડી દીધી છે.

મગઝમાં બહુકારા અહકાસ કરી-

૬૬	૧૪૪૪	ભુરખીહ	ભુરખીહ
૭૨	૧૫૦૬	બેરૂત	બેરૂત
૭૬	૧૬૦૭	કેલાહ	કેલાહ

કારણકે ઈરાની પેલલવાનો

કે રાહ લોહરાતપે મારી ઉપર નાચુ લખ્યું છે.
પાદશાહનો સખુન કબૂલ રાખ્યો છે.

૮૨ ૧૭૪૬ રચ રચ

કયાનુઆદગી

તેણે (ખીદરકુરી) ક્યાની અલ્લાહવાળાઓનો હમ્દો કેવો હોય
છે તે અનુબળ્યો.

૮૩ ૧૭૮૪ બુઝોગાંનો બુઝોગાંનો

તરફ ઉલટ સાથે ક્યાં.

વાકેફ થયા-

૯૦ ૧૯૫૨ બેદાનેસ્ત બેદાનેસ્ત
અને પોતે (શીખવાર) થાકી બચ ભાં સુધી.

૯૫ ૨૦૪૬ યુઝારન્દે યુઝારન્દે

૯૬ ૨૦૮૨ નબોદા નબોદી

૯૮ ૨૧૦૨ નેરમરહ નેરમરહ

૧૦૧ ૨૧૮૦ આતેશ આતેશ

૧૦૫ ૨૨૫૬ બમેરમારે બમેરમારે

૧૦૬ ૨૨૬૩ રહુ યુઝાર રહુ યુઝાર

કે આ રસ્તે સવારો વગર આવવાનું મળ્યું જીજ હોય છે.

તું મારી હેઠને થોડોકવાર ટકાવી રાખ.

૧૧૫ ૨૫૦૪ અઉકુર ગોહર

૧૧૬ ૨૫૨૩ હરૂ અનહુ હરૂઅનહુ

૧૧૮ ૨૫૭૫ રઉશાનશ રઉશાનશ

તે (યાને અરફદિયાર) કે બેનાથી (અર્નરખનાં) લશ્કરને
ખમઝું પડેલું તે હવે પાછો ક્યાં.

૧૨૩ ૨૬૮૦ નગેચંચ નગેચંચ

૧૨૭ ૨૭૬૩ હેચઆગાઓ હેચઆગાઓ

તેણે કલા યદને પર્વતોનારી ચાદમાં સલામતી ચાહી.

શરીરને માટે પ્રખ્યાત થયલી પરી

૧૩૭ ૩૦૦૭ બદીસાન બદીસાન

૧૪૧ ૩૦૬૨ પચવન્દ પચવન્દ

૧૪૨ ૩૧૦૮ ચહ પીરો ચહ

૧૪૪ ૩૧૫૩ રેચ રેચ

૧૪૪ ૩૧૫૭ હમનખર્દ હમનખર્દ

૧૫૧ ૩૩૨૨ રાખતા રાખતા ના-

૧૫૭ ૩૪૬૮ અફનહેમ્ અર્જનપ
૧૫૬ ૩૪૬૩ પીરુ અસ્તક પીરે કોસ્તક
૧૫૬ ૩૪૬૩ વળી બીજી.....કાઠી નાખ્યું.

૧૫૬ ૩૪૬૪ ભ્યારે તેણે.....ખૂન રેડ્યું.

૧૫૬ ૩૫૦૫ મુખતી મુખતન
૧૫૬ ૩૫૧૦ જીલી.....ખીજ
૧૫૬ ૩૫૧૫ અફનહેમ્ અફનહેમ્
૧૬૨ ૩૫૭૨ આતેશ આરીક
૧૬૫ ૩૬૪૦ નજસ્તરેત નજસ્તરેત
૧૬૫ ૩૬૪૦ અમાનાને સર્વથી.....છટકતો નથી.
૧૭૦ ૩૭૬૨ બોહાન બોહાન
૧૭૩ ૩૮૨૬ પહ્ય પહ્ય
૧૭૫ ૩૮૭૦ બરુ બરુ
૧૭૫ ૩૮૭૬ ઇરાનના.... થયો નથી

૧૮૧ ૪૦૧૪ -૩ એકવાર તારી યુલાકાત કર.
૧૮૨ ૪૦૪૮ રૂએ રખેશ રૂએ રખેશ
૧૮૮ ૪૧૭૨ પુરુ પુરુ
૧૮૯ ૪૨૦૪ ખુદ નવસત ખુદ દરુ નવસત
૨૦૨ ૪૪૬૫ ગીતી બીની
૨૦૩ ૪૫૧૩ અદેશા અદેશા
૨૦૪ ૪૫૩૬ ભ્યારે સરદાર અસ્કુદિયાર.....ફેરવ્યું.

૨૦૬ ૪૫૭૬ અસ્તુ અસ્તુ
૨૧૪ ૪૭૬૮ બાળાપો બાળાપો
૨૧૪ ૪૭૭૬ કુતરાના બન્યા સગડી
૨૨૦ ૪૬૧૪ બેસ્પાર બેસ્પાર
૨૨૮ ૫૦૭૨ બહીસાન બહીનસાન
૨૩૧ ૫૧૪૫ બેકૂતી બેકૂતી
૨૩૫ ૫૨૪૫ અમ અમ
૨૩૫ ૫૨૫૦ પહ્ય તારાં.....લાગે છે.
૨૩૫ ૫૨૫૪ દિનની દિલની
૨૩૭ ૫૩૦૨ અચવાને અચવાને
૨૪૧ ૫૩૮૫ પીશ પીશ
૨૪૫ ૫૪૭૩ એક માણસ.....રહેતો નથી.

૨૪૫ ૫૪૭૪ અને પોતાનાં ઓરથી
૨૪૬ ૫૫૬૬ ઠંઠારૂ ઠંઠારૂ
૨૫૭ ૫૭૩૭ આહનીન આહનીન
૨૫૮ ૫૭૬૨ બીસ્તને બીસ્તને

અફનહેમ્ અર્જનપ
૧૫૬ ૩૪૬૩ ઠંઠારૂ ઠંઠારૂ
વળી બીજી પેલા માર્યા ગયલા પીર મરે તારા બપાવા બેણે
પોતાના દિલમાંથી બહી અને તરકટ કાઠી નાખ્યાં હતાં,
તેનું ભ્યારે ખૂન કરવામાં આવ્યું ભ્યારે તે પહ્ય તેના
બહલામાં ખૂન રેડ્યું-
૧૫૬ ૩૫૦૫ કાઠવા લાગ્યો. તોલવા લાગ્યો.
બહાયલ.....અચલ
૧૬૦ ૩૫૩૦ આમદમ તીન આમદમ તીન
૧૬૩ ૩૫૬૮ દારી દારી

દાના માણસ કડા પાસેથી કઠી મેહતલ ખાતો મથી.
૧૭૨ ૩૭૬૦ બાયદ બાયદ
૧૭૪ ૩૮૪૪ સોનાસ સોનાસ
૧૭૫ ૩૮૭૬ આઠાન સુનીન
ચાહોમાંના કાઈબી આવી રીતે પોતાના તાબેદારથી રાગી
થયલા હતા નહીં.

-બલે
૧૮૪ ૪૦૭૬ ફેરેસ્તદ ફેરેસ્તદ
૧૮૮ ૪૧૮૫ ઢીનો ઢીન
૧૬૬ ૪૩૪૮ ભન ભન
૨૦૨ ૪૫૦૦ બહાનીદહ બહાયદહ

ભ્યારે સરદાર રસ્તેને લાડાઈ કરવા સિવાય કાંઈ છટકો નહીં ભયો-
ભ્યારે અસ્કુદિયારની સધળી વાતોથી પોતાનું સર ફેરવ્યું.
૨૦૮ ૪૬૩૦ બેકૂતી બે બેકૂતી
૨૧૪ ૪૭૭૫ (ફરામડ) (અવારેહ)
૨૧૭ ૪૮૪૦ અચ સુઆઅ અચ શીરાઅ
૨૨૫ (નોદ) આપે બે. આપે છે.
૨૨૬ ૫૧૦૦ તાશઓ હમ તાશનહ બા
૨૩૧ ૫૧૫૫ પપીરી અપીરી

આ તારા અધારા બનને લાયકનુજ કામ હતું.
૨૩૬ ૫૨૭૬ આરેમાન આરેમાન
૨૪૦ ૫૩૫૬ બપાવો બપાવો
૨૪૧ ૫૩૬૫ પસનહ પસનહ
બે માણસ કાઈબી કામમાં અન્દાલાથી આગળ વધે છે તેને
તે પાછો ફેરવે છે પછી તેનું એવું આગળ વધવું સરસા-
ઇને લીધે કાં ન હોય ?

અને દરેક રોઝ માટે નીમી આપેલા અન્દાલાની
૨૫૫ ૫૬૬૧ બુઝાસ્તી બુઝાસ્તી
૨૫૮ ૫૭૫૧ બસનદૂકે બસનદૂકે
૨૫૬ ૫૭૭૭ બરાબ બરાબ

વૅલ્યુમ ૭ મું.

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૪	૫૨	કેલુતરો	કેલુતરે
૪	૫૨	તે તારો.....ફળવનાર હતો-	
૪	૫૪	અખૂબી	નભૂર્ધ
૪	૫૪	ને ટું.....વિચાર કરજે.	
૪	૫૫	દિલમાંથી.....મારજે.	
૯	૧૬૩	શાહો	શાહુ
૧૦	૧૮૬	દીકો	ફેલકો
૧૧	૨૧૨	ખુદન	ખુદન
૨૩	૪૫૪	અને મારા જેવી.....ઉપર આવે,	
૨૪	૪૭૭	માનુર	માનુર
૨૪	૪૮૫	-ધાબીનો ધધો.....ફેંકી દીધો.	
૩૧	૬૨૩	તાજો	તીજો
૩૨	૬૪૪	અહવાજ.....રવાના થયો.	
૩૪	૬૭૬	જેની ઉપર.....ચીતારેલું હતું.	
૩૪	૬૭૭	બ ખીજ રાનશ	
૩૪	૬૭૭	તેની પાસે.....હતી.	
૩૮	૭૬૨	તલાયાએ	તલાયાઓ
૪૭	૯૫૮	અરકાશત	અરકાશત
૫૬	૧૧૫૬	મહુર	મેહુર
૫૭	૧૧૮૦	તઉકું	તઉકું
૬૦	૧૨૩૬	નામએ	નામએ
૬૭	૧૩૬૩	લ્યારે તેણીને.....થઇ નય છે-	
૬૮	૧૪૩૩	શરીરનું	એકએક અવયવનું
૭૦	(નોટ)	Tous અને apello	
૭૮	૧૬૩૬	નણુએ કે.....નહીં.	
૮૦	૧૬૭૨	અમસ	અમસ
૮૪	૧૭૭૫	સમાઅઈલરા	સમાઈલરા
૯૪	૨૦૦૨	અઆઇને મૂસા	અદીને મસીહો
૯૮	૨૦૮૧	કામ તારી નાદરી કરવાનું રહેશે-	
૯૮	૨૦૬૬	અઆઇને.....રવારેત	
૯૮	૨૦૬૬	મૂસાની દીન જેનાં.....ફર છે તેના	
૧૦૧	૨૧૬૨	આ	યા
૧૦૩	૨૨૧૧	તેનામાંના.....શિકારી	
૧૦૫	૨૨૪૩	આખુ	આખુ
૧૦૬	૨૩૩૩	ગીતી	ગીતી
૧૧૦	૨૩૫૭	આ તેની.....આવી.	
૧૧૧	૨૩૭૭	બીમ બી	બી બીમ
૧૧૪	૨૪૪૧	મહે	મહે
૧૧૪	૨૪૬૩	એ રહુ કેરુ આઝઠગાનશ	
૧૧૬	૨૫૦૧	ઉતર્પા	ઉતર્પા
૧૨૦	૨૫૭૮	બેનાલીદ	બેનાલીદન

સફે	અચત	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
			તે તારા પાળનારાઓનો તાબેદાર હતો-
			અગરજે તારાં મનમાં એમ આવે કે અમારી સાથ-લડાઇ નહીં શોધે, અમારાં કામોનો વિચાર કરે, અહીં આવે, અને દિલમાંથી છીનો કાઢી નાખે-અને આ છીના ઉપર દોસ્તીનું મત્ર કુંકે, તે
૧૦	૧૮૩	અદીસાન	અદીનસાન
૧૧	૧૯૨	દીકો	ફેલકો
૧૪	૨૬૬	હરીને	હરીને
			અને શાહને (અને) સલાહ આપનાર કોઈ નહીં,
			-તે ફુકાન ઉપર પાછો મડયો અને (હમેશા મુજબ) ધાબી-ધાટ ઉપર સાહબાર લઇ જવા લાગ્યો.

લોકો તેનાથી ખુશી થઇને અહવાજ તરફ ગયા.
તેની ઉપરનું લખાણ લાલ રંગનું હતું અને (જુડાની) લોંબ પીરોડા રંગની હતી.

અરે ખીજરાનશ
તેની ઉપર હોમા પક્ષી અને તે (જુડા)નો ઠાંડો બાંધુ (અથવા નેતર)નો હતો.

૪૪	૬૦૩	યુદ્ધ ઈન	અદીન
૫૦	૧૦૨૬	હરી કું	હરી છે
૫૭	૧૧૭૦	નેવેશત	નેવેશત
૫૮	૧૧૬૮	અમદ	આમદ
૬૧	૧૨૭૬	કબી	કબી

લ્યારે ગોયા તેણી રામનો આત્મા છે-

Zeus અને Apollo

હવે પછી તમે જોશો કે ફરની ખટપટને લીધે હું નહીં ખુશીના કામમાં કે નહીં લડાઈનાં કામમાં ઉલટથી પડી શકીશ.

૮૦	૧૬૮૧	ફરે	ફરે
૮૬	૧૮૦૮	બૂઈ	બૂઈ
૯૪	૨૦૦૨	મૂસાની	ઈસાની

કામ આગળ વધતું થશે-

અદીને મસીહાએ ફરમાને રાસ્ત
ઇસાની દીનના અને તેનાં વાજબી ફરમાનના
૧૦૨ ૨૧૮૫ જવતો ઇવતો
તેઓનો પાચળમે એક શિકારી
૧૦૫ ૨૨૪૫ શાઅલીદી શાઅલીદ

તે યુક્તિ કરવામાં તેના દોસ્તોએ દિલોબનથી મદદ કીધી.

૧૧૨ ૨૩૬૨ અમારું મારું માથું અમારું માથું

એરેલુ કેરે આઝઠગાનશ

૧૧૮ ૨૫૫૧ કે આયદ કય આયદ

૧૨૦ ૨૫૭૮ તેઓએ પાદશાહ.....લાવ્યા.

૧૨૦ ૨૫૮૧ યથે યથે
 ૧૨૭ ૨૭૨૭ કૃપાને કૃપાને
 ૧૩૨ ૨૮૨૫ અર્થે અર્થે
 ૧૩૩ ૨૮૧૦ યુગ્મશત યુગ્મશત
 ૧૩૫ ૨૬૧૫ આકૃત આવી
 ૧૩૬ ૨૬૬૬ એ કોઈ ગણતરી
 ૧૪૦ ૩૦૧૬ માફ રાખે માફ રાખ
 ૧૪૨ ૩૦૫૦ દુન્યામાં ખોદા.....નહીં મળશે.

૧૪૨ ૩૦૬૬ આવરમ આવરમ
 ૧૪૬ (નોંદ) તે પછીની થોડી તે પછી એજ
 ૧૫૫ ૩૩૫૨ શબ્દગીર શબ્દગીરે
 ૧૮૪ ૩૬૬૩ અર્ બીરો હર બીરો
 ૧૮૮ ૪૦૮૪ અન્ અન્
 ૧૯૦ ૪૧૨૨ પેસર મીશુનૂદ પેસર મીશુનૂદ
 ૧૯૧ ૪૧૪૬ અરીદારે અરીદારે
 ૧૯૩ ૪૧૮૩ અચ્ચ અચ્ચ
 ૧૯૪ ૪૨૧૬ અતીચ્ચ અતીચ્ચ
 ૧૯૪ ૪૨૨૪ ત્યાં મારા ઉદાર દિલથી તે
 ૧૯૫ ૪૨૪૮ વીજાએ.....કુન્
 ૧૯૮ ૪૩૫૨ મુગલખોરની.....નથી.
 ૨૦૨ ૪૩૬૭ અને તારા.....પડે છે.
 ૨૦૫ ૪૪૮૦ વળી પાણીથી વળી નેહરથી
 ૨૦૮ (નોંદ) અફવાનની મેહરકની
 ૨૧૦ ૪૫૭૭ આ લડાઈ.....ન હતા.

૨૧૦ ૪૫૬૨ હથિયારથી હથિયારથી
 ૨૧૧ ૪૬૦૩ ઝઈ ઝઈ
 ૨૧૨ ૪૬૧૮ અહુરરતો અહુરરતો
 ૨૧૫ ૪૮૪૭ અદઅન્દીશરે અદઅન્દીશરે
 ૨૩૮ ૫૧૧૬ હોરૂદ હોરૂદ
 ૨૪૨ ૫૨૩૦ તયસફૂન્ તયસફૂન્
 ૨૪૪ ૫૨૭૮ તયસફૂન્ તયસફૂન્

તેઓએ ઝમાનાની ચાલ વિશે વિલાપ કરવા માટે-પાદશાહ આગળ ઝખાન ખોલી.

૧૨૭ ૨૭૧૭ ફેરેસ્તાદએ ફેરેસ્તાદએ
 ૧૩૨ ન'અર ૨૭૦ ૨૭૧ ૨૮૩ ૨૮૪
 ૧૩૨ ૨૮૩૩ તેઓ બંડા તેઓ બંડા
 ૧૩૪ ૨૮૭૪ મેં કૃમ્યાયું તેણે કૃમ્યાયું
 આકૃત ધણી નહીંક આવી
 એ કોઈ ગણિતશાસ્ત્રી ગણતરી
 ૧૪૨ ૩૦૫૦ અફેરેસાહો અફેરેસાહો
 દુન્યામાં તને નહીં મળશે (ખોદા તને માફ કરે!) યુદ્ધહાલી
 ભરેલું બેહેરત.

૧૪૮ ૩૧૭૪ પારક પારક
 ૧૫૪ ૩૩૨૨ બચવાને બચવાને
 ૧૭૩ ૪૦૫૩ નૂરાઅદના નૂરાઅદના
 ૧૮૭ ૪૦૫૪ રન્જ રન્જ
 ૧૯૦ ૪૧૨૦ પુરૂ બરૂ
 ૧૯૧ ૪૧૪૭ નામ દીવાને નામો દીવાને
 ૧૯૨ ૪૧૭૬ અપુસાદન્ અપુસાદન્
 ૧૯૩ ૪૨૦૦ નેહીદ નેહીદ
 ૧૯૪ ૪૨૨૪ અમર્દી અમર્દી
 ત્યાં તે
 વીજાહુ.....કુને
 મુગલખોર કોઈ પણ શબ્દ આગળ માન પામતો નથી.
 અને લોકથી નઅમતમાં હલાખી પહોંચે છે.
 ૨૦૭ ૪૫૧૧ સેપાશ સેપાસ
 ૨૧૦ ૪૫૭૭ નામદારને નામો દાદારે
 જેખી ઝખાન અક્લ સાથે બેડાયલી હતી તે યુદ્ધના નામ
 સિવાય બીજું બોલતી ન હતી.

૨૧૧ ૪૫૬૬ શાપૂર કરૂદ શાપૂર અરૂદ
 ૨૧૨ ૪૬૦૬ તમામ થયો થયો તમામ ગયો
 ૨૨૨ ૪૭૯૪ મારૂ મકારૂ
 ૨૨૭ ૪૮૦૬ વોરૂદ હોરૂદ
 ૨૪૨ ૫૨૧૭ શિવહ અન્દઈ શિવહ અન્દએ
 ૨૪૩ ૫૨૪૪ તયસફૂન્ તયસફૂન્
 ૨૫૪ ૫૪૬૪ હફૂતાફ વન્દ હફૂતાફો અન્દ

વૉલ્યુમ ૮ મું.

સફે અથત અશુષ્ક શુષ્ક
 ૪ ૪૭ કોઈ સાથે.....આવે છે.
 ૪ ૪૮ હાથ હાથ
 ૮ ૧૩૩ દરમાંથી દરખાસ્તમાંથી
 ૧૫ ૨૮૭ મારી ઉપર.....છે ?
 ૧૫ ૨૮૮ હમણા બે.....પડતે-
 ૧૭ ૩૩૬ તમે લોકોની.....નલે છે.
 ૧૮ ૩૫૩ કરવા કરવા લાગ્યા. કરવા લાગ્યા.
 ૨૪ ૪૮૬ બેન્નાનહ બેન્નાનહ
 ૨૫ ૫૦૩ મુઝરને મુઝરને

સફે અથત અશુષ્ક શુષ્ક
 તે ખાચીર સિવાય બીજા કોઈની પાસે કોઈ રહેતું નથી.
 ૭ ૬૪ ભહો ભહો
 મારી ખામી શાની કાઢવા નીકળો ?
 તીર છોડવાની મારી છાતીની શક્તિ અગર મંદ હતે-
 તમારી દોરતી તે મારો બૃહસ્પતિ (નસીબ ખીલવનાર સેતારો) છે.
 ૧૬ ૩૭૦ ફેઝાન્દહ ફેઝાયન્દહ
 ૨૪ ૪૮૮ અમરૂજ અમરૂજ
 ૨૭ ૫૪૮ કુરૂ કુરૂ

૩૨ ૬૫૬ બરૂ ભને મન ચઝદાને મન
૩૨ ૬૭૩ નબીરફ નબીરે
૩૪ ૭૧૦ શરેત શરેત
૩૫ ૭૩૮ બદે.....છિયે.
૩૬ ૮૦૬ ચઝદ ઇઝદ
૫૧ ૧૦૬૪ ગુલદરેતઠા ગુલ દરેતઠા
૫૪ ૧૧૪૨ બકાન બકાર
૬૨ ૧૩૪૧ બસારૂચ બસારૂચ
૬૪ ૧૩૮૭ -તેમજ.....જેઘયે.
૬૬ ૧૪૩૪ નસીબથી તાનુબી પોતે
૬૬ ૧૪૩૫ મઈરેત બઈરેત
૬૬ ૧૪૩૮ દય દી
૬૬ ૧૫૧૦ તેણીએ અડધાં.....રાંધ્યાં.

૭૧ ૧૫૪૧ માહતાબ પલુ ઝળકાટ
૭૪ ૧૬૨૬ યય યયે
૭૬ ૧૬૮૧ પોતાનાં ઝનાનખાનાની બીજ બાનુએ કરતાં
૮૦ ૧૭૫૭ ગુલગુનુ ગુલગુનુ
૮૧ ૧૭૬૩ આ પળે.....કરીયાં).

૮૨ ૧૮૦૫ માહુચાર મહુચાર
૮૩ ૧૮૩૨ પાદશાહ બેહરામને.....લઘ ગઘ ?”

૮૪ ૧૮૫૬ ફોકાઝ વીખ ફોકાઝો ચખ
૮૪ ૧૮૫૮ આ છુટો.....નથી.
૯૭ ૨૧૬૦ દર વરૂ
૯૭ ૨૧૬૦ ને કોઇનો.....પુઝારો,

૧૦૪ ૨૩૩૭ કંરમીનહરેત કંરમીનહરેત
૧૧૨ ૨૫૧૧ તેની સાથે.....લઘ ભય.

૧૨૧ ૨૭૨૫ કાન કય
૧૨૫ ૨૮૧૨ શહુ શહે
૧૨૬ ૨૮૩૨ ઈઝારોને.....ચઢાવી
૧૨૬ ૨૮૩૫ ઇઝાર બેચે ચઢાઈ.
૧૨૬ ૨૮૪૩ મય મયે
૧૨૮ ૨૮૭૩ આપણે.....જેઘતી નથી.
૧૨૮ ૨૮૬૧ બેહુ બેહાનમાં બેહુ મુલકમાં
૧૩૬ ૩૦૭૨ અસલથી.....નથી.
૧૩૭ ૩૦૭૮ ઇરાનીઓને ઇરાનીઓની
૧૪૦ ૩૧૫૮ નદીદ બેદીદ
૧૪૩ ૩૨૩૩ બેચદ બુચદ
૧૪૬ ૩૩૫૪ દય દી
૧૫૩ ૩૪૩૫ ને લોઠો.....નથી.”

૩૨ ૬૬૫ ભનુ ગુનાહુ ભનુ ગુનાહુ
૩૨ ૬૭૬ તખત તખતે
૩૫ ૭૩૮ વચમ વઈમ
કોણ કહે છે કે તેને ગુકસાન કરવા માગ્યે છિયે ?
૪૧ ૮૪૬ બેચાણુદ બેચાણુદ
૫૨ ૧૦૬૮ બચ્ચુર બુચ્ચુર
૬૨ ૧૩૩૫ શેરાઈ સરાઈ

તેમજ મારું દિલ હીનારથી શા માટે ખુશ થાય ?
નસીબથી પોતે.

૬૬ ૧૪૩૭ દય દી
૬૭ ૧૪૪૬ મહે મહે
તેણીએ એક દેખ બરીને હરીસો રાંધ્યાં-અને અડધાં બળેલાં
લાકડાંમાંનો અંગાર ખુબી નાખ્યો.
માહતાબ પલુ જેમ જેઘયે તેમ ઝળકાટ
૭૫ ૧૬૩૫ અત્તર લચ્ચ
પોતાની બે ચાં કુળની બાયડીઓ કરતાં

હું હમણા આ (નમ) વડે તારી સાથે પચમાનથી બંધાઈ
છું-અને તે પચમાનની ઝામીનગીરી તરીકે હું શાહ બેહરામને
રત્નુ કરીશ (યાને શાહ બેહરામ મારો ભખીન થશે).
૮૩ ૧૮૩૨ બેચુચદ નચુચદ
એવો કોણ છે કે ને આવા એક માણસને જેઘને બેહરામને
પલુ નહીં કહે કે ‘રત્નેથી દૂર થા ?’ (યાને બેહરામ પલુ
એની બરાબરનો નથી).”

આ બુદ્ધા ઝવેરીથી ધણે દાર પીવાતો નથી.

ને કોઈ પોતાના ઘોડાને ખેતીની જગામાંથી લઈ જશે-યા
મેવાના ઝાડ ઉપર વડાપ મારશે,
૧૦૭ ૨૩૬૫ દીહબાનુ દીહબાનુ
સાથે ત્રણ મન તાફતાણું (એક ભત્તણું રેશમી) કપડું અને
અનારનાં ફૂલને રંગનો ચા ગમે પીળાં સોનાને રંગનો
ભૂનો રાચા લઘ ભય.”

૧૨૩ ૨૭૭૨ મોટાઓ મોટાઓ

કમર ઉપર પીઝાદી બાંધી
કમર ઉપર પીઝાદી બાંધી.

આ વાતને મોટું રૂપ આપવું નહીં જોઈયે.
૧૩૬ ૩૦૭૨ બુઝોર્મી તોરાર બુઝોર્મી તોરાર
તારી બુઝોર્મી કાંઈ અસલવારેની નથી.

૧૩૬ ૩૧૨૧ દયા નહીક નહીની નહીક
૧૪૦ ૩૧૫૮ પેલા દયા સૂધી પેલી નહી સૂધી
૧૪૮ ૩૩૧૪ દાદ દીદ
૧૫૧ ૩૪૦૧ પળાયલો પળનાર

જેઓ માલ મિલકતના ફળ ચાખે છે (તવંજર છે) તેઓ પાસે
જગતને લાયકનો માલ હોવા છતાં તેઓ આપણી દરકાર
કરતા નથી (આપણને કશું આપતા નથી કારણકે શાહે
જગત કાઢી નાખી હતી).”

૧૫૪ ૩૪૪૨ પરસ્તીદને પરસ્તીદને
 ૧૫૬ ૩૪૮૬ દાનદ પર્વદાન દાનદ ન પર્વદાન
 ૧૫૮ ૩૫૨૩ છટાદાર બોલનારી ઝખાન
 ૧૫૯ ૩૫૩૮ કારણકે.....યાય છે.
 ૧૫૯ ૩૫૫૧ અમ્મ બહે બહે અમ્મ બહે
 ૧૬૦ ૩૫૫૬ અને રૂપના.....રાખે છે.

૧૬૧ ૩૫૭૨ હયતાલ હયતાલ
 ૧૬૨ ૩૫૯૭ શેન્વ શેન્વ
 ૧૭૩ ૩૮૫૧ તે બોલવા.....જેવું છે."

૧૭૬ ૩૮૯૦ ખસન્દ ખસન્દ
 ૧૭૬ ૩૮૯૦ આ આખી.....કરી છે ?
 ૧૭૭ ૩૯૨૫ લખ્યા અને કાગડ બંદ કીધું.
 ૧૭૮ ૩૯૫૪ તયસકૂન તયસકૂન
 ૧૭૯ ૩૯૫૬ તયસકૂન તયસકૂન
 ૧૮૦ (હેઠી) બપરવાનશ બા પપરવાનશ
 ૧૮૨ ૪૧૪૮ દીન દીને
 ૧૮૨ ૪૨૫૦ નુમાઈ નમાની
 ૧૯૭ ૪૩૪૩ બામ બોરૂદ નામ બોરૂદ
 ૧૯૭ ૪૩૪૩ મેહસલ.....આવતી હતી-

૩૦૫ ૪૫૨૭ હમ્મ બા દેલી હમ્મ બા દેલી
 ૨૧૦ ૪૬૨૬ બી ભાન પીથાન
 ૨૧૦ ૪૬૨૬ -ખેલાં.....જેથે)"
 ૨૧૨ ૪૬૭૬ તખતે તખત
 ૨૧૨ ૪૬૮૩ જો તારા.....બુંછ ખાય.

૨૧૮ ૪૮૧૪ અમ્મ અમ્મ
 ૨૨૧ ૪૮૮૬ તીરે તીરે
 ૨૨૨ ૪૯૨૦ તેણે આસ્માન ઉપરના માહતાબ
 ૨૨૫ ૪૯૬૬ આઝમે આઝમે
 ૨૨૭ ૫૦૨૧ અમ્મ બાદ પાકુ
 ૨૨૭ ૫૦૨૧ પવનથી કેવળ વેગળો
 ૨૨૮ ૫૦૨૬ ગૂચન્દએ ગૂચન્દએ
 ૨૨૯ ૫૦૬૮ બયકાને બયકાને
 ૨૩૦ ૫૦૯૧ દરુ આયદ બદૂય
 ૨૩૨ ૫૧૧૯ ખીરદી.....યાય.

૨૩૨ ૫૧૨૦ તેઓ ઈસુ.....લાગે છે.

૨૩૨ ૫૧૨૬ એન્દાન યુવદ એન્દાને ઊય
 ૨૩૩ ૫૧૪૬ મરૂદ મરૂદ
 ૨૩૮ ૫૨૭૧ ખરેતુ ખરેતુ
 ૨૪૬ ૫૪૪૬ કંઝાએ કંઝાએ
 ૨૫૨ ૫૬૦૭ એ મરૂગ કે મરૂગ
 ૨૫૭ ૫૭૦૬ નનૂરીમ નનૂરીમ
 ૨૫૯ ૫૭૫૬ છતાં તેનાથી.....નથી ?"

૧૫૪ ૩૪૪૩ અરૂદ અરૂદ
 ૧૫૮ ૩૫૨૩ અરૂબ અરૂબ
 મીઠાસદાર અને બોલકાણી ઝખાન
 કારણકે પણક માણસો ખોરાક વગરના છે."

જ્યાં કચસરે ઇન્સાફની રાહ એક હદ દેખાડનારો રચબ
 હોએ કર્યો છે.

૧૬૧ ૩૫૭૮ દબીરહુ દબીરે
 ૧૭૩ ૩૮૫૧ ફૂરીશો બખત ફૂરીશો ફરૂશે
 તે બોલવા લાગ્યા કે રજા વગરનું તખત તો તે કહેવાય કે
 જે મેળવવા કોરીશ નહીં કરવી પડે, દર્દ નહીં ખમવું પડે
 અને લોકોના આપ નહીં સાંભળવા પડે."

પાદશાહીની બાબતમાં માત્ર નામથીજ કાં તે સંતોશ પકડે છે ?
 લખ્યા અને મનમાંને મનમાંજ બખાવે કાઢ્યા.

૧૭૮ ૩૯૫૪ તયસકૂન તયસકૂન
 ૧૭૯ ૩૯૫૬ તયસકૂન તયસકૂન
 ૧૮૦ ૪૧૩૦ હંદન્દ હંદન્દ
 ૧૮૦ ૪૨૦૩ કારૂ કારૂ
 ૧૯૭ ૪૩૪૩ નહીં નહીં
 ૧૯૭ ૪૩૪૩ રૂચનામહુ રૂચ નામહુ
 મેહસલ અને જકાત જે બીજી હતી તે ફરકને નામ આપવામાં
 આવેલાં હતાં-

૨૦૬ ૪૫૫૧ બીશહો બીશહો

આપણે કોરીશ ક્યે કે સિંહને મેંઢાંથી પાંઝા ફેરવ્યે."

જેમ એક સિંહ ગોરખર ઉપર હંગેલા કરે તો ખારાં પાણી
 વડીકમાં તેને બુંછ ખાય તેમ તારા હાલ મારી સામે થશે.

૨૧૯ ૪૮૩૭ યુ ગુન્દએ એ ગુન્દએ
 ૨૨૨ ૪૯૨૦ અરૂબ અરૂબ
 તેણે ચંદના આસ્માન
 ૨૨૭ ૫૦૨૦ બઆવાચ બઆવાચ
 વચ બાદ પાકુ
 પાક પવનથી વેગળો
 ૨૨૮ ૫૦૩૦ ગૂચન્દએ ગૂચન્દએ
 ૨૨૮ ૫૦૬૬ બમર્ગે બમર્ગમ

દરુ આયદ બદૂય
 ખિરદી ધર્મ એવો છે કે (તે પાળનારાઓને) ટું ગુસ્સાથી
 સમુન કહે (અથવા દમ ભરાવે) તો તેથી બીહ નય.
 અને પછી મરીહાની રાહ રમન ઉપર નહીં રહે અને રોવટે
 પવિત્ર કોસનાજ દુશ્મન થઈ પડે.

૨૩૨ ૫૧૨૬ ફર્માન યુવદ ફર્માને ઊય
 ૨૩૪ ૫૧૬૫ ફે ફે
 ૨૪૪ ૫૪૦૧ ખીશ ખીશ
 ૨૪૭ ૫૪૭૫ નીરત નીરત
 ૨૫૬ ૫૬૬૩ અરૂદ અરૂદ
 ૨૫૮ ૫૭૪૪ આવીઝહુ આવીઝહુ
 અને ચાહે તો તેમાંથી મોકળા થઈ શકે ?"

૨૧૨ ૫૮૦૧ ખાખાં કરતાં.....ના કરતા-

૨૧૫ ૫૬૧૦ નીચ તીચ
૨૧૮ ૫૬૧૪ નીકુનાન્ નીકુનામ્
૨૭૧ ૬૦૪૬ આવરોં અરૂ હરત્ત નહરૂ
૨૭૨ ૬૦૫૬ પાતાના.....ખીધો હતો.
૨૭૩ ૬૦૭૬ લક્ષ્મી લક્ષ્મી
૨૭૪ ૬૧૧૪ સેયકુ સેયકુ
૨૭૬ ૬૨૨૨ પોકાર નીકળ્યા.

પરતેયની જે બારીખીઓ (details) હોય તેમાં પડાડો ના કરતો-

૨૧૫ ૫૬૧૧ અચ્ચ અચ્ચ
આવરૂં અરૂ હરત્ત નહરૂ
દિલને પ્રુય કરનારી ચીડાથી મુલકને આરાસ્તા ખીધો.
૨૭૩ ૬૦૮૪ તરાયકુ તરાયકુ
૨૭૭ ૬૧૭૬ કાયાનીનો કયાનીનો
પોકાર નીકળ્યા. (નોટ) હાલમાંથી ઈરાનમાં ચાલુ છે કે ચાંદરાતનો ચાંદ ભેળને ટુરત યાહની ચિલ્લ ઉપર નેગાહ કરવી કે જેથી બેરતા મહિના માટે સારા શુકન મળે. એ સાર પાદયાહની સૂરત ચામને સિદ્ધો પાસે રાખી તેની ઉપર નેગાહ કરવામાં આવે છે.

વૉલ્યુમ ૯ મું.

સફે અચત અચુલ શુલ
૩ ૫૨ અવરન્મ અવરન્મે
૪ ૭૪ અદરતો અદરતો
૬ ૧૨૩ એવી.....પુરી કીધી-
૭ ૧૪૩ ટું એકબી
૭ ૧૪૪ હબદબા.....યાય છે.

૮ ૧૬૫ એબન્દીફ એબન્દીફ
૧૦ ૨૧૬ પાય પય
૧૦ ૨૨૫ જે વડે તેણી.....હતી.
૧૧ (લેકો) તયસકુન્ તયસકુન્
૧૨ ૨૫૬ અને ભૂંડાઇ.....ખીધા,
૧૩ ૨૬૩ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૪ ૨૬૬ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૫ ૩૨૪ આન્ બા શાન્ બા
૧૫ ૩૨૭ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૬ ૩૪૬ તે મુલક દરેક.....પામ્યા.
૧૬ ૩૪૭ દરેક દરેક
૧૭ ૩૭૮ આ પૂરાણી બનાવતો
૧૬ ૪૧૬ તવાન્ તવાના
૨૦ ૪૪૪ ખૂ ખુફ
૨૦ ૪૪૪ પથુ જે.....રવલાવ છે.

૨૦ ૪૪૮ અન્દીશકુ અન્દીશકુ
૨૧ ૪૫૮ તને.....ફચઆરૂ
૨૧ ૪૫૮ આ ખૂરી.....હોય.
૨૧ ૪૫૬ તેઓ.....હોય છે.

૨૧ ૪૬૮ બુન્નાદથી બુન્નાદને માટે
૨૧ ૪૬૧ અબીરીએ.....ખીરત

સફે અચત અચુલ શુલ
૩ ૫૨ અન્મ અન્મે

આટલી વાતચિત કરીને એક રાત બેંધ ખેંચી કાઢી-
ટું મોટી (છાકરીઓ)ને માટે એકબી
કે જેઓ દબદબાવાલી, શોભાવાલી અને અકલવાલી છે અને મનમોહન થયલીઓ અને પુખ્ત વયની છે.
૧૦ ૨૧૬ રાય રાય

અને તેના ખરીદારો (તલબ કરનારા) સખળા તેણીને વચ હતા.
૧૧ (લેકો) તયસકુન્ તયસકુન્
ભૂંડાઇ ઉપર હાયતુ' લગ્યાવતુ' પાયમાલી લાન્તુ,
૧૩ ૨૬૩ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૪ ૨૬૬ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૫ ૩૨૭ તયસકુન્ તયસકુન્
૧૬ ૩૪૬ આન્દીફ આન્દીફ
લોકો દુઃખથી તેમજ ગડબડથી આસાયેશ પામ્યાં.

આ ધીરો કામ કરનારો
૧૬ ૪૨૬ ખામોખ ખામોખ

વલી (ખેરની સાથે) જેને સારી આદત કહિયે હિયે તેબી ખુદ હોય, કે જેને લીધે દિલ દેવથી બીહે નહીં.

તને ખુશ્તુદી હીદમ અચ્ચ ફચઆરૂ
એ ખાસીયતોમાંની એક બહી ઝોરાવર ખાસીયત જે મેં ભેઈ છે તે રોઝખારથી સતોષ પામેલું તન છે.
એઓ કરતાં 'આશા'ની ખાસીયત વધારે નરખાસવાળી છે, મેહનતથી ફારેગ થયલી અને વધારે હાજતી છે.

અબીરી જે ચીચ આરૂલ્મન્દ નીરત

૨૨ ૪૬૨ અને તે.....રાખે છે ?
 ૨૩ ૫૨૮ બરૂચ તરૂચ
 ૨૪ ૫૪૭ બેતસુંદ.....બેદીલ
 ૨૪ ૫૪૭ તેમજ.....ડરતું હોય.
 ૩૦ ૬૭૮ ને લડવેયા.....ડાળી અને
 ૩૦ ૬૮૦ જંગી જાંટો
 ૩૭ ૮૨૬ માનફ માનફ
 ૩૬ ૮૬૪ યું તારી.....બરાબર બેય)-
 ૪૧ ૬૪૨ ગાલ બલ
 ૪૩ ૬૬૬ દામે ખેરફ વામે ખેરફ
 ૪૩ ૬૬૬ -અને ડહાપણ.....કર.
 ૪૩ ૬૬૮ પીશ ખીશ
 ૪૬ ૧૦૬૬ કે તારા દિવસને કે તને ધોળે દિવસે
 ૫૫ ૨૨૭૬ હોનરહો.....રવાન
 ૫૫ ૧૨૭૬ અને તેનો.....કરો
 ૫૫ ૧૨૭૮ બરૂ આતેશ પુરૂ આતેશ
 ૫૫ ૧૨૭૮ માઈ શાન્તિ.....કરો.
 ૫૬ ૧૨૬૭ ધોડાને માટે, ધોડો ડપતાવે,
 ૫૬ ૧૩૦૦ જાંટાથી હાથીઆથી
 ૫૮ ૧૩૫૫ એ કેસા.....નીરત
 ૫૮ ૧૩૫૫ પાદશાહ.....બેઠયે.
 ૫૮ ૧૩૬૦ મરૂ ઊરા મરા દરૂ
 ૫૮ ૧૩૬૦ માનવતો.....છે."
 ૬૦ ૧૩૬૨ સખનુદાનો સખનુ દાનો
 ૬૨ ૧૪૪૧ ન અન્દાઝએ.....ખૂરત
 ૬૨ ૧૪૪૧ વનરપનિ.....નથી
 ૬૨ ૧૪૪૮ હામૂન મામૂન
 ૬૨ ૧૪૪૮ ન્યારે અરખેસ્તાનના.....ખીયો
 ૬૨ ૧૪૪૬ દાસ્ત દાસ્તો
 ૬૨ ૧૪૪૬ (અરખેસ્તાનના).....હતા.

૬૨ ૧૪૫૪ ત્યાર પછી.....લાગ્યો,
 ૬૨ ૧૪૫૭ તે ફાર્સી.....રચી).
 ૬૩ ૧૪૫૬ કવિ એક.....આપે છે.
 ૬૪ ૧૪૮૧ બહીનો બાહીનો
 ૬૪ ૧૪૮૫ જવાથી-તે પોતાનો.....પડયો છે.
 ૬૪ ૧૪૮૬ કે છવન શક્તિની ઝરતને છપાવે ?

૬૪ ૧૪૯૪ કાખે કાખ
 ૬૪ ૧૪૯૪ કે "તેને લહારની.....આપે-
 ૬૪ ૧૫૦૨ આ બચત તેમજ એ પછીનું બચત ફેરફાર કરી
 આ બચ માનુ બેરફૂલ આખુ બુઝાર્દમ
 હ મી આબદસ્તાન બેયાઈમ

કે ને હોસતાન વધારાને માટે ખાહેય ધરાવતો નથી ?"
 ૬૪ ૫૩૨ કુ હાની કો હાની
 બતરફીદન અજ પાકુ મયહાન બેદીલ
 બહાઈ અને દેવના મારંથી ફરી-અને પાક ખોદાતાલાનો ડર.
 ફરમાન ઉપર ધસારો લઈ જનાર પેલલવાનો (યાને રખ)
 (પાટિયાની) બેહુ ખામૂ ઉપર ડાળી અને
 જંગી હાથીઓ (હાલમાં જાંટો)
 ૩૬ ૮૬૪ અજ ગુલ અજ ગેલ
 એના એવાં માણસો તો હું મટોડીનાં બનાઈ-
 ૪૧ ૬૪૩ ચકુદીલી ચકુદલી

અને અક્લનાં કરકમાંથી ગરદન મોકળી કર (યાને અક્લને
 લીધે આપણા ઉપર ને ફર્જ નખાવલી છે તે ફર્જ અદા કર).
 ૪૪ ૧૦૦૫ મહજી મહઝી
 ૪૬ ૧૧૪૦ ચઝહીરત ઈઝહીરત
 હમૂચ આનુ ન મુદહુ તનશરા રવાન
 હમૂર રવાને તેનાં તનનો નરાબર ઉપયોગ નથી કીમી."

માઈ આતેશ બરેહું દિલ શાન્તિ બરેહું થરો.
 ૫૬ ૧૩૦૦ જાંટને હાથીને

એ કેસા એરા અન્જ ખખરીદનીરત
 કેસા તરફથી ગન્જનુ બરુતુ શા સાઈ બેઠયે.

મારી બુઝેર્મી તારી આગતા રવાગતામાં છે "
 ૬૦ ૧૩૬૨ વિદ્વાનની માફક સખનની માફક
 બઅન્દાઝએ મઈ સાલારૂ ખૂરત
 અને સરહાર જેવી ખાસીયત ધરાવનારા મઈને લાયકની છે,
 ન્યારે ખલીફ મામૂને જહાનને શાશન અને તાઝી બનાવી

તે (મામૂન) મોખેદોના જેવું દિલ અને કયાનીએના જેવા
 વિચાર રાખતો હતો અને દરેક ભતનો એકમ હાસેલ કરવા
 માટે ઉલટમંદ હતો.

ત્યાર પછી તે (કેતાબ)ને આધારે પોતાના આચાર વિચાર
 અને શહ રસમ રાખવા લાગ્યો-અને અંની ઉપર તેની
 અક્લે તેને દોરવ્યો.

ને છટું છવયુ હતું તે તેણે જોડ્યું અને આવાં બરાવદાર
 મોતીઆંને તેણે વિધ્યાં (યાને કવિતા રચી).

છટી છાવાઈ વતો (મનને પરેશાન કરે છે પણ તેમને ન્યારે
 જોડવામાં આવે છે ત્યારે મગઠ બન વનને બરપુર કરે છે.

૬૪ ૧૪૮૫ પર્વેશ પર્વેશ
 જવાથી તખ્લીયત ઉપર ખોરાક નોયો છે,
 કે ખાસીયતનું પ્રગટી નીકળવું છપાવી શકાય ? (યાને ખરાબ
 ખાસીયત બહેર થવા વગર રહે નહીં).

કે "તેના મોઢાં ઉપર તમાચા મારે-
 તેના તરનુમા સાથ નીચે આપ્યા મૂળ્ય વાંચવું.
 ન્યારે તે ટેબલ ઉપરથી ઉઠ્યો કે મેં હાથ ધોવાડવા પાણી
 નાચું-અને તેમ કરતાં તેને ચરખુથી ઈઝા યઈ મઈ.

જાહાનુશીર ચૂન મરત બા મન દુરૈશત
મરા મરત શુદ્ધ આબુલ્લેતાન બરૈશત

૬૬ ૧૫૩૩ પાસોખતરા પાસોખતરા

૬૮ ૧૫૭૮ જેવી.....રહેતો હતો.

૭૧ ૧૬૫૫ નમરૂદ્દ નમરૂદ્દ

૭૬ ૧૭૭૬ જૂં જૂં

૭૭ ૧૭૬૬ દીન ધર્મ.....પાળી રાકે.

૭૯ ૧૮૩૮ કે કે

૭૯ ૧૮૪૦ કાણુ તેની.....ખય છે?

૭૯ ૧૮૪૩ શાહે શાહુ

૮૦ ૧૮૬૫ તારા ઇવ.....બનતો ના.

૮૦ ૧૮૬૬ તીચ નીચ

૮૦ ૧૮૬૭ ટું દીન ધર્મ.....રહે છે.

૮૩ ૧૬૪૮ તે પણુ બુદ્ધો માણસ બની રાકે? "

૮૩ ૧૬૫૦ કે બી ગૂરે બી

૮૩ ૧૬૫૦ બેવુકર.....લાવે છે."

૮૫ ૧૬૮૬ બહનરા નેચાણુદ્

૮૫ ૧૬૮૫-૮૬ એકે પૂછ્યું.....નહીં બેધયે."

૮૫ ૧૬૮૭ બી ઝમાનુ બરુ ઝમાનુ

૮૫ ૧૬૮૭ જવાબ દીધો.....ભોગવે,

૮૫ ૧૬૮૮ બેઆયેસ્ત બેઆયેસ્ત

૮૫ ૧૬૮૮ તે દવાનો.....નહીં આવે).

૮૫ ૧૬૬૫ તથા લક્ષ્મી.....છે?

૮૬ ૨૦૧૪ બુગ્ઝદી બુગ્ઝદી

૮૭ ૨૦૩૮ પુરાણો આસ્માન.....નારો છે.

૮૭ ૨૦૩૯ ધણો મેટો.....આલનાર છે.

૮૭ ૨૦૪૦ તારે અર્ધી.....રાખવી નહીં.

૮૭ ૨૦૪૫ નેચાચદ્દ નપાચદ્દ

૮૭ ૨૦૪૫ કે પાછી તેને કાચા મળતી નથી."

૮૮ ૨૦૫૮ અને તારી.....કોઇજ નથી.

૯૧ ૨૧૩૦ તારા મોટા અનુભવથી

૯૧ ૨૧૩૧ બરુ નાસલો બર્નલ સલો

૯૧ ૨૧૩૧ તારી મતલબને.....મોકલ્યું છે.

પાદશાહ ત્યારે મારી ઉપર ખડા થયો-ત્યારે મારા હાથ ઢીલા થઈ ગયા અને ચગ્ગ પકડાઈ રાખાયા નહીં."

શાહે જે પચગામ મોકલ્યો હતો તેની બાબત ઉપર (વિચાર કરતો) તે અધારી રાતે તેમજ દિસે જળત રહ્યો.

૭૩ ૧૭૦૬ દુરૈશતી દુરૈશતો

કોઈબી પાદશાહે કુન્યાને વગર દીનની નથી બેધ-લે કે દરેક જણ પોતાની મરજી માફકની દીન પાળતું.

૭૯ ૧૮૪૦ ઊ શાહે ઊ શાહુ

તેની નજીક પહોંચવાને માટે કાણુનો રસ્તો વધારે બારીક છે?"

હમેશે તારાં દિલને અંદરખાનેથી તપાસતો રહે-અને કદીબી સખાવત અને ઈન્સાફ બાહેરના દેખાવને માટે કરતો ના.

૮૦ ૧૮૬૭ નંગો શરકો

ટું દીનદાર (પૂરક) તરફ ઢળતો રહેજે અને (તારા સુલકમાં) જે દીન ચાલતી હોય તે-ઉપર દેખરેખ રાખજે કારણકે દીનને લીવેજ માણસોમાં અદેખાઈ અને ગુસ્સો બરપા થાય છે.

તે પણુ (ધરડો થાય ત્યારે) ધરડો કહેવાય કે?"

કે બી ગૂરે બી

તેને ટું એક મૂર્ખ જવાન ઉપર મેદાઈ આવે તો તે રવા છે-કે જે (મૂર્ખ)ની મટી તે ઉપરની કબર ન હોય તો વગર કીમતની છે."

બહાનુ તા નપાણુદ્

એકે કહ્યું કે "આગળ પાદશાહે દવા, દારૂ, એલાજ અને વેદાની મદદથી પોતાનાં શરીરની સંભાળ લેતા હતા, કે જેથી કરી પાછળથી આંસુ ખેરવાનાં નહીં પડે.

પાદશાહે જવાબ આપ્યો કે આસ્માનના ફરવાથી જે નસીબ આવે છે તેને આધારે તન,

પાયદાર છે; દવા કામમાં આવતી નથી-ઝમાનાનું ચક્ર તેની સંભાળ લે છે.

તેમજ લક્ષ્મી બેડાણુ માટે આટલી બધી હોંસ કાં રાખવી બેધયે?"

૮૬ ૨૦૨૦ વગારે ધનવાન વધારે ધનવાન

પુરાણુ આસ્માન જે દાનેશ અને પાદશાહ ધરાવે છે, જે બુદ્ધોર્ગ, જાણકાર અને જિંદગીએ પ્રેરણા છે-બદકે કુન્યાના શાહો ઉપરથી ઈન્સાફ કરનાર તરીકે છે.

તેના કાનૂનોથી ટું પાછો ના ફર, કોઇને નુકસાન કરવાથી દૂર રહે અને કાંઈમાં લાભ છે કે ગયર લાભ તે ના બે.

કે તે તન રહેતું નથી."

અને આવાં ચકીન જેવી શાહનુમાઇ કરનાર તને થોડાજ મળશે. કાગળનાં મથાળાં ઉપર જે દાસ્તાન આવે છે તેમાં ધણી સરાહગત વાપરીને

દરેક મદદગાર કે સ્વતંત્ર રાજ ઉપર-આ જવાને (મેં ક્યસરે) એક ધટ્ટું નામુ લખ્યું છે.

૬૧ ૨૧૩૨ પ્રથમ.....બનાવે છે.

૬૫ ૨૨૧૪ મોચી.....આવે છે ?

૬૫ ૨૨૩૦ ખારો ખારૂ
૧૦૨ ૨૩૭૨ આઠમ આઠમ
૧૦૭ ૨૪૬૬ તેહીમાહે તેહીમાહ
૧૧૦ ૨૫૫૨ ચરૂખ ચરૂખ
૧૧૩ ૨૬૧૦ વાંકી પીઠનો.....છવલે !
૧૧૩ ૨૬૧૬ ચઢઢગોશરમે ઈઢઢગોશરમે
૧૧૫ ૨૬૬૪ તો પણ.....સમ્યાધ છે.
૧૧૬ ૨૬૮૭ ઠારૂમારૂ ઠારૂમારૂ
૧૧૮ ૨૭૩૦ નખાઢહ તો ખાહી
૧૧૮ ૨૭૩૦ કે તેનું ફળ ડું લેસેજ નહીં-
૧૧૮ ૨૭૪૩ ક્યદીઆનાં ચોરાનાં
૧૨૦ ૨૭૮૬ તયસકૂન તયસકૂન
૧૨૦ ૨૭૯૪ ઘોડાની ઘોડાની
૧૨૧ ૨૮૧૮ ધુરૂધ ધુરૂધ
૧૨૮ ૨૬૬૪ શીપાસમ સેપાસમ
૧૩૮ ૨૬૧૮ તયસકૂન તયસકૂન
૧૩૪ ૩૧૨૦ બરૂ બરૂ
૧૩૬ ૩૨૩૬ ખારેત ખારેત
૧૪૦ ૩૨૪૬ તારા પાદશાહને.....લાગે છે.

૧૪૦ ૩૨૫૧ કું વચનપણથી.....રહો કું.

૧૪૧ ૩૨૮૫ પૂરે પૂરે
૧૪૪ ૩૩૪૨ બેન્દક બેન્દક
૧૪૮ ૩૪૩૫ ન્યાં સાવેહ પોતાનાં
૧૪૮ ૩૪૩૬ બેહરામે સાવેહ.....નણને.

૧૪૮ ૩૪૩૭ આપણું તો આપણું
૧૫૦ ૩૪૬૦ ન્યારે તેવા.....થઈ ગયા-
૧૫૭ ૩૬૬૮ કે મહે ન મહે
૧૬૦ ૩૭૪૦ બન્દક બન્દક
૧૬૦ ૩૭૪૦ એક મારો.....પાદશાહ હોય-
૧૬૨ ૩૭૭૫ -કેમકે.....વધરો.
૧૭૦ ૩૮૬૫ રે કે
૧૭૧ ૩૮૮૧ આ મારા.....મળ્યા છે.
૧૭૨ ૪૦૧૧ બાર્દક બાર્દક
૧૭૩ ૪૦૩૨ સરૂબરૂ સરૂબરૂ
૧૭૩ ૪૦૩૨ તેના તાબેદારો
૧૭૩ ૪૦૩૩ આકૂત યાકૂત
૧૭૭ ૪૧૧૧ તો પણ.....આવનાર નથી.
૧૮૦ ૪૧૭૬ ગોઠૂતારે ગોઠૂતારૂ
૧૮૫ ૪૨૮૫ કેટલું.....લાયક છે.

૧૮૫ ૪૨૮૭ નયાઢહ નયાઢહ
૧૮૫ ૪૨૮૭ બે તે.....નહીં રાખે-
૧૮૫ ૪૩૦૬ તખતે તખત

અને નામાનું મથાણું આ પ્રમાણે કહ્યું છે 'કમના સચ્ચરામ કમ-
સર કે ભેની આમળ પહાડો મોમ મિસાહ છે તેની તરફથી.'
તેની એવી મતિ અને ખરેખર અમારાં ખાતેરમાં (પાદમાર)
રહી જશે.

૬૬ ૨૩૧૧ ઢ મા માનહ ઢ મા માનહ
૧૦૬ ૨૪૬૬ દુરમને દુરમને
૧૦૮ ૨૫૨૮ જહાજ જહાજ
૧૧૧ ૨૫૭૧ કુનીન કુનીન
કરતા આરમાનની પીઠ તમારાં કદમ મૂકવાની કમીન તરીકે હોભે !
૧૧૫ ૨૬૫૫ મર્દી મર્દી
અને એ બાબદના તેના સંદેહમાં સમ્યાધ છે.
૧૧૭ ૨૭૦૬ યોકૂત યોકૂત

કે તેનું ફળ પહેલે તનેજ આપડું પડશે-
૧૨૦ ૨૭૮૬ તયસકૂન તયસકૂન
૧૨૦ ૨૭૯૪ ઢોઢહ ઢોઢહ
૧૨૧ ૨૮૦૬ દુમો દુમો
૧૨૩ ૨૮૫૦ પુરાકંદક પુરૂ આમન્દક
૧૩૦ ૩૦૩૨ દુમે શીરીન દુમે શીરીન
૧૩૪ ૩૧૧૮ તયસકૂન તયસકૂન
૧૩૭ ૩૧૬૦ રામે રામે

તેને કહે કે અમરને કું એટલો તો અદના માણસ હોવું કે
જે અદનાપણથી અને યારમ પહોંચે.
કું પાદશાહ કરતાં ઉતરતી પંક્તિનો હોવાને બીમ સરમ
સાથે આળ્યો કું.

૧૪૨ ૩૩૦૨ નંગો નંગો
૧૪૫ ૩૩૬૭ છુગીખત છુગીખત
ન્યાં ધરાની સરદાર પોતાનાં
અને તે સરદારને બેહરામે કહ્યું કે "કું કું કું" તે ના હોભે !
(વાને ખોદા ન કરે ને) આ લડાઈ ભે ભરખાઈ,

તે બૂરા દિવસના ન્યારે નવ કલાક પસાર થયા-
૧૫૭ ૩૬૬૮ બઢાયન્દ બઢાયન્દ

ડું એક ગોલામ છે, કું એક પાદશાહ કું-
-તો વધારેબી આપી શકારો અને તારા ખજાનામાંબી વધારો થશે.

૧૭૧ ૩૮૮૧ શાહે શાહે
આ શાહ સાથે મારો કમીયો એવી રીતનો છે.
૧૭૨ ૪૦૨૬ જખાન જખાન

તેની આપેલી બહેશના ધરાવનારા
૧૭૩ ૪૧૦૮ ફેલશ ફેલશ
-ડું ભણ કે હરેયી એ આપણે તાબેદાર તરીકે નહીં રહેશે.
૧૮૦ ૪૧૭૬ સરાયન્દો સરાયન્દો
કે હોરમજ તો હવે થોડા વખતમાં નાણુક થશે અને મોટાણુક
તખત ચેલલવાન મેળવશે.

હોરમજ ક્યાની તાજ સાથે ચેડાં નહીં કાઢતો હોય-

૧૮૭ ૪૩૪૪ પશુ મને.....ખાહેર કાઢ.
 ૧૮૮ ૪૩૪૭ વફાદારફ ઊ વફાદાર નય
 ૧૮૯ ૪૩૪૭ તે વફાદારી.....થયો છે.
 ૧૮૮ ૪૩૫૨ તથસફૂન તથસફૂન
 ૧૮૬ ૪૩૭૭ તથસફૂન તથસફૂન
 ૧૬૧ ૪૪૧૮ હાય છે હાય છે.
 ૧૬૩ ૪૪૧૧ તથસફૂન તથસફૂન
 ૧૬૪ ૪૫૦૪ તથસફૂન તથસફૂન
 ૧૬૮ ૪૫૭૧ આઝોરૂદને આઝોરૂદને
 ૨૦૧ ૪૬૫૧ અને જવાનીને.....નથી.
 ૨૦૨ ૪૬૫૭ આ કુઃખ.....કોણ છે ?
 ૨૦૮ ૪૮૦૨ એફેફૂત એફેફૂત
 ૨૦૬ ૪૮૩૫ તો હું તને.....જોરો નહીં.
 ૨૧૦ ૪૮૪૧ બીજું.....માયું છું.
 ૨૧૦ ૪૮૫૩ ફારસાન નારસાન
 ૨૧૦ ૪૮૫૩ ફારસા.....અથો છે.
 ૨૧૦ ૪૮૫૪ ટું હલકા.....અવાય છે.
 ૨૧૦ ૪૮૬૦ ખોદાતાલાએ.....કરી છે.
 ૨૧૦ ૪૮૬૨ હતો-તે હતો-કે તે
 ૨૧૪ ૪૮૫૫ ટું પેલી.....રહેરો.
 ૨૧૫ ૪૮૭૫ સખુનજૂથ સખુન જૂથ
 ૨૧૫ ૪૮૭૫ તો અક બીએ.....લાવીય.
 ૨૧૫ ૪૮૮૦ મોરૂદગાને મોરૂદફ આને
 ૨૧૬ ૫૦૦૪ તાએ તાએ તાએ
 ૨૧૬ ૫૦૮૦ પાદશાહીને.....લાયક નથી.
 ૨૨૦ ૫૧૦૬ શોધખોજ બરબારી
 ૨૨૫ ૫૨૦૩ ગોયા તેઓ.....નહીં હતો.
 ૨૨૫ ૫૨૧૫ (યાને તારી) (યાને મારી)
 ૨૨૭ ૨૫૫૫ અમરને તેની.....ટું ના શોધ-
 ૨૨૮ ૫૨૭૪ બદીશાન બદીનસાન
 ૨૨૮ ૫૨૭૪ એ આવો.....આવશે.”
 ૨૨૮ ૫૨૭૬ તમ્મુએ તમ્મુએ
 ૨૨૮ ૫૨૭૬ મોસમમાં મહિનામાં
 ૨૨૮ ૫૨૮૨ કહેવા આવ્યો હતો કહેતા હતા
 ૨૨૮ ૫૨૬૪ પાદશાહ માટે માર્યો નય છે-
 ૨૨૮ ૫૨૬૫ ગેલાખજ કલાતજી
 ૨૨૮ ૫૨૬૫ ભાં કાચા સૂતરનો
 ૨૨૬ ૫૨૬૬ જાએ જાએ
 ૨૩૧ ૫૩૬૧ મોટો બનાવી દીધો.
 ૨૩૨ ૫૩૭૧ પાદશાહોની ૬૫ પ્રતાણે
 ૨૩૨ ૫૩૭૪ નુવીફ નેહીફ
 ૨૩૨ ૫૩૭૬ શાહાને લજ્જકાફ

પશુ કદી ટું મને આખર આપવા અફબ વાળી ઉમેરો જોરો નહીં.

એમ ટું છે તેમ બેવકા નથી.

૧૮૮ ૪૩૫૨ તથસફૂન તથસફૂન

૧૮૬ ૪૩૭૭ તથસફૂન તથસફૂન

૧૬૨ ૪૪૪૦ બવાબ બનાવ

૧૬૩ ૪૪૬૬ તથસફૂન તથસફૂન

૧૬૪ ૪૫૦૪ તથસફૂન તથસફૂન

૧૬૬ ૪૬૧૧ અખરૂ સખરૂ

અને જવાનીની અકલથી હું કુન્યામાં ચાલવા માગતો નથી.

અને આ કુઃખોથી વધારે આઝોરૂદ થયેલો કોણ છે ?

૨૦૮ (નોટ) ચાહે ચાહે

તો તે વાંચીએ અમરને હું તને તાનાજી કરું-તો કદીબી હવે

પછી ટું મને લડાઇના મયદાનમાં જીએ નહીં.

તારી ઉપર હોરમજનો કીનો લેવા ચાહું છું-વળી બીજું એ કે ઇરાન દેશમાં હું પાદશાહ છું.

-એક યુદ્ધ નહીં પહોંચનાર પાદશાહ ટું થયો છે.

ટું એક શાહ છે કે જેનું બીતર વપનથી કુંકાયલું છે.

ખોદાતાલાએ પાદશાહી ઈન્સાફમાંથી પચા કરી છે-અથવા હોનરમાંથી અને જોવી પુન્યાદમાંથી પચા કરી છે.

ટું એકદમ ફારસીએ ચઢશે.

તો ટું તેમ કેહ કે જેથી કરીને હું બીએ તબીબ લાઉં.

૨૧૫ ૪૮૮૮ કે જેઓથી તેઓથી

૨૧૬ ૫૦૬૦ હરીઃ હરીઃ

પાદશાહી કરવામાં આ મારી પહેલીજ કારોય છે-અને સારા અનુભવ વગર પાદશાહી અને લાયક નથી.

૨૨૧ ૫૧૧૮ તબી તબી

ગોયા તેઓએ જતી વખતે મને જોયો તે સિવાય જોયોજ નહીં.

અમરને તેની ચાપલુજ એવી છે તો તેનું બાજ બેળવવાની કારોય ના કર.

આવા ખોરાકની હમણાં ઝર હોય તો તે લે-પશુ આ ખોર-કની તને રરતા મોટોના ભાતા તરીકેના અપ સિવાય ઝર ના પડે.

મોસમમાં *તમ્મુ મહિનામાં

૨૨૮ ૫૨૬૪ કલેત અલેત

પાદશાહના દરવાજા ઉપર પોહોરો બર છે-

ભાં કોટની ખાહેરનાં મકાનનો

એક અનુભવી તરીકે તેં ગવ્યો છે.

પાદશાહોનાં પાથરણાં ઉપર

શાહાનું એ લજ્જકાફ

૨૩૫ ૫૪૪૦ કાઠબે કાઠબે
 ૨૩૭ ૫૪૮૭ એ કે તેડું.....યરોજ.
 ૨૩૭ ૫૪૯૦ દેહકાન્ રેહકાન્
 ૨૩૯ ૫૫૪૭ એ ચારો.....રહે નહીં.
 ૨૪૦ ૫૫૫૧ તેનાથી મોઢું ફેરવરો.
 ૨૪૧ ૫૫૭૨ કતરવા દેતો ના
 ૨૪૧ ૫૫૯૨ શાહે તાઝી શાહુ તાઝી
 ૨૪૪ ૫૬૬૦ "મીનૂય"ના નામથી બાળખતો હતો
 ૨૪૪ ૫૬૬૮ દીરુ દયરુ
 ૨૪૬ ૫૭૦૬ કે નામત કે શહેબુ
 ૨૪૬ ૫૭૦૬ તારાં નામનો.....ગયો.
 ૨૪૬ ૫૭૦૭ કે ગોસ્તહમ અન્દરુ
 ૨૪૭ ૫૭૨૬ બેખદી બેખદી
 ૨૪૮ ૫૭૪૮ હરુ હરુ હરુ
 ૨૫૧ ૫૯૪૨ લ્યારે તે નામુ.....મળી.
 ૨૫૧ ૫૯૪૪ ગોસ્તનથ ગોસ્તનથ
 ૨૫૭ ૫૯૫૮ અમોએ ખેરાની બદલામાં
 ૨૫૮ ૫૯૭૫ કારણુ કે ને
 ૨૫૯ ૫૯૯૫ અને તેણે.....પ્રીધો.
 ૨૬૨ ૬૦૭૭ ગુલઝરન્દ બુઝરન્દ
 ૨૬૨ ૬૦૭૭ સૂયને.....જતા નથી-
 ૨૬૩ ૬૦૮૬ દીદારે દીદારે
 ૨૬૫ ૬૧૩૨ જલીલથ બુલયલથ
 ૨૬૬ ૬૧૬૬ પૂછી ખોદાના યુકાના કાધા.
 ૨૬૬ ૬૧૭૦ કયસર કે જેણે કે જેણે
 ૨૭૧ ૬૨૬૬ બાને બાંયે
 ૨૭૧ ૬૨૬૬ (તે નેળા.....લઈશ).
 ૨૭૪ ૬૩૩૭ રુ રુ
 ૨૭૪ ૬૩૩૮ બીશહુ બીશહુ બૂદ
 ૨૭૪ ૬૩૪૬ પણુ ન્યાં.....નાસતો ના.
 ૨૭૫ ૬૩૭૬ તન્ગ તન્ગ
 ૨૭૭ ૬૪૨૫ કે તે અખો.....છેડાયા.
 ૨૭૯ ૬૪૫૫ હોનરહાએ હોનરહાએ
 ૨૭૯ ૬૪૫૮ તું પોતાના.....ના કર.
 ૨૮૧ ૬૫૦૬ તેવામાં.....દુદી ગયું.
 ૨૮૧ ૬૫૧૦ નાસતા અટકી પડયા-
 ૨૮૧ ૬૫૧૨ પણુ તે.....અઢ્યો-
 ૨૮૧ ૬૫૨૦ વખતમાં તું મારો હાથ પકડ-એ તું
 ૨૮૩ ૬૫૫૩ બુઝીદન્દ બુઝીદન્દ
 ૨૮૩ ૬૫૫૫ તીર જતાં વાંકો ગયો.
 ૨૮૩ ૬૫૫૬ તે શખસનું દિલ
 ૨૮૪ ૬૫૮૮ બેહુશાએ બેહુશાએ

એ કે તેનો બાઝીદય મોઢેથી થરો-એમ ખુશનવાજ સાધનાં
 સંબધમાં શાહ પીરઝનો થયો હતો.
 ૨૩૯ ૫૫૩૭ રમે રહે
 એ ચારોના બન કપર રેહમત કરવી ઘટે છે-કારણુ કે એઓથી
 ખુદ અમોને કહેશો છે.
 તેનાથી યુરસામાં મોઢું ફેરવરો.
 છટકી જવા દેતો ના
 બેહેરત તરીકે કહેતો હતો
 ૨૪૫ ૫૬૮૬ દીદમત દીદમત
 સાધુએ બધો ભરમ કહી આપ્યો.
 કે ગોસ્તહમ અન્દરુ
 ૨૪૭ ૫૭૨૮ દીરુ દયરુ
 ૨૫૨ ૫૮૪૨ બતીઝીઓ બલનીઝીઓ
 લ્યારે સઘઈ કરવા બાબતની નવી બખર તેણે ભણી.
 ૨૫૬ ૫૯૪૬ હરમહુ હરમહુ
 અમોએ તેની (કયસરની) રજામંદીથી
 અને તે સેતારા તેરતરના બુર્જમાં ગયો.
 તેઓ સૂયને કરતાંબી પોતાને વધારે આસા સમજે છે-
 ૨૬૩ ૬૦૯૬ દીરે દયરે
 ૨૬૬ ૬૧૬૩ વ વરીધ વરીધ
 પૂછી અને કયસરનું અહસાન માનવા લાગ્યો,
 ૨૭૦ ૬૨૫૧ બદીશાન્ બદીન્ સાન્
 ૨૭૧ ૬૨૬૬ બરુ બરો
 મારી આગળ તમારી જગ્યા ઝળકાટવાલી છે-છાતીનો ભામ
 અને બાહે બને એકજ પેહરનના લાગ્યો છે.
 ૨૭૪ ૬૩૩૭ ખુ ખુ
 તું નાસતો ના કે જેથી કરીને સરમના માયાં તને હોઠ કરડવા
 નહીં પડે."
 ૨૭૬ ૬૩૯૫ શુદન્દ શુદન્દ
 ગોયા અખમોમાંથી વહેતાં લોહીને લીધે તે હાથી નીલ નદી
 બની ગયો.
 તારા પયારા છવ સાધનો કાલ તોડતા (યાને તેને નાહકનો
 એખમમાં ના નાખ).
 અને પોતાના કાળા ઘોડાનું બખતર (વજન ઓછું કરવા)
 કાપી કાઢ્યું.
 પછવાડે પડી ગયા-
 તે ધારનો પેહી અમોને છેડાબી એક પહાડથી કરીને બધ
 થયલો હતો-
 વખતમાં-એ તું
 તીર જતાં જતાં રેશમાં ભેરવાઈ ગયો.
 તે યુમરાહ શખસનું દિલ

વૈદ્યુમ ૧૦ મું.

સફે બયત અશુલ શુલ
 ૧ ૨ બરૂ પાથો બરૂ પથ
 ૧ ૨ વળી તે.....નહીં ભેથો.
 ૨ ૨૪ કંકુશ કંકુશ
 ૨ ૩૨ બહુરામે બહુરામ
 ૨ ૩૪ કે "હા.....તમડીમોનો.
 ૨ ૩૫ બા જલ તા જલ
 ૪ ૧૭ મારા દુરમનની.....થવા દીધી.

૮ ૧૫૬ ભેકૂત ભેકૂત
 ૧૦ ૨૦૬ મેહંગા હંગામે
 ૧૦ ૨૨૦ કે ને પોતાના.....કરતો રહે.

૧૧ ૨૩૧ -ન્યાં બાપે.....પોતે ગયો.
 ૧૩ ૨૮૪ મારે હવે.....હોની ભેધવે."

૧૬ ૩૪૧ દહી દહી
 ૧૭ ૩૫૭ નાચ નાચ
 ૧૮ ૩૭૬ તો ભે કે.....વહાલી હતી.

૧૬ ૪૧૭ થી ૪૨૦ સૂધીનાં બયતો કાઢી નાંખી તેને બહોલે નીચે આપેલાં બયતો વાંચવાં.

શુદ્ધ આન શીરકાપી બચ્ચરમહુ દરૂન
 ભેધલ્લીદ દરૂ આભો આમહ બરૂન
 કે બરૂ અમદહા ચૂન શુદ્ધી મૂય તરૂ
 નબૂદી બરાન તીરૂ કસ કારૂબરૂ
 શુ દીદ અમદહા કીન સવારે દેલીરૂ
 હમી આયદ અચ દરૂ ચૂન નરૂરહુ શીરૂ
 બકીન કંરૂદ દનાનો અંગાલ તીચ
 શુદ્ધ અચ કીનએ ઊ સરથ પુર સેતીચ
 બેપુરૂરીદો બરૂ જદ બરાન સંગ દસ્ત
 હમી આતેથ અચ કૂહે ખારા બેજસ્ત
 હમી આમહ આન અમદહાએ દેજમ
 કે બહુરામરા અન્દરૂ આરદ બહમ
 કમાનરૂ બેમાલીદ બહુરામ ગોરૂદ
 બતીરૂ અચ હવા રહીનાઈ બેમારૂદ

૨૧ ૪૪૬ ગોફૂતો ગોફૂત
 ૨૧ ૪૪૭ -તે ધણું બોલ્યા.....ચલાવ્યા.
 ૨૧ ૪૪૮ ડું કહે.....બની.
 ૨૧ ૪૫૧ ગજાનન્દએ ગજાચન્દએ
 ૨૧ ૫૫૪ અખાદા કે ઊ દસ્તે
 ૨૨ ૪૬૫ અબરૂ અબરૂ
 ૨૨ ૪૭૭ ડું તારા.....લાયકની નથી.

૨૨ ૪૭૮ કે તે સધળાઓ.....બેસાડતા નથી.

૨૪ ૫૨૮ -કે "એ કામ.....બની ન.
 ૨૫ ૫૫૫ ખીશી ખીશી

સફે બયત અશુલ શુલ
 બરૂ પાથ બરૂ અચ
 વળી હવા રહેલા તમુઓની સંખ્યા પણ ઝાઝી હતી નહીં.
 ૨ ૨૫ નામે મામે
 ૨ ૩૪ હે ગલ
 કે તે પેહલવાને આવેા હોલ કીધો તેથી તેને તમડીમાનો
 ૩ ૫૨ ખાલી હાય નબળા હાય
 તેં મુલક ઉપરથી દુરમનનો બોલો કીચકી કીધો-અને મારી
 સધળી વધી કરતાં પણ કામ ધણી સારી રીતે પાર પડ્યું.
 ૬ ૧૮૫ બહુરૂ બહુરૂ
 ૧૦ ૨૦૮ આવાએ બીદારે આવાએ બીદારૂ
 તેની ઉપર લોકો નેમ નેમ આકીન કરે તેમ તેમ તે મુલકને
 આખાદ કરવાની કોરીય કરતો રહે છે.
 -બાપને માટે જમ્યા પસંદ કરવા માટે ગયો છે.
 તેનાથી કું તને છોડવું તે તને ભેધવે છે-કે તેની ખાસ ધુરબત
 રાખવી છે?"
 ૧૬ ૩૪૨ દહો દહી

(તેઓ સમજરી કે) પાદશાહની છાકરી ગમે એટલી નામવર
 હતી-તો પણ પાદશાહે પોતાના છવને વધારે વહાલો ગણ્યો.

બહોલે નીચે આપેલાં બયતો વાંચવાં.

પછી શીરકાપી પાણીના ચરમાની અંદર ગયા-તેણે પાણીમાં
 ગોઠું માર્યું અને બાહેર આવ્યો.
 કારણકે જ્યારે તે અમદહાના ખાલ બિંબતા-લ્યારે તેનાં બદન
 ઉપર કોઇનો તીર કારગર થતો હતો નહીં.
 જ્યારે તે અમદહાએ ભેથું કે આ બહાદુર સવાર-દુરથી નરે-
 શીરની માફક આવે છે,
 લ્યારે કીનાથી પોતાનાં હાંત અને ચુન્નાલ તેજ બનાવી-અને
 કીનાથી તેવું સર લણક ભર્યું થયું.
 હવે શીરકાપી પોકાર્યો અને પત્થર ઉપર પોતાનો પંખો માર્યો-
 જેથી તે સખ્ત પહાડમાંથી આવતો નીકળવા લાગ્યો.
 તે ગુરસા બેથો અમદહા નજીક આવવા લાગ્યો-કે બેહરામને
 પોતાના દમમાં બેચી લીધે.
 બહાદુર બેહરામે દુરતજ પોતાની કમાનનો ઉપયોગ કર્યો-અને
 તીરે ફરી હવા ઉપરથી રોશની ખુંચવી લીધી.

અને નાની મોટી બાબતો ઉપર ધણીક વાતો કીધી.
 -ડું કહે ગોયા તેણે કલમને બહોલે ખંચજ વાપર્યું.
 ૨૧ ૪૫૧ ફેજાનન્દએ ફેજાચન્દએ
 અખાદ આન કે ઊ દસ્તે

ડું એવા સમુદાનો તારા તાબેદાર હોય તેને કહે (અને ના કહે)-
 તારાં પુરાતન ખાનદાને લાયક નથી.
 કે મોટાઓને પુરેપુરી મોટાઇ નહીં આવે-અને ઉતરતા માણ-
 સોને (તેમણે લાયકની) ઉતરતી જગ્યાએ નહીં બેસાડે.
 કે "આ કામ માટે ધર્મનાં કરતાં રસ્તાને વધારે પસંદ કર.
 ૨૭ ૧૦૬ ચીચી ચીચી

૨૮ ૧૨૬ અને એ દિલની.....દીધે છે.
 ૩૧ ૧૮૦ બાહેર.....કહેડું છે-
 ૩૨ ૭૦૫ તે' નહીં.....કરાયું.
 ૩૨ ૭૦૬ આઠાઠા આઠાઠા
 ૩૫ ૭૭૬ તેણીની આગળી.....કીધી નહીં.
 ૩૬ ૭૬૮ બા બી
 ૩૬ ૭૬૮ એ કોઈ.....હાલ થને !"
 ૩૭ ૮૧૧ બજ બુરો
 ૩૭ ૮૧૧ વરસારે છે.....કરે છે.
 ૩૬ ૮૧૪ પલુ ન્યારે.....કોરોશ ચામ,
 ૩૬ ૮૧૫ પચવ-દેઃ પચવનું
 ૩૬ ૮૧૫ ત્યારે તે.....પડે છે.
 ૩૬ ૮૭૦ આ બાબતનો ગમ મેં ખાધો છે,
 ૪૦ ૮૬૩ થજજ ઈજજ
 ૪૫ ૬૬૦ પાદશાહ આગળ મઈ છે.
 ૪૫ ૧૦૦૩ ફરી મૂકો.
 ૪૬ ૧૦૧૨ સમજતીજ નથી"
 ૪૬ ૧૦૧૬ કારણકે તેની.....હતીજ નહીં.
 ૪૬ ૧૦૨૬ અધારે ભેવાથી.....રહી.
 ૪૭ ૧૦૪૬ બોરૂજ બોરૂજે
 ૪૮ ૧૦૫૬ સીઆહી માંગી.
 ૫૦ ૧૧૧૬ વીજહો નીજહો
 ૫૧ ૧૧૨૧ તેણીએ બખ્તર.....માંગી.
 ૫૨ ૧૧૪૬ શાહ શાહ
 ૫૫ ૧૨૧૩ તે બૂરી.....તેડાની લે.
 ૫૭ ૧૨૭૧ બહુરૂ બહુરૂ
 ૫૬ ૧૩૦૧ અને તું' દિલગીર.....નથી.
 ૫૬ ૧૩૦૮ દબીરે દબીરે
 ૬૧ ૧૩૫૫ આ નામુ સરફરાજ
 ૬૧ ૧૩૫૬ પેદરાએ પેદરાએ
 ૬૨ ૧૩૮૨ સમરક-દેઃ સમરક-દેઃ
 ૬૭ ૧૪૭૬ લખાયલાં હોય લખાયલી હોય,
 ૬૭ ૧૪૭૭ વળી તેમાંથી.....મળી આવશે.
 ૬૬ ૧૫૨૭ તીજ તીજ
 ૭૩ ૧૬૦૫ ફર્જાનગાનર ફર્જાનગાનર
 ૭૫ ૧૬૬૧ તેથી તેનો.....દોડયો.
 ૭૫ ૧૬૬૮ બનૂશીરવાન બનૂશીરવાન
 ૭૭ ૧૭૧૭ કે એ પાદશાહની.....કુખી હતો.
 ૭૭ ૧૭૨૩ રજમ રજમ
 ૭૬ ૧૭૫૮ -તેમજ સિતાર.....બનાવી.

-અને તે વડે તે બીમારનાં દિલની ગર્ભી નરમ પાડવા આહતો હતો.
 એ બેદ તેણીને સાડ મારે (બીભઓથી) કૃપા રાખવો પડારત છે-
 સરદારનાં હાથી એવાં રારારને બેણે ગ્રખમી કીધું-તે નહીં
 પાદશાહ ઉપર દિદા હોય કે નહીં ચઢાન પરસ્ત હોય,
 અને તેનાં ખાન્દાનમાંથી કોઈથી તેણીના રંજની કનવાર
 કીધી નહીં.
 એ કોઈ તારી ઉપર મોહખત નહીં રાખે અને તારો ચેહરો
 ભેવા નહીં આલે તેના હાલ બેહરામ ભેવા થને !"
 વરસાવતાં હતાં અને બેહરામની વખાણ માતાં હતાં.
 પલુ ન્યારે ત ધરાની અને ધરાની વચ્ચે સગાઈ થાય તેની
 કોરોશ કરે છે,
 ત્યારે આવાં સગપલુ અને સંબંધથી ગમાનો (યાને આ
 ગમાનાના લોકો) આપેરે ગન અને રંજ ભેરો.
 આ બાબતની કનવાર મેં કરી રાખી છે.
 ૪૨ ૬૪૩ પહુલુએ પહુલુએ
 પાદશાહ આગળથી જતી રહી છે.
 કરી મૂરો (યાને ખૂનરેડી ચલાવતો)
 સમજતીજ નથી ?"
 કારણકે તેને ચઢતીમાં પડતી દેખાઈજ નહીં.
 -અને પેદશવાનાની આખો (અંધારાના સબબે) ભેવાને
 અરાકત બની.
 સીઆહી વડે પોતાના વિચારો દર્શાવા આણું.
 ૫૧ ૧૧૨૧ તગેઈ તુડેઈ
 -તેણીએ તુડેઈ મોલામ પાસે બખ્તર અને ફરી કોલાહ માંગી.
 ૫૪ ૧૧૬૦ કામએ કામએ
 તેને તું' બૂરી કીનનો અને બદ કરતુકનો મદં ગણ.
 તો તું' તેને માટે બળાશે કયાંથી આરમાન આકૃત લાવતું
 અટકશે ?-એવી વાત અકલમદ આણુસને કેમ જાણે ?
 આ નામુ-બારે દબદબાવાળો સરફરાજ
 ૬૨ ૧૩૭૭ દયા દયા
 ૬૩ ૧૩૬૮ ગમ ખાનારા સન્માસી
 અને એમાંથી એ ખામીવાળી બચતો શોધ્યે-તો પાનસો કરતાં
 એ.છા મળી આવે.
 ૭૨ ૧૫૬૪ હમહુ હમી
 અને તખ્તને ફરીથી બનાવવાની હોંસથી તે બીજી તરફ
 (શોધ કરવા) દોડયા.
 કે જેને પોતાને સાહેબી મળવાને સબબે ધણી રંજ બેચવી
 પડતી હતી.
 ૭૬ ૧૭૫૮ ફેદો ફેદો
 -તેમજ સિતારને લીલો રંજ આપ્યો અને કાંતિનાં તથા
 લાઈનાં બીવ નવેસરથી. મનમાં તાકાં કીધાં.

૮૧	૧૮૭૩	કાઠી મેશન	કાઠીમેશન
૮૪	૧૯૭૭	ચકી હઠકેઈ.....ચીખતક	
૮૪	૧૮૭૭	તે ઉમારતની.....હવં.	
૮૫	૧૯૦૩	મખાફ	મખાફ
૮૭	૧૯૫૪	ખરૂ	પુરૂ
૮૭	૧૯૫૫	ફરોખખાફ આઝર મકાનમાં	
૮૮	૧૯૭૧	મઝે	મઝે
૯૧	૧૦૫૩	ખપખામ	ખપખામ
૯૨	૨૦૧૭	ચૂચ	ચૂચ
૯૩	૨૦૬૮	ત્યારે ખાપના.....ઉરેરાયું.	
૧૦૧	૨૨૩૬	કઝીન બફ	કઝીન બુફ
૧૦૧	૨૨૩૬	વાત એટલીજ.....બનાવ્યું-	
૧૦૨	૨૨૮૫	સખળા	સખળાઓને
૧૦૬	૨૩૮૨	બહીમ	બુહીમ
૧૦૮	૨૪૪૫	તો ટું સમજ.....કાઠી નાખું.	
૧૧૦	૨૪૬૫	જશનેની રાહરીતી પાળવાની-	
૧૧૨	૨૫૩૧	બખુરૂજી.....ઝિય	
૧૧૨	૨૫૩૧	-અને તીર તેના ડિહા છે.	
૧૧૨	૨૫૪૭	નરેપરફ	બિરેપરફ
૧૧૨	૨૫૪૭	ને કાઠના.....નથી.	
૧૧૨	૨૫૪૮	નણુડું કે	તે નણુડું છે કે
૧૧૪	૨૫૬૩	બઝઈ	બઝઈ
૧૧૫	૨૬૦૮	-કાઠ પછી.....નથી.	
૧૧૫	૨૬૧૪	ને કે પછાં વર્ષ થયાં નથી-	
૧૨૧	૨૭૫૫	ડહાપણવાળો	ડહાપણવાળો સુખી
૧૨૨	૨૭૭૬	આપણુ.....કોણુ છે ?-	
૧૨૪	૨૮૧૭	બહુઈમ	મહુઈમ
૧૨૫	૨૮૨૪	પેહલેથીજ.....જેયો છે ?-	
૧૨૫	૨૮૩૭	ચૂનું	ચૂનું
૧૨૬	૨૮૭૧	તમારે તે.....ચકે ?"	
૧૨૬	૨૯૨૬	ચરમે	ચરમે
૧૩૪	૩૦૧૬	ત્યારે માયામાંથી. ....ભૂલાઈ નવ,	
૧૩૪	૩૦૧૭	અને તે.....સરખોજ છે.	
૧૩૪	૩૦૧૯	હોવો ભેધમે."	હોવો ભેધમે.
૧૩૬	૩૦૭૦	જસફ	સજફ
૧૩૭	૩૦૬૮	રૈસાથી ગરીબ હરો-તેઓને હું તબંગર	
૧૩૮	૩૧૦૮	તે ઝીન.....ધસકી ગયું.	
૧૩૮	૩૧૧૦	અઠાખતી	અઠાખતી
૧૪૦	૩૧૩૯	બલી મનરનીથી	
૧૪૧	૩૧૬૨	હફતક	હફતક
૧૪૧	(નોંધ)	શાં ૨૩ મી આજર	

૮૪	૧૮૩૫	બફખાનીજી	બફખાનીજી
		ચકી હઠકેઈ છુદ એ ચરૂ ચીખતક	
		એટલાં સોનાડું એક કડું હવં-એ તે જુનરમંડીવાળા સુખ-	
		અમાંથી લઠાવેલું હવં.	
૮૬	૧૯૧૬	બમદાફ	બમદાફ
૮૭	૧૯૫૫	ફરોખખાફ	ફરોખખાફ
		આઝર મકાનવાળો ફરોખખાફ	
૯૧	૨૦૧૭	ચરફ	ચરફ
૯૨	૨૦૫૪	કઝઈ	કઝઈ

-ત્યારે તેનાં ફિલમાં કુઃખમાંથી હસડું પ્રગટી નીકળ્યું.

એમાંથી એ ખરાબી નીપજ તેમાં હું તો માત્ર એક હલિયાર
(ખઠાડું) છું-

૧૦૫	૨૩૬૧	કોરતનૂ	કોરતનૂ
૧૦૮	૨૪૩૩	બીરો	બીરો

તો ટું સમજ કે પ્રથમથીજ અમારી રસમ ઈસાફ સિવાય
બીજી નહીં હતી-માટે આ ખેલાલ તારા ફિલમાંથી કાઠી નાખ.
જશને પાળવાની રાહરીતી-
બખર્થાનુજી બરૂ નીકળકા ખાઈ જાય
-અને તેની વાડ ઉપરના કાંઠા તે નેજા છે.

ને કાઠ દેશની ખરાબી કરતો નથી-અને જેનામાં જરાબી
અકલ હોય છે,

૧૧૪	૨૫૭૮	કપદાર કરો નહીં.	પાડ ચઢાવેરો નહીં.
૧૧૫	૨૬૦૮	કઈનું	મરૂફનું

કે આસ્માન પછી તેનાં માયાની ઝંબાધને પહેંચી શકડું
હવં નહીં.

ને કે મારો રાજઅમલ પછાં વર્ષ ચાલ્યા નથી.
૧૨૨ ૨૭૭૧ કંરૂફ કંરૂફ
આપણે માટે છું વધારે નેક છે ? એક વફાદાર દોરત
૧૨૪ ૨૮૧૭ ચકુસુઈમ ચકુસુઈમ
ધરાનમાં ફોણુ અનાપાનામાંથી બાહેર મારો બોળોબી ભેયો છે ?

"(અરૂ હોય તે કહો) કાંઈબી સખુન ટાંગ બરેલા કહેવા નહીં
ભેઠયે-(જટકારાનો) એલાજ રોધતી અઢરતને એની કપડ
વાણી છું કામની ?"

૧૩૩ ૩૦૧૦ બેટેલો ભેરો. બેટેલો ભેરો."
રામં જતી રહી એટલે માણસને મનથી આખર કે કલંક, લીલી
કે સુકી એ સખથું એકસાન છે.
નામઈ માણસ એની ચીઝની કનવાર રાખતો નથી-એવો
માણસ જીવતો હોય કે મૃતેલો હોય તે સરખુંજ છે.

૧૩૫	૩૦૩૭	બહીસાનૂ	બહીસાનૂ
૧૩૭	(કેકા)	સાશમાફ	સાશમાફ

ગરીબ હરો તેઓને હું રૈસાથી-તબંગર
કીનો લેનારે (પૂરાનદોખતે) તે ઝીન નહીં થયલાં ટકુને મખ-
દાનમાં અંચાવ્યું.

તે ભલાધને મારે ચાલનારે
૧૪૨ (નોંધ) તાં ૧૬ મી તાં ૧૦ મી
વાં ૬ મી સંખેગર

૧૪૨ ૩૧૭૩ ફરતેજ નહીં. ફરતેજ નહીં.”
 ૧૪૮ ૩૩૦૦ કે હું જ્યારે.....યજે છે.
 ૧૪૮ ૩૩૦૪ આપરૂફ આપરૂફ
 ૧૪૯ ૩૩૩૩ ઠંસ અહુ
 ૧૫૨ ૩૪૦૧ નસીબના નેજાની નોક નેઈ
 ૧૫૨ ૩૪૦૫ અમરને.....નથી).
 ૧૫૨ ૩૪૦૬ આ વાંચી.....ચાહે છે.
 ૧૫૫ ૩૪૭૧ એ નન્ગ એ નન્ગ
 ૧૫૫ ૩૪૮૪ પીશકારે પીશકારે
 ૧૬૦ ૩૬૦૨ મસુર ચોખા
 ૧૬૧ ૩૬૦૩ કુન્દક (કોઠલાં સાથનો મેવો)
 ૧૬૧ ૩૬૦૫ મરેઈ મરેઈ
 ૧૬૧ ૩૬૦૬ બે મહિના.....લાવે.
 ૧૬૧ ૩૬૨૨ બચકુ દુઝ બચકુ રૂય
 ૧૬૬ ૩૭૩૪ એવું નહીં.....છટખી બચ.”
 ૧૬૮ ૩૭૬૪ તારો લોભ તને મારશે-
 ૧૭૧ ૩૮૪૭ દુશ્મનુશ કર્દી દુશ્મનુ કુની જુ
 ૧૭૩ ૩૮૮૪ સોગ કરનારા રાખસોમાંથી-
 ૧૭૩ ૩૮૮૬ પાદશાહનો સોગ ધરાવનાર રાખસોને
 ૧૭૩ ૩૮૮૮ વિલાપ કરનારાઓમાંના
 ૧૭૩ ૩૮૯૫ બે કોઈ ડાહ્યો.....આપે,
 ૧૭૪ ૩૯૧૦ ઝોરમંદ (ઝાલેમ) માણસ છે.
 ૧૭૪ ૩૯૧૧ કારણકે.....રહેશે નહીં.”
 ૧૭૫ ૩૯૪૫ નેચાયફ ન હરૂગેજ
 ૧૭૬ ૩૯૫૮ કંરૂફ અરત
 ૧૭૯ ૪૦૩૧ અરતીફ આરતીફ
 ૧૮૨ ૪૦૮૬ ખોદાવનંદે ખોદાવનંદ
 ૧૮૩ ૪૧૦૩ દીનો તખ્તો
 ૧૮૩ ૪૧૦૪ અને માત્ર.....ચાલશે.
 ૧૮૩ ૪૧૦૮ કે તે દાનેશમંદ.....કર્તુ છે.
 ૧૮૩ ૪૧૦૯ એ યાફ શુમારૂ
 ૧૮૩ ૪૧૧૪ મોટાઓની.....સભા મળી.
 ૧૮૩ ૪૧૧૫ હું તો ગોયા.....ભોતો બેઠો.
 ૧૮૩ ૪૧૧૬ રંબાકુ બેરયારૂ ચીજ
 ૧૮૩ ૪૧૧૬ રંબાકુ વરરાક
 ૧૮૩ ૪૧૨૨ ઇરાનના પાદ.....આવી ઉભો.
 ૧૮૪ ૪૧૨૬ ઉમેદ કોઈ રૂહી નહીં.

૧૪૪ ૩૨૧૪ સુલ્લાબો સુલ્લાબો
 આવા વિચારથી કે મારા ભેવો પેહલવાન દુન્યામાંથી ચાલતો
 થયો-તો સાસાનીઓનું નસીબ બેધું વળેલું સમજવું.
 ૧૪૮ ૩૩૦૭ બી બી
 ૧૫૦ ૩૩૫૭ ચાદર બલ્લો
 નસીબના નેજાની નોક સામે ઉભા રહી મારાં નસીબનો
 અનુભવ મેળવ્યો.
 અમરને મોહમંદ (દીનની બાબતમાં) મારો રાહબર થાય-
 અને ભૂની દીન તણને આ નવી દીન હું એપ્તયાર કરું,
 તો પણ આ વાંચી પીઠવાળાં આસ્માનનાં કામે તો એવાંજ
 વાંકા રહેવાના-અને અમારી સાથ તે સપ્તાઈથી કામ લેવાનું.
 ૧૫૫ ૩૪૭૬ ષયમાનૂ ષયમાનૂ
 ૧૬૦ ૩૫૬૮ સંધરવા બધેરા કરવા
 ૧૬૧ ૩૬૦૩ યુસ્તહો પેસ્તહો
 પરતાં
 ૧૬૧ ૩૬૦૬ ખારહા ખારહા
 કાળો તેલનો તણસો જાંટનો બોલે-ફિશ્કાઓ ઉપર બે મહિના
 સૂકીમાં લાવે.
 ૧૬૨ ૩૬૩૯ ઉપકાર કરે, પાદ ચઢાવે,
 એમ નહીં થવું ભેદયે કે જ્યારે તે એ વાત બીજાઓથી સાંભળે
 ત્યારે પોતાની નીચ બુન્યાદ ઝાઢેર કરે (યાને આપણને સતાવે).
 તારા લોભને લીધે તને તારા સમજવા પડશે-
 ૧૭૧ (નોંદ) બોધવવાનો બોધવવાનો
 સન્યાસીઓમાંથી- સન્યાસીઓને
 સન્યાસીઓમાંના
 તું તનફરેસ્ત હતો અને તારા રવાન સાથ અકલ બેડાયલી હતી-
 હવે તું નેશીરવાનને આ બાબતની ખબર આપવા ગયો છે,
 દુઃખિયો માણસ છે,
 કે જે માણસ ફરતાં આસ્માનથી ડાઘા છે-જે (આસ્માન) મોટે
 વહેલે તેને ચઢતી પડતી દેખાડ્યા વગર રહેશે નહીં.”
 ૧૭૬ ૩૯૫૧ વિલાપ કરનારાઓ, સન્યાસીઓ,
 ૧૭૯ ૪૦૧૬ ગોફુફ ગોફુફ
 ૧૮૦ ૪૦૪૫ સાબનંદ સાબનંદ
 ૧૮૨ ૪૦૮૬ ખારો અરૂ ખારો અરૂ
 અને તખ્ત તથા ઉપદેશાસનનાં બેડાણની વારી આવશે.
 કે આવા દાના માણસ (સુસ્તાન) અમર થશે !-અને તેનાં
 દિલની ખાહેશ મૂળબ તેનાં કામની કારવાઈ થશે !
 ૧૮૩ ૪૧૧૪ નેશસ્ત-ફ નબેસ્ત-ફ
 મોટાઓ અને દાનેશમંદ અઢરથો આ નામાની નકલ કરવા બેઠા.
 તેઓ બેઠા હતા અને હું તો ગોયા તેમનો નોકર હોઈ તેમ
 તેઓને ફરથી ભેતો હતો.
 વરૂશકુ બેરયારૂ નીજ
 ઇરાનના પાદશાહોની તવારીખ (પુરી કરવા) અને અર હતી-
 પણ કામને દીલમાં નાખનારો અહ મારી સામે હતો.
 ઉમેદ સધળી બંધ ગઈ.

શાહનામએ ફિર્દોસી.

ગુજરાતી હુરકે તમામ બયતો તથા તેનો તરબુમો.

વૉલ્યુમ ૧૦ મું.

ફેરેસ્તાદને ખુસ્રુ નસ્તૂદરા બા
સેપાહ પસે બદ્રામ વ ગેરેપ્તાર
શુદને નસ્તૂદ બદસ્તે ઊ વ રૂતને
બદ્રામ બનઝદીકે ખાકાને ચીન.

ખુસ્રુએ બેહરામની પાછળ લશ્કર સાથ નસ્તૂદને
મોકલવો અને નસ્તૂદનું તેના હાથ ઉપર
પકડાઈ જવું અને બેહરામનું ખાકાને
ચીનની નઝદીકે જવું.

યુ ખુશીદે તાબાન બેયારાસ્ત ગાહ
તલાયહુ બેયામહ એ નઝદીકે શાહ
બર્હદુસરા અન્દરૂન કસ નદીહ
હમાન બયમહુ બર પાયો બર પસ નદીહ
તલાયહુ બેયામહ બેગોહુત ઇન બશાહ
દેલશ તન્ગ તર શુદ અઝાન રઝમગાહ
ગુઝીન કરૂદ અઝાન જન્ગેયાન સેહ હઝાર
એરેહુદારે બરુ શુરેતુવાનવર સવાર
બનરેતૂહ ફરૂદ તા બર નેશસ્ત
મેયાને ચહી તાખ્તાનરા બેબસ્ત
હમી રાન્દ નરેતૂહ દેલ પુર એ દરૂદ
નખૂદ મેદ બહરામ રૂએ નખૂદ
હમાન નીસ બહરામ બા લશ્કરશ
નખૂદ ઇમન અચ દાદો અચ કેશ્વરશ
હમી રાન્દ બીરાહુ દેલ પુર એ બીમ
હમી બોરૂદ બા ખીસ્તન ઝરૂરે સીમ
ચલાન સીનહો ગોર્દ ઇઝહ ગોશરપ
બચકુ સુએ લશ્કર હમી રાન્દ અરપ
સુખુનહાએ શાહાન હમી ખાન્દન્દ
બીરાહુ લશ્કર હમી રાન્દન્દ
પદીહ આમહ અચ ફરૂ વયરાનહુ દેહુ
કે આન દેહુ નખૂદ અચદે મેદ મેહુ
હમી રાન્દ બહરામ પીશ અન્દરૂન
પરીમાન શુદહુ દેલ પુર અચ દર્દો ખૂન

જ્યારે જળકતા ખુશીદે પોતાનું તખ્ત સહુગાર્યુ-લ્યારે ચોખીબાન
પાદશાહની આગળથી ત્યાં આવ્યો.

તેણે દુશ્મનની છાવણીમાં કોઇને પણ જોયા નહીં-વળી તે તમ્બુ પણ
આગળથી અને પાછળથી ઉમેરો નહીં જોયો.

પેલો તલાયો પાછો આવ્યો અને પાદશાહને તે કહ્યું-તે લડાઈગાહથી
તેનું દિલ વધારે દિલગીર બન્યું.

તેણે તે લડાયકોમાંથી કડીવાળાં બખ્તર પેહેરનારા અને ઘોડાનાં
બખ્તરવાળા ત્રણ હઝાર સવારો ચુડી કાઢ્યા.

અને નસ્તૂદને ક્રમાવ્યું જેથી તે ઘોડેસવાર થયો-અને તેની પાછળ
દોડવા માટે પોતાની પેહલવાની કમર ખાંધી.

નસ્તૂદ દર્દ બરેલાં દિલે આગળ ચાલવા લાગ્યો-કેમકે તે કાંઈ લડાઈ
વખતે બેહરામને લાયક મદદ નહીં હતો.

તેમજ બેહરામ પણ પોતાની સાથ લશ્કર હવું તે છતાં-વેરથી તેમજ
પોતાના દેશથી તે ધણે બીતો હતો.

તેથી તે ધારતી બરેલાં દિલે કમાઈ ચાલ્યો જતો હતો-તે પોતાની
સાથે સોનું રૂપું પણ લઈ જતો હતો.

ચલાન સીનેહ અને પેહલવાન ઇઝહ ગોશરપ-લશ્કરની એક ખાઝૂએ
વોડા ચલાવતા હતા.

તેઓ લશ્કરને ઉગટ રાહે ચલાવતા હતા-અને પાદશાહોનીજ વાતો ૧
કરતા હતા.

દુશ્મી એક વધરાન ગામહું નઝર આવ્યું-કે જે ગામહું મોટા માણુ-
સને રહેવા લાયક નહીં હતું.

બેહરામ દર્દ અને ખૂન બચાં દિલે પરોમાન થઇ આગળ ચાલતો હતો.

થુ અજ તેશગી ખુશ્ક શાન્ શુદ્ધ દહન
 બિયામદ બખાને યકી પીરહુ જન્
 જખાનહા બચર્ખી બિયારસ્તન
 વજાન્ પીરહુ જન્ આબો નાન્ ખાસ્તન
 અને પીર ગોકૂતારે ઈશાન્ શનીદ
 યકી કોહુનહુ ઘેખાલ પીશ આવરીદ
 યકી પારહુ પારહુ બેગુસ્તદુદ મરક
 નેહાદહુ બેખાલ બર નાને કરક
 યજાન્ સીનહુ બરુસમ બબહુરામ દાદ
 નયામદ એ ધમ હીયશ અજ બાખ્ યાદ
 ગેરકૂતનહ બાજો બેખુરદનહ નાન્
 નજારહુ બરાન્ નામદારાન્ જનાન્
 થુ કરશીન્ બેખુરદનહ મય ખાસ્તનહ
 જખાનહા બજમજમ બિયારસ્તનહ
 અને પીર ગોકૂત અર મયત આરુસ્ત
 મયસ્તો યકી નીચ કોહુનહુ કરસ્ત
 બુરીદમ કરશ કુનૂન્ મન્ સરશ
 યકી જામ કર્દમ નેહાદમ બરશ
 બદ્દ ગોકૂત બહુરામ ચૂન્ મય બુવહ
 અઝીન્ ખૂબ તર જામ બુદ કય બુવહ
 અને પીર રકૂતો મય આવદો જામ
 અજાન્ જામ બહુરામ શુદ્ધ શાહકામ
 યકી જામે ખુર બર કરશ બર નેહાદ
 બદાન્ તા શવહ પીર જન્ નીચ શાદ
 બદ્દ ગોકૂત કય નામે બા ફરશી
 એ કારે જહાન્ ચીસ્તત આગહી
 બદ્દ પીરહુ જન્ ગોકૂત અઢીન્ સોખુન્
 શનીદમ કજાન્ મધચ કર્દમ કોહુન્
 એ શહરુ આમદ એમરુચ બેસ્તાર કર
 હમી રચમે ચૂબીનહુ ચૂચનદો બસ
 કે શુદ્ધ લશકરે ઊ બનચીકે શાહ
 સેપહુખુદ ગુરીજાન્ બેશુદ્ધ બી સેપાહ
 બદ્દ ગોકૂત બહુરામ કય પાક જન્
 મરા આવરીન્ દારેતાની બેજન્
 કે ઈન્ અચ બેરહ બૂદ બહુરામરા
 વગર બર ગુઝીદ અચ બેરહ કામરા
 બદ્દ પીરહુ જન્ ગોકૂત કય શોહરહુ મરદ
 બેરા દીવ અચમે તોરા પીરહુ કરદ
 નદાની કે બહુરામે પૂરે ગેશરુપ
 થુ બા પૂરે હોરુસુર બર અઝીજત અરુપ
 બેખનદહ બર હરકે દારહ બરહ
 કર્દ ગેરા એ ગર્દનકશાન્ ગુશમરહ
 બદ્દ ગોકૂત બહુરામ અગર આરુચ
 ચુનીન્ કરદ હ મય ખુરહ અચ કરદ
 બરીન્ કોહુનહુ ઘેખાલ બર નાને જવ
 હમી દારુ દર પીશ બા જવ દેરવ
 બરાનહમ ખુરેશ ચક્ર સખ્ આનંભ બેખોકૂત
 કયા જામહો જઉશનશ ઝીરે સોકૂત

જ્યારે તરસથી તેઓનાં મોઢાં સૂકાઈ અચા-ત્યારે તેઓ એક બુદ્ધી
 અચરતનાં ધર આગળ આવ્યા.

તેઓએ મીઠાસથી બોલવા માડ્યું-અને પેલી બુદ્ધી સી પાસેથી
 પીવાનું પાણી અને રોટલી માગી.

પેલી બુદ્ધી સીએ તેઓની વાત સાંભળી-એક ન્હીની ચારણી તેઓ
 આગળ લઈ આવી.

એક ફોટો ટુટો ચામડાનો કંકડો બિછાવ્યો-અને ચારણીમાં જવની
 રોટલી મૂકી

યજાન સીનેહે બેહરામને બાજ ધરવા માટે બર્સમ આપી-જમને
 લીધે તેને બાજ ધરવાની જરાબી યાદ આવી હતી નહીં.

તેઓએ બાજ ધરી અને પેલી રોટલી બાધી-પેલી અઠરતો તે નામ-
 દારોને ભેટી હતી.

જ્યારે જમી રહ્યા ત્યારે મય મંગાવ્યો-અને હાથ ધીંધેને બાજ મૂકીને
 ભણવા લાગ્યા.

પછી તે બુદ્ધી સીએ કહ્યું કે “અગર દારૂની તને ખાકેશ થઈ છે-
 તો દારૂ છે અને એક સૂકાયલાં દોધીની ટુંમડી પણ છે.

હમણાજ મેં તે ટુંમડીનું માથું કાપી તેની જામ બનાવી મૂકી
 છાણી છે.”

બેહરામે તેને કહ્યું કે “જ્યારે દારૂ હોય-ત્યારે એના કરતાં વધારે
 સારી જામ કઈ હોય?”

તે બુદ્ધી સી ગઈ અને શરાબ તથા જામ લાવી-ને જામથી બેહરામ
 ખુશદાલ થયા.

તેણે એક જામ ભરી તેણીના હાથમાં આપી-કે જ્યો તે બુદ્ધી સી
 પણ પીને ખુશદાલ થાય.

પછી તેણીને કહ્યું કે “આ દબદબાવાળી માદર!-દુન્યાનાં કામેની
 ટું શું ખબર અંતર ધરાવે છે?”

તે બુદ્ધી અઠરતે કહ્યું કે “મેં કેટલીક વાતો-સાંભળી છે કે જ્યો
 મારું મગજ પણ મંદ પડી ગયું છે.

આજે રોહરમાંથી ધણીક માણસો આવ્યા છે-જેઓ બસ ચોખીનેની
 લડાઈ માટેનીજ વાતો કર્યા કરે છે,

કે તેનું લશ્કર પાદશાહની નઝીક ગયું છે-અને સરદાર લશ્કર વગર
 નાસતો ફરે છે”

બેહરામે તેણીને કહ્યું કે “આ પાક અઠરત!-એ બાબતમાં ટું મને
 બોલાસાથી સમજાવ,

કે બેહરામનું એ કામ ઉઠાપણથી ભરેલું હતું-ત્યા ઉઠાપણ કરતાં
 તેણે લોભને વધુ પરાંદ કર્યો હતો?”

તે બુદ્ધી અઠરતે તેને કહ્યું કે “આ માનવંત શખ્સ!-એહરેમને તારી
 આંખ શા માટે અંધારી બનાવી છે?

ટું નણ્તો નથી કે ગેશરુપના બેઠા બેહરામે-જ્યારથી હોરમજના
 છાકરા ખુસર સાચ લડાઈ જગાડી છે,

ત્યારથી અકલમદો તેના ઉપર હસે છે-અને તેને કોઈ બહાદુર તરીકે
 ગણુવંજ નથી.”

બેહરામે તેણીને કહ્યું કે “હા, બેહરામે આવો લોભ કીયો તેથી
 આવી હાલતમાં તારે ધરે આવીને ટુંમડીમાંનો મય પીવા પડે છે (યાને
 બેહરામ પોતાની બોળખ આપે છે કે બેહરામ હુજ છું).

આજ ન્હીની ચારણીમાં જવની રોટલી લરીને-બીછ જવની કાપણી
 થાય ત્યાં સુધી રાખી મૂકને.” (બેહરામ તે ધરડી બાધની મરખી કરે છે).

એવું ખાણું બાધને ડગલો ઓઢી બખ્તર ખાંધ નીચે લઈ તે એક
 રાત ત્યાંજ સૂતો.

શુ ખુરશીદે અરુ અરુ ખુરશીદે રાજ
 સેપહદારે જંગી બેઝદ તખ્ત આજ
 બેચાવરૂદ અદાન કે તુદશ સેપાહ
 ગેરાનઆયબાન અરુ ગેરેકૂતદ શહ
 અરુ અરુ યકી નયસેતાન બૂદ નવ
 બસી અનરુ મરુદુમે નય દરવ
 શુ અજ દૂર દીદદ અહુરામરા
 યકી લરકરે ગરુન અદ કામરા
 બઅહુરામ ગોકૂતદ અનૂશહ બદી
 બરાહે નયસેતાન ચેરા આમદી
 સેપાહે ફેરાવાન બપીશ અનરુન
 હમી ગંગરા દસ્ત શોરતહ અખૂન
 અદ ગોકૂત અહુરામ કીદર સવાર
 નખાશદ ભેચ અજ લરકરે શહુરયાર
 શનીદમ કે ચૂન મા એ પર્દસરાય
 બેસીચીદને શહુ કદીમ રાય
 સેપહદારુ યુઝીદ નસ્તૂહરા
 અબા બે યકી લરકરુ અરુબૂહરા
 બદાન તા બેખાયદ પસે મા દમાન
 શુ બીનમ અરુ અરુ સરુ આરમ હમાન
 હમી અરેપરા તખ્તહા અરુ કરીદ
 હમી ગેરુદ અરુ ગેદે લરકરુ કરીદ
 સવારાન સયુકુ અરુ કરીદદ તખ્ત
 ગેરેકૂતદ શરશીર હેદી બઅન
 હમી નયસેતાન આતેશ અનરુ જદદ
 સેપહદારુ યકાયકુ બહમ અરુ જદદ
 નયસેતાન સરાસરુ શુદ અકૂપતહ
 યકી કોશતહો દીગરી સૂપતહ
 શુ નસ્તૂહરા દીદ અહુરામ ગોરુદ
 એનાન બારએ તીજતગરા સેપોરુદ
 એ ઝીન અરુ ગેરેકૂતશ બઅખમે કમનદ
 બેબસ્તદ બી માયહુ દસ્તશ બઅનદ
 હમી ખાસ્ત નસ્તૂહ અજ ઝીનહાર
 હમી ગોકૂત કય નામવરુ શહુરયાર
 ચેરા શીખત ખાહી હમી ખૂને મન
 બેખખાશ અરુ બખતે વાજૂને મન
 મકોશ મરુ મરા તા દવાન પીશે તુ
 બેચાયમ યુવમ ઝારુ દર્વાશે તુ
 અદ ગોકૂત અહુરામ મન ચૂન તો મરુદ
 નખાહમ કે યાબમ એ દસ્તે નઅરુદ
 નખોરમ સરતરા કે નઅ આયદમ
 કે ચૂન તુ સવારી બઅન આયદમ
 શુ ચાબી એ દસ્તમ રહાઈ બેપૂય
 એ મન હરુએ દીદી બઅબતવ બેગૂય
 શુ બેશનીદ નસ્તૂહ રૂએ જમીન
 બેબૂસીદો બેસ્તારુ કદદ આફરીન
 વખાન બીશહુ અહુરામ શુદ તા બરય
 અબા આન દેલીરાને ફેખેનદહ પય
 બેબૂરા અરુ આસુદો ઝાનબા બેરકૂત
 બઅસુદીકે આકાન ખરામીદ તકૂત

જ્યારે ખુરશીદે આસ્માનનો પરદો ખુલ્લો કીધો (યાને દિવસ હતો)-
 ત્યારે તે લડાયક સરદારે પાંજું ટોલ વગાડ્યું.
 તેથી તેનું નેટલું લશ્કર હતું તેટલું ત્યાં હાજર કીધું-અને પછી તે
 જોઈ યુનાદના સરદારોએ આગળ ચાલવા માડ્યું.
 રસ્તામાં એક લીલા વાંસનું જંગલ આવ્યું-તેમાં વાંસ કાપનારા
 ધણા માણસો હતાં.
 જ્યારે તેઓએ દુરથી બેહરામને તેમજ તેનાં એક મગરની ભર્યાં ભારી ૪
 લશ્કરને ભેટ્યું,
 ત્યારે તેઓએ બેહરામને કહ્યું કે “તું ખુશહાલ રહેજે!-તું આ
 વાંસનાં જંગલને મારું શા માટે આવ્યો ?
 આગળ ધણું લશ્કર છે-તે સધળાઓએ લડાઈ માટેજ લોહીમાં
 હાથ ધોયલા છે.”
 ત્યારે બેહરામ બોલવા લાગ્યો કે “એ પાદશાહનાં લશ્કર વગર બીજું
 કોઈનું લશ્કર હોય નહીં.
 મેં સાંભળ્યું છે કે જ્યારે આપણે ત્યાંની ડાલણીમાંથી-ખુસારૂનીને
 વિચાર કીધો,
 ત્યારે પાદશાહે એક લશ્કરના જુદા સાથ નસ્તૂહને પસંદ કરી મો-
 કલી આપ્યો.
 કે તે આપણી પાછળ દોડતો કે આવે-પણ જ્યારે હું તેને સામે
 આવેલો ભેંઈશ ત્યારે તેનો વખત પુરો કરી મૂકીશ.
 તમે સધળાઓ ઘોડાના તંગ ખેંચી બાંધો-અને સધળાઓ તે
 લશ્કરની આસપાસ ફરી વળો.”
 સવારોએ શેતાબ તંગ ખેંચ્યા-અને હાથમાં ઢિંદી તલવારો પકડી.
 તેઓએ તે સળું વાંસનું જંગલ સળગાવી મૂક્યું-અને અચાનક તે
 લશ્કર ઉપર ટુટી પડ્યા.
 તમામ તે વાંસનું જંગલ સળગી ઠંડ્યું-કોઈ માર્યો ગયો તો કાંઈ પ
 દાઝી ગયો.
 જ્યારે પેહલવાન બેહરામ નસ્તૂહને ભેટ્યા-ત્યારે તેણે લગમ તેજ
 ચાલના ઘોડાને સોંપી દીધી.
 અને તેને ઝીન ઉપરથી કમંદના પેચે કરી જોંઘકી લીધો-અને તેના
 ખાલી હાથ બાંધી લીધા.
 નસ્તૂહે બેહરામ પાસે જીવતદાન માચું-તે બોલવા લાગ્યો કે “એ
 નામવર પાદશાહ!
 તું મારું ખૂન શા માટે રેડવા માગે છે?-મારાં જોંઘાં નસીબ ઉપર
 બંધેશ કર.
 મને ના માર, કે હું તારી પાસે લાચાર થઈ આવેજી કરતો દોડી
 આવું.”
 બેહરામે તેને કહ્યું કે “તારા જેવા એક મદૂને-આ લડાઈનાં મય-
 દાનમાંથી હું મેળવવા માગતોજ નથી.
 હું તારું સર નહીં કાપીશ કારણ તારા જેવો એક સવાર મારા
 હાથમાં પકડાય તો મને પોતાને શર્મિંદગી લાગે.
 તેથી જ્યારે તું મારા હાથથી છટકારો પામે ત્યારે દોડી જ-તે
 મારા હાથથી ને કાંઈ ભેટ્યું છે તે ખુસરૂને કહેજે.”
 જ્યારે નસ્તૂહે એવું સાંભળ્યું ત્યારે ઝમીનને-બાસા લઈ તેની પુષ્કળ
 વખાણ ગાઇ.
 બેહરામ તે વાંસનાં જંગલમાંથી પોતાના સુબારક કદમના નામદારો ૬
 સાથ રથ સંધી ગયો.
 તે ત્યાં થોક્યો અને આસુદા બનીને ત્યાંથી શેતાબ ખાકાનની નજ-
 દીક ગયો.

તારાજ કદને ખુસવ ખયમહાહે
બહરામ વ નામહ નેવેશતને ઊ
અકયસર વ પાસોખે આન ખા
ખેલ્અત્ વ હદયા.

વજાન રૂય ખુસવ બદાન રજમગાહ
બિયામહ કે બહરામ ખુહ બા સેપાહ
હમહ રજમગાહશ બતારાજ દાહ
સેપહરા હમી બહરહો તાજ દાહ
યકી બારએ તીજરવ બર નેશરત
મિયાનરા એ બહરે પરરતેશ બેબરત
બપીશ અન્દર આમહ યકી ખારુસાન
ચેયાદહ બેબુહ અન્દરાન કારુસાન
બેધક્તીહ બર પીશે યજદાન બખાક
હમી ગોકૂત કય દાયરે દાહે પાક
બરે દુશમન અજ બુમ બદશિતી
હમહ કાર જન્દાજહુ બુદજારતી
પરરતન્દહો નાસજા બન્દહુ અમ
બકમાને દારન્દહુ પુયન્દહુ અમ
વજાન બયગહુ શુહ બપર્દહુ સરાય
બિયામહ બનજીકે ઊ રહુતુમાય
બેકરુમહ તા પીશે ઊ શુહ દબીર
નબેશતહુ અજ નામએ બર હરીર
એ ચીઝી કે રકૂત અન્દરાન રજમગાહ
અકયસર નબેશત અન્દરાન નામહ શાહ
તુખેરત આફરીન કહુ બર દાહગર
કજુ દીહ મદીઓ બખતો હોનર
હગર ગોકૂત કજુ કેહગારે જોહાન
હમહ નીકુહ દીદમ અન્દર નેહાન
બઆજર ગોશરપ આમહમ બા સેપાહ
દવાન પીશ બાજ આમહમ કીનહુખાહ
બદાન ગૂનહુ તગ્ અન્દર આમહ બજગ
કે બર મન બેબુહ બએ પયકાર તગ્
જુ યજદાને પાકશ નખુહ ફરતગીર
બેમોરુહ આન દમે આતેશે દારો ગીર
જુ બીચારહુ તર ગરતો લશકર નમાન્દ
ગુરીજાન બશબગીર અજ ઈદર બેરાન્દ
હમહ લશકરશરા બહમબર જહીમ
બલરકરબહરા આતેશ અન્દર જહીમ
બકમાને યજદાને પી રૂઝગર
બેબન્દમ બર નીજ રાહે યજર
નેહાન્દ બર નામહ બર મોહરે શાહ
ફેરેતદગાન બર ગેરેકૂતન્દ રાહ
ફેરેતદાહુ બા નામએ શહરુચાર
બેશુહ તા દરે કયસરે નામદાર
જુ આન નામહ બર બાન્દ કયસર એ તખત
ફેરે આમહ આન શાહે બીદાર બખત

ખુસરએ બેહરામની છાવણીનો નાશ કરવો અને
તેણે કયસર ઉપર નામુ લખવું અને
સરપાવ તથા હદયા સાથેનો
તેનો જવાબ મેળવવો.

યેથી તરફ ખુસર તે લડાઇગાહ કે જ્યાં બેહરામ પોતાનાં લશકર
સાથ હતો ત્યાં આવ્યો.

તેની સઘળી છાવણી તેણે ઘૂસી દીધી-અને પોતાનાં લશકરને પૈસાની
થેલી તેમજ તાબેની બક્ષેશ આપી.

પછી તે એક તેજ ચાલના ઘોડા ઉપર સવાર થયો-અને બંદગી કરવા
માટે પોતાની કમર બાંધી.

તે એક કાંટાનાં વન આગળ આવી લાગ્યો-અને તે બંદગીનાં કામ
માટેની જગ્યામાં ઘોડા ઉપરથી નીચે ઉતર્યો.

તે યજદાન આગળ ખાક ઉપર પડ્યો-તે બેલવા લાગ્યો કે “ઓ
પાક ઈન્સાફના ખાવંદ!

મારા દુશ્મનની ચઢતી યવા તેં મને મારાં વતનથી જુદો પાડ્યો-
અને મારી ખરાબી હદથી ખેહદ યવા દીધી.

હું એક તાબેદાર કર્મીનો બંદો છું-અને જેહાનની સંભાળ લેનારા
ખોદાતાલાનાં કર્મનો ઉપરજ ચાલનારો છું.”

પછી તે જગ્યાએથી તે પાછો પોતાની છાવણીમાં આવ્યો-જ્યાં તેની
આગળ તેનો રેહનુમા વઝીર હાજર થયો.

તેણે કર્માવ્યું જેથી મુસ્લી તેની નજદીક ગયો તેના હુકમથી રેશમી
કપડાં ઉપર એક નામુ લખ્યું.

તે લડાઇગાહમાં જે કાંઇ બનાવ બન્યો તે પાદશાહે તે નામામાં
કયસર ઉપર લખાવ્યો.

પહેલાં ખુદાતાલા ઉપર દુઆ લખાવી-કે “મદદનીગી, બુલંદ બખત
અને સઘળા હોનરો તે સાહેબનીજ બેચા.”

પછી લખાવ્યું કે “જેહાનને પયદા કરનાર સાહેબની-મેં અંદરખાનેથી
સઘળી નેઝીજ બેઈ છે

હું લશકર હાથ આજર ગોશરપનાં મકાન આગળ આવ્યો-જ્યાં તે
પાછો કીનેહખાહ બની મારી આગળ આવ્યો.

તે લડાઇ કરવા માટે એટલો તો મારી નજદીક આવી લાગ્યો-કે મારે
માટે લડવાની જગ્યા ધણી તંગ થઇ પડી.

પણ જ્યારે પાક યજદાન તેનો મદદગાર નહોં થયો-ત્યારે તેની લડા-
ઇની ધરપકડના આતશનો શોભો ખુગ્રાઇ ગયો.

જ્યારે તે ધણેજ લાચાર થયો અને લશકર પણ રહું નહોં-ત્યારે
ખામદાદે અર્દાશી નાસી ગયો.

અમેાએ તેનાં તમામ લશકરને બરહમ માર્યું-અને તેની લશકરી છાવણી
સળગાવી મૂકી

ફતેહમંદી આપનાર યજદાનના હુકમથી-તેનો નાસવાનો માર્ગ પણ
બંદ કરે કું.”

પછી તે નામા ઉપર પાદશાહની મોહર મારવામાં આવી-તે લઇ
એલવીઓ માર્ગ કાપવા લાગ્યા.

યેલા એલવીઓ પાદશાહનાં નામા સાથે-નામદાર કયસરની દરબાર
સુધી જઇ લાગ્યા.

જ્યારે તે નામુ વાંચ્યું ત્યારે તે બીદાર બખતનો પાદશાહ કયસર
તખત ઉપરથી નીચે ઉતર્યો.

અમરદાન સુનીન ગોઠૂત કય રહુપ્રમાય
હમીસાહુ તોઈ ભવેદાનહુ અભય
તો પીરૂઝ કહીં મરાન અન્દહુરા
કશાન્દહુ તોઈ મહે અફમન્દહુરા
ફેરાવાન બદર્વીશ દીનાર દાહ
હમાન ખુદનીહા અખરવાર દાહ
હમાન નામહુરા નીચ પાસોખ નેવેશત
અસાને ફેરખતી અખાધે બેહેશત
સરે નામહુ કહુદ અચ જહાનદાર યાહ
ખોદાવન્દે પીરૂઝીઆ ફરેદા દાહ
ખોદાવન્દે માહો ખોદાવન્દે હુર
ખોદાવન્દે ફરેદા ખોદાવન્દે ખુર
ખુજોર્ગીઆ નીક અખતરી ચુ શોનાસ
વચુ દાર તા એન્દહુ બારી સેપાર
ભેચ અચ દારો ખૂબી મકુન દર જહાન
એ દર આરકારા એ અન્દર નેહાન
યકી તાજ કચ કચસરાન યાદગાર
હમી દાશતી તા કે આયહ અકાર
યકી ખુલખી તઉકે ફૂ ગૂશવાર
સદો શસ્ત્ર હમ ભમએ અન્નેગાર
દેગર સી શુતોરવાર દીનાર ખુદ
હમાન દુરેદા યાકૂત બેસ્વાર ખુદ
સલીબી ફેરેસ્તાહ ગઉહર નેગાર
યકી તખ્ત પુર ગઉહરે શાહુવાર
યકી સખ્ત ખકૂતાન અજર બાકૂતહુ
સરે શૂશહા અર ગોહર તાકૂતહુ
વજાન ફચકસુફાને રૂબી ચહાર
બેરકૂતહુ બા હફયહો બા નેસાર
શુ આમદ અખુલ્લ અઝાન આગહી
અઝાન ફચકસુફાને બા ફરરહી
પઝીરહુ ફેરેસ્તાહ ખુલ્લ સવાર
ગેરાનમાયગાને ગેરામી હઝાર
ખુજોર્ગીન બનચહીકે ખુલ્લ શુદન્દ
હમહુ પાકુ બા હફયએ નવ શુદન્દ
શુ ખુલ્લ નેગહુ કહેાં નામહુ બેખાન્દ
અઝાન બારેતહુ દર શેગૂતી બેખાન્દ
અદનેતૂર ગોઠૂત આન અમાન શહુરયાર
કે ઇન્ ભમએ રૂમે ગઉહર નેગાર
ન આઇને પુરમાયહુ દેહકાન ખુવહ
કે ઇન્ માયએ ભસલીકાન ખુવહ
શુ અર ભમએ મા ચલીપા ખુવહ
નેશસ્ત્ર અન્દર આઇને તસાં ખુવહ
વગર મન નપૂશમ બેયાઝારહુ બેય
હમાના દેગર ચીચ પેન્દારહુ બેય
વગર પૂશમ ઇન્ નામદારાન હમહુ
બેગૂચન્દ ઇન્ શહુરયારે રમહુ
મગર કચ પયે દીને ઇસા શુદસ્ત
કે અન્દર મેયાને ચલીપા શુદસ્ત
અખુલ્લ સુનીન ગોઠૂત આન રહુપ્રમાય
કે દીન નીસ્ત શાહા અપૂરેશ અપાય

અને પાક યજ્ઞદાને એ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યા કે “આ રહુપ્રમાય
કરનાર સાહેબ ૧-૮૭ જ ભવેદાન સૂધીનો કાયમ છે.
તેજ પેલા તારા બંદાને ક્તેહમંદ કીધો-એક પડી બાગેલા શખસનો
હાથ પકડનારો ૮૭ જ સાહેબ છે.”
પછી તેણે દરવીશને પુછળ દીનાર બક્ષેશ આપ્યા-તેમજ પુછળ
ખાવાનું પણ આપ્યું.
વળી બેહેશતના બાગમાંનાં ઝાડની માફકનો તે નામનો જવાબ
પણ લખ્યો.
તે નામાની શરૂઆત ખોદાતાલાની યાદથી કીધી-કે “જે સાહેબ
ક્તેહમંદીનો, ખોરેહનો અને ઇન્સાફનો સાહેબ છે.
જે માહતાબનો સાહેબ છે અને આફતાબનો ખાવંદ છે-જે ખોદાઇ
નૂરનો સાહેબ છે અને કૌવતનો માલેક છે,
મોટાઇ અને નેક નસીબ ૮૭ તેનાથી બહુજે-જ્યાં સૂધી ૮૭ જ
ત્યાં સૂધી તેનાજ શુકાના કરતો રહેજે.
શું ભહેરમાં કે શું છૂપી રીતે-૮૭ ઇન્સાફ અને ખૂબી સિવાય દુન્યામાં
બીજું કંઇ પણ કરતો ના.”
પછી તેણે આગળ કચસરાથી યાદગાર રહેલું એક તાજ કે જે તેણે
રાખી મૂક્યું હતું કે કોઇ વખત કામ લાગશે, તે તાજ,
અને એક પાદશાહોને લાયકની સાંકળી અને બે કાનની બાલી-એક-
સોને સાંકે સોનેની કપડાંના તાકા,
તે સાથ વળી ત્રીસ બેટ દીનારના લય્યાં હતાં-તેમજ ધણાંક મોતી
અને યાકૂત પણ હતાં.
ગોહર જડિત એક કોસ અને પાદશાહને લાયકનું ગોહર જડિત એક
તખ્ત પણ મોકલ્યું.
સોનામાં ગુથેલું એક લીલા રંગનું અખતર-કે જેની કિનારી ઉપર
મોતી લગાડેલાં હતાં.
ચાર રૂબી ફીલસૂફા-એ સધળો હદયો અને નેસાર લઇને ચાલ્યા.
જ્યારે ખુસરોને એ હદયાની અને પેલા દખ્ખા સાથના ફીલસૂફાના
આવ્યાની ખબર પડી,
ત્યારે ખુસરોએ હઝાર ખુજોર્ગ મોબાહાર સવારોને એસ્તેકબાલ મોકલ્યા.
પેલા ખુજોર્ગો સધળો નવો હદયો લઇ ખુસરોની નજદીક આવ્યા.
જ્યારે ખુસરોએ તે હદયો ભેળ્યા અને પેલું નામ વાંચ્યું-ત્યારે તે
ખજાનો ભેઈ અજબ થયો.
તેજ વખત પાદશાહે વઝીરને કહ્યું-કે “આ ગોહરનાં ભરેલાં રૂબી
કપડાં,
જેથી ધુન્યાદના દેહકાન (ધરાની)ને લાયકનાં નથી-એ તો ખિસ્તી-
ઓની રીતમાતને મળતાં છે
જ્યારે મારાં કપડા ઉપર કોસ પાડેલા હોય-તો હું પણ ખિસ્તી ધર્મ
પાળતો કહેવાડ.”
હવે જો હું એ કપડાં નથી પેહેરતો તો કચસર દુઃખી થશે-બદકે
કાંઈ જુદોજ વિચાર કરશે.
અને જો પેહેરું છું તો અર્દાના સધળા નામદારો-કહેશે કે ‘આ
ધરાની રેવતનો પાદશાહ,
કદાચ તે ખિસ્તી ધર્મમાં ચાલી ગયેલો લાગે છે-કારણકે તે કોસ
સાથનાં કપડાં વચ્ચે બિરાજેલો છે.”
તે રહુપ્રમા વઝીરે ખુસરોને કહ્યું-કે “આ પાદશાહ ! કપડાં પેહેરવા
ઉપરજ કાંઈ દીન ટકતી નથી.

તો અરુ દીને અરુરતે પયધરખરી
અગર અન્ન પયવરતએ કયસરી
એપૂરીદ પસ ભમહરા શહુર્યાર
બિયાલીખા આન તાને ગઉહર નેમાર
એકરૂમુદ તા પદેહ અરુદાશતન્ન
મેહાનરા એ દરગાહુ યુગાશતન્ન
એરૂતતન્ન રૂમીઓ ઈરાનેયાન્
એ હરૂગૂતએ મરુદુમ અન્દર મેયાન્
કસી કશ એરુદ ખૂદ આન્ ભમહુ દીદ
બદાનેરત દે રાએ કયસરુ યુઝીદ
દેગર ગોકૂત ઈન્ શહુર્યારે જેહાન્
હમાના કે તસાં શુદ અન્દર નેહાન્

ખેશમુ ગેરેશ્તને નેયાતૂસુ અરુ
અન્દ્ય વ આશતી દાદને મર્યમુ
દર મેયાને ઈશાન્.

—:O:—

દેગર રૂમુ ખુસ્તવ બેયારાસ્ત ગાહુ
અસરુ અરુ નેહાદ આન્ કયાની કોલાહુ
નેહાદન્ન દર યુલશને સૂર આન્
ચુનીન્ ગોકૂત પસ રૂમેયાનરા બેયાન્
બેયામહ નેયાતૂસ આ રૂમેયાન્
નેશસ્તન્ન આ ફયલ્સફાન્ અખાન્
ચુ ખુસ્તવ ફેરુદ આમહ અન્ તખ્તે ખારુ
અખા ભમએ રૂમે ગઉહર નેમારુ
અરામીદ અન્દાનો અરુ ખાન્ નેશસ્ત
એશુદ તીચ અન્દ્ય અર્સમ અદસ્ત
જહાનદારુ એકૂત ખાજો મેહાન્
અજમલમ હમી રાયજદ દર નેહાન્
નેયાતૂસ કાન્ દીદ અન્દાખત નાન્
એ આશોકૂતગી ખાચ પસ શુદ એ ખાન્
હમી ગોકૂત ખાજો ચલીયા અહમ
એ ખુસ્તવ યુવદ અરુ મસીહા સેતમ.

ચુ અન્દ્ય દીદ આન્ બેહદ પોરતે દસ્ત
અખાન્ અરુ અરુએ ચલીયા પરસ્ત
ધમી ગશત અજાન્ કારુ ખુસ્તવ ચુ દીદ
અરોખસારહુ શુદ ચૂન્ ગુલે શખબલીદ
અગેરેકૂમ ગોકૂત ઈન્ ગુલે બી ખરદ
નબાયદ કે આ દાવરી મય ખરદ
વરા આ નેયાતૂસે રૂમી એકારુ
તને ખીશ કરુદ અન્દરીન્ જન્મ ખારુ
નેયાતૂસ અજાન્ ભયગહુ અરુનેશસ્ત
અલરકરુગહે ખીશ શુદ નીમ મનેત
એપૂરીદ રૂમી એરેહુ રમખરા
એ અહુદે તખ્ત કદને અમખરા

એકે તું કયસર સાથ ગમે એટલું સમપણુ ધરાવે-તોપણુ તું પય-
ગમર અરતોસ્તની દીન ઉપર ચુસ્ત છે.”

પછી પાદશાહે તે પોશાક પેહેર્યા-અને પેહુ ગોહર જડિત તાજ
માથે લટકાવ્યું.

પછી હોકમ કયાં નેથી પરદો ઠઠાવી નાખ્યા-અને સરદારાને દર-
બારમાંથી પસાર કીધા.

રૂમીઓ, ઈરાનીઓ અને તરેહવાર કડમના માણસો આવવા લાગ્યાં.

એ કોઇનામાં કે અકલ હતી તેઓ તે કપડાં જોઈ સમજ ગયા કે
“તેણે કયસરની મરજ રાખી છે.”

બાખીનાઓ બોલ્યા કે “આ આપણા દેશનો પાદશાહ-બેશક કે
અન્દરખાનેથી ખિસ્તી બન્યો છે.”

નેયાતૂસનું અન્દ્ય ઉપર ગુસ્સે થયું

અને મર્યમે તેઓ વચ્ચે

સલાહ કરાવવી.

—:O:—

ખીજે દહાડે ખુસરૂએ પોતાનું તખ્ત સણગાર્યું-અને પાદશાહી તાજ
સર ઉપર મૂક્યું.

ખુશહાલીના બાગમાં ખાણાંના ખુમચા મૂકાવ્યા-પછી તેણે રૂમીઓને
તેડાવ્યા.

નેયાતૂસ ખીજ રૂમીઓ સાથે આવ્યો-સપ્તગાઓ પેલા ફીલસૂફા સાથ
ખાણાં ઉપર બેઠા.

જ્યારે ખુસરૂ ગોહરના ચીતારના રૂમી કપડાં સાથ દરબારનાં તખ્ત
ઉપરથી નીચે ઉતર્યા,

ત્યારે હસ્તો હસ્તો જઇને ખાણાં ઉપર બિરાબ્યો-રોતાબ અન્દ્ય
હાથમાં બાજ ધરવા માટે બર્સમ લઈ આવ્યો.

પાદશાહે બર્સમ હાથમાં લીધી-અને મનમાં ધીમે ધીમે બાજ પઢ્યો.

નેયાતૂસે જ્યારે તે રીત જોઈ ત્યારે હાથમાંથી રોટલી નાખી દીધી-
અને ગુસ્સામાંનો ગુસ્સામાં ખાણાં ઉપરથી ઠઠી ગયા.

તે બોલવા લાગ્યો કે “મઝદયરની દીનની બર્સમ અને ખિસ્તી
દીનની નિશાની કોસ એ બંને ખુસરૂએ સાથે કરીને ઈસુ કાઇસ્ત ઉપર
સિતમ ગુઝાર્યા છે.”

જ્યારે અન્દ્ય એ જોયું ત્યારે ખાણાં ઉપરજ પેલા કોસના પૂભરી
(નેયાતૂસ)નાં મોઢાં ઉપર એક થબડાક ખેંચી કાઢી.

જ્યારે ખુસરૂએ એવું જોયું ત્યારે તે કામથી પોતે દિલગીર બન્યો-
અને તેનો ચેહરો રાખબલીદનાં ફૂલ જેવો ફિક્કો પડી ગયો.

તેણે ગોસ્તહમને કહ્યું કે “આ કમ અકલ પેહલવાન-ઝથડો કરતાં
કરતાં મય પીયે, તે હીક નહીં.

તેને નેયાતૂસ રૂમી સાથે શું કામ હતું?—આવા ઝથડામાં એણે ફેક-
ટું પોતાનું સરીર ખુવાર કર્યું છે.”

નેયાતૂસ ત્યાંથી ઠઠ્યો-અને અડધી છાકટ હાલતમાં પોતાની ઓવ-
ણીમાં ગયા.

તેણે તે ખુશીની મજલેસ લાંબ પાડવા માટે-લડાઈ માટેનું રૂમી
અખતર પેહેર્યું.

સવારને રૂમી હમણે જન્મીય
બદરુઆહે ખુસુવ નેહાદન્દ રૂય
હમાનખલુ સવારી એ લરકરુ શુ બાહ
ખુસુવ ફેરેસ્તાહ રૂમી નેહાહ
કે બન્દુએ નાકસુ ચેરા પોરતે હસ્ત
બન્દ બન્દ રોખે મર્દે યજ્ઞદાન પરત
ગરુ ઊરા ફેરેસ્તી બન્દજીકે મન્
વગરુનહ બેબીન શૂરેશે અન્બુમન્
એ મન્ બીશ પીચી બાબાન કંચ રહી
કે બૃથહ હમી તખ્તે શાહનશાહી
શુ બેશીહ ખુસુવ બરુ આરોફતો ગોફત
કે કસ દીને યજ્ઞદાન નેચારહ નેહાદ
કયમસો જમશીહ તા કયકોબાહ
કસી અચ મસીહા નહુન્દ યાહ
મખાદા કે દીને નેચાબાને ખીશ
શુજીદહ જહાનદારો પાકાને ખીશ
શુઆરમ બહીને મસીહા શવમ
નગીરમ બખાન બાહો તસો શવમ
તો તાનહ હમી ગરુ બેગીરી શુમાર
હોનરુ દીદમ અચ રમેયાન રૂએ કાર
ખુસુવ શુનીન ગોફત મર્મ્ય કે મન્
અપાય આવરમ જન્ગે ઇન્ અન્બુમન્
બમન્ હેલુ સરકાચ બન્દુચરા
કે તા રમેયાન અચ પચે ફયરા
બેબીનદો બાચ આરમશ તનુદરેસ્ત
કસી બીહુદહ જન્ગ હરુગેચ નભેસ્ત
ફેરેસ્તાહ બન્દુચરા શહુરુચાર
બન્દુદે નેચાતુસ બા હલુ સવાર
હમાન નીચ મર્મ્ય અને હુરમન્દ
કે બૂરી હમીશહુ લખાનશ અપન્દ
બદુ ગોફત રવ બા બેરાદરુ પેદર
બેચુ કય બદઅન્દીશે પખાશખરુ
નદીદી કે બા શાહુ કયસરુ એ કરુહ
એ બહુરે ખુઝોર્ગીઓ નન્ગો નખરુહ
એ પયવન્દો ખીશીઓ અચ ખાસ્તહ
એ મદાનો અચ ગન્ગે આરસ્તહ
તો પયવન્દો ખીશી હમી બરુકની
હમાન કરુરે કયસરુ એ મન્ બેફગની
એ કયસરુ શનીદી કે ખુસુવ એ દીન
નગર્દહ શુ આયહ બર્ધશન્ જમીન
નદાની કે હેલુકાન એ દીને કોહુન
ન પીચહ ચેરા ખામ ગૂઈ સોખુન
તો બન્દુચરા સરુ અખાધુશ ગીરુ
મગૂય ઈચ ગોફતારે ના હેલપજીરુ
મહેલુ રન્ગે કેદારે કયસરુ બખાહ
મખાદા કે પન્દે મન્ આયહત યાહ
શુ મર્મ્ય બેયામહ હમીફન બેગફત
રોખે નામવરુ હમચુ શુલ બરુ શેગફત
એ મર્મ્ય નેચાતુસ પેચરોફત પન્દ
બેયામદશ ગોફતારે બી સુહમન્દ

સખબા લડાયક રૂમી સવારોએ-પ્રસન્નની ફરગાહ તરફ ચાલવા માંડ્યું.

તેણે તેજ વખત લરકરમથી રૂમી ખુન્વાદના એક સવારને ઝડપથી
પ્રસન્નની નજીક મોકલ્યો,
અને કેલવાડિયું કે “નાલાયક બંદૂચ ખોદાને પૂજનારા રાખસનાં ૧૦
મોઢાં ઉપર શા માટે થબડાક મારે ?

માટે અચર તેને તું મારી નજીક મોકલી દે-અને તેમ નહીં તો
આ મારાં લરકરના પોકારો બેઈ લે.

એક નોકર (બેહરામ) થી કે જેણે રાજગાદી લેવાનો દાવો કર્યો તેનાથી
બેટલાં દુઃખ તેને જોયાં તેનાં કરતાં વધારે દુઃખ તું મારીથી બેરો.”

ન્યારે પ્રસન્નએ એવું સાંભળ્યું ત્યારે તે ગુસ્સે થયો અને બોલ્યો-
કે “પાક યજ્ઞદાનની દીન કોઈ છૂપી રાખી શકતું નથી.

કયમસ અને જમશીદથી કયકોબાહ સુધી-કોઈ પણ પાદશાહોએ ઈન્
કાઈરતની યાદ વટિક કીધી નથી.

એમ કહી ના બનતું કે પોતાના નેચાબાનો, પસંદ કીધેલા પાદશાહો
અને પાક લોકોની પવિત્ર દીન,

હું છોડી દેવું અને ખિસ્તી દીનમાં વટલી જઈ-ખાણું ઉપર બાજ
નહીં ધરું અને ફિઝિયન થઈ જઈ.”

તું એકલો ગમે એટલા વિચાર કર-લડાઇને-દિવસે રૂમીઓની
મદાનગી કેટલી કે તે મેં બેઈ લીધી છે.”

ત્યારે મર્મ્યે પ્રસન્નને એ પ્રમાણે કહ્યું કે “હું-આ લોકોની લડાઈતું
શેવટ લાઉં છું.”

તું સરકરાજ બંદૂચ કે જેને રૂમીઓ મળવા માગે છે, તેને તું મને
સોંપી આપ,

તેઓ તેને મળશે અને હું તેને સહી સલામત પાછો લાવી આપીશ ૧૦
વગર કારણે કોઈ લડાઈ શોધતુંજ નથી.”

આથી પાદશાહે બંદૂચને દશ માણસો સાથે નેચાવસની નજીક
મોકલ્યો.

તેમજ પેલી ડહાપલુવાળી અજરત મર્મ્ય-કે જેણીના હોઠ હમેરા
શીખામણથીજ ભરેલા રહેતા હતા, તેણીને પણ મોકલી.

પ્રસન્નએ તેણીને કહ્યું કે “તું જા, તારા કાકાને-કહે કે ‘આ બ્રા
વિચારના લડાયક રાખસ !

તે નથી બેનું’ કે કયસરે પોતાની મોટાઈ, કીર્તિ અને નામનાને
ખાતેર પાદશાહ સાથે શું શું કર્યું ?

તેણે મારી સાથના સંબંધ અને સગપણથી તથા માલ અસ્થાભથી-
તેમજ પોતાના બહાદુર લોકોથી અને ભરપૂર ખજાનાથી શું શું કીધું છે ?

અને તું તે સંબંધ અને સગપણને જેમણી કાઢવા માગે છે-તેમજ
મારા હાથથી કયસરનો દબખો નાખી કરવા ચાહે છે ?

તે કયસરની સાંભળ્યું તો હશે કે ન્યારે પ્રસન્ન ધરાન ઝમીનમાં
આવશે ત્યારે તે પોતાની દીનથી ફરશે નહીં.

તું બહુતો નથી કે એક દેહકાન (ધરાની) નીની દીનથી-કદીબી ફર-
વાનો નથી તો પછી શા માટે અણુધટતા સંખુનો બોલે છે ?

માટે તું બંદૂચનું માથું તારી બગલમાં પકડી દોસ્તી કર-અને કાંઈ
પણ નાખરા વાતો ના બોલ.

કયસરની મેહનત અને વર્તણૂકની બૂજબાણી ના કર-એવું નહીં થાય ૧૦
કે તને મારી આ વાત યાદ કરવી પડે.”

પછી ન્યારે મર્મ્યે લાં આવી તેજ પ્રમાણે કહ્યું-ત્યારે તે નામવરનો
ચહેરો ગોલાખનાં ફૂલની માફક પાછો ખીલી નીકળ્યો.

નેચાવસે મર્મ્યની શીખામણ કબૂલ કીધી-અને તેણીની વાત તેને
ફાયદા ભરેલી લાગી.

હમ અચ કારે બન્દ્ય દેહ કરૂં નરૂમ
કુળ દાસત અચ રૂએ બન્દ્ય શરૂમ
શુ બન્દ્યરા દીદ બરૂ પાય ખાસત
એ ગળ્લૂર પુરમાયણ બાલાય ખાસત
બેખન્દીદા પુર્તીદા કરૂંશ નેસારૂ
બેરૂતતદ્દ કરૂં બરે શહુરયારૂ
શુ ખુઅવ નેયાતૂસરા દીદ ગોકૂત
કે નીકી નળૂયદ્દ હેલે મદ્દે બેકૂત
નળુસતતેત બન્દ્ય બેચ શૂરો જગ્ગ
તો ગીતી બમા બરૂ મકુન તારો તંગ
બતીગી મદેહુ રંગે કયસરૂ બખાદ
બેમાન તા બેખાશીમ ચક્ર અન્દ શાહ
બખૂને પેદરૂ મન જગરૂ બસતહુ અમ
કમરૂ બરૂ મેયાન સૂગરા બસતહુ અમ
૧૬ હેલે મન સરાસરૂ પુરૂ અચ કીને ઊસત
જખાનમ પુરૂ અચ રંગે નકીને ઊસત
ગરૂ ઊ અચ પયે દીન શવહ બેશત ચૂચ
તો અચ બી બેરૂદ્દ હૂરમન્દી મળૂચ
નેયાતૂસ ગોકૂત અચ જહાનદારૂ શાહ
બેરૂમન્દી અચ મસત રૂમી મખાહુ
તો બસ કુન બહીને નેયાગાને ખીશ
બેરૂમન્દ મરૂદુમ નગદ્દે એ કીશ
બહીનચૂનહુ તા શુદ્દ સખુન શાન દરાચ
બલારૂકગહુ આમદ્દ નેયાતૂસ બાચ

તેમજ બન્દ્ય તરફનો ગુરસો બૂલી ગયો-હવે તેને બન્દ્યનું મોં જોતાં શરૂં આવવા લાગી.

જ્યારે તેણે બન્દ્યને જોયો ત્યારે તે ઉભો થયો-અને ખત્રાન્ધી પાસેથી એક કીમતી ઘોડો મંગાવ્યો.

તે હસ્યો અને ખચર આક્રીયત પૂછીને તેની ઉપર નેસાર કીધો-પછી તે બંને જણા પાદશાહની આગળ ગયા.

જ્યારે ખુસરૂએ નેયાતૂસને જોયો ત્યારે બોલ્યો-કે “ખૂરી ખસલતના શખ્સનું” દિલ નેકી શોધવું જ નથી.

બન્દ્યએ ગડબડ અને અધડા સિવાય કંઈ બીજું શોધવું જ નથી-પણ તું અમારી ઉપર કુન્યા અધારી અને તંગ ના બતાવ.

તું કયસરની જેઠમતને ગુરસામાં આવી જઈ બરબાદ ના કરી નાખ-ધીરજ પકડ, કે આપણે ઘોડોક વખત ખુશહાલ થઈ સાચ બેસ્યે.

બાપના ખૂત્રી માફ જગર પણ અખી બનેલું છે-અને કમર ઉપર સોગનો કમરબંદ બાંધ્યો છે.

માફ દિલ તેનાજ કીનાથી બરેલું છે-અને મારી જખાન તેનાં કુખ અને ધિક્કારથી બરેલી છે.

અગરબે તે દીનને ખાતેર ખૂર બોલનારો બને-તો તારે તે બેરૂકદથી હાતાબી આરા રાખવી નહીં.”

નેયાતૂસે કહ્યું કે “આ દેશની સંભાળ રાખનાર પાદશાહ!-તું પણ એક મસ્ત થયલા રૂમીથી કડાપણની આરા ના રાખ.

તું પોતાના નેયાગાનોની દીન ઉપર કાયમ રહે-અકલમદ માણસ પોતાના મઝહબથી ફરતો નથી.”

એવી રીતની ધણીક વાતો તેઓમાં ચાલી-પછી નેયાતૂસ પોતાની છાવણીમાં પાછો ફર્યો.

બખ્શીશે ખુસ્રૂ બરૂ નેયાતૂસ વ
રૂમેયાન વ પદ્દરૂ કરૂંને ધશાન
બરૂમ વ નેવેશતને મન્સૂરહા
બનામે મેહાને ધરાન.

ખુસરૂએ નેયાતૂસ અને બીજા રૂમીઓ ઉપર
બક્ષેશ કરવી અને તેઓને પાછા રૂમ મોકલવા
અને ધરાની સરદારોને નામનાં
પાદશાહી રૂમીનો લખવાં.

બખ્શીરાદે બર્જીન બેકરૂમદ શાહ
કે લાએ અરચ સાગો દીવાન બેખાહુ
હમહુ લરકરે રૂમેયાન અરચ કુન
હરાન કસ કે હસતદ્દ નવ ચા કોહુન
દો બહુરહુ બેહેહુ રૂમેયાનરા એ ગળ્લ
બદાદન નખાયદ્દ કે બીનદ્દ રંગ
કસી ક બેબેલઅત સજાવારૂ બૂદ
કુળ રૂએ જગ્ગ અચ દરે કારૂ બૂદ
બેકરૂમદ તા બેલઅત આરાસતદ્દ
એ દર અસે પુરમાયગાન ખાસતદ્દ
૧૭ નેયાતૂસરા દાદ્દ અન્દાન ગોહરૂ
એ અસેયો પરસેતારે બરૂરીન કમરૂ
કચ અન્દાબએ હફચહુ બરૂતરૂ શુજશત
હમ અચ રાહે પુરમાયગાન બરૂ શુજશત

પાદશાહે ખરાદે બર્જીનને રૂમીઓ-કે “લરકરની તપાસ લેવાની જગ્યા તૈયાર કર અને લરકરની નોંધનું પુસ્તક મંગાવ.

તમામ રૂમી લરકરની તપાસ કર-તેઓમાં જે કોઈ કે જીવન અને છુટ્ટા હોય,

તે રૂમીઓને ખત્રાનામાંથી જે ભાગ આપ-આપતી વખતે એવું નહીં બનતું બેઘયે કે તેઓ દિલગીર થાય.”

તેઓમાં જે કોઈએ કે લડાઈમાં કામ લાગ્યા હતા અને સરપાવને લાયકના હતા,

તેઓને માટે હોકમ કીધો જેથી તેઓને સરપાવ આપ્યો-પગી દર-વાજા ઉપરથી જોયી છુન્યાદના ઘોડા મંગાવ્યા.

નેયાતૂસને એટલાં તો ગોહર ઓખા-અને શું ઘોડા કે શું સોનેરી કમરબંદ સાથના ગોલામો એટલા આપ્યા,

કે જે એક હદયા કરતાં પણ ઘણું જ વધુ થઈ ગયું-તેમજ ફક્લત-મદ શખ્સની રીત કરતાંબી વધુ થયું.

હર આન શહેર કંચ રૂમ બેસતો હોખાઈ
એ હોપુચ એ કેળાએ ફરેખ નેજાઈ
નેયાતુસરા દારો બેનેશત અહીં
અરાન બમો હન્નલ પુરઆમ-ફ શહેર
બેરકુત-ફ પસ રૂમયાન સૂએ રૂમ
બદાન મહે આખાદો આખાઈ યૂમ
દો મનેએ બેસુઈ પ્રુજવે સરકુરાઈ
બરા કંદ પદુદો પસ ગશત બાઈ
દેગર હકુતલ બદાશિ બા દહુ સવાર
કે બુદ-ફ બીનાદેહો નામદાર
એ લશકરમહ આમદ બઆઝર ગોશરેપ
અગુરબદ નેગલ કંદો યુગાશત અરેપ
ચેયાફ હમી રફત હીરફ પુર આખ
અઝરદી દો શેખસારફ ચૂન આકુતાપ
ચુ અચ દર બનચદીકે આતેશ રસીઈ
શુદ અચ આમે દીદલ શેખશ નાપદીઈ
દો હકુતલ હમી ખાનુ વરેતાઓઝઈ
હમી ગશત બર ગેઈ આતેશ નેજાઈ
અહરુમ બેયામદ એ આતેશકંદલ
ચુ નચદીકે શુદ રૂચગારે સંદલ
આતેશ બેદાઈ આનુએ ચેરેકુતલ બુદ
સપુન હરે પીરો રદાન ગોકુતલ બુદ
એ જરેનો સીમીનો ગઠિહર નેગાર
એ દીનાર વચ ગઠિહરે શાહુવાર
અદર્શિ અખરીઈ અન્દી દેરમ
નમાન અન્દરાન યૂમો બર કસ દેઝમ
વજાન ભયગલ શુદ અઅન્દીક શહેર
કે બર દારફ અચ રૂએ શાહીશ અહર
કે આન કેરવરે શરસાન બુદ મરૂચ
કસી આકે ઊરા નદાનેરેત અરૂચ
અઅયવાન કે તૂરીરવાન કંદલ બુદ
અસી રૂચગાર અન્દરાન બંદલ બુદ
ગેરાનમાયલ કાખી બેયારાસ્ત-ફ
હમાન તખ્તે જરેન બેપીરાસ્ત-ફ
બેયામદ અતખ્તે નેયા બર નેશરેત
જહાનદાર પર્વીએ યજદાન પરરેત
બેકરૂદ તા પીરો ઊ શુદ હબીર
હમાન રાહુબર મૂબદે દસ્તગીર
નબેશત-ફ મન્શુરે ઈરાનેયાન
અરકમે યુઝગર્માને ફરેખ કેયાન
બદાન કાર બન્દય બુદ રહુનમાય
જહાનદીદલો રાહો ફરેખાન્દલ રાય
ખોરાસાન સરાસર અગેસ્તલુમ દાઈ
બેકરૂદ તા નવ કુનદ રકેમો દાઈ
અહર કાર દસ્તૂર બુદ બુરૂચમેહર
દબીરે જહાનદીદલે ખૂબ્યેલુર
ચુ બર કામે ઊ ગશત મંદ-ફલ અરૂખ
બેખરીઈ દારાખ ગેઈ સેતરૂખ

વળી રૂમનાં જે શહેરો કે હોખાદે કે હોરમહે કે છું મુબારક બુન્ના-
દનાં નેશીરવાને છતી લીધાં હતાં,
તે સધળાં નેયાતસને પાઠાં આખ્યાં અને કરાર નામુ લખ્યું-તેમ
કરી તેણે બેબિયા (કડવાસ)ની બમમાં મધ રેડ્યું.

પછી રૂમીયા પોતાના આખાઈ મુલક અને આખાઈ ઝમીનમાં રૂમ
તરફ પાછા ગયા.

તેઓની સાથે સરકુરાઈ પ્રસન્ન પણ બે મંઝલ સૂધી ગયો-અને નેયા-
તસને રવાના કીધો અને પછી પોતે પાછો ફર્યો.

બીજે અકવાડિયે પ્રસન્ન દશ સવારો કે જે ચાલાક અને નામદારી
બરેલા હતા, તેઓ સાથ,

પોતાની લશ્કરી છાવણીમાંથી આગર ગોશરપની દરગાહ આગળ
આવ્યો-અને આતશના ગુમખને ભેતાજ ઘોડા ઉપરથી નીચે ઉતરી પડ્યો.
એ પેચાદોજ આંસુ બેલી આંખોએ ચાલવા લાગ્યો-તેના બન્ને
ગાલ આકૃતાબની માફકના કિકા પડી ગયા હતા.

ન્યારે તે દરગાહમાંથી આતશની નજદીક જઈ પહોંચ્યો-ત્યારે આંસુથી
તેનો ચેહરો ઢંકાય ગયો.

તે બે હફતા સૂધી જંદ અવસ્તાના પાક કલામો પડ્યા કીધો-અને ૧૮
ગમગીન ચેહરે તે આતશના કેપ્લાની આસપાસ ફરતો રહ્યો.

આકામે દહાડે ન્યારે “જરેસદેહ”નો દહાડો નજદીક આવ્યો ત્યારે
તે આતશ દાદગાહમાંથી બહાર આવ્યો.

જે કાંઈ તેણે પોતાનાં મનમાં કબુલ્યું હતું અને સરદારો આગળ
જે કાંઈ બોલ્યો હતો તે સધળું આતશના કેપ્લાને અપેલુ કીધું.

સોના રૂપાંતો અને ગોદર જડિત ચીઝોમાંથી-તેમજ સોનાના દીનાર
અને પાદશાહોને લાયકનાં ગોદરોમાંથી ધણાંક અપેલુ કીધાં.

ગોદતાજમદોને પણ કેટલાક દિરમ બક્ષેશ આપ્યા-જેથી તે સર
ઝમીનમાં કાંઈ લાયકાર રહ્યું નહીં.

ત્યાંથી તે અન્દીવ શહેરમાં ગયો-કે ત્યાં તે પ્રુશહાલીમાં દહાડા
પસાર કરે.

તે શરસાનના મુલકનો પ્રાંત હતો-જેની ઝમીનની કોઈ કીમત પણ
કરી શકતું નહીં હતું.

ત્યાં જે બેસલ કે નેશીરવાને બાંધ્યા હતા અને જેને બાંધતાં ધણો
વખત લાગ્યો હતો,

તે દમામદાર મેહલ સણુગાર્યો-તેમજ ત્યાંનું સોનેરી તખ્ત બપકાદાર
બનાવ્યું.

અને પછી તે યજદાન પરસ્ત પાદશાહ પ્રસન્ન પર્વાઝિ-આવીને પોતાના
બપાવાનાં તખ્ત ઉપર બેઠક લીધી.

તેણે ક્રમવિધે જોયો વડો મુન્શી તેમજ દસ્તગીરી કરનાર રેહનુમા ૧૭
વડો વજીર તેની નજદીક આવ્યો.

તેઓએ યુઝગેઈ અને મુબારક પાદશાહોની રાહ રસ્ત પ્રમાણે
ધરાનીઓના પર્વાના લખ્યા.

તે કામમાં અનુભવી, અકલમંદ અને મુબારક વિચારનો બંદૂચ રેહ-
નુમા હતો.

આખું ખોરાસાન ગોસ્તહમને આપ્યું-અને તેને ક્રમવિધે કે ત્યાંની
રાહ રસ્ત અને ઇન્સાફ નવેસરથી ચાલુ કરે.

બુરૂમેહર કે જે ખૂબસૂરત ચેહરાનો અનુભવી મુન્શી હતો, તે તેનાં
દરેક કામમાં વજીર તરીકે રહ્યો.

ન્યારે ફરતો આસ્માન પ્રસન્નની મુરાદ માફક ચાલવા લાગ્યો (યાને
ધરાનની ગાદી તેને પાછી મળી)-ત્યારે તેણે દારાબગેઈ અને ઈસ્ત્રાખ બન્ને
શહેરની હકૂમત લખી આપી.

- અમન્શર અર મોહરે જરૂરીન નેહાફ
સપુર અર કફે રામખર્જીન નેહાફ
બેફરૂદ તા સુએ શાપૂર મોરૂફ
પરસ્તનદહા ખેલખત ઊશ સેપોરૂફ
રેગર મોહરે ખુસવ સુએ અન્દેયાન
બેફરૂદ મોદન બરસ્તે કયાન
હમલૂ શહરે કેમન મરૂશ સેપોરૂફ
કે ખુસવ વરા અસ ખુઝોગન શુમોરૂફ
- ૨૦ રેગર કેશરીશ બગોરૂફ દાફ
અરાન નામલૂ અર મોહરે જરૂરીન નેહાફ
બખાલૂ દાફ આન અમાન શહરે આજ
ફેરેસ્તાફ મન્શર આ તખતે આજ
કલીફે દરે ગન્જહા અર શુમોરૂફ
સરાસર અપૂરે તોખારૂફ સેપોરૂફ
સુ ઇન કદરૂ શુદ શહરૂયારે હેહાન
નેગલૂ કરૂફ સુએ કહાનો મેહાન
બેફરૂદ તા હરૂ કે મેહુતાર અવન્દ
અફમાને અરારે અર્જીન શવન્દ
અગીતી રવન્દલૂ ખુવફ કામે ઊય
અમન્શરહા અર ખુવફ નામે ઊય
એ લરકર હરાન કસ કે મેહન્ગા કારૂ
મેમાન્દ અ નામવર શહરૂયારૂ
હમલૂ ખેલખતે ખુસવી દાફ શાન
અશાદી અમર્જી ફેરેસ્તાફ શાન
હમી ગસ્ત ગુયા મનાદીગરી
ખુશ આવાએ બીદારે હેલ મેહુતરી
કે અય ઝીરુસ્તાને શાહે અમીન
અખાનીફ કસ જોજ બદાફ આફરીન
- ૨૧ મજૂઈફ કીનો મરીઝીદ ખૂન
મખાશીફ અર કારે અફ રહુનખૂન
ગર અસ ઝીરુસ્તાન મેનાલફ કસી
ગર અસ લરકરી રન્જ યાબફ કસી
નેયાબફ સેતમગારૂફ જોજ દાર જાય
હમાન રન્જે આતેશ બહીગર સરાય
હમલૂ પાદશાહીફ અર ગન્જે ખીશ
કસીરા કે ગેરૂફ આમફ અસ રન્જે ખીશ
ખુરીદો હેહીફ આન કે દારીફ ચીસ
કસી ફે નદારીફ ખાહીફ નીસ
અહરૂ શારૂસાન દર યધી ગન્જે મારેત
એ રન્જે નેયાગાન ગર અસ રન્જે મારેત
અગન્જૂર ગોફતીમ તા હરૂ કે ચીસ
નદારૂફ હેહફ પૂશેશા ખુરૂફ નીસ
સુ યાબફ ખુરેશ આમદાફ પખાલૂ
સે મન મીસેતાનફ એ ગન્જૂરે શાહ
જહાન શુદ એ દાદશ બેહરેતે બરીન
અપર્વિસ કદન સજદ આફરીન
ગર અયફૂન કે ઝીન્સાન ખુવફ પાદશા
બેલૂ અસ દાનેશખન્વે ના પારૂસા
- ૨૨ અપયમાન કે ખાનફ અફ આફરીન
બેફરૂદ કે આખાફ દારૂફ અમીન

તે શેરશાના પર્વાના ઉપર સોનેરી મોહર લખાઈને-તે તુરત રામ-
ખર્જીનને હવાલે કીધું.
તેણે કુમખીયું જેથી તે પર્વાના અને ગોલાઓ તેમજ સરપાવ શાપૂર
આગળ લઈ જઈ તેને સોંપી આપ્યા.
બીજા એક ખુસરૂની મોહર સાથેના પર્વાના પાદશાહોની રીતરવાજ
મૂજબ અન્દેયાન તરફ લઈ જવા કુમખીયું.
તમામ કેમન શેહર તેને સોંપી આપ્યું-કારણકે ખુસરૂ તેને ખુઝોગી-
માંનો એક સમજતો હતો.
બીજા એક મુલક ગોરૂફને આપ્યા-તે પર્વાના ઉપર પણ પોતાની
સોનેરી મોહર દાખી.
પછી તુરત આલ્ફને ચાચ શેહર આપ્યું-અને હાથીદાંતાનાં તખ્ત
સાથ તેનો પર્વાનો મોકલી આપ્યો.
વળી તેણે ખજાનાઓના દરવાજાની કુંચીની ગણતરી કીધી-અને તે
સંધ્યા તોખારેના બેઠાને સોંપી આપી.
જ્યારે દેશનો પાદશાહ આ કામ કરી રહ્યો-ત્યારે તેણે નાનાં અને
મોટાઓ તરફ નજર કીધી.
તેણે કુમખીયું કે “જે કોઈ સરદારો હોય-તે ખરસાદે ખર્જીનના હોકમ
પ્રમાણે ચાલે.
દેશમાં તેનોજ હોકમ ચાલશે-અને સંધ્યા કુમખી ઉપર તેનુંજ
નામ લખારી”
પછી લશ્કરમાંથી જે કોઈ કે લડાઈને વખતે-નામવર પાદશાહની
સાથેજ રહ્યા હતા,
તે સંધ્યાઓને પાદશાહી સરપાવ આપ્યા-અને ખુસદાહી સાથ
તેઓને પોત પોતાની જગ્યાએ રવાના કર્યા.
હવે એક સારા આવાજનો ચાલાક સરદાર-સંધ્યા મનાદી પોકારવા
લાગ્યો,
કે “ઓ દેશના પાદશાહની રૈયતના લોકો!-તમે સર્વ કોઈ ઇન્સાફ
સિવાય બીજા કરાંની તરીકે ગાતા ના!
તમે કીનો શોધતા ના અને કોઈનું લોહી પણ રેડતા ના-ખૂરાં કામ
ઉપર રેહનુસા બનતાજ ના!
અગર મારી રૈયતમાંથી કોઈ ક્યારે કરશે-અથવા કોઈ લશ્કરનાં માણ-
સથી કોઈને ઈંઝા પુગશે,
તો તે બુદ્ધિમાન પોતાની જગ્યા ફાંસીના માથડા સિવાય બીજા કંઈ
મેળવશે નહીં-તેમજ તે પેલી દુન્યામાં દોષખતું દુઃખ ભોગવશે
તમે જે કંઈયે કે પોતાની જાતી મેહનતથી પૈસા પથઢા કીધો હશે-
તો તે તમારા સંધ્યા ખજાના ઉપર તમે પોતેજ માલિક રહેશો.
તમારી પાસ જે કોઈ હોય તે ખાઓ અને ખયરાત કરો-જે તમારી
પાસ કંઈ નહીં હોય તો અમારી પાસેથી માગો.
દરેક શેહરમાં મારા નેયાગાનોની મેહનતથી કે મારી મેહનતથી મેળ-
વેલો એકેક ખજાનો રહે છે.
અમેએ ખજાન્યાને કહી મૂક્યું છે કે જેની પાસે કંઈ નહીં હોય
તેને પહેરવા આઠવાનું અને ખાવા પીવાનું આપે.
જેને રોજ સવાર સાંજ ખોરાક મળતો રહેશે-તેને પાદશાહના કોઠારી
પાસેથી ત્રણ મણુ અનાજ મળ્યા જશે.”
તેના ઇન્સાફથી દેશ ખુબદ બેહસ્તની-આફકનો બન્યા-માટે ખુસરૂ
પર્વિઝ ઉપર આક્રમ કરવી ઘટારત છે.
અગરજો એક અધર્મી દાના પાદશાહ હોય, તો તેના કરતાં આવેા
એક પાદશાહ હોયલો બહો કહેવાય,
કે જે પોતાના કોલ કરારો ઉપર સાબેત રહે અને દુન્યાને આખા
રાખવાની કોરોશ કરતો રહે.

ઝારીએ ફેદઉસી અઝ મોદને
ફઝંદે ખીશ.

ફિદોસીનું પોતાના બેટાનાં મરણ
મોટેનું રૂદન.

મરા સાલ જુગજત બરુ શરતો પન્જ
ન નીકું બુવદ મરુ બેયાઝમ બગન્જ
મગર બહુરહ બરુ ગીરમ અઝ પન્જે ખીશ
બરુ અન્દીશમ અઝ મઝે ફઝંદે ખીશ
મરા બૂદ નઉબત બેરકૂત આન જવાન
એ દઈશે મનમ શુન તની બી રવાન
શેતાબમ મગરુ તા હમી યાબમશ
શુ યાબમ અપયધારહુ બેશતાબમશ
કે નઉબત મરા બુદ તો બી કામે મન
બેરા રકૂતીઓ બોદી આરામે મન
એ બહુહા તો બૂદી મરા ફરેતગીર
બેરા રાહુ બેરતી એ હમરાહે પીર
મગરુ હમરહાને જવાન યાકૂતી
કે અઝ પીશે મન તીઝ બેશતાકૂતી
જવાનરા શુ શુદ સાલ બરુ સીઓ હકૂત
ન બરુ આરુઝ યાકૂત ગીતીઓ રકૂત
હમી બૂદ હમવારહુ બા મન દુરેશત
બરુ આશોકૂત યકુ બારહુ બેન્બૂદ પેશત
બેરકૂતો ધરો રન્જશ ઈદરુ બેમાન્દ
દેલો દીદએ મન અખૂન દરુ નેશાન્દ
કુનૂન ઊ મુએ રઉશનાઈ રસીદ
પેદરુશ હમી ભય ખાહુદ ગુઝીદ
બરુઆમદ શુનીન રુઝગારે દરાઝ
કઝાન હમરહાન કસ નગશતન્દ ખાઝ
હમાના મરા અશમ દારહ હમી
એ દીરુ આમદન ખશમ દારહ હમી
મરા શરતો પન્જો વરા સીઓ હકૂત
નપુસીદ અઝીન પીરો તનહા બેરકૂત
વય અન્દરુ શેતાબો મન અન્દરુ દેરન્જ
એ કેદારહા તા એ આયહ બચન્જ
રવાને તો દારન્દહુ રઉશન કુનાહ
બેરહ પીશે ભને તો જઉશન કુનાહ
હમી ખાહમ અઝ દાવરે કેદેગાર
એ રૂઝી દહે પાકુ પર્વેગાર
કે યકુસરુ બેખખશહ ગુનાહે તોરા
દુરેખશાન કુનહ તીરહ માહે તોરા

મારી હમર પાંસઠ વર્ષની થઈ-મોટે હવે મને લાઝમ નહીં કે પૈસાનો લોભ રાખું.

મારી પોતાની શીખામણની વાતોનોજ લાભ લઉં-મારા ફઝંદનાં મોતનો વિચાર મને આવે છે.

મારો જવાનો વખત હતો પણ તે જવાન ચાલી ગયો-તેનાં મોતનાં ગમથી માફ શરીર જીવ વગરનું થઈ ગયું છે.

હું હવે ઉતાવળે રવાના થાઉં અને તેને શોધી કાઢું-જે તે મને મળે તો હું તેને ધમકાઉં,

કે “આ દુન્યામાંથી જવાની મારી વારી હતી. મારી મરણ વિરૂધ્ધ ટું-શું કામ ગયો અને મારાં મનની સમાધાની શું કામ ખુશ્ચવી લીધી ?

આકૃતમાં ટું મારો મદદગાર હતો-તારા બુદ્ધિ બાપની સોહબત તે કેમ તણ લીધી ?

કદાચ તને જવાનોની દોસ્તી હાથ લાગી હશે-કે ટું મને છોડીને દોડી ગયો.”

મારો જવાન છોડે. જ્યારે સાકત્રીસ વર્ષનો થયો-અને દુન્યા તેની મરણ પ્રમાણે નહીં ચાલી તેથી તે દુન્યા છોડી ગયો.

મારી સાથ હમેશે કરડોળ રહેતો હતો-તેથી તે ગુસ્સે થઈ ચાલી ગયો.

તે તો ચાલી ગયો અને દુઃખ અને સંતાપ મેલી ગયો-મારાં દિલ રડ અને આંખોને લોહીનાં આંસુ પાડતાં મેલી ગયો.

હવે તે મીનોઇ બેહાનમાં ગયો-જ્યાં બાપે જડું ભેળવું હતું ત્યાં પોતે ગયો.

બેટલો તો લાગ્યો વખત વહી ગયો છે-કે તેની સાથ ગચલાઓમાનો કોઈ પણ પાછો ફર્યો નથી.

કદાચને તે મારી રાહ ભેતો હશે-મને જતાં મોડું થયું છે તેથી ગુસ્સે થતો હશે.

મારી ઉંમર પાંસઠની અને તેની સાકત્રીસની-મારા જેવા ધરડાની પરવા કોધા વગર બેટલો ચાલી ગયો.

તે દોડી ગયો અને હું પાછળ રહી ગયો-ભેધકે કે હવે કામોનો નતીજો શું આવે છે ?

મોદા તારા આત્માને ખુશ રાખે-તારી બુદ્ધિ તારા આત્માનો અથાવ કરે (બેટલે અકલનો ફરેશતો તારાં રવાનનું રક્ષણ કરે).

ઈન્સાફી દાવરથી, રોઝી બક્ષનાર પાક પર્વેગાર પાસેથી હું એવી ખાહેશ રાખું છું,

કે તે તારા તમામ ગુનાહો માફ કરે-અને તારા રોશની વગરના માહ-તાબને (બેહરાને) રોશન કરે.

દાસ્તાને અહરામ ચૂળીનહુ આ ખાકાને ચીન.

—:૦:—

કુતૂબ દાસ્તાનહાએ હીરીનહુ ગૂચ
સુખનહાએ બહરામ ચૂળીનહુ ગૂચ
૨૪ કે ઊ ચીન સુએ શહેરે તુકાન રસીદ
બનજદીકે ખાકાને શીરાન રસીદ
એ ગોદાને બીદાર ફેલ દહુ હજાર
પઝીરહુ શુદદશ ગુઝીદહુ સવાર
પેસર આ બેશદરશ પીશ અન્દરન
આખા હર યહી મુએદી રહુનમૂન
સુ આમહ બરે તખતે ખાકાન ફરાજ
બર આફરીન કરે બોદશ નમાજ
સુ ખાકાન વરા હીદ બરપાય જરેત
બેબુસીદો બેસ્તોરહુ રૂયશ બરેત
બેપુસીદ બેસ્તારશ અજ રન્ને શહુ
એ જન્ગો એ પયકારે શાહો સેપાહુ
હમ બંજહ ગોશરેપો યલાન સીનહુરા
બેપુસીદો ગોદાને બી કીનહુરા
સુ બહરામ બર તખતે સીમીન નેશરેત
ગેરફત આનગહી દરેતે ખાકાન બરેત
બહુ ગોફત કય મેહુતરે આફરીન
સેપહુદારે તુકાને સાલારે ચીન
તો દાની કે અજ ખુસ્તરે બહ નેહાન
કસ ધમન નખાશહ બેગેઈ જેહાન
૨૫ ગર આસાયદ અજ રન્જ બેગઝાયદશ
તન આસાન ઝીયદ રન્જ બેગઝાયદશ
ગરઅયદન કે ઈદર પઝીરી મરા
બહર નીકો બહ દરેતગીરી મરા
બહીન મર્જે બી અરુજ યારમ તોઈ
બહર નીકો બહ ધમગોસારમ તોઈ
વગર હીય રન્જ આયદત ખુઝરમ
એ ભાએ દેગર ભૂયમ આબેશબરમ
ગરઅયદન નખાશી તો હમદાસ્તાન
અજ ઈદર શવમ સુએ હેન્દસ્તાન
બહુ ગોફત ખાકાન કે અય સરફરાજ
બહીન રૂજ હરગેજ મખાદત નેયાજ
બેદારમ તોરા હમચુ પયવન્દે ખીશ
એ પયવન્દે બરુતર એ ફર્જન્દે ખીશ
હમહુ બૂમ આ મન બહીન યાવરન્દ
અગર ફેહુતરાનહુ અગર મેહુતરન્દ
તોરા બર સરાન સરફરાજી દેહમ
હમ અજ મેહુતરાન બી નેયાજી દેહમ
બરીન નીજ બહરામ સઉગન્દ ખારેત
ગયાન બૂદ બર ભને ઊ બન્દ ખારેત
૨૬ બહુ ગોફત ખાકાન બેસ્તાર ખોદાય
કે હસ્ત ઊ મરાઓ તોરા રહુગુમાં

બેહરામ ચોળીનેહુ ખાકાને ચીન સાયનું દાસ્તાન.

—:૦:—

હવે તું આગળાં દાસ્તાનો પાછાં બેયાન કર-અને બેહરામ ચોળી-
નેહની વાતો કહે.

કે જ્યારે તે તુર્કીઓનાં શહેર તરફ ગયો-અને ત્યાંના ખાકાન અને
બહાદુર લોકો આગળ જઈ પહોંચ્યો,

ત્યારે ત્યાંના બહાદુર લોકોમાંથી ચુંડી કાઢેલા હુશાર દિલના દરા
હજાર સવારો તેને એસ્તેકબાલ ગયા.

તરાની શાહઝાદો પોતાના બાઈ સાથે હરોલમાં ચાલતો હતો-તેઓ
દરેક જણ સાથે એકેકે રાહબર વઝીર હતો.

જ્યારે બેહરામ ખાકાનનાં તખતની નજદીકે આવ્યો ત્યારે તેના ઉપર
દુઆ કીધી અને તેને નમન કીધું.

જ્યારે ખાકાને તેને ભેયો ત્યારે તે હોમા થયો-તેને ચુબન કીધું અને
પોતાના હાથે તેના ચેહરે પસવાયું.

તેને રસ્તાની તકલીફ માટે, પાદશાહ અને તેનાં લશ્કર સાથની લડાઈ
માટે ધણીક પૂછપરછ કીધી.

તેમજ ઇંજ ગોશરપ, યલાન સીનેહ અને બીજા કીના વગરના
પેહલવાનોની પણ ખબર આકીચત પૂછી.

જ્યારે બેહરામ સોનેરી તખત ઉપર બેઠો-ત્યારે ખાકાનનો હાથ
પોતાના હાથમાં પકડ્યો.

તેને કહ્યું કે “ઓ તુર્કેસ્તાન અને ચીનના માન પામેલા સરદાર!

તું જાણે છે કે ખૂરા વિચારના ખુસરવી-દુન્યામાં કોઈ નચિનત નથી.

એ કોઈ મેહનત કરવાથી નચિનત થાય છે તો તે તેને દુઃખ દીધે છે-
એ કોઈ સુખમાં જિંદગી ગુઝારે છે તો તે તેની રજાના વધારો કરે છે.

હવે એ તું મને અર્ધી કબૂલ રાખતો હોય તો તું મારાં દરેક બધાં
અને ખૂરામાં મારો મદદગાર બન.

આ અમૂલ્ય મુલકમાં તુંજ મારો મદદગાર છે અને સધળાં સારાં
માઠાંમાં તુંજ મારો ગમ વીસરાવનારો છે.

અને એ મને મદદ કરવામાં તને કરી અડચણ હોય તો હું ચાલી
બર્ક-અને બીજી જગ્યાએથી મારા દાણા પાણી શોધી લઈ.

હવે એ આ મારી કહેલી વાતમાં તું એક મળતો નહીં થયો-તો હું
અહીંથી હિંદુસ્તાન તરફ નીકળી જઈશ.”

ખાકાને તેને જવાબ દીધો કે “ઓ સરફરાજ શખ્સ!-તને એવા
દહાડા માટેની હાલત કદીબી ના હોતી.

હું તને પોતાના સગાની માફક રાખીશ-સગા તો શું બલ્કે પોતાના
ફરજ કરતાં પણ વધુ ચંદિયાતો રાખીશ.

તમામ મુલકના શું નાના કે મોટા લોકો આ કામમાં મારી સાથ
મદદગાર છે.

તને મારા સરદારો ઉપર સરફરાજી આપીશ-તેમજ બીજા સરદારોથી
ચંદિયાતો રાખીશ.”

બેહરામે એ વાત ઉપર સહગન્દ માગ્યા-તેણે ગયાન તો આપી હતી
પણ તેના છવ ઉપર બન્ધન નાખવા ચાહ્યું.

ખાકાને તેને કહ્યું કે “સુલ્તન બેહાતાલા કે મારો તેમજ તારો રેહ-
તુમા છે, તેના કસમ લઈ કહું છું,

કે તા એન્ડે અમ વીજલુ યારે તો અમ
અહર નીકો બદ ધમગોસારે તો અમ
વચાન પસ દુ અચવાન બેચારસત્ત
એ હરૂનએ ભમદા ખસ્તેન્દ
પરસ્તન્દ હો પૂરોશો ખર્દની
એ ચીઝી કે બાયેસ્ત યુસ્તર્દની
એ હરૂશીનો સીમીન કે આયદ અકાર
એ હીનાર વચ ગઉહરે શાહુવાર
ફેરેસ્તદ ખાકાન ખનસુદીકે ઊય
દુરોખસન્દ શુદ જાને તારીકે ઊય
અચગાનો મજલેસ અદસ્તે શોકાર
બેરૂતી મગર ફે ખુદી ધમગોસાર
અદીનખૂનહ અર બૂદ ખાકાને ચીન
હમી ખાન્દ અહુરામરા આફરીન
ચકી નામદારી કે ખુદ યારે ઊય
અરજમ અન્દરૂન દસ્તઅરૂદારે ઊય
અજૂ મેહુ અગઉહર મકાતૂરહુ નામ
કે ખાકાન અજૂ ચાકૂતી નામો કામ
અશખગીર નસદીકે ખાકાન શદી
દો લખરા અઅગોસ્તે ખુદ અર હદી
અરાન સાન કે કેહુતરૂ કુનહ આફરીન
અરાન નામઅરૂદારે સાલારે ચીન
હમાનખહુ એ હીનાર બોર્દી હજાર
એ ગન્ને જહાનદીદએ નામદાર
હમી દીદ અહુરામ ચકુઅન્દ ગાહુ
અખાકાન હમી કરૂદ ખીરહુ નેગાહુ
બેખન્દીદ ચકુ રૂઝો ગોઠૂત અચ અલન્દ
તોઈ અર મેહાને જહાન અરજમન્દ
અહર ખામદાદી અહગામે ખાર
ચુનીન પુરક હીનાર યાબદ હજાર
અખરોશ અગર બેશ કાની ખુવદ
હમહુ અહુરે ઊ શયગાની ખુવદ
અદ ગોઠૂત ખાકાન કે આધને મા
ચુનીનસ્ત અફૂરેશી દીને મા
કે અચ મા હરાનકસ કે જન્ગી તરસ્ત
અહગામે સખતી દેરન્ગી તરસ્ત
ચુ ખાહદ ફેઝૂની નદારીમ ખાચ
હમી આચ વર્જદ અરાહે નેચાચ
ફેઝૂની મરૂરસ્ત અર મા કુનૂન
અદીનાર ખાનીમ અર વચ કુસૂન
ચુ જૂ આચ ગીરમ બેજૂશદ સેપાહુ
એ હરકરૂ શવહ રૂઝે રઉશન સેયાહુ
જહાનખૂય ગોઠૂત અચ સરે અન્જુમન
તો કરૂદી વરા ચીરહુ અર ખીસ્તન
ચુ ખાશદ જહાનદાર બીદારે ગોરૂદ
એનાનશ અકેહુતરૂ નખાયદ સેપોરૂદ
અમરૂ જૂ રહાનમ તોરા શાયદત
વમરૂ વીજહુ આજમે ઊ ખાયદત
અદ ગોઠૂત ખાકાન કે ફર્માન તોરાસ્ત
અદીન આરૂજ શયો પચમાન તોરાસ્ત

કે હું ન્યાં સુધી જીવતો રહીશ ત્યાં સુધી તારો વફાદાર ચાર થઇ
રહીશ-દરેક ભલાં અને ખરાંમાં તારો ગમ બૂલાવનાર બનીશ.”
ત્યાર પછી બે મેહલે સંજુગારવામાં આવ્યા-અને ભતભતનાં કપડાં
મંગાવ્યાં.

ગોલામો, પોશાકો અને ખાવાની ચીઝો-પાંચરવાની બેઠતી ચીઝો,

કામમાં આવે તેવી સોના અને રૂપાની ચીઝોમાંથી-તેમજ રશમી
કપડાં અને પાદશાહોને લાયકનાં ગોહરોમાંથી,
કેટલુંક ખાકાને તેની નજદીક મોકલ્યું-જેથી તેનો સીઆહ જીવ
પાછો રોશન થયો.

શું ચઉગાનની રમતમાં અને ખુશીની મજલેસમાં કે શું રોકાર કરવાનાં
જગલમાં-તેનીજ સાથે તે જવા લાગ્યો, કે કદાચ તે તેનો ગમ બૂલાવનારો અને.
ખાકાને ચીન એજ પ્રમાણે કયો જતો હતો-અને બેહરામની તારીફ
કરતો હતો.

હવે એક નામદાર કે જે ખાકાનનો મિત્ર હતો-અને લડાઇમાં તેનો
બહાદુરી કરનારો પેહલવાન હતો.

ખાન્દાનમાં તે ખાકાનથી પણ ચઢિયાતો મકાતૂરહુ નામનો હતો-કે
જેનાથી ખાકાન નામદારી અને કીર્તિ મેળવતો હતો.

તે દર સવારે ખાકાન પાસે આવતો-અને બન્ને હોઠ ઉપર પોતાનાં ૨૭
આંગળા મૂકતો (યાને અરસેથી બાંધતો).

અને જેમ એક નોકર દુઆ કરે તેમ તે નામદાર ચીનના સરદાર
ઉપર દુઆ કરતો.

તેજ વખત નામદાર જેહાનના અનુભવી પાદશાહના ‘ખજાનામાંથી
હજાર હીનાર લઇ જતો હતો.

બેહરામે એ બનાવ થોડોક વખત જોયા કીધો-અને ખાકાન ઉપર
અભયખીની નજર કયો કીધી.

પછી એક દહાડે તે હસીને બોલ્યો કે “ઓ ખુલ્લ પાદશાહ !-તું
દેશના સઘળા સરદારો ઉપર ગાંભીર છે.

છતાં દરેક ખામદાદે દરબારને વખતે-આ એક તુર્કી હજાર હીનાર
મેળવે છે.

એવી સખાવત માટે અગરને એક મોટી સોનાની ખાન હોય-તો
તે પણ આપતાં ફેકરની પુરી થઇ બધ.”

ખાકાને તેને કહ્યું કે “અમારી રાહ રસ્તમ અને અમારી હીનનો
જળકાટ એવીજ રીતનો છે,

કે અમારામાંથી જે કોઇ કે વધારે બહાદુર હોય છે-અને મુશ્કેલીના
વખતમાં વધુ ટકી શકે છે,

અને જ્યારે તે વધારે માંગે ત્યારે અમે ના પાડતા નથી-અને તે
માંગવામાં તે લેાલ કરતો બધ છે.

હમણા એ અમે ઉપર સરસાઈ બોગવે છે-અને પેસાથીજ અમેએ ૨૮
એને વશ કરી રાખ્યો છે.

જે હું તેને એ આપવાનું બંધ કરું તો સઘળું લશ્કર ઉરકેરાઇ બધ-
અને તે લશ્કરથી અમારો રોશન રાઝ સીઆહ થાય.”

દેશ જીતનારો બેહરામ બોલ્યો કે “ઓ અજ્ઞમનના સરદાર !-તેજ
તેને પોતાની ઉપર ગાંભીર કીધો છે.

જે પાદશાહ ચાલોક અને બહાદુર હોય-તો નોકરને એટલી બધી
જૂટ આપવી નહીં બેઠયે.

મારે હવે તને તેનાં દુઃખમાંથી છોડવવા બેઠયે-નહીં તો તને તેની
શર્મ લાગવી હોવી બેઠયે.”

ખાકાન બોલ્યો કે “જેમ તારી મરજી-એ વાતમાં તારોજ વિચાર
અને વચન ફરિસ્ત છે.

મરા ગરુ તવાની રહાની અચૂચ
સરુ આર્ષદેહુ ખાશી હમહુ ગોકૂતચૂચ
બદ્ધ ગોકૂત બહુરામ ફદા પગાહુ
શુ આયદ મકાતુરહુ દીનાર ખાહુ
મખનેા બરુ ઈચ્છા સુકુશાય ચશ્મ
મદેહુ પાસોખશ ગરુ દેહી ભેચ બખશ્મ
ગુજરાત આન શબો ખામ દાદે પગાહુ
બિયામદ મકાતુરહુ નચદીકે શાહુ

૨૬ જહાનદાર ખાકાન બરુ નગરીહ
ન ગોકૂતારે આન તુકે જગી શનીહ
એ ખાકાન મકાતુરહુ આમદ બખશ્મ
ચકાયક બરુ આશીફતો યુકુશાદ ચશ્મ
બખાકાન શુનીન ગોકૂત કય નામદાર
ચેશ ગશ્તમ એમરુચ પીશે તો ખાર
હમાના કે ઈન્ બેહુતરે પારસી
કે આમદ બદીન મરુચ આ ચાર સી
બેકુશાદ હમી તા બેપીચી એ દાદ
સેપાહે તોરા દાદ ખાહદ બખાદ
બદ્ધ ગોકૂત બહુરામ કય જગત્ચૂચ
ચેશ તીચ ગશ્તી બદીન ગોકૂતચૂચ
શુ ખાકાન બરુ રાહો કમને મન્
બેરદશ ન પીચદ એ પયમાને મન્
નમાનમ કે આઈ તો હરુ ખામદાદ
તન્આસાન દેહી ગન્ને ઊરા બખાદ
બરુઆનમ કે હરેતી તો સીસદ સવાર
બરુચમ અન્દરુન શીર બૂઈ રોકાર
નેચર્જદ કે હરુ ખામદાદે પગાહુ
બખરુવાર દીનાર ખાહી એ શાહુ

૩૦ મકાતુરહુ બેશનીહ ગોકૂતારે બિય
સરશ ગશ્ત પુરુ કીન્ એ ખાઝારે બિય
બખેશ્મો બગુદી બિયાઝીદ અન્ગ
એ તરુકશ બરુઆવરુદ તીરી ખદન્ગ
બખહુરામ ગોકૂત ઇન્ નેશાને મનરેત
બરુચમ અન્દરુન તર્જમાને મનરેત
શુ ફદા બિયાઈ બદીન ખારગાહુ
હમી દાર પચકાને મારા નેગાહુ
શુ બેશનીહ બહુરામ શુદ તીચ અન્ગ
ચકી તીરે પૂલાદ પચકાન ખદન્ગ
બદ્ધ દાદો ગોકૂતા એ મન્ ચાદગાર
બેદારો બેબીન તા કે આયદ બકાર
મકાતુરહુ અચ પીશે ખાકાન બેરકૂત
બિયામદ સુએ બરુગહે ખીશ તકૂત

એ તું અને તેનાથી છાડવે-તો આ સધળી કાંબઝડતું તું શેવડ
લાવરી.”

બેહરામે તેને કહ્યું કે “કાલે બામદાદે-જ્યારે મકાતુરહે દીનાર
માગવા આવે,

ત્યારે તું હરેતો ના અને તેની ઉપર જરાબી નહર ના કરેતો-તેને
જવાબ આપતો ના અગર આપે તો ગુસ્સાથીજ બોલશે.”

તે રાત પસાર થઈ અને સવારના પોહોરમાં-મકાતુરહે પાદશાહની
આગળ આવ્યો.

પાદશાહ ખાકાને તેની ઉપર નહીં ક્રીધી-અને તે લડાયક તુર્કોની
વાત પણ સાંભળી નહીં.

મકાતુરહે ખાકાન ઉપર ગુસ્સે થયો-તે એકદમ છેડાઈ પડ્યો અને
ડોળા ધુરકી,

ખાકાનને કહ્યું કે “ઓ નામદાર !-હું આજે તારી નજરમાં તુચ્છ
કેમ થઈ પડ્યો ?

ખચીત કે આ પારસી સરદાર-કે જે પોતાના ત્રીસ મદદગાર સાથે
આ મુલકમાં આવ્યો છે,

તે કોરોશ કરે છે કે તું આ ઈન્સાફના માર્ગથી પાછો ફરે-પણ એ
તારાં લશ્કરની મૂળધાણી કરવા માંગે છે.”

બેહરામે તેને કહ્યું કે “ઓ લડાયક રાખસ !-તું વાત કરતાં ગુસ્સે
કેમ બની ગયો ?

જે ખાકાન મારો દેખાડેલો માર્ગ અને માફ કહેલું કમૂલ કરે-અને
મારા કહેવાથી પોતાનાં હડાપણને ફેરવે નહીં,

તો હું તને દર સવારે અજે આસાનીથી આવી તેના ખજાનાની મૂળ-
ધાણી કરે છે, તે કરવા દઈ નહીં.

હું કમૂલ કરું છું કે તું તણસો સવાર જેવો છે-અને લડાઈ વખતે
સિંહ જેવાજ શિકાર શોધે છે,

તો એ તને સજાવાર નથી કે દર સવારે ગધેડાંના કાર જેટલા દીનાર
પાદશાહ પારોથી તું લઈ જાય.”

મકાતુરહે તેની વાત સાંભળી-અને બેહરામના તાનાથી તેણે સર
કીના બરેહુ થયું.

તેણે ગુસ્સા અને મિલઅમાંજ હાથ લગ્યા-આવી-આથી એક ખદંગી
તીર બાહેર કાઢ્યો.

અને બેહરામને કહ્યું કે “એજ મારી નિશાની છે-અને લડાઈને
વખતે એજ મારો દુલાપિયો છે.

જ્યારે કાલે તું આ દરબારમાં આવે-ત્યારે આ મારા તીરનાં પચ-
કાનથી ખબરદાર રહેશે.”

જ્યારે બેહરામે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તે પણ તેજ સુગાસનો બન્યો-
અને પોલાદી પચકાનનો એક ખદંગી તીર,

તેને આપી કહ્યું કે “આ મારી ચાદગારી-તું રાખજે અને જોજે કે
તને તે કંઈ વખતે કામ લાગે છે ?”

મકાતુરહે ખાકાન આગળથી ચાલી ગયો-અને શેતાબ પોતાની છાવણી
તરફ આવ્યો.

કોરતલ્ શુદને મકાતૂરલ્ બદસ્તે
બહરામ્ ચૂબીનલ્.

—:૦:—

સુ શબ્દ દામને તીરલ્ અન્દર કશીફ
સપીદલ્ એ ફૂલે સેયલ્ બરુદનીફ
મકાતૂરલ્ પૂરીફ અફતાને જન્મ
મેયામફ યજી તીધે તૂરી અથન્મ
સુ બેશીફ બહુરામ બાલાય ખાસ્ત
હમાન જઉશને ખુઅવ આરાય ખાસ્ત
ગુઝીદલ્ લાઈ કે હરુએઝ પલન્મ
બદાન દસ્તો હામૂન નરૂતી અજન્મ
સુ ખાકાન શનીફ ઈન સખુન બરુનેશસ્ત
બેરૂતનલ્ તુકાને ખાકાન પરસ્ત
બરાન તા અઝીન હરુદુ શીરે એયાન
કેરા પીશતર ખાહલ્ આમલ્ જમાન
મકાતૂરલ્ ચૂન શુદ બદસ્તે નબરુદ
એ હામૂન અઅબરુ અન્દર આવરુદ બરુદ
અબહુરામે ગદનકશ આવાચ દાહ
કે અફતૂન એ મર્દી એ દારી બયાહ
તો ખાહી મરીન જન્ગરા પીશદસ્ત
વબરુ શીરુ ફેલ તુકે ખાકાન પરસ્ત
બફ ગોકૂત બહુરામ પીશી તો કુન
કે ઈન કીન તો અફૂગન્દી અન્દર સખુન
મકાતૂરલ્ કરુદ અજ જહાનુદાર યાહ
દો ઝાધે કમાનશ બજેલ્ બરુ નેહાહ
એહો તીરુ બેએફૂત શાદાન બદસ્ત
સુ શુદ ધરુક પયકાનશ બુકુશીફ શસ્ત
બેહલ્ બરુ કમરુગાલે મર્દે સવારુ
નસોફૂત આહન અજ આહને આબદારુ
જમાની હમી બૂદ બહુરામ દીરુ
કે તા શુદ મકાતૂરલ્ અજ જન્મ સીરુ
મકાતૂરલ્ પેદાશત ફે શુદ તબાહ
બોરુશીફ બરુગશત અઝાન રજમગાહ
બફ ગોકૂત બહુરામ કય રજમ જૂય
નકોશતી મરા સૂએ બરુગહ મપૂય
તો ગોકૂતી સખુન બારો પાસેખ શનવ
અગરુ બેશતવી એદલ્ માની બેરવ
નેગહ કરુદ જઉશન ગુઝારી બદન્મ
કે આહન શુદી પીરી ઊ મૂમો સન્મ
બેહલ્ બરુ મેયાને સવારે ફેલીરુ
સેપહબદ શુદ અજ રજમો દીનારુ સીરુ
બરુય અન્દર આમલ્ દો દીદલ્ પુરુ આબ
હમાન ઝીને તૂઝી શુદલ્ લાએ ખાબ
મકાતૂરલ્ ચૂન બેન્ગરા બરુ નેશસ્ત
તુબેસ્તીન દો પાયશ અઝીન બરુ બેશસ્ત
સુ શુદ બસ્તલ્ અજ તીરુ બરુ ઝીન બેમાન
અનન્દલ્ હમાન અરપે જન્મી બેશાન

મકાતૂરલ્ બેહરામ ચોબીનેના હાથ
ઉપર માર્યું જવું.

—:૦:—

જ્યારે રાતે પોતાની કાળી દામન ખેંચી લીધી-અને સીઆહ પહાડ-
માંથી ઉભસ બાહેર નીકળ્યો,
ત્યારે મકાતૂરલે લડાઈનું બખ્તર પેહેલું-અને હાથમાં એક તરાની
તલવાર પકડીને આવ્યો.

જ્યારે બેહરામે એ સાંભળ્યું ત્યારે પોતાના થોડો તેમજ પાદશાહી
સજ્જારનું બખ્તર મંગાવ્યું.

તેઓએ એક એવી જગ્યા પસંદ કીધી કે તેમાં મયદાન અને જંગ- ૩૧
લમાં ચિત્તો વાધ પણ લડવા માટે લખ નહીં.

જ્યારે ખાકાને એ વાત સાંભળી ત્યારે તે પણ સવાર થયો-અને
તેની સાથે તેના વફાદાર તુર્કો સવારો પણ ગયા,
એટલા માટેજ કે આ બેક વિકરાળ સિંહોમાંથી કોણનું મોત પહેલાં
આવશે ?

જ્યારે મકાતૂરલે લડાઈનાં મયદાનમાં આવ્યો-ત્યારે તે જંગલમાંથી
તેણે વાદળ સૂધી ગઈ ઠકાવી.

તેણે બહાદુર બેહરામ ઉપર પોકાર મારી કહ્યું-કે “ચાલ હવે તું
શું મદદનગી ધરાવે છે ?

આ લડાઈમાં તું પહેલ કરવા માગે છે-અથવા ખાકાનના વફાદાર
સિંહની હિમ્મતના તુર્કોને પહેલ કરવા કહે છે ?”

બેહરામે તેને કહ્યું કે “પહેલ તો તુંજ કર-કારણકે લડાઈની વાત
તેજ કાઢી છે.”

આથી મકાતૂરલે ખોદાતાલાને યાદ કરી-કમાનના બંને છેડા ચિઠ્ઠા
ઉપર ધરી,

ચિઠ્ઠો અને તીર ખુશહાલ હાથમાં પકડ્યાં-અને તીરનું પયકાન છેક
દેખાતું બંદ પડ્યું ત્યાં સૂધી ખેંચીને પછી અગ્રુકા ઉપરથી તે છડાવ્યો.

અને લડાયક સવારની કમર ઉપર માર્યો-પણ બેહરામનાં આબદાર
લોદાંનાં બખ્તરમાંથી તેનો લોદાંનો તીર આરપાર જઈ શક્યા નહીં.

બેહરામ થોડોક વખત ત્યાં થોભી ગયો-કે જેથી મકાતૂરલે લડાઈથી ૩૨
ધરાયલો બને.

અને મકાતૂરલે પણ એમજ ધાવું કે “તે માર્યો ગયો.”-તેથી તેણે
પોકાર માર્યો અને લડાઈગાહમાંથી પાછો ફર્યો.

બેહરામે તેને કહ્યું કે “આ લડાઈ કરનારા શખ્સ!-તે કાંઈ મને
મારી નાખ્યો નથી તું તારી છાવણી તરફ પાછો ના ફર.

આ ખાબતની પહેલ તો તેજ કાઢી છે, તો જરા ઉભો રહે. તેનો જવાબ
સાંભળી લે-એ જવાબ સાંભળીને એ તું છવતો રહે, તો અહીંથી પાછો ફરને.”

તેણે બખ્તર વિધનારા એક ખંદગી તીર બેઈ કાઠ્યો-કે જેની આગળ
લોખંડ અને પાથર મીન જેવો નર્મ થઈ જતો હતો,

તે તીર પેલા બહાદુર સવારની કમર ઉપર માર્યો-જેથી તે સરદાર
મકાતૂરલે લડાઈથી તેમજ પેલા દીનાર લઈ જવાથી ધરાઈ ગયો.

આંસુ ભરેલી આંખોએ તે બોધો પડ્યો-તેમજ તેનું તૂટી શેઢરનું
ઝીન તેની સુવાની જગ્યા બન્યું.

હવે મકાતૂરલે જ્યારે થોડા ઉપર સવાર થયો હતો-ત્યારે પોતાના
બંને પગ ઝીન સાથે બાંધી લીધા હતા.

તેથી જ્યારે તે તીરથી જમી થયો અને તે ઝીન ઉપરજ રહી ગયો-
ત્યારે તીર મારનાર બેહરામે પેલા જંગી થોડાને ઢકારી મેલ્યા.

અપાકાને ચીન ગોકૂત કય કામભૂય
હમી ગૂરુ કન આહા આન નામભૂય
૪૩ અહ ગોકૂત આકાન કે બેહુતરુ બેબીન
કે ઊ એન્હુ બેહુતરુત અર પોસ્તે ચીન
અહ ગોકૂત અહુરામ કય પુર મનશ
હમ અકુનૂન અપાકુ અન્દર આયહ તનશ
તને દુરમને તુ ચુનાન બેહુતરુ આહ
કે ઊ બેહુતરુ અર અરપે તુરી નેઆહ
સવારી ફેરેસ્તાહ આકાન હેલીરુ
બનજદીકે આન નામભૂદાર શીરુ
વરા અરતહો કોશતહુ દીદન્હ ખાર
અરુ આસુદહુ અસ ગદેશી ફજગાર
બેખન્દીહ આકાન ખરેહ દર નેહાન
શોગોકૂત આમદશ આન સવારે નેહાન
પુર અવીશહુ શુદ તા અઅયવાન રસીહ
કોલાહશ એ શાદી બકયવાન રસીહ
સેલીહો દેરમ ખારતો અરપો રહી
હમાનુ ઝીવરે તાને શાહનુશહી
એ દીનારુ બસ ગઉહરે શાહુવારુ
એ હરુ ગૂનએ આલિતે કાઝારુ
ફેરેસ્તાહુ અસ પીશે આકાન બેખારુહ
અગન્હુરે અહુરામે જગી સેપોરુહ

અને આકાનને કહ્યું કે “ઓ મુરાદમંદ પાદશાહ!-ચેલા નામ શાખ-
નાર મકાદરહ કોઈ ધોર ખોદનારો શોધે છે.”
આકાને તેને કહ્યું કે “તું” સારી રીતે તપાસ કર-કારણ કે તે છવ-
તોજ ઝીન ઉપર સૂઈ ગયેલા લાગે છે.”

બેહરામે તેને કહ્યું કે “ઓ મોઠાં મનના પાદશાહ!-હમણાં તેનું
શરીર ખાકમાં પડશે.

બેબી રીતે કે તે તુર્કી બુન્યાદના ઘોડા ઉપર સૂતેલા છે-તેવીજ રીતે
તારા દુરમનનું તન સૂતેલું હોએ!”

આથી આકાને એક દિલાવર સવાર તે નામ ઉઠાવનાર સિંહની નજ
દીક મોકલ્યો.

તેઓએ મકાદરહને બંધાયેલા અને ખુવારીથી મરણ પામેલા બેથો-
તે જમાનાની ગદેશીથી ધૂડી ચૂક્યા હતા

આકાન પોતાનાં મનમાં મનમાં હસવા લાગ્યા-તેને તે પોતાના
દેશના બહાદુર રાખસ માટે ધણી અન્યથી લાગી.

તે અદેશા ભરેલા પોતાના મેહલમાં ગયા-તેની કોલાહ ખુરાદાલીથી
શનિશ્વર સેતારા સૂધી પહોંચી હતી.

પછી તેણે હથિયાર, હિરમ, ઘોડા અને ગોલામે મંગળ્યા-તેમજ
ધરેણાં, શેહેનશાહી તાજ,

દીનાર અને પાદશાહોને લાયકનાં ગોહારો-દરેક ભતનાં લડાઇનાં
હથિયારો મંગળ્યાં.

તે સખળું આકાન આગળથી એક એકથી લઈ ગયા-અને લડાયક
બેહરામના ખજાન્યોને સોંપી આપ્યું.

કોશતને શીરકપ્પી દુખરે આકાનરા
વ કોશતહુ શુદને ઊ બદસ્તે અહ-
રામ ચૂબીનહુ વ દાદને આકાન
દુખતરે ખુદ આ મુલકે ચીન અઝી.

શીરકપ્પી નામનાં બનવરે આકાનની બેટીને મારી
નાખવી અને તેનું બેહરામ ચોખીનેહના હાથ
ઉપર માર્યું જવું અને આકાને તેને ચીનના
મુલક સાથે પોતાની બેટી આપવી.

૪૪ શુ ચન્દી અરુ આમદ બરીનુ ફજગાર
શબો ફજ આસાયેશ આમુસગાર
ચુનીનુ પુદ કે દર ફૂલે ચીન આન અમાન
દરી હામ બૂદી ફેજનુ અસ ગમાન
દહો બૂદ મેહુતરુ એ અરપી બતન
અસરુ અરુ દો ગીસુ સેયહુ ચૂન રસન
તનશ જરે ગૂશો દહાનશ સેયાહુ
નહીદી કસ ઊરા મગરુ ગરુમ ગાહુ
દો અગશ અકેદારે ચન્દો હેહખરુ
ખોફશશ હમી અરુ ગુજશતી એ અખરુ
હમી અન્ગરા અરુ કશીદી બદમ
શુદહુ ફજ અસુ અરુ બુઝોગાનુ ફેજમ
વરા શીરકપ્પી હમી ખાન્દન્હ
એ રન્ગશ હમહુ બૂમ દરુ અન્દન્હ
યધી દુખતરી દાશત આકાનુ શુ માહુ
અગરુ માહુ દારહ દો કોફે સેયાહુ

જ્યારે આ વાત ઉપર કેટલોક વખત ગુઝરી ગયો-અને રાત દિવસ
નિરાંત ગુઝરવા લાગ્યા.

ભારે એવું બન્યું હતું કે તે વખતે ચીનના પહાડ ઉપર-ફાડી
ખાનારાં અને બીજાં બનવરો હથેલી એવાહ યઈ ગયાં હતાં.

તે બનવરોમાં એક બનવર હતું જે શરીરે ઘોડા કરતાં મોટું હતું-
અને તેનાં સર ઉપર દોરડાંની માફક બે કાળાં જુલ્ફાં હતાં.

તેનું શરીર પીઠું અને તેના કાન અને મોઢું કાળાં રંગનું હતું-
હનાળાની મોસમ સિવાય કોઈ તેને બીજે વખતે બેઠ શકતું હતું નહીં.

તેની બન્ને ચુંગાલો ચિત્તાની ચુંગાલ મિસાલની હતી-તેનો પોકાર
વાહળથી પણ બેચો જતો હતો.

તે પથરને પણ પોતાના દમમાં ખેંચી લેતો હતો-તેનાંથી મોઠાઓ
દુઃખી હતાં.

તે બનવરને “શીરકપ્પી” કરી કહેતા હતા-તે પીડાથી તમામ મુલક
આલેખ થયો હતો

આકાનની એક માહતાબ મિસાલની બેટી હતી-અગરબે માહતાબને
પણ બે કાળાં જુલ્ફાં હતાં તેા તે તેણીની બરાબર યઈ યકતે.

અદુરખાલે અરમશ યકી ખાલ બૂદ
કે અરમે ખુદશ હમ અદુરખાલ બૂદ

દો લખ્ય લખો બીની શુ સીમીન કલમ
દો બીભદલુ ખન્દો નર્મસ દેઝમ
ખદાન દુખ્ત ગેયાન બુદી મામે ખાખ
અગર તાફતી અર સરશ આફતાખ
શુનાન બુદ કે ફરી બેયામદ અદર
હમી ગેદે આન મરુજાનાન બેગર
જહાનદાર ખાકાન એ અહરે રોકાર
અદરે દેગર બૂદ અઝાન મરુજાન
હમાન નીચ ખાતુન અકાખ અન્દરૂન
હમી રાશ જહ બા યકી રહનમૂન
બેશુદ દુખ્તરશ તા ખદાન મરુજાન
અખા દુખ્તરાનો મયો મયગુસાર
શુ આન શીરકાપી એ દૂરશ બેદીદ
ફેફદ આમદ ઊશ અદમ દર કરીદ
અચકદમ બેશુદ અચ જહાન નાગહાન
સર આમદ ખદાન ખુખરાખ અર જહાન
શુ ખાકાન શનીદ ઇન્ સેયહ કરૂદ રૂય
હમાન માદરશ નાચ અર કન્દ મૂય
એ દર્દશ હમહુ સાલહુ ગેયાન બુદન
શુ અર આતેશે તીચ બેયાન બુદન
હમી ચારહ બુરતન અઝાન અબ્દહા
કે તા ચીન કય આયદ એ સખતી રહા
શુ અહુરામ જન્મે મકાતૂરહુ કરૂદ
વઝાન મેદે જન્મી અરઆવરૂદ ગરૂદ
હમી રફત ખાતુન ખદીદારે ઊય
અહર કસ હમી ગોકૂલ કેદારે ઊય
શુનાન બુદ કે યકુ રૂય દીદશ સવાર
અચ ઇરાનેયાન નીચ સદ નામદાર
પેયાદહુ ફેરાવાન ખપીશ અન્દરૂન
હમી રાન્દ અહુરામ બા રહનમૂન
બેપુર્સીદ ખાતુન કે ઇન્ મરૂદ કીરત
કે બા મોઝે બા ફરૂએ ઇજદીરત
અદ ગોકૂલ કેહુતર કે ફરી એ કામ
કે અહુરામે યલરા નદાની ખનામ
અઈરાન અચકુ અન્દ ગહુ શાહુ બૂદ
સરે તાજે ઊ અરતર અચ માહુ બૂદ
બુઝેગાનશ ખાન્દ અહુરામ ગોરૂદ
કે અચ ખુસવાન નામે મર્દી બેબેરૂદ
કુનૂન તા બેયામદ એ ઇરાન ખચીન
બેલર્જહ હમી ઝીરે અરપશ જમીન
ખોદાખન્દ ખાન્દ હમી મેહુતરશ
હમી તાજે શાહી નેહદ અર સરશ

તેણીની આંખની પાછળ (એટલે ચાલિયાંની આગળ) એક સુંદર તલ હતો-એવો તો સુંદર હતો કે બીભએ તો શું પણ તેણીની પોતાની આંખો પણ તે ઉપર મહિત થઈ ગઈ હતી.*

તેણીના બન્ને હોઠ ચાકૂત નેવા અને નાક રૂપેરી કલમની માફક હતું- તે બન્ને પરવાળાં નેવા હોઠો હસતા હતા અને બન્ને આંખો સીઆહ હતી. તે બેટીને જે જરા તડકો લાગતો તો તેણીનાં માખાપ રડવા ૩૫ પડતો હતો.

એમ બન્ધુ કે એક દહાડે તેણી પેલાં જંગલમાં આવી-અને તે લીલેતરી ભર્યાં ખેતરોની આસપાસ ફરવા લાગી.

પાદશાહ ખાકાન તે જંગલ છોડી બીભ જંગલમાં ચેકાર કરતો હતો.

તેમજ ખાકાનની રાણી પણ મેહલમાં કેઈ સલાહકાર સાથે વાત ચિતમાં પડી હતી

એવી વખતે તેણીની બેટી પેલાં જંગલમાં બીહ છાકરીઓ તેમજ શરાખ અને શરાખ પાનારીઓ સાથ ગઇ.

જ્યારે પેલાં શીરકાપી બનવરે તેણીને દૂરથી બેઈ-ત્યારે તેણે પહાડ ઉપરથી નીચે આવી તેણીને પોતાના કમમાં ખેંચી લીધી.

તેણી તુરત દુન્યામાંથી એકદમ જતી રહી-અને તે નાઝનીન ઉપર નેહાન આપેર થઈ.

જ્યારે ખાકાને એ સાંભળ્યું ત્યારે તેણે રીરડી પોતાનો ચેહરો કાળો બનાવ્યો-તેમજ તેની મા પણ પોતાના બાલ પીખવા લાગી.

તેણીનાં દર્દથી તેઓ હમેશે રડતાં રહેતાં હતાં-અને જેમ તેજ આતશ ઉપર બુબ્બ તેમ બુબ્બતાં હતાં.

તેઓ તે અન્દહાને મારી નાખવા માટેની યુક્તિ શોધતાં જ હતાં-કે તેની આકૃતથી ચીન ક્યારે ફટે?

હવે જ્યારે મેહરામે મકાતૂરહ સાથે લડાઇ કીધી અને તે લડાયક ૩૬ શખ્સની ગદ કાઢી નાખી,

ત્યારે રાણી મેહરામના કીદાર નેવા જવા માગતી-અને દરેક જણ સાથ તેનાંજ કામોની વાતો કરતી હતી.

એમ કરતાં એક દહાડે તેણીએ તે સવારને જોયો-અને ઇરાનીઓ-માંના સો નામદારી ભરેલા બીભ સવારોને પણ જોયા.

તેની આગળ ધણા પેયાદા ચાલતા હતા-અને મેહરામ પોતાના સલાહકાર સાથે ચાલતો હતો.

રાણીએ પૂછ્યું કે “આ દખ્ખા અને ખોદાઈ ઝગકાટ સાથનો મદ કાણ છે?”

તેણીના નોકરે તેને કહ્યું કે “હજી ટું પોતાની મુશાદે પુગી નથી-કારણકે ટું પેહલવાન મેહરામનું નામ જાણી નથી.

તે થોડોક વખત ઇરાનનો પાદશાહ પણ હતો-અને તેનાં તાજની ટાચ માહતાખ કરતાં બુબ્બ હતી.

બુઝેગે લોકો તેને પેહલવાન મેહરામ કરી કહે છે-કે જેણે સધળા પાદશાહો વચ્ચેથી બહાદુરીમાં નામ કાઢ્યું છે.

હાલમાં જ્યારથી તે ઇરાનથી ચીન ખાતે આવ્યો છે ત્યારથી તેના થોડા હેઠળની ઝમીન પણ બુબ્બ છે.

આપણા સાહેબ ખાકાન પણ તેને મોટા સરદાર તરીકે ગણે છે-અને તેનાં સર ઉપર પાદશાહી તાજ મૂકે છે.”

* ફાર્સી એખારત પદ્ધતીમાં ધણીક ભતની કળા આવે છે. એવી એવી કળાએને ફાર્સીમાં “સનાઇએ ખદાઇઅ” કહે છે. આ સધળી કળાઓમાં “રફફલ અબ્દુઅલી ભલ્ સદર” નામની કળા ધણી કઠણ કહેવાય છે, જે સધળાઓથી વાપરી રાકાતી નથી; પણ ફિદોસી તે આ બયતમાં વાપરે છે. આ બયતના પહેલા મેસાનો પહેલો રાન્દ બીભ મેસાની છેડે બીભજ અર્થમાં પાછો વાપરવામાં આવ્યો છે.

૩૭ બહુ ગોઠત ખાતુન કે બા ફરૂરે ઊંચ સજદ ગરુ એનાઝીમ દર પડેરે ઊંચ યકી આરઝુ ખાહમ અચ વય દુરોરેત શુ ખાકાન નગદાનહ ઇન્ કારુ દુરોરેત એખાહમ મગરુ અહદહા ધીને મન્ શુ ઊ બેશનવહ દોરે નકીને મન્ બહુ ગોઠત ફેહુતરુ ગરીન્ દાસ્તાન્ એખાનહ બરુ મેહુતરે રાસ્તાન્ તો અચ શીરકપી નેયાબી નશાન્ મગરુ કાશતહો ગોરુ પાયશ કશાન્ શુ ખાતુન શનીહ ઇન્ સખુન શાહ ગશત એ તીમારે આન દુખતરુ આઝાહ ગશત હમી તાખત તા પીશે ખાકાન રસીહ યકાયકુ એગોઠત આનએ દીદા શનીહ બહુ ગોઠત ખાકાન કે આરી ખુવહ બજાઈ કે ચૂન્ મન્ સવારી ખુવહ હમી શીરકપી ખુરહ દુખતરમ એચુઈમ તાગી શવહ ગઉહરમ અગરુ દુખતરે શાહ નામી ખુવહ હમાન્ શાહુરા બાન્ ગેરામી ખુવહ નદાનહ કે આન અહદહાએ દેહમ યકી ફેહુ એહાન્ રોઆયહ બદમ બહુ ગોઠત ખાતુન કે મન્ ધીને ખીશ એખાહમ એ બહુરે જહાન્બીને ખીશ અગરુ નગરુ આશહ વગરુ નામે મન્ એચુઈમ બરુ આયહ મગરુ કામે મન્ બરુ આમહ બરીન્ નીચ રૂઝી દરાચ કે આન ધીન્ એહરુ કસ હમી દાશત રાચ શુનાન્ ખુહ કે ખાકાન યકી સૂરુ કરુહ મેહાનુરા બદાન્ સૂરુ દસ્તુરુ કરુહ ફેરેસ્તાહો બહુરામે યલરા એખાનહ શુ આમહશ બરુ તખતે સીમીન્ નેશાન શુ ખાતુન પસે પદેહુ આવા શનીહ બેશુહ તીએ બહુરામે યલરા બેદીહ ફેરાવાનુશ બેસ્તુરેહો કરુહ આફરીન્ કે આખાહ બાદા બતુ તુકે઼ યીન્ યકી આરઝુ ખાહમ અચ નાગદાર કે બાશમ બદાન આરઝુ કામગાર બહુ ગોઠત બહુરામ ફેમીન્ તોરાસ્ત બદાન્ આરઝુ કામે પયમાન્ તોરાસ્ત બહુ ગોઠત ખાતુન કચ ઇદરુ ન ફરુ યકી મરુગઝારીસ્ત ઝીખાએ સૂરુ જવાનાને ચીન્ અનહરુ આન્ મરુહઝારુ યકી જશન્ સાઝન્દ ગાહે બહારુ અજાન્ બીશહુ બરુતરુ યકી તીરવારુ યકી ફેહુ બીની સેયહુ તરુ એ ધારુ બદાન્ ફેહુ ખારા યકી અહદહાસ્ત કે ઇન્ કેશવરે ચીન્ અચુ દર બહારેત યકી શીરકપીશ ખાદમ હમી દેગરુ નીચ નામશ નદાનમ હમી

રાણી બોલી કે “એના આવા દબદબા સાથ-અગરને આપણે તેના આસરામાં રહી લાડ કરીએ તો તે લાયક છે.

જે ખાકાન આ કામમાં લલટ પકડે-તો હું તેને એક વાજબી દર-ખાસ્ત કરવા માથું છું.”

ન્યારે તે મારું દુઃખ અને મારો કકલાટ સાંભળશે-ત્યારે કહાય તે અહદહા ઉપર મારો ધીનો લેશે.”

મોઝરે તેને કહ્યું કે “અગર આ વાત-રાસ્ત લોકોનો સરહાર ખાકાન તેની આગળ કરે,

તો પછી શીરકપીની તેના માથાં જવા અને તેના પગો વરને ખેંચતા એવા સિવાયની બીજી કાંઈ નિશાન તું મેળવશે નહીં.”

ન્યારે રાણીએ આ વાત સાંભળી ત્યારે તેણી ખુશહાલ થઇ-અને પોતાની બેટીના ગમથી મોઝણી થઇ.

પછી તેણી ખાકાનની નજદીક ગઇ ત્યાં સુધી દોડવા લાગી-અને તેણીએ જે કાંઈ બેચું અને સાંભળ્યું હતું તે સમગ્ર તેને કહ્યું.

ખાકાને તેને કહ્યું કે “એથી તો મને શર્મિંદગી પહોંચે-જે જગ્યાએ કે મારા જેવો એક બહાદુર સવાર રહેતો હોય,

ત્યાં શીરકપી મારીજ બેટીને ખાહ વ્યય છે-એમ જો હું તેને કહું તો મારાં ખાન્દાને મોટી શર્મિંદગી પહોંચે.

તો બેકે પાદશાહની (યાને મારી) છાકરી પ્રખ્યાત થયલી હતી-અને તે પાદશાહને (યાને મને) ધણી વહાલી હતી.

તે કાંઈ એમ નથી સમજવાનો કે તે ખૂનખાર અહદહા-લોખંડના એક પહાડને પણ પોતાના કંમમાં ખેંચી લીધે છે.”

રાણીએ તેને કહ્યું કે “હું મારી તે વહાલી બેટીને માટેનો ધીનો ઝર લઈશ.

અગર મને ગમે એટલી શર્મિંદગી પહોંચે અથવા નામોસી લાગે-તો પણ હું તેને કહીશ કે તેથી કરીને કદાચ મારી મુરાદ બર આવે.”

એ ઉપર પણ ધ્રુવોક વખત નીકળી ગયા-અને તેણી તે ધીનો દરેક જણથી છુપોજ રાખવા લાગી.

હવે એના બનાવ બન્યો કે ખાકાને એક ખુશહાલીની મજલેસ બરી-અને તે મજલેસમાં મોટા મોટાએને બોલાવ્યા.

તેણે કાંઈને મોડલી પેહલવાન બેહરામને પણ બોલાવ્યો-ન્યારે તે આવ્યો ત્યારે તેને રૂપેરી તખત ઉપર બેસાડયો.

ન્યારે તેની રાણીએ પરાદ પાછળથી તેનો આવાજ સાંભળ્યો-ત્યારે તેણી તુરત ત્યાં આવી પેહલવાન બેહરામની મુલાકાત લીધી.

તેણીએ તેની ધણી તારીફ કીધી અને દુઆ કાંધી કે “તારીથી તુકેસ્તાન અને ચીનનો મુલક આપાદ થશે!

તું નામદાર પાસેથી હું એક આરઝુ રાખું છું-કે જે આરઝુથી હું મારી મુરાદ પુરીશ.”

બેહરામે તેણીને કહ્યું કે “હોકમ તારોજ છે-તે આરઝુ પુરી પાડવા માટે તારીજ ખાહશ અને તારોજ વચન બંધાયે છે.”

રાણીએ તેને કહ્યું કે “અહાંથી નજદીકમાંજ-એક ખુશહાલીની મજલેસ કરવા લાયકતું જંગલ છે.

તે જંગલમાં ચીનના જવાનો-બહારની મોસમમાં એક જશન કરે છે.

તે જંગલમાંથી એર તીરના અંદાજા જેટલો યુવક-એક પહાડ જે અંધારા ગાર કરતાં પણ વધુ કાળો છે, તે તને દેખારો.

તે સખત પહાડ ઉપર એક અહદહા રહે છે-કે જેનાથી આ ચીનનો મુલક આક્રમમાં પડયો છે.

તેને હું ‘શીરકપી’નાં નામથી બોળ્યું છું-એ સિવાય બીજું તેણે નામ હું બોલતી નથી.

યકી દુપ્પતરમ પુરૂં એ ખાકાને ચીન
કે ખુરશીદ કદી અરુ ઊ આકરીન
અચ અયવાનુ મેશુદ સૂએ આનુ જનગાહ
અ ખાકાનુ અનખીરુ શુદ આ સેપાહ
મેયામદ એ ફેલુ અચદહાએ દેજમ
કશીદ આનુ જહાનપીને મારા બદમ
કુનૂન હરુ બહારી બદાનુ મરુઝકાર
ચુનાન હમ મેયાયદ એ બહુરે શેકાર
બદીન શહુરે મા દરુ જવાની નમાનદ
હમાનુ નામવરુ પહુલવાની નમાનદ
શુદનદ અચ બદે શીરુકપી હલાકુ
અરુ આવરુદ અઝીનુ બુએ આબાદ ખાકુ
સવારાને જગીઓ મદાને કાર
બરી તાખતાનદ અનદરાનુ ફેલુસાર
અ અચ દરુ બીનદ અગાલે ઊય
બદે પોરતો ગુશો સરો ચાલે ઊય
મેધુરદ મેદરદ ફેલે મદે જગુ
મરુશ અ શીરો અ બખરે નહગુ
કસ અનદરુ નેયારદ શુદનુ પીશે ઊય
અ ગીરદ શુમારુ અચ કમે બીશે ઊય
બદ ગોક્ત બહુરામ કદા પગાહ
મેયાયમ બેપીનમ મનુ આનુ જનગાહ
બનીરુએ ચઢદાન કે ઊ દાદ જુરુ
બલદ આકરીનદએ માહે હુરુ
મેપદાજમ અચ અચદહા જનગાહ
અ શબુગીરુ મારા નુમાયનદ રાહ
અ પયદા શુદ અચ આસમાનુ ગેરુદ માહ
શમે તીરેહુ બેકુશાનદ બુકદે સેયાહ
પરાગનદ ગશતદે મરેતાનુ શુદનદ
વજાનુજાય હરુ કસ અચઅવાનુ શુદનદ
અ પયદા શુદ આનુ ફરુરે ખુરશીદ બરુદ
બેપીચીદ બુકદે શમે લાજુવરુદ
કચ આગનદ પૂશીદ બહુરામે ગોરુદ
ગેરામી તનશાર અચઢદાનુ સેપોરુદ
કમનદ કમાનુ બોરે સદ અબહુ તીરુ
યકી નીઝહુ ફ શામે નખચીરુ ગીરુ
અ આમદ અનચીકે આનુ બોરે ફેલુ
બેકુરુદ તા બાચ ગદદ ગોરુદ
બદાનુ શીરુકપી અ નચીકુ શુદ
તા ગોક્તી અરુ ઊ ફેલુ તારીકુ શુદ
મેયાનુ અનદરુ ફેલે ખારા બેબરેત
બખામે કમનદ અચ બદે ઝીનુ નેશરેત
કમાનુરુ બેમાલીદ અરુ બેહુ નેહાહ
એ ચઢદાને નીકી દેહેશ કરુદ ચાદ
મેધુરુદીદ અરુ જહ બરાનુ સખુ દરેત
હમી આતેશ અચ ફેલે ખારા બેબરેત
શુદ આનુ શીરુકપી અચઅમદ દરુ
મેહલતીદ દરુ આબો આમદ બરુ
કે બરુ અચદહા અનુ શુદી મુય તરુ
નખૂદી બરાનુ તીરુ કસ કારુરુ

મારી ખાકાને ચીનને પેટની એક બેટી હતી-કે બેની ઉપર ખુરશીદ
પણ દુઆ કરતો હતો.

એક વખત જ્યારે ખાકાન લશ્કર સાથે શિકારગાહમાં ગયો-ત્યારે
તેણી મેહલમાંથી તે જનગાહ તરફ ગઈ.

તેવામાં પેલા પહાડમાંથી તે ખૂનખાર અબદહા આવ્યો-અને તે
અમારી વહાલી બેટીને પોતાના દમમાં ખેંચી લીધી.

હાલમાં પણ તે દરેક બહારની મોસમમાં તેવીજ રીતે તે જંગલમાં
રોકાર મઠે આવે છે.

હવે અમારાં આ શેહરમાં એક પણ જવાન રહ્યો નથી-તેમજ એક
પણ નામોચી પેહલવાન રહ્યો નથી.

સધળા તે નાપાક શીરકપીને હાથ માર્યા ગયા છે-તેણે આ આબાદ ૪૦
મુલકની ધૂળધાણી કરી નાખી છે.

જંગી સવારો અને લડાયક મદેઓ-તે પહાડ ઉપર પુષ્કળ હમ્લા કીધા,

પણ તેઓ જ્યારે દૂરથી તેની ચુંગાલ, છાટી, પીઠ, કાન, સર અને
ગદન જોય છે,

તે સિંહ, ચિત્તા અને મગમચ્છની મિસાલ બરાડા મારે છે અને
લડાયક પેહલવાનના છગરને ચીરી નાખે છે,

અને જ્યારે તેનાં વધતાં બોધાં કૌવતની ગણતરી કરે છે-ત્યારે કોઈ
પણ શપ્ત તેની નચઢીક જવાની હિમ્મત કરતુંજ નથી.”

બેહરામે તેણીને કહ્યું કે “આવતી કાલે બામદાદે-હું આવી તે
જનગાહની જગ્યા બેઠશ.

અને પાક ચઢદાન કે જેને કૌવત આપ્યું છે-અને જે માહતાબ અને
આફતાબનો ખુબંદ પયદા કરનારો છે, તેનાં કૌવતની મદદથી,

જે સવારે મને તે તરફનો માર્ગ દેખાડે-તે તે જનગાહ અબદહાથી
ખાલી કરી નાખીશ.”

જ્યારે આરમાન ઉપર ચંદ્રનો ગોળો દેખાયો-અને સીઆહ રાતે
કાળાં બુદ્ધાં પાંચ્યાં.

ત્યારે તેઓ વીખરઈ ગયા અને મસ્ત બની-ત્યાંથી દરેક જણ પોતાના
મકાનમાં ગયા.

જ્યારે અંધારી રાતના બુદ્ધાં લપેટાઈ જઈ સોનેરી આફતાબનો ઝળ-ઝર
કાટ ઝાહેર આવ્યો,

ત્યારે પેહલવાન બેહરામે લડાઈનો પોરાક પેહેર્યો-અને પોતાનાં પ્યારાં
તનને ચઢદાનને સોંપી આપ્યું.

તેણે પોતાની કમદ, કમાન અને એકસો તીર સાથે લીધા-તેમજ
એક શિકાર કરનારો બે નેકવાળો નેઝા પણ લીધો.

જ્યારે તે પેલા ખુબંદ પહાડની નચઢીક આવ્યો-ત્યારે તેણે લશ્કરને
પાછું ફરવા ફર્માવ્યું.

જ્યારે પેલાં શીરકપીની નચઢીક ગયો-ત્યારે ગોચા સધળો પહાડ તેને
કાળો દેખાવા લાગ્યો.

બેહરામે તે સખત પહાડ વચ્ચે પોતાની કમર પેચદાર કમદથી બાંધી
પોડા ઉપર સવાર થયો.

કમાનને સરખી કરી ચિહ્ના ઉપર મૂકી-અને નેઝા પહેંચાડનારા
ખોદાતાલને યાદ કીધો.

હવે શીરકપી પોકાર્યો અને પચર ઉપર પોતાનો પંજે માર્યો-જેથી
તે સખત પહાડમાંથી આતરા નીકળવા લાગ્યો.

પછી શીરકપી પાણીના ચરમાની અંદર ગયો-તેણે પાણીમાં ગોતું
માર્યું અને બાહેર આવ્યો.

કારણકે જ્યારે તે અબદહાના બાલ બિંબતા-ત્યારે તેનાં બદન ઉપર
કાંઈનો તીર કાગર થતો હતો નહીં.

૪૨ હમી આમહ આન્ અબ્દહાએ જેઠમ
કે બહુરામરા અન્દર આરહ બદમ
અન્દગી બિચદાખત મેં દેલીર
તને શીરુકપી શુદ અચ જન્મ રીલીર
દેગર તીર બહુરામ હદ બર સરથ
ફેરીખત ચુન્ આખ ખૂન્ અચ બરથ
હમી દીહ નીરુઓ આહંગે બિચ
સે દીગર બેહદ તીર બર અન્ગે બિચ
અહારમ મેયાનથ કુશાહ અચ કમન્દ
બેહસ્ત અચ બરે ફૂલસારે બલન્દ
બેહદ નીહએ બર મેયાને દદહ
કે શુદ સન્ગે ખારા બખૂન્ આહદહ
વજાન્ પસ બશરશીર યાઝીહ મરુદ
તને અબ્દહારા બદ્દનીમ કરુદ
સર અચ તન્ જુદા કરે બેહગન્દ ખાર
વજાન્ પસ ફેફ આમહ અચ ફૂલસાર
બનજદીકે ખાકાન્ ખરામીહ શાહ
સુખુહાએ કપી હમી કરુદ યાહ
દરાન્ બીશહ ખાકાને ખાતૂન્ બેરકૂત
દમાને દમાન્ તા સરે ફૂલ તકૂત
૪૩ ખોફરી બર આમહ એ ગોરુદાને ચીન્
કચ આવાચ ગોફતી બેહરુદ જમીન્
બબહુરામ બર આફરીન્ ખાન્દ
બરી બરે ગઉફર બર અફરાન્દ
ગેરેકૂતથ સેપહદારે ચીન્ દર કેનાર
વજાન્ પસ વરા ખાન્દી શહુરુયાર
ચુ ખાકાને ચીન્ બઅયવાન્ રસીહ
ફેરેતાદએ બેહુરુયાન્ બર સુઝીહ
ફેરેસ્તાહ સહ બહરુ ગન્ગે દેરમ
હમાન્ બંદો જમએ બીશો કમ
બેહરુદ તા પીરો બી શુદ દબીર
નબેશતન્ મન્શરે ચીન્ બર હરીર
બબહુરામ દાહ આન્ જમાન્ દુખતરથ
બદાન્ તા બચીન્ ખાશહ આબેશબરથ
બર આબને ચીન્ બેહઅત આરાસ્તન્
ફેરાવાન્ કોલાહો કમર ખાસ્તન્દ
બદ ગોફત હર કચ કચ ધરાન્ સરસ્ત
બેબખશ ઇન્ મર બીરા ફેરા દરખસ્ત
જોચ અચ કાર ખુર્કો શોકારથ નખૂદ
લમે ગદેશે ફઝગારથ નખૂદ
૪૪ એ ચીની સવારાને ગદેનફરાચ
બબહુરામ બરુદાશતન્દી નેયાચ
હમહ ચીન્ હમી ગોફત મા બન્દઈમ
એ બહુરે તો અન્દર જહાન્ અન્દઈમ
હમી યુરુદ બહુરામો બખશીહ ચીચ
બર બી હર કસી આફરીન્ કરુદ નીચ

તે યુરુસા ભયે અબ્દહા નઝદીક આવવા લાગ્યો-કે બેહરામને પોતાના
દમમાં ખેંચી લીધે.

પણ પેલા બહાદુર મેં એક બંદગી તીર તેની ઉપર માથે-જેથી
તે શીરકપી શરીર લડાઈથી ધરાઈ ગયું.

બેહરામે બીજે તીર તેનાં સર ઉપર માથે-જેથી તેનાં શરીરમાંથી
પાણીની મિસાલ લોહી વહેવા લાગ્યું.

બેહરામે હજી તેનું કૌવત અને લડાઈને ઈરાદો ભેયો-ત્યારે ત્રીજે
તીર તેના પંખ ઉપર માથે.

ચોથી વખતે તેણે પોતાની કમર કમંદમાંથી છૂટી કરી નાખીને તે
બુલંદ પહાડ ઉપર ચઢી ગયો.

અને એક નેઝા તે વિકરાળ પ્રાણીની કમર ઉપર માથે-કે જેથી તે
સખત પહાડ લોહીથી રંગાઈ ગયો.

પછી તે બહાદુર મેં તલવાર ખેંચી અને અબ્દહાનાં શરીરના બે
ફેડા કરી નાખ્યા.

તેનાં તન ઉપરથી સર જુદું કરી તેને ખુવારી સાથ ફેંકી દીધું-
ત્યાર બાદ તે પેલા પહાડ ઉપરથી નીચે ઉતર્યો.

અને યુરુદાલ ખાકાનની નઝદીક ગયો-અને પેલા શીરકપી અબ-
દહાની સધળી વાતો કહેવા લાગ્યો.

આથી ખાકાન અને તેની રાણી તુરત યુરુદી થતાં પેલા પહાડને
મથાળે સૂધી રોતાબ ગયાં.

ચીનના પેહલવાનોમાંથી એક એવો યુરુદાલીનો પોકાર નીકળ્યો-કે
તે પોકારે કરી ગોયા જમીન પણ ફાટવા લાગી.

તેઓએ બેહરામના ઉપર દુઆ કીધી-અને તેની ઉપર પુષ્કળ સોનું
અને ગોહરો વધાવ્યાં.

ચીનના સરદાર ખાકાને તેની સાથ બગલગીરી કીધી-ત્યાર બાદ તેને
“પાદશાહ”નો એલકાબ આપ્યો.

પછી જ્યારે ખાકાને ચીન પોતાના મેહલમાં આવ્યો-ત્યારે તેણે એક
માયાળુ કારોદને પસંદ કીધો.

તેની પાસ રો લેલી દિરમની તેમજ ગોલાઓ અને કમ એવાદા
પોશાકો મોકલી આપ્યા.

તેણે ફરમાવ્યું જેથી મુન્શી તેની નઝદીક આવ્યો અને તેણે રેશમી
કપડાં ઉપર બેહરામ માટેનો ચીનની પાદશાહતનો પવન લખ્યો.

તેજ વખત તેણે પોતાની બેટી પણ બેહરામને આપી-કે જેથી તે
ચીનમાંજ પોતાનું રહેઠાણ કરે.

તેણે ચીનની રાહ રસમ મૂજબનો સરપાચ તૈયાર કીધો-તેમજ પુષ્કળ
કોલાહ અને કમરબંદો મંગાવ્યા.

અને બેહરામને કહ્યું કે “જે કોઈ ઈરાની સરદારોને તું લાયક સમ-
જીતો હોય તેઓને આપ.”

હવે તેને ખાવાપીવા અને શેકાર કરવા સિવાય કશું કામ નહીં હતું-
તેમજ તેને જમાનાની ગદેશનો ગમ પણ નહીં હતો.

ચીનના ગદેનફરાજ સવારો-બેહરામના તાબેદાર થયા.

સધળો તારતરી દેશ બોલવા લાગ્યો કે “અમે તારા બંદા છીએ-
અને તારે માટેજ દુન્યામાં જીવતા છીએ.”

એવી રીતે બેહરામ ત્યાં ખાવા પીવા અને બક્ષેશ કરવા લાગ્યો-સધળા
લોકો તેનીજ તારીફ કરતા હતા.

આગાહી યાત્રતને ખુસરુ અર્
કારે બહુરામ ચૂબીનહુ વ નામહુ
નેવેશતન બખાકાન વ પાસોખે
આન નામહુ.

ખુસરુનું બેહરામ ચોબીનેહનાં કામથી વાકેફ
થવું અને ખાકાન ઉપર નામુ
લખવું અને તે નામાનો
જવાબ મેળવવો.

ચુનીન તા ખખરહા બધિન રસીહ
બરે પાદશાહે દેહીરાન રસીહ
કે બહુરામરા પાદશાહીઓ મન્જ
અર્ચ આને તો બીશરત નામોદંહુ રન્જ
પુર અર્ચ દરોં લમ શુદ્ધ એ તીમારે બિય
દેલશ મશત પીચાન એ કેદારે બિય
હમી રાય હદ બા ખુગોગાન બહમ
બસી ગોફતો અન્દાખર બરુ બીશો કમ
જસે તીરહુ ફરુદ તા શુદ્ધ કબીર
સરે ખામહુરા કરુદ પચકાને તીર
બખાકાને ચીની ચકી નામહુ કરુદ
તો ગોફતી કે અર્ચ અન્દરશ ખામહુ કરુદ
ખુખરત આદરીન કરુદ બરુ ચકુ ખોદાય
કે બિયરત બરુ નીકુઈ રહુતમાય
બરુ આરન્દએ હુરો કયવાનો માહુ
નેશાનન્દએ શાહુ બરુ પીશાગહુ
મજાનન્દએ હરુકે બુચક બદી
કે જાનન્દએ ફરુરએ ચકદી
એ નાદાનીઓ દાનેશો રાસતી
એ કબીઓ અર્ચ કબીઓ કારતી
હમહુ હરત આગાહુ આન ફ ચકીરત
વરા બારે હમતાઓ અખખાચ નીરત
મેયાબહ હરાન કસ કે નીકી બેબેરત
મયાદા કે બે દરતે બહરા બેશીરત
હરાન કસ કે બે રાહે ચકદાન ચુકીહ
સરુ અર્ચ નાસેપાસી મેયાબહ કરીહ
દેગરુ ગોફત બહુરામ ચૂબીનહુ નામ
કે હરુગેચ બગીતી મબીનાહ કામ
ચકી બન્દહુ છુદ શાહુરા નાસેપાસ
ન મેહુતારુ શીનાસો ન ચકદાન શીનાસ
ચકી ખુકો બી નામે બી કામ બુદ
પેદરુ બરુ કરીદશ કે હન્ગામ બુદ
ચુ શાહે બહાન મરુદા બરુકરીહ
હમાન કરુદ કસ ગઉહરુ બીરા સઝીહ
મેહાન નીરત કેદારે બે દર બેહાન
મેયાને કેહાનો મેયાને મેહાન
કસ બીરા નખેરોફત કસ માયહુ બુદ
વગરુ દરુ બેરહુ બરુતરીન પાયહુ બુદ
બનચે તો આમહુ પઝીરફતી અથ
ચુ પુરમાયગાન દરત બેચફતી અથ
કસ બીરા ન બરુ ગીરહુ અર્ચ રાસતાન
નેચમ મન્ બહીન કારુ હમદારતાન

હવે એ સધળી ખખરો ઈરાન ગઈ-અને તે બહાદુર લોકોના પાદ
શાહની નજદીક પહોંચી,
કે “બેહરામને વગર મેહનતે પાદશાહી અને ખજાનો કે જે તારા કરતાં
પણ વધુ છે, તે મળ્યો છે.”
તેની ધાસ્તીથી તે દર્દ અને ગમ ભરેલો થયો-તેનાં કામોથી તેનું
દિલ વળ ખાતું બન્યું.
તે ખુગોગો સાથે મસ્લહત ચલાવવા લાગ્યો-તે બધું ખોલ્યો અને
નાની મોટી બાબતો ઉપર વિચાર ચલાવ્યો.
પછી તેણે અંધારી રાતેજ હોકમ કર્યો જેથી યુન્શી તેની આગળ
આવ્યો-તેણે કલમની નોકને તીરના પચકાન જેવી તેજ બનાવી,
ખાકાને ચીન ઉપર એક નામુ લખ્યું-તું કહે ગોચા. તેનાં ખંજરીજ
તે કલમ બની.

પ્રથમ તેણે એકલા એક ખોદાતાલા ઉપર દુઆ કીધી-કે “તે બલા
છનોજ રસ્તો દેખાડનારો છે.
તે આફતાબ, શનિશ્વર સેતાશ અને માહતાબનો બનાવનારો છે-અને જપ
પાદશાહોને તખ્ત ઉપર બેસાડનારો છે.
જે કાંઈ બદી કરે છે તેને તે શિક્ષા કરનારો છે-તે ખોદાઈ ગળકાટનો
વધારનારો છે.

દરેક રાખસની નાદાની તેમજ બાહોશીથી અને રાસતીથી-બૂઠાણથી
અને અપ્રમાણિકપણથી,
સધળી રીતે તે એકલો એક સાહેબ વાકેફ છે-તેનો કાંઈ મદદગાર
કે સાથી કે ભાગ્યો નથી.

જે કાંઈ કે બલાઈની શોધ કરે છે તે તેને મળે છે-પણ જે બદી
કરવા લાગ્યો હોય તે કાયમ રહેતોજ ના!
જે કાંઈયે કે ચકદાનો માર્ગ પકડ્યો હોય-તેણે નાસેપાસ થવું
નહીં ભેઘયે.”

પછી લખ્યું કે “બેહરામ ચોબીનેહ નામનો રાખસ-કે જે દુન્યામાં
પોતાની મુરાદે કીધી ના પુગતો,
તે પાદશાહનો એક નાફર્માન બંદો હતો-જે નહીં પોતાના માલિકને
કે નહીં ખોદાતાલાને પિછાનનારો હતો.

તે એક તુચ્છ, નનામો અને સાધારણ માણસ હતો-જેને મારા બાપે
વધાર્યો કારણ તેને તે વખતે ગરૂ હતી.

પછી બ્યારે દેશના પાદશાહે તેને વધાર્યો-ત્યારે તેણે તેનીજ ચાલ
ચલાવી કે જેવી તેની યુન્યાદને લાયક હતી.

હવે દુન્યામાં નાના અને મોટાઓની વચ્ચે તેના કરુકો કાંઈ છૂપાં જ
રહેલાં નથી.

જેઓમાં કે મોટાઈ હતી અથવા જેથી અકલ ધરાવતા હતા, તેઓએ
તેને હરકાદી કાઢ્યો.

હવે તે તારી પાસે આવ્યો અને તે તેને આવકાર દીધો છે અને
મોટાઓને છાજતી રીતે તેનો હાથ ધર્યો છે.

પણ સારાં માણસોમાંથી તો કાંઈ એવાનો હાથ પકડેજ નહીં-તેમજ
હું પણ એ બાબતમાં એકમત થતો નથી.

ફરામૂશ કર્દી મગર કારે ઊથ
કે આઝાદી ગરતી એ તીમારે ઊથ
કે અહ બર સરત તાઝેયાનહ
પસન્દીહ નામહ અગર હર કસી
નખાયહ કે બી બર કુની નામે ખીશ
અબહરામ બેદશી આરામે ખીશ
થુ ઈન્ નામહ આરન્દ નજદીકે તુ
બર અન્દીશહ આન્ રાએ તારીકે તુ
ગર આન્ બન્દહરા પાય કર્દહ અબન્દ
ફેરેન્તી બરે મા બુવી સુદમન્દ
વગરનહ ફેરેન્તમ એ ઈરાન્ સેપાહ
અતરાન્ કુનમ રૂએ રઉશન્ સેયાહ
થુ આન્ નામહ નજદીકે ખાકાન્ રસીહ
બદાનગુનહ ગોઝુતારે ખુસ્રવ શનીહ
ફેરેન્તાહહરા ગોઝુત ફદા પગાહ
થુ આઈ બદર પાસોએ નામહ ખાહ
ફેરેન્તાહહ આમહ દેલી પુર શેતાખ
નખૂહ આન્ શમશ જાએ આરામે ખાખ
હમી ખૂહ તા શમઅ રખશાન્ બેદીહ
બદરગાહે ખાકાને ચીની દવીહ
બેયાવરહ ખાકાન્ હમાનગહુ દબીર
અબા ખામહો અરકો ચીની હરીર
અપાસોખ નેવેશત આફરીને મેહાન્
એ મન્ બન્દહ બર કેદંગારે જેહાન્
દેગર ગોઝુત આન્ નામહ બર ખાન્દમ
ફેરેન્તાહહરા પીશ બેશાન્દમ
તો બા બન્દગાન્ ગૂથ જાન્ સાન્ સોખુન્
નઝીબહ અજાન્ ખાન્દાને કોહુન્
કે મેહુરા નદાનહ યકુસર અમેહુ
ન કેહુરા નેશાનહ બર જાથ કેહુ
હમહુ ચીનો તરાન્ સરાસર મરાન્ત
બહથતાહ બર નીચ અકુસર મરાન્ત
નેયમ તા હુદમ મદ પયમાન્ શેકન્
તો બા મન્ યુનીન્ દારેતાનહા મજન્
થુ મન્ દરેતે બહરામ ગીરમ બદરેત
વજાન્ પસ અબહુહ અન્દર આરમ શેકરેત
નખાહહ મરા મરુદમ અચ આમે પાકુ
જેચ અચ પાકુ યજદાન્ મરા નીરેત બાકુ
તોરા ગર ખુઝોર્ગી બેયકુઝાયદી
ખેરહ બીરતર ગર હુદી શાયદી
બરાન્ નામહ બર મોહુર બેન્દહો ગોઝુત
કે બા બાહ બાયહ કે ગદી તો બેકુત
ફેરેન્તાહહ આમહ બનજદીકે શાહુ
અયકુ માહુ કેન્તર બેપયમુહ રાહુ
થુ બર ખાન્દ આન્ નામહરા શહુરયાર
બેપીચીકો તસાન્ શુહ અચ રૂઝગાર
ફેરેન્તાહો ઇરાનેયાન્સા બેખાન્દ
અખુનહાએ ખાકાન્ સરાસર બેરાન્દ
હમાન્ નામહ બેન્દુદો બર ખાન્દન્દ
ખુઝોર્ગાન્ બઅન્દીશહુ દર ખાન્દન્દ

કદાચ તેની વર્તણૂક તું વીસરી ગયલો જણાય છે-કે તેનીજ ચાલને લીધે તું દુઃખી થયો હતો.

કારણકે તેણે તારાં સર ઉપર કેટલાક ચાણક માર્યા હતા-અને જે વાત કોઇનેબી પસંદ પડી હતી નહીં.

તને ઘટવું નથી કે તારાં નામીયું નામ ગુમ કરે અને પોતાતું સુખ બેહરામને હાથ નેચે.

ન્યારે આ નામ તારી નઝદીક આવે-અને તારી સીઆહ થયલી અક્લ પાછી વિચારવત બને,

ત્યારે જો તું તે ગોલામને ક્યાં કરીને-મારી નઝદીક મોકલશે તો તને ફાયદોજ થશે.

નહીં તો હું ઈરાનથી લશ્કર મોકલીશ-અને તરાનનો રોશન રૌઝ સીઆહ કરી નાખીશ."

ન્યારે તે નામ ખાકાનની નઝદીક પહોંચ્યું-અને ખુસરવી એવી રીતની વાતો તેણે સાંભળી,

ત્યારે એલચીને કહ્યું કે "આવતી કાલે સવારે-ન્યારે તું આ દર-બારમાં આવે ત્યારે નામાનો જવાબ માગજે."

એલચી ગબરાટ બરેલાં દિલે પાઝો ફર્યો-તે રાત તેની જિંધ કે આરામ વગરની હતી.

સવાર પડી ત્યાં સૂધી તે થોભી રહ્યો-પછી ખાકાને ચીનની દર-બારમાં ગયો.

તેજ વખત ખાકાને મુન્શીને તોડાવ્યો અને કલમ, સીઆહી અને ચીનાઇ ફેશમી કપડાં જેવું કાગજ મંગાવ્યું.

અને જવાબમાં લખ્યું કે "મુજ તાબેદાર તરફથી દુન્યાના પયદા કરનાર સાહેબ ઉપર ખુઝોર્ગીના જેવી દુઆ હોજે!"

પછી લખ્યું કે "તારા એલચીને મારી પાસે બેસાડી તારાં નામ વાંચ્યું છે.

તું તારા તાબેદારો સાથે એવી રીતની વાતો કરે છે જે તારાં પુરા-તમ ખાન્દાનને લાયકની નથી.

કે તે સધળાઓ સરદારને સરદાર તરીકે સમજતા નથી-અને ચાકરને તેની ઉતરતી જગાએ બેસાડતા નથી.

તમામ ચીન અને તરાન એ સધળું મારું છે-હથતાલમાં પણ મારુંજ રાજ છે.

હું હાલ સૂધીમાં તો કોલ તોડનારો મદ બન્યો નથી-તું મારી સાથ એવી રીતની વાતો ના કર.

જો હું બેહરામનો હાથ મારા હાથમાં પકડું-અને ત્યાર બદ તે વચન તોડું,

તો લોકો મને પવિત્ર બુન્યાદનો ગણે નહીં-મને પાક યજદાન સિવાય કોઇ બીજાની બીક નથી.

જો તને મેઠાઈ મળી છે-તો તે પ્રમાણે તને અક્લ પણ વધારે જોઇતી હતી."

પછી તે નામા ઉપર મોહર કાપી અને બોલ્યો-કે "તને પવનનોજ સાથી થવું જોઇયે (અને તુરત જવું જોઇયે)."

તે એલચી એક મહિનાની અંદર પોતાનો રસ્તો કાપી પાદશાહની નઝદીક આવ્યો.

ન્યારે પાદશાહે તે નામ વાંચ્યું-ત્યારે તેણે પોતા ઉપર પેચ ખામો અને અમાનાનાં કામથી બીવા લાવ્યો.

તેણે કોઇને મોહલી ઈરાનીઓને બોલાવ્યા-અને ખાકાનના સધળા સખુનો તેઓને કહ્યા.

પેશું નામ દેખાડ્યું અને તેઓએ તે વાંચ્યું-ખુઝોર્ગી વિચારમાં પડ્યા.

શુનીત્ર યાકૂત પાસેાખ એ ધરાનેયાન્
કે અય કુરૂરે અવરનેા તાને કેયાન્
શુનીત્ર કારૂહા અરૂ દેલ આસાન્ મગીરૂ
યકી રાય જન્ બા ખેરદમન્દ પીરૂ
એ નામહુ બદીન્ કારૂ તુન્દી મકુન્
મકુન્ તીરફ ઈન્ શમઅ કુરૂરે કોહુન્
શુનીત્ર કુન્ એ ધરાન્ યકી મદે પીરૂ
ખેરદમન્દે ગૂયાઓ ગોદો દબીરૂ
કચ ઈદરૂ બનચ્છીકે ખાકાન્ શવદ
સપુન્ ગૂચરો રાએ ઊ બેશનવદ
બેદાનદ કે બહુરામ રૂએ તુખોસ્ત
કે બૂદો પસ અચ પહુલવાની એ બેરેત
હમી બૂદ તા કારે ઊ ગસ્ત રાસ્ત
ખોદાવન્દશ જાન્ સેપસ અન્દુ ખાસ્ત
શુ નીક નગદેહ અચકૂ માહુ કારૂ
બેમાનદ અસાલી કશદ રૂચગારૂ
શુ બહુરામ દામારે ખાકાન્ બુવદ
અચ બૂદ સોરૂદન્ ન આસાન્ બુવદ
અચર્બી સપુન્ ગોકૂત બાયદ અસી
નેહાની નબાયદ કે દાનદ કસી
વજાન્ પસ શુ બેશનીદ બહુરામ ગોરૂદ
કચ ઈરાન્ બખાકાન્ કસી નામહુ બોરૂદ
બેયામદ દમાન્ પીરો ખાકાને ચીન્
અદ ગોકૂત કચ મેહુતરે બાફરીન્
શનીદમ કે આન્ રીમને બદ હોનરૂ
હમી નામહુ સોઝદ યકૂ અન્દરૂ દેગરૂ
સેપાહી દેલાવરૂ એ ચીન્ અરૂ શુનીત્ર
બદાન્ તા તોરા ગદેહ ધરાન્ જમીન્
બેગીરૂમ બશન્શીરૂ ઈરાનેા રૂમ
તોરા શાહુ ખાનમ બદાન્ મરો બૂમ
બનામે તો અરૂ પારાખાનાન્ બશખ
અરૂમે બધરાન્ કુશાયન્દ લખ
બેબુરૂમ સરે ખુન્નવે બદ હોનરૂ
કે નય પાય બાદા મરૂશ ન સરૂ
શુ મન્ કેહુતરીશ બેખન્દમ મેયાન્
એ બુન્ અરૂ કનમ તોખમે સાસાનેયાન્
શુ બેશનીદ ખાકાન્ પુરૂ અન્દીશહુ ગસ્ત
વરા રૂરૂ દેલ અન્દીશહુ ચૂન્ બીશહુ ગસ્ત
બેખાન્દ આન્ જમાન્ કસ કે બૂદન્દ પીરૂ
સપુન્ગૂચો દાનન્દ હો ચાહગીરૂ
બીશાન્ બેગોકૂત આનમે બહુરામ ગોકૂત
હમહુ રાજહા અરૂ કુશાદ અચ નેહોકૂત
શુનીત્ર યાકૂત પાસેાખ એ કજાનગાન્
એ ખીશાનેા નચ્છીકે બીગાનગાન્
ન કારીસ્ત ઈન્ ખારો દુશવારૂ નીચ
કે અરૂ તોખમે સાસાન્ પુરૂ આયદ કંઠીચ
વલીકેન્ શુ બહુરામ રાનદ સેપાહુ
તુમાયદ અમદે ખેરદમન્દ રાહુ
બધરાન્ અસી દસ્તાદારશ બુવદ
શુ ખાકાન્ યકી પોસ્તો યારશ બુવદ

તેણે ધરાનીઓથી એવો જવાબ મેળવ્યો-કે “એ કથાની તખ્ત અને તાજના અળખાટ!

તું આવાં કામોને સેહલાં ના ગણ-કોઇ છુટ્ટા અક્ષમંદ માણસની યદ સલાહ લે.

નાચુ વાંચીને એ બાબતમાં હુંહંકાઇ ના કરતો-અને આ પુરાણી અળ-કતી બત્તિ ખોખી ના પાડી દેતો.

ઈરાનમાંથી કોઇ કહાપણુવાળો, સુભાષિત બોલનારો, બહાદુર અને બહેલો છુટ્ટો રાખસ ચુટી કાઢ,

કે જે અહીંથી ખાકાનની નચ્છીક જય-તેની સાથે વાતો કરી તેનો બેદ સમજ લે.

જેથી તે નણે કે બેહરામ પહેલાં-કોણ હતો અને પેહલવાની મળ્યા પછી તેણે શું શું કીધું?

ન્યાં સૂધી તેણે કામ બરાબર થયું ત્યાં સૂધી તે થોભી રહ્યો-અને ત્યાર પછીજ પોતાના માલિકને પોતાનો તાલેદાર બનાવવા ચાહ્યો.

જે તે મામલો એક મહિનામાં સુધરે નહીં-તો તે વર્ષની સુદત સૂધી ત્યાંજ થાશે.

ન્યારે બેહરામ ખાકાનનો જમાઈ થયો છે-ત્યારે તેને માટે બૂરં બોલવું એ સેહલી વાત નથી.

હવે તો બહુજ મીઠાસથી વાતો કરવી જોઈએ-અને કોઇને અંદરના બેદથી વાકેફ થવા દેવું નહીં જોઈએ.”

હવે પેલી તરફ ન્યારે પેહલવાન બેહરામે સાંભળ્યું-કે “ઈરાનમાંથી કોઈ ખાકાન ઉપર નાચુ લાવ્યો હતો,”

ત્યારે તે તુરત ખાકાને ચીન આગળ આવ્યો-અને બોલ્યો કે “ઓ પો કુઆને લાયકના સરદાર!

મેં સાંભળ્યું છે કે તે નાલાયક રીમન-એક પાછળ એક નામા મોકલે છે,

માટે તું ચીનમાંથી એક બહાદુર લશ્કર ચુટી કાઢ-કે જેથી કરી ઈરાન અમીનનો મુલક તારો થાય.

હું તલવારથી ઈરાન અને રૂમ લઇશ-તને તે અમીનનો અને તે મુલકનો પાદશાહ બનાવીશ.

રૂમ અને ઈરાનમાં રાતના ચોક્કા કરનારાઓ તારાજ નામને પોાકાર કરશે.

હું નાલાયક પ્રસન્ન સર કાપી કાઢીશ-કારણકે તેના પગ અને સર સલામત રહેતોજ ના!

ન્યારે હું તારી નેકરી માટે કમર બાંધીશ ત્યારે સાસાનીઓની તોખમેને જડમૂળથી ઉખેડી નાખીશ.”

ન્યારે ખાકાને એણે સાંભળ્યું ત્યારે તે અંદેશા બરેલો થયો-અને તેનાં દિલમાં અંદેશો કાંટાની ઝાડી માફક ચૂચવણુ લયેા બન્યા.

તેણે તેજ વખત જે કોઈ કે છુટ્ટાઓ, સુભાષિત બોલનારાઓ, નળ-કારો અને યાદદાસ્ત શક્તિવાળા હતા તેઓને બોલાવ્યા.

તેઓને બેહરામે જે કાંઈ કહ્યું હતું તે કહ્યું-તેમજ સધળો હૂપો બેદ પણુ યુલ્લો કીધો.

ત્યારે તેણે તે દાનાઓથી તેમજ પોતાના સગાઓ, નચ્છીકનાઓ અને ખીલ પારકા લોકોથી એવી રીતેના જવાબ મેળવ્યો,

કે “આ કામ નજીવું નથી તેમજ મુશ્કેલ પણ નથી-કે જેથી સાસાન વંશ ઉપર પાણી ફરી વળે.

તો પણ જો બેહરામ લશ્કર લઈ જાય-અને તું દાનેશમંદ રાખસને સેહલો માર્ગ બતાવે,

તો તું ખાકાન જેવો તેનો મદદગાર અને મિત્ર છે (એમ બહુશે)-તો ઈરાનમાં બેહરામના ધણાક દોસ્તદારો થઈ જશે.

અરુ આપણે બબજતે તો ઈન્ કારૂ જુદ
સુખનહા એ બહુરામ આપણે શીનુદ
સુ બેશનીદ આકાન્ દેશ શ તાજહુ ગરત
બાબ-દીદો અરુ દીગરુ અન્દાજહુ ગરત
અરાન્ અરુ નેહાદાદ ચકુસરુ ગવાન્
કે બુગીદ આપણે દો મદે જવાન્
કે ઝીબહુ અદાન્ હરુદો તન્ મેહુતરી
હમાન્ રન્જ કશી આશદો હરકરી
અચીન્ મેહુતરી ખૂદ ચીનુય નામ
દેગરુ સરુકરી ખૂદ અન્ગુય નામ
ફેરેસ્તાદ આકાન્ યલાન્રા બેખાન્દ
બદીવાને દીનારુ દાદન્ નેશાન્દ

૫૨ ચુનીન્ ગોતુ મેહુતરુ બદીન્ હરુદો મરુદ
કે હુશ્યારુ આરીદ ફો નબરુદ
હમીશહુ બબહુરામ દારીદ અશમ
એ હન્ગામે શાદી એ હન્ગામે અશમ
ચુહરુદાએ જયહુન્ બેગીરીદ પાકુ
એ જયહુન્ બેગરુદન્ અરુ આરીદ પાકુ
સેપાહી દેલાવરુ બધશાન્ સેપોરુદ
હમહુ નામદારોના શીરાને ગોરુદ
અરુ આમહ એ દરુગાહે બહુરામ ફૂસ
દેખે શીદ અચ ગરુદ શુદ આબનુસ
એ ચીન્ ફય ચકુસરુ બધરાન્ નેહાદ
અરુ એ સેન્દારુસ અમહાદ

અને તારાં નસીબની મદદથી એ કામ જલદીથી સરંજમ ઉતરશે-
માટે તારે બેહરામ જે કહે તે સાંભળવું જોઈએ.”
જ્યારે ખાકાને એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેનું દિલ ખીલ્યું-તે હસ્યો અને
અને જુદોજ વિચાર કરવા લાગ્યો.

પછી સધળા પેહલવાનો એ વાત ઉપર આવ્યા-કે “આ કામ માટે
જે જવાન શખસો ચુરી કાઢવા જોઈએ.

કે જેઓ બંને જણા સરદારી કરવાને લાયક હોય-તેમજ તેઓ ખડ-
તલ અને લડાયક હોય.”

હવે ચીનમાં એક ચીનુય નામનો સરદાર હતો-તેમજ બીજો એક
બહાદુર શખસ અંગુય નામનો હતો.

ખાકાને કાંઈને મોકલી તે બંને પેહલવાનોને બોલાવ્યા-અને પગાર
કરવાની કચેરીમાં બેસાડયા.

પાદશાહે તે બંને બહાદુર મદોને કહ્યું-કે “તમે લડાઈને વખતે
હુશ્યાર રહેજો.

તમેા હમેશે શું ખુશહાલીને વખતે કે શું લડાઈને વખતે બેહરામ
ઉપર નજર રાખત. રહેજો.

જયહુન્ નદી આગળના માર્ગે બંદ કરી લેજો-અને તે નદી આગળથી
આસ્માન સુધી ધૂળ ઉડાવજો.”

પછી સધળા નામદારો અને બહાદુર સિહોનું એક દિલાવર લશ્કર
તેઓને સોંપી આપ્યું.

હવે બેહરામની દરગાહમાંથી નગરાંના આવાજ નીકળ્યા-અને લશ્કરની
ધૂળથી ખુશીદનો ચેહરો કાળો પડી ગયો.

સરુદારમદ રોઝને દિવસે બામદાદને વખતે-ચીનથી સધળાઓ ધરાન
તરફ ચાલ્યા.

ફેરેસ્તાદને ખુસરુ ખરરાદે
બર્જીનના નરુદે ખાકાને ચીન્ વ
ચારએ ઊ દરુ કોશતને
બહુરામ ચૂળીનહુ.

ખુસરુએ ખાકાને ચીન આગળ ખરરાદે
બર્જીનને મોકલવો અને તેણે બેહરામ
ચોબીનેહને મારવાનો
ચારો કરવો.

ચુ આગાહી આમહ અશાહે ખુગોરુ
કે અચ બીશહુ બીરુન્ ખરામીદ ગોરુ
સેપાહી બેયાવરુદ બહુરામે ગોરુદ
કે અચ આસમાન રઉશનાઈ બેખોરુદ
બખરુરાદે બર્જીન્ ચુનીન્ ગોતુ શાહુ
કે બુગીન્ બીરુન્ કારૂ અરુ ખાન્ રાહુ
બધરાનો તુરાન્ તો દાના તરી
હમાન્ અરુ બખાનહા તવાના તરી

૫૩ ફેરે ગન્જ બુકુશાદો અન્દાન્ ગોહરુ
બેયાવરુદ શરુશીદો અરુરુન્ કંમરુ
કે ખરરાદે બર્જીન્ દરાન્ બીરુદ આન્દ
હમી દરુ નેહાન્ નામે યહુદાન્ બેખાન્દ
જુ બા હદયહા રાહે ચીન્ અરુ ગેરેકુત
એ જયહુન્ યકી રાહે દીગરુ ગેરેકુત

જ્યારે મોટા પાદશાહ ખુસરુને ખબર મળી કે “પેદુ” વરુ જંગલ
માંથી બાહરે નીકળી ચૂક્યું છે,

પેહલવાન બેહરામ એક ભારી લશ્કર લાવ્યો છે-કે જેણે આસ્માન
ઉપરથી સધળી રોશની ખેંચી લીધી છે,”

ત્યારે પાદશાહે ખરરાદે બર્જીનને કહ્યું-કે “એ કામ માટે તું મુસા-
ફેર બની જા.

ધરાનમાં તેમજ તુરાનમાં તુંજ વધારે દાના છે-વળી બેલાવાની
શક્તિ પણ તારામાં ધણી છે.”

પછી તેણે ખનાનાનો દરવાજો ખુલ્લો કીધો અને એટલાં બધાં ગોહર-
તલવાર અને સોનેરી કમરબંદ બેગા કીધાં,

કે ખરરાદે બર્જીન તે જોઈ ડંગ થઇ ગયો-અને પોતાનાં મનમાં
ખોદાને યાદ કરવા લાગ્યો.

જ્યારે તેણે પેલા હદયા સાથ ચીનનો માર્ગ પકડ્યો-ત્યારે તેણે જ-
હુન્ નદી આગળથી બીજોજ રસ્તો લીધો.

તુ નહીંકે દર્યાહે ખાકાને રસીદ
નેમહ કોઈ બુચનદ બરુ યુગીદ
બહાન તા બેચુદ કે અચ નચે શાહ
ફેરેત્તાદહ આમહ બહીન બાર્યાહ
તુ બેચીદ ખાકાને બેચારેત્ત માહ
બેકરૂદ તા બરુ કુશાદે રાહ
ફેરેત્તાદહ ચૂન શુદ બતંગી ફરાચ
અબાન કરૂ બુચાએ બોદેશ નમાચ
બદ ગોફત હરબહ કે ફર્માન હેલી
બગોફતન અબાન બરુ કુશાયદ ફેલી
બદ ગોફત ખાકાને બચીરીન અબાન
હેલે મરુકમે પીર ગદેદ જવાન
બેચુચ આન સુખનહા કે સુદ અન્દરેત
સખુન ગોફતહ મહઅરેતના ગોફતહ પૂરેત
તુ બરુશદે બર્ખીન શનીદ ધન સોખન
બયાદ આમદેશ ગોફતહાએ કોહન
નુખેરેત આફરીન કરૂ બરુ કેદેબાર
તવાનાએ દારન્દએ રૂચગાર
કે ચર્ખો અમીને અમાન આફરીદ
તવાનાઇએ નાતવાન આફરીદ
યકી ચર્ખે ગદેદહ શુદ બી સોતુન
બેરા નહ બકર્માનશ અન્દર ન ચૂન
બરાન આફરીન ફે ચુનીન આફરીદ
બલન્દ આસમાને અમીન આફરીદ
તવાનાએ દાનાએ દારન્દહ બેરેત
સેપહુરે અમીનરા નેગારન્દહ બેરેત
બચરૂખ અન્દરૂન આફતાબ આફરીદ
શબો રૂએ આરામે ખાખ આફરીદ
તવાનાઈ બેરાતેત મા બન્દઈમ
હમ અચ રાતેલીહાશ બુચન્દઈમ
યકીરા હેલ્લ તાએ તખ્તે બલન્દ
યકીરા કુનદ ખારે કારે નેજન્દ
ન બા આનશ મેહુરે ન બા ઈન્શ કીન
નમી દાનહ ઈન્દ બેચ જહાન આફરીન
કેહાને મેહાન ખાકુરા ઝાદઈમ
બનાકામ તન મરુગરા દાદઈમ
નુખેરેતીન બરુ આયમ એ જગમે બરીન
જહાનદાર તહ મૂરસે બાફરીન
ચુનીન હમ બેરવ તા સરે કયકોબાદ
હમાન નામદારાન કે દારીમ યાદ
તુ કયખુસેલા રેરેતમે નામદાર
બરીન હમ નેશાન તા બએરકન્દેયાર
એ ગીતી યકી દખમહ શાન બૂદ બહુર
અશીદન્દ બરુ ભાએ તયાકુ અહુર
કુનૂન શાહે ધરાન બતન પીશે તોરેત
હમાન શાહે ધરગીન બકમ બીશે તોરેત
બહન્મામે શાહાને બા આફરીન
યેદર માદરશ બૂદ ખાકાને ચીન
બેદીન રૂચ થયવન્દ મા તાહુક બત
હમહ કારૂ બરુ હીમરૂ અન્દાહુક અત

ન્યારે તે ખાકાની દરગાહની નહીંકે જઈ પહેાંચ્યા-ત્યારે તેણે
તપાસ કરી એક સારા જેવા બોલનારાને ચુડી કાઢે.

કે જે ત્યાં જઈ કહે કે “પાદશાહની નહીંકે-એક એલચી આ
આવ્યો છે.”

ન્યારે ખાકાને એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેણે પોતાનું તખ્ત સહુમાર્યું-
અને પછી ફર્માવ્યું જેથી તેને દાખેલ કીધો.

ન્યારે તે એલચી છેક તેની નહીંકે ગયો-ત્યારે તેણે પોતાની અબાન
બોલતી કીધી અને તેને નમન કીધું.

તે બોલ્યો કે “ન્યારે તું હુકમ આપશે-ત્યારે આ નોકર બોલવા
મટે અબાન બોલશે.”

ખાકાને તેને કહ્યું કે “શરીર અબાને કરીને-બુઢા મર્દનું દિલ પણ
જવાન બને છે.

તું તેવાજ સખુને બોલ કે જેમાં ફાયદો હોય-બોલેલા સખુને મગજ
જેવા છે અને નહીં બોલાયલા સખુને પાશી કાઢલાં સમાન છે.”

ન્યારે ખરરાહે બર્ખીન આવ્યા સખુને સાંભળ્યા-ત્યારે તેને આગળી પદ
વાતો યાદ આવી.

તેણે પહેલાં સર્વ શક્તિમાન સાહેબ અને અમાનને પાયદાર રાખ-
નાર બોદાતાલા ઉપર હુઆ કીધી,

કે “જે સાહેબે આસ્માન, અમીન અને અમાને પયદા કીધો-શક્તિ
અને નબળાઈ પણ તેજ સાહેબે પયદા કીધી.

તે સાહેબથીજ એક વગર ટકાએ ફરતો આસ્માન હશે થયો-તેના
હોકમમાં કોઈ પણ ચૂનોચેરા છેજ નહીં.

જે સાહેબે આડું આડું પયદા કીધું, જે સાહેબે ખુલ્લું આસ્માન
અને અમીન પયદા કીધી, તે સાહેબ ઉપર આફરીન હોને!

તેજ સાહેબ ફરક રીતે શક્તિવાન, સખુન બહુનારો અને સર્વની સંબાળનો
લેનારો છે-તેજ સાહેબ આસ્માન અને અમીનને સહુગારો આપનારો છે.

તેજ સાહેબે આસ્માન ઉપર આફતાબ પયદા કીધો-રાત, દિવસ,
આરામ અને બેધ પણ તેજ સાહેબે પયદા કીધી.

સધળી શક્તિ તેજ સાહેબને છે આપણ તો તેના બંદા હિયે-તેનીજ
રાસ્તીના વખાલુનારો હિયે.

તે એક જણને તાજ અને ખુલ્લું તખ્ત આપે છે-ત્યારે બીજને ખુવાર,
રડતો અને ગમગીન બતાવે છે.

તેને એકની સાથ મોહબબત કે બીજની સાથ કીને પણ નથી-આ
સધળો બેદ બોદાતાલા સિવાય કોઈ બહુલું નથી.

આપણે નાના અને મોટા ખાક થવા મટેજ પયદા થયા હિયે-અને પપ
આપણી મરજ ઉપરાંત આપણાં શરીર મોતને હવાલે કર્યાં છે.

પહેલાં હું મોટા પાદશાહ જમશીદ અને તારીફ લાયકના પાદશાહ
તેહમૂરસ ઉપર આઈ છું.

એવીજ રીતે તું કયકોબાદ સુધી તેમજ બીજ નામદાર પાદશાહો
કે જેઓની યાદ રાખ્યે હિયે, ત્યાં સુધી તું ચાલ.

પછી કયખુસર અને નામદાર દરતમ જેવાઓ સુધી-તેમજ એ પ્રમાણે
અરકદિયાર સુધી ટું ભ,

તો એ સધળાઓને હિરસે આ હુન્ગ્યામાંથી એક દખ્ખુજ આવ્યું છે-
તેઓએ તયાકીની જગ્યાએ ઝેહર ચાખ્યું છે.

હમણા તો ધરાનનો પાદશાહ પોતાનાં દિલ સાથ તારીજ સગાઈ
ધરાવે છે-અને તારી અઢી તેમજ પડતીમાં તે ખુશી અને દિલગીરી માને છે.

ધરાનના વખાણ પામેલા પાદશાહોના વખતમાં-તેઓનો મમાવો
ખાકાને ચીનજ ગણતો હતો.

હાલ આપણનો સંબંધ નવોજ થયો છે-અને સધળી વાતજ ફેરવાઈ
ગઇ છે.

એ પીરૂચર આકરીને તો બાહ
સરે તાજદારાન્ જમીને તો બાહ
હમી ગોકૂતો ખાકાન્ બહુ દાહ ચૂથ
બહુ ગોકૂત કય મહે દાનેશ ફરેથ
૫૬ અઈશન્ અગર નીચ ભેજ તૂ કસરેત
શેનાસન્દએ આસમાન્ ઊ બસરેત
દશન્ કાખ બધ બેપદાંખતશ
બનશીકીએ ખીશ બેન્શાખતશ
અકર્માને ઊ હથહા પીશ બોરૂ
ચકાયકુ બગન્નરે ઊ બરુ શુભોરૂ
બહુ ગોકૂત ખાકાન્ કે બી ખાસેત
મખાદી તો અન્દર જહાન્ કાસેત
ગર અચ મન્ તો ખાલી પચીરેકૂત ચીચ
બેગુ તા પચીરમ મન્ ઇન્ ચીચ નીચ
બગરૂનહ તો અચ હથહા રઉશન્ તરી
અદાનદગાન્ અરુ સરાન્ અકસરી
ચકી ભએ ખોરુરમ બેપદાંખતશ
એ હરુ ગૂનએ ભમહા સાખતશ
બખાને શોકારે બખચમે બમચ
બનચદીકે ખાકાન્ છુદી નીકુપય
હમી ભેરેતો રૂઝીશ ખાલી ચેનાકૂત
અમદી અગોકૂતાર અન્દર ચેનાકૂત
બહુ ગોકૂત બહુશમ બહુ ગઉહરેત
એ અહુરીમને બહુ કુનેશ બહુ તરેત
૫૭ ફેરશદ જહાનદીદગાન્ અચીચ
કે આન્ ચીચ ગોકૂતન્ નેચર્હ પેશીચ
વરા હોરુચે તાજવરુ બરુ કરીદ
અર્ઝશ એ ખુરશીદ અર્તરુ કરીદ
નદાનેરેત કસ દર જહાન્ નામે ઊય
અગીતી બરુ અમદ હમહુ કામે ઊય
છુ ફર્માન્ રવા શુદ એ ફર્માને ઊય
બેરુન્ આમદ અચ અહુદો પયમાને ઊય
અશાહનશહી સરુ બરુ આવરુદ રારેત
કે ઇરાને તૂરાન્ સરાસરુ મરાસેત
અગરુ બા તો બેસ્યારુ ખૂબી કનહ
અકર્માન્ પયમાને તૂ બેરકનહ
ચુતાન્ હમ કે બા શાહે ઇરાન્ શેકરેત
ન ખુસ્તવ પરસેતો ન ચકદાન્ પરસેત
ગરુ ઊરા ફેરેતી બનચદીકે શાહુ
સરે શાહે ઇરાન્ બરુ આરી બમાહુ
વકાન્ પસ હમહુ ચીને ઇરાન્ તોરાસેત
નેશસેતનશહુ આન્ ભા કુની કત હવાસેત
ચુ ખાકાન્ શનીદ ઇન્ સખુન્ ખીરહુ ગસત
દો ચરમશ એ દીદારે ઊ તીરહુ ગસત
૫૮ બહુ ગોકૂત ઝીન સાન્ સુખુન્હા મગૂચ
કે તીરહુ કુની નજદે મા આખુન્હા
નયમ મન્ બહુઅઝીશો પયમાન્ શેકન્
કે પયમાન્ શેકન્ ખાકુ ચાંબહ કંદન્
ચુ બેશનીદ ખુરશદે બર્ઝાન્ ચોખુન્
બેદાનેરેત કાન્ તાજગી શુદ કાહન્

ફતેહમદી આપનાશ સાહેબ તરફથી તારા ઉપર હુઆ હોન્-અને
બીબ પાદશાહોનાં સર તારા પગ નીચે હોન્ !”

તે એ પ્રમાણે બોલતો હતો અને ખાકાન સાંભળતો હતો-પછી ખાકાને
તેને કહ્યું કે “ઓ દાનાઈ આપનારા મહે !

જે ઇરાનમાં તારા સિવાય કોઈ બીબે હોય-તો આરમાનની ચાલને
બાંધવા માટે તે એકલોજ બસ છે.”

પછી તેને માટે મેહલમાં એક જગ્યા તૈયાર કીધી-અને તેને પેતાની
નજદીકે બેસાડેલા.

તેના હુકમ પ્રમાણે પેલો હથેલા ખાકાનની નજદીકે લઈ જઈ-તેને રૂપબો
તેના ખજાનચીને ગળી આપ્યો.

ખાકાને તેને કહ્યું કે “ખજાના વગર-ફુન્યામાં તું ફુખી ના રહેતો.

અગરજે તું મારી તરફથી કોઈ પણ ચીજ કપૂત કરશે-અને તે તું
માગશે, તોજ હું આ સપથું કપૂત કરીશ

નહીં તો એ હથેલા કરતાં તો તું પોતેજ વધારે કીમતી છે-અને
અકલમદોનાં સર ઉપરનાં તાજ જેવા છે.”

તેને માટે એક મુંદર જગ્યા ખાલી કીધી-અને ત્યાં ભતભતનાં કપ-
ડાંઓ પાંચથોં.

શું ખાણું ઉપર કે શું શિકારમાં કે ખુશીની મજલેસમાં અને અમ-
નોશીમાં-તે નેક કદમનો ખરારો બર્ઝાન ખાકાનની નજદીકજ રહેવા લાગ્યો.

તે તક સોધતો હતો પણ એકુ દિવસ ખાકાનને એકલો મેળવી શક્યો
નહીં-પણ રોન્ટે તેણે હિંમતથી બોલવા માટે શિતાબી કીધી.

તેણે ખાકાનને કહ્યું કે “મેહરામ બૂરી બુન્યાદને છે-તે બૂરાં કામ
કરનાર એહરેમન કરતાં પણ વધારે બૂરા છે.

જે ચીજનું બેયાન કરે તો તે ચીજ દમશીને કામની નહીં જણાય-તે
ચીજને માટે ફુન્યાના અનુભવી માણસોને તે વેચવા નીકળ્યો છે

તેને તાજવર પાદશાહ હોરમઝદે દરજ્જા ઉપર ચઢાવ્યો-તેનો દરજ્જો
ખુરશીદ કરતાં પણ વધારે ઊંચે ચઢાવ્યો.

ફુન્યામાં કોઈ તેને બળવું હતું નહીં-હોરમઝદની મદદથીજ ફુન્યામાં
તેની તમામ મુશદ બર આવી.

અને બ્યારે તે પાદશાહનાજ હોકમથી તેને હકૂમત મળી-ત્યારે તેનાંજ
કર્માન અને કોલથી કરી બેઠો.

અને એકદમ પાદશાહી કરવા માટે સર ઉઠાવ્યું-અને બોલ્યો કે
‘ઇરાન અને તૂરાન સપથું માર્જ છે.’

તારી સાથે પણ તે ગમે એટલી ખૂબી કરશે તોપણ શેવટે તારું
વચન તોડશે,

જેમકે તેણે ઇરાનના પાદશાહવું વચન તોડ્યું છે, તેમજ તે તારું
તોડશે તે નથી પાદશાહનો તાબેદાર કે નથી ચકદાનનો તાબેદાર,

તેને જો તું પાદશાહની નજદીકે મોકલે-તો તું ઇરાનના પાદશાહવું
સર માહતાબ સુધી જાય ચકાવે.

અને પછી તમામ ચીન અને ઇરાન તારુંજ છે-જ્યાં તું ચાહે ત્યાં
રહી શકે.”

જ્યારે ખાકાને આ સપથો સાંભળ્યા ત્યારે અજબ થયા-તેનાં મોં
ઉપરની બન્ને આંખો સીઆહ થઈ.

તે બોલ્યો કે “તું એવી વાતો કરતોજ ના-કે જેથી તું મારી નજ-
દીકે આવજ ખાલી બેસ

હું બૂર વિચારનારો કે વચન તોડનારો નથી-કાશુકે વચન તોડનાર
ખાકાનું કંદન મેળવે છે.”

જ્યારે ખરારો બર્ઝાને એવા સખુન સાંભળ્યા-ત્યારે તે સમજ થયા
કે કામ બગદી ગયું છે.

અખાકાને ચીન્ ગોક્ત કથ શહુ નેજાહ
અદીનસાન્ સુખુનહા એ આરી અયાહ
તારા શાહુ બેહુતર એ ચૂબીનહરેત
કે શાહત યકી ખીશે દીરીનહરેત
અખરુશ ખાકાન્ દેગર ખાર ગોક્ત
કે ઈન્ રાજ બીરુન્ કુનમ અજ નેહાકૂત
અગર કંથસરે રૂમ પયમાન્ શેકરેત
અબા ખુલ્લવ આનગહુ કે પયમાન્ બેબરેત
મરા નીજ શાયહ કે ચૂનાન્ કુનમ
અબા ગોઈ અહુરામ ફરેતાન્ કુનમ
મરા હમથુ ખુલ્લવ હઝારાન્ રેહીરેત
હમથ ગઈહર અજ માયએ ફરેહીરેત
નેયાગરુહ શાહે તોરા શાહે રૂમ
એપોદશ વરા હરકેરા ગન્ઝો ખૂમ
થુ અહુરામે જન્ગી કે અજ જન્ગે ઊય
અહુતર નવીસન્ ફર્હંગે ઊય
મરા હરેત દામાઝે આઝરૂમ જૂય
એ ચૂનહુ કશમ સર એ પયમાને ઊય
દેગર ખારહુ ખરુશ દેલ તન્ગ શુહ
અચારહુ ફરુન્ સૂએ નયરન્ગ શુહ
અન્દીરાહુ બા ખીરતન્ ગોક્ત મરુહ
કે ખાકાન્ નખાહફ અમાન્ યાહ કરુહ
કે અહુરામ દાદશ અઈરાન્ તુવીહ
સખુન્ ગોક્તને મન્ શયહ ખારે બીહ

થુ ઉરમીદે ખાકાન્ અરૂ તીરહુ ગશત
અબીચારગી સૂએ ખાતુન્ યુઅરેત
હમી જુરેત તા ધીરેત નજદીકે ઊય
કે રઉશન્ કુનહુ જાને તારીકે ઊય
યકી કંબોદાઈ અદરેત આમદશ
હમાન્ નીજ બા ઊ નેશરેત આમદશ
સુખુનહાએ ખુલ્લવ અહુ યાહ કરુહ
દેલે મદે બી ખરુ અરાન્ શાહ કરુહ
કે નજદીકે ખાતુન્ મરા ફરેતગીર
અદાન્ તા શવમ અરુ દરશ અરુ દબીર
અહુ ગોક્ત આન્ ચારહુગર કંબોદાઈ
કજ આરુહા નેયાહફ અમાય
કે અહુરામ ચૂબીનહુ દામાઝે ઊરેત
વજૂયરેત અહુરામરા મહઝા પૂરેત
તો મદે દબીરી યકી ચારહુ સાજ
વઝીન્ નીજ બા ખાહ હુકુશાય રાજ
થુ ખરુશદે અર્જીન્ શનીહ ઈન્ સખુન્
ન સર દીહ તીમારે ઊરા ન ખુન્
યકી વરુક શુહ પીર નામશ કહુન્
કે વુકાન્ વરા દારતન્દી અબુન્
હમી પૂરેતીન્ બુહ પૂરીદનશ
એ અર્જન્ ખુદી નીજ નૂરીદનશ
અતન્ બુહ ખીશે મકાતુરહુ યઊ
સરશ બુહ એ અહુરામ ફરુ ગોક્તચૂય

તેણે ફરી ખાકાને ચીનને કહ્યું કે “આ પાદશાહી બુન્ધાદના સખસા-
તું એવી રીતના સખુનો શા માટે બોલે છે ?

તારા બાબમાં તો ચોખીનેતા કરતાં તો પાદશાહજ બલો છે કે જે
પાદશાહ તારો એક બંદો ખેંચી છે.”

ખાકાને ખરરાદે અર્જીને બીજી મરતમે કહ્યું-કે “હું મારાં દિલને
બેદ ઝાહેર કરી કહું છું,

કે જે ક્યસરે રૂમે જે વખતે કે ખુસર સાથ કોલકશાર કીધા તે વખતે
તેની સાથનો કોલ તોડી નાખ્યો,

તો શું મને પણ લાયક છે કે તેમજ કર-અને પેલસવાન બેહરામ
સાથ ફરેબ રથું ?

ખુસર જેવા તો મારા હઝારો નોકરો છે-તેમજ મારે ‘ખાન્દાન દબ-
દબાભરી બુન્ધાદથી ઘટરી આવેલું છે.

તારા શાહને રમના પાદશાહે કહ્યું દુઃખ દીધું હતું નહીં-તેને લશ્કર,
મુલક તથા ખજાનાની મદદ આપી હતી,

તો લડાયક બેહરામ જેવા કે જેની લડાઈ માટીની-અને જેની વિદ્વતા પદ
માટે ફક્તરોમાં નોંધ લેવાય છે,

અને જે મારો જમાઈ અને સુલેહનો ફેલાવનારો છે-તેના વચનથી
હું કેવી રીતે સર ફેરવું ?”

ખરરાદ બીજી મરતમે પણ દિલગીર થઈ ગયો-હવે તે કાંઈ પણ ઉપાય
કરવામાં ફરેબ દેવા તરફ ઢળ્યો.

તે વિચાર કરતાં પાતાનાં મનસે બોલ્યો-કે “ખાકાન ગયલા વખ-
તની વાતો કરવાનો નથી.

કારણકે બેહરામે તેને ધરાન આપવા માટીની આશા આપેલી છે-
તેથી મારે તેની સાથ વાત કરવી એ બેદનાં ઝાડને ફળ લાગવા જેવું
થરો (યાને ફેકટ જરો).”

જ્યારે ખાકાન તરફથી કાંઈ પણ આશા તેને નહીં મળી-ત્યારે લાચા-
રીએ તેના વિચાર રાણી તરફ ફર્યા.

તે શોધ કરવા લાગ્યો કે “તેણીની નજદીક કોણ કોણ રહે છે-કે જેનાથી
રાણીનો છવ ખુશદાલ બને છે ?”

એમ કરતાં એક કારભારી તેને મળી આવ્યો તેમજ તેની સાથ તેને
ઠકવું બેસવું પણ થવા લાગ્યું.

તે તેની આગળ ખુસરની વાતો કરવા લાગ્યો-અને તેમ કરી તે ફાયદા
વગરના સખસતું દિલ ખુશદાલ કરવા લાગ્યો.

તે બોલ્યો કે “રાણીને તું મારી લલામણુ કર-કે જેથી હું તેણીના
મેહલમાંના મુન્શી બનું.”

ત્યારે પેલા યુક્તિબાજ કારભારીએ જવાબ દીધો-કે “તે રાણીથી તારી ૧૦
આવી રીતની મતલબ પાર પડશે નહીં.

કારણકે બેહરામ ચોખીનેહ તેનો જમાઇ થાય છે-અને તે રાણીથીજ
બેહરામને મજબૂતી છે.

તું શીખેલા બણેલો છે તો કાંઈ બીજીજ યુક્તિ કર-અને આ વાતની
ખબર પવનને પણ પડવા દેતો ના.”

જ્યારે ખરરાદે અર્જીને એવું સાંભળ્યું-ત્યારે પેલાની દિલસોઝીયું ધડ
કે પૂહડું તેને ફેખાયું નહીં.

હવે એક કલ્પ નામનો ખુદો વુર્કી હતો-કે જેને સધળા વુર્કીઓ
ધણીજ હલકો ગણતા હતા.

તેના સધળો પેરાક આમડાનો હતો-અને તેનો ખોરાક પણ બાજ-
રીનો હતો.

તે મકાવરેહનો સગો થતો હતો-જેથી તેવું સર બેહરામને માટનાજ
વિચારથી બરેહ હતું.

હમીશહ બહેલ કીને ઊ દાસ્તી
જમાન પુર એ નહીને ઊ દાસ્તી
મકાતુરહ ચૂન મશત ફેરતહ બખાર
અખર દસ્તે બહુરામ આન ફરગાર
કહુનરા દેલ અચ દરહ જુશાન બુદી
શબો ફચ અચ ધમ ખેડુશાન બુદી
૧૧ કરીશ ફેરેતારો ઊરા બેખાન
બદાન નામવર જયગાહશ નેશાન
મરૂશ ફેરમ દારો દીનાર દાહ
હમાન પૂરશો બુર્હ બેસ્તાર દાહ
ચુ ખર આન નેશસ્તી વશ ખાન્દી
બરે નામદારાનશ બેન્શાન્દી
પુર અન્દીશહ બુર્હ મર્દ બેસ્તાર દાન
રોશીખા હેલો જીરકો કારદાન
વજાન ફચ બા કહખોદાયે સરાય
એ ખાતુને ચીની હમી ગોકૂત રાય
હમાન પીરો ખાકાન બરૂએ બશખ
ચુ રફતી હમી દાસ્તી બેસ્તહ લખ
ચુનીન ગોકૂત બા મેહુતર આન મર્દ પીર
કે ચૂન તુ સરકાચ મર્દ દબીર
અખર દર ખેરેશ્કીત બહુરહ બુદી
વગર નામત અચ દર શહુરહ બુદી
યકી તાજ બુદી અજાન ખર સરશ
બબીજહ કે બીમાર શુહ દુખતરશ
બદ ગોકૂત કીન દાનેશમ નીચ હસ્ત
ચુ બુર્હ બેસાયમ બરીન કાર દસ્ત
૧૨ બેશુહ પીરો ખાતુન દવાન કહખોદાય
કે દાના ખેરેશ્કી નવ આમદ બજાય
બદ ગોકૂત શાદાન ઝીઓ નૂશ ખર
બેયારશ મખાર અન્દરીન કાર સર
બેયામદ બખરારે બર્જાન બેગોકૂત
કે ધન રાચ બાયદ કે દારી નેહોકૂત
બેવર પીરો ઊ નામે ખુદરા મચૂય
ખેરેશ્કી કુન અચ ખીશતન તાજહ ફચ
બનજદીકે ખાતુન શુહ આન ચારહુગર
તબહુ દીદ બીમારે ઊરા બેગર
બેકરમુહ તા આબે નાર આવરદ
હમાન તરરએ જુયખાર આવરદ
કુલ તરરહુગર કારની ખાનદશ
તપશ ખાત તચ કહખ બેન્શાનદશ
બકર્માને યજદાન ચુ શુહ હસ્ત ફચ
શુહ આન દુખત ચૂન માહે ગીતી ફેરુચ
બેયાવરદ દીનાર ખાતુન એ ગન્જ
યકી બહરહો જામહુ ઝરબકૂત પન્જ
બદ ગોકૂત કીન નાસજાવાર ચીચ
બેગીરો બેખાહુ આનબે બાયહત નીચ
૧૩ ચુનીન દાહ પાસેખ કે ધનરા બેહાર
બેખાહમ હરાનગહ કે આંબદ બકાર
વજાન ફચ બહુરામ શુહ તા અમરવ
બેયારસ્તે લશકર ચુ પરે તજરવ

તે હમેશ પોતાનાં દિલમાં તેનેજ કીને રાખતો હતો-અને તેની
જમાન તેને માટેની લઅનતથીજ બરેલી હતી.

જે દાહડેથી કે મકાતુરહ બેહરામના હાથ ઉપર ખુવારીથી માથે
ગયો હતો,

તે દહાડેથી કલનનું દિલ દુઃખથી ઉરકેરાયહું હતું-અને રાત દિવસ
તે ગમથી પોકારતો હતો.

આથી ખરારદે એક જબુને મોકલી તેને તેડાવી મંગાવે-અને સારી
જગ્યાએ તેને મેસાડે.

તેને દિવસ અને દીનાર બહેરા કીધા-તેમજ ધણીક કપડાં અને ખોરાક
પણ પુરો પાડે.

ન્યારે પોતે ખાણ ઉપર બેસ્તો ત્યારે તેને બેલાવતો અને તેને
પોતાના નામદારીની પાસે મેસાડતો.

તોપણ તે ફરવાર, સખરીવાળો, દાના અને અનુભવી મર્દ અંદેરા
બરેલોજ રહેતો હતો.

પેલી તરફ પેલા મેહલના કારભારી સાથ ચીનની રાણી માટેની વાત-
ચિન રાખતો હતો.

તેમજ ન્યારે તે રાત દહાડે ખાકાનની નજદીક જતો ત્યારે તે એ
ખાખતની કરી વાત કાઢતો ન હતો.

એક દહાડે પેલા બુદા મર્દ ખરારદને કહ્યું કે “તારા જેવો એક
નામદાર વિદ્વાન રાખસ,

જે હવાદમાં કંઈ સમજતો હતો અને તારું નામ દૂર દેશથી વખ
લાયહું હતે,

તો તેને લીધે તું તેણીનાં સર ઉપરનું એક તાજ બનતે-કારણકે
રાણીની બેટી ખીમાર પડી છે.”

ખરારદ બોલ્યો કે “તે વિદ્યા પ્રબુ હું ધરાઈ છું-જે તું કહે તો હું
એ કામ ઉપર હાથ નાખું.”

તે કારભારી દોડતો કે રાણીની આગળ ગયો-અને કહ્યું કે “એક નવો
દાનાઈ બરેલો વેદ આવ્યો છે.”

રાણી બોલી કે “તું ખુશહાલ જીવતો રહેજે અને સારી રોઝી મેળ-
વજે-આ કામમાં જરા પણ દીવ કયાં વગર તેને લઇ આવ.”

પેલા શખસે આવીને ખરારદે બર્જાનને કહ્યું કે “તને ઘટે છે કે આ
બેદ છૂપો રાખે.

તું તેણીની નજદીક જા પણ પોતાનું નામ ના કહેતો ત્યાં તું ખુશ-
હાલ પોતાનું વેદુ ચલાવ.”

તે યુક્તિબાજ રાખસ રાણીની નજદીક ગયો-તેણે તે ખીમારનું કહેલું
ખરાબ થયલું જોયું.

તેણે દાઢમનો રસ કાઢી લાવવાનો તેમજ નહીને કિનારે થતી બાઇ
લાવવાનો હેતુમ કીધો.

કે જે બાઇને બાઇવાળો “કારની” કરીને કહે છે-અને જે દિલની
ગર્મીને નરમ પાડી દીધે છે.

ખુદાના હુકમથી ન્યારે આક દહાડા વીયા-ત્યારે તે બેટી દુન્યાને
રોનાર કરનાર માહતાબ જેવી પાછી બની.

આથી પેલી રાણી પોતાના ખજાનામાંથી દીનારની એક થેલી અને
પાંચ કરાળી પોરાક લઇ આવી.

અને બોલી કે “આ નઠવી જેવી ચીજો-તું લે અને બીજું જે જોઇયે
તે માગ.”

ત્યારે ખરારદે એવો જવાબ આપ્યો કે “એ ચીજોને તારીજ પાસે
રહેવા દે-ન્યારે મને કામ પડશે ત્યારે હું માગીશ.”

હવે પેલી તરફ બેહરામ રાની મરધાની પાંખ માફક લશકર સંચારી
મર્દ સૂધી ગયો.

કસ આમદ બખાકાન કે અચ તુકેં ચીન
મમાન તા કસ આયદ બઈરાન હમીન
કે આખાહીએ મા બખુતેવ બરદ
વરા માન સખુન હદયએ નવ બરદ
મનાદીમરી કંદુર ખાકાને ચીન
કે બી મોહુરે મા કસ બઈરાન હમીન
શવદ મન મેયાનશ કુનમ બર દુનીમ
બચદદાન કે નકુશમ ઊરા બેસીમ
હમી બુદ બરુશા બર્જીન હે માહુ
હમી દાશત આન રાહદાર નેમાહુ
બતંગી દેલ અન્દર કલુનરા બેખાન્દ
બદાન નામવર પીશગાહશ નેશાન્દ
બદ ગોફત રૂઝી કસ અન્દર બેહાન
નદારદ દેહી બી ધમ અન્દર નેહાન
તો નાને જવો અઝને પૂરતીન
ફેશવાન બેબેરતી એ હર કસ બચીન
કુનુન પુર્દનીહાત નાનો બરહુ
હમાન પૂરીશત ભમહાએ સરહુ
ચુનાન બુદ ચકુચનો અકુનુન ચુનીન
એ નકીન શાનીદીએ ચેહુ આફરીન
કુનુન રૂઝગારે તો બર સહ ગુઝશત
હમાના કે સાહે તો બેસ્થારુ ગશત
યકી કારુ દારમ તોરા બીમનાકુ
અગર તખત યાબી અગર તીરહુ ખાકુ
સેતાનમ ચકી મોહુરે ખાકાને ચીન
ચુનાન રવ કે અન્દર નવર્દી હમીન
બનચદીકે બહુરામ આયદ શુદન
અમર્ત ફેશવાન બેખાયદ શુદન
બેપૂશી હમાન પૂરતીને સેયાહુ
યકી કારુ બેસ્તાનો બેન્વરદ શહુ
નેગહુ દાર અચ માહુ બહુરામ રૂઝ
બેરવ તા દરે મર્દ ગીતી ફેરૂઝ
વય ધન રૂઝરા શૂમ દાનહ બક્રાલ
નેગહુ દાશતરતીમ બેસ્થારુ સાલ
નખાહદ કે અન્બૂહુ બાશદ બરશ
બદીબાએ રૂમી બેપૂશદ બરશ
ચુનીન ગૂચ કંઠ દુખતે ખાકાન પચામ
રસાનમ બરીન મેહુતરે શાહકામ
હમાન કારુ દર આરતીન બરહનહુ
હમી દાર તા ખાનહત ચકુ તનહુ
ચુ આઈ બનચદીકે ચૂબીન ફેરાચ
ચુનીન ગૂચ કાન દુખતરે સરફરાચ
મરા ગોફત ચુન રાચ ગૂઈ બપૂશ
અખુનહા એ બીમાનહુ મરદુમ બેપૂશ
ચુ ગૂચદ એ શહરત બા મન બેગૂચ
તો બેશતાબો નચદીકે બહુરામ પૂચ
બેહન કારો નાકુશ સશસરુ બેદર
વજાન પચ બેજહુ મરુ બેયાબી ગુઝર
હરાન કસ કે આવાએ ઊ બેરનવદ
એ પીરી સેપહુબુદ બખાખુર દવદ

એક માણસે આવી ખાકાને બબર છાપી કે “તું” ટુરકેસ્તાન અને ચીનમાંથી કોઇને પણ ઈરાન તરફ જવા દેતો ના.

નહીં તો કે તે આપણી સધળી બબર ખુસરવી આગળ લઈ જશે-અને તેને આપણી વાતોનો નવો હૃદયે આપશે.”

આથી ખાકાને ચીને દાંડી પીઠાવી-કે “મારી પર્વાનગી વગર કોઈ ઈરાન હમીનમાં,

દાખેલ થશે તો હું તેની કમરના બે દંડડા કરીશ-પાક ચઢાવના કસમ કે હું તેને ગમે એટલીબી દંડની રકમથી જતો ખૂશીશ નહીં.”

ખરસાદે બર્જીન ત્યાં બે મહિના થોભી ગયા-તે સધળી વાતો છપીજ રાખતો હતો.

હવે તેણે આવી મુશ્કેલીના વખતમાં કહ્યુંને બોલાવ્યો-અને તેને બેચી બેડક હપર બેસાડયો.

અને બોલ્યો કે “આ દુન્યામાં કોઈ શાસ્ત્ર એક દહાડાબી ગમથી નિરાણો રહેતો નથી.

તેં જવની અને બાજરીની રોટલી તેમજ પેહેરવા માટે ચામડાં-ચીનમાં દરેક પાસથી ધણાં ગાંધ્યાં હતા,

હવે તારો ખોરાક રોટલી અને હલવાનનો બન્યો છે-તેમજ તારો ૬૪ પોશાક સારાં સારાં કપડાંનો થયો છે.

થોડાક વખત તેમ હતું અને હવે એમ બન્યું છે-તેં કેવી કેવી લયનતો સાંભળી હતી અને હવે કેવી તારીફ સાંભળે છે?

હાલ તારી કમર સો હપરની ચઇ-અને બેશક કે તને ધણાં વર્ષ બરાઇ ગયાં છે.

હમણા મને તારે માટેનું એક ધારતી ભરેલું કામ આવી પડ્યું છે-જેમાં અગર તું તખત મેળવે કે ચાતો સીઆહ ખાક મેળવે.

હું ખાકાને ચીનની પર્વાનગી મેળવું-અને પછી તું એવી ઝડપે ભ કે બળે સધળો રસ્તો પુરોજ પ્રીધી.

તને બેહુરામ આગળ જવું બેઠયે-અને મર્વામાં ધણો વખત થોભવું બેઠયે.

પેહુજ કાળું ચામડું પેહેરને-સાથે એક છરી લેને અને તારો રસ્તો કાપને.

અને મહિનાનો બેહુરામ રોઝ આવે તે વખતે ધ્યાન રાખને-તે દહાડે તે દુન્યાને રોશન કરનારા મર્દની દરગાહમાં જને.

તે એ દહાડાને ધણોજ નેહરતી ગણે છે-એમ હું ધણાં વર્ષો તલક બેતો બાળ્યો છું.

એ દહાડે લોકો તેની આગળ ભય એવું એ ચાહતોજ નથી-તે વખતે તે રૂમી રેશમી કપડાંનો પોશાક પેહેરે છે.

તે દહાડે તું જઈ તેને એમ કહેને કે “ખાકાનની બેદીને પચગામ- ૬૫ તું” મુરાદમંદ સરદારને પુગાડવા માયું છું.”

તું પેલી છરીને તે તને પોતાની આગળ એકલો બોલાવે ત્યાં સૂધી તારી બાંધમાં ખુશીજ રહેવા દેને.

અને જ્યારે તું ચોળીનની છેક પાસે ભય-ત્યારે તું એમ કહેને કે તે સરફરાચ બેડીએ,

મને કહ્યું છે કે જ્યારે તું આ બેદની વાત તેના કાનમાં કહે-ત્યારે તે વાત પારકા માણસથી છપી રીતે કહેને.”

જ્યારે તે તને પૂછે કે ‘તે બેદ શું છે તે મને કહે?’-ત્યારે તું રોતાખી કરને અને બેહુરામની નચીક દોડને.

અને તેને છરી મારને અને તેની કુંતી સધળી ચીરી નાખને-અને પછી બે લાગ ફાંચે તો ફરીને નાસી જને.

જે કોઈ કે તેનો છેદલોજ આવાજ સાંભળશે-તે સરદાર બેહુરામ આગળથી તબેલામાં દોડી જશે.

યધી સૂએ અરેપો યધી સૂએ ગ-જ
નેચાયદ્ એ કોશતન બરૂએ તો ર-જ
વગર ખુદ કોશતન જહાન દીદઈ
હમલૂ નીકા બહા પસન્દીદઈ
વરીગર કે બદાશતી કીને ખીશ
બલય આવરીદી તો આઈને ખીશ
૧૧ હમાના બત્તુ કસ નપદાઈદી
કે બા તૂ બદાનગલૂ બદી સાઝદી
ગર અયદન કે ચાપી એ કોશતન રહા
જહાનશ ખરીદીએ દાદી બહા
તોરા શાહ પર્વિશ શહરી દેહદ
હમાન અચ જહાન નીચ બહરી દેહદ

એક જણ તેનો ઘોડો લેવા દોડ્યો ત્યારે બીજે કોઈ તેનો ખજાનો હાથ કરવા દોડી જશે-જેથી તેને મારી નાખવા પછી તારી ઉપર કસી સખી આવશે નહીં. તેમ કરતાં એ તેઓ વાને મારી નાખશે તો તે દુન્યા તો સધળી એઈ લીધી છે-અને તેનું સારું માનું સપથું વું આપી ચૂક્યો છે. વળી તેને મારવાથી તે પોતાનો કીનો લીધેલો ગણ્યો-અને તે પોતાની કંઈ બળવેલી કહેવાશે.

ધણું કરીને તો કોઈ તારી સાથે લડવા મરજીય થશે જ નહીં-કે તે વખતે તેને કસી ઈંચા પુગાડે.

તેને મારી નાખી એ વું છવતો બચી આવશે-તો તે દુન્યા ખરીદ કીધેલી અને તેની કીમત આપેલી ગણ્યો.

તેને પાદશાહ ખુમર પર્વિશ એકુ રોહર બક્ષેશ આપશે-તેમજ પોતાના દેશમાંથી એકુ હિરસો પણ આપશે."

કોશતલ્ શુદને બદરામ ચૂબીનલ્
બદસ્તે કલૂન બચારએ
ખરારદે બર્જીન.

ખરારદે બર્જીનના ચારાથી બેહરામ
ચોબીનેહનું કલૂનના હાથ
ઉપર માર્યું જવું.

ચુબીન ગોફત બા મહે દાના કલૂન
કે અફૂનૂં બિખાયદ્ યધી રહુનમૂન
હમાના મરા સાલ બરુ સદ રસીદ
બખીચારગી અન્દ ખાહમ કરીદ
ફેદાએ તો બાદા તનો બને મન
હમીન નચરે તૂ બાદ પયમાને મન
બુ બેશનીદ ખરારદે બર્જીન દવીદ
અઝાન ખાનલૂ તા પીશે ખાતૂન રસીદ
બદ ગોફત અમહ ગલે આરુચ્ય
બેચુયમ તોરા અચ અને નીકૂખ્ય
બિબન્દ અઝાન સૂચ કરહાએ મન
સઝદ ગરુ કુશાદલૂ કુની પાએ મન
યધી મોહુર બેસ્તાન એ ખાકાન મરા
ચુનાન દાન કે બખીશીદ બન મરા
૧૭ બદ ગોફત ખાતૂન કે બોફતસ્તે મસ્ત
મગરુ ગેલ નેહમ બરુ નેગીનશ બદસ્ત
એ ખરારદે બર્જીન ગેલે મોહુર બસ્ત
બખાલીને મસ્ત અમહ અચ હુજરલૂ રસ્ત

તે દાના મહેને કરૂને એવો જવાબ દીધો-કે "હાલ મને એકુ રહનુ માની અગતજ છે.

વું બલુ કે મારી ઉમર સો ઉપર વર્ષની થઇ છે-અને ફાલુ બલુ છે કે એવી લાચાર હાલમાં બીજી કેટલી ઉમર કાઢીશ?

મારું તન અને મારો છવ તારીજ ઉપર દિદા હોજે!-તેમજ આ મારું વચન તારી નજીક કાયમ રહેજે!"

ત્યારે ખરારદે બર્જીન એકું સાંભળ્યું ત્યારે તે ત્યાંથી દોડ્યો અને ખાતૂનની નજીક જઇ પહોંચ્યો.

અને તેણીને કહ્યું કે "એ નેક ખરલતની બાનૂ!-તારી પાસ મારો માગવાનો વખત આવ્યો છે અને તે હું મારું છું.

મારાં માલુસોને પેલી તરફ બેઠી પેહરાવશે-માટે મારા પગને બેઠીથી છૂટા કરે તો સારું.

મારે માટે વું ખાકાન પાસેથી મોહર સાથનો પર્વનો લે-વું એમ બલુ કે તે મને છવતદાન બક્ષેશ કર્યું"

ખાતૂને તેને કહ્યું કે "તે મસ્ત થઇ સૂતેલો છે-તેટલાં હું તેના હાથ માંની મોહર ઉપર લાખ લગાડી લઈશ."

તેણીએ ખરારદે બર્જીન પાસેથી સીલ કરવાની લાખ માગી લીધી-અને પોતાના આરડામાંથી પરમારી પેલો મસ્ત થઈ પડેલો હતો તેનાં બિહાના આગળ આવી.

અને તુરતજ પેલી લાખ તેનાં સીલ ઉપર દાખી-અને પાછો આવી પેલા ખાહેશમંદ શખસને હવાલે કીધી.

મુન્શી ખરારદે તેની ઉપર દુઆ કીધી-અને તે લઇ આવી પેલા બુદ્દા મહેને સોંપી આપી.

કહ્યુંને તે મોહર સાથનો પર્વનો લીધો અને તીતરની માફક-ઝડપ કરતો કરાન રોહરથી ભવં સુધી આવી લાગ્યો.

તે બેહરામ રોઝ આવ્યો ત્યાં સુધી થોભી ગયો-કે જે દહાડો બેહરામને માટે પુરાહાલી બરેલો નહોતો હતો.

બેહરામ પોતાના આરડામાં એક નોકર સાથે બેઠેલો હતો-તેની આગળ સેબ, દાંડમ અને બેલીનાં ફળો મૂકેલાં હતાં.

ગેલ અન્દર હમાન બરુ નેગીનશ નેહાઈ
બેચામહ બદાન મરુદ બચન્દલૂ દાઈ
બરુ આફરીન કરુદ મહે દખીરુ
બેચામહ સેપોરુદ બાન બદાન મહે પીરુ
કલૂન બેસ્તદ બાન મોહુરે હમચુ તજરુ
બેચામહ એ શહુરે કરાન તા બમરુ
હમી બૂદ તા રૂએ બહરામ બૂદ
કે બહરામરા આન ન પદરુમ બૂદ
બખાનલૂ દરૂન બૂદ બા ચકુ રેલી
નેહાઈલૂ બરશ સીબા નારો બેલી

કલ્પન રૂપ તનહા બદરખાહે બિય
બદરખાનુ સુનીન ગોફૂત કથ નામભૂય
અનુ અચ દુખતે ખાકાનુ ફેરેસ્તાદહુ અમ
ન જન્મી કંતે અમ ન આઝાદહુ અમ
યકી રાચ ગોફૂત આનુ અને પારસા
બદાનુ તા બેગુયમ બદીન પારસા
કે અચ બીરૂ છે અચ દરે બસ્તેતનસ્તે
હમીન બીરૂ બીરૂમારે આબસ્તેતનસ્તે
અરુ આમહુ કુની તા રસાનમ પયામ
બદાનુ તાજવરુ મેહુતરે નીકુનામ
મેશુફ પદ્મદારે ગેરામી દવાનુ
સુનીન તા દરે ખાનએ પહુલવાનુ
સુનીન ગોફૂત કામહ યકી બહ નશાનુ
ફેરેસ્તાદઈ પૂસ્તીની કશાનુ
હમી ગૂયહ અચ દુખતે ખાકાનુ પયામ
રસાનમ બદીન મેહુતરે શાફકામ
સુનીન ગોફૂત બહુરામ ફરા બેગૂય
કે હમ જાનુ દરે ખાનહુ બે-માય રૂય
બેયામહ કલ્પન તા બનચ્છીકે દરુ
બે ગારે દરે ખાનહુ બેમુહ સરુ
સુ દીદશ યકી પીરુ યુદ સુસ્તે ગારુ
બહુ ગોફૂત અગરુ નામહુ દારી બેયારુ
કલ્પન ગોફૂત શાહા પયામસ્તે બાસ
નખાહમ કે ગૂયમ સખુન પીરી કસ
વરા ગોફૂત જુદ અન્દરુ આઈ બેગૂય
બગૂરામ નેહાની બહાનહુ મભૂય
કલ્પન રૂપ બા કારુ દરુ આસ્તેની
પદીદારુ શુદ કમ્બીઓ કાસ્તેની
હમી શુદ કે તા રાચ ગૂયહ બગૂરા
બેજહ દરનહુ દરુ ખાનહુ બરુ શુદ બેરુશ
સુ બહુરામ ગોફૂત આહુ મરુદમુ રેરાહુ
બેરુકતનહુ પૂયાનુ બનચ્છીકે શાહુ
સુનીન ગોફૂત કીનરા બેગીરીહ જુદ
બેપુસ્તીહ જુ તા કે રાહશ નમૂદ
બેરુકતનહુ હરુ કસ કે યુદ દરુ સરાય
મરાનુ પીરુ સરુ કરીદનહુ પાય
હમહુ કેહુતરાનુ જુ બરુ આશુકતનહુ
બસીલીઓ સુશશ હમી હકૂતનહુ
હમી ખુરુદ સીલીઓ તુકુશાહુ લખ
હમ અચ નીમએ રૂય તા નીમ શખ
સુનીન તા રોકસ્તેતહુ શુદશ દસ્તે પાય
ફેગન્દશ અન્દરુ મેયાને સરાય
બનચ્છીકે બહુરામ બાચ આમદનહુ
જેમરુ બસ્તેતહો પુરુ ગોદાચ આમદનહુ
હમી રૂપ ખૂન અચ તને બસ્તેતહુ મરુદ
લખાનુ પુરુ કે બારો રોખાનુ લાજવરુદ
બેયામહ હમ અન્દરુખાનુ બાહરશ
હમહુ પાકુ બરુ કનહુ મુએ સરશ
નેહાહ આનુ સરે બસ્તેતહુ દરુ કૈનારુ
હમી કંરુદ પચ મુએ બારુ બારુ

કલ્પ એકલો તેની દરગાહમાં ગયા-અને દરખાનને કહ્યું કે "એ
નામદારી રોખનારા રાખસ!

હું કોઈ લડાયક રાખસ નથી તેમજ કોઈ અમીરઝાદો પણ નથી-હું
તો ખાકાનની બેઠીનો ચોકસેલો એક માણસ છું.

તે પરહેઝગાર એક કાંઈ છપી વાત કહી છે-એ-હું આ પાદશાહ
બેહરામને કહેવા માગું છું.

બાહેર આવાજ નહીં ભય માટે બંદ બારણે કહેવું છે-વળી તેણી ૧૮
બીમાર છે અને હમેલદાર છે.

માટે જો તું તેને ખબર કરે, તો હું તે નેકનામ તાજવર સરદારને
પયગામ પહોંચાડું."

યેલો બુઝેગ ચોકીબાન પેહલવાન બેહરામના ખાનગી મકાન સૂધી
ટોડતો કે ગયો.

અને બોલ્યો કે "કોઈ એક ચીથરેહાલ ચામડાંના પોરાકવાળો
કાસેદ આવ્યો છે.

તે કહે છે કે 'ખાકાનની બેઠીનો પયગામ-તે મુરાદ પામેલા સરદારને
પહોંચાડવા માગું છું.'"

બેહરામે કહ્યું કે "તું તેને કહે-કે આ ચોરડાંના બારણામાંથી
પોતાનું મોઢું દેખાડે"

કલ્પ દરવાજા સૂધી આવ્યો-અને બારણાના ખાંચામાંથી પોતાનું
મોઢું દેખાડ્યું.

જ્યારે તેને જોયો તો તે એક મુરદાલ બુઝો હતો-બેહરામે તેને કહ્યું
કે "કાંઈ કામજ લાવ્યો હોય તો આપ."

કલ્પ બોલ્યો કે "એ પાદશાહ! કુદત મોઢેનો પયગામજ છે બીલું
કાંઈ નથી-અને તે પયગામ હું કોઇના દેખતાં કહી શકતો નથી."

બેહરામે તેને કહ્યું કે "શેતાબ અન્દર આવ અને મારા કાનમાં કહે,
કાંઈ આનાકાની ના કર."

કલ્પ બાંધમાં છરી લઇને ગયા-તેનું સથળું 'ખોટાર' અને બંદાણું ૧૬
ખુસ્તું થઈ ગયું.

જેવો તે કાન આગળ છપી વાત કહેવા ગયો તેવીજ તેને છરી ચોકી
દીધી અને તે ચોરડામાં ચોકાર ઠંથે.

જ્યારે બેહરામે કુખની હાથ મારી ત્યારે બાહેરના માણસો-ટોડતાં
કે પાદશાહ આગળ ગયાં.

બેહરામે કહ્યું કે "તમે એને તુરત પકડો-અને તેને પૂછો કે તેને
એવો રસ્તો કોણે બતાવ્યો?"

તે મકાનમાં જો લોકો હતા તેઓ ગયા-અને તે બુઝાને ખેંચી લાવ્યા.

સથળા નોકરો તેની કપર છેડાઈ પડ્યા-અને તેને તમાચા અને
મુઠ્ઠીથી ખોખરો કરવા લાગ્યા.

તેણે બેપોરથી અરધી રાત સૂધી તમાચા ખાધા પણ જરા
બોલ્યો નહીં.

એમ કરતાં તેના હાથ પગ લાગી ગયા-અને તેઓએ તેને તે મકા-
નના વચલા ભાગમાં નાખી મૂક્યો.

તેઓ ઝખ્ખી છગરે અને રડમસ થયલા-બેહરામની નજીક પાછા
આવ્યા.

તે ઝખ્ખી થયલા રાખસનાં શરીરમાંથી લોહી જવું હતું-તેના હોઠો
હાથથી ભરેલા અને ગાલો ફિક્કા પડી ગયા હતા.

તેવામાં તેની જોડેન આવી લાગી-તેણીએ પોતાનાં માથાનાં સથળા ૭૦
બાલ પીખી નાખ્યા.

તે ઝખ્ખી થયલા ભાઈનાં માથાને પોતાના બોળામાં લીધું-અને પછી
ઝાર ઝાર રડવા લાગી.

હમી ગોકૂત કાર અથ સવારે દેહીર
એ તૂ બીશકુ યુગારતી નરકુ રીર
કે બારુક ઇન્ સોતુને જહાનરા એ બાય
કે અકૂગન્ પીલે જોયાનરા એ પાય
આલા યા સવારા સેપકુયુદ તના
જહાનગીરે બી બાકુ રીર અકૂગના
ન ખુઅવ પરતી ન યઝદાન્ પરતે
તને પીલવારે સેપકુયુદ બેખરત
આલા યા બરુ આવદેકુ ફેલે બલન્દ
એ દયાએ ખુશાખ બીખત કે કન્દ
કે કન્દ ઇન્ ચુનીન્ સખજ સર્વે સેહી
કે અકૂગન્ બારુ ઇન્ કોલાલે મેહી
કે આગન્ નાગાલુ દયા બખાકુ
કે અકૂગન્ ફેલે રવાન દર મધાકુ
ધરીપીમો તનહાઓ બી દરતો યારુ
બરાહરે કસાન્ દર બેમાનીમ બારુ

૭૧ હમી ગોકૂતમ અથ મેહુતારે અન્બુમન્
કે શાખે વફારા એ યુન્ બરુ મકન્
કે અજ તોખમે સાસાન્ અગરુ દુખતરી
બેમાનદ બસરુ બરુ નેહા અકૂસરી
હમકુ ફેલે કેશવરુ શવહ બન્દકુ અથ
અગરુદન્ રસહ તાલે ફર્ખન્દકુ અથ
સેપકુદારુ નરનીદ પન્દે મરા
સંયુન્ ગોકૂતને સુદમન્દે મરા
બરીન્ કંદહા બરુ પરીમાન્ તરી
ગુનકુગારુ ભન્ પીરી યઝદાન્ બરી
બદ આમદ બરીન્ ખાદાને યુગોરુ
હમકુ મીથ ગરતીમો દુરમન્ શુ ગોરુ
શુ આન્ અસ્તકુ બેરનીદ ગોકૂતારે ઊય
બેહીદ આન્ રેહો રાય હુશાયે ઊય
બનાયુન્ શેખાન્ અસ્તકો કન્દકુ મૂય
પુરુ અજ ખૂન્ રેહો દીદકુ પુરુ બાકુ રૂય
બઝારીઓ સુસ્તી બખાન્ બરુ કુશાદ
ચુનીન્ ગોકૂત કય ખાહરે પાકુ બાદ
એ પન્દત નયુદ હીથ માનને ચીચ
વલીકેન્ મરા યુદ પુરુ આમદ કફીચ

૭૨ હમાન્ પન્દ બરુ મન્ નયુદ કારગરુ
કે હરુ ચૂનકુ ચૂન દીવ યુદ રાહુબરુ
નયુદ મેહુતરી બરુતરુ અજ જન્મશીદ
કચુ બુદ ગીતી બખીમો ઉમીદ
બેગશત ઊ એ ગોકૂતારે દીવાન્ એ રાહુ
જહાન્ કંદહ બરુ ખીશતન્ બરુ સેયાહુ
હમાન્ નીચ બીદારુ કાઊસે કય
જહાનદારે નીકુ અખતરે નીકુ પય
તબહુ શુદ અગોકૂતારે દીવે પલીદ
રાનીદી બહીહા કે બીરા રસીદ
હમી બાસમાન્ શુદ કે અર્દાન્ સેપકુરુ
બેબીનદ પરામન્દને માહો મેહુરુ
બેયોકૂતાદ ઊ અજ હવા સરુ નેચૂન્
અજાન્ સુએ સારી બખાખ અન્દરુન્

તેભી રડતી રડતી બોલવા લાગી કે “ઓ બહાદુર સવાર !-તારી
ધાકથી નર સિંહો જંગલ છોડી જતા હતા.

આ દેશના સ્થંભને કોણે તોડી પાડ્યો-અને આ મસ્ત હાથીને કોણે
પાડી નાખ્યો ?

અરે ઓ વગર ધાસ્તીએ દેશ છતનાર, સિંહોને પછાડનાર અને સર-
દાર જેવું શરીર ધરાવનારા બહાદુર સવાર !

તે નહીં પાદશાહની સેવા બબલી કે નહીં ખોદાતાલાની સેવા બબલી-
અને હાથી જેવું પોતાનું સરદારીને લાયકનું શરીર અખમી કરાવ્યું.

ઓ બુલક પહાડ બેવા જાએ ચઢેલા શખસ !-મીઠાં પાણીની નદી-
માંથી તારી જડ કોણે ઉખેડી નાખી ?

આડું લીલું તાનું સરોવર કોણે ખોદી નાખ્યું !-કોણે આ યુગોર્ગીની
કોલાહ યુવાર ફેંધી દીધી ?

આ દર્ખ અચખચ કોણે પૂજથી બચે-આ ચાલતા પહાડને ખાડામાં
કોણે નાખ્યો ?

અમે પરદેશી, એકલાં, દોસ્તો અને મદદગારો વગરનાં-પારકાઓનાં
રોહરમાં યુવાર થઈ પડ્યાં છીએ.

ઓ અન્બુમના સરદાર ! હું તો કહેતીજ હતી-કે આ વફાદારી
બરી ડાળીને થડમાંથી ઉખેડી ના નાખ,

કારણકે ને સાસનાનાં તોખમમાંથી એક બેટી પણ-છવતી રહેશે અને
ને તે સર ઉપર તાજ બેસશે,

તો તમામ મુલક તેનો તાબેદાર થશે-અને આસ્માન સૂધી તેનું મુખા-
રક તાજ પહોંચશે.

પણ તું સરદારે આ મારી શીખામણ અને ફાયદા બરેલી વાતો
સાંભળીજ નહીં.

હવેજ તું પોતાનાં ક્રીયેલાં ઉપર વધુ પરતાતો હશે-અને ગુનાહ
બરેલા છવ યઝદાન પાસે લઇ જશે.

આ યુગોર્ગી બરેલાં ખાન્દાન ઉપર આકૃત આવી પડી છે-આપણુ
સધર્માં મેઠાં બન્યા છીએ અને દુરમન વડે બન્યું છે.”

જ્યારે તે અખમી થયેલા બેહરામે તેની વાતો સાંભળી-અને તેભીનું
દુરયારી બરેલું દિલ અને અક્લ ભેળું,

અને પોતાના નખે કરી બન્ને ગાલો અખમી ક્રીયેલા અને ખાલો પીખેલા
બેયા-તેમજ દિલ અને આંખો લોહીથી બરેલી અને ચેહરો પાક બરેલો જોયો,
ત્યારે રડવા સાથ અને નબળાઇ સાથ પોતાની અખાન ખોલી-અને

ખોલ્યો કે “ઓ પાકઝાદ બેહેન !

તારી શીખામણમાંથી કાંઇ પણ ચીજ જેવું કાંઈ બાકી રહ્યું હવંજ
નહીં-પણ મારો પોતાનો વખત બરાઈ ગયો હતો.

અને દરેક વાતમાં જ્યારે એહરેમનજ મારો રાહબર બન્યો હતો-
ત્યારે તેથીજ તે શીખામણે મારી ઉપર અસર કીધી નહીં.

પાદશાહ જન્મશીદ કરતાં તો કાંઈ બીજો મોટો પાદશાહ થયોજ નથી-
કે જ્ઞાનાથી સધળો દેશ ધાસ્તીમાં તેમજ આશા ઉમીદમાં રહેતો હતો.

તે પણ હેતોનીજ વાતોથી ગુમરાહ થયો-અને પોતાની ઉપર જેહાન
સીઆહ બનાવી.

તેમજ નેક સેતારોનો અને નેક કદમનો ખાહોરા પાદશાહ કય-
કાઊસ પણ,

પલીદ એહરેમનનીજ વાતોથી યુવાર થયો-તેની ઉપર થું થું આકૃતો
પડી તે તે સાંભળ્યું તો હશે.

તે ફરતાં આસ્માનને બેવા અને માહતાબ તેમજ આસ્તાબને પરા-
ગન્દે થયેલા બેવા માટે આકાશ ઉપર ચઢવા લાગ્યો.

પણ તે પોતેજ હવામાંથી સારી નાખનાં રોહરની પેલી ગમતી નદીમાં
જાએ મસ્તક પડ્યો.

મરા નીચ હમ દીવ બી રાહ કંઈ
એ ખૂબી હમી દેત કૃતાહ કંઈ
મરા ગોઠત દીહીમે શાહી તોરાસત
એ છુઈ બરહ તા બમાહી તોરાસત
પરીમાનમ અચ હરમે હમ એ બહ
કુનુ બર બેબખશ એ ચહદાન સહ
નબેશતહ બહીન ચૂનહ છુઈ બર સરમ
હમે કંઈહાએ કાહન ચૂન બરમ
એ તારક મરા આખ બરતર ગુજરત
ધમે શાહમાની હમહ બાહ બશત
નબેશતહ ચુનીન બૂરા બૂહ આનબે બૂહ
એ બહહા નકાહહ નખાહહ ફેરૂહ
હમહ પન્દે તૂ ચાહમારે મનસેત
ચુચુનહાએ તૂ બૂચારે મનસેત
સર આમહ કુનુન કારે બીદાહો દાહ
ચુચુનહાએ બી બર મકુન હીચ ચાહ
શુમા ફયહા સુએ ચહદાન કુનીહ
હમહ પોશત બા બખતે ખનદાન કુનીહ
એ બહહા જહાનદાર તાન ચાર બસ
મચૂઈ જહહો શાહી બસ
નબૂદમ બગીતી ભેગીન નીચ બહુર
સર આમહ કુનુન રફતની અમ એ દહુર
ચહાન સીનહરા ગોઠત ચકુસર સેપાહ
સેપોરદમ તોરા તખતે શાહીએ ગાહ
નેગહ કુન બહીન ખાહરે નીક બન
બગીતી બસ ઊ મર તોરા રાયજન
મખારીહ ચકુ તન એ હીગર બુદા
બુદાઈ મખાદા મેયાને શુમા
બરીન બૂમે દુશમન મમાનીહ હીર
કે મન રફતમે બશતમ અચ ગાહ સીર
હમહ ચકુસરહ પીરો ખુજવ શવીહ
ભેગહા ગોઠતારે ઊ ભેશનીહ
કે ખુશૂદ શુહ અચ તો બહુરામ ગવ
ચુ ખુશૂદ શુહ અચ તો ખુશૂદ શવ
ગર આમોર્જશ આયહ શુમારા એ શાહ
ભેચ ઊરા મખાનીહ ખુશીરો માહ
બગોરૂદ્ય અચ મન ફેરાવાન હેરહ
રસાનીરો ગૂઈહ જીનસાન કે બૂહ
શનીરમ કે બરૂદા અચ ઈરાન અમીન
મેયામહ બપયધમબરી સુએ ચીન
બગોરૂદ્ય ગૂઈહ ખુનમ અચૂય
બેખાહો મગદાન અઝીન કાર ફય
મરા હખમહ દર શહરે ઈરાન કુનીહ
મર ઈન કામે બહુરામ વીરાન કુનીહ
બસી રન્જ દીદમ એ ખાકાને ચીન
નહીદમ કે ચકુ ફય કંઈહ આફરીન
ન ઈન બૂહ અઝીન રન્જ પાદારો મન
કે હીવી ફેરેતતહ બપખારી મન
વહીકેન હમાના કે ઊ જીન સખુન
અમર ભેશવહ સર નહાનહ એ છુન

મને પણ તે એહરેમનેજ ગુમરાહ કીધા-અને મારે હાથે ભલાઈ થવા દીધી નહીં.

તેણે મને કહ્યું કે ‘આસ્માનથી તે પાતાળ સુધીનું પાદશાહી તાજ તારજ માટે છે.’

એ કાંઈ મેં બૂરાઈ કીધી છે તે માટે હું હવે પરીમાન યાજ કું-હવે ને ખોદાતાલા તરફથી મને માફી મળશે તોજ લાયક ગણાયો.

મારા નસીબમાં એવીજ રીતનું લખેલું હતું-મારાં આગળાં કીધેલાં ૭૩ કામોનો ગમ હવે હું કેમ ખાહું ?

હવે તો મારાં માયાની ઉપરવારીથી પાણી બરાધ ગયું-ગમગીની અને ખુશહાલી સધળું હવા ઉપર ઉડી ગયું.

મારા કરમમાં એમજ લખેલું હતું અને ને થવાનું હતું તેજ થયું છે-તે મારી બૂરાઈમાંથી કાંઈ પણ ધટાડો કે વધારો થશે નહીં.

તારી સધળી શીખામણ મને યાદ છે-તારા સધળા સખુનો મારા કાનની બાલી માફક કાનમાં રાખેલા છે.

પણ હવે સધળાં ગયાર ઈન્સાફી કે ઇન્સાફી કામે પુરાં થયાં છે-હવે કાંઈ પણ ફાયદો નહીં કરનારા સખુનો મારા ના કર.

તમેા પાક ચહાનની તરફજ હવે મેં કરા-અને સધળાંએ ભાગ્ય-શાળી નસીબની મદદ માંગો.

સધળી બદીઓમાંથી તમેાને બચાવનાર ખોદાતાલા હોને અને બસ-તમારી ગમગીની કે ખુશહાલી માટે ખોદા સિવાય કોઈને કહેતાં ના.

મારે માટે કુન્યામાં એ સિવાય બીજો કરો પણ હિરસો હતોજ નહીં-સધળું થઈ ચુક્યું હવે કુન્યામાંથી મારો જવાનો વખત આવ્યો છે.”

પછી તેણે યહાન સીનેહને કહ્યું કે “હું તને તમામ લશ્કર, પાદશાહી તખ્ત અને તાજ સોંપી ભઠું છું.”

તું આ મારી ભલી બેઠેનને સંભાળજે-કુન્યામાં તે તારી સલાહકાર બસ છે.

તમેા એક બીબથી જુદાં પડતાં ના-તમેા બન્ને વચ્ચે જુદાઈ ૭૪ હોતીજ ના.

તમેા આ દુશ્મનના મુલકમાં ધણેક વખત થોભતાં ના-કારણકે હું તખ્તથી ધરાયો છું અને ચાલી ભઠું છું.

તમેા સધળા ખુસરની આગળ જાહે-અને મધળી હકીકત તેને કહેને અને તે ને વાત કહે તે તમેા સાંભળજો.

તેને કહેને કે ‘પેદલવાન બેહરામ છેલ્લે તારે માટે ખુશીજ થયો હતો-અને જ્યારે તે તારે માટે ખુશી થયો ત્યારે તું પણ તેને માટે ખુશીજ થા.’

ને તમેાને પાદશાહી માફી મળે-તો તેના સિવાય કોઈ બીબને તમારા ખુશીહ અને માહતાબ સમજતા ના.

ગોરૂદ્યને મારી તરફથી ધણી કુન્યા-કહેને અને ને કાંઈ બન્યું છે તે તેને કહેને.

મેં સાંભળ્યું છે કે ખરારા હરાન અમીનથી-કારોહ તરીકે ચીન તરફ આવ્યો છે.

તમેા ગોરૂદ્યને કહેને કે ‘તેની પાસેથી મારાં ખૂનનો બહોલો-તું લેને અને આ કામથી મોટું ફેરવતો ના.’

મારું હખમુ તમેા ઈરાન રોહરમાંજ બનાવજો-અને આ બેહરામના મેહલને વચરાન કરજો.

મેં ખાકાને ચીનથી ધણી રંજ ભેષ છે-એક દહાડો પણ મેં તેને મારી વખાણ કરતાં ભેયો નથી.

મારી કીધેલી મેહનતનો આવી રીતનો બહોલો નહીં હતો-કે તે એક ૭૫ એહરેમન નેવાને મારી સાથે લડવા મોકલે.

તોપણ તમેા ભણજો કે તે આ વાત ને સાંભળશે તો તે ધભરાડમાં પડશે.

નબૂદ ઇન્ ભેજ અજ કારે ધરાનેયાન્
હમાન્ હીવ બૂદ રક્ષનમૂન્ દર મેયાન્
ભિક્ષુમૂદ પસ તા મેયાયદ દબીરૂ
નથીસદ યધી નામએ ના ગુઝીરૂ
ભેગુયદ અખાકાન્ કે બહુરામ રૂત
બહારીઓ ખારીઓ બી કામ રૂત
તો ઇન્ માન્દમાને મરા શાદ દારૂ
એ રન્ને બે દુરમન્ આલાદ દારૂ
કે મન્ બા તો હરુગેજ નકદમ બહી
હમહુ રાસ્તી ભુસ્તમો ભેખરી
અસી પન્દહા ખાન્દ બરૂ ખાહરશ
અબરૂ દરૂ ગેરૂત આન્ ગેરામી સરશ
દહાન્ બરૂ બેનાગુરી ખાહરૂ નેહાદ
દો ચરમશ પુર અજ ખૂન્ શુદો ભન્ન બેદાદ
અરૂ હરૂ કસી બારૂ ભેચીસ્તદ
અદદે દેલ અન્દરૂ હમી ઝીસ્તદ
હમી બરૂ ખોરૂશીદ ખાહરૂ બદરૂદ
સુખુનહાએ ઊ યકુ બયકુ યાદ કરૂદ
એ તીમારે ઊ ખુદ દેલશ બરૂ દો નીમ
યધી તાન્ તાબૂત કદશ એ સીમ
બહીબા મેયારાસ્ત જન્ગી તનશ
કસમ બૂદ દરૂ ઝીરે પીરાહનશ
હમી શીખત કારૂરૂ ગેરૂદ અન્દરશ
બરીન્ ગૂનહુ બરૂ તા નેહાન્ શુદ સરશ
ભુનીનસ્ત કારે સરાએ સેપન્જ
શુ દાની કે ઇદરૂ નમાની મરન્જ
મખુર અન્નુહો ખાદહુ ખુર રૂઝો શખ
દેલત પુર એ રામેશ પુર અજ ખન્દહુ લખ

આગાહીએ ખાકાન્ અજ મર્ગે
ખહુરામ ચૂખીનહુ વ તખાદુ કર્દને
ઊ ખાનો માને કલૂન.

શુ ભેરનીદ ખાકાન્ કે બહુરામરા
એ આમદ અરૂ અજ પયે નામરા
હમાન્ નામહુ નચ્ચીકે ખાકાન્ રસીદ
ફેરેસ્તાદહુ ગોફતો સેપહુખુદ શનીદ
અખાન્ આગહી શુદ દેલશ પુર એ દરૂદ
દો દીદહુ પુર અજ ખૂન્ રોખ લાજવરૂદ
અઝીન્ કારૂ ઊ દરૂ શેગફતી બેમાન્દ
જહાન્દીદમાન્સા હમહુ પીશ ખાન્દ
મેગોફત આન્એ બહુરામે ચહુરા રસીદ
શુદ અજ દરૂ ગેયાન્ કસી કાન્ શનીદ
હમહુ ચીન્ અરૂ કારે ગેયાન્ શુદદ
અખી આતેશ અજ દરૂદ બેયાન્ શુદદ

ધરાનીઓ સિવાય બીબ કોઇનું એ કામ નથી-તેઓ વચ્ચે તેજ
એહરેમન રેહનુમા હતો.”

પછી તેણે કમનિયું કે “મુન્શી આવે-અને એક અમલનું નામુ લખે.

ખાકાન ઉપર લખે કે બેહરામ ગુઝરી ગયો છે-તે રડતો, પ્રવાર અને
કાંઇ પણ મુરાદ વગર ચાલી ગયો છે.

હવે તું આ મારાં બાકી રહેલાંઓને ખુશદાલ રાખજે-તેઓને દુરમ-
નની આફત અને બદીથી મોકળાં રાખજે,

કારણકે મેં તારી સાથે કદી પણ ખુરાઇ કીધી નથી-પણ તમામ
રાસ્તી અને દાનાઈજ રોધી છે.”

પછી પોતાની બેહેનને ઘણી શીખામણ દીધી-અને તેણીનાં વહાલાં
સરને બગલમાં લીધું.

તે બેહેનના કાન ઉપર પોતાનું મોઢું મૂક્યું-તેની બન્ને આંખો
આંસુથી બરાઈ આવી અને પ્રાણ છોડી દીધો.

દરેક જાણુ તેની ઉપર ઝાર ઝાર રડવા લાગ્યાં-અને દુઃખી દિલેજ
જીવવા લાગ્યાં.

તેની બેહેન દુઃખથી પોકાર કરવા લાગી-અને તેની સઘળી વાતો
એકેક પછી યાદ કરવા લાગી.

તેના ગમથી તેનું દિલ બે દુઃકડા થતું હતું-તેને માટે તેણીએ એક
રૂપાની સાંકડી રાખપેટી તૈયાર કરાવી.

તેનું હડાક તન રેશમી કપડાંથી સજ્જાયું-તેનાં પેઢેરણુ હેઠળ કસબી
કપડું પાંચરેલું હતું.

પછી તે લાશની આસપાસ તેનું માથું ઢંકાઇ ગયું-ત્યાં સૂધી તેણીએ
કાર રેડવા કીધો.

આ મુસાદરખાનારૂં દુન્યાનું કામ એવુંજ છે-ન્યારે તું નજી છે કે
અહીં ધણેા વખત રહેશે નહીં ત્યારે તું રજ ના ખેંચ.

તું ગમ ના ખા પણ રાત દહાડો શરાખ પી-તારૂં દિલ ખુશદાલીથી
બરેલું અને હોઠ હસ્તાજ રાખ.

ખાકાનને બેહરામ ચોખીનેહનાં મોતની ખબર
થવી અને તેણે કલૂનનું કુટુંબ અને
ઘરખાર તારાજ કરાવવું.

ન્યારે ખાકાને સાંભળ્યું કે “બેહરામના કીર્તિ મેળવવા જતાં કેવા
હાલ થયા ?”

તેમજ પેલું નામુ પણ ખાકાનને પહોંચ્યું-તે કાસેદે સઘળું કહ્યું અને
સરદાર ખાકાને તે સાંભળ્યું,

ત્યારે તે ખબરથી તેનું દિલ દર્દ બરેલું થયું-બન્ને આંખો આંસુ
બરેલી અને એહરો ફિરો થયો.

તે આ કામથી ધણેાજ અજબ રહ્યો-તેણે સઘળા અનુભવીઓને
પોતાની નચ્ચીકે બોલાવ્યા.

અને પેહલવાન બેહરામ ઉપર જે વીઃયું હતું તે કહ્યું-જે કોઇયે
તે સાંભળ્યું તેઓ દુઃખથી રડતા થયા.

સઘળું ચીન તેની ઉપર રડતું અને ઝારી કરતું થયું-તેઓ વગર
આતરો દુઃખથી બળવા લાગ્યા.

ચકાચક હમણે કારે ઊ બાજ ભેરત
બદાન તા ચુનહુ અરુ કે ગર્દહ દુરેરત
બેદાનેરત કાન કારે ખરરાહ બૂહ
કે કારથ હમણે બનરો બીદાહ બૂહ
હમી ગોકૂત કાન સગુ ચેગૂનહુ ચુરીખત
કઝાન ચૂનહુ આતેશ બમા અરુ બેબીખત
કેલુનરા બતુરાન હુ ફર્જહ બૂહ
એ હરુ ચૂનએ બીરો પચવન્દ બૂહ
ચુ દાનેરતહુ શુહ આતેશી અરુ ફેરખત
સરાયો હમણે બર્જને ઊ લેચખત
હુ ફર્જને ઊરા અરુ આતેશ નેહાહ
હમણે ચીએ ઇશાન બતારાજ દાહ
વઝાન પચ ચુ નઉબત બખાતુન રસીહ
એ પર્દહ બચકુ સૂથ બીરુન કરીહ
બચચવાન કરીહ આન હમણે ગન્જે ઊચ
નકરુદ ઇચ થાહ અચ બુનહુ રન્જે ઊચ
ફેરેરતાહ હરુ ચુ હચુતાને મરત
નેયામદથ ખરરાદે બર્જન બદરત
હમણે હરુએ દરુ ચીન વરા બન્દહુ બૂહ
બેપૂરીહ શાન જામહાએ કેબૂહ
બચકુચન્દ બા સુરે બહુરામ બૂહ
કે અચ કારે બહુરામ પેહરામ બૂહ

આગાહીએ ખુસરુ અરુ કોરતહુ
શુદને બહુરામ ચૂબીનહુ વ નવા-
ખને ઊ ખરરાદે બર્જનરા.

ચુ ખરરાદે બર્જન બખુસર રસીહ
બેગોકૂત આન કુમ કરો દીદો શનીહ
દેલે શાહુ પર્વચ અઝાન શાહ ગરત
કઝાન પુર હોનરુ દુરમન આઝાહ ગરત
બદર્વશ બખરીહ ચન્દી દેરમ
એ પૂરીદનીહાએ અચ બીરો કમ
બહરુ પાહ શાહીએ બહુકામઈ
નબેશતન્દ અરુ પહુલવી નામઈ
કે દાદારે દારન્દહુ ચઝદાન એ કરુહ
એ દુરમન ચેગૂનહુ અરુઆવરુહ ગરુહ
બકચસરુ યકી નામહુ બેવેરત શાહુ
ચુનાન ચૂન બુવહ દરુબરે પીશગાહુ
બચકુ હકુતહુ મજલેસ બેયારારતન્દ
બહરુ અરુઝની રૂદો મય ખારતન્દ
બઆતેશકદહા ફેરેરતાહ ચીચ
બરાન મુબેદાન બેલબત અકૂગન્દ નીચ
બખરરાદે બર્જન ચુનીન ગોકૂત શાહુ
કે બીબહ તોરા મરુ દેહમ તાબે માહુ

પછી તેણે તે માટેની સધળી તપાસ કરવા માંડી-કે કોણના ઉપર
ચુનાહ સાબિત થાય છે ?

તેને માલુમ પડ્યું કે તે ખરરાદનું કામ હવું-કારણકે તેનાં સધળાં
કામો ફરખ અને ગુલમાત બરેલાં હતાં.

તે બોલ્યો કે “તે કુવરો કેવી રીતે નાસી ગયો-કે જેણે આપણી
ઉપર આવી રીતની આગ લગાડી ?”

કલ્પના વરાનમાં બે છોકરાઓ હતા-તેમજ બીબાં સગાં વઢાલાં
પણ હતાં.

જ્યારે તેની વાત માલુમ પડી ત્યારે તેનાં ઘરમાં તેમજ તેના મોહ-
લામાં આગ સળગાવી દીધી.

તેના બન્ને બેટાઓને બાળી નાખ્યા અને તેઓના તમામ માલ
અરબાબ વ્હાવી દીધા.

લ્યાર બાદ જ્યારે પેલી પોતાની ખાતુની વારી આવી-લ્યારે તેણીને
ઝનાનખાનામાંથી બાહર કાઢી મૂકી.

તેણીનો સધળો ખઝાનો પોતાના મેહલમાં મોકલ્યો-તેણીની આગળી
સેવાની કાંઈ પણ દરકાર કીધી નહીં.

પછી તેણે ચો તરફ મરત સાંઢણી સવારો-મોકલ્યા પણ ખરરાદે જીવ
બર્જન તેના હાથમાં આવ્યો નહીં.

ચીનમાં વે કાંઈ બેહરામના નોકરો હતા-તેઓએ સોગનાં કાળાં
કપડાં પહેર્યાં.

ખાકાન પોતે પણ થોડોક વખત બેહરામના સોગમાં બેઠો-કારણકે
તે બેહરામના કામથી ખુશી થયો હતો.

ખુસરુનું બેહરામ ચોબીનેહના માર્યા જવાથી
વાકેફ થવું અને તેણે ખરરાદે બર્જનને
નવાજેશ કરવી.

જ્યારે ખરરાદે બર્જન ખુસર આગળ ગયો-અને જે કાંઈ તેણે કીધું,
જેથું અને સાંભળ્યું હવું તે કહ્યું,

ત્યારે પાદશાહ ખુસર પર્વચનું દિલ તેથી ખુશદાહ થયું-કારણકે તે
એક હુનરમંદ હુરમની ધારતીથી મોકળો થયો હતો.

તેણે ગરીબ માણસોને કેટલાક પૈસા અને વધતાં બોલાં કપડાં
બહેશ આપ્યાં.

પછી બીબા દરેક પાદશાહ અને રવતત્ર દાકેમો ઉપર પહલવી બાપામાં
નામા લખ્યાં,

કે “જેહાનની સબાળ કરનાર ચઝદાન સાહેબે શું કીધું-અને હુરમ-
ની ગઈ કેવી રીતે કાઢી નાખી ?”

પાદશાહે કચસર ઉપર પણ પાદશાહેને લાયકનું એક નામુ લખ્યું.

તેઓએ એક અઠવાડિયું ખુશીની મજલેસ ભરી-દરેક મોહલેલે મોહલેલે
મયનેશી અને ગાનવાન ચાલ્યાં.

આતરાકદેહોમાં બેટો મોકલી-અને તેના મોબેદોને સરખાવ પણ જી
આપ્યા.

પાદશાહે ખરરાદે બર્જનને કહ્યું-કે “અગર તને તાજ અને તખ્ત
પણ આપું તો તે લાયકજ છે.”

અમન્નર ફરૂદ શાહે જેહાન
કે બરૂ આબરૂદ ફરૂ મેયાને જેહાન
દહાનથ પુર અચ્ચ મઉદરે શાહુવાર
મેયાગન્દા દીનાર ચૂન સફ હમાર
હમી રીખત મન્નર અરૂ પાએ ઊય
અરીન યૂનહ તા તન્ગ શુદ ભએ ઊય
અફ ગોફત હરૂ કસ કે પીચહ એ શાહ
રાવહ ફએ રઉશન અરૂ અરૂ સેયાહ
ચુ અહરામે યલ ખાશહ અન્દર નઅરૂદ
કચૂ પીરુ તુર્કી અરૂ આબરૂદ અરૂદ
હમહ મેહુતરાન ખાન્દહ આફરીન
કે બી તો, મખાદા કોલાહો નેગીન
ચુ અહરામ ખાદ આન કે ખા મેહુરે તૂ
નખાહફ કે રખશાન રાવહ મેહુરે તૂ

પછી દેશના પાદશાહે ખજાન્યોને ફર્માવ્યું-કે “આ સધળા સરદારોની
વચ્ચે સોનાના દીનાર હાડેર કરે”
તેવું મોહું પાદશાહોને લાયકનાં મોહરથી બહુ અને એક લાખ
જેટલા દીનાર,
ખજાન્યોએ તેના પગ આગળ તે ઘેરાઈ ગયા ત્યાં સુધી એ પ્રમાણે
રેડયા કીધા.
પાદશાહ બોલ્યો કે “જે કોઈ શખ્સ પાદશાહથી સર ફેરવે છે-તેની
ઉપરનો રાશન રાહ એનીજ રીતે સીઆહ થાય છે,
કે જેમ લડાઈમાં પેહલવાન બેહરામનો થયો-કે જેને એક છુટ્ટા તુર્કીએ
મારી નાખ્યો.”
સધળા સરદારોએ પાદશાહ ઉપર દુઆ કીધી-કે “તારા વગર પાદ-
શાહી કોલાહ અને મોહર હોતીજ ના !
જે કોઈ કે તારી મોહબબત સાથ તારો ચેહરો રાશન થાય એવાં
કામો નહીં કરે તેના બેહરામના જેવાજ હાલ થએ !”

ફેરેસ્તાદને ખાકાન બેરાદરે ખુદરા
પીશે ગોર્દેયહ ખાહરે અફરામ આ
નામએ પુરસેશે મર્ગે બેરાદર વ
ખાસ્તુગારીએ કદખાનૂએ ખુદરા
અઝૂ વ પાસોએ નામહ.

ખાકાને પોતાના લાઇને બેહરામની બેહન ગોર્દેયહ
નઝદીક તેણીના લાઇનાં મોતની ખબર પૂછાવનારાં
નામા સાથે મોકલવો અને તેની સાથે પોતાની
શાદીની ખાહેશ દેખાડવી અને તે
નામોનો જવાબ મેળવવો.

વજાન પસ ચુ ખાકાન બેપદખત દેલ
એ ખૂન શુદ હમહ કેશવે ચીન ચુ ગેલ
ચુનીન ગોફત યકૂ ફચ કચ મેં સોરેત
નેયાયહ મગરૂ કારે ના તન્દુરેત
બદાન નામદારી કે અહરામ ખૂદ
મરા ચૂ હમહ રામેશો કામ ખૂદ
કુનૂન મન એ કસહાએ આન નામદાર
ઘેરા ખાચ માન્દમ ચુનીન ચુરેતો ખાર
નેફેલેશ કુનહ હરૂકે ઇન બેશનવહ
વજાન પસ અસઉગન્દે મન નેચવહ
નખુદમ લમે ખુદ ફર્જને ઊય
ન અન્દીશહુ કર્દમ એ પયવન્દે ઊય
ચુ આ મા બફર્જહ પયવરેતહ ખૂદ
અમેહુરે બેરહ બનો દેલ અરેતહ ખૂદ
બફરૂદ તા શુદ બેરાદરૂશ પીશ
સખૂન ગોફત આ ઊ એ અન્દાજહ બીશ
અફ ગોફત અચ્ચ ઇદર બેશ તા અમરૂવ
બદાન સાન કે ફરૂ ખાહ પરૂદ તબરૂવ
તો કસહાએ અહરામે યલરા બેબીન
ફેરાવાન બરીશાન બેખાન ખાફરીન
બેગૂ શાન બચસદાનો તખ્તે મેહી
કે મારા અઝીન અફ નખુદ આંગેહી

તમામ ચીનનો મુલક બેહરામના કીનામાં લોહીથી કાઢવની મિસાલ
બન્યો-અને પછી ન્યારે ખાકાને તે કીનાથી પોતાનું દિલ ખાલી કીધું,
ત્યારે તે એક દહાડે એ પ્રમાણે બોલ્યો કે “હીચકારા માણસોથી-
હલકાં કામો સિવાય બીનું કયું થવું નથી.
જે નામદારી કે બેહરામ ધરાવતો હતો-અને તેનાથી હમેશે મને
ખુશહાલી અને સુરાદો મળતી હતી,
તો હવે હું તે નામદારનાં સગાં વહાલાંથી-એટલો બધો બેદરકાર કેમ
રહ્યો છું ?
જે કોઈ એ વાત સાંભળશે તે મને કપકો દેશે-અને હવે પછી કોઈ
મારા સહજન્દો એતેબાર કરશે નહીં.
મેં તેનાં નાનાં ફરૂદો માટે કરી ફ્રી કીધી નથી-તેમજ તેનાં સગાં-
ઓનો પણ કરો વિચાર કીધો નથી.
તે મારી સાથે ફરૂદ તરીકે જોડાયેલો હતો-અને પોતાની મોહબબત અને
ડહાપણ સાથ પોતાનું દિલ અને જન પણ મારીજ સાથ લગાડેલો હતો.”
એવું વિચારી તેણે ફર્માવ્યું નેથી તેનો બાહ તેની આગળ આવ્યો-
તેની સાથ તેણે ધણીક વારો કીધી.
તેને કહ્યું કે “તું અહીંથી જેમ બામમાં તીતર પક્ષી ઉડતું ફરે છે
તેમ જડપથી મવં સુધી જઇ પહોંચ.
તું પેહલવાન બેહરામનાં માણસોની મુલાકાત લે-અને તેઓને ધણીક
દિલાસો દે.
તેઓને કહેજે કે ‘યઝદાનના અને પાદશાહી તખ્તના કસમથી કહું
હું કે મને આ ખુશી-મોટીની કરી ખબર હતી નહીં.”

હમાન નીચ મન ખુદ જેમરૂ બરેતલુ અમ
બીની સૂમ તા એન્દલુ અમ બરેતલુ અમ
અખુન રૂએ કેશરૂ બેસાસેતમ એ કીન
હમલુ શહરૂ નરીન બરૂ આફરીન
બીની દરૂ હરૂથાફ કીન આવરમ
વમરૂ આસમાન બરૂ જમીન આવરમ
અખુને જુતાન ગોરૂ ભૂયાએ નામ
એ સફ થરૂ નખાશાફ બકીન રાન્દલુ કામ
એ કર્માને ચઢદાન કરેલી તુઝરૂ
જુનીન દાનહ આન કરૂ કે દારૂ બરૂ
કે બેરા જમાનલુ બરાન યૂનલુ બૂદ
હમલુ તરુબુલે દીવે વાજૂનલુ બૂદ
હમલુ ઝીન્દારમ કે ગોકૂતમ તુબેરેત
બરાન અલુલે પયમાનહાએ દુરેરેત
સુએ ગોરૂથલુ નામઈ બરૂ જુદા
કે અય પાકુ દામન અને પારસા
હમલુ રાત્તીઓ હમલુ મઈતી
સેરેશતત ફેજૂનીઓ દૂર અચ કમી
એ કારે તો અન્દીશલુ કંદમ દરાચ
નેસરેતલુ બેરૂ બા રહેલ મન બરાચ
બેલુ અચ મન નદીદમ તોરા કરૂબોદાય
બેયારાએ ધન પઈએ મા દરૂ આય
બેદારમ તોરા હમચુ બાને તાનમ
બેફૂશમ કે પયમાને તુ નેરકનમ
વઝાન પસ બરીન શહરૂ કર્માન તોરાસેત
ગેરઉમાન કુનમ દેલ બરાન ચત હવારેત
કુતૂર હરૂએ દારી હમલુ ગોરૂ કુન
બપીશે બેરૂદમદ બૂ ધીન સખુન
વઝાન પસ બેબીન તા એ આયદત રાય
બરઉશન રવાનત બેરૂ બરૂ ગેરાય
બેરૂદરા બરીન ગોકૂતલુ શાહુ કુન
મરા જાન સેગાલીદલુ આગાહુ કુન
ચુ બેશીદ બરૂ સાને કુમી એ સરૂવ
બેયામદ બેરાદરૂશ તાજાન બમરૂવ
જહાનબૂય બા નામહો કામ શુદ
બનચદીકે કસહાએ બહુરામ શુદ
બેગોકૂત આન એ ખાકાન બરૂ ગોકૂતલુ બૂદ
કે અચ કીને આન કેશરૂ આરોકૂતલુ બૂદ
વઝાન પસ જુનીન ગોકૂત કય બેખદાન
પસ-હીદલુ બીદારૂ દેલ મુબદાન
શુમારા બીની મોહલદલુ બેરૂયાર બાદ
વરા દાવરે દાદમરૂ યાર બાદ
ચકી નામહાન મરૂ ખુદ ધન નખોદ
કે કસ દરૂ જહાન ધન શુમાની નખોરૂદ
પસ આન નામલુ પેન્હાન બખાહરૂશ કાદ
સુખુનહાએ ખાકાન હમલુ કરૂદ યાદ
એ પયવન્દો અચ પન્દો નીકુ સોખુન
એ અચ નવ એ અચ રૂઝમારે કોહુન
એ પાકીઓ અચ પારૂસાઈએ જન
કે હમ થમ બેસારસેતો હમ રાએજન

મારે પોતાનું છપર પણ એ વાતથી ઝખ્ખી થયું છે-અને હું છપતો ૮૧
રહીશ ત્યાં સુધી એના સોગમાં બંધાયેલો રહીશ.
તેના કીનામાં મેં મારો તમામ મુલક લોહીયીળ ધોધો છે-રોહરનાં સધળાં
લોકો કલ્પન ઉપર લખનત વરસાવે છે અને બેહરામ ઉપર આક્રીન કરે છે.
એ કુઃખ માટેના હું ગમે એટલો કીનો લઈ-અમર આરમાનને
ઝમીન ઉપર પછાડું,
તોપણ એવા કીર્તિવંત પેલલવાનના ખૂનના બહાલામાં-તે સોમાંથી
એક પણ હિરસે મુરાદ માફ કીનો લીધેલો કહેવાય નહીં.
એ કાંઈ કે હડાપણ ધરાવે છે તે બેમજ બલ્લે છે-કે યજ્ઞદાનના હોક-
મથી કાંઈ છટી શકતું નથી.
કારણકે તેનું મોત એવીજ રીતે હતું-એ સધળું બંધી રાહના એહર-
મનનાં કરતુકનું પરિણામ હતું.
એ વાજબી રીતના કોલકરાર અને વચન કે પહેલાં મેં તેની સાથ
ક્યાં હતા, તે ઉપરજ હજ પણ હું સાબિત રહેલો છું.
ગોરદિયલ માટે એક જુદું નામુ લઈ જ-કે 'ઓ પાક દામનની
પરહોઝાર અકરત!
તું સધળી સમ્યાદ અને ઇન્સાનિયતપણું ધરાવનારીજ અકરત છે-
તારાં ખમીર થયુંજ બેચું છે અને કાંઈ પણ ભતનાં મુકસાનથી તું દૂરજ છે.
તારે માટે મેં ખલ્લોજ લાગ્યો વિચાર કીધો છે-અને મારાં હડાપણે
મારાં અંતઃકરણ સાથ મસલહત ચલાવી છે.
અને શેવટે મારા પોતાના કરતાં તારે માટેનો સારો ખાવંદ મારા ૮૨
ધ્યાનમાં આવ્યો નથી-માટે તું આવી મારાં જનાનખાતું રોલાવ.
હું તને મારા છપ અને તનની માફક રાખીશ-અને તને આપેલું
વચન નહીં તોડવાનીજ કોરોશ કરીશ.
ત્યાર પછી આ મારાં શેહર ઉપર તારાંજ કર્માન ચાલશે-એ તારી
ખાહેશ હશે તે ઉપરજ મારે દિલ ગિરવી મૂકીશ.
હવે એ કાંઈ તારા સલાહકારો હોય તે સધળાને બેગા કરને-અને
અકલમંદ રાખસો આગળ આ મારી સૂચના કહેને.
ત્યાર બાદ બેને કે તારો શો વિચાર થાય છે?-તારા રોશન છપ
ઉપર અકલને સરસાદ આપને.
હડાપણને આ વાત ઉપર પાહશાહ બનાવને-અને તે વિચાર ક્યાં
બાદ મને વાકેફ કરને.”
જ્યારે તેના બાઇએ એવી રીતનો પયગામ સાંભળ્યો ત્યારે જેમ
સરોવરનાં ઝાડ ઉપરથી કબૂતર ઉડે તેમ દોડતા કે મર્વ શેહરમાં આવ્યો.
તે દેશ છતાંતરો શખ્સ ખાકાનનાં નામા અને તેની ધારેલી મુરાદ
સાચ-બેહરામનાં સગાંચોની નજદીક ગયો.
ખાકાને એ કાંઈ તેને કહ્યું હતું તે તેણે કહી સંભળાવ્યું-કે “તે
માર્ચા ગયલા બેહરામના કીના માટે તે બહુજ ગુસ્સે થયો હતો.”
ત્યાર પછી તે બોલ્યો કે “ઓ અકલમંદો!-હુરયાર દિલના પસંદ
કીધેલા દાનાઓ!
તમેને એ બાળતમાં પુષ્કળ વધાઈ હોને!-અને તેનો હાદગર દાવર ૮૩
મદદગાર થને!
આ બેહરામનું અચિનું મોત કાંઈ બેચું તેનું થયું નથી-કે જેનાં
મોતનો બેયાલ દુન્યામાં કોઇને હતો નહીં.”
પછી પેલું નામુ છપી રીતે તેની બેહનને આપ્યું-અને ખાકાનની
સધળી વાતો કહી સંભળાવી.
જેવી કે તેણીનાં ભેડાણ માટેની કે યું હાલની અને આગળા વખતની
નસીહત અને સારી સારી વાતો માટેની હકીકત કહી સંભળાવી.
તેમજ એની પાક દામની અને પતિવ્રતા માટે-કે એ પોતાના પતિનો
જમ વીસરાવનારી તેમજ તેની સલાહકાર હોય છે,

જવાન ગોકૂતો આન પાકુ દામન શનીહ
 એ ગોકૂતારે ઊ ખામોશી અરુ યુઝીહ
 વજાન પસ સુ અરુખાન્હ આન નામહુરા
 સુપુનહાએ ખાકાને ખુદ ઠામહુરા
 ખેરદરા સુ બા દાનેશ અગખાજ કરુહ
 ખેરે પાસોખે નામહુરા સાજ કરુહ
 સુનીન ગોકૂત ઈન નામહુ અરુ ખાન્દમ
 ખેરદરા અરે ખીશ બેન્શાન્દમ
 સુનાન કરુહ ખાકાન કે શાહાન કુનન્હ
 જહાનુદીદહો પીશગાહાન કુનન્હ

૮૨ ખદ ખાદ રઉશન જહાનખીને મા
 કે સૂનીન બેજૂયહ હમી ઝીને મા
 મમાનાહ ગીતી એ ખાકાન તેહી
 ખદ શાહ ખાદા કોલાહે મેહી
 ફેલે વય એ તીમાર ખસતહ મખાદ
 ઉનીદે જહાન જુ યસરતહ મખાદ
 કુનૂન ચૂન નેશીનીમ બા યકુ ફેગર
 બેખાનીમ નામહુ હમહુ સરખસર
 હરાન ફ યુઝોગરેતો દારહ ખરહ
 યકાયકુ ખદીન આરજુ બેન્ગરહ
 કુનૂન ફદહુરા સરખસર શીવનસર
 ન હંગામએ ઈન સપુન ગોકૂતનસર
 સુ સૂગે સુનાન મેહુતર આયહ ખસર
 એ ફર્માને ખાકાન નખાશહ યુઝર
 મરા ખુદ ખધરાન શુદન રૂય નીસર
 ઝને પાકુરા મેહુતર અજ રૂય નીસર
 અગર મન ખજૂદી બેયાયમ ખરાહુ
 બેગૂયહ મર આનુશ ખેરદમન્હ શાહુ
 ખસૂખ અન્દર આહંગે શાદી કુનમ
 ન અજ પારસાઇએ રાદી કુનમ

૮૫ ખેરદમન્હ બી શરૂમ ખાનહ મરા
 સુ ખાકાન બી આઝરમ દાનહ મરા
 બરીન સૂગ ચૂન યુઝરહ ચાર માહુ
 સવારી ફેરેસતમ ખનઝદીકે શાહુ
 હમહુ બેશનવમ હરૂએ ખાયહ શનીહ
 એ યૂયન્દગાન તા એ આયહ પદીહ
 બેગૂયમ ખનામહુ યકાયકુ દરૂન
 સુ આયહ ખનઝદીકે ઊ રહૂનચૂન
 તો આકૂનૂન અજ ઈદર ખરાહી ખરામ
 બખાકાન બેગૂય આનએ દાદમ પયામ
 ફેરાવાન ફેરેસતાહુરા હહયહુ દાહ
 જહાનુદીદહુ અજ મરૂવ ખરૂગરત શાહ

તે માટે તે જવાને સધળું કહ્યું અને તે પાક દામન અઢરતે સાંભળ્યું-
 તે વાત સાંભળી તેણીએ ખામોશી એખતયાર કીધી.

ત્યાર પછી જ્યારે તેણીએ તે નામુ વાંચ્યું-અને તે આપએખતયાર
 પાદશાહના સખુનો બદ્દયા,
 અને જ્યારે તેણીએ અકલને દાનાઇ સાથ બેઠી ત્યારે પોતાનાં દિલમાં
 તે નામાનો જવાબ તૈયાર કીધો.

પછી તેણી એ પ્રમાણે બોલી કે “આ નામુ મેં મારી અકલ ઠેકાણે
 રાખીને સધળું વાંચ્યું છે.

ખાકાને જેમ પાદશાહો, અનુભવી રાજસો અને મોટા લોકો કરે,
 તેમજ કહ્યું છે.

અમારી આંખો તેનાથી રોશન રહેજો!-કારણકે તે એવી રીતે અમારો
 ધ્રોનો લે છે.

આ દુન્યા ખાકાનથી ખાલી રહેતી ના-મોટાઇનું તાજ તેનાથી ખુશ
 હાલ રહેજો!

તેનું દિલ ગમથી ગ્રામી ના બનતું-દેશના લોકોની ઉમેદ તેનાથી
 તુટેલી ના રહેતી!

હવે જ્યારે અમે સધળાં સાથે બેસીશું-અને આ સધળું નામુ પહે-
 લેથી ઉલ્લે સુધી વાંચીશું,

ત્યારે જે કાંઈ કે યુઝોગ અને દાનાઇ ધરાવનારા રાજસો છે તેઓ
 સધળા એ માગણી ઉપર વિચાર ચલાવશે.

હાલ તો અમારાં કુટુંબને સધળી માહુતમજ છે-અને આવી વાત
 કાઢવાનો વખતજ નથી

જ્યારે એક એવી રીતના સરદારનો સોગ ખુરો થશે-ત્યારે ખાકાનનાં
 ફર્માનથી કોઇ બાહેર જશે નહીં.

મને ઈરાન જઇ પઠારત નથી-એક પાક દામન અઢરત માટે ધણી
 મેળવવા કરતાં મેહુતર બીનું કાંઈજ નથી.

અગર હું ઉતાવળથી આવવા નીકળી પડું-તો તે માટે અકલમંદ
 પાદશાહ શું કહેશે?

તે હું રોગની અંદર શાદીનો વિચાર કરે-તો તે પરહેઝગારી અને
 બલાઇથી કરતી કહેવાઈ નહીં.

અકલમંદ માણસ મને લાજ વગરની અઢરત ગણે તેમજ ખાકાન
 એવો પાદશાહ પણ મને બેહુવા સમજે.

જ્યારે આ સોગ ઉપર ચાર મહિના પસાર થશે-ત્યારે હું પાદશાહની
 નઝદીક એક સવાર મોકલીશ.

મારા સલાહકારો તરફથી જે કાંઈ સાંભળવા ધટવું હશે તે હું સધળું
 સાંભળી લઇશ કે જોઇયે તેઓ શું કહે છે?

અને જ્યારે કાસેદ તે મારી રેહુનમુઘા કરનાર ખાકાનની નઝદીક
 આવશે-ત્યારે હું તે સધળું તેનાં નામાની અંદર દર્શાવીશ.

હમણાં તો તું અહીંથી ખુશી સાથ પાછો ફર-મેં જે કાંઈ પયગામ
 તને આપ્યો તે ખાકાનને કહેજે.”

તેણીએ પેલા એલચીને ધણેક હદયો આપ્યો-તે અનુભવી રાજસ
 મર્નથી ખુશહાલ પાછો ફર્યો.

રાએ ઝડને ગોદૈયહ્ આ નામદારને
ખીશ્ વ ગુરીખને ઊ અઝ્ મર્.

ગોદૈયહે પોતાના નામદારો સાથ મસ્લહત કરવી
અને મર્વથી તેણીનું નાસી જવું.

વચાન પસ જવાનો ખેરદમદ્ જન
અઆરામ બેસાતે આ રાએ જન
જુનીન ગોફત કામદ્ યકી નવ સોખન
કે ભવીદ્ બરુ દેલ નમદ્ કોહન
જહાનદાર ખાકાન મરા આરેતરેત
અયુનહા એ હરુજનહુ પીરાતરેત
અરુ નીરેત આહુ જુઓરેતો શાહુ
દેલીરે ખોદાવહે તરાન સોપાહુ
નેયારેત તા એદહુ બુદ શીરે મન
કસી યારે મન કરુદ અઝ અન્નુમન
મરા બી પેદર દારેત બહુરામે ગોરુદ
થા દહુ સાહુ જાનુ બહુ કે બાબમ બેગોરુદ
થુ અઝ વય કરી આરેતી મરુ મરા
બેનુશીદી અઝ કીનહુ મઝએ સરા
કુનુર શાહુ ખાકાન ન મર્દેત ખોરુદ
હમથ દરેતગાહરેત હમ દરેતબોરુદ
વલીકેન થુ આ ઉકો ઇરાનેયાન
બેકશદ્ કે ખીશી બુવદ દરુ મેયાન
એ પયવન્દો વઝ બન્દે આનુ રુચારુ
ધમો રન્જ બીનદ બહુર્ભમે કારુ
નેગરુ તા સોયારુદ એ અકાસોયાબુ
એ બરુ બુરુદ બેઝ તાબેરો આકુતાબુ
સરે ખીશ દારુ અઝ બુબોરેતીન બબાદ
જવાની કે ચૂન ઊ એ મારુ નઝાદ
હમાન નીચ પૂરે સોપહુબુદ એ કરુદ
અઝ ઇરાનો તરાન બરુઆવરુદ ગરુદ
બેસાઝીદ તા મા એ ઉકો નેહાન
બઈરાન બરીમ ઇન સખુન નાગેહાન
બગોરુદ્ય મન નામદ્ કંદહુ અમ
હમ અઝ ખીશ તીમારે ઇન ખર્દહુ અમ
કે બરુ શાહુ પયદા કુનદ કારે મા
બેગુયદ બદ્ રન્જો તીમારે મા
બનીરુએ યઝદાન થુ ઇન બેશવદ
બદીન અરુ ગોફતારે મન બેઝવદ
બદ્ ગોફત હરુ કસ કે તા વુ બુવી
બહુરાનો ચીન બાબુએ નવ વુવી
ન બુરખાનદત્ત ફેલે આહન એ ભય
યઝાનરા બમર્દી તોઈ રહુઆય
એ મર્દે ખેરદમદ્ બીદારુ તરુ
એ દરેતરે દાનદહુ હોરયારુ તરુ
હમહુ કેહુતરાનીએ ફમાન તોરાતેત
બદીન આરુ રાએ પયમન તોરાતેત
થુ બેનુશીદ અઝીશાન અરઝરા બેખાન
બદીવાનો દીનારુ દાદન નેશાદ

ત્યાર પછી તે જવાન અને અક્લમદ્ અઘરત-પોતાના સલાહકારો
સાથ શાન્ત મને મસ્લહત કરવા બેઠી.

તેણી બોલી કે “હાલ એક એવી નવી બાબત આવી છે-કે જે કદીબી
મારાં મનમાંથી વીસરાશે નહીં.

દેરાની સંભાળ કરનાર ખાકાને મારી માગણી કરી છે-તેણે દરેક
રીતની વાતો કહેવડાવી છે.

તેનામાં કરી અયબ નથી તે મોટો છે અને પાદશાહ છે-વળી તે
બહાદુર છે અને તરાની લશ્કરનો માલિક છે.

જ્યાં સુધી કે મારો સિંહની હિમ્મતનો બાધ જવતો હતો-ત્યાં સુધી ૮૧
કાંઈ પણ અન્નુમનમાંથી કાંઈ મારી માગણી કરી શક્યું હતું નહીં.

મારો બાપ મરણ પામ્યો ત્યારથી આજ બાર વર્ષ લગી-હું બાપ
વગરનીને પેહલવાન બેઠાશો પાળી.

જ્યારે કાંઈ તેની પાસેથી મારી માગણી કરતું-ત્યારે તેનાં સરતું
મગઝ ગુસ્સાથી ઢકળી આવતું હતું.

આ ખાકાન પાદશાહ કાંઈ નાનો માણસ નથી-તેને સધળી શક્તિ
છે અને વળી બહાદુર પણ છે.

પણ જ્યારે ઉર્કી અને ઇરાનીઓ સાથ-તેઓ વચ્ચે સમાધ થાય એવી
કેરોશ થાય,

ત્યારે તે વખતનાં સગપણ અને સંબંધથી આખેરે તો ગમ અને
રંજ બાદ પડે છે.

તમે જુઓ કે સિયાવશે અક્રાસિયાબથી-સૂર્યના તડકા સિવાય બીજાં
શું ફળ આપ્યાં ?

તે જવાને હુઝઆતમાંજ પોતાનું માથું ફેંકતું ગુમાવ્યું કે જેના
જેવો કાંઈ માતાએ જણ્યો નથી.

તેમજ વળી તે સરદારના બેઠા કમખુસરૂએ શું કીધું ?-તેણે ઇરાન
એને તરાનની મર્દ કાઢી નાખી.

મોટે તમે સધળા તૈયારી કરો તો આપણે ઉર્કીઓથી છપી રીતે
આ પંચાતી એકદમ ઇરાન લઈ જઈએ.

મેં ગોરુદ્ય ઉપર એક નામુ લખ્યું છે-અને આગમચથીજ આ બાબ ૮૭
તનો ગમ મેં પાંચો છે,

કે તે પાદશાહની આગળ આપણની વાતોનો ખુલાસો કરે-અને
આપણની મુસીબતો અને મુશ્કેલીઓ તેને દર્શાવે.

યઝદાનની મદદથી જ્યારે તે આ સધળું સાંભળશે-ત્યારે આ મારી
નમસંભરી વાતોનો ઝર વિચાર કરશે.”

સધળાઓ બોલ્યા કે “તું જવતી રહે ત્યાં સુધી-ઇરાન અને તરા-
નમાં જવાન બાબુ ટુંજ છે.

લેહાનો પહાડ પણ તને હિલવી શકતો નથી-મર્દાનગીમાં પેહલ-
વાનોને માર્ગ દેખાડનારી ટુંજ છે.

તું દાનેશમદ્ મર્દ કરતાં પણ વધારે ખબરદાર છે-અને દાના વઝીર
કરતાંબી ટું વધારે દુરયાર છે.

અમે સધળા નોકર છીએ અને હોકમ તારોજ છે-આ બાબતમાં
તારાજ વિચાર અને વચન પ્રબળ છે.”

જ્યારે તેણીએ તેઓની એવી વાત સાંભળી ત્યારે લશ્કરની હાલતી
રાખનારને તેનાં ફકતર સાથ બોલાવી મંઝાવી પગાર આપવા બેસાડ્યો.

બેયામદ સેપક સરખસર બે-બરીફ
હજારો સરો શસ્ત્ર થઈ બરુ ગુઝીફ
કઝાન હરુ સવારી બહાનમે કારુ
ન બરુ કાશતલી સરુ અચ દહુ સવારુ
૮૮ હેરમ દારો આમદ સુએ ખાનહુ બાચ
સુનીનુ ગોકૂત બા લશકરે રચમસાચ
કે હરુ કસ કે દીફ આન દુલાહો ફેડીબ
ન પીચફ દેહ અન્દર ફરાએ નેરીબ
નતસેફ એ અન્દરૂલે મરુદમ કશાન
ગરુ અચ અબરુ બાશફ અરુ સરુ ફશાન
ન પીચફ અઝીન રૂતન અચ મન એનાન
નતસેફ અગરુ દુરમન આયફ દમાન
બેખાયફ કે તા સુએ ધરાન શવીમ
બનચરીકે શાહે દેલીશાન શવીમ
બતરાન ધરીબીમા બી પોસ્તો યારુ
એયાને બુએગીન સુનીનુ સુસ્તો શારુ
હમી રફૂત બાયફ સુ તીરફ શવફ
સરે દુરમન અચ ખાખ ખીરફ શવફ
શુમા દેહ બરફૂતન મદારીફ તન્ગ
ગરુ અચ ચીનેયાન લશકરુ આયફ બજન્ગ
કે હમ બી સુમાન અચ પસે મા સરાન
બેયાચન બા ગોરુહાએ બરાન
હમહુ બાન ચકાયકુ બકકુ બરુ નેહીફ
અમરુ લશકરુ આયફ પુરીફ દેહીફ
૮૯ વગરુ બરુ સુનીનુ રૂએ તાન નીસ્ત શય
અચ ઈદરુ મજુબીફ ચકુ તન એ બય
બઆવાચ ગોકૂતન મા કેહુતરીમ
એ શયો એ ફર્માને તુ ગુઝરીમ
બરીન બરુ નેહાદરો બરુ ખાસ્તન
હમહુ બન્ગે ચીનરા બેયારાસ્તન
ચલાન સીનહો મેહુતરુ ચઝહ ગોશરપ
નેશસ્તન બા નામદારાન બરુ અરપ
હમી ગોકૂત હરુકસ કે મોદન બનામ
મેહુ અચ એન્દહો ચીનેયાન શાહકામ

હમાનગહુ સુએ કારવાન શુદ બદસ્ત
શુતોર ખાસ્ત તા પીશે બે દરુ ગુઝસ્ત
ગુઝીન કરુદ અઝાન ઉસ્તુરાન સેહ હઝારુ
બદાન તા બુનહુ બરુ નેહાદન બરુ
સુ શબ તીરફ શુદ ગોદંચહુ બરુ નેશસ્ત
સુ ગોદી સરકાચ ગોદી બદસ્ત
બરુ અકૂગન પુરુઆયહુ બરુ સુસ્તવાન
અબા બઉશો તીધો તર્ગે ગવાન
હમી રાન સુન બાહ લશકરુ બરાહુ
બરખશન રૂએ શબાને સેયાહુ

તમામ લશકર આવ્યું અને તેણીએ તે બેયુ-તેમાંથી તેણે એક હઝાર
એકસો અને સાઠ પેહલવાનો ચુંડી કાઢ્યા,
કે જેઓમાંથી દરેક સવાર લડાઇને વખતે-દશ સવારો સામેથી
પોતાનું સર ફેરવતો નહીં હતો.

તેઓને પગાર ચૂકવીને તેણી પાછી પોતાનાં મથક તરફ આવી-તે
લડાયક લશકરને એ પ્રમાણે કહેવા લાગી,
કે “જે કોઇએ કે આ કમરબંદ અને રેકાબ બેઈ છે-તે ચઢતીમાં
કે પડતીમાં દિગ્મત હારશે નહીં.

અગરને તેની ઉપર આસ્માન ઉપરથી માથોના છટકાવ થાય-તોપણ
તે માણસો મારનારાં લશકરથી બીરો નહીં

મારી સાથ ચાલવાથી તે લગામ ફેરવશે નહીં-અને અગરને દુશ્મન
જેસ કરતો આવી લાગે તોપણ તે બીરો નહીં.

એવું કરવું બેઈએ કે આપણે ધરાન તરફ બહાદુરોના પાદશાહની
નજદીક જઈએ.

આપણે તરાનમાં તો મુસાફર જેવા અને કાંઈ પણ મદદ કે દોસ્ત
આશના વગરનાં અહીંના બુએગોની વચ્ચે આવા નબળા અને ખુવા પડ્યાર છીએ.
ન્યારે અંધારું થાય અને દુશ્મનનું સર ખાખથી મરત થાય ત્યારે
અહીંથી નીકળી જવું બેઈએ.

અગરને ચીનાઓનું લશકર આપણી સામે લડવા આવે-તોપણ તમે
નીકળી જવા માટે ના દિગ્મત થતા ના.

કારણકે તરેર આપણી પછાડી બારી ગુર્જો સાથ સરદારો આવી
લાગશે.

માટે તમે સધળાઓ જીવ હટેલી ઉપરજ ધરબે-અને જો લશકર
આવી લાગે તો મારને યા મરને.

હવે જો તમારો એમ કરવાનો વિચાર નહીં હોય-તો તમે અહીંથી
એક પણ શબ્દ આગળ વધતો ના.”

સધળાઓએ પોકારીને કહ્યું કે “અમે તારા નેકર છીએ-તારા વિચાર
અને ફર્માનથી જરાબી ફરીશું નહીં.”

પછી તેઓ એ વાત ઉપર એકમત થયા અને વીખરાઈ ગયા-સધળા-
ઓએ ચીનની લડાઇની તૈયારી કીધી.

ચલાન સીનેહ અને સરદાર ચઝહ ગોશરપ-બીલ નામદારો સાથે થોડા
ઉપર સવાર થયા.

દરેક જણે બેલવા લાગ્યું કે “ચીનાઓ પોતાની મુરાદ માફક પુશહાલ
રહે અને આપણે જીવતા રહે તેનાં કરતાં તો આપણને નામદારી સાથ
મરવું વધારે સારું છે”

પછી તુરત તેણી બેટોના કાફલા તરફ મથદાનમાં ગઈ-અને તેણીએ
બેટોની માગણી કીધી જેથી તેણીની આગળથી સધળાં પસાર થયાં.

તે બેટોમાંથી ત્રણ હઝાર ચુંડી કાઢ્યાં-અને તે બેટો ઉપર સધળો
માલ અસ્ખાબ લાધવામાં આવ્યો.

ન્યારે રાત અંધારી થઈ ત્યારે ગોરદિયહ સવાર થઈ-તેણીએ એક
સરફરાચ પેહલવાનોની માફક હાથમાં ચુંડી લીધી.

અને થોડા ઉપર એક દમામદાર પાખર નાખી-અને પોતે બખતર,
તલવાર અને પેહલવાનોની ટોપ સાથ તૈયાર થઈ.

એ પ્રમાણે તેણી દિવસની રોશનીમાં તેમજ રાતની અંધારીમાં
લશકરને પવનની મિસાલ આગળ ચલાવવા લાગી.

આગાહી યાત્રતને ખાકાન્ અઝ
ગુરીખતને ગોદિયહ્ વ ફેરેસ્તાદને
ઊ તુખોર્ગૂરા આ લશકર પસે ઊ
વ કોશતને ગોદિયહ્ તુખોર્ગૂરા.

:o:

એ લશકર ખસી જીન્હારી શુદ્ધ
ખનજીદી ખાકાન્ ખયારી શુદ્ધ
બેરાદર બેયામદ ખનજીદી બિય
કે અથ નામવર મેહુતરે જન્મલૂય
સેપાહી દેલાવર ખઈશાન્ કરીદ
ખસી જીન્હારી ખરે મન્ રસીદ
વજીન્ નન્ તા બેબેદાન્ ખરુ દરત
બેખાન્દર હમી લશકરે કેશવરત
સેપહુદારે સીન્ કાન્ સુખુન્દા શનીદ
શુદ્ધ અઝ ખેશમ રજો રોખશ નાપહીદ
ખદ્દ ગોકૂત બેરામો ખરુ કરી સેપાહુ
નેગહુ કુન્ કે લશકરુ કુલ શુદ્ધ એ રાહુ
ખઈશાન્ રસી હીચ તુન્દી મકુન્
તુખોસ્તીન્ ફરાચ આરુ શીરીન્ સખુન્
અઝીશાન્ નદાનદ કસી રાહો આ
મમરુ ખીમ શાન્ કરુદ ખદખાહે આ
ખબર્ખી સખુન્ ગુયો બેન્વાચ શાન્
ખમદાનગી સરુ ખરુ અક્રાચ શાન્
વગરુ હીચ સાહદ કસી આ તો જન્મ
તો મર્દી કુનો દૂર ખાશ અઝ દેરન્
અઝીશાન્ યકી ગૂરશાન્ કુન્ અમરુવ
કે ગદદ જમીન્ હમચુ પરુરે તજરુવ
બેયામદ સેપહુદારુ આ શશ હઝારુ
ચુઝીદહુ એ તુકીને જન્મી સવારુ
ખદ્દે અહારોમ ખઈશાન્ રસીદ
એ શીરુ દેલ ચુન્ સેપહુ બેન્ગરીદ
અઝીશાન્ બદેલ દરુ નકરુદ ઈચ યાદ
એ લશકરુ સુએ સારુવાન્ શુદ્ધ ચુ બાદ
યકાયકુ યુનહુ દરુ પસે પોશત કરુદ
બેયામદ નેગહુ કરુદ જાએ નખરુદ
સેલીહે બેરાદરુ બેપૂરીદ જન્
નેશસ્ત અઝ બહે ખારએ ગામજન્
દુ લશકરુ ખરાખરુ કરીદદ સકુ
હમચુ જનહુ ખરુ નેહાદહુ અકુ
ખીપીશે સેપાહુ અન્દર આમદ તુખોર્ગૂ
કે ખાકાન્ વશ ખાન્દી પીરુ ગોરુ
ખઈશાનેયાન્ ગોકૂત કાન્ પાકુ જન્
મમરુ નીસ્ત આ ઈન્ સુખેરુ અન્જુમન્
ચુ શુદ્ધ ગોરુદેયહુ આ સેલીહે અરાન્
બેયાન્ અસ્તહુ ખરુસાને જન્મખાવશાન્

ખાકાનને ગોદિયહના નાસવાની ખખર થવી
અને તેણે તુખોર્ગને લશકર સાથ તેની
પછાડી મોકલવા અને ગોદિયહ
તુખોર્ગને મારી નાખવા.

:o:

તે લશકરમાંના ધણાકે ખાકાનની નજીક મદદ મેળવવા માટે તેની ૬૦
પનાહમાં ગયા.

તેનો બાદ તેની નજીક આવ્યો-અને બોલ્યો કે “એ! લડાયક નામ-
વર સરહાર!

એક દિલાવર લશકર ઈશાન તરફ નીકળી ગયું છે-તેમાંના ધણાકે
પનાહને માટે મારી નજીક આવ્યા છે.

આ નામોસ્તીથી હમેશી સૂધી તારું લશકર અને તારો મુલક તારી દર-
ખાર ઉપર હસવા લાગ્યો.”

જ્યારે ચીનના સરહારે આ સખુનો સાંભળ્યા-ત્યારે યુરસાથી તેના
ચેહરાનો રંગ લડી ગયો.

તેને કહ્યું કે “તું રોતાખી કર અને લશકર લઈ જા-તું તપાસ કર
કે તે લશકર તે રાહમાંથી ક્યાં ગયું?

જ્યારે તું તેઓની નજીક પહોંચે ત્યારે કાંઈપણ તુંદી ના કરતો-
પેહલાં તો મીઠી મીઠી વાતો કરજે.

તેઓમાંથી કાંઈપણ આપણી રાહ રીતી જાણતું નથી-કદાચ આપ-
ણના દુરમને તેઓને બડાવા મૂક્યા છે.

નર્મસિથી સખુન બોલ્યો અને તેઓને નવાજેલ કર્યો-તેમજ તેઓની
ખઠાહુરી માટે તારીફ કર્યો.

પણ જો કાંઈ તારી સાચ લડાઈ કરે-તો તું પણ ઢીલ કરવાથી દૂર
રહી મદદનીગી દેખાડજે.

મર્મમાંજ તેઓનું એક ગોરેસ્તાન ખનાવ્યો-કે જોથી ત્યાંની ઝમીન ૬૧
મર્યાદાની પાંખ મિસાલ થાય.”

આથી તે સરહાર તુર્કિઓમાંથી ચુડી કાઢેલા છ હઝાર લડાયક સવારો
સાથ નીકળ્યો.

તે ચોથે દહાડે તેઓ આગળ જઈ પહોંચ્યો-જ્યારે તે સિંહની
હિંમતની અકરતે લશકર જોયું.

ત્યારે તેણીએ તેઓની કરી પણ દરકાર કીધી નહીં-અને લશકરમાંથી
રોતાખી કરતી સારવાન તરફ ગઇ.

તેણીએ સધળો અસ્ખાળ લશકરની પીઠ પછાડી રાખ્યો-પછી આવી
અને લડાઈની જગ્યા નક્કી કીધી.

તે અકરતે પોતાના ભાઈનાં હથિયાર બાંધ્યાં-અને એક તેજ ચાલના
ઘોડા ઉપર સવાર થઈ.

અને લશકરે સામા સામી સફ સમારી-સધળાઓએ પોતાના જીવ
હટેલી ઉપરજ ધર્મ્યાં.

પેલો તુખોર્ગ સરહાર કે જેને ખાકાન છુટું વર કહેતો હતો, તે
લશકરની હરાલમાં આવ્યો.

તેણે ઈરાનીઓને કહ્યું કે “તું તે પાક અકરત-આ મોટાં લશકર
સાથ નથી?”

જ્યારે ગોરદિયહ તો ભારી હથિયાર બાંધી લડાયકોની મિસાલ કમર
બાંધી હબેલીજ હતી,

૯૨ જેલાવર તુખોર્મથ નદાનેસ્ત આજ બેઝદ પાસનહ રૂત પીસાથ ફરાજ બહુ ગોઠૂત આન ખાહરે કૈસતહ શાહુ ખુબ જયમથ ૬૨ મેયાને સેપાહુ કે બા ઊ મરા હસ્ત અન્દાન સોપુન એ અજ નવ એ અજ ફરગારે કૈહુન બહુ ગોરેયહુ ગોઠૂત ધીનક મરમ કે બરુ શીરે દરુરંહુ અરેપ અકુનમ શુ બેશનીહ આવાએ ઊરા તુખોરુખ બરાશ અરેપ જંગી શુ શીરે સુતોરુખ શેગેઠૂત આમદથ ગોઠૂત ખાકાને ચીન તોરા કરુહ અઝીન પાદશાહી ગુઝીન બદાન તા તો બારી વરા યાહુગાર એ બહુરામે શીરુ આન ગુઝીદહુ સવારુ હમી ગોઠૂત પાદશી ઇન નીકોઈ બલય આવરમ ચુન સપુન બેરેનોઈ મરા ગોઠૂત બેરતામો બા ઊ બેઝય કે બરુ ઝાન કે ગોઠૂતમ નહીદી તો રૂય ચુનાન દાન કે ઇન ખુહ નગોઠૂતમ એ બુન કે મન નીજ આજ આમદમ ઝીન સપુન

૯૩ અઝીન મરુજ રૂતન તોરા રૂય નીસ્ત મકુન ગરુ તોરા આરુજ શૂય નીસ્ત સુપુનહા બરીન ગુનહુ પયવન્દ કુન વગર પન્દ નપૂઝીરદશ બન્દ કુન હમ આન કસ કે ઊરા બરુ આન દાસ્તસ્ત સુપુનહા એ અન્દાહુ ખુગાસતસ્ત બહુ ગોરેયહુ ગોઠૂત કસ રજમગાહુ બયકસુ રાવીમ અજ મેયાને સેપાહુ સપુન હરુએ ગૂઈ તો પાસોખ હેહમ તોરા અન્દરીન રાએ ફરુઆ નેહમ એ પીરી સેપાહુ અન્દરુ આમદ તુખોરુખ બેયામદ બરે નામદારે સુતોરુખ શુ તનહા બેરીદશ અને આરહુ જૂય અઝાન મેહરે તીરહુ બુક્રશાહ રૂય બહુ ગોઠૂત બહુરામરા દીદમ સવારીઓ રજમશ પસન્દીદઈ મરા બહુ હમ માદરે હમ પેદરુ કુનુન ફરગારે વય આમદ બસરુ કુનુન મન તોરા આજમાયેથ કુનમ યકી સુએ રજમત ગેરાયેથ કુનમ

૯૪ ગરમ અજ હરે શૂય યાબી બેઝય હમાના મરા ૬૬ પસન્દી તો શૂય બેગોઠૂત ઇન વઝાન પસ બરુ અન્ગીખતઅરેપ પસે ઊ હમી તાખત યહુદ ગોશરપ સેપહુદારે ચીની હમાન હરુસહુ કરુહ બરુ આવીખતન્દ આન દો શીરે નબરુહ હમાન ખાહરે પહુલુએ નામદારુ બનીહહુ દરુઆમદ બન્દરહે સવારુ યકી નીહહુ હદ બરુ કમરબન્દે શીય કે બુગાસત બહુતાને પયવન્દ બિય

પહુ દિલાવર તુખોર્મ તેણીને પિછાની નહીં-અને ઘોડાને એડ મારી તેણીની નઝદીક આવ્યો.

અને બોલ્યો કે “પેલા માથાં ગયલા પાદશાહ બેહરામની બેહેન-મને આ લશ્કરની વચ્ચે ક્યાં મલશે ?

કારણ મારે તેણીની સાથે કાંઈક નવી નૂની કેટલીક વાતો કરવી છે.”

ગોરદિયહે તેને કહ્યું કે “તે આ હુંજ છું-હુંજ ફાડીખાનારા સિંહ ઉપર ઘોડો ઝોકાઈ છું.”

જ્યારે તુખોર્મ તે લડાયક ઘોડા ઉપર મસ્ત સિંહની મિસાલને તેણીને આવાજ સાંભળ્યો,

ત્યારે તે અજબ થઇને બોલ્યો કે “આ સદતનતમાંથી ખાકાને ચીને તનેજ પસંદ કીધી છે,

કે જેથી તું તે પસંદ કીધેલા સવાર સિંહ જેવા બેહરામની યાદગારી તરીકે રહે.

તેણે કહેવાડિયું છે કે ‘જે તું મારી વાત સાંભળે તો હું તેની બલાઇ-ઓનો બદલો વાળું.’

તેણે મને કહ્યું છે કે ‘તું દોડ અને તેણીને કહે-કે જે કાંઈ મેં તને કહેવાડિયું તે તને જો રૂપું નહીં હોય,

તો તું એમજ બાલ કે મેં ‘પહુ કંઈ ખરેખરી મતલબથી કહેવાડિયું નહીં હવું-કારણકે હું ‘પહુ હવે તે વાતથી ધરાધ ચૂક્યા છું.’

જે તારી ઇચ્છા ખાવંદ કરવાની નથી તો ના કરતી-પહુ તારે આ સુલક છોડી જવું ધરાત નથી.’

એવી રીતની વાતો તું તેણીને સમજવીને કહેજે-અને જો તારી નસીહત નહીંજ સાંભળે તો તેણીને કપદ કરજે.

તેમજ તે શખ્સને પહુ પકડજે કે જેણે તેણીને એ વાત ઉપર ઉસ-કેરી મૂકી-અને એમ કરી સળી વાતો અંદાઝથી વધારી નાખી છે.”

ગોરદિયહે તેને કહ્યું કે “આ લડાયકાદમાંથી-લશ્કર વચ્ચેથી આપણે એક તરફ જઇયે.

અને ત્યાં તું જે કાંઈ પૂછશે તેનો જવાબ આપીશ-અને તને એ કામમાં સારીજ સલાહ આપીશ.”

તજોર્ગ લશ્કર આગળથી દૂર થઈ-પેલી બહાદુર નામદાર આગળ આવ્યો.

જ્યારે તે યુક્તિબાજ અઢરતે તેને એકલો જોયો-ત્યારે કાળી ટાપમાંથી પોતાનું મોં ખાહેર કાઢ્યું.

અને બોલી કે “તે બેહરામને તો જોયો હતો-અને તેની સવારી અને લડાઇ તને પસંદ પડી હતી.

તે મારાંજ માખાપનો જણેલો મારો બાઈ હતો-જે હાલમાં મરણ પામ્યો છે.

હમણાં હું તારી આજમાયેશ કરું છું-અને તારી સાથે લડવાની ખાહેશ રાખું છું.

જે તું મને ખાવંદ કરવા લાયકની સમજે તો તે કહેજે-બકે તું પોતેજ મારે માટેનો ધણી પસંદ કરજે.”

તેણી એટલું બોલ્યા બાદ પોતાનો ઘોડો દપતાબ્યા-છત્રદ ગોશરપ તેની પૂઠેજ પોતાનો ઘોડો હાંકતો હતો.

પેલા ચીની સરદારે પહુ હઝેલો કીધો-તે બંને લડાયક સિંહો વળગી પડ્યા.

પેલી નામદાર પેહલવાનની બેહેન-નેજા સાથે તે સવારી નઝદીક આવી.

અને એક નેજા તેના કમરબંદ ઉપર માર્યો-કે જેથી તેનું બખતર તેમજ તેનાં બદન ઉપરનું વળગણ ફટું થઈ ગયું.

એ ઝીન અન્દર જોડાતા હોય સર નેચૂન
શુદ્ધ આનંદ રીતે ઝીર અન્દરથી જ્યોતે ખૂન
ચલાન સીનહુ બા આનંદ સુઝીદહુ સેપાહુ
અરુન્ધતીન અરુન્ધતી અન્દર આનંદરમ્યાહુ
હમહુ હરકરે ચીન અહમ અરુ શોકરેત
અસી કોરતો અરુઅરો અન્દી બેખરેત
રો ફરસન બા ઊ હમી શુદ્ધ એ પસ
અરુ અરેપાન નમન્દર બેરયાર કસ
સરાસર હમહુ દરત શુદ્ધ રૂં ખૂન
યકી બી સરો દીઘરી સરુ નેચૂન

તે ઝીન ઉપરથી બધે મસ્તક નીચે પડ્યો-અને તેની નીચેની રેતી
લોહીની નદી બની ગઈ.
પછી ચલાન સીનેહે તે પસંદ કીધેલા સવારો સાથ-લડાઈગાહમાં
ધોડો ફપતાવ્યો.
તેણે ચીનનાં તમામ હરકરને રોકત આપી-ધણક માયાં ગયા, નીચે
પડ્યા અને ફેટલાક જામી થયા.
બે ફરસન સુધી તેઓની પૂઠ પકડી-લેખી ધણક સેપાહો પોતાના
ધોડા ઉપર કાયમ રહ્યા નહીં.
તમામ મથદાન લોહીની નદી બન્યું-કોઈ માયાં વગરનો તો કોઈ
બધે મસ્તક પડેલા જણાયા.

નામચે ગોર્દેયહુ અગોરદ્ય.

ગોર્દેયહુન ગોરદ્ય ઉપર નામુ.

શુ ફીરક શુદ્ધ સૂચે ઇરાન કરીદ
અરે શહુરયારે દેલીરાન કરીદ
અઆમુય બેન્દરેતો ચક્ર અન્દર ખૂદ
અરેલથી અન્દરનું દાવરીહા ફેરુદ
યકી નામહુ સૂચે બેરાદર અદરુદ
નેવેરેતો એ હર કારથી આગાહુ કરુદ
ચુનીન ગોરુત આનંદહુ કે બહુરામ ગોરુદ
અતીમારો દરે બેરાદર બેરોરુદ
તોરાઓ મરા મોચુદ બેરયાર દાદ
રવાને વય અચ મા બી આઠાર ખાદ
રેગર ગોરુત બા શહુરયારે બલન્દ
બેગુય આનંદે અચ મન્ શનીદી એ પન્દ
પસે મા સેપાહી બિયામહ ગરાન
હમહુ નામદારને જગ આવરાન
અરાન ખૂનહુ અરુ દારતમ શાન એ રચમ
કે નહુ રચમ બીનન્દ અઝીનપસ ન અચમ
અસી નામવરુ મેહુતરાન બા મન્દ
નબાયહુ કે આયહુ બરીશાન ગહન્દ
નેશરેતમ અઆમુય તા પાસીઅમ
બિયારહ અગર અખતરે ફરુશામ

જ્યારે તેણી ફેટહમંદ થઈ ત્યારે ઇરાન તરફ દેલાવર લોકોના પાદ ૬૫
શાહની નજદીક હરકર લઈ ચાલી.
તેણીએ આમુયમાં આસાયેશ લીધી અને થોડોક વખત ત્યાંજ થોભી-
તેણીનાં હિલમાં ગ્રયવાડા વધતા ગયા.
તેણીએ પોતાના બાઈ ગોરદ્ય ઉપર દુઃખ સાથેનું એક નામુ-લખ્યું
અને તેને દરેક કામથી વાકેફ કીધો.
તેણીએ એમ લખ્યું કે “જ્યારે પેહલવાન બેહરામ બાઈનાં દુઃખ
અને ગમમાં મરણ પામ્યો,
ત્યારે તને અને મને લણીક વધાઈ આપી ગયો છે-તેનું રવાન
આપણાંથી દુઃખ વગરનુંજ હોતો.”
બીજું લખ્યું કે “તે ને કાંઈ મારી તરફથી શીખામણો સાંભળી
છે તે મોટા પાદશાહને કહેજે.
અમારી પછાડી તમામ લડાયક નામદારોનું એક ભારી હરકર
આપ્યું હતું,
જેને મેં લડાઈમાં એવું વીખેરી નાખ્યું-કે તેઓ હવે પછી નહીં
લડાઈ જોશે કે નહીં ખુશીની મજલેસ જોઈ શકશે.
ધણક નામવર સરદારો મારી સાથે છે-મઠે અને એવું નહીં.બનવું
જોઈએ તેઓને કશું તુકસાન પહોંચે.
હું આમુયમાં થોભી છું ન્યાં કહાય મારો ભાગ્યશાળી સેતારો કાંઈક
સારોજ જવાબ લાવશે.”

કોશતને ખુસરુ અન્દ્યરા.

ખુસરુએ અન્દ્યને મારી નાખવો.

વજાન પસ અઆરામ બેન્દરેત શાહ
શુ અરુખારેત બહુરામે જગી એ રાહ
નદીદ અચ યુએર્માન કરી ધીનહુબય
કે બા ઊ અરુય અન્દર આવરુદ રુય
અદરુરે પાકીહહુ ચક્ર રુય ગોરુત
કે અન્દીશહુ તા કય ખુવદ દર નેહોફુત
કોશન્દહુ પેદર હર જમાન પીરો મન્
હમી ખુન્દરહ ઊ ખુવદ બીરો મન્

જ્યારે લડાયક બેહરામ તેના રસ્તા વચ્ચેથી દૂર થયો-ત્યારે તે પછી ૬૬
પાદશાહ આરામથી બેસવા લાગ્યો.
મોટાઓમાંથી એવો કોઈ લાયક રહ્યો નહીં-કે જે તેની સામે થાય.
તેણે એક દિવસે પોતાના નેક વઝીરને કહ્યું-કે “મારા હિલમાંનો
વિચાર ક્યાં સુધી ફર્યો રહી શકશે ?
મારા બાપને મારનારો દરેક વખત મારી નજદીકથી પસાર થાય છે
અને તે મારો ખેડી છે.”

સુ રઉશાન્ રવાનમ પુર અચ ખૂન ખુબહ
હમી પાદશાહી કુનમ ચૂન ખુબહ
નેહાદન્દ ખાનો મયે અન્દ ખરૂહ
હમાન્ રૂચ અન્દયરા અન્દ કરૂહ
વઝાન્ પસ ચુનીન્ ગોકૂત ખા રહુતમાય
કે ઊરા હમ અકુનૂન્ એ તન્ દસ્તો પાય
બેખુશીરૂ તા ઊ અખૂને કેયાન્
સુ બી દસ્ત ખાશાહ ન અન્દ મેયાન્
ખુરીદન્દો હમ દર ઝમાન્ ઊ બેખોરૂહ
પુર અચ ખૂન રવાનશ અખુતેવ સેપોરૂહ
વઝાન્ પસ અચૂએ ખોરાસાન્ કરી
ફેરેસ્તાહો અન્દરૂચ કર્દશ બસી
૯૭ બહુ ગોકૂત ખા કરમ અભુખાન્ ઝમાન્
અચ ઈદરૂ બેરવ તા દરે મરૂચખાન્
અગોસ્તહમ ગૂચ ઈચ ગૂનહ મપાય
સુ ઈન્ નામએ મન્ બેખાની બેયાય
ફેરેસ્તાહહ અન્દરૂ ખોરાસાન્ રસીહ
બદરૂઆહ મદં તનઆસાન્ રસીહ
બેગોકૂત આનએ કર્મને પર્વિઝ ખૂહ
કે શાહી જવાન્ ખૂદો ખૂનરીચ ખૂહ

જ્યારે મારા રોશન છવ દુઃખી રહે-ત્યારે હું પાદશાહી તે કેવી રીતે કરી શકું ?”

હવે ખાણું પરીસાણું અને થોડાક શરાબ પીધા પછી-તેજ દિવસે બંદૂબને કયદ કીધો.

ત્યાર પછી તેની રેહનુમાઈ કરનારાઓને કહ્યું-કે “હમણાંજ તેનાં તન ઉપરથી હાથ અને પગ,

કાંપી કાઢો કે જેથી જ્યારે તે હાથ વગરનો થશે ત્યારે પાદશાહોનાં ખૂન માટે કમર બાંધશે નહીં.”

આથી તેઓએ તે કાપ્યા અને તુરત તે મરણ પામ્યા-તેણે પોતાનો લોહીથી બરેલો નળ ખુસરને સોંપ્યો.

ત્યાર પછી પાદશાહે એક જણને ખુરાસાન તરફ-મોકલ્યો અને તેને ધણીક શીખામણુ દીધી.

તેને કહ્યું કે “તું કોઈ સાચ કશું પણ બોલતો ના-તું અહીંથી તે હાકેમની દરબાર સૂધી જ.

અને ગોસ્તહમને કહેજે કે ‘તું જરા પણ થોભતો ના-જેવું આ મારું નામુ વાંચે તેવોજ તુરત આવી લાગજે.’”

પેલો કાસેહ ખુરાસાન પહોંચ્યો-અને તે સુખવાસી શખ્સની દરગાહમાં ગયો.

અને પર્વિઝ કે જે એક જવાન અને ખૂન રંડનારો પાદશાહ હતો, તેનો જે કાંઈ હોકમ હતો, તે તેને કહી સંભળાવ્યો.

સર પીચીદને ગોસ્તહમ અઝ
ખુસનુ વ બઝની ગેરેશ્તને
ઊ ગોર્દેયદ્રા.

ગોસ્તહમે ખુસરથી સર ફેરવવું અને તેનું
ગોર્દેયહ સાથ પરણવું.

—:૦:—

સુ ગોસ્તહમ બેશનીહ લશ્કરૂ બેરાન્દ
પરાગન્દહ લશ્કરૂ હમહૂ ખાચ ખાન્દ
ચુનીન્ તા બશહૂરે ખુઝોગીન્ રસીહ
એ સારીઓ આસુલ બેગોગીન્ રસીહ
શનીહ આન્ કે શુદ શાહે ઇરાન્ દુરેશ્ત
બેરાન્દરૂશ અન્દય નાગહૂ બેકોશ્ત
સુ બેશનીહ દસ્તશ બદન્દાન્ બેકન્દ
ફેરૂહ આમદ અચ પોશ્તે ઝીને સમન્દ
હમહૂ જામએ પહલવી કરૂહ આકૂ
ખોરૂશાન્ બસરૂ બરૂ હમી રીખ્ત આકૂ
બેદાનેસ્ત ફેરા જહાનદારૂ શાહૂ
બકીને પેદરૂ કરૂહ ખાહહ તખાહૂ
૯૮ ખોરૂશાન્ અઝાન્ જાયગહૂ ખાચ ગશ્ત
તે ગોકૂતી કે ખા બાહ અખાચ ગશ્ત
સેપોહે પરાગન્દહ કરૂહ અન્જુમન્
હમી તાખ્ત તા બીશએ નારવન્
સુ નચદીકીએ ફૂહે આંચુલ રસીહ
સેપહરા બદાન્ બીશહૂ અન્દરૂ કર્દીહ
હમી બોરૂહ બરૂ હરૂ સુધ તાખ્તન્
બદાન્ તાખ્તન્ ખૂહ કીન્ આખ્તન્

જ્યારે ગોસ્તહમે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેણે વીખરાયવું તમામ લશ્કર પાહું બેઝું કરી આગળ ચલાવ્યું.

એમ કરતો તે ખુઝોગીનાં શેહરમાં આ પી પહોંચ્યો-સારી અને આમુલ યદને ગોરગાનમાં આગ્યો.

ત્યાં તેણે એવું સાંભળ્યું કે “ઈરાનનો પાદશાહ સખ્ત બન્યો છે-અને તેના ભાઈ બદ્યને એકાએક કાપી નાખ્યો છે.”

જ્યારે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેણે પોતાના હાથ દાંતમાં કરડયા-તે થોડાની પીઠ ઉપરથી નીચે કતર્યા.

તેણે તમામ પેહલવાની પોશાક ફાડી નાખ્યો-તે રડતો રડતો સર ઉપર ખાક છાંટવા લાગ્યો.

તે સમજ ગયો કે “તેને દેશની સંભાળ કરનાર પાદશાહ-પોતાના બાપના કીતામાં મારી નાખવા માંગે છે.”

આથી તે પોકાર કરતો ત્યાંથી પાછો ફર્યો-તું કહે ગોયા તે પવન નોજ સાથી બની ગયો.

તેણે વીખરાયવું લશ્કર પાહું એકઠું કીધું અને નારવનના જંગલ સૂધી તે દોડતો ગયો.

જ્યારે આસુલના પહાડની નજદીક જઈ પહોંચ્યો-ત્યારે લશ્કરને તે જંગલમાં બેઝું કીધું.

તે એ તરફ હરેલા કરવા લાગ્યો-તે હરેલો કરવાની મતગળ કીને લેવાની હતી.

બહાર સુ કે બી કાર મરુદ્ધ બુદ્ધ
બનાની હમણે બન્ને બી શુદ્ધ
બાબઈ કે લશ્કરખંડે શાહ બૂદ
કે ગોસ્તહુમ અઝાન લશ્કર આગાહ બૂદ
હમી બર સરાન શાન ફેરફ આમદી
સેપહુરા ચકાચક્ર બહમ બરઘરી
વઝાન પસર ચુ ગોરુદ્ય શુદ નસરે શાહ
મેગોફત આન કુલ ખાહરશ બા સેપાહ
બદાન મરુખાનાને ખાકાન એ કરુદ
કે દર મરુખ અઝીશાર બર આબરુદ મરુદ
વઝાન રૂચ ગોસ્તહુમ બેરનીદ નીચ
કે બહુરામે યહરા પુર આમદ કફીચ
તેમજ ગોર્દેયહ બા સેપાહ બુએરુગ
બેરફત અચ બરે નામદારી સુતારુચ
પસે બી સેપાહી બેયામદ બકીન
એ કરુદ બી બદાન નામદારાને ચીન
પઝીરહુ શુદનરા સેપહુ બર નેશાદ
વઝાન બીશહુ ચૂન બાદ લશ્કર બેરાદ
ચુ આગાહુ શુદ ગોર્દેયહ રફત પીશ
આબા સરુપેદા નામદારાને ખીશ
ચુ ગોસ્તહુમ દીદ આન સેપહુરા બરાહ
બર અન્ગીખત અરુપ અચ મેયાને સેપાહ
બેયામદ બરે ગોર્દેયહ પુર એ દરુદ
ફેરાવાન એ બહુરામ તીમારુ બરુદ
હમાન દઈ બન્દુચ બા બી મેગોફત
હમી બારેતીન બૂન એ મેચુગાન બેરફત
યલાન સીનહુરા દીદા ઈજદ ગોશરુપ
ફેરફ આમદ અચ ફરુ ગોર્દેયહ એ અરુપ
મેગોફત આન કે બન્દુચરા શહુરુયાર
તબહુ કઠોઈ બદ શુદ મરા રૂચમાર
તો ગોફતી ન અચ ખાહરશ ઝાદહુ બૂદ
ન અચ બહુરે બી તન બખૂન ઝાદહુ બૂદ
રવાન પીશે પાચશ બર અફુશાન્દી
ચુ ચુ ફરુ ગશતી દેઝમ માન્દી
પુખારેતીન એ તન દરેતો પાચશ બુરીદ
બદાન સાન કે અચ ગઉદહે બી સઝીદ
શુમારા બદ ચીરત અફુનૂન બીમીદ
કે બર નાવરુદ હરુગેચ અચ શામે બીદ
અબા હમ ગેનાન તાન બતરુ જાન કુનદ
બશહુરુ અન્દેન ગોરુ અઝાન કુનદ
ચુ અચ ફરુ બીનદ યલાન સીનહુરા
બર આશુબદો નવ કુનદ કીનહુરા
કે સાલાર બૂદી દર બહુરામરા
અચ ચાફતી દર જહાન કામરા
વઝાન હરુકે દાનદશ પડીચ બેહુ
ચુલ્લુએ વરા ફશને તીચ બેહુ
મરુ ઇદરુ બેખાલીદ બા મા બહમ
બનીમ અન્દરીન રાય બર બીશો કમ
પઝીરફત અચ હરુ કે બેરનીદ પન્દ
હમી જરેત હરુ ચક્ર એ રાહે મઝન્દ

ન્યાં ક્યે કે બેકાર માણસો હતો-તેઓ સધળાં ખાવાની લાલચે તેના નોઝર બન્યાં.

એ જન્યાએ કે પાદશાહની છાવણી હતી-અને એ લશ્કરથી ગોસ્તહમ વાકેફગાર હતો,

ત્યાં હજા કરી તેઓનાં સર નીચે નાખવા લાગ્યો-અને અચાનક તે લશ્કરને બરહમ મારવા લાગ્યો.

એની તરફ ન્યારે ગોરુદ્ય પાદશાહની આગળ ગયો-ત્યારે તેણે તેની બેદને પોતાનાં લશ્કર સાથે શું કાણું તે કહ્યું.

તેણીએ તે ખાનના હાકેમો સાથે શું કાણું હતું તે કહ્યું-કે મર્મમાં તેઓની ગઈ કાંદી નાખી હતી.

પેલી તરફ ગોસ્તહમે પણ સાંભળ્યું-કે “પેલેલવાન બેહરામનો વખત ભરાઇ ચૂક્યો છે,

તેમજ ગોરદિયહ મોટાં લશ્કર સાથે-મોટા નામદાર પાદશાહ આગળ ૬૬ ગઇ છે.

તેણીની પછાડી કીનાથી ભરેલું એક લશ્કર આવ્યું હતું-અને તેણીએ તે ચીનના નામદારો સાથે શું કાણું હતું?”

ત્યારે ગોસ્તહમે લશ્કરને તેણીને એસ્તેકબાહ જવા માટે તૈયાર કીધું-અને તે જંગલમાંથી પવનની મિસાલ લશ્કર આગળ ચલાવ્યું.

ન્યારે ગોરદિયહને ખબર પડી ત્યારે પોતાના સરદારો અને નામદારો સાથે આગળ ગઇ.

ન્યારે ગોસ્તહમે તે લશ્કરને રસ્તામાં બેધું-ત્યારે તેણે લશ્કરની વચ્ચેથી પોતાનો ઘોડો આગળ દપતાવ્યો.

તે ક્રુપ ભરેલો ગોરદિયહની નઝદીક આવ્યો-તેણે ‘બેહરામ માટે ધણેક ગમ પાધો.

તેમજ બંદુચનું ક્રુપ પણ તેણીને કહ્યું-તે પોતાની બાંધે કરી આંખ-માંનાં આંસુ નુછવા લાગ્યો.

તેણે યલાન સીને અને ઈજદ ગોશરુપને બેયા-ત્યારે ફરથી રડતો ઘોડો ઉપરથી નીચે ઉતર્યો.

તે બોલ્યો કે “પાદશાહે બંદુચને-મારી નાખ્યો અને મારો વખત બૂરો થયો.

તું મહે ગ્રાયા પાદશાહ તેની બેદનેના દીકરો હતોજ નહીં-અને તેને માટે બંદુએ પોતાનાં શરીરને મરવા માટે આપેલુંજ નહીં હતું.

તે તો પોતાનો છવ એના પગ આગળજ પછાડતો હતો-અને બે ૧૦૦ તેનાથી એ ખુસર ફર થતો તો તે ગમગીન રહેતો હતો.

પહેલાં તો જેવી રીતે કે તેનાં ખાંદાનથી ચતુ આવ્યું છે તેમ-તેનાં શરીર ઉપરથી હાથ અને પગ કાપ્યા.

હવે તમે લોકો તેનાથી શું આશા રાખો છો?-બેદનાં ઝાડની ડાળને કદીબી ફળ લાગતાં નથી.

તમે સધળાઓ સાથે તો એ એના કરતાં પણ વધારે બૂઝાઈ કરો-અને શેહરમાં સધળે ગોસ્ત સરતું કરી મૂકો.

ન્યારે તે યલાન સીનેબને ફરથી બેરો-ત્યારે તે ગુસ્સે થરો અને ક્રોનો તાઝો કરો.

કારણકે તું બેહરામનો સરદાર હતો-અને તેનાથીજ તું કુન્યામાં મુરાદ પામ્યો હતો.

એ ક્રોધ કે તેને ઓળખે છે તેઓએ તો તેનાથી ફર રહેવુંજ સાઈ છે-તેનાં ગળાં માટે તો તિલ્લુ છરોજ બહો છે.

બે તમે અહીંજ થોભો તો આપણે સાથે-એ બાબદમાં વધતો એછો વિચાર કર્યો.”

એ ક્રોધે તેની નસીહત સાંભળી તેઓએ તે કબૂલ કીધી-દરેક જણ આ આફતની રાહથી જીટવાના કાંઈ મારવા લાગ્યો.

૧૦૧ ઝામ્ન તીચ અરૂ ગોરૂદયહ અરૂ કુશાહ
હમી કરૂ કદારે અહરામ ચાહ
એ ગોરૂતારે ઊ ગોરૂદયહ અરૂ સોસ્ત
શુદ્ધ અન્દીશહા અરૂ દેલશ અરૂ દુરોત
બેખુદ અરૂ ચક્રસૂ અનચદીકે ઊચ
દુરોતશાન્ શુદ્ધ આન્ જાને તારીકે ઊચ
ચલાન્ સીનહુર ગોરૂત ઇન્ જન્ અશય
નગુચદ નભૂચદ અરીન્ આખરૂચ
ચુનીન્ દાહ પાસોખ કે તા ગુચમશ
અગોરૂતારે બેચયારૂ દેલ જુચમશ
ચલાન્ સીનહુ આ ગોરૂદયહ ગોરૂત જન્
અગીતી તોરા દીદહ અમ રાએજન્
એ ખાકાન્ કરાનહુ ગુઝીદી સઝીદ
કે રાએ તો આઝદગાનરૂ ગઝીદ
એ ગુધ એ ગોસ્તહમ ચલ ખાલે શાહ
તાવાન્સર સેપહુશુદ્ધ સરી આ સેપાહ
અહ ગોરૂત શરૂ કરૂ ઇરાન્ જુવહ
અચૂ તોખએ મા ન વચરાન્ જુવહ
ચલાન્ સીનહુ ઊરા અગોસ્તહમ દાહ
દેલાવરૂ ગવી જુરો જુસ્તવ નેઝાહ
હમી દાશતશ ચુન્ ચકી તાહહુ સીખ
કે અન્દરૂ અલન્દી નદીદી નેરીખ
૧૦૨ સેપાહી કે અચ નચરે જુસ્તવ શુદ્ધી
અરૂ રૂચગારે કોહુન્ નવ શુદ્ધી
હરાનગહુ કે દીદી શેકસ્તે સેપાહ
ગવાનરા હમી દાશતી દરૂ પનાહ

રાએ ઝદને ખુસવૂ આ ગોરૂદ્ય
દરૂ કરે ગોસ્તહમ વ કોશતહ
શુદ્ધને ગોસ્તહમ અદસ્તે ગોરૂદ્યહ
અચારએ ગોરૂદ્ય.

ચુનીન્ તા અરૂ આમદ અરીન્ ચન્દ ગાહ
એ ગોસ્તહમ પુરૂ દરૂદ શુદ્ધ જાને શાહ
અરૂ આરોહૂત રૂઝી અગોરૂદ્ય ગોરૂત
કે ગોસ્તહમ આ ગોરૂદયહ ગોસ્ત જોરૂત
ચુએ ઊ શુદ્ધ આન્ જુએરૂ અન્જુમન્
અરૂઆનમ કે ઊ જુદ શાન્ રાએજન્
એ આખલ કરૂ આમદ એ કારૂઆગોહાન્
હમહુ કારૂ ગોસ્ત આનએ જુદી નેહાન્
હમી ગોરૂત અઝીનજુનહુ તા તીરેહુ ગસ્ત
એ દીદારૂ અરૂએ ચલાન્ ખીરહુ ગસ્ત
જુ સાહન્દગાન્ શમઓ મય સ્ખાન્દ
એ ખીગાનહુ અચવાન્ બેપદાન્જ

પછી ગોસ્તહમે ગોરૂદયહ સાથ લલટશરી વાતો કરવા માંડી-અને
બેહરામનાં કામોની યાદ કરવા લાગ્યા.

ગોરૂદયહ તેની વાતથી નાહિરમત થઈ ગઈ-તેણીનાં મનમાં તેના
વિચારો ઠીક લાગ્યા.

તેઓ સંખળા તેની નજીક થોભ્યા-જેથી તેનો સીઆહ છવ પાછો
ઝળકતો થયો.

ગોસ્તહમે ચલાન સીનેહને કહ્યું કે “આ અઢરત પરજુવા માટે કશું
બોલતીજ નથી અને એમાં આખરૂ સમજતીજ નથી.”

તેણે એવો જવાબ દીધો કે “હું” તેને કહીશ-અને ધણીક વાતોથી
તેનો વિચાર તપાસીશ.”

પછી ચલાન સીનેહે ગોરૂદયહને કહ્યું કે “આ અઢરત !-હુન્-ચામાં
મેં તનેજ સલાહકાર અઢરત બેઈ છે.

તે ખાકાનથી દૂરી એખતાર કીધી તે વાજબીજ કીધું-કારણ તારા
વિચારે ઈરાનના મોઝાએનેજ પસંદ કર્યા હતા.

તું પાદશાહના મામા પેહલવાન ગોસ્તહમ માટે થું કહે છે ?-તે
લશ્કર સાથેના એક તવંગર સરદાર છે.”

તેણી બોલી કે “ને એક ધણી ઈરાની હોય-તો તેનાથી આપણું
તોખ ખરબાદ થતું નથી.”

આથી ચલાન સીનેહે તેણીને ગોસ્તહમને નેઝાહમાં આપી-જે એક
દિલાવર પેહલવાન અને પાદશાહી ખુન્વાદનો હતો.

તે તેણીને એક તાઝાં સેબકુળની માફક રાખતો હતો-કારણકે તેણી
ચઢતીના વખતમાં પડતી બેતી હતીજ નહીં.

જે લશ્કર કે ખુસરૂ આગળથી ત્યાં જતું-તેના ઉપર જુદો ઝમાનો
પાછો નવો થતો હતો.

જે વખતે કે તે લશ્કરની શેકસ્ત બેતો-તે વખતે પેહલવાનોને પોતાની
પનાહમાં રાખતો હતો.

ખુસરૂએ ગોરૂદ્ય સાથ ગોસ્તહમનાં કામમાં
મસ્લહત કરવી અને ગોસ્તહમનું ગોરૂદ્યનો
ચારાથી ગોરૂદયહના હાથ ઉપર
માર્યું જવું.

એ ઉપર પણ કેટલોક વખત નીકળી ગયો-પાદશાહનો છવ ગોસ્તહમ
તરફથી દઈ બેસેલો થયો.

તેણે એક દહાડો ગુસ્સે થઈ ગોરૂદ્યને કહ્યું કે “ગોસ્તહમ ગોરૂદિ
ચહનો ધણી થયો છે.

પેહલું મોહું લશ્કર પણ તેની તરફ થઈ ગયું છે-હું ધારૂ છું કે તેજ
તેઓનો એ બાળતનો સલાહકાર થયો હશે.

જનુસોમાંનો એક આમુલથી આવ્યો છે-તેનાથી તેઓની સંખળી વાતો
કે જે કાંઈ ધ્રુપી હતી, તે અહીં થઈ છે.”

એ પ્રમાણે રાત અંધારી થઈ ત્યાં સુધી પાદશાહ બોલવા લાગ્યો-
અંધારે બેવાથી પેહલવાનોની આંખ પણ હચમચ રહી.

જ્યારે ખિદમતગારોએ બતી સળગાવી અને મય હાઝર કર્યો-ત્યારે
પારકાઓથી તે અચવાન ખાલી કરવામાં આવ્યો.

નેશસ્તન ગોરૂદયો ખુસબ બહમ
હમી ગોરૂત ખુસબ એ હર બીરો કમ
બહ ગોરૂત અચ ધરૂ ફેરાવાન સેપાહ
બઆસુહ ફેરેસ્તાહદ અમ કીનહુપાહ
હમહ બરેતહુદે બરેતહુ બાચ આમદન
પુર અચ નાલહો પુર ગોદાચ આમદન
કુનૂન અન્દરીન શએ મારા થકીરેત
કે આન રાય બા તાએ તખત અન્દરીરેત
સુ બહરામ ચુબીનહુ ગુમ કરૂદ શહુ
હમીશહુ બુદી ગોરૂચહુ નીકૂખાહુ
કુનૂન ચારઈ હરેત નજહીકે મન
મકુન ધન સખુન બરુ સરે અન્નમન
સુએ ગોરૂચહુ નામહુ બાચદ નેવેરત
સુ બુએ પુર અચ મય બાધે બેહેરત
કે તા તુ હમી ફરેસ્તાદારી કુની
બહરુ ભયો હરુ કારુ ચારી કુની
બરુ આમદ બરીન રૂચારે દરાચ
બઆન બરુ હેલમ હીચ તુકૂશાદ રાચ
કુનૂન રૂચારે સખુન ગોરૂતનરેત
કે ગોરૂદય મારા બજાએ તનરેત
નેમરુ તા મેગુનહુ કુની ચારઈ
કમાન ગુમ શવહ મેશત પત્યારઈ
કે ગોસ્તહુમરા ઝીરે સગુ આવરી
દેલો ખાનએ મા બચગુ આવરી
સુ ધન કરૂદ બારી સેપાહે તોરા
હમાન દરુ જહાન નીકૂખાહે તોરા
બનજહીકે મન શાન બુવદ ઝીન્હારુ
બહરુ ભય હરુગેચ નબાશન બારુ
કરીરા કે ખાહી હેહમ કેશ્વરી
કે ગર્દહ બદાન કેશ્વરુ અન્દરુ સરી
તો આઈ બમુશ્કુએ ઝરીને મા
સરુ આવર્દહુ બારી હમહુ ધીને મા
બદીન બરુ ખુરમ ચન્દ સઉગન્દ નીચ
ફેઝાયમ બરીન બન્દહા બન્દ નીચ
અમરુ સરુ બેપીચમ એ સઉગન્દે મન
મખાદા એ મન શાદ પચવન્દે મન
બહ ગોરૂત ગોરૂદય અનૂશહુ બુદી
ચુ નાહીદ દરુ બોરુજ ખૂશહુ બુદી
તો દાની કે મન ભનો ફરૂન્દે ખીશ
બરો બુએ આબારો પચવન્દે ખીશ
બજાએ સરે તુ નદારમ બચીચ
ગરુ ધન ચીચહા અરુજમન્દરેત નીચ
બદીન કસ ફેરેસ્તામ બનજહીકે બીચ
દુરાખશાન કુનમ ભને તારીકે બીચ
થકી નામહુ ખાહમ બરુ બે ગોરૂદે શાહુ
હમાન ખતે બે ચુન દુરાખશાવહુ માહુ
બખાહરુ ફેરેસ્તામ અને ખીશરા
કુનમ દરુ અઝીન દરુ બદઅન્દીશરા
કે ચુનાન સખુન નીરેત જોચ કારે બન
બખીજહુ બની દે બુવદ રાએબન

પ્રસન્ન અને ગોરૂદય સાથે બેઠા-પ્રસન્નએ કમચેયાદા વાતો કરવા માંડી.

તે બોલ્યો કે “અહીંથી મેં આપણ તરફ બહુકે ભડાયકે ભરકર મોકલેલું હતું.”

તે સધળું ઝખમી દિલે, બંધાધને પાછું આપ્યું-તે રૂઢનના પોઠાસથી ૧૦૩

બરેલું અને નાતવાનું બનેલું પાછું આપ્યું.”

હવે એ બાબતમાં મને એક વિચાર આવે છે-ભે કે ને વિચાર

તાજ અને તખત સાથે સરખાવતાં ધણે હલકો છે.

બ્યારે બેહરામ ચોખીનેહ ગુમરાહ થયો હતો-ભ્યારે ગોરૂદયેહ હંમેશે

આપણની નેકખાહજ હતી.

મેં એક યુક્તિ રોધી કાઢી છે-આ વાત તું લોકો આગળ ના કહેતો.

ગોરૂદયેહ ઉપર બેહેરશમાં મયની નદી વહેતી હોય તેવું સુંદર એક નામુ લખવું બેધે.

કે ‘તું’ હંમેશે અમારી વફાદાર રહી છે-અને દરેક જગ્યા ઉપર દરેક કામમાં અમેને મદદ કરતી રહે છે.

એ વાતને ધણેક વખત થઈ ગયો છે-તોપણ એ વાત અમેએ છૂપીજ રાખી છે.

હવે તે વાત ખુલી કરવાનો વખત આવ્યો છે-કે તારા ભાઈ ગોરૂદય તો અમારાં શરીરનીજ જગ્યાએ છે.

માટે ધ્યાન પુગાડ. તું કેવી રીતને એક ચારો કરશે-કે નેથી આ બૂરી આફત દૂર થાય?

તે એ કે તું ગોસ્તહમને પત્થર નીચે કચડી નાખ-અને માથે પોતાનું દિલ તેમજ મારા મેહલો તારા હાથમાં ભાવ.

બ્યારે તું એ કરી રહેશે ભ્યારે તારું ભરકર-તેમજ દેશમાંના તારા ૧૦૪ નેકખાહો,

મારી નજહીકે પનાહ મેળવી શકશે-તેઓ કોઈબી જગ્યાએ કહી પણ ખુવાર થશે નહીં.

તું જે કોઈને માટે માગણી કરશે તેને હું એક મુલક પણ આપીશ-કે નેથી તે મુલકમાં તે સરદાર બનશે.

તું પણ મારાં સોનેરી અનાનખાનામાં આવશે-અને અમારા સધળા કીનાનો છોડા તુંજ લાવી મૂકશે.

એ વાત ઉપર કેટલાક સઉગન્દ પણ લઈ છું-અને આ સધળાં વચનો ઉપર એ વચનનો પણ વધારો કરું છું.

અગરને હું આ મારા સઉગન્દથી સર ફેરવું-તો મારાથી કોઈ પણ માથે સજા વહાલું ખુશહાલ રહેતુંજ ના.”

ગોરૂદયે તેને કહ્યું કે “તું ખુશહાલ જીવતો રહેશે-અને કન્યા રાશિ માંના યુક સેતારાની માફક ગજકતો રહેશે!”

તુ તો બણે છે કે હું પોતાનો જીવ તેમજ પોતાનાં ફરૂદ-અને પોતાનાં સગાં વહાલાં અને પોતાની આબાદ સર ઝમીન,

એ સધળી અમર ગમે એટલી કીમતી ચીજો છે-તોપણ તે તારાં કીમતી માયાની જગ્યાએ હું કાંઈ પણ ખિસાત ધરાવતો નથી.

એટલાજ માટે હું એક જળને તેણીની નજહીકે મોકલીશ-અને તેણીનો સીઆહ જીવ આવી રીતનાં નામથી પાછો રૈશ્યન કરીશ.

હું એક નામુ જેની ઉપર પાદશાહી મોહર હોય તેમજ તેની ઉપર ૧૦૫ ગજકતા માહતાબની મિસાલના હુકમે લખેલા હોય, તે માથું છું.

હું મારી અજરતને મારી બેહેનની નજહીકે મોકલીશ-અને એ પ્રમાણે આ દરબારમાંથી દુરમનને દૂર કરીશ.

કારણકે એવી વાત કરવા એક અજરત તેમાં ખાસ કરી તે અજરત કે ને સલાહકાર હોય, તે સિવાય બીજાં કામ નથી.

અરીન્ નીચ હરખાન્ડે ઝીભિન્ગરમ
પયાસે તો આપહ બરે આહરમ
અર આપહ બકામે તો ઈન્ કાર વૂંદ
અરીન્ બીરો કમતાર નબાપહ ફેજૂંદ
થુ બેરનીફ ખુસ્તવ બહાન્ શાહ ગરત
હમલુ રન્જહા અર ફેલશ આહ ગરત
હમ આનગલુ એ ગન્જીર કેતાસિ ખારેત
એ યુરકે સેયહુ સુદહુ અન્કારસ ખારેત
યહી નામલુ બેન્વેશત ચૂન્ બૂરેતાન્
પુર અચ યુલ બસાને શેખે ફૂરેતાન્
પુર અચ અહુરો પયમાનો સઉગન્જહા
એ હરખૂતએ લાખુહો પન્જહા
થુ અર ગરત અન્વાને આન્ નામલુ પુરક
નેહાદન્ મોહુરી અર અર એ યુરક
૧૦૧ યહી નામલુ બેન્વેશત ગોરુદ્ય નીચ
બેગોફત અન્દર પન્નો બેરેયાર ચીચ
સરે નામલુ ગોફત આનએ બહુરામ કરુદ
હમલુ ફૂદહો યૂમ બહ નામ કરુદ
કે બખ્શાયેશ આરાહ ચસદાન્ અર ઊય
મખાદા પશીમાન્ અજાન્ ગોફતગૂય
હરાન્ કરસ કે જાનશ નદારહ અરુદ
કમો બીશીએ કારુહા નન્ગરહ
ગરુ ઈ રફત મા અચ પસે ઊ રવીમ
બહાદે બોહાએ બહાન્ બેચરીમ
થુ બેફતે મન્ આપહ બનચીકે તૂ
દુરોખશાન્ કુનહ રાએ તારીકે તૂ
એ ગોફતારે ઊ હીચચૂતલુ મગરુદ
થુ ગરુદી શવહ બખતે તૂ રૂએ જરુદ
નેહાદ આન્ ખતે ખુસ્તવ અન્દર મેયાન્
બેપીચીફ અર નામલુ અર પર્નયાન્
જને ચારહુગર બેરેતહ આન્ નામહુરા
શનીહ આન્ સુખુનહાએ ખુદ કામહુરા
હમી તાખત તા બીશીએ નારવન્
ફેરેરેતાદહુ જન્ બૂહ નચીકે જન્
૧૦૭ અચ ગોરુદયહુ શુદ થુ ખુરમ બહાર
હમલુ રોખ પુર અચ બૂયો રન્ગો નેગાર
એ બહુરામ ચન્દી સંખુન્ રાન્દન્
હમી આમે મેશ્રગાન્ અર અફૂશાન્દન્
પસ આન્ નામએ શૂય આ ખતે શાહુ
નેહાની બહુ દાદો બેન્બૂહ શાહુ
થુ આન્ શીરુ જન્ નામએ શાહુ હીહ
તો ગોફતી અરુએ જમીન્ માહુ હીહ
બેખન્દીહો ગોફત ઈન્ સંખુનરા બરન્જ
નદારહ કસી કશ યુવહ ચાર પન્જ
હમાન્ પન્જ તનરા બરે ખીશ ખાન્દ
બનચીકીએ બાખગલુ અર નેશાન્દ
બેખાન્દ આન્ ખતે શાહુ અર પન્જ તન્
નેહાન્ દાશત અચ નામહારુ અન્જીમ
થુ યુક્રશાહ લખ ચૂદ પયમાન્ બેબરેત
ગેફત આન્ અમાન્ દરેતે ઈશાન્ બહરેત

એ બાખત ભેમ હું વધારે વિચાર કરું છું-તેમ મને લાગે છે કે તે
મારી બેઠેન ઉપર તારીજ પથપામ જવો બેધરે.

એ કામ તારી ઈચ્છા પ્રમાણે જલ્દીથી સરનામ ઉતરશે-આ ગોઠ-
વણ ઉપર કમઝાદ કરવાની અમત નથી."

જ્યારે ખુસરુએ એવું સાંભળ્યું-ત્યારે તે ખુરાહાલ થયો-અને તેના
દિલ ઉપરનાં સંધર્માં કેપ્પો દફે થઈ ગયાં.

તેજ વખત ખજાન્ગી પાસેથી કાગઝ માંગ્યું-અને કાળી કરેતુરીની
ધસેલી સીઆહી માંગી.

અને દોરેતોના ચેહરા મિસાલના ગોલાબથી ભરેલા બાગ ભેડું એક
કાગઝ લખ્યું.

એ વચન, કોલ અને સફગંધથી તેમજ દરેક રીતની ચાપલૂસી અને
શીખામણથી ભરેલું હતું.

જ્યારે તે નામાતું સરનામું સૂકાઇ રહ્યું-ત્યારે તેની ઉપર કરેતુરીની
મોહર કરવામાં આવી.

ગોરુદ્યે પણ એક નામુ જુદુંજ લખ્યું-તેમાં ધણીક શીખામણો અને
ખીટ બાળતો લખી.

નામાની શુરઆતમાંજ બેહરામે એ કાંઈ કીધું હતું અને જેનાથી
તમામ કુટુંબ અને મુલક બદનામ થયા તે વિષે લખ્યું,

કે "ખોદાતાલા તેનો ઝુનાહ માફ કરે-અને આ બનાવોથી તેને
પસ્તાવો થયા કરે તેવું ના બનવું.

એ કેહનો ઇવ કે અક્કલ નથી ધરાવતો-તે પોતાના કામેનો ચઢતો
ઉતરતો અંદાજો બેધ શકતો નથી.

તે ચાલી ગયો છે અને આપણે પણ તેની પછવાડે જઇશું-અને
જેહાનના સાહેબના ઇન્સાફની પાહેરા કરીશું.

જ્યારે મારી અકરત તારી નઝદીક આવે-અને તારા સીઆહ બનેલા
વિચારો પાછા ઝળકતા કરે,

ત્યારે તેની વાતથી જરાખી ફરતી ના-એ ફરશે તો તારાં નસીબ
કરમાઇ જશે."

પછી ખુસરુનું પેલું કાગઝ પણ અંદર ખૂક્યું-અને નામા ઉપર ફેશખી
કપડું લપેટ્યું.

પેલી ચારો કરનારી અકરતે તે નામુ લીધું-અને પોતાના આપએ-
ખતયાર ધણીની વાતો સાંભળી.

તેણી નારવનનાં જગલ સૂધી ઘોડો હાંકવા લાગી-એક અકરતની
નઝદીક અકરતજ કાસેદ તરીકે ગઇ હતી.

તેણીથી ગોરહિયહ ખુશી ભરેલા બહારની મિસાલની બની-તેણીને
ઘહેરો ખુશી ખુરમી ભરેલો થયો.

તેણીએએ બેહરામ માટે કેટલીક વાતો કીધી-અને આંખમાંથી આંસુ
પાડવા લાગ્યાં.

પછી પેલું પોતાના ખાવંદનું નામુ પાદશાહના કાગઝ સાથે જૂપી
રીતે તેને આપીને માગે બતાવ્યો.

જ્યારે તે બહાદુર અકરતે પાદશાહનું નામુ લેયું-ત્યારે ગોયા તેણીએ
ઝમીનની સપાટી ઉપર માહતાબનેજ લેયો.

તેણી હસીને બોલી કે "જેના પાંચ મહદગાર હોય, તે આ વાતને
મુશ્કેલ ગણે નહીં."

તેણે પેલા પાંચ જણને પોતાની નઝદીક બોલાવ્યા-અને ખાખગાહની
જગા આગળ બેસાડયા.

અને તે પાંચે જણા આગળ પેલું પાદશાહનું લખેલું કાગઝ વાંચ્યું-
પણ સંધળી નામદારીલરી અન્જીમનનાં લોકોથી તે કુખરૂં રાખ્યું.

જ્યારે તેણીએ તે વાંચવા માડિયું ત્યારે શેતાબ તેઓ પાસેથી વચન લીધું-
અને તેજ વખત તેઓના હાથ પોતાના હાથમાં પકડી તેજૂ રાખવા કોલ લીધો.

શુ શય તીરહુ શુદ રઉશનાઇ બેકોશ્ત
 લમિ શય બેકોશ્ત નામહુ અબોશ્ત
 અબાન્ મરુદમાન્ નીચ યાર આમદન્
 બબાલીને આન્ નામદાર આમદન્
 બેકોશ્તિહ બેસયાર આ મદે અસ્ત
 સરન્નામ ગયા હયાનશ બેબસ્ત
 સેપહુશુદ બતારીકી અન્દર બેકોશ્ત
 શબો રૂએ રઉશન્ કસાન્ના સેપોરહ
 બશહુર અન્દરન્ બાન્ગો ફયાઈ બાસ્ત
 બહર બરહની આતેશો બાઈ બાસ્ત
 શુ આવાજ બેશનીહ નાપાકુ જન્
 બખૂતાને રૂમી બેપૂરીહ તન્
 શબે તીરહુ ધરાનેયાન્ના બેખાન્
 સુખુનહા અબાન્ કોશ્તહુ ચન્દી બેરાન્
 પસ આન્ નામએ શાહુ બેન્મુદ શાન્
 દલીરીઓ તુદી બેચકૂન્દ શાન્
 હમહુ સરુકશાન્ આફરીન્ બાન્દન્
 બરાન્ નામહુ બર ગઉહર અફશાન્દન્

નામએ ગોર્દેયહુ બખુસત્ બખા-
 નદને ખુસત્ ઊરા બનઝદે ખુદ
 વ બઝની ગેરેખતન્.

દવાતો કલમ બાસ્ત નાપાકુ જન્
 બઆરામ બેન્શસ્ત આ રાએજન્
 ચકી નામહુ બેન્શસ્ત નઝદીકે શાહુ
 એ બદખાહો અચ મરુદમે નીકુખાહુ
 સરે નામહુ કરુદ આફરીન્ અચ તુબોસ્ત
 બરાન્ કરા કે ઊ કીનહુ અચ દેલ બેશોસ્ત
 દેગર ગોફત કારી કે ફરેપૂદ શાહુ
 બર આમદ બકામે દેલે નીકુખાહુ
 પરાગન્દહુ ગસ્ત આન્ સેપાહે ખુજોરુ
 બખખતે જહાનદાર શાહે સુતોરુ
 અઝીન્ પસ કુનૂન્ તા એ ફર્માન્ દહી
 એ આવીઝી અચ ગૂશવારે રેહી
 શુ આન્ નામહુ નઝદીકે ખુસત્ રસીહ
 અબાન્ જન્ વરા શાહીએ નવ રસીહ
 ફેરેસ્તાદઈ બાસ્ત શીરે બેયાન્
 ખુલન્દ અખતરે પાકો રઉશન્ રવાન્
 ચકી નામહુ બર સાને અર્જોગે ચીન્
 નબેશતન્દો કર્દન્દ અન્દ આફરીન્
 ગેરાન્આયહુ જન્ના બદરુગાહુ બાન્દ
 બનામહુ બરા અફસરે માહુ બાન્દ
 ફેરેસ્તાદહુ આમદ બરે જન્ શુ મરુદ
 સુખુનહાએ ખુસત્ હમહુ ચાઈ કરુદ

જ્યારે રાત અધારી થઇ અને હલસને કાપી નાખ્યો-ત્યારે તેણીએ
 એકાચ પોતાના ખાવંદના હોઠ યુઠીમાં પકડી તેને ગુંગળાવી માયે.

પેલાં તેણીના માણસોમાંથી પણ તે નામદારના બિહાના આગળ
 તેણીને મદદ કરવા માટે આવી લાગ્યાં.

તે શુદ્ધિ વગરના શખ્સની સાથે ધણીક કોરોશ કરીને-રોવટે તેની ૧૦૮
 બોલાવી અપાન બંદ કરી મૂકી.

તે સરદાર અધારાની અંદરજ મરણ પામ્યો-રૌશન રૌઝ અને રાત
 બીનબોને સોંપી આપી.

આખાં રોહરમાં પોકાર અને ફયાઈ ઠડી રહી-દરેક મોહલ્લામાં આગ
 સળગી અને તોફાન ભગ્યું.

જ્યારે પેલી નાપાક અઢરતે તે ગઝબડ સાંભળી-ત્યારે રૂમી બખતરથી
 પોતાનું શરીર ધાંક્યું.

તેણીએ તે અધારી રાતેજ ધરાનીબોને બોલાવ્યા-અને તે માયે
 ગયલા ગોરતહમ માટે કેટલીક વાતો કીધી.

પછી તે લોકોને પેહુ પાદશાહનું નામ બતાવ્યું-અને તેમ કરી તેઓની
 બહાદુરી અને મજરૂરીના વધારો કર્યે.

સંધ્યા સરદારોએ પાદશાહ ઉપર દુઆ કીધી-અને તે નામા ઉપર
 ગોહરો વધાવ્યાં.

ગોર્દેયહુ પ્રસન્ન ઉપર નામુ અને પ્રસન્ને
 તેણીને પોતાની નઝદીક બોલાવવી અને
 તેણીની સાથે શાદી કરવી.

પછી તે નાપાક અઢરતે ખડિયો અને કલમ માગી-પોતાના સલાહ-
 કારો સાથે ખાનગીમાં બેઠી.

તેણીએ પાદશાહની નઝદીક બદખાહ તેમજ નેકખાહ શખ્સો માટિનું
 એક નામુ લખ્યું.

તે નામાની શુરઆતમાં એ શખ્સે કે પોતાનાં દિલમાંથી કીને દૂર
 કીધો તેની ઉપર દુઆ કીધી.

પછી લખ્યું કે “ને કામ કે પાદશાહે ફર્માવ્યું હવું-તે કામ તે ૧૦૮
 નેકખાહ શખ્સની મુરાદ માફક બર આવ્યું છે.

દેશની સંભાળ રાખનાર ખુજોર પાદશાહના નસીબને જોરે-તે મોટું
 લશ્કર વીખરાઇ ગયું છે.

એ પછી હવે તું શું ફર્માન્ આપે છે-અને મને ગોલામોના કાનની
 કડીમાંની કંઈ કડી પેહેરાવે છે?”

જ્યારે એ નમુ પ્રસન્નની નઝદીક જઈ પહોંચ્યું-ત્યારે તે અઢરતથી
 તેને નવીજ પુરાહલી ઉપહ.

તેણે મસ્ત સિંહની મિસાલનો ખુબંદ સેતારેનો, પાક અને રૌશન
 છવનો એક એલચી બોલાવ્યો.

અને એક નમુ માની ચીતારાનાં ચીતારખાનાની માફકનું-તેણીની
 ઉપર લખ્યું અને તેણીની ધણીક તારીફ કીધી.

તે જોયી બુન્નાદની અઢરતને પોતાની દરબારમાં બોલાવી-અને તે
 નામામાં તેણીને “માહતાબનાં તાજ”નો એકકાબ આપ્યો.

પેલો એલચી અડપથી પેલી અઢરતની નઝદીક આવ્યો-અને તેણે
 પ્રસન્નની તમામ વાતો કહી સંભળાવી.

જને શીરૂ અઝાન નામએ શહુરયાર
 ચુ રખશાદહુ ગુલ શુદ્ધ બધકુતે બહાર
 સેપહુરા બદર ખાન્દો ફઝી બેદાહ
 ચુ શુદ્ધ ફો રઈશન યુનહુ બર નેહાહ
 ૧૧૦ ચુ આમહ બનચીકીએ શહુરે શાહ
 સેપાહી પઝીરહુ શુદ્ધ-દશ બરાહ
 એ રહુ ચૂન બદરગાહુ શુદ્ધ બાર ચાકુત
 દેહો તાજવરૂ બીઆઝાર ચાકુત

બેયાવરહુ અઝાન પસ નેસારે ગરાન
 હમ આન કસ કે ખુદ-હ બા ઊ સરાન
 હમહુ ગ-એ આન ખારેતહુ પીશ બોરહ
 ચકાચકુ બગ-બુરે ઊ બર શુભોરહ
 એ દીનારો અસ ગઈહરે શાહુવાર
 કસ આનરા નહાનેસ્ત કદન શુમાર
 એ દીખાએ જરૂબકુતો તાલો કમર
 હમાન તખ્તે જરૂરીના જરૂરીન સેપર
 નેગહુ કંઈ ખુશ્બ બદાન ઝાહ સેરવ
 બરોખ ચૂન બહારો બરકુતન તજરવ
 બરોખસારહુ ચૂન ફો ગીચુ ચુ શબ
 હમી દુર બેખારીહ ગોફતન એ લખ

વરા દર શમેરતાન ફેરેસ્તાહ શાહુ
 એ હર કસ ફોચૂન શુદ્ધ વરા પાયગાહુ
 ફેરેસ્તાહ નચદે બેરાદરશ કસ
 હમાન નચદે દસ્તુરે ફર્યાદરસ
 ૧૧૧ બર આધને આન દીન મરૂરા બેખારેત
 પેઝીરફૂતો બા બાન હમી દારેત રારેત
 બયારાનશ બર ખેલબત અફગાન નીચ
 દરમ દાહો દીનારો હરચૂનહુ ચીચ

હોનર નમૂદને ગોદૈયહુ
 નઝદે ખુસન.

હો હકૂતહુ બર આમહ બદ ગોફત શાહુ
 બખુરશીદો માહો બતખતો કોલાહુ
 કે બર ગૂચ આન રખમે ખાકનેયાન
 બેબ-દી ચુતાન હમ કમર બર મેયાન
 બદ ગોફત શાહો અનૂશહુ યુદી
 રવાનરા બદીદાર તુશહુ યુદી
 બેકમીય તા અસ્પો ઝીન આવરનહ
 કમાનો કમ-દે યુઝીન આવરનહ
 હમાન વીહહો ખુદો ખકુતાને જગ
 ચકી તરકશ આગ-દહુ તીરે ખંદ-ખ
 પરસ્ત-દઈરા બેકરુમહ શાહુ
 કે દર બાધે ગુફશન બેયારાશ ગાહુ

તે બહાર અઘરત તે પાદશાહનાં નામથી-બહારની મોસમના
 ખીલેલા ગુલાબ માફક ખીલી.

પછી તેણીએ લશ્કરને દરવાજા ઉપર બેલાવી તેઓને પગાર ચૂકવ્યા-
 અને જ્યારે દિવસ થયો ત્યારે પોતાનો સરસામાન લાધ્યો.

જ્યારે તેણી પાદશાહનાં શેઠની નઝદીક આવી પહોંચી-ત્યારે કેટલુંક
 લશ્કર તેને શહમાં એસ્તેબાલ ગયું.

શહમાંથી જ્યારે તેણી પાદશાહની દરગાહમાં ગઇ ત્યારે અંદર
 દાખલ થવાનો હોકમ મળ્યો-તેણીએ પાદશાહનું દિલ કાંઈ પણ ઇંઝા
 વગરનું ખાલેસ ભેંધું.

ત્યાર પછી તેણી અને તેની સાથ જે સરદારો હતા તેઓ ભારી
 કીમતનો નેસાર લાવ્યા

તમામ ખજાનો અને પેલો હદયો પાદશાહની નઝદીક લઇ ગયા-
 અને તે સંધળો પાદશાહના ખજાન્યોને ગણી આપ્યો.

તેમાંના દીનાર અને પાદશાહીને લાયકનાં ગોઠારો એવાં હતાં-કે જેની
 કોઈ ગણતરી પણ કરી શક્યું નહીં.

સુનેરી ભરતનાં ચીનાઈ કપડાં, તાજ અને કમરબંદ-તેમજ સોનેરી
 તખ્ત અને સોનેરી દાહની કાંઈ કીમત કરી શક્યું નહીં.

ખુસરોએ તે સીધાં સરોવરનાં ઝાડ ઉપર નેમાહ કીધી-તો તેણી ચેહ-
 શમાં બહારની મિસાલની અને ચાલમાં તીતરની મિસાલ દેખાઈ
 ચેહશમાં તેણી રોશન રોઝની માફકની હતી અને તેણીનાં ખુદકાં
 રાતની માફક કાળાં હતાં-બેલાવી વખતે તેણી ગોચા પોતાના હોઠમાંથી
 મોતીજ વરસાવતી હતી.

તેણીને પાદશાહે પોતાનાં જ્ઞાનખાનામાં મોકલી આપી-અને બીજી
 અઘરતો કરતાં તેણીના મરતબો વધારે થયો.

પછી એક જગુને તેણીના જાહની નઝદીક તેમજ પોતાના મદદગાર
 વઝીરની નઝદીક મોકલી તેઓને તેડાવ્યા.

પોતાના દીનધર્મના રેવાજ મુજબ તેણીના હાથની માગણી કીધી-અને
 તે કબૂલ કીધા બાદ તેણીને પોતાના જીવની માફક સારી રીતે રાખવા લાગ્યો.

તેણીના મદદગારો ઉપર પણ સરપાવની નવાંઝેશ કીધી-અને તેઓને
 દિરમની તેમજ દીનારની થેલીઓ અને બીજી દરેક ચીજની બહેસ આપી.

ગોદૈયહો ખુસર આગળ પોતાના
 હોનરો દેખાડવા.

એ અથવાડિયાં વીલ્યા બાદ પાદશાહે તેણીને કહ્યું-કે “હું તને ખુસ-
 શીદ, માહતાબ, તખ્ત અને તાજના કસમથી કહું છું,

કે ખાકાનીઓ સાથની તારી લડાઇનું બર-બર વર્ણન કર-અને તેજ
 પ્રમાણે હવડાં પણ તું તારી કમર ઉપર લડાઇનો કમરબંદ બાંધ.”

તેણી બોલી કે “ઓ પાદશાહ! તું ખુશાહલ જીવતો રહેજો-અને
 તારા દીદારથીજ મારા જીવનો ખોરાક હોજો!

તું હોકમ કર કે એક ઘોડો અને ઝીન લાવે-તેમજ એક નામીચી
 કમાન અને કમંદ લાવે.

વળી એક નંજો, લોટાંની કોલાહ અને લડાઇનું બખ્તર લાવે-તેમજ
 ખંદગી તીરથી ભરેલા તીરનો બાથરો લાવે.”

પાદશાહે પોતાના એક નોકરને હોકમ કીધો-કે “ફૂલોથી ભરેલા
 બાગમાં મારું તખ્ત ગોઠવ.”

વિરૂદ્ધ બીદાર જે બંદાન
 એ રૂપીએ. તુર્કી પરસ્તનદાન
 એ ખુલાને ખુલાવ હાથે દેવીરત
 તો ગોફતી બખાલ અન્દર નય નીરત
 શુ ખુરશીદ શીરીન બપીશ અન્દર
 અરામાન બખાલાએ સીમીન સોત્ત
 મેશુદ ગોરુદયકુ તા બનજીકે શાહ
 મેશુદ ખાસત અમ તમે રૂપી કોલાહ
 બિયામદ અરામાન એ બાએ નેશરત
 કમર બર મેયાન બરતો નીજક બરત
 બશાહે જહાન ગોફત બન્દર આશ
 ચકી ચમર બેઆયો દરેપુર આશ
 બદાન પુર હોનર બર બેફરુદ શાહ
 બર આમદ બનજીકે અરેપે સેયાહ
 બુને નીજકરા બર બનીન બર નેહાદ
 બખાલાએ જીન અન્દર આમદ શુ બાદ
 બખાલ અન્દર આબરુદાહી ગેરફત
 મયો રાસત હર બૂનકુ રાહી ગેરફત
 હમી હર બમાન અરેપ બર કાશતી
 બચ અબરે સેયકુ નમરકુ બુગાશતી
 બદ ગોફત હંગામે રચમે તુમેરુદ
 બદીન બૂનકુ બદમ શુ અર્ધન્દક ગોરુદ
 બુનીન ગોફત શીરીન કે અચ શહુરયાર
 બદુરમન દેહી આલતે કાજાર
 કે બુને બેરાદર બયાદ આબરદ
 બિતરમ કે કાસત બયાદ આબરદ
 તો બા બાએ પાકુ બર તખતે બર
 વરા હર બમાન બર તો બાશદ બુબર
 બખન્દક બરીરીન બુનીન ગોફત શાહ
 કઝીન બર બેચ અચ દુતહારી મખાહ
 હમી તાખત ગેરદ અન્દર માહ બેફર
 બસાને યતાન બૂદ બા કીને મેફર
 હમી ગોફત બારી બદઅન્દીશે શાહ
 બપીશે મનરતી બઆબરુદમાહ
 હમ અકુનુન એ જીનશ બસાને તબોરુ
 બુદા કદમી પીશે શાહે બુગોરુ
 બદ માન્દકુ બુદ બુએલ અન્દર રોગેફત
 બુનાન બુએ બાલાએ બાબુએ કેફત
 બુનીન ગોફત બા ગોરુદય શહુરયાર
 કે બી અચબી અચ બદશે રૂપમાર
 કેનુન તા બેબીનમ કે બા બમે મય
 હમી સોસત બારીઓ ગર સખત પય
 ચકી બમે પુર બાદએ બુએવાન
 બકે બર નેહાદ બાન બમાન પહુલવાન
 કે મશતી બુરીબાન અજાન અબુરમન
 નેહાદક બદ દીદદા અન્બુમન
 બબર સેપહુદ બચકુદમ બેબરુદ
 બચ આબરુદ બજાન ચમરએ બદર બદર
 સેપહુદ રોગેફતી બેમાન અન્દરુદ
 બદ ગોફત કચ માહે પચકાર બુચ

આથી રૂપી તેમજ તુર્કી ગોલામોમાંથી-હોસ્વાર દિલના ગોલામો
 ત્યાં ગયા.

પુસરની બારસો ખુબસુરત બાંદીઓ પણ અર્ધ-બેથી તું કહે ગોલા
 તે બામમાં બિલકુલ જગ્યાજ રહી નહીં.

પુરોદની મિસાલ શીરીન તેઓની હશેલમાં હતી-તેણી રૂપેરી સ્થંભ ૧૧૨
 જેવા ઘોડા ઉપર સવાર થઇ નાજથી ચાલતી હતી.

ગોરદિયહ પાદશાહની નજદીક ગઈ-તેણીએ ખખતર, લોહાંની ટોપ
 અને રૂપી કોલાહ માંગી.

તેણી કમર ઉપર કમરબંદ બાંધી હાથમાં નેઝા પકડીને-પોતાની બેઠ-
 કની જગ્યાથી લાડથી ચાલતી આવી,

દેરાના પાદશાહને કહ્યું કે “તું માલ ખજાનાથી ભરપુર રહે-તું
 મારી તરફ નજર કરી અને રજા આપ.”

પાદશાહે તે કુનરમંદ અઘરતને પર્વાનગી આપી-આથી તેણી પોતાના
 કાળા ઘોડા આગળ આવી.

અને નેઝાની નોક ઝમીન ઉપર ટેકવીને-ઝડપથી ઘોડાનાં ઝીન ઉપર
 સવાર થઈ.

તે બાગમાં તેણીએ એક લડાઇગાહ હાથ કીધી-અને ડાબા જમણી
 ફરવા લાગી.

વારમવાર તેણી ઘોડા ફેરવતી-અને સીઆહ વાદળ કરતાં પણ મોટા
 પોકાર મારતી.

તેણી બોલી કે “તુમેરંગની લડાઈ વખતે-હું એવીજ રીતે ગુસ્સા ભરેલાં
 વર જેવી બની હતી.”

એ જોઈ શીરીન બોલી કે “આ પાદશાહ ! તું હાથે કરી કુરમનને
 લડાઈનાં હથિયાર આપે છે.

તેણી જ્યારે પોતાના બાઇનાં ખૂનની વાત માફ કરશે-ત્યારે અને ૬૨ ૧૧૩
 લાગે છે કે તારું કામ સધયું બરબાદ કરશે.

તું તો સકાઈદાર સાદાં કપડાં પહેરી સોનેરી તખત ઉપર બેસશે-
 અને તેણી દરેક વખત તારી પાસે આવતી જતી રહેશે (માટે સંભાળજે).”

પાદશાહે હસીને શીરીનને કહ્યું-કે “તું આ અઘરતથી દોસ્તી સિવાય
 બીજાં કશાની આશા રાખતી ના.”

તે માહતાબને ચેહરેની અઘરત પેહલવાનોની માફક કીના સાથ કે
 કબી મોહબ્બત સાથ અહીં તહીં હમ્લા કરતી હતી.

અને બોલતી કે “જો પાદશાહને કુરમન આ લડાઇગાહમાં મારી
 સામે હતે,

તો હમણાં તેને તુમેરંગની માફક આ મોટા પાદશાહની કુચમાં ઝીન
 ઉપરથી બચકી નાખતે”

પુસર તેણીની એવી બુલંદી, એવું કહે, બાજુ અને બજાં જોઈ
 અજબ થયા.

પાદશાહે ગોરદિયહને એ પ્રમાણે કહ્યું કે “જમાનાની બદલથી તું
 ખામી વગરનીજ માલુમ પડે છે.

હવે હું જેવા માણું છું, કે તું મચની ભમ પીવામાં નબળી રહે છે
 કે સાબિત કદમ રહે છે ?

એક પાદશાહી શરાબથી ભરેલી ભમ-તે પેહલવાન અઘરતના હાથમાં
 મુકવામાં આવી,

કે જે ભમથી એકરમન પણ નાસતો ફરે-સથળાં લોકોની નજર ૧૧૪
 તેણીની ઉપર કરેલી હતી.

તેણી તે ભમ પાદશાહની યાદમાં એકદમ પી ગઇ-અને તે શરાબના
 સોનેરી ચરમાની ગદ કાઢી નાખી (યાને સથળો પી ગઈ).

પાદશાહ તે જોઇ અજબ રહ્યો-અને બોલ્યો કે આ લડાઇક માહતાબ !

અગેઈ જહાન્ ચાર સાહાદે મન
કે હરેતનહ અરુ ભાન નેગહુદારે મન
અભા હરુ યકી જાન દહો ફ હકાર
અચ ઈરાનેયાનહ જગી સવાર
સુનાન હમ અચૂકૂએ જરૂને મન
એ દર ખાનએ ગઉહર આગીને મન
પરસ્તાર ખાશહ દહો ફ હકાર
હમહ પાકુ આ તઉકો આ ગૂરાવાર
આઝીન પસ નેગહુખાને ઈશાન તોઈ
કે આ રન્ને તીમારે ખીશાન તોઈ
નખાહમ કે ગૂચનહ આઝીશાન સોખુન
કસી ભેજ તો ગરુ નવ યુવહ યા કાહુન
શનીહ ઈન સખુન ગોઈયહુ શાહુ ગરત
એ અયધારએ દુશમન આઝાહ ગરત
૧૧૫ હમી શાહુત રૂએ જમીનરા અરૂય
હમી આફરીન ખાનહ અરુ ફરે ઊય

આ દેરાની અત્રાફમાં મારા બનની નેગેહુખાની કરનારા ચાર સરદારો છે.

તે દરેક જણ સાથ ખાર ખાર હઝાર-ધરાની લઠવેયા સવારો રહે છે.

ઐવીજ રીતે મારા કનાનખાનામાં-તેમજ મારા ગોહર જડિત મેહલમાં,

ખાર હઝાર ખાંદીઓ છે-જેભીએ સઘળી સાંકળી અને કાનમાં ખાલી સાંખી છે.

હવે પછી તેભીની નેગેહુખાન ટુંજ છે-કારણકે તેભીઓમાં ખેશી માફક રંજ અને ગમ ખાનાર ટુંજ છે.

હું નથી ચાહતો કે તારા સિવાય તેભીઓમાંથી કોઈ પણ પછી તે જવાન હોય કે યુદ્ધી હોય, તે મારી સાથ વાત કરે.”

ગોરદિયહ આ સખુન સાંભળી ખુશહાલ થઈ-અને દુશ્મનોની તાના-કનીથી મોકળી થઈ.

તેભી દુરત પાદશાહને નમન કરવા લાગી-અને તેનાં ખોરેહ ઉપર દોઆ કરવા લાગી.

ફેરેસ્તાદને ખુસન મર્ઝખાને બદ
સેરેશત્રારા અરય વ તન્ગુ નમૂદને
ઊ મર્દુમાને રયરા.

ખુસરૂએ એક ખૂરી ખાસીયતના હાકેમને રયમાં
મોકલી આપવો અને તેણે રયના લોકો
ઉપર ખુદમ ગુઝારવો.

અરુ આમહ બરીન નીચ ફૂઝી દરાચ
નભેસ્ત અખતરે નામવરુ ભેજ ફરાચ
શખી મય હમી ખુરૂહ બા બેખદાન
ખુજોગીનો કારુ આચમૂદફ રદાન
બદાન મજલેસ અન્દરુ યકી ભમ ખુદ
નબેશતહુ અરુ નામે બહુરામ ખુદ
બેફરૂમૂદ તા ભમ અન્દાખતનહ
બરાન હરુ કસી દેલ બેપદાખતનહ
ગેરફૂતનહ નકીન બખહુરામ અરુ
બદાન ભમે આરનએ ભમ અરુ
સુનીન ગોફૂત અફૂનુ બરો બુમે રય
બેફૂખનહ ખીલાને જગી બપય
હમહ મરુદમ અચ શહુર ખીરુન કુનહ
હમહ રય બપય દરેતો હામુન કુનહ
ગેરાનમાય દરેતૂર આ શહુરયારુ
સુનીન ગોફૂત કય અચ કયાન યાદગારુ
નેગહુ કુનુ કે શહુરે ખુજોગસ્ત રય
નશાયહ કે ફૂખનહ ખીલાન બપય
૧૧૬ કે યસદાન બદાન કારુ હમદારેતાન
નખાશહ ન હમ અરુ જમીન રારેતાન
બદરેતૂર ગોફૂત આનુ જમીન શહુરયારુ
કે બહુ ગઉહરી ખાચદમ ખી તખારુ
કે ચકુચનહ ખાશહ બરય મરુજખાન
યકી મર્દ બીદાનેસો બહુ જખાન

એ વાત ઉપર પણ લાગ્યો વખત નીકળી ગયો-અને તે નામવરનો સેતારો જોલોજ ચડતો ગયો.

એક રાતે તે અકલમદો, મોટાઓ અને લડાઈ અકમાલેલા સરદારો સાથ મયનોશી કરતો હતો.

તે મજલેસમાં એક જમ હાલી-જેની ઉપર બેહરામનું નામ લખેલું હતું.

તેણે ફર્માવ્યું જેથી તે ભમ ફેંકી દેવામાં આવી-અને તેની ઉપર દરેક જણે પોતાનાં દિલને ઉભરો ખાલી કીધો.

તેઓ બેહરામ ઉપર તેમજ તે ભમ ઉપર અને તે ભમ લાવનાર શખસ ઉપર લખાનત નાખવા લાગ્યા.

ખુસરૂ બોલ્યો કે “હવે રયની સર જમીન-મરત હાથીઓના પગ હેઠળ નાખે.

તે શેહરમાંથી સઘળાં માણસોને બાહર કાઢે-અને સઘળું રય ખોદી ખણીને મયદાન અને જંગલ બનાવે.”

જાંચી યુન્નાદના વઝીરે પાદશાહને કહ્યું કે “ઓ કયાનીઓથી યાદ-ગાર રહેલા શાહ!

તું ભેકે રય ધણું નામીચું શેહર છે-આટલે તે હાથીઓના પગથી છુંદાણું નહીં ભેઠયે.

કારણકે એ કામમાં ચઢાન તેમજ આ જમીન ઉપર વસતા નેક માણસો એકમળતા થશે નહીં.”

પાદશાહે દુરત વઝીરને કહ્યું-કે “મને કોઈ ખૂરી યુન્નાદનો અને અલલાહ વગરનો શખસ ભેઠયે છે,

કે જે થોડાક વખત રયનો હાકેમ બને-તે એક બેહુફ અને ખૂરી અખાનનો હોવો ભેઠયે.”

અહ ગોકૂત દસ્તુર અરુ શાહુચારુ
 બિચુચક નેશાને ચુનીન નાખકાર
 બેલુધમો ધનુશ બભથ આવરીમ
 નશાયક કે બી રહુતમાય આવરીમ
 ચુનીન ગોકૂત ખુભવ કે બેચારૂ બૂય
 નેકાઈ અપતરી બાયદમ સુરખ મૂય
 તનશ એરો બીની કઠો રૂએ બરુદ
 બદઅતરીશો કૂતાલો દેલ પુર એ દરુદ
 હમાન બદરેલો સેકુલલો બી ફેરુદ
 સરથ પુર એ ધીનો જબાન પુર દોરુદ
 દો ચરમશ કઠો સખજો દન્દાન યુઝોરુ
 બરાહુ અન્દરુન કમ રનહ હમચુ ગોરુ
 હમરૂ મૂબદાન માન્દરુ જુ દરુ શેગૂત
 કે તા યાદે યુસવ ચુનીન ચુન ગેરેકૂત
 હમી ભેરેત હરુ કસ અગેઈ જેહાન
 એ શહુરે કસાન અચ કેહાનો મેહાન
 ચુનાન બુદ કે રૂડી કસી નજદે શાહુ
 બેયામહ કઝીનચૂનહુ મર્દી બરાહુ
 બેહીદમ બેચારમ અકુર્માને કય
 બદાન તા ફેરેરતદશ મૂબેદ બરય
 બેકરૂમહ તા પીશે ઊય આવરનહ
 વઝીનચૂનહુ બાઝી એ કૂય આવરનહ
 બેમાદન્દ અઝીન ચૂનહુ મર્દી બરશ
 બેખન્દીહ અચુ કેશવેરો બરકરશ
 બહુ ગોકૂત ખુભવ એ કેદારે બહુ
 ચે દારી બેયાવર એ ગોકૂતારે બહુ
 ચુનીન દાહ પાસોખ કે અચ કારે બહુ
 નેયાસાયમો નીરત બા મન બેરહ
 સખુન હરુએ બૂયમ દેગરૂ બૂન કુનમ
 તનો તન પરતેનદહુ પુર બૂન કુનમ
 સરે માયએ મન દોરુકરેતો બસ
 સુએ રાતેતી નીરતમ દેતરસ
 અબા હરુકે પયમાન કુનમ બેરકનમ
 પયે બીબે રાદી બખાકુ અકુગનમ
 બહુ ગોકૂત ખુભવ કે બહુ અખતરત
 નબેરતહુ મયાદા બેજ ધનુ અરુ સરત
 બદીવાન નબેરતદ અશરે રય
 બએશતી યુઝોર્ગી શુદ આન શૂમ પય
 સેપાહી પરાગન્દહુ ઊરા સેપોરુદ
 બેરકૂત અચ દરો નામે એશતી બેચોરુદ
 ચુ આમહ બરય મર્દે નાતન્દરેત
 દેલો દીદહુ અચ શર્મે ચકદાન બેશોરત
 બેકરૂમહ તા નાવદાનહુ એ બામ
 બેકન્દે પસ બહુ ગોર્બાનુશ બેકોશત
 વઝાન ચસ હમહુ ગોર્બાનુશ બેકોશત
 દેલે કદખોદાયાન અચુ શુદ દુરોશત
 બહરુ સુ હમી રકૂત બા રહુતમાય
 મનાદીમરી પીશે ઊ દરુ બપાય
 હમી ગોકૂત અગરુ નાવદાની બભથ
 બેબીનમ વમરુ ગોર્બઈ દરુ સશાય

વઝીર બોલ્યો કે “બે પાદશાહ એવા નાપેકાર રાખસની કાંઈ ઈંટાણી આપે,

તો તે રાખસને અમો શોધી કાઢીને હાઝેર કરીશું” કાંઈ ભોમિયા વમર એવું માણસ મેળવી શકારો નહીં.

પ્રસન્ન બોલ્યો કે “તે ધણું ભાલનારો-બંધા નસીબનો અને શતા બાલવાળો રાખસ મને ભેળવે.

તે મેટોળ, વાંકાં નાખનો ફિકા ચેહરાનો-બૂરા વિચારનો, ડિંગલો અને કુઝી દિલનો,

તેમજ હીચકારો, કમીનો અને દબદબા વગરનો હોય-તેનું સર કીનાથી બરેલું અને જબાન ભૂંકાઈ બરેલી હોય.

તેની બન્ને આંખો બારી અને માંજરી હોય તથા હાંત લામ્બા હોય- અને રાહમાં તે ચાલે તે વઝીર માફક આડો ચાલે, તેવો હોવો ભેળવે.”

સધળા વઝીરો એ સાંભળી અજબ રહ્યા-કે “એવી રીતનું ભાલતાં પ્રસન્ન ક્યાંથી શીખ્યો ?”

દરેક જણા દેશની આસપાસ પારકાઓનાં શેહરમાં નાના અને મોટાએ વચ્ચેથી તેની શોધ કરવા લાગ્યા.

એવું બન્યું કે એક દહાડો પાદશાહની નજીક એક જણ-આવી બોલ્યો કે “એવી રીતનો એક રાખસ રાહમાં,

મેં જોયો છે, બે પાદશાહનો હોકમ થાય તો તેને લઇ આવું-કે ૧૧૭ જેથી તેને વડો વઝીર રયમાં મોકલી આપે.”

પાદશાહે ક્રમાંબુ કે “આવી રીતનાં એક શિકાર કરનારાં પક્ષીને તે મોહકીમાંથી પોતાની આગળ લાવી હાઝેર કરે.”

તેવી રીતના એક રાખસને પાદશાહની નજીક લઈ ગયા-તેને ભેળવે શેહરનાં તેમજ લશ્કરનાં લોકો હસવા લાગ્યા.

પ્રસન્નએ તેને કહ્યું કે “બૂરી કરણી માટે તેમજ બૂર ભાલવા માટે તું શું શું હોતર ધરાવે છે તે જાહેર કર ?”

તેણે જવાબ આપ્યો કે “બૂરાં કામો કરવાથી-હું આસાયેશ લેતોજ નથી તેમજ મારામાં અકલ બિલકલ નથી.

હું જે કાંઈ કહું છું તેથી ઉલટુંજ કરું-નોકરીનાં તન અને જીવ ખૂન બરેલાજ કંઈ છું.”

ભૂલું એજ મારી સધળી માયા પુલ છે-સમ્બાદ તરફ મને અલાવ છે.

જેની સાથે કોલ કરું છું તે તોડીજ નાખુ છું-લલમનસાધને તો જડમળથી ઉખેડી કાઢું છું.”

પ્રસન્ન બોલ્યો કે “તારા બૂડો સેતારો એ સિવાય કશું બીજું તારાં નસીબમાં ના લખતો !”

દફતરમાં રયની હાકમીનો પવાનો તેને નામે લખાયો-તે નેહસ્ત પગલેનો રાખસ પોતાની બૂરાધને લીધે એક મેટો માણસ બની ગયો.

વીખરાયલું લશ્કર તેને સોંપ્યું-તે દરબારમાંથી ગયો અને સાથે જુડા- ૧૧૮ ઈનું નામ પણ લેતો ગયો.

ન્યારે તે નાલાયક રાખસ રયમાં આવ્યો-લ્યારે તેણે પોતાનાં દિલ- માંથી અને આંખોમાંથી ખોદાની શર્મને ધોઈ નાખી.

તેણે ક્રમાંબુ જેથી છાપડાંઓ ઉપરથી પાણી પડવાની પરનાળો- ઉખેડી નાંખી અને તેમ કરવાથી પોતે ખુશી થયો.

ત્યાર પછી ત્યાંની સધળી બિલાડીઓને મરાવી નાખી-જેથી તેના માલિકોનાં દિલ તેની ઉપર સખ્ત બન્યાં.

તે એક ભોમિયા સાથે ચો વરફ ફરવા લાગ્યો-તેની આગળ એક મનાદી પોકારનારો હાઝેર રહેતો.

તે પોકારતો હતો, કે “બે કોઈની પલ્લુ પરનાળ કાયમ ભેળવ અથવા કોઈનાં ધરમાં એક પલ્લુ બિલાડી ભેળસ,

અહાન યુગે અર આતેલ અન્દર જનમ
એ અર શાન હમણે સંભા અર સર જનમ
હમી ભેરેલ ભઈ કે છુદ્ધ થઈ દેરમ
ખોદાવને ઊરા ફેગન્દી અલમ
હમણે ખાનજી અજ બીમ પુગારતાન્દ
દેલ અજ યુગે આખાડ અરદારતાન્દ
શુ ખારાન યુદી નાવદાની નજૂદ
અશકુર અન્દરૂન પાતખાની નજૂદ
૧૧૮ જહાન ભેરેલો અર કામએ શૂમ પય
કે આમદ એ દરગાહે ખુતવ અરય
શુદ્ધ આન શકુરે આખાડ ચકુસર અરાખ
અસર અર હમી તાકૂતી આકૂતાખ
હમણે શકુરે જૂ જૂદ પુર દાઘો દરદ
કસ અન્દર જહાન ચારે ધરાન નકરુદ

તો તે જગ્યામાં આજ લગાડી દહસ-અને ઉપરથી તેઓનાં ચર ઉપર પાંચરો માર મારીશ.”

જે કોઇ શખસ પાસે કે એક દિરમ પણ ફાલતું રહેતો તો તે શોધી કાઢતો-અને પેલા ધણીને આકૃતમાં નાખતો.

એથી સઘળાઓ ધારતી ખાઇ બર છોડી ગયા-અને તે આખાદ મુલક ઉપરથી તેઓનાં દિલ ઠડી ગયાં.

જ્યારે વર્ષાદ વરસતો ત્યારે પરનાળ જેવું કાંઈજ હવું નહીં-તે શેઠરમાં કાંઈ નેગેહવાનજ નહીં હતો.

તે બૂરા અને નેહરેત કદમનો બૂડાં કરતકનો શખસ કે જે ખુસરની દરગાહમાંથી રમ શેઠરમાં આવ્યો હતો, તેનાથી,

તે આખાદ શેઠર તમામ બરખાદ થઈ ગયું-તે શેઠર ઉપર સઘળે સૂંધનો તડકોજ પડવા લાગ્યો.

સઘળું શેઠર તે શખસથી દુઃખી અને લાચાર થઈ ગયું-જેહાનમાં કોઇયે તે લોકોની યાદ પણ નહીં કીધી.

ખાઝી સાખને ગોદિયલ્ પીશે ખુસવ્
વ અખશીદને ખુસવ્ રયરા બગી.

ગોદિયલ્ ખુસર આગળ યુક્તિ કરવી અને ખુસરએ તેણીને રયનો મુલક અક્ષેશ કરવો.

ચુનીન તા બેયામદ મહે ફર્વદીન
બેયારાસ્તે ગુલઅરુમ રૂએ જમીન
ફેરફેરે સરે અખર ચુન આલણુ ગશત
હમણે ફેરો હામુન પુર અજ લાલણુ ગશત
હમણે રાલહા શુદ્ધ શુ પોરેતે પલખ
જમીન હમણુ દીખાએ રૂમી અરખ
ખુમેગાન ખખાઝી ખખાલ આમદન્દ
હમણે ખીશી આહુ બરાલ આમદન્દ
શુ ખુમેવ કુશાદન્દ દરે બાલ દીદ
હમણે ચરમએ બાલ પુર બાલ દીદ
બેફરુશુદ તા દર દરીદન્દ બુક
બેયાવરુદ પસ તસલહાએ ખલુક
નેશસ્ત-નેશ અર સખજી મય ખારસ્તન્દ
અશાહી રવાનરા બેયારાસ્તન્દ
૧૨૦ કસ આમદ ખગોરદુય અજ શકુરે રય
બરશ દસ્તાની બેયકૂગન્દ પય
અહાન દરુદ ગોરદુય ધમખારુદ ગશત
વજ અન્દીશએ દેલ સુએ ચારુદ ગશત
ચકાચકુ બેરાદર ખખાહર બેગોફત
કે ઇન ગોફત અર શકુર નદારી નેહોફત
નેગર તા તવાની ચકી ચારુદ કરુદ
કે ગર્દહ દેલે શાલુ અઝીન કાર સરુદ
બેયાવરુદ પસ ગોદિયલ્ ગોખંકી
કે પયદા નજૂદ ગોખંકી અજ ફૂદકી
અર અરથી નેશાદલ્ સેતાઝી અબર
અબર અન્દરૂન અન્દરૂન ખૂનજી ગોહર
ફેર હેરાલુ અજ ગૂશે જી બુલખાર
ખનાખુન પુર અજ લાલણુ કરુદ નેગાર

એમ કરતાં ફર્વદીન મહિનો આવી લાગ્યો-અને ફલની પાંદરીઓએ ઝમીનીની સપાટીને સણગાર આપ્યો.

વાદળને માથેનો ભીનારા કરાં માફક અંધાધ ગયો-સઘળા પહાડો અને જંગલો ગુલ લાલાથી ભરપુર બન્યાં.

સઘળી પહાડની ખીણો ચિત્તાનાં ચામડાં માફક રંગબેરંગી બની-તમામ ઝમીન રૂમી રેરામી કપડાં માફક રંગીત થઈ.

સઘળા મોટાઓ રમત ગમત માટે બાગમાં આવવા લાગ્યા-તેમજ મેઠાં અને હરણો જંગલમાં નીકળી પડ્યાં.

જ્યારે ખુસરએ બાગના દરવાઝા ખોલેલા જોયા-અને બાગના તમામ ચરમાએ પાણીનાં યુર્ગથી બરલા જોયા,

ત્યારે તેણે ક્રમવત્ જોયી કરતાય વનડયામાં આવી-અને ખુશખોની બરેલી તરતો લઇ,

તેઓ ખેડા અને તે લીલોતરીવાળી જગ્યા ઉપર મય મંગાવ્યો-અને ખુરાહાલીથી છવને ખુરા કરવા લાગ્યા.

હવે રમ શેઠરથી એક જલ્દ ગોરદુય આગળ આવ્યો-અને તેની આગળ સઘળી માંડીને વાત કહી.

તે દુઃખ બરેલી વિગતથી ગોરદુય ઝમઝીમ બની ગયો-અને પોતાનાં દિલના એવા વિચારોથી તે કાંઈક યુક્તિ રચવા લાગ્યો.

આ સઘળી બીના તે માથએ પોતાની બેઠેન ગોરદિયલ્ને કહી-કે “આ વાત પાદશાહની આગળ પ્રધાવતી ના.

તું ધ્યાન પુગાડ કે જેથી કોઈ યુક્તિ તું કરી શકે-કે તેમ કરવાથી પાદશાહતું દિલ આતું કામ કરવાથી થકું પડે.”

પછી ગોરદિયલ્એ એક બિલાડીતું બચ્ચું કે જે એક માણસનાં બચ્ચાં કરતાં જુદું નહીં માલમ પડતું હવું, તે મંગાવ્યું.

અને એક સેતામાં મઠી લીધેલાં ગોહરો સાથની લગામ પોચલા થોડા ઉપર તેને બેસાડિયું.

તેના કાનમાં બાલી લટકતી હતી-અને નખ ઉપર લાલ ચીતાર પાડ્યો હતો.

અહીંથી જ કારો બેસી જાય જ્યાં બહાર
જુ મથ પુરેએ ચરતે જી પુરુ પ્રસન્ન
હમી તાખત જ્યાં ફરકી ગઈ બાજ
ફેર હેરાતે અજ અરેખ અરીન્ જુનાજ
હમી શહે ઇરાન પુરુ અજ બંદુર અર
હમી કેલુતરાન બંદુર બંદુર અર
અબા ગોર્દેયુ ગોર્દેય કજ આરુજ
એ ખાહી બેગુ અથ અને નીકુખુ
અને ચારુઅર બુદ બોર્દેશ નમાજ
ચુનીન ગોર્દેય કથ શહે અર્દેશર
અમન બખ્શ રયરા ખેરદ યાદ કુન
હેલે ધમ કુનાન અજ ધમ આઝાદ કુન
એ રથ મઈકે શુમરા બાજ ખાન
વરા મઈ બહુશીરો બહુસાજ ખાન
કે જી ગોર્દેયુ અજ ખાન બીરુન કનદ
યકાયકુ હમી નાવદાન બરુ કનદ
બેખન્દીહ ખુસવ એ ગોર્દેયારે બન
બહુ ગોર્દેય કથ શુએ હરકરુ રોકન
બનુ દાદામ આન શહુરો આન રેતા
તો બેકુરેતા અકુનુન થકી પારુસા
એ રથ બાજ ખાન આન બહુઅંદીશરા
જુ અહુરીમન આન એરેતે બહુ કીશરા
હમી હરુ અમાનશ ફેરુન બુદ બખ્ત
આઝાન નામવરુ ખુસવાની દેરખત

તે ડામર જેવી કાળી આંખનું અને બહારની ચોસમ જેવા ચેહરાનું
હવું-વળી તેની આંખો મથ પીને મસ્ત અનેલા શખ્સ જેવી હતી.
તે એક છાંદરાની માફક બાગની આસપાસ ઘોડો દોડાવવા લાગ્યું-
ઘોડા ઉપરથી ઝીન નીચેની સોનેરી ગોદડી હેઠળ લટકતી હતી.
એ જોઈ ઇરાનના પાદશાહના હૈડા હરતા બન્યા-તેમજ સધળા
નોકરો પણ હસવાનાજ તાબેદાર થયા (યાને હસવા લાગ્યા).
પાદશાહે ગેરહિંમતને કહ્યું કે “ઓ નેક ખરલતની અઠરત! તારી ૧૨૧
શું માગવાની ખાહેશ છે બોલે?”

પેલી ચારા ભરેલી અઠરતે રોતાબ તેને નમન કીધું-અને એ પ્રમાણે
બોલી કે “ઓ ગર્દનકરા પાદશાહ!

તું હાના બન અને રયની હાકેમી મને બંધેશ કર-અને ત્યાંનાં ગમ-
ગીન અનેલાં લોકોનાં દિલ ગમથી મોકળાં કર.

રયમાંથી તું પેલા નેહેરત કદમના શખ્સને પાછો બોલાવી લે-તે
ખૂરી હીનના અને બદ કરતુકના શખ્સને તેડાવી લે.

કારણકે તે સધળાંનાં ધરમાંથી બિલાડીઓ બાહેર કઢાવી મૂકે છે-
અને સધળી ધરનાળો ઉખડાવી નાખે છે.”

તે અઠરતની વાતથી પ્રસન્ન હસી પડ્યો-અને બોલ્યો કે “ઓ લશ્કર
તોડનારી બહાદુર અઠરત!

તે શેહર તેમજ તેને લગતાં ગામડાં હું તને આપું છું-તું હવે ત્યાં
કોઈ પરહેઝાર શખ્સને હાકેમ તરીકે મોકલી આપ.

અને પેલા એહરેમનની મિસાલના ખૂશ, બદમજબના અને ખૂશ
અંદેશાવાળા મઈને રયમાંથી પાછો બોલાવી લે.”

એ પ્રમાણે તે નામીયાં પાદશાહી ઝાડથી-પેલી અઠરતનું નસીબ
હમેથે ખીલતું હતું.

બખ્શુ કઈને પ્રસન્ન પાદશાહીએ પુદ્રા.

અઝાન પસ કે ચુસ્તેઈહ શુદ હરેતે શાહ
સરાસરુ જહાન શુદ વરા નીકુખાહ
હમી તાજદારાનશ કેલુતરુ શુદન્દ
હમી કેલુતરાન જુ તવાગરુ શુદન્દ
ચુનીન કરુદ અજ ઇરાન ચેલો હરેત હજાર
જહાનદીદહો ગોર્દો જન્ગી સવારુ
દરે ગન્જહાએ કોહુન બરુ કુશાહ
કે બેન્કાહ ફીરો ફરુશખ કોબાહ
જહાનશ બેખખશીહ બરુ ચારુ બહુરુ
યકાયકુ હમી નામવરુ કરુદ શહુરુ
અઝાન નામદારાન દહો દ હજારુ
સવારાને હુસયારો બન્જરુ ગઝારુ
ફેરેસ્તાહ પ્રસવ ચુએ મઈ રૂમ
નેગહુબાને આન ફરુશખ આબાહ બૂમ
બદાન તો એ રૂમ અન્દરુ ઇરાન સેપાહ
નેયાયદ કે કેરવરુ શવદ જુ તબાહ
મગરુ હરુ કસી બસ કુનદ મઈ ખીશ
બેદાનદ સરે માયદો અઈ ખીશ

પ્રસન્નએ પોતાની પાદશાહીના ભાગ પાડવા.

પાદશાહ પ્રસન્નની સત્તા સધળે ફેલાયા પછી-સધળો દેશ તેનો નેક-
ખાહ બન્યો.

સધળા પાદશાહો તેના તાબેદાર થયા-અને સધળા નોકરો તેનાથી ૧૨૨
તવગર બન્યા.

તેણે ઇરાનમાંથી અતુભવ મેળવેલા ઉડતાળીસ હજાર બહાદુર અને
લઘાયક સવારો ચુડી કાઢ્યા.

તેણે આગળે ખઝાનો-કે જે પીરઝ અને મુખારક કોબાદે ભરી
મેલ્યા હતા, તેનો ફરવાડો ખુલ્લો કીધો.

પોતાની સલ્તનતને ચાર ભાગમાં વહેંચી નાખી-અને ત્યાંનાં સધળાં
શેહરો નામીયાં બનાવ્યાં.

પેલા ચુડી કાઢેલાં નામદારોમાંથી બાર હજાર-હુસયાર અને ખજર
મારનારા સવારો,

રૂમના મુલકની સરહદ તરફ પોતાના મુખારક થયેલા આબાહ મુલકની
બળવણી માટે પ્રસન્ન મોકલી આપ્યા.

કે જેથી રૂમમાંથી ઇરાનમાં લશ્કર-નર્ડા આવે કારણકે તેથી તે મુલક
ખરાબ થાય.

પણ દરેક જણ પોતે પોતાનીજ હકમાંજ રહે-અને પોતે પોતાનીજ
પુછની હદ અને કીમત પિઠાને.

હમ અચ નામદારાન હોલે ફ હજાર
 શુઝીન ઠરૂં અચ ઈરાન નબદફ સવાર
 બદાન તા મુએ બાબુલેસ્તાન શવન્દ
 બબુમે સેયહ અચ શુલેસ્તાન શવન્દ
 ૧૨૩ બદીશાન શુઝીન ગોકૂત આન ફે રાહુ
 બેગદફ નદારફ નેગહુ લાયગાહુ
 અચર્મી મરૂશ બરાહુ આબરીહ
 શુ ઝીન યુગરફ બન્દો ચાહુ આબરીહ
 બહરુ શુ ફેરેસ્તીહ ઠારુ આગેહાન
 બદાન તા નમાનફ સયુન દર નેહાન
 તલાયહુ બેબાયહુ બરૂઝો શયાન
 મખોસ્તીહ દરુ બયમહુ બી પાસઆન
 એ લશકરુ હોલે ફ હજારે દેખરુ
 હેલાવરુ યુઝેગાને પરાશાશબરુ
 બેખાન્દો બસી પન્દહા દાહ શાન
 બરાહે અલાનાન ફેરેસ્તાહ શાન
 બધશાન સેપારુફ આન દરે બાખતરુ
 બદાન તા નબાશહ એ દુરમન શુઝરુ
 બદાન સરકશાન ગોકૂત બીદારુ બીહ
 હમહુ દરુ પનાહે બેહાનદારુ બીહ
 હોલે ફ હજારે દેખરુ અરુ ગઝીહ
 એ મદાને જન્ગી શુનાન ચૂન સઝીહ
 બસુએ ખોરાસાન ફેરેસ્તાહ શાન
 બસી પન્દો અન્દરુઝહા દાહ શાન
 ૧૨૪ કે અચ મર્ઝે હયતાલ તા મર્ઝે ચીન
 નબાયહ કે ઠસ પય નેહફ અરુ ઝમીન
 મગરુ બાગહીઓ બફર્માને મા
 શવાન બરેતહુ દારહ એ પયમાને મા

બહરુ કેશરી ગન્જ આગ-હહુ અસ્ત
 કે ઠસરા નબાયહ શુદન ફરુ દસ્ત
 શુ બાયહ બેખાહીદો ખુરમ એઈહ
 ખેરફમન્દ બારીદો બી ધમ એઈહ
 દરે ગન્જ યુઝશાદો અન્દી ફેરમ
 કે બૂદી અરુબરુ એ હોરુઝુચ રકમ
 બેચાવરુઝ ગેયાન બદર્વીશ દાહ
 શુ દર્વીશ પૂરીદહુ યુદ બીશ દાહ
 હરાન ઠસ કે ઊ ચારે બન્દુય બૂહ
 બનઝદીકે ગોરેતહુમ બફગૂય બૂહ
 કે બૂદન્દ શાદાન એ બૂને પેદરુ
 એ તનહાએ ઈશાન જુદા ઠરૂં સરુ
 શુ અચ ઝીનો નફીન બેપદાખ્ત શાહુ
 બદાનેશ ચઢી દીગરુ આબરુહ રાહુ
 અઝીન પસ શયો રૂચ ગર્દન્દહુ દહરુ
 નેશસ્તો બેખખરીહ અરુ ચારુ બહરુ
 ૧૨૫ અઝીન ચારુ ચક્રુ બહરુઝુ મૂબહ નેહાહ
 કે દારહ સુબુનહાએ નીક્રુ બયાહ
 એ કારે સેપાહો એ કારે બેહાન
 બેગોકૂતી બશાહુ આશકારે નેહાન

વળી ઈરાની લડાયક સવારોમાંથી બીબ બાર હજાર નામીયા સવા-
 રોને ચુડી કાઢ્યા.

કે જેથી તેઓ ઝાણલેસ્તાન તરફ ભય-બામ જેવાં ઈરાનમાંથી તેઓ
 તે સીઆહ મુલકમાં ભય.”

તેઓને એ પ્રમાણે કહ્યું કે “જે કોઈ કે પોતાની રાહથી-ફરે અને

પોતાની હદ બેળંગી ભય,
 તેઓને મીઠાસથી પાછા રાહ ઉપર લાવજો-અને જો તેમ નહોં આવે

તો તેને ક્યદ કરજો.
 તમે એ તરફ નચરૂસો મોક્ષજો-કે જેથી કરી વાત છપી રહી

શકે નહોં.
 રાત દહાડો તલાયા ફરતા રાખજો-તમે વગર પાસબાને તમારી

છાવણીમાં નમરવસ રૂતા ના.”
 લશકરમાંથી બીબ બાર હજાર-લડાયક ચઢિયાતા બહાદુર સવારોને,

બોલાવ્યા અને તેઓને ધણીક શીખામણે આપી-તેઓને અલાનાનની
 તરફ મોકલ્યા.

તેઓને બાખતરને દરવાજો સોંપ્યા-કે જેથી દુરમન ત્યાંથી પસાર
 થઇ શકે નહોં.

તે બહાદુર સેપાહોને કહ્યું કે “તમે હુશ્યાર રહેજો!-અને તમે
 સધળાઓ દુન્યાની સંભાળ કરનાર ખોદાતાશાની પનાહમાં રહેજો!”

બીબ લડાયક મદેઈમાંથી જેવા બેળયે તેવા બાર હજાર સવારો
 ચુડી કાઢ્યા.

તેઓને પુષ્કળ શીખામણે અને નસીહતો આપી ખોરાસાન તરફ
 મોકલી આપ્યા.

કે “હયતાલના મુલકથી તે ચીનના મુલક સૂધી-કોઈ તે ઝમીન ઉપર
 પગ મૂકે એવું બનવા દેતા ના.

સિવાય કે જે કોઈ ઘટની બખર સાથ અને અમારાં ફર્માનથી આવે-
 તેમજ અમારાં વચન ઉપર જે કોઈ સાબિત રહેો હોય, તે સિવાય કોઇને

આવવા દેવો નહોં.
 દરેક મુલકમાં ખજાનો બરી મૂકેલો છે-કે કોઇને કરી મુરકેલ જગ્યાએ

જવું પડશે નહોં.
 જ્યારે તમેને બેળયે ત્યારે માગજો અને ખુશદાસ ઝિંદગી શુઝારજો-
 તમે! અકેલમંદ થજો અને વગર ગમે છવતા રહેજો!”

પછી તેણે ખજાનોના દરવાજો ખુલ્લો કરી ફેરલાક હિરમો-કે જે ઉપર
 હોરમઝને નામના સિદ્ધા પાડેલા હતા,

તે રડતાં રડતાં લાવીને દરરીશોને બચરાન કીધા-જે ગરીબો કે ઝાહે-
 રમાં આવવા નહોં માગતા હતા, તેઓને વધુ આપ્યા.

જે કોઈ કે બંદુયના દોસ્તો હતા-અને ગોસ્તહમ આગળ પાદશાહની
 ચુગલી કરતા હતા,

અને જેઓ ખુસરના બાપનાં ખૂનથી ખુશદાલ હતા-તેઓનાં સર
 તનથી જુદાં કીધાં.

જ્યારે પાદશાહ કીતા અને ધિકારથી ફારેજ થયા-ત્યારે તેણે દાના-
 ધનો એક બીજેજ માગં ધર્યાં.

એ પછી તેણે ગેસીને રાત અને દાહડાના પસાર થતા વખતના ચાર
 બામ પાડ્યા.

તે ચારમાંથી એક બાગ વડા વઝીરનો મુકર કયો-કે જે વઝીર
 સધળી બાબતો સારી રીતે ચાહ રાખતો હોય.

તે વઝીર લશકરનાં કામોથી તેમજ દેશના કારોબારથી દરેક રીતે
 પાદશાહને વાકેફ કરતો હતો.

થુ દર પાદશાહી બેઠીદી શેકરેત
 એ લશકરે અર અચ અરુરે ઝીરેત
 સપુર હામને દાદ અર તાકૂતી
 ચુલરેતહુ બેલેસ્તીઓ દર ચાકૂતી
 દેગર અહરહુ શાહીઓ રામેશઅરાન
 નેશરેતન અઆરામ આ મેહુતરાન
 બેબુદી ન અન્દીશહુ કેઈ એ બહ
 ચુનાન કસ રહે નામદારાન સેહહ
 સેપુર અહરહુ કારશ નેચાયેશ બુદી
 જહાનઆફરીનરા સેતાયેશ બુદી
 ચહારેમ શુમારે સેપુરે બુલનહ
 હમી અર ગેરેતી એઓ ચુને અહ
 સેતારહુ શુમર પીશે ઊ અર બપાય
 કે બુદી બદાનેશ વરા રહુનમાય
 વચીન અહરહુ નીચી શબે દીર બાચ
 નેશરેતી હમી આ બુતાને તરાચ
 હમાન નીચ ચક્ર માહુ અર ચાર અહર
 બેબપરીદ તા શાહ બારાહ એ દહરુ
 અચ અહરહુ ચુરે મયદાને તીર
 ચકી નામવર પીશે ઊ ચાહગીર
 દેગર અહરહુ ચુ હુલે દરેતો શેકાર
 કઝાન તાહુ ગરતી વરા રૂચગાર
 હરાન ગહુ કે ગરતી એ નખ્ખીર બાચ
 બરખશાહુ રૂએ શબે દીર બાચ
 હરાન કસ કે બુદી વરા દરેતઆહુ
 બેબરેતી બશહર અન્દર આઝીન બરાહુ
 દેગર અહરહુ શત્રજ બુદીઓ નરહ
 સપુન ગોફતન અચ રૂચગારે નખરહ
 સે દીગર હરાન કસ કે દાનનહુ બુદ
 નવીસનહુ ચીચ બરાનનહુ બુદ
 બનઉખત વરા પીશ બેશાન્દી
 સપુનહાએ દીરીનહુ બરુઆન્દી
 ચહારેમ ફેરેતતાદગાનરા એ રાહુ
 હમી બાન્દન્દી બનચહીકે શાહુ
 નબેશતી હમી પાસેએ નામહુ બાચ
 બદાન નામદારાને ગર્દનકરાચ
 ફેરેતતાહુ આ બેલઅતો કામે ખીશ
 એ દર બાચ ગરતી અઆરામે ખીશ
 હમાન રૂચ મન્શરે હર કેશવરી
 નબેશતી સેપોઈ અહર મેહુતરી
 થુ બુદી સરે સાહે નવ ફર્વદીન
 કે રખશાન થુદી દર હેલ અચ હુર દીન
 નેહાદી ચકી ગન્જ પ્રસવ નેહાન
 કે નેશાખતી કેહુતરી દર બેહાન

ન્યારે તે પોતાનાં રાન્યમાં લશકરી અથવા પોતાના હાથ હેઠળના
 માણસોથી કાંઈ નુકસાન થયું જોતો,
 ત્યારે શેતાબ ધનસાફ કરવા બેસતો-અને તે બનેલા બનાવની તપાસ
 કરીને તે પોતાની ખાતેરી કરતો હતો.

દિવસનો બીજો ભાગ ખુશહાલી અને ગાનવાનનો-અને પોતાના સર-
 હારે સાથે આરામમાં બેસવા માટેનો ઠેરવો.

જેવી રીતે કે નામદાર લોકોને ઘટે તેવી રીતે તે તેઓ સાથ રહેતો
 અને કાંઈ પણ ધારતી બધાં કામે માટેનો વિચાર કરતો હતો નહીં.

ત્રીભ દિરસા મરિયું તેનું કામ બંદગી કરવાનું અને હુન્યાને પચદા
 કરનાર સાહેબની સેતાયેશ કરવાનું હતું.

ચોથો ભાગ ખુલ્લું આરમાન થું છે, શા માટે છે અને કેટલું છે તેની
 ગણતરી કરવા માટે શકતો હતો.

તે વખતે મુબ્તીઓ તેની આગળ ઉભા રહી તેને ચકલનો રસ્તો
 દેખાડતા હતા.

આ ભાગમાંથી લાગતી રાતને અરબો ભાગ પોતાની તરાચ શેહરનાં
 પૂતળાં જેવી મેહપૂરો સાથ ગુઝારતો હતો.

તેમજ વળી તેણે એક મહિનાના પછુ ચાર દિરસા-બુદા પાડ્યા ૧૨૬
 કે જેથી તે હુન્યાની મેળમજાહથી ખુશહાલ રહે.

તેમાંથી એક દિરસો દીદાવ મયદાન અને તીર અંદાઝી માટે રાખ્યો-
 જે વખતે તેની આગળ એક યાદદારત શક્તિવાળો નામવર શખ્સ રહેતો હતો.

તેમાંથી બીજો ભાગ પહાડ, જંગલ અને શેકાર કરવા માટેનો રાખ્યો-
 કે જેથી તે બાબતની તેની સઘળી આવૃત (પ્રેકટિસ) તાઝી રહેતી હતી.

શિકારગાહથી થું શેશન રાતને વખતે કે થું મોડી રાતને વખતે કોઈ
 પણ વખતે તે પાછો ફરતો,

તે વખતે જે લોકો કે સારી સ્થિતિના હતા-તેઓ શેહરમાં તેના
 આવવાના રસ્તા ઉપર સણગાર કરતા.

તેમાંજ એક બીજો ભાગ શેત્રજ અને નહાની રમત માટે-તેમજ
 લડાઈ સંબંધી વાતો કરવા માટે રાખ્યો હતો.

ત્રીભ ભાગમાં જે કોઈ કે વિદ્વાનો હતા-તેમજ લખનારા અને દરેક
 ચીત્ર વાંચનારા હતા,

તેઓને વાઝા ફરતી પોતાની પાસે બેસાડતો-અને આગળી વાતો
 વંચાવતો હતો.

ચોથા ભાગમાં દૂર રાહથી આવેલા એલચીઓને-પાદશાહની નજદીક
 બોલાવવામાં આવતા હતા.

તે વખતે તે ગર્દનકરાચ નામદારો ઉપર-તે નામાના પાછા જવાઓ
 લખતો હતો.

પેલા એલચીઓ સરપાવ મેળવી પોતાની મુશાહ સાથ-તે દરબારમાંથી ૧૨૭
 પોતાના મકાને પાછા ફરતા હતા.

તેજ દહાડા ઉપર દરેક યુધકના પર્વાના લખતો અને તે દરેક સર-
 હારને સોંપતો હતો.

ન્યારે નવાં વર્ષના ફર્વદીન મહિનાની શરૂઆત થતી-કે જે વખતે
 આફતાબના મેષ રાશિમાં આવવાથી દરેકનાં દિલમાં દીન પ્રકાશ પામતી હતી,

ત્યારે ખુસર ખજાનાનો એક ભાગ ધ્રુવો મૂકતો હતો-કે જેની ખબર
 સલ્તનતના કોઈ પણ નોકરને પડતી હતી નહીં.

ઝાદને શીર્ય પેસરે ખુસવ્ પર્વીઝ
અઝ્ મર્યમ્ બકાલે બદ્ વ મોઝદહ્
ફેરેસ્તાદને ખુસવ્ બકયસર.

ખુસર પર્વીઝના બેટા શીર્યે મર્યમને પેટે ખરાખ
ચોધડિયાંમાં જન્મ લેવા અને ખુસર્યે
કયસર ઉપર ખુરાખગરી મોકલવી.

:૦:

:૦:

શુ અઝ પાદશાહી શુદશ ૫૦૪ સાલ
બગીતી સરાસર નબૂદશ હમાલ
શશુમ સાલ આન્ દુખતે કયસર કે શાહ
ચકી ફૂફે આવરૂદ માનદે આહ
નબૂદ આન્ જમાન્ આન્ રસ્મે નમાઝ
બગુરી ચુનાન્ પર્વીરહુ બનાઝ
બગુરાશ ચકી નામ ગોકૂતી પેદર
નેહાની દેગર આરકારા દેગર
નેહાની બેગોકૂતી બગુરા અન્દરૂ
હમી ખાન્દી આરકારા બરૂન્
બગુરા અન્દરૂ નામ ગોકૂતરા કેબાહ
હમી ખાન્દ શીર્યે ફરેશખ નેઝાહ
શુ રાખ ફૂફે આમદ યુઝરતહુ સે પાસ
બેયામદ બરે ખુસવ અખતરૂ સેનાસ
કે અખતરૂ સેનાસાન્ બેપુરસીદ શાહ
કે હર કેસ કે કરૂદ અન્દરૂ અખતરૂ નેગાહ
બે દીદ બેઓ ફર્મમે ઇન્ કાર ચીસ્ત
કે રન્દરૂ અખતરે ઇન્ જહાનદાર ચીસ્ત
ચુનીન્ દાહ પાસેખ સેતારહુ શુમર
કે બર ચર્મે ગરૂદન્ નેયાબી યુઝર
અઝીન્ ફૂફે આશખ ગીરહ અઝીન્
નખાનદ સેપાહશ બરૂ આફરીન્
હમ અઝ રાહે યઝદાન્ બેઝદાન્ બનીઝ
હમ અઝીન્ બીરાતરૂ ચૂન્ સરાયમ અચીઝ
દેલે શાહુ ધમઝીન્ શુદ અઝ કાર શાન્
વઝાન્ નાસેઝાવારૂ ગોકૂતારૂ શાન્
ચુનીન્ ગોકૂત બા મદે દાનદહુ શાહુ
કે બેહુ ઝીન્ ફુનીદ ઇન્ સાખુનરા નેગાહુ
નેગરૂ તા નઝદેહ અખાન્ તાન્ બરૂ ઇન્
બપીરી બુઝેર્માને ઈરાન્ અઝીન્
હમી દારૂ આન્ અખતરે બદ નેગાહુ
નેહાદહુ બરાન્ બરતહુ બરૂ મોહુ શાહુ

ન્યારે તેની પાદશાહીના પાંચ વર્ષ થયાં-ત્યારે તમામ દુન્યામાં તેને કોઈ નેરિયા હતો નહીં.

છે વર્ષ પેલી કયસરની બેટીએ તે પાદશાહથી-માહતાબની-મિસાલનો એક બેટો જન્મે.

તે ઝમાનામાં આવી રીતે નાઝમાં ઉધરતાં બાળકોના કાનમાં નમાઝનો કલમો પડવાનો ચાલ હતો નહીં.*

બાપ તે બાળકનું નામ પાડતો હતો-જેમાંનું એક નામ ધરના વપરાસનું ખાનગી, અને બીજું ઝાહેર.

ખાનગી નામ તે બાળકના કાનમાં (હુસે)-કહેતો હતો અને ઝાહેર નામ બાહરે બુદ્ધુ કહેતો હતો.

તે બાળકના કાનમાં પર્વીઝ “કેબાદ” નામ કહ્યું-અને મોટેથી “શુમ તોખ્ખના શીર્ય” નામ પોકાર્યું.

ન્યારે રાતના ત્રણ પોહોરે યુઝર્યા પછી તે અઝ્ પુઝા ધુધુ-ત્યારે નુબ્સીઆ ખુસરની નઝદીક આવ્યા.

પાદશાહે તે નુબ્સીઆને પૂછ્યું-કે “તમેમાંથી જે કોઈએ કે એના ઝહો બેયા હોય,

તેણે શુ બેયુ” એનાં કામોનું રોવટ કેવું છે-એ શાહઝાદાના નસીબમાં શું શુ તકલીફો છે?”

નુબ્સીઆએ એવો જવાબ આપ્યો-કે “ફરતાં આરમાન ઉપર તું શહ મેળવી શકશે નહીં.

આ બાળકથી આખો દેશ ગમરાટમાં પડશે લક્કર તેને પાદશાહ તરીકે કબૂલ રાખશે નહીં.

વળી તે યઝદાનની રાહથી પણ ફરી જશે-અંથી વધારે વિગતો તે હું શું કહું?”

તેઓની આવી તપાસથી અને તેઓના અયોગ્ય બેલાવાથી પાદશાહનું દિલ ગમગીન થયું.

પાદશાહે તે બાળકારે રાખસને કહ્યું-કે “આ વાતની એ કરતાં કાંઈ સારી રીતે નેગાહ કરો

સંભાળજે ઈરાન ઝમીનના બુઝેર્માની નઝદીક એ બાળક કશું બેલાવા ના”

તેણે તે બૂંદા સેતારા બાબેનું લખાણ ધડી વાળી તે ઉપર પાદશાહી મોહર કરી સંભાળી રાખ્યું.

* મોહમ્મદન કલમમાં ન્યારે એક બાળક પચડા થાય છે ત્યારે તેને નહવાડી ધોવાડીને દાઈ એક આરડામાં લઈ બચ છે, ન્યાં સગપણવાળા તેમજ મિત્રાઈ ધરાવનારા પુરૂષો બેગા મળેલા હોય છે. પછી અગરને કોઈ મહલવી હાઝર હોય છે તો તે, અથવા તો બીજે વડો પુરૂષ તે બાળકના જમણા કાનમાં “અઝાન” નામની બંદગીના કલામો પોકારે છે અને ત્યાર બાદ તેના ડાબા કાનમાં “એકામદ” નામની બંદગીના કલામો પોકારે છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે હઝરત મોહમ્મદના નખીરા હસન ન્યારે જન્મે ત્યારે તેણે એ પ્રમાણે કીયું અને ત્યારથી એ રેવાજ પડે.

ફિદૈસી કહે છે કે ઉપલી રસમ તે ઝમાનામાં નહીં હતી. તે વખતે ઈરાનીઓમાં એવો રેવાજ હતો કે મોટા પુરૂષનાં ધરમાં બાળકને માટે બે નામ રાખવામાં આવતાં હતાં એક નામ તે ધરનું લાડકું નામ, કે જે નામ વડે તેનાં સગાવહાલાંએ તેને બેલાવે અને બીજું ઝાહેરમાં વપરાતું નામ. જે ખાનગી વપરાસનું નામ તે બાળકનો પિતા બાળકના કાનમાં બેલે અને ઝાહેરનું નામ ત્યાર પછી મોટેથી સર્વના દેખતાં પોકારે. નામ આપવાનો એ રેવોજ હતો.

હિંદુઓમાં પણ હાલમાં બે નામનો ચાલ છે. અને મોટે ભાગે દરેક હિંદુનાં બે નામ તમે જોશો, એક ધરગત અને બીજું ઝાહેર.

પુર અન્દીશહુ શુદ્ધ આન સમુન્ન શહુર્યાર
અદાન્ હકૂતહુ કસરા નહાદન્દ આર
એ નખ્ખીર અચ મય અચકુરુ કરીહ
અરાન્ થન્દ ગહુ રુએ ઊ કસ નદીહ
હમહુ મેહુતરાન્ પીશે મુએ શહન્દ
એ હરૂ ગૂનએ દાસ્તાનહા હન્દન્દ
અદાન્ તા એ શુદ્ધ નામવર શાહુરા
કે અરૂ અસ્ત અરૂ કેહુતરાન્ શાહુરા
શુ મેરનીહ મુએ મેશુદ નજહે શાહુ
યકાયકુ મેહાહ આન્ પયામે સેપાહુ
શુનીન્ દાહ પાસોખ વરા શહુર્યાર
કે મન્ તન્દ દેલ ગશતમ અચ રુએપાર
એ ગોહુતારે ઈન્ મહે અખતર રોનાસ
એ ગરૂદને ગદાન્ શુદમ પુર હેરાસ
અગન્નરૂ ફરૂમહ કાન્ પરનેયાન્
મેયાવર હમાન્ રોહુકહુ અન્દર મેયાન્
મેયાવરૂદ અગ્નરૂદ મુએ મેદીહ
દેલશ તન્દ શુદ્ધ આમેરીશી અરૂ શુઝીહ
વજાન્ પસ અહ ગોહુત યસદાન્ અસસ્ત
કે ઊ અસ્તર અચ દાનેશે હરૂ કસસ્ત
વર અચદન્દ કે નાચાર ગદાન્ સેપેહુર
દેગરૂ ગૂન્ નુમાયહ અગ્નયન્દહુ મેહુર
અતીમારગી આચ ગદેહ એ અહ
શુનીન્ ગોહુત અચ દાનેરીશી કય સજહ
એચ અચ શાહુકામીત હરૂગેચ મખાહ
એ ગોહુતારે ઈશાન્ મકુન્ હીચ વાહ
શુનાન્ ચુન્ મેકારહ ફહરૂ મેદરવીમ
અહ કામે નાકામે મા મેચવીમ
મેયાયહ પુદન્ ચુન્ મેદારહ સેપેહુર
ગહી કીનો પખાશી ગહુ દાદો મેહુર
અચ કાહપુદરાસ્ત સૂદો મેયાન્
શુ દાના પુવહ ચૂ નતસહ રવાન્
જહાન્ આફરીન્ પોસ્તો યારે તો ખાહ
સરે અખતર અન્દર કેનારે તો ખાહ
એ મુએહ શુ મેશનીહ પુસવ સમુન્
મેખન્દીદો કારી નવ અકૂગન્દ પુન્
દખીરહુ પસન્દીદહુરા ખાન્દ પીશ
સમુન્ શાન્દ ખા ઊ એ અન્દાજહુ ખીશ
અકયસરૂ યકી નામહુ ફરૂમહ શાહુ
કે અરૂ નેહુ સજાવારે શાહી કોલાહુ
કે મયમ પેસરૂ હાહ દરૂ શખ યકી
કે હરૂગેચ નદીદી શુનીન્ ફૂદકી
નશાયહ મગરૂ દાનેશે અખતર
દેગરૂ દરૂ હેાનરૂ અખશેશે તખતર
શુ મન્ શાહમાનમ તો શાદાન્ ખઝી
કે શાદીઓ ગદન્કશીરા સઝી

પાદશાહ તે વાતથી અદેશા ભરેલો થયો-તેણે તે અકવાલિયામાં ૧૨૬
કોઇની મુલાકાત લીધી નહીં.

તેણે રોકાર કરવાથી અને મયનોશી કરવાથી દૂરી પકડી-કેટલોક વખત
સૂધી કોઇએ તેનો એદર જોયોજ નહીં.

સધળા સરદારો વડા વઝીર આગળ ગયા-અને ધણીક રીતની
વાતો કીધી.

કે “નામવર પાદશાહને શું થયું છે-કે પોતાના તાબેદારોને આવતા
જતા અટકાવ્યા છે ?”

જ્યારે વઝીર એવું સાંભળ્યું ત્યારે તે પાદશાહની નઝદીક ગયા-અને
સધળો તે રેવત લોકોનો પયગામ પહોંચાડ્યો.

પાદશાહે તેને એવો જવાબ આપ્યો-કે “હું હમાનાંથી ગમગીન
અન્યો છું.”

આ નુભૂમી મદની વાત સાંભળી-ફરતા આસ્માનથી ધારતી ભરેલો
થયો છું.”

પછી તેણે ખત્રાન્થીને ફર્માવ્યું કે “તે રેશમી કપડું-કે જેમાં પેહું
કાગઝ મૂકેલું છે તે લઇ આવ.”

ખત્રાન્થી લાવ્યો અને તે વઝીરે વાંચી જોયું-આથી તેવું પણ દિલ
ગમગીન થયું અને મૂગો રલો.

પછી તે બોલ્યો કે “યહદાન કે જે સધળાઓનાં હઠાપણ કરતાં અઢિ-
યાતો છે તેનીજ મદદ આપણને બસ છે.

પણુ જે ફરતો આસ્માન સેતારેશોનાસને લાએલાજ બીજી રીતે ૧૩૦
માં દેખાડતો હોય,

અને તું દિલગીર થઇને એમ કહેતો હોય કે તે બલા રેહ થાય, તો
તે વાત અક્લને અનુસરતી નથી.

પુશહાલી સિવાય તારે મઠે કશું હોતુંજ ના!-તું તેઓના કહેવાનો
કંઈ પણ વિચાર ના કર.

જેવું આસ્માન આપણને મઠે રૌપશે તેવુંજ આપણને કાપવું પડશે-
અને આપણી પુશી કે ના પુશીએ તેનીજ ખાહેશ કરવી પડશે.

આપણને તો જેમ આસ્માન રાખે તેમજ રહેવું જોઇએ-કોઇ વખત
તે લડાઈ ઝપડો દેખાડે છે તો કોઈ વખત ઈન્સાફ અને મોહબબત દેખાડે છે.

આસ્માનની ચાલથી ફકટ આપણાં શરીરનેજ નુકસાન કે ફાયદો
પુરો છે-જે કોઈ દાના શખ્સ હોય તો તેનો જીવ તેનાથી બીતો નથી.

ફુન્યાનો પયદા કરનારો સાહેબ તારો મદદગાર અને દોસ્ત બનજો!-
નેક નરીબનું સર તારી બગલમાં હોજો!”

જ્યારે પુસરએ વઝીરથી એવી વાતો સાંભળી-ત્યારે તે હસ્યો અને
નવું કામ શુરૂં કીધું.

એક વખલાયલા મુન્શીને પોતાની નઝદીક બોલાવ્યો-અને તેની સાથે
ધણીક વાત કીધી.

પછી પાદશાહે કયસર ઉપર એક નાસુ લખાવ્યું-કે “હવે તું પાદ-
શાહીને લાયકનું તાજ તારાં સર ઉપર મેલ.

કારણકે તારી મયમે રાતની વખતે એક બેઠાને જન્મ આપ્યો છે- ૧૩૧
કે જેના જેવું બાળક કોઇએ કદીબી જોયું નથી.

તે દાનાઈ અને નરીબ સિવાય તેમજ હેાનરમાં બક્ષેશ અને તખ્ત
સિવાય બીજાં કરાને લાયકનો નથી.

હું પુશહાલ છું અને તું પણ પુશહાલ જીવતો રહેજે-કારણકે તું
પુશહાલી અને બહાદુરીને લાયકનો છે.”

નામએ કયસર ખપુસર ખા
હદ્યલ્ વ ખાસ્તને દારે મસીલ્.

કયસરનું હદયા. સાથનું ખુસર ઉપરનું નામુ અને ઇસુ
કાઠસ્ટિને દીધેલી કંસીનાં લાકડાંને પાછું માગલું.

થુ આન નામહુ નચ્દીકે ખુસર રસીહ
નેગહુ કરો તઉપીએ પર્વચ દીહ
એકરૂમહ તા ગાવહુમ અરુ દરશ
દમીદને પુરુ ખાન્ન શુદ કેશવરશ
એસ્તનહ આઝીન બધીરાહો શાહ
અરુ આવાએ શીરૂએ પર્વચ શાહ
અરુ આમહ હમ આવાએ રામેશગરાન
હમહુ શાહરે રૂમ અચ કરાન તા કરાન
બહરુગાહુ મોઈનહ અન્દી સલીખ
નસીમે શુલાન આમહો બૂએ તીખ
બચકુ હકુતલ્ જીન ગૂનહુ બા રૂવો મય
એબુદન શાહાન એ શીરૂએ કય
બહરુમહ એકરૂમહ તા કારવાન
બિયામહ બહરુગાહુ બા સારવાન

132 સહ ઉશુરુ એ ગન્ને દેરમ કરુહ બારુ
એ દીનારુ પનજલ્ એ બહુરે નેસારુ
એ દીખાએ અરુખૂતે રૂમી દોવીસ્ત
કે ગોહૂતી એ અરુ જામહુશ તારુ નીસ્ત
એહલ ખાને અરુરીન બપાયહુ બુસહ
થુનાન કચ દરે શહરુયારાન સઝહ
હમાન અન્દ અરુરીનો સીમીન દંદહ
એ ગઉહરુ અરુ અશમ શાન્ આઝહુ
એ અચ જામએ બચએ ચીની હરીરુ
એ અરુરો અબરુજહ ચકી આબુગીરુ
અમચમ ફેરેસ્તાહ અન્દી ગોહરુ
ચકી નરુહુ તાઊસ કરેહુ બજરુ
હમાન બાએ કેશવરુ કે બુહ ચારુ બારુ
એ દીનારે રૂમી હઝારીન હઝારુ
ફેરેસ્તાહ બા મહે રૂમી એહલ
કુળ હરુ એહલ બૂહ બીદારહેલ
ગવી પીશરવ નામે ઊ ખાનગી
કે હમતા નબૂદશ બકુર્જાનગી
હમી શુદ અરીનચૂનહુ બા સારવાન
શુતોરવારુ દીનારુ દંહુ કારવાન

133 થુ આગાહી આમહ બપીરૂચ શાહ
કે પચધમબરે કયસરુ આમહ એ રાહ
બકુર્જાખ એકરૂમહ તા બરુ નેશાસ્ત
ચકી મરૂખાન બૂહ ખુસર પસ્ત
કે સાહારુ ઊ બૂહ અરુ નીમરૂચ
ગેશનમાયહો ગોહો લશકરુ ફરૂચ
બેરકૂતનહ બા ઊ સવારને શાહ
બસરુ અરુ નેહાદનહ અરુરીન કેલાહ
થુ અચ દર દીહ આન સેપહુ ખાનગી
બપીશ અન્દરુ આમહ અમદાનગી

ન્યારે તે નામુ કયસરની નજીક પહોંચ્યું-ત્યારે તેણે નેગાહ કરી
પર્વચનું પાદશાહી કમીન બેઠું.

પછી તેણે હોકમ કીધો જેથી તેના દરવાજા ઉપર રબૂશિંગડું-કુંકાધું
અને તેનો મુલક ખુશદાલીના પોકાન્થી બરેલો થયો.

પાદશાહ પર્વચના બેઠા શીરૂચની વધાર્થ સાંભળીને-સધળે ઠેકાણે
સભુગાર કરવામાં આવ્યો.

આખાં રૂમ શેઠરમાં એક નાકેથી બીજા નાકા સૂધી-ગવેચાઓના
સુરોદો પલ્લુ નીકળ્યા.

પાદશાહી દરબારમાં ફેટલાક કોસ લઇ જવામાં આવ્યા-સધળે ગોલા-
બની લખટ અને સુગંધીની ખુશમી ફેલાઈ.

એ પ્રમાણે એક અઠવાડિયું સૂધી વાજીનતર અને મય સાથ-તેઓ
શાહઝાદા શીરૂચ માટે ખુશદાલી કરતા બેઠા.

આઠમે દહાડે કયસરે હોકમ કીધો જેથી સારવાનો કાફીલો લઇ
દરગાહમાં આવ્યા.

નેસાર કરવા માટે સો જોટ દિરમના ખજાનામાંથી અને પચાસ
દીનારના ખજાનામાંથી લાધ્યા.

બસો જોટ રૂમી ફરાખી રેશમી કપડાંથી લાધ્યાં-કે તે સોનેરી બરતને
લીધે ગોયા તે કપડાંના કશા તાર દેખાતાજ નહીં હતા.

પાદશાહોને લાયકના ચાળીસ સોનેરી યાજ જેની નીચે પરવાગાંના
પાયા લગાડેલા હતા તે,

તેમજ ફેટલાક સોનેરી અને રૂપેરી જાનવરો (રમકડાં)-જેઓની
આંખો ગોહરથી જડી લીધી હતી તે,

શું ખાલના વણેલાં અને ચીનાઇ રેશમી કપડાં-તેમજ પોખરાજ
જોડેલી સોનેરી એક તરત મોકલી.

વળી મર્મખને માટે ધણું સરખાં ગોહરો-તેમજ એક સોનાનો બના-
વેલો મોર મોકલ્યો.

વળી તે મુલકનું જે ખેરાજ હતું તેનું ચારગચું મોકલ્યું-જે કશ
લાખ રૂમી દીનારનું થયું.

એ સધળું ચાળીસ રૂમીઓ કે જે ચાળીસે ચાળીસ હુયાર હિલના
હતા, તેઓ સાથ મોકલી આપ્યું.

તેઓના વડો “ખાનગી” નામનો એક બહાદુર રાખસ હતો-કે જેનો
દાનાઈમાં કોઈ બીજો બેઠિયો નહીં હતો.

એ પ્રમાણે દશ કાફીલા જેટલાં દીનારના બરેલાં જોટો લઇ સારવાનો
સાથ તે ચાલવા લાગ્યો.

ન્યારે ફતેહમદ પાદશાહ ખુસરને ખબર મળી-કે “કયસરનો એલચી
રાહમાંથી આવી લાગ્યો છે,”

ત્યારે તેણે “ફરોખ” નામનો રાખસ કે જે એક વફાદાર હાકેમ
હતો તેને ફર્માવ્યું જેથી તે થોડેસવાર થયો.

કારણકે તે ફરોખ નીમરૂખનો સરહાર હતો-તે જો ચી બુચાદનો,
બહાદુર અને લશ્કર શોભાવનાર હતો.

તેની સાથે પાદશાહના સવારો સર ઉપર સોનેરી કોલાહ બેલીને ગયા.

ન્યારે ખાનગીએ દૂરથી તે સેપાહોને બોલા-ત્યારે પોતે મહાનગી
જાણ તેઓ આગળ આવ્યો.

ચુનાન તા બનજીકે શાહુ આમદન્દ
બદાન નામવર આરુશાહ આમદન્દ
ચુ હીદન્દ ઝીબા રોખે શાહુરા
બદાનચુનહુ આરાસતહુ ગાહુરા
નેહાદન્દ હમવારહુ સરુ બરુ ઝમીન
બરુ બરુ હમી બાદન્દ આફરીન
એમાલીહ પસ ખાનગી રોખ બખાકુ
બદ ગોકુત કય મેહુતરે દાદો પાકુ
એ પીરુચરુ આફરીન બરુ તો બાદ
મખાદી હમીશહુ મચરુ શાહો શાહ

બુઝગર્ગનશ અચ જાય બરુઆસતન્દ
બનજીકે શાહુ જાયશ આરાસતન્દ
ચુનીન ગોકુત પસ શાહુરા ખાનગી
કે ચુન તુ કે ખાશહ બકુઝાનગી
એ ખુરશીદ બરુ ચરુખ તાબદન્દ તરુ
એ જાને સચુનચુય ચાબદન્દ તરુ
મખાદા જહાન બી ચુનીન શહુરુપારુ
બકુમન્દ બાદા વરા રુચગારુ
મખીનાહ કસ રુચ બી કામે તુ
નબેરતહુ બખુરશીદ બરુ નામે તુ
જહાન બી સરે અકુસરે તુ મખાદ
બરે બચ બી લશરે તુ મખાદ
એ કયસરુ દોરો કે મા આફરીન
જહી નામવરુ શહુરુપારે ઝમીન
કસી કુ બરીન સાયએ શાહુ શાહ
નખાશહ વરા રઉશનાઈ મખાદ
અબા હફયહો બાએ રુમ આમદીમ
બદીન નામબરુદારુ બુમ આમદીમ
બેરકુતીમ બા કયલસુકાન બહમ
બદાન તા નખાશહ કસ અચ મા દેહમ
એ કયસરુ પઝીરહ મગરુ બાએ ચીચ
કે બા બાએ ચીચ આફરીન બુદ નીચ
બખનીહ અજાનુ પુરુ લેાનરુ મરુદ શાહુ
નેહાદન્દ ઝીરશ ચકી ઝીરુગાહુ
ફેરેસતાહ પસ ચીચહા સુએ ખન્જ
બદ ગોકુત ચન્દી નખાયેસત રન્જ
બખરુશદે બર્ઝીન ચુનીન ગોકુત શાહુ
કે ઇન નામહુ બરુખાન બપીસે સેપાહુ
બખાબાન નંગહુ કરુદ મેદે દબીરુ
કે ચુચન્દહુ ઊ બુદો હમ ચાદગીરુ
ચુનીન ગોકુત કીન નામહુ સુએ મેહરેત
સરેકાચ પર્વાએ ચરદાન પરરેત
જહાનદારે બીદારે પેદરામે શહુરુ
કે ચચદાનશ તાએ બેરહ દાદ બહુરુ
જહાનદારુ દર્જદે હાંરુચકદ શાહુ
કે ઝીબાએ તાજરેતો ઝીબાએ ગાહુ
એ કયસરુ પેદરુ માદરે શીરુ નામ
કે પાયન્દહુ બાદા બરુ નામે કામ

એવી રીતે તેઓ પાદશાહની નહીં તે નામીથી દરબાર સુધી આવ્યા.

ન્યારે તે રૂમીઓએ જેબ આપનારા પાદશાહનો ચેહરો તેમજ તેનીજ
રીતનું સણગારેલું તેનું તખ્ત બેનું,
ત્યારે તેઓએ પોતાનાં સર સામતાં ઝમીન ઉપર મુક્યાં-અને પાદ-
શાહ ઉપર કુઆ કરવા લાગ્યા.

પછી પેલો ખાનગી ખાક ઉપર મોં ધસીને-બોલ્યો કે “ઓ ઇન્સાફી
અને પાકીઝેહ પાદશાહ !

ફતેહમંદી આપનારા બોદાતાલા તરફથી તારી ઉપર દોઆ હોએ-
તું હમેશે પાદશાહ હોવા સિવાય તેમજ પ્રુથહાલ રહેવા સિવાય બીએ
કશી રીતનો હોતોજ ના !”

પાદશાહના સધળા મેટાએ પોતાની જગ્યાથી ઈક્યા-અને પાદ- ૧૩૪
શાહની નહીં એલચીન જગ્યા આપી

ત્યાર પછી ખાનગીએ પાદશાહને એ પ્રમાણે કહેવા માંડ્યું-કે “હાના-
ઈમાં તારા જેવો કોણુ યઈ રાકે છે ?

તું આરમાન ઉપરના બોરશીદ કરતાં પણ વધારે ઝળકાટવાળો છે-
અને સુબાષિત બોદાનારા નન કરતાં પણ તું વધુ સમજદાર છે.

અવા એક પાદશાહ વગરની કુન્યાજ ના હોતી-અને તેનો ઝમાનો
ફળદ્રુપ થતો !

કોઈ પણ શખ્સ તારી ખાહેશ વગરનો એકબી દિવસ બેતું ના-
તારી કીર્તિ ખુરશીદ ઉપર લખાયલી હોએ !

આ જેહાન તારાં સર અને તાજ વગર ના હોતી !-અને તારો મુલક
તારાં લશ્કર વગરનો ના હોતો !

આ દેશના નામવર પાદશાહ ઉપર-કયસર તરફથી કુઆ હોએ અને
અમારી તરફથી આફીન હોએ !

એ કોઈ શખ્સ કે આ પાદશાહના છાયા હેઠળ ખુશહાલ-નહીં રહેતો
હોય તેને સુખ મળતુંજ ના !

અમે હવે તો તેમજ રૂમનું બેરાજ લઇને-આ પ્રખ્યાત મુલકમાં
આવ્યા છિયે.

અમે અમારા ફીલસુફો સાથે આવ્યા છિયે-કે જેથી કોઈ અમારીથી
દિલગીર નહીં થાય.

મગર કયસર તરફથી મોકલેલું બેરાજ અને હદયો કે જે બેરાજ અને ૧૩૫
હદયા સાથે ભલી કુઆઓ પણ મોકલી છે, તે પાદશાહ કયૂલ રાખે.”

પાદશાહ તે કીર્તિચંત શખ્સનાં પયગામથી હસી પડ્યો-અને તેને
મોટે પોતાનાં તખ્ત નાંચે એક કુરસી મુકાવી.

પછી સધળા મેટા ખજાનામાં મોકલી આપી-પેશા એલચીને કહ્યું
કે “એટલી બધી તકલીફ લેવાની કોઈ પણ અર હતી નહીં.”

પછી પાદશાહે બરારે બર્ઝીનને કહ્યું-કે “આ નામુ સધળા લોકોની
હુકૂમમાં વાંચ.”

તે મુન્શી જે એક અન્જલો બેલનારો તેમજ ચાંદારેત રાક્ત ધરાવ-
નારો શખ્સ હતો, તેણે તે નામાનાં સરનામા ઉપર નહર નાખી.

તેણે એ પ્રમાણે વાંચવા માંડ્યું કે “આ નામુ સરકરાચ ચકદાન
પરરત પાદશાહ પર્વાએ ઉપર હોએ !

જે ખુશી બરેલાં ઇરાન રોહરનો પાદશાહ છે-કે જેને ચકદાંએ તાએ
તખ્ત અને ડહાપણનો હિરસો બજેશ આપ્યો છે.

પાદશાહ હોરમઝનો દેશની સબાળ રાખનારો બેટા-કે જે તાજને
જેબ આપનારો અને તખ્તને લાખકનો છે

‘શીર’ નામનો તેનો મમાવો કયસરના વંશનો છે-બોદા તેનું નામ
અને તેની યુશક સદા નીભાવે.

કે બા બોઝે બા ફરે પીરૂચ બાહ
 હમણે રૂચગારાનથ નવરૂચ બાહ
 ૧૩૬ બધારનો તૂરાન બરથ દસ્ત રસ
 બશાહી મખાદાથ અખાચ કસ
 હમીરાહ બરેશ શારો રઉરાન રવાન
 હમીરાહ બેરશ પીરો રઉરાત જવાન
 જોરાન માયહ શાહી કયૂમરસી
 હમાન પૂરે કૂરાંગો તહુમરસી
 પેદર બર પેદર તા પેસર બર પેસર
 મખાદા કે ઈન્ મઉદર આયદ બસર
 બહીન્ પાકુ યસદાન્ કુનદ આફરીન્
 યુઝોગીને શુકો યુઝોગીને દીન્
 ન ચીન્ તૂ સવારો ન ચીન્ તૂ બહાર
 ન ચીન્ તૂ બર અયવાને ચીન્ બર નેગાર
 હમણે મરુમીઓ હમણે રાસતી
 મખીનાહ જાનત દરે કારતી
 એ ઈરાનો તૂરાનો હેન્દુસતાન્
 હમાન્ તુરક તા રૂમો જાહસેતાન્
 તોરા દાહ યસદાન્ બપાકી નેજાહ
 કેસી ચીન્ તો અચ પાકુ માદર નજાહ
 ફરીફૂન્ ચુ ઈરાન્ બધરજ ચોપારૂહ
 એ રૂમો એ ચીન્ નામે મદી બેબારૂહ
 ૧૩૭ બર આફરીન્ કરૂહ રૂએ તુખોસ્ત
 દેશરાશ એ તારીઓ કબૂલી બેશોસ્ત
 હમણે બીનેયાઝીઓ નીક અખતરી
 યુઝોગીઓ મદીઓ અકૂસુનગરી
 તો ગૂઈ કે યસદાન્ શુમારા સેપોરૂહ
 વજાન દીગરાન્ નામે મદી બેબારૂહ
 હોનર પર્વેશ રાદો અખશન્દહ ગન્જ
 અઝીન્ તોખમણ હરોચ નયુહ કસ બરન્જ
 નેહાદન્ બર દુશ્મનાન્ બાઝો સાવ
 બહઅન્દીશગાન્ બારકશ હમણુ ગાવ
 એ હન્ગામે કેસાએ નૂરીરવાન્
 કે બાદા હમીરાહ રવાનથ જવાન્
 કે ચીન્ બી યકી શાહુ અન્દર જેહાન્
 નબૂદો નખાશહ એ તોખમે મેહાન્
 કે અચ અફ દયા બરુઆવરૂહ પય
 બરીન્ગૂનહુ દીવાર બીદાર કય
 એ તુકાન્ હમણે બીશએ નારવન્
 પસેતન્દહ બી રન્જ ગશત અન્જુમન્
 એ દુશ્મન્ બેરસેતન્દહ ચન્દાન્ જેહાન્
 બર આફરીન્ અચ કેહાનો મેહાન્
 એ તાઝીઓ હેન્દીઓ ઈરાનેયાન્
 બેબરસેતન્દહ પીશર કમર બર મેયાન્
 એ દર્યાએ ચીન્ તા બશહુરે ખઝર
 એ અર્મીનેયહુ તા દરે બાખતર
 એ હયતાલો તુર્કો સમરકંદો આજ
 યુઝોગીને બા ફરેશ અવરન્દો તાજ
 ૧૩૮ હમણે કેહુતરાને શુમા બૂદહુ અહ
 બરાન્ બન્દગી બર ગવા બૂદહુ અન્દ

કે તે યુવદી, બેરહ અને ફતેહ સાધનો હોએ!-તેના સધળા દહાડા
 નવરૂચની મિસાલ ખુશહાલી બેરલા પસાર થએ!

ઈરાન અને ટૂરાન ઉપર તેનેજ કાબુ રહેએ-તેની પાદશાહીમાં કોઇ
 બીએ ભાઓ હોતો ના!

તે હમેશો ખુશહાલ દિવસો અને રોશન જીવનો રહેએ-તેની અકલ
 હમેશો છુટી રહેએ અને તેની દક્ષતા ખીલતી રહેએ!

તું કયામસૂનાં ખાન્દાનનો એક બીચી બુન્યાદનો પાદશાહ છે-તેમજ
 ફરામ અને તેહમુસનો નખીરો છે.

એજ પ્રમાણે બાપ ઉપર બાપ અને બેટા ઉપર બેટા સૂધી ચાલતુંજ
 રહેએ!-આ અલ્લાહ ખાત્ર ધાય એવું કદીબી ના બનતું!

દીન અને દેરાના વડાઓ એ માટે પાક ચક્રાદા આગળ ઘુઠાના
 કરે છે.

તારા જેવો એક પણ સવાર નથી કે તારા જેવો ખુશનુમા બહાર
 પણ નથી તારા જેવો સુદર તો ચીનનાં અયવાન ઉપર ચીતાર પણ નથી.

તુ સધળો સભ્યતા અને સચ્ચાઈજ છે તારો જીવ ભૂડાઇનો દરવાઝો
 કદીબી જોતો ના!

ઈરાન, ટૂરાન, હિન્દુસ્તાન તેમજ તુર્કેસ્તાનથી તે રૂમ અને ભદ્ર-
 રતાનના સુલક સૂધીતું,

સધળું ખોદાતાલાએ તારી પવિત્ર બુન્યાદને લીધે આપ્યું છે-તારા
 જેવો કોઇ પણ શાસક પવિત્ર મારે કબરો નથી.

ફરીફૂને અધારે એરચને ઈરાન દેશ સોંપીના-લારે મદાનગીતું નામ
 રૂમ અને ચીન (તુર્કેસ્તાન)માંથી છીનવી લીધું.

પ્રથમ તેણે (ફરીફૂને) કુઆ કીધી-અને તેનાં (એરચનાં) દિલમાંથી
 કપટ અને ભૂડાણું ઘોઇ નાખ્યું.

સધળી સ્વતંત્રતા અને સાદાં નસીબ-સધળી મોટાઇ, બહાદુરી અને
 રાખ્ય ચલાવવાની કુનેહ,

ગોયા ખોદાતાલાએ તમો લોકોનેજ સપુરફ કરી છે-અને બીબઓ-
 માંથી મદાનગીતું નામ નિરાન બુચવી લીધું છે.

તું હુનરની પર્વેશી કરનારો, સખી અને ખત્રાનો બક્ષેશ કરનારો છે-
 આ તારાં ખાન્દાનથી કદીબી કામએ કુખ જેવું નથી.

તેઓએ પોતાના દુશ્મનો ઉપર મેહસૂલ અને કરો નાખ્યા-અને તે
 બહ વિચારના શખ્સો એક બળદની માફક બોલે એવતા બન્યા.

કેસારા નેશીરવાનના વખતથી-કે જેનું રવાન હમેશો ખુશહાલ રહેએ!

જેના જેવો કુન્યામાં એક પણ પાદશાહ-પાદશાહી તોખમમાંથી પથદા
 થયો હતો નહીં અને થરો પણ નહીં.

કે જેણે બેડા દર્ધમાંથી પોતાનો પગ સલામત બાહરે કાઢેયો હતો-
 તે દેરાની દીવાર સમાન મજબૂત પાદશાહ થઇ ગયો છે.

બીરાએ નારવનના તમામ તુર્કો વગર મેહનત આપવે તેને તાબે
 થઇ ગયા હતા.

તેનાથી કેટલાક સુલકાએ દુશ્મનોથી ફકકારો મેળવ્યો હતો-મોટા અને
 નાનાઓથી તેના ઉપર કુઆ હોએ!

અરબો, હિંદીઓ અને ઈરાનીઓમાંથી-ધણાકો તેની ખેદમતમાં લડાઈ
 માટે કંમર બાંધી ઉભા હતા.

ચીનના દર્ધથી ખઝર શેહર સૂધીના-તેમજ આર્મીન્યાથી તે બાખ-
 રના દરવાઝા સૂધીના,

હયતાલ, તુર્ક, સમરકંદ અને ચાચ શેહરના તામે તખ્ત અને ફળ-
 દખાવાળો મોટાઓ,

સધળા તમારા તાબેદાર રહ્યા છે-અને એવી તાબેદારી ઉપર તેઓ
 ગવાહ રહેલા છે,

કે શાહાન એ તોખમે ફરીફૂન પુનઃ
ફેરુ યકુસુર અચ દાદ બીફૂન પુનઃ
બીન બીશી અફૂન કે મન કદેલ અમ
પુતોર્ગી બદોનેશ અર આવદેલ અમ
બદાન યૂનલ શાદમ કે તમનલ અબાપ
ફેરુ સખજલ અચ તાબેશે આફૂતાપ

જહાનદારે બીદાર ફરેશ પુનાદ
મરા અન્દરીન રૂચ પાસોખ પુનાદ
યકી આરુખ ખાદમ અચ શહૂરયાર
કે આન આરુખ નરે ઊ હરેત આર
કે દારે મરીહા અબને શુમારેત
સુ બીનીદ દાનીદ ગોફૂતારે રારેત

અર આમદ બરીન સાલેયાને દરાચ
સહદ અર ફેરેતદ અમા શાહુ ખાચ
બીન આરુખ શહૂરયારે જહાન
બેખશાયદ અચ મા કેહાનો મેહાન
એ ગીતી બરુ અર પુનઃ આફરીન
કે બી ઊ મખાદા અમાનો અમીન
બદાન મન એ પુસલ પઝીરમ સેપાર
નેચાયેશ પુનમ ફેગે શાખ દરુ સે પાર
હમલ હદયહો ખાલો સાલી કે મન
ફેરેતમ બનસૂદીકે આન અન્બુમન
પઝીરદ પઝીરમ સેપારી બદાન
મબીનાદ રૂએ તો અરેમે બદાન
શવદ ફરેશ પુન જરેનો આધને મા
દુરેખશાન શવદ દરુ જહાન દીને મા
હમીન રૂએ પાકે યકુશખબી
એ હરુ દરુ પરતેતીને ઈઝદી
બરાન સુખવારાન ખમાસદ રૂચ
અરુ અરુ ફેરાવાન મેસુહદ યૂય
શવદ આન અમાન અરુ દેલે મા દુરેરેત
કે અચ કીનલ દેલહા બેખાહીદ શોરેત
કે બુદ અચ ગહે આફરીન ફરાચ
કે ખા સકમો તરુ અન્દર આમદ બરાચ
શવદ કેશવર આસુદહુ અચ તાખતન
એ હરુ યૂનએ કીનહા સાખતન
અનો ફેદકે રૂમેયાન મોદેલ અન્દ
દેલે મા એ હરુયૂનલ આઝેલ અન્દ
બીન બેશીએ મા જહાન રામ ગશત
હમલ કામે બીહુદહુ પેદશમ ગશત
ફોફે જહાન આફરીન અરુ તો ખાદ
હમાન આફરીને અમીન અરુ તો ખાદ
સુ આન નામએ કયસરુ આમદ બાબુ
જહાનદાર બેશીદ અન્દાન સખુન
અમાન નામલુ શુદ શાદો પુરુમ નેહાન
અરુ તાહલુ શુદ રૂચારે મેહાન
અરી આફરીન કરુદ અરુ ખાનગી
બદ ગોફૂત અચ પુન એ બીખાનગી

કે ફરીફૂનની અલ્લાદનાજ પાદશાહો કાયમ રહેલા છે-બાકી બીલ
સખળા પાદશાહો નાજબી રીતે દૂરજ થયા છે.

એ સગપલ કે મેં હમણા કીધું છે-અને તેમ કરીને મેં ડહાપલ
સાથ મોટાધનો વધારાજ કીધો છે,
તેથી હું એવી રીતનો ખુશદાલ બન્યો છું કે જેમ એક તરફથી
માણસ પાણીથી ખુશદાલ થાય-અથવા સૂર્યની રાશનીથી એક ઝાડનો
છાડ ખીસે તેમ હું ખીધો છું.

દુન્યાની સંભાળ લેનાર ખોદાતાલા આ અમાનો મુબારક કરને-અને
મારી અર્જ કબૂલ કરને!

પાદશાહ પાસેથી હું એક ખાહેરા રાખું છું-કે જે ખાહેરા તેની
આગળ નજીબ જેવી છે.

કે ઇસુ કાઈરટની શળી (કે જે ઉપર તેને ફાંસી લીધેા હતો તે કોસ)
હાલ તમે લોકોના ખજાનામાં છે-તે જ્યારે તમે બેશી ત્યારે સાચી વાત
છે, એમ બંધુશે.

એ ઉપર ધણીક વર્ષે વીતી ગયા છે-મટે જો તે કોસ પાદશાહ ૧૩૬
અમારી ઉપર પાછો મોકલશે તો ઉપકાર થશે.

આ અમારી ખાહેરા પુરી પાડયાથી દેશનો પાદશાહ-અમે નાના
અને મોટાએ ઉપર બખ્શોશજ કરશે.

અને આ દેશના લોકો તે પાદશાહ ઉપર દોખાજ કરશે-કે 'તેના
વગર અમાનો અને અમીન કાયમ રહેતાં ના!'

એથી હું પોતે પલ પુસરેનો ઉપકારી થઇશ-દહાડા અને રાતના
ત્રણે પોહોદ હું દુઆ કરીશ.

તમામ હદયા, ખેરાજ અને મેહસૂલ કે જે મેં ઉરાની, અન્બુમનની
નઝીક મોકલ્યું છે,

તેને કબૂલ કરશે તો તે મટે હું તારું એહસાન માનીશ-ખુશબોની
નજર તારો એહરે જોતીજ ના!

એ કોસથી અમારી ખુશીની મજલેસો અને રીત રેવાને મુબારક
બનશે-અને દુન્યામાં અમારી હીન ઝળકાટ પોમશે.

વળી રવિવારનો પાક દિવસ-જે ફરેક ઠેકાણે ખોદાની બંદગી કર-
વાનો દિવસ છે,

તે દહાડે ગમખાનારા લોકો તે કોસ ઉપર ચુમળન કરશે-અને તે ઉપર
ધણીક ખુશબો બાજશે,

તે વખતે અમારાં દિલ સમાધાન થશે-કે તમે લોકોએ તમારાં દિલ
કીનાથી પાક કર્યાં છે.

કે જે કીના છેક ફરીફૂનના વખતથી ઉઠ્યા હતા-અને જે સદમ અને ૧૪૦
તર સાથ બરપા થયા હતા.

અને ત્યારેજ લડાઈથી અને જત ભતના કીનાઓથી દેશો શાન્ત થશે.

એવા કીનાઓમાં તેઓ રૂમીઓનાં બાયકી છોકરાં પલુ લઇ ગયાલા
છે-જેથી અમારાં દિલ દરેક રીતથી દુઃખીજ થયાં છે.

આપણનાં આ સગપલથી હવે દુન્યા નર્મિત થઈ છે-અને સધળી
બૂંદી ધમ્મ્યાએ બહી બની છે.

દુન્યાના પયદા કરનાર સાહેબની તારી ઉપર દુઆ હોજો-તેમજ
તારા મુલકની દુઆ પણ તારી ઉપર ઉતરજો!

જ્યારે તે કયસરનાં નામનો છેડો આવ્યો-અને પાદશાહે તે સખળા
સખુનો સાંભળ્યા,

ત્યારે તે નામાથી તેનું દિલ ખુશદાલ થયું-તેને આગળો મોટાધનો
વખત પાછો યાદ આવ્યો.

તેણે ખાનગી ઉપર થણીક દુઆ કીધી-અને તેણે કહ્યું કે "હવે તારે
કરી પાંતીની જુદાઇ ગણવી નહીં."

ગેરાનમાયહુરા ભયમહુ સાખતનુ
દા અયવાને ખુરુમ બેપદખતનુ
બેમોદનુ થીજી કે બાયેસ્ત બોરુ
અનચદીઠે આન મેં બીદાર ગોરુ
૧૪૧ બેયામહુ બેદીહુ આનુ યુઝીન ભયમાહુ
બાનુ પર હમી બુદ નચદીઠે શાહુ
બાનુ નબીદો શોકારો નેશસ્ત
હમી બુદ બા શાહે યજદાન પરસ્ત
બદીન બુનહુ યકમાહુ નચદીઠે શાહુ
બેબુદનુ શાદાનુ રહો નીકુખાહુ

પછી તે સરદારને માટે એક ઉતારાની જગ્યા તૈયાર કીધી-અને એ
ખુરુમા અયવાનો ખાલી કરવામાં આવ્યા.
તે બાહુદુરી ભયાં ચાલાક શખ્સની નચદીક ને ચીડો લઈ જવા
પટતી હતી તે સખળી લઈ જવામાં આવી.
તે એલચી આવ્યો અને પોતાની તૈયાર કીધેલી જગ્યા નેઈ ત્યાર
પછી તે પાદશાહની નચદીકજ રહેવા લાગ્યો.
તે ખાહુ ઉપર, શરાબની મજલેસમાં, શિકાર કરવામાં અને ખેસવા
ઉકવામાં-ચરદાન પરસ્ત પાદશાહની સાથેના સાથેજ રહેવા લાગ્યો.
એ પ્રમાણે તેઓ એક મહિનો પાદશાહની નચદીક-ખુરાહાવ દિલે
અને નેકખાહ બનીને રહ્યા.

પાસોખે નામએ કયસર અઝ
ખુસરૂ પર્વીઝ બા હદયફ.

ખુસરૂ તરફથી કયસરનાં નામાનો હદયા
સાથનો જવાબ.

:0:

:0:

શુ યકુ માહુ શુદ નામહુ પાસોખ નેવેસ્ત
શુખુનહાએ બા મહમો ફરુશ નેવેસ્ત
સરે નામહુ ગોફત આફરીને મેહાન
બરાન બાહુ ફે પાકુ દારહ નેહાન
બદો નીકુ બીનહુ એ યજદાને પાકુ
બજુ દારહ બંદર જહાનુ તસો બાકુ
કુનહુ આફરીનુ બરુ ખોદાવને મેહુરુ
કઝીન બુનહુ બરુ પાય દારહ સેપેહરુ
ગુખોસ્ત આનુ કે કર્દી સેતાયેશ મરા
બનામહુ નમૂદી ગુમાયેશ મરા
બેદાનેસ્તમેા શાહુ ગસ્તમ બદાનુ
સખુન ગોફતને નામવરુ બેખદાન
પઝીરોફતમ આનુ નામહો ગળે તૂ
નખાહમ કે ચંદીનુ ખુવહુ રંગે તૂ
૧૪૨ આઝીરા જહાનુદારુ યજદાને પાકુ
બરુ આબર્દહુ બુમે તોરા બરુ સમાકુ
એ હે-હેા એ સેકુલાબો ચીનો ખજરુ
ચુનીનુ અરુજમ-મહુ આમહુ આનુ બુમેા બરુ
એ મર્દી એ દાનેશ એ પરહીઓ દીન
એ યજદાનુ શુમાર રસહ આફરીનુ
શુ કારુ આમદમ પીશ યારમ બુદી
બહરુ દાનેશી ધમગોસારમ બુદી
ચુનાનુ શાદમ અકુનૂન અપયવને તૂ
બદીનુ પુરુ હોનરુ પાકુ ફર્જંદે તૂ
કે મેહુતરુ નખાશહુ બર્જંદે ખીશ
બબૂમેા બદો પાકુ પયવને ખીશ
હમહુ મેહુતરાનુ પોસ્ત બરુ કાસ્તનહુ
મરા દરુ જહાનુ ખારુ ખુઝાસ્તનહુ
તો તનુહા બલએ પેદરુ બુદધમ
હમાનુ આસ પેદરુ બીસ્તરુ બુદધમ
તોશ હમચુતાનુ દાનમ અકુનૂન કે શાહુ
પેદરુ બુદ આઝાદહો નીકુખાહુ

જ્યારે એક મહિનો પુરો થયો, ત્યારે તે નામાનો જવાબ-ખાહોશી
બરેલા અને મુબારક શબ્દોમાં લખ્યો.
નામાને મયાળે લખ્યું કે “મોટાઓની કુઆ તે શખ્સ ઉપર હોએ
કે ને પોતાનું દિલ પાકુ રાખતો હોય,
ને બહુ અને બુદુ પાકુ યજદાન તરફથીજ સમજતો હોય-અને તે
સાહેબથીજ દુન્યામાં તે ધાસ્તી અને બીક રાખતો હોય,
ને આફતાબના સાહેબ ઉપર દુઆ કરતો હોય-કે ને સાહેબ એવી
રીતે આસ્માનને કાયમ રાખે છે.
પહેલાં ને તે મારી તારીફ કીધી-અને નામામાં તે લખી દેખાડી
મારી ખાતેરી કીધી,
તે મેં જાણી અને તે નામવર અકબમદોના સખુન બોલવા માટે
હું ખુશી થયો છું.”
તારું તે નામુ અને ખજાનો મેં કચ્ચલ રાખ્યો છે-તારે એટલી બધી
તકલીફ લેવી બેઇતી નહીં હતી.
દુન્યાની સંભાળ કરનાર પાકુ યજદાને એટલા માટેજ તારા મુલકને
મોટાઇ આપી છે,
કે હિંદુસ્તાન, સક્કાબ, ચીન અને ખજરના મુલક કરતાં-એજ સર
કમીન વધુ કીમતી ગણાય છે.
શું બહાદુરી કે દાનાઈ માટે, શું પહેઝગારી કે શું દીનધર્મ માટેજ-
ખોદાતાલા તરફથી તમેને બલી દેવાયો પહેાંચે છે.
જ્યારે મારી આગળ મુસ્કેલી આવી પડી ત્યારે તુંજ મારો મદદગાર થયો
હતો-અને દરેક ભતનાં ડહાપણથી તું મારો ગમ વીસરાવનારો બન્યો હતો.
હાલ હું તારાં સગપણથી અને આ કીર્તિ બરેલાં તારાં પાકુ ફર્જંદથી
એટલો તો ખુશી થયો છું,
કે કોઈ પણ પાદશાહ પોતાનાં ફર્જંદથી, પોતાના મુલકથી અને પોતાની
પાક અઠરતથી ખુશી થયો હશે નહીં.
ને વખતે મારા સધળા સરદારોએ મારીથી પીઠ ફેરવી હતી-અને
આ દુન્યામાં મને ખુવાર છોડી ગયા હતા.
તે વખતે તેજ એકલાએ મારા બાપની જગ્યા રાખી હતી-બલકે મારા
બાપ કરતાં પણ તું વધુ નીવડ્યો હતો.
હાલ હું તને એવીજ રીતનો સમજું છું કે જેવો મારો નેકખાહ અને
જોયી બુન્યાદનો પાદશાહ બાપ હતો.

દેમર હરમે ગોકૂતી એ પાકીજી દીન
એ ચક્કુ શરખદી રૂઝો આફરીન
હમરૂ ખાન્દ અરૂ મા ચકાચક્કુ દબીરૂ
સુખુનહાએ શાયેતહો દેલ પઝીરૂ
અમા અરૂ એ દીને કોહન નગરૂ નીરેત
અગીતી બેલૂ અચ દીને ફૂશગરૂ નીરેત
હમરૂ દારો નીકીઓ શાયેતહો બેલૂરૂ
નેગરૂ કર્દન અન્દરૂ શુમારે સોપેરૂરૂ
અહરેતીએ ચક્કુદાન નેયુશાતરમ
હમીશરૂ સુએ કાફ ફૂશાતરમ
નદાનીમશ અરૂખાએ ફર્જન્દો બેલૂત
નગર્દંદ નેહાને નખાહફ નેહોફૂત
દરૂ અન્દીશએ દેલ નયુન્દફ ખોદાય
અહરેતી હમ ઊ ખાશદા રહુનુમાય
દેમરૂ કત એ દારે મસીહા સોખન
ખયાદ આમરૂ અચ રૂચગારે કોહન
હરાન દીન કે ખાશદ અખૂખી ખપાય
અરાન દીન બેખાશદ ખેરફ રહુનુમાય
કસીરા કે ખાની હમી સુખવારૂ
કે કર્દંદ પચધખરશરા અદારૂ
કે ગૂચફ કે ફર્જન્દ ચક્કુદાન પુહ ઊય
ખદાન દારૂ અરૂ ગશતરૂ ખન્દાન પુહ ઊય
સુ ફર્જન્દ પુહ રક્ત સુએ પેદરૂ
તો અન્દેએ આન સુએ પૂદલૂ મખરૂ
એ કયસરૂ સુ બીહૂદલૂ આયદ સોખન
બેખન્દે અરાન નામરૂ મદે કોહન
હમાન દારે ઇસા નેયર્જંદ અરન્જ
કે શાહ અરૂશીરૂ આન નેહાદલૂ અગન્જ
અચ ઇરાન સુ ચૂખી ફેરેતમ અરૂમ
બેખન્દે અરે મા હમરૂ મરો ખૂમ
અમુમેહ ગુમાન પુહ કે તસાં શુદમ
ગરૂ અચ ખહરે મયમ સોફૂખા શુદમ
દેગરૂ આરૂજૂ હરમે ખાયદ બેખાહ
શુમાશ સુએ મા ફૂશાદલૂરેત રાહ
પસન્દીમ આન હફચહાએ તો નીચ
કુલ રન્જ માર્દી એ હરૂગૂનલૂ ચીચ
અશીરૂચ અશીદમ આન મોર્દીલૂ રન્જ
પચ અફૂગન્દમ ઊશ ચકી તાહલૂ ગન્જ
એ રૂમો એ ઇરાન પુરૂ અન્દીશલૂ અમ
શમે તીરલૂ અન્દીશલૂ ચૂન બીશલૂ અમ
બેતસમ કે શીરૂચ ગર્દંદ ખદાન્દ
રસાન્દ અરૂમો અઈરાન ગજન્દ
નુખોરેત અન્દરૂ આયમ એ સદમે લુજોરૂ
એ એરકન્દરૂ આન દીનલૂ વરૂ પીરૂ ગોરૂ
એ કીને નવ આધોના કીને કોહન
મગરૂ દરૂ જહાન તાહલૂ ગર્દંદ સોખન
સુખુનહા કે બેશનીદમ અચ દોખરરૂ
સુનાન દાન કે ઊ તાહલૂ કર્દંદ અફૂરેત
અદીને મસીહા બેકશદ હમી
સુખુનહાએ મા કમ નેયુશદ હમી

ખીજી એ કાંધ તે પોતાની પવિત્ર દીન માટે, રવિવારના દિવસ માટે
અને તે દહાડેની પ્રાર્થના માટે લખ્યું,
તે સ્થળા લાયક અને દિલ્લપઝીર સંપૂર્ણ મુનશીએ અમારી નજદીક ૧૪૩
વાંચ્યા છે.

અમે લોકોને અમારી પુરાણી દીનથી કાંધ પણ શરૂ લાગતી નથી-
ફત્વામાં ફૂશગની દીન કરતાં ખીજ કોઈ દીન ભલી નથી.

એમાં તમામ ઇન્સાફ, નેપી, બેલક, અને ફયાજ છે-એમાં આસ્માનની
ગલ્ખત્રીની અંદર નેગાહ પહોંચાડવા બેલુખ્યું છે.

એમાં ચક્કુદાનનીજ હરેતી માટે હું વધુ ને વધુ સાંભળું છું-અને
હમેશે ઇન્સાફ તરફ વધુને વધુ કોરીશ કરતા રહું છું.

તે સાહેબને કોઈ બેરિડી કે કોઈ ખેટા કે બાયકી હોય એમ અમે
માનતાજ નથી તે સાહેબ જ્યો થતા નથી અને જ્યો થશે પણ નહીં.

ખોદા વિષેનો વિચાર પુરેપુરો આપણાં મનમાં આવી શકે નહીં-છતાં
મારી ઝિંદગી દરમિયાન તેજ સાહેબ અને સારો માર્ગ દેખાડનારો છે.

ખીજી એ કે તને કાઠરટની શૂળીની વાત-ધણે લાગમે વખતે યાદ
આવી છે.

એ દીન કે ખૂખી સાથે કાયમ થયેલી હોય છે-તેજ દીન ઉપર આપણી
અક્લ રેહનુમા બને છે.

તું તેવા કોઈ રાખસને વીલાપ કરનારો કહે છે-કે જેના પચગબરને
ફાંસીએ ચઢાવ્યા હતા.

કે જેને માટે કહે છે કે તે ખોદાને ઇકરા હતા-અને તે ફાંસી ઉપર
ચઢીને હરેતો હતા.

જ્યારે તે ખોદાને બેરોજ હતા અને તે પોતાના બાપની પાસે ગયા ૧૪૪
છે-લ્યારે હવે તું તે કોઠી ગચલાં લાકડાંને (શૂળીને) ગમ ના ખા.

જ્યારે કયસર તરફથી એની બેલુદી વાતો લખાઈ આવે-લ્યારે તે
લખાણ ઉપર પુઠ્ઠા શખ્સો અરજ હરે છે.

વળી તે ઇસુ કાંઈરટની શૂળી કે જે શાહ અર્દશીરે પોતાના ખજા-
નામાં મૂકી છે, તે કાંઈ ગમ કરવા બેઠેલી કીમત ધરાવતી નથી.

તેવું એક લાકડું એ હું ઇરાનથી રૂમ ખાતે મોકલું-તો અમારી
અક્લ ઉપર અમારી સંધ્યો સુલક હસવા પડે.

મારા વડા વઝીરને શકજ હતા કે હું કિશ્તિયન થયો હતા-અથવા
મયમને ખાતેર હું એક પાદરી બની ગયો હતા.

માટે ખીજ તારી જેળી કાંઈ ખાહેશ હોય તે માગ-તે માટે અમારી
આગળ તારો માર્ગ ખુલોજ છે.

તારો તે હદયો કે જેમાં તે મેહનત લઈ ભત ભતની ચીઝો મોકલી
છે તે મને પસંદ પડ્યો છે.

તે મેહનત લઈને બેજી કીયેલું સંપૂર્ણ મેં શીરયને આપ્યું છે-અને
તેને માટે એક નવોજ ખજાનો તૈયાર કીધો છે.

હું રૂમ અને ઇરાન માટે પુષ્કળ અંદેશા બરેલો રહું છું-એ અંદે-
શાએ કરી સીઆહ રાતે પણ જંગલની ઝાડી માફક ચૂંચવાયેલો રહું છું.
મને બીક લાગે છે કે જ્યારે શીરય ખેટો થશે-લ્યારે તે રૂમને તેમજ
ઇરાનને તુકસાન પહોંચાડશે.

પ્રથમ સલમ (તર અને ઇરાજ)નો કીનો યાદ આવે છે-ખીજે વળી ૧૪૫
હુજાં વર મિસાલના કીનાખોર સિફદરને કીનો યાદ આવે છે.

આ નવા અને બૂના કીનાની-યાદ દેશમાં પાછી તાઝી થશે.

તારી બેટી માટેની જે વાતો કે મેં સાંભળી છે-તેથી તો તું એમજ
સમજ કે તેણીએ તારજ તાજ રોશન કર્યું છે.

તેણી તો ખિસ્તી મઝહબ તરફજ દળતી રહે છે-અને અમે લોકોની
દીનની વાતો ધણીજ બોલી સાંભળે છે.

અઝારામ શાહસ્તેતો પીરૂ અખત
અહીન્ ખુસવાની નવ આઈન્ દેરખત
હમીરાહ જહાનદાર ચારે તો બાહ
સરે અખતર અન્દર કેનારે તો બાહ
નેહાદંહ અર નામહુ અર મોહરે શાહ
હમી દારત અરુશરે અર્જીન્ નેગાહ
કુશાદંહ અઝાન્ પસ દરે ગન્જ બાઝ
કુલ ગેરૂહ કરૂહ ઊ બરૂએ દરાઝ
તુખોસ્તીન્ સરો શસ્ત્ર અન્હ આરસી
કે પયદાવસી ખાનદશ પારસી
અગઉહરૂ બેયાગન્હ હરૂ યકૂ યુ સન્ગ
નેહાદંહ અર હરૂ યકી મોહરે તન્ગ
૧૪૬ મરાન્ હરૂ યકીશ ખહા સહ હઝારૂ
દેરમ બૂહ કંઝ દંતૂર આમહ શુમારૂ
ઝે હીખાએ ચીની સઢો ચેલ હઝારૂ
અઝૂ અન્હ જરૂખતૂત ગઉહરૂ નેગારૂ
દેગરૂ પન્જ સહ દુરૂરે ખુશામ બૂહ
કે હરૂ દાનઈ કમએ આખ બૂહ
સરો શસ્ત્ર યાકૂત ચુન્ નારૂ દાન્
પસન્હીદએ મરૂડમે કારૂદાન્
ઝે હેનદીઓ ચીનીઓ અઝ અરુબરી
ઝે મેસ્તીઓ અઝ ભમએ શુસ્તરી
ઝે ચીઝી કે ખીજહ ઝે હરૂ કેશ્વરી
કે બેપસન્દહ અન્દર જહાન્ મેહુતરી
ફેરેસ્તાહ સીસહ શુતોરૂવારૂ બારૂ
અઝ ઈરાન્ અરે કયસરે નામદારૂ
યકી ખેલઅત અરુગન્હ અર ખાનગી
ફાઝૂનતરૂ ઝે ખીરીઓ બીખાનગી
હમહુ ભમહો અરૂયો તખ્તો સેતામ
ઝે પૂરીદનીહા કે બોર્દન્હ નામ
ચુનાન્ હમ શુતોરૂવારૂહા બારૂ કરૂહ
અઝાન્ દહુ શુતોરૂ બારૂ દીનારૂ કરૂહ
૧૪૭ બેઅખ્શીહ અર કયસરૂકાને રૂમ
બેરકૂતન્હ શાદાન્ અઝાન્ મર્ઝે બૂમ
હમહુ મેહુતરાન્ ખાન્દંહ આફરીન્
અરાન્ પુરૂ હેનરૂ શહરૂયારે જમીન્

આ નવા ઉગેલા પાદશાહી છાંવા (શીરૂ) સાથ-તેણી આશમમાં
ખુશ ખુશદાલ અને બાગ્યશાળી છે.

જેહાનની સંભાળ કરનાર ખોદાતાલા હમેરી તારો મદદનાર હોએ !-
અને બાગ્યશાળી સેતારાતું સર તારી અબલમાંજ પડેહું રહેએ !”

તે નામા ઉપર પાદશાહી મોહર કરવામાં આવી-અને ખરશહે બર્જીન
તેને સંભાળવા લાગ્યો.

ત્યાર પછી તે ખજાનાનો દરવાઝો કે જે લાગ્યા વખતનો એકથો
ક્રીધો હતો, તે ખુલ્લો થયો.

“આરસી” નામના સિક્કાઓ જેને પારસીઓ (ઈરાનીઓ) પથદા-
વસી કહે છે, તે અરવાની ૧૬૦ કાયળીઓ પહેલે તેણે લીધી.

દરેકને પાંચર જેવાં બારી ગોહરાથી ભરી-અને તે દરેક કાયળીઓ
ઉપર મઝખૂત સીલ કર્યાં.

તે દરેક કોઠળીની કીમત દફતરની ગણતરીમાં લાખ લાખ દિરમ
આવી હતી.

ચીનાઈ દેશની કપડાંના એક લાખ ચાળીસ હજાર થાન હતો-જેમાનાં
કેટલાંક તો સોનેરી બરતકામનાં અને ગોહર તાંકેલાં હતાં.

ખીખ પાનસો જાંચાંમાનાં મોતી હતાં-કે જેનો દરેક દાનો પાણીનાં
ટીપાં જેવો સાફ હતો.

દાડમના દાનાની મિસાલના ઝવેરીઓએ ચુંડી કાઢેલાં એકસોને સાઠ
યાકૂત હતાં.

હિંદુસ્તાન, ચીન અને બરબરના તેમજ મિસ્ર અને શુશતર શેહરની
બનાવટનાં કપડાં હતાં.

ખીખ મુલકામાં થતી સારી ચીઝો કે જે દુન્યામાં સરદારોને લાયક
નીજ હતી,

તે સખળું ત્રણસો જાંઠ ઉપર લાધીને ઈરાનથી નામદાર કયસરની
નજદીક મોકલ્યું.

એક સરપાવ કે જે પોતાનાં સગાંઓને તેમજ પારકાંઓને આપે તે
કરાતાં વધારે ચડિયાતો હતો, તે પેલા ખાનગી એલચીને આપ્યો.

તમામ કપડાં, ઘોડા, તખ્ત અને લગામ-તેમજ પેહેરવાનાં કપડાં
કે જેનું વર્ણન ઉપર થઈ ગયું,

તે સખળું પણ જાંઠ ઉપર લાધ્યું-તેમાંથી દસ જાંઠો ઉપર દીનાર
લાધ્યા.

તેમજ તેણે રૂમી કીલસૂફો ઉપર પણ બક્ષેશ કીધી-પછી તેઓ ધરા-
ના મુલકમાંથી ખુશદાલ પાછા કર્યાં.

તે સખળા રૂમી સરદારોએ તે પ્રીતિવંતા દેશના પાદશાહ ઉપર
દેખા કીધી.

દાસ્તાને ખુસન્ પર્વીઝ વ શીરીન્.

ખુસર પર્વીઝ અને શીરીનનું દાસ્તાન.

કુનૂન્ દાસ્તાને કોહન્ નવ કુનમ
ચુખુનહાએ શીરીનો ખુસવ કુનમ
કોહન્ ગશતહુ ઈન્ નામએ બાસ્તાન્
ઝે ગોફૂતારો કેદારે આન્ શસ્તાન્
યકી નામએ નવ કુનમ ઝીન્ નશાન્
કુલ યાદગારસ્ત અઝાન્ સરૂકશાન્
ખુવહ બયત શશ બારૂ બીવરૂ હઝારૂ
ચુખુનહાએ શાયેસ્તએ ધમગોસારૂ

હવે હું એક ભૂંની દાસ્તાનને નવેસરથી લખું છું-શીરીન અને ખુસ-
રનું ઉપાખ્યાન લખું છું.

સલ્તવાહી નેક લોકોની તવારીખનું આ બાસ્તાન નામુ ભૂંડું થઇને
બૂલાઇ ગયું છે.

માટે તેને એવી રીતે નવું લખું છું-કે તે રાજવંશીઓની યાદ પાછી
તાઝી થાય.

આ મારી તવારીખમાં ફિલનું દુઃખ વીસરાવે તેવી લાયક લખામાં
લખાયલા (આસરે) સાઠ હજાર બચતો થશે.

નબીનહ કસી નામએ પારસી નેવેસતહુ અઅખયાતે સહ બાર સી અમર બાઝ ભૂચન્દ અજુ બયતે બહ હમાના કે બાશહ કમ અમર પન્જ સહ ચુનીન શહુરયારીએ અખશન્દઈ બગીતી એ શાહાન દુરખશન્દઈ નકરૂં અન્દરીન દારતાનહ નેગાહુ એ બહુચે બખતે બહ આમહ ચુનાહુ હસહ બોરહ બહુચ દર કારે મન્ તબહુ શુહ બરે શાહુ બાઝારે મન્ ચુ સાહારે શાહુ ઇન્ સુખુનહાએ નહચ બેખાનહ બેખીનહ બપાકીહુ મધચ એ મન્જશ મન્ ઈદર શવમ શાહમાન કજુ દૂર બાહા બહે બહગમાન વજાન પસ કુનહ ચાહ બર શહુરયાર મગર તોખમે રન્જે મન્ આયહ બખાર કે ભયીહ બાહ અકસરો તખતે ઊચ એ ખુર્રીહ તાબન્દહુ તર બખતે ઊચ ચુનીન ગોકૂન દાનન્દહુ દેહુકાને પીર કે દાનેશ બુવહ મરૂદરા દસ્તાગીર ઘમેા શાહમાન બેખાચહ કશીહ એ હર શૂરો તકખી બેખાચહ અશીહ જવાનાને દાનન્દએ બા ગોહુર નગીરન્ બી આઝમાયેશ હોનર ચુ પર્વાઝ બી બાકુ બૂરો જવાન પેદર એદહો પૂર ચૂન પહલવાન વરા દર અમીન દસ્ત શીરીન બુદી બરૂ બર ચુ રફરાન જહાનબીન બુદી પસન્દશ નખૂદી ભેઝ ઊ દર જહાન એ ખુબાનો અમર દુખતરને મેહાન બદાનગેહુ કે શુહ બર જહાન શહુરયાર એ શીરીન બુદા બૂહ ચકુ રૂચગાર બગેહે જહાન બર બીઆરામ બૂહ કે કારશ હમહુ રચમે બહુરામ બૂહ ચુ ખુસ્તવ બેપદાખત અન્દી બમેહુર શબો રૂચ ગેચાન બુદી ખૂબએહુર

કોઇયે ફાર્સી નામુ લખેહુ એહુ નહી ભેયુ હરો-કે ભેમાં ત્રણ હજાર બયતો લખાયલાં હોય.

વળી તેમાંથી બે ખામીવાળી બયતો શોધ્યે-તો કમમાં કમ પાનસો બયત મળી આવરો.

આવા એક સખી પાદશાહ (મહમૂદ) ને કુન્યાના પાદશાહોમાં નામચીન થયેલા છે તેણે,

આ મારી તવારીખ ઉપર નજર નથી કીધી-નિન્દાખોરથી અને મારી બદબખતીથી મારો વાંક નીકળ્યો.

મારી તવારીખથી તે નિન્દાખોર અદેખો બન્યો-અને તેથી પાદશા- ૧૪૮ રાની હુસ્રમાં મારાં કામની ખરાબી થઈ ગઈ.

અગરબે પાદશાહનો સરદાર આ ઉમદા તવારીખ-વાંચે અને પોતાના પાકીએક મગચથી ભેય,

તો તેના ખજાના વડે હુ' હવે શાદમાન થાઉં-કે ખોદા તેની આગળથી દુરમનેની ખરાબી દૂર રાખજો!

પછી બે પાદશાહ આગળ તેની વાત કરશે તો મારી મેહનતનાં ફળ મને મળશે.

ખોદા પાદશાહનું તાજ અને તખત ભવેદાન નીબળે!-અને તેનું નસીબ ઝળકતા ખોરશીદ કરતાં પણ વધારે રોશન રહેશે!

બુદ્ધા પણ ડાહ્યા દેહકાન દાનેશવરે લખેહુ છે-કે અનુભવ માણસનો મદદગાર હોય છે.

માણસે સુખ અને કુઃખ વેઠવું ભેઇયે-અને દરેક ખાવું અને કઢવું ચાખવું ભેઇયે.

બુન્યાદી અક્લમંદ જવાબોને-અનુભવ મળે નહીં ત્યાં સૂધી હુસ્રયાર થતા નથી.

ન્યારે પર્વાઝ જવાન હતો ત્યારે નકરૂં હતો-તેનો ખાપ છવતો હતો તેટલાંજ ઊઠારો તો વેહલવાન બેવો બની ગયો.

કુન્યામાં તેની દોસ્ત માત્ર એક શીરીનજ હતી-પોતાની આંખો સમાન તેણીને વહાલી ગણતો હતો.

તેણી સિવાય કુન્યાના પાદશાહોની ખૂબસૂરત ઊઠારીઓમાંની કોઈ ૧૪૯ પણ તેને મળતી હતી નહીં.

ન્યારે તે દેશ ઉપર હકૂમત કરવા લાગ્યો-ત્યારે કેટલેક વખત સૂધી તે શીરીનથી બુદો પડેલાં હતા.

દેરાની ચારે બાજુએ તે બેચેનીમાં ફરતો હતો-કારણકે તે વખતે તેનું કામ બેહરામ સાથ લટવાનું હતું.

ખુસરવી થોડાક વખતની મોહબબતથી-તે ખૂબસૂરત નાર શત દિવસ રડતી હતી.

* આ બયતોમાં ફિદૈંસી ને બાબતની ક્યાંદ કરે છે, તે સાધારણ વિચાર પ્રમાણે શાહનામાનું કામ પુરું થયા પછી થવી ભેઇયે. કારણકે શાહ મહમૂદ સાથ એને ને કહ્યોયો થયો, તે શાહનામુ પુરું થયા પછી થયો પછી પૈસા સંબંધી થયો હતો, પણ બહુલું ભેઇયે કે શાહનામાનું કામ પુરું કરવા આગમચ બહુઇ કરનારા શખસોની કુસલવણીથી શાહ મહમૂદ પોતાના આ એક વખતના માનિતા શાએર તરફ યડોજ બન્યો જતો હતો અને છેલ્લે છેલ્લે ને દારતાનો તૈયાર થતાં અને ફિદૈંસી તે દર-બારમાં વાંચતો હતો, ત્યારે મહમૂદ તે ઉપર ઝાઝું ધ્યાન આપતો નહીં હતો. વળી શાહનામાના પૈસા ચૂકવવાનું કામ તો શાહનામુ પુરું કર્યા પછીનું હતું, પણ તે દરમિયાન ફિદૈંસીનાં ગુજરાન અર્થે દરબારમાંથી ને રકમ મળતી હતી તેમાં કોઈ કોઈવાર ઠીલ થતી એટલે હુસ્રવીજ ફિદૈંસીને ક્યાંદ કરવાનું મળતું હતું. ફિદૈંસીના કુસરમો તો શાહનામુ પુરું થાય તે આગમચના આહરે આગ્યા હતા. એટલે આવા સંભોગો ભેતાં ફિદૈંસી અને ક્યાંદ કરે છે, તે વાજબીજ છે.

રજતને ખુસવ્ અશેકાર્ વ દીદને
 ઊ શીરીનરા વ ફેરેસ્તાદનશ.
 અમુરકુએ ખુદ.

ખુસરુનું શેકારે જહું અને તેનું શીરીનને
 એહું અને તેણીને પોતાનાં
 ઝનાનખાનામાં મોકલવી.

પુનાન ખુદ કે ચક્ર રૂચ પર્વતિ શાહ
 હમી આરુચ્ કરૂદ નખ્ચીરૂગાહ
 બેયારાનત્ત અર સાને શાહનશાહાન
 કે બુદનહ અચ્ પીશતર દર જહાન
 યુ ખાલાએ સીસહ અઝરીન સેતામ
 બેબોદનહ બા ખુસવે નીકુનામ
 હઝારે સહો રાસત ખુસવ પસરત
 પેયાદહ હમી રકુન સુખીન અદસ્ત
 હઝારે ચેહલ મરૂદ શરેશીર દારત
 કે દીબા એ ખાલા એરેહુ ઝીર દારત
 પસ અન્દર દવાન હકૂતસહ બાચ દાર
 એ બા ખાશહો ચર્ખા શાહીને કાપર
 ૧૫૦ પસે બાચદારાન હમહુ યૂસદાર
 અઝન્દરૂ હકૂતાહ શીરે પલંગ
 બદીખાએ ચીન અન્દરૂન અસ્તહુ તંગ
 પલંગાને શીરાને આમૂખતહુ
 અઝન્દરે અરૂની દહાન દૂખતહુ
 કેલાદહુ અઝર હસત સહ બૂદ સગ
 કે દર દસ્ત આહુ ગેરેકૂતી અતગ
 પસ અન્દર એ રામેશગરાન દૂ હઝાર
 હમહુ સાખતહુ રૂદ રૂએ શેકાર
 અઝીર અન્દરૂન હર ચકી ઉશતરી
 અસરૂ બર નેહાદહુ એ અર અકુસરી
 એ કુર્સીઆ અરૂગાહો પદેહુ સરાય
 હમાન ખચમહો આખુરે ચારૂપાય
 શુપુર બૂદ પીશ અન્દરૂન પન્જ સહ
 હમહુ કદેહુ શાન રસ્મરા નામઝહ
 હો સહ અન્દહુ તા મરૂમરૂ અખૂખતન
 અરૂ ઊદો અખમરૂ હમી સૂખતન
 હો સહ મહે બના એ ફર્માન બરાન
 અખા દસ્તએ નર્ગસો અઝફરાન
 ૧૫૧ હમી પીશ બુદનહ તા બાદે બુચ
 યુ આયદ એ હરસ રસાનહ બુદય
 હમ અચ પીરી આન કરકે બા બુએ ખશ
 હમી રકુન બા મરૂમરૂ સહ આખૂકશ
 હમહુ રહુ હમી આખરા બરૂ ઝદનહ
 તો ગોકૂતી ગોલાબી અખમખરૂ ઝદનહ
 કે તા નામહાન નાવરહ ગરૂદ બાહ
 ફેશાનહ બરાન શાહે ફરેશાએ નેઝાહ
 યુ શાહાને બનાય સીસહ સવાર
 હમી રાનહ બા નામખરૂ શેહૂરૂયાર

એવું બન્યું કે એક દહાડે પાદશાહ પર્વત-શેકાર જવાની ખાહેશ કરવા લાગ્યો.

તેની આગળના પાદશાહો જેમ કરતા હતા તેમ તેણે શેકારની તૈયારી પ્રાપ્તી.

સોનેરી લગામવાળા ત્રણસો ઘોડા-નેકનામ ખુસરૂ સાથે લઈ જવામાં આવ્યા.

એક હઝાર એકસોને સાઠ વફાદાર નોકરો-હાથમાં નેઝા લઇને પેયાદા ચાલવા લાગ્યા.

એક હઝારને ગાળીસ રાખસો તલવાર ધરાવતા દુના-જેઓએ કપડાંથી રેશમી કપડાં અને નાંચે બળતર પહેરેલાં હતા.

તેઓની પાછળ બાઝ, ખાશા, શકરા અને શિકાર કરનારાં શાહીન પક્ષીઓ ધરાવતા સાતસો શિકારી દોડતા હતા.

તે શિકારી પક્ષી ધરાવનારા શિકારીઓ પાછળ ત્રણસો સવારો સમળા શિકારી ચિત્તા ધરાવનારા ચાલતા હતા.

તેઓની પાછળ ચીનાઈ રેશમી કપડાંની વણેલી દોરીમાં મજબૂત બાંધેલા અને સાંકળમાં સીકડેલા સિસરે નિંદ અને વાંચ ચાલતા હતા.

તે કેળવાયેલા વાંચ અને સિંહોનાં મોં સોનાની સાંકળથી બાંધેલાં હતાં.

સોનેરી પટા સાથના આઠસો કુતરા હતા-કે જેઓ જંગલમાં દોડીને હરણ પકડતા હતા.

તેઓની પાછળ બે હઝાર રામેશગરો હતી-જે સમળીઓએ શિકારને દહાડેનાંજ વાળનતરે તૈયાર રાખેલાં હતાં.

તેણી દરેક જગી જઈ કપર સવાર થયેલી હતી-અને દરેકનાં સર કપર સોનેરી તાજ મેલેલું હતું.

કુરસીઓ, તખ્તોઓ અને સરાપરદાના-તેમજ રાવટી અને બનવરોના ધાસદાનાનાં,

પાનસો જઈ આગળ ચાલતાં હતાં-જેઓના થાપા કપડાં પાદશાહી છાપ લગાડેલી હતી,

બસો ગોલાઓ કે જેઓ ધૂપદાન દોરાન રાખતા હતા-અને તે કપર અગર અને અખબર બાળતા હતા.

તેના નોકરોમાંના બસો જવાન મદો-નર્ગેસનાં ધૂલતા તોરા તેમજ કેસર સાથ,

આગળ આગળ ચાલતા હતા કે જેથી તે સુગંધી પવન-જ્યારે ચો તરફથી ફેલાય ત્યારે પાદશાહને પહોંચે.

વળી જે લોકો કે ખુશમો લઈ ચાલતા હતા તેઓ ની આગળ આગળ સો બિરતીઓ હાથમાં પાણીની પખાલ લઈ ચાલતા હતા,

અને આખે રસ્તે પાણીનો છટકાવ કરતા હતા-તે કહે ગોમા અંબર બેળેલા ગોલાબનોજ છટકાવ કરતા હતા.

કે જેથી એવું નહીં થાય કે અચાનક હવા તે સુખા-ખુશાદના પાદશાહ કપર કરી ધૂળ લાવી નાખે.

જવાન પાદશાહોની માફકના ત્રણસો સવારો-તે નામવર પાદશાહ સાથે ચાલતા હતા.

હમણુ જામહા સુખે અર્ધે મેનકૂશ
શહેનશાહુ બા કાવેયાની દેરકૂશ
હમી રાન્દ બા તાજે બા ગુરવાર
બહરુ બાકુતહુ જામએ શહરુયાર
જાબા ચારહો તઉકો અરૂની કમરુ
બહરુ મોહરુઈ દર નેશાદહુ ગોહરુ
સુ મેશનીહ શીરીન્ કે આમહ સેપાહુ
અપીરો સેપહુ આન્ જહાનદાર શાહુ
યકી અરહ પીરાહનશુ સુરકુ બૂય
એપૂશીદો ગુલનારુ ગૂન્ કરહ રૂય
યકી અરુ બરશ સુરુખ દીબાએ રૂમ
હમણુ પયકરશ ગઉહરો અરુશ બૂમ
અસરુ બર નેહાહ અકૂસરે ખુસવી
નેગારશ હમણુ ગઉહરે પહુલવી
અરુ અયવાને ખુરુમ બરુઆમહ બાબમ
બરુએ જવાની નહુદ શાહકામ
હમી બૂદ તા ખુસવ આન્ જા રસીદ
સેરેશકશ એ મેજગાન્ બરોખ બરુ યકીહ
સુ રૂએ વરા દીહ બરુપાય ખારેત
અપરવીજ બંનૂદ બાલાએ રાસેત
જબાન્ કરહ બૂયા બશીરીન્ સોખન્
હમી ગોકૂત અજાન્ રૂગારે કાકાન્
બનરુગેશ ગુલે અહંબાનરો મેશારેત
કે બીમારુ ખુહ નર્ગેસો ગુલ દુરેસેત

બદાન્ આબદારીએ આન્ નીકવી
જબાન્ તીજુ ખુકુશાહ બરુ પહુલવી
કે શાહા હેજા સેપહુખુહ તના
ખાજરેતહુ ગલા ગોઈ શીરુ અવજના
કુલ આન્ હમણુ મેહરો ખૂનીન્ સેરેશકુ
કે દીદારે શીરીન્ ખુહ ઊરા પેએશકુ
કુલ આન્ હમણુ રૂય કર્દન્ બશખ
દેલો દીદહુ ગેયનો બદાન્ કે લખ

કુલ આન્ હમણુ મેહરો પયલન્ટે મા
કુલ આન્ હમણુ અહુદો સઉગને મા
હમી ગોકૂત વજ દીદહુ ખૂનાએ અરહ
હમી રીખા બરુ જામએ લાજવરહ
સુ આવાજ દર ગૂશ ખુસવ રસીદ
નેગહુ કર્દો રોખસારે શીરીન્ મેદીહ
બશખ અનરુ આવરહ અજુ ખુસવ આખ
અર્દા રોખશ ગશત સૂન્ આકૂતાખ
ફેરેસેતાહ બાલાએ અરૂની સેતામ
કે રૂમી ચેલહ ખાકેમે નીકુનામ
કે ઊરા બસુરુએ અરૂની બરહ
સુએ ખાનએ ગઉહરુ અગીન્ બરહ
વજાન્ જાયગહુ શુહ બદરેતે રોકારુ
સુ સુજાનો બાજાનશ આમહ બકારુ
સુ અરુ ફરહ વજ દરેત બરુદારે બહરુ
હમી રકૂલ શાદી કુનાન્ સુએ શહરુ

તે સપજાના પોશાકો રાતા, પીળા અને આસ્માની રંગના હતા-
શેહ-શાહ પોતે કાવેયાની ઝુંડા સાથ,
માથે તાજ, કાનમાં બાલી અને કસળી પાદશાહી પોશાક સાથ
ચાલતો હતો.

તે ગળામાં હાર, સાંકળી સાથ તેમજ સોનેરી કમરબંદ કે જેના
દરેક મોહરા ઉપર મોહરા જડેલાં હતાં, તે બાંધી ચાલતો હતો.

જ્યારે શીરીને સાંભળ્યું કે “લશ્કર આવ્યું છે”-અને તે લશ્કરની
હરોલમાં દેશની સંખ્યા રાખનાર પાદશાહ (પ્રસર) છે,”
ત્યારે તેણીએ એક કસ્ટરીની સુગંધવાળું સોનેરી પેહેરણ-પેહેરું અને
પોતાનો ચેહરો રાતા રંગનો બનાવ્યો.

અને તેની ઉપરથી એક લાલ રૂમી રેશમી કપડું કે જેની બોંધ સોનેરી ૧૫૨
અને તેની ઉપર મોતીનો ચીતાર હતો તે નાખ્યું (યાને ‘સારી પેહેરી’).
સર ઉપર પાદશાહી તાજ કે જે ઉપરનો ચીતાર સંધમાં પેહલવાન
લોકોને લાયકનાં (કમદા) ગોહરોના હતા, તે મૂક્યું.

પછી તે પોતાનાં સણગારેલાં અયવાનમાંથી અગાસી ઉપર આવી-
તેણી પોતાના જવાનીના દહાડામાં પુરાહાલ નહાળી હતી.

પ્રસર ત્યાં આવી પહોંચ્યા ત્યાં સૂધી તેણી થોભી રહી-તેણીની
આંખોમાંથી મોં ઉપર આંસુ ટપકતાં હતાં.

જ્યારે તેણીએ પ્રસરનો ચેહરો જોયો ત્યારે તેણી ઉભી થઈ-અને
પર્વી અને પોતાનું સરોવર જેવું સીધું કદ બતાવ્યું.

તેણીએ શીરીને સખનો સાથ ખોલવા માડિયું-અને આગળા દિવસે
મટિની વાતો કરવા લાગી.

નરગેસનાં ફૂલ જેવી આંખોનાં આંસુથી તેણીએ પોતાના અર્ગવાનનાં
ફૂલ જેવા લાલ બાંધેને ધોયા-કારણકે તેણીની નરગેસ જેવી આંખો નખ-
ળાઈથી મંદ પડી ગઈ હતી. તેણીને ચેહરો તે તનફુરેસત જણાતો હતો.

તે ખૂબસૂરત અને ઝળકતા ચેહરા સાથ તેણી પહલવી બાંધામાં
ખોલવા લાગી,

કે “ઓ પાદશાહ! ઓ ચિતા! ઓ સરહાર જેવાં શરીરના!-ઓ
મુખારક પેહલવાન! ઓ સિંહને પછાડનારા બહાદુર!

ક્યાં ગઈ તે તારી સપળી મોઢબબત અને લોહીધાર આંસુ-કે જે
રાખસનો એલાજ કરનારો તે શીરીનેનો ચેહરોજ હતો?

ક્યાં ગઈ તે સપળી રાતને દિવસ જેવો બનાવવાનો વખત-કે ૧૫૩
જ્યારે (જુદાઈથી) દિલ અને આંખો રડતી બનતી હતી અને (મેળાપથી)
બન્ને હોઠો હસતા થતા હતા?

ક્યાં ગઈ તે આપણી સપળી પ્રીતિ અને સંબંધ?-ક્યાં ગયાં તે
આપણા સપળા કોલકરાર અને કસમો?”

તેણી એ પ્રમાણે ખોલતી હતી અને પોતાના લાજવર્દી પોશાક ઉપર
આંખમાંથી ફિક્કો આંસુ રડતી હતી.

જ્યારે પ્રસરના કાનમાં એવી રીતનો આવાજ પહોંચ્યો-ત્યારે તેણે
નેગાહ પ્રાધી અને શીરીનેનો ચેહરો જોયો.

તેણીને બેવાથી પ્રસરની આંખમાં પણ પાણી આવી ગયાં-તેને
આકૂતાબ જેવો રોશન ચેહરો ફિક્કો પડી ગયો.

તેણે એક સોનેરી લગામનો ઘોડો અને ચાળીસ વખણાયલા રૂમી
નોકરો મોકલી આપ્યા,

કે તેઓ તેણીને પોતાનાં ગોહરથી મઢેલાં સોનેરી ઝનાનખાનામાં
લઈ લ્યે.

પછી તે જગ્યાએ તે રોકારનાં જંગલમાં ગયો-જ્યાં તેણે ચિતાઓ
અને બાઝપક્ષી જેવાં બનવરો કામે લગાડ્યાં.

જ્યારે તેણે પહાડ અને જંગલમાંથી શિકારનો સારો હિસ્સો મેળવ્યો-
ત્યારે પ્રસરી થતા રોકર વરફ પાછો ચાલવા લાગ્યો.

૧૫૪ બિબેતનહ આગીન્ બસહુરે બસહુરે
કે શાહ આમહ અચ દરેતે નખરીગાહ
કે નાહીદને બુકે ખાંગે સોડાહ
હવા બસત અચ આવાચ બી તારે પૂહ
સુનાન્ ખુસવી બુકો શાખે બલનહ
એ શહુર અન્દર આમહ બકાખે બલનહ
એ ગુરૂએ શીરીન્ બિયામહ બસશ
બિબુસીહ પાયો હો દરેતો સરશ
અમુબેહ સુનીન્ ગોકૂત શાહુ આન્ બમાન્
કે બર મા અખર જોત્ર બનીકી ગમાન્
મરીન્ ખૂબ શાખરા અખુસવ હેહીહ
જહાનરા બહીન્ સોબદએ નવ હેહીહ
મરૂરા બઆધને પીરીન્ બિખારેત
કે આન્ રરમે આઈન્ ખુદ આન્ગાહુ રારેત

લોકોએ શેઠરમાં અને તેના રસ્તા ઉપર તોરણો બાંધ્યા-કારણકે પાદ-
શાહ શેઠરનાં જંગલથી પાછો ફર્યો છે.
કરનાથના પાકારો અને ખાનખાનાના આવવાથી-હવા પણ ઢંગ ધડા
વગરની બની.

આવો પાદશાહી કદનો અને કદાવર બાઝૂનો ખુસર-શેઠરમાં રહીને
પોતાના બુલંદ મેદલમાં આવ્યો.

શીરીન્ જ્ઞાનખાનામાંથી તેની નજદીક આવી-અને તેના પગોને, બન્ને
હાથોને અને તેનાં સરને ચુગળન કર્યું.

પાદશાહે તેજ વખત પોતાના વઝીરને એ પ્રમાણે કહ્યું-કે “અમે
મોટે બલા વિચાર સિવાય બીજા કશા પણ વિચાર લઇ જતો ના.

આ ખૂબસૂરત જીને તમે ખુસર સાથ નેહાહમાં આપો-અને તેમ
કરી દેશને નવી વધારી પુગારો.”

પછી ખુસરએ આગળા રેવાજ પ્રમાણે તેણીના હાથની માગણી
કીધી-કારણકે તેવી રાહ રસ્ત તે વખતે બરી હતી.

આગાહુ શુદને બુઝોગોન્ અચ
આમદને શીરીન્ અમુરકૂએ ખુસવ
વ પન્દ દાદને ધશાન્ ખુસવરા
વ ખુરનૂદીએ ધશાન્ અચ
પાસોખે ખુસવ.

ધરિનના બુઝોગોન્ ખુસરનાં જ્ઞાનખાનામાં
શીરીનના આવવાથી વાકેફ થવું અને
તેઓએ ખુસરને શીખામણ આપવી
અને ખુસરના જવાબથી તેઓનું
ખુશહાલ થવું.

૧૫૫ શુ આગાહી આમહ એ ખુસવ બસહુર
બનચે બુઝોગોના નચે સેપાહ
કે શીરીન્ અમુરકૂએ ખુસવ શુદરેત
કોહન્ રૂચગારે જહાન્ નવ શુદરેત
હમહુ શહુર બજાન્ કાર ધમગીન્ શુદનહ
પુર અન્દીશહો દહો નકીન્ શુદનહ
નકૂતનહ નચીકે ખુસવ સે રૂચ
ચહારોમ શુ બેફૂત ગીતી ફેરૂચ
ફેરેતારો ખુસવ મેહાનરા બેખાન્
બગાહ ગેરાન્માયગાન્ બર નેશાન્હ
બદીશાન્ સુનાન્ ગોકૂત કીન્ રૂચે ચપ્હ
નદીમ શુમારા શુદમ મોરેતમનહ
બઆઝારમ અચ બીમે આઝાર તાન્
પુર અન્દીશહુ ગરતમ એ બાઝાર તાન્
હમી ગોકૂતો પાસોખ નદાહ ઈચ કસ
એ ગોકૂતાન્ જખાનરા બેબેતનદો બસ
હરાન્ કસ કચ દારેત આઝારો બસમ
ચકાચક અમુબેહ નમૂદનહ અસમ
શુ મુબેહ સુનાન્ દીહ બરૂપાય ખારેત
અખુસવ સુનીન્ ગોકૂત કચ શહી રારેત
અરૂએ જવાની શુદી શહુરૂચાર
બસી નીકો બહ દીદી અચ રૂચગાર

જ્યારે ખુસર મોટીની ખબર મેળાઓની નજદીક, લશ્કરી સેપાહોની
નજીક અને સયળે ઠેકાણે પડી ચૂધી,

કે “શીરીન્ ખુસરનાં જ્ઞાનખાનામાં ગઇ છે-અને દુન્યાને બ્દનો
વખત પાછો નવો થયો છે.”

ત્યારે તમામ શેઠર તે કામથી ગમગીન બન્યું-તેઓ અંદેશા ભરેલા
અને દુઃખી તેમજ ધિકાર ભર્યા થયા.

તેઓ ગણ દહાડા સુધી ખુસરની આગળ ગયા નહીં-જ્યારે ચોથે
દહાડે દુન્યાને રોશન કરનાર આફતાખ રોશન થયો,

ત્યારે ખુસરએ માખસ મોકલી સળગા મેળાઓને બેલાવી મંગાવ્યા-
અને તેઓને બુઝોગોની જગ્યાએ બેગાડયા.

તેણે તેઓને એ પ્રમાણે કહ્યું કે “આટલા દહાડા સુધી-મેં તમોને
જેયા નહીં તેથી તમોને જેવાને ખાહેશમંદ બન્યા છું.”

તમારા દુઃખની બીકથી હું પોતે દુઃખી છું-તમારી વર્તણૂકથી હું
અંદેશા ભરેલો બન્યો છું.”

તે એ પ્રમાણેનું બોલવા લાગ્યો પણ કોઇએ કશો જવાબ નહીં
આપ્યો-તેઓએ બસ બેલવાથી પોતાની જખાન બંદજ રાખી.

જે કોઈ કે તેનાથી દુઃખી અને ગુરસે થયા હતા-તે સળગાઓએ
વડા વઝીર તરફ નજર ફેંકી.

જ્યારે વઝીરે એવું જોયું ત્યારે તે હલો થયો-અને ખુસરને કહ્યું કે
“ઓ સખી રપને સાચા શાહ!

તું તારી જવાનીમાંજ પાદશાહ થયો છે-જેથી તે આ જમાનાનું
સારું અને નરસું ધણું જોયું છે.

સાનીદી બસી નીકો બહુ દર બેઠાન
એ કારે જુઓગીનો કારે મેઠાન
કે જૂન તોખમએ મેઠુતરુ આલુદહુ ગસત
જુઓગી આઠાન તોખમહુ પાલુદહુ ગસત
જુનાન દાન કે હરુગેજ ગેરામી પેસર
નજુદહુસેત યાઝાન અખુને પેદર
મગર માદરશ તોખમરા તીરહુ કરુદ
પેસરશ અઆલુદહી ખીરહુ કરુદ
જુ અહુહાકે તાઝી ફેરાનહુ પેદર
કે જમશીદરા જૂ બહુ આમહુ અસર
જુ અક્રાસેયાબી કે અજ અહુરે તખત
એકેકસત ઊ જુ અધીરસે નીકુઅખત
એકેકર કે ઊ ખુને દારા બેરીખત
જુનાન આતરો કીન અમા બરુ બેરીખત
કે દારા બેરાદર પેદર ખાનહી
હમહુ ફયલકુસર પેસર ખાનહી
પેદર પાકુ જુદ માદરશ બહુ હોનર
જુનાન દાન કજૂ પાકુ નાયદ પેસર
એ કજૂઝી નજુદહુ કરી રાસતી
બરુ અજ રાસતી પુરુ કુનહુ આસતી
હેલે મા ધમી શુદ એ દીવે સુતોરુગ
કે શુદ ચારુ આ શહુરુયારે જુઓગર
અધીરન અગર જન નજુદી બેજ ઈન
કે જુઓગ બરુ ખાનહી આફરીન
નજુદી જુ શીરીન અમરુએ ઊય
બહુ ભય રઉશન જુદી રુએ ઊય
નેયાગાનત આન દાનેશી રાસતાન
નદેદહુ યાદ અજ જુનીન દાસતાન
જુ ગસત આન સુખનહાએ મુમેહ દરાજ
શહનરાહુ પાસોખ નદાદ ઈય આજ
જુનીન ગોફતુ મુમેહ કે ફદા પગાહુ
બેયાઈમ યકુસરુ અદીન આરગાહુ
મગર પાસોખ અજ શાહુ યાખીમ આજ
કે એમરુજ માન શુદ સુખનહા દરાજ
દેમરુ રુજ શખગીરુ બરુઆસતદ
હમહુ બનગીરા બેયા રાસતદ
યકી ગોફત કીનરા નખાયેસત ગોફત
દેમરુ ગોફત કાન આ બેરદ બુદ હેલક
સેતુમ ગોફત એમરુજ પાસોખ દેહદ
સજદ જૂ કે આવાઝે ફરુરાખ દેહદ
હમહુ મુમેદાન બરુ ગેરફતદ રાહુ
ખરામાન બેરફતદ નજદીકે શાહુ
જુઓગીન જુઝીદદ ભાએ નેશરત
બેયામહુ યકી મરુદ તશતી બદરેત
જુ ખુરશીદે તાખનદહુ માહીદહુ તશત
યકીયકુ બરાન મેઠુતરાન બરુ જુઓગ
બતસર અનદરુન શીખતહુ ખુને મરુમ
જુ નજદીકુ શુદ તશત બેનહાદ નરુમ
અઠાન તશત હરુ કસ બેપીચીદ રુય
હમહુ અનજુમન ગસત પુરુ ગોફતજુય

તેં કુન્યામાં જુઓગીનાં તેમજ મેઠાઓનાં કામ માટે ધણુકે બહુ
અને ખૂંદ સાંભળ્યું તો છે,

કે જ્યારે એક સરદારનું તોખમ હલકી અઠરત સાથ ભેળાઇ અપ-
વિત્ર થાય છે-ત્યારે તે તોખમમાંથી જુઓગીન જતી રહે છે.
તારે બહુલું ભેળથે કે કદીબી એક જુઓગી જુન્યાદને બેઠા પોતાના
બાપના ખૂન ઉપર હાય લગ્નાવતો નથી.

સિવાય કે તેની માથે તેના બાપનાં તોખમને સીઆહ બનાવ્યું હોય- ૧૫૬
અને તે બેઠાને પોતાની નાપાકીથી કીવાનો કીધો હોય.

જેવા કે પોતાના બાપને મારનારા જોહાક તાઝી-કે જેનાથી જમ-
શીદને બુરાઇ પહોંચી હતી.

જેવા કે અક્રાસિયાબ કે જેણે તખતને માટે નેકબખત અમીરસ જેવા
બાઈને મારી નાખ્યો.

સિકંદર કે જેણે દારાનું ખૂન કીધું-અને આપણી ઉપર આવો
કીનાનો આતરા નાખ્યો.

કે દારાએ તેને (સિકંદરને) પોતાના બાપને પેટે જન્મેલા બાઇ
તરીકે ગણ્યો હતો-અને કીલકસે તેને પોતાના બેઠા માફક ગણ્યો હતો.
બેકે તેનો બાપ તો પાક હતો પણ તેની માતાજ બૂરી હતી-માટે
તું બહુ કે તેવી માતાથી પવિત્ર છોકરો પમદા થતો નથી.

અગર કોઈ ગમે એટલીબી રાસતીથી પોતાની બાંધ બરપુર કરે (યાને
રાસતી મેળવવા ચાહે) તો પણ તે રાસતી તે બુહાઇમાંથી શોધતોજ નથી.

વિકરાળ એહરેમનથી અમારાં દિલ મમઝીન થયાં છે-કારણકે તે
જુઓગ પાદશાહનો દોસ્ત બન્યો છે.

અગરને ઈરાનમાં એના સિવાય બીજા પ્રસન્ને પસંદ પડતી અઠરત
નહીજ હતે,

અથવા શીરીન જેવી તેનાં જનાનખાનામાં કોઇ નહીં હતે-તો દરેક
જગ્યાએ તેનો એહરે રાસતજ રહેતે (યાને કોઈ કોઈ બાહતેજ નહીં).

તારા તે ડહાપણવાળા સાચા નેમાખાનો-એવી બાબતની યાદ પણ ૧૫૭
કરતા હતા નહીં."

જ્યારે તે વઝીરના સમુને એટલા બધા લગ્નાણુ થયા-અને શેહન-
શાહે કાંઈ પણ જવાબ આપ્યો નહીં,

ત્યારે વઝીર બોલ્યો કે "આવતી કાલે સવારે-અમે સઘળા આ
દરબારમાં આવીશું."

કદાચ તે વખતે પાદશાહ તરફનો પાછો જવાબ અમે મેળવીશું-
કારણ આને તો અમારી વાતો બહુ લગ્નાણુ થઈ ગઇ છે."

તેઓ બીજે દહાડે સવારે ઉઠ્યા-અને સઘળાઓએ પાદશાહની
બિદમતને માટે તૈયારી કીધી.

એક જણ બોલ્યો કે "એવી રીતનું લ્યાં બોલવું ઘટારત નહીં હતું"-
ત્યારે બીજે બોલ્યો કે "તે બોલવું અકલથી ભરેલુંજ હતું."

વળી ત્રીજે બોલ્યો કે "આને ઝર જવાબ આપશે-અને તે જવાબ
ને મુબારક આપશે તો તે તેને લાયકજ ગણ્યો."

પછી સઘળા વઝીરોએ ચાલવા માંડ્યું-તેઓ ખુશાદાન ચાલતા પાદ-
શાહની નજદીક ગયા.

તે જુઓગી પોત પોતાની જગ્યાએ બેઠા-ત્યાં એક રાખસ પોતાના
હાથમાં એક તરત લઇને દાખેલ થયો.

અળકતા ખોરશીદની મિસાલ તે તરત સાફ કીધેલી હતી-તે લઇને
સઘળા મેઠાઓ આગળથી પસાર થયા.

તે તરતની અંદર તાઝુ લોહી ભરેલું હતું-જ્યારે તે પાદશાહની ૧૫૮
નજદીક ગયો ત્યારે તે તરત ધીરથી નીચે મૂકી.

તે તરતથી દરેક જણે મોઢાં ફેરવ્યાં-અને સઘળી મજલેસ ચર્ચા
ભરેલી થઇ.

હમી કંઈ ખુસબ અહર કંસ નેગાહ
હમણ અનુમન ખીરહ અચ બીચે શાહ
અપરાનેયાન ગોકૂત ઇન ખૂને ધીરત
નેહાદહ બપીરી મન અચ બહુરે ધીરત
બહુ ગોકૂત મુબેહ કે ખૂને પલીહ
કજૂ બહ મનેશ ગશત હર કંસ કે દીહ
સુ મુબેહ સુનીન ગોકૂત બદીરતહ
હમણ દરત બરુ દરત ખુઝારતહ
એ ખૂત તરતે પુરમાયહ કદંહ પાક
મેશારતહ ઊશ બઆબા બખાક
સુ શુહ રઉશનેા પાક તરતે પલીહ
મેકરુદ આન કે ઊ કદંહ ખુહ પુર નબીહ
હમી બરુ પરાગહ શરકેા જાલાબ
શુહ આન તરતે રપશનહ સૂન આકૂતાબ
બમુબેહ સુનીન ગોકૂત ખુસબ કે તરત
હમાના બદીફન દેગરૂ સૂનહ ગશત
૧૫૮ બહુ ગોકૂત મુબેહ કે નુશહ બદી
પદીહારુ શુહ નીકુપ અચ બદી
બકમાન એ દુઅબ તો કદી બેહેશત
હમાન ખૂબ પયદા એ કેદારે ગેશત
સુનીન ગોકૂત ખુસબ કે શીરીન બશહરૂ
સુતાન ખુહ કે ઇન બી મનેશ તરતે જહરૂ
કુનૂન તરતે મય શુહ અજરૂએ મા
બદીનગૂનહ બૂયા શુહ અચ બૂએ મા
એ મન ગશત બદનામ શીરીન તુખારત
એ પુરમાયગાન દુસ્તદારી નબેરત
હમણ મેહુતરાન ખાનંદ આકરીન
કે બી તાબે તખત મબાદા જમીન
બેહી જાન ફેઝાયહ કે તૂ મેહુ કુની
મેહુ આન શુહ બગીતી કે તૂ મેહુ કુની
કે હમ શાહા હમ મુબેહા હમ રદી
મગરૂ બરુ જમીન ફરુએ ઇઝદી

પુસર તે દરેક જણને જોવા લાગ્યા-તમામ અંબુમન પાદશાહની
ધાર્તીથી ગભરાઈ ગઈ.

તેણે ઈરાનીઆને પૂછ્યું કે “આ લોહી કોણનું છે-અને મારી
આગળ શા માટે મૂક્યું છે?”

વઝીર બોલ્યો કે “આ નાપાક લોહી છે-જેને ભેઈ બધાના છવ
ફચવાય છે.”

જ્યારે વઝીર એમ બોલ્યો ત્યારે તે તરન ત્યાંથી જિંચકી હાથોહાથ
બાહેર લઈ જવામાં આવી.

તે લોહીથી ખરડાયલી ઉમદા તરતને પાણી અને મટોડીથી ઉભરી
સાફ કરી નાખી.

જ્યારે તે ખરડાયલી તરત જળકતી અને સાફ થઈ-ત્યારે તેણે તેમાં
લોહી બળ્યું હતું તેણેજ તેમાં શરાબ બર્ષે.

અને તે ઉપર કરતુરી અને ગોલાબ નાખ્યા-તે દુશર આદતાબનો
મિસાલ જળકતી થય.

પુસરએ વઝીરને કહ્યું કે “આ તરત-ખરેખર જોતાં જોતાંમાંજ
બદલાય ગય.”

વઝીર બોલ્યો કે “તું ખુશહાલ રહેજે-બદીમાંથી નેજી પ્રગટ થઇ છે.

તેં હુકમ કરી દોરખને બેહેશત બનાવ્યું છે-તેમજ ખૂરાં કામેથી
સારંજ પરિણામ આહોર કીધું છે.”

પુસરે બોલ્યો કે “શીરીન રોહરમાં હતી-તે એવી હતી, કે જેવી આ
ઝેહર બરેલી અણબગતી તરત.

તેબીજ હતે મારા અનાનખાનામાં આવી આ શરાબ બરેલી તરત
જેવી થઈ છે અને મારા પમરાટથી તેણી પલ્લ એવી પમરતી બની છે.

મારેજ લીધે શીરીન પહેલાં બદનામ થઇ-અને જોયી બુન્યાદના બીભ
રાખેરાની દોરતી નહીં કીધી.”

સંખળા સરદારએ તેની ઉપર હુઆ કીધી-કે “તારાં તાજ અને
તખત વગર આ અમીન હોતીજ ના!

જેને તું બંધો બનાવે છે તેનાથી બચાઇનો વધારો થાય છે-જેને તું
મોટો બનાવે છે, તેજ હુન્યામાં મોટો થયેલો છે.

કારણકે તું પોતે પાદશાહ છે તેમજ વઝીર પણ છે અને વળી દાના
પલ્લ તું છે-મગર આ પૃથ્વી ઉપર આવેલું ખોદાહ ખોરેહ પણ તું છે.

કોશતને શીરીન મર્યમરા વ બન્દ
કદને ખુસન શીરયરા.

શીરીને મર્યમને મારી નાખવી અને પુસરએ
શીરયને ક્યદ કરવો.

૧૬૦ અજાન પસ ફોજૂન શુહ ખુઝોર્ગીએ શાહ
સુ પુરશીહ ગશત આન કુલ ખૂહ માહ
હમણ રૂઝહ બા દુખતે ક્યસરૂ પુદી
હમ ઊ બરુ શમેસ્તાનશ મેહુતાર પુદી
એ મર્યમ હમી ખૂહ શીરીન બદંહ
હમીશહ એ રસકશ ફો રોખસારહ રૂરહ
બકર્તમ શીરીન બહુ જહરૂ દાહ
શુહ આન દુખતરે ખૂએ ક્યસરૂ નેજાહ
અજાન ચારહુ આગહુ નખુહ હીચ કસ
કે ઊ દારત આન રાજ પેન્હાનો બસ

હવે પાદશાહની મોટાઈ વધવા લાગી-પુસર જે માહતાબ જેવો
હતો તે ખોરશીહ જેવો બન્યો.

તે આખો દહાડો ક્યસરની બેઠી સાથેજ રહેતો હતો-તેણીજ તેનાં
અનાનખાનાની સરદાર હતી.

શીરીન મર્યમથી દુઃખી રહેતી હતી-હમેશે તેના બન્ને ગાલ અદે-
ખાઈથી ઝડે રહેતા હતા.

રોવટ શીરીને તેણીને ઝેહર દીધું-જેથી તે ક્યસરની બુન્યાદની બલી
છાકરી મરણ પામી.

એ કાવતરાંની કોઇને કશી ખબર પડી નહીં-કારણકે તેણીએ તે ભેદ
બસ હુપોજ રાખ્યો હતો.

શુ સાલી બર આમહ કે મયમ બેમોરફ
શબેશતાને બરીન બરીરીન સેપોરફ
શુ શીરથરા સાલ શુહ બર હો હસત
બખાલાય સી સાલગાન બર ગુઝત
બેયાવરફ ફઝાન નામનરા પેરફ
બદાન તા શવહ નામવર પુર હોનર
હમી દાશત મુબેહ મરરા નેગાહ
શબો રૂચ શાદાન બકમીને શાહ
શુનાન પુહ કે ચક્ર રૂચ મુબેહ પગાહ
બેયામહ બનઝદીકે આન નીકુખાહ
શુ આમહ બનઝદીકે શીરથ આઝ
હમીશહ બખાજી દીદી નેયાઝ
ચકી દકૂતરી દીદ પીશ અનરશ
નબેશતફ કલીલહ બરાન દકૂતરશ
બદરેતે ચરે આન જવાને સુતોરુ
બુરીદહ ચકી ખુશ્ક અગાલે ગોરુ
સુરુએ સરે ગાવખીશી બરાત
હમી ધન બરાન બઝઘી ચુન કે ખારત
ધમી શુહ દેલે મુબેહ અઝ કારે ઊય
બે બખીઝ બીહુદહ કેદારે ઊય
બકાલશ અહ આમહ હમી ચગે ગોરુ
શબે ગાવો રાએ જવાને સુતોરુ
બે કારે જમાનહ ધમી ગરત સખત
અઝાન બહ મનેશ ફેફે શર બખત
કે ઊ તાલેએ જાદનશ દીદહ બૂહ
બે દરેતુરે ગબૂર પુસીદહ બૂહ
સુએ મુબેદે મુબેદાન શુહ બેગોફત
કે બખીરત બા ધન ગરાનમાયહ બેફત
બેશુહ બૂહ મુબેહ બેગોફત ધન બશાહ
હમી દાશત ખુસવ મરરા નેગાહ
બે ફઝાહ રગીન શાખશ બરફ શુહ
બે કારે જમાનહ પુર અઝ દરફ શુહ
બે ગોફતારે મદ સેતારહ શુમર
દેલશ બૂહ પુર દર્દી પીયાન જગર
હમી ગોફત તા કેદારે સેપેરુર
ચેગુનહ તુમાયહ બદીન કાર ચેફર
શુ બર પાદશાહીશ બીરેતો સે સાલ
ગુઝર કરફ શીરથ બેખાખત યાલ
બેયાબેરફ અઝ શફુરયારે બુખોરુ
કે ફેફક ન બર રાએ ઊ શુહ સુતોરુ
પુર અઝ દરફ શુહ જાને બદાને ઊય
અઝ અયવાને ઊ કરફ બદાને ઊય
અબા આન કે હમશીરહ બૂદી વરા
કુમ આબ અઝ તીરહ બૂદી વરા
હમ આનાન કે પયવરેતએ ઊ બુદાહ
ગહે રાય બેરેતન બરે ઊ શુદાહ
હમી બર ગેફતુત અઝીશાન શુમાર
કેહો મેહ ફેઝુન આમહ અઝ સે હઝાર
હમહ કાખહા રાહ દર ચક્ર ફેઝર
બઝેદાને શીરથ શુહ સર બસર

જ્યારે મયમને મરી ગયાને એક વર્ષ નીકળી ગયું-ત્યારે તે સહુગારે
રહુ આનખાતું શીરીને સોંપ્યું.

જ્યારે શીરથ સોળ વર્ષનો થયો-ત્યારે કદમાં તે ત્રીસ વર્ષનો કરતાં
પણ ઊંચો દેખાવા લાગ્યો.

તેને માટે તેના બાપે દાનાઓને બેગા કીધા-જેથી તે નામવર
પ્રવીણ થાય.

પાદશાહના હોકમથી એક મોબેદ રાત દહાડો તેની દેખરેખ રાખવા
અને તેને ખુશદાલ રાખવા લાગ્યો.

એવું બન્યું કે એક દહાડે તે મોબેદ સવારે તે નેકખાહ શીરથની
નઝદીક આવ્યો.

જ્યારે પણ તે શીરથની પાસે આવતો-ત્યારે હમેશે તેને રમત ગમત-
માંજ યુતાયલો ભેટો હતો.

હમણાં તેણે તેની આગળ એક ચોપડી ભેઈ-જે ચોપડી ઉપર “કલી-
લહ” કરી લખેલું હતું.

તે તુંદ જવાનના ડાબા હાથમાં-વરેના એક કાપેલો સુકો પળે હતો. ૧૧૧

જમણા હાથમાં બેંસનાં માથાં ઉપરનું એક શિંગડું પકડેલું હતું-
અને તે બન્નેને એક બીજા ઉપર જેમ જેમ તેમ અકાળતો હતો.

આવી રીતની તેની રમત અને આવી તેની બેહુકી વર્તણૂક જોઈ-તે
કામથી પેલા મોબેદનું દિલ ગમગીન બન્યું.

વરેના પળે, બેંસનું શિંગડું અને તે તુંદ મિલત્રી જવાનની રીત-
બાત તેને અપશુકન તરીકે દેખાઈ.

તે જમાનાનાં કામથી અને પેલા બૂરી ખરેલતાના બદબખત છોકરાથી
ધણે દિલગીર બની ગયો.

કારણકે તેણે તેના જન્મ અહો ભેગા હતા-તેમજ વઝીર અને ખઝા
ન્યીથી સધળી પૂછપરછ કરી મૂકી હતી.

તે મોબેદ વડા વઝીર આગળ ગયો અને બોલ્યો-કે “આ ઊંચો
ખુન્યાદના શાહઝાદાનો સાથી તો બસ રમત ગમતજ છે.”

આથી વઝીરે શેતાબ બેગુ તે પાદશાહને કહ્યું-પાદશાહ તે વાત
પોતાના ધ્યાનમાં રાખવા લાગ્યો.

તે છોકરાની ચાલથી તેનો ખુશનુમા ચહેરો ફિક્કો થયો-તે જમાનાનાં
કામથી દઈ બરેલો બન્યો.

પેલા નુબ્દીનીની વાતથી-તેનું દિલ દુઃખી અને જગર વળ ખાતું
બન્યું હતું.

તે બોલવા લાગ્યો કે “આરમાનને પચદા કરનારો સાહેબ-આ બાબ ૧૧૨
તમાં ફેણ નહોતું કે શું દેખાડવા માગેછે?”

જ્યારે તેની પાદશાહીનાં તેવીસ વર્ષ-પસાર થયાં, ત્યારે શીરથે
પોતાની ગર્દન હઠાવી.

તે મોટો પાદશાહ તેનાથી દુઃખી થયો-કે પોતાનો છોકરો તેના
વિચાર પ્રમાણે હજારો નહોતો.

તે છોકરાથી તેનો ખુશદાલ જીવ દુઃખી થયો-અને તેને મેહલને
તેનુંજ કચદખાતું બનાવ્યું.

તેની સાથે તેની બેઠેન કે નેનાથી પણ તે પોતે નારાજ રહેતો હતો
તેને પણ રાખી.

તેમજ જેઓ કે તેના મળતિવાઓ કે જેઓ તેનીજ સલાહ લેવા
જતા હતા તેઓને પણ રાખ્યા.

તે સધળાં માણસોની ગણતરી કીધી તો નાનાં મોટાં મળી ત્રણ હજાર
રથી પણ વધારે થયાં

સધળાં મોરડાઓને એક બીજામાંથી આવવા જવા માટે બારણાં
મૂકેલાં હતાં-ત્યાંથી તેઓ શીરથના કચદખાનાવાળા મોરડામાં જતાં હતાં.

૧૧૩ એ પૂરીદનીહાઓ. અસ ખઈની
એ અપૂરીદની હમ એ ગુસ્તઈની
અઅયવાનહા શાન્ બેચારસતનહ
પરસતનહ હો બન્દગાન્ ખારસતનહ
હમાન્ મય ફેરેસતાદો રામેશગરાન્
હમહુ કાખ દીનારુ પુહ બીકરાન્
બહંગામ શાન્ રામેશી ખરૂં બૂહ
નેગહુબાન્ બરીશાન્ એહલ મરૂં બૂહ

પેહેરવા ઓઢવાની અને ખાવાપીવાની ચીઝો-તેમજ આપ લે કર-
વાની અને પાંચરવાની ચીઝો,
તેઓના તે મેહલોમાં ગોઠવી-અને બાંધીએ તેમજ ગોલામો પણ
ત્યાં મંગાવ્યા.
તેમજ ત્યાં મય અને રામેશગરો પણ મોકલી-સંપળે મેહલે દીનારો
પણ અસખ્ય બરેલા હતા.
તેઓના વખત પુરાહાલી અને ખાવાપીવામાં પસાર થતો હતો-તે
સંપળાઓ ઉપર ચાપીસ શાખસોને નેગેહબાન તરીકે રાખ્યા હતા.

સાસને ખુસરૂ તખ્તે તાકુદીસરા.

ખુસરૂએ મેહરાબદાર પાદશાહી આસન બનાવવું.

૧૧૪ કુનૂન દારેતાન્ ગૂચ દર દારેતાન્
અજાન્ ચકુ દેલો ચકુ બખાન્ રારેતાન્
એ તખ્તી કે ખાની વરા તાકુદીસ
કે બેન્દાહ પર્વાચ દર અરપરીસ
સરે માયએ આન્ એ જહુહાક બૂહ
કે નાપાસો બૂરો નાપાક બૂહ
બગાદી કે રકત આકરીદૂને ગોરૂહ
અજાન્ તાઝેયાન્ નામે શાહી બેભારૂહ
ચકી મરૂહ પુહ દર દમાવનહ કૂહ
કે શાહશ બુદા દારતી અસ ગોરૂહ
કુળ જહુને બર્જાન્ પુદી નામે ઊય
રસીદહુ બહરુ કેશવરી કામે ઊય
ચકી નામવરૂ શાહુરા તખ્ત સાખત
ગોહરુ બરૂ ગોહરુ ગેઈ ઊ દર નેશાખત
કે શાહુ આકરીદૂન્ બરૂ શાહ શુહ
શુ આન્ તખ્તે પુરમાયહુ આબાદ શુહ
૧૧૪ દેરમ દાઈ મરૂ જહુનરા સી હઝારુ
ચકી તાજે જરૂનો દૂ ગૂશવરૂ
હમશ અહુદે સારીએ આયુલ નેવેશ
કે પુહ મર્જ મન્શરે ઊ ચૂન બેહેશત
બદાન્ બહુ કે ઈરાન બઈરજ સેપોરૂહ
કજાન્ નામદારાન્શ ઊ બૂહ બોરૂહ
જહાનુદારુ શાહુ આકરીદૂન્ સે ચીચ
બરાન્ પાદશાહી બરૂ અકૂજૂહ નીચ
હમાન્ તખ્તે આન્ ગોર્જએ ગાવસારુ
કે માનહુ અજુ દર જહાન્ યાહગારુ
સે દીગરુ કુળ હકુત ચશમહુ ગોહરુ
હમી ખાનદી નામે ઊ દાહગરુ
શુ ઈરજ બેશુહ જુ બેમાન્દ આન્ સે ચીચ
હમાન્ શાહ પુહ જાન્ મેનૂચેહરુ નીચ
હરાન્ કસ કે ઊ તાજે શાહી બેચૂહ
બરાન્ તખ્ત ચીઝી હમી બરૂ ફેજૂહ
શુ આમદ અકયપુસ્તે નીકુખખત
ફેરાવાન્ બેયકૂજૂહ ખાલાએ તખ્ત
ફેરાન્ હમ નેશાન્ તા બલોહુરાદેશ શુહ
વજૂ હમચુનીન્ તા અયુસ્તારેશ શુહ

દને તું પેલા એક દિલના અને એક ઝખાનના રાસત લોકોની કહેલી
દારેતાનમાંથી આ દારેતાન કહે.
જે તખ્તને કે “તાકુદીસ” (મેહરાબ રાકું) કહે છે અને જે ખુસરૂએ
અરપરીસ (ધોડા દોડાવવાનાં મથાન)માં મૂકી રાખ્યું હતું, તેને માટે બોલ.
તે તખ્તની શુરૂઆત અહલક-કે જે અપવિત્ર અને નાપાક હતો, તેનાથી
થઈ હતી.
જે વખતે કે બહાદુર ફરીદને જઈ અર્યો પારોથી પાદશાહી છીનવી
લીધી,
તે વખતે એક રાખસ દામાવંદ પહાડમાં રહેતો હતો-કે જેને પાદ-
શાહ અહલકે ટોળાથી દૂર કર્યો હતો.
અને જેનું નામ જહુને બર્જાન્ હતું-તેની નામના મુલક મુલક પહોં-
ચેલી હતી.
તેણે નામવર પાદશાહ ફરીદને માટે એક તખ્ત બનાવ્યું-જેની આસે-
પારો સંપળાં ગોહરો જડ્યાં.
જ્યારે તે કીમતી તખ્ત તૈયાર થયું-ત્યારે પાદશાહ ફરીદને તેનાથી
પુરાહાલ થયો.
તેણે જહુને ત્રીસ હજાર દિરમ, એક સોનેરી તાજ અને બે કાનનાં
લોહક આપ્યાં.
તેમજ તેને સારી અને આયુલના મુલકનો પર્વાને લખી આપ્યો-
જે તેના તાખાના બેહેશત મિસાલના મુલકો હતા.
પછી જે વખતે કે અરેચ કે જે તેના નામદારી બધાં છાકરાઓમાં
નાનો હતો, તેને ઈરાન સોંપી આપ્યું,
તે વખતે દેશની સંભાળ રાખનાર શાહ ફરીદને તે ઈરાનની પાદશાહી
ઉપર ત્રણ ચીઝોનો વધારો કર્યા
પેહુ મેહરાબદાર તખ્ત અને ગાયની સૂરતનો ગોર્જ-કે જે દુન્યામાં
તેની યાદગારી તરીકે રહેલો હતો તે,
અને નીનું એક રત્ન હતું જેનું નામ ઇન્સાફી પાદશાહ ફરીદને
“હફત ચશમહુ” (સાત પેહલુવાળું રત્ન) કરીને આપ્યું હતું.
જ્યારે અરેચ મરણ પામ્યો ત્યારે તેનાથી આ ત્રણે ચીઝો કાયમ
રહી-તેજ ત્રણે ચીઝોથી મિનુચેહર પણ પુરાહાલ રહ્યો હતો.
પછી જે કોઇ પાદશાહ કે શાહી તાજ પેહેરતો-તે એ તખ્ત ઉપર
કાંઈને કાંઈ વધારો કર્યો જતો હતો.
જ્યારે નેકબખત કયખુસરૂનો વખત આવ્યો-ત્યારે તેણે તે તખ્તનું
કદ ઘણું વધાર્યું.
એજ પ્રમાણે તે લોહરાસને હાથ મળ્યું-અને તેનાથી એવીજ રીતે
ગુશ્તારને મળ્યું.

શુ ગોસ્તારપે આન તખ્તશ દીદો ગોફત
કે કારે ખુઝોર્ગીન નશાયદ નેહોફત
બલભારપે ગોફત અથ ગેરાનમાયદ મરુદ
ફેજની એ દારી બરીન કાર કરુદ
યકાયફ બેબીન તા એ ખાહી ફેજુદ
પસ અચ મરુદ મારા કે ખાહફ સેતુદ
શુ ભભારપે આન તખ્તશ બેગરીદ
બેદીદ અચ દરે દાનેશ ઊરા કલીદ
અરૂ બર શુમારે સેષડરે બલનદ
હમહ કરુદ પયદા એઓ ચૂનો અનદ
એ કયવાન હમહ નફશદા તા બમાહ
બદાન તખ્ત કરુદ ઊ બકર્મને શાહ
ચુનીન તા બમાહે સેકંદર રસીદ
એ શાહન હરાન કસ કે આન ગાહુ દીદ
હમી બર ફેજુદી બરૂ અનદ ચીર
એ અરેડા એ સીમો એ આબે એ શીર
મરૂરા સેકંદર હમહ પારહ કરુદ
એ બી દાનેશી કાર ચકુ બારહ કરુદ
બસી બાન ખુઝોર્ગીન નેહાન દારતનદ
હમી દરેત બર દરેત ખુઝારતનદ
બદીનચૂનહુ પુહ તા સરે અરુશીર
કુલ ગરતહુ પુહ નામે આન તખ્ત પીર
અઝાન તખ્ત ભઈ નેશાની બેયાફત
બદાન આરજુ સુએ દીગર શેતાફત
શુ આન પારહા બુલહુ ગેરુદ આવરીદ
બેસાઝીદ ચકુ બા દેગર ચૂન સઝીદ
ચકી ભયગહુ બૂહ શાહ-રોહી
નેશસ્તે ખુઝોર્ગીનો ભાએ મેહી
બરાન શાહમન અનદ ગાહી નેશસ્ત
બદાનગહુ કે પુહ દરેતે તખ્તશ અદસ્ત
અમોરુદ બેઓ આન તખ્ત અચૂ આચૂ માનદ
અઝાન પસ કે કામે ખુઝોર્ગી બેરાનદ
બદીનચૂનહુ પુહ તા બકેત્ત રસીદ
કે દાના એચૂનહુ નેચારદ પદીદ
બહર માહુ ચકુરાહુ આન તખ્તરા
બેચારસ્તી અચ પચે બખ્તરા
નેશસ્તી બરાન કુએ હોરુચહુદ ફેજ
બનુશીરવાન શહે ગીતા ફેઝેજ
અમીરાસ અઝીશાન અપર્વીચ શાહુ
રસીદ આન ગેરામી સઝાવારે ગાહુ
શુ બર તખ્ત બે-શસ્ત પર્વીચ શાહુ
હમહ મેહુતરાન શુદ વરા નીકુખાહુ
અઝાન તખ્તે શાહી સંખુન રાનદ
ચુજસ્તહુ સુખુનહા હમી ખાનદનદ
ચુનીન ગોફત પર્વીચ કય મેહુતરાન
હમી આરજુ ખાહમ અચ કેહુતરાન
કે આન નામવર તખ્તરા નવ કુનમ
હમહ દર બદાન યાદે ખુજવ કુનમ
અઝીશાન ફેરાવાન નેશાહા બેયાફત
બરાહી શુએ ગેરુદ કંદેન શેતાફત

ન્યારે યસ્તારપે તે તખ્ત બેચુ ત્યારે બોલ્યો-કે “ખુઝોર્ગીનાં આવાં ૧૬૫
કામને ખૂલે નાખવાં નહીં ભેંધે.”

તેણે ભભારપને પૂછ્યું કે “ઓ ખુન્યાદી રાખસ!-આ કામ ઉપર
વધારો કરવાની તારી શું ધારણા છે?

તું સધળું તપાસી ને કે એમાં તું શું વધારો કરવા માગે છે-
આપણાં મરણ પછી આપણને કોણ વખાણશે?”

ન્યારે ભભારપે તે તખ્તને બેચુ-ત્યારે તેણે દાનાઇના દરવાઝાની
ફૂંચી ભેંધ.

તેની ઉપર છુત્રદ આસ્માનની ગણત્રી શું, કેમ, અને કેટલી છે તે
સધળી ઝાહેર કીધી.

તેણે પાદશાહના હોકમથી તે તખ્ત ઉપર શનિશ્વર-સેતારાથી તે
માડતાબ સૂધીના તમામ ચીતારો પાડ્યા.

એમ કરતાં સિકંદરનો વખત આવ્યો ત્યાં સૂધીના-પાંદશાહોમાંથી
દરેક પાદશાહ કે તે તખ્તને બેતો,

તે તેની ઉપર સેના, રૂપાં, હાથીદાંત અને આબનૂસની કાંઇને કાંઇ
ચીઝોના વધારો કરતો હતો.

પણ સિકંદરે તેને સધળું ‘બાંછ નાખ્યું’-અને એક મરતમે આડું
બેચુકી બધું કામ કર્યું.

તેમાંના ધણક ભાગો ખુઝોર્ગીએ હુપાવી રાખ્યા-અને એક હાથમાંથી
બીજાના હાથમાં છોડતા આવ્યા.

એવી રીતે અદુશીરના અમલની શરૂઆત સૂધી ચાલ્યું-કે જે વખતે ૧૬૬
તે તખ્તનું નામ નિશાન લગભગ બૂલાઈ ગયલું હતું.

અદુશીરે તે તખ્તની એક ઠેકાણે નિશાન મેળવી-તેથી તેનો વિચાર
તે તખ્ત પાછું ફરીથી બનાવવા તરફ દોડ્યો.

ન્યારે તે કકડાંએ તેણે ભેગા કર્ચા-ત્યારે તેણે તેઓને એક બીજા
સાથ ગોડવી જેમ ધરતું હતું તેમ એક તખ્ત બનાવ્યું.

તે પાદશાહો, મોટાઓ અને સરદારોને લાયકનીજ એક બેકડ બની
હતી.

જ્યાં સૂધી રાજપાટ તેના હાથમાં હતું-ત્યાં સૂધી તે તખ્ત ઉપર
ખુશીથી બેસતો હતો.

ઈરાનમાં પોતાની ખાહેશ મૂળજ સત્તા ચલાવ્યા પછી-તે મરણ પામ્યો
અને પોતા પાછળ તે તખ્ત મેલી ગયો.

આ રીતે એક બીજાના હાથમાં ઉતરી આવનાં તે તખ્ત નોશીરવાનને
મળ્યું-બેશક તે ડાહ્યા પાદશાહ તે તખ્તને ઝાહેરમાં લાવ્યા વગર રહી શકે નહીં.

પોતાની નેક નસીબી ખાતેર દર મહિને એક વખત તે તખ્ત ઉપર
બેસતો હતો.

દેશને આબાદ કરનાર શાહ નોશીરવાન-દર હોર્મઝદ રાઝને દિવસે
પેલાં તખ્ત ઉપર બેસતો હતો.

તખ્તને લાયકના પાદશાહી તોખ્મના પર્વીચ શાહને આ રીતે વાર-
સામાં તે મળ્યું.

ન્યારે પાદશાહ પર્વીચ તખ્ત ઉપર બેઠો-અને તમામ સરદારો તેના ૧૬૭
નેકપાદ બન્યા,

ત્યારે તેઓએ પેલાં પાદશાહી તખ્ત માટે વાતો કાઢી-અને બની
ગયલા બનાવો યાદ કરવા લાગ્યા.

પર્વીચ બોલ્યો કે “ઓ સરદારો! હું મારી ફેયતથી એવી ખાહેશ
રાખું છું,

કે-હું પેલાં નામીયાં તખ્તને નવેસરથી બનાઉં-અને તમામ બેહા-
નમાં ખુસરવી એક ચાદગારી રાખી ભઉં.”

તેઓથી તેણે ધણીક બખરા મેળવી-અને ખુશહાલી સાથે તે સધળી
એકઠી કરવા ઉપર મંડ્યો.

નેવેશતણ બેયામફ હમણુ આન સખુન
કે ભામરેપ નીક્ર અખતર અફમફ યુન
કે આનર શેના શાહુ ગોશ્તારેપ કરૂફ
બરાયો અતફબીરે ભામરેપ કરૂફ
નેવેશતણ બેયામફ મુબેફ ફરાય
અઝાન શાહ શુફ ખુસેવ સરફરાય
યુ ખુસેવ હમી આન નેવેશતણ બેયામફ
બશાદી સુએ તખત કરૂન શેતાફત
બેયામફ પસ તખતે શાહુ અરફશીર
અઝ ઈરાન હરાન કરૂ કે યુદ તીરવીર
૧૮૮ બહમ અરઝહંદ આન સઝાવાર તખત
બહ-ગામે આન શાહે પીરૂઝ અખત
વશ દુરગર આમફ એ રૂમે એ ચીન
એ મકાનો બધદાનો ઈરાન ઝમીન
હઝારો સરો બીરત ઉતેતાફ યુદ
કે કંદારે આન તખત શાન યાફ યુદ
અબા હર યકી મરૂફ શાગેરૂફ સી
એ રૂમીઓ બધદાદીઓ પારસી
બેફરૂમફ તા યક્ર ઝમાન દમ ઝદંદ
બદ્ર સાહ આન કાર દરહમ ઝદંદ
યુ બર પાય કરૂદંદ તખતે બલંદ
દુરેખશ-દંદ શુદ રૂએ અખતે બલંદ
બરશ યુદ બાલાશ સફ શાહુ રશ
યુ હકૂતાફ રશ બર નેહી અઝ બરશ
કે પહુનાશ રશ નીઝ પહુનાશ યુદ
કે પહુનાશ કખતર એ બાલાશ યુદ
બસી ફઝ દર માફ હર આમદાફ
યકી ફરશ યુદી બદીગર નેહાફ
હમાન તખતે પર્ચીઝ દહુ લખત યુદ
જહાન રઉશન અઝ ફરેર આન તખત યુદ
૧૮૯ બર નફરે ઝરીન સરો એલ હઝાર
એ પીરૂઝ બર ઝર કે કરૂદંદ નેગાર
હમણુ નુકએ ખામ યુદ મીએ બશ
યકી ઝાન બસેરકાલ યુદ રાસેતો રાશ
યુ અન્દર બરહુ યુર નેહાદી ચરાય
પસશ દશત યુદીઓ દર પીશ બાધ
યુ ખુરશીફ દર શીર ગશી દુરેશત
મરાન તખતરા સુએ ઊ યુદ પોરત
યુ હંગામએ તીર માફ આમદી
ગહે મીવહો જશનગાહુ આમદી
સુએ મીવહો બાધ યુદીશ રય
બદાન તા બેયામફ એ હર મીવહુ યુય
ઝમેસેતાન કે યુદી ગહે બાદો નમ
બર આન તખત બર કરૂ નયુદી ફેઝમ
હમણુ તાફહા બસેતણુ યુદી એઝાર
એ બઝએ સમૂર અઝ દરે શફરૂયાર
હમાન યુએ સીમીને ઝરીન હઝાર
બઝાતેશ હમી તાફૂતી બમહુદાર
બસેરકાલ અઝાન હર યકી પખરૂ સફ
કઝ આતેશ શુદી રમૂ હમયુ-ખુસફ

વળી તે તખતની બાબતમાં એક એવું લખાણ મળી આવ્યું-કે હકીમ
ભામરેપે સારા વખતે તે તખતને નવું રૂપ આપવાનું થયું હતું.
હકીમ ભામરેપની સૂચના ઉપરથી-પાદશાહ યુરતારે તેને પ્રારંભ
કર્ચે હતો.

આથી તે લખેલું વરો વઝીર કાદી લાગ્યો-તેથી સરફરાય ખુસરૂ
ખુશદાલ થયો.

જ્યારે ખુસરૂને તે લખેલું મળ્યું-ત્યારે ખુશી થતો દુરત તખત બના-
વવા ઉપર મંડ્યો.

પછી જેલું પાદશાહ અર્દશીરનું બનાવેલું તખત કાઢ્યું-ઈરાનીઓ-
માંથી જે કોઈ કે દુરયાર હતા,

તેઓએ તે બાગ્યશાળી પાદશાહના વખતમાં-તે નામીયાં તખતને
ગોઠવવા માડ્યું.

તેને માટે રમ, ચીન, મકાન, બગદાદ અને ઈરાન ઝમીનથી કારી-
ગરો આવ્યા.

એક હઝાર એકસોને વીસ કારીગરો હતા-કે જેઓ તે તખત બના-
વવાનું કામ ભજવતા હતા.

દરેક કારીગર સાથે રૂમી, બગદાદી અને પાર્સી ત્રીસ ત્રીસ ચેલા-
ઓ હતા.

શાહે હોઝમ કીધો તેથી તેઓએ થોડાક વખત આસાયેશ લીધી-
પછી બે વર્ષમાં તે કામ પૂરું કીધું.

જ્યારે તેઓએ ખુસરૂ તખત ઉઘું કીધું-ત્યારે તે ખુસરૂ અખતના
પાદશાહનો ચેલરો ઝગડો થયો.

તે તખત માપ (કદ)માં એકસોને સિત્તેર પાદશાહી “રશ” (તસુ)
ઊંડું હતું.

તેની પોહોળાઈ એકસોને વીસ “રશ” હતી-એટલે તેની પોહોળાઈ
તેની લગભગ કરતાં ઓછી હતી.

મહિનાના ત્રીસે દહાડા રાંઝ સવારે તેની ઉપર નવીજ ભતનું પાથ-
રણું બિલાવવામાં આવતું હતું.

તે પર્ચીઝનું તખત દશ બાગનું બનેલું હતું-તે તખતના દબાઈમાંથી
જેહાન રાશન હતી.

તેની ઉપર એક લાખ ને ચાળીસ હઝાર સોનેરી ચીતાર હતા-તે
સોના ઉપર પીરૂઝાથી સમળેલો ચીતાર પાડેલો હતો.

તેમાં સમળેલો ખાલેસ મેદીના આપડા અને ખીલીઓ લગાડી હતી-
જે દરેકનું વજન છાસઠ મિસ્કલ હતું.

જ્યારે ખુરશીદ મેપ રાશિમાં પોતાની રાશની મેલતો (યાને દાખલ થતો)-
ત્યારે તે તખતની પગડી જંગલ અને આગળ બાગ દેખાવા લાગતો હતો.

જ્યારે ખુરશીદ સિંહ રાશિમાં દાખલ થતો-ત્યારે તે તખતની પીઠ
તેની તરફ થતી હતી.

જ્યારે તીર મહિનાનો હંગામ આવતો-અને ફળફૂલારી પાકવાનો
અને ખુશીની મજલેસો કરવાનો વખત આવતો હતો,

ત્યારે મેવા અને બાગ તરફ તે તખતનું માંડું થતું હતું-કે જેથી
દરેક જળુ મેવાની યુશમો મેળવે.

શિયાળાના દહાડા કે જ્યારે હવા અને બીતાસનો વખત આવતો-
ત્યારે તે તખત માટે કાંધને કશી ચિંતા હતી નહીં.

તે વખતને માટે પાદશાહને લાચકના રેશમી અને સુનેરી કપડાંના
પરદા તેની સમળી મેહરમો ઉપર બાંધવામાં આવ્યા હતા.

તેમજ સોનેરી અને રૂપેરી એક હઝાર દહા રાખવામાં આવ્યા હતા-
જેઓને ભમદાર (પરદાનો ઉપરી) આતશથી ગરમ કરતો હતો.

તે દહાઓ કે જે આતશની ગરમીથી પરવાળાં જેવા થઈ જતા તે
દરેક વજનમાં પાંચસો મિસ્કલના હતા.

યધી નીમણું જે અન્દર આતશ છુદી
દેખૂ પીરો ગોદાને સરકશ છુદી

શુમારે સોતારહુ દહો દુઓ હકૂત
હમાન માહે તાબાન અજુરુ કે રકૂત
એ જે ઇતેતાદહુ એ રકૂતહુ એ ભય
બેદીદી બચકમે સર અખતર ગેરાય
એ શખ નીચ દીદી કે અન્દર ગુજશત
સેપહુર અચ અરે ખાકુ અર અન્દ ગશત
અઝાન તખ્તહા અન્દ અરૂરીન છુદી
એ માયહુ અચ ગઉહર આગીન છુદી
શુમારશ નદાનેરત કર્દન કંસી
વગર અન્દ બૂદીશ દાનેશ બસી
હરાન ગઉહરી કશ બહા ખાર બૂદ
કમે બીશ હકૂતાદ દીનાર બૂદ
બસી નીચ છુગશત અર હકૂત સહ
હમી ગીર અઝીનગુનહુ અચ નીકો બહ
બસી સુરખ ચાકૂત છુદ કશ બહા
નદાનેરત કંસ પાયહો સુતહા
કે રઉશન શુદી જે શમે તીરહુ એહુર
સુ નાહીદ રપશાન શુદી અર સેપેહુર
એ તખ્ત અચ અરે તખ્ત અર પાયહુ બૂદ
એ ગઉહર સરે માયહુ પુર માયહુ બૂદ
અઝીન તા બદાન પાયહુ બૂદી અહાર
હમાન પાયહુ અરૂરીનો ગઉહર નેગાર
યધી તખ્તરા નામ છુદ બીશસાર
સરે બીશ બૂદી અરૂ અર નેગાર
કેગર તખ્તરા ખાન્દી લાજવરૂદ
કે હરગેચ નહીદ વરા ખારો ગરૂદ
સેદીગર સરાસર એ પીરૂજહુ બૂદ
અર હરકે દીદીશ દેલ સુજહુ બૂદ
હરાન કંસ કે હેહકાન છુદો ઝીરુદરેત
વરા બીશ સર બૂદ ભાએ નેશરેત
સવારાને બી ખાકુ રૂએ નખરૂદ
શુદન્દી બરાન ગુખએ લાજવરૂદ
અપીરૂજહુ અરુ ભાએ દરેતૂર બૂદ
કે અચ કંદખોદાઈશ રન્દૂર બૂદ
છુ અર તખ્તે પીરૂજહુ બૂદી નેશરેત
ખેરદમહ બૂદીઓ મેહુતરૂ પરરેત
યધી ભમહુ અઢગન્દહુ છુદ અરુઅકૂત
અરશ બૂદ આલાશ પન્નહો હકૂત
અગઉહર હમહુ રીશકા ખાકૂતક
એ અર શશાએ અરુ અર તાકૂતહુ
અરુ કરૂદ પયદા નેશાને સેપેહુર
એ બહુરાઓ કયવાનો હોરુઅહો મેહુર
એ નાહીદો તીરો એ અર્દન્દહુ માહુ
પદીદાર કર્દહુ બહો નીકે શાહુ
હમ અચ હકૂત કેશવરૂ અરુ અર નેશાન
એ હેહકાનો અચ રખમ અર્દન્કશાન

તેઓમાંના અડધા આતશ ઉપર ગરમ થતા હતા-અને બીજા અડધા ૧૭૦
ગરમ થયલા આસાન ઉપર બેઠેલા બહાદુરોની આગળ ગર્મી આવવા
મુકાબમાં આવતા હતા.

ખારે રાશિ અને સાત મહોનો તેમાં હિસાબ હતો-તેમજ પ્રકાશતો
ચંદ્ર એ રાશિમાં કે જતો,

તેને યુબી પોતાની આંખોએ ભેતો કે તે કેટલા અંશે ચાલ્યો છે
અને કેટલા અંશે ઉભો છે.

તેમજ રાત કેટલી વીતી છે અને આરમાન ગમીનથી ઉપર કેટલો
કુચી છે તે પણ તે ભેતો હતો.

તે તખ્તોમાંથી કેટલાંક સોનેરી હતાં-જ્યારે તેમાંનાં બીજાં કેટલાંક
ગોહર જડિત હતાં.

તેની ગણતરી કેાઘ ગમે એટલો અકલમંદ શખ્સ હોય, તોપણ કરી
શકતો નહીં હતો.

ઓછામાં ઓછી કીમતનું જે ગોહર કે તેમાં જડેલું હતું તેની કીમત
ઓછી વધતી સિત્તેર દીનાર જેટલી હતી.

ધણીક ગોહરો તો સાતસોથી પણ ઉપરનાં હતાં-એજ પ્રમાણે સારાં
નરસાંનો હિસાબ ગણી લે.

તેમાં જડેલાં ધણીક લાલ ચાકૂતો એવાં હતાં કે જેની કીમતનું-કથું
થડ ડેકાગુજ કેાઘ બળતું નહીં હતું.

કે જેઓથી અધારી રાતનો દેખાવ આરમાન ઉપર જેમ થુક સેતારો
ગળકતો થતો હતો, તેમ રોશન થતો હતો.

તે તખ્ત ઉપર બીજાં ત્રણ તખ્ત ચઢાવેલાં હતાં-જે સધળાં ગોહર ૧૭૧
જડિત હતાં.

નીચલાં તખ્તથી ઉપરનાં તખ્ત સૂધી ચાર પગથિયાં હતાં-જે સધળાં
પગથિયાં સોનેરી અને ગોહર જડિત હતાં.

એક તખ્તનું નામ “મીશસાર” હતું-જેની ઉપર મેઢાંનાં સરનેા
ચીતાર હતાં.

બીજાં તખ્તને “લાજવર્દ” કહેતા હતા-કે જેને કદીબી પવન અને
ધૂળ લાગતી નહીં હતી.

ત્રીજું તખ્ત તમામ પીરૂજાનું બનાવેલું હતું-તેને જે કોઈ ભેટું તેનું
દિલ બળતું હતું (કે મારી પાસે એવું) નહીં મળે).

જે કોઈ કે દેહકાને અને ઉતરતા દરન્નના લોકો હતા-તેઓની
બેસવાની જગ્યા “મીશસાર” હતી.

લડાઈને દહાડેના બહાદુર સવારો-પેલાં તે લાજવર્દી ગુખઅર ઉપર
જતા હતા.

પીરૂજાનાં તખ્ત ઉપર વચીરની જગ્યા હતી કે જે પાદશાહની સાહે-
બીથી દુઃખી હતો.

જ્યારે તે પીરૂજાનાં તખ્ત ઉપર બેસતો-ત્યારે તે દાનેશમંદ અને
પાદશાહનો વફાદાર બનતો હતો.

એક સેનેરી ખરતકામનું કપડું પાંચરેલું હતું-જેની લગબાઈ સત્તા-
વન વામ હતી.

તેના દોરેદોશમાં મોટી પોયલાં હતાં-અને છેડા સોનાના તારથી ૧૭૨
ગુથેલા હતા.

તેની ઉપર આરમાનનો નકશો ઝાહેર કર્યો હતો-મંગળ, શનિશ્વર,
બહરપતિ અને સૂર્યના મહોથી,

તેમજ થુક, છુધ અને ચંદ્રના મહોથી તે બનાવ્યા હતા-જેમ કરી
પાદશાહનું બુંડું અને લલ્લું સધળું પુલ્લું કર્યું હતું.

તેની ઉપર હફતકેશવર હમીનનો પણ નકશો પાડેલો હતો-તેમજ
દેહકાનના અને બહાદુર લોકોની લડાઈના ચીતારો પાડેલા હતા.

અરુ હમ નેશાને ઘેલો હકુત શાહુ
પરીદારુ કર્દહુ સરે તાને ગાહુ
અહરુ ખાહુતહુ તાને શાહનશહાન
ચુનાન ભમહુ હરુગેરુ નયુદ દરુ જહાન
અચીન દરુ યકી મરુદ યુદ બી હમાલ
હમી ખાહુત આનુ જમહુ દરુ હકુત સાલ
સરે સાલે નવ હારુમુએ ફરુવદીન
ઘેયામહુ અરે શાહે ઇશાનુ જમીન
ઘેઘારુદ આનુ કઈ ફરુશ નજદીકે શાહુ
ગેશાનુઆયગાનુ અરુ કુશાદનુ રાહુ
ઘેગુરેતરુદ ફરુએ નવ આનુ ભમહુરુશ
ઝે શાદી જુદા કર્દહુ અહ કામહુરુશ
૧૭૩ બરાનુ ભમહુ અરુ મજલેસ આરાસેતનુ
નવાજનુઅ રુદે મય આસેતનુ

વળી તેની ઉપર સુકતાળીસ પાદશાહો માથે તાજ સાથ તખ્તે બેસા-
ડેલા દેખાતા હતા.

તે શેહ-શાહીનાં તાજ સોનેરી વણાટનાં કપડાંથી મટેલાં હતાં-એવું
કપડું દુન્યામાં કંથે કદી પણુ બનતું હતું નહીં.

ચીનમાં એક વગર દરીફનો કારીગર રહેતો હતો-તેણે તે કપડું સાત
વર્ષે તૈયાર કીધું હતું.

તે શખ્સ નવાં વર્ષની શરૂઆતમાં ફર્વેન મહિનાનાં હોર્મઝદ રાત્રે-
ધરાન ઝમોનના પાદશાહ આગળ આવ્યો.

સરદારેએ તેને રસ્તો આપ્યો જેથી તે શખ્સ પેલો પાદશાહી ગલીચો
પાદશાહ પાસે લઈ ગયો.

અને નવાં વર્ષને દહાડે તે ગલીચો પાંચથો-અને તે નવાં વર્ષની
ખુશહાલીને લીધે સધળા ખુશ વિચાર દૂર કર્યા હતા.

તે દિવસે તે ગલીચો ઉપર મજલેસ બરી ગવૈયાએને તેડી મંગાવી
ત્યાં મય મંગાવ્યો.

સર્ગુજરતે સર્ગશુ વ બારુબુદ
રામેશગરુ બા ખુસરુ પર્વીઝ.

ખુસરુ પર્વીઝ સાથનો સર્ગશ અને બારુબુદ
ગવૈયાનો અહવાત.

યકી ચુર્નબી બુદ સર્ગશ બનામ
બરામેશગરી દરુ શુદહુ શાહકામ
હમી આફરીનુ આનુ સર્ગશ અરુદ
શહનશાહુરા દાહ અન્દી દરુદ
બુઝોર્ગીનુ અરુ ગઠિહુરુ અફુશાનુદ
કે ફરુરે બુઝોર્ગીશ મીઆનુદ
હમી હરુજમાનુ શાહુ બરુતરુ ગુઝરેત
ચુ શુદ સાલે શાહીશ અરુ બીસ્તો હરુત
કર્તીશ નયુદ દરુ બરુશ કારુ બહુ
ઝે દરુગાહુ આગાહુ શુદ બારુબહુ
બહુ ગોકુત હરુકસ કે શાહે જેહાનુ
ગુઝીદહુરુત રામેશગરી દરુ નેહાનુ
કે ગરુ બા તો ઊરા બરાબરુ કુનુદ
તોરા અરુ સરે સર્ગશ અફુસરુ કુનુદ
ચુ બેરનીદ મરુદ આનુ બેતુરીદશ આશ
વગરુએનુ નયુદી બચીઝી નેયાઝ
ઝે કેશવરુ બેશુદ તા બદરુગાહે શાહુ
હમી કરુદ રામેશગરાનુરા નેગાહુ
૧૭૪ ચુ બેરનીદ સર્ગશ દેલશ તીરહુ ગરુત
બઝખમે સોરુદ અન્દરુ ખીરહુ ગરુત
ઘેયામહુ બનઝદીકે સાલારે બારુ
દેરમ કર્દો દીનારુ અન્દી નેસારુ
બહુ ગોકુત રામેશગરી અરુ દરેસેત
કે અશ મનુ બસાલો હોનરુ બરુતરેસેત
નબાયહ કે દરુ પીશે ખુસરુ શવહ
કે મા કોહુનહુ ગર્દીમા ઊંનવ શવહ
ઝે સર્ગશ ચુ બેરનીદ દરુબાને શાહુ
ઝે રામેશગરે તાજહુ અરુ બરેત શાહુ

એક સર્ગશ નામનો ગવૈયો હતો-જે ગાયણમાં પ્રવીણ હતો.

તે સર્ગશ પોતાના વાજનતર ઉપર પાદશાહની વખાણ ગાતો હતો.

તેમજ બીજા સરદારે પણ તેની ઉપર ગોઢરો વધાવતા હતા-અને
તેને “બુઝોર્ગીન અગકાટ” કરી કહેતા હતા.

પાદશાહની દરેરાઝ ચઢતીજ થવા લાગી-જ્યારે તેની પાદશાહીનાં
અઠ્ઠારીસ વર્ષ પસાર થયાં,

ત્યારે તેની દરબારમાં કોઈનું પણુ કામ બરાબ થતું હતું નહીં-
એવી દરબારની ખબર બારુબુદ નામના ગવૈયાને પડી.

તે ગવૈયાને દરેક જણુ કહેવા લાગ્યું કે “દેશના પાદશાહે પોતાને
માટે એક ખાસ ગવૈયો પચાંદ કરી રાખ્યો છે

પણુ જો તેનો અને તારો મુકાબલો થાય-તો અરે તને તે સર્ગશ ઉપર
સરસાઈ મળે”

જ્યારે બારુબુદે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેનો લોભ ઉભરાઈ આવ્યો-જો
કે તેને કશી વાતની હાજત નહીં હતી

તે પોતાના મુલકમાંથી પાદશાહની દરબાર સૂધી આવી લાવ્યો-અને
ત્યાંના ગવૈયાઓની તપાસ કરવા લાગ્યા.

જ્યારે સર્ગશે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તે ગમગીન થયો-અને તેના સુરોદ
વનડવાથી અગળ રહ્યો.

તે દરબારના વડા પાસે આવ્યો-અને તેણે કેટલાક દિવસ અને દીનાર
લાંચ તરીકે આપ્યા.

અને તેને કહ્યું કે “એક ગાનારો દરવાજા ઉપર આવ્યો છે-કે જે
મારાં કરતાં ઉંમરમાં તેમજ ગાવાના હુનરમાં ચઢિયાતો છે.

તેને તું ખુસર પાસે જવા દેતો ના-નહીં તો હું બંને યઈ તે નવો
ખાની જરો.”

જ્યારે શાહના દરબારને સર્ગશની એવી વાત સાંભળી-ત્યારે પેલા નવા
ગવૈયાનો રસ્તો બધ કીધો.

તુ રૂઢી બનચીકે જી આરબહ
હમથે કાર બહ પુહ હમથે આર બહ
નદાદી વરા આર સાહારે આર
ન સર્ગથે જુદી મરુદમે આરતાર
તુ નઉમીદ અરુગશત અઝાન્ આરગાહ
અબા બર્બત આમહ સુએ બાધે શાહ
કે આન્ બાહબાન્ બૂહ મરુદ્ય નામ
શુહ અચ દીદનથે આરબુહ શાહકામ
બદાન્ બાહ રૂઢી બનવરુચ શાહ
દો હકૂતહ બેબૂદી બદાન્ જરનગાહ
સખુકે આરબુહ નચે મરુદ્ય શુહ
હમાન્ રૂચ બા મરુદ હમખુચ શુહ
સુનીન્ ગોઠત બા બાહબાન્ આરબુહ
કે ગૂઈ તો જાનીઓ મન્ કાલબુહ
કુનૂન્ આરબુહ બાહમ અચ તૂ યકી
કે આન્ હરત નચીકે તૂ અન્દકી
તુ આયહ બદી બાહ શાહે બેહાન્
મરા શાહ દેહુ તા બેબીનમ નેહાન્
કે તા ચૂન્ શવહ શાહરા જરનગાહ
બેબીનમ નેહોકૂતહ યકી રૂએ શાહ
બહ ગોઠત મરુદ્ય અચદૂન્ કુનમ
જે મહએ તો અન્દીશહ બીરૂન્ કુનમ
તુ ખુસવ હમી સાખત કાયહ બબાહ
રેલે બાહબાન્ શુહ તુ રઉશન્ ચરાહ
એ આરબુહ શુહ બેગોઠત આન્ કે શાહ
હમી રૂઢત પાહહ બદાન્ જરનગાહ
હમહ જામહા આરબુહ સખચ કરુહ
હમાન્ અરુબતો રૂદો નંગો નબરુહ
બેશુહ તા બજાઈ કે ખુસવ શુદી
બહારાન્ નેશરતનખહે નવ શુદી
યકી સરુવ પુહ સખજો બર્ગથે ગશન્
બરો શાખ ચૂન્ રચમખાહે પશન્
બરાન્ સરુવ શુહ અરુબત અન્દરૂ કેનાર
જમાની હમી બૂહ તા શહુરુયાર
જે અચબાન્ બેયામહ બદાન્ જરનગાહ
બેયાશરત પાહીચબાન્ જાએ શાહ
બેયામહ પરીચેહુરએ મય ગોસાર
યકી જામ અરુ કંકુ બરે શહુરુયાર
જહાન્દાર બેરતહ એ હૂંકે નબીહ
ખુહર અચ મયે સોરૂખ પુહ નાપદીહ
બદાન્ ગહ કે ખુરૂશીહ અરુગશત મરુદ
હમી બૂહ તા ગશત શખ લાજવરુહ
અન્દરૂ બદાન્ સરુવ અરુદાશત રૂહ
હમાન્ સાખતહ ખુસવાની સોરૂહ
યકી નહચ હરતાન્ બેહહ અરુ દેરખત
કઝાન્ ખીરહ શુહ મદે બીદાર બખત
સોરૂદી બઆવાએ ખુશ બરુ કંરીહ
કે અકુનૂનથે ખાની તો દાહ આકરીહ
બેમાન્દહ યકુસર હમી દરુ શોગૂત
હમી હરુ કંસી રાએ દીગરુ બેરૂત

જ્યારે પલ્લુ બારબુહ પેલા દરબાન પાસે જતો-ત્યારે તેનાં કામ અને દર્શન ખોટાંજ હતાં.

પેલા દરબાનનો વડો તેને દરબારમાં દાખલ કરતો હતો નહીં-તેમજ સંગ્રા તેને બેલાવતો પલ્લુ હતો નહીં.

જ્યારે તે દરબાર આગળથી નાઠમેદ થઇ પાછો ફર્યો-ત્યારે તે હાથમાં સિતાર લઇ પાદશાહના બાગ તરફ આવ્યો.

કે તે બાગના માળીનું નામ “મરુદ્ય” હતું-તેને જોઇ બારબુહ ખુશ થયો.

તે બાગમાં પાદશાહ નવરંગને ફહાડે જતો-અને તે ખુશહાલીની જગ્યામાં બે અઠવાડિયાં રહેતો હતો.

બારબુહ શોખ મરુદ્યની નચદીક ગયો-અને તેજ ફહાડે તે શખ્સ ૧૭૫ સાથે પળોટાઇ ગયો.

બારબુદે તે બાગબાનને એ પ્રમાણે કહ્યું-કે “તું જાણે મારો છવ છે અને હું પોતે શરીર છું.”

હાલ હું તારી પાસેથી એક માગણી કરું છું-કે જે તારે મનસે તો તદન નજીવી જેવી છે,

કે જ્યારે આ બાગમાં દેશનો પાદશાહ આવે-ત્યારે તું મને અંદર દાખલ કર કે જેથી હું છપ્પી રીતે જોઈ,

કે પાદશાહની જરનગાહ કેવી હોય છે?-તેમજ હું છપ્પી રીતે પાદશાહનો ચેહરો પલ્લુ જોઇ લઉં.”

મરુદ્યે તેને કહ્યું કે “હું એમજ કરીશ-તારાં દિલમાંની સઘળી ફિક્ક દૂર કરીશ.”

જ્યારે ખુસરુએ બાગમાં આવવાની તૈયારી કીધી-ત્યારે પેલા બાગબાનનું દિલ રેશન ચેરાગની માફકનું થયું (યાને ખુશ થયો).

તે બારબુહ આગળ જઈ ખોલ્યો કે “પાદશાહ-તે જરનગાહમાં આવતાર છે.”

આથી બારબુદે સઘળો લીધો પોશાક પેહેર્યો-તેમજ સિતાર, સારંગી અને બીજી સઘળી ચીજો લીધી બનાવી.

અને જે જગ્યાએ કે ખુસરુ હતો-અને જ્યાં બહારની મોસમમાં તેની નવી બેઠક થતી હતી, ત્યાં ગયો.

ત્યાં એક લીલું સરોવર હતું જેનાં પાદમાં ધણાંજ ગીચ હતાં-જેનાં ૧૭૬ ડાળ પાંખડાં “પશન”ની લડાજગદ માફક ફેલાયલાં હતાં.

પેલા ગવેયો પોતાની બગલમાં સિતાર લઇ તે સરોવરનાં ઝાડ ઉપર ચઢી ગયો-અને ત્યાં સૂધી તે પેલાં ઝાડ ઉપર રહ્યો કે પાદશાહ,

પોતાના અચવાનમાંથી નીકળી તે જરનગાહમાં આવ્યો-પેલા માળીએ પાદશાહ માટે જગ્યા તૈયાર કીધી.

પરીને ચેહરોના મય રેડનારો પોતાના હાથમાં મયની જામ લઈ પાદશાહ પાસે આવ્યો.

પાદશાહે તે છોકરા પાસેથી શાખ લીધો-લાલ મયને લીધે પેલી બિલોરી જામનો રંગ ઢંકાઈ ગયો હતો.

જે વખતે કે ખુરશીદ અરત પામ્યો અને રાત અંધારી થઇ ત્યાં સૂધી તે થોભી ગયો.

હવે પેલા ગવેયાએ તે સરોવર ઉપર સિતાર ઠકાવ્યો-અને ખાસ જોડેલું એક પાદશાહી ગાયલું ગાવા માડિયું.

ઝાડ ઉપરથી તેણે એક એવું સુંદર દાસ્તાન લલકાર્યું-કે જેથી તે બીદાર બખતનો પાદશાહ અજબ થયો.

તેણે ખુશ આવાકથી એક રાગ ગાયો-કે જે હાલ “દાદ આકરીહ”ને નામે ઓળખાય છે.

સઘળાઓ તે સાંભળી અજબ થયા-અને દરેક જણ જુદો જુદો વિચાર કરવા લાગ્યા.

૧૭૭ અઝાન જખમહ સર્ગશ સુ બીહુશ ગશત
બેદાનેરત કાન ઈસત ખામુશ ગશત
કે ચૂન ખારુખુદ કેસ ચુનાન જખમે ફે
નદાનહ ન આન પહુલવાની સોરૂહ
બદાન નામદારાન બેફરુશ શાહ
કે ભૂયનહ સરુ તા સરુ ઇન જશનગાહ
ફેશવાન બેબુરત-દો બાચ આમદનહ
બનજદીકે ખુસ્તવ ફરાચ આમદનહ
જહાનહીદહ સર્ગશ સાખુન ખરુ ગેરફત
કે અચ ખખતે શાહુ ઇન નખાશહ રંગેફત
કે ગદેહ યુલો સરુવ રામેશગરશ
કે ભવીહ ખાદા સરો અફસરશ
બેવાવરૂહ ભમી દેગર મય ગોસાર
સુ અચ ખૂખરોખ બેરતહ આન શહુરુયાર
બન-દહુ દેગર ચૂન બેવાશરત ફે
ખરુ આવારૂહ નાગાહુ દીગર સોરૂહ
કે પયકાર ગોદેશ હમી ખાનદનહ
ચુનીન નામ અચ આવાઝે ઊ રાનદનહ
સુ આન રામેશી ગોફત ખુસ્તવ શનીહ
બઆવાઝે ઊ ભમે મય દરુ કરીહ

૧૭૮ બેફરુશ ફીનર બબય આવારીહ
હમાન બાધ ચક્રસરુ ખપાય આવારીહ
બેબુરતનહ બેસ્તારુ દરુ સુએ બાધ
બેબોદનહ ઝીરે દેરખતાન ચરાધ
નદીદનહ ચીઝી ભેચ અચ બીદો સરુવ
ખરામાન બઝીરે યુલ અનદરુ તજરુવ
શહનશાહુ પરા ભમે દીગર બેખાસત
ખરુ આવાઝે ઊ સરુ ખરુઆવારૂહ રાસત
ખરુ આમદ હેગર ખારૂહ બાગે સોરૂહ
દેગર ચૂનહુ તરુ સાખત આવાએ ફે
હમી સખચ દરુ સખચ ખાની કુનુન
બદીનચૂનહુ સાજનહ મદાન ફેરસુન
સુ બેશનીહ પર્વીચ ખરુપાય ખારેત
યકી ભમે મય ગુફશન આરાય ખારેત
કે બૂહ અનદરાન ભમ ચક્ર મન નબીહ
બયક્રદમ મયે રઉશન અનદરુ કરીહ
ચુનીન ગોફત ફીન ગરુ ફેરેશતહુ ખુવહ
ઝે ભુશકો ઝે અખખરુ સેરેશતહુ ખુવહ
વગરુ દીવ બૂદી નગોફતી સોરૂહ
હમાન નીચ નેશખાતી જખમે ફે

૧૭૯ બેબૂઈ દરુ બાધ તા ઇન કુબરેત
હમહુ બાધો ગુફશન અપો દરેતે રાસત
હમહાન બરશ પુરુ કે ગઉહરુ કુનમ
ખરીનુ ફે સાહાનશ મેહુતરુ કુનમ
સુ બેશનીહ રામેશગરુ આવાઝે ઊય
હમાન ખૂખ ગોફતારે દમસાઝે ઊય
ફેરૂહ આમદ અચ શામે સેવે સહી
હમી રફત બા રામેશો ફેરૂહી
બેયામદ બેમાલીહ ખરુ ખાકુ ફય
બહુ ગોફત ખુસ્તવ એ મદી બેચૂય

તે રામથી પેલો સર્ગશ અવેશો તો બેદોશ જેવો બની ગયો-તે તો સમજીય ગયો કે એ કોણ છે, તેથી મૂગાજ રહ્યો.

કારણકે ખારખુદ સિવાય કોઈ એવું મોરચંબ વગાડવાનું અને એવો પેહલવાની રાગ ગાવાનું બહુતું નહીં હતું.

પાદશાહે તે નામદારોને દમખ્યું-કે આ જશનગાહમાં સધળે તેની શોધ કરો.

તેઓએ ઘણી શોધ કીધી અને ખુસરની નઝદીક પાછા આવ્યા.

હવે પેલો અનુભવી સર્ગશ બેલવા લાગ્યો-કે “પાદશાહનાં નસીખને ઝોરે એવું કાંઈ બને તો અજબ થવા જેવું નથી,

કે ફક્ત અને સરોવરનું ઝાડ તેના ગવેયા થાય-તેનું સર અને તાજ ભવેદાન રૂધી રહેને!”

મય રેડનાર બીજ એક ભમ લાગ્યો-જ્યારે ખૂખસરત સાકી પારેથી તે ભમ પાદશાહે લીધી,

ત્યારે પેલા ગવેયાએ તે વાજનતરને બીજીય રીતે સહુગાહુ-અને અચિન્ટો એક નવોજ રાગ ગાયો.

કે જે ગીતની રાહને “પયકારે ગોદે” કરી કેહતા હતા-અને તેના આવાજ ઉપરથીય એ નામ પડ્યુ હતું.

જ્યારે તે ખુશી બરેહું ગાયણ ખુસરએ સાંભળ્યું-ત્યારે તેના આવાજ સાથ તેણે મયની ભમ પુરી કીધી.

તેણે હોડમ કીધો કે “અને શોધી કાઢો-સધળો બગીચો ઉચલપાલલ કરી નાખો.”

તેઓએ બાગની ચો તરફ ધણીબી શોધ કીધી-અને ઝાડો હેઠળ બતિયાબી લઈ ગયા.

પણ બીદાનાં અને સરોવરનાં ઝાડ સિવાય તેમજ ફૂલોની નીચે લાડથી ચાલતાં તીવર સિવાય કોઈબી ચીઝ ત્યાં નેઈ નહીં.

પછી શેહનશાહે એક બીજ ભમ માગી-અને પેલાના આવાજ ઉપર બરાબર ધ્યાન રાખ્યું.

બીજ ભરતેજે ગાવાનો સાદ આપ્યો-હવે પેલાં મોરચંબને આવાજ તદ્દન બીજીય રીતનો બન્યો.

એ રાગનું નામ હાલમાં “સખઝ દર સખઝ” કહેવાય છે-ખાહોશ માણસો એની રીતનો રાગ ગાઇ સામાને વરા કરે છે.

જ્યારે પર્વઝ એ રાગ સાંભળ્યો ત્યારે તે ઉભો થયો-અને બાગને દીપાવનારી એક મયની ભમ લીધી.

કે જે ભમની અંદર એક મન દારૂ હતો-તે ઝગકતો શરાબ એકદમ પી ગયો.

ખુસર બોલ્યો કે “આ ગાનારો ભે ફરેરનો હોય અથવા તો કરતુરી અને અંબરનો બનેલો હોય,

અથવા તો કોઈ દેવ હોય, તે પણ આવું ગાયણ ગાય નહીં-અને આવું વાજનતર વળકી બહુ નહીં.

તમે બાગમાં શોધ કરો બાગની જમણી ડાબી બાજુએ સધળી શોધ ચલાવો કે એ ક્યાં છે?

હું તેનું મોઢું અને છાતી ગોહરથી ભરી નાખીશ-અને આ ગવે-યાઓ ઉપર તેને સરદાર કરીશ”

જ્યારે પેલા ગવેયાએ તેનો સાદ સાંભળ્યો-અને તેની આ ભલી અને મન ગમતી વાતો સાંભળી,

ત્યારે તે પેલાં સીધાં સરોવરની ડાબી ઉપરથી નીચે ઉતર્યો-અને ખુશ ખુશાહાલ દબદબા સાથે ચાલવા લાગ્યો.

અને ત્યાં આવી ઝમીન ઉપર મોઢું મસળ્યું-ખુસરએ તેને પૂછ્યું કે “બેલ તું કોણ રાખસ છે?”

બહુ ગોકૂલ શાહા યજી બન્ધુ અમ
બઆવાએ તુ દર જહાન બન્ધુ અમ
સરાસર બેગોકૂલ આનખે રફત અમ બનહુ
કે બૂદ અન્દશન યકુ દેહો યકુ તનહુ
બદીદારે ઊ શાહ શુદ શહુરયાર
બસાને સુલેસ્તાન બવકુતે બહાર
બસર્ગશ સુનીન ગોકૂલ કય બહ હોનર
તો ચૂન હન્ગેલી બારુહુ ચૂન કાફર
ચેરા દૂર કર્દી તો ઊરા એ મન
દેરીય આમદત રૂદ અઝીન અન્બુમન
બરુ આવાએ ઊ શાહ મય બરુ કર્દી
હમાન ભમે યાફત બરુ સરુ કર્દી
બદીનચૂનહુ તો સરુ સુએ ખાબુ કર્દ
દહાનશ પુરુ અમ દુરે ખુશાબુ કર્દ
બેશુદ બારુહુ શાહે રામેશગરાન
યજી નામદારી શુદ અમ મેહુતરાન
સરુ આમદ કુનૂત રૂઝ બરુ બારુબહ
મખાદા કે બાશદ તોરા ચારુ બહ
કે રૂએ કેહાને મેહાન બુઝરદ
બેરદમદ મરુદમ ચેરા ધમ બરદ
બસી કેહુતરે મેહુતરુ અન્દરુ સુઝરત
નખાહમ મન અમ ખાબુ બદીદારુ ગરત
હરાનગરુ કે શુદ સાલ બરુ શરેતો શેશ
ન નીકુ બુવદ મરુદમે કીનહુ કરશ
સુ ઈન નામવરુ નામહુ આયદ બખુન
એ મન રૂએ ગીતી શેવદ પુરુ સખુન
હરાન કસ કે દારદ હુશો રાયો દીન
પસ અમ મરુઝ બરુ મન કુનદ આફરીન
અઝીન પસ નમીરમ કે મન બન્ધુ અમ
કે તોખમે સખુનશ પરાગન્દહુ અમ

તે બોલ્યો કે “ઓ પાદશાહ હું તારો એક ગોલામ છું-તારી તારીક
માટેજ દુન્યામાં જીવતો રહ્યો છું.”
તેણે શરૂઆતથી જે કાંઇ બન્યું હતું તે સઘળું કહ્યું-કારણ તેમાં તે
એકમતનો અને એકલોજ હતો.

પાદશાહ તેને બેઈ બહારની મોસમના બાગની માફક તે ખુશ
હાલ થયો.

અને સમજાને કહ્યું કે “ઓ નાલાયક રાજસુ-!-તું બેગિયાની માફક
કડવો અને બારખુદ શાકરની માફકનો મીઠો છે.

તેં એને મારી આગળથી શા માટે દૂર રાખ્યો-તને આ દરબારમાંનું
ગાયણ નહીં ગમ્યું?”

પછી પાદશાહે તેનાજ રામ ઉપર મય પીધો-તેમજ માફતની ભમ ૧૮૦
હઠાવી.

એવી રીતે પાદશાહેને બિધ આવી ત્યાં સુધી મય પીધો-અને બાર-
ખુદનું મોઢું કીમતી મોતીઓથી ભરી કાઢ્યું.

હવે બારખુદ ગવેયાઓનો સરદાર બન્યો-અને સઘળા સરદારોમાં એક
નામીયો ગવેયો થયો.

હવે બારખુદનો વખત પહો પુરો થઈ ચૂક્યો છે-એવું કદી ના બનતું
કે કોઇ તારો ખૂરો દોસ્ત હોય.

કારણકે નાના અને મોટાઓનો દહાડો પહો પસાર થઇ ભય છે-
અક્ષમદ માણસોએ ગમ શા માટે ખાવો બેઠયે?

ઘણા નાના અને મોટાઓ આ દુન્યામાંથી પસાર થઇ ગયા છે-પહો
હું આ બિધમાંથી જન્મત થવા માગતો નથી.

જ્યારે માણસની ઉમર છાસેઈ વર્ષની થાય-ત્યારે તે માણસ કીના-
ખોર અને તે ઠીક કહેવાય નહીં.

જ્યારે આ નામીયો તવારીખ પુરી થશે-ત્યારે તમામ દેશમાં મારીજ
વાત ચાલવા લાગશે.

જે માણસ હોરથાર, વિચારવંત અને કીનદાર હશે-તે મારા મરવા
બાદ મારી ઉપર દોઆ કરશે.

આ લખાણથી હું મરીશ નહીં, પણ અમર રહીશ-કારણકે દુન્યામાં
મેં કવિતાનાં બીજ વાળ્યાં છે.

અયવાન સાખતને ખુસતુ
દરુ મદાઈન.

ખુસરુએ મદાઈન શેહરમાં મેહલ બંધાવવો.

કુનૂન અમ મદાઈન સખુન નવ કુનમ
સુખુનહા એ અયવાને ખુસતુ કુનમ
સુનીન ગોકૂલ રડશન દેહો પારુસી
કે બુઝરત સાલ અમ બરશ ચારુ સી
કે ખુસતુ ફેરેસ્તાહ કસહા બરમ
બહેન્દો બચીનો બઆબાહ બૂમ
બેરફૂતદ કારીગરાન એ હજાર
એ હરુ કેશરી હરુકે શુદ નામદાર
અઝીશાન હરાન કસ કે ઉસ્તાદ બૂદ
એ બેરેતો એ કમ બરુ હેલશ યાદ બૂદ
દો રૂદ મરુદ બુઝીહ અન્દરુ મેયાન
અમ ઈશાનો અહુવાએ અમ રમેયાન

હવે હું મદાઈન શેહરનું બેયાન લખું છું-અને ખુસરુના મેહલ માટેના ૧૮૧
સખુનો કહું છું.

એક રોશન દિલનો પાર્સી કે જેની ઉમર એકસો વીસ વર્ષની થઇ
હતી, તેણે એ પ્રમાણે કહ્યું છે,

કે ખુસરુએ રમ, હિંદુસ્તાન, ચીન અને ખીન ભણિતા સુલકમાં
માણસો મોકલ્યાં.

જેથી દરેક સુલકમાં જે વખણાયલા કારીગરો હતા તેમાંના ત્રણ
હજાર કારીગરો ત્યાં આવી લાગ્યા.

તેઓમાંથી જે કોઇ કે ઉસ્તાદ હતા-અને જેઓ ઇંટ અને ચૂનાનું
કામ સારી રીતે સમજતા હતા,

તેવા કીન, અહવાજ અને રૂમીઓમાંથી બસો મઠું ચૂંટી કાઢ્યા.

વજીરાન દેશાવરુ ગુઝીન કરુદ સી
 અઝીન સી દો રૂમી યકી પારસી
 વજાન સેહુ ગુઝીદન રૂમી યકી
 કે યુન ઊ બેખુદ દર જહાન અદકી
 બરે ખુસલ આમદ જહાનદીદ અરુદ
 બરુ કારો અખે બેના યાદ કરુદ
 ગેરાનમાયહુ રૂમી કે ખુદ હેન્દસી
 બગોદનાર ખુજશત અચ પારસી
 ૧૮૨ બહુ ગોકુત શાહુ ઈન્ એ મન્ દર પઝીર
 સખુન હરુએ ગુયમ એ મન્ યાદ ગીર
 યકી ભય આદમ કે હજન્દે મન્
 હમાન તા ખસી સાલ પયવન્દે મન્
 બહુ દર નેશીનદ નગદદ અરાખ
 એ બારાના અચ બરે અચ આકુતાખ
 ગુહેન્દસ પઝીરોદુત અયવાને શાહુ
 બહુ ગોકુત મન્ દારમ ઈન્ દસ્તગાહુ
 ફેર બોરુદ ખુન્યાહ દહુ શાહુ રશ
 હમાન શાહુ રશ પન્જ કદંદુ બરશ
 એ સગો એ કચ બહુ ખુન્યાહે કાર
 ગુઝીન કરુદ તા બારોદ ખુન પાયદાર
 શુ દીવારે અયવાનશ આમદ બભય
 બિયામદ બપીશે જહાન કદ બોદાય
 કે ગરુ શાહુ બીનદ યકી કારુદાન
 ગુજશતહુ બરુ સાલો બેરયારુ દાન
 ફેરેસાહ બાયહ બદાન બારુગાહુ
 પસન્દીદહુ ખામ મુએદે નીકુ ખાહુ
 બહુ દાદ મરુદમ અઝાનસાન કે ખારત
 બેરકુતન્દો દીદન્દ દીવારુ રાસત
 ૧૮૩ બારીશમ બિયાવરુદ તા અન્જુમન્
 બેતાબન્દ બારીકુ તાખી રસન્
 એ બાલાએ દીવારે દીવાને શાહુ
 બેપયમુદ તા ખાકે દીવારુ ગાહુ
 શુ બાલાએ આન તાખ દાદહુ રસન્
 બેપયમુદ દર પીશે આન અન્જુમન્
 રસન્ રુએ ગન્જે શહનશાહુ બોરુદ
 અબા મોહુરુ ગન્જુરે ગિરા સેયોરુદ
 વજાન પસ બિયામદ અઅયવાને શાહુ
 કે દીવારે અયવાન બરુ આમદ બમાહુ
 શુ કમાન દેહલ ખુસલે જુદ યાખ
 નગીરમ બરીન કારુ કદંદુ સેતાખ
 એહલ રૂચ તા કારુ બેન્શીનદમ
 એ કારી ગેરાન શાહુ ખુઝીનદમ
 શુ હન્ગામએ કારે અયવાન ખુવહ
 બલદીએ અયવાન શુ કયવાન ખુવહ
 બદાન કારુ બેરમત નખાયહ નમુદ
 મરા નીચ રન્જ નમાયહ ફેજુદ
 બહુ ગોકુત ખુસલ કે ચંદાન ઝમાન
 ચેરા ખાહી અચ મન્ તો અચ બહુગમાન
 ૧૮૪ નખાયહ કે દારી તો ઝીન દસ્તે ખાચ
 બઝરો બસીમત નેયાયહ નેયાચ

વળી તેઓમાંથી ત્રીસ નાખીયા કરીયરો પસદ કીધા-આ ત્રીસમાંથી
 પણ બે રૂમી અને એક પારસી ભેઈ કાઢયા.
 શેવટે તે ત્રણમાંથી એક રૂમીનેજ પસદ કીધો-કે જેના જેવા દુન્યામાં
 થોડાજ હતા.

તે અનુબવી રાખસ ખુસરૂની આગળ આવ્યો-અને તેની આગળ
 ઇમારતની બાંધણી માટે વાતો કીધી.

થેલો મોટી પદ્દતીનો રૂમી રાખસ કે જે ઇજનેર હતો-તે વાતચિત
 ઉપરથી પારસી કરતાં ચંદિયાતો માણસ પડ્યો.

પાદશાહે તેને કહ્યું કે “હું” જે કહું છું તે ધ્યાનથી સાંભળી યાદ
 રાખજે.

હું એક એવું મકાન બનાવવા ચાહું છું કે જેમાં મારો બેટો-તેમજ
 મારી બાયરી ધણી વર્ષો સુધી,

તેમાં રહે અને તે વર્ષાદ અને બરફથી કે તડકાંથી ખરાબ નહીં થાય.”

થેલો ઇજનેરે પાદશાહનું તેવું મકાન બાંધવાનું કમલ કહ્યું અને
 બોલ્યો કે “હું” એવું મકાન બનાવી આપવા શક્તિમાન છું.”

પછી તેણે દરા શહી વામ જેટલો જાડો પાંચો નાખ્યો તેમજ તે
 પાંચાને પાંચ સાહી વામ જેટલો પાંદોળો રાખ્યો.

પછર અને ચૂનાથી મકાનનો પાંચો લીધો હતો-તે એવા બનાવ્યો કે
 જેથી તે મજબૂત રહે.

જ્યારે તે દીવાનખાનાની દીવાર પુરી થઈ-ત્યારે તે દેશના સાહેબ
 આગળ આવ્યો,

અને બોલ્યો કે ને “શાહ પાસે કોઈ કામનો ભજુનાર ઉમરે પુગેલો
 ધણો સમન્ત માણસ હોય,

તો તેને નેકખાહ વજીર સાય-તે પસદ કરવા લાયક દીવાનખાનામાં
 મોકલવો ભેઈયે.”

જેવો માણસ તેણે માગ્યો તેવો પાદશાહે તેને આપ્યો-તેઓ ગયા
 અને દીવાર ચઢેલી ભેઈ.

થેલો ઇજનેરે રેશમ લાવ્યો જેથી તેને તે લોકોએ-વાળી કાઠી એક
 બારીક વળ દીધેલી દોરી બનાવી.

પછી તે શાહી દરબારની દીવારની ટોચથી તે દીવારઆહતની બેંચ
 સુધીનું માપ લીધું.

જ્યારે થેલી વણેલી દોરીની લગ્ગાઈ તે લોકોનાં હેખતાં માપી,

ત્યારે તે દોરી પાદશાહના ખજાના તરફ લઈ જઈ-તે ઉપર સીલ
 કરી પાદશાહના ખજાન્યોને સોંપી આપી.

ત્યાર પછી તે પાદશાહના મેહલમાં આવ્યો-અને બોલ્યો કે “દીવાન-
 ખાનાની દીવાર માહતાબ સૂધી ઉપર ચાલી છે.

ને ડહાપણ બરેલો શાહ અને હોકમ આપે તો એ કામ થોડોક
 વખત ચલતી રાખું.

કામ શરૂ થયા પછી ચાળીસ દહાડામાં કામ પુરું કરીશ-માટે પાદ-
 શાહ મને હુરયાર કરીયરો મેળવી આપે.

જે વખતે કે મેહલનું કામ કરવાનો વખત આવશે-તે વખતે તે
 દીવાનખાનાની બહારી શનિશ્વર સેતારા માફકની બની થશે.

પાદશાહે એ બાબતમાં ચુસ્તો કરવો ભેઈતો નથી-તેમજ મારે પણ
 વધુ મેહનત લેવાની હરે નથી.”

ખુસરૂએ તેને કહ્યું કે “ઓ ખૂરા વિચારના રાખસ ! તું મારી પાસેથી
 એટલો બધો વખત શા માટે માંગે છે ?

તારે એ કામ ચાલતું બંધ કરવું નહીં ભેઈયે-પૈસા ટકાની તો
 તને કરી હાજત પડવાનીજ નથી.”

બેફરૂદ તા સી હઝારથ દેરમ
 બદાદન તા ઊ નબાશદ દેઝમ
 બેદાનેત કારીગરે રાસ્તેયુય
 કે અયય આવરદ મદે દાના બદુય
 શુ ગીરદ બદાન બખે અયવાનુ રોતાબ
 અગર બેરકનદ ગુમ કુનદ નાનો આબ
 શબ આમદ શુદ આન કારુગર નાપદીદ
 ચુનાન શુદ કઝાન પસ કસ ઊરા નદીદ
 શુ બેરનીદ ખુસ્તવ કે ફરગાનુ ગુરીખત
 બગુપદલ બર બેરમે ફરગાનુ બેરીખત
 ચુનીનુ ગોકૂત કાનરા કે દાનેશ નબુદ
 ઝેરા પીરી મા પીરાદતી નબુદ
 બેફરૂદ તા કારે ઊ બે-ગરીદ
 હમલુ ફરેયાનરા બએદાન બરીદ
 ફેગર ગોકૂત કારીગરાન આવરીદ
 કઝો બેરતો સંગે ગરાનુ આવરીદ
 બેબેરતનદો હર કસ કે દીવાર દીદ
 એ બુમો બરે શાહુ શુદ નાપદીદ
 બબીબારગી દસ્ત અજુ બાજુ દારત
 હમલુ બૂરો દેલ સુએ અલુવાજ દારત
 કઝાન શહુર કારીગર આયદ કસી
 નમાનદ ચુનાન કારુ બી સરુ બસી
 હમી બેરત ઉતેતાદે આનુ તા એ સાલ
 નદીદન કારીગરી બી હમાલ
 બસી યાદ કર્દન અઝાનુ કારુ બુય
 બસાલે અઢારોમ પદીદ આમદ ઊય
 યકી મદે બીદાર બા ફરુદી
 બખુસ્તવ રસાનીદ અજુ આગહી
 હમાનુ ગાહુ ફમી બેયામદ શુ ગરુદ
 બદુ ગોકૂત શાહુ અય ગુનગુમાર મરુદ
 બેજુ તા એ બુદ અન્દરીનુ કારુ એરત
 કે ફરી એ નીકીઓ દુર અજ બેહેરત
 ચુનીનુ ગોકૂત ફમી કે ગરુ શહુરયારુ
 ફેરેસ્તદ મરા બા યકી ઉતેતુવારુ
 બેગુયમ બદાનુ કારુહા પૂએશમ
 બેપૂએ પદીદ આયદ આમોર્જેશમ
 ફેરેસ્તાદો રફૂતદ અજુ અયવાને શાહુ
 ગરાનુમાયહુ ઉતેતાદ બા નીકુમાહુ
 હમી બોરુદ દાનાએ ફમી રસનુ
 હમાનુ મરુદરા નીજુ બા ખીરતનુ
 બેપયમૂદ બાલાય કારે બરથ
 કમ આવરુદ કારુ અજ રસનુ હકૂત રથ
 રસનુ બાજુ બોર્દન નજદીકે શાહુ
 બેગાફૂર આનુ કે બા ઊ બેયામદ બરાહુ
 ચુનીનુ ગોકૂત ફમી કે ગરુ બખે કારુ
 બરુ અજુદમી બરુ સરુ અય શહુરયારુ
 ન દીવારુ માની ન તાકો ન કારુ
 ન મનુ માન્દમી બરુ દરે શહુરયારુ
 બેદાનેત ખુસ્તવ કે ઊ રારત ગોકૂત
 કસી રાસ્તીશ નબાયદ નેહોકૂત

પછી શાહે હોકમ કીધો નેથી તેને ત્રીસ હઝાર દિશમ-આખા કે તે ગમગીન નહીં થાય.

પેલા વાજબી બેલનારો કારીગર ભણી ગયો-કે “સમજી માણસો તેનાં કામમાં ખામી કાઢશે.

એ તે મેહલ બનાવવાનાં કામમાં જતાવળ કરશે-અને અગર તે તુટી પડશે તો પોતાની દાળ રોટલી ખોલી બેસશે.”

એમ વિચારી જ્યારે રાત પડી ત્યારે તે કારીગર ગુમ થઇ ગયો-એવો ગુમ થયો કે ત્યાર પછી કોઇએ તેને જોયાજ નહીં.

જ્યારે ખુસરવે સાંભળ્યું કે ફર્ગાન નાસી ગયો-ત્યારે તે ફર્ગાનના નાસી જવાનો ખુસરો તે પેલા ખબર આપનાર શખ્સ ઉપરજ ખાલી કર્યો.

તે બોલ્યો કે “જ્યારે તેને કામની સમજ નહીં હતી-ત્યારે તે મારી નજદીક શા માટે બાહરે પડ્યો?”

તેણે હોકમ કીધો કે “તેનું કામ તપાસો-અને સંધ્યા ફમીઓને બંદીખાને લઇ જાઓ.”

ફરી બોલ્યો કે “બીજા કારીગરો લાવો-ચૂનો, ઇંઠ અને બારી પાથર પણ લાવો.”

આથી બીજા કારીગરો શોધી કાઢ્યા પણ જેઓએ કે તે દીવાર બેઠી-તેઓ તે પાદશાહનો મુકત છાડી નાસી ગયા.

લાચાર થઇ પાદશાહે તેથી હાથ ઉઠાવ્યો-અને હવે તેણે અહવાજ ૧૮૫ તરફ ધ્યાન લગાડ્યું.

કે કદાચ તે રોહરથી કોઇ કારીગર આવશે-અને આ કામ એમ અધુરું રહી જશે નહીં.

ત્રણ વર્ષ સુધી પેલા ઉસ્તાદને શોધવા લાગ્યો-પણ તે-જેઠી વગરના કારીગરનો કેયે પત્તો લાગ્યો નહીં.

તે કારીગરને ધણેક યાદ કરવા લાગ્યા-તેવામાં એથે વર્ષે તે આવી લાગ્યા.

એક દબદબા ભરેલા હુરયાર મદે-તેની વધાઇ ખુસરોને પહોંચાડી.

તેજ વખત પેલા ફમી કારીગર રોતાબ આવી લાગ્યો-પાદશાહે તેને કહ્યું કે “ઓ ગુનેહગાર શખ્સ!

તું મને કહે કે આ કામમાં શું ખામી હતી-કે દરેક ભલાઇથી અને બેહેસ્તથી પણ દુર થયો?”

ફમીએ કહ્યું કે “અગરને પાદશાહ-કોઈ વિશ્વાસુ માણસને મારી સાથ મોકલે,

તો મારાં કામનો હું દલીલવાર જવાબ આપીશ-અને મારા જવાબ પછી મને કોઇ તકરીરવાર નહીં ફેરવશે.”

પાદશાહે તેનો માણસ મોકલ્યો અને પાદશાહના મેહલમાંથી તે નેકખાહ શખ્સ સાથે પેલા નામીયો કારીગર ગયો.

તે દાના ફમીએ પેલી દોરી લીધી તેમજ પોતાની સાથે પેલા શખ્સને ૧૮૬ પણ લઇ ગયો.

તે ઈમારતની ઊંચાઈ અને પોહોળાઈ માપી-તો તે ઇમારત પેલી દોરી કરતાં સાત વામ એાછી ઉતરી.

તે દોરી પાદશાહની નજદીક પાછી લઈ ગયા અને જે માણસ સાથે ગયો હતો તેણે સંધળી વાત કરી.

ફમી બોલ્યો કે “ઓ પાદશાહ! અગર આ ઇમારતનું કામ-એ હું આગળ વધાર્યો જતે,

તો નહીં આ દીવાર કે નહીં મેહરામ કે નહીં ઈમારત ઉંચાં રહેતે-તેમજ હું પણ પાદશાહી દરવાજા ઉપર જવતો રહી શકતે નહીં.”

ખુસરવે જોયું કે તે વાજબીજ બોલ્યો હતો-સચ્ચાઇ કોઇએ પણ છૂપાવતી નહીં ભેઇએ.

૧૮૩ મરુદ હરુકસ બહાનનુ બુદન
બહાન-દીશ અગર બીગહાન બુદન
મરુદ યકી બહરુ દીનાર દાદ
અનેહાનેયાન ચીચ બેસ્યાર દાદ
બહાન કારુ શુદ રચગારી ફરાચ
અંદાદે આન શાહુરા બુદ નેયાચ
શુ શુદ હરુક સાલ આમદ અયવાન બહાન
પસની દાદે બુદને નીકુ રાય
૧૮૪ મરુદ બસી આબુ દાદે બમીન
દેરમ દારો દીનાર કારુ આકરીન
હમી કારુ હરુ કસ બહાનવાન નેમાહ
બનવરુચ રૂની બહાન ભયગાહ
કરી દર બહાન બમી ચૂનાન નહી
ન અચ નામવરુ કારુ દાનાન શનીદ
યકી હકકહુ બરૂની બહીન રીખતહુ
અહાન અર્થ કારુ અનર આવીખતહુ
ફેર હેસતહુ ચુ સુરખ બહુરે બરુ
બહુર મોહરહી દર નેશાનહુ મોહરુ
શુ રૂની શહનશાહ બરે તખતે આજ
શિયાલીખતહી બે અજરુ તાજ
બનવરુચ ચૂન બરુ નેશાની બતખત
બનચદીકે બે મુએદે નીકુ બખત
ફેર તરુ બે મુએદ મેહાનરા બુદી
બુદોગાનો રૂની દેહાનરા બુદી
બગીરે મેહાન ભાએ બાઝારેયાન
બેયારાતે નેહા હમહુ કારેયાન
ફેર માયહુ તરુ ભાએ દર્વીશ બુદ
કુભ બુદશ અચ ફૂરીશ બીશ બુદ
૧૮૫ ફેર તરુ બુદીહહુ બસી દરતો પાય
બસી ગરતહુ અકુગદહુ બરુ દરુ સરાય
અચ અયવાન અહાન પસ મોહરુ આમદી
કસ આવાચ દેલહા બહુર આમદી
કે અચ ગીરુદરતાને શાહે બેહાન
મખારીહ તીરહુ દેહો બહ મેહાન
હરાન કસ કે બે સુએ બાહા નેમાહુ
કુનદ ગદદ અનદીશાએ બે તબાહુ
બે તખતે કયાન દરુ તરુ બેગરીહ
હરાન કસ કે કેહુતરુ બુવદ બેરમરીહ
વજાન પસ ચુનહુગારુ ગરુ બી ચુનાહુ
નમનદી કસી નીચ દરુ બને શાહુ
અનેહાનેયાન ભમહુ દાદી બનીચ
સરાપાયો દીનારે હરુચૂનહુ ચીચ
હરાન કસ કે દર્વીશ બુદી બશહુરુ
કે બીરા નબુદી બનવરુચ બહુરુ
બદરુગાહે અયવાનશ બેનાનદી
દેરમહાએ ગનુ બરુ અકુશાની
પુરુ અચ બીમ બુદી ચુનહુગારુ અચ
શુદી મરુદે મોહરુક બીદરુ અચ
૧૮૬ મનાદીગરી દીગરુ અનરુ સરાય
બેરુતી ગહે બાચ ગરતન બહાન

હવે બે કોઇ નિદેષ કે દોષિત બંદીખાનામાં હતા તેઓને છાડી મૂક્યા.

પેલા કારીગરને એક થેલી દીનારની આપી-અને તે કચલીઓને પણ પુષ્કળ ચીઝો આપી.

તે મેહલ બાંધવાનાં કામ ઉપર લાગ્યો વખત નીકળી ગયા-તે કામ પુરું કરવાની પાદશાહને ધણી અગત્ય હતી.

જ્યારે સાત વર્ષ થયાં ત્યારે તે મેહલ તૈયાર થયા-અને નેક વિચારના બુસરને તે પસંદ પડયા.

પેલા કારીગરને ધણીક આબરુ ઈજરત અને ભગીર બહેશ આપી-તેમજ દિરમ અને દીનાર આપ્યા અને તેની ધણીક વખાણ ગાઇ.

દરેક જણ તે મેહલ ઉપરજ નજર કરતું હતું-પાદશાહ નવરોઝના દંગામ ઉપર તેજ જગ્યાએ જતો હતો.

કોઇએ કુન્યામાં એવું બાંધકામ જોયું હતું નહીં-તેમજ નાખીયા અનુભવીઓથી સાંભળ્યું પણ નહીં હતું.

તે ઈમારતની મેહરાબમાં એક સોનેરી કડું લટકાવ્યું હતું.

તે કડામાં રાતા રંગની સોનેરી ચંછર લટકાવેલી હતી-બે ચંછરના દરેક સાંધામાં મોદરો જડ્યાં હતાં.

જ્યારે શેહનશાહ હાથીદાંતાનાં તખત ઉપર બેસતા-ત્યારે પેલી સાંકળમાં તાજ લટકાવવામાં આવતું હતું.

નવરોઝને દિવસે જ્યારે તે તખત ઉપર બેસતા-ત્યારે તેની નજીક તેના નેકબખત વગીરની બેઠક હતી

વગીરથી ઉતરતા સરદારો, બુઝોગો અને અમલદારો બેસતા હતા.

સરદારોની હેઠળ વેપારીઓ અને તેઓ કરતાં નીચે કારીગરો માટે બેઠકો તૈયાર કરી હતી.

તેઓથી નીચે ગરીબો તેમજ જેઓ રળીકમાઈ ખાતા હતા તેઓ માટે બેઠકો હતી.

એક નીચે હાથ પગ વગરનાઓને બેસાડવામાં આવતા હતા-મેહલના દરવાજા ઉપર એવા ધણીકો પડેલા હતા.

સધળા બેઠકો પછી તે દરબારમાં મનાદી પીટાલી-બે સાંભળવાથી સધળાનાં દિલ બેશમાં આવતાં હતાં,

કે "ઓ દેશના પાદશાહની રેવતના લોકો!-તમે સીઆહ દિલના અને પૂરા વિચારના ના બનતા.

બે કોઈ કે પોતાના કરતાં બેશ દરજ્જા તરફ જવાનો વિચાર-કરશે તેના તે વિચાર ગરર ગમીદોસ્ત થશે.

જેઓ કે નાની પદવીના હોય તેઓ યાદ રાખજો-અને પાદશાહોનાં તખતથી પોતાની નજર વધારે દૂર રાખજો!"

ત્યાર પછી શું ચુનેહગાર કે શું બેચુનાહ-કોઇની કચલીખાનામાં લાગ્યો વખત સમડતું હતું નહીં.

કચલીઓને પણ પોસાક-સરપાવ, દીનાર અને દરેક ચીઝો આપવામાં આવતી હતી.

શેહરમાં બે કોઈ કે ગરીબ લોકો વસતા હતા-કે જેઓ નવરોઝની બુરાહાલીમાં ભાગ નહીં લઇ શકતા હતા,

તેઓને તે મેહલની દરબારમાં બેસાડતો-અને તેઓને પોતાના ખઝાનામાંના દિરમો આપતો હતો

તેનાથી ચુનેહગારો ધારતી ભરેલા રહેતા-અને ગાફેલ શખ્સો તેનાથી ભજત બનતા હતા.

એક બીજે દાંડી પીટનારો સધળાઓના પાછા ફરવાની વખતે તે મકાનમાં ફરતો જઇ પોકારતો,

કે અથ નામવર પુર ગોઠર સરકાશન
એ બીરી એ બુદ્ધિ અન્દી નશાન
અકાર અન્દર અન્દીસણ આયદુ ગુખોરત
બદાન તા સચીદ ઈમનો તનુદુરોરત
સોમાલીદ હર કારો જાન પસ કનીદ
દેલે મરુદુરે કમ સખુન મરકનીદ
મેયન્દાખત આયદ પસ આનખડુ પુરીદ
સુખુનહાએ દાનન્દહ આયદ શનીદ
બેબીનીદ તા અચ શુમા ગીર કીરત
કે બર જાને બદ બખત આયદ ગેરીરત
હરાન કસ કે ઊ રાહ દારદ નેગાહ
બેખોરપદ બદે ગાહુ ઈમન એ રાહુ
દેગર હર કે ચાહદ બચીએ કસાન
પુષદ બેરમે મા સુએ આન કસ રસાન

કે “ઓ નામવર ખાનદાની સરદારી!-મોટાઇને માટે એટલી બધી અભિલાષા ના કરો.

એક કામ કરવા આગમચ પહેલાં તેનો વિચાર કરવો જોઇએ-કે જેથી તમે નચિન્ત અને સુખી થઇ શકો.

પહેલાં દરેક કામનો વિચાર કરને અને પછી તે કામ કરને-ચોડું બોલાનારા શખસનું દિલ દુઃખવતા ના.

પહેલાં વાવળી કરને અને ત્યાર પછીજ કાપણી કરને-અક્ષમ'દોની વાતો ધ્યાનથી સાંભળને.

તમે ધ્યાન પુગાડને કે તમારીથી ઉતરતો શખસ કોણ છે?-કારણકે તે બદબખતનાં બન ઉપર અકસોસ કરવો જોઇએ.

જે કોઈ કે પોતાની રાહ રમને સંભાળી શખરો-તે પાદશાહથી નચિન્તે સુઈ શકો.

જે કોઈ કે પારકાની ચીજ ઉપર હાથ લગાવશે-તે શખસ તરફ અમારો ગુસ્સો પહોંચી શકશે.”

ગોસ્તાર દર શાનો બુઝોર્ગીએ પુસન્ન પર્વિઝ.

પુસન્ન પર્વિઝના દબદબા અને મોટાઇની બાબતમાં.

કુનૂન અચ બુઝોર્ગીએ ખુશવ સોખન
બેગૂચમ કુનમ તાજહુ ફોરે કોહન
બદાનસાન બુઝોર્ગી કસ અન્દર જેહાન
નદારદ બયાદ અચ કેહાનો મેહાન
હરાન કસ કે ઊ દફતરે રાહુ ખાન્દ
એ ગીતીશ દામન બેબાયદ ફેશાન્દ
સજહ ગરુ બેગૂચમ ચકી દારેતાન
કે બારાહ બેરદમન્દ હમદારેતાન
મખાદા કે ગુસ્તાખ બારી બદલુર
કે અચ પાયજહુરશ ફેઝુનરત જહુર
મખાદ ઈચ બા આઝો બા કીનહુ દરત
બમન્જેલ મકુન જયગાહે નેશરત
સરાએ સેપન્જરત બરુ રાહુરવ
તો ગર્દી કોહન દીગર આયન્દ નવ
ચકી અન્દર આયદ દેગર પુગજરદ
જમાની બમન્જેલ ચમદ હા ચરદ
ચુ બરખીજહ આવાએ તખે રહીલ
અખાકુ અન્દર આયદ સરે શીરો પીલ
એ પર્વિઝ ચૂન દારેતાને શેગેકૂત
એ મન બેરનથી ચાદ બાયદ ગેરેકૂત
કે અન્દાન સરકાઝીએ દરેતગાહુ
બુઝોર્ગીએ અવરન્દો ફરો કોહાહુ
કમાન બીશતરુ નરનવી દરુ જહાન
અમરુ અન્દ પુર્સી એ કારઆગહાન
એ તુરાનો અચ હેન્દો અચ ચીનો રમ
એ હર કેરવરી કાન પુદ આબાદ બૂમ
હમી બાહુ બોર્દન્દ નચદીકે રાહુ
બરખશન્દહુ ફોરે શખાને સેયાહુ

હવે હું પુસન્ન મોટાઈ માટેની વાત-લખું છું અને આગળા વખતેના પાછા તાજો કરું છું.

તેના જેવી મોટાઈની ચાહ જહાનમાં શું નાના કે મોટા કોઈ ધરાવતું નથી.

જે કોઈએ કે પાદશાહી તવારીખા વાંચી હોય-તેણે હુન્ગાથી હાથ ૧૬૦ ઉઠાવવો જોઈએ.

હું એક દારેતાન કહું છું કે જે અક્ષમ'દો એ બાબત ઉપર એકમત થશે તો તે વાજખીજ કહેવાશે.

એવું કદી ના બનવું કે તું આ હુન્ગા ઉપર મગર અને-કારણકે તેનાં એહરના ઉતાર કરતાં તો એહર વધારેજ હોય છે.

માટે તું લોભ અને કીના તરફ ખિન્દુલ હાથ ના લગાવ-આ થોડોક વખત આસાયેશ લેવાની જગ્યા ઉપર તારું હમિસનું રહેઠાણ ના બનાવ.

આ હુન્ગા ગોચા મુસાફરોને માટે ત્રણપાંચ દિવસ ઉતરવાની જગ્યા છે-તું જોના થશે કે તારી જગ્યાએ બીજો નવો આવશે.

એક તેમાં દાખેલ થાય છે અને બીજો ચાલી બચ છે-થોડોક વખત આ ઉતારાની જગ્યામાં ફરીફરી લે છે.

જ્યારે કુચ કરવાનાં નજારોનો આવાજ નીકળે છે-ત્યારે સિંહ અને હાથીનાં સર પણ ખાકમાંજ પડે છે.

જ્યારે તું મારેથી પુસન્ન પર્વિઝની આ અભચબ હકીકતો સાંભળે ત્યારે તો ચાદ શખજો.

કે જેની આટલી બધી મોટાઈ, કૌવત-બુઝોર્ગી, તખ્તો તાજ અને દબદબા,

કે જહાનમાં જેનાથી હેયાદા હોવા માટે જે તું અનુભવી શખસોને ગમે એટલું પછરો, તો પણ તું કાંઈ સાંભળશે નહીં.

તરાન, હિંદુસ્તાન, ચીન અને રૂમના યુલકમાંથી-તેમજ બીજા દરેક ૧૬૧ આબાદ થયલા યુલકોમાંથી,

શું શેશન રોઝને વખતે કે શું સીઆહ શતને વખતે-પાદશાહ પુસન્ન નહીંક મેહસુલ લઈ જવામાં આવતી હતી.

ઘાઘામો પશ્ચેતનહુ અચ હરુ દરી
 એ દુરુશ એ યાદુતો હરુ મઉહરી
 એ દીનારો ગન્ગશ કરાનહુ નબુહ
 ચુનુ ખુશવ અન્દરુ જમાનહુ નબુહ
 એ શાહીનો અચ ખાઝો પદ્માન ઓઠાખ
 એ શીરો પક્ષનો નહગુ અન્દરુ આખ
 હમહુ બરુ શુઝીદન પથમાને ઊય
 ચુ ખુરશીદ રઉશન શુદી જાને ઊય
 નુખોસ્તીન કે બેહાદ ગન્ગે અરુસ
 એ ચીનો એ ખુલધારો અચ રૂમો રુસ
 દેગરુ ગન્ગ પુરુ દુરુદે ખૂશાખ બુહ
 કે ખાલાશ. યકુ તીર પર્તાખ બુહ
 કે ખચરા નેહાદન નામશ રહાન
 હમાન તાઝેયાન નામવરુ બેઝદાન
 દેગરુ ગન્ગ કરા ખારુ ખૂદીશ નામ
 શુનાન કરા નદીદસ્ત અચ ખાસો આમ
 ૧૬૨ દેગરુ આન કે ખુદ શાદવરુદે છુઝેરુગ
 કે બુખાદ શમેશગરાને સુતેરુગ
 દેગરુ ગન્ગે બાદ આવરશ ખાન્દન
 શુમારશ ગેરેકુતરો દરુ માન્દન
 દેગરુ આન કે નામશ હમી બેશનવી
 કે ખાની વશ દીબએ ખુશવી
 દેગરુ નામવરુ ગન્ગે અકાસેયાખ
 કે કરારા નબુહ આન બખુશીએ આખ
 દેગરુ ગન્ગ કરા ખાન્દી સૂખતહુ
 કરાન ગન્ગ છુદ કેરવરુ અંખતહુ
 એ શમેશગરાન સરુગરો ખારુબહ
 કે હરુગેઝ નગરતીશ ખાઝારુ બહ
 બમશુરુએ ગરુરીન દહો દો હઝારુ
 કરાનહુ બકે હારે ખુરુશ બહારુ
 દેગરુ પીહો જન્ગી હઝારો દોપીસ્ત
 કે ગોફતી અઝાન દરુ જમીન બય નીસ્ત
 દેગરુ અરુપે જન્ગી ચેલો શશ હઝારુ
 કે બુદનહુ બરુ આખુરે શહુરુયારુ
 દેગરુ દહુ હઝારુ ઉશતુરે સુરુખ મૂય
 કે કરારા નબુહ આન જમાન યકુ ચુનુય
 ૧૬૩ દહો દો હઝારુ ઉશતુરે ખારુકશ
 અમારી કરો ગામજન શસ્તો શશ
 કે હરુગેઝ કરા અન્દરુ જહાન આન નદીહ
 ન અચ પીરુસરુ કારદાના શીદીહ
 સવારાને જન્ગી હઝારાન હઝારુ
 એ તુકીનો રૂમીએ ચીની સવારુ
 દેગરુ અરુપે શખદીઝ કરા તાખતાન
 નમાન્દી બહગામે કીન આખતાન
 ચુ શીરીન છુદ અન્દરુ શમેસ્તાને ઊય
 કે રઉશન શુદી ચુ ચુલેસ્તાને ઊય
 ચુનુઈ બદસ્તે ચકી પીરકારુ
 તખુદ છુદ તો તીમારે બીશી મદારુ
 તો બી રન્ગ અચ કારુહા બરુ શુઝીન
 ચુ ખાહી કે ચાખી બદાહ આફરીન

દરેક ભવના ઘાઘામો અને નોકશી-તેમજ મોતી, શાકત અને ભવ-
 ભવનાં મોહરો લઇ જતા હતા.

તેના દીનારો અને ખજાનાનો ઉઠોજ નહીં હતો-આવો પાદશાહ
 તે અમાનામાં બીજો કોઇજ નહીં હતો.

શકરા, ખાઝ અને વડનારાં ઓઠાખ પક્ષીઓ-સિંહ, ચિત્તા અને
 પાણીમાં રહેનારાં મગરમચ્છમાંનાં,
 સધળાંઓ તેનો કુકમ બળ લાવતાં હતાં-જેથી તેનો જીવ ખુરશીદની
 માફક શેરાન થતો હતો.

પહેલો ખજાનો જે તેણે ચીન, બગદાદ, રૂમ અને રસના મુલકથી
 મેળવ્યો હતો, તેનું નામ “ગન્ગે અરુસ” રાખ્યું.

બીજો ખજાનો કીમતી મોતીઓના હતો-કે જેની લગભગ એક તીરના
 ટપ્પા જેટલી હતી.

સરદારો તેમજ નામવર અકલમદ અરુઓએ તેનું નામ “ખચરા”
 રાખ્યું હતું.

બીજો એક ખજાનો હતો કે જેનું નામ “ખાર” હતું-તેના જેવો
 ખજાનો કોઈ નાના કે મોટાએ જોયો હતો નહીં.

બીજો ખજાનો જેને મોટા ગવૈયાઓ “શાદવદે છુઝેરુગ” કહેતા હતા
 તે હતો.

બીજો ખજાનો જેને “ગન્ગે બાદ આવર” કહેતા હતા તે હતો-એ
 ખજાનાની ગણતરી કરવા માંડી પણ તેઓ કરી શક્યા નહીં.

બીજો ખજાનો કે જેનું નામ “દીબએ ખુશવી” હતું તે હતો.

બીજો નામીયો ખજાનો “ગન્ગે અકાસિયાખ” હતો-કે જેના જેવો
 અમીન ઉપર કે પાણીમાં કોઈ પાસે નહીં હતો.

બીજો ખજાનો જેને “સૂખતહુ” કહેતા હતા-કે જે ખજાનાથી તેનો
 મુલક આબાદ રહેતો હતો.

ગવૈયાઓમાંથી સર્ગશ અને બારખુદ જેવાઓ હતા-કે જેઓથી તેની
 ખુશહાલીનું ખાઝાર કરીથી ખરાબ થતું હતું નહીં.

તેના અનાનખાનામાં ખુરાનુમા બહારની મોસમ જેવી બાર હઝાર
 બાંકીઓ હતી

વળી બારસો લઘાયક હાથીઓ હતા-તું કહે ગોચા તેઓથી અમીન
 ઉપર જગ્યા બાકીજ નહીં રહી હતી.

વળી છતાળીસ હઝાર લઘાઇને લાયકના ઘોડાઓ-પાદશાહના તખી-
 લામાં રહેતા હતા.

બીજાં દસ હઝાર રાતા બાલવાળાં જિંટો હતાં-કે જેના જેવું એક
 પણ જિંટ તે વખતે કોઈ પાસે હતું નહીં.

બીજાં બાર હઝાર બારબરદારી જિંટો હતાં-તેમજ અમારી ખેંચ-
 નારા અને કારોદ લઈ જનારાં છારોટ જિંટ હતાં.

આવું કરીબી કોઇએ દુન્યામાં જોયું નહીં હતું-તેમજ કોઈ બુદ્ધા
 અનુભવીઓથી સાંભળ્યું પણ નહીં હતું.

ઘુર્કા, રૂમી અને ચીની સવારોમાંના હઝારો હઝાર સવારો હતા.

વળી તેનો “શખદીઝ” નામનો ઘોડો હતો જે લઘાઈ વખતે કરીબી
 ચાકતો નહીં હતો.

વળી શીરીન જેવી તેના અનાનખાનામાં જી હતી-કે જેણીથી તેનો
 ખાજ શેરાન રહેતો હતો.

આવો બહોજલાલી બર્ષો પાદશાહ પણ રોનટ એક પોતાના બિહ-
 મતગારને હાથ-માર્ષો ગયા માટે તું મોટાઇ મેળવવાના ફાંદાં ના માર.

જે તું વાજબી રીતની નામના મેળવવા મામતો હોય-તો એ સધળી
 ખટપટથી નચિનતાઈ અંખતયાર કર.

કે નીકો બહુ અન્દર જહાન ખુલ્લરહ
અમાનહુ દમે મા હમી બેશમરહ
અમર તખ્ત ચાલી અગર તાલે ગન્જ
બગર અન્દ પૂચન્દહુ બારી બરન્જ
સરન્જમ જાએ તો ખાકરતો ખેસ
જેઝ અઝ તોખે નીકી નખાયહત કેસ
એ પર્વીઝત અન્દાહહુ બાયહુ ગેઝેકુત
થુ દફતર બેખાની બેમાની રોઝેકુત

કારણકે આ દુન્યામાં તો સારું અને માહું સમજી પસાર થઇ બધ
છે-અને ઝમાનો આપણી પળેપળની ગલ્તી કરે છે.

અગર તું તખ્ત મેળવે કે અગર તાજ અને ખજાનો મેળવે-અથવા

તો તું ગમે એટલીબી મેહનત કરનારો બને,

તો પણ રોવટે તો ખાક અને ઇંજ તારી જગ્યા થવાની-માટે નેકી
સિવાય બીજી કંઇ પણ વાવડું નહીં નેહયે.

તારે પર્વીઝની હાલત કપરથીજ અંદાઝો પકડવો નેહયે-તું તવા. ૧૬૪

રીખતું દફતર વાંચરો ત્યારે અજબ થરો.

બરગશતને ખુસવ્ અઝ દાદ્ વ
બરગશતને સરાન્ અઝ્ વ ખાન્દને
ગોરાઝ્ કયસરે રમૂરા.

ખુસરતું ઇન્સાફી પાછું ફરતું અને સરદારોતું
તેનાથી ફરી બેસતું અને ગોરાઝે કયસરે
રમને બોલાવી મંગાવવો.

ખદાન્ નામવર તખ્તો જાએ મેહી
ખુઝોર્ગીઓ દીહીમો શાહનરોહી
જહાનદાર હમદારતાની નકરુહ
એ ઇરાનો તુરાન્ બર આવરુહ ગરુહ
સુનાન્ દાદગર શાહુ બીદાહ બશત
એ બીદાહીએ કેહુતરાન્ શાહ બશત
એ હર કરા હમી ખાસ્તહુ બેસ્તદી
હમી ઇન્ બરાન્ આન્ બરીન્ બરુ જદી
બનકીન્ શુદ્ આન્ આફરીન્હાએ પીશ
કે ચૂન્ ગોર્ગે બીદાહગર ગશત મીશ
બેયારાસ્ત બર ખીશતન્ રન્જે નવ
નકરુહ આરુઝ્ જેઝ હમહુ ગન્જે નવ
થુ બી નાનો બી આમો બી તન્ શુદન્દ
અઝ ઇરાન્ સૂએ શહુરે દુરમન્ શુદન્દ
હરાન્ કસ કઝીન્ અબતરી યાકુત બહુરુ
હમી રકુત નાકામ બીઝન્ એ શહુરુ
યકી બી હોનર બૂહ નામશ ગોરાઝ
કઝ યાકુતી શાહુ આરામો નાઝ
કે બૂદી હમીશહુ નેગહુબાને રમ
થુ દીવસરુ બૂરો બીદાહો શરમ
થુ શુદ શાહે બા દાહ બીદાહગરુ
અઝ ઇરાન્ તુખેસ્ત ઊ બેપીચીહ સરુ
કેગરુ જાહફરોખ કે નામો બૂદી
બનકીકે ખુસવ્ ગેરામી બૂદી
નેયારસ્ત રકુતન્ કરી નઝરે શાહુ
મગરુ જાહફરોખ બૂદી બાર ખાહુ
શહનશાહુરા ચૂન્ બરુ આમહ કઠીઝ
દેહો જાહફરોખ તખ્તહુ ગશત નીઝ
બેયામહ ફરોખજાહ આઝરુ મકાન્
દેઝમ રૂય બા ઝીરુદસ્તાન્ જકાન્
યકી બશત બા સાહ પુર્દહુ ગોરાઝ
એ કેરબરુ બકેરબરુ બેપયવસ્તે રાઝ

આવાં નામાકિત તખ્ત, મોટાઇવાળી જગ્યા, ખુઝોર્ગી અને રોહનશાહી
તાજ કપર,

તે પાદશાહ રાઝી નહીં થયો-અને તેણે ઇરાન અને તુરાનની ધૂળ
ધાંણી કરી નાખી.

આવો એક ઇન્સાફી પાદશાહ ખુદમગાર બન્યો-અને રૂયત કપર
ખુદમ ગુઝારવાળી તે ખુશી થવા લાગ્યો.

તે રૂયતનો માલ લૂટવા લાગ્યો-તેને એની સાથે અને એને તેની સાથે
અથડાવા લાગ્યો.

તેની સપળી આગળી વખાણો લઅનતમાં ફેરવાઇ ગઈ-કબજુકે એક
ગરીબ મેહુ ખુદમગાર વર માફકતું બની ગયું.

તેણે પોતાને માથે નવી નવી રંજ કઢાવી-અને સપળો નવો ખજાનો
બરવા સિવાય બીજી કરી ખાહેરા પ્રીધી નહીં.

ન્યારે લોકો અનપાણી વગરનાં તેમજ દૂબળાં બની ગયાં-ત્યારે તેઓ
ઇરાનમાંથી દુરમનના શેહર તરફ જવા લાગ્યાં.

જેઓ કપર કે આવી ખાનાખરાબી પડતી હતી-તેઓ પોતાની મરજી
વિરૂધ્ધ શેહર છોડી જતા હતા.

એક નાલાકા “ગોરાઝ” નામનો રાખસ હતો-જેનાથી પાદશાહ
ખુશહાલ રહેતો હતો.

કે જે હમેરો રમની સરહદનો નેગહુબાન હતો-જે એક ખૂરી ખસ્લ ૧૬૫
તનો, ખુદમગાર અને નેહેસ્ત હતો.

ન્યારે તે ઇન્સાફી પાદશાહ ખુદમગાર બન્યો-ત્યારે ઇરાનમાંથી પહેલું
સર તેણે ફેરવ્યું.

બાબે ફરોખજાહ કે જે નામદાર હતો-અને જે ખુસરનો ધણો
વહાલો હતો.

ફરોખજાહના દાખેલ કયાં સિવાય-કોઈ પાદશાહની નજદીક જઇ
શકતું હતું નહીં.

રોહનશાહનો ન્યારે વખત સારાઈ ગયો-ત્યારે ફરોખજાહનું દિલ પણ
ખરાબ બન્યું.

ફરોખજાહ આઝર મકાનમાં આવ્યો-પોતાના હાથ હેઠળનાઓ આગળ
બડબડવા લાગ્યો.

તે ખુદા ગોરાઝ સાથ મળી ગયો-અને દેરોદેશ પોતાનાં કાવતરાંની
વાતો છૂપી રીતે ફેલાવા લાગ્યો.

ગોરાએ સેપહીયુદ્ધ યદી નામહુ કરૂદ
અકયસરૂ વરા નીચ બહકામહુ કરૂદ
બહુ ગોહૂત અરૂખીએ ઈરાન અગીરૂ
નુખોસ્તીન મન આયમ તોરા દસ્તગીરૂ
સુ આન નામહુ અરૂ ખાન્દ કયસરૂ સેપાહુ
કરાચ આવરીહ અચ પધે રચમખાહુ
૧૬૬ બેહુદ ફેસે રૂધનો રૂઝી બેદાહ
બેશુદ તા સરે મહી ઈરાન સુ બાહ

સરદાર ગોરાએ એક નામ કયસર ૭૫૨ લખ્યું અને તેને પછી બદ
વિચારોના બનાવ્યો.

તેની ૭૫૨ લખ્યું કે “તું” ૭૪ અને ઇરાન હાથ કર-હું તને પહેલો
મદદ કરીશ.”

જ્યારે કયસરે તે નામ વાંચ્યું ત્યારે તેણે લડાઇને માટે લશ્કર
બેઠું ધીરું.

પિત્તલનું નગારું ઠોક્યું અને લશ્કરને પગાર આપ્યા-તે પવનની ઝડપે
ઈરાનની સરહદ સુધી આવી પહોંચ્યો.

ખાઝુ ગજતને કયસર અચારહુ
ગરીએ ખુસરૂ વ રહા કર્દને સરાન
શીરૂયરૂરા અઝ બન્દ.

ખુસરૂની તાલમલથી કયસરનું પાંચું ફરતું
અને સરદારોએ શીરૂયને બંદમાંથી
છૂટા કરવો.

સુ આગાહુ શુદ જાન સખુન શહરૂયાર
હમી દાશત આન કારે દુશવારૂ ખારૂ
બેદાનેસ્ત કાન હસ્ત કારે ગોરાચ
કે ગોહૂતહસ્ત બા કયસરે રચમ સાચ
હમી ખાન્દશ શાહો ઊ ચારહુ જુસ્ત
હમી દાશત આન નામએ શાહુ સુસ્ત
એ પર્વીચ તસાનુ યુદ્ધ આન બહનશાન
એ દરૂગહે ઊ હમ એ ગર્દનકશાન
શહનશાહુ બેનશસ્ત બા મેહુતરાન
શહન કરૂ કે બુદહ અચ ઈરાન સરાન
બઅન્દીશએ પાકુ દેલશ બેશોસ્ત
ફેરાવાનુ એ હરૂ જૂનએ ચારહુ બેસ્ત
સુ અન્દીશએ રઉશન આમહ ફેરાચ
યદી નામહુ બેવેસ્ત સુએ ગરાચ
કે અચ તૂ પસન્દીદમ ઈન કારૂ કરૂદ
સેતૂદમ તોરા પંચો મદાને મરૂદ
એ કેદારૂહા અરૂ ફેઝ્દી ફેરીબુ
સરે કયસરૂ આવર્દી અન્દરૂ નેશીબુ
૧૬૭ સુ ઈન નામહુ આરન્દ નઝદીકે તૂ
પુરૂ અન્દીશાહુ કુન રાય ખારીકે તૂ
બદાન ફેરા તા કયસરે નામહારૂ
કુનહ અરૂ સુએ મજે ઈરાન શુઝારૂ
હમી બાશા તા મન બેજુનબમ એ બાય
તો બા લશ્કરે ખીશ યુઝારૂ પાય
સુ ઝીન રૂયો જાન રૂય બાશા સેપાહુ
શવહ દરૂ મેયાન રાય કયસરૂ તખાહુ
બઈરાન વરા દસ્તગીરૂ આવરીમ
હમહુ રૂમેયાનરા અસીરૂ આવરીમ
એ દરગાહુ ચકુ ચારહુગરૂ અરૂ ગઝીહ
સખુનરૂયો દાના ચુતાન ચૂન સર્ઝીહ
બહુ ગોહૂત કીન નામહુ અન્દરૂ નેહાન
હમી અરૂ બકેદારે કારૂઝીગેહાન

જ્યારે આ વાતથી પાદશાહ વાકેફ થયો-ત્યારે તે આવાં મુશ્કેલ કામને
તુરૂજ સમજવા લાગ્યો.

તે સમજી ગયો કે એ કામ ગોરાજનું છે-કે જેણે લડાયક કયસરને
ફરકોળે છે.

પાદશાહે ગોરાજને તેડાવ્યો પણ તેણે બહાનું શોખવા માડ્યું-પાદ-
શાહનાં તે નામાની કરી પસ્તા કીધી નહીં.

તે બહુ જુન્યાદ શમ્સ પર્વીઝથી, તેની દરગાહથી તેમજ તેના પેદલ-
વાનોથી યીતો હતો.

શેહનશાહ ખુસરૂ ઈરાનના ખુઝેગો અને સરદારો સાથ મસ્લહત
કરવા બેઠો.

તેણે બહા વિચારોથી દિલને ઘેહા કાઢ્યું-અને દરેક રીતના પુષ્કળ
કાપાદાવા શોખવા લાગ્યો.

જ્યારે તેને એક સરસ વિચાર જણ્યા-ત્યારે તેણે ગોરાજ. ૭૫૨ એક
નામ લખ્યું,

કે “તારું” આ કામ મને પસંદ પડ્યું છે અને મદાને મદો આગળ
તારી વખાણુ કીધી છે.

તારાં કામોમાં તે મક્ક ફરેબ વધારીને-કયસરની ઝિંદગીને જોખમમાં
નાખી છે.

જ્યારે આ નામ તારી નઝીક લાવે-ત્યારે તારી સારી સમજને
વિચારવંત બનાવજે.

તું એવીજ કોશિશ કરતો રહેજે કે તેથી નામદાર કયસર-ઈરાનના
મુત્તક તરફ પસાર થાય.

હું આની પુઠું લઈ સૂધી તું ખેડી રહેજે-અને ત્યાર બાદ તું પોતાનાં
લશ્કર સાથ આગળ વધજે.

જ્યારે આ તરફથી તેમજ પેલી તરફથી લશ્કર તૈયાર થશે-ત્યારેજ
તે લશ્કરોની વચ્ચે કયસરનું ગમે એવું ડહાપણ નાશ પામશે.

આપણે તેના હાથ બાંધીને ઇરાનમાં લઈ આવીશું તેમજ તમામ
રૂમીઓને પણ કબદ કરીશું.”

પછી તેણે પોતાની દરગાહમાંથી જેવો બેઘયે તેવો એક સુબાષિત
બોલનારો, ડહાપણવાળો અને યુક્તિબાજ શમ્સ શોધી કાઢ્યો.

તેને કહ્યું કે “તું” આ નામ નસ્રુસોની માફક દ્રષ્ટી રીતે લઈ બ.

શુનાનું કુળ કે બીનહત્ત રૂપી કસી
 બરહુ બર સખુન પુરુષ અજ તૂ બસી
 બગીરહ તોરા નજદે કયસર બરહ
 બરત નજરે કાહારે ભરકર બરહ
 બપુરહ તોરા કય કુભઈ બેગુય
 બેગુયથ કે મન કેહતરે આરહ બુય
 બેપયબૂદમ ધન રન્ને રાહે દરાય
 યકી નામહુ દારમ બસુએ ગરાય
 તો ધન નામહુ બર બન્દ બર દરતે રારેત
 ગર અયદન કે બેરેતાનહ અજ તૂ રવારેત
 બરન આમહ અજ પીરે ખુસવ નવન્દ
 બખાજ મરાન નામહુરા કર્દ બન્દ
 બેયામહ શુ નજદીકે કયસર રસીહ
 યકી કારબુયથ બરહુ બર બેદીહ
 સુએ કયસરથ ભોરહ સર પુર એ મરહ
 રો રોખ બેદી લખાહા શુદહ લાજવરહ
 બહુ ગોફત કયસર કે ખુસવ કુભરેત
 બેયાયદત ગોફતન બમન રાહુ રારેત
 અજ ખીરહુ શુદ કેહતરે આરહ બુય
 એ બીમથ બપાસોખ દેહમ કર્દ રૂય
 બેનઈહ ગોફત ધન બલાબુયથ
 બહુ અન્દીશો બહુ કામે બહુ રૂયર
 બેભુરતરો આન નામહુ અજ દરતે બીય
 કુશાહ આન કે દાના છુદો રાહુ બુય
 અઝાન મરૂ દાના સરીરા બેભેરેત
 કે બે પહુલવાની બેખાનહ દુરેરેત
 શુ આન નામહુ બર બાહ મર્દે બપીર
 રોખે નામવર શુદ અકેદરે કીર
 શુનીન ગોફત બા ભરકરે ખુદ બરાય
 કે મારા તબહુ ખારેત કર્દન ગરાય
 શહનશાહ બા મર્દ સીસહ હઝાર
 કસ અજ પીલો ગન્જથ નદાનહ શુમાર
 મરા ખારેત અકૂગન્દ દર દામે બીય
 કે તારીફ ખાદા દેલો કામે બીય
 વઝાન બયગહુ ભરકર અન્દર કરીહ
 શુદ આન આરજ બર દેલથ નાપદીહ
 શુ આગાહી આમહ બસુએ ગોરાય
 કે આન નામવર શુદ સુએ કમ બાય
 દેલથ ગરત પુર દર્દો રોખસારહુ બરહ
 સવારી ગુઝીહ અજ દેલીરાને મરહ
 યકી નામહુ બેનરેત બા બાદો દમ
 કે બર મન ચેરા કર્દ કયસર સેતમ
 અજ ધરાન ચેરા બાય ગરતી બેગુય
 મરા કર્દી અન્દર જહાન ચારહુબુય
 શહનશાહ દાન કે મન કર્દમ ધન
 દેલથ મર્દ અજ મન પુર અજ દર્દો કીન
 શુ કયસર નેગહુ કર્દો આન નામહુ દીહ
 એ ભરકર ગેરાનમાયહ બરગુઝીહ
 ફેરેરેતહ તાહાન બનરે ગોરાય
 કઝાન કર્દહુ શુદ ધજદત બી નેયાય

તું એ પ્રમાણે કરને કે રરતામાં કોઈ એક રૂપી તને ભેઠ લીધે અને તારીથી ધણીક ભતની પૂછપરછ કરે.

અને ત્યાર બાદ તને પકડીને કયસરની નજદીકે લઈ ભય-અથવા તો તેનાં ભરકરના સરદારની નજદીકે તને લઈ ભય.

પછી તે તને પૂછે કે 'તું ક્યાંથી આવ્યો તે બોલ'—તો તેને કહેવું કે 'હું' એક યુક્તિબાજ નોકર છું.

આ લાગળી રાહની રજ બેચીને ગોરાય માટે એક નામુ લાવ્યો છું.' ૧૯૮

તું આ નામુ તારા જમણા હાથ ઉપર બાંધે-અગર જો તેઓ તારી પાસેથી તે જીનવી લેશે તો ઠીકજ થશે "

યેલાં નામને પોતાની બાજુ ઉપર બાંધીને—તે કાસેદ ખુસર આગળથી બાહરે પડ્યો.

જ્યારે તે કયસરની નજદીકે આવ્યો લાવ્યો-ત્યારે રરતામાં એક તેના બસસે તેને ભેળો.

તેને ધૂળથી ભરેલાં માથાંએ, ફિક્કા પડેલા ગાલોએ અને લાજવર્દી બનેલા હોઠાંએ કયસરની પાસે લઇ ગયા.

કયસરે તેને પૂછ્યું કે "ખુસર ક્યાં છે ?—તે મારી આગળ સાચે સાચું બોલી દેને "

તે યુક્તિબાજ નોકર-તેનાથી ગમરાટમાં પડ્યો—અને તેની ધારતીથી જવાબ દેવા માટે આનાકાની કીધી.

કયસરે હેઠમ કીધો કે "આ આફત શોધનારા, ખૂરા વિચારના અને ખૂરી શિક્ષના રાખસની જપતી લેઓ."

તેઓએ તેના ગાડા લીધા અને તેની બાજુ ઉપર બાંધેલું 'પેહુ' નામુ—તેઓમાં એક ભણુકાર અને બેભિયા જેવો હતો તેણે શોધી કાઢ્યું.

તે સરહદ ઉપરના કોઈ વિદ્વાન કે જે પહલવી ભાષા બરાબર વાંચી ભણતો હોય તેવાને શોધી કાઢ્યો.

જ્યારે તે વિદ્વાને 'પેહુ' નામુ વાંચ્યું—ત્યારે નામવર કયસરનો ચેહરો ૧૯૯ ડામરની મિસાલ સીઆહ થયો.

પછી તેણે પોતાનાં ભરકર સાથે ખાનગીમાં મસ્લહત ચલાવી-કે "ગોરાએ આપણનો નારા કરવા ચાહો.

શેહનશાહ ખુસર તણુ લાખ માણસો સાથે આવે છે—કોઇ તેના હાથોએ અને ખજાનાનો શુમાર કરી રાકતું નથી.

મને તેના ફાંદામાં ફસાવવા ચાહો—તે ગોરાજીનું દિલ અને તેની સખળી મુરાદ સીઆહ બનશે !"

પછી તેણે તે જગ્યાએથી પેતાનું ભરકર પાછું ફેરવ્યું—તેનાં દિલની ખાહેરા એવી રીતે ગુમ થઈ ગઇ.

જ્યારે ગોરાજીને ખબર પડી-કે "તે નામવર પાછો રમ તરફ ગયો છે,"

ત્યારે તેનું દિલ દર્દે ભરેલું અને ચેહરો ફિક્કો થયો—તેણે બહાદુર દેલીરામાંથી એક સવાર યુદ્ધી કાઢ્યો.

તેણે સખત બાપામાં એક નામુ લખ્યું-કે "કયસરે મારી ઉપર શું કામ આ સિતમ ગુઝાર્યો ?

તું મને કહે કે ઇરાનથી શા માટે પાછો ફર્યો ?—હું-આમાં તે' અને લાચાર કરી નાખ્યો.

જો શેહનશાહ ભણુકો કે આ સખળું મેં કીધું છે—તો મારી તરફથી તેનું દિલ દર્દે અને કાના ભરેલું થશે."

જ્યારે કયસરે તે નામુ વાંચીને વિચાર કીધો-ત્યારે ભરકરમાંથી એક ૨૦૦ મોલાદાર રાખસને યુદ્ધી કાઢ્યો.

તેને ઠોડાટો ગોરાજીની નજદીકે મોકલ્યો—અને કહેવાડિયું કે "તને ખોદાએ આપમેજીતવાથી આપી તે એટલાં માટે,

કે વયરાન કુની તાલે ગાહે મરા
અઆતેશ બેસુઝી સેપાહે મરા
કલાન નામહુ ભેજ ગન્જ દાદન બખાહ
નેયામહ મરા અજ તો અય બહ નેજાહ
મરા ખાસ્તી તા બખુસલ દેહી
કે હરગેજ મખાહત બેહીઓ મેહી
બેખાધરત દાનેરત ધીરાનેયાન
અ બીનહ શાહુ અજ નેજાહે કેયાન
બઈરાન નખાહન્ બીગાનઈ
ન કયસર નેજાહી ન ફર્માનઈ
અકયસર અસી કરૂં પૂજેશ ગરાજ
અફરેશ નેયામહ એ દાનેશ ફરાજ
ગુઝીન કરૂં ખુસલ પસ આલાઈઈ
સખુનૂયો દાના ફેરેસ્તાઈઈ
યધી નામહુ બે-વેરત સૂએ ગોરાજ
કે અય બી બહા રીમને દીવસાજ
૨૦૧ તોરા અન્ ખાનમ બરીન આરગાહ
હમી ફર માની એ આઇનો શાહ
કુનૂન આન સેપાહી કે નજરે તો અન્
બહર સાલો મહુ ઊરમઅહે તો અન્
અશયો બહેલ વીજહુ બા કયસરન્
નેહાની બજ અન્દીશએ દીગરન્
બરે મા ફેરેસ્ત આન કે પીચીદહુ અન્
હમી સરકશીરા બેસીચીદહુ અન્
અ ઈન નામહુ આમહ અનઅહે ગોરાજ
પુર અન્દીશહુ શુદ મેહુતરે દીવસાજ
ગુઝીન કરૂં અજ આન નામદારાન સવાર
અજ ઈરાન દેહાવર દહો દ હઝાર
બદાન મેહુતરાન ગોફત યક્ દેલ શવીહ
સખુન ગોફતને હર કરી મરનવીહ
બેખાશીદ યક્ અન્ અઝીન ફમે આખ
મગીરીદ યક્સર બરફતન શેતાખ
અ હમ પોશત ખાશીદો હમ યક્ બખાન
યધી ફરૂં કન્દન એ ખુન મીતવાન
સેપહુ રફત તા ખરરએ અરૂદશીર
હરાન કસ કે ખુદન્ બનાઓ પીર
૨૦૨ કરીદન્ લરકર બદાન રૂદખાર
બદાન તા એ ફર્માન હેહ શહરૂયાર
અ આગાહુ શુદ ખુસલ અજ કારૂ શાન
નખુદ આરજમન્દે દીદાર શાન
બેફરૂદ તા ગ્રાફરૂદાખ બેરફત
અનઅદીકે આન લરકરે શાહુ તફત
અનીન બોરૂં પયધામ નઅહે સેપાહ
કે અન પીશ બુરી મરા નીકખાહ
બેરા શાહુ દાદી કે કયસર એ રૂમ
બેયાવરૂદ લરકર બદીન. અએ ખૂમ
કે ખૂદ આન કે અજ રાહે ચેહદાન બેમરત
એ રાહો એ પયમાને મા ફર. ગુઝરત
અ પયધામે ખુસલ શનીદ આન સેપાહ
શુદ અજ બીમ શેખસારખાનશ સેપાહ

કે તું મારું તાજ અને તખત વયરાન કરે-અને મારાં લરકરને આત-
શમાં ખાળી નાખે ?

કારણકે એ બરી બુન્યાદનાં શખ્સ ! તારાં તે નામાથી મને પોતાના
ખજાનો બરખાદ કરવા સિવાય બીજું કંઈ મળ્યું નથી.

તેં મને બોલાવ્યો કે તું મને ખુસરના હાથમાં સપડાવી દીધે-તને
કદીબી બજાઈ અને મોટાઈ ના હોતી !

તારે બહુજું ભેળધે કે જ્યાં સુધી ઈરાનીઓને કયાની વંશનો કોઈ
પાદશાહ મળે,

ત્યાં સુધી તેઓ ઇરાનના શાહ તરીકે કોઈ પરદેશીને કે કયસરની
બુન્યાદના કોઇને કે કોઈ બીજા ઉઠાપણ બધાં શખ્સને કબૂલ કરવાના નથી.

ગોરાજે કયસરની ધળીબી આઝરખાહી કીધી-પણ તેમાં તેની ઉઠાપણ
બરી કોરેશ કાવી નહીં.

પછી ખુસરએ એક સુખાપિત બોલનાર, ઉઠાપણવાળો અને બીચી
બુન્યાદનો કારોઢ ચુડી કાઢ્યો.

અને ગોરાજ ઉપર એક નામુ લખ્યું-કે “એ એહરેમનનાં કામ કર-
નારા કમીના રીમન શખ્સ !

હું તને આ દરબારમાં કેટલી વખત બોલાવું છું-પણ તું મારી
રાહ રસ્મથી વેગળોજ રહે છે.

હાલ જે લરકર કે તારી પાસે છે અને જે સંધળા દિવસ તારા
બૃહસ્પતિ સેતારા માફતું તને વહાવું છે,

પોતાના વિચારમાં અને હિલમાં ખચિત કયસર સાથે નેડાયજું છે-
અને જેઓને અંદરખાંચે વિચાર કોઈ બુદ્દોજ છે.

તેઓ કુદી બેઠેલાઓને અને સરકશી કીધેલાઓને અમારી તરફ
મોકલી આપ.”

જ્યારે તે નામુ ગોરાજની નજદીક આવ્યું-ત્યારે તે દેવનાં કામ કરે
નારો વિચારમાં પડ્યો.

તેણે તે ઇરાની નામદાર સવારોમાંથી બાર હજાર બહાદુર સવારો
ચુડી કાઢ્યા.

તે સંધળા સરદારોને તેણે કહ્યું કે “તમે એકહિલ થાને-અને કોઇની
કશી પાત્ર વાતો સાંભળતા ના.

થોડાક વખત તમે નદીની આ પારેજ રહેજો-જવા માટે ખિદકુલ
હતાવળ ના કરતા.

એ તમે એક બીજાની મદદે ઉભા રહેશો અને સંધળા એકજ વિચાર
રાખશો-તો તમે એક પહાડ પણ યદમાંથી ઉમેડી શકશો.”

તે લરકર “ખરરએ અંદેશીર” સુધી ગયું-તે લરકરમાં જે કોઈ કે
જવાન તેમજ છુટા હતા,

તેઓએ નદીની પેલીજગપાર લરકર રાખ્યું-કે ભેળધે પાદશાહ હું
ફર્માન આપે છે ?

જ્યારે ખુસર તેઓનાં એ કામથી વાકેફ થયો-ત્યારે તે તેઓને ભેવાને
પણ ખાહેશમદ બન્યા નહોં.

તેણે ફર્માવ્યું જેથી ગ્રાફરૂદાખ શેતાખ તે પાદશાહી લરકર આગળ
ગયો.

તે લરકરની નજદીક તે એવો પયગામ લઈ ગયો-કે “જ્યારે તમે
આગળના જેવા મારા નેકખાદ હતા,

ત્યારે તમેએ શા માટે મારાં આખોં કે રૂમથી કયસર-આ સર
કમીનમાં લરકર લઈ લાવ્યો ?

તેઓ કાણ હતા કે જેઓ ચઢદાનની રાહથી ફર્યા અને મારી રાહ
રસ્મ અને મારાં વચનથી દૂર ગયા ?”

જ્યારે લરકરે ખુસરનો એવો પયગામ સાંભળ્યો-ત્યારે ખાસ્તીથી
તેઓના બેહરા સીઆહ થયા.

કસ ઇન્ શાઝ પથદા નેયારસ્તે કંરૂદ
 બેમાન્દા બા દરૂદ રોખસારૂદ અરૂદ
 પચમખરૂ થકી છુદ બરેલ બા ગોરાઝ
 હમી દારત અઝ બારો અઝ ખાકૂ શાઝ
 હયામહ નેહાની બનચકીકૂ શાન્
 બરૂ અકૂખત આન્ લાને તારીકૂ શાન્
 મતસીંદ ગોકૂત અથ છુજોગાન્ કે શાહ
 નદીદ અઝ શુમા આરકારા ગુનાહ
 મખારીદ લેઝ યકૂ દેહો યકૂઅખાન્
 બેગૂદહ કંઝ મા કે શુદ બહુમાન્
 અમરૂ શુદ હમહૂ ઝીરે યકૂ યાદરીમ
 બમહી હમહૂ યારે યકૂદીગરીમ
 મેહાન્ ચૂન શનીદ-ઝ આવાઝે ઊય
 બેદાનેસ્તે હરૂ મેહુતરી શાઝે ઊય
 મેહાન્ યકૂસરૂ અઝ લાય બરૂખારેન્દા
 બશાન્ હમ નેશાન્ પાસોખ આરાસ્તેન્દા
 બરે શાહ શુદ બાફકરૂરોખ ચુ અરૂદ
 સુખુનહાએ ઇશાન્ હમહૂ યાદ કંરૂદ
 બહુ ગોકૂત રવ પીરી ઇશાન્ બેગૂય
 કે અન્દરૂ શુમા કીસ્ત આઝારૂ બહુ
 કે બેકીકૂશ કયસરે શુમ અખત
 બગળે સેલીહો બતાળે બતખત
 કે નચ્દીકે મા ઊ ગુનહુમારૂ શુદ
 વઝીન્ તાળે અવરન્દ બીઝારૂ શુદ
 ફેરેસ્તીદ યકૂસરૂ બહીન્ બારૂગાહ
 કસીરા કે બુદહસ્તે ઝીન્ બહુ ગુનાહ
 વગરૂનહૂ હમહૂ દારૂ બીનીદો યાહ
 એ લકરૂ હશાન્ કસ કે ગુમ કંદહૂ શાહ
 બેશુદ બાફકરૂરોખ બેગોકૂત ઇન્ સોખાન્
 દેહો લશકરે નવ શુદ અઝ ધમ કોહન્
 નેયારસ્તે લખરા કુશાદ ઇશા કસ
 પુરૂ અઝ દરૂદ બામુશ બેમાન્દો બસ
 સખુક બાફકરૂરોખ બખાન્ બરૂ કુશાદ
 હમી કંરૂદ ગોકૂતારે નાખૂબ યાહ
 કસીશાન્ સેપાહી દેહીરો જખાન્
 નખીનમ કસ અન્દરૂ મેયાન્ નાતવાન્
 શુમારા ચેરા તસે બાયદ એ શાહ
 બગીતી પરાગદહૂ અઝ દરૂ સેપાહ
 છુજોગી નખીનમ બહરૂગાહે ઊય
 કે રઉશાન્ કુનહુ અખતરો માહે ઊય
 બેશદરૂમ રંરેતમ એ ફમાને ઊય
 શેકસ્તેસ્તે હમ દેહ એ પચમાને ઊય
 શુમા ખારૂ દારીદ ગોકૂતારે મન્
 મતસીંદ યકૂસરૂ એ આઝારે મન્
 બહુશામ લખહા કુશાદહ બાઝ
 એ બરૂ મન્ એ બરૂ શાહે બર્હનકરાઝ
 હશાન્ કસ કે બેશનીદ અઝ ઇન્ સોખુન્
 બેદાનેસ્તે કાન્ અખતે નવ શુદ કોહુન્
 હમહૂ યકૂસરૂ અઝ લાય બરૂખારેન્દા
 બહુશામ લખહા બેયારસ્તેન્દા

કોઈ પણ શખ્સ એ બેદ ઝાહેર કરી ચક્રુ' નહીં-તેઓ તે દુઃખ સાથે દિક્ષા મેળા બન્યા.

હવે આ પચગામ લાવનારો શખ્સ પોતેજ ગોરાઝ સાથે મળી ગયેલો હતો-અને પોતાનો બેદ પવન અને ખાકથી પચ્છી દૂર પો રાખતો હતો, તે શખ્સ તેઓની નચ્દીકે દૂર પો આવ્યો-અને તેઓના સીઆહ બનેલા ઘવ પાછા શૈશાન કીધા.

તે બોલ્યો કે “ઓ મોટાઓ! તમે ના બીહો કારણકે પાદશાહે- ૨૦૩ તમોથી ઝાહેરમાં થયેલો કોઈ પણ ગુનાહ જોયો નથી.

તમે સધળા સમગ્ર રાખળે અને એકજ વાત બોલ્યો-તમે કહેલો કે ‘અમારામાંથી કોણ તારૂં બૂરૂં ઇચ્છનાર બન્યો છે?

અગરને બન્યો હોય તો અમે સધળા એકજ પંક્તિના છિયે-અને હિમ્મત સાથે એક બીજાના મદદગાર છિયે.”

જ્યારે તે સરદારોએ તેડું ‘બોલડું’ સાંભળ્યું-ત્યારે દરેકે સરદાર તેનો બેદ જાણી ગયા.

પછી સધળા સરદારો તે જગ્યાથી ઠક્યા-અને તેવીજ ધપનો જવાબ કીધો.

ઝાદકરૂરોખ શેતાબ પાદશાહની આગળ વ્યાબ્ધો-તેણે તેઓના સધળા સખુનો કહી સંભળાવ્યા.

પાદશાહે તેને કહ્યું કે “તું તેઓની નચ્દીકે પાછો જા અને કહે-કે ‘તમારી અંદર મને દુઃખ દેનારો શખ્સ કોણ છે,

કે જેને ઊંધે નસીબના કયસરે ખજાના, હથિયાર, તાજ અને તખ્ત માટે લોભાવ્યો છે?

કેમકે તેજ શખ્સ અમારી નચ્દીકે ગુનેહગાર થયો છે-અને આ તાજ તખ્તથી બેઝાર બન્યો છે.

એવો, જે કોઈ કે ગુનેગાર હોય તેને-તમે લાગશે આ દરખાશમાં મેકલી આપો.

નહીં તો જે કોઈ કે લશ્કરમાંથી ગુમરાહ બન્યા હો, તે સધળા ફાંસી ૨૦૪ અને ક્યદખાતું ભેરો.”

ઝાદકરૂરોખ ગયો અને તે પચગામ કહ્યો-આથી આ જવાબ લશ્કરનું દિલ પાછું ગમથી ધરડું બન્યું.

કોઈ જરા પણ મોં બોલી બોલી ચક્રુ' નહીં-તેઓ બસ દુઃખ ભરેલા મૂગાજ રહ્યા.

આથી શેતાબ ઝાદકરૂરોખે પોતાની ગળાળ બોલી-નાલાયક વાતો બોલવા લાગ્યા,

કે “આતું એક બહાદુર અને જવાન લશ્કર-કે જેમાં કોઈ પણ મને કમઝોર દેખાતો નથી,

તેવા તમે લોકોને પાદશાહ કે જેની દરખાશમાંથી સધળું લશ્કર વીખાર્ય ગયું છે, તેનીથી શા માટે બીડું બેઘયે?

હું તેની દરખાશમાં એક પણ ખુજોગ જોતા નથી-કે જે તેનો અસ્ત પામતો સેતારો અને અંદ્ર પાછા શૈશાન કરે.

મારા બાઈ રસ્તેમે તેનાં કમનિયી અને તેના કોલથી પોતાનું દિલ ફેરવ્યું છે.

તમે આ મારા પચગામને તુજ સમજાવે-મેં જે આઝાર દેવા માટે તમોને કહ્યું છે તેથી જરાબી ડરતા ના.

તમે શું મને કે શું ગઈનકરાઝ પાદશાહને ગાળ દેવા માટે મોં બોલ્યો.”

જે કોઈએ કે તેની એવી વાતો સાંભળી-તે સમજી ગયો કે ‘પ્રસન્ન’ ૨૦૫ જવાન નસીબ હવે બુદ્ધ થયું.

સધળાઓ પોતાની જગ્યાથી ઠક્યા-અને, ગળો દેવા માટે પોતાનાં મોં ખુદ્યાં.

એશુહ જાહફરુશાખ અખુસવ એગોફૂત
કે લશકર હમલુ યાર ગરત-દો જોફૂત
મરા બીમે જાનરત અમર નીચ શાહ
ફેરેતરત અપધામ નચે સેપાહ
બેદાનેત ખુસવ કે આન કઠાખ ચૂય
હમાન આમો ખુન અન્દર આરહ બહુય
એ બીમે બેશદરુશ ચીઝી નગોફૂત
હમી દાશત આન રાનેતી દર નેહોફૂત
કે પીચીદહુ ખુહ રાનેતમ અચ શહુરુયાર
અનએ ખુદો તીલજન દહુ હઝાર
રેહો જાહફરુશાખ તબહુ દાશત નીચ
સેપાહરા હમી રૂય અરકાશત નીચ
બેદાનેત હમ જાહફરુશાખ કે શાહ
એ લશકર હમી જૂ રોનાસહ ગુનાહ
ચુ આમહ બેરુન આન અહઅદીશે શાહ
નંયારેત શુહ નીચ દર પીશગાહ
૨૦૬ અદર અર હમી બુદો બા હરુ કરસી
હમી કરહ અઝાન આઝમાયેશ બસી
હમી સાખત હમખાશહુ બા આન સેપાહ
બેપીચીદહુ યકુયકુ એ ફર્માને શાહ
હમી રાન્દ બા હરુ કરસી દારેતાન
શુન્દ અન્દર આન કાર હમદારેતાન
કે શાહી હેગર અર નેશાનહ અતખત
કઝાન દર શુહ ફરુશ આધબો અખત
અરે જાહફરુશાખ યકી પીર બુહ
કે દર કાર કર્દન પુર આઝીર બુહ
ચુનીન ગોફૂત બા જાહફરુશાખ કે શાહ
હમી અચ તો બીનહ ગુનાહે સેપાહ
કુતૂન તા યકી શહુરુયારી પદીહ
નેયારી ફેઝુન ઝીન નબાયહ અખીહ
કે ઈન બુમે આબાહ વયરાન શવહ
કે આશુમે ઈરાન ચુ નીરાન શવહ
નેમહુ કરહ બાયહ કે ફર્જને ઉય
ફુદામરેત બા શર્મો બા ગોફૂતચૂચ
વરા શાહ અર તખત બાયહ નેશાનહ
બરાન તાજ દીનાર બાયહ ફેશાનહ
૨૦૭ અઝાન પસ અકારે હેગર દર મઝીમ
કે તકશી મઝીદીમો શીરીન મઝીમ
ચુ શીરુએ બીદાર મેહુતાર પેસર
અન્દ-દાન ખુવહ કર્સ નબાયહ હેગર
હમી રાય જહ ઝીન નેશાન હરુ કરસી
બરીન રૂઝો શખ અર નેયામહ બસી
કે અરખારેત ગર્દ સેપાહે તોખાર
હમલુ કારહા જૂ ગેરેફૂતન ખાર
પઝીરહુ શુહશ જાહફરુશાખ બરાહુ
ફેરાવાન બેરફૂતનહ બા ઊ સેપાહ
રસીદ-દ પસ યકુ બદીગર ફેરાહ
સખુન રફૂત ચન્દ આરકારાઓ રાખ
હમાન જાહફરુશાખ અબાન અર કુશાહ
બદીદાએ ખુસવ હમી કરહ ચાહ

જાહફરુશાખ પાછો ફર્યો અને ખુસરને કહ્યું-કે “સખુ” લશકર એક-સંપ થઈ ગયું છે.

જે પાદશાહ મને ફરીથી તે લશકરની નકલીક પચચામ આપી મોકલશે તો મને પોતાના જીવની પણ ખારતી છે.”

ખુસર સમજ ગયો કે તે ભૂલું ભાલનારો જાહફરુશાખ-નદીમાં લોહી તેમજ પાણી બંને સાથે ચલાવવા માગે છે.

તો પણ તે તેના બાઇની બીચી કંઈ પણ બોલ્યો નહીં-બરી વાત તે છપીજ રાખવા લાગ્યો.

કારણકે રૂસ્તમ પોતે તેમજ તલવાર મારનારા દસ હઝાર સવારો પાદશાહથી ફરી ગયા હતા.

તેમજ જાહફરુશાખનું દિલ પણ ફરી ગયું હતું-અને તેજ લશકરને ફેરતી નાખતો હતો.”

જાહફરુશાખ પણ સમજ ગયો કે “પાદશાહ લશકરના ફરી બેસવા માટેના ગુનાહ તેનાથીજ થયેલા બળે છે.”

હવે જ્યારે તે પાદશાહનો દુઃસ્વપ્ન દરગારમાંથી બાહરે પડ્યો-ત્યારે તે પાછો દરગારમાં જઈ રાખ્યો નહીં.

તે દરગાર આગળજે હમો રહેતો અને દરેક શખ્ત સાથે વાતચિત કરી તેઓ તરફથી ધમીક આજ્ઞામાયેશ લેતો હતો.

લશકર તેની સાથે દર વખતે મળતું થતું ગયું-અને એકેએક જણ પાદશાહનાં ફર્માનથી ફરી ગયો.

તે દરેક જણ સાથે મરહલત કરવા લાગ્યો-અને રોયટ સંધળા એ કરાવ ઉપર આવ્યા.

કે “કોઈ બીને પાદશાહ તખ્ત ઉપર બેસાડવો જોઈએ-કારણકે આ પાદશાહનું ખોરેહ, રીતબત અને સારું નસીબ દૂર થયું છે.”

જાહફરુશાખ પાસે એક બુદો હતો કે જે કામ કરવામાં બાહોરા હતો.

તેણે જાહફરુશાખને કહ્યું કે “આપણે પાદશાહ લશકરના ફરી બેસવાનાં ગુનાહ તારાથીજ થયેલા સમજે છે,

મટે હવે જ્યાં સૂધી કોઈ નવો પાદશાહ તું શોધી-નહીં કાઢે ત્યાં સૂધી તારે વધારે અપડો કરવો નહીં જોઈએ.

કે આ આબાદ મુલક વયરાન થઈ જશે-કારણકે ઇરાન દેશમાં અધેર રાજ આમ મિસાલ દેશને બાળી નાખે છે.

તને તપાસ કરતી ધટે છે કે તેના ઊકરાઓમાં કયો ઊકરો અચ્છા-બાગો અને હુશયાર છે?

તેને તખ્ત ઉપર ખુરાહાલ બેસાડવો જોઈએ-અને તેનાં તાજ ઉપર દીનાર વધાવવા જોઈએ

પછીજ આપણે બીબાં કામ ઉપર મંદીશું-કારણકે આપણે આઠવો બધો કડવાસ ચાખ્યો છે તો હવે મીઠાસ ચાખીશું.

જ્યારે તેનો વડો બેટો ચાલાક શીયર-બંદીખાનામાં છે ત્યારે કોઈ બીબની અગત નથી.

દરેક જણ એજ પ્રમાણેનો વિચાર જણાવવા લાગ્યા-એના ઉપર ધણેક વખત નીકળી નહીં ગયા,

કે તોખારનાં લશકરની ગર્દ ઉઠી-તેથી સંધળાં કામે તેઓને નહવાં લાગ્યાં.

જાહફરુશાખ તેને રાહમાં એસ્તેકબાલ ગયો-અને તેની સાથે ધણુંક લશકર પણ ગયું.

પછી તેઓ એક બીબની નકલીક પહોંચ્યા-અને કેટલીક જાહેર તેમજ છપી વાતો પણ કીધી.

જાહફરુશાખ બાબા ખોલી-ખુસરએ કીધેલી અધળી ખુરાઇઓ કહી સંભળાવા લાગ્યો.

બહુ ગોઠતુ લશ્કર અમદાવાદે રાજ્ય હમી કરૂં પાઠવે શાહી બપાય સેપહુલુહ સુનીન દાદ પાસેખ બહુય કે મન નીરતમ અમદરે ગોઠતુય અગર બા સેપાહુ અન્દર આયમ બજાગુ કુનમ બર યહાને જહાન કાર તન્ગે ગેરામી પુહ ઇન્ શહુરુયારે જહાન બનઅરે કાનારગો હમ પહુલવાન સુ રૂએ સુનાન મરૂં ગર્દહ સેયાહુ મખાદા કે બીનહ કરી તાલે આહુ નેજાંદ આનુ હમાન સુહ કે બીદાહ સુહ એ બીદાહ બર બન્દગાન શાહ સુહ સુખુનહાશ સુન આદકરૌખ શનીહ મરૂા એ ઇરાનેયાન બર ગુઝીહ બર ગોઠતુ અકુનુર બજાદાન શવીમ બનઅરીકે આનુ સુરતમન્દાન શવીમ બેચારીમ બી બા કુ શીરૂયરા જવાનો દેલીરે જહાનબુયરા સેપહુલુહ નેગહુબાને જ્ઞાને ઊરત કચુ દારતી બીરતર મહએ પુરત અબા શશ હજાર આજમુદલુ સવાર હમી દારહ આનુ બરતગાનુરા બજાર સુનીન ગોઠતુ બા આદકરૌખ તોખાર કે કારે સેપહુલુહ ગેરૌતીમ ખાર ગર ઇન્ બપતે પર્વિઝ ગર્દહ જવાન બધરાન નમાનહ ચકી પહુલવાન મગર દારુ યાબરે ગર ચાહો બન્દ નમાનહ બધરાન કરી બી બજાંદ બેગોઠતુ ઇનો અજ લય બર કરૂં અરેપ હમી તાખત બરૂસાને આહર ગેરાશરેપ સેપાહુ અન્દર આપરહ ચકુસર બજાગુ સેપહુલુહ પઝીરહુ સુદશ બી દેરન્ગુ સરે લશકરે નામવરુ ગશતહુ સુહ સેપહુલુહ બજાગુ અન્દરુન કશતહુ સુહ પરાગવહુ સુહ લશકરે શહુરુયાર સેયહુ ગશત રૂએ તબહુ ગશત કાર બજેદાને તન્ગ અન્દર આમહ તોખાર બદાન ચારહુ બા જમએ કાર્જાર બશીરૂએ ગર્દનકશ આવાજ દાહ સયુકુ નામવરુ પાસેખશ બાજ દાહ બદાનેરત શીરૂય કાન સરુકરાજ બજેદાન બદાનગહુ ચેરા સુહ ફરાજ સુ રૂએ તોખારહુ ફેરુજાન બેદીહ એ અન્દરુ બદાન દેશર બરુદીહ બહુ ગોઠતુ ગેયાન કે ખુજવ કુભરેત રહા કર્દન મન એ કારે સુમારત સુનીન ગોઠતુ બા શાહુજાદહુ તખાર કે ગર મરુદુમી કામે કબૂલી મખાર કે ગર લ બદીન કાર હમદારતાન નખાશીઓ કમ ગીરી ઇન્ દારતાન

તે બોલ્યો કે “લશકર વિચાર કરી હિન્મતથી એક બીલે પાદશાહ સુકર કરવા માગે છે”

તે સરદાર તોખારે તેને એવો જવાબ આપ્યો-કે “હું લાગી લાગી વાતો કરવા માટેનો રાખ નથી.

અગરને હું લશકર લઈ લડાઈમાં ઉતરીશ-તો દેશના પેદલવાનો ઉપર લડાઈ તંગ કરી નાખીશ.

આ દેશનો પાદશાહ પ્રસન્ન સધળા હાકેમો તેમજ પેદલવાનોને ૨૦૦ વહાલો હતો.

ને એવા માણસો દહાડો સીઆહ બને-તો એવું કહી ના બનતું કે કોઈ તાજ અને તખત જેવા પામે.

જે વખતથી તે હુકમગાર બન્યો તે વખતથીજ તે ખુબ યથો-રેયત ઉપર હુકમ ગુઝારી તે પુરાહાલ બન્યો.”

જ્યારે આદકરૌખે તે વાતો સાંભળી-ત્યારે ઇરાનીઓમાંથી તેનેજ વડો ચુંટી કાઢ્યો.

આદકરૌખ બોલ્યો કે “આપણે હવે તે હાજમતદેનાં બંદીખાના તરફ જઈએ,

અને વગર ધારતીએ તે જવાન, બહાદુર અને દેશ છતનાર શીરૂયને લઈ આવ્યે.

લશકરનો વડો તેનાં બંદીખાનાનો નેગહુબાન છે-કે જેને શીરૂય સાથ આગળ મોકી દોસ્તી હતી.

તે છ હજાર અનુભવી સવારો સાથ-પેલા કયદીઓને હુકમમાં રાખે છે.”

તોખારે આદકરૌખને એવો જવાબ દીધો-કે “આપણે તે લશકરના વડાની કરી પરવા કીધીજ નથી.

પણ અગરને પર્વિઝનું આ નસીબ પાછું ભગત થયું-તો ઇરાનમાં તે એક પણ પેદલવાન રહેવા દેશે નહીં.

તે લોકો મગર શૂળી પામશે કે ચાતો ઊંડો ગાર અને બંદીખાનું ૨૦૬ પામશે-ઇરાનમાં કોઈ તુકસાન ખમ્યા વગરનું રહેશેજ નહીં”

તે એટલું બોલ્યો અને પોતાની જગ્યાથી થોડો ફપતાવ્યો-તે આગર ગોસારપની મિસાલ દોડવા લાગ્યો.

તેણે પોતાનાં તમામ લશકરને લડાઈમાં ઉતાર્યું-પેલો લશકરનો વડો પણ વગર દીવે તેની સામે ગયો.

પાદશાહનાં નામીયાં લશકરનું નસીબ ફરી ગયું-તેનાં લશકરનો વડો લડાઈમાં માર્યો ગયો.

પાદશાહી લશકર વીખરાઈ ગયું-તેઓનો દહાડો સીઆહ થયો અને કામ સધળું ખરાબ થયું.

તોખાર લડાઈના પેશાકમાંજ પોતાની યુક્તિ પાર પાડવા માટે તે સાંકડાં બંદીખાનામાં ધસી ગયો.

તેણે બહાદુર શીરૂયને પોકાર માર્યો-તે નામવરે રોતાળ તેને પાછો જવાબ આપ્યો.

શીરૂય સમજી ગયો કે “તે સરકરાજ-કવખતે બંદીખાનામાં શા માટે આવ્યો છે?”

જ્યારે તેણે તોખારનો ચેહરો પુરાહાલ જોયો-ત્યારે આપના ગમથી તેનું આનંદી દિલ ઉરકેરાયું.

તેણે રડતાં રડતા પૂછ્યું કે “પ્રસન્ન ક્યાં છે?-અને મને છૂટા કરવાનું તમેને છું કામ પડ્યું?”

તોખારે શાહચાદાને કહ્યું-કે “જે તું ખરો મર્દ હોય તો એવી ૨૧૦ આડી વાતો ના કર.

કારણ જે તું એ કામમાં અમે સાથ એકમત-નહીં થશે અને આ વાત નજીવી ગણશે,

યકી કમ પુલક શાયદ અમ્મ શાન્નદહ
બેમાનદ બેમાદર તોરા પાન્નદહ
કે શાયદ હર્યક બશાહનરોહી
બદીશાન શવદ શાહ તખતે મેહી
ફેર માન્દ શીરૂય ગેયાન્ પાનય
અહાન્ ખાનએ તન્ પુઝારૂં પાય
હમી જાફરૂરોખ બદરગાહુ બર
હમી ખૂદા કસરા નદાદી ગુબર
કે આગહુ શુદી જાન સખુ શફરૂયાર
બદરગાહુ બર પુહ યકી પર્દહ દાર
શુ પેલ્મોર્દહુ શુદ બેહરએ આકૂતાખ
હમી સાખત હર મેહુતરી જાએ ખાખ
બેફરૂજહ તા પાસખાનાને શફર
હરાન્ કસ કશ અમ્મ મેહુતરી ખૂદ બહર
બેરફતન્દ યકસર સુએ બારગાહુ
બદાન જાય જાનીઓ આરામે શાહુ

૨૧૧ બદીશાન સુનાન્ ગોકૂત એમશખ ખોરશ
દેગરૂ ગુનહુ તરૂ કરૂદ બાયહ એ દુશ
હમહ પાસખાનાન્ બનાએ કોખાહ
હમી કરૂદ બાયહ બહર પાસ યાહ
સુનીન્ દાદ પાસોખ કે અયદન્ કુનીમ
એ સર નામે પર્વાંચ બીરૂન્ કુનીમ
શુ શખ ચાદે ફીરૂગુન્ કરૂદ નવ
એ શફરો એ બાજારૂ બરખારત ધવ
કે નૂશહુ એયાહ અમ્મ ખુજોર્ગાન્ કોખાહ
બહરૂ કેશવરી નામે ઊ યાહ બાહ
શમે તીરહુ શાહે જહાન્ ખેકૂતહુ બૂદ
કે શીરીન્ બખાલીનશ આરોહૂતહુ બૂદ
શુ આવાએ આન્ પાસખાનાન્ શનીહ
ધમી ગરેના જન્કોહુ દેહશ બરૂદમીહ
અમ્મ આવાએ ઊ શાહુ બીદારૂ શુદ
દેલશ જાન્ સખુન્ પુરૂ એ તીમારૂ શુદ
હમી ગોકૂત શાહા એ શાયદ પુહન્
બદીન્ દારેતાન્ બરૂ એ બાયહ જદન્
બશીરીન્ સુનીન્ ગોકૂત કય માહુરૂય
એ દારી બખાખ અન્દરીન્ ગોકૂતૂય
૨૧૨ સુનીન્ ગોકૂત શીરીન્ કે બુકૂશાય ગૂશ
ખોરૂશીદને પાસખાનાન્ નેયુશ
શુ ખુલવ બરાનગુનહુ આવા શનીહ
બરેખસારહુ શુદ સૂન્ ગુલે શખલીદ
સુનીન્ ગોકૂત કય શખ ગુજસ્તહુ સે પાસ
બેયાબીહ ગોકૂતારે અખતરૂ સેનાસ
કે ઈન્ બદ કુનેશ સૂન્ એ માદર બેજાહ
નેહાની વરા નામ કરૂમ કોખાહ
બખાવાચ શીરૂય ગોકૂતમ હમી
દેગરૂ નામશ અન્દરૂ નેહોકૂતમ હમી
વરા નામ શીરૂય બૂદ આરકારૂ
કોખાદશ એરા ખાનદ ઈન્ નાબકારૂ
શમે તીરહુ બાયહ શુદન્ સુએ ચીન્
વગરૂ સુએ મકાને માચીન્ જમીન્

તો સોળ બાઈઓમાંથી એક કદાચ ઓછા થયો-અને તારા પંદરજ
બાઈઓ રહેશે,
કે જેઓ દરેક શેઠનશાહીનેજ લાખતા છે-અને તેઓથી ખુજોર્ગો
બર્ડ તખત પુરાહાલજ થશે.”

શીરૂય રડતો રડતો અજબ રહ્યો-અને તેણે તે સાંકડાં મકાનમાંથી
પગ બાહરે કાઢ્યા.

હવે આફરોશખ પાદશાહની દરગાહમાં-કબો હતો અને ત્યાં કાંઇને
આવવા દેતો નહીં હતો.

કે રખેને પાદશાહને એ વાતની ખબર પડી જાય-તે દરગાહમાં ફકત
એકજ ચોખીખાન હતો.

જ્યારે આફતાખને ચેહરો કરમાઈ ગયો (યાને સૂચ અસ્ત પામ્યો)-
અને દરેક સરદાર સૂવા જવાની તૈયારી કરવા લાગ્યો,

ત્યારે આફરોશખે હોકમ કીધો જેથી શેહરના પારખાનો-જેઓ મોટાઈ
ધરાવતા હતા,

તેઓ સંધ્યા દરખાર તરફ પાદશાહની ખુશહાલી કરવાની અને આરા-
મની જગ્યાએ ગયા.

તેણે તેઓને એ પ્રમાણે કહ્યું કે “આજની રાતની રોન કરવાનો
પોકાર મધ રાત કરતાં બીજજ રીતનો કરવો જોઈએ.

સંધ્યા પારખાનોએ દરેક પોહોરે કોખાદ (શીરૂય)નાં નામનો પોકાર
કરવો જોઈએ.”

દરેકે જવાબ દીધો કે “હા, એમજ કરીશું-અને પર્વીઝુ” નામ
મગઝમાંથી ફરજ કરીશું.”

જ્યારે રાતે કાળા રંગની ચાદર પાંધરી-ત્યારે શેહરમાંથી અને બજા-
રમાંથી પોકારો ઉઠ્યા.

કે “ખુજોર્ગોમાંથી કોખાદ ખુશહાલ જીવતો રહેતો-અને દરેક મુલ-
કમાં તેનુંજ નામ ચાલુ રહેતો!”

તે અંધારી રાતે દેશનો પાદશાહ ખુસરૂ સૂતેલો હતો-જ્યારે શીરીન
તેનાં બિઘાના આગળ ગમરાટમાં પડી.

તેણીએ જ્યારે તે પારખાનોના આવાજ સાંભળ્યા-ત્યારે તેણી ગમ-
ગીન થઈ અને કુઃખથી તેણીનું દિલ ઉસકેરાયું.

તેણીના આવાજથી પાદશાહ બગી ઉઠ્યો-તે ગડબડથી તેનું દિલ ગમ
બરેલું બન્યું.

તેણી બોલી કે “ઓ પાદશાહ! હવે શું થયો-આ વાત કાંણને
કહે?”

પાદશાહે શીરીનને કહ્યું કે “ઓ માહતાખને જિંદગીની અહરત!-તું
આ બંધમાં એ શું બોલે છે?”

શીરીન બોલી કે “તું” તારા કાન ખેલ-અને આ ચોખીખાનોના
પોકારો સાંભળ.”

જ્યારે ખુસરૂએ તે પોકારો સાંભળ્યા-ત્યારે તેનો ચેહરો શખલીદનાં
ફૂલની મિસાલ જેવો થયો.

તે બોલ્યો કે “રાતમાંથી ત્રણ પોહોરે ચુરેલા છે-પેલા ગુબ્મીની
વાત ખરી પડી છે.

કારણકે જ્યારે આ ખૂરાં કરતુનો છોકરો પોતાની માને પેટ પચદા
થયો ત્યારે એ તેનું ધણું નામ કોખાદ પાડ્યું હતું.

જાહેરમાં શીરૂય કહેતો હતો-અને તેનું બીજું નામ ધણું રાખ્યું હતું.

તેનું જાહેર નામ તો શીરૂય હતું-પછી આ નાલાયકો તેને કોખાદ
શા માટે કહે છે?

હવે તો રાતોરાત આપણને ચીન તરફ અથવા મકાન ઝમીન તરફ
કે માચીન તરફ ચાલી જવું જોઈએ.

એ ક્ષણકે જીની બેખાહમ સેપાહ
બર ઈશાન બખ્તસૂન બેગીરીમ શહ
અઝાન કબરશ બાસમાન તીરહ બૂદ
સુખનહાએ બે બર ઝમીન ખીરહ બૂદ
શબે તીરહ અઝસૂન નેયામદ અકાર
હમી આમદશ કાર દુવારે ખાર
બરીરીન યુનીન ગોઠૂત કામદ અમાન
બખ્તસૂને મા ચીરહ શુદ બહમમાન
બદ ગોઠૂત શીરીન અનૂશહ બદી
હમીશહ એ તૂ દૂર અરમે બદી
બદાનેશ કુનૂન ચારએ ખીશ સાચ
મખાદા કર આયદ બદુરમન નેયાચ
ચુ રકશન શબદ દુરમને ચારહ બૂય
નેહ બીયુમાન સૂએ ઇન કાખ રૂય
હમાનમહ એરેહ ખારત અચ ગન્જ શાહ
દે શરૂશિરે હેન્દીઓ રૂમી કોલાહ
હમાન તર્કશો તીરે અરીન સેપર
ચકી બન્દએ ગોદે પખાશખર
શબે તીરહ બૂન અન્દર આમદ બખાશ
બદાનમહ કે બરખીજદ અચ ખાખ બાશ
બેયાવીખત અચ શાખ અરીન સેપર
બબઈ કચૂ દૂર બૂદી બુઝર
નેશરત અચ બરે નરુગેસો અઅકરાન
ચકી તીશ દર ઝીરે બાનૂ ગરાન

હું ક્ષણકે જીની પાસેથી ભરકર માચું-અને એવી રીતે આપણે
ચારાથી તેઓનો માર્ગ બંદ કર્યો”

તે પાદશાહની સધળી વાતો એટલાજ માટે બંધી પડતી હતી, કે
તેનો સેતારો બરગરને બન્યા હતા.

અંધારી રાતે તેની કરી યુક્તિ કારગર નહીં નીવડી-અને તેનું કામ
સરકેલજ થતું ગયું.

તેણે શીરીને કહ્યું કે “વખત એવો આવી લાગ્યો છે-આપણી ૨૧૪
સધળી યુક્તિઓ હપર દુરમનો ગાદેબ આવ્યા છે”

શીરીન બોલી કે “તું ખુસદાલ જીવતો રહેજે-તારા દુરમનોની બૂરી
નગર હમેરો તારીથી દૂર રહેજો !

તું હવે તારી અકલથી પોતાનો એલાજ કર-એવું નહીં બનવું બેઠયે
કે તને દુરમનનો મોહતાજ થવું પડે.

ન્યારે સવાર પડશે ત્યારે યુક્તિખાજ દુરમન-ગર આ મેહલ તરફ
આવશે.”

તેજ વખત પાદશાહે ખજાનામાંથી બખતર, બે હિંદી તલવાર અને
રૂમી કોલાહ મંગાવી.

તેમજ તીરનો બાકરો, તીર અને સોનેરી ઢાલ મંગાવી-એક લડાયક
બહાદુર નોઝર લઈ,

રીઆહ રાતે કે જે વખતે કે બંધમાંથી કાગડા ઉડે છે તે વખતે તે
બાગમાં આવ્યો.

તેણે સોનેરી ઢાલ એક ડાળીમાં એવી જગ્યાએ લટકાવી કે જે જગ્યા
આવજીવથી વેગળી હતી.

તે નગેસ અને કેસરની કચારી આગળ ધૂંટલુમંદી બેઠો હતો-અને
ધૂંટલુની નીચે એક બારી વચનની તલવાર મેલી હતી.

ગેરેફતાર શુદને ખુસત્ વ ફેરેસ્તા-
દને શીરૂય ઊરા બતયસપૂન.

ખુસરુનું પકડાઈ જવું અને શીરૂએ તેને
તયસપૂનમાં મોકલવો.

ચુ ખુરશીદ બરહ સનાન અચ ફરાચ
સુએ કાખ શુદ દુરમને દીવસાચ
ચકાયક બેઅરતાદ ગોદે સરાય
તેહી શુદ એ શાહ આન સઝાવાર ભય
બતારાજ દાદદ ગન્જે વરા
નકરહ ઇશ કસ યાદ રન્જે વરા
હમહ બાચ ગશદદ દીરહ પુર આખ
ગેરેફતહ એ કારે અમાનહ શેતાખ
એ બુધમ અઝીન ગુરમદે તીચ ગરહ
કે હરગેચ નેયાસાધદ અચ કાર કરહ
ચકીરા હમી તાજે શાહી રેહદ
ચકીરા બદયા બમાહી રેહદ
ચકીરા બરહનહ સરો પાયો સોઠૂત
ન આરામો ખુદો ન ભાએ નેહોફૂત
ચકીરા રેહદ નૂશ અચ શહુદો શીર
બેપુશદ બદીખાઓ ખચએ હરીર
સરન્મમ હરૂદ બખાક અન્દરહ
બતારીક આહો મધાક અન્દરહ

ન્યારે ખુરશીદે બુલંદીથી પોતાનો નેઝા બાહોર કાઢ્યો (યાને સૂર્ય
પ્રકાશ્યો)-ત્યારે દેવની બરલતનો દુરમન મેહલ તરફ ગયો.

તેઓ સધળા તે મકાનની આસપાસ ફરી વળ્યા-પણ તે સુંદર જગ્યા ૨૧૪
પાદશાહ વગરની બેઠ.

આથી તેઓએ તેનો સધળો ખજાનો લૂટાની દીધો-કાંઈયે પણ તેની
મેહનતનો કાંઈ વિચાર કીતો નહીં.

તે સધળાઓ અમાનાનાં કામ માટે અણડો કરી આંસુબરી આંખોએ
લ્યાંથી પાછા ફર્યા.

આ ઝડપથી ફરનારા ગુરમદ પાસેથી આપણે શું માન્યે ઊંચે ?-
કારણકે તે તો પોતાનું કામ કરવાથી કદી અટકતો નથી.

તે એકને પાદશાહી તાજ આપે છે-ત્યારે બીજને ફર્યામાં માહબીને
રવાખીન કરે છે

તે એકને હથાડે માથે, હથાડે પગે અને હથાડે બફ ફેરવે છે-તેને
નહીં આરામ કે નહીં ખોરાક કે નહીં રહેવાની જગ્યા આપતો.

ન્યારે બીજને પીવા માટે મધ અને દૂધ આપે છે-અને તેને રેશમી
તેમજ બાલના વણાં કપડાં પહેરાવે છે.

પણ શેવટે તેઓ બન્ને પાકમાંજ પડે છે-અંધારા દૂવા અને ખાડા
માંજ પડે છે.

અગર પુત્ર ન લાદી ખેરફામ મરફ
નખુદીશ અન્દહે નગો નખરફ
નહીદી જહાન અજ પુત્ર બેહુ પુત્રી
અગર કેહુ પુત્રી મરફ અગર મેહુ પુત્રી
૨૧૫ કુતૂન રન્જ દર કારે ખુઅવ બરીમ
બખાનદહુ આગાહીએ નવ બરીમ
હમી ખુદ ખુઅવ બદાન મરફહાર
દેરખતે બહાન અજ બરશ સાયહુ દાર
થુ ખુઅરત નીમી એ ફમે દશાજ
ખતાન આમદ આન પાદશાશ નેયાજ
બખાથ અન્દરુન પુદ ચકી પાયકાર
કે નેશાખતી એહરએ શહુર્યાશ
પરરતન્દહુરા ગોફત ખુરશીદ ફર
કે શાખી બેખુર જીન ગેરામી કમર
બદાન શાખ પુદ મોહરએ જરૂર પન્જ
બમોહરહુ એ ગઉહર બરી દીદહુ રન્જ
થુનીન ગોફત બા બાથખાન શહુર્યાશ
કે મિન મોહરહુ એમરૂજ આયદ બકાર
બખાજાર શવ પારએ ગૂશત ખર
દેગર નાનો બી શહુ જઈ ખુતર
હમાન ગઉહરાનરા બહા સી હજાર
દેરખ પુદ કસીરા કે બુદી બકાર
સુએ નાનવા શુદ સખુકુ બાથખાન
બદાન શાખે જરૂરીન અજ ખારત નાન
૨૧૬ બહુ નાનવા ગોફત કીનરા બહા
નદારમ નેયારમશ કદન રહા
બેમોહરહુ હરફ બગઉહર ફરશ
કે ઈનરા બહા કુન બદાનેશ બેફર
થુ દાનદહુ આન મોહરહારા બેદીહ
બહુ ગોફત કીનરા કે દાનદ બરીહ
થુનીન શાખ દર ગન્ને ખુઅવ પુદી
બદીનખુનહુ હર સાથ સદ નવ બુદી
તો ઈન ગઉહરાન અજ કે દોઅદીદઈ
ગર અજ બન્દઈ બોફતહુ ખુખીદઈ
સુએ જાહફરશેખ શુદ આન સે મરફ
અબા ગઉહરો જરૂર બા કાર કરફ
થુ આન ગઉહરાન જાહફરશેખ બેદીહ
સુએ શહુર્યાશ નવ અન્દર દવીહ
બરીશીય બેમૂહ અજાન સાન ગોફર
પુરીદહુ અજાન શાખે જરૂરીન કમર
થુનીન ગોફત શીરૂય બા બાથખાન
કે ગર જીન બોદાવન્દે ગઉહર નેશાન
નખૂઈ હમ અકૂતૂન બેખુરરમ સરત
હમાનશ કે ઊ બારશ અજ ગઉહરત
૨૧૭ બહુ ગોફત શાહા બખાથ અન્દરત
ગેરફ પૂશ મહી કમાની બદરત
બખાલાએ સર્વે બરોખ થુન બહાર
બહર સીય માનદએ શહુર્યાશ
સરાસર હમહુ બાથ અજ રઉશનરત
થુ ખુરશીદે તાખન્દહુ દર જઉશનરત

એ અક્ષમદ મહં પથહાજ નહીં થતે-તો તેને નામના કે કીર્તિ
મેળવવાનો ગમ રહેતોજ નહીં.

એ શુદ્ધઆત્મીજ આ દુન્યાને જીતે નહીં તો તે બહુજ થતે-પછી
તે ગમે મોટા માણસ હતો કે ગમે નાનો હતો.

હવે આપણે ખુસરનાં કામમાં મહત્તવ લઇએ-અને વાંચનારને નવી
નવી વાતો જાહેર કર્યે.

ખુસર તે લીલાવતી બરી જગ્યામાં મોટાં ઝાંડના આશ્રા હેઠળ
થોભેલી હતી.

જ્યારે અડધો દિવસ પસાર થયો-ત્યારે તે ખદશાહને બૂખ લાગી.

બાગમાં એક નોકર હતો-કે જે પાદશાહને ચેહરો આજખી શકતો
નહીં હતો.

તે ખુરશીદના ઝળકાટવાળા પાદશાહે પોતાના નોકરને કહ્યું-કે “આ
કીમતી કમરબંદમાંથી એક દૂકડો કાપી કાઢ.

તે દૂકડામાં પાંચ સોનેરી ગોળીઓ હતી-જે ગોળીઓમાં ધણુંક
ઝવાહેર જડેલાં હતાં.

પાદશાહે પેલા માળીને કહ્યું-કે “આ ગોળીઓ આજે કામ લામશે.

તું બાઝારમાં જ અને થોડુંક ગેરત અને રાટલી ખરીદ કરી એક
ઢગટ રાહે પાછો ફર.”

હવે તેજ ગોદરોની કીમત કે જીને તે કામમાં આવતાં હોય તો
ત્રીસ હજાર દિરમ હતી.

માલી રોતાખ બઢિયારા પારે ગયો-અને પેલી સોનેરી છડી આપીને
નાન માંખી

બઢિયારાએ તેને કહ્યું કે “એના કીમતના પૈસા મારી પારે નથી
તો પણ હું એને જવા દેવાનો નથી.

તેઓ બન્ને ઝવેરીની આગળ તે નંગો લઇ ગયા-અને કહ્યું કે “વિચાર
કરીને એની કીમત કર.”

જ્યારે ઝવેરીએ તે ગોદરો જ્યાં-ત્યારે બોલ્યો કે “એને કોણ ખરીદી
શકે છે ?

એની છડીઓ તો ખુસરના બજારનાં રહેતી હતી-અને દર વર્ષે
એની રો નવી બનતી હતી.

તું આ ગોદરો કોણનાં ચેરી લાવ્યો છે ?-અથવા કોઈ સૂતેલા ગોલા-
મના વેતરી લાવ્યો છે.”

આથી પેલા ગણે જણ્યું તે ગોદરો, તે સોનું અને તે સવળી કારી-
બરી લઇને જાહફરશેખ પાસે ગયા.

જ્યારે જાહફરશેખે તે ગોદરો જ્યાં-ત્યારે તે નવા પાદશાહ શીરૂય
તરફ દોડ્યો.

અને સોનેરી કમરબંદમાંથી કાઢેલી પેલી ગોદર જડિત છડી શીરૂયને
બતાવી.

શીરૂયે પેલા માળીને કહ્યું-કે “અગરને આ ગોદરના માલેકની
નિશાની,

તું મને નહીં કહેશે તો હમણાં તારું તેમજ તારાં સગાંબહાણાંઓ
જે હશે તેનું સર કાપી કઢીશ.”

માળી બોલ્યો કે “આ પાદશાહ! હાથમાં કમાન પકડીને બખ્તર
પેહેરેલો એક રાખસ બાગમાં આવ્યો છે.

જે કદમાં સરાવર જેવા અને ચેહરામાં બહારની મોસમ જેવા છે-
અને તે દરેક વાતમાં પાદશાહને મળતો આવે છે.

સવળો બાગ તેનાથી દીપી નીકળ્યો છે તે બખ્તરની અંદર ઝળકતા
ખુરશીદ જેવા લાગે છે.

ફેર હેરાતલ્લ અમ્મ શાખ અરીન્ સેપર
યકી બન્દલ્લ દર પીશે ઊ બા કમર
ખુરીફ ઈન્ સુનીન્ શાખે અઉલ્લ અમ્મ
મરા દરો ગોફતા કમ ઇદર બેપૂય
એ બાબર નાન્ આબરે નાન્ ખરશ
હમ અકુનુન બેરફતમ શુ બાહ અમ્મ ખરશ
બેદાનેસ્ત શીરૂય કાન્ ખુલ્લવસ્ત
કે દીદારે ઊ દર અમાનલ્લ નવસ્ત
એ દરખલ્લ ફેરેસ્તાલ્લ સીસહ સવાર
શુ બાદે દમાન્ તા હમે ભૂયબાર
શુ ખુલ્લવ એ દર અન્ સેપહરા બેદીહ
બેપેશ્તેરોઈ શરૂરીયે ઈન્ બરૂ કરશીહ
શુ રૂએ શહન્શાહ દીહ બાન્ સેપાહ
હમલ્લ બામ્ અમ્મત્ત ગેચાન્ એ રાહ
યકાયકુ બરે બાફફરેશમ્ શુદન્
હમી હરૂ કરી દારેતાનહા બદન્
કે મા બન્દમાનીમે ઊ ખુલ્લવસ્ત
બદાન્ શાહ રૂએ બદ અકુનુન નવસ્ત
નેયારહ બદન્ કર્સ બદ્ બારે સરૂહ
બે દર બાહ બાશીહ બે બન્દરૂ નબરૂહ
બેશુહ બાફફરેશમ્ બનજદીકે શાહ
એ દરગાહ અરુદારત ચન્દી સેપાહ
શુ નજદીકે ઊ રફત તનહા બેબૂહ
ફેરાબાન્ સખુન્ ગોફતા ખુલ્લવ રોનૂહ
બદ્ ગોફત અગરૂ શાહ બારમ્ હેહ
બરીન્ હદેહા ઝીન્હારમ્ હેહ
બેચાયમ્ બેગૂયમ્ સખુન્ હરૂએ હસ્ત
વગરનલ્લ બેપૂયમ્ બસએ નેશસ્ત
બદ્ ગોફત ખુલ્લવ બે ગૂઈ બેગૂય
ન અન્દલ્લ ગોસારી ન પચકારૂ ભૂય
સુનીન્ ગોફત પસ મદ્ ગૂયા બશાહ
કે દર કારૂ હેરાયારૂ તરૂ કુન્ નેગાહ
બરાન્ નેહ કે કોસ્તી તો જન્ગી હહારૂ
સરન્જમ્ સીરૂ આઈ અમ્મ કાઝીરૂ
હમલ્લ શહરે ઈરાન્ તોરા દુશ્મનદ
બપચકારે તૂ ચકૂ દેહો ચકૂ તનદ
બેચા તા બે બાહદ્ નમૂદન્ સેપહરૂ
મગરૂ કીનહા બામ્ મદ્ બમેહરૂ
બદ્ ગોફત ખુલ્લવ કે આરી રવાસ્ત
હમલ્લ બીમ્ અમ્મ અરૂદુમે નાસબારેત
કે પીશે મન્ આચન્દો ખારી કુનદ
બમન્ બરૂ મગરૂ કામખારી કુનદ
હમી ગોફત બા બાફફરેશમ્ સોખન્
હેલશ બદ્ શુહ અમ્મ રૂચારે કોહન્
કે ઊશ સેતારહ શુમોરૂ ગોફતલ્લ બૂહ
એ ગોફતારે ઇશાન્ બરૂ આરીફતલ્લ બૂહ
કે મરૂ તો બાશીહ બેચાને દો ફૂહ
બદસ્તે ચકી બન્દલ્લ દર અમ્મ ગોફત
ચકી ફૂહે અરીન્ ચકી ફૂહે સીમ
નેશસ્તલ્લ તૂ બન્દરૂ બેચાન્ દેહ દો નીમ

ઝાડની એક ઠાળીમાં તેણે સોનેરી હાલ લટકાવી છે-અને કમર બાંધેલો
એક ચાકર તેની આગળ ઉભો છે.

તે ચાકરે આ ગોહર જડિત છડી કમરબદમાંથી કાઢી-મને આપી
અને કહ્યું કે દોડ,

બાઝારમાંથી રોટલી અને રોટલી સાથનું ખાવાનું (ઉપરનું) લઈ
આવ-તેવોજ હું પવન વેગે તેની પાસેથી દોડયો.”

શીરૂય સમજી ગયો કે “તે ખુસરૂજ છે-કે જેનો ચેહરો આ વખતમાં
પણ જવાન રહેલો છે.”

પછી તેણે દરગાહમાંથી કુંકતા પવનની મિસાલ ત્રણસો સવારો
નદીના કિનારા સુધી દોડાવ્યા.

જ્યારે ખુસરૂએ દૂરથી તે સવારોને બેચા-લ્યારે તેનો ચેહરો ઉતરી
ગયો અને લડવા માટે તલવાર બાહરે કાઢી.

જ્યારે તે લકરે રોહન્શાહને ચેહરો બેચા-ત્યારે તેઓ સંધળા રસ્તા-
માંથીજ રડતા પાછા ફર્યા.

સંધળા આફરેશમની નજદીકે ગયા-અને દરેક જણ વાતો કરવા લાગ્યા. ૨૧૮

કે “અમે તો બંદા છીએ અને તે અમારો પાદશાહ છે-તે પાદ-
શાહનો હાલ બૂડો દહાડો ખેડે છે.

તેને કોઈ જરા પણ ઈઝા કરી રાકવું નથી-પછી શું તે બાગમાં હોય
કે શું લડાઈમાં હોય.”

આફરેશમ પાદશાહની નજદીકે ગયો-અને દરબારમાંથી થોડાક
સિપાહો લીધા.

જ્યારે તે પાદશાહની પાસે ગયો ત્યારે તે લશ્કર વગર એકલોજ હતો-
તેણે ધણીક વાતો કહી અને ખુસરૂએ તે સાંભળી.

તે બોલ્યો કે “એ પાદશાહ મને પોતાની નજદીકે આવવાનો હોકમ
આપે-અને મારાં ક્રિયેલાં કામોની માફી બક્ષે,

તો હું આઈ અને જે કાંઈ વાત છે તે તને કહું-નહોં તો અર તરફ
પાછો બળે.”

ખુસરૂએ તેને કહ્યું કે “શું” કહે છે બોલ તું મારાં દિલનો ગમ વીસ-
શવનારો નથી તેમ લડનારો પણ નથી.”

પછી તે સુભાષિત બોલનારાએ પાદશાહને કહ્યું-કે “તું એ કામમાં
વધારે તીક્ષ્ણ નહર કર.

તું એમ માની લે કે તે એક હજાર લડાયકોને મારી નાખ્યા-તો
પણ રોવટે તો તું લડાઈથી ધરાઈજ જરો.

આખું ઈરાન રોહર તારૂં દુશ્મન બન્યું છે-તેઓ તારી લડાઈમાં ૨૧૯
સંધળા એકમત થયા છે.

હવે તું આવ બેઠએ કે આસ્માન શું દેખાડવા માગે છે-કદાચ
સંધળો કીનો દયામાં ફેરવાઈ પણ બન્ય.”

ખુસરૂ બોલ્યો કે “હા, વાજબી છે-સંધળો ધારતી અને નાલાયક
માણસોથીજ છે.

કે તેઓ મારી નજદીકે આવે અને મારી ખુવારી કરે-કદાચ મારી
ઉપર તેઓ ફાવી બન્ય.”

નાદકરેશમ સાથે તે એ પ્રમાણે વાતો કરતો હતો-પણ તેનું દિલ
આગળી વાતોના વિચારથી નિશચ બન્યું હતું.

કારણકે તેને ગુબ્બીઓએ કહેલું હતું-અને તેઓની તે વાતોથી
તે ગભરાયેલોજ હતો,

કે “તારૂં મોત બે પહાડની વચ્ચે વસ્તીથી દૂર એક નોકરના હાથ
ઉપર આવશે.

એક સોનેરી અને એક રૂપેરી પહાડ હશે-તે બન્નેની વચ્ચે તું ટુટેલો
દિલ બેઠેશો હશે.

જાણ્ય આરમાને તો જરૂરીન યુવક
જરૂરીન આહનીન બખત પુરૂ ધીન યુવક
કુનુન ધન એરેલુ ચૂન જમીને મનસ્ત
સેપર આરમાને જરીને મનસ્ત
૨૨૦ ઠો ફૂલ ધન ઠો ગળે નેહાદલુ બખાલ
કઠાન ગળેહા યુદ્ધ લેલમ ચૂ ચરાલ
હમાના સર આમહ કુનુન રૂએ મન
કુલ અખતરે ગીતી અદુએ મન
કુલ આન હમલુ કામે આરામે મન
કે બરૂ તાજહા બરૂ બુદી નામે મન
બેબોઈન પીલી બનચદીકે ઊય
પુરૂ અંચ દરૂદ યુદ્ધ જાને તારીકે ઊય
બરાન ફૂલએ પીલ બેનશરત શાહ
એ બાધશ બરૂ આબરૂ લશકર બરાહ
સખુન ગોકૂત અઝાન પીલ બરૂ પલુલવી
કે અય ગળે અગર દુરમને ખુલવી
મકુન દુસ્તી નીચ આ દુરમનમ
કે એમરૂચ દરૂ દસ્તે અહુરીમનમ
બસખતી નબૂદીમ ફર્માદરસ
નેહાન બારો મુન્માય રૂયત બકસ
બદસ્તૂર ફરૂદ અઝાન પસ ઠોબાહ
કચ હીચ બરૂ બહ મકુન નીચ યાહ
બેચૂ તા મુએ તયસકૂનશ બરૂદ
એ દરૂગાહ બા રહુનમૂનશ બરૂદ
૨૨૧ બેબાશહ અબારામ તા રૂએ અંદ
નંબાયદ કે દારહ કસ ઊરા નેજાંદ
બરૂ બરૂ ચુલકૂલ કુની ઉસ્તુબાર
ગલીનુશરા બા સવારી હઝાર
ચુ ગઈદહુ ગરૂદન બસર બરૂ બેગશત
શુદ અચ શાહીઅશ સાલ બરૂ સીઓ હસત
કુલ માહે આજરૂ યુદ્ધ રૂએ દય
ગહે આતેશે ઓઈ બેચાનો મય
એ ખુલવ બેશુદ ફરૂ શાહનશાહી
અબી તાજ માંદ ઊ બસાને રહી
કોબાહ આમહો તાજ બરૂ સર નેહાદ
અબારામ બેનશરત બરૂ તખત શાહ
અચ ઈરાન બરૂ કરૂદ બયઅત સેપાહ
દેરમ દાહ યકૂ સાલહુ અચ ગળે શાહ
નબુદ એન્દગાનીશ બેચ હકૂત માહ
તો ખાહીશ નાચીચ ખાન ખાહુ શાહ
ચુનીનસ્ત રસ્મે સરાએ જહા
નબાયદ કચ અરમ દારી વફા
જવાનમદી અચ કારહા પીશહુ કુન
હમલુ નીકુઈ અન્દર અન્દીશહુ કુન
ચુ ગૂઈ કચ મન રસીદમ બકામ
નેગહુ કુન કે આન કામ અન્દરેતો દામ
એ બહ તા તવાની સેગાલેશ મકુન
અઝીન મહે દાનદહુ બેનચ સખુન

તારાં માથાં ઉપરનું આરમાન સોનેરી હશે-અને તારી અમીન લોહાંની
બની હશે અને તારાં નસ્તીજ પણ કીના બરેલું થયું હશે.
હમણાં આ બખતર મારી અમીનની જગ્યાએ છે-આ દાલ માં
સોનેરી આરમાન છે.
બે પહાડ તે આ બાગમાં મૂક્યા બે ખજાના છે-કે ને ખજાનાઓથી
મારું દિલ ઝગવતું રહેતું હતું.
ખતીત કે હવે મારો વખત આવી લાગ્યો છે-ક્યાં ગયો મારો દુન્યાને
રોશન કરનારો સોતારો ?
તે સધળી મારી મુશદ અને આરામ ક્યાં ગયાં ?-કે ને વખતે સધળાં
તાલે ઉપર મારુંજ નામ લખાતું હતું.”
પછી તેઓ તેની નજદીક એક હાથી લઇ આવ્યા-તેનો સીઆહ જીવ
દર્શી બરેલો હતો.
પાદશાહ તે હાથીની અમારી ઉપર બેઠો-પેલું લશકર તેને તે બાગ
માંથી રસ્તા ઉપર લઈ આવ્યું.
તે હાથી ઉપરથી પોતાની પહલવી બાયામાં બોલ્યો-કે “ઓ ખજાના!
અગર તું ખુસરોના દુરમન છે,
તો તું મારા દુરમન સાથે પણ દોસ્તી ના કરતો-કારણકે હું આને
એહરેમનના હાથમાં સપડાવ્યો છું.
સખતીને વખતે તું મારી મદદદે નથી આવ્યો-તો તું છપોળ રહેશે
અને કોઇને પોતાનો એહરા દેખાડતો ના.”
પછી કોબાદે વઝીરને ફર્માવું-કે “એની સાથે તું કરી પણ બૂઝાઈ
કરતો ના.
આ દરગાહમાંથી બામિયાઓ સાથે તેને તયસફત લઈ જવા કહે.
જેથી તે થોડા દહાડા સૂધી આરામમાં રહે કોઇયે તેને કરી પ્રકારે
લિલગીર કરવો નહીં જોઇએ.
એક હજાર સવાર સાથે ગલીનુશને તેની ઉપર ચોકી કરવા માટે
મુકરર કર.”
જ્યારે ફરતો આસમાન તેનાં સર ઉપર ફર્યો-અને તેની પાદચાહીનાં
આન્દીસ વર્ષ પુરાં થયાં,
પાનખર રૂવનો છેલ્લો મહિનો આદર અને દેખદાર રહેજે વેળા
સગડી સળગાવવાનો અને બુજેલાં પક્ષી ખાવાનો તેમજ મયનૂશી કર-
વાનો વખત હોય છે,
તે વખતે ખુસરોના શેહનશાહી ઝળકાટ જતો રહ્યો-તે તાજ બેહી
એક નોકરની માફક બન્યો.
પછી કોબાદે આવી પોતાનાં સર ઉપર તાજ મૂક્યું-તે આરામ સાથે
ખુશદાલ તખત ઉપર બેઠો.
ઈરાનનાં લશકરે તેની ઉપર પાદશાહ તરીકેની દોઆ કીધી-શીરએ
તેઓને પાદશાહના ખજાનામાંથી એક વર્ષનો પગાર બહેશ આપ્યો.
તેની જિંદગાની સાત મહિના કરતાં વધુ રહી નહીં-તું ગમે તો તેને
તરફ સમજ અને ગમે તો શાહ તરીકે સમજ.
આ જુલમી દુન્યાની રાહ રસ્ત એવીજ રીતની છે-તારે તેનાથી વફા-
દારીની આશા રાખવી નહીં.
સધળાં કામેમાંથી જવાનમર્દાનોજ ધ્રુવો એખતમાર કર-તું હમેશ
બલાઇનોજ વિચાર રાખ.
જે તું તેનાથી પોતાને મુશદે પુગેલો સમજતો હોય-તો તું તપાસી
જે કે તે મુશદ કમદખાતું અને ફાંસીજ છે.
બને લાં સૂધી તું બદીનો વિચાર ના કર-આ અનુભવી શખ્સની
વાતો સાંભળ.

શુ ગોકૂતારો કેદારે નીકું કુની
બગીતી રવાનરા બીઆફું કુની

ને ટું સારીજ વાતો અને અભાજ કામે કરશે-તો આ કુન્દામાં
તારા આત્માને વગર અચબનો બનાવશે.

શીરૂપ*

પાદશાહીએ કોબાદ મશહૂર
બશીરૂપ હરૂત માફ બૂદ બરૂ
તખ્ત નેશસ્તને શીરૂપ વ અન્દરૂ
કર્દન વ ફેરેસ્તાદને સરાનરા
નરૂદે પેદર બપન્દો પૂજેશ.

શીરૂપને નામે જણાયલા કોબાદની પાદશાહી સાત
મહિના હતી. શીરૂપનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને
તેણે શીખામણ આપવી અને સરદારોને
બાપની નઝદીક શીખામણ દેવા અને
માફી માગવા માટે મોકલવા.

શુ શીરૂપ બેશસ્ત બરૂ તખ્તે નાચ
બસરૂ બરૂ નેહાદ આનું કઈ તાજે આચ
બેરૂ તન્દ ગોદારને ઇરાનેયાન
બરૂ બાન્દન્દ આફરીને કેયાન
ચુનીન ગોકૂત હરૂ ચક્ર બાબાગે બલન્દ
કે અચ પુર હોનર બુસ્તેબ અરૂજમન્દ
ચુનાન દાન કે ચક્રદાન તોરા દાદ તાજ
નેશસ્તે બઆરામ બરૂ તખ્તે આજ
બેમાનાદ ગીતી બફર્જન્દે તૂ
ચુનીન હમ બખીશો બપયવન્દે તૂ
ચુનીન દાદ પાસોખ બદીશાન કોબાદ
કે હમવારૂ પીરૂજ બાશીદો શાદ
નબાશીમ તા બવેદાન બફર્જન્દેશ
એ નીકું બુવદ દાદ બા બુશ અનેશ
જહાનરા બેદારીમ બા ઇમની
એબુશીમ કેદારે અહુરીમની
એ બાચેસ્તાફ આઇને પીશીને મા
કે અફૂજન કુન્દ ફરૂરહો દીને મા
પયામી ફેરેસ્તામ બનચહે પદરૂ
એબુચમ બદ ઇન સખુન દરૂ બદરૂ

જ્યારે શીરૂપ તે લાડકાં તખ્ત ઉપર બેઠો-અને લોભનું પાદશાહી
તાજ સર ઉપર મૂક્યું,
ત્યારે ઈરાની પેદલવાનો આવ્યા-અને તેઓએ તેની ઉપર પાદશાહ
તરીકેની કુઆ કીધી.

દરેક જણે બુવદ આવાઝે કહ્યું-કે “ઓ કીર્તિ! બરેલા નાખીયા
પાદશાહ!

ટું બહુ કે તને ચક્રદાંએ આ તાજ બક્ષેશ આપ્યું છે-ટું આરામ
સાથ આ હાથીદાંતાનાં તખ્ત ઉપર બિરાજ્યો છે.

તારાં ફૂંડો ઉપર તેમજ તારા બેશીઓ અને સગાંઓ ઉપર કુન્દા
કાયમ રહેશે!”

કોબાદે તેઓને એવા જવાબ આપ્યો-કે “હમેશે તમે ફતેહમંદ અને
બુરાહાલ રહેજો!

આપણે બવેદાન સૂધી બૂરી ચાલના નહીં બનીશું-બલમનસાઈ સાથેનો
ઈન્સાફ કેવો બલો હોય છે?

દેશને આપણે ધારતી વગરનો રાખીશું-અને એહરમંદી અર્થાં કામેનો ૨૨૭
જડમળથી ઉપેદી કાઢીશું.

આપણા વડવાઓની બધી રીતભાત-કે જે આપણે, દબદબો અને
દીનેને વધારે છે તે પ્રમાણે,

હું મારા બાપની નઝદીક એક પયગામ મોકલીશ અને તેને આ
સંબંધી વાતો કહેવાડીશ.

* આ પાદશાહ ખુસરૂ પર્વીઝનો વડો બેટો અને કચસરની હાકરી મર્ઝમ (મેરિસ)નો હાકરો. એનું બીજું નામ “કોબાદ”
હતું. આ પાદશાહ મા તરફથી ખ્રિસ્તી બખીર ધરાવતો હોવાથી ખ્રિસ્તી ધર્મ તરફ ઢળેલો હતો. રામનો સાથ સલાહ કરી
ઈરાને જતેલા રૂમના મુલકો પાછા તેઓને સ્વાધીન થયાં હતા. રામનોની ઉસકેરણીથીજ બહુ પેતાના બાપ ખુસરૂ પર્વીઝને
તેમજ તેના પંદર બેટાઓને કચદ કરી પાછળથી મારી નખાવ્યા હતા. આ પાદશાહ બહુજ નબળાં મનનો હતો. એનો અત
પણ એહરશીજ આવ્યો હતો. આ પાદશાહ બહુજ ટુંક મુદત ફેબરુઆરી ૧૨૮૮ થી નવેમ્બર ૧૨૮૮ સુધી રાજઅમલ ચલાવી
મરણ પામ્યો હતો.

એ નાખ્યું કારી કે જી રાનહરેત
 બબાઈ નામે જી દર જહાન માનહરેત
 બચકાન કુનહ પૂજેશે આન ગુનાહ
 શેરાયનહ મર્દહ અઆધને રાહ
 શુ જી રામ મર્દહ ગોરૂતારે મન
 બીઆઝાર હેલ મર્દહ અચ કારે મન
 બેપદાનમ આનમહ બકારે બેહાન
 બેકૂશમ બહાઈ આરકારે નેહાન
 બજાએ નેક કાર નીકી કનમ
 હેલે મર્દહ દર્વાશરા નેશકનમ
 હા તન બાયદમ પાકો નીકૂ સોખન
 કુભ યાદ દારહ કારે કોહન
 બહાન અબુમન ગોરૂત કીન કાર કીરેત
 અચ ઈરાનેયાન પાકો બીદાર કીરેત
 ૨૨૪ નમૂદહ ગોદાન સરાસર બચકમ
 હો ઉસ્તાદશ અર નગીરહ ખશમ
 બેદાનેરેત શીફય કીરાનેયાન
 કેરા બર ગુઝીદહ પાકૂ અચ મેયાન
 શુ અશતાદો ખરૂરેત બર્ઝીને પીર
 હો દાનાએ ચુઅનહો યાદગીર
 બહીશાન શુનીન ગોરૂત કય બેખદાન
 જહાન દીદહો કાર કદહુ રદાન
 મદારીહ કારે જહાનરા બરનજ
 કે અચ રનજ યાબહ સરકૂરાચ બનજ
 શુમારા બેબાચહ શુદન નજદે શાહ
 મગર કચ શુમા શાહ આયહ બરાહ
 બેગૂદહ પીશશ શુ આયહ સોખન
 એ અચ નવ એ અચ દાસ્તાને કોહન
 હો બીનદહ બીકામ બરૂઆસ્તનહ
 પુર અચ આખુ બેખગાન બેચારાસ્તનહ
 શુ ખરૂરેત બર્ઝીનો અશતા ગોશરેપ
 બકૂમન નેશસ્તનહ હરહ બઅસ્તપ
 બહીશાન શુનીન ગોરૂત કચ હેલ કુનૂન
 બેબાચહ ગેરેકૂતાન રહે તયસકૂન
 ૨૨૫ બખરૂદહ ગોરૂતા નેગર તુલ્લુવવી
 બવીજહ કે દસ્તૂરે પુસ્તવ બુવી
 પયામી બરી નજદે ફરૂરોખ પદર
 સખુન યાદ ગીરી હમહુ દરબદર
 બેગૂદ કે મારા નજહુ ઈન ગુનાહ
 ન ઈરાનેયાનરા પુહ ઈન દસ્તગાહ
 કે બાદાફરહુ ઇઝી ચાકૂતી
 શુ અચ રાહો દીન ફય બરૂતાકૂતી
 યકી આન કે નાપાકૂ ખૂને પેદર
 નરીઝ એ તન પાકૂઝાદહુ પેસર
 નબાશહ બરીન નીચ હમહાસ્તાન
 પુર અચ દરહ કઈ હેલે રાસ્તાન
 દેગર આન કે ગીતી પુર અચ ખૂને તોસ્ત
 રસીદહ બહર કેશરી ફન તોસ્ત
 એ દીગર કે અદાન દેહીશ સવાર
 કે બૂદહ અચ ઈરાન હમહુ નામદાર

કે તેણે બે બૂઝાઈ કામી છે-અને બેથી તેવું નામ દુન્યામાં બહી
 સાથ બેગાઈ રહ્યું છે,
 તે ગુનાહોની પાક ચક્રદાન પાસે માફી માંગે-અને બહી રાહ રસમ
 પ્રમાણે ચાલનારો બને.

ન્યારે તે મારી વાતો ક'પૂલ કરશે-અને આ મારી કોરોશથી તેવું
 દિલ સાફ થશે,
 ત્યારે કું સસ્તનતનાં કામ માટે તુરત મરજૂલ થઇશ-અને ઝાઢેર રીતે
 કે ખાનગી રીતે ઇસ્લાફીય વરનીશ
 બલાની સાથે બલાઇજ કરીશ-અને ગરીબ માણસોનાં દિલ દુઃખ-
 વીર નહીં.

હવે જેઓ કે આગળ કામોની યાદ ધરાવના હોય-તેવા પાક અને
 સારા સખુન બોલનારા બે જણ મને બેઠાએ છે."

પછી તેણે તે અંબુમનને કહ્યું કે "આ કામ કાણ બલવરો ઇરાની-
 આમાંથી એવા પાક અને હુશ્યાર કાણ છે?"

સપળા પેહલવાનોએ તેઓ ગુસ્સે નહીં થઈ બય તે સખબથી બે
 પ્રવીણ રાખસોને આંખની એશારતથી દેખડાવ્યા

શીફય સમજ્ય એકે ઇરાનીઓએ પોતા વચ્ચેથી કયા નેક રાખસોને
 ચૂંટી કાઢ્યા છે?

તેઓ અસ્તાદ અને બુદ્ધા ખરદાદે બર્ઝીન જેવા-બંને દાના, સુભા-
 પિત બોલનારા અને યાદદાર રાક્ષિ ધરાવનારા હતા.

તેઓને શીફયે કહ્યું કે "આ અલકમદો-અને બેહાનનો અનુભવ
 ધરાવનારા તેમજ લડાઈ અઝમાનેલા સરદારો!

તમે દુન્યાનાં કામોને મુશ્કેલ ના સમજતા-કારણકે મેહનતથીજ
 સરકૂરાજ રાખસ ગંજ મેળવે છે

તમે લોકોને પાદશાહની નજદીક જવું બેઠાએ-કદાચ તમારી શીખા-
 મણુથી તે પાદશાહ પાછો રાહ ઉપર આવવી જશે.

તમે તેની નજદીક જેવા થઈ તેવા લાયક સખુને તેમજ છું નવી
 કે છું બની વાતો કહેજે"

તે બંને અનુભવીઓ આનાકાની સાથ ઉઠ્યા-અને બંને આંખો
 આંસુ બરી કાઢી.

ન્યારે ખરદાદે બર્ઝીન અને અશતાદ ગુશરપ-પાદશાહના હુકમથી
 બંને જણા થોડા ઉપર સવાર થયા,

ત્યારે તેઓને કહ્યું કે "હવે તમેએ ખરાં દિલથી તેસેફાનને માં
 પકડવો બેઠાએ"

પછી ખરદાદે કહ્યું કે "તું ખાસ કરીને ખુસરૂનો વચીર થાય છે,
 માટે સંભાળજે કેયે બેઠાતો ના.

તું મારા સુબારક બાપની નજદીક પયગામ લઈ બ-અને સપળી
 વાતો એક પછી એક યાદ રાખજે.

તું કહેજે કે 'આ ગુનાહ મારો નથી-તેમજ ઈરાનીઓની પણ એવી
 મઠ્ઠર નહીં હતી.

ન્યારે તે' કીનના માર્ગથી મોં ફેરવ્યું-ત્યારેજ તું આવી ખોદાઈ
 શિક્ષા પામ્યો.

પહેલું તો એકે એક પાકઝાહ ઠોકરા પોતાના બાપતુંજ નાપાકી ભર્યું
 ખૂન કઢીબી કરેજ નહીં.

તે' રાસ્ત લોકોનાં દિલ દઈથી ભરેલાં કાંધાં હતાં-તે કામમાં પણ
 કોઈ તારી સાથ એકમત થશે નહીં.

બીજું એકે સપળો દેશ તારા ખજાનાથી ભરેલો છે-છતાં બીજો મેળ-
 વવા માટે દરેક મુશકમાં તારી આકૃત પહોંચેલી છે.

ત્રીજું એકે આટલા બધા બહાદુર લોકો અને સવારો-કે જેઓ
 સપળા ઇરાનના નામદાર હતા,

બેબુલુ શાદાન એ ફર્નહે ખીશ
એ બુમો બરો પાકુ પચવન્ટે ખીશ
યધી સુએ ચીન શુદ્ધ યધી સુએ રૂમ
પરાગવલુ ગરતલુ બહર મરો બુમ
દેગર આન કે કચસર બળએ તો કરુદ
એ હરગૂનધ અચ તો તીમાર ખરુદ
એપલુ દાદો દેખતર તોરા દાદ નીચ
હમી ગન્એ બા ગન્એ બેરચાર ચીચ
હમી ખારેત દારે મરીહા બરુમ
બદાન તા શવહ તાલુ આન મરો બુમ
બગન્એ તો અચ દારે ઈસા એ રુદ
કે કચસર બખૂબી એ તૂ શાદ બુદ
નદાદીએ ઈન્ માયલુ શયત નબુદ
સુએ મરુદુમી રહુપમાયત નબુદ
દેગર આચ બરુ તૂ સુનાન ચીરલુ ગરત
કે ચરમે ખેરદ મરુ તોરા તીરલુ ગરત
એ બીચારગાન ખારેતલુ બેરતદી
એ નદીન બરુએ તો આમદ બદી
બેકેશતી દો ખાલે નેક ખાલુરા
કઝીશાન બરુ અરુપ્તી ગાલુરા
એ યરુદાન શેનાચ આન કે આમદત પીશ
બરુ અન્નીશ અઝાન બેશત કેદારે પીશ
બદાન બદ કઝીન બદ બદાનલુ મનમ
સપુનરા નુખોરેત આરેતાનલુ મનમ
બચરુદાન કે અચ મન નબુદ ઈન્ ગુનાલુ
ન બેરેતમ કે વચરાન શવહ ગાલે શાલુ
કુનૂ પુએરી ઈન્ હમલુ આચ બુપ
બદીન નામદારાને ઈરાન બેગૂય
એ બદલા કે કદી બચરુદાન ગેરાય
કે બચરેત બરુ નીકુઈ રહુપમાય
મગર મરુ તોરા બે બુવદ દરેતગીર
બદાન રન્જહાઈ કે બુદત ગુઝીર
દેગર આન કે ફર્નહે બુદત દો હશર
શમો રૂએ ઈશાન બગેદાન ગુઝરત
બદીન સરુકશી અચ તો ઈમન નબેકુત
એ બીમે તો બુગેદતદી નેકેકુત
સુ બેશનીદ પયધામે બે આન દો મરુદ
બેરુકતદ દેલહા પુર અચ દાધો દરુદ
બદીનગુનલુ તા કેરવરે તયસરુન
હમલુ દાદલુ પુર આમો દેલ પુર એ બુન
અઝાન શકુર તા ખાને માકસેપન્દ
કે બુદ અન્દર શકુરચારે બલન્દ
નેશરતલુ બદર બરુ ગલીનૂશ બુદ
કે બેકુતી ગમીન ચૂ પુર અચ બદી બુદ
અબા જઉશનો બુદ બરતલુ મેપાન
હમલુ તાઝી અરેપાન બબરુસુરવાન
હમલુ હરકરશ ચકુસર આરેતલુ
કશીદલુ હમલુ તીધો પીશરેતલુ
અચન્ અન્દરુ ગોર્થ પુલાદ દાશર
હમલુ દેલ પુર અચ આતેશો બાદ દાશર

અને જેઓ પોતાનાં ફરુદથી, સર અમીનથી અને સધળાં સગાંવહા.
લાંથી પુરાહાલ રહેતા હતા,
તેઓ કોઈ ચીન તરફ અને કોઈ રૂમ તરફ નીકળી ગયા-અને દરેક
સર અમીન અને મુલકમાં વીખરાઈ ગયા.

બીજાં એકે કચસરે તારી સાથ શું શું બલાઇ કીધી હતી તેણે દરેક ૨૨૧
રીતે તારો ગમ ખાધો હતો.

તેણે તને હરકર આપ્યું અને પોતાની બેરી પલ્લુ આપી-તેમજ ખજાનો
અને ખજાના સાથ બીજી ધણીક ચીજો આપી.

તે તારી પાસેથી ઈસુ કાઈરેતને દીધેલી શળી રૂમ ખાતે રાખવા
માગવા લાગ્યો-કે જેથી તે સધળો મુલક પુરાહાલ અને.

ન્યારે કે કચસર તારીથી આટલો બધો પુશી હતો-ત્યારે ઈસાની
શળી તારા ખજાનામાં રહેવાથી શું ફાયદો હતો ?

પલ્લુ તેં તે નહીં આપી અને એટલો તને વિચાર નહીં આવ્યો-
ઈન્સાનિયતપણા તરફનો કાંઈએ તને રસ્તો નહીં દેખાડ્યો.

વળી લોકા તારી ઉપર એવો ગાલેબ થયો-કે તારી અકલની આંખ
સીઆહ થઈ ગઇ.

તેં લાચારો પાસેથી પેસા બીનવી લીધા-તે લગ્નનતથીજ તારી ઉપર
આવી આક્રમ આવી પડી.

તારા બે નેકખાહ મામાઓને કે જેઓના પ્રતાપથીજ તેં તખ્તને
પાકું રેશાન કીટું હતું, તેઓને તે મારી નાખ્યા.

માટે જે તારી ઉપર આવી પડ્યું છે તે સધળું ચઢદાન તરફથીજ
સમજ-અને પોતાની કીધેલી સધળી બૂઝાઈઓનો વિચાર કર.

વાત એટલીજ છે કે આ બૂઝાઈ કરવાનું બહાનું તેં અને બતાવ્યું-
અને એ વાતની પહેલ મારાથી નીકળી છે.

પલ્લુ હું ચઢદાનના કસમથી કહું છું કે એ બૂઝાઈ મેં કીધી નથી- ૨૨૭
મેં નથી ચાલું કે તું પાદશાહનું તખ્ત વચરાન થાય.

હવે તું આ સધળાં કામોની માફી માગ-અને તે આ ઈરાનના
નામદારને કહે.

જે બદીઓ કે તેં કીધી તે માટે ચઢદાનની માફી માગ-કે તેજ સાહેબ
બલાઇનો રસ્તો દેખાડનારો છે.

જે આક્રમ કે તેં હારી લીધી છે તેમાંથી તેજ સાહેબ કદાચ તારો
જટકારો કરશે.

બીજાં એકે તારા સોગ ડાકરાઓ જેઓની રાત અને દહાડો બંદી-
ખાનામાંજ પસાર થયો છે,

તેઓ પલ્લુ તારા આ ગ્રહમથી નચિત સૂતા નથી-અને તારા દરે
કરીને પોતાનાં ધરબાર છોડીને ગયા છે."

ન્યારે તે બંને શરૂસોએ તેનો એવો પચગામ સાંભળ્યો-ત્યારે તેઓ
બળતાં અને દુઃખ ભરેલા દિલે ત્યાંથી રવાના થયા.

અને તયસરુનના મુલક સૂધી એવીજ રીતે આસુ ભરેલી આંખોએ
અને ખૂન ભર્યાં દિલે ગયા.

તે શેહરમાંથી તેઓ મારસેપન્દ નામનાં મકાન સૂધી ગયા-કે જે
મકાનમાં મોટા પાદશાહને રાખ્યો હતો.

તે મકાનના ફરવાઝા ઉપર ગલીનૂશ બેઠેલો હતો-તું કહે ગયા તેનાથી
અમીન પલ્લુ બેરેલી બની હતી.

તેણે બખ્તર અને લોહાંની ટોપી સાથ કમર બાંધેલીજ હતી-સધળા ૨૨૮
અરબી થોડાઓ પાખર સાથ તૈયારજ હતા.

તેનું તમામ હરકર તૈયાર થઈ રહેલું હતું-સધળાઓએ તલવાર
બેચેલી હતી અને તૈયારજ હતા.

તેના હાથમાં પેલાદી ગોર્થ પકડેલો હતો-તેનું દિલ લડાઈ માટે
તૃપ્તજ બનેલું હતું.

સુ ખરારે બર્જીનો અશ્તા ગોશરપ
 ફેફડ આમદન્દ આન દો દાના એ અશ્તપ
 ગલીનૂશ અરૂપાય જસ્તે આન જમાન
 એ હીદારે ઇશાન બેશુદ શાહમાન
 બભઈ કે બાપેસ્તે બેન્શાન્દ શાન
 હમહુ મેહુતરે નામવરૂ ખાન્દ શાન
 સખુનૂય ખરારે બર્જીન નુખેસ્તે
 જમાનરા અબામે લેલીરી બેશોસ્તે
 ગલીનૂશરા અબામે ફરૂરાખ કોબાદ
 અચારામે તાજે ઠઈ ખરૂ નેહાદ
 બર્જાનો તૂરાનો રૂમ આગલીસ્તે
 કે શીરૂય ખરૂ તખ્તે શાહનશાહીસ્તે
 તો ઇન જઉશનો ખૂરો ગોર્જ ગોરાન
 એ દારી હમી કીસ્તેત ખરૂગુમાન
 ૨૨૬ ગલીનૂશ ગોફત અય જહાનહીદહુ મરૂદ
 બકામે તો આના હમહુ કારૂ ઠરૂદ
 તો તીમારૂ બોર્દી એ નાઝુક તનમ
 કુળ અહનીન ખૂદ પીરાહનમ
 બહીન મેહુર ખરૂ આફરીન ખાનમત
 સબઈ કે ગઉફરૂ ખરૂ અફશાનમત
 નબાશદ બેચ અચ ખૂબ ગોફતારે તૂ
 કે ખુરૂશીદ બાદ અચ જહાન યારે તૂ
 બકારે કુળ આમદસ્તી બેચૂય
 પસ આનગહુ સુખનહાએ મન બાચ જૂય
 સુનીન દાદ પાસેખ કે ફરૂરાખ કોબાદ
 બખુસ્તેવ મરા અન્દ પયધામ દાદ
 અગરૂ બાચ બાહી બેચૂયમ હમહુ
 પયામે જહાનદારૂ શાહે રમહુ
 ગલીનૂશ ગોફત અય ગેરાનમાયહુ મરૂદ
 કે દાનહ સુખનહા સુનીન યાદ ઠરૂદ
 વલીકેન મરા શાહે ઇરાન કોબાદ
 બસી અન્દરીન પન્દો અન્દરૂચ દાદ
 કે હમદાસ્તાની મકુન રૂએ શખ
 કે ઠસ પીશે ખુસ્તેવ કુશાયદ રો લખ
 ૨૩૦ મગરૂ આન કે ગોફતારે ઊ બેનત્થી
 અગરૂ પારૂસી ચૂયદ અરૂ પહુલવી
 સુનીન ગોફત અશ્તા કે અય શાહકામ
 મન અન્દરૂ નેહાની નદારમ પયામ
 પયામીસ્તે કાન તીષ બારૂ આવરદ
 સરે સરૂકશાન દરૂ કેનારૂ આવરદ
 તો અફૂનૂન એ ખુસ્તેવ બહીન બારૂ બાહુ
 બહીન તો બેચૂયમ પયધામે શાહુ
 ગલીનૂશ બેશનીદ અરૂપાય જસ્તે
 હમહુ બન્દહારૂ બતન દરૂ બેખસ્તે
 બરે શાહુ રૂદ ફસ્તે ઠઈહુ બકશ
 સુતાન ચૂન બેબાચદ પરસ્તારૂ ફશ
 બદૂ ગોફત શાહા અનૂશદ બહી
 મખાદા દેલે તૂ નેજન્દ અન્દ બહી
 સુ અશ્તાદો ખરારે બર્જીન એ શાહુ
 પયામ આવરીદન્દ અબાન બારૂગાહ

બારે ખરારે બર્જીન અને અશ્તા ગુરાસ્ત-બન્ને દાનાઓ થોડા
 ઉપરથી નીચે ઉતર્યા,
 ભારે ગલીનૂશ દુરતજ હબો થયા-તે તેઓને બેઠ ખુશી થયા.

તેઓને સાચક જગ્યાએ બેસાડ્યા-અને સધળા નામીયા સરદારો
 હકી બોલાવ્યા.

સુબાષિત બોલનાર ખરારે બર્જીને પહેલાં હિમ્મતથી બોલવા માડ્યું.

તેણે ગલીનૂશને કહ્યું કે “મુબારક કોબાદે-આરામ સાથે પાદશાહી
 તાજ પહેર્યું છે.

ઇરાન, તુરાન અને રૂમમાં ખબર પડી છે-કે શીરૂય શેહ-શાહી તખ્ત
 ઉપર બેઠો છે.

તું આ બખ્તર, લોદાંની ટોપી અને બારી ગોર્જ શા માટે લઇ રાખે
 છે, તારો દુરમન કોણ છે?”

ગલીનૂશે કહ્યું કે “ઓ અનુભવી શખ્સ!-તારાં સધળાં કામે તારી
 મુરાદ મૂળ્ય થયે!
 મારો લેખકી પેદેરવાસ બેઠને તને મારાં નાઝુક બદનની દયા
 લાગી છે.

એ તારી મેહરબાની માટે હું તારો આબાર માનું છું-તારી ઉપર
 હું ગોહરોનો વધાવો કરું તો તેને પણ તું લાયકજ છે.

તારું બોલકું બલાઈ સિવાય બીજું કંઈજ નથી-આ જ્ઞાનમાં ખુર-
 શીદ તારો મદદગાર હોવો!

તું શું કામ માટે આવ્યો છે તે પહેલાં કહે-પછી તું મારી ખબર
 અંતર પૂછજે.”

તેણે જવાબ આપ્યો કે “મુબારક કોબાદે-મને ખુસરૂ માટે ફેટલો
 પયગામ આપ્યો છે.

બે તું ચાહતો હોય તો રેયતના જ્ઞાનદાર પાદશાહને સધળો પય-
 ગામ કહી સંબગાઠે.”

ગલીનૂશ બોલ્યો કે “ઓ જાચી ખુન્યાદના શખ્સ!-એવો પયગામ
 કોણ મોકલી શકે?

તો પણ ઇરાનના પાદશાહ કોબાદે-એ માટે મને ધણીક શીખામણો
 અને નસીહતો કીધી છે,

કે રાત્રે કે દિવસે કોઈ પણ વખતે કોઇને આવીને ખુસરૂ સાથે જૂપી
 મરહલત કરવા દેતો ના.

સિવાય કે પહેલાં તું તેની વાતો સાંભળે-પછી તે ફાર્સી બાષા બોલે
 મા પહલવી બોલે.”

અશ્તાએ તેને કહ્યું કે “ઓ મુરાદે પુગેલા શખ્સ!-હું કરો જ્યો
 પયગામ લાવ્યો નથી.

મારો પયગામ એવો છે કે તેણે ક્ષત્રવચારજ લાવશે-અને બહાદુર
 લોકોનાં સર તેઓની થોડમાં નાખશે.

માટે હવે તું ખુસરૂ પાસે ત્યાં જવાની પર્વાનગી માગી લાવ-કે
 નેથી અમે પાદશાહને પયગામ પુગાડયે.”

એ સાંભળી ગલીનૂશ હબો થયા-અને બખ્તરના સધળા બંદ બરા
 બર બાંધ્યા.

અને જેથી રીતે કે એક નોકરને ઘટારતે હોય તેવી રીતે-તે હાથ
 બક્ષ કરીને પાદશાહની નઝરીક ગયો.

અને બોલ્યો કે “ઓ પાદશાહ! તું ખુશહાલ રહેજે!-તારું દિલ
 બીથી ગમગીન ના બનવું!

અશ્તાદ અને ખરારે બર્જીન જેવા શખ્સો પાદશાહ તરફથી-તે ફર-
 બારમાંથી અને પયગામ લાવ્યા છે.”

બેખાદીક ખુસેવ બખાવાસ ગોફત
કે ગોફતારે તૂ બા ખેરફ નીસેત બેફત
અરૂ ઊ શહરુયારસેત પસ મન કંથમ
બરી તાગુ જેદાનુ એ બહુરે કોથમ
કે અસ મન હમી બારૂ બાયહત ખાસેત
અમરૂ કંથમ મૂયનહ અમરૂ શહે શસેત
બોયામહ બહીનૂથ નસરે ગવાન
બેગોફત આન સાખુન ગોફતને પહલવાન
કુનૂન દસેત કંદેલે બકેથ હરૂ શવીહ
બેમૂઇદ ગોફતારે ઊ બેશનવીહ
કે મહે ખેરફમહ પાકીઝહ મૂય
બદસેતારે ચીની બેબસેતનહ રૂપ
ચુ દીદનહ બોદનહ પીશશ નમાસ
બેબૂદનહ હરૂફ જમાની દરાસ
જહાનદારૂ બરૂ શાફવર્દે ખુબરૂગ
નેશસેતહ હમહ પયકરશ આશો ગોફત
હમહ અરૂ ગઈરૂ બરૂ તાફતહ
સરાસરૂ ચક્ર અન્દરૂ દેગરૂ બાફતહ
નેહાલીશ દરૂ અરૂ દીખાએ અરૂ
પસે પોસેતે ઊ અરેનદી લાજવરૂ
બેહીએ તનાવરૂ ગેરેફતહ બદસેત
દેજમ બોફતહ બરૂ બયગાહે નેશસેત
ચુ દીદ આન દે મહે ગેશનમાયરૂશ
બદાનાઇ અન્દરૂ સરે પાયહરૂશ
અજાન બોફતગી ખીસતન કંદુ શસેત
જહાન અફરીનરા નેહાનુ યારૂ ખાસેત
બખાલીન નેહાદ આન ગેરામી બેહી
બદાન તા બેપુસંદ એ હરૂ દરૂ રેહી
બેહી જાન દે બાલશ બનમી બેગસેત
બીઆહારૂ ગદાન બમરૂકંદ ચુજસેત
બરીનગૂનહ અસ શાફવર્દે બેહીન
હમી ગસેત તા શુદ બરૂએ જમીન
બેપૂઇદ અશતાદો આન બરૂ ગેરેફત
બેમાલીશ અસ ખાકો બરૂ સરૂ ગેરેફત
જહાનદારૂ અસ અશતાદ બરૂ કાસેત રૂપ
બદાન તા નદીહ અસ બેહી રંગો બૂય
બેહીરા નેહાદનહ બરૂ શાફવરૂ
હમી બૂદ બરૂ પાય પીશ આન દે મરૂ
પુરૂ અન્દીશહ શુદ નામદારે બેહી
નદીહ અન્દરૂ હીથ ફાલે બેહી
હમાનગહુ સુએ આસમાન કંદુ રૂપ
ચુનીન ગોફત કથ દાવરે રાસેતમૂય
કે બરૂ ગીરફ આનરા કે તૂ બેફતગી
કે પયવનહ આનરા કે તૂ બેશકની
ચુ અસ ફદઈ બખેતે રફશન બેગસેત
ધમ આવરૂદ ચૂન રૂએ શાદી ચુજસેત
બઅશતાદ ગોફત આનુએ દારી પયામ
અજાન બીમનેશ ફૂદકે બેસેત નામ
હમ અસ નસરે સુરીત ચુનહ કંદમાન
બદઅન્દીશકો તીરહ દેહ બદઅમાન

પુસરૂ હસેત અને મેટીથી બોલ્યો-કે “તારી વાત દાનાઇ
બરેલી નથી.

એ તે પાદશાહ છે તો પછી હું કેણુ છું? હું આ સાંકડાં બંદી
ખાતામાં શા મટે પડ્યો છું?

કે તને મારી પાસેથી પર્વાનગી માંગવી ભેઇએ? પછી તેઓ ગમે ૨૩૧
આહું અવળું બોલે કે ગમે સીધે મારું બોલે.”

ગલીનૂશ તે પેહલવાનોની નઝદીક પાછો આવ્યો-અને તે બહાદુર
પાદશાહની વાતો કહી સંભળાવી.

અને બોલ્યો કે “હવે તમે અદભ વાળીને ભયો-અને જે કહેવું
હોય તે કહો અને તેનો જવાબ સાંભળો.”

તે બંને પાકીઝહ બોલનારા દાનેરામંદ શુખસેએ ચીનાઈ રેશમી
રમાલે કરી પોતાનો ચેહરો સજ્જગઈ.

ન્યારે તેઓએ પુસરૂને ભેળો, ત્યારે તેની આગળ તેઓએ નમન
કીધું-અને ધણીવાર સૂધી ત્યાં ઉભા રહ્યા.

પાદશાહ મેઠાં અને વરૂની આકૃતિ પાડેલા એક મોટા ગલીયા ઉપર
બેઠેલા હતા.

તે ગલીયા ઉપર તમામ સોનુ અને ગોહરો અળકતાં હતાં-તે સઘળાં
એક બીજામાં મટેલાં હતાં.

તેની નીચેનો ગલીયા પલ્લુ સોનેરી રેશમી કપડાંની બનાવટનો હતો-
તેની પીઠ પછાડી એક લાજવર્દી રંગનો તકથો હતો.

તેણે પોતાના હાથમાં એક મોટું બેહી નામનું ફળ પકડેલું હતું-
અને પોતાની બેસવાની જગ્યા ઉપર દિલગીર જેવો બેઠેલો હતો.

ન્યારે તેણે પેલા બંને ખુન્યાદી શખસો કે જેઓ દાનાઇમાં ચઢતે
દરજાનેલા હતા તેઓને ભેળા,

ત્યારે તે પોતે જે બેઠેલા હતા તે પાછો સીધો થયો-અને કુન્યાના ૨૩૨
પથદા કરનાર સાહેબની છૂપી મદદ માગી.

તે મોટું બેહી ફળ તેણે તકથા ઉપર મૂક્યું-કે જેથી તે બંને નોક-
રોની બચર આક્રીયત પૂરે.

તે બેહી ફળ પેલા બંને તકથા ઉપરથી આહેરન રહીને ગબડી પડ્યું-
અને પુરાહાલ ગબડતું ગબડતું તે ગલીયા ઉપરથી પસાર થઈ ગયું.

તે ગબડતું ગબડતું કીમતી ગલીયા ઉપરથી અંખી ઉપર આવી લાવ્યું.

અશતાદ દોડ્યો અને તેને બેચક્રી લીધું-તેની ઉપરની ફળ ઝટકી
અને તેને પોતાને માથે ચઢાવ્યું.

પાદશાહે અશતાદથી મોટું ફેરવ્યું-કારણ તેને તે બેહીથી અપશુગન
લાગ્યા.

તેઓએ તે બેહીને ગલીયા ઉપર મૂક્યું-અને તે બંને મહેાં તેની
આગળ ઉભા રહ્યા.

તે નામદાર પાદશાહ વિચાર બરેલી બન્યો-તે બનેલા બનાવમાં તેણે
કાંઈ પણ સારા સગન ભેળા નહીં.

તેજ વખત તેણે આસ્માન તરફ મોં કીધું-અને બોલ્યો કે “ઓ
સાચા ઇન્સાફી સાહેબ!

જેને તું તોડી પાડે છે તેને કેણુ બેચક્રી શકે છે-જેને તું ભાંજ
નાખે છે તેને કેણુ સાંધી શકે છે?

ન્યારે કોઇ ખાનદાનનું રાશન બખત ઉલટાઈ ગયું-અને ન્યારે પુશ ૨૩૩
હાહીનો દહાડો વીતી ગયો, ત્યારે અમગીનીજ આવી પડે છે.”

પછી તેણે અશતાદને કહ્યું કે “તે હીયકારા બ્રા નામવાળા છેકરા
તરફથી તું શું પયગામ લાવ્યો છે?

તેમજ પેલા મુઝીબર ઝુનેહગારો, બ્રા વિચારના અને સીઆહ દિલના
કુરમનો તરફથી શું પયગામ લાવ્યો છે?

હમણુ બહસેમાલનેહો બી દાનેશનહ
એ બીદાનેશી વીજહુ બી રામેશનહ
બેખાહફ શુદન બખત અઝીન ફૂદમાન
નમાનનહ અઝીન તોખમહ કસ શાહમાન
સુએ નાસજાયન શવહ તાએ તખત
તાબહુ ગદફ ઇન ખુએવાની દેરખત
સરકાચ ગદફ કસી ફે કહેરત
પુર અચ કમ શવહ યાને ઊ ફે મેહરત
નમાનહ ખુએગી બફર્જને મા
ન દર તોખમએ ખીરો પયવને મા
હમણુ ફરેતાન વીજહુ દુશમન શવહ
બરીન ફદહુ બહુયો બહતાન શવહ
નેહાન આશકારા બેકરુ ઇન બેહી
કે બી બર શવહ તખતે શાહનરીહી
સખુન હરુએ બેશનીદી અકુનુ બેગુય
પયામમ મરા કમતર અચ આમે બુય
કુશાદન ગુયા જબાન આન દો મરુદ
સખુન હરુએ ફર્જને ઊ યાહ કરુદ
ચકાયકુ બેગોકૂતનહ આ ઊ હમણુ
નમાનનહ પૂશીદહુ ચકુ અમજમહ
શહનશાહ બેશનીદી ગોકૂતારે મરુદ
બર આવરુદ પાંચાન ચકી બાદે રોહ
બદાન નામવર ગોકૂત પારોખ શીનવ
ચકાયકુ બેખર સુએ સાહારે નવ
બેચ આનગહુ કે બર તાબી અચ અચબુ રય
બેગુયશ કે અચમે કસાનરા મલુય
સખુન હરુએ ગોકૂતી ન ગોકૂતારે તોરેત
મમાનાહ ગુયાએ ઇન તનુદરેત
મગૂ આનએ બહખાહુ ચુન બેશનવહ
એ ગોકૂતારે બીહુદહુ શાદાન શવહ
બદાનગહુ કે અદાન નદારી ખરુદ
કે મહજત બદાનેશ સખુન પર્વરહ
બગોકૂતારે બીખરુ ચુ નીરુ કુની
રવાનો બેરદર શુર આહુ કુની
રકરી ફે ગુનહુગાર ખાનહ તોશ
વજાન પસ જહાનદાર દાનહ તોશ
નબાયહ કે યાબહુ બરે તુ નેશરેત
નગીરહ કમે બીશ કારી બદરેત
મયદીશ અઝીન પસ બદીનસાન પયામ
કે દુશમન શવહ બર તો હમ શાહકામ
બચસદાન મરા કાર પીશરેતરેત
નેહાદહુ બદાન ગીતી અમ ખારેતરેત
બદીન ગોકૂતને અચબહુએ દોરુદ
બનચદે ખુએગાન નગીરી ફેરુદ

તેઓ સધળા બૂરા અદેશાના અને કમ અકલના છે-અને તે કમ અકલીને મુબબેજ બેશક ખુશહાલી વગરના છે.

આ ખાન્દાનમાંથી બાગ્યશાળી બખત જતું રહેશે-એ ખાન્દાનમાં કોઇ ખુશહાલ રહેશે નહીં.

નાલાયકોના હાથમાં આ તાજ અને તખત જશે-આ પાદશાહી ઝાડ વચરાન થઈ જશે.

એ કોઇ કમીનાએ છે તે સરહારે બનશે-અને એએ સરહારે છે તેઓ કુઃખી થશે.

મારાં વંશમાં કે મારા બેશકબીલાનાં વંશમાં પાદશાહી રહેશે નહીં.

ખાસ કરીને સધળા દોરતો દુશ્મન બનશે-અને આ કુટુંબ માટે બૂરં બેલનારા અને બૂરંજ કરનારા થશે

આ બેહી ફળે છપી વાત ગાહેર કીધી છે-કે રોહનશાહી તખત ફળ વગરનુંજ બનશે.

હવે તેં એ કાંઈ સખુનો સાંભળ્યા છે તે કહી સંભળાવ-મારે મનસે તો તેના પયગામ નદીનાં પાણી કરતાં પલ્લુ ઓછી કીમતનો છે.”

તે અને શાસીએ પોતાની ચાલાક ઝબાન ખોલી-અને તેના બેઠાના એ કાંઈ સખુનો હતા તે તેને કહ્યા.

તેઓએ એકેક પછીનું સધળું તેને કહ્યું-અને એક બોલ પલ્લુ છપો શાખ્યો નહીં.

રોહનશાહે તેઓની વાતો સાંભળી-અને તેણે વળ ખાઇને એક સઈ હાથ મારી.

પછી તે નામવરને કહ્યું કે “મારો જવાબ સાંભળો-અને તે સધળો નવા પાદશાહ તરફ લઇ જાઓ.

તેને કહેજે કે ન્યાં સુધી તું પોતે અચબ વગરનો બને નહીં ત્યાં સુધી બીન કોઇની અચબ ના કાઢેતો.

તેં એ કાંઈ કહેવાડિયું છે તે તારું પોતાનું કહેવાડેહું નથી-એ વાતોને કહેનાર તંદુરેસ્ત રહેતોજ ના !

એવું ના બોલતો કે એ બોલેહું ન્યારે તારો દુશ્મન સાંભળે ત્યારે તેવાં બેહુદા બોલવાથી તે ખુશ થાય.

ન્યારે કે તારામાં એટલી અકલ નથી કે તારું પોતાનું બેનું અકલની વાતો ઉત્પત્ત કરે,

તે વખતે બે તું કાયદા વગરની વાતોને આશરો લેશે તો પોતાની અકલ અને રવાનને કલકી કરશે.

એ કોઇ કે પહેલાં તને ઝુનેહગાર કહે-અને ત્યાર પછી તે તને પાદશાહ ગણે.

તે તે શાખસ તારી પાસે બેસવા લાયકનો નથી-તેમજ તેને કશું નાનું મોટું કામ પલ્લુ રોંપવું નહીં બેધએ.

હવે પછીથી એવા પયગામોનો વિચાર ના કરતો-કે જેથી દુશ્મન તારી ઉપર ખુશહાલ થાય.

ચઝદાન સાથનું માંડે કામ સધળું ઠીક થયહું છે-તે કુન્યામાં સાથે લઇ જવાનો તેરી પલ્લુ તૈયાર છે.

આવી ભૂદી બદશૂર કરવામાં-તું મોટાની નઝદીક આવરુ નથી મેળવવાનો.”

પાસેખે ખુસન્ શીર્યરા.

શીર્યને ખુસરને જવાબ.

બિયારમ કુનુ ન પાસેખે ઇન્ હમહ
અદાન્ તા બેયુઈ બપીરો રમહ
પસ અચ મગે મા યાદગારી ખુબહ
સખુન્ ગોફતને રાન્ત કારી ખુબહ
ચુ પયદા કુનમ અર તો અન્દુહો રન્જ
બેદાની કે અચ રન્જે મા ખાસ્ત અન્જ
નુખોસ્તીન્ એ હોરુચ કે ગોફતી સોખન્
અઝાન્ ખેશમે આન્ ફરગારે કોહન્
એ ગોફતારે અફગુય અર મા પેદર
અર આરોફતો શુહ કારૂ ઝીરે જખર
એ અન્દીશમે શુ અ આગહુ શુદમ
અચ ઇશન્ શમે તારૂ બી રહુ શુદમ
મરા ખુહ હમી ખાસ્ત કોશતૂ ખજહર
નદીદમ જોચ અચ રફતમ પાયજહર
હમી રાહુ એસ્તીમે ખુચીખતીમ
અદામે ખલા અર નેયાવીખતીમ
શનીદમ કે અર શાહે મન્ અહ રસીદ
એ અદઅ બેરફતમ ચુ ગૂશ ઇન્ શનીદ
ગુનહુગાર અહરામ ખુહ બા સેપાહુ
બેયારાસ્ત અર પીરો મા રસ્મગાહુ
અચ નીચ ખુચીખતમ રૂએ જન્ગ
અદાન્ તા નેયાફતમ મન્ ઊરા બચન્ગ
વઝાન્ પસ ફેગર ખારહુ ખાચ આમદમ
ફેલાવર ખન્ગશ ફેરાચ આમદમ
ચુ આરોફતહુ અખતર એ મા દર ગુજસ્ત
હમહ રફતહુ દઉલત બમા ખાચ અસ્ત
ન પખર્શિ અહરામ ચકુખારહુ બુહ
જહાની અર આન્ જન્ગ નચ્જારહુ બુહ
અફર્મીને ચચ્દાને નીકી ફેઝાય
કે ઊચસ્ત અર નીકો અહ રહુતમાય
ચુ ઇરાનો તૂરાન્ બમા રામ શુહ
હમહ કામે અહરામ ના કામ શુહ
ચુ અચ જન્ગે ચૂબીનહુ પદાખતમ
નુખોસ્તીન્ બકીને પેદર તાખતમ
ચુ અન્દુયો ગોસ્તહુમ ખાલાન્ ખુદન્
અહર કેશરી બીહમાલાન્ ખુદન્
ફેદા કદેહુ જાનરા હમી પીરો મન્
અદેલ મેહુરખાનો ખતન્ બીરો મન્
ચુ ખૂને પેદર બુદો કદે જેગર
નકદેઈ સુસ્તી બખૂને પેદર
કુરીદીમ અન્દયરા દસ્તો પાય
કે ઊ કદહ અર શાહુ તારીકુ જય
ચુ ગોસ્તહુમ શુહ દર જહાન્ નાપદીહ
એ ગીતી યકી ગૂશઈ અર ગુઝીહ
અફર્મીને મા નામહાન્ કશતહુ શુહ
સરે શમે ખૂખારમાન્ ગશતહુ શુહ

“હુ” હવે એ સધળોનો જવાબ આપું છું-કે જે વું સધળાઓની સામે
કહી સંભળાવે.

તે જવાબ મારાં મરણ પછી યાદગાર રહેશે-સાચા સખુનો બોલવા
એ એક મોટું કામ છે.

ન્યારે હું તારી આગળ મારું કુઃખ અને મેહનત ઝાહેર કરીશ-
ત્યારેજ વું નજીરો કે મારી રજીથીજ ખજાનો બેગો થયો છે.

પહેલાં જે તે હોરમચ માટે, તેમજ તેના ગુસ્સા માટે-અને આગળ
વખત માટે જે ને સખુનો કલા,

તેવું નજીવું એ જે અદગુહ કરનારના કહેવા ઉપરથી મારો બાપ
મારી ઉપર-ગુસ્સે થયો અને મારું કામ બરહમ મળ્યું.

ન્યારે હું તેના વિચારથી વાકેફ થયો-ત્યારે ઇરાનમાંથી સીઆહ રાતે ૨૩૬
બાહેર નીકળી ગયો.

તે પોતે મને ઝેહરથી મારી નાખવા ચાહતો હતો-તેથી મેં ચાલી
જવા સિવાય એ ઝેહરનો ઉપાય જોયો નહીં.

અમે લોકો છટકવાનો માર્ગ રોધવા લાગ્યા અને નાસી ગયા-બલાના
ફાંદામાં સપડાયા નહીં.

પછી મેં સાંભળ્યું કે મારા પાદશાહ ઉપર આકૃત આવી પહેાંચી
છે-ન્યારે આ વાત મારે કાને આવી ત્યારે હું બહુઅથી પાછો ફર્યો.

ગુનેહગાર બેહરામે પોતે લશ્કર સાથે-અમારી સામે લડાઇગાહ
તૈયાર કીધી.

તેની સામેથી પણ હું લડાઇને વખતે નાસી ગયો-જેથી હું તેની
ચુંગાલમાં સપડાયો નહીં.

ત્યાર બાદ બીજી મરતબે હું હિમ્મતથી તેની લડાઈમાં પાછો આવ્યો.

ન્યારે ગુસ્સે થયેલા સેનારો મારી ઉપરથી પસાર થઈ ગયો-ત્યારે
જતી રહેલી તમામ હકુમત મારી આગળ પાછી આવી,

બેહરામ સાથે કાંઈ એકજ વખત લડાઇ થઈ નહીં હતી-સધળા દેશોની
નજર તે અમારી લડાઇ ઉપરજ હતી.

મેકીનો વધારો કરનાર સાહેબ કે જે નેક તેમજ બહુ ઉપર રેહતુમા
છે, તેનાં ફર્માનથી,

ન્યારે ઇરાન અને વરાન મારાં તાબેદાર બન્યાં-ત્યારે બેહરામની ૨૩૭
સધળી મુરાદ ઊંધી વળી.

ન્યારે હું ચૂબીનહની લડાઈથી ફારેગ થયો-ત્યારે પહેલાં મારા બાપને
મારનારાઓનો કીનો લેવા તરફ ધસ્યો.

બંદુય અને ગોસ્તહમ જેવા મારા મામા હતા-જેઓ દરેક યુલકમાં
હરીફ વગરના શખ્સો હતા.

જેઓએ મારી ઉપર પોતાનો છવ ફિદા કીધેલો હતો-તેઓ દિલથી
મેહરબાન હતા અને તનથી મારાજ ખેરી હતા.

પણ ન્યારે બાપવુંજ ખૂન અને છખરવું દઈ હતું-ત્યારે મેં બાપના
ખૂન માટે સુસ્તી નહીં કીધી.

મેં બંદુખના હાથ અને પગ કાપી નાખ્યા-કારણકે તેણેજ પાદશાહને
અપવન કીધો હતો.

ન્યારે ગોસ્તહમ કુન્યામાં ગ્રામ થઈ ગયો-અને તેણે આ જહાનમાંથી
એક ખૂણુંજ અખતયાર કીધું.

ત્યારે તે અમારા હોકમથી એકાએક માર્યો ગયો-એવી રીતે તે ખૂની
ઓનાં સર અને ગૂરા વિચારો ઊંધા પડ્યા.

૨૩૮ જેમ્સ આન કે ગોફ્રી તો અચ કારે ખીશ
 અહાન તન્ન જેદાનો બાહારે ખીશ
 બહાન તા એ ફર્જને મા કારે બહ
 નેયાયદ કહાન બર્ સરશ બહ રસહ
 અહેદાન નબુહ બર્ શુમા તન્ન બન્હ
 હમાન નીચ ખારીઓ બીમે ગઝન્હ
 બહાન રૂચ તાન ખાર નુઝારતમ
 હમી ગન્જ પીશે શુમા દારતમ
 બર્ આધને શાહાને પીરીન પુદીમ
 ન બીકાર બર્ દીગર આઈન બદીમ
 એ નખ્ચીરે અચ ગૂથો શમેશઅશન
 એ કારી કે અન્દરબરે મેહુતશન
 શુમારા બચીઝી નબૂદી નેયાચ
 એ દીનારે અચ ગઉરે ચૂએ બાચ
 યકી કાખ બુહ કર્દહુ જેદાનશ નામ
 હમી ઝીરતીહ અન્દર આન શાહકામ
 હમાન નીચ ગોફ્રીતારે અખતર શેનાસ
 એ મારા હમી અચ તો દાદી હેરાસ
 હમી અચ પચે આન બુહ ઇન્ તન્ન બન્હ
 કે તા અચ તો નાયદ બમા બર્ ગઝન્હ
 કે અચ તૂ બહ આયદ બદીનસાન કે હરેત
 નેચન્દાખતમ અખતરતશ એ દરેત
 બહાન પસ નેહાદીમ મેહુદી બર્ ઊય
 બચીરીન સેપોદાઈમ ઇન્ ગોફ્રીતગૂચ
 ૨૩૯ બશાહી શુ શુદ સાલ બર્ સીઓ શશ
 મેયાને શુનાન રૂચગારાને ખશ
 તો દાદી બખાઈ ઇન્ સખુન્ બીગમાન
 અગર ચન્હ બુઝરત બર્ મા બમાન
 તોરા નામહુ આમહ એ હેન્દસ્તાન
 બુદમ મન્ બહાન નીચ હમદારતાન
 એ રાએ બીરન નચે મા નામહુ બુદ
 ગોહર બૂરો હરૂનએ ભમહુ બુદ
 યકી તીધે હેન્દીઓ પીસે સપીદ
 ભેચ ઇન્ બુદ મારા બગીતી ઉમીદ
 અબા તીલ દીબાએ ઝરૂબકૂત બુદ
 એ હરૂ ગૂનએ ગઉરે નામેસુદ
 સુએ તૂ યકી નામઈ બર્ પરન્હ
 નમેશતહુ શુ દીદમ મન્ અચ ખતે હન્હ
 બેખાન્દમ યકી મઈ હેન્દી દબીર
 સખુનગૂથો ગૂચન્હ હો યાદગીર
 શુ આન નામહુરા મઈ હેન્દી બેખાન્હ
 બરોખ આમે દીદહુ હમી બર્ ફેશાન્હ
 બહાન નામહુ દર બુહ કે શાહાન બગી
 કે શાહાનીઓ ખુસવીરા સગી
 ૨૪૦ કે ચુન માહે આઝર બુચદ રૂએ દય
 જહાનશ તો બારી જહાનદાર કય
 શુદહ પાદશાહી પેદર સીઓ હસત
 સેતારહુ બદીનગૂનહુ આહહ બુઝરત
 દુરોખશાન શવહ રૂચગારે બેહી
 તો તાલે મેહીરા બસર બર્ નેહી

બીજું જે તું પોતાનાં કામ માટે, તેમજ પેલાં તારાં સાંકડાં બંદી-
 ખાના માટે અને પોતાની હાલત માટે કરે છે,
 તે એટલા માટેજ હતું કે મારાં કુટુંબીથી કશું એવું ખરાબ કામ-
 નહીં ગાહેર આવે કે તેની ઉપર ખરાબી આવી પડે.
 બંદીખાનામાં તમારી ઉપર કરા પણ મજબૂત બંધ નહીં હતા-તેમજ
 કાંઈ ખુવારીની અને નુકસાનની ધારની પણ નહાં હતી.
 મેં તમોને તે વખતે કાંઈ ખુવાર છોડી દીધા નહીં હતા-તમારી નજ-
 દીક મેં ખજાનો પણ રાખ્યા હતા.
 અમે આગળ પાદશાહોની રાહ રસમ મૂજબજ ચાલ્યા હતા-બીજી
 વગર કામની રાહરીની એખતવાર મીઠી હતીજ નહીં.
 શેકારખાઝી, દડીદાવ અને ગંધ્યાઓમાંથી-તેમજ સરદારોને લાયકનાં
 કામકાનિમાંથી,
 દીનાર, ગોહર, શિકારી ચિત્તા અને બાજ પક્ષીઓમાંથી-કાંઈ પણ
 ચીઝની હાજત તમોને પડવા દીધી હતી નહીં.
 તે તો એક મેહુલ હતો જેનું નામ બંદીખાનું આપ્યું હતું-અને
 તમે તેમાં સુખચેનથી રહેતા હતા.
 તેમજ અમેને નુકસાની વાતો પણ તારે માટે ધારની આપ્યા
 કરતી હતી.
 ત્યારે એટલા માટેજ આ ક્યદખાનું રાખ્યું હતું કે તારી તરફથી
 અમે ઉપર કરી દેઝા નહીં આવી પડે.
 હું બહુતો હતો કે જેની ખરાબી કે હાલ તારીથી મને પુગી છે તેવી
 પુગરીજ-તેથીજ મેં તારો ટપકા કુંધી નહીં દીધો,
 પણ ત્યાર બાદ તેની ઉપર મેહર કરીને-તે સગીજ વિગતો શરી-
 નને સોંપી.
 જ્યારે એની રીતના ખુશી બરેલા દહાડાઓ વચ્ચે મારી પાદશાહીનાં
 છત્રીસ વર્ષ પસાર થયાં,
 ત્યારે ખચીતજ આ બીના તે બહાર પાડી હતી તો જો કે મારી
 પાદશાહી ઉપર મારો વખત વહી ગયો હતો.
 હિંદુસ્તાનથી તારે માટે કાગઝ આવ્યો હતો-તેની વિગતથી પણ હું
 વાકેફ થયો હતો.
 મોટા દરબલના રાચે મારી ઉપર પણ કાગઝ લખ્યો હતો-રૂચે
 ગોહર અને ભતખતનાં કપડાં મોકલ્યાં હતાં.
 એક હિંદી તલવાર અને સફેદ હાથી હતો-જે કે મને તો આ દુન્યામાં
 કાંઈ બુદીજ આસા હતી.
 તલવાર સાથે કસબી રેશમી કપડાં પણ હતાં-અને ભતખતનાં વાપા
 વગરનાં ગોહરો હતાં.
 તારે માટેજ રેશમી કપડાં ઉપર હિંદી અક્ષરે લખેલું એક નામુ
 જ્યારે બેબુ,
 ત્યારે મેં એક સુખાપિત બેલનારો ચાલાક અને ચાહદારત શક્તિવાળો
 હિંદી મુન્શી બેલાવ્યો.
 તે હિંદી મહે જ્યારે ને નામુ વાંચ્યું-ત્યારે હું મારાં મોં ઉપર આંખ-
 માંથી આંસુ વરસાવવા લાગ્યો.
 તે નામામાં લખેલું હતું કે 'તું ખુશહાલ જીવે-કે તું ખુશહાલી
 બોજવવા અને પાદશાહીને લાયકજ છે.
 કારણકે જ્યારે આદર મહિનો અને દેપાદર રાજ આવશે-ત્યારે દેરાને
 માટે તુંજ પાદશાહ બનશે.
 તારા બાપની પાદશાહીનાં આઝત્રીસ વર્ષ પસાર થયા પછી-તારો
 સેતારો એવીજ રીતના પસાર થશે.
 અને તારો લોકો ગમાનો ગળકતો થશે-તું પાદશાહી તાજ સર ઉપર
 મુકશે.'

મરા આન સખુન ઈન હમન શુદ્ધ દુરેસ્ત
 એ દેહ મેહુરુયાની નશાયેસ્ત રોસ્ત
 મન આમાહ બુદમ કે અસ અખતે તુ
 એ ખાહે દુરોશીદને તખતે તુ
 નખાશદ મરા બહુરહ જોર રન્જો દરહ
 સવહ રૂએ રઈશનુ યુનીન લાજુવરહ
 એ બખ્શાયેશો દીનો પયવન્દો મેહુર
 નકદમ દેહમ હીચ અઝાન નામહુ મેહુર
 બશીરીની સેપોદમ સુ બર ખાન્દમ
 એ હરગૂનહ અન્દીશહ રાન્દમ
 બરે ઊસ્તે બા અખતરે તુ બહમ
 નદાનહ કરી ઝાન સખુન બીરો કમ
 બર અચદન કે ખાહી કે બીની બેખાહુ
 મગર ખુદ કુની બીરો કમરા નેગાહુ
 બરાનમ કે બીની પશીમાન શવી
 વઝીન કર્દહ સુએ દર્માન શવી
 દેગર આન કે ગોફતી એ એદાનો બન્દ
 કે આમદ એ મા બર કરી બર ગઝન્દ
 યુનીન બુદ તા બુદ કારે જહાન
 ખુઝર્ગાને પીશીનો શાહનુશાહાન
 અગર તુ નદાની અમુબેદ મેગૂચ
 કુનહ ઝીન સખુન મર તોરા તાજહુ રૂચ
 કે દર કચ કે ઊ દુરમેને ઈજદસ્ત
 વરા દર જહાન એન્દગાની બદસ્ત
 બઝેદાને મા વીઝહુ દીવાનુ ખુદન્દ
 કે નીકાન અઝીશાનુ ઘેરીવાનુ ખુદન્દ
 સુ મારા નખુદ પીશહુ ખૂન રીખતન
 બહાનુ કારે નગ્ન અન્દર આવીખતન
 બહાનુરા બઝેદાન હમી દારનીમ
 ગઝન્દે કરાન ખારુ તુઝાશીમ
 કુનૂન મન શનીદમ કે કર્દી રહા
 મરાનુરા કે ખુદ બહતર અસ અમ્દહા
 અઝીન બદ યુનહુગારે ઈજહુ શુદી
 બગોફતારે કેદારહા બદ શુદી
 સુ મેહુતર શુદી કારુ હુશ્યાર કુન
 નદાની તો દાનવહુરા યારુ કુન
 મખખશાય બર હરકે રન્જત અઝુસ્ત
 વમર અન્દ ઉમીદે ગન્જત અઝુસ્ત
 હરાન કર કચ દર જહાન જોર ગઝન્દ
 નબીની મરૂરા એ મેહુતર એ બન્દ
 દેગર આન કે અસ ખારતહુ ગોફતર્દ
 ખેરહ મન્દીઓ રાય બેન્દોફતર્દ
 એ કર મા નબેસ્તીમ જોર ખાઝો સાવ
 હરાન કર કે ઊ દારત બા બાખ તાવ

બસી ગોફત હર કર કે આન દુરમનન્દ
 બદાનન્દો અસ તોખમે આહુરીમનન્દ
 સુ અન્દીશએ ઈજહી દારતમ
 સખુનહા હમહુ ખારુ તુઝાશીમ

આને એ વાત મને ખરી માલુમ પડી-તો પણ મારાં દિલમાંથી તારી મોહબબત દૂર કરી રાકતો નથી.

હું નજીવો હતા કે તારાં નસીબથી-તેમજ તારા અબકાટ અર્થાં તખ્ત ઉપર બેસવાના વખતથી,

મારે હિરસે રંજ અને દર્દ સિવાય કંઈ બીજું આવવાવાળું નથી- અને મારો આવો રૈશન રાજ સીઆહ થવાનોજ છે.

પણ બક્ષેશી, દીન ધર્મથી, સગપણથી અને તારી મોહબબતથી- મેં તે નામાને લીધે મારો ચેહરો જરા પણ ગમગીન નહીં કીધો.

ન્યારે મેં તે વાંચ્યું ત્યારે તે નામુ શીરીનને આપ્યું-અને તે ઉપર મેં તરેહવાર વિચાર ચલાવ્યા.

તે તારા ટપકાની સાથે તેણીનીજ પાસે છે-એ બાબતની વાત કોઈ જરા પણ નજીવું નથી.

જે તું તે બેવા ચાહતો હોય તો માંગી લેજે-કદાચ તું પોતેજ વધતું બોણું સમજી રાકે.

હું ખાડું છું કે તે તું જોશે તો પરોમાન થશે-અને જે જે કામે કે રચે તે ક્યાં છે તેનો એલાજ રોધો.

બીજું એ તું બંદીખાના અને બેડી માટે બોલ્યો-કે ‘અમે લોકોથી દરેક જણને તુકસાન પુર્યું,’

તો જેવી રીતે દુન્યાનાં કામે, આગળા ખુઝર્ગોનાં કામે અને આગળા પાદશાહોનાં કામે હતાં તેમજ એ પણ હવું.

જે તું એ બાબત નહીં નજીવો હોય, તો વડા વઝીરને પૂછી જોજે- તે આ વાતથી તને વાકેફ કરશે,

કે જે કોઇ કે બોદાનો દુરમન હોય છે-તે દુન્યામાં માડી કિંદગી બોગવે છે.

અમારાં ક્યદખાનામાં ધણાખરા બૂરા લોકો હતા-કે જેઓથી બહા લોકો પેકારતા હતા.

જે કે કોઈતું ખૂન કર્યું અને તેમ કરી નામોસી બરેલી કામમાં લપેટાડું એ અમારું કામ ન હતું.

તેથીજ બૂરાઓને અમે બંદીખાનામાં રાખતા હતા-અને લોકો ઉપર પડતાં દુઃખને તુચ્છ સમજતા હતા નહીં.

મેં હમણા સાંભળ્યું છે કે તેં તેઓને છોડી મૂક્યા છે-કે જેઓ અબદા કરતાં પણ બૂરા હતા,

તો આ બૂરાઈથી તું ચઢદાનનો યુનેહગાર થયો છે-નેક બોલવામાં અને નેક કામે કરવામાં બૂડો બન્યો છે.

ન્યારે તું મોટે સરહાર થયો છે ત્યારે તો બાહોશીથીજ કામ કર- ૨૪૨ જે તને કંઈ સમજ નહીં હોય તો ફાના રાખસને પોતાનો મહદગાર બનાવ.

જેનાથી કે તને રન્જ પુગતી હોય, તો પછી તેનાથી તને ગમે એટલી ગંજની આશા હોય તો પણ તેની ઉપર રેહમ ના કર.

જેનાથી કે દુન્યામાં તુકસાન સિવાય તું બીજું કંઈ જોતો નહીં હોય- તેને માટે ક્યદખાના કરતાં બીજું શું બહું જોય છે?

બીજું જે તું ખાના માટે બોલ્યો છે-અને તેમ કરી તેં દાનેશમંદી અને સારા વિચારને છપાવ્યા છે,

તો નજી કે અમેએ કોઇ પાસેથીબી ખેરાજ અને મેહસૂલ સિવાય બીજું કંઈ લીડું નથી-તે પણ તેઓનીજ પાસેથી કે જેઓ ખેરાજ આપવાની રાક્ષિ ધરાવતા હતા.

લોકોએ મને ધણુંએ કહ્યું કે તે તો દુરમનો છે-બૂડા છે અને એહર-મનની એલાદના છે.

પણ હું કે જે બોદાઈ વિચાર ધરાવનારો હતા-તેણે તેઓની સધળી વાતો તુચ્છકારી કાઢી.

એ યજ્ઞદાન પઞ્ચીશકૃતમ આન તામે તખ્ત
ફેરાવાન કશીદમ આજાન રન્ને સખત
જહાન આફરીન દાવરે દારે શાસ્ત
હમી ફરગારી દેગરૂ યુનહુ શાસ્ત
નબાશહ અગીતી ભેચ આજ ખાસ્તે ઊય
ફેરૂની નબૂઈમ દરુ કાસ્તે ઊય
ર૪૩ એ ભુલેતીમ પુશૂરીએ ફાફગરૂ
એ અખીશ અફરીશ નદીદમ યુજરૂ
સુ પુસાઈ એ મન કેફગારે જેહાન
બેયૂમ અફ આરકારે નેહાન
એ પુસાઈ કે ઊ આજ તો દાના તરસ્ત
અફરૂ નીકો અફ અરૂ તવાના તરસ્ત
હમાન પુરુ ગુનાહાન કે પીરી તો અન્હ
ન તીમાફારે ન બીરી તો અન્હ
એ મન હરૂએ યુયન્હ આજાન પસ હમાન
એ તૂ બાજ યુયન્હ અરૂ અફગમાન
હમહુ બન્હએ સીમો અફરૂનેહ બસ
કસીરા નેયાબી તો ફ્યાફરસ
અઝીશાન તોરા રેલ પુરુ આશાયેશસ્ત
ગુનાહે મરા નીજ પાલાયેશસ્ત
નયુજરૂ તોરા ઈન્ સખુન્ દરુ અરફ
ન જીન્ બને ઈન્ અહતાન અરૂ અરફ
વલીકેન્ મન આજ બહરે અફ કામહુરા
કે અરૂ ખાનફ ઈન્ પહુલવી નામહુરા
મેહાનફ કે ગોકૂતારહાએ ફાફધ
નબાયફ કે ગીરફ એ શાહાન ફાફધ
ર૪૪ હમાન રૂરૂ જહાન યાફગારી યુવફ
એરફમન્દરા ધમગોસારી યુવફ
પસ આજ મા હરાન કસ કે ગોકૂતારે મા
બેખાનન્હ દાનન્હ બાજારે મા
મેહાને જહાન અન્દરીન્ બેગરન્હ
એ ગોકૂતારે કેદારે મા યુજરન્હ
દેગરૂ આન કે ગોકૂતી કે અજ ખાસ્તેલ
એ દીનારૂ વજ ગન્ને આરાસ્તેલ
બયજદાન યુનહુગારૂ ગશતી અઝીન્
બયજમે જહાન ખારૂ ગશતી અઝીન્
ન આધને મા યૂફ ઈન્ અજ ગુખેસ્ત
કે અજ ફાફ અઝીન્ રેલ બેખાયફત રોસ્ત
કે આધને શાહાને પીશીન્ યુફ ઈન્
કે ઈશાન નેહાન આધના દીન્
બીદીન કારૂ હમદાસ્તાન મુબદાન
યુઝેગર્બાને બીદારૂ રેલ બેખદાન
બીદાનહા શાહ યુઝાર્દન્હ
કઝાન પસ કસીરા નેયાખાર્દન્હ
કે શાહાન બતામો અમદાને મરૂફ
બીદનારૂ શાહી તખાનન્હ કફરૂ
ર૪૫ આબાહ બીનન્હ ગન્જ અજ અરજ
હમાન લશકરે કેશવરે તખને આજ
હમાન નીજ આબાહ ગીતી એ શાહ
હમહુ કેશવરે મરુદમે નીકૂખાહ

તે તાજ અને તખ્ત મેં યજ્ઞદાન તરફથીજ કપ્પડ્યું હતું-અને તેથીજ તે માટે થણી બારી મેદનત વેઠી હતી.

પણ દુન્યા પથદા કરનારે સાચો ઇન્સાફી માલિક-વખત જુદીજ રીતે ફેરવવા માગતો હતો.

દુન્યામાં તેના આદવા સિવાય કાંઈ બીજું થતું નથી-તેના ક્રીયાલા મટાડામાં કું વધારો કરવા માગતોજ નથી.

દાદગર દાવરના હોદ્દાને તામે થયો કું-નસીબમાં જે બનવાનું હોય છે તે કાંઈ આપણી કેરીસથી તથા જતું નથી.

બ્યારે જેહાનના પથદા કરનારે તાહેજ અને પૂછરો-ત્યારે કું તેને ઝાહેર તેમજ ધ્રુપું સધળું કહીય.

તેજ સાહેબ પૂછરો કે જે તારાં કરતાં વધારે દાના છે-દરેક નેક અને બદ ઉપર વધારે શક્તિમાન છે.

પેલા જે ગુનાહ અન્દાબ્યા કે તારી નજીક છે-તે તારા ગમ ખાનારા કે ખેશીઓ નથી.

મારે માટે તેઓ જે તને કહેશે તેવુંજ-તેઓ તારે માટે પણ તારા દુશ્મનોને કહેશે.

તેઓ સધળા બસ રૂપાં અને સોનાનાજ ગોલામ બનેલા છે-કાંઈ તને મદદ કરનારા મળશે નહીં.

એવા લોકોથી તારું દિલ ખુશદાલ છે-અને મારા પણ ગુનાહ સાફ થાય છે

આ મારું કહેવું તારી અધક્માં ઉતરવાનું નથી-અને એવા બૂડા-ઓના છવને પણ એથી કાંઈ કાપડો પુગવાના નથી.

તો પણ કું મારા દુશ્મનો કે જેઓ આ પહલવી બાષામાં લખેલું મારું નામુ વાંચશે તેઓ માટે કહું છું,

કે તેઓ સમજશે કે ન્હી વાતો-પાદશાહો આગળ પ્રકાશ પકડી શક્તિજ નથી

આ દુન્યામાં એજ મારું નામુ યાદગારી તરીકે રહી જશે-અને એજ નામુ ડાહ્યા પુરેષોને ગમ બતાવનારૂ બનશે.

અમારી પછી જે કોઈ કે અમારી આ હકીકત-વાંચશે, તેઓ અમારી હાલત સમજશે.

દુન્યાના મોટાઓ એમાં નજર પુગાડશે-અને આ અમારી વાતોનું અને કામોનું તોલ કરશે.

બીનું એ કે તે જે કહેવાડિયું કે 'માલ અસ્ખાબ, દીનાર અને બરેલો ખજાનો સગેરવાથી,

તું યજ્ઞદાનને ગુનેહગાર બન્યો છે-અને દુન્યાની આંખમાં તુઝ લેખાયો છે.'

તો તું સમજ કે પ્રથમથીજ મારી આદત નહીં હતી-કે મનમાંથી ઇન્સાફના વિચાર કાઢી નાખું.

કારણકે આગળા પાદશાહો કે જેઓએ રીત અને રેવાજ સ્થાપન કર્યો, તેઓનો તરીકો પણ એવીજ રીતનો હતો.

એ કામમાં વઝીરે, ખુઝેગો અને હુશ્યાર દિલના અકલમદો પણ એકમત હતા.

મેહસુલી વહિવટદારો ઉપર તે કામ વગર ચિન્તાએ છોડવામાં આવ્યું હતું-કે જેથી કોઈ ઉપર સિતમ ગુઝારે નહીં.

તું જણ કે પાદશાહો પોતાના ફગદા સાથ અને મદદને મદદ સાથ-દીનારથીજ પાદશાહી કરવાને રમથ હોય છે.

બ્યારે તેઓ એવી મેહસુલી ખજાનો બરેલો ભેજ છે-ત્યારેજ તેઓનું લશ્કર, યુલક તેમજ હાથીદાનનું તખ્ત આબાહ થાય છે

ત્યારેજ પાદશાહી સધળો દેશ અને વફાદાર નોકરો આબાહ રહે છે.

સેવકુલુદ કે બી ગન્જ શાહી કુનહ હમહ કારુહા અર તખાહી કુનહ બેખાહાં દેરમ બન્દહ અર શહુરયાર હમાન કંહતારાં મેહુતરે નામદાર અને પાકુ દામન કે પાકીહુ શય પંસરુ અર પેદર બૂદ દીહીમ ભૂય એ કંહુતર બેશદર હમ અર મેહુતરશ બેખાહાં શુ બીનહ કસાન અર દરશ શુ હેહુકાને પુર માયહુ અર બીમે તાજ દેરમ બન્દહ દારહ એ બહુરે ખરાજ એ મેહુતર બેખાહાં હમ અર કેસત વરૂં પદીહ આયહ અર ચીર નાઅરુર અરુર શુ અન્દર જહાન ગુમ શવહ તાજવરુ બેખાહાં બસી રન્જ હેહુકાન બબર જહાન ચકુસર આબાદ બારાહ ખતાજ નદીહ કસી તાજવરુ બી ખરાજ હુમાના શાનીદી કે દાના એ ગોકૂત શુ રાજે સખુન બરુ કુશાહ અર નેહોકૂત કે હરગહુ કે ગદંહ જહાનદાર સોસત નખારાહ જહાન બીગુમાન તન્ગુરોસત શુનાન હમ કે દર ખાનહા કદખેદાય શુ સુસતી કુનહ પરત ગદંહ સરાય ફેગર આન કે ગોકૂતી કે અર તખતન નેયાસૂદ અર રન્જે કીન આખતન અગર પાસેબે ગોકૂતહા બેખાનવી બગોકૂતારે બીદારે મન બેચવી એ ચીઝી કે પુસંહ મરા કેદંગાર હમાના ન પીચમ બરુએ શુમાર બઈરાન હરાનગહ કે આસૂદ શાહુ બહર કેશવરી બર નદારહ સેપાહુ બયાયદ એ હરુભય દુરમન બકીન પુર આશુબ ગદંહ સરાસરુ બકીન ન ઈન ગન્જહા ગેરહ મન કદંહ અમ કે ગરુહ અર બુઝોર્ગીન બરઆવરુહ અમ નેયાગાને બીદારે શાહાને મા સેતુદંહુ દેહો નીકુખાહાને મા મેયાનહા બેબસેતન્હુ બુદ બા સેપાહુ એ હરુસુ બહુરમન બેબસેતન્હુ રાહુ બહર કેશવરી દર નેહાદન્હ ગન્જ નેયાબન્હ ગન્જ અર ન બીનન્હ રન્જ ગુનહુગાર ચૂબીનહુ આમહ એ રય બહઅન્દીસો બહ ગઉહરે શૂમ પય હમહુ ગન્જહાએ કોહન બર ગેરેકૂત બહર કેશવરી કોસતન અન્દર ગેરેકૂત એ હીનાર વચ ગઉહરે શાહુવારુ એ ચાકુતો અર તાને ગઉહર નેગાર હમાન બમહો તખતે શાહનુરોહી બેબોદો બેશુદ ગન્જહા ચુ તેહી એચ અર આસતે ગન્જ ચીઝી નમાન્હ હમહુ ગન્જહાએ કોહન બર ફેશાન્હ

એ પાદશાહ કે વચર ખજાને પાદશાહી કરે છે-તે પોતાનાં સધળાં કામે જીમાં વાળે છે.

ગોલામો તેમજ નાના અને મોટા નામદારો પણ પોતાના પાદશાહ પાસેથી પૈસાજ માગે છે.

પોતાના પાખીરેહ ધણીથી એક પાકદામન ઓરત પણ પૈસાજ માગે છે-એક બેટો પણ પોતાના પાદશાહ બાપ પાસેથી તખ્તની ખાહેશ કરે છે.

શું એક નાનો બાઇ ન્યારે પોતાને બારણે નોકરો હલેલા જોય છે ત્યારે તે પોતાના વડા બાઈ પાસ પૈસાજ માગે છે.

એક તવજરે ખેડુત પણ સરકારની ધારતીથી-ખરાજને માટે પૈસા બાંધીજ રાખે છે.

મોટા તેમજ નાના ખેડુત પાસેથી મેહસૂલ લેવાય છે-મંજવી દેખાતી વસ્તુમાંથી પણ મોટી આવક ઉત્પન્ન થાય છે.

ન્યારે દુન્યામાંથી એક પાદશાહ જતો રહે છે-ત્યારે ખેડુતને ધણી હાડમારી ખમવી પડે છે.

દુન્યા પાદશાહીજ આબાદ રહે છે કોઇએ મેહસૂલ લીધા વચરનો પાદશાહ નેચોચ નથી.

ખચીત તેં સાંભળ્યું તો હરો કે એક દાના ચખસે ન્યારે ફૂપી વાતને રજૂ બેદ ગ્રહરે કીધો ત્યારે તેણે શું કહ્યું ?

કે 'ન્યારે એક પાદશાહ નબળો પડી જાય છે-ત્યારે બેશક તેનો મુલક આબાદ રહેતો નથી.

જેવી રીતે કે ધરનો ધણી ન્યારે સુરત પડી જાય છે ત્યારે ધર પડી ભાગે છે.'

ખીજી 'એ તેં કહ્યું કે 'હાઈ કરવાથી, મેહનત કરવાથી અને કીનો લેવાથી હું ધરાયો નહીં.'

અગરને આ તારા સખુનેનો જવાબ સાંભળવો હોય-તો મૂરી બાહોશ વાત ઉપર ધ્યાન આપ.

એ પણ ચીઝ માટે અને ખુદતાલા પૂછશે-તે માટે હું ક્યામતને દહાડે ખચીત આનાકાની કરીશ નહીં.

ન્યારે કે પાદશાહ ધરાનમાં અચરા આરામમાં પડે-અને મુલકે મુલક નેગેહબાની માટે લશ્કર નહીં રાખે,

ત્યારે કીનો લેવા માટે દરેક જગ્યાએથી ફરમો ચઢી આવે-અને તમામ મુલક ગલરાટ બરેલો થાય.

મેં એકલાએજ કાંઈ મોટાઓની મદદ કાઢી નાખીને આવા ખજાના એકઠા કર્યાં નથી.

પણ અમારા બાહોરા નેયાગાનોએ અને પાદશાહોએ-અમારા વખાણ પામેલા અને નેકપાહોએ,

પોતે લશ્કર સાથ કમર બાંધીને-ચો તરફથી ફરમનનો રસ્તો રોકીને, રજૂ

દરેક મુલકમાં ખજાનો બેગો કીધો હતો-અગરને તેઓ મેહનત નહીં કરતે તો ખજાનો પણ નહીં મેળવતે.

ગુનેહગાર, ખરા વિચારનો, ખૂરી બુન્યાદનો અને નેહરત હદમનો ચૂખીનેહ રચથી અહીં આવ્યો,

તેણે આગળો તમામ ખજાનો લઈ લીધો-અને દરેક મુલકમાં ખૂત મર્ફી ચલાવી.

હીનાર અને પાદશાહોને લાયકનાં ગોહરમાંથી-તેમજ ચાકૂત અને ગોહર જડિત તાલેમાંથી,

તેમજ કપડાં અને શેહ-શાહી તખ્ત-એ સધળું તે લઇ ગયો અને તેનાથી ખજાનોએ ખાલી થઈ ગયા.

હાઈનાં હચિયારો સિવાય બીજી કોઈ ચીઝ બાકી રહી નહીં-તેણે આમગો તમામ ખજાનો ઉશરી કીધો.

૨૪૮ ચુનાન્ ખાસ્ત ચઝદાને પીરૂઝમર
 કે મારા દેહફ જખતરે નીક્રે બર
 બરાયો બફેશોશ બિબસ્તમ મેયાન્
 ખુદો નામદારાને ઈરાનેયાન્
 સેપહુલુફ ફેરેસ્તાદમ અચ ચારૂ સૂય
 સુઝીદલુ ખુઝેગાંનિ આઝાદલુ ખૂય
 ૨૪૯ યકી દર ખોરાસાન્ યકી ખાખતર
 દેખર કેશવરે નીમરૂઝો ખજર
 એ બરુતાસો અચ ચીન્ સેપહુ રાન્દીમ
 સેપહુલુફ બહરુ જથ બે-શાન્દીમ
 બેબોદીમ બરુ દુશ્મનાન્ તાખતન્
 નેચારસ્તે કસ ગર્હન્ આકાખતન્
 ચુ દુશ્મન્ એ ગીતી પરાગન્દલુ શુદ
 હમલુ ગન્જે મા ચકુસરૂ આગન્દલુ શુદ
 હમલુ ખૂમ શુદ પીરો મા કારુગર
 એ દયા કરીદન્દ અન્દાન્ ગોહર
 કે મક્લાલુ ગશત અચ કરીદન્ સોતૂલુ
 મરા ખૂદ દયાઓ હામુને ફેલ
 ચુ ગન્જે દેરમહા પરાગન્દલુ શુદ
 એ દીનારે નવ બહરલુ આગન્દલુ શુદ
 એ ચાફત વચ ગઉદરે શાહુવાર
 હમાન્ જામહો આલતે કારુઆર
 ચુ દીહીમે મા બીસ્તો શશ સાલુલુ ગશત
 એ પુર ગઉહરી ગન્જહા માલુલુ ગશત
 દેરમરા યકી ખીમે નવ સાખતમ
 ૨૪૬ અમે શાદીઓ ફરૂકેખી તાખતમ
 બદાન્ સાલુ ચૂન્ ખાચ બેસ્તમ શુમાર
 ચુ સહ ખારૂ દીનારુ લુદ સહ હવાર
 પુર આગન્દલુ અફૂગન્દલુ બન્દ આરસી
 હમાન્ નીચ પયદાવસી પારસી
 બહરુ બહરઈ દરુ દહો દુ હઝાર
 પુરાગન્દલુ દીનારુ લુદ શાહુવાર
 બેજ અચ ખાઝો દીનારે હેન્દુસ્તાન્
 બે અચ કેશવરે રૂમો જહૂસ્તાન્
 બેજ અચ હફયહો ખાઝો હરુ કેશવરી
 એ હરુ નામદારીઓ હરુ મેહુતવી
 બેજ અચ રસ્મો આધને નવરૂઝો મેહુર
 એ અસ્પાનો અચ બન્દએ ખૂબચેહુર
 બેજ અચ જઉશને ખૂદો ચૂપાહો તીલ
 એ મા ઈન્ નખૂદી કસીરા દેરીલ
 બેજ અચ મુરકો કાફીરા ખજઝો સમૂર
 એ ગોઝે સપીટો એ કીમાહો બૂર
 હરાન્ કસ કે મારા લુદી જીરુદસ્ત
 ચુનીન્ ખારૂહા બરુ હયાન્ બેખસ્ત
 હમી તાખતન્દી બદરૂગહે મા
 ૨૫૦ ન પીચીદ ગર્હન્ કસ અચ રાહો મા
 એ હરુ દરુ ફેરાવાન્ કરીદીમ રન્જ
 બદાન્ તા મેયાગન્દ અઝીન્ ચૂનલુ ગન્જ
 દેગરુ ગન્જે ખજરાઓ ગન્જે અફસ
 કુલા દાસ્તીમ અચ પયે રૂઝે બૂસ

કૃતેહમંદ ચઝદાને એવું ચાહું-કે નેક સેતારાની ચાહથી અમોને
 ફળ મળે.
 જેથી અક્લ અને કોરીશ સાથ મેં પોતે તેમજ ધરાની નામદારોએ
 કમર બાંધી.
 મેં ચારો ખાઝુએ સ્વતંત્ર ખવાસના ચુટી કાઢેલા મોઢા સરદારો
 મોકલ્યા,
 એકને ખોરાસાનમાં બીજાને ખાખતરમાં-ત્રીજાને નીમરૂઝના મુલકમાં
 અને ચોથાને ખજરમાં મોકલ્યા.
 મેં બનૌસ અને ચીન તરફથી લરકર ચલાવ્યું-અને દરેક ઠેકાણે
 સરદારો મુકરર થયા
 હું દુરમનો ઉપર હમ્લો લઈ ગયો-કોઈ પણ રાખસ મારી સાથે
 ગર્હન ઉઠાવી રાધું નહીં.
 જ્યારે દેશમાંથી દુરમનો પરાગન્દે થઈ ગયા-ત્યારે મારા ખજાનો
 રાધળો બરપુર થયો
 તનામ મુલક મારી આગળ તાબેદાર બન્યા-દયામાંથી એટલાં બધાં
 મોતી બાહરે કદયાં,
 કે ખલાસીઓ તેને લઈ જતાં યાકી ગયા-શું દયા, મયદાન કે પહાડ
 મારા તાબેદાર થયા.
 જ્યારે દિરમોને જાનો ખજાનો પરાગન્દે થઈ ગયા-ત્યારે તેને બદલે
 નવા દીનારથી ફેણળીઓ બરાઈ ગઇ.
 ચાફત અને પાદશાહોને લાયકનાં ગોહરોથી-તેમજ કપડાં અને લડા-
 ઈનાં હથિયારોથી ખજાનો ભરતો.
 જ્યારે મારાં રાજ્યને છત્રીસ વર્ષ પસાર થયાં-અને પુષ્કળ ગોહરોથી
 ખજાનો ભરપુર બન્યા,
 ત્યારે દિરમો ઉપર નવા સિક્કા પડાયા-અને ત્યાર બાદ ખુશહાલી
 અને મોજમસાહ ભોગવવા માડી.
 તે વર્ષમાં જ્યારે મેં ગબ્જી કાઢી ત્યારે એક ફરોડ દીનાર નીકળ્યા.
 ‘આરસી’ સિક્કાઓની શેલીઓ બરપુર બરેલી હતી-તેજ સિક્કા
 કે જે ફાર્સમાં ‘પયદાવસી’ તરીકે જણાયલા છે.
 દરેક થેલીમાં બાર બાર હઝાર-પાદશાહોને લાયકના દીનાર બરેલા હતા.
 એ સિવાય હિન્દુસ્તાનનું ખેરાજ અને દીનાર તેમજ શું રૂમના મુલ-
 કાનું અને જહૂસ્તાનનું ખેરાજ હતું.
 એ સિવાય દરેક મુલક, દરેક નામદાર અને દરેક સરદાર તરફના
 હલ્યા અને ખેરાજ હતું.
 એ સિવાય નવરૂઝ અને મેહરુગાનનાં જશનોની રાહરીની પાળવાની-
 તેમજ ઘોડાઓ અને ખૂબસૂરત બાંદીઓ,
 તેમજ ખખતરો, લડાઇમાં પહેરવાની ટોપીઓ મોઝી અને તલવારો-
 ને રેશતને બખશવાને હું આનાકાની નહીં કરતો હતો.
 તેમજ કરુટી, કપૂર, ખજ અને સમૂરનાં બાલવાળાં ચામડાં-અફેદ
 વર, રાતા અને કપૂદ ઘોડાઓ વગેરે,
 આનો સંપળો અરખાળ મારા તાબેદાર નોકરો ઊંઠ ઉપર લાધતા હતા.
 અને મારી દરબારમાં આવતા હતા-કેહાંએ પણ મારી રીતમાતથી
 પોતાની ગર્હન ફેરવી નહીં હતી.
 મેં દરેક ઠેકાણે પુષ્કળ રૂબે રૂબે ખેંચી છે-જેથી આવ પીતોને ખજાનો
 ભેગો થયો છે.
 વળી ‘ગંજે ખજરા’ અને ‘ગંજે અફસ’-કે જે અમોએ સખ્તીના
 દહાડાને માટે ભેગો કીધો હતો.

ફેરાવાનું એ નામથી સંખુનું શાન્દીય
અર્ધાંશ બાદ આવરણ ખાન્દીય
ચુનીન બીરોતો શય સાલ તા સીએ હરત
બલેજ બારુ ચરુ બર મા નમસ્ત
હમલ મેહુતરાન પુલ તન આસાન પુલ
બદ અન્દીય ચક્રસર ફેરાસાન પુલ
કુનુન ચૂન શાન્દીય એ ફર્માને તુ
જહાનરા બદ આમદ એ પચમાને તુ
નમાનદ કસ અન્દર જહાન રામરી
નબાઇજ ગુઝીદન ભેજ અચ ખામરી
હમી કરફ ખાલી જહાન પુર ગઝદ
પુર અચ દરફ કારીઓ નાસુદમદ
હમાન પુર ગઝદાન કે નચદે તો અન્દ
કે તીરફ શબાન ઊરમચદે તો અન્દ
હમી દાદ ખાહદ તખત બબાદ
બદાન તા નબાશી અગીતી તો શાદ
ચુ બુદી ખેરદમદ નચદીકે તુ
કે રફરાન પુદી ભાને તારીકે તુ
બદાદન નબુદી કસીરા એવાન
કે ગન્જ રસીદી બબાજીનયાન
અયા પૂરે કમ રૂઝો અન્દક ખરદ
રવાનત એ અન્દીશફ રમેશ બરદ
ચુનાન દાન કે ઇન્ ગન્જે મા પોરતે તોરત
હમાનફ કુનુન પાફ દર મોરતે તોરત
હમ આરોયેશ પાદશાહી યુવદ
જહાન બી દેરમ દર તખાહી યુવદ
શવદ બી દેરમ શાફ બી દાદગર
તેહી દરતરા નીરત ચૂરો હોનર
બબખોશ નબાશદ વરા દરતખાફ
ફેસુન્દીશ ખાનદ હર કસ ન શાફ
વરઅયદન કે અચ તુ બદુરમન રસદ
હમલ પુલ બદરતે બરફમન રસદ
કે ચક્રદાન પરતદલ બીઝારુ બરત
વચ નામે આવબે તુ ખારુ અરત
ચુ બી ગન્જ ખાશી નેયાબી સેપાફ
તોરા ઝીરુદતાન નખાનદ શાફ
સગ આન બેલ કે ખાહદએ નાન યુવદ
ચુ સીરશ કુની દુરમને ભાન યુવદ
દેગર આન કે ગોફતી એ કારે સેપાફ
કે દર બૂમદા બર નેશાદમ બરાફ
કે બીદાનેશીત આન નેશાયદ પસદ
નદાની હમી શલે સુદ અચ ગઝદ
ચુનીનરત પાસેખા કે અચ રન્જે મન
ફેરાજ આમદ ઇન્ નામવર ગન્જે મન
એ બીમાનખાન શફુરદા બેરદમ
હમલ દુરમનાનુશ બહમબર હદમ
બદાન તા બાશામ બર તખતે નાચ
નેશીનીય બી રન્જે મને ગોદાદ
સવારાન પરામદલ હદમ બમરુચ
પદીદ આમદ અકુનુન એ નામરુચ અરુચ

તેનું નામ રાખવા માટે ધણીક તકરાર થાવાથી હતી-શેવટે તેનું નામ
'બાદ આવર' રાખ્યું હતું.

એવાં છવીસથી આઠવીસ વર્ષ સુધી-ફરતો આસ્થાન અમારી ઇચ્છા
પ્રમાણેજ ફર્યા.

એ વખતમાં સધળા સરદારો પોતે સુખી હતા-સધળા દુરમનો ખીતા
રહેતા હતા.

હવે મેં જ્યારથી તારાં ફર્માન માટે સાંભળ્યું છે-ત્યારથી તારાં
નબજાં વચનોથી દેશમાં બહી પંચરાઈ છે.

દેશમાં કોઈ પણ ખુશહાલ રહી શકતું નથી-એ બાબતમાં તો હવે
ચૂપકીથી એખતવાર કરવી ભેજએ.

તું દેશને નુકસાન ભરેલો, હર્ષ ભરેલો અને કાયદા વગરનો કરવા
ચાહે છે.

તેમજ એ નુકસાનકારક શખ્સો કે તારી નહીંકે છે-કે ભેજો અધારી
રાતે તારા બૃહસ્પતિ સેતારા થવલા છે,

તેઓ તારાં તખ્તને બરબાદ કરવા ચાહે છે-કે નેથી તું કુન્યામાં
ખુશી રહી શકે નહીં,

એ તારી નહીંકે કોઈ અકલમદ શખ્સો હતે-કે નેથી તારો સીઆહ રપર
છવ રાશન બનતે,

તો પછી તારી બહેશથી કોઇને કશું નુકસાન નહીં પુગતે-કારણકે તેવી
દાનાઈબરી સખાવતથી હાજતમ હોનેજ સારી દલલત મળતે.

એ નાની ઉમરના અને થોડી અકલના બેટા-સારી રીતે વિચાર
કરવાથીજ તારો છવ ખુશહાલ થશે.

તું એમજ સમજાને કે આ મારો ખજાનોજ તારો 'મદદગાર છે-
હમણા સધળો જમાનો તારાજ હાથમાં છે.

એ ખજાનોજ પાદશાહીના સજ્જાર છે-પેસા વગર દેશ બરાખીમાં
આવી પડે છે.

પેસા વગરનો પાદશાહ બુદમગાર અને છે-ખાલી હાથવાળામાં ઝોર
અને પરાક્રમ હોતાંજ નથી

તેનામાં બહેશ કરવા માટેની શક્તિ હોતીજ નથી-ફરક જણ તેની
હંફા મરખરી કરે છે કોઈ પાદશાહ કહેવું નથી.

અગરએ એ ખજાનો તારી પાસેથી દુરમનના હાથમાં જશે-તો બ્રાહ્મણના
હાથમાં સધળી મુતિઓ જવા ભેટું થશે (યાને દુરમનને કાયદું થશે).

તે ગોલા બોદાનો પૂનરી બોદાથી બેઝાર બન્યા બરાબર ગણારો-
અને તેથી તારાં નામ અને કીર્તિ ઝાંખાં પડી જશે.

અને જ્યારે તું ગંજ વગરનો થશે ત્યારે તને ભરફ પણ નહીં મળશે-
અને તારા નોકરો તને પાદશાહ તરીકે પણ નહીં કહેશે.

કુતરો તેજ બલે કે જે શરહીનો તલખગાર રહે-એ તું તેને ધરાયલો રપર
કરશે તો તે તારા છવને દુરમન બનશે.

બીજી એ તે ભરકરી કારોબાર માટે કશું-કે મેં તે ઝુલકે ઝુલકે
ગોઠવી મૂક્યું.

તે તારી કમઅકલને સળળે તને ઠીક લાગતું નથી-નુકસાન કરતાં
કાયદાનો માર્ગ થ' છે તે તું પિછાનતોજ નથી.

તેનો જવાબ એવો છે કે મારી મેહનતથી આ મારો નામીયો ખજાનો
બેગો થયો છે.

મેં બેગાનાબોના હાથમાંથી આપણાં શેઠશ્રે ભઈ લીધાં છે-અને
તમામ દુરમનોને લેધા પાડ્યા છે.

કે નેથી આપણે આરામ સાથ નાહ કરેલાં તખ્ત ઉપર-નિરાન્તે તક-
લીફ વગર બેસીએ.

મેં મુલકમાં સવારો ઠોડી મુક્યા-નેથી હાલ નાલાયકોમાંથી લાયક
કેસલા છે તે જણાઇ આપ્યું.

૨૫૩ શુ અચ હરુ સુધ બાચ ખાની સેપાહ
 કુશાદહ બેબીનહ બહ અન્દીશ રાહ
 કે ઇરાન્ શુ આધીસ્ત્ર ખુર્રમ બહાર
 શેગાફતહ કબીરાહુ યુદ્ધે કામગાર
 પુરુ અચ નર્ગેસા સીબા નારો બેહી
 શુ પાલીચ ગદ્દહ એ મરુદુમ તેહી
 સપરખમ યકાયકુ એ યુન્ અરુકનહ
 હમહુ શામે નારો બેહી બેશકનહ
 સેપાહે સેલીહસ્ત દીવારે ઊય
 બખુર્રમશ હમહુ તીરહા ખારે ઊય
 અગર બેહુગની ખીરહુ દીવારે બાચ
 એ બાપો એ હસ્તો એ હયાઓ રાહ
 નેગરુ તા તો દીવારે ઊ નકુગની
 રેહો પોસ્તે ઇરાનેયાન્ નરકની
 કબાન્ પસ યુબહ ધારતો તાખતન્
 ખોરુશો સવારાનો ધીન્ આખતન્
 જનો કુદકો જુમે ઇરાનેયાન્
 અઅન્દીશએ બહ મનેહુ દરુ મેયાન્
 શુ સાલી યુનીન્ બરુ તો બરુ ખુન્બરહ
 ખેરહમહ બાનહ તોરા બી ખરહ
 મન્ અચદુન્ શનીદમ કે બાએ મેહી
 હમી મરુદુમે નાસજારા હેહી
 યુતાન્ દાન્ કે નૂરીરવાને કેબાહ
 બઅન્દરુ નામહુ યુનીન્ કરહ યાહ
 કે હરુ ફ સેલીહશ બદુશમન્ હેહહ
 હમી ખીરાતનશ બકેશતન્ રેહહ
 ૨૫૪ કે યુન્ બાચ ખાહહ કે આયહ બકારુ
 બહ અન્દીશ બા ઊ કુનહ કાઝારુ
 દેગરુ આન્ કે દાદી એ કયસરુ પયામ
 મરા ખાન્દી બદરેહો ખીશ કામ
 સુખુનહા ન અચ યાહગારે તો બૂહ
 કે ગોકુતારે આમૂચગારે તો બૂહ
 વફા કર્દને ઊએ અચ મન્ જફા
 તો કય બૂહ રોનાસી જફા અચ વફા
 બદાન્ પાસોખ ઇન્ આયહ અચ કમ ખરહ
 બેચૂચમ ભોચ ઇન્ નીચ કન્દરખરહ
 તો દઅવી કુની હમ તો બાશી ગવા
 યુનીન્ મર્દે દાનેશ નદારહ રવા
 શુ કયસરુ એ ગર્દે બહા રોખ બેશસ્ત
 અમર્દી શુ પર્વીચ દામાહ બેસ્ત

૨૫૫ હરાન્ કસ કે ગીતી બબહ નરખરહ
 બમહુચ અન્દરશ ઇચ બાશહ ખરહ
 બેદાનહ કે બહુરામ બસ્તહુ મેયાન્
 અબા ઊ યકી ગશતહુ ઇરાનેયાન્
 બરુમી સેપાહી નશાયહ રોકસ્ત
 નશાયહ રવાન્ રીગ બરુ ફેહ બસ્ત
 ૨૫૬ બેદાન્ રચમ ચકદાન્ મરા યારુ બૂહ
 સેપાહે જહાન્ ખીરો મન્ ખારુ બૂહ

બે ટું એ તરફથી લશ્કરને પાછું બોલાવી લેશે-તો દુરમનો પોતાનો
 માર્ગ ખુલ્લો થયેલો જોશે.
 કારણકે ઇરાન ખુશી ભરેલા બહારની મિસાલનો એક બાગ છે-જ્યાં
 હરેશે મનગમતાં ફૂલો ખીલેલાં રહે છે.
 તે બાગ નર્ગેસ, સેબ, દાદમ, અને બેહી ફળોથી ભરેલો છે-જ્યારે
 તે બાગ માણસોથી ખાલી થશે,
 ત્યારે દુરમનો રેહાનને જડખૂળથી હમ્પેડી નાખશે-તેમજ દાદમ અને
 બેહી ફળની ડાળીઓ સધળી તોડી નાખશે.
 લશ્કર અને હથિયાર એતો તે બાગની દીવાર છે-અને તીર તેના
 કિલ્લા છે.
 અગરએ ટું વગર સમજે તે બાગની દીવાર તોડી પાડશે-તો શું
 બાગ કે મરદાન, શું નદી કે શું જંગલ સધળું સરખું થઈ પડશે.
 સાંભળજે ટું તેની દીવાર તોડી ના પાડતો-અને ઇરાનીઓનાં ફિલ
 અને પીઠ ભાંચ ના નાખતો.
 નહીં તો કે તેથી લટફાટ અને હલ્લાઓ શરૂ થશે-સવારાના પોકારો
 અને લડાઇ ચાલશે.
 એવા તારા બરા વિચારે કરી ઇરાનીઓનાં બાયડી છોકરાં અને મુલ-
 કને તે ખરાબીમાં ના હોમાવતો.
 અગરએ એવીજ રીતનું એક વર્ષ તારી ઉપર પસાર થઈ જશે-તો
 અક્લમંદ માણસ તને બેચુફ્ફજ ગણશે.
 મેં એમ સાંભળ્યું છે કે મોટી મોટી પદવીઓ-ટું નાલાયક માણ-
 સોને આપે છે.
 ટું બાજુ કે કાબાદના બેટા નોશીરવાને પોતાનાં વસીયત નામામાં
 એમ કહ્યું છે,
 કે 'એ કોઈ પોતાનાં હથિયાર દુરમનને આપે છે-તે પોતાને મારવા
 માટેજ આપે છે.
 કારણકે જ્યારે તે કામ પડે પાછાં મારે છે-ત્યારે દુરમન તેની
 સામેજ લડવા નીકળે છે'
 બીજું એ તે કયસરની વાત કહેવાડી-અને મને હીચકારો અને મત-
 લખીઓ કહેા,
 તો એ સખુનો કાંઈ તારા પોતા તરફના નહીં હતા-કેમકે તે સધળા
 સખુનો તારા શીખવનાર તરફના હતા.
 કયસરની વફાદારી અને મારી બેવફાઈની વાતો તે મને કહેવાડી
 છે ખરી-પણ વફાદારી શું અને બેવફાઈ કોણને કહેવી તે તને ખબર નથી.
 એ બેચુફ્ફ! એનો જવાબ તને કહું છું અને સાથે બીજું પણ કહું
 છું કે તને કામ લાગે.
 ટું પોતે એક વાતનો ફાવો કરે છે અને પોતેજ તેનો સાક્ષી પણ
 બને છે-એવી વાત અક્લમંદો વાજબી ગણતા નથી.
 જ્યારે કયસરે આકૃતની ખૂળથી પોતાનો ચેહરો ઘોઘ કાઢ્યો (યાને
 આકૃતમાં નહીં પડવા માખ્યું)-ત્યારે તેણે પર્વાઝ બેવા એક બહાદુર
 રાખસને પોતાનો દામાહ બનાવ્યો.
 એ કોઈનાં મગજમાં કાંઈ પણ અક્લ હોય છે તે પોતાનો દેશ ખરા-
 બીમાં નાખતો નથી.
 બહુવું કે બેહરામ લડવા તૈયાર થયો હતો-અને ઇરાનીઓ તેની
 સાથે મળી ગયા હતા.
 રૂમી લશ્કરથી બેહરામને મેં હરાવ્યો નથી-હડતી રેતી કાંઈ પહાડ
 ઉપર કરે નહીં.
 તે લડાઇમાં ચકદાન મારો મદદગાર હતો-જેથી દુન્યાવું લશ્કર મારી
 આગળ ટુચ્છ હતું.

રોનુંદન ઇરાનેયાન આન્યે જુદ
તોરા નીચ અગીશાન બિખાયદ રોનુંદ
મરા નીચ ચીઝી કે બાયરેત કરદ
બલબે નેયાતુસ રૂએ નખરૂદ
એ ખૂબીઓ અચ મરુદમી કર્દહ અમ
ખપાદારી આન રૂચ નરમદહ અમ

બેગૂયદ તોરા જાદ ફરેરોખ હમીન
જહાનશ બચરમે જવાની મળીન
ગોશરપ આન કે ખુદ નીચ મળુરે મા
હમાન મુખદે પાકો દસ્તુરે મા
કે દર ગળે મા બહરુદ ખુદ સદ હજાર
કે દાદમ બદાન ફેમેયાન યાદમાર
નેયાતુસરા મોહરુદ દાદમ હજાર
હમાન જરે ઝુખો હમાન ગુશવાર
કુળ સગુ હર મોહરુદ ખુદ હજાર
એ મેરકાલ ગળુ કે કર્દમ શુમાર
બદીનગુનહ પુર દુરે ખુશાખ સદ
દર મદે દાના નદીદ ઈચ બદ
કે હર ગઉહરીરા બહા સી હજાર
બેદાદી દેરમ મદે ગઉહર શુમાર
સદ અરપે ગેરાનમાયહ પળહ બઝીન
હમહ કર્દહ અચ આખુરે મા ગઝીન
દેગર વીહહ બા જુહલે દીખા ખુદન
કે દર દસ્ત બા બાદ હમતા ખુદન
બનજીકે કયસર ફેરેસ્તાદમ ઈન
પસ અચ ખાસ્તાહ બાદમ આફરીન
એ દારે મસીહા કે ગોકૂતી સોખાન
બગળ અન્દર અકબન્દહ ચુબી કોહન
નખુદ જાન મરા ઈચ સુદો બેયાન
એ તસો શનીદી તો આવાએ આન
શેગેકત આમદમ જાન કે ચૂન કયસરી
સરકાચ મદીઓ કુન્દાવરી
હમહ ગેરૂદ બરુ ગેદે ઊ બેખદાન
હમહ ફેચસુદા રદો મુબદાન
કે ચચદાન ચેરા બાનદ આન કર્તાહરા
હમ ઇન ચુએ ખુરકે તબહ ગશતહરા
ગરુ આન દારે બી કાર ચચદાન ખુદી
સરે માહરા ઊરુચદ આન ખુદી
બેરકૂતી ખુદ અચ ગળે મા નાગહાન
મસીહા શુદ ઊ નીસ્તી દર જહાન
દેગર આન કે ગોકૂતી કે પૂજેશ બેગૂય
કુનુન તબહ કુન રહે ચચદાન બેબૂય
વરા પાસેખ ઈન ખુદ કે રીઝન્દહ બાદ
જખાનો લબો દસ્તો પાએ કોખાદ
મરા તાજ ચચદાન બસરુ બરુ નેહાદ
પઝીરેકતમે ગશતમ અચ દાદ શાદ
બચદાન સેપાર્દમ ચુ ઊ બાચ ખાસ્ત
નદાનમ જખાન દર દહાનત ચેરાસ્ત

એ કાંઈ બન્યું હતું તે ઇરાનીઓએ સાંભળ્યું છે-તારે પણ તેઓથી
સાંભળવું જોઈએ.

હાહાને દહાડે નેયાતુસ સાથ મારે પણ એ કાંઈ કરવું થઈતું હતું,

તે મેં ખૂબીથી અને ઇન્સાનિયતપણુને છાજતું કીધું હતું-તેને તે
દિવસનો બદલો આપવા માટેની મેં કાંઈ પણ ગણતરી રાખીજ નહીં હતી
(યાને પુષ્કળ આપ્યું હતું).

એ સધળી વાત તને જાદફરોખ કહેશે-તું દુન્યાને જવાનીની
આંખોએ ના જો.

વળી ગોશરપ કે એ મારો ખજાન્યો તેમજ પવિત્ર મોબેદ અને મારો
વડો વઝીર હતો તે પણ તને કહેશે,

કે મારા ખજાનામાં એ એક લાખ થેલી હતી-તે સધળી મેં રૂબીઓને
ઇનામ તરીકે આપી દીધી.

વળી નેયાતુસને ઝુંડા ઉપર લગાડવાના સોનાના હઝાર મોહરા (ગોળા)
આપ્યા-તેમજ નક્કર સોનું અને કાનની બાલીઓ આપી હતી.

એ દરેક મોહરાનું વજન જ્યારે મેં ગણતરી કરાવી ત્યારે હઝાર
મિસ્કાલ થયું હતું.

તેવીજ રીતે સો આબહાર મોઢાં મોતીઓ-કે જેમાં ઝવેરીઓએ
કશી પણ ખામી જોઇ હતી નહીં.

અને દરેક મોતીની કીમત ઝવેરીઓએ ત્રીસ ત્રીસ હઝાર દિરમની રપદ
આંકી હતી, તે આપ્યાં હતાં,

વળી સો અરબી થોડા જેમાં પચાસ ઝીન સાથના હતા-અને એ
સધળા અમારા તખ્તેલામાંથી ચુંટી કાઢેલા હતા.

વળી બીજા ખાસ રેરામી કપડાંની ઝૂલ સાથના હતા-અને જેઓ
મયદાનમાં ગોચા પવનનાજ સાથી હતા,

તે સધળું મેં કયસરની નજીક મોકલ્યું-અને તે હથેલા પૂડે તેની
તારીફ પણ ગાઈ હતી.

વળી તે કાંઈરતની શૂળ કે એ એક લાકડાંનો ભૂતો કકડો ખજાનામાં
પડેલો હતો, તે માટે એ કહ્યું,

તે લાકડાંના કકડાથી મને કાંઈ પણ ફાયદો કે તુકસાન હતું નહીં-
તેની તારીફ તો તે ખિસ્તીઓથીજ સાંભળી શકો.

અને અબલવળી લાગી કે કયસર જેવો એક સરફરાઝ અને બહાદુર મદે,

જેની આસપાસ સધળા અક્લમદો-ફીલસૂફો, સરદારો અને વઝીરો
રહે છે,

તે પેલા માયા ગયલા શખ્સને તેમજ લાગાદટા સુકાં લાકડાંના
કકડાને ખોદા શા માટે ગણે છે?

અગર તે નમમી પડેલી શૂળ ખોદાજ હતો-અને દર મહિનાની
શરઆતનો પાક હોરમઝદ શેઝ તેજ હતો,

તો તે પોતેજ અમારા ખજાનામાંથી આપોઆપ ગયળ થઈ જતો- રપદ
અને જેમ કાંઈરત જતો રહ્યો તેમ તે પણ આ દુન્યામાં રહેતોજ નહીં.

બીજું તે કહેવાડિયુ કે 'હવે તું માફી માગ-તોખાહ કર અને ખોદા
તરફનો માર્ગ લે'

તેના જવાબ એ છે કે એવું બોલનાર કોબાદની અબાન, હોહ, હાથ
અને પગ કપાઇજ જશે !"

મારે માથે તો ચચદાને તાજ ચૂક્યું-તે મેં કયૂલ કીધું અને તેના
ઇન્સાફી ખુશહાલ થયો.

તેજ તાજ જ્યારે તેણે પાછું માંચું ત્યારે તે ચચદાનને સ્વાધીન કર્યું-
હું નથી બચતો કે તારા મોંમાં એટલી બધી અબાન શા માટે છે?

અચ્છદાન બેઠ્યમ ન બા હૃદયી
કે નેનાસદ અચ્છ નીકો બહુ અન્દયી
હમણુ કારે ચચ્છદાન પસન્દીદહુ અમ
હમાનુ શૈરો તકબી બસી દીદહુ અમ
મરા બૂદ શાહી સીઓ હસત સાલ
કસ અચ્છ શહૂરયારાન નબૂદમ હમાલ
કસી છીન્ જહાન્ દાહ હીમરુ દેહહ
ન બરુ મન્ સેપારી હમી બરુ નેહહ
બરીન્ પાદશાહી કુનમ આફરીન્
કે આબાહ બાદા બદાના અમીન્
૨૫૮ થુ ચચ્છદાન બુવહ ચારો ક્યારેકરસ
નેયાહદ બનકીને મા હીચ્છ કસ
બખૂરાહ ગોકૂત આન્ હમાન્ શહૂરયાર
કે અચ્છ અચ્છ રદાને જહાન્ ચાદગાર
બદાન્ હૃદકે તીચ્છ નાદાન્ બેઠ્ય
કે મારા કુનૂન્ તીરહુ ગરત આબુચ્છ
કે પહરહ બાદી તેડ તા લાવદાન્
સરે કારે મા બાદ બા બેચ્છદાન
શુમા અચ્છ ગેરામી ફેરેસતાદાન્
સખુનગૃયો પુરમાયહુ આઝાદાન્
કે મન્ હરુડ પહરહ બારીદ નીચ્છ
સખુન્ બેચ્છ શનીદહુ મગૂઈદ નીચ્છ
કુનમ આફરીન્ બરુ જહાન્ સરુબસર
કે ઊરા નદીદીમ બેચ્છ બરુ યુઝર
બેમીરહ કસી ફે કે માદરે બેચ્છ
કે બુઝવ કે ચાદ આબરી તા કોબાહ
થુ હુશંગો તહુમરસો જમ્મરીદ
કઝીશાન્ જહાન્ બુદ બબીમો ઉઝીદ
કે હીવો દહો દામ કુર્માન્શ બોરહ
થુ ફે દરાઝશ સરુ આમહ બેમોરહ

૨૫૯ ફરીફને ફરેબ કે ઊ અચ્છ બેહાન્
બદી ફરુ કરુદ આરકારો નેહાન્
કે બહુ દરતે બહુહાકે તાઝી બેબરત
બમદી કે અન્ બમાનહુ નરેત
થુ આરશ કે બોદી બફસન્ તીર
થુ પીરુચગરુ કારને શીરુ ગીરુ
કોબાહ આન્ કે આમહ કે અલ્બોરુચ ફૂહ
બમદી જહાન્દારુ શુદ બરુ ગોરુહ
કે અચ્છ આબુગીનહુ હમી ખાનહુ કરુદ
બહાન્ ખાનહુ ગીતી પુરુ અફસાનહુ કરુદ
હમાન્ નીચ્છ કાઝિસે જૂર આચ્છમાય
કે બેમકૂત ગીતી બતહબીરો રાય
હમાન્ શુદ સુએ ઈન્ બલન્દ આસમાન્
કે આગહુ નબુદ ઊ કે ગરતે હમાન્
હમાન્ દરુદે ખૂશાલ્ થુદ પચકરશ
કે ચાફત રખશન્દહુ યુદી બરશ
સેયાતુશ હમાન્ નામદારે હેબરુ
કે કારતશ બરુ જવાની દો બબરુ

માફીના સખુનો ફું બોદાલાને કહીશ. નહીં કે સારાં માઠાંને જરા
પણ નહીં પિત્રાનનારા એક નાદાન છોકરાને.
ચચ્છદાનનાં સધળાં કામો મેં પસંદજ કર્યાં છે-તેમજ મેં ખાંડ અને
કડડું સધળું ભેળું છે.

મેં આઠત્રીસ વર્ષ પાદશાહી કીધી-જે વખતે પાદશાહોમાંથી કોઈ
મારો ભેડયો નહીં હતો.

જે સાહેબે આ દુન્યા આપી તેજ સાહેબ બીજી દુન્યા પણ આપશે-
અને તેમ કરી મારી ઉપર કરો પણ ઉપકાર કરશે નહીં.

હું આ પાદશાહી ઉપર દુઆ કરું છું-કે આ મુલક સધળા દાનાઓ
સાથ આબાદ રહેશે!

જ્યારે પાક ચચ્છદાન અમારો મદદગાર અને ક્યારે પરીચારો છે-
ત્યારે કોઈ પણ શખ્સ અમે ઉપર ફિટકાર નાખી શકશે નહીં.”

પછી તુરત પાદશાહે ખરારાને કહ્યું-કે “આ બેહાનના સરદારોમાંથી
યાદગાર રહેલા શખ્સ!

તે નાદાન હુદહ છોકરાને કહેજે-કે ‘હવે અમારી આબર ઝાંખી પડી
ગઇ છે.

તને બનેદાન સૂધીની સલામ કરી લઈ છું’ (હવે તારી સાથ મને કરો
સંબંધ નથી)-મારે દાનેશમંદો સાથ કામ છે.”

હવે તમે આ મારા વદાલા અલ્લયોઆ-સુબાષિત બોલનારાઓ અને
અને બીજી બુન્યાદના આઝાદાને!

મારી આગળથી તમે બાન્ને જણુ રવાના થાઓ-મારી તરફથી સાંભ-
ળેલા સખુન સિવાય બીજું કંઈ પણ તેને કહેતા ના.

હું આ બેહાન કે બેને આપણે પસાર થયા વગરની બેઠજ નથી,
તેની ઉપર દોઆ કરું છું.

જે કોઈ શખ્સ કે માને પેટથી જન્મ લે છે તે મરજી પામે છે-
ખુસરથી કે કોબાહ સૂધીના પાદશાહોને ગળી જો.

હુરાંગ, તેહમુરરપ અને જમ્મરીદ જેવા પાદશાહો-કે જેઓથી બેહાન
ધારતીમાં તેમજ ઉમેદમાં હાં.

કારણકે તે જમ્મરીદનું કુર્માન દેવો, ફાડી ખાનારા અને પાળેલાં
બનવરો વટિક બળ લાવતાં હતાં-જ્યારે તેનો લાગ્યો વખત પુરો થયો
ત્યારે તે પણ મરણ પામ્યો.

સુબારક ફરીફને કે બેણે દુન્યામાંથી ઝાઢેર તેમજ હૂપી બદી દૂર કીધી.

બેણે અહહાક તાઝીના હાથ ખરાબ કરવાથી બાંધી દીધા હતા-તે
પણ પોતાની બહાદુરીએ કરી અમાનાની ચુગાચથી છૂટી શક્યો નહીં.

આરશ જેવો પેહલવાન કે જે કરંગો સૂધી તીર ફેંકતા હતો તે-
તેમજ સિહોને પકડનારો કારન જેવો કુતેહમદ પેહલવાન,

કોબાહ જે અલ્બોરુ પહાડ ઉપરથી આવી-બહાદુરીથી રેયત ઉપર
પાદશાહ બન્યો,

બેણે પોતાને મારે બિલોરી મેહલ બાંધ્યા હતા-અને જે વિષે દુન્યામાં
દંતકથા હજી ચાલે છે.

તેમજ વળી ઝોરાવર કાઝિસ-કે બેણે તદબીર અને અકલથી સધળા
દેશો હાથ કર્યા હતા.

વળી તે આ બુર્બંદ આરમાન તરફ ગયો હતો-કારણકે તે અમાનાની
ચાલથી બિન વાકેફ હતો.

તેમજ જેનો ચેહરો આબદાર મોતી જેવો અળકતો હતો-અને જેની
છાતી ચાફત કરતાં પણ વધુ અળકતી હતી

તેમજ નામદાર ચિતાની મિસાલનો સિયાવસ-કે જેને જવાનીના
દહાડામાં બે બજ જેવાઓએ મારી નાંખ્યા હતા.

કુળ મન્દેશ કંઈ ભઈ બર-બર
 વચાન રન્દે ભાઈન નદીઈ ઈશ મન્દે
 કુળ શુદ્ધ શહે તુરકે આકાસિયાબ
 કે દીમરુ શુનુ કસ ન બીનદ બખાબ
 કુળ રોશનમે ઝાલો એરેન્દેયાર
 કઝીશાન સખુન માન્દ માનુ યાદગાર
 કુ બૂદકોઈ હકૂતાઈ પૂરે શુઝીન
 સવારાને મયદાનો શીરાને કીન
 શુ કયખુજવે શીરે આઝાદ મરુદ
 કુળ શીરુ બેઝૂત આન્દર નખરુદ
 શુ ગુસ્તારપ શાહી કે દીને બેહી
 બેરેન્દેકૂતો જુ તાઝક શુદ્ધ ફરેહી
 કુળ રફત એરેન્દે નામવર
 કજુ ગરત એકૂલીમ ઝીરે ઝખર
 શુ ભમારપ કન્દર શુમારે સેપેહર
 ફેરેન્દેકૂ તરુ શુદ્ધ એ નાહીરે મેહરુ
 હમાન નામવર શાહ બહરામ ગૂર
 કે શુનુ ઊ નખુદ કસ બમદીઓ ગૂર
 બખાશન્દગી શહુ શુ ઊ શુદ્ધ નખુદ
 નેયારેત કઈન સરશશ બેસુદ
 નેયાએ મનુ આનુ શાહે રઉશન રવાન
 જહાનદાર કેઝાથ નૂશીરવાન
 કુળ શુદ્ધ ચેલો હકૂત શાહે નેહાન
 હમહુ કારે ઈશાન શુદ્ધ અન્દર નેહાન
 શુદ્ધ આનુ બુઝગાનો ફઝાનગાન
 સવારાને જન્ગીઓ મદાનગાન
 કે અન્દર હોનરુ ઇનુ અઝાન બેહુ બુદી
 બસાહ આનુ યકી અઝ દેગરુ મેહુ બુદી
 બેપદાખન્દ ઇનુ જહાને ફરાખ
 બેમાન્દ અયવાનો મયદાનો કાખ
 એ શાહાન મરા નીઝ હમતા નખુદ
 અગરુ સાહરા અન્દ બાલા નખુદ
 જહાનરા સેપેદમ બનીકો બખદ
 નમાન્દ કે રૂઝી બમન બદ રસદ
 બસી શહે દુસ્વારુ બુઝાશતમ
 બસી દુશમનુ અઝ પીશ બદશતમ
 હમહુ બુમહા પુરુ એ ગન્જે મનરેત
 કુળ આબો ખાકરેત રન્જે મનરેત
 શુ ઝીનબુલુ બરુ મનુ સરુ આમદ નેહાન
 હમહુ તીરહુ ગદ્દ ઉમીદે મેહાન
 નમાનદ બફર્નદે મનુ નીઝ તખત
 બેમદદ એ તખતો સરુ આયદુશ બખત
 ફેરેશતહુ શુ આયદ યકી ભાનુ સેતાન
 બેઝૂયમ બદ્દ ભાનમ આસાનુ સેતાન
 બતૂબહુ દેહો શરેત રઉશન કુનમ
 બીઆઝારીઓ ખીશ જઉશન કુનમ
 ગુઝરેતનુ શુ બરુ ચીનવદ પુલ બુવદ
 બઝીરે પય અન્દર હમહુ શુલ બુવદ
 દુશરેતરેત મોહૂતારે ફઝાનગાન
 જહાનુદીદ હો પાકુ દાનગાન

કે જેણે મેહનત લઈ મંગદેશ જેવી એક સરસ જગ્યા બનાવી હતી-
 અને તે લીધેલી મેહનતનો તેણે કાંઈ પણ ફાયદો ભેગો નહીં.
 ક્યાં ગયો પેલો તુર્ક પાદશાહ અકાસિયાબ ?-કે જેના જેવો બૂરા ૨૧૦
 પાદશાહ કોઈ ખાબમાં પણ ભેરો નહીં.

ક્યાં ગયો રતમ, ઝાલ અને અરફુદિયાર ?-કે જેઓની બહાદુરીની
 વાતો આપણી વચ્ચે યાદગાર રહી છે.

ગૂર્જ અને તેના સિત્તેર બહાદુર ડાકાઓ-કે જેઓ મયદાનના
 સવારો અને કીનાના સિંહો હતા, તે જેવાઓ ક્યાં ગયા ?

બંધી બુન્યાદનો સિંહ જેવો કમખુસર-કે જે લડાઈમાં સિંહ પકડતો
 હતો, તે ક્યાં ગયો ?

ગુસ્તારપ જેવો એક પાદશાહ કે જેણે બધી દીન-કબૂલ કીધી અને
 જેનાથી દીનનો અળકાટ તોડો થયો, તે ક્યાં ગયો ?

ક્યાં ગયો નામવર સિકંદર-કે જેનાથી સધળો મુલક ઝીરેઝબર
 થયો હતો ?

જેવો કે ભમારપ કે જે સેતારાઓની ગણતરી કરવામાં-શુક સેતારા
 અને આકૃતાબ કરતાં પણ વધુ રોશન હતો, તે ક્યાં ગયો ?

તેમજ નામવર પાદશાહ બેહરામ ગૂર-કે જેના જેવો મદાનગી અને
 ઝોરમાં કોઈ પાદશાહ નહીં હતો,

દયા દેખાડવામાં અને બક્ષેશ કરવામાં તેના જેવો કોઈ હતોજ નહીં-
 કોઈ પણ તેના કરતાં યદિયાતો થઈ શકેયો નથી.

મારો વડિલ રોશન રવાનો પાદશાહ નેશીરવાન પણ તેવો થયો નથી,
 તે ક્યાં ગયો ?

ક્યાં ગયો તે નેહાનના સુડતાલીસ પાદશાહો ?-તેઓની સધળી ધીર્તિ ૨૧૧
 ટંકાઈ ગઈ છે.

તે સધળા મોટાઓ, દાનાઓ, લડાઈના સવારો અને બહાદુરો
 ચાલી ગયા.

કે જેઓ ધીર્તિમાં એકેક કરતાં યદિયાતો હતા-અને જૂમરમાં પણ
 એક બીજા કરતાં વધુ હતા.

તેઓ મોહાબી દુન્યા ખાલી કરી ગયા-અને આ પાદશાહી અમવાનો,
 મયદાનો અને મેહલો છોડી ગયા.

જે કે ધણી વર્ષ થયાં નથી-તો પણ પાદશાહોમાંથી મારોબી કોઈ
 નેરિયો થયો નથી.

મલાઈ સાથ દુન્યા છોડી ભરે 'કુ' ખરાબ હાલતમાં-મૂકી જતો નથી
 કે જેથી મને કોઈ દહાડે બૂરાઈ મળે.

મેં ધણી સખત રાહ પસાર કીધી છે-અને ધણીક દુશ્મનોને ફેંકી
 દીધા છે.

દરેક જગ્યા મારા ખજાનાથી ભરેલી છે-જ્યાં આબાદી છે તે મારીજ
 મેહનતનું ફળ છે.

ન્યારે એવી રીતે આ નેહાન મારી ઉપર પુરી થઈ છે-ત્યારે હવે
 સધળા મોટાઓ આરા બંજળ થશે.

મારા બેટા પાસે પણ આ તખત કાયમ રહેશે નહીં-તે તાલે તખતથી
 ઉલટો ચાલશે અને તેનું નસીબ બીધું વળશે.

ન્યારે મોતનો ફરેશતો મારી આગળ આવશે-ત્યારે હું તેને કહીશ ૨૬૨
 કે 'તું મારો છવ ધીરજથી લેજે.'

તે વખતે મારે સાથ અંતઃકરણ પશ્ચાત્તાપથી રોશન બનાવીશ-અને
 રેહમદિલીનું બખતર પેહેરીશ.

જેથી ન્યારે મને ચીનવદ પુલ પસાર કરવો પડશે-ત્યારે મારા પગ
 હેઠળ સધળાં ફૂલજ હશે.

અક્લમદો, અનુભવીઓ અને પાકીએહ દાનાઓની આ વાત બરા-
 બરજ છે,

કે સુન્ બખે બીદાર ગીરફ નેશીબ
કે હરુનઈ દીઠ બાચફ નેહીબ
શુ રૂઝી મેહી બરુ કસી યુઝબરફ
અગરુ બાચ બાનફ નદારફ ખરફ
પયામે મન્ ઇનસ્ત સુએ જેહાન્
બનચરે મેહાનો બનચરે કેહાન્
બસી બરુ નેચાયફ બદીન્ ફરુઆરુ
કે આન્ શાહો આન્ હરકરે નામદારુ
હમલુ યકુરેમરુશ બકોશતન્ જેહન્
બખમેા બખરુ આતેશ અન્દરુ નેહન્
પેદરુ કોશતલુ ગર્દફ બદસ્તે પેસરુ
પેસરુ હમ. બહાનસાન્ બદસ્તે પેદરુ
૨૬૬ બદ અન્દીસે મા આન્ કુલ ગોકૂત કરુફ
એ કેદારે નાખૂએ આવાએ સરુફ
શુ મા રકૂતલુ બારીમ કંચફરુ બરુફ
ન બસ ફરુઆરુ અચ જહાન્ બરુ બરુફ
શુ બરુ મા સરુ આમફ શહીએ મેહી
એ શીરુ એ દીગરુ બશાહનરોહી
શુ અશતાહો ખરુરો બર્જીને ગવ
શનીદન્ પયધામે આન્ પીશરવ
બપયકાન્ દેલે હરુદુ દાના મેખસ્ત
બસરુ બરુ બદન્ આન્ અમાન્ હરુદુ દસ્ત
એ ગોકૂતારુ હરુદુ પશીમાન્ શદન્
તપાનચલુ બરોખસારગાન્ બરુ બદન્
બખરુ બરુ એ ધમ ભમલુ કંદન્ બાકુ
બસરુ હરુદો દાના પરાગન્ બાકુ
મેરકૂતન્, ગેયાન્ એ પીશર શે પીરુ
પુરુ અચ દરુદ દેલ પુરુ એ પયકાને તીરુ
બનચદીકે શીરુય શુદ આન્ રો મરુફ
પુરુ આલન્ રોખસારો દેલ પુરુ એ દરુફ
ચકાપકુ મેદાદન્ પયધામે શાલુ
બશીરુએ બી મચએ બી દસ્તગાલુ

કે ન્યારે બીદાર બખતી પડતી આવે-ત્યારે દરેક રીતની ધારતી
બમવીજ ભેઇએ.

ન્યારે કોઇ રાખસી ઉપર મોટાબનો દિવસ પસાર થઇ બચ-ભાર
બાદ ભે તે પાછા માગે, તે તેને બેલુફક સમજવો.

ઇરાન દેશના શુ મોટાઓ અને નાનાઓને મારો એવીજ રીતનો
પયગામ છે,

કે આ હાલત ઉપર ધણેક વખત નહીં પસાર થયો-કે તે દેશના
પાદશાહો અને તે દેશનું નામીયુ લશ્કર,

સંધળા આપસ આપસમાં કપાઇ મરશે-અને આ મુલક આ સર
ઝમીનમાં આગ સળગાવશે.

એક બાપ પોતાના દીકરાના હાથ ઉપર અને તેવીજ રીતે દીકરો
પોતાના બાપના હાથ ઉપર માર્યો જશે.

મારા દુરમનો કે જેઓએ નાલાયક કરણી કીધી છે-અને બેહુદી
વાતો બોલ્યા છે,

તેઓ ન્યારે હું યુરુરી જઇશ ત્યારે તેની સજા પામશે-અને હું
મુદતમાંજ આ કુન્યામાંથી તેનાં કળ ચાખશે.

ન્યારે અમારીજ પાદશાહી અને મોટાઇ પુરી થઇ ગઇ-તો ત્યાર
બાદ શુ શીરુય કે શુ કોઇ બીજે પાદશાહી ઉપર આવે તે સરખુજ છે."

ન્યારે અસ્તાદ અને પેદલવાન ખરારો બર્જીને-તે સરદારનો એવો
પયગામ સાંભળ્યો,

ત્યારે બંને દાના રાખસોનાં દિલ પાદશાહના દીકાના બાલુથી ઝખ્મી
બન્યા-તે બંનેએ તેજ વખત પોતાનું કપાળ ફેટ્યું.

તે બંને જલુ પોતાના બેલવાથી પરીમાન થયા-અને પોતાના ગાલો
ઉપર તમાચા મારવા લાગ્યા.

તેઓએ ગમથી આંખ ઉપરનાં કપડાં ચાક કીધાં-અને બંને દાના-
ઓએ સર ઉપર ખાક નાંખી.

પછી તે બંને છુટ્ટાઓ દુઃખ બરેલા અને તીરનાં પયકાનથી બરેલાં
દિલે તે પાદશાહ આગળથી રડતા ગયા.

તે બંને મદેાં કરચલી બરેલા ચેહરાએ અને દર્દ બરેલાં દિલે શીર-
ચની નચદીક આવ્યા.

તેઓએ કમઅકલ અને દુર્બળ શીરુયને પાદશાહનો સંધળો પયગામ
પુગાડ્યો.

અરુસુસ ખુદને શીરુય બરુ
ખુસતુ પર્વીઝ વ નાખૂશુ શુદને
સરદારાન્ અઝાન્.

શીરુયે ખુસરુ પર્વીઝ માટે અફસોસ કરવો
અને તેનાથી સરદારોનું
નાખુશ થવું.

૨૬૭ શુ બેશનીફ શીરુય બેઝીસ્ત સખત
દેલશ બસ્ત તસાન્ અઝાન્ તાલો તખત
શુ અચ પીશ બખરિતન્ આન્ ગોરુલુ
કે ઊરા હમી દાસ્તન્દી સોતલુ
બગોકૂતારે જેસ્તો બખૂને પેદરુ
જવાનરા હમી સખતન્દી બેગરુ
ફેરફ આમફ અચ તખતે શાહી કોબાફ
દો દસ્તે ગેરામી બસરુ બરુ નેહાફ

ન્યારે શીરુયે તે સાંભળ્યું ત્યારે તે ધણેક રડ્યો-તેનું દિલ તે તાજ
અને તખતથી ધારતી બંધુ બન્યું.

ન્યારે તેની આગળથી તે લોકો ઉઠી ગયા-કે જેઓ તેને તાબામાં
રાખતા હતા.

બૂડી વાતોથી અને બાપનાં ખૂનની ઉત્કેષણીથી-તે જવાન પાદશાહનું
છગર બાળતા હતા, તેઓ ઉઠી ગયા,

ત્યારે તે પાદશાહી તખત ઉપરથી નીચે આવ્યો-અને પોતાના બંને
કીમતી હાથ સર ઉપર મૂક્યા (યાને અફસોસ કરવા લાગ્યો).

એ મેઘમાનસ અરૂ અરૂ હમી ખૂન ચક્રી
 સુ આખાલીએ ઊ બહરકર રસીદ
 આઝાન ગેચેહો ઝારીએ શહરુયાર
 શુદ્ધ આન હમહુ લશકરશ તરસગાર
 બચકુ લય ચકુસરુ મેગરુદ આમદ-દ
 એ ખુસેવ હમી દારેતાનહો અદ-દ
 કે પર્દા અમરૂ અરૂ નેરીનદ બખાહ
 બખાય અદરૂ આરદ સરાને સેપાહ
 શુ અરૂ અદ સરૂ અરૂ તીરહુ ફહુ આકૂતાબ
 બહુ અદીશશ સરૂ અરૂ આમદ એ ખાબ
 બેરકૂતદ ચકુસરૂ સુએ ખારગાહ
 સુ બેરીનદ બેરીનેત અરૂ તખત શાહ
 બેરકૂતદ અદનકશાન પીરો ઊય
 એ ગોદાને બીગાનહો ખીરો ઊય
 નેશારેતદ બા રૂય કદહુ દેઝમ
 ઝખાન શાન નબુતબીદ અરૂ બીરો કમ
 બધશાન સુનીન ગોકૂત પસ શહરુયાર
 કે આન કસ સઝાવાર ખાશદ બદાર
 કે ધમગીન નખાશદ બદરૂ પેદરૂ
 નખાનમથ એજ બદ તનો બદ ગોહર
 નખાયદ કે દારદ બદ કસ ઉમીદ
 કે ઊ પૂદહુ તરૂ ખાશદ અરૂ પૂદ બીદ
 સુનીન ચાકૂત પાસોખ એ મદે સુનાહ
 કે હરૂ કસ કે ચૂયદ પરસ્તમ દો શાહ
 તો ઊરા બેલે નાહુરીવાર દાન
 વગરૂ અરૂઅમદી ખુબદ ખારૂ દાન
 સુનીન ગોકૂત શીરૂપ પાસોખ કે શાહ
 સુ બી ગન્જ ખાશદ નેયાબદ સેપાહ
 સખુન ખૂબ રાનીમ ચકુ માહુ નીચ
 એ રાહે દુરેશતી નખૂદમ ચીચ
 મગરૂ શાદ ખારીમ અદદે ઊય
 કે ગન્જેત સરૂ તા બસરૂ મદે ઊય
 સુ પાસોખ શનીદદ અરૂ ખારેતાદ
 સુએ ખાનહો રકૂતન આરાસેતાદ
 બખાલીગરાન શાહુ શીરૂપ ગોકૂત
 કે ચીઝી એ ખુસેવ નખાયદ નેહોકૂત
 બપીશશ હમહુ ખાને ઝરીન નેહીદ
 ખુરેશહ હમહુ ચમો શીરીન નેહીદ
 બેર-દહુ હમી બોર્દો ખુસેવ નખરૂદ
 એ ચીઝી કે દીદી બખાન ગર્મો સરૂદ
 હમહુ ખુદેશ અરૂ દરેતે શીરીન ખુદી
 કે શીરીન એ ધમહાશ ધમગીન ખુદી
 નખૂરી નેચ ઊ શાહુરા નીકુ ચારૂ
 હમ ઊ ખૂદ રૂએ શખ અદરૂ કેનારૂ
 અબા શાહુ ખુદી બબીમે ઊમીદ
 કે લખીન અરૂ ખુદ સુ અરૂ બાદ બીદ
 અરૂ આમદ બરીન કારૂ ચકુ માહુ બાચ
 શમો રૂચ ખુસેવ બદરૂ ગોદાચ
 હમી ચાદ કરૂદ અરૂ સુનાહો બજેહુ
 નદાનેત અઝાન એદગાની મજેહુ

તેની આંખોમાંથી તેની છાતી ઉપર આંસુ પડવા લાગ્યાં-જ્યારે એ ખબર તેનાં લશ્કરને પહોંચી,
 ભારે પાદશાહનાં એવી રીતે રડવાથી અને ઝારી કરવાથી-તેણે સપથું લશ્કર ધારતી ભર્યું બન્યું.

તેઓ એક જગ્યાએ એકઠા મળ્યા-અને ખુસરૂ મટિની વાતો કરવા લાગ્યા.

કે “એ ખુસરૂ પાછો તખ્ત ઉપર બેસશે-તો લશ્કરના સરદારોનાં સર પગ નીચે લાવશે.”

પછી જ્યારે સીઆદ પહાડ ઉપરથી આકૂતાબ નીકળ્યા-ત્યારે પેલા બદ વિચારના રાખસો ખાબમાંથી ઉઠ્યા.

તેઓ સઘળા દરબાર તરફ ગયા-જ્યારે પાદશાહે તે સાંભળ્યું ત્યારે તખ્ત ઉપર આવી બેઠો.

પાદશાહના પોતાના તેમજ પારકા પેદલવાનોમાંથી બહાદુરો તેની આગળ ગયા.

તેઓ તેની સામે દિલગીર ચેહરે બેઠા-તેઓની ઝખાન કમ હેયાદા બોલવા ઉપર ઉપડી જ નહીં.

પછી પાદશાહે તેઓને એ પ્રમાણે કહ્યું-કે “તે કોઇ રાખસ શૂળોને લાચક હોય છે,

કે જે પોતાના બાપનાં દુઃખથી દિલગીર નહીં બનતો હોય-હું તેને રડપ બદમાસ અને ખૂરી બુન્ધાદનો ગણું છું.”

તેવા માણસથી કોઇએ કાંઇ પણ કમીદ રાખવી નહીં નેહએ-તે તો સડી ગયલાં બેઠાનાં લાકડાં કરતાં વધારે સહેલો હોય છે.”

પેલા શુનેદગાર રાખસોમાંથી એકે એવો જવાબ દીધો-કે “જે કોઇ રાખસ એમ બોલે કે ‘હું’ બે પાદશાહનો નોકર છું,”

તો તેણે તું તારાં દિલ સાથ મેલુકરૂ ગણ-એ તે ગમે એટલો મોટો હોય, તો પણ તું તેને હલકો ગણ.”

શીરૂપે તેને જવાબ આપ્યો કે “પાદશાહ-જ્યારે પેલા વગરનો થાય છે ત્યારે તેને લશ્કર મળતું નથી.

મટિ આપણે એક મદિનો લગી તો તેની સાથ સારી સારીજ વાતો કરીશું-કાંઇ પણ સખત ભાષા વાપરીશું નહીં.

કદાચને આપણે તેની નસીહતથી ખુશી થઈશું-કારણકે તેનો મુલક એક નાકેથી બીલ નાકે રૂઢી ખઝાનોજ છે.”

જ્યારે તેઓએ એવો જવાબ સાંભળ્યો ભારે તેઓ ઉઠ્યા અને સર્વ પોતાનાં ધર તરફ ગયા.

પછી પાદશાહ શીરૂપે બાવરચીઓને કહ્યું-કે “ખુસરૂને કાંઇ પણ ચીઝ આપવાની વાણુ કરવી નહીં નેહએ.

તેની નઝદીક સઘળા સોનેરીજ ખુમમા મૂકલે-અને તમામ લેઝતદાર અને મીઠાસદાર ખાણું પરીસને.”

બાવરચી તે પ્રમાણે ખાણું ભરી જતો હતો પણ ખુસરૂ તે ખાણામાં રડક મૂકેલી ગરમ કે થડી વાણીઓ કરી ખાતો નહીં હતો.

તે પોતાનો સઘળો ખોરાક શીરીનને હાથજ લેતો હતો-કારણકે શીરીનજ તેના ગમથી દિલગીર રહેતી હતી.

તેણી સિવાય પાદશાહનો વફાદાર દોસ્ત બીજો કોઈ નહીં હતો-તેણીજ રાત દહાડો તેની આગળ રહેતી હતી.

ધારતીમાં તેમજ ઉમેદમાં પાદશાહ સાથ તેણીજ રહેલી હતી-કારણકે જેમ બેઠનું ઝાડ પવનથી ધુલે તેમ તેણીજ પાદશાહ આગળ ધુજતી હતી.

આ બનાવ ઉપર પણ એક માસ પસાર થઇ ગયો-પાદશાહ રાત દિવસ દુઃખ અને દિલગીરથી રહેવા લાગ્યો.

તે પોતાના કીધેલા સુનાહોની યાદ કરવા લાગ્યો-પોતાની આવી ઝિંદગીમાં કશી પણ માએહ સમજતો હતો નહીં.

શીવને બારબુદ્ બરે ખુસુવ વ
બુરીદને અન્ગુરતાને ખુદ વ
સૂખને સામે સોરદ.

—:0:—

ખુસર આગળ બાર્યુદની માતમ અને તેણે
પોતાનાં આગળાં કાપી નાખવા અને
વાજનતર બાળી મૂકવું.

—:0:—

૨૧૭ કુનુન શીવને બારબુદ્ ગૂથ કુન
જહાનશ સરાસર ફરામૂથ કુન
થુ આગાહુ શુદ બારબુદ્ બાન કે શાહુ
બેપદાપ્ત બી રાયો બી કામ ગાહુ
હમી આરહુ સાહજ બરુ કુશતનથ
સેપહુશ હેરીધરત અમ્ બરેતનથ
એ બેહુરમ બિયામદ સુએ તયસકુન
પુર અમ્ આબુ મેલ્ગાનો દેલ પુર એ ખૂન
બિયામદ બદાન બાનહુ ઊરા બેદીદ
શુદહુ લઅલ રેખસારે ઊ રાખલીદ
જમાની હમી બૂદ બરુ પીરો શાહુ
ખોરશાન બિયામદ સુએ બારગાહુ
બરેલથ આતેરો મેહુરે ઊ બરુ ફેરુપત
એ તીમારે ખુસુવ હેલો બાન બેસુપત
બેબારીદ મરમથ થુ અબુરે બહાર
કેનારથ એ દીદહુ થુ હયાં કનાર
બેસાઝીદ નૂહલુ અઆવાએ રૂદ
બબરુપત હમી મૂયહુ અદ બા સોરદ
અબરુ પહુલવાની બરુ મૂયહુ કરદ
રો રેખસારએ અદો દેલ પુર એ દરદ
હમી ગોફત શાહા રદા ખુસુવા
બુએગાં સુતોગાં હેલાવર ગવા
૨૧૮ કુભત આન બુએગાંઓ આન દરતગાહુ
કુભત આન હમહુ બખતો ફરુરે કોલાહુ
કુભત આન ચુનાન બુએ બાલાયો તાજ
કુભત આન હમહુ ચારહો તખતે આજ
કુભત આન હમહુ મદાંઓ બૂરો ફરુર
જહાનશ હમી દાશતી ઝીરે પરુર
કુભત આન શમેરેતાનો શમેશગશન
કુભત આન હરો બારગાહો સરાન
કુભત અકૂસરો કાવેયાની દેરકૂથ
કુભત આન હમહુ તીલહાએ બેનકૂથ
કુભત આન સરો અકૂસરે બાન સેપાર
કે બા તખતે અરુ બૂરો બા ગુશવાર
કુભત અરુરે શખીઝો ઝીનો રેશીખ
કે ઝીરે તો અન્દર પુદી ના રોશીખ
કુભત આન સરો ખૂરો અરૂની એરેહુ
એ ગઉહર ફેગન્દહુ ગેરેહુ બરુ ગેરેહુ
કુભત આન સવાશને અરૂની સેતામ
કે દુશમન પુદી તીલ શાનરો મેયામ
કુભત આન હમહુ રાહુવાર ઉશતરીન
અમારીએ અરૂની ફરુમાન બરાન

હવે તું આ દુન્યાનાં સધળાં કામેને વીસરી જઈ-બારબુદ ગવેયાએ
ખુસર આગળ કીધેલી માતમ સાંભળ.

ન્યારે બારબુદ વાકેફ થયો કે “પાદશાહ-લાચારીએ અને નામરઝીથી
તખત તણ દીધું છે,
અને સરદારો તેને મારી નાખવાની વેતરણ કરે છે-તેમજ લશ્કર તેના
કથદ પડવાથી નારાજ છે,”

ત્યારે તે આંસુ બરેલી આંખોએ અને દિલગીર દિલે-બેહુરમથી તયસ-
કૂન તરફ આવ્યો.

તે પાદશાહના પેલા મેહલમાં આવ્યો અને તેને બેચો-તેનો રાતો
ચેહરો રાખલીદનાં દલ જેવો ઝડં થઈ ગયો હતો.

તે થોડોક વખત પાદશાહ આગળ થોભ્યો-પછી પોકારતો દરબાર
તરફ આવ્યો.

તેનાં દિલમાં તેની મેહલખતનો આતશ રોશન થયો-ખુસરના ગમથી
તેનું દિલ અને જીવ બળવા લાગ્યો.

તેની આંખો બહારના વાળની મિસાલ આંસુ વરસાવવા લાગી-તે
આંસુથી તેનો ખોખો દર્શાવતો કેનાર માફકનો બન્યો.

સિતારના સુરેદ સાથ તેણે રૂદન કરવું જારી કીધું-અને તે બરખત
ઉપર રૂદનનાં ગીત ગાવા લાગ્યો.

પહલવી બાધામાં પાદશાહ ઉપર રૂદન કરવા લાગ્યો-તેના બન્ને ગાલ
ફિકા અને દિલ દુઃખથી બરેહું હતું.

તે બોલવા લાગ્યો કે “ઓ પાદશાહ! ઓ સરદાર! ઓ ખુસર!-
ઓ બુએગાં! ઓ મોટા ઓ દિલાવર પેહલવાન!

ક્યાં ગઈ તે તારી બુએગાં અને તે શક્તિ!-ક્યાં ગયું તે તારું સધળું
ફતેહમંદ નરોળ, ખોદાઈ ખોરેહ અને પાદશાહી કોલાહ?

ક્યાં ગઈ તે તારી આવી રીતની મોટાઈ, બુઝદ કદ અને તાજ!-
ક્યાં ગયાં તે સધળા હારો અને હાથીદાંતનાં તખતો?

ક્યાં ગઈ તે તારી મદાંબી, ઝોર અને દબદબો!-તું સધળા દેશને
પોતાના સાથા નીચે રાખતો હતો.

ક્યાં ગયું તે તારું જનાનખાનું અને ગવેયાઓ!-ક્યાં ગઈ તે તારી
દરબાર અને સરદારો!

ક્યાં ગયું તે તારું તાજ અને કાવેયાની બુએ-ક્યાં ગઈ તે તારી
તમામ આરમાની રંગની તલવારો?

ક્યાં ગયો તે તારો સરદાર અને જીવ આપનારો સેતાપતિ-કે જે
સોનેરી તખત ધરાવતો હતો અને કાનમાં બાલી સાથનો હતો?

ક્યાં ગયો તારો રાખદેઝ થોડો, ઝીન અને રેકાબ!-કે જે તારી રાત
હેકળ ધીરજ વજરનો થઈ જતો હતો?

ક્યાં ગયાં તે તારા તાજ, ટોપ અને સોનેરી બખતર-કે જેનાં સાંધાઓ
ઉપર ગોહરો મહેલો હતાં?

ક્યાં ગયાં તે તારા સોનેરી લગામવાળા સવારો!-કે જેઓની તલ-
વારોનાં મેયાન દુરમન લોકો હતા.

ક્યાં ગયાં તે તારાં સધળાં મંઝેલ કરનારાં બીટો-સોનેરી અમારીઓ
અને તાબેદાર નોકરો?

હયુનાનો બાલાઓ પીલે સફીદ
હમલુ અશતલુ અચ બને તુ નાઉમીદ
કુબત આન સખુનૂય શીરીન બખાન
કુબત આન રેહો રાએ રઉશન રવાન
એ હર ચીરૂ તનહા એરા માની
એ દરતરુ ચુનીન રૂચ કય ખાની
મખાદા કે ગુરતાખ ખાશી બહલુર
કે જહુરશ ફોચુન આમહ અચ પાય જહુર

પેસર ખાસ્તી તા છુવહ ચારો પોસ્ત
કુનૂન અચ પેસર બન્દત આમહ બમોસ્ત
એ ફર્જંદ શાહાન બનીરુ શવન્દ
એ રન્ને જમાનલુ બીઆહુ શવન્દ
શહનશાહરા ફરુરો નીરુ બેકાસ્ત
ચુ બાલાએ ફર્જંદે ઊ ગશત રાસ્ત
હરાન કસ કે ઊ કારે ખુસ્ત રોનૂદ
બગીતી નખાયદશ ગોસ્તાખ બૂદ
હમલુ બૂમે ઈરાન તો વયરાન શુમારુ
કુનામે પલગાનો શીરાન શુમારુ
સરે તોખલે સાસાનેયાન બૂદ શાહુ
કે ચૂન ઊ નબીનહ કસી તાએ ગાહુ
શુદ ઇન તોખમલુ વયરાનો ઈરાન હમાન
બરુ આમહ હમલુ કામએ બહુમાન
ફોચુન જીન નખાશહ કસીરા સોપાહુ
એ લશ્કરુ કે આમહશ ફર્જંદ ખાહુ
ગજન્દ આમહ અચ પારેખાને છુજોરુ
કુનૂન અન્દર આયદ છુએ રખનલુ ગોરુ
ખશીરૂચ ગૂચન્દ બીશરુ શાહુ
ન ઇન છુદ સજાવારે ઇન પીશગાહુ
નખાશહ સોપાહે તો હમ પાયદારુ
ચુ બરુખીજંદ અચ ચારુ ચૂ કાઝીરુ
રવાને તોરા દાદગરુ ચારુ બાહ
સરે બહસગાઝત નેગૂનસારુ બાહ
બચદાનો બને તો અચ શહુરુચારુ
બનવરુએ બેહુરો બખુરુરમ બહારુ
અગરુ દસ્તે મનુ જીન સંપસ નીચુ ફૂદ
બેસાહહ બમનુ બરુ મખાદા ફોરુદ
બેસુજમ હમલુ આલતે ખીશરા
બદાન તા નબીનચ બહઅનીશરા
બેખુરુરીદ હર ચારુ અગોસ્તે ખીશ
ખુરીદહ હમી દાસ્ત દર મોસ્તે ખીશ
ચુ દર ખાનહુ શુદ આતેરી બરુ ફેરુખ
હમલુ આલતે ખીશ ચકુસરુ બેસુખ

સાંદણીઓ, ઘોડાઓ અને સફેદ હાથીઓ-ને સધળા તારા છવ માટે ૨૧૬ નાંદમેદ થયા છે, તે કયાં છે ?

કયાં ગઈ તે તારી મુબાષિત બોલનારી શીરીન બખાન ?-કયાં ગયું તે તારું હાતમ દિલ અને ચાલાક અક્ષ ?

તું એ સધળાથી એકલો કેમ પડી ગયો ?-તારાં લખાચલાં ફકતરમાંથી એવો ખૂસો દિવસ કયારે વાંચ્યો ?

એતું કદી ના બનતું કે તું આ કુન્યા ઉપર મગરૂરી કરે-કારણકે પાઓ જેહર કરતાં તેનું જેહર વધારેજ હોય છે (યાને આજહાન કાયદા કરતાં નુકસાનકારક વધુ છે).

તું બેટો માંગતો હતો કે તે તારો ચાર અને મહદગાર થાય-હવે તેજ બેટાથી તને ક્યદખાનું મળ્યું છે.

પાદશાહો પોતાના બેટાઓથી કોવતમંદ થાય છે-અને હમાનાની રંજથી મોકળા થાય છે,

પણ ન્યારે આ પાદશાહનો બેટો મોટો થયો-ત્યારે શેહનશાહનો દબદબો અને કોવત ધરી ગયું.

એ કોઇએ કે ખુસરૂની હાલત માટે સાંભળ્યું હોય-તેણે કુન્યામાં મગરૂર થતું નહીં જોઇએ.

હવે તું તમામ ઇરાન હમીનને વયરાનજ થયલી સમજાવે-ચિત્તા અને સિંહોનું રહેકાણુ બનેલું સમજાવે.

આ પાદશાહ સાસાનિયન તોખમનો સરતાજ હતો-કે નેના નેવો કોઈ બીજો પાદશાહ આ તાજ કે તખ્ત જેરો નહીં.

આ ખાન્દાન તેમજ ઇરાન પણ વયરાન થયું છે-ફૂરમનની તમામ ૨૭૦ મુરાદ બર આવી છે.

એ પાદશાહ કરતાં કોઈ બીજાનું લશ્કર વધારે નહીં હરો-તેજ લશ્કર-માંથી એની કયાંદ સાંભળનાર કાણુ બન્યું ?

દેશના રક્ષકનેજ કુખ થયું છે-એટલે વર દાખેલ થઇ નાશ કરશે.

લોકો શીરૂચને કહેરો કે 'એ બેશરમ પાદશાહ !-આ કામ આવાં તખ્તને લાયક નહીં હવું.'

ન્યારે એ તરફ લડાઇ ઉઠે-ત્યારે તારું લશ્કર પણ પાયદાર રહેરો નહીં.

ખોદાતાલા તારા (ખુસરૂના) છવનો મહદગાર હોજો !-તારા કુદમનનાં સર બેધાં પડજો !

કસમ છે ચક્રદાનના, કસમ છે એ પાદશાહ ! તારા છવના-કસમ છે નવરૂઝ, જેહરંગાન અને ખુરાહાલી બરેલી બહારની મોસમના,

કે હવે પછીથી બે મારો હાથ આ રૂદ વાજનતર-વગાડે તો મારી ઉપર આપ પડજો !

હું પોતાનાં સધળાં હથિયારોને હવે બાળી નાંખીશ-કે નેથી કરીને તે ખૂસા વિચારના (શીરૂચ)ને ફરીથી જોવા પામું નહીં."

પછી તેણે પોતાના ત્યારે આંગળાં કાપી નાખ્યાં-અને તે કાપીને પોતાની મુઠ્ઠીમાં રાખી મૂક્યાં.

ન્યારે તે પોતાને ધર ગયો ત્યારે એક આતશ ફોશન ઘાંધા-અને ૨૭૧ સધળો પોતાનો માવાનો અરબાબ બાળી નાંખ્યો.

ખાસ્તને સરદારાન્ અઝ્ શીર્યહ્
મર્ગે ખુસર્વ વ કોશતહ શુદને ઊ
બદસ્તે મેહર હોરખુર્દ.

સરદારોએ શીર્યથી ખુસરને મારી નાખવા માટે
માગણી કરવી અને તેનું મેહર હોરમઝદના
હાથ ઉપર માર્યું જવું.

હરાન્ કચ કે બહ કર્દ આ શીરુયાર
શોખ રચ તર્સાન્ ખુદ અચ રચગાર
શુ શીર્ય તર્સ-દહો ખામ બૂદ
હમાન્ તખ્ત ઝીર અન્દરશ દામ બૂદ
બેદાનેસ્ત મરુદમ શુમર હર કે દીદ
કે ઊ બર ખુર્ગોર્મી નખાહ રસીદ
બેરફૂતન્ હર કસ કે બહ કર્દ બૂદ
બદાન્ કાર તાખ અન્દર આવર્દ બૂદ
એ દરખાહ ચક્રસર બપીરો કાબાહ
અબાન્ કારે બીદાહ કર્દન્ ચાહ
કે ચક્ર ખાર ગાફતીમો ઇન્ હીગરસ્ત
તોરા ખુદ બેચ ઇન્ દાવરી દર સરસ્ત
નેશસ્તેતબ અચ્ચ ભથગહ બર દો શાહ
ચકી ગાહ દારો ચકી ઝીરુગાહ
શુ ખીરી ફેઝાચ પેદર બા પેસર
હમહ બન્દાનર બેખુર્દ સર
ન ઇમ અન્દરીન્ કાર હમદારતાન્
મખન્ પીશ મા ઝીન્ સેપસ દારતાન્
૨૭૨ બેતર્સીદ શીર્યો તર્સ-દહો બૂદ
કે દર અન્દર શાન ચૂન્ ચકી બન્દહ બૂદ
શુનીન્ દાહ પારોખ કે ઊશ બદામ
નેચારહ મગર મરુદમે એશત નામ
શુમારા ચૂએ ખાનહ બાચહ શદન્
બતીન્ અન્દરન્ રાય બાચહ બદન્
બેખુદ તા કીસ્ત અન્દર બેદાન્
કે ઇન્ રન્દ બર મા સર આરહ બેદાન્
કોશ-દહો હમી બેસ્ત બહખાહ શાહ
બદાન્ તા કુનન્દશ નેહાની તખાહ
કસ અન્દર બદાન્ ઝહુરએ આન્ નદાશત
એ મર્દી હમાન્ બહુરએ આન્ નદાશત
કે ખૂને શુનાન્ ખુસવી શીખતી
હમી ફૂહ દર ગદન્ આવીખતી
એ હર ચૂ હમી બેસ્ત બહખાહ શાહ
શુનીન્ તા બેદીન્દ મર્દી બરાહ
દો ચશમશ કબૂરો દો રોખસારહ અરુદ
તને ખુરકો પુર મૂયો લખ લાજવરુદ
પુર અચ ખાક પાયો શેકમ ગોર્સનહ
સરે મર્દે બીદાહગર બરુહનહ
૨૭૩ નદાનેસ્ત કસ નામે ઊ દર બેદાન્
મેયાને કેહાનો મેયાને મેહાન્
બરે ઝાફરોખ શુદ ઇન્ મર્દે એશત
કે હરગેચ મખીનાહ ખુરમ બેહેસ્ત

હવે જે કોઈએ કે પાદશાહ સાથે બહી કીધી હતી-તેઓ રાત દહાડો
અમાનાની ચાલથી બીતા હતા.

જ્યારે શીર્ય બીખ્મ અને કાચી વધેના હતા-તેથીજ તેની નીચેનું
તખ્ત તેને માટે ફાંટો બન્યું હતું.

જે કોઈ માણસની પિછાન કરનાર શખ્સે કે તેને (શીર્યને) જોયો,
તે સમજ ગયો-કે “એ પણ ખુર્ગોર્મી પહોંચવાનો નથી.”

હવે જે કોઈ કે (ખુસર સાથે) બહી કીધી હતી-અથવા બહી કર-
વાની હિમ્મત કીધી હતી, તેઓ ગયા.

તે સધળાઓ દરગાહમાંથી કોબાદની આગળ આવ્યા-તેઓ પેલાં
ખુદમી કામ માટે બેલવા લાગ્યા,

કે “અમેએ એક મરતબે કહ્યું છે અને આ બીજી વખત તને કહિયે
છિયે તારા મનમાં કોઈ જુદોજ વિચાર આવ્યું પડે છે.

જે પાદશાહ એકજ જગ્યા કપર બેઠેલા હોય-એક તખ્ત ધરાવનારો
હોય અને બીજે ખુસરીએ બેસનારો હોય,

અને જ્યારે બાપ બેઠા સાથે સગપણ વધારે-ત્યારે તેઓ સધળા
તાબેદારોનાં સર કાપી નાખે,

એ વાત અમેને કબૂલ નથી-માટે હવે પછી અમારી નઝદીક એવી
વાતો કરતોજ ના.”

શીર્ય જે હીચકરો હતા તે બીધો-કારણકે તે તેઓના હાથમાં એક
ગોલામ જેવો હતો,

તેણે જવાબ આપ્યો કે “કોઈ બૂરા નામના શખ્સ સિવાય ખુસરને
ફાંદામાં લાવી શકશે નહીં.

માટે હાલ તમેએ ધર જઇને-આ બાબત ઉપર વિચાર ચલાવવો
જેઇએ,

તમો રોધી કાઠો કે કુન્યામાં એવો કાણ છે?-કે જે આપણા ઉપરની
આ આકતને જીપીજ રીતે અંત લાવી નાખે ?”

આથી પાદશાહના દુરમનો કોઈ તેવા ઘાટકી શખ્સની રોધ કરવા
લાગ્યા કે જેથી તેને જીપોજ પુરો કરી નાખે

પણ એનું કામ કરવા માટે બેદાનમાં કોઈ હિમ્મત ધરાવતું નહીં
હતું-તેમજ કોઈ તેવી બહાદુરીને હિરસો ધરાવતોજ નહીં હોતો,

કે એવા એક પાદશાહનું ખૂત કરીને-એક પદાડને પોતાની ગદનમાં
લટકાવતો રાખે.

પાદશાહના દુરમન ચો તરફ રોધ ચલાવતા હતા-એમ કરતાં તેઓએ
રાહમાં એક શખ્સને જોયો.

જેની અને આંખો માજરી અને અને ગાંઘો ફિક્કા પડેલા હતા-તેનું
શરીર બુળખું બને વાલથી ભરેલું હતું અને હોહ બહુ રગના બનેલા હતા.

પગ બૂળથી ભરેલા અને પેટ બૂખ્યું હતું-તે ખુદમગાર શખ્સનું માથું
હથાકું હતું.

કુન્યામાં શું નાનાઓ કે મોટાઓ વચ્ચે કોઈ તેનું નામ બંધતું
હતું નહીં.

આવી રીતેના બૂરા શખ્સ કે જે કઠીમી ખુશી ભરેલું બેહેસ્ત જોતોજ
ના, તે ઝાફરોખની નઝદીક ગયો.

અહીં આફરેશીય શુ અહીં દારેતાન
અહીં કારી ઊ મરત હમદારેતાન
અહીં ગોફત ધન રમત કારે મનસ્ત
શુ સીરમ કુનીફ ઈન રોકારે મનસ્ત
અહીં ગોફત રવ ગર તવાની હેતુન
વઝીન નાચ સુકશાય લખ અર સખુન
યકી કીસહુ દીનાર દારમ તોરા
શુ ફર્જેદે ખુદ યાર દારમ તોરા
યકી ખન્જરે તીચ દારશ શુ આખ
બિયામહ કુશન્દહુ દેલી પુર શેતાખ
શુ આન અફકુનેશ રફત નચદીકે શાહ
વરા દીહ આ ખન્દહુ હર પીશગાહ
બેહર્જીહ ખુજવ શુ કીરા બેદીહ
ફેરેશકશ એ મેહગાન અરેખ અર ચકીહ
હમી દેહ ગવાહી બેદારશ ખરાન
કે આમહ વરા ફરગારે ગરાન
અહીં ગોફત કય એશત નામે તો ચીસ્ત
કે ઝાયન્દહુરા અર તો આયહ ગેરીસ્ત
મરા મેહર હોરખુઅહ ખાનહ ગોફત
હરીખમ દરીન શફર બી યારે મેહર
શુનીન ગોફત ખુજવ કે આમહ અમાન
અદસ્તે ફેર માયએ અહમ માન
અમરદુમ નમાનહ હમી મેહરે ઊય
અગીતી નબ્ઝહ કસ્તી મેહરે ઊય
યકી રીદકી પીશે ઊ ખુદ અપાય
અરીદકુ શુનીન ગોફત કય રહુમાય
બેરવ તસ્તે આખ આરે સુકે અબીર
યકી પાફ તર જામએ દેહ પઝીર
પરસ્તન્દહુ બેશનીહ આવાએ ઊય
નદાનેસ્ત ફેર હમી રાએ ઊય
એ પીશશ બિયામહ પરસ્તારે ખોરહ
યકી તસ્તે અરીન અરે શાહ બોરહ
અખા જામહો આખદસ્તાન પુર આખ
હમી કુરહ ખુજવ અરફતન શેતાખ
શુ અસ્મ બેદીહ અન્જર આમહ અખા
ન ગાહે સખુન બૂદો ગોફતારે રાચ
હમહ જામહારો બેપૂશીહ શાહ
અમમઅમ હમી તૂખહુ કુરહ અચ ગુનાહ
યકી આરે નવ અસર અર કરીહ
અહીં તા શેખે જાનસેતાનરા નદીહ
બેશુહ મેહર હોરખુઅહ ખન્જર અદસ્ત
દરે ખાનએ પાદશાહારો બેઅસ્ત
સેખુક રફત જામહુ અચ દર કરીહ
બેગરગાહે શાહે જહાનરા દરીહ
અહીનખુનહુ ગર્દહ જહાને બેહાન
હમી રાએ ખીશ અચ તો દારહ નેહાન
સખુન સન્જે બીરન્જે અર મદ લાફ
ન બીનહ એ કેદારે ઊ બેચ ગેહાફ
અમર ગન્જ યાબી અમર દર્દો રન્જ
નમાની હમી દર સશએ સેખન્જ

જ્યારે આફરેશીયે તેને તે સધળી બાબત કહી સંજાગી-ત્યારે તે
શપ્સ એ કામ કરવા રાજી થયા.

તે બોલ્યો કે “તેની સાથ લડવાનું મારું કામ છે-એ તમે અને
દરેક રીતે ધરાયેલો કરો તો આ મારોજ શોકાર છે.”

આફરેશીયે તેને કહ્યું કે “ભ, એ તું” આ કામ બંભવી શકતો
હોય તો બંભવ અને એ વાત તું કોઈને પણ કહેતો ના.

તારે માટે દીનારથી બરેલી એક બેલી મારી પાસે તૈયાર છે-” તને
પોતાનાં ફર્જેદની માફકજ મદદ કરીશ.”

પછી તેને એક પાણીદાર એક તેજી ખન્જર આપ્યું-જેથી તે કતલ
કરનારો શપ્સ શેતાખી બરેલાં દિલે આવ્યો.

જ્યારે તે બરા કરતુકનો શપ્સ પાદશાહની નજદીક ગયો-ત્યારે તેને
પોતાના નોકર સાથ દરબારમાં બેલો.

જ્યારે ખુસરુએ તેને બોલ્યો ત્યારે તે કુજવા લાગ્યો-અને તેની આંખો-
માંથી તેનાં મોં ઉપર આંસ ટપકવા લાગ્યા.

આ બનાવ ઉપર તેનું દિલજ તેને ગવાહી આપવા લાગ્યું-કે “તેનો
બારી વખત નજદીક આવી લાગ્યો છે.”

ખુસરુએ તેને કહ્યું કે “આ બરા શપ્સ! તારું નામ શું છે? કે રજહ
તારી માદરને તારી ઉપર રહ્યું પડશે.”

તે બોલ્યો કે “મને ‘મેહર હોરમઅહ’ કરી લોકો કહે છે-હું પરદેશી
છું અને આ રોકરમાં કોઈ મારો મદદગાર અને સાથી છેજ નહીં.”

ખુસરુ બડબડાઈ બોલ્યો, કે “આ બદગુમાન કરીના શપ્સના હાથ
ઉપર મારું મોત આવ્યું છે.

તેનો ચેહરો માણસ જેવો લાગતોજ નથી-ફુન્યામાં કોઈ તેની મોહ-
બળત શોધેજ નહીં.”

એક છોકરો ખુસરુ આગળ ઉભેલો હતો-તે નોકરને તેણે એ પ્રમાણે
કહ્યું કે “આ મારા રેહતુમા!

તું ભ અને પાણીની તસ્ત, કસ્તુરી અને અખીર લાવ-તેમજ એક
બેડી નવાજ દિલપઝીર કપડાં લઈ આવ.”

તે ગોલામે તેનું કહેલું સાંભળ્યું-પણ તે છોકરો તેનો ભેદ સમજતો
નહીં હતો.

તેની આગળથી તે નાનો ગોલામ આવ્યો-અને એક સોનેરી તસ્ત
પાદશાહ આગળ લઈ ગયો.

કપડાં તેમજ પાણીથી બરેલો કળસિયો લઈ ગયો-ખુસરુ હવે આ
ફુન્યામાંથી જવાની ઉતાવળ કરવા લાગ્યો.

જ્યારે તેણે અર્સમ બેહ ત્યારે તેને બાળ ધરવા માંડી-હવે વાત કર-
વાનો કે ભેદ ખોલવાનો વખત નહીં હતો.

પાદશાહે તે સધળાં કપડાં પેહેર્યાં-અને બાળ ધરતાં ધરતાંજ પોતાના રજહ
ગુનાહનો પરતાવો કરવા લાગ્યો.

એક નવી ચાદર પોતાનાં સર ઉપર બોઢી-કે જેથી તે પોતાના જીવ
લેનારનો ચેહરો બેહ શક્યો નહીં.

મેહર હોરમઅહ હાથમાં ખન્જર લઇને આવ્યો-અને પાદશાહનાં મકા-
નો દરવાજો અંધ ક્રીયા.

તે શેતાખ ગયો અને તેનાં કપડાં એથી કાઢ્યાં-અને તેણે તે દેશના
પાદશાહની પેહેલું ચીરી નાખી.

ફરતી ફુન્યા એવીજ રીતે ફરે છે-તે પોતાનો ભેદ તારીથી જણાજ
રાખે છે.

હઠાપણવાળો માણસ હોય કે ખાલી પતરાજી કરનારો હોય-પણ તે
ફુન્યાથી દગા સિવાય કોઈ ભેવાનો નથી.

અગર તું ગમે એટલો ખજાનો મેળવે કે અગર ગમે એટલું દુઃખ અને
રંજ મેળવે-તો પણ તું આ મુસાફરખાનારથી ફુન્યામાં હમેશ રહેવાનો નથી.

બીઆઝારીઓ શસ્ત્રી બરુ શુઝીન્
 શુ ખાલી કે ચાબી બદાઈ આફરીન્
 શુ આઘાલી આમદ બઆઝારો રાફ
 કે ખુઆવ બદાનગુનફ બરુ શુદ તખાફ
 હમાન્ બદુઆનાન્ બઝદાન્ શુદદ
 બઆયવાને આન્ ગુસ્તમદાન્ શુદદ
 ૨૭૬ ગેરામી દહો પન્જ ફર્ઝદ બૂદ
 બઆયવાને શાફુ આન્ કે દર બન્જ બૂદ
 બઝદાન્ બેકાસતન્દ શાન્ બીઝુનાફ
 બદાનગુફ કે બરુ અરતફ શુદ બખે શાફુ
 જહાન્દારૂ ચીઝી નેચારસ્ત ગોફૂત
 હમી દાક્ત આન્ અન્દુફ અન્દર નેહોફૂત
 શુ બેરનીફ શીઝય ચન્દી ગેરીસ્ત
 વઝાન્ પસ નેગફૂઆન્ ફેરેસ્તાફ બીસ્ત
 બદાન્ તા ઝનો ફૂદકાન્ શાન્ નેગાફુ
 બેદારફ પસ અચ મર્ગે આન્ કેસતફ શાફુ
 શુદ આન્ પાદશાહીઓ ચન્દાન્ સેપાફુ
 બુઝેગર્જીઓ મર્દીઓ આન્ દસ્તખાફુ
 કે કેસરા એ શાહનશહાન્ આન્ નબૂદ
 ન અચ નામદારાને પીશીન્ શેનૂદ
 બેરદમન્દ બૂચા નદારદ બહા
 કે દારદ સરુ અન્દરુ દમે અબૂદહા
 જહાન્નરા મખાન્ બેઝ દેલાવરુ નહન્
 બિઆયદ બદદાન્ શુ ગીરદ બચન્

સરુ આમદ કુનૂન્ કારે પર્વીઝ શાફુ
 શુદ આન્ નામવરુ ગન્જે તખ્તો સેપાફુ
 ૨૭૭ હરાન્ કેસ કે દારદ એ ગીતી ઉમીદ
 શુ બૂચન્દફ બેમસ્તિ અચ શાખે બીદ
 એ પૂંધ બદીનગુનફ ગુમ કરૂદ શાફુ
 બરુએ સપીરો શખાને સેપાફુ
 અચ હરુએ ચાબી બઝેફ કુન્ પસન્દ
 બરુ અચફૂન્ કે જાનૂરા નખાલી ગઝન્દ
 મદાન્ બીશતનૂરા બબેઝ નાતવાન્
 અગરુ દસ્તરસ બાશદત ચક્રમાન્
 જવાન્ મર્દીઓ શસ્ત્રી પીશાફુ કુન્
 હમફુ નીકુઈ અન્દરુ અન્દીશાફુ કુન્
 બિબખોશ બેખુરુ તા તવાની દેરમ
 કે બેઝ ઈન્ દેગરુ શુગ્લફુ દર્દસ્તો ધમ
 એ નીફુ તરુ અચ મા વફાદારુ દસ્ત
 વફાદારી અચ દસ્તાન્ બસ નેફસ્ત

એ તું ઈસાફ સાચની કુઆ મેળવવા શાહતો હોય-તો તું નિદો-
 પતા અને સચ્ચાઈએ એપતવાર કર.

હવે જ્યારે ખુઝર એવી રીતે માર્યો ગયાની ખબર સંધ્યાં બાઝા-
 રામાં અને રસ્તાઓમાં ફેલાઈ,
 ત્યારે પેલા ફરમોના બંદીખાનામાં તે હાજતમદોનાં અચવાનમાં ગયા.

તેના ખ્યારા પંદર બેઠાઓ હતા-અને એઓ પાદશાહના મેહલમાં
 ક્યદ હતા,

તે સંધ્યાએને જે વખતે કે પાદશાહનું બખત બરમશ્તે થયું-તે
 વખતે બંદીખાનામાંજ બેઝુનાહ મારી નાખ્યા.

પાદશાહ શીઝય એ બાબત કપર કાંધ પણ બોલી શક્યો નહીં-પણ
 તે ગમ પોતાનાં દિલમાંજ હુપાવી રાખવા લાગ્યો.

જ્યારે શીઝયે એ સાંભળ્યું ત્યારે તે ધણીક રડ્યો-પણ વીસ ચોઘી-
 બાન રાખસોને મોકલ્યા,

જેથી તે માર્યો ગયેલા પાદશાહનાં મરણ પછી તેઓનાં સ્ત્રી અને
 બચ્ચાને નેગાહ રાખે.

ખુસંગી તે મોટી શેહ-શાહતનું પુષ્કળ લશ્કર, તેની બહાદુરી અને
 તેનો મરતબો એ સંધ્યું જતું રહ્યું.

કે જોના જેવું પાદશાહોમાંથી કોઇ પણ પાદશાહને મળ્યું નહીં હતું-
 તેમજ આગળના નામદારોમાંથી કોઇએ સાંભળ્યું પણ નહીં હતું.

તું કહે ગોચા અકલમદ રાખસ કરી કીમત ધરાવતો નથી-કારણકે
 તેનું માર્યું તો અઘરદાનાં મોદામાંજ છે.

તું આ કુન્યાને એક દિસાવર મગરમચ્છ સિવાય બીજું કાંઈ ના
 સમજતો-જ્યારે તે કોઇને પોતાની ચુંગાલમાં પકડે છે ત્યારે તેને પોતાનાં
 હાંતો વડે કરી ખાય છે

શાહ ખુસર પર્વીઝની વાતો હવે પુરી થઈ-તેનો નામીએ ખઝનો,
 તેનું તખ્ત અને તેનું લશ્કર એ સંધ્યું જતું રહ્યું.

જે કોઇ કે આ કુન્યાથી લમેલ રાખે છે-તે બેદનાં ઝાડ કપરથી
 ખન્દર શોધનારની બરાબરનો છે.

તું પોતાની ખરી રાહ ગુમ કરીને ધોળે દિવસે અને અંધારી રાતે
 એમ શા માટે દોડે છે?

એ તું પોતાના જીવને કુખી કરવા નહીં માંગતો હોય-તો તેનાથી
 જે કાંઈ તને મળે તે કપરજ સતોશ પકડ.

અગર તને દોડોક વખત ગમે એટલી પણ શક્તિ મળે-તો પણ તું
 પોતાને એક નાતવાન સિવાય બીજો કાંઈ ના ગણ.

જવાનમર્દી અને રાસ્તીનેજ પેશો એપતવાર કર-અને સંધ્યો બહા-
 ધનેજ વિચાર કરતો રહે.

તારાથી અને ત્યાં સુધી તું પૈસાની બક્ષેશ કર-અને ખાઈ પી લે-
 કારણકે એ સિવાય બીજું સંધ્યું તો કુખ અને ગમજ છે,

આપણુ સંધ્યામાંથી સર્વથી બધો વફાદાર દોસ્ત કોણ છે?-દોસ્તો
 તરફથી વફાદારી ધણીજ સારી હોય છે.

ખાસ્તને શીરૂપ શીરીનરા વ
કોશતને શીરીન ખુદરા વ
કોશતશ્ચ શુદને શીરૂપ.

સુ આપર્થમ ઈન્દ્રે રૂપે પ્રુચ્યત્ત્વ બબુન્
એ શીરૂપે શીરીન કુશાયમ સપુન્
સુ પન્નહો સેકુ રૂપે યુગ્મસ્તેત્ત્વ અગીન્
કે શુદ કોશતશ્ચ આન્ શાકુ ખા આફરીન્
અશીરીન્ ફેરેસ્તાદ શીરૂપ કસ
કે અથ શીમને ભદુર્થ ફેરેસ્તે
નદાની ભેજ અથ તાજુલો ભદુર્થ
અર્થશન્ ગુનહુમારુ તર્ કસ ગુર્થ
અતરુપુલ હમી દાસ્તી શાકુરા
અચારશ્ચ ફેરફ આપરી માકુરા
બેતરુસ અથ ગુનહુમારે નજરે મન્ આપ
અઅયવાન્ સુનીન્ શાહો ઈમન્ મપાય
અરુ આશોકુત શીરીન્ કે પયધામે ઊય
વચાન્ બીહુદક જેસ્ત દુશનામે ઊય
સુનીન્ ગોકુત કાન્ કસ કે ખૂને પેદરુ
બેરીઝદ મખાદાશ બાલાઓ ફરુ
નખીનમ્ મન્ આન્ બદ કુનેશર કે ફરુ
ન હન્ગામે માતમ ન હન્ગામે સરુ
દબીરી બેયાવરુદ અન્દુલ અરી
હમાન્ સાપ્તક પહુલવી દક્તરી
અદાન્ મદે દાનન્દુલ અન્દુલ કરુદ
હમી ખાસ્તક પીશે ઊ અરુચ્ચ કરુદ
હમી દાસ્ત લખતી અસન્દુકે અકુરુ
કે અકુરુશ નખાપેસ્ત ભેસ્તેત્ત્વ અશાકુરુ
હમી દાસ્ત આન્ અકુરુ ખા પીસ્તાન્
હમી દુખ્ત સર્વે અમન્સા કંકન્

ફેરેસ્તાદ પાસોખ અશીરૂપકુ ખાચ
કે અથ તાજવરુ શાહો મદેનફરાચ
સુપુન્હા કે ગોકુતી તો અર્જસ્ત બાદ
દેહો ભને આન્ બદ કુનેશ પસ્ત બાદ
કે ઊ દરુ જહાન્ ભદુર્થ ભેજ બનામ
શનીદહુસ્તેત્ત્વ બુદહુસ્તેત્ત્વ અચ્ચ શાહકામ
અગરુ શાકુ અગીન્ રસ્મે અન્દાહુલ બુદ
કે અચ્ચ ભદુર્થ ભને ઊ તાહુલ બુદ
કે ભદુરુ પુરી કસ અચુરુકુમે ઊય
નદીદહુ અદીદી હમલુ રૂપે ઊય
મરા અચ્ચ પયે ફરુરેખી દાસ્તી
કે સખગીરુ સુન્ અશમ પ્રુખાસ્તી
કે યુરુકે અફરીન્ મરા ખાસ્તી
અરીદારે મન્ ભન્ બેયાશસ્તી
કે ગોકુતારુકાએ સુનાન્ સરુમ દારુ
નઝીબદ સપુન્ કસ અખરુ શાકુરુપારુ

શીરૂપે શીરીનની માગણી કરવી અને શીરીને
આપધાત કરવો અને શીરૂપ પલુ
માર્થો જવો.

હવે ભારે મેં પ્રસરૂનો ઝમાનો પુરા કીધો છે-ભારે શીરૂપ અને
શીરીન માટેનું બેચાન કંઈ કંઈ.

ભારે તે તારીફ લાખક પાદશાહને માર્થા બધાને ત્રેપન દિવસ
પસાર થયા,

ભારે શીરૂપે શીરીન આગળ કાઢને મોકલી કહેવાડિયું-કે "ઓ
ભદુર શક્તિ ધરાવનારી રીમન અઘરત!

તું કનકરેખ અને ભદુર્થ સિવાય બીજું કંઈ ભલુતી નથી-ધરાનમાં રહ
સર્વથી વધુ ગુનેહવાર તુંજ છે.

તુંજ પાદશાહને ફરેખ સાથ રાખતી હતી-ફરેખથી તું માહતાબને
પલુ નીચે લાવે છે.

ઓ ગુનેહવાર હવે તું ધાસ્તી ખા અને મારી આગળ આવ-એવી
રીતે મેહલમાં પ્રસાદાલ અને નચિત્ત બની ના બેલ."

શીરીન તેના એવા પયધામથી અને તેની આવી બિહુલી ખરાબ માળ-
બલોચથી યુરસે બની,

એ પ્રમાણે બેલવા લાગી કે "એ શપ્સ કે પોતાના બાપનુંજ ખૂન-
રે તેને મોઠાઈ અને ખોરેહ હોવાનું ના!

હું તે બૂંડા કરતુના શપ્સને શું માતમને વખતે કે શું પ્રસરૂને
વખતે દૂરથી પલુ ભેધશ નહીં."

પછી તેણીએ પોતાના એક દિલસોઝ લખનારને બોલાવ્યા-અને પદ-
લવ લાપામાં એક કાગઝ લખાવ્યું.

તે વિદ્વાન શપ્સને પોતાની સધળી વસીયત કીધી-અને તેની આગળ
પોતાની માલ અને ચિકિત્સની તકસીલ નોંધાવા લાગી.

હવે તેણી કામ પડે ભારે ચેહરમાં લેવા જતું નહીં પડે એવા હેતુથી
પોતાની પેટીમાંજ થોડુંક જેહર રાખતી હતી.

તે જેહર તેણી પોતાની પાસે રાખવા લાગી-અને તેમ કરી પોતાનાં
બાગનાં સરાવર માટે કંઈ સીવવા લાગી (યાને પોતાનાં મોતની સધળી
તેયારી કરવા લાગી).

પછી તેણીએ શીરૂપ ઉપર પાછો જવાબ મોકલ્યો-કે "ઓ મદેન- રહ
ફરાઝ તાજવર પાદશાહ!

તે' એ સપુનો કહ્યા તે મારે મનસે પવન ચિસાલ છે-તે પાપી
માણસનાં દિલ અને ભન કીધાં પડેલ,

કે જેને આ દુન્યામાં ભદુર્થનાં માત નામ સાંભળવા સિવાય બીજી
રીતને અનુભવ હોય અને તેમાં તે પ્રુશી રહેતું હોય.

અમરને પાદશાહ પ્રસરૂની રસમ અને પદોંચ એવી હતે-કે ભદુરથી
તેના ભનને તાજગી મળે,

અને કોઈ ભદુરપણી તેનાં અનાનખાનામાં હતે-તો કોઈબી આંખો
તેણીના ચેહરાને ભેધ નહીં ચકતે.

તે તો મને શબકાલ (અસપિંગોઅસમસ)ને માટે રાખતો હતો-તે એમ
કે બામદાદે કીધમાંથી બેદાર થયા બાદ પહેલવહેલી નજર દોડાવતી વખતે,
તે મને મારાં સોનેરી અનાનખાનામાંથી બોલાવી મંજાવતો-અને
મારાં દર્શન કરીને પોતાના ભનને શોધા આપતો હતો.

માટે આવી વાતો બેલવાથી તું' સર્મ પકડ-આડા સપુનો પાદશાહને
ઝેબ આપતા નથી.

એ દાદારે નીકી દેહેણ ચાહ કુન
 બપીરો કસ અવર મજુ ઇન સખુન
 બેમાઈન પાસોખ બનચીકે શાહ
 બર આરોહીત શીરૂય આઝાન બીજાનું
 ૨૮૦ ચુનીન ગોઠૂત કસ આમદન ચારહુ નીરત
 ચુ ત્ દર જહાન નીચ ખૂનખારહુ નીરત
 બેચાઓ સરે તાલે મારા બેબીન
 અમર હસત ઝીબદહુ કુન આફરીન
 ચુ બેરનીદ શીરીન પુર અચ દરહ ગરત
 બેપીચીદો રંગે શેખર હરહ ગરત
 ચુનીન દાહ પાસોખ કે નચે તેા મન
 નેચાયમ મમર બા ચકી અનુમન
 કે બારાદ નચે તેા દાનદઆન
 જહાનદીદ હો ચીચ ખાનદઆન
 ફેરેતાદ શીરૂય પળાહુ મરહ
 બેચાવરહ દાનદહો સાહઅરહ
 વજાન પસ બરીરીન ફેરેતાદ કસ
 કે બરખીએ પીશ આયો ગોઠૂતારહ અસ
 ચુ શીરીન શનીદ આન કબૂરો સેચાહુ
 બેપૂરીદો આમદ બનચીકે શાહ
 બેશુદ તીચ તા ચુક્શને શાહઆન
 કે છુદ જાએ ચૂચદહુ આઝાદઆન
 નેશત અચ પસે પદએ પાદશા
 ચુનાન ચૂન છુવ મરહુમે પારસા
 ૨૮૧ બનચીકે ઊ કસ ફેરેતાદ શાહ
 કે અચ સુગે ખુઅવ બર આમદ દો માહુ
 કુનૂન બેકુતે મન બારા તા બર બરી
 બદાન તા સુએ કમતરી નબરી
 બેદારમ તોરા હમ બસાને પેદર
 વજાન નીચ નાગી તરી ખૂબ તર
 બહુ ગોઠૂત શીરીન કે દાદમ તુપોરત
 બેદેહુ વાનબી જાને મન પીરો તોરત
 વજાન પસ નેચાસાયમ અચ પાસોખત
 એ ફર્માને રાયો રહે ફરેશખત
 બદાન ગરત શીરૂય હમદાસ્તાન
 કે બર ચૂચદ આન ખૂબરોખ દાસ્તાન
 અને મેહુતર અચ પદહુ આવાચ દાહ
 કે અચ શાહ પીરૂચ પાદીઓ શાહ
 તો ગોઠૂતી કે મન બહ તને બહુઈમ
 એ પાપીઓ અચ રાસ્તી ચકુસઈમ
 બહુ ગોઠૂત શીરૂય બૂદ ઇન ચુનીન
 એ તીજી જવાનાન નગીરન કીન
 ચુનીન ગોઠૂત શીરીન બઆઝાદઆન
 કે બૂદન દર ચુક્શને શાહઆન
 ૨૮૨ કે અચ મન એ દીદી શુમા અચ બહી
 એ તારીઓ કમઝીઓ નાબેક્રહી
 બસી સાહ બાનુએ ઇશન બૂદમ
 બહુ કાર પોરતે રેલીરાન બૂદમ
 ન બેસ્તામ હબીશહુ બેચ અચ રાસ્તી
 એ મન દર છુદ કમઝીઓ કાસ્તી

તું નેકી પહેચાઝાનાર બેદાતાબાને ચાદ કર-બેબી વાતો તું કોઈની આગળ ના બોલતો.”

તેઓ પાદશાહની નજીક તે જવાબ લઈ ગયા-તે નિર્દોષ બાનુથી શીરૂય ગુસ્સે થયા.

તેણે પાછું કહેવાડિયું કે “આવવા વગર તારો છૂટકો નથી-તારી મિસાહનો કુનામાં કોઇ બીજો ખૂની નથી.

તું આવ અને મારું તાજ સાચનું સર બે-અગર તે એળ આપનારું હોય તો શાહ તરીકે કબૂલ રાખજે.”

જ્યારે શીરીને સાંભળ્યું ત્યારે તેણી કુઝી થઈ-તેણીએ કલ પાધી અને તેના ચેદરાને રંગ ફિક્કો થયા.

તેણીએ જવાબ આપ્યો કે “હું તારી નજીક-બીજાં તે માણસોને સાથે લીધા વગર અનીશ નહીં,

કે જેઓ તારી નજીક દાનાઇ ધરાવનારા, અનુભવી અને દરેક ચીજ વાંચી નાખનારા હોય.”

શીરૂએ પચાસ માણસો જેઓ અક્લમદે અને વૃદ્ધ વયના હતા, તેઓને બેગા કરી ત્યાં મોકલ્યા.

પછી શીરીન આગળ એક જાણે મોકલી-કહેવાડાનું કે “કઠ, અમારી પાસે આવ અને વધુ બેલવાનું બંધ કર.”

જ્યારે શીરીને તે સાંભળ્યું ત્યારે તેણીએ બહુ અને કાળાં કપડાં-પેહેર્યાં અને પાદશાહની નજીક આવી.

તેણી “ચુક્શને શાહઆન” સૂધી ઝડપથી ગઈ-કે જે શુભાશિત બેલનારા મોટા માણસોની જગ્યા હતી

અને જેમ પરહેઝગાર માણસને ઘટે તેમ પાદશાહના પરદા પાછળ તેણીએ બેઠક લીધી.

પાદશાહે કોઇને તેની આગળ મોકલી કહેવાડિયું-કે “ખુસરૂના સોગના બે મહિના નીકળી ગયા છે.

હવે તું મારી અકરત થઈ રહે કે જેથી તું કાયદો મેળવે-અને તેથી તું કરાની હાજતમદ નહીં રહે.

જેમ બાપ તને રાખતો તેમજ હું પણ તને રાખીશ-બદકે તેનાં કરતાંબી વધારે નામદારી બરી અને સારી રહેશે રાખીશ.”

શીરીને તેને કહેવાડિયું કે “પહેલાં તું મને ઈન્સાફ-આપ અને પછી મારા છવ પણ તારી આગળ હાજર છે.

અને ત્યાર પછી હું તને જવાબ દેવાથી વાર લગાડીશ નહીં અને તારાં ફર્માન, તારા વિચાર અને તારાં મુમારક દિલથી અટકીશ નહીં.”

શીરૂય તે ખૂબસૂરત ચેહરેની જે કહે તે કરવા કબૂલ થયા.

તે પાદશાહી બન્યે પરદા પછાડીથી બેલવા માંડિયું-કે “ઓ પાદશાહ! તું ક્તેહમદ અને ખુરાહાલ રહેજો!

તેં તો કહ્યું હતું કે હું ખુરા તનની અને બહુગર અઘરત છું-તેમજ પાકી અને રાસ્તીથી દૂર થયેલી હું.”

શીરૂએ તેણીને કહ્યું કે “હા, એમ કહ્યું હતું ખરું-પણ જવાબ માણસો કોઈના સંપત બેલોનું વેર પોતાનાં દિલમાં નથી રાખતા.”

પછી શીરીને પેલા આલીબહ રાખસો કે જેઓ તે “શાહઆન”ના બાગમાં હતા, તેઓને એ પ્રમાણે કહ્યું,

કે “મારેથી તમારે બ્રારાઈ, ફરેબ, ભૂઠાઈ અને બેઝુફરી બરેહું છું બેચું છે!

ધણાક વર્ષે સૂધી હું ધરાનની બાનું રહી હતી-અને દરેક કામમાં બહાદુર લોકોની મદદગાર રહી હતી.

મેં હંમેશો રાસ્તી સિવાય બીજું કંઈ શોધ્યુંજ નથી-મારેથી ફરેબ અને અપ્રમાણિકપણું દૂરજ રહ્યાં છે.

અત્રી ઠસ એ મોકૂતારે મન શરૂર ચાકૂત
અહર આરઈ અચ જહાન અહર ચાકૂત
અધરાન કે દીદ અચ યુનહ સાયહ અમ
અમર સાયહો તાલો પીરાયહ અમ
એચુદહ હરાન ઠસ કે દીદો શનીદ
હમહ કાર અઝીન પાસોખ આયદ પરીદ
યુએમીન કે બુદદ નચદીકે શાહ
એ શીરીન અખુબી નમુદદ રાહ
કે ચુન ઊ ઝની નીરત અન્દર જેહાન
એ દર આરકારો એ અન્દર નેહાન
ચુનીન મોકૂત શીરીન કે અચ મોકૂતરાન
જહાનદીદહો કાર કઈહ સરાન
અસેહ ચીચ આશહ લખાનરા બેહી
કે આશહ જીખાએ તખતે મેહી
યકી આન કે આ શર્મે આ આસ્તહ
કે મોકૂતશ અહ આનહ આસ્તહ
દેમર આન કે ફરેખ પેસર ઝાયદ ઊય
એ શુએ યુનરતહ એચકૂઝાયદ ઊય
એ દીમર કે બાલાઓ ફયશ યુવદ
અપૂરીદગી નીચ ખૂયશ યુવદ
અદાનહ કે મન મોકૂતે યુએચ શુદમ
અપૂરીદગી દર જહાન નવ શુદમ
ચુ બી કામે બી દેહ એચામહ એ ફમ
નેશસ્તનશ બુદ અન્દરીન મર્જો યુમ
અઝાન પસ અદાન કામગારી રસીદ
કે ઠસ દર જહાન આન નદીદો શનીદ
વચૂ નીચ ફર્જહ બુદમ અહાર
અદીશાન અત્રી શાહ બુદ શરૂરચાર
ચુ નેતુરો ચુ શરૂરચારો ફરફ
ચુ મર્દનશહ આન તાલે ચર્ખે કબૂદ
એ જમ્મે ફરીદન ચુ ઈશાન નઝાહ
ઝખાનમ મખાહ અર બેપીચમ એ દાહ
કે હર ચાર અકૂનૂન અખાકૂ અન્દરદ
ગોરાઝાન અઝીનુએ પાકૂ અન્દરદ
એગોકૂત ધનો યુકશાહ આદર એ ફય
હમહ ફમે માહો હમહ શુરકૂ મૂય
વહીમર શુનીનરત ફયમ કે હસ્ત
યકી મર દોફરત એન્માય દસ્ત
મરા અચ હોનર મૂય બુદ દર નેહાન
કે આનરા નદીદી ઠસ અન્દર જેહાન
નમુદમ હઝીનરત આન જાદુઈ
ન અચ તુરુલો મકૂરો અચ અહ બુઈ
ન ઠસ મુએ ઊ પીશ અઝીન દીદહ બુદ
ન અચ મોકૂતરાન નીચ બેરનીદહ બુદ
એ દીદાર પીરાન ફેરમાન્દદ
અચ જીરે લખહા અર અકૂશાન્દદ
ચુ શીરૂચ શેખસારે શીરીન બેહીદ
રવાનશ નેહાની એ તન અર પરીદ
ચુનાન ખીરહ માન્દ અન્દરાન એહરે ઊય
કે શુદ દેલશ આગન્દહ અચ મોકૂરે ઊય

પણાકાને મારા કહેવાથી રોહરો મળ્યાં છે-અને દરેક બાબદમાં મારાથી ફાયદોજ મેળવ્યો છે.

પહેલેધરથીજ ઈરાનમાં મારો બોળો કાણે ભેથો છે ૧-અમર મારો પડછાયો, મારું તાજ કે મારો સલ્કમાર, એ કાઠએ કે ભેથો હોય અને સાંભળ્યો હોય તે બોલે-આ જવાબથી સપળી બાબત ઝાહેર થઈ જશે.”

એ છુએગો કે પાદશાહની નઝદીક હતા-તેઓ શીરીનની લલાઈ માટે બોલવા લાગ્યા,

કે “હુન્માં એના જેવી કાઈ પણ અઠરત થું ઝાહેરમાં કે થું બાતેનમાં કેથે પણ નથી.”

શીરીન બોલી કે “ઓ મોટાઓ, અનુભવીઓ અને લડાઈ અઝમાવેલા સરદારો!

અઠરતોને ત્રણ વાતથી લલાઈ મળે છે-અને તેથીજ તેણીઓ મોટા ઈનાં તખ્તને જેબ આપનારી થાય છે.

એક તો એ કે તેણી શર્માલ અને સારી રિયતિની હોય-કે બેથી તેણીનો ધણી પોતાનું ધર રોલાવે.

બીજું એ કે તેણી મુખારક બેઠા જણે-અને બાગ્યશાળી ધણીથી મોટાઈ મેળવે.

ત્રીજું એ કે તે બેંચા કદવાળી અને ખૂબસૂરત હોય-તેની ખાસીયત મલાલ ભરેલી હોય.

એ વખતે કે હું ખુસરૂની અઠરત બની હતી-તે વખતે મલાલમાં હું હુન્માં વખણાઈ હતી.

ન્યારે ખુસરૂ ના મુરાદ અને નિરાશ થઇને રમથી આભ્યો-ત્યારે એજ જગ્યામાં તેણે પોતાનું પાયતખ્ત બનાવ્યું હતું.

ત્યાર પછી તે એની મોટાઇએ પહોંચ્યો-કે જેવી કાઠએ હુન્માં ભેઈ કે સાંભળી પણ નથી.

તેનાથી અને ચાર બેઠાઓ પણ થયા હતા-એઓથી પાદશાહ પણ પુરાહાલ રહેતો હતો.

જેવા કે નરતર, રોહરમાર અને ફરદ-તેમજ બહુ આસ્માનના તાજ જેવો મર્દનશાહ.

પાદશાહ જમશીદ અને ફરીદને પણ એવા બેઠા જગ્યા નથી-એ હું સાચું નહીં બોલતી હોઈ તો આ મારી ઝખાન હોતીજ ના!

કે એ ચારો જણા હમણા ખાકમાં પડ્યા છે-તેઓ પવિત્ર બિહેસ્તમાં પુરાહાલ દોડી ગયા છે.”

તેણી એટલું બોલી પોતાનાં મોઢાં ઉપરથી એાઢણી ખસેડી નાખી- તેણીનો સધળો ચેહરો માહતાબ જેવો અને બાલ કરતુરી જેવા હતા.

અને તેણી બોલી કે “આ મારો ચેહરો જેવો છે તેવાજ છે-એ એમાં ખોડખાંપણ હોય તો કાઠ દેખાડે.

આ મારા જુવાનેલા બાલ એજ મારાં પરાકમ હતાં-કે જે બાલને હુન્માં કાઠએ બેચાજ નથી.

આ મારા બાલ કે જે જે બતાવ્યા તેજ મારી બહુ છે-અને નહીં કે ફરબ, દગો કે બૂંડી ખાસિયતો મારી પાસ હતી.”

એ આગમજ કાઠએ તેણીના બાલ બેચાજ નહીં હતા-તેમજ કાઈ સરદારોથી સાંભળ્યા પણ નહીં હતા.

તે છુદ્ધતે તેણીનો ચેહરો અને બાલ ભેધને અજબ થઈ ગયા-અને તેઓના હોઠ નીચે લગ નીકળવા લાગી.

ન્યારે શીરૂચે શીરીનનો ચેહરો ભેથો ત્યારે તેનો જીવ તનમાંથી જુથો કડીજ ગયો.

તે તેના ચેહરથી એવો ફીવાનો થયો-કે તેણું દિલ તેની મોહબતથી ભરેલું બન્યું.

૨૮૫ વરા ગોઠત ભેજ તુ નખાયદ કસમ
 સુ તુ ભેજત યામળ એ ધરાનુ અસમ
 નેચાયમ ભેજન મન કે કૃષિને તુ
 નેમારમ આખર દીઠક પચમાને તુ
 અને ખુલ્લો પાસોખથ દાઢ બાજ
 કે ભાજ શાહે ધરાનુ નેચમ બી નેચાજ
 રા હાજત બેખાદમ સુ કૃષિનું રેહી
 કે બરુ તુ બેમાનાદ શાહનુરીહી
 બદ ગોઠત રીફચ બનમ તોરાસત
 રેગરુ આરુફ હરમે બાહી રવાસત
 બદ ગોઠત રીફીનુ કે હરુ ખાસતક
 કે બુદમ બહીનુ કેસરુ આરાસતક
 આબાનુ પસ સેપારી ચકાયકુ અમન
 હમકુ પીરી ઇનુ નામદારુ અનુમન
 બહીનુ નામકુ અન્દરુ બની ખતતે ખીથ
 કે બીહારમ અજ ચીએ ઊ કૃષિ બીથ
 બેકરુફ આનુકે ફરુફ રીફચ જુદ
 અને આરુફ હા સુ પાસોખ રીનુફ
 બરાકુ આમદ અજ બુદશને શાહબાનુ
 એ પીરી બુએમાને આઠાદબાનુ
 બખાનકુ શુરો બન્દકુ આઠાદ કરુફ
 બદાનુ ખાસતકુ બન્દકુરા શાહ કરુફ
 રેગરુ હરમે બુદથ બદર્વીથ દાઢ
 બદાનુ કસ કુલ ખીથ બુદ બીથ દાઢ
 ૨૮૬ બેખાદરુફ ચીડી બખાતેશકદફ
 સુ બરુ જરને નઉકુએ મેહરો સદકુ
 રેગરુ બરુ કુનામી કે વચરાનુ બુદી
 શેખાતી કે આરામે રીશાનુ બુદી
 બમેઝરે બહાનુદારુ ખુસલ બેદાઢ
 બનીકી રવાને વરા કરુફ શાહ
 બેચામદ બદાનુ બાથો બુકુસાદ રૂચ
 નેશરતે અજ આખરુ આકુ બી રંગો બૂચ
 હમકુ મરુદમાનુરા બરે ખીથ ખાનુ
 મરાનુ હરુ ચકીરા બખુબી નેશાનુ
 સુનીનુ ગોઠત આબાનુ પસ બખાને બહાનુ
 કે હરુ કસ કે હસત અજ શુમા બી બહાનુ
 હમકુ બૂથ દારીફ ગોઠતારે મનુ
 બબીનકુ કસી નીજ દીદારે મનુ
 બેતર્કીફ અજ દાવરે દાઢખાકુ
 ફોરુજન્દએ અખતરો હુરો માકુ
 મરુઈફ ચકુસરુ ભેજ અજ શસ્તી
 નેચાયદ એ દાનનખાનુ કાસતી
 કઠાનુ પસ કે મનુ પીરી ખુસલ શુદમ
 બચુરુએ બરુશીને ઊ નવ શુદમ
 ૨૮૭ સરે બાનુબાનુ બુદમે ફરુફ શાકુ
 આબાનુ પસ એ પચદા શુદ અજ મનુ ગુનાકુ
 નખાયદ સંયુન ઇમ ગોઠતાનુ બજુથ
 એ રૂચ આચદ અન્દરુ બની આરુફબુચ
 હમકુ ચકુસરુ અજ બચ બરુઆસતનુ
 બખાનુ પાસોખથરા બેખારાસતનુ

તેણીને કહ્યું કે “તારા સિવાય મને કોઈ બીજું ભેજતું નથી-તારા જેવી
 ધણીયાણી એક મેળવું તો પછી ઈશાન દેશમાંથી મને બીજું કશું ભેજવું નહીં.
 હું તારાં કૃષિનથી ફરીથ નહીં-અને તારું વચન હું મારી આંખ
 ઉપર ચીતારીથ.”

તે ખુલ્લસરત સ્ત્રીએ તેને પાછા જવાબ આપ્યો-કે “હું ઈશાનના
 પાદશાહી હાજત વચરની નથી.

એ તું શાહ કે તારી ઉપર આ રોહનશાહી કાયમ રહેશે!-તે મને
 હેઠમ કૃષિવે તો હું બે ખાદેથ ધરાઈ છું.”

શીરૂચ બાલ્મીકે “મારા છવ પક્ષ તારાજ છે-બીજા એ કાંઈ તારી
 માગણી હોય તે માગ, મારે કબૂલ છે.”

શીરૂચે તેને કહ્યું કે “મારી ફરેક આજ મિલકત એ આ દેશમાં મેં
 ભેગી કીધેલી હતી,

તે સઘળી આ નામદાર અનુભવ આગળ મને પાછી સ્વાધીન આપ.

અને આ કામજ ઉપર પોતાને હાથે લખ-કે ‘શીરૂચની થોડી કે
 ધણી મિલકત મને ભેજતીજ નથી.”

એ તેણીએ કહ્યું તે શીરૂચે તુરતજ કીધું-તે હાજતમદ સ્ત્રીએ ન્યારે
 બેવો જવાબ મેળવ્યો,

ત્યારે તેણી શાહબાનના બાજમાંથી તે છુડાગો અને મોટાઓ આજ-
 ગથી બાહેર નીકળી.

તેણી ધર જઈને પોતાના ગોલામોને આઝાદ કીધા-તેમજ તે ખજા-
 નાથી તે નોકરોને ખુશદાલ બનાવ્યા.

બીજું એ કાંઈ હતું તે અરીમોને આપ્યું-તેણીના જેઓ ખેરી હતો
 તેઓને વધારે આપ્યું.

તેમજ નવરોજ, મેહરબાન અને સદેહના જરોને મઠે-ધણીક ચીઝો
 આતરાકેહમાં બહેસા આપી.

બીજું એ રહેઠાણો કે વચરાન થયાં હતાં-અને એ ચુસફેરખાના કે
 સિંહોના મકાન બન્યાં હતાં,

તે પાદશાહ ખુસરની ચાદમાં આબાદ કીધાં-અને તેવી ભલાઈ કરી
 તેનાં રવાને ખુસર કીધું.

પછી પાછી તેણી પેલા બાગમાં આવી પોતાનો ચેહરો ખુલ્લો કીધો-
 અને વચર સહુમારે ખાક ઉપર બેઠી.

સઘળા જણને પોતાની નકરીક બોલાવ્યા-તેઓ ફરેકને ખૂબી સાથે
 બેસાડયા.

પછી તેણી ખુલ્લું આવાઝે એ પ્રમાણે બોલવા લાગી-કે તમારામાંથી
 એ કોણ કે ધારતી વચરના હોય,

તમે સઘળા મારી વાત સાંભળો-હવે પછી કોઈબી શપ્સ મારા
 દીદાર જોશે નહીં.

તમે ઈ-સાફ ધરાવનાર દાદગર દાવર કે જે સેતાવ, આકૃતાબ અને
 માહતાબને રોશન કરનારા છે, તેનાથી બીહને ચાલો.

તમે શસ્ત્રી સિવાય કાંઈ બીજું બોલતાજ ના-દાના માણસો કહી
 નહું બોલતાજ નથી,

કે ન્યારથી હું ખુસરની આગળ આવી-અને તેનાં કલાનખાનામાં
 નવીસવી ગઈ,

અને બાનુએની સરદાર તેમજ પાદશાહી દબદબાવાળી બની-ત્યારથી
 તારફથી શુ ગુનાહ ગોઠેર આપ્યો છે?

તમારે તે બાબત કાંઈ બોલવું નહીં ભેજવું-અબજાનતીથી શું બની
 શકે?

સઘળાઓ પોતાની જગ્યાથી ઉઠ્યા-અને તેણીને જવાબ દેવા લાગ્યા,

કે અથ નામવર બાનુએ બાનુઆનું સંપુન્યુએ દાનાઓ રઉશન રવાન બચકદાન કે હરગેજ તોરા કસ નહીં ન નીચ અચ પસે પદેહ આવા શનીહ હમાના એ હમામે હુશાન આચ સુ તૂ નીચ નશરતે અર તખતે નાચ હમાન આદેમાને પરતતદ આન બહાનબુએ બીદાર હેલ બન્દગાન બઆવાચ ગોફતન કય સરફરાચ સેતુદહ બચીને બરમે તરાચ કે ચારફ સંપુન ગોફતન અચ તૂ બબહ બદી કર્દન અચ રૂએ તૂ કય સજદ સુનીન ગોફત શીરીન કે ઇન બહ કુનેશ કે ચર્ખે બહનદશ કુનહ સજનેશ પેદરશ બેકારત અચ પચે તાલે તખત કઝીન પસ દો ચરમશ મબીનાહ બખત મગર મરૂગરા પીશે દીવાર કરૂહ કે જાને પેદરશ સુનીન ખાર કરૂહ પચામી ફેરેતતાહ નચદીકે મન કે તારીફ શુહ જાને બારીકે મન બદાન ગોફતમ ઇન મન કે તા બન્દહ અમ જહાન આફરીનરા બદેલ બન્દહ અમ પદીદાર કર્દમ હમહ રાહે ખીશ પુર અચ દરૂહ બુદમ એ બહખાહે ખીશ પસ અચ મર્ગે મન અર સરે અન્બુમન બબાનશ મગર બહ સરાયહ બમન હરાન કચ શુમા બૂહ બન્દહ મરા શુહ આઝાદો અચ મન કુશાદહ સરા એ ગોફતારે ઊ બીજહ ગેયાન શુદહ હમ અચ દર્દે પર્ચીઝ બેયાન શુદહ સુ રફતનહ બૂબન્દગાન નચદે શાહ શનીદહ બેગોફતનહ અઝાન બીગુનાહ બેપુસર્દી શીરૂચ કાન નીફૂખૂચ દેગર અચ એ ચીચ આમદશ આરૂખૂચ ફેરેતતાહ શીરીન બશીરૂચહ કસ કે અફૂનૂચ યહી આરૂખૂ માન અચ કુશાયમ દરે દખમએ શાહ બાચ બીદારે ઊ આમદશતમ નેચાચ સુનીન ગોફત શીરૂચ કારી રવારત કે અર તૂ સુનીન આરૂખૂહા સઝારત નેગફૂઆન દરે દખમફરા બાચ કરૂહ અને પારસા મૂયહુ આધાચ કરૂહ બેશુહ બેહરૂહ અર બેહરૂે ખુશવ નેહાહ શુજરાતહ સુખુનહા હમહ કરૂહ ચાહ હમાનગાહ જહરે હલાહલ બેખરૂહ એ શીરીન રવાનશ અરબાવરૂહ અરૂહ નેશરતહ બરે શાહ પૂશીદહ રૂચ બતન દર યહી જામહ કાફૂર બૂચ બદીવાર પોશતશ નેહારો બેમોરૂહ બેમોરૂો એ ગીતી સેતાયેશ બેમોરૂહ

કે “ઓ શુભાવિત બેલનારી, વિદ્વાન અને શાશન રવાનની નામીચી બાનુઓની બાનુ!

ચકદાનના કસમથી એમે કહિયે છિયે કે તને કહી પણ કોઇએ જોઈ નથી-તેમજ પરદા પાછળથી તારા સાદ પણ કોઇએ સાંભળ્યો નથી.

ખચીત કે ફરાંગના વખત પછીથી-તારા જેવી એક પણ અજરત નાહ બરેલાં તખ્ત ઉપર બેઠી નથી.”

પછી તમામ નોકરા, ગોલામો, બેહાનના અનુભવી અને ચાલાક બંદાઓ,

બુલંદ આવાજે બોલ્યા કે “ઓ ચીન, રૂમ અને તરાજ શેહરની વખણાયેલી સરફરાજ બાનુ!

તારે માટે ખૂરા સંપુન કોણ બોલી શકે છે?-તારા જેવા ચેહરાવાળી માટે ખૂરાઈ કરવી કેવી રીતે લાયક ગણાય?”

શીરીન બોલી કે “આ ખૂરી કરણીનો શીરૂચ-કે જોને બુલંદ આરમાન કપકો આપે,

તેણે તાજ અને તખ્તને ખાતેર પોતાના બાપને મારી નાખ્યો-કે ૨૮૮ હવે પછી તેની બન્ને આંખો સાથે નસીબ જોતીજ ના!

કદાચ તેણે પોતાનાં મોતને બંદ કરી રાખ્યું હશે-કે એવી રીતે તેણે પોતાના બાપના જનને ખુવાર કરી નાખ્યા.

તેણે મારી નઝદીક એક પયગામ મોકલ્યા કે ને પયગામથી મારી નાચુક લાગતી ઘણી દુઃખાઈ છે.

આ સંધ્યું મેં એટલાં માટેજ ઝાઢેર કીધું છે કે હું જ્યાં સુધી જીવતી છું-ત્યાં સુધી ખરાં દિલથી ખોદાતાલાનીજ તાબેદાર છું.

હું મારા ફરમનથી દુઃખી ચયલી છું-તેથીજ મેં મારી ચાલચલણ સંધળી તમોને જણાવી છે.

મારાં મરણ પછી આ અન્બુમન આગળ-કદાચને તે મારી બંદગૂઈ પણ કરે.

તમારામાંથી જેઓ મારા શુભામે હતા-તે સંધળાઓ જૂઠા થયા છે અને મારી તાબેદારીમાંથી રવતંત્ર બન્યા છે.”

તેણીની વાત સાંભળી અસુસન તેઓ રડવા લાગ્યા-તેમજ ખુસરનાં દુઃખ માટે બળવા લાગ્યા.

જ્યારે પેલા કહેવા આવનારાઓ પાછા પાદશાહ શીરૂચ આગળ ગયા-ત્યારે તેઓએ પેલી બેગુનાહ અજરતથી સાંભળેલી વાતો કહી સંભળાવી.

શીરૂચે પૂછ્યું કે “તે નેક ખરેજતની અજરતે-બીજી કઈ ચીજની ખાહેશ કીધી છે?”

આથી શીરીન શીરૂચ આગળ માણસ મોકલી કહેવાડિયું-કે “હવે ૨૮૯ ફકત મારી એકજ ખાહેશ બકી રહી છે.

કે હું પાદશાહનાં દખ્ખાનો ફરવાજો ખોલું-અને તેનો ચેહરો જોવાની ખાહેશ થઈ છે.”

શીરૂચે કહેવાડિયું કે “હા, ઠીક છે-કારણકે તારી એવી ઇચ્છાઓ વાજખી છે.”

પછી રખેવાળે પાદશાહનાં દખ્ખાનો ફરવાજો ખુલ્લો કીધો-આથી તે પરહેઝગાર અજરતે રડતું શરૂ કીધું.

તેણી અંદર ગદ અને ખુસરના ચેહરા ઉપર પોતાનું મોં મૂક્યું-અને સંધળી બનેલી વાતો ચાદ કીધી.

તેજ વખત તેણીએ પેલું કાતેલ હેઢર ખાધું-જે હેઢરે તેણીનાં મીઠા જીવની ગર્દ કાઢી નાખી.

તેણી પોતાનો ચેહરો ઢાંકીને પાદશાહની નઝદીક બેઠી હતી-તેનાં તનમાં કપૂરની ખુશબોના કપડાં પેહેરેલાં હતાં.

તેણી દીવારને અંદેલીને મરણ પામી-તેણી મરી ગઈ અને આ દુન્યામાંથી સંધળી તારીફ જોતી ગઈ.

સુ બેશનીફ શીરૂય બીમાર બસત
એ દીદારે છે પુર એ તીમાર બસત
બેરૂમફ તા દખ્ખલ રીગર કુનફ
એ ગુરકા એ કાફરશ અફસર કુનફ
૨૯૦ ફરે દખ્ખલે શાહ કફર ઉસ્તુવાર
બસી બર નેયામફ બરીન્ રૂચમાર
કે શીરૂયશ બફર દાદન્ નીચ
જહાનશ એ શાહાન્ પુર આમફ કફીચ
બશૂમી બેઝારો બશૂમી બેમારફ
હમાન્ તખ્તે શાહી પેસરૂશ બેપારફ
કસી પાદશાહી કુનફ હફત માફ
બહરુમ એ કાફર ચાબફ કોઝાફ
બગીતી બેહી બેહુતર અચ આફ નીસત
બદી બફતર અચ ઉમરે ફતાફ નીસત
કુનૂન પાદશાહીએ શાહ અરફશીર
બેચૂચ એ પીશ આમદમ નાગુઝીર

જ્યારે શીરૂએ તે સાંબળું ભારે તે પણ બીમાર થઈ ગયા-તેણીના
દીદાર માટે ગમ ભરેલો બન્યો.

તેણે ક્યાંબુ કે “એક બીજું કપ્પુ બનાવે-અને તેણીને માટે કરતુરી
અને કપૂરનું તાજ તૈયાર કરે.”

પછી પાદશાહનાં કપ્પાનો દરવાજો મજબૂત બંધ થીયો-એ કપર
ધણેક વખત નહીં ગયા,

કે લોકોએ શીરૂએને પણ હેઠર આપી મારી નાખ્યા-જેહાનનું માપ
તું પાદશાહોથી ભરાઈ ગયું (યાને જેહાન પાદશાહો મેળવી ભરાઈ ગઈ).

શીરૂએ શમિયતપણામાં જન્મ લીધો અને શમિયતપણામાંજ મરણ
પણ પામ્યો-તેમજ પોતાનું પાદશાહી તખ્ત છાકરાને સોંપી ગયા.

કોઈ ફકર સાત મહિનાજ પાદશાહી કરે છે-અને આઠમે મહિને
કપૂરનું તાજ મેળવે છે.

ફન્નામાં પાદશાહી કરતાં વધારે સારી બઝાઈ બીજ કોઈ નથી-અને
હુંધી ઉમર કરતાં વધારે બહતર યુવાજ બીજ કોઈ નથી.

હવે હું પાદશાહ અર્દશીરની પાદશાહીનું-બેયાન કરું છું કેમકે એ
પડતું મુકાય તેમ નથી.

અર્દશીર*

પાદશાહીએ અર્દશીર શીરૂય શશ
માફ બુદ્ બર તખ્ત નેશસ્તને
અર્દશીરે શીરૂય વ અન્દર્જ
કર્દન્ બસરદારાન્.

શીરૂયના બેટા અર્દશીરની પાદશાહી છ મહિના
હતી, અર્દશીરે શીરૂયનું તખ્ત ઉપર
બેસવું અને સરદારોને
નસીહત કરવી.

:o:

:o:

સુ બેશસ્તે બર તખ્ત શાહ અરફશીર
અચ ધરાન્ બેરૂતન્ બરનાઓ પીર
બસી નામદારાને ગસતલ્ કોહન્
બહાન્ તા બેગૂનલ્ સરાયલ્ સોખન્
બરે શાહ બેશસ્તે અચ હર સુઈ
હમાન્ નામદારાન્ બહર પલ્લુઈ
હમાન્ બર કુશાફ અરફશીરે જવાન્
ચીનીન્ ગોફત કય કાર કર્દલ્ જવાન્
૨૬૧ હરાન્ કસ કે બર ગાહે શાહી નેશસ્તે
કુશાહલ્ રવાન્ બારો ચહદાન્ પસ્તે

જ્યારે પાદશાહ અર્દશીર તખ્ત ઉપર બેઠો-ભારે ધરાની જવાન અને
બુઝાઓ તેની આગળ ગયા.

તેઓમાં ધણેક વૃદ્ધ વયના નામદારો પણ આવ્યા હતા-તે એટલા
મટેજ કે અર્દશીરે કરી રીતનું ભાષણ આપે છે?

પાદશાહની આગળ ચો તરફથી તેમજ દેશે દેશથી આવેલા નામ-
દારો બેઠા.

જવાન અર્દશીરે પોતાની કબાન બોલી-એ પ્રમાણે કહ્યું કે “ઓ
અનુભવી પેહલવાનો!

ને કોઈ કે આ પાદશાહી તખ્ત ઉપર બેઠો-તે મોટા જીવનો અને
બોદાની પરસ્તેશ કરનારોજ હોએ.

* શીરૂયના છેકરો. આ પાદશાહ માત્ર ૭ વર્ષની નાની વયમાં પાદશાહત ભોગવવા લાગ્યો, જેથી રાજ્યનો કારોબાર પીરઝ
પુસરે નામના વઝીરના હાથ હેઠળ ગયો. હવે સાંસાનિયન પાદશાહોની નબળાઈ જોઈ ગેરાહ કે ને ધણે પગમર બન્યા હતા
તેણે પોતે પાદશાહ થવાના બૂરા વિચારથી પીરઝ પુસરે પાસેજ અર્દશીરને મારી નખાવ્યા આ પાદશાહે ફકર છ મહિનાજ
(ઈ. સ. ૧૨૮ નવેમ્બરથી ૧૨૯ એપ્રિલ) સુધી રાજ્ય ભોગવી માર્યો ગયો.

બર આધને શાહને પીસીન્ રવીમ હમાન અર પસે ફરરહો દીન્ રવીમ એ યજદાને નીકી રહેશ ચાહ બાહ હમણ કારે કેદારે મા દાહ બાહ પરતાદમાનરા હમણ બર કસીમ સેતમઆરમાનરા બખૂન દર કસીમ કુનમ તાજહુ આધને નૂરીરવાન્ શિવહ શાહ આઝાદમાનરા રવાન્ નેયાબન્દ આરામ અર મન્ બદાન્ નખારામ અમાની અબી મૂબદાન્ એ મન્ ગોસ્તારહ દર જહાન્ ઈમની નેહાની કુનમ રસ્મે આહુરીમની સેપદુરા બઅન્દાજહુ પાયહુ દેહમ બહર કાર શાન્ નીજ આયહુ દેહમ બદીનાર દેહ શાન્ કુનમ શાહમાન્ નખાયહ કે બારશહ કસી બહમાન્ હશન્ કસ કે ઉઝમીહ દારહ બમા બિગૂયહ કુનમ દર અમાનશ રવા એ લશકર ચકી બર એ ફરમાને મા બિહન્ આયહ અર અહુરા પપમાને મા એર અર દોરતને ઊ નખારશહ જજા સુનીનસ્ત બાદાફરહુ ના સજા બપીરુએ ખુલવ સેપોદમ સેપાહુ કે અર દાહ શાદસ્તો શાદાન્ એ શાહુ બધરાન્ સુ બારશહ સુન્ પહુલવાન્ બેમાનીહ શાદાનો રઉશન્ રવાન્ બસી કસ બગોદુતારશ આરામ ચાકૂત વર આરામે ઊ હર કસી કામ ચાકૂત

હું આગળ પાદશાહોની રાહરીતી મૂળબળ ચાલીશ-તેમજ હબદબા અને દીનનું અનુકરણ કરીશ

નેથી પહોંચાડનારા ખોદાતાલાની યાદ અને હમેશો હોલ્લે-મારાં સપળાં કામકામે ઈન્સાફ ભરેલાંજ હોલ્લે !

વફાદાર શખ્સોને હું જામે દરજ્જે અદાનીય-અને જુદમજારોનેા નારા કરીશ.

નોશીરવાનની રાહ રસ્મને સજવન કરીશ-જેથી મોટા માણસોના છવ ખુશહાલ થાય.

બરા શખ્સો મારાથી આરામ મેળવશે નહીં-મારા વઝીરો વગર હું એક પણ પાણી રહીશ નહીં.

દેશમાં મારાથી શાન્તિજ પંથરાશે-એહરેમનની રાહ રસ્મને નાખાફ કરીશ.

મારા સેપાહોને અંદાજ પ્રમાણે મરતબો આપીશ-અને તેઓનાં કોઈ પણ કામમાં મદદ પણ આપીશ.

દીનારની બક્ષેશથી તેઓને ખુશહાલ રાખીશ-મારે માટે કોઈએ પણ ખૂરા વિચાર ધરાવશે નહીં.

જે કોઈ શખ્સ કે મારીથી કાંઈ ઉમેદ ધરાવતો હશે-અને તે ભે અને કહેશે તો તેની તે હાજત તુરતજ પુરી પાડીશ.

લશકરમાંના કોઈ શખ્સ અગરને મારા હોકમથી તેમજ મારા કોલ રહર અને વચનથી દૂર જરી,

તો તેને બદલો તેના માયા જવા સિવાય બીજો કાંઈ નથી-તેને માટે એવીજ નાલાયક શિક્ષા છે.

મેં ખુસરૂના બેટા ફીરજને લશકરને હવાલો સોંપ્યા છે-કવિલુકે તે હમેશો ઇન્સાફીજ રાજી થાય છે અને પોતાના પાદશાહથી પણ ખુશહાલજ રહે છે.

ધરાન દેશમાં ન્યારે એના જેવાજ પેહલવાન હશે-તપારજ તપ્પો ખુશહાલ અને રોશન છવના રહી શકશે.

ધણાઓ તેની વાતથી સન્તોષ પામ્યા-અને પાદશાહના આરામથી સર્વ ખુશ બન્યા.

નાખુશ શુદને ગોરાઝ અઝ પાદશાહીએ અર્દશીર વ બચારએ ઊ કોશતર શુદને અર્દશીર બદસ્તે ફીરજે ખુલવ.

ગોરાઝનું અર્દશીરની પાદશાહીથી નાખુશ થવું અને તેના ચારાથી ખુસરૂના બેટા ફીરજના હાથ ઉપર અર્દશીરનું માર્યું જવું.

પસ આગાહી આમજ બનજદે ગોરાઝ કેજ બુહ ખુલવ બજમો ગોદાજ ફેરેસ્તાહ બુચન્દઈશ એ રમ કે દર બાક શુદ તાજે શીરૂયે શમ કે બનરા બહજખ ગેરૂતાર બાહ સરે જખએ ઊ નેજૂનસાર બાહ કે દાનેસ્ત હરગેજ કે સર્વ બહન્દ બબાચ અર ગેયા ચાકૂત બાહજ ગઝન્દ સુ ખુલવ કે ચરમો રહે રૂઝમાર બબીનહ સુન્ નીજ ચક શહૂરુચાર

સાર બાદ ગોરાઝ કે જેનાથી ખુસરૂ પર્વીઝ ધણે કુખી થયા હતા, તેને બબર પડી,

તેણે એક છટાદાર બોલનારને રમથી મોકલ્યો-અને ઇરાનીઓને કહે-વાડિયું કે “નેદેસ્ત શીરૂયનું તાજ ખાકમાં પડ્યું” છે.

તેનો છવ દોઝખમાં ગિરફતાર હોલ્લે !-અને તેનું હખ્તુ બહુ પડલે !

કોણ બલવું હતું કે બાગમાંનું પુલક સરાવર ધારથી નુકસાન પામશે (યાને ખુસરૂને શીરૂય મારી નાખશે).

ખુસરૂ કે જેના જેવા એક પાદશાહને અમાનાની ખાતેનની આંખ પણ બેરો નહીં (યાને તેના જેવા પાદશાહને ભેવાનો વિચાર પણ કરી શકશે નહીં).

૨૯૩ કે મારા રસીક અચ્ચ વચ ઈન્ અત્તરી
ન જૂ બાચ ગતમ અકમાન ખરી
અમાનહ ફેરફ આરફ ઊરા એ તખ્ત
બેતાબહ અચકુઆરહ જૂ રૂચ અખ્ત
શબહ અર્ધ ગઈદહ બા ઊ અકીન્
ખુનહ બહુરે ઊરા નેહાન્ દર અખીન્
બેગીરહ અચ્ચ મેહુતરી હુરે માહ
સેતાનહ એ શાહી ચુનાન્ તાએ ગાહ
ચુ શીરૂયાર શીરૂયારી દેહહ
હમહ શીરૂરે ઈરાન્ અખારી રેહહ
ચુ ઊ રફતે શુદ તાજદાર અરૂશીર
બહ શાહ બારાનહ અરૂનાએ પીર
મરા ગરુ એ ઈરાન્ રસહ હીચ બહુર
નમાનમ કે અરુ વચ જહહ ખારે શીરૂર

નખુદમ મન્ આગહ કે પર્વિઝ શાહ
અગાફતારે આન્ બહ નેશાન્ શુદ તખાહ
નખાહમ કે બારાહ ચુન્ શીરૂયાર
અગરુ અન્ બી શાહ શુદ રૂચગાર
કે ઊરા બરી દાખરી દર સરરત
હમાન્ રાય બા લરકરે હીગરરત

૨૯૪ બેયાયમ ખુનુન્ બા સેપાહે ગરાન્
એ રૂમે એ ઈરાન્ ચુમીદહ સરાન્
કે બીનીમ તા કીરત આન્ કહેબદાય
કે બારાહ પસદશ બીનચૂનહ રાય
ચુનાન્ અરુ કતમ બીએ ઊરા એ ચુન્
કઠાન્ પસ નશાનહ એ શાહી સાખુન્
નવન્દી અરુ અકૂગન્ પૂયાન્ બરાહ
બનસદીકે પીરાને ઈરાન્ સેપાહ
દેગરુ ચૂનહ આહન્ બહ કામહ કરહ
બપીરુએ ખુરત્ત વકી નામહ કરહ
કે શુદ તીરહ આન્ બખતે સાસાનેયાન્
જહાનલુચ બાયહ કે બન્દ મેયાન્
તો દાની મગરુ ચારઈ સાખતન્
એ હરચૂનહ અન્દીશહ અન્દાખતન્
બેનુઈ બરી ચાર બનાઓ પીર
જહાનરા બેપદાગી અચ્ચ અરૂશીર
વજાન્ પસ બેયાબી હમહ કામે ખીશ
શવી ઇમને શાહ બારાએ ખીશ
વરુ અચદ્દન્ કે ઈન્ રાચ બીરુન દેહી
હમી અન્જરે કીનહુરા ખુન્ દેહી

૨૯૫ મન્ અચ્ચ રૂમ અન્દાન્ સેપાહ આવરમ
કે ગીતી બચરમત સેયાહ આવરમ
બઅર્ધી નેગહદાર ગોફતારે મન્
બખાદા કે ખારુ આયદત કારે મન્
નખાયહ કે ગઈ બખીરહ હલાક
એ ગાહે ખુઝોર્ગી અશવ ગીરે ખાક
પરીમાની આનગહ નદારદત્ત સદ
ચુ શરશીરે મન્ સરુ બકીનહ ફેરફ

કે બેનાયીજ આ મોટાઈ મને મળી છે-અને તેનાં કુમારની હું ઉલટો
ચાલ્યો નથી.

કમાનો તેને તખ્તથી નીચે નાખે છે-અને નસીબ તેનાથી એકદમ
મેં ફેરવી નાખે છે.

ફરતો આરમાન તેની સાથ કીના બર્થો થાય છે-અને તેનાં નસીબને
કુમીનમાં ફેરવું કરે છે.

આફતાબ અને માહતાબ તેની પાસેથી મોટાઈ લઈ લે છે-અને એવા
એક પાદશાહ પાસેથી તાજ અને તખ્ત હીનવી લે છે.

અને શીરૂચ બેવાને પાદશાહી આપે છે-અને તમામ ઈરાન રોહરને
ખુવાર કરે છે.

જ્યારે તે પલ્લ મરી ગયા અને અર્દશીર તાજદાર થયો છે-સારે
તેનાથી જવાન અને બુદ્ધાઓ ખુશદાસ થાય છે.

જ્યાં સૂધી ઈરાન સાથ મને જરા પલ્લ સંબંધ છે-ત્યાં સૂધી હું એમ
નહીં થવા દઈશ કે એની ઉપર કોઇ પલ્લ રોહરની હવા ફૂકે (યાને એને
હું કાંઈ પલ્લ દેશમાં રહેવા દઈશ નહીં).

મને ખબર નહીં હતી કે પર્વિઝ શાહ-તે ખરા રાખસના કહેવાથી
માર્થો ગયો.

તેનો નાલાયક પાદશાહ બને એ મને પસંદ નથી-પછી કમાનો ગમે
એટલો પાદશાહ વગરનો રહ્યો તો શું થયું?

કારણકે તેનાં સરમાં ઘણી સરકશી બેઠી છે-વળી તેનો સંબંધ
પલ્લ બીનાજ સરકર સાથે છે.

તેથી હાલ હું રમ અને ઈરાનમાંથી સરદારો ચુટી કાઢીને બારી
સરકર સાથ આઉં છું.

કે આપણે બેઠાએ તો ખરા કે એવો તે પાદશાહ કોણ છે-કે જેને
એવી રીતનો વિચાર પસંદ પડ્યો છે?

હું તેની જડને મૂળમાંથી એવી ઉખેડી નાખીશ-કે ફરી તે પાદશાહીને
યાદ કરીજ નહીં.

તેણે ઈરાની સરકરના ખુઝોર્ગીની નજીક એવી રીતના પયગામને
એક કારંદ દોડાવ્યો.

તે પાપી રાખરે વળી બીજી રીતની યુક્તિ કીધી-અને ખુસરુના ખેટા
કીરોજ ઉપર એક નામુ લખ્યું.

કે સાસાનિયનેનું નસીબ હવે સીઆહ થયું છે-તું દેશ છૂતનારને
બંટ છે કે હવે લડાઈની કમર બાંધે.

તું યુક્તિ કરવાની અને દરેક બાબત ઉપર વિચાર ચલાવવાની રીત
નણે છે.

માટે તારા ઘણાક જવાન અને બુદ્ધા દોસ્તોને બેગા કરી-અર્દશીરથી
દેરા ખાલી કર.

ત્યાર બાદ તું ચેતાની સંઘળી મુરાદ મેળવશે-અને ચેતાના આરા-
મમાં નચિન્ત અને ખુશદાસ બનશે.

ને તું આ મારો અરમ ખુલ્લો કરી નાખશે-તો મારાં કીનાનાં
ખંજરને તું તારું ચેતાનું લોહી પારો.

હું રમથી એટલું બધું સરકર લાવીશ-કે તારી આંખમાં જહાન
સીઆહ બનાવીશ.

આ મારી વાત ઉપર બંડાણથી નજર કરજો-એવું ના બનતું કે આ
મારાં કામને તું તુરંત સમજે.

એવું નહીં બનતું બેઠાએ કે તું બેકુદાપનાએ હલાક થાય-ખુઝોર્ગીનાં
તખ્ત ઉપરથી ખાક હેઠળ અબડતો ના.

જ્યારે મારી તલવાર કીનાથી તારાં સર કાપી લેશે-સારે તે વખતે
તારો પસ્તાવો કાંઈજ ફાયદો કરી શકશે નહીં."

શુ ફીરૂએ ખુસબ ચુનાન નામહ દીદ
હમહ પીરો પસ શએ ખુદકામહ દીદ
બસી કરૂદ અન્દીશહ દર ઇન્ સોખન્
બેઝ શય બા મેહતરાને કોહન્
કે ઇન્ કાર પીશ આમદમ નાગેહાન્
શવહ આકેશી બરૂ બરૂ નેહાન્
ચુનીન્ પાસોખ આમદમે પીરન્ બહુય
કે અય પુર હોનર મેહતરે નામબય
અર અયહુન્ કે ઇન્ શાહ ગર્દે તબાહ
તબાહ મશતને મા સઝદ ઝીન્ ચુનાહ
ચુનીન્ બહ મકુન્ તૂ બગોફતે ગોરાય
હમાન્ ચારએ કારે બીફે બેસાય
બેકુન્ પાસોખે નામહ અન્દરખરશ
અઝીન્ આબ બીદાર ગર્દાન્ સરશ
બેગુયશ મકુન્ શહે ચઘદાન્ તબાહ
મેહલ્ દીવશ બરૂ રહેલે ખીશ શાહ
બરૂ અન્દીશ અય કારે પર્વિઝ શાહ
અઝાન્ નાસઝાવારૂ કારે તબાહ
શુ ઊરા ફેરૂદ આનરીદી એ તખ્ત
શુદ અય તોખમે સાસાન્ બયકુખારૂ ખખ્ત
શુ શીરૂય બરૂ તખ્તે શાહી નેશરત
કમરૂ બરૂ મેયાને કમાની બેખરત
હમહ આરૂઝ રૂએ પર્વિઝ બૂદ
કે મહઝશ બહરૂ કારૂહા તીઝ બૂદ
દેમરૂ મશત ગીતી અઝાન્ સાન્ કે બૂદ
નેયાવરૂદ અઝાન્ માયએ કારૂ સૂદ
ચુનાન્ શુદ એ બીહદહુ કારે બેહાન્
કે ચક્ર ખારહુ શુદ નીકુષહા નેહાન્
કુનૂન્ તા બલએ કોખાહ અરૂદશીરૂ
અનાહી નેશરત અય ફરાએ સીરૂ
જહાન્ શુદ એ અવરંગે ઊ શાહમાન્
બેનાહદ એ ફરૂરશ ઝમીનો ઝમાન્
એ બાયદ કે અર્મન્દહુ ગીતી ચુનીન્
પુર આશબ ગર્દે એ દર્દો એ કીન્
મફૂબીદ દરૂહાએ બદશા બેસેરત
ન ફરૂરેખ બુદહ બી ગૂનહુ શાહુ કોશત
નખાએ કે ઇન્ ગુખએ તીઝ ગરૂદ
અય ઇરાન્ બરૂ આરૂદ અઝીન્ કીનહુ ગરૂદ
બેતસેમ કે ચઘદાન્ બઈરાનેયાન્
અઝીન્ બહતરીહા સરૂ આરૂદ ઝમાન્
શુ પીરૂઝ બેરૂદ અઝીન્ગૂનહુ પન્દ
નેવેશત ઊ ચકી નામએ સૂદમન્દ
બનઝદે ગોરાય આન્ બદે બદ નેઝાદ
કે ચૂન્ ઊ સેપહુબુદ જહાનશ મખાદ
શુ આમાહુ શુદ બાન્ સુખુનહા ગોરાય
તો ગોફતી કસી રેહ ગેરૂકતશ બકાય
એ પીરૂએ ખુસબ બરૂ આરોફત સખ્ત
સેપહુબુદ બરૂ આરાસત દરૂ ગૂનહુ રખ્ત
બેફરૂબહ લશકરૂ કે બીરૂન્ શવન્દ
ચઝાન્ શીરૂ ચક્રસરૂ બહામૂન્ શવન્દ

ન્યારે ખુસરના ફીરૂએ એવી રીતનું નામ બેયુ-ભારે તે હઠીલા
સરદારની મતલબ પહેલેથી તે છેલ્લે સુધી પામી ગયા.

તેણે એ બાબતમાં ધણેક વિચાર ધીપો-અને બુદ્ધા સરદારો સાથે
મતલબત ધીપી.

કે “આ કામ અચિનતું મારી સાથે આવ્યું છે-સખણું ઇચું તેની
આગળ બુદ્ધે થઈ જશે.”

બુદ્ધાએયે તેને એવો જવાબ આપ્યો-કે “એ હુનર બરેલા નામ-
ચીન સરદાર !

ને આ પાદશાહ માર્યા જશે-તો એ ગુનાહથી આપણુ પણ તબાહ
થઈ જઈ.”

તું ગુરાઝના કહેવાથી એવું ખૂર ના કર-પણ કાંઈ-સારાં કામની
ચુકિત રચ.

આ નામાનો જવાબ તેને લાયકનો લખ-અને તેનાં ઊંધનસી માથાને રહ
પાણું ભગત બનાવ.

તું તેને કહે કે ચઘદાનનો માર્ગ ખરાબ ના કર-અને પોતાનાં દિલ
ઢપર દેવને ગલેબ ના આવવા દે.

પાદશાહ પર્વિઝ બાબતનો અને તેને તબાહ કરવાનાં નાલાયક કામ
બાબતનો વિચાર કર.

ન્યારે તેને તું તખ્ત ઢપરથી નીચે લાવ્યો-ત્યારે સાસાનનાં તોખમ-
માંથી નસીબ તદ્દન જવુંજ રહ્યું.

ન્યારે શીરૂય પાદશાહી તખ્ત ઢપર બેઠો-ભારે તેણે પાદશાહી કમર
ઢપર કમરબંદ બાંધ્યા.

તેની સધળી ખાદેશ પર્વિઝના અમલ જેવીજ હતી-કારણકે તેણે
મન દરેક કામમાં ધણું તેજ હતું.

પણ ઝમાનો તદ્દન ફેરવાઇ ગયા-અને તેની કારરવાઇથી કાંઈ કાયદો
હાસલ થયો નહીં.

તેની બેકુફાયથી દેશનો મામલો એવો થયો-કે નેપો તદ્દન હપાઈ ગઈ.

હવે કોખાહની જગ્યાએ અર્ધશીર પાદશાહી તખ્ત ઢપર બેઠો છે.

તેનાં તખ્તથી દેશ ખુશહાલ બન્યો છે-અને તેના હબદવાથી જમીન
અને ઝમાનો લાડ કરે છે.

તો આવો શાન્તિ થયે! દેશ પાછો કુખ અને કીનાથી બરેલો અને રહ
એવું શા મટે કરવું બેઠયે ?

તમો લોકો હાથે કરીને ખુશહાલ દરવાઝા ના ઠોકો-એક નિર્દોષ
પાદશાહને મારી નાખવો એ સારા સમજ નથી.

એવું નહીં બનવું બેઠયે કે આ તેજ ચાલનો ગુખઝ-આ કીનાના
બદલામાં ધરાન દેશની પાયમાલી કરી નાખે.

મને ડર લાગે છે કે આ બહીઓના બદલામાં ખોદાતાલા ઇરાની
લોકોની આખેરી લાવી મૂકશે.”

ન્યારે ફીરૂએ એવી રીતની શીખામણુ સાંભળી-ત્યારે તેણે એક કાય-
કારક નામુ લખ્યું,

તે ખૂરી બુન્વાદના ગુરાઝની નજદીક મોકલ્યું-કે “તેના જેવો સરદાર
દેશને માટે કાયમ હોતોજ ના !”

ન્યારે ગુરાઝ તે સખુનેથી વાકેફ થયો-ત્યારે ગોયા તેનાં બદલને
કોઇએ પકડમાં પકડ્યું હોય તેમ થયું.

તે ખુસરના ફીરૂઝથી ધણે ગુસ્સે થયો તે સરદારે સધળી રીતનો
લડાઇનો અરબાબ તૈયાર ધીપો.

તેણે કુમાર્યું કે “લશકર બાહેર પડે-અને શેહરમાંથી સધળું મય-
દાનમાં બચ.”

અગીન આમલી સુએ ફીરજ રહત
 હયની અરૂ આરુમજ ફીરજ તરૂત
 ૨૬૮ બનલે તોખારે મરૂરા બેખાન્દ
 અગીન હર ફેરાવાનુ સુખુતકા બેરાન્દ
 એ કારે મોરાલએ શુ હાફ આમલી
 વલાનુ કીનકુ બા તાએ શાહનશાહી
 બપીરુએ ખુસેવ એ નચે તોખાર
 શુનીન પાસોખ આમહ કે અય નામદાર
 બખુને ખુએબાને ધરાન મરૂથ
 સખુન હરથે યૂથફ ગોરાશ આન નેયથ
 શુ પીરુએ ખુસેવ શુનાન નામકુ કીફ
 અય આન્દીસએ બફ રેલથ નારમીફ
 રેલે રઉશને નામવરૂ શુફ સેયાફ
 કે તા શુનુ કુનફ બફ બહાન પાદશાફ
 વરા ખાન્દી હરૂબમાન અરૂફરીર
 કે યૂથન્દકુ મરી પુરો યાદગીર
 અરૂ આસાય હસ્તુર બુદી વરા
 હમાન નીચ મન્દુર બુદી વરા
 બેયામહ શમે તીરફૂનુ અરૂ યાફૂત
 મયે રઉશને ખૂબુ ગોફૂતાર યાફૂત
 નેશસ્તકુ બઅયવાને ખીથ અરૂફરીર
 ૨૬૯ તને ચન્દ બા ઊ એ બનઝો પીર
 શુ પીરુએ ખુસેવ બેયામહ બરથ
 તો ગોફૂતી એ ગરૂફનુ અરૂ આમહ બરથ
 બેફરૂમહ તા અરૂ કશીદન્દ રૂફ
 શુફ અયવાને ઊ પુરુ એ બાન્ગે સોફૂફ
 શુ નીમી એ તીરફૂ શખુ આન્દરૂ કશીફ
 સેપહુફ મયે ચક્રમની અરૂ કશીફ
 શુફ મસ્ત યારાને શાફૂ અરૂફરીર
 નમાન્દ ઈચ રામેશગરા યાદગીર
 બફઆન્દીથ યારાને ઊરા બેરાન્દ
 બએચ શાહો પીરુએ ખુસેવ નમાન્દ
 બફાપીશાફ અચ પીરી ખાનકુ બબસ્ત
 બમે શાફૂ બેમીફૂત નાગફૂ બબસ્ત
 હમી હાત તા શુફ તબાફૂ અરૂફરીર
 હમકુ કાખ શુફ પુરુ એ શમશીર તીર
 હમકુ ચારે પીરુએ ખુસેવ બુદન્દ
 અમરૂ નવ જહાનલુ અમરૂ ગવ બુદન્દ
 વરા પાદશાહી રો મકુ બુરો ચાર
 બહીનસાન એ ઉઅથ અરૂ આમહ હમારૂ

એ બખર ફીરજ તરફ અધ-ફીરજે તુરત એક સાંઘળી સવાર દોડાવે,

અને તોખારની નઝદીક મોકલી તેને બોલાવ્યા-અને એ બાબત માટેની
 ખબીક વાતો કહેવાડી.

જ્યારે તેને ઝુરાઝનાં કામ બાબતની અને તે રોહનશાહી તાજ સાથના
 કીનાની ખબર આપી,

ત્યારે તોખાર તરફથી ખુસરના ફીરજને-એવો જવાબ મળ્યા કે “એ
 નામદાર!

તું ધરાનના ખુએગોનાં ખૂન માટે કેરોશ ના કર-ઝુરાઝ એ કાંઈ
 કહે છે તેજ તું સાંભળ.”

જ્યારે ખુસરના ફીરજે એવું નામુ બેધું-ત્યારે ખૂરા અંદેશાથી તેવું
 દિલ બેકરાર બન્યું.

તે નામવરડું શેયન દિલ સીઆહ થયું-કે ભેથી તે આવા પાદશાહ
 સાથ કેવી રીતે ખૂરાઈ કરે?

અર્દશીર તેને દરેક વખત બોલાવતો હતો-કારણ તે સુભાષિત બોલ-
 નારો અને યાદગાર શક્તિવાળો હતો.

તે તેના વઝીરીની માફક હતો-તેમજ તેનો ખજાન્યો પણ હતો.

ફીરજ એક અધારી રાતે ત્યાં આવ્યો અને દરબારમાં દાખલ થયો-
 તેને લેહઝતદાર મય અને સારો આવકાર મળ્યો.

અર્દશીર પોતાના મેહલમાં બેઠેલો હતો-તેની સાથે થોડાક જવાન
 અને જુકા રાખ્સો હતા.

જ્યારે ખુસરનો ફીરજ પાદશાહની નઝદીક આવ્યો-ત્યારે મોખા તેવું
 સર આસ્માન કરતાં પણ ઊંચું ચઢ્યું.

તેણે કમબ્યું- ભેથી માયનની તૈયારી થઈ-તેનો મેહલ માયનના
 રાગોથી ભરેલો થયો.

જ્યારે અધારી રાતમાંથી અડધી રાત પસાર થઈ-ત્યારે તે સરદારે
 એકસેરી ભમ ભરીને મય નોચા કીધો.

પાદશાહ અર્દશીરના દોસ્તો મસ્ત બન્યા-ગાનાર અને સાંભળનાર
 ત્યાં કોઈ રહ્યા નહીં.

ખૂરા વિચારના ફીરજે પાદશાહના મિત્રોને બાહેર મોકલી દીધા-
 પાદશાહ અને ખુસરના બેઠા ફીરજ સિવાય ત્યાં કોઈ બીજું રહ્યું નહીં.

હવે તે ઝુલમગાર પોતાની જગ્યા આગળથી કુદકો મારી હકથો-તેણે
 એકદમ પાદશાહનું મોઢું પોતાના હાથમાં પકડી લઈ તેને ગુળગાવ્યો.

અને જ્યાં સુધી અર્દશીર મરી ગયો ત્યાં સુધી તે પકડી રાખ્યું-
 તેનો તમામ મેહલ તલવાર અને તીરથી ભરાઈ ગયો.

તેઓ સળળા ખુસરના બેઠા ફીરજનાજ દોસ્તો હતા-એમાં કોઈ નવા
 દેરા છતનાર હતા અને કોઈ પેદલવાનો હતા.

તેની પાદશાહી છ મહિના રહી-અને એ પ્રમાણે તેની ઉમર
 આખેર થઈ.

ગુરાઝ†

પાદશાહીએ ગોરાઝ કે ગિરા
ફરાઈન્ નીઝ ગોઝતન્દી પન્નહ્
રૂઝ બૂદ્ આગાહી યાઝતને ગોરાઝ
અઝ કોશતહ્ શુદને અર્દશીર વ
તાખને ઊ અઠરિન્ વ અર તખ્ત
નેશસ્તન્ વ કોશતહ્ શુદને ઊ
અદસ્તે શહરન્ ગોરાઝ.

ગુરાઝ કે જેને ફરાઈન પણ કહેતા હતા તેની
પાદશાહી પચાસ દિવસ હતી. ગુરાઝને અર્દશીરના
માર્યા જવા વિષે ખબર થવી અને તેણે ઇરાન
ઉપર હમ્લો કરવો અને તેનું તખ્ત ઉપર
બેસવું તથા તેનું શેહરાન ગુરાઝના
હાથ ઉપર માર્યું જવું.

હયની અર અફઝાદ નસરે ગોરાઝ
યહી નામઈ નીઝ બા ઊ અરાઝ
ફેરેસ્તાદહ્ ચૂન્ શુદ અનઝદીકે ઊય
સુ ખુરશીદ શુદ બને તારીકે ઊય
બિયાવરૂદ અઝાન્ બૂમ અન્દાન્ સેપાહ
કે અર મૂરો અર પરશહ્ અર અસ્તહ્ શહ
હમી તાખ્ત ચૂન્ બાદ તા તયસફૂન્
સેપાહશ હમહ્ દસ્ત શુસ્તહ્ અખૂન્
સુ આવરૂદ અઝાન્ રૂય ઇરાન્ સેપાહ
પઝીરહ્ શુદન્દશ ખુઝોર્ગને શાહ
એ હરકર નેપારસ્ત દમ હદ કસી
નપુદ પુદ બદાન્ બય હરકર અસી
ગોરાઝ અન્દર આમદ અશહરૂ અન્દરૂ
ન દસ્તૂરશ માન્દો ન રહૂનમૂન્
યહી બય ખુઝીદ ખાલી ગોરાઝ
નેશસ્તન્દ બા ઊ ખુઝોર્ગન્ અરાઝ
સુ ખુફશાદ પીઝે ખુજાવ ઝખાન્
ચુનીન્ ગોઝત કય નામવર પહલવાન્
કેરા અર ચુઝીદી અશાહનોહી
કે ઝીખન્દહ્ બાશદ બતાબે મેહી
ચુનીન્ દાદ પાસોખ નખઈહ્ ગોરાઝ
કે ચીઝી નહારીમ અઝ ઇરાન્ અરાઝ
બેબીનીદ ફદા યહી શાહે નવ
નેશસ્તહ્ અખર માહ ચૂન્ માહે નવ

પછી ગુરાઝની નઝદીક એક સાંઢણી સવાર દોડાળી-તેની સાથે એક
ફરૂન્ નામુ પણ મોકલ્યું.
જ્યારે કાસેદ તેની નઝદીક પુઝી-ત્યારે તેનો સીઆહ છવ ખુરશી- ૩૦૦
હની માફ રોશન થયો.
તેણે તે યુદ્ધમાંથી એટલું તો લશ્કર ચલાવ્યું-કે બેથી ધીઝ અને
મઝ્ઝરનો રસ્તો પણ બંધ થઈ ગયો.
તે તેસેફાન સુધી પવનની માફ દોડવા લાગ્યો-તેનાં તમામ લશ્કર
બોલીમાંજ હાથ ધાયલા હતા.
જ્યારે તે ઇરાનની સામે લશ્કર લઈને આવ્યો-ત્યારે પાદશાહના
મોટાઓ તેને એસ્તફેમાલ ગયા.
ઇરાની લશ્કરમાંથી કોઈ ત્યાં થોભી શક્યુંજ નહીં-પુદ તે જગ્યાએ
લશ્કર પણ ધણું નહીં હતું.
હવે ગુરાઝ શેહરની અંદર આવ્યો-તેણે પોતાની સાથે કોઈ વઝીર
કે કોઈ બોમિયો રાખ્યો નહીં.
ગુરાઝે એક ખાલી જગ્યા પસંદ કીધી-જ્યાં ઇરાની યુઝોર્ગો તેની
સાથે મસ્લહતમાં બેઠા.
ખુસરોના કીશઝ ઝખાન ખોલી-એ પ્રમાણે બોલ્યો કે “ઓ નામવર
પેહલવાન !
તે પાદશાહી મટી કાણુ શપ્તને પસંદ કયો છે-કે જે મોટાઈનાં
તાજને શોભા આપનારો થાય ?”
બહાદુર ગુરાઝે જવાબ આપ્યો-કે “ઇરાનથી હું કયું પણ ફરૂન્ રાખ-
વાનો નથી.
તમે આવતી કાલે તખ્ત ઉપર માહતાબની મિસાલનો એક નવો ૩૦૧
પાદશાહ બેઠેલો જોશો.

† આ ગુરાઝ જેને ફરાઈન પણ કહેતા હતા અને જેને રૂમીએ “શેહરખઝ”ને નામે બોળાવાની ગયા છે તેણે અર્દશીરનું
ખૂન કરાવી ઇરાનની માઠી પચાવી પાઠી, પણ શહરાન ગુરાઝ નામના ઇરાનના સરદારે તેને મારી નાખી ખુસર પર્વીઝની ઊઠારી
પૂરાન હુખતને માઠીએ બેસાડી. આ ગુરાઝે માત્ર પચાસ દિવસ ઇરાનની રાજમાઠી ભોગવી હતી (ઈ. સ. ૬૨૬).

બહાનેથી યુવક મરૂદરા આખરૂય
બળીદાનેશી તા તવાની મપૂય
સપુત્ર ખૂબ યુવક શુ દારૂ ખેરૂ
શુ બારૂ ખેરૂ રસ્તેઠાં ગઈઠાં એ બહ
નેહ તરૂ હોનરૂ મરૂદરા બેઠાંદીસત
કે કારે જહાનો રહે ઈહીસત
બકારી કે ઝીબા નબારૂદ કંસી
નબાયદ કે યાદ આવરૂદ બાન બસી
કે ખુદરા બહાન ખીરૂ શેરેવા કુનદ
વગરૂ અન્ન કેદારે વાલા કુનદ
શુ અન્ન સરૂ ખેરૂ રૂતો અન્ન અન્ન શરૂમ
હમાન નમો નંગો હમાન સદો ગરૂમ
નદારૂદ અઝીન હીય નામરૂદ બાકુ
એ આન મદં એન્દુ એ દરૂ ઝીરે બાકુ
હમહુ નીકુ પીશહુ કુન ગરૂ તવાન
કે બરૂ કંસ નમાનદ જહાન ભવેદાન
હમહુ મરૂદુમી બાયદ આધને તૂ
હમહુ રાહીઓ રાસતી હીને તૂ
ક્રશધન શુ તાને કયાન બરૂ નેહાદ
હમી ગોકૂત ચીઝી કશ આમદ બયાદ
હમી ગોકૂત શાહી કુની ચક્રહમાન
નેશીની બરૂ તખતે હરૂ શાહમાન
બેહ અન્ન અન્દગી તૂખતન રાસત સાલ
પુરામદહુ ગળે બરૂ આવદહુ ચાલ
નેશીનમ બશાહી હમી સાલેયાન
હમહુ પૂરીશ અન્ન અન્ન એ અન્ન પર્નેયાન
પસ અન્ન અન્ન પેસરૂ બરૂ નેશીનદ બગાહુ
નેહા બરૂ સરૂ ઈન્ પુત્રવાની કોલાહુ
બસાને પેદરૂ શહુરૂયારી યુવદ
ક્રશહુ સરૂ ઊ નામદારી યુવદ
હરાન હે બમા શાહમાની કુનદ
અબરૂ મરૂદુમ ઊ કામરાની કુનદ
ગહે બન્ન દેલ શાહમાન મય બરીમ
ગહે રન્ન બહાહુશ બેકરીમ
નેહાની બદ ગોકૂત મેહુતરૂ પેસરૂ
કે અન્ન મા કે બૂદ અય પેદરૂ તાજરૂ
મબારા ઇમને ગન્જરા ચારહુ કુન
જહાનમાન શુદી કારૂ ચક્રબારહુ કુન

ક્રશધન શુ તોખમેશ શહુરૂયારાન કંસી
બેયાદ તો ઈદરૂ નમાની બસી
એ શાહી બહેલ માનદ અન્નદહો દરૂદ
શવી ઝારો બીચારહો રૂએ હરૂદ
વમાન પસ યુનીન ગોકૂત કેહુતરૂ પેસરૂ
કે અકૂનૂન બગીતી તોઈ તાજવરૂ
સઝાવારે શાહી સેપાહરેતો ગન્જ
શુ બી ગન્જ બારી બેમાની બર-જ
કરીદન કે બુદ અન્નબીનશ પેદરૂ
મરૂદરા કે બુદ પીશ અન્નમાન તાજવરૂ
જહાનશ બસેહુ પૂરે કપોદહુ દાદ
કે અન્નદ જહાન ઊ બુદ અન્નદ શાહ

અકલથી એક માણસને આખરૂ મળે છે-તું બને ત્યાં સુધી નાહા-
નિયત તરફ ના જતો.

એ અકલ ધરાવે છે તેજ સારા સપુત્રો પણ બોલે છે-ન્યારે અકલ
હોય છે ત્યાજ બદીથી તેનો કટકારો થાય છે.

એક માણસને માટે સરસમાં સરસ હોનર તે અકલ છે-કારણકે
કુન્યાનો કારોબાર અને ખોદા તરફ પુત્રવાનો માર્ગ તેજ છે.

એ કોઈ રાખસ કે એક કામને માટે નાહાવક હોય-તેને તો ઘટે છે
કે તે કામને માટે ઘણું નહીં બોલે.

કારણકે તેણે બેહુલું બોદયાથી તે પોતાનીજ રસવાહ કૈ છે-પછી
તે ગમે એટલું સારું કામ પણ કાં નહીં કરતો હોય ?

ન્યારે માથામાંથી અકલ જતી રહી અને આંખોમાંથી શરમ જતી રહી-
તેમજ વળી નેકનામી અને ક્ષતિ તથા બીજા સર્વ નરમ ગરમ વાતો બૂલાઈ ન્ય,
અને તે નામદ આ વાતોના અદેશો નહીં રાખે-તો તે માણસ
મૂવેલો અને છવતો બને સરખોજ છે.

એ તારાથી બની શકે તો તું સધળો નેત્રીનોજ પેશો કર-કારણકે
આ કુન્યા કોઈની ઉપર ભવેદાન સુધી રહેતી નથી.

તારી રીતબાત સધળી ઇન્સાનિયતપણાંની હોવી બેઠએ-તેમજ તારો
ધર્મ સધળો સખાવત અને રાસતીનોજ હોવો બેઠએ."

હવે ન્યારે ક્રશધને પાદશાહી તાજ પેહેનું ત્યારે તેને એ વાત યાદ
આવી તે બેલવા લાગ્યો.

તે એમ બેલવા લાગ્યો કે "એ તું એક પળ પણ સોનેરી તખ્ત
ઉપર બેસીને ખુશદલા પાદશાહી કરે.

તથા બરેલા ખજાના સાથ અને બીજી ગૃહન સાથ રાખ્ય કરે-તે
સાઠ વર્ષ બિદમત કરવા કરનાં વધારે સારું છે.

હું વધે સુધી પાદશાહી બોગરીશ-સધળાં બાલના વણેલાં અને
રેશમી કપડાં પેહેરીશ.

મારી પછી મારો છોકરો તખ્ત ઉપર બેસશે-અને આ પાદશાહી
તાજ સર ઉપર મુકશે.

તે બાપની માફક પાદશાહ બનશે-તે પોતાનું સર ઢકાવશે અને
નામદાર થશે.

એ કોઈ અમારી સાથે ખુશદલી કરશે-તે બીજાં માણસો ઉપર
મોત્તેલા ધરાવશે.

મજલેસને વખતે ખુશદલા મને શરાબ પીશું-અને લડાઇને વખતે
ફરમનનો શોકાર કરીશું."

ત્યારે વડા બેઠાએ તેને હરસે કહ્યું-કે "આ બાપ આપણાં ખાન્દાન-
માંથી કોણ પાદશાહ બન્યો હતો ?

માટે તું નવિનત ના રહે અને ખજાનો બેગો કરવાની તદબીર કર-
હમણાં તું પાદશાહ થયો છે તો એક મરતબે તે કામ કરી લે.

એ કોઈ પાદશાહોનાં ખાન્દાનમાંથી આવી લાગશે-તો તું અહીં ધણો
વખત સુધી રહી શકશે નહીં.

પછી તારાં દિલમાં પાદશાહીનું કુખ દઈ રહીજ જશે તું ખુવાર
થશે, લાચાર બનશે અને ઢિંકા ચેહરાનો થશે."

પછી નાના બેઠાએ તેને કહ્યું-કે "હમણાં આ દેશમાં તુંજ પાદ-
શાહ છે.

તું પાદશાહીને લાયક છે તારી પાસે લશ્કર અને ખજાનો છે-પણ
ન્યારે તું ખજાના વગરનો થશે ત્યારે રન્નમાંજ રહેશે.

કરીદન કે બેનો બાપ આત્મીન હતો-તેની અગાઉ પાદશાહ કોણ
હતો ?

તે પોતાના ત્રણે મુખારક બેઠાઓને આ બેહાન સોંપી બેઠો હતો-
કારણકે તે કુન્યામાં ઇન્સાદથીજ ખુશદલા રહેતો હતો.

અમદાવો ગન્જ ઈન્ જહાનના બેદાર નજાયફ એ માદર ઈસી શહરુયાર વરા ખુશતર આમદ બદીસાન સખુન અમેહુતર પેસર ગોફત ખામી મકુન કે ફમાન્ મરા બારાદા નામો નન્જ બકમાને મન્ તા નેચારી દેરન્જ હમ અફતુન બેરબ અજ બરે તખતે મન્ બેચકૂશ ઈન્ ફરરહો બખતે મન્ અરસરા બદીવાને શાહી નેશાન્દ સેપહસર સરાસર બદગાહુ ખાન્દ શમે તીરહો રૂશ દીનાર દાદ બસી ખેલબતે નાસઝાવાર દાદ બદ હકૂતહુ અજ ગન્જ શાહુ અરુશીર નમાન્દ અજ બહાએ ચકી પરરે તીર હરાનગહુ કે રફતી અમય સુએ બાધ નમોદી બેજ અજ શમએ અખર ચરાધ હમહુ તરતે બરીને સીમીન ખુદી ચુ બરીન ખુદી ગઉરહુ આગીન ખુદી ચુ હરતાદ દર પીરો હરતાદ પસ પસે શમઅ ચારાને ફયાદ રસ હમહુ શખ ખુદી ખુદન આધને બીચ દેલે મેહુતરાન પુર શુદ અજ કીને બીચ શમે તીરહુ હમવારહુ ગદાન્ ખુદી બપાલીઝહા બી અમયદાન્ ખુદી બેજઅજ બેફતે ખીબેબેજઅજ બેફતે નાદાનેરત આન્ ખીરહુ સર મદે ખોરુદ એ મય મરત હમવારહુ બેફતહુ ખુદી બરતારે ચીન્ સર નેહાકૂતહુ ખુદી રેલ આગેરુદહુ ચ ગરત લરકર હમહુ પુર આશુબો પુર દરહ કેશવર હમહુ ફરાઈન્ હમહુ નાજવાન્ મરુદ ગરત બપીદાદ બીબખતે બીખરુદ ગરત જહાની એ બીદાદે બી ગરત પરત એ દરતશ બસર બર નેહાદહુ હો દરત હમી રીખત ખુને સરે બીગુનાહુ અઝાન્ પસ બર આશોકૂત બર વય સેપાહુ બઝર ચરમે ખુદર ફેર ફૂખી જહાનરા બદીનાર બેફતી બદુરના મ લખહુ બેચારાસતન્દ જહાની હમહુ મગે બી ખાસતન્દ નેહાની બચકૂ બચ ગેરુદ આમદન્દ અખર કારે બી દારેતાનહા જદન્દ શખી તીરહુ હોરુચહો શહરાન્ ગોરાજ સુખુનહા બેગોકૂતન્દ ચન્દી બરાજ ગુઝીદહુ સવારી એ શહરે સતખર કે આન્ મેહુતરાનરા બદ બૂદ ફખર બધરાનેચાન્ ગોફત કય મેહુતરાન્ શુદ ઈન્ રૂચારે ફરાઈન્ ગરાન્ હમી દારદ બી મેહુતરાનરા સખુકૂ બેરા શુદ ચુનીન મહબો દેલ તાન્ ટુચકૂ

તું પણ આ દેશને મદાનગી અને ખતાના સાથ આબાદ રાખ- માને પેટથી કોઈ પાદશાહ થઈને પથદા પડતોજ નથી.”

તેને એવી રીતના સખુના ધણી પસન્દ પડ્યા-એથી તેણે પોતાના વડા બેદાને કહ્યું કે “તું નાદાની ના કર.

કારણકે હવડાં મારોજ હોકમ ચાલે છે અને કીર્તિ મેળવવાનો વખત પણ મારોજ છે-માટે બનતાં સૂધી તું મારાં ફમાનને દીલમાં ના નાખ.

તું હવડાંજ આ મારાં તખ્ત આગળથી બ-અને આ મારા ફબ- દબાને અને મારાં નસીબને રાશન કર.”

આથી તેણે હાથરી લખનારને પાદશાહી હીવાનખાનામાં બેસાડયો- ૩૦૪ અને તમામ લશ્કરને દરગાહમાં બેલાવ્યું.

અને શું સીઆહ રાતે કે દિવસે સધળાને દીનારો આપવા માડયા- તેમજ ધણીક અલ્પઘટતા સરપાવો આપવા માડયા.

જેથી બે અડવાડિયાંમાં પાદશાહ અફંશીરના ખજાનામાંથી-એક તીરનાં પરની કીમત બેટહું પણ નાણું બ કી રાખ્યું નહીં.

તે જ્યારે પણ મથનેશી માટે બાઝમાં જતો-ત્યારે અગ્બરની બતિ સિવાય કોઈ બીજે ચેરાજ લઈ જતો નહીં હતો.

તેની સધળી તરતો સોનેરી અને રૂપેરી હતી-એ સોનેરી હતી તે ગોહર જડિત હતી.

તે મીલુબતિની આગળ તેમજ પાછળ એંસી મદદગારો ચાલતા હતા.

તે આખી રાત ખાનીપીની ચલાવતો હતો-જેથી ઈરાની સરદારોના દિલ તેને માટે કીનાથી બરેલાં થયાં.

તે હમેશે સીઆહ રાતે બાગોમાં થા મથાનોમાં ભટકતો હતો.

તે કમઅકલ હલકો માણસ કંઠવા બેસવા અને ખાવાપીવા અને ખૂંચવી લેવા સિવાય બીજું કોઈ બલુતોજ નહીં હતો.

તે હમેશે મયથી મરત બની સુતેલો રહેતો હતો-અને પોતાનું સર ચીનાઈ રૂમલથી ઢાંકેલુંજ રાખતો હતો.

તમામ લશ્કરનું દિલ તેનાથી દુઃખી થયું-સધળો મુલક ગમરાત બરેલો ૩૦૫ અને દુઃખી બન્યો.

ફરાઈન બીદુલ નાલાયક નીવડયો-બ્રહ્મને સબબે તે લાગ્યહીન અને ખાવાપીવાને મોહતાજમદ બન્યો.

તમામ બહત તેના બ્રહ્મથી ખુવાર થઈ-તેના બ્રહ્માતથી અફસોસ કરવા લાગી.

તે બિન તકસીરવારનું સર કયાની કાઢતો હતો-હવે તેની કપર રૈયત ગુરસે થઈ.

તે સોના કપરજ પોતાની આંખ સીવેલી રાખતો-અને પેસા માટે દુન્યાને વેચી નાખતો હતો.

લોકોએ તેને ગાળ દેવી શર કીધી-સધળી આલમ તેનું મોત ઇન્છવા લાગી.

તેઓ ફપા એક જગ્યાએ બેઠા મહ્યા-અને તેનાં કામ માટે વાતો ચલાવવા લાગ્યા.

એક સીઆહ રાતે હોરમઝદ અને રોહરાન ગુરાજે-કેટલીક વાતો ફપાફપ કીધી.

એસ્તખ રોહરમનો એક નામીચો સવાર-કે જેની કપર સરદારો મગર હતા,

તેણે ઇરાનીઓને કહ્યું કે “ઓ સરદારો!-આ ફરાઈનને વખત બારી થયો છે.

તે સરદારોને હલકા ગણે છે-તમારાં દિલ અને મગજ થા માટે ૩૦૬ હલકાં બન્યાં છે ?

હમણે દીઠા વૃં શુદ્ધ પુરુ સેરેરુ
 જેમ્ પુરુ એ ખૂન શુદ્ધ ન પચાદ પેરેરુ
 ન સાસાનીઅરેતો ન તોખમ્ કયાન
 મોરા પીરી ઊ અરેત આયદ મેયાન
 હમાના કે રેલ તાન એ અરુ અરુ પરીદ
 વયા બહુરુ શુદ્ધ દરુ શેકમ નાપરીદ
 મુનીન દાદ પાસોખ મરુરા સેપાલ
 કે મુન કરે નમાદ અરુ દરે પીરામાલ
 ન કરેરા હમી આયદ અરુ રરુ યાદ
 કે અરુ દારદી રેલ અગીન બદ નેજાદ
 બચએ તો ગરતીમ્ હમદારેતાન
 બચુ હરુ એ દાની તો અરુ દારેતાન
 ઠગીન શાહે દીવાનહો તીચ મહચ
 ન ગોકૂતારે નીકુ ન કેદારે નથચ
 મેગૂનલુ રહાનીમ્ ઇરાન બગીન
 કે અરુ વચ મખાદ બદાદ આકરીન
 બદીશાન મુનીન ગોકૂત શુદ્ધરાન ગોરાચ
 કે ઇન કારે ઇરાનેયાન શુદ્ધ દરાચ
 ૩૦૭ ગરુ અથહુન કે અરુ મન નસાગીદ બદ
 કુનીદ આનુએ લાગાદ મદી બસદ
 હમ અકુનુન બનીરુએ યજદાને પાકુ
 મન ઊરા એ તખ્ત અન્દર આરમ બખાકુ
 મુનીન યાકૂત પાસોખ અરુ ઇરાનેયાન
 કે અરુ તુ મખાદા કે આયદ મેયાન
 હમણે હરકરુ એમરુચ યારે તો ઇમ
 ગરતી જીન બદ આયદ હેસારે તો ઇમ
 મુ બેરનીદ આનુ ગોદે બુચવ પરેત
 હમી જોરેત અરુ શાહે બી આયદ દરેત
 બેયારારેત ચકુ રચ પચ શુદ્ધરુયારુ
 શુદ્ધ અરુ શુદ્ધરુ બીરુન એ બહુરે શેકારુ
 અખા ઊ એ ઇરાનેયાન હરકરી
 હરાન કરે કે મેલુ બુદ ગરુ કેલુતરી
 હરાઇન અરુ અગીખત અરુ ભય અરેપ
 હમી તાખત હરુ રુ આઝરુ ગોરાશરેપ
 સવારાન શુદ્ધ ગેદે બા શુદ્ધરુયારુ
 બનખચીરુ તાજાન એ બહુરે શેકારુ
 બદાનબહુ કે જી શુદ્ધ ગરતાદ આચ
 નેગલુ કરુ બીખાકુ શુદ્ધરાન ગોરાચ
 બદાન શાહે શુમે એ તકેશ બેજોરેત
 યકી તીરે પૂલાદ પચકાન દુરારેત
 અરુ અગીખત અરુ ભય અરેપે સેયાલુ
 હમી દારેત હરકરુ મરુરા નેગાલુ
 કમાનુરા બખાકુ હમી દરુ કરીદ
 ગહી દરુ બરે ગાલુ બરુ સરુ કરીદ
 બખાગીમરી તીરુ બા એલુ બેબરેત
 મુ શુદ્ધ ધકલુ પચકાનુશ બુકુશાદ દરેત
 બેજદ તીરુ નાગાલુ હરુ પોરેતે બીચ
 બેયારુતાદ તાજાનલુ અરુ પોરેતે બીચ
 હમી તીરુ તા પરુદ દરુ ખૂનુ મુજકર
 સરે આહન અરુ નાકુ બીરુન મુજકર

સપળ આંખો તેનાથી આંસુ બરેલી થયલી છે-જમર લોહી બરેલાં થયાં છે કોઈ તેનો એલાજ કરનારો જણાતો નથી.

તે કાંઈ સાસાની અકલાદનો નથી કે નથી કયાની તોખમને-તો તેવા શખસની સામે શા માટે કમર બાંધી ઉભુ રહેવું બેઠવું ?

અચીત કે તમારાં અંતઃકરણ તમારી છાતીમાંથી કદી અયાં છે-અથવા તમારા પિતા તમારાં બદનમાંથી ગ્રમ થયા છે”

ત્યારે રૈવતના લોકાએ તેને એવો જવાબ દીધો-કે “જ્યારે કોઈ પાદ-શાહીને લાયક રહ્યું” નથી,

ત્યારે આવા બેચુઆદ પાદશાહને તણ દેવામાં કોઈ અદાવત શખ-વાનું નથી.

અમે તારા વિચાર સાથ મળતા થઈએ છિયે-માટે તું” જે કાંઈ વાત બહુતો હોય,

કે આ દેવાના અને આકળા મમતના પાદશાહ કે ને નથી નેક બોલ-નારો કે નથી સારાં કામ કરનારો તેનાથી,

આ ઇરાન દેશનો કવી રીને છૂટકારો કયું? કે જેની ઉપર કદીબી ઈન્સાફ મદેની કુઆ ના હોતી!”

શેહરાન ગુરાએ તેમને એ પ્રમાણે કહ્યું-કે “ઈરાનીઓનું કામ બહુ વધી ગયું છે.

એ તમે મારા ઉપર બદનામી નહી નાખો-અને જે કાંઈ એક આઝાદ મહેને છાને તેવુંજ કરો,

તો હમણા પાક યજદાનનાં કોવતની મદદથી-હું” તેને તખ્ત ઉપરથી ખાકમાં નાખું.”

તે ઇરાનીઓથી એવો જવાબ મળ્યો-કે “એમ કદી ના બનવું” કે તને કશી હાનિ પુને.

તમામ હરકર આને તારું મદદગાર છે-અચરને એથી તને કાંઈ બદી પહોંચે તો અમે તારો કિદ્દોજ છિયે (યાને અમે તને બચાવનાર છિયે).”

જ્યારે તે વફાદાર પેલેલવાને એવું સાંભળ્યું-ત્યારે તે પેલા કમીના પાદશાહ ઉપર કાચુ મેળવવાની તમ શોધવા લાગ્યો.

પછી પાદશાહ એક દહાડે ત્યાર થયો-અને શેકાર માટે શેહરમાંથી બાહરે ગયો.

તેની સાથે ઇરાનીઓનું શું નાના કે મોટાનું એક હરકર ગયું.

કુશમને પોતાની જગ્યાથી થોડો દપતાવ્યો તે આઝર ગોરાશરપની ઝડપે ચો તરફ દોડવા લાગ્યો.

સવારા પલુ પાદશાહની આસપાસ બેગા થઈ શેકાર માટે મથદા નમાં દોડતા હતા.

પછી જે વખતે કે તેઓ શેહર તરફ પાછા ફર્યા-ત્યારે હિંમતવાન શેહરાન ગુરાએ,

પેલા શમ પાદશાહ તરફ નજર ફાંધી-અને લાથરામાંથી એક પોલાદી તીર સારી જેવી પચકાનને બેઠને કાઢ્યો.

તેણે પોતાનો કાળો થોડો તે જગ્યાથી દપતાવ્યો તેનું હરકર ખાસ તેની તપાસ રાખવું હતું.

તે પોતાની કમાનને બાજુ ઉપરજ બેચવા લાગ્યો-કદી બચકમાં તો કદી માયાં ઉપર લેવા લાગ્યો.

એમ ખેલ કરતાં કરતાંજ તેણે ચિહ્ના સાથ તીર ચઢાવ્યો-અને જ્યારે તે તીરનું પચકાન ઢંકાઈ ગયું ત્યારે હાથ છોડી દીધો.

અને અચાનક તેની પીઠમાં તે તીર માર્યો-તેના હાથમાંથી ચાલુક પડી ગયો.

તે તીર છક પર સૂધી તેનાં લોહીમાં પસાર થયો-થોડાંની નેપ કુદી-માંથી બાહરે નીકળી ગઈ.

સેપદ્ તીલહા બરુ કરીદન પાકુ
બરુ આમદ શબે તીરકુ અચ દસ્ત ખાકુ
હમદ શબુ હમી ખાન્બરુ અન્દાખતનદ
યધી અચ દેઅરુ ખાચ નેરનાખતનદ
હમી ઈન્ અઝાન્ બેસ્તદી આન્ અઝીન્
યધી કરુદ નઝીન્ હીઅરુ આફરીન્
શુ પચદા શુદ આન્ ચાદરે અરુદ રન્
વચુ ગસ્ત ગીતી શુ પોસ્તે પલન્
બસી કોસ્તકુ બુરો બસી ફૂતકુ
સવારો સેપદ્બુદ બરુ આરોફતકુ
પરામદ ગસ્ત આન્ સેપાદે બુઝોરુ
શુ મીશાને બીરેલ કે બીનદ ગોરુ
ફરાવાન્ બિમાન્દ બી શહુરુયારુ
નેમામદ કરસી તાજરુ ખાસ્તારુ
બેઝેસ્તનદ ફર્જન્દે શાહાન્ બસી
નદીદન અઝાન્ નામદારાન્ કરસી

તમામ લશ્કરે તલવારો ખેચી-સીઆહ રાતે જંગલમાં ખાક હડી.

આખી રાત તેઓએ તલવારો ચલાવ્યા કીધી-તેઓએ એકબીજામાંથી કોઇને પિછાન્યા નહીં.

આ પેલાની પાસેથી અને પેલા બેની પાસેથી ખેચી લેવા લાગ્યા- એક લઆનત નાખતો ત્યારે બીજે કુઆ કરતો હતો.

જ્યારે પેલી સુનેરી રંગની ચાદર ઝાહેર થઈ-અને તેનાથી કુઆ ચિતાની પીઠ મિસાલ થઇ (યાને સવાર પડી),

ત્યારે ધણુક માર્યા ગયા અને ધણુક ધાયલ થયા હતા-સવારો ૩૦૬ અને સરદારો ગુરસે બન્યા હતા.

પછી જેમ ગજરાયમાં મેઠાં વડેને બેઠેને નાસે-તેમ તે મોટું લશ્કર વીખરાઇ ગયું.

તેઓ ધણેક વખત પાદશાહ વગરજ રહ્યા-કોઇ તાજને ઉમેદવાર ઝાહેર આવ્યાજ નહીં.

તેઓએ કોઈક પાદશાહોનાં ફરૂદની ધણીખી શોધ કીધી-પણ તે નામદારોમાંથી તેવો કોઇ જડ્યો નહીં.

પૂરાનદોષ્ટા

પાદશાહીએ પૂરાનદોષ્ટ શશમાફ
બૂદ બરુ તખ્ત નેશસ્તને
પૂરાનદોષ્ટ વ કોશતને ઊ
પીરઝે ખુસરુ વ સેપરી
શુદને રૂઝગારશ.

પૂરાનદોષ્ટની પાદશાહી છ મહિના હતી.
પૂરાનદોષ્ટનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેણીએ
ફીરોઝ ખુસરૂને કતલ કરવો તથા તેના
ઝમાનાનું આખેર થવું.

યધી દોષ્ટરી બૂદ પૂરાન બનામ
શુ બન્ શાહુ શુદ કારુદા ગસ્ત ખામ
કે અચ તોખમે સાસાનુહમાન્ માન્દુ બૂદ
બસી દફતરે ખુસવાન્ ખાન્દુ બૂદ
બરાન્ તખ્તે શાહીશ બેન્શાન્દ
બુઝોર્ગાન્ બરુ અઉફરુ અફુશાન્દ
શુનીન્ ગોફત પસ દોષ્ટ પૂરાન્ કે મન્
નખાહમ પરામન્દે અન્બુમન્
કસીશ કે દર્વીશ આશદ બે અન્બુમન્
તખ્તઅરુ કુન્મ તા નમાનદ બરન્બ

“પૂરાન” નામની એક ઠોકરી હતી-(અને જ્યારે સ્ત્રીને ગાદીએ બેસાડવાનો વખત આવે ત્યારે મામલો બગડેલો બહુવે).

કે જેણી સાસાનનાં તોખમથી રહી ગયલી હતી-અને જેણીએ પાદશાહોની તવારીખનાં ધણુક દફતરો વાંચ્યાં હતાં.

તેણીને તેઓએ પાદશાહી તખ્ત ઉપર બેસાડી-અને તેણીની ઉપર સંધળા બુઝોર્ગીએ ગોદરોનો વધાવો કર્યો.

પૂરાનદોષ્ટ બોલી કે “હુ”-મારી રેયનને વીખેરી નાખવા ચાહતી નથી.

જે કોઈ કે પૈસાથી ગરીબ હશે-તેઓને હું તવંગર બનાવીશ કે જેથી તે રંગમાં રહે નહીં.

૬ આ શાહઝાદી ખુસરૂ પર્વિઝની બેટી. પાદશાહી વંશમાં કોઇ લાયક રાખસની કોતાહીને લીધે આ શાહઝાદીને શેહરાન ગુરાઝે ગાદી આપી. અર્દશીરના બૂની પીરઝ ખુસરૂને આ શાહઝાદીએ પકડાવી મંગાવી મારી નખાવ્યા હતા. આ રાણીએ ફકત ૭ મહિના (ઈ. સ. ૧૩૦) રાજગાદી ભોગવી મરણ પામી.

મખાલા એ ગીતી ઠસી સુરતમન
 કે અચ દઈ ઊ બર મન આયદ બઝન
 ૩૧૦ એ કેરવરુ કુનમ દૂર બહાપાદરા
 બર આધને શાહાન કુનમ રાહુરા
 નેશાની એ પીરુએ ખુશવ બેઝેરત
 બેયાવરુ બીમાનકુ મદી દુરેરત
 અબર ચૂન બનચીકે પૂરાન રસીદ
 એ લશકરુ અસી નામવરુ બરુ શુઝીદ
 એબેદન પીરુચરા પીરો ઊય
 બહુ બોરુ કય બહતને જેરત ખૂય
 એ કારી કે ઠદી બેયાબી જા
 ચુતાન ચૂન બુવહ દરુઅરે નાસજા
 ચુકાકાત યાબી એ ઠદેલુ કુનૂન
 ચુતાન ચૂન બુવહ દરુઅરે સરનેચૂન
 એ આપુર હમાનગલુ યકી કુરરુક ખાસેત
 બઝીન અનદરુન નૂચ નાગરતલુ રાસેત
 બેઅસતેશ બરાન અસે બી ઝીન ચુ સંગ
 ફેગનલુ અગદન દરશ પાલહન
 ચુતાન કુરરુએ તીચ નાદીલુ ઝીન
 બમયદાન ઠરીદ આન ખાદાવન ઝીન
 સવારાન બમયદાન ફેરેસેનાહ અન
 બફેનાકુ બરુ ગેરુઠ ઠદેલુ કમન
 ૩૧૧ કે તા કુરરુક ઊરા હમી તાખતી
 હમીન તા હમાનજા બરુ અકાખતી
 હમી હરુ જામ બીરતન બરુ ઝમીન
 બરીન કુરરુક બરુ બુહ ચન આફરીન
 ચુતીન તા બરુ બરુ બેદરુદ અરુમ
 હમી રૂત બૂન અચ તનશ નરુમ નરુમ
 સરજામ જાનશ બખારી બેદાહ
 ચેરા જૂઈ અચ કારે બીદાહ દાહ
 બેચ અચ બહ નખાશહ ચુકાકાતે બહ
 ચુતીન અચ રહે દાહ દાહન સંહ
 હમી દાસત પૂરાન જહાનરા બમેલુર
 નજરેત અચ અરે ખાકુ બાદે રોપેલુર
 ચુ રાશ માલુ બુગજરત બરુ કારે ઊય
 બેબુહ નાગહાન કમચ પરકારે ઊય
 બચકુ હકુત બીમારુ બુદો બેમોરુહ
 અબા ખીરતન નામે નીકી બેમોરુહ
 ચુતીનરેત આધને અર્થે રવાન
 તવાના બહરુ કારો મા નાતવાન
 એ દર્બીશ બારી એ મદે દેરમ
 એ અફૂચૂન બુવહ એદગાની એ કમ
 ૩૧૨ એ બરુ કામે દેલ કામગારી બુવહ
 એ બરુ આરુ તન બખારી બુવહ
 અગરુ મદે ગાજ વગરુ મદે રજ
 ન રજત બુવહ બવેદાનકુ ન ગજ
 એ સહ સાહ શાહી બુવહ બેલુ હઝારુ
 એ રાસેતો એ સીએ એ દહુ યા અહારુ
 ચુ શુદ એરપરી રૂએ હરુક યકીરેત
 બરુ અફૂચૂન બુવહ સાહ બરુ અનદીરેત

દુન્યામાં કોઈ હાલતમંદ રહેવું ના-કારણ કે તેનાં દુઃખથી અને હાનિ પુગરી.

હું આપણા મુલકમાંથી દુરમનને દૂર કરીશ-પાદશાહોની રાહ રસ પ્રમાણે ચાલીશ.”

પછી તેણીએ મુસરના બેઠા કીશાની શોધ કઢાવી-એ એક બેઠાના માણસે તે બરાબર લાવી આપી.

ન્યારે પૂરાની નઝદીક એ બખર પઢોંચી-ત્યારે તેણીએ લશ્કરમાંથી ધણા નામવરોને ચૂંટી કાઢ્યા.

તેઓ કીશાને તેણીની નઝદીક લઇ આવ્યા-તેણીએ તેને કહ્યું કે “ઓ બૂરાં તનનાં અને બૂરી બુન્યાદના રાખસ !

હવે તેં એ કાંઈ કરતુકા કર્યાં છે તેનો બદલો જેમ એક નાલાયક રાખસને થતે તેમ તને મળશે.

જેમ એક જોધા બખતને લાયકનો-પોતાનાં ક્રીધમાં કામોનો બદલો મેળવે તેમ હવે તું મેળવશે.”

તેજ વખત તબીલામાંથી એક થોડાનો વઢેરો મંગાવ્યો-કે ને હજી ઝીનમાં બેઠાયો નહીં હતો.

તે ઝીન નાખ્યા વગરનાં દટુ ઉપર તેને પત્થરની માફક બાંધ્યો-અને તેની મદનમાં તેની બાગદોર નાખી.

તે ઝીન નહીં બેએલું તેઝી દટુ-પેલા કીનેબાજ કીશાને મથાનમાં ધસડી ગયું.

તેણીએ થોડાક સવારો મથાનમાં મોકલાવ્યા-તેઓએ ઝીનના યોગરા ઉપર કમંદ વીઠાળેલી હતી.

કે જ્યોથી તે દટુ દોડતાં દોડતાં ધડી ધડી ઝમીન ઉપર તેને અકાળો નય.

તે દટુ ધડી ધડી ઝમીન ઉપર પડીને આઘોઠનો હતો-તે દટુ ઉપર ફટલોક વખત આફરીનના પોકાર કરતા હતો.

એમ થતાં તેનાં બદન ઉપરની ચામડી ફાટવા લાગી-અને તેનાં શરીર-માંથી ધીરે ધીરે લોહી વહેવા લાગ્યું.

શેવટે તેણે બુવારીથી પોતાનો જીવ બોલ્યો-તુ મચર ઇન્સાફી કામી કરી ઇન્સાફી આશા શા મટે રાખે છે ?

બીનોને બદલો બી સિવાય બીએ કાંઈ હોતોજ નથી-ઇન્સાફી રાહો તો એવોજ બદલો આપવો લાયક છે.

એ પ્રમાણે પૂરાન પોતાના દેશને મોહબબત સાથ રાખવા લાગી-તેણીનાં રાન્યમાં ખાક વટિકને પણ આસ્માનનો પવન લાગ્યો નહીં.

ન્યારે તેણીનાં રાન્ય ઉપર છ મહિના ગુઝ્યા-ત્યારે એકાચક તેણીનો પરકાર વાંકો થઇ ગયો.

તેણી એક અથવાડિયું માંડી રહી અને મરણ પામી-તેણી પોતાની સાથે બહુ નામજ લઇ ગઇ.

આ ફરતા આસ્માનની રીત એવીજ છે-તેજ દરેક કામમાં સક્રિ-માન છે અને આપણે નાતવાન છીએ.

તું શું ગરીબ હોય કે તવંચર હોય-તારી જિંદગાની શું લાગ્યી હોય કે શું ડુંડી હોય,

તું શું તારાં દિલની મુરાદ માફક મુરાદમંદ બન્યો હોય-અથવા આશામાંને આશામાં શરીર બુવાર થઈ ગયું હોય.

અચર તું પેસાદાર હો કે ગમે દુઃખી હો-તો પણ તે તારું હૃદયેરો રહેવાનું નથી તેમજ તારો ખજાનો પણ કાયમ રહેવાનો નથી.

કોઇની પાદશાહી શું સો વર્ષની હોય કે શું હઝાર વર્ષની હોય-કોઇની સાડની હોય, ત્રીસની હોય, દસની હોય કે શું ચાર વર્ષની હોય,

પણ ન્યારે તે પુરીજ થઇ મઈ ત્યારે બેઠના દિવસો સરખાજ છે-પછી અચર કોઇનાં વર્ષ ધણાં હોય કે કોઇનાં થોડાં હોય.

તોરા ચાર કેદારીકા બારો બસ
કે બારાફ બહાર બાત ક્યારીરસ
રહા કુન કે અન્ન ઇન્ સેખન સરાય
કે પુર માયલ તરૂ કીન્ તોરા હરત બાત
બઆમુખતન્ અરૂ બેબન્દી મેયાન્
કે કાનેશ રવી બરૂ સેપેલુરે રવાન્

તારી કશીજ બસ તારો ચાર રહેલો-કારણકે તેજ દરેક ઠેકાણે
તારો મદદનાર બનશે.

આ ત્રણપાંચ દિવસની મુસાફરખાનારૂપી કુખ્યાને ઠાઠી દે-કારણકે
એના કરતાં પણ વધારે નામીથી જન્મ્યા તારે માટે તૈયાર છે.

અમરને તું રીપબવા ઉપરજ કમર બાંધશે-તો તું તારી કાનાઈથી
ફરતા આરમાન ઉપર પણ જશે.

આઝર્મદોષ્ટ*

પાદશાહીએ આઝર્મદોષ્ટ ચાર
માફ બુદ્ધ અરૂ તખ્ત નેશસ્તને
આઝર્મદોષ્ટ વ મોદનશ.

આઝર્મદોષ્ટની પાદશાહી ચાર મહિના હતી.
આઝર્મદોષ્ટનું તખ્ત ઉપર બેસવું
અને તેનું મરણ પામવું.

ચકી દોષ્ટરી બુદ્ધ આઝરમ નામ
કે તાલે બુઝર્ગી શુદ્ધ ઊ શાફકામ
બિયામદ બતખતે કઈ બરૂ નેશસ્ત
ગેરફત ઊ હમી ઇન્ જહાનના બદસ્ત
બુખોસ્તીન્ બુનીન્ ગોફત કય બેઝદાન્
જહાનનીદહો કારૂ કર્દક રદાન્
હમલૂ કારૂ બરૂ દારો આઈન્ કુનીફ
કઝીન્ પસ હમલૂ બેસ્ત બાલીન્ કુનીફ
હરાનકંઝ કે બારાફ મરા ફરતદારૂ
શુ નાનમ મરૂશ કે પર્વેગારૂ
મરૂશ બહીનારૂ ચારી કુનમ
ગુનકંઝ ગરૂ કુનફ બોરૂબારી કુનમ
કઝી ફે કે પચમાને મા બુઝરૂફ
બેપીચાફ કે આપ્તો શહે બરૂફ
બખારી તનશીશ અરૂ આરમ બહારૂ
કે ફેલકાને તાઝીઓ રૂમી સવારૂ
હમી બુદ્ધ અરૂ તખ્ત અરૂ ચારૂ માફ
અપ-ભુમ રોકસ્ત અન્દરૂ આમદ બમાફ
શુદ્ધ ઊ નીચ આન્ તખ્ત બી શાફ માન્દ
બકારો દેલે મઈ બદ્દખાફ માન્દ
હમલૂ કારે મદ્દફ અરૂબ ઇન્ બુબદ્ધ
કે મદ્દફે ખીશ પુરૂ કીન્ બુબદ્ધ

એક “આઝર્મ” નામની ઠાકરી હતી-તેણી તે મોટાઇનાં તાજથી
ભાગ્યશાળી બની.

તેણી આવીને પાદશાહી તખ્ત ઉપર બેઠી-તેણીએ આ-દેશનાં શામખંની.
જગમ પોતાના હાથમાં લીધી.

તેણીએ પહેલાં એ પ્રમાણે કહ્યું કે “એા અકલમદો!-અનુભવીઓ!
અને લકાઈ અઝમાવેલા સરદારો!

તમે સધળા ઇન્સાફ અને રીત રેવાજ પ્રમાણેજ વર્તો-કારણકે શેવટ ૩૧૩
સધળાને મરવુંજ છે.

જે કોઇ કે મારા ખચરખાહ તરીકે રહેશે-તેઓની ઉપર કું જેમ
ખોદાતાલા મેહરબાની રાખે છે, તેમ મેહરબાની રાખીશ.

તેને કું પેસાથી મદદ કરીશ-જે તે કાંઈ વાંક કરશે તો કું સાંખી
જઘરા.

જે કોઇ કે મારાં વચતથી ફરશે-અને આપણા રીત રેવાજથી તેમજ
અકલની શકથી ઉલટો ચાલશે,

તો તે ઇરાની દોષ કે અજબ અથવા રૂમી સવાર હોય-તો પણ તેનાં
બદનને બુવારી સાથ ફાંસીએ લટકાવીશ.”

એ પ્રમાણે તેણી ચાર મહિના તખ્ત ઉપર રહી-પાંચમે મહિને તેનાં
તખ્ત ઉપર આકૃત આવી.

તેણી પણ ચાલી ગઇ અને તે તખ્ત ફરમનનાં ફિલની મુશાદ પ્રમાણે
પાદશાહ વગરનુંજ રહ્યું.

ફરતાં આરમાનનું કામ સધળું એવુંજ છે-તે પોતાનાજ પાળેલા
શખ્સથી ક્રીના લયો અને છે.

* આ શાહગાદી પણ પૂરાનકુખતની બેઠેન અને પ્રસર પર્વીજની ઠાકરી. એ પોતાની બેઠેનનાં મરણ બાદ ગાદીએ આવ્યા
ચાર મહિના (ઇ સ. ૧૩૧) શાહગાદી ભોગવી મરણ પામી.

ફરરોખઝાદ†

પાદશાહીએ ફરરોખઝાદ યક્ માફ
ખૂદ અર તખ્ત નેશસ્તને
ફરરોખઝાદ વ કોશતફ શુદનશ
બદસ્તે બન્દઈ.

ફરરોખઝાદની પાદશાહી એક મહિનો હતી.
ફરરોખઝાદનું તખ્ત ઉપર બેસવું અને
તેનું એક ગોલામના હાથ
ઉપર માર્યું જવું.

:o:

એ બેહરમ ફરોખઝાદશા ખાન્દન
અશાન તખ્તે શાહીશ બેન્શાન્દન
શુ અર તખ્ત બેન્શસ્તે કરૂદ આફરીન
અનીશી રવાન અર જહાન આફરીન
31૪ મનમ ગોફત ફર્જને શાહનશહાન
નખાહમ બલેજ ઈમની દર જહાન
અગીતી હરાન કરૂદ કે ભૂયફ ગઝનફ
શુ મન શાહુ આશમ નઝદફ બલેનફ
હરાન કરૂદ કે ભૂયફ બદેલ રાસ્તી
નદારફ બદાફ અન્દરૂન કાસ્તી
બેદારમશ શૂન લાને પાફ અરૂજમન્દ
નભૂયમ અખર બી ગઝનદાન ગઝનફ
કસી ફે છુવફ અજ પયે મા અરન્જ
મુકાફતે આન રન્જ અખરીમ ગન્જ
હમફ દસ્તાનરા ગેરામી કુનીમ
મેહાનશ બહરુ ભય નામી કુનીમ
હમફ ઝીરૂદસ્તાન એ મન ઈમનન્દ
અગર દસ્તાદારન્દ ગર દુરમનન્દ
સેપહ આન્દ યક્સર બફ આફરીન
કે બી તૂ મખાદા હમાનો હમીન
શુ યક્ માફ છુગજત અર તખ્તે ઊય
અખાફ અન્દર આમદ સરે અખતે ઊય
યકી બન્દફ બૂદશ શુ સર્વ સહી
અબા ખૂબીઓ ઝીઓ બા ફરરહી
31૫ સેયફ અશમ છુદ નામે આન બદ હોનર
કે શૂન ઊ મેયારાદ ગરૂદન રંગર
યકી પશસ્તારશ બદેલ દસ્તે ગશત
બનાગાહ ફઝી બફ અર ગુઝરત
સુએ આન પરસ્તાર પયધામ કરૂદ
કે બા મન ગર આઈ બંયકુબંય ગરૂદ

:o:

પછી લોકોએ બેહરમથી ફરરોખઝાદને બોલાવી મંગાવ્યા-અને તેને
તે પાદશાહી તખ્ત ઉપર બેસાડયો.
જ્યારે તે તખ્ત ઉપર બેઠો ત્યારે લલી મનસ્વીથી દુન્યાના પયદા
કરનારા સાહેબ ઉપર દુઆ કીધી.
પછી તે બોલ્યો કે “હું” શોહનશહોનું ફર્જ હું-દેશમાં શાન્તિ
ફેલાવા સિવાય કંઈ બીજું ચાહતો નથી.
એ કોઈ શપ્થ કે આ દેશને તુકસાન પુગાડી મેટો થવા માગશે-
તેને જ્યાં સુધી હું પાદશાહ હોઈશ ત્યાં સુધી તેમ થવા દઈશ નહીં.
એ કોઈ કે ખરાં દિલથી રાસ્તીજ શોધશે-અને ઇન્સાફનાં કામમાં
કોતાહી નહીં કરશે,
તેને હું મારા પાક છવની માફક વહાલો રાખીશ-હું નિદોષિને ઈઝા
નહીં પુગાડીશ.
એ કોઈ કે મારે માટે રંજ ખેંચશે-તેને તે રંજના બદલામાં ગંજ
બક્ષેશ કરીશ.
મારા સધળા મિત્રોને વહાલા ગણીશ-મારા સરદારોને દરેક જગ્યાએ
મરાહૂર કરીશ.
અમારી રેયત પછી તે મારી દોસ્ત હોય કે દુશ્મન હોય, તે મારાથી
નચિન્ત છે.”
તમામ લશ્કરે તેની ઉપર દુઆ કીધી-કે “તારા વગર હમાનો અને
હમીન હોતીજ ના!”
જ્યારે તેને તખ્ત ઉપર બેસવાને એક મહિનો શુઝયે-ત્યારે તેનું
નસીબ ખાકમાં પડ્યું.
તે પાદશાહનો એક સીધાં સરાવરની મિસાલનો ખૂબી, શૈનક અને
દળદળા સાથનો ગોલામ હતો.
તે બદ દુનર શપ્થનું નામ “સીઆહ ચરમ” હતું-કે આ આસ્માન
તેના જેવા બીજાને પયદા કતુંજ ના!
તે પાદશાહની એક લોન્ડી ઉપર આરાક પડ્યો-તે લોન્ડી એક દિવસ
અચિન્તી તેની આગળથી પસાર થય.
ત્યારે તેણે તે લોન્ડી પાસ એવી માગણી કીધી-કે “ને તું મારી
સાથ આવી એક ઠેકાણે રહેશે,

† ઈરાનનું પાદશાહી તખ્ત ખાલી પડવાથી આ એક શાહઝાદાને લાવી ગાદીએ બેસાડયો, પણ તે એક મહિનામાં જ (ઇ. સ. ૧૩૧) એક ગોલામને હાથ માર્યા ગયા.

બેચાળી એ મન બીકરાન ખાસતલ
અગઉકર કુનમ તાજત આસતલ
પરતેતાર બેચાળ પાસેખ નદાફ
અનચદે કૃષ્ણભક્ષાદ ઈન્ કરુદ ચાફ
શુ બેચાળ ઈન્ શાફ પુર તાખ શુદ
અચ અન્કલ બી બુદો બી ખાખ શુદ
સેયલુ ચરમરા ખન્ અર પાચ કરુદ
અન્કેદાન્ દરન્ મરુદરા ભય કરુદ
શુ યુગલર અન્કી બરાન્ બી હોનર
કે બરેતલ યુદથ અન્ શહે દાદઅર
અચ શાફ અદાક્ત અન્કે બરાન્
શુ બેચાળ મરતન્ક ખાદેથમરાન્
દેઅર બારલુ ઝી બેદમતે શાફ શુદ
અચ શાફરા ઉમર કૃતાલુ શુદ
હમી બેરેત અચ કીનલુ અર શાફ ભય
ચુનાન્ અફ કુનેથ અન્કે બેરેત રાય
હમીન્ બુદથ અચ રૂએ આરામ અલુર
સેયલુ ચરમ બા મય અર આગીખા ઝલુર
બેચુદો બયલુ હફતલુ બાન્ પસ બેચીરેત
હરાન્ કસ કે બેચાળ અલુરથ ગેરીરેત
હમી પાદશાહી બપાયાન્ રસીદ
કે હર સુ હમી દુરમન્ આમફ પદીદ
નેચુનસાર શુદ તખતે સાસાનેયાન્
અબાન્ બેરેત કેદારે ધરાનેયાન્
ચુનીનરેત કેદારે મદન્દલુ દલુર
નેમલુ કુન્ કચ અન્ક ચાબી તો અલુર
બેચુર હરુએ દારી બફદા મપાય
કે ફદા મઅર દીઅર આયદથ રાય
સેતાનફ એ તુ દીઅરીરા દેહફ
જહાન્ ખાનીઅથ બીચુમાન્ અર બેહફ
બેચુર હરુએ દારી ફેચુની બેરેલુ
તો રન્કદઈ બલુરે દુરમન્ મનેલુ
હરાન્કલુ કે રૂએ તો અન્કે યુલરેત
નેહાદલુ હમી આફ મદફ અદરેત
અદુરમન્ રસલ આન્કે બારીદ અગન્જ
બેરેલુ તા રવાનત નખાશદ અરન્જ

તો હું તને બેહલ ખજાનો આપીશ-અને તારી કાલાહને ગાહરથી સજ્જાવીશ.”

લેંકીએ તે સાંભળ્યું પશુ કાંઈ જવાબ નહીં આપ્યો-તેણીએ કૃષ્ણખ-
જાને સમજી કહી દીધું.

જ્યારે પાદશાહે આ સાંભળ્યું ત્યારે તે ગુસ્સે થયો-અને ગમથી
તેનો અચરા આરામ જતો રહ્યો.

તેણે સીઆહ ચરમને બેઠી નાખી-તેને બંદીખાને નાખ્યો.

જ્યારે તે બેહનર શખસ કે જેને તે દાદઅર પાદશાહે બંદીખાને નાખ્યો
હતો તેની ઉપર કેટલોક વખત પસાર થયો,

ત્યારે ધણા જણાઓની બલામણુ ઉપરથી પાદશાહે તેનો જ્ઞ-
કારો કીધો.

હવે કૃષ્ણી તે પાદશાહની ખિદમત કરવા લાગ્યો-અને તેનાથી પાદ-
શાહની ઉમર ટુંકી થઈ.

તે આવી બુરી કરણીનો બદ વિચારનો નોકર-પાદશાહ ઉપર કીનો ૩૧૬
લેવાની તક શોધતો હતો.

પાદશાહના સુખના દિવસનો એટલોજ હિરસો ખાશી હતો-તેથી
સીઆહ ચરમ તેના શરાબમાં એકર ભેળ્યું.

જે તેણે પીધું અને ત્યાર બાદ તે એક હફતો છળ્યો-જે કાઠયે કે
એ સાંભળ્યું તેઓ તેને માટે રડવા લાગ્યા.

એ પ્રમાણે તેની પાદશાહી તમામ થઈ-ચો તરફથી દુરમનો આઢેર
થવા લાગ્યા.

ધરાનીઓનાં એવાં બૂરાં કામોથી-સાસાનિયાન તખ્ત બેધું પડ્યું.

આ કૃષ્ણી દુન્યાનાં કામો એવાંજ હોય છે-તું તેની પાસેથી કેટલો
હિરસો મેળવે છે તે ધ્યાનમાં રાખ.

તારી પાસ જે કાંઈ હોય તે આજે ખાહ લે કાલ મળે ના થોલ-
કારણકે કદાચ આવતી કાલે આ દુન્યાનો વિચાર તારે માટે બીજો પશુ થાય.

કાલે તારી પાસેથી તે સમજી લઈ લેશે અને બીજાને આપશે-તું એનું
નામ “જેહાન” (એટલે હુદી) કરી કહે છે તો બેચાક તે (બીજા ઉપર) હુદીજ.

તારી પાસ હોય તે ખાહ લે અને જે વધે તેની સખાવત કર-તે
રંજ ભોગવી એકલું કર્યું છે તે દુરમન માટે ના છોડી ભ.

જે વખતે કે તારા દિવસો પુરા થયા-તે વખતે તારે એકલું કરેલું
સમજી બરબાદ જશે.

તારા ખજાનામાં જે કાંઈ હશે તે દુરમનને મળશે-માટે તે બક્ષી દે ૩૧૭
કે જેથી તારો જીવ દુઃખી નહીં થાય.

યઝ્ઘગેદ્

પાદશાહીએ યઝ્ઘગેદ્ બીસ્ત સાલ
બૂદ્ અર્ તખ્ત નેશસ્તને યઝ્ઘગેદ્
વ અન્દર્ઝ કર્દન્ અસરદારાન્.

યઝ્ઘગેદ્ની પાદશાહી વીસ વર્ષ હતી. યઝ્ઘગેદ્નું
તખ્ત ઉપર બેસવું અને તેણે સરદારાને
નસીહત કરવી.

શુ બુઝ્ઘસ્ત ઊ શાહ શુદ્ યઝ્ઘગેદ્
અમાહે સેફન્દારુચ રૂએ એરુદ
એ ગોકૂત જ્ઞાન્ સખુન્ બુએ મર્દેલીશ
કે અજ મર્દેશી રૂચ અરુમસ્ત સીર
કે બારી નજારી મશ મદારમ
નમસ્તી સેપેહરે બુલન્દ અજ અરમ
ન રૂએ બુઝેર્ગી ન રૂએ નેયાજ
એમાનહ હન્ગી બર્ડ કસી બર્ડ દરાજ
એમાનહ એમાનીસ્ત બુન્ બેન્ગરી
નદારુદ કસી આસતે દાવરી
એધારાય ખાને એપયમાય જામ
એ તીમારે ગીતી મખર્ હીચ નામ
અમર્ અર્ધે અર્દાન્ કશાહ જીને તુ
સરન્જામ બેસ્તસ્ત બાલીને તુ
અમર્ શાહ ગર્દી સરન્જામ એક
એ આધાજ તખ્તો એ ફર્જામ એક
દેલ્તારા બતીમાર્ અન્દી મખન્દ
અસ ઇમન્ મશાવ બર્ડ સેપેહરે બલન્દ
કે બા પીલો બા રીશ બાઝી કુન્દ
બુનાન્ દાન્ કે અજ બી નેયાઝી કુન્દ

જ્યારે ફરશખઝાદ ગુઝરી ગયા ત્યારે સફદારમંદ મહિનાના અર્શી.
સવંમ રૈએ યઝ્ઘગેદ્ પાદશાહ થયો.

પેલો સુબાશિત બેલનારો બહાદુર મર્દ કે જે એમાનાની મર્દશી
ધરાઇ ગયા હતા, તેણે શું કહ્યું છે ?

કે “એક વખત મારી મા અને જન્મ આપતેજ નહીં-તો આ બુલંદ
આરમાન મારી ઉપર ફરતેજ નહીં.

કોઇનો મોટાઇનો દિવસ કે કોઇનો હાજતનો દહાડો તેની ઉપર
લાગ્યો વખત સુધી કાયમ રહેતો નથી.

જે તું બરાબર વિચારે તો એમાનો એક પળનોજ છે-એ સંબંધી
વાદવિવાદ કરવાનાં સાંધણ કોઇ ધરાવતું નથી.

મોટે તું ખાખીવાની તૈયારી કર અને શરાબની ભમ ભર-દુન્યાની
જાળબંધુ જરામી નામ ના લે.

અગરજે ફરતું આરમાન પગ તારાં જીન ઉઠાવે-તો પછી રોવટે તો
તારી તકયો છંદનોજ છે.

અગર તું પાદશાહ બન પછી રોવટે શું-શુરઆતથી તું તખ્ત બોગવે
પછી છેલ્લે સરવાલે શું ?

તારાં દિલને તું એમનાં એટલું બધું ના નાખ-બુલંદ આરમાન ઉપર
બલો નખિન્ત ના રહે.

કારણકે તે હાથી અને સિંહ સાથે પછી ખેલ કરે છે-તું એમજ ભણ
કે તે એ સમજું કાંઈ પછી હાજત વગરજ કરે છે.

* આ ઇરાન દેશની બહોળલાલી બરી ગાદી ઉપર બિરાજનાર સાસાની વંશનો છેલ્લો કમનસીબ પાદશાહ યઝ્ઘગેદ્ ખુસરો
પર્વીઝનો નબીયો અને રોહરયારનો છોકરો હતો. જો કે આ પાદશાહ ધણો બહાદુર, હિંમતવાન અને બલો હતો, પણ ઇરાની
સલ્તાનતનાં કમલાએ ધરાનીઓની મોહોમાલેની લડાઈ અને અચારીપણીને લીધે અરગે સાચની લડાઈમાં એન નામનું પડ્યું હતું.
એક વખત આખી દુન્યાને કાંઈ એમાનાઓ સુધી ખુલવાની પ્રત્યે પોતાનાં દિલમાં મગરૂરી અને અહંકારી પયવસ્ત થવા
હીધાથી પોતાની બહોળલાલીને તર્ક કરવી પડી. પાદશાહ યઝ્ઘગેદ્ના બહાદુર સરદાર ફરતમ ઇરાની રોહ-રાહત ટેકવી રાખવા
મોટે અધી સખ્ત લડાઈઓ કરી, પણ જ્યારે એક રોહન્સાહત પડી ભાગવાની હોય ત્યારે ગમે એટલી કોરોશ નકામી નીવડે છે,
તેમ તે હિંમતવાન સરદાર રોવટે અરગેની લડાઈમાં બહાદુરીથી માર્યો ગયો અને પાર્સી રાજ્યનું રોહત આબુ. હઝારો વર્ષ
સુધી પાદશાહ ફરીદુનો બાગ્યરાણી “કાવેયાની” ગુરો ભળવી રાખનાર બહાદુર પ્રલને તે નામીયો, કીમતી અને સખ્તનો
ગુરો આગેરે ખેલો પડ્યો. બીજા તવારીખનેસો મૂળ યઝ્ઘગેદ્નાં ફરદોમાં જે બેઠાઓ નામે બેદરામ અને ફીરઝ હતા, તેઓ
એક છોકરી નામે રોહરયાન હતી, જેણી યઝ્ઘગેદ્નાં મરણ પછી અરગેના કખ્ખામાં મળ હતી અને પાછળથી હઝરત મોહમ્મદની
બેટી ફાતેમહના છોકરા (હઝરતઅલીના છોકરા) હસન સાથે પરણી હતી, જેણીના કબીલો બહુ મોટો હતો.

ફિરોસી મૂળ આ પાદશાહ સફદારમંદ મહિનો અને અર્શીસવજ રોઝ (તા. ૧૬ મી જુન સને ૧૩૨૨)ને દીને તખ્તનેશીન
થયો અને ખોરસાદ મહિનાના અનેશાન રોઝની કમનસીબ રાતે (તા. ૨૩ મી આગસ્ટ સને ૧૫૧૧) મરવા હાકેમ મારુએ સુલીના
ફર્માનથી એક હળનારે આ છેલ્લા પાર્સી-પાદશાહનું ખૂન કર્યું. આ પાદશાહ વીસ વર્ષ નાસલાગમાં રાજગાદી બોગવી મરણ પામ્યો.

તો બી જાન શરી ઊ બેમાનફ દરાજ
હરીસી દરાજસત્ત કાન્દીન મનાજ
તો અજ આફરીફન કાન્દીન તર નહ
શુ પર્વિજ બા તખ્તો આફસર નહ
શુ જમશીફ દીવત અફર્માન નબૂફ
શુ કાઊસ જાનત અયસદાન નબૂફ
અફર્મા નેમહુ કુન કે બા ચઢગેરફ
એ કંરફ ઈન બર આકાખતહુ હકૂત ગેરફ
શુ બર ખુજાવી તખ્ત બેન્શત્ત શાફ
કાલાહે ખુઝોર્ગી અસર બર નેહાફ
શુનીન ગોફત કંચ દઉરે અર્ધે રવાન
મનમ પાફુ ફર્જનદે નૂશીરવાન
પેદર બર પેદર પાદશાહી મરાસત
ખુરો ખૂશહો બોર્ગે માહી મરાસત
બેન્શુયમ અલ્હદીઓ ફર્જાનગી
હમાન રજમે ટુન્દીઓ મર્દાનગી
કે બર કંચ નમાનફ હમી રૂઝે બખ્ત
ન ગમે ન દીહીમે શાહી ન તખ્ત
હમી નામ જાવીફ માનફ ન કામ
બેચન્દાજ કામો બર આકાજ નામ
એ નામસત તા જાવેદાન એન્દહુ મરફ
કે મોર્દાજ શબફ કાદયુફ ઝીરે ગરફ
એ નીફુ યુવફ શાફુરા દાહો દીન
એ નામશ કખાનહા પુર અજ આફરીન
બરઆનમ કે તા એન્દહુ માનફ તનમ
ખુનો બીએ બફ અજ જહાન બર કનમ
ખુઝોર્ગીન બર આફરીન ખાન્દહુ
વરા શહુરયારે અમીન ખાન્દહુ
બરીનગૂનહુ તા સાલ શુફ બર દો હશત
હમી માહો ખુરશીફ બર સર યુજશત
હમી દાશત ગીતી અઆધનો દાફ
હમહુ શહુરે ઈરાન બર યૂફ શાફ

તું તો મરી જશે પણ તે તો લાખો વખત કાયમ રહેશે-એ વાત
પછી લાખી છે તું તેની ઉપર એટલો બધો લાડ ના કર.

તું કાંઈ ફરીફન કરતાં વધારે ચઢિયાતો નથી-તું કાંઈ પર્વિજના જેવો
તખ્ત અને તાજવળો નથી.

જમશીફની માફક દેવો તારાં ફર્માનમાં નથી-કાઊસની માફક તારો
જીવ યજ્ઞદાન સાથ મળેલો નથી.

તું જોડી નહર કરી બે કે યઝદગેઈ સાથે-આ જોડે ચઢેલાં સાતે
આસ્માનાઓ શું કાંઈ ?

ન્યારે તે પાદશાહી તખ્ત ઉપર ખુશહાલ બેઠો-અને ખુઝોર્ગીનું તાજ
સર ઉપર મેટ્યું,

ત્યારે તે બોલ્યો કે “આ ફરતા આસ્માનના દોરથી હું નોશીરવાનનું
પાક ફરફ છું.”

પેટી દર પેટી આ પાદશાહી મારીજ છે-આકાતાબ તેમજ કન્યા અને
મોનરાશિ સુધીનું સયજીવ માર્ગ છે.

હું મોટાઈ અને દાનાઈ મેળવતો રહીશ-તેમજ લડાઈ, ગુરસો અને
મર્દાનગી પણ રોધતોજ રહીશ.

કારણકે કોઈની ઉપર બખ્તાવર દિવસ તેમજ ગળ્લ, ખઝાનો અને
પાદશાહી તાજ તથા તખ્ત કાયમ રહેતું નથી.

તેનું નામજ બેવેદાન સુધી કાયમ રહે છે નહીં કે તેની મુશાફ-માટે ૩૧૬
તું તારી મુશાફ કેંપી દે અને ફકર નામજ ઠકાવ.

એક માણસ તેનાં નામથીજ બેવેદાન સુધી જીવતો રહે છે-કારણકે
તેનું શરીર તો ખાક હેઠળ નાશ પામે છે.

પાદશાહને માટે ઇન્સાફ અને હીનધર્મ કેવો સરસ હોય છે ?-તેનાં
નેકનામથીજ લોકોની અપાન તારીફથી ભરેલી રહે છે.

મારો એવો વિચાર છે કે ન્યાં સુધી મારું શરીર જીવતું રહે-ત્યાં
સુધી બહોની ખુનખેખ દુન્યામાંથી ઉમેડી નાખું.”

સધળા ખુરે ત્રિંચ તેની ઉપર દુઆ કીધી-અને તેને દેશનો પાદ-
શાહ કહ્યો.

એવી રીતે સોળ વર્ષ અગ્ર્યાં ત્યાં સુધી-માહતાબ અને આકાતાબ
તેનાં સર ઉપર પતાર થવા લાગ્યા.

તે આગળી રાહદારિતિ અને ઇન્સાફથી પોતાનો ખુલક ચલાવવા લાગ્યો-
તમામ ધરાન રોહર તેના ઉપર ખુશહાલ હતું.

તાખ્તને સચદે વક્કાસુ બઘરાન
વ ફેરેસ્તાદને યઝદગેઈ રોસ્તમૂરા
બજન્ગે ઊ વ નામહુ નેવેશતને
રોસ્તમુ બખેરાદરં.

સચદે વક્કાસનું ધરાન ઉપર ચઢી આવવું
અને યઝદગેઈ રસ્તમને તેની લડાઈ માટે
મોકલવો અને રસ્તમે પોતાના ભાઈ
ઉપર નામુ લખવું.

ખુજાવીનું છુદ કુભ સરફરાએ અરખ
કે અજ તીએ ઊ રૂજ અશતી શુ શખ
ઓમરૂ આન કે છુદ મુએનનૂરા અમીર
સેતુદહુ વરા ખાલેકે બી નઝીર
શુઝીન સઅરે વક્કાસરા બા સેપાહ
ફેરેસ્તાદ તા રજમ બ્લયફ એ શાહ

હવે એવો બનાવ બન્યો કે અર્ધેસ્તાનનો પાદશાહ-કે જેની તલ-
વારથી દહાડો પણ રાતની માફક સીઆહ બનતો હતો,
તે ઓમરૂ કે જે મુમેનો (orthodox ઇસ્લામી)નો વડો સરદાર
હતો-અને જેને મિસલ વગરના પયદા કરનાર સાહેબે વખાણ્યો હતો,
તેણે પસંદ થયલા સચદે વક્કાસને લશ્કર સાથે-ધરાન મોકલ્યો કે
જેથી તે ધરાની પાદશાહ સાથ લડાઈ કરે.

૩૧૦ શુ બખ્તે અરખ બરુ અબમ ચીરફ શુફ
હમી બખ્તે સાસાનેયાન્ તીરફ શુફ
પુર આમદ એ શાહાન્ જહાન્ના કફીઝ
નેહાન્ શુફ હરે ગરત પયદા પેશીઝ
હમાન્ એત શુફ ખૂબી શુફ ખૂબ એત
શુફ રાહે ફૂઝખ પરીફ અચ બેહેત
દેગરૂ યૂનફ શુફ અર્થે ગદાન્ બચેફ
એ આહાદમાન્ પાકુ યુઝીફ મેફ
બહાદે જહાન્. આફરીન્ કેરૂગાર
બેખાયફ હમી બન્દુશ કંરૂફ કાર
બઆઝરે ડી બન્દુશ પાય નીસ્ત
એચ ડા ભાન્ દેહે ચેફરફ આરાય નીસ્ત
શુ આગાફ શુફ બાન્ સખુન્ યહગેરૂફ
એ હરૂ સેપાફ અન્દર આવરૂફ ગેરૂફ
બેફરૂફ તા પૂરે હોરૂચફ રાફ
બપયમાયે બરુ કરાફ બા સેપાફ
કે રીસ્તમ ખુદશ નામે બીદારૂ બૂફ
ખેરફમદો ગોરો જહાન્દારૂ બૂફ
સેતારૂફ શુમેરૂ બૂરો બેચારૂ ફૂચ
બગોફતારે મુએફ નેહાફ હો બૂચ
૩૧૧ બેરૂતો ગેરાન્માયગાન્ના બેમીરૂફ
હરાન્ કસ કે બૂદ્દ બીદારે ગોરૂફ
બદીન્બૂનફ તા માફ યુઝસ્ત સી
હમી રત્તમ એસ્તફ તા કાદસ્તી
બેદાનેસ્ત રીસ્તમ શુમારે સેપેફરૂ
સેતારૂફ શુમેરૂ બૂરો બા દરો મેફરૂ
હમી ગોફત કીન્ રુસ્મશ રૂય નીસ્ત
રહે આમે શાહન્ બદીન્ બૂય નીસ્ત
બેખાવરૂફ સુક્લામે અખતરૂ ગેરૂફ
એ રૂએ બહા દસ્ત બરુ સરૂ ગેરૂફ
યકી નામફ સૂએ બેશાદરૂ બદરૂફ
નમેશ્તો સુખુન્હા હમફ યાફ કંરૂફ
નુબેસ્ત આફરીન્ કંરૂફ બરુ કેરૂગાર
કંચ દીઠ નીકો બરે રૂચગાર
દેગરૂ ગોફત કંચ ગર્દે આસમાન્
પેફૂદ્દેફ મરુદુમ શવહ બદગમાન્
યુનફગારૂ તરૂ દરૂ અમાનફ મનમ
અઝીશ ગેરૂફતારે અફૂરી મનમ
કે ઈન્ ખાનફ અચ પાદશાહી તેહીસ્ત
ન હુગામે ફીરૂઝીઓ ફરૂદેહીસ્ત
૩૧૨ એ ચારમ હમી બેગરૂફ આફતાબ
બખ્તે બુઝેગીન્શ આમદ શેતાબ
એ બહુશમેઝ બોહુરૂસ્ત મારા ગઝન્દ
નશાયફ યુઝસ્તમ એ અર્થે બહન્દ
હમાન્ તીરે કંચબાન્ બરાબરૂ શુફરૂસ્ત
ઉતારફ બખુર્ને દો પયકરૂ શુફરૂસ્ત
યુનીનસ્તો કાશી બુઝેગીસ્ત પીશ
હમી સીરૂ ગર્દે દેહે અચ અને પીશ
હમફ બૂદ્દનીહા બેખીનમ હમી
વઝાન્ ખામેશી બરુ યુઝીનમ હમી

ન્યારે અરબાન્ નસીબ ધરાન ઉપર માલેબ થયું-ત્યારે સાસાનીઓન્
બખ્ત સીઆહ બન્યું.

ફુન્ના પાદશાહોથી ધરાઈ ગઈ-સોઈ છુપાઈ ગયું અને કાશીએ ઉભરી ની-
કળી (એટલે સારા બુખારી માણસો જતારલા અને બે બુખારીઓ બાહેર આવ્યાં).
તેમજ એ ખરાબ હતું તે સારું બની ગયું અને એ સારું હતું તે
ખરાબ બની ગયું-બેહેશ્તમાંથી દોષખનો રસ્તો દેખાવા લાગ્યો.

ફરતાં આસ્માનનો ચેહરોજ બહાઈ ગયો-તેણે પ્રતાપી શખ્સો ઉપ-
રથી બિલકુલ મોહબ્બત તોડીજ નાખી.

ફુન્નાના પયદા કરનાર ખોદાતાલાના હોકમ પ્રમાણે-આપણુ બંદા-
ઓને કામ કરવું નેહી.

તેની સજા કોઈ ખમી રાકે નહીં-તેના સિવાય છવ બક્ષનારો અને
ચેહરો સહુગાનરો બીને કોઈ નથી.

ન્યારે તે વાતથી યઝદગેઈ વાકેફ થયો-ત્યારે તેણે એ તરફથી લશ્કર
એકઠું છીધું.

તેણે ફમાયું કે હોરમઝનો બેટો રસ્તો-કાગે અને લશ્કરને લઈ ભય,

કે જેવું નામ રસ્તમ હતું અને એ હુશ્યાર હતો-એ દાનેશમંદ,
બહાદુર અને દેરાની સંભાળ કરનારો હતો.

તે નુબંદી પલ્લ હતો અને ધણી બાહોશ હતો-તેણે દાના મોખે
દોની ધણીક વાતો સાંભળી હતી.

તે ગયો અને સરદારોને તેમજ ને કોઈ કે હુશ્યાર અને બહાદુર લોકો
હતા, તેઓને સાથે લઈ ગયો.

એ પ્રમાણે ત્રીસ મહિના પસાર થયા ત્યાં સુધી તે લડાઈ ચાહ
રહી-અને “કાદસિયા” સુધી તે લડાઈ લખ્યાઈ.

રસ્તમ આસ્માનની ગણત્રી સમજ ગયો-તે નુબંદી હતો અને ઈન્સાફ
તથા મોહબ્બત સાધનો હતો.

તે બેલવા લાગ્યો કે “આ લડાઈનો કરો દંઘડો નથી-પાદશાહોનાં
પાણીનો રોહ આ નદીમાં પુગે એમ લાગતું નથી.”

પછી તે મહોની ચાલ તપાસવાનું યંત્ર લાવ્યો અને મહો તપાસી
જેવા-અને આવી પડતારી આફત માટે માયું ફૂટવા લાગ્યો.

તેણે ફુગ સાથ પોતાના બાઈ ઉપર એક નામુ-લખ્યું અને સઘળી
વિખતો જણાવી.

તેણે પહેલાં ખોદાતાલા કે જેનાથી અમાનાતું બહુ અને ખૂરૂં બાહેર
થયું છે, તે સાહેબ ઉપર દોઆ કીધી.

પછી લખ્યું કે “આસ્માનની ગર્દેશથી-ડહાપણુ ધરાવનારો શખ્સ
પલ્લ બદ વિચારનો બને છે.

આ અમાનામાં હું સઘીરી વધારે યુનેહગાર છું-એટલા માટે એહરે-
મનના ફાંદામાં હું પડ્યો છું.”

કારણકે આ ધર પાદશાહીથી ખાલી છે-હવે ક્તેહમંદી અને દખ-
દખાનો વખત નથી.

ચોથે ધરથી સૂરજ પાપદ્રષ્ટિ કરે છે-તેણે બુઝેગોની લડાઈ માટે
રોતાબી કીધી છે.

મંજળ અને શુક સેતારાની પાપદ્રષ્ટિથી આપણને નુકસાન છે-તેઓને
બુલંદ આસ્માનથી પસાર થઈ ચકાવું નથી.

તેમજ બુધ અને શનિશ્વર સામાસામી થયા છે-બુધ મિથુન રાશિમાં
પડ્યો છે.

એવી હાલત છે અને મહાભારત કામ આવી પડ્યું છે-આ શરીર
પોતાના છવથી ધરાઈ ભય છે.

સઘળા બનનારા બનાવો હું નેહ કે છું-અને તેથીજ ચૂપજાદી એખત
ચાર કરું છું.”

સુ આમાહુ બસતમ અગીન્ રાએ અરુખ
કે મારા અજુ નીરત ભોજ રન્ અરુખ
અધિનેયાન્ અરો ગેયાન્ શુદમ
એ સાસાનેયાન્ નીજ બેયાન્ શુદમ
દેરીઅ આન્ ભુએગીઓ આન્ ફરો અખત
કગીન્ પસ રોકત આયહ અજ તાએયાન્
સેતારહુ નમઈ મગરુ અરુ એયાન્
અદીન્ સાલેયાન્ ચારુ સહુ બુગરહ
કગીન્ તોખમહુ ગીતી કરી નરપરહ
અગીશાન્ ફેરેતાદહુ આમહુ અમન્
સખુન્ રૂત હરૂ યૂનહુ અરુ અન્બુમન્
કે અજ કાદરી તા લમે ભૂયખાર
અગીન્રા એઅખરીમ આ રાહુરયારુ
વજાન્ પસ કુલ અરુ કુશાયન્દ રાહુ
અસાહુરી કુલ હરેત બાહારુઆહુ
બદાન્ તા ફરેશીમે બેખીમ ચીજ
વજાન્ પસ ફેજુની નભૂધમ નીજ
પગીરીમ આ બાએ સામે ગરાન્
નભૂધમ દીહીમે કુન્દાવરાન્
રાહુન્સાહરા નીજ ફર્માન્ અરીમ
અરુ અજ મા બેખાહુ ગરકગાન્ અરીમ
ભુનીરત ગોકૂતારો કેદારી નીરત
બોએ અખતરે કબૂઅ ફરૂ કારૂ નીરત
અદીન્ નીજ જગી બુવહ હરૂ અમાન્
કે કોશતહુ રાવહ સહુ હેજબરે દમાન્
બુએગીન્ કે આ મન્ અન્ગ બન્દરન્દ
અગોકૂતારે ઈશાન્ હમી નગરન્દ
સુ ગુલબુએ તખીએ ચુન્ અરુમની
અન્ગ અન્દ બા ઈશે અહુરીમની
સુ માહુએ સુરાનો ઈન્ મેહુતરાન્
કે બુખાલ દારન્દો ગોર્ડે ગરાન્
હમી સરુફરાજન્દ આનાન્ કે અન્દ
અધરાનો માહનરાન્ અરુ એ અન્દ
અગરુ મર્જો રાહરત અગરુ નીકો બહ
અગોર્જો અરાશીરુ બાયહ સેતહ
બેફરીમે મર્દી બકારુ આવરીમ
અરીશાન્ જહાન્ તન્ગો તારુ આવરીમ
નદાનહ કરી રાએ મર્દાન્ સેપેહુરુ
દેગરુ યૂનહુ મસતરત આ મા અયેહુરુ
સુ નામહુ એખાની તો બા મેહુતરાન્
અરુ અન્દાએ અરુ સાએ લરકરુ અરાન્
હમહુ ગેરુ કુન્ આરતહુ હરુએ હરેત
પરતતન્દ હો ભમહાએ નેશરત
હમી તાજ તા આહરુ આબાદમાન્
અભએ બુએગીને આબાદમાન્
હમીદુન્ મહુહુ હરુએ દારી એ અરુપ
બેખુરુ સુએ અન્બુરે આહરુશરુપ
એ બાબુસેતાન્ અરુ એ ઈશાન્ સેપાહુ
હરાન્ કસ કે આયન્દ એહારુ

ન્યારે હું આ આરમાન કે જેનાથી આપણને રંજ સિવાય બીજો
કરો હિરસો મળતો નથી, તેના બેઠથી વાકેફ થયો,
ત્યારે હું ઈરાનીઓ માટે ધણેક રડવા લાગ્યો-અને સાસાનિયાન
માટે પણ બળાપો કરવા લાગ્યો.

અફસોસ! તે પાદશાહી સરનો, તાજનો, દબદબાનો અને તખ્તનો-અફ-
સોસ! તે બુએગીને અને તે યોદાઈ ખોરેહનો અને તે નસીબનો અફસોસ!
કે હવે પછી અરબોથી આપણને સેકસત મળશે-અને સેતારાઓ
આપણું નુકસાન કરવા ઉપરજ ફરશે.

બીબં ચારસો વર્ષ ગુઝરશે-કે આ ખાન્દાનનું કોઈ માણસ જીવતું
રહેશે નહીં.

તેઓમાંથી એક એલચી મારી પાસે આવ્યો હતો-અને આ અંજુ ૩૨૩
મનની સામે ધણીક વાતો ચાલી હતી.

કે 'કાદસિયાથી તે નહીના કિનારા સુધીનો-મુલક અમે તમારા પાદ-
શાહને આપ્યો.

અને ત્યાર બાદ જે ને રોહરોમાં કે વેપારની ઉપલપાયલ થતી હોય
તે રોહરોના દરવાજા અમારે માટે ખુલા મૂકે,

કે જેથી અમે પણ ત્યાં વેપારવણુજ કચે-પછી અમે કાંઈ પણ વધુ
નહીં માંગીશું.

અમે તમે તરફની મેહસુસ અને બારી ખંડણી કબૂલ કરીશું-અને
બહાર લોકોનું તખ્ત નહીં માગીશું.

પછી અમે તમારા પાદશાહનો હોકમ પણ માનીશું-અગરને અમારી
પાસથી કાંઈ ભરીનગીરી માગશે તો તે પણ આપીશું.'

એવી વાતો થઈ છે પણ કશું કામ થયું નથી-બીધો સિતારોજ
સંધ્યું કામ કરે છે.

એ છતાં પણ દર વખતે લડાઇ થાય છે-કે જેમાં મરત ચિત્તા જેવા
સેંકડો માથાં ભય છે.

જે બુએગી કે મારી સાથે લડાઇમાં આવેલા છે-તેઓ અરબોની
વાતો ઉપર કશું ધ્યાન આપતા નથી.

જેવા કે ગુલબુએ તબરી અને અરમની-કે જેઓ એહરમની રૂઢીએ
લડે છે.

જેવા કે માહુએ સુરાન અને આ સરહારો કે જેઓ બારી ગોર્ડ ૩૨૪
ધરાવનારા છે.

જેઓ છે તેઓ મોટા માણસો છે ખરા-પણ ઈરાન અને માહન્દ-
રાનમાં રહેલા તેઓ શું કામના છે?

દેશ હોય અને ત્યાં જવાનો રસ્તો હોય પછી તે બધો કે બૂડો હોય-
તો પણ તે ગોર્ડ અને તલવાર વડે લેવા ભેદાયે.

અમે કોરોશ કરીશું અને મર્દાનથી વાપરીશું-તેઓ ઉપર જેહાન
તંગ અને અધારી બનાવીશું.

ફરતાં આરમાનનો બેદ કોઈ ભણુવું નથી-તેણે આપણી સાથ પોતાનો
ચહેરા બદલીજ નાખ્યો છે.

ન્યારે હું આ નામુ વાંધે ત્યારે સરહારો સાથે-વિચાર ચલાવને,
ગોઠવણુ કરને અને લશ્કર હંકારને.

જે કાંઈ અસપાળ હોય, તે એકડો કરીને-ગોલાઓ અને ગબીયા લઇને,

બુએગી તથા મોટાઓની જગ્યા ને આહર આબાદગાન છે ત્યાં સુધી
દોડતો કે આવવો.

તેમજ ઘોડાના નેઠલાં ટોળાં તારી પાસે હોય-તે આહરોચરપ
આવશકદેહના ખજાનથી તરફ રવાના કરને.

જાણુસેતાનથી કે ઈરાની લશ્કરમાંથી-જેઓ કે તારી પનાહ માગવા
આવે,

૩૨૫ બેઠારો એ પૂજેશ બેથાશએ મેહુર
નેમહુ કુન્ બહીન કારે બહીન્ સેપેહુર
કવ્ શાહમાનીમ વવ્ પુર નેહીખ
અમાની ફરાએ અમાની નેશીખ
સખુન્ હરેએ ગોકૃતમ બમાદર બેબૂય
ન બીનહ હમાના મરા નીચ રૂય
રોડેશ રેહુ અચ માએ બેરપાર પન્હ
બહીન તા નખાશહ બગીતી નેમન્હ
વર અચ મન્ બહ આગાહી આરહ કસી
મખાશ અન્દરીન્ કાર ધગીન્ બસી
શુતાન્ દાન્ કે અન્દર સરાએ સેપન્હ
કસી ફ નેહહ ગન્હ બા દરતરન્હ
એ ગન્હે જ્ઞાન્ રન્હ પીશ આવરહ
અજાન્ રન્હે ઊ દીગરી બર ખરહ
એ સુદત બસી ધન શુની રન્હે અચ
કે અચ બીશતર કમ નજદહ નેયાચ
હમીશહ બચદાન્ પરસ્તી ગેરાય
બેપદાન્ દેલ ઝીન્ સેપન્હ સરાય
કે આમહ બતગ્ અન્દરૂન્ રૂચમાર
નબીનહ મરા ઝીન્ સેપસ શહુરયાર
૩૨૬ તો બા હરુકે અચ દૂદએ મા બુવહ
અગર પીર અગર મદ બન્ બુવહ
હમીશહ બચદાન્ સેતાયેશ કુનીદ
જ્ઞાન્ આફરીનશ નેયાયેશ કુનીદ
કે મન્ બા સેપાહી બસખતી દરમ
બરન્હે ઘરો શૂર બખતી દરમ
રહાઈ નેયાબમ સરન્જામ અઝીન્
પુશા બાદ નૂશીને ઈરાન્ અઝીન્
શુ ગીતી શવહ તન્હ બર શહુરયાર
તો ગન્હે તને બાન્ ગેરાશી મદાર
કઝાન્ તોખમએ નામદાર અરુખમન્હ
નમાન્હસ્તેત બેચ શહુરયારે બલન્હ
નેમહુદાર ઊરા બરુએ બરાખ
કે તા શુન્ શવહ કારે મન્ બા અરખ
એ ફોરાશ મકુન્ હીય શુસ્તી બકાર
બગીતી બેચ ઊ નીરત પર્દેમાર
એ સાસાનેયાન્ યાદગારસ્તે બસ
કઝીન્ પસ નબીનહ અઝીન્ ખાનહુ કસ
દેરીય આન્ સરે તાલે આન્ મેહુરે દાદ
કે બાહદ શુદન્ તખે શાહી બખાદ
૩૨૭ તો પદરહ બારો બી આગાર બાશ
હમીશહ બપીરો જ્ઞાનદાર બાશ
બર ઊરા બહ આચ તો સર પીરો ઊય
બરામરીશુ બેરપારો યાવહુ મબૂય
શુ બા તખત મેરબર બરાબર શવહ
હમહુ નામે બુબકુરે બોરમર શવહ
તબહુ ગદદ ઈન્ રન્હકાએ દરાચ
નેશીબી દરાઅસ્ત પીરો ફરાચ
ન તખતો ન દીહીમ બીની ન શહુર
એ અખતાર હમહુ તાએયાનરાસ્ત બહુર

તેઓને તું રાખને અને માફી બક્ષી મોહબ્બત દેખાડને-આ ફરતા
આસ્માનનાં કામ ઉપર નેજાહ કરને.

કારણકે એનાથીજ આપને પુરાહાલ હિયે અને એનાથીજ દુઃખ
બરેલા પછુ છિમે-તેનાથીજ ધક્કામાં મુકાંદી અને ધક્કામાં પડતી મળે છે.
થે' એ કાંઈ સખુનો કલા છે તે આપણી માને પછુ કહેને-હવે તે
મારો મેહરો પછુ ભેરો નહીં.

તેને મારી તરફથી દુઆ કહેને અને ધણીક શીખામણો આપને-
કે નેથી તે આ દુઆમાં દિલથીર નહીં થાય.

અગર કોઈ મારે માટે બૂરી ખબર લાવે-તો તું તે વાતથી ધણી
દિલથીર ના બનતો.

યાદ રાખને કે આ ત્રણપાંચ દિવસની મુસાફરખાનારૂંપી દુન્યામાં-
એ કોઇ પોતાના હુનરથી પૈસા ભેગા કરે છે,

તે એવા આ દુન્યાના પૈસાથી દુઃખ પચા કરે છે-અને તે તેની
મેહનતનું ફળ બીલે રાખસ ખાય છે

આટલી બધી મેહનત કરવામાં અને આટલો બધો લોભ રાખવામાં તને
ફામદો શું? કારણકે ધણી દલિલત રાખવાથી આપણી હાજત રવા થતી નથી.

તું હમેરો યજ્ઞદાનની બંદગીની ખાદેશ કર-અને આ મુસાફરખાના-
રૂંપી દુન્યાથી દિલ ઉઠાવી લે.

કારણકે વખત છેક પાસે આવી લાગ્યો છે-પાદશાહ હવે પછી મને
ભેરો નહીં.

તું આપણા બુદ્ધા કે ઝવાન કુદ્દુમીએ સાથ,

હમેરો યજ્ઞદાનની સેતાયશ કરને-અને જેહાનના પચા કરનાર સાહે-
બની નિયાયેશ કરતા રહેને!

કારણકે હું તો લશ્કર સાથ આફતમાં સપડાયલો છું-રંજ, ગમ અને
બદબખતીમાં પડેલો છું.

હું આ લડાઈથી રોવટે ધૂટકારો નથી પામવાનો-આ ખ્યારી ઈરાન
ઝમીન પુરાહાલ રહેને!

એ આપણા પાદશાહ ઉપર દુન્યા તંગ થાય-તો તું તારા ગન્જ
ખજાનાને અને તારાં તન અને છવને વહાલો ના ગણતો,

કારણકે તે નામીયાં કીમતી ખાનદાનમાંથી-આ મુકદ્દ પાદશાહ સિવાય
કોઇ બીનું રચું નથી.

તેની રાત દહાડો તું સંભાળ રાખને-કારણકે અરબો સાથની મારી
લડાઈનું રોવટ કોણ બાંહે કેમ આવશે?

તું મેહનત કરવામાં જરા પછુ મુસ્તી ના કરતો-દેશમાં દુન્યામાં
તેના સિવાય કોઈ બીલે રૈયતની પર્વેશી કરનારો બાકી રહેલો નથી.

સાસાનીઓને બસ તેજ એક યાદગાર રહેલો છે-એની પછી એ
ખાનદાનમાંથી બીલે કે હ નથી.

અફસોસ! તેનાં પાદશાહી સરનો તેનાં તાજને તેની મોહબ્બતને અને
તેના ઇન્સાફને અફસોસ!-કારણકે હવે તે પાદશાહી તખ્ત બરબાદ થયો.

તને ઉછી સલામ હોને! તું કોઈને દુઃખ દેતો ના અને હમેરો પાદ-
શાહની આગળજ રહેને.

અગરને તેને હાનિ પહેાંચે તો તું તેની આગળ પોતાનું સર-તલ-
વારનેજ સોંપને અને કશી બકબક ના કરતો.

ન્યારે ઈરાની પાદશાહનું આ તખ્ત તેઓની બુબો પઠવાની જગ્યાની
બરાબર થરો-ત્યારે સધળે અબૂબક અને બોમરનું નામ ફેલાશે.

આ લાંબા વખતની ખેડેલી મેહનત સધળી બરબાદ જશે-હવે
આપણી ચઢતી આગળ એક લખાણ પડતી આવી છે.

હવે તું તખ્ત કે તાજ કે રોહર કાંઈ ભેરો નહીં-નસીબ સંભેએ એ
સધળું અરબોને ફાળે ગયું છે.

શુ રૂચ અન્દર આયદ અરૂએ દરાચ
શવહ શાન સર અચ આસ્તાલ બીનેયાચ
એપૂશન અઝીશાન ગોરૂલી એયાલ
એ દીખા નેહન અચ અરે સર કોલાલ
ન તખતો ન તાલો ન જરૂરીનલ કંઠે
ન ગઉહર ન અકસર ન રખશાન રેરૂથ
ઘેરનહ યદી દીઝરી અરૂ અરૂ
અદોઠો અખખરીશ કસી નગરહ
શખ આયદ યદી અરમ રખશાન કુનહ
નેહોફતલ કસીરા યોરશાન કુનહ
રોતાખાન હમલ રૂએ શખ દીઝરેત
કમર અરૂ એયાનો કોલાલ અરૂ સરેત
એ પચમાન બેઘદંદ વચ રાસેતી
ગેરામી શવહ કંઠઝીઓ કાસેતી
પેયાદલ શવહ અરૂદમે રચમબુચ
સવાર આન કે લાક આરોઠો ગોસ્તગુચ
કશાવરૂજ જગી શવહ બી હોનર
નેહોઠો ગોહર કમતર આયદ અખખ
રોતાખાલ હમી ઇન અઝાન આન અઝીન
એ નકીન નદાનહ આચ આફરીન
નેહાની અતર ઝારકારા શવહ
દેલે મરૂદમાન સંગે ખારા શવહ
અફઅરીશ ગદંદ પેદર અરૂ પેસર
પેસર હમચુનીન અરૂ પેદર આરૂઅરૂ
શવહ અન્દમે બીહોનર શોફરૂયાર
નેહોઠો છુઝોર્ગી નેયાલ અકાર
અગીતી નમાનહ કસીરા વકા
રવાનો અખાનહા શવહ પુરૂ જફા
અચ ઈરાનો અચ તુકો અચ તાઝેયાન
નેહોઠો પદીહ આયદ અન્દર એયાન
ન હેલકાન ન તુકો ન તાઝી છુવહ
સુખુનહા અકેદારે બાઝી છુવહ
હમલ અન્દકા ઝીરે દામન નેહન
બેકૂશનોઠો ફોરેશ અફરમન હેહન
ચુનાન ફાથ ગદંદ હમે રન્જે શરૂ
કે રામેશ અહગામે અહરામ ગૂર
ન જમો ન રામેશ ન ગઉહર ન નામ
અફોરેશ એ હર ગૂનલ સાહન દામ
એયાને કસાન અચ પચે સૂદે ખીશ
બેલૂપનો દીન અન્દર આરનહ પીશ
નખાશહ અહર અચ અરેતાન પદીહ
નેયારનહ હગામે રામેશ નબીહ
એ પીશીઓ બીશી નદારનહ હુથ
પુરેશ નાને કશીનો પશમીનલ પૂથ
શુ બેસ્યાર અઝીન દાસતાન છુઝરહ
કસી સુએ આઝાદખાન નગરહ
ઘેરીહન ખૂન અચ પચે આસ્તાલ
શવહ રૂચારે અહ આશરેલ
દેલે મન પુરૂ અચ ખૂન શુદો રૂએ અરૂ
દહાન પુરૂ લખલ પુરૂ અચ આહ સરૂ

વખતના વહેવા સાથ-તેઓ દલિલ કુન્યાની પરવા રાખશે નહીં.

તેઓમાંનો એક ટાંગો સીઆહ પોશાક પેહેરશે-અને સર ઉપર લીલાં
રેશમી કપડાંની કોલાલ મૂકશે.

તેઓ તખતની, તાજની, સોનેરી જુતીની-જવાહરની, પાદશાહી કોલા-
હની કે અળકતા ઝુંડાની દરકાર રાખશે નહીં.

એક મેહનત કરશે અને બીલે માલુસ તેનાં ફળ ખાશે-ઈન્સાફ કે
દયા તરફ કોઇ નજર કરશે નહીં.

કાળી રાતે એક કાળાં કરમ કરવા ભગશે-અને સુતેલાં માલુસને
રડાવશે.

કોઈ બીલે રાતદહાડો દોડધામ કરશે-કમર ઉપર કમરબંદ બાંધશે કરત
અને માથે કોલાલ મૂકશે.

તેઓ કોલ વચનથી અને 'રાસતીથી ફરી બેસશે-નહાઈ અને અપ્રમા-
ણિકપણું તેઓ વહાઈ ગયુશે.

ખરા લડાયક બન્યાઓ થોડા વગરના બની જશે-અને લાક માર-
નારા અને બકબક કરનારાજ સવારમાં ખપશે.

મિહનર ખેડુત લડાયક બનશે-ખાનદાની અને છુન્યાદી માલુસોની
કાંઈ પણ કદર છુઝશે નહીં.

તેઓ એકમેકને લૂંટશે-ફુઆ કે બદ ફુઆ નેવું ક્યું ભણુશેજ નહીં.

ઝાહેર કરતાં ખાનગીમાં વધારે ખૂરાં કામે થશે-માલુસોનાં દિલ
પત્યર નેવાં ધાતકી બનશે.

એક બાપ પોતાના બેટાનો દુશ્મન થશે-એજ પ્રમાણે બેટા પણ
પોતાના બાપ માટે કાંદો રચશે.

હુનર વગરના નેકરો પાદશાહ બનશે-છુન્યાદ અને છુઝોર્ગી કાંઈજ
કામ આવશે નહીં.

કુન્યામાં કોઇ વફાદારી ધરાવશેજ નહીં-લોકોના છવ અને અબાનો
જુલમાત ભરેલાં બનશે.

ઈરાન, ટુર્કેસ્તાન અને અરબેસ્તાનની ભેળમભેળથી-એક જુદીજ અલ-
લાદ ઝાહેર આવશે,

એઓ નહીં ઈરાની, કે નહીં ટુર્કી, કે નહીં અરબી પ્રભ તરીકે બોળ. કરત
ખારો-તેઓની વાતચિત એક ખાલી ઠકો મરખેરી નેવીજ ગણાશે.

તેઓ સધળો ખઝાનો એકઠા કરવા માડશે-તે માટે તેઓ મેહનત
કરશે અને તે સધળી મેહનત શેવટે દુશ્મનને આપી દેશે.

જેમ બેહરામ ગૂરના વખતમાં ખુશીની મજલેસના પોકારો નીકળતા
હતા-તેમ ગમ, રંજ અને રૂદનના પોકારો નીકળશે.

નહીં જશનો, નહીં ખુશહાલી, નહીં છુન્યાદ કે નહીં નામ કાયમ
રહેશે-છળ કપટની તરેહવાર ભળો પંથારો.

તેઓ દીનન બહાનું આગળ કરીને પોતાનાજ ફાયદા માટે લોકોનું
નુકસાન કરશે.

શિયાળાની મોસમમાં કે વસંતઋતુમાં કાંઈ ફરક રહેશે નહીં-ખુશહા-
લીના હન્યામ ઉપર તેઓ સારાબખાજી કરશે નહીં.

મોટાઈ કે ઝિયાદતી માટેનું ક્યું બ્યાન રાખશેજ નહીં-તેઓ જવની
રોટલીનોજ ખોરાક ખાશે અને ઉનનાં કપડાં પેહેરશે.

જ્યારે આ મારી કહેલી વાતોથી પણ વધુ બનશે-હ્યારે ધરાનીઓ
તરફ કોઇ જખીને ભેશે પણ નહીં.

તેઓ માલ ખઝાના માટે લોકોનાં ખૂન રેડશે-અને સધળો ખૂરાજ
વખત સહુગાર પામશે.

મારું દિલ ખૂન બાવું બન્યું છે અને ચહેરા ફિક્કો પડ્યો છે-મોહું
સૂઝાઇ ગયું છે અને હોઠ સડાં હાથ અર્ધા બન્યા છે,

૩૩૦ કે તા મન શુદ્ધિ પદ્ધતિવાન અર્થ ચિંતાન
શુનીત્વી તીરક્ષુ શુદ્ધ ભજતે સાસાનેયા
શુનીત્વી ધીરવક્ષા મક્ષત મહાન્ સેવેશ્વર
દેહમ મક્ષત વક્ષ મા બેભુરૂરીઃ સેવેશ્વર
આગરૂ નીલકંઠ બરૂ ક્રોધે રૂપિન્ જનમ
શુભારક્ષુ કુનદ બાન્ કે રૂપિન્ તનમ
કુનૂત્વી તીરે પયકાને આહન શુભાર
હમી બરૂ બરહનકુ નેયાયદ બકારૂ
હમાન્ તીલ્લ કાન્ મર્દને પીલો રીપૂ
ફેગન્દી બલખમ અન્દરૂ આવરૂદ્ ગીરૂ
નબુરૂદ્ હમી પૂરેત બરૂ તામેયાન્
એ દાનેશ મેયાન્ આમદમ બરૂ મેયાન્
મરા કાશ્ચી મરૂ મેરૂદ્ નીરેતી
ગરૂ આગાહીએ રૂએ બદ નીરેતી
પ્રમેગર્માન્ કે અર્થ કાદસી બા મનન્દ
દુરાશનન્દો બી તામેયાન્ દુરમનન્દ
શુભાનન્દ કીન્ ધીરશ્વ પુરૂ ખૂન્ શવદ
એ દુરમન્ જમીન્ રૂએ જયદુન્ શવદ
એ રામે સેવેશ્વરી રસ આગાહુ નીરેત
નદાનન્દ કીન્ રન્જ દ્વેતાકુ નીરેત
શુ બરૂ તોખમર્ધ પ્રુલ્લરૂદ્ રૂગારૂ
એ સુદ આયદ અર્થ રન્જ વક્ષ કારૂકારૂ
તોરા અથ મેરાદરૂ તન્ આબાદ બાદ
દેલે શાહે ઈરાન્ બતૂ શાદ બાદ
કે ઈન્ કાદસી દખ્ખાહે મનરેત
કંઈ જઈશને ખૂન્ કોલાહે મનરેત
શુનીતરેત રામે સેવેશ્વરી બલન્દ
તો દેલેશ બદર્દ મન્ અન્દરૂ મબન્દ
તો દીદલ્લ એ શાહે જહાન્ બરૂ મદારૂ
ફેદા કુન્ તને ખીશ દરૂ કારૂકારૂ
કે સુદ આયદ ઈન્ રૂએ અલ્લહીમની
શુ મરૂદને મહાન્ કુનદ દુરમની
શુ નામલ્લ બમેલ્લરૂ અન્દરૂ આવરૂદ્ ગોઠૂત
કે પૂયદલ્લરા આફરીન્ બાદ બેઠૂત
કે ઈન્ નામલ્લ નરૂદે મેરાદરૂ બરૂદ
બેગૂયદ બેક્ષ ઈન્ હરૂએ અન્દરૂબરૂદ

૩૩૧

કે હું જ્યારે લશ્કરનો વડો થયો-ત્યારે સાસાની વંશજ નસીબ
આવું બેધું વળે છે.
ફરતો આરમાન એવા ભેવકા થયો છે-તે ગુસ્સે થયું છે અને આપ-
ણથી મોહબ્બત તોડી નાખી છે.
અમર હું કાંસાના પહાડ ઉપર મારો નેરો માથું-તો તે તેમાં પથ્થ
પેસી ભય કારણકે હું રાઇનતન છું.
પથ્થ હવે આ લોહું વિંધનારા તીર અને પયકાન-અરખાનાં પ્રહાં
શરીર ઉપર અસર કરતો નથી.
તેમજ આ તલવાર કે જે હાથી અને સિંહની મર્દન-એક અખમમાં
નાચે નાખતી હતી,
તે અરખોનાં બદન ઉપરની વામડી પથ્થ કાપતી નથી-મારી વિધાને
લીધે મને નુકસાન ઉપર નુકસાન પુરું છે.
અગરને મને આ વિદ્યા હાસેલ થઇ નહીં હતે-અને જો આ ભૂંડા
દહાડાની મને આગાહી નહીં થઈ હતે તો કેવું સાચું થતે ?
કાદસીના જે મોટાઓ કે મારી સાથે છે-તેઓ ધણા કરડા છે અને
અરખોના દુશ્મન છે.
તેઓ તો એમજ વિચારે છે કે આ મયદાન ખૂન ભરેલું થશે-અને
દુશ્મનોથી આ દેશ જયદુન નહીં જેવો બનશે.
પથ્થ આરમાનના બેદથી તેઓ કોઇ વાકેફ નથી-તેઓ ભણતા નથી
કે આ રન્જ કોતાલ થનાર નથી.
જ્યારે કોઇ ખાન્દાનજ તબાહ થઈ જવાનું હોય-તો પછી મને એટલી
મેહનત અને લડાઇથી તેઓને શું કાયદો થનાર છે ?
ઓ મેરાદરૂ ! તારું શરીર કાયમ રહેજો-ઇરાનના પાદશાહનું દિલ
તારીથી પુરાહાલ રહેજો !
કારણકે આ કાદસીજ મારાં દખ્ખાની જગ્યા છે-આ બખ્તરજ માથું
કંઈ યરો અને લોહી એજ મારી કોલાહ બનશે.
પુલ્કંદ આરમાનનો બેદ એવોજ છે-મારાં દુખમાં તારું દિલ ના
લગાડતો.
તું દેશના પાદશાહ ઉપરથી આંખ ખસાડતોજ ના-અને પોતાનું
શરીર લડાઈમાં ફિદા કરજે.
કારણકે જ્યારે આ ફરતો આરમાન દુશ્મની દેખાડશે-ત્યારે આકતનો
દિવસ જલ્દીથીજ આવી લાગશે.”
પછી જ્યારે તે નામા ઉપર મોહર કીધી ત્યારે બોલ્યો-કે “તે કાસે-
દનો સાથી દુઆ હોજો !
કે જે આ નામુ મારા ભાઈની નજીક લઈ ભય-અને એ નામામાં
લખ્યા સિવાય બીજું જે કાંઈ કહેવું ધટવું હોય તે તેને કહે.”

નામએ રોસ્તમ બસઅદે વક્કાસ
વ પાસોખે આન્.

રોસ્તમનું સઅદે વક્કાસ ઉપર નામુ
અને તેનો જવાબ.

:o:

:o:

ફેરેસ્તાદઈ નીજ ચૂન્ બકે રઅદ
ફેરેસ્તાદ અઝીન્ સૂ બનસદીકે સઅદ
યકી નામઈ બરૂ હરીરે સફીદ
નેવેશનન્દ પુરૂ બીરો અન્દી ઉગીદ
૩૩૨ બઅવન્ બરૂ અર્થ પૂરે હોરૂચુદ્ શાહ
જહાન્ પદ્ધતિવાન રોસ્તમે કીનકુખાહ

પછી રોસ્તમે આ તરફ સઅદે વક્કાસની નજીક એક વીજળી અને
ગગડાટ મિસાલનો તેજ કાસેલ મોકલ્યો.
તેણે સફેદ રેશમી કપડાં ઉપર ધમધી ભરેલું તેમજ કેટલીક આશા
ઉમેદ આપનારું એક નામુ લખ્યું.
સરનામા ઉપર લખ્યું કે “પાદશાહ હોરમઝદના બેઠા જેહાન પેદલ-
વાન કીનેખાહ રોસ્તમ તરફથી,

મુએ સઘરે વક્રકાસે ભૂચંદ્રે જન્મ
પુર અજ રાયો પુર દાનેશો પુર દેવજ
સરે નામજ મોહત અજ જહાનનાર પાક
નબાયદ કે ખારીમ બી તર્સો પાક
કચ્ચરતે અર પાય મેરે પેરે
હમર પાદશાહીયા દાદરેતો મેરે
વજ બાદ અર શહૂરાર આફરીન
કે ઝીબાએ તાજરેતો તખ્તો નેબીન
કે દારદ બફરૂર અહરમનશ બબર
ખોદાવંદે તીધો કોલાહો કમર
બપીયા આમદ ધન નાપસંદીદહ કાર
બપીદહ ધન રનને ધન કારકાર
અમન બાજ અથ આન કે શાહે તો ધીરે
એ મર્દાઓ આધનો રાહે તો ચીરે
અનજરે કે ભૂઈ હમી ફરેતમાહ
અરફનહ સેપહુજુદ અરફનહ સેપાહ
અનાની તો સીરીઓ હમ મોર્સનહ
ન પીલો ન તખ્તો ન યારો અનહ
અધીરાન તોશા કેદગાની બસરેત
કે મોહરે કોલાહ બહરે દીમર કસરેત
કે બા પીલો ફરેરેતો બા તાલો માહ
પેદર બર પેદર નામબદાર શાહ
બખાલાએ ઊ તખ્તશા શાહ નીરેત
બહીદારે ઊ દર ફેલક માહ નીરેત
હરાન કસ કે અર માહ બખાન શવહ
કુશાદહ લોશ સેમી દવાન શવહ
બખાશદ બહાએ સરે તાજેતો
કે અન્જશ નગીરદ એ અખરીયા ગેયાન
સગો યુગો બાબશ હશે દ હમર
કે બા બંગે જરુરેતો બા ગૂથવાર
બસાલી હમર દરેત નીજહ વરાન
નેયારદ ખુદ અજ કરાન તા કરાન
કે ઊરા બેખાયદ બયૂએ બસગ
કે અર દરેત નખ્તીર ગીરદ બતમ
એ શીરે શુતાર ખુદેનો સુરમાર
અરબશ બખાઈ રસીદરેત કાર
કે તખ્તે કયાનશ કુનદ આરજુથ
તોફ બાદ અર અર્થે મર્દાન તોફુથ
શુમારા બહીદહ દરૂન શરૂમ નીરેત
એ રાહે બેરદ મેહરે આહરમ નીરેત
બહીન મેહરે ધન મેહરે ધન રાહો ખૂથ
હમી તખ્તો તાજ આયદત આરજુથ
જહાન અર બખાલાહ ભૂઈ હમી
સખુન અર મોહકહ નખૂઈ હમી
સખુનખૂથ મર્દા બરે મા ફેરેરેત
જહાનહીદહો મોર્સો દાના ફેરેરેત
બદાન તા બેયુથ કે રાએ તો ચીરેત
અતખ્તે કયાન રફુતબએ તો ધીરેત
સવારી ફેરેરેતમ અનજદીકે શાહ
બેખાહમ અજ હરે ખાલી બેખાહ

લકાઇ રોપનારા, અકલ તેમજ દાનાઇ ભરેલાં અને ધીરજવંત સઘરે વક્રકાસને પુગે.”

નામાની ઘરઆતમાં લખ્યું કે “પાક ચન્દ્રદાનથી આપણે ધારતી અને બીક વગર રહેવું નહીં ભેધે,

કે જેનાથી ફરતો આરમાન બરપા રહેલો છે-તેની તમામ પાદશાહી ઈન્સાફ અને માયાજ છે.

તે સાહેબથી અમારા પાદશાહ ઉપર કુઆ હોલો!-કે તે તાજ, તખ્ત અને નગીતાને ગ્રેખ આપનારો છે.

જે પોતાનાં ખોદાઇ ખોરેદથી નાપાક એહરેમનને બંદમાં રાખે છે-જે તલવાર, કોલાહ અને કમંદનો સાહેબ છે.

આ નાપસંદ કામ, આ રજ અને આ લકાઇ બેહુલાપણી આવી લાગી છે.

મને ખુલ્લું કહે કે તારો પાદશાહ કોણ છે? કોણ રાખ્સ છે અને તારી રાહ રસમ થું છે?

તું કોણની સામે મોઢાઈ મેળવવા માગે છે?-તારૂં લશ્કર અને તારા સરદારો સધળા ઉપાડે દિલે છે.

તું ક્રૂર એક રાટલીથી ધરાય છે અને બૂખી પણુ રહે છે-નથી તારી પાસે હાથી કે નથી તખ્ત કે નથી કોઈ મદદગાર કે માલ અરખાબ. ઈરાનમાં તારે તો ક્રૂર ખાલી જિંદગી યુગારથી એજ બસ છે-કારણકે ૩૩૩ મોહર અને કોલાહ એ બીજળ રાખ્સને મારે છે.

કે જે હાથી, ખોદાઈ ખોરેદ, તાજ અને તખ્ત સાચનો છે-પેદી દર પેદી નામ ઉઠાવનારા પાદશાહ છે.

તેના જેવાં કદનો તખ્ત ઉપર બીજે કોઈ પાદશાહ નથી-તેના ચેહરા જેવા આરમાન ઉપર માહતાબ પણુ નથી.

જે વખતે કે તે તખ્ત ઉપર હસે છે-હોહ ખોલે છે અને રૂપેરી હાંત દેખાડે છે,

ભારે તે અરખોનાં માથાંની કીમત બેઠલી ખેરાત કરી દે છે-કારણકે બહેશ કરવાથી તેનો ખજાનો ઘટતો નથી.

તેની પાસે બાર હજાર શિકારી કુતરા, ચિત્તા અને બાજ પક્ષીઓ છે-કે જેઓ સોનેરી ધંધી અને બાલીઓ સાચના છે.

તમામ અરમેસ્તાનના લોકો એક વર્ષે પણુ ખાઈ શકશે નહીં, એટલો ખોરાક,

કે શિકારી વાધો અને કુતરાઓ પાદશાહનાં શિકારગાહમાં એક દિવસમાં ખાય છે.

બાંટડીનું દૂધ અને સોસવાટ ખાધને-અરખો એટલી હદે પહોંચી ગયા છે,

કે તેઓ કયાની તખ્ત મેળવવાની ખાહેશ કરે છે-ચિકાર! આ ફરતાં આરમાન ઉપર ચિકાર હોલો!

તમારી આંખમાં બિહુલ શર્મ નથી-અક્લની રાહે તમે મોહબ્બત ૩૩૪ કે મુરબત ધરાવતા નથી.

તારાં આવાં મોઢાંએ, આવી મોહબ્બત, આવી રાહરીતિએ અને આવી ખરસતે-તને તખ્ત અને તાજની અલિલાયા થઈ ટું.

જે તું પોતાની હદમાં રહીને કુન્યા પણુ મેળવવા માંગતો હોય-અને ખાલી બેહુલી વાતો નહીં કહેવા માગતો હોય,

તો મારી નજદીક કોઇ સુખાપિત બોલનારો, અનુભવી, બહાદુર અને દાના મર્દને મોઢલી આપ,

કે જે તારો વિચાર થું છે અને આ પાદશાહી તખ્ત લેવા માટે તને માગે દેખાડનારો કોણ છે, તે મને કહે.

પછી હું મારા પાદશાહની નજદીક એક સવાર મોઢલીશ-અને તારી જે કાંઈ માગણી હોય તે હું માગી લઈશ.

તો જગે સુની પાદશાહી મળ્ય
કે ફર્મો ઇન્ ખારી આરફ અરૂય
ન બીરે જહાનુદારે નૂરી રવાન
કે ખા દારે ઊ પીરુ અર્દે જવાન
પેદરુ બરુ પેદરુ શાહો ખુદ શહરુયાર
અમાનહુ નદારફ સુરુ ચાફગાર
જહાનુશ મકુન્ પુરુ કે નકીને ખીશ
મશાવ અફઝુમાન્ અન્દર આઇને ખીશ
નેગહુ કુન્ બહીન્ નામએ પન્દમન્દ
મકુન્ ચશમે ગુરી ખેરફશ અબન્દ
સુ નામહુ અમાહુરુ અન્દર આમહુ બેદાફ
અપીરુને શાપૂરે ફરશીખ નેહાફ
બરે સઅરે વકુઠાચ શુદ પહુલવાન્
અચ ઇરાન્ યુઝાગીને રહીશન્ રવાન્
હમહુ ધરુકે દરુ આહનો સીમો બરુ
સેપરુહાએ બરુરીનો બરુરીન્ કમરુ
સુ બેશીફ સઅફ આન્ ગેરાન્આયહુ મરુફ
પઝીરહુ શુદશ આ સેપાહી સુ બરુફ
સેપરુહાફ ફેરફ આમહુ અન્દરુ જમાન્
કે લશકરુ બેપુસર્દી વચ પહુલવાન્
હમ અચ શાહો ફરુતુરુ વચ લશકરુશ
કે સાહારે બીદારુ વચ કેશવરુશ
રદા જીરે પીરુચ અફઝન્દો ગોકૂત
કે મા નીજહો તીષ દારીમ બેકૂત
કે બીડા નગૂપન્દ મદાને મરુફ
કે મરુશે કે સીમો કે ખામો કે ખરુફ
શુમાશ અમદાનગી નીસ્ત કારુ
હમાન્ ચુન્ જમાન્ રન્ગો બુચો નેગારુ
339 હોનરુ તાન્ બહીબારેત પીરાનેતન્
દેગરુ નકુરી ખામો દરુ આરાનેતન્
હમાનખાહુ પીરુચ નામહુ બેદાફ
સુખુનહાએ રાનેતમ હમહુ કરુફ યાફ
સુખુનહાએ બેશનીરો નામહુ બેખાન્દ
વજાન્ નામએ પહુલવી ખીરહુ માન્દ
બતાઝી યકી નામહુ પાસોખ નેવેશત
પદીફ આવરીફ અન્દરુ ખુચો કેશત
સરે નામહુ બેન્વેશત નામે ખેદાય
મોહુમન્દ રસુલશ અહકુ રહુતુમાય
કે જેન્ની સખુન્ ગોકૂત વચ આદમો
કે ગોકૂતારે પચહઅરે હાશગી
કે તઉહીદો કુરુઆનો વઅલ્લુ વર્દી
કે તઉહીદ વચ રસ્મહાએ જહીદ
કે કમાનો અચ આતેશો જમહરીરુ
કે ફેઈઉસો ભૂએ મયો ભૂએ શીરુ
કે કારુશે અચ સુરકો માએ મઈન્
ફેરખતે બેહેરેતો મયો અન્ગબીન્
કે ગરુ શાહુ બેપઝીરુ ઇન્ હીને રાનેત
દો આહમ અશાહીઓ શાહી વરાનેત

તું એના એક પાદશાહ સામે લડાઈ ના રોધ-કારણકે એનું રોવડ
તારી ખુવારીજ લાવશે.
તે પાદશાહ નેશીરવાનનો નખીરો છે-કે જેના ઇન્સાફી બુદ્ધે શખ્સ
પણ જવાન થાય છે.
પેદી દાર પેદી પાદશાહી છે અને પોતે પણ પાદશાહ છે-અમાને
પણ એના જેવો યાદગાર પાદશાહ ધરાવતો નથી.
કુન્ધા તારી ઉપર લખાત નાખે એનું ના કર-તું પોતાનીજ રાહ
રસમમાં બંદુગમાન ના બન.
આ મારાં શીખામણ બધાં નામા ઉપર ધ્યાન આપને-અકલની
આંખ અને કાનને બંદ ના કરી દેતો.”
જ્યારે તે નામુ મોહરબંદ થયું ત્યારે મુબારક ખુન્ધાદના શાપૂરના
બેટા ફીરાઝને હવાલે કીયું.
તે પેહલવાન સઅરે વકાસની આગળ ગયો-ઈરાનમાંથી બીબ
બાહોરા બુઝેગો,
સધળા હથિયાર તેમજ રૂપાં અને સોનામાં તથા સોનેરી ઢાંબો અને
સોનેરી કમરબંદમાં ગર્દ થયલા હતા તેઓ પણ ગયા.
જ્યારે સઅરે સાંભળ્યું ત્યારે તે મોટો માણસ-તેને લશ્કર સાથ
ચિતાબીથી એસ્તેકબાલ ગયો.
તેજ વખત તે અરબ સરદાર ઘોડા ઉપરથી નીચે ઉતર્યો-તેણે લશ્કર
અને તે પેહલવાનની ખચ આકીયત પૂછી.
તેમજ પાદશાહ, વઝીર અને તેનાં લશ્કર માટે-તેના હુશ્યાર સરદાર
અને તેના મુલક માટે પૂછ્યું.
પછી ફીરાઝને બેસવા માટે તેણે એક ચાહર પાંચરી અને બોલ્યો-
કે “અમેો નેઝા અને તલવારનેજ સાથી તરીકે રાખ્યે છિયે.
મદાને મદો રેશમી કપડાંની, તેમજ સોના, ચાંદી કે ખાધાપીધાની
વાતો કરતાજ નથી.
તમોને મદાનગી સાથે કામ નથી-પણ બેરાંબોની માફક સજ્જમારજ
કરી બહો છો.
તમારો હોનર બસ રેશમી કપડાં પેહેરવામાં-અથવા ધરાને સજ્જ-
મારવામાંજ છે.”
તેજ વખતે ફીરાઝે પેહુ નામુ આપ્યું-અને રસ્તમના સધળા સખુને
કહી સંભળાવ્યા.
તેના સખુને સાંભળ્યા અને નામુ વાંચ્યું-અને તે પહલવી ભાષાનાં
નામાથી અજબ રહ્યો.
પછી તેણે અરબીમાં તે નામાનો જવાબ લખ્યો-તેમાં સારું માફુ
સધળુ દર્શાવ્યું.
નામાની શરૂઆતે ખુદાતાલાલુ અને સઅ્યાઈને રસ્તો દેખાડનાર
તેના પયગમ્બર મોહમ્મદનું નામ લખ્યું.
પછી ઝીનપરી માટેની તેમજ આદમીએ માટેની વાતો લખી-અને
હારામી વંશના પયગમ્બર વિષેની વાતો લખી.
ખોદા એક છે તે માટે કુરાન માટે અને તેમાં જે જે ઉમેદો ખોદા તરફથી
અપાયેલી છે તે માટે-પાપની સજા માટે, અને નવી નવી રસમો માટે લખ્યું.
દોઝખમાં બળતા ડામર વિષે અને આતશ વિષે તેમજ લ્યાંની સખ્ત
થંડી (જે સધળી ચીઝોથી ઝુનેહગારોને સજા થવાની છે તે) માટે-તેમજ
બેહેસ્ત વિષે અને લ્યાંની ફૂંધ અને મયની વહેલી નદીઓ વિષે લખ્યું.
કપૂર અને કસ્તુરીની નદીઓ વિષે, સ્વચ્છ પાણી વિષે-“તબા”
નામનાં બેહેસ્તનાં ઝાડ વિષે અને મય તેમજ મયની નદીઓ (જે સર્વ
બેહેસ્તમાં મળે છે તે) વિષે લખ્યું.
પછી લખ્યું કે “બે પાદશાહ આ અમારી રાસ્ત દીન કબૂલ કરે-
તો અને કુન્ધાની ખુશહાલી અને પાદશાહી તેનીજ છે.

હમાન્ તાજ ચાખદ હમાન્ ચૂશવાર
હમહ સાહજ બા બૂધો રંગો નેમાર
સીકીઅ અચ ચુનાહથી મોહરમહ યુવદ
તનશ ચુન્ ગોલાએ કુસઅઅહ યુવદ
બકારી કે પાકાશ ચાબી બેહેરત
નબાયદ બબાધ બબા ખાર કેશર
તને ચહગેઈ જહાને ફરાખ
ચુનીન્ બાધો મયહાનો અયવાનો કાખ
હમહ તખતો તાલે હમહ જરનો સૂર
નેયઈદ બહીદારે ચક્ર મૂએ ફૂર
કો અરમે તો અન્દર સરાએ સેપન્
ચુનીન્ ખીરહ અત અચ પયે તાલે ગન્
અસ ઇમન્ શુદત્તી બરીન્ તખતે તાજ
બરીન્ ગન્ને મોહુરે બહીન્ બખતો તાજ
જહાની કુલ શર્મતે આબે સૂર
નેયઈદ બક રેલ એ દારી બદર
હરાન્ કંસ કે પીરે બન્ આયદ બજન્
ન બીનદ બબેચ દુખમે ચૂરે તન્
બેહેરતત્ત અમર બેચવદ જાએ ઊય
નેમર તા એ બારહ કુન્ન રાએ ઊય
હમીશહ યુવદ આનો ઇન્ યુગરદ
ચુનીન્ દાનદ આન્ કંસ કે દારદ બરદ
બકેતાસ મોહુરે અરખ બર નેહાદ
દોરે મોહરમહ હમી કરદ ચાદ
ફેરેતાદએ સઅરે ચક્રકાસ રકૂત
બનચીકે રેરતમ બરામીદ તકૂત
ચુ શોઅબહ મોધયરહ બેરકૂત અચ અવાન્
કે આયદ બરે રેરતમે પહુલવાન્
અચ ઇરાનેયાન્ નામદારી એ રાહ
બયામદ બરે પહુલવાને સેપાહ
કે આમદ ફેરેતાદએ પીરે સોરત
ન અરપો સોહીકો ન જમહ દુરેરત
ચકી તીલ બારીકુ દર ગર્દનશ
પદીદ આમદહ ચાકુ પીરાહનશ
ચુ રેરતમ બગોતારે બે બેન્નીશ
એ દીબા સરાપર્દઈ બરકરીદ
એ અરખૂત ચીની કરીદન્દ નખ
સેપાહ અન્દર આમદ ચુ ચૂરે મલખ
નેહાદન્દ અરૂની ચકી ગીરગાહ
નેશરત અચ બરથ પહુલવાને સેપાહ
નેશરતન્દ પીસથ સહો રાત્ત મરુદ
સવારાનો શીરાને ફૂએ બનખરદ
અબા અકૂસરે જામહાએ નેનકૂશ
બપાય અન્દર કંદહ અરૂનીનહ કૂશ
હમાન્ તઉકુ દારાન્ અબા ચૂશવાર
સરા પર્દહ આરાત્તહ સાહવાર
ચુ શોઅબહ બબાલાએ પર્દહ સરાય
બયામદ બરાન્ જમહ નહાદ પાય
હમી રકૂત બર પાકુ બર ખાર ખાર
એ શરૂશીર કંદહ ચકી રેરત વાર

તેમજ તે તાજ અને બાલી પણ મેળવવા પામશે-અને સધળાં વર્ષ ૩૩૭
૧૩૨૩માં પસાર કરશે.

પયગંબર મોહરમદ તેના બુનાહોની માફી સપાવનારો બનશે-અને
તેનું શરીર નીતરા મોલાબ જેવું થશે.

જે કામના બદલામાં કે બેહેરત મળતું હોય-તે છાડી આકૃતના
બામમાં કાંટા વાવવા એ ઘટાશત નથી.

ચહગેઈનું તન તેમજ આ બોહોળી દુન્યા-આવા બાગો, મયહાનો,
અયવાનો અને મેહલો,

સધળાં તખતો અને તાજ તેમજ સધળાં જશનો અને ખુશીની મજ-
લેસો-બેહેરતની ફરીના એક બાલના દર્શન જેટલી પણ કીમત ધરાવતાં નથી.

આ મુસાફરખાનાડી દુન્યામાં તારી બેહ આંખો-તાલે તખત અને
ખઝાના માટે એવી અભીષ્ટ ગઈ છે,

કે તેપીજ તું આ હાથીદાંતનાં તખત ઉપર આ અંજ, મોહર, આ
બુલદ બખત અને તાજ ઉપર ધણી નખિત થયો છે.

જે દુન્યા કે એક થંડા પાણીનાં શરબત જેટલી પણ-કીમત ધરા-
વતી નથી તેને માટે કાં એટલી બધી હેજગારી વેટે છે?

જે કોઇ કે મારી સામે લડાઈ કરવા આવશે-તે દોડખ અને સાંકડી
ધોર સિવાય બીજું કંઈ જોશે નહીં.

પણ જો તે આ લડાઈથી પાછા ફરશે તો બેહેરતમાં તેની જગ્યા
થશે-માટે હવે તે તારા પાદશાહનો છું વિચાર છે તે તપાસ.

ખીનોઈ દુન્યા હોય કોય રહેશે આ જેહાન તો પસાર થઇ જશે- ૩૩૮
જેનામાં અક્સ હોય છે તેજ એમ સમજે છે”

પછી તે કાગઝ ઉપર અરબી મોહર ફાળી-અને મોહરમદ પયગંબરની
દોઆ પઢવા લાગ્યો.

સઅદે વક્કાસનો એલશી ચાલેતો રીતાબ રસ્તમની નજીક ગયો.

જ્યારે અરબી પેહલવાનોમાંથી “શોઅબહ મોધયરહ” નામનો એક
પેહલવાન નીકળ્યો-કે તે પેહલવાન રસ્તમની નજીક ભય,

ત્યારે ઇરાનીઓમાંથી એક નામદાર રસ્તામાંથી-તે લશ્કરના પેહલ-
વાન રસ્તમની નજીક આવ્યો,

અને બોલ્યો કે “એક એલશી બુદ્ધો અને નબળો આવ્યો છે-તેની
પાસે ઘોડો, હથિયાર કે આંગ ઉપર પાદશાં પુરાં કપડાં પણ નથી.

તેની ગર્દનમાં એક બારીક તલવાર-હેબાય છે અને તેનું પેહેરણ
ચાક કીધેલું છે.”

જ્યારે રસ્તમે તેની વાત સાંભળી-ત્યારે રેશમી કપડાંનો એક તંબુ
તેયાર કરાવ્યો.

ચીનાઇ કસબી ગલીયા પાંચથી-તે તંબુમાં તેનું લશ્કર કીડી અને
તીડની માફક દાખેલ થયું.

એક સોનેરી કુરસી મૂકવામાં આવી-તેની ઉપર લશ્કરનો પેહલવાન
રસ્તમ બેઠો,

તેની આગળ એકસો સાઠ મદેા કે જેઓ લડાઇને દહાડેના સવારો ૩૩૯
અને સિંહો હતા તેઓ બેઠા.

તેઓ તાજ અને આરમાની રંગનાં કપડાં સાથેના હતા-પગમાં
સોનેરી બેડા પેહેરેલા હતા.

તેમજ સાંભળી અને બાલી પેહેરી હતી-પાદશાહોને ઇજતી રીતે
તંબુ સજ્જારેલો હતો.

જ્યારે પેદો શોઅબહ તે મોટા તંબુ આગળ-આવી લાગ્યો ત્યારે તેણે
તે રેશમી કપડાં ઉપર પગ પણ મૂક્યા નહીં.

તે ધીમે ધીમે બાલી ગંબીર ઉપરજ ચાલવા લાગ્યો-તેણે લાકડીની
જગ્યાએ હાથમાં તલવાર લીધી હતી.

નેશસ્ત્ર અથ બરે ખાંડો કસરા નદી
 મુખે પહોંચવાનો સરાન્ નન્મરી
 બહુ ગોઠત રોસ્તમ કે ભન્ શાહ દાર
 બદાનેશ રવાનો તન્ આબાહ દાર
 બહુ ગોઠત શોઅબહુ કે અથ નીકુનામ
 અગર દીન પઝીરી અલયકોરેસલામ
 બેપીથી રોસ્તમ એ ગોઠતારે ઊથ
 બોરહાથ પુર ચીન શુદ્ધ અથ કારે ઊથ
 અથ નામહુ બેસ્તહ બખાનદહુ દાહ
 મુખુનહા બહુ કરૂ દાનદહુ ચાહ
 મુનીન દાહ પાસેઅ કે ઊરા બેમૂથ
 ન તુ શહરૂયારી ન દીહીમ ભૂથ
 નદીદી સરે નીહહુ બખતે મરા
 હેલત આરૂથ કરૂ તખતે મરા
 સમુન્ નચરે દાનદગાન્ આરૂ નીસ્ત
 તોરા અન્દરીન્ શહુ દીદારૂ નીસ્ત
 અમર સઅહ બા તાને સાસાન્ બુદી
 મરા રક્તો બચ્મે વય આસાન્ બુદી
 વહીકેન્ શુ બહુ હખતરે બી વફાસ્ત
 એ બૂયમ કે એમરૂથ રૂએ બહાસ્ત
 મરા ગરૂ મોહમ્મદ બુહા પીશરવ
 એ દીને કોહલ્ ગીરમ ઇન્ દીને નવ

હમીન્ કથ બુહા કારે ઇન્ હથ પોસ્ત
 બોખાહ હમી બૂહ બા મા દુરોસ્ત
 તો અકુનૂન બદીન્ બુરૂમી બાચ ગરૂ
 કે ભાએ સમુન્ નીસ્ત રૂએ નખરૂ
 બેમૂથથ કે કરૂ જન્ગ મોદન્ બનામ
 મરા બેહુતરૂ આચહ એ ગોઠતારે આમ

તે ખાક ઉપરજ બેઠો અને કોઇ તરફ નજર પશુ નહીં કીધી-પેહલ-
 વાનો અને સરદારો તરફ ભેખુલ નહીં.

સ્તમે તેને કહ્યું કે “તું તારો છવ ખુશહાલ રાખ-દાનાઈથી તારાં
 રવાનો અને શરીરને આબાહ રાખ.”

શોઅબહુ બોલ્યો કે “ઓ નેકનામ !-ભે તું અમારી દીન કબૂલ કરે
 તો તને સલામ કરું.”

સ્તમે તેની વાતથી વળ ખાધી-અને તેનાં બવાં ઉપર કરચલી ચઢી.

તેની પાસેથી નામુ લઈ મુન્શીને આપ્યું-અને તે બાહોરા સખસે
 તેની આગળ વાંચી સંભળાવ્યું.

સ્તમે જવાબ આપ્યો કે “તેને કહેલે કે તું નથી પાદશાહ કે નથી
 તાજ શોધનારો.

હજ તે મારા નસીબના નેઝાની નોક ભેઈ નથી-તેથીજ તારાં દિલે
 મારાં તખ્તની ખાહેશ કીધી છે.

અક્સમદો આગળ વાત કહેવી ફેકટ જતી નથી-પશુ તને એ માર્ગ
 મુઝ પડતોજ નથી.

એ સચ્ચે સાસાની તાજ પેહેરેલું હતે-તો અને તેની લડાઈ અને
 ખુશીની મળલેસ આસાન થઈ પડતે.

પશુ બેવકા નસીબથી જ્યારે ખુરાઈજ છે-ત્યારે હું શું કહું કારણકે
 આને આદતેનાજ દહાડો છે.

અગરને મોહમ્મદ પયગમ્બર મારો રાહબર થાય (યાને મારો ખૂરો
 સેતારો દૂર કરે)-તો હું આ ખૂરાળી દીન છોડી નવી દીન પશુ બેખતયાર
 કરે (પશુ તેમ કવી બનનાર નથી).

આ વાંકી પીકવાળાં આરમાનનાં કામે એવાં વાંકાંજ હોય છે-તે
 અમે ઉપર સખત થવા ચાહે છે.

તું હમણાં તો આવી ખુશહાલીમાં પાછો ફર-કારણકે લડાઈને દહાડે
 વાત કરવાની જગ્યા નથી.

તેને કહેલે કે આવી નાલાયક વાતો કરતાં લડાઈમાં નામદારી સાથ
 મરવું અને બેહતર લાગે છે.”

રજમે રોસ્તમ બા સચ્ચે વફાકાસ્
 વ કોશતફ શુદને રોસ્તમ.

સ્તમની સચ્ચે વફાસ સાથની લડાઈ અને
 સ્તમનું માર્યું જલું.

શુ શોઅબહુ એ નચ્દીકે ઊ ગરત બાચ
 સેપહરા બેફરૂમૂહ તા કરૂ સાચ
 બેફરૂમૂહ તા બરૂ કરીદહ નાય
 સેપહુ અન્દરૂ આમહ એ હરૂસ્ બભય
 બરૂ આમહ ચંધી ગરો બરૂ શુદ બોરૂથ
 હમહુ કરૂ શુદી મરૂદમે તીચ બૂથ
 સનાનહાએ અલમાસ દરૂ તીરહુ મરૂદ
 સેતારહુસ્ત ગોઠતી રામે લાજવરૂદ
 હમી નીહહુ બરૂ મેલકરે આબહારૂ
 નેયામહ બબખમ અન્દરૂન્ પાયદારૂ
 સે રૂચ અન્દરાન્ ભયગહુ બૂહ જન્ગ
 બરૂ ઇરાનેયાન્ બરૂ બેબૂહ આખુ તન્ગ

જ્યારે શોઅબહુ તેની નજદીથી પાછો ફર્યો-ત્યારે તેણે લરકરને
 ફર્માવ્યું જેથી અરબાબ તૈયાર કીધો.

તેણે હુકમ કીધો જેથી કરનાય વળડી-ચો તરફથી લરકર બેઝ થયું.

એક ભારી મઈ ઉડી રહી અને પોઝારો બાહેર આવ્યા-જેથી તિર્દલુ
 ફાનવાળા સખસો સખળા બેહરા થવા લાગ્યા.

સીઆહ પૂજમાં અલમાસના નેઝાએ-ભણે અંધારી રાતે સેતારા
 હોય તેમ લાગતા હતા.

તે નેઝાએ પાણી પાયલાં લોદાંતી ટોપીએ ઉપર ઝખમ કરવામાં
 પાયદાર રહી શક્યા નહીં.

તે જગ્યામાં ત્રણ દહાડા લડાઈ ચાલી-ઇરાનીએ ઉપર પાણીની તંબી
 પડવા લાગી.

શુદ્ધ અર્થ તેજનગી દસ્તે ગોદાનું એ કારૂ
હમ અરેપે ગેરાનુઆયલુ અર્થ કારૂઝારૂ
હમે રેસ્તમ અર્થ તેજનગી શુદ્ધ સુ ખાકુ
અખાનુ ગરત અન્દર દહાન થાકુ આકુ
થુનાન તાન્ શુદ્ધ રૂઝાએ નખરૂ
ગેલે તરૂ બેખુદનુ ગેરૂત અરેપો મરૂ
ખોરૂશી ખરૂ આમરૂ બકેદારે રઅરૂ
અઝીન રૂથ રેસ્તમ વજાન રૂથ સઅરૂ
બેરૂતનરૂ હરૂ હમે કંઠમે સેપાલુ
બયકુરૂ કસીદનરૂ અર્થ આવરૂઆલુ
સુ અર્થ લરકરૂ આન હરૂદો તાનહા શુદ્ધ
બઝીરે યકી ગુદા બાલા શુદ્ધ
હમી તાખતનરૂ અન્દરાનુ રઅમખાલુ
દો સાલારૂ ખરૂ યકુ દેગરૂ કીનહુખાલુ
ખોરૂશી ખરૂ આમરૂ એ રેસ્તમ સુ રઅરૂ
યકી તીલ્લ હરૂ અરૂ સરે અરેપે સઅરૂ
તખાવરૂ એ દરૂ અન્દર આમરૂ બસરૂ
ભુદા ગરત અર્થ સઅરે પખીશખરૂ
ખરૂ આહીખત રેસ્તમ યકી તીલ્લ તીલ્લ
બદાનુ તા ગુમાયદ બદ રસ્તખીલ્લ
હમી ખાસ્ત અર્થ તાનુ સરશારા ખુરીદ
એ ગેરૂ સેપાલુ ધનુ મશાનરૂ નદીદ
ફેરૂ આમરૂ અર્થ અરેપો ઝીને પલખ
બેઝદ બરૂ કમરૂ બરૂ સરે પાલહન
બેપુશીદ દીદારે રેસ્તમ એ ગરૂ
બેશુદ્ધ સઅરૂ પૂયાન એ બંધે નખરૂ
યકી તીલ્લ હરૂ બરૂ સરે તર્કે ઊય
કે ખૂન અન્દર આમરૂ એ તર્કે બરૂ
સુ દીદારે રેસ્તમ એ ખૂન તીરલુ ગરત
બહાનબ્લય તાઝી બરૂ ચીરલુ ગરત
દેગરૂ તીલ્લ હરૂ બરૂ સરે ગર્દનશ
બખાકુ અન્દર અકૂનરૂ જગી તાનશ
સેપાલુ અર્થ દો રૂથક કસ આગાલુ નહુ
કસીરા સુએ પહલવાનુ શાલુ નહુ
હમી ભેસ્ત મરૂ પહલવાનુ સેપાલુ
બેરૂતનરૂ તા પીરો આવરૂઆલુ
બેદીદનરૂ અર્થ દરૂ પુરૂ ખૂનો ખાકુ
સરાપાય ગરતલુ બશરૂશીરૂ આકુ
અઝાનુ કીનહુ બા લરકરે તાઝેયાનુ
યકી હરૂકેલુ બોદનરૂ ઇરાનેયાનુ
સેપહારૂ બેકદનરૂ ઝીરો અખરૂ
બતીરો બજૂબીનુ બતીલો તખરૂ
બેકેસ્તનરૂ અઝાનુ તાઝેયાનુ બીશુમારૂ
બેદાદનરૂ દાદ અન્દરાનુ કારૂઝારૂ
વલીકેનુ હમ અર્થ તેજનગી બા ખોરૂશ
ન બા મરૂદ ઝૂરો ન બા અરેપ તૂશ
સુ બી આખુ લરકરૂ થુનાન ખીરલુ ગરત
બરીશાનુ સેપાલે અરબુ ચીરલુ ગરત
હઝીમત ગેરૂતનરૂ ઇરાનેયાનુ
બરી નામખરૂ દેસ્તલુ શુદ્ધ દરૂ બેયાનુ

તરસને લીધે પેહલવાનોના હાથ તેમજ નામીયા ઘોડાઓ લડાઈથી
થાકી ગયા.
પાણીની સોસથી રસ્તમના હોઠ ખાકી માફના સુકા બન્યા-અને
મોઢામાં ગખાન ઉપર કાપ પડવા લાગ્યા.
તેઓ ઉપર લડાઈનો દિવસ એવો તંજ બન્યા-કે ઘોડા અને માણસો
બીની મટોડી ખાવા લાગ્યા.
હવે વાદળના મગડાટ માફનો એક પોકાર બાહરે આવ્યો-આ તર-
કથી રસ્તમ અને પેલી તરકથી સઅદ,
બને જણાએ લરકરની કલબગાદમાંથી બાહરે પડ્યા-લડાઈગાદમાંથી
તેઓ એક તરફ ગયા.
ન્યારે લરકરમાંથી તેઓ બને જણા એકલા પડ્યા-ત્યારે એક ઊંચી કચર
ટકડીની નીચે ગયા.
તે લડાઈગાદમાં બને સફારો એક બીજા ઉપર પ્રાનેખાલ બની
હમ્મે કરવા લાગ્યા.
રસ્તમે વાદળની ગરજના માફનો એક પોકાર મારી-સઅદના ઘોડાનાં
સર ઉપર એક તલવારનો ફટકો માર્યો.
તે ગખમથી ઘોડો ઊંધે મસ્તક પડ્યો-લડાઈક સઅદ તે ઉપરથી
ઉતરી પડ્યો.
રસ્તમે એક તેઝી તલવાર મેયાનમાંથી બાહરે ખેંચી-કે નેથી તેને
રસ્તાખેજ બતાવે.
તે ચાહતો હતો કે તેનાં સરને તનથી કાપી કાઢે-તેવામાં લરકરની
ધૂળથી તેઓ એકબીજાને ભેઈ શક્યા નહીં.
ચિતાનાં ઝીનવાળા ઘોડા ઉપરથી તે નીચે ઉતર્યો-અને બાગદોર
કમર સાથે બાંધી.
રસ્તમની આંખો ધૂળથી ભરાઈ ગઈ હતી-તેવેજ સઅદ લડાઈની
જગ્યાએથી દોડતો ગયો.
તેણે તેનાં લોઢાંની ટાપી સાથનાં સર ઉપર એક તલવારનો ગુર્જન માર્યો-
કે નેથી તેની ટાપીમાંથી તેનાં મોઢાં ઉપર લોહી ટીપાવા લાગ્યું.
ન્યારે રસ્તમની આંખો લોહીથી ભરાઈ મઈ-ત્યારે તે દેશ છતનારો
અરબ રસ્તમ ઉપર ફાટી ગયો.
તેણે પોતાની તલવારનો એક બીજે ફટકો તેનાં સર ઉપર અને ગર્દન કચર
ઉપર માર્યો-અને તેનું જગી તન ખાકમાં નાખ્યું.
બને તરફનાં લરકરમાંથી કોઈયે આ વાત બણી નહીં-તે પેહલવાનો
તરફ જવાના માર્ગની કોઈને ખબર હતીજ નહીં.
ઈરાની લરકર પેહલવાન રસ્તમને શોધવા લાગ્યું-શોધતા શોધતા
પેલી લડાઈગાદ સુધી તેઓ ગયા.
તેઓએ તેને ફરથી લોહી અને ખાક ભરેલો ભોયો-સરથી માથાં સુધી
તલવારે કરી ચાક થઈ ગયેલો હતો.
પોતાના સરદારના માર્યા જવાનાં વેશમાં ઇરાની લરકરે અરબો ઉપર
એક હમ્મે કર્યો.
તીર, બાલા, તલવાર અને કોદાળી વડે-અરબી લરકરની ધણીક
ખરાબી કરી.
અરબી લરકરમાંના બેશુમાર માણસોને મારી-લડાઈ લડવામાં મોટી
બહાદુરી દેખાડી.
પણ પાણીની ગથરહાએરીથી વધારે લડવાની શક્તિ સવારોમાં તેમજ
તેઓના ઘોડાઓમાં રહી નહીં.
ન્યારે પાણી વગર ઇરાની લરકર લાચાર બન્યું-ત્યારે અરબો તેઓ
ઉપર ફાટી ગયા.
ઇરાનીઓએ શિકસ્ત ખાધી-તે લડાઈ વચ્ચે ધણાક નામવરો
માર્યા ગયા.

૩૪૪ બસી તેરનહુ બરૂ ઝીન્ બેસોઈન્દ નીચ
એ શાહાન્ જહાનરા પુરુ આમહ ઠકીચ
સુએ શાહે ઇરાન્ બેયામહ સેપાહ
શબે તીરહો રૂચ તાહાન્ બરાહ
સુ રેસ્તમ બજન્ બાન્દરૂ ગરતહુ શુદ
સરે નામદારાન્ હમહુ ગરતહુ શુદ
એ માયહુ બેકોસ્તન્દ અચ ઇરાન્ સેપાહ
બસી બાચ ગરતન્દ અચ આબરૂદાહ
સેપાહે સુસદમાન્ પસ બાન્દરૂ દમાન્
હમી શુદ બકેદારે શીરે એયાન્
બબહદાહ બૂદ આન્ હમાન્ યસદગેરૂદ
કે ઊરા સેપાહુ બાન્દરૂ આમહ બગેરૂદ
બેગોફતન્દ બા ઊ કે રેસ્તમ નમાન્દ
અહાન્ ધમ બદર્યા દરૂન્ નમ નમાન્દ
બેકોસ્તન્દ અન્દી એ ઇરાન્ સેપાહ
રેગરૂ બાચ ગરતન્દ અહાન્ રચમબાહ
અહાન્ બા બકરૂ બાન્દરૂ આમહ સેપાહ
હમ અચ પારૂસી હમ એ તાઝી બરાહ
ફરેખબાહે હોરૂચહ બા આબે અમ
અચ અર્બન્દ રૂદ બાન્દરૂ આમહ બબરૂમ

૩૪૫ બકરૂ બાન્દરૂ આમહ યકી હમલહુ મોરૂદ
કે અચ નીચહુદારાન્ નમાન્દ ઇચ મોરૂદ
યકાયકુ એ બહદાહ બીરૂન્ શુદન્દ
સુએ રચમ બેસ્તમ બહામૂન્ શુદન્દ
સુ બપાસ્તે ગર્દે નબરૂદ અચ એયાન્
રોસ્તે બાન્દરૂ આમહ બધરાનેયાન્

રાય ઝદને યઝદગેર્દ બધરાનેયાન્
વ રક્તનશ્ બસુએ ખોરાસાન્.

ધણાકો ધાડાનાં ઝીન ઉપરજ તરત્યા મરણ પામ્યા-આ કુન્યા પાદ-
શાહોથી ધરાય મધ.

લશ્કર શત અને દહાડો રાહમાં દોડતું ઇરાનના શાહ પાસે આવ્યું.

ન્યારે રસ્તમ લડાઈમાં માર્યો ગયો-ત્યારે સધળા નામદારોનું નસીબ
ફરી મધું.

ઇરાની લશ્કરમાંથી ધણાકો માર્યા ગયા-ધણાકો લડાઈગાહમાંથી
પાછા ફર્યા.

ઈસ્લામી લશ્કર તેઓ પાછળ મરત સિંહની માફક બેસા કરતું
દોડતું હતું.

જે વખતે કે ઇરાની લશ્કર તેને આવી મળ્યું તે વખતે શાહ યઝદ-
ગેર્દ બગદાદમાં હતો.

તેઓએ તેને કહ્યું કે “રસ્તમ માર્યો ગયો છે-અને તેના ગમથી
દયામાં બીનાસ વટિક રહ્યો નથી.

તેઓએ ઇરાની લશ્કરમાંથી ધણાકોને માર્યા છે-અને બાકીના તે
લડાઈગાહમાંથી પાછા ફર્યા છે.”

ત્યાર બાદ તે જગ્યાએથી ઇરાની તેમજ અરબી લશ્કર કર્ખમાં
દાખલ થયાં.

હોરમઝદનો બેટો ફરોબઝાદ આંખમાં આંસુ સાથ-અર્બન્દ (Tigris)
નદી તરફથી ગુસ્સામાં ધસી આવ્યો.

કર્ખમાં આવી એવો તો ઝબુની હમ્મેા ફુરમન ઉપર કીધો-કે અર-
બીની નિરાન પણ રહી નહીં.

તેઓ સધળા બગદાદમાંથી બાહરે નીકળી ગયા-અને લડાઈ કરવા
માટે મમદાન તરફ ગયા.

ન્યારે તેઓ વચ્ચે લડાઈની ધૂળ ઊડી-ત્યારે ઇરાનીઓ ઉપર શિકસ્ત
આવી પડી.

યઝદગેર્દે ઇરાનીઓ સાથ મસ્લહત કરવી
અને તેનું ખોરાસાન જબું.

ફરેખબાહે બરૂ ગરત નચ્દીકે શાહ
પુરુ અચ ગરૂદ બા આલતે રચમગાહ
ફેરૂદ આમદો મોરૂદ પીશરા નમાચ
રો દીદહુ પુરુ અચ બૂનો તન પુરુ મોહાચ
બદ્દ મોફતુ અન્દીએ એ મુધ હમી
કે તખ્તે કયાનરા બેશર્દ હમી
એ તોખ્તે કયાન્ ઉસ બેચ અચ તૂ નમાન્દ
કે બા તાજ બરૂ તખ્ત બાયહ નેશાન્દ
તોધ યકુ તનો દુશમનત સદ્દ હઝારૂ
એયાન્ જહાન્ ચૂન્ કુની કાઝર્દ
બેરવ તા સુએ બીશએ નારવન્
જહાની શબહ બરૂ તો બરૂ અન્બુમન્
વહાન્ બાયગહુ ચૂન્ ફરીદુને ગવ
જવાની યકી કારૂ બરૂ સાચે નવ

૩૪૬ ફરેખબાહે મોફતો શહનશાહ શનીદ
યકી તાઝહુ અન્દીશહુ આમહ પદીદ

હવે ફરોબઝાદ પાદશાહની નચ્દીકે લડાઈગાહનાં હથિયાર સાથ
ધૂળથી ભરેલો પાછો ફર્યો.

તે ધોડા ઉપરથી નીચે ઉતર્યો અને તેની નચ્દીકે નમન કીધું-તેની
બન્ને આંખો આંસુ ભરેલી અને શરીર નબળું હતું.

તેણે પાદશાહને કહ્યું કે “તું એટલો બેચો શા માટે રહે છે-કે આ
કયાનીઓનાં તખ્તને પણ ધોધ નાખે છે?

તારા સિવાય કયાની તેખમમાંથી કોઈ બાકી રહ્યું નથી-કે જેને તાજ
પેહેરાવી આ તખ્ત ઉપર બેસાડી શકાય.

તું તો એટલો છે અને તારા ફુરમનો એક લાખ છે-ત્યારે તું તે
લોકો વચ્ચે કેવી રીતે લડી શકશે?

માટે તું નારવનના જગલ તરફ બન્નેમાં લોકો તારી આગળ
એકા થશે.

બહાદુર ફરીદુનની માફક તું પણ નાની વયનો છે, માટે ત્યાંથી એક
નવો સાહસ મારે ઉઠાવ.”

ફરોબઝાદ એ પ્રમાણે બોલ્યો અને રોહનશાહે તે સાંભળ્યું-પણ
તેને એક નવોજ વિચાર ઝાહરે આવ્યો.

દેખરૂ રૂચ બે-સરેત અરૂ માહુ શાહુ
બસરૂ અરૂ નેહાઈ આનુ કયાની કોલાહુ
યકી અનુભવન કરૂહ બા બેખદાન
બુઝોગીનો બીદારૂ દેહ મૂબદાન
એ બીનીહ ગોકૂત અન્દરીનુ દારેતાન
એ દારીહ ચાહ અજ ગહે બારેતાન
ફરેખલાઈ બૂચક કે બા અનુભવન
ગુઝરૂ કુનુ સુએ બીશયે નારવન
અમાસુહ પરસ્ત-અમાને તો અન્દ
બસારી હમહુ બન્દમાને તો અન્દ
સુ લશકરૂ ફરાવાન શવહ બાજ અરૂહ
અમદાનુ તવાનુ કરૂહ નગો નબરૂહ
શુમારા પસન્દ આયહ ઇનુ ગોકૂતગૂચ
અમાસુહ ગોકૂતન્દ ઇનરેત રૂચ
શહનુશાહુ ગોકૂત ઇનુ ન અન્દરૂપરસ્ત
મરા દરૂ દેહ અન્દીશયે દીગરસ્ત
બુઝોગીને ઇરાનો અન્દાનુ સેપાહુ
બરો બુએ ઇરાનો તખ્તો કોલાહુ
સરે ખીશ ગીરમ બેમાનમ અભય
બુઝોગી નખાશહ ન મદદી ન રાય
મરા જગે દુશમન બેહુ આયહ કે જગ
યકી દારેતાન હદ બરીનુ અરૂ પલગ
કે ખીરહુ બબદમાહુ મન્માય પોશત
સુ પીશ આયદત રૂચમારે દુરાશત
સુનાન હમ કે કેહતરૂ એ ફમીને શાહુ
અદો નીકુ આયહ કે દારહ નેગાહુ
શહનુશાહુ આયહ કે ઊરા બરન્જ
નમાનહ બળએ શવહ સુએ જગ
બુઝોગીનુ અરૂ ખાન્દ-હ આફરીન
કે ઇનરેત ફર્મએ તખ્તો નેગીન
નેગહુ કુનુ કે અફૂનુ એ ફર્મીન દેહી
એ ખાહીઓ બા મા એ પચમાનુ દેહી
મેહાનરા સુનીન પાસેખ આવરૂહ શાહુ
કચ અન્દીશહુ મદદ હમી દેહ તબાહુ
હમાન બેહુ કે સુએ ખોરાસાનુ શવીમ
કે પચકારે દુશમન તન્માસાનુ શવીમ
કે આનુ સુ ફરાવાનુ મરા લશકરન્દ
અસી પહુલવાનાને કુન્દાવરન્દ
બુઝોગીને તુકીનો ખાકાનો ચીન
બેચાયન્દો અરૂ મા કુનન્દ આફરીન
બરાનુ દુસ્તી નીચ બીશી કુનમ
અબા દેખતે ફહફૂર ખીશી કુનમ
અચારી સેપાહી બેચાયહ બરાન
બુઝોગીને તુરાનો કુન્દાવરાન
કોનારન્જ મદસ્ત માહુય નીચ
અબા લશકરો પીલો હરૂગૂનહુ ચીચ
કુલ પીશકારો શખાનાને મારેત
અરૂ આબદએ દરેતખાનાને મારેત
વશ અરૂ કરીદમ કે પૂચન્દહુ બૂહ
સરાયન્દહો ગોરો બૂચન્દહુ બૂહ

બીને દહારે પાદશાહ તખ્ત ઉપર બેઠો-અને સર ઉપર પાદશાહી
તાજ મુક્યું.

તેણે અકલમદો, બુઝોગી અને આલાક દિલના વઝીરાને એકઠા કીધા.

તે બોલ્યો કે “તમે આ બાબતમાં શું વિચાર આપો છો-અને
આગળ વખતની વાતોમાંથી કય વાત યાદ રાખો છો ?

ફરેખલાઈ કહે છે કે તું લશકર સાથ-નારવનના જંગલ તરફ જ.

આમુલમાં તારા વફાદાર નોકરો છે-અને સારીમાં તારા સથળા
તાબેદારો છે.

જ્યારે લશકર બેગુ થાય ત્યારે પાછો ફરજ-બહાદુર દોહાની મદદ-
થીજ લડાઈ કરી રાકાય છે.

શું તમોને આ વાત પસન્દ આવે છે ?-ત્યારે તેઓએ એકે આવાજે
જવાબ દીધો કે “એ ને કહે છે તે બરાબર છે.”

રોહન્શાહે કહ્યું કે “એ વાત સાચક નથી-મારાં દિલમાં બીજેજ
વિચાર આવે છે.

ઇરાનના બુઝોગી અને આટલું બધું લશકર-ઇરાનની સર ઝમીન,
તખ્ત અને કોલાહ,

એ સથળું આ જગ્યાએ પડતું મેલી મારી પોતાની સંભાળ મટિ કમ
ચાલી ભઠ-એ મોઠાઈ, બહાદુરી અને ડહાપણ નહીં કહેવાય.

એવી નામોસી કરતાં તો દુશ્મન સામે લડતું મને સારું લાગે છે-
એ બાબત ઉપર એક ચિંતાએ એક કહેવત કહી છે,

કે ‘જ્યારે સપ્તની વખત નઝદીક આવે ત્યારે બેહુલી રીતે તું દુશ્મન
નને તારી પીઠ ના બતાવતો.’

જેમ નોકરની ફરજ છે કે પાદશાહનો બલો કે ખૂશ હોકમ બલ
લાવેલો બેધયે,

તેમ રોહન્શાહે પણ પ્રબળે ઊઠીને દલિલ તરફ જવું નહીં બેધયે.”

આથી સથળા બુઝોગીએ તેની ઉપર હુઆ કીધી-કે “તખ્ત અને
નગીનાતું રોષ્ટ એજ છે.

તું ધ્યાન પુગાડ કે હવે શું હોકમ ફર્મવે છે-તું શું કરવા માગે
છે અને અમે સાથ શું કોલકરાર કરાવવા ચાહે છે ?”

પાદશાહે તે મોઠાઓને એવો જવાબ આપ્યો-કે “તરેફવાર અદે-
શાઓ કરવાથી આપણું દિલ ખરાબ થાય છે.

મટિ એજ બેદલત છે કે આપણે ખુરાસાન તરફ જઇયે અને દુશ્મન
નોની લડાઈથી નચિન્ત બન્યે,

કારણકે ત્યાં મારું ધણુક લશકર છે-તેમજ ધણુક બહાદુર પેહલ-
વાનો છે.

તુર્કી બુઝોગી અને ખાકાને ચીન-મારી ખુલાકાતે આવશે અને પાદ-
શાહ તરીકેની મારી ઉપર દોઆ કરશે,
તો તે દોસ્તીમાં હું પણ વધારો કરીશ-અને ફગફરની ઊઠકરી સાથ
સગપણ કરીશ.

પછી ટરાનના બુઝોગી અને પેહલવાનો મોટી સંખ્યામાં મદદ આવશે.

માફૂય પણ લશકર, હાથી અને સથળા અસ્તબા સાથનો એક બહા-
દુર સરદાર છે.

તે આપણા ભરવાડોનો ઉપરી છે-અને આપણા જંગલના રક્ષકો
વચ્ચે લશ્કરી મોટો ઘથલો છે.

તે મારા ઘોડા સાથ દોડનારો હતો, તે ગાણું ગાનારો હતો, હિમ્મત-
વાન હતો અને સુભાષિત બોલનારો હતો, તેથી મેં તેને વધાર્યો.

શુ બીજાજણ નામ દાહીમેા અરુચ
કાનારગો પીલાનો મહિનો મરુચ
અમરુ અનુ બી માયલો બી તનરેત
અરુઆ વર્દએ બારુગાહે મનરેત
એ મુએફ શનીરેતમ ઇન્ દારેતાન્
કે અરુ ખાન્દ અચ ગોફૂતએ બારેતાન્
કે પુરુહીચ અચાન્ ફુન્ કે બહ કઈઈ
કે ઊરા બ બીહુલુ અચઈઈ

૩૪૮ બહાન્ દારુ ઉગમીફ દૂરા બમેહુર
સરુ અચ બારેતલુ બોઈઈ અરુ સેપેહુર
મન્ ઊરા નેયાબોઈમ અચ હીચ રૂચ
એ દુરમન્ બુવહ ઇન્ જમાન્ ઇનહુલુચ
ફરેખબાઈ અરુ હમ બેહફ હરુડ દરેત
થુનીન્ ગોફૂત કચ શાહે યજદાન્ પરરેત
બબહમઉહરાન્ અરુ અસ ઇમન્ મશાન્
કે ઇન્રા યહી દારેતાનરેત નવ
કે હરુ અન્દ અરુ મઉહરુ અફૂસન્ ફુની
બેફૂરી કચ અચ રન્ચ બીફૂન્ ફુની
શુ પર્દેમારશ થુનાન્ આફૂરીફ
તો અરુ બને યજદાન્ નેયાબી કઠીફ
બહ ગોફૂત શાહુ અચ હેઅબે એયાન્
અજીન્ આચમાયેશ નદારમ એયાન્
બેબૂફ આન્ શબે બામકદાન્ પગાહ
ગેશાન્માયગાન્ અરુ ગેરેફૂતફ શાહુ
એ બહફાઈ રાહે બોરાસાન્ ગેરેફૂત
હમહુ રન્ચહા. અરુ હેલ આસાન્ ગેરેફૂત
બુઝાગેને ઇરાન્ હમહુ પુરુ એ હરુફ
બેરફૂતફ બા શાહે આઝાફ મરુફ

૩૫૦ અરુ અરુ હમી ખાન્દન્દ આફૂરીન્
કે બી તો મખાદા જમાનો જમીન્
બોફૂરી બરુ આમહ એલરકરુ બજાર
એ તીમારુ વચ રફૂતને શહુરયારુ
અજીશાન્ હરાન્ કસ કે હેલુકાન્ બુદન્દ
અચ ઇરાનો પોરેતે હેલીરાન્ બુદન્દ
બોફૂશાન્ બરે શહુરયારુ આમહન્દ
હમહુ દીઈલુ શુ બુચબારુ આમહન્દ
બેગોફૂતફ કચ શાહુ મા બન્દઈમ
તનો જાન્ બમેહુરે તો આગન્દઈમ
હમહુ બા તો આબમ તા રૂચમારુ
એ બાજી ફુન્દ દરુ દમે શહુરયારુ
કે મારા હેલ અચ બુમે આરામગાહુ
એ બુનહુ બુવહ શાહ બી રૂએ શાહુ
હમાન્ બુમે આબારો ફર્કદો ગન્ચ
બેમાનીમ બા તુ બુઝીનીમ રન્ચ
જમાનહુ નખાહીમ બી તખ્તે તુ
મખાદા કે પીઆન્ શાહ બખ્તે તુ
અચ ઇરાનેયાન્ આન્ કે બુહ અરુ બુચ
બજાકે સેયહુ અરુ નેહાદન્દ રૂચ
કે મા બુમે આબાહ બુઝાક્તીમ
જહાન્ દરુ પનાહે તો પેનાક્તીમ

તે એક ત્રીબ માણસ હતો પણ મેં તેને હાકેમી તથા દેરા અને
લશ્કર તેમજ હાથીઓ આપીને લાંબક તેમજ નામચીન બનાવ્યો.

એ કે તે એક ત્રીબ અને નાચાર હતો-છતાં તે મારી દરબારમાં
મેટા થયેલો છે.

મેં એક મેબેદથી વાત સાંઝળી છે-કે જે તેણે આજળા વડવાઓના
કહેવા ઉપરથી કહી છે,

કે 'બેની સાથે તે' બદી કીધી હોય તેનાથી તું દૂરજ રહેલો-કારણકે
તેં તેને વગર ફોકડેનો સતાવ્યો છે.

અને તે શપ્તથી તું બહાધની આશા રાખજે કે બેને તેં મોહબબત સાથે
પાળ્યો હોય-અને બેનાં સરને માલ ખજાનાથી આરમાનસે ચઢાવ્યું હોય.'

મેં તેને જરા પણ કુન્ન દીધું નથી-બેથી તે આ વખત ફરમનો
ઉપર કીનો લેશે."

ત્યારે ફરેખખાહ હાથ ઉપર હાથ અફાળી-એ પ્રમાણે બોલ્યા કે
"ઓ યજદાન પરરત પાદશાહ!

બૂરી બુન્ન્યાદનાઓ ઉપર તું ધણી વિશ્વાસ ના મૂક-કારણકે એ વિષેની
એક બીજી નવીજ વાત આઢેરે છે.

કે 'તું' એક ગોહર ઉપર ગમે એટલું મંત્ર કુજે-અને તેનો રંચ
બદલવાની કેશોરા કરે,

પણ બ્યારે પરવરદેગારેજ તેને એવી રીતનું બનાવ્યું છે-ત્યારે તને
ખોદાતાલાના બેદ બરમની ચારી મજવાનીજ નથી."

પાદશાહે તેને કહ્યું કે "ઓ વિકરાળ ચિંતા જેવા સરદાર! એવી
આજમાયેશ ક્યાંથી મને કાંઈ નુકસાન જવાનું નથી."

પાદશાહે તે રાત ત્યાંજ થોભ્યા અને બામઘાટે સવારને પોહોર-
સધળા સરદારોએ ત્યાંથી કુચ કીધી

તેઓએ બઘાદથી ખોરાસાનનો રસ્તો લીધો-અને સધળી મુશ્કેલી
ઓને તેઓએ સેહલી ગણી.

ઇરાનના સધળા બુઝાગેઈ દઈ બરેલાં દિલે-તે પ્રતાપી લોકોના પાદ-
શાહની સાથે ચાલવા લાગ્યા.

અને તેની ઉપર કુન્ન કરવા લાગ્યા-કે "તારા વગર આ જમાનો
અને જમીન કાયમ રહેતાજ ના!"

રૈયતના લોકોમાંથી પાદશાહના ચાલી જવાની ગમગીની માટે રૂઢ-
નનો પોકાર ઊઠ્યો.

તેઓમાંથી જે કોઇ કે ઇરાની દેહકાનો અને બહાદુર લોકોના મદદ-
ગારા હતા,

તેઓ સધળા પોકારતા અને નદી મિસાલની આંસુ બરેલી આંખોએ
પાદશાહની આગળ આવ્યા.

તેઓ બોલ્યા કે "ઓ પાદશાહ! અમે તારા બંદા હિયે-અમારાં
તન અને જન તારીજ મોહબબતથી બરેલાં છે

અમે સધળા તારી સાથે આવીયું કે જેથી જમાનો-પાદશાહ સાથે
શું ખેલ કરે છે તે જોઈયે

કારણકે આ મુલકમાં અને આ આરામગાહમાં રહેવાથી અમારાં
દિલ-પાદશાહના દીદાર જોયા વગર કેમ ખુશદાલ રહી શકે?

અમે આ આબાદ મુલક, અમારાં ફરંદો તેમજ માલ ખજાનો-
છાડી ઈઈ તારી સાથેજ રંચ ખેડીશું.

અમે તારાં લખ્ત વગરને જમાનો ચાહતાજ નથી-એવું કહીબી ના
બનવું કે તારું ખુલ્લે બખ્ત બરમરતે થાય."

ઇરાનીઓમાંથી જે કોઈ કે શીરીન જમાને બેલનારા હતા-તેઓ
સીઆહ ખાક ઉપર પોતાના મોઢાં મસખી બોલ્યા,

કે "અમેએ આ ઇરાનનો આબાદ મુલક છોડી દીધો છે-તારી પનાહ
માંજ સધળી કુન્ન સમજ છે.

કુનૂ દાલ દેલ પીસે ખાકાનુ સવીમ
અચ ઇરાનુ સુએ મર્ડે તૂરાનુ સવીમ
સહનશાહુ મેહમાનુ પુરુ અચ આખુ કરુ
શુનીનુ ગોફતુ આ નામદારાને મરુ
કે ચકુસરુ અચઘદાનુ સેતાયેથે કુનીહ
સેતાયેથે વરા હરુ ફેલાયેથે કુનીહ
મમરુ આચ બીનમ શુમારા હમરુ
સવહુ દર્દી અન્દુહે મારા બસરુ
શુમા પાફુ પર્વેમારે મનીહ
હમાનુ અચ પેદરુ યાદગારે મનીહ
નખાહમ કે આયદ શુમારા ચઠદ
મખારીહ અ મનુ બબહ યારુમન્દ
મેબીનીમ તા રાએ ગર્ગીનુ સેપેરુ
એ અફુકાયેરા બરુ કે તાબદુ બમેહુરુ
શુમા સાચ ગીરીહ આ સાએ જીય
ચુહરુ નીસેતુ બરુ અર્દેશી રાએ જીય
વજાનુ પસ બખાહારુમાનાને ચીનુ
શુનીનુ ગોફતુ કુનૂનુ અઈરાનુ ઝમીનુ
મખારીહ ચકુ ચન્દુ ઠચ તાએયાનુ
બરીનુ સુદ મેસેતાનુ સરુ આયદુ એયાનુ
અચુ આચ મસતન્દુ આ દર્દી બુથે
બતીમારે આ નાલહે આ ખોરુથે
ફરેખહારે હોરુચહ હસકરુ મેરાન્દ
અચ ઇરાનુ જહાનદીદગાનુરુ મેખાન્દ
હમી રફતુ આ નાલહે દરુ શાહુ
સેપહુયુદ બપીથ અન્દરુનુ આ સેપાહુ
શુ મન્જેલ અમન્જેલ બેયામદ બરથ
મેબીરા બરુ આસુદ અચ રૂદો મય
એ રથ સુએ ગોર્ગીનુ બેયામદ શુ ખાહ
હમી બૂદ ચકુ હકુત્તુ ના શારો શાહ
એ ગોર્ગીનુ બેયામદ સુએ રાહે બોસેતુ
પુરુ આહમન્ગ રોખસારો ના તન્દુરેસેતુ

નામએ યઝદેર્ડે બમાહુએ સૂરી.

જહાનદારુ ચૂન કરુદ આહને મરુવ
બમાહુએ સૂરી કોનારને મરુવ
ચકી નામહુ મેન્જેસતુ આ દર્દી ખરમ
પુરુ અચ આરુદુ દેલ પુરુ અચ આખુ ચરમ
દબીરુ જહાનદીદગારુ પીથે ખાન્દ
દેલ આમન્દહુ બૂદથે હમહુ બરુ ફેશાન્દ
નુખોસેતુ આફરીશુ કરુદ બરુ કેર્દેમારુ
ખોદા વન્દે દાનાઓ પર્વેમારુ
ખોદાવન્દે અર્દેદહુ બહુરામો હૂરુ
ખોદાવન્દે પીલો ખોદાવન્દે મૂરુ
કુનહ ચૂન મેખાહદ એ નામીચ ચીચ
કે આમુચગારથ નખાચહ બનીચ

મદે હવે આપણે કુર્ખા દિલે ઇરાનુ ઝમીનથી તૂરાનુ ઝમીન તરફ
ખાકાન આગળ જઇયે.”

રોહનશાહે પોતાની આંખ આંસુ ભરેલી કીધી-અને તે બહાદુર નામ-
દારને એવા જવાબ દીધો,

કે “તમે સધળા પાક વઝાનની સેતાયેથ કરા-તેની સેતાયેથ પશુ
વધારા સાથ કરો.

કે નેથી કદાચ હું તમોને ફરીથી ભેટ શકું-અને મારાં હાં અને
ગમનો પશુ અંત આવે.

તમે સધળા પર્વેરશીના કરનારા છો-તેમજ મારા બાપની યાદગારી
તરીકે છો.

હું એવું નથી યાદતો કે તમોને કશું નુકસાન પહોંચે-તમે મારી
સાથે આફતમાં મદદગાર ના બનો.

ભેઇયે આ ફરતા આસ્માનનો વિચાર-શું કરવાનો છે અને કોણુ ઉપર
તેની પ્રીતિ ઉતરે છે?

તમે તેનાં કામો સાથ મળતા થાવો-તેની ભેદ ભરેલી ગર્દરામાંથી
કોઇ છઠ્ઠી રાકવું નથી.”

ત્યાર પછી તેણે ચીનના વેપારીઓને-કહ્યું કે “હાલ ઇરાનુ ઝમીનમાં ઉપર

થોડાક વખત તમે ના રહેતા નહીં તો કે અરખોને હાથે-તમારો
આ નફો નુકસાન મેળવવાનો અંતજ આવી જશે.”

પછી તેઓ તેની આગળથી કુર્ખ, ભેરા, ધારતી, ક્યારાં અને પોકાર
સાથે પાછા ફર્યા.

હોરમઝદના ફરેખઝાદે ઇરાનમાંથી અનુભવીઓને બોલાવી મંગાવી
લરર આગળ ચલાવ્યું.

પાદશાહ પોકાર અને કુર્ખ સાથ ચાલવા લાગ્યો-તેનો સરદાર લરર
લઇ આગળ ચાલતો હતો.

જ્યારે તે મંઝલ ઉપર મંઝલ કાપતો રય રોહરમાં અગ્નિ પહોંચ્યો-
ત્યારે ત્યાં થોથો અને ગાયનના મુરોહ અને મયનુશીથી આસુદા બન્યો.

રથથી પવનની ઝડપે ગોરગાન તરફ આવ્યો-તે ત્યાં એક હક્તો નેમ
તેમ રહ્યો.

ગોરગાનથી તે કરચલી ભરેલા ચેહરાએ અને કાઢેલી બનીને બોસતા
માર્ગ તરફ આવી લાગ્યો.

યઝદેર્ડેનું માહુએ સૂરી ઉપરનું નામ.

જ્યારે પાદશાહે મર્વ જવાનો ઇરાદો કીધો-ત્યારે તેણે મર્વના હાકેમ
માહુએ સૂરી ઉપર,

કુર્ખ તેમજ ખીજવાત ભરેલું એક નામુ લખ્યું-તેનું દિલ ઉમેદથી
ભરેલું અને આંખ આંસુથી ભરેલી હતી.

તેણે એક અનુભવી મુશ્કીને નઝદીક બોલાવ્યો-અને ને ને વાતોથી
તેનું દિલ ભરેલું હતું તે સધળું ખાલી કીધું (યાને કહ્યું).

પહેલાં ખોદાતાલા ઉપર કુર્ખ લખાવી-કે “ને દાના લોકોનો સાહેબ ઉપર
છે અને સર્વની પર્વેરશીના કરનારા છે.

ને આસ્માન ઉપર ફરતા મંજળ અને આફતાબનો સાહેબ છે-એક
જોરાવર હાથી તેમજ એક નખળી કીકીનો સાહેબ પશુ તેજ છે.

જ્યારે પશુ તે યાહે છે ત્યારે તે કોઈ નજીવી ચીજમાંથી એક કીમતી
ચીજ પચકા કરી શકે છે-તેમ કરતાં તેને કોઇ શિક્ષકની ઝર પડતીજ નથી.”

બેગોટ આન કે મારા એ આમજ બહુય
વગીન પાદશાહી બેશુદ રંગો બુય
કે શેસ્તમ ખુભ કોસ્તકુ શુદ રૂએ જન્મ
એ તીમારુ બર મા જહાન બરત તન્મ
બદરેતે યકી સઅરે વકુકાસ નામ
ન બુચો ન હારો ન ફાનેશ ન કામ
ખુનૂ તા હરે તયસકુન હરકરેત
હમાન રાધો બીશકુ બીશ અન્દરેત
તો બા હરકરેત રસમરા સાચ ખુન
સેપહશ બરીન બર હમ આવાચ ખુન
મન્ અન્દર નેશાપૂર ચક્ર હકુતકુ બીશ
નબાશમ કે. રન્દે દરાજરેત પીશ
બમરૂ આયમે કસ ફેરેતમ બરીન
બખાકાને તુકો બકુલકુરે ચીન
૩૫૪ વગીશાન બેખાહમ ફરાવાન સેપાકુ
મગર બખતે બર્ગશતકુ આયદ બરાકુ
મન્ ઇનકુ પસે નામકુ બરસાને બાદ
બિયાયમ દેહમ હરુએ દારમ બયાદ
હયની બર અકુગન્દ બરસાને બાદ
બનચદીકે માકુએ સૂરી નેઆદ

પણી તેણે પોતા ઉપર છું છું આવી પડ્યું અને આ શેહ-શાહત-
માંથી બહોળાથી કેવી રીતે નાસ પામી, તે સંપૂર્ણ દર્શાવ્યું,
કે “સ્તમ લડાઇને હાડે માર્યો ગયો છે-અને તેના મમથી અમારી
ઉપર બેહાન તબ થઇ છે.

તે એક મુલક વગરના, બુન્યાદ વગરના, અક્ષ વગરના અને ધુરાદ
વગરના સમ્યદે વક્કાસ નામના શખ્સના હાથ ઉપર માર્યો ગયો છે.

હમણા તેસેફનાના દરવાજા સૂધી લરકર પંથરામકુ છે-તેમજ જન્મ
અને ગાડી તેની હરેલમાં છે.

મટિ તું તારાં લરકર સાથ લડાઇની સંધળી તૈયારી કર-અને તારાં
લરકરને એ બાબત ઉપર એકમત કર.

હું નિશાપૂરમાં એક અકવાડિયાંથી વધુવાર-ચોતીસ નહીં કારણકે
મોટી મેહનત આગળ ખેડવી છે.

હું મર્ગમાં આઠ કું બન એ મટિ તુર્કી ખાકાન અને ચીનના
ફગદર આગળ માણસ મોકલું છું.

અને તેઓ પાસેથી ધણુંક લરકર માંગુ છું-જેથી કદાચ મારું બર-
ગરતે થયલું બખત પાછું રાહ ઉપર આવી ન્ય.

હું તુરજ પવનની ઝડપે આ નામાની પછાડી-આઠ કું અને બીજું
જે કાંઇ મને વાદ છે તે સંપૂર્ણ તને કહું છું.”

તે નામા સાથ એક સાંદણી સવાર સૂરી વંશના માફની નજદીક
ઝડપથી દોડાવ્યો.

નામ એ યઝદગેર્દ બમર્જ- ખાનાને તૂસ.

યઝદગેર્દનું તૂસના હાકેમો ઉપરનું નામુ.

ફેરેસ્તાદએ દીગર અચ અન્બુમન
શુઝીન કરૂ બીના હેલો રાયબન
યકી નામકુ બેન્વેશત દીગર બતૂસ
પુર અચ ખૂન દલો રૂય ચૂન સન્દરૂસ
ખુબેરેત આફરીન કરૂ બર દાદગર
કચૂચરેત નીરૂયો બખતો હોનર
વચૂચરેત પીરૂઝીઓ ફરૂરહી
હમાન તખતો દીહીમે શાહનારાહી
પયે પરશકુ તા પરૂે પરશાન ઓકાખ
બખુરકી ચુ પીહો નહંગ અન્દર આખ
એ પયમાનો ફર્માને ઊ તુઝરેદ
દમે બીશ બી રાએ ઊ નુશમરદ
કે શાહે જહાન યઝદગેર્દે બુઝારૂ
પેદર નામવર શહરૂયારે સુતોરૂ
૩૫૫ સેપહદારે ઈરાના પીરૂચગર
નેગહબાનો બુચન્દએ બુચો બર
એ તોખમે બુઝોર્ગાને યસદાન શેનાસ
કે અચ તાજ દારન્દ અખતર સેપાસ
કઝીશાન શુદ આબાદ રૂએ જમીન
ફેરજન્દએ તાલે તખતે નેમીન
સુએ મરૂખાનાને બા જન્મે ગાકુ
કે બા ફરૂકે બોહન્દો તાલે સેપાકુ

ત્યાર બાદ તેણે ઈરાની અન્બુમનમાંથી એક બીલે ચાલાક દિલ્લેનો
અને સલાહકાર એલથી પરન્દ કીધો.

અને એક બીજું નામુ ઝખ્મી દિલે અને ઉતરેલે ચેહરે તૂસના હાકેમો
ઉપર લખ્યું.

પ્રથમ દાદગર દાવર ઉપર દુઆ લખી-કે “જે સાહેબથી ઈન્શાનને
કોવત, બુલન્દ નસીબ અને હોનર મળે છે.

તેનાથીજ ક્તેહમંદી અને ખોદાઈ નૂર તેમજ શેહેનશાહી તખ્ત અને
તાજ મળે છે.

એક મચ્છરના પગથી તે હડનારાં ઓકાખ પક્ષીની પાંખ સૂધીનું-
તેમજ ઝમીન ઉપર હાથી જેવું અને દર્પમાં મગરમચ્છ જેવું બનવર,
તે સાહેબના વચન અને હુકમથી ફરી શકવું નથી-અને તેની મરજ
વગર પોતાનો દમ લઇ શકતુ નથી.

દેશનો પાદશાહ બુઝર્ગ યઝદગેર્દ-જેનો બાપ દબદબા બરેલો નામવર
શેહરયાર હતો, તેની તરડી.

જે ઇરાનનો સરદાર અને ક્તેહમંદી બરેલો છે-તે દેશનો નેગેહબાન
છે અને મુલકનો છતનારો છે.

જે યઝદાનની પિઠાન કરનારા પાદશાહોની બુન્યાદથી ઉતરી આવેલો
છે-કે જેઓ પોતાનાં રાજ્ય માટે નેક સેતાશઓને આભારી હતા,
કે જેઓથી આ ઝમીનની સપાટી આબાદ બની હતી અને જેઓ
તાજ, તખ્ત અને નખીનાને શેશન કરનારા હતા, તેવા શાહ યઝદગેર્દે તરડથી,
ખજાના અને તખ્ત સાથના હાકેમો તરડ આ નામુ પુચે-કે જેઓ
દબદબા, મોદાઈ, તાજ અને લરકર સાથના છે,

શમીરાનો રૂપનહો રાદહુ હેલું
 ઠલાત અચ કેમર દરેતો દીમર ગોરૂ
 નેમહુઆને મા આદ પર્વદેમાર
 શુમા બી અચ અચ બદે રૂચાર
 હમાના રાનીદન્દ ગર્દનકશાન
 બનીદહુ શુદ અન્દર જહાન ઈન નશાન
 કે બર કહારીઓ મહે નેહાદ
 રહે મા પુર આઘરો મેહુરરેતો દાદ
 બવીજહુ નેહારે શુમારા કે રન્જ
 ફેજનરેત નહીકે શાહાન એ અન્જ
 શુ અહુરામે વાજુનહુ આમદ પદીદ
 કે ફર્માને હીલીમે મા સરૂ કરીદ
 શુમારા રહે અચ મરો શરૂકે ફરાખ
 બેપીચીદો અચ બાધો અથદાને કાખ
 બદીન દારેતાન રાધો હેલે બલન્દ
 કદહુ સાખીદ અચ નેહીમે ગલન્દ
 મર અચદુન કે નીરૂ રેહદ કેદેમાર
 બકારે રહે મા શવદ રૂચાર
 બપાદાથ નીકી ફેલાયેશ કુનીમ
 બપીરો જહાન્યાન નેચાયેશ કુનીમ
 હમાના કે આમદ શુમારા બખર
 કે મારા એ આમદ એ અખતર અસર
 અઝીન માર ખાર અહુરમન અહુરયાન
 એ દાનાઈઓ શરૂમ બી અહુરયાન
 ન ગળે ન નામે ન તખ્તો નેહાદ
 હમી દાદ પાહન્દ ગીતી બખાદ
 શુનીનરેત પગારે અર્જ બલન્દ
 કે આયદ બદીન પાદશાહી ગલન્દ
 અઝીન ઝાલ સારાને બી આઘો રન્જ
 ન હુશો ન દાનેશ ન નામે ન નન્જ
 બદીન તખ્તે શાહી નેહાદરેત રૂચ
 રોકમ ગોરૂનહુ મહે દીલીમ જૂથ
 અનૂશીરવાન દીદહુ બુદ ઈન બખાખ
 કઝીન તખ્ત બેપરાગન્દ રન્જો આખ
 શુનાન દીદ કંચ તાઝેયાન સદ હકાર
 હયુનાને મરતો શુસરેતહુ મહાર
 શુઝર ચાકૂતહી બખર્વન્દ રૂદ
 નમાન્દી બદીન બુમે બર તારો પૂદ
 હમ આતેશ બેમેદી બખારેશકદહુ
 શુદી તીરહુ નવરૂએ જરને સદહુ
 બધરાનો બાબુલ એ કેરતો ફેરૂદ
 બચર્જે બેહલ બર શુદી તીરહુ ફૂદ
 એ અથવાને શાહે જહાન કુન્ગરહુ
 ફેતાદી બમથદાને ઊ ચક્રસરહુ
 કુનૂન બાખરા પાસેખ આમદ પદીદ
 એ મા બખત મરૂદન બેખાહદ કરીદ
 શવદ ખાર હર ઠસ કે બુદ અરૂમદ
 ફેરૂમાયહુ અચ બખત મદદ બલન્દ
 પરામન્દહુ મરૂદ બદી દર જહાન
 અચન્દ આદકારઓ ખૂબી નેહાન

શમીરાના, રૂપનહા અને રાદહાહના સુખાઓને-વળી બીબ હાથ
 ઉપર કલાતાના સુખાઓને અને બીબઓને પુગે.

પરવરદેગર આપણા નેગેહબાન હોમે!-તમે! અમાનાની બદીથી નુક-
 સાન વગરના હોમે!

તમે! બહાદુરાએ સાંભળેલું છે-બદે તમામ દુન્યામાં આ બીના
 મરૂદર છે,

કે બહાદુર અને બુન્દાદી શખ્સો ઉપર-મારું દિલ માયા મોહબબત
 અને ઇન્સાફ ભરેલું રહે છે.

અસૂસ કરીને તમારી બુન્દાદ મટે-કારણ કે પાદશાહોની નહીકે ગંજ
 કરતાં કોઈ રજ બેચે તેજ ચઢિયાતી ગણાય છે.

જ્યારે પેલો નેહરત બેહરામ ઝાહેર થયો-અને અમારાં ફર્માનથી
 અને અમારાં તાલથી તેણે સર ફેર્યું,

ત્યારે તેણે તમે લોકોનું મન દેરા ઉપરથી અને મોટાં-રોહરો ઉપરથી- ૩૫૬
 ફેર્યું અને તેથી તમે બાગ, અથદાન અને હવેલીઓ ઊઠાડેને,

તેના કહેવાથી જંગલ અને પહાડો ઉપર-ધારતીના માથાં જઈ વરયા.

હવે ભે કેરદેગર આપણને કૌવત બહે-અને આ અમાનો આપણાં
 દિલની મુરાદ પ્રમાણે થાય,

તો તેના બદલામાં આપણે નેજાનોજ વધારો કરીશું-અને દુન્યાના
 શાહેબની નેચાયેશ કરીશું.

અર્થાત તેમને બખર તો પડી હશે-કે નસીબને ઝારે મારાં સર
 ઉપર શું શું વીર્યું છે?

આ સાપ ખાનારા એહરેમનને એહરેના અરેબીથી-કહાપણ અને સભ્યતાનો
 હિસ્સો લેશ માત્ર પણ નહીં ધરાવનારા શખ્સોથી મારી ઉપર શું આવી પડ્યું છે?
 જેઓ પાસે નથી અઝાનો, કે નથી કીર્તિ કે નથી પાદશાહત કે નથી
 બેચું ખાન્દાન-તેઓ આપણા મુલકની બરબાદી કરવા માંગે છે.

બુલંદ આસ્માનની મરજ એવીજ છે-કે આ પાદશાહીને નુકસાન
 પુગાડે,

તેથીજ આ રંગરૂપ વગરના કાગડા જેવાઓ-જેઓમાં નથી અકલ,
 નથી વિદ્યા, નથી નામના કે નથી કીર્તિ,

તેઓએ આ પાદશાહી તખ્ત વરૂડ મોં કીધાં છે-બૂબે મરતા શખ્સો
 પાદશાહી લેવા આવ્યા છે.

આ બાબત નેશીરવાને પોતાના ખાબમાં ભેઈ હતી-કે આ પાદ- ૩૫૭
 શાહતથી બહોજલાલી પરાગન્દ થઇ જશે.

તેણે ભેચું હતું કે 'અરેબોમાંથી એક લાખ માલુસ-ટુટેલી નકેલની
 મરત સાંદલીઓ સાથ,

અરવંદ નદી પસાર કરી ગયા છે-અને આ મુલકમાં કાંઈ પણ રાચ
 રચીલું રહેવા દીધું નથી.

આતશકદેહમાં આતશ પણ બુઝાઇ ગયા છે-નવરૌઝ અને જરને-
 સદેહના રેવાને સીઆહ બન્યા છે.

ધરાન અને બાબુલમાં વાવણી અને કાપણીનો-સીઆહ કુવે શનિ-
 શ્વર સેતારાનાં આસ્માન સૂકી ઢી રહ્યો છે.

દેશના પાદશાહના મેહલમાંના કુન્ગરા-સખળા મૈયદાનમાં પડી
 ભય છે.'

હવે તે ખાબની તારીર જણાઈ છે-આસ્માન આપણાથી આ બુલંદ
 નસીબ પાલું બેચી લેવા માંગે છે.

જે કાઈ કે મોબાદાર શખ્સો છે તેઓ ખુવાર થશે-અને કમીનાઓ
 નસીબથી બુલંદ બનશે.

દુન્યામાં બદી ફેલાઇ જશે-નુકસાન ઝાહેર થશે અને ખૂબી ફાપાઈ જશે.

૩૫૮ અહરુ કેશરી દરુ સેતમઆરઈ
પરીફ આયદો એસ પન્થારઈ
નેશાને શબે તીરફ આમદ પરીફ
એ મા અખતે ફરફાખ બેખાહદ છુરીફ
કુનુન મા અદરેતુરીએ રહુતમાય
હમાન પહુલવાનાને પાછીજહ રાય
અસુએ બેરાસાન નેહાદીમ રાય
અરે મરુખાનાને પખાશબુય
પસ અકુનુન એ અહરે કોનાર-એ તુસ
અહીન રૂ કશીરીમ પંહાનો ફૂસ
બેધીનીમ તા અરેરો રુચાર
એ અન્દર અહીન અન્દે નાઉરેતુવાર
મેયાવરા બેઅરેતમ કુનુન રચમબુય
કે આ તાબેયાન અન્દર આરીમ રય
ફરોખજાહ બા મન રગો પુરેતરેત
અપયવરેતગી નીચ હમ ફૂરેતરેત
અઅલતુનીહરેત જી કુનુન રચમબુય
અરુએ સેપહ અન્દર આવરદહુ રય
કુનુન કેશમેગાન પુરે આન રચમખાહ
અરે મા બેયામદ અરીન આરુખાહ
બેગોફત આન કે આયદ એ શાયરેતગી
હમ અચ અન્દગી હમ એ આયરેતગી

૩૫૯ શનીરીમ અઝીન મરુજહા હરુએ ગોફત
અહા-દીઓ પંસ્તીઓ ધારો નેહોફત
રેએ ગુખહાન તીથ બા અરુમનહુ
રેએ લાલુવર્દી એ અહરે યુનહુ
ચુ આલો ચુ મખુએ ચુન દરેતે ગેલ
એ ખૂખી નમૂદ આન એ બૂદશ બરેલ
ચુનીન લરકરે ગરુન બા મા બળગ
અહીન તન્ન રેલહા નશાયદ ફેરુન
નેશરેતીમે ગોફતીમ બા રાયજન
હમહુ પહુલવાનાન શુદ્દ અન્બુમન
એ હરુનહુ ગોફતીમે પદાંતીમ
સર-ભામ યકુસરુ અહીન સાખતીમ
કે અચ તાબે અચ તખ્તો મોહરો નેગીન
હમહુ ભામએ રુમે કશરીએ ચીન
કે પુરમાયલ ચીઝી કે આયદ અદરેત
એ કબાકો અચ કીરવાન હરુએ હરેત
હમહુ હરુએ અચ મા પરાઅન્દરીત
ગરુ અચ પુશની ગરુ એ અકુઅન્દરીત
એ અરીનહો ગઉરે નાબેસુદ
એ ચીઝી કે જીરા બેઆયદ સેતુદ

૩૬૦ હમ અચ ખુરદનીહાએ હરુનહુ સાચ
કે મારા બેઆયદ અરુએ દરાચ
એ ગાવાને ગરુફનકશાન એલ હઝાર
અખૂરાહુ દરુન અન્દમ આર-ન્દ આર
અખરુવાર અઝાન પસ દહો ફ હઝાર
કરેન્દ આગર-ન્દ આન કે આયદ અકાર

દરેક મુશકમાં મુશકમારો અને જુરી બલાઓ ઝાહેર ધરો.

તે સીઆહ રાતની તે નિશાનો ઝાહેર થઇ ચૂકી છે-આપણાંમાંથી
હવે મુખારક નરસીબ જુદ પડનાર છે.
હમણા અમે રેહનુમાઇ કરનારા તેમજ નેક વિચારના પેહલવાનોની
સલાહથી,
બેરાસાન તરફ તમે લડાયક હાકેમોની નજદીક આવ્યા છિયે.

હાલ તુરત તો તુસના હાકેમની મદદ માટે-આ તરફ હાથીઓ અને
નગારાં લાવ્યા છિયે.

આપણે બેધયે કે જમાનાની ગદ્દો આ દીલા બંધ ઉપર કેવો બંધ
બાંધે છે?

હાલ લડાઈ કરવા માટે મેં કમર બાંધી છે-કે અરબો સાથ આપણે
લડાઇ કય.

ફરોખજાહ અને મારાં બદનનાં લોહી અને ચામડી મિસાલ છે-તથા
સગપણ ઉપરાંત તે મને વફાદાર છે.

હાલ તે અસ્તુનિયામાં સામાસામી લરકર લાવી લડવામાં ગુંતાયલો છે.

હમણા તે લડાયકનો બેટો કેશમેગાન-આ દરબારમાં મારી નજદીક
આવ્યો છે.

અરસુ' ને કાંઇ કરવાનું છે, તે તેણે મને કહ્યું છે-ને બિદમત તથા
ફરં બલ લાવની છે, તે સર્વે કહી છે.

આ મુશકો માટે તેણે ને કહ્યું તે મેં સાંભળ્યું છે-બેચાણવાળી
અને નીચાણવાળી જગ્યા વિષે, ધારો વિષે, ફપાવાળી જગ્યા વિષે,
તેમજ દેહે ગુખહાન નામનો કિલ્લો, ખાંડેલા અનાજ અને વગર
ખાંડેલા અનાજ માટે-અને દેહે લાજવર્દી નામનો કિલ્લો સરસામાનને માટે,
તેમજ બીજી જગ્યાઓ જેનાં નામ આલ અને મખૂમ અને દરેગેલ
છે-એ સંધ્યાનું તેણે પોતાનાં દિલમાં ને હટતું તેનું ખૂખી સાથ બેયાન કીધું.
આવડાં મોટાં લરકરો આપણી સાથે લડવા તૈયાર હોય-તો પછી
આવા નાના કિલ્લાઓમાં પડી રહી વખત કાઢવો નહીં બેધયે.

સંધળા પેહલવાનો એકઠા મળ્યા-અને વઝીર સાથ બેસીને મરલહત
કીધી છે.

દરેક બાબતનો વાદવિવાદ ચાલ્યો છે-અને શેખરે એવો ઠરાવ થયો છે,

કે તાજ, તખ્ત, મોહર અને નગીના-તમામ રૂમી, કેશમીરી અને
ચીનાઇ કપડાં,

ને કાંઇ કીમતી ચીઝો હાથમાં આવે તે-તેમજ ને કબચાક અને
કીરવાનની નામીચી ચીઝોમાંથી મળે તે,

સંધળું ને કાંઇ કે આપણને સંધવા લાયકનું છે-પછી તે પેહરવાનું
હોય કે પાંચરવાનું હોય;

સોનેરી બનાવટની ચીઝોમાંથી વિન્ધ્યા વગરનાં મોતીઓમાંથી-તેમજ
ને ચીઝો કે વખાણવા લાયકની હોય;

વળી બેરાશી અને દરેક તરેહનો અરખાબ-કે આપણને લાગ્યા દિવસ
સૂધી ચાલે એટલો બેધયો.

બળદોમાંથી ચાળીસ હઝાર બળદનાં ગાડાંમાં-કણસ સાથનાં ધર્મ
લાધી લીયે.

તે પછી બાર હઝાર ખરવાર* કામમાં આવે તેવા મસુર બરી લીયે.

* સોળ રતલનો એક સેર, ૮ સેરનો એક મણ અને દશ મણનો એક ખરવાર.

હમાન અર્ધનો યુસ્તહો નારુદાન્
 બેયારફ ચકી મૂબદે કારુદાન્
 બખરવાર અઝાન પસ કરાવાન નમક
 ફેરેસ્તહ તા બર એ અરુદફ ફલક
 શુતારવાર અર્ધન બદીન હમ શુમાર
 હમાન દુખાહો મરકો રઉધન હઝાર
 એ ખોમી હઝારો એ શકરુ હઝાર
 હયાનો બોખતી બેયારફ બાર
 દહો ફ હઝાર અંગબીન અખરરુ
 બદેખહા કશાફ ઇન હમકુ ચકસરરુ
 નમકુ ખુરદુ હર ગુશત ચૂન એલ હઝાર
 બેચ ઇન પીશકારાન્ બેયારફ બાર
 શુતારવાર સીસહ એ નકુતે સેયાહ
 બેયારફ બર બારુહા તા હુ માહ
 બેયાયફ ચકી મુબદી બા ગોરુ
 એ ગાહે શમીરાનો અચ રાદહુ ફૂફ
 બદી દારે પીશનો ફૂફનોયાન્
 યુઝોર્ગાન્ કે અન્ અચ કોનાર-ગેયાન્
 અઝીન્ હરુએ બાયફ બદેખહા કશાફ
 ચકી નામકુ ગન્નુરે મારા દેહન્
 દેગર ખુદ બેદારફ બા ખીશતન્
 યુઝોર્ગાન્ કે બારાન્ અઝાન્ અન્બુમન્
 હમાના બદાન્ રાધો ફૂહે બલન્
 એ તુકો એ તાઝી નેયાયફ ગલન્
 શુમારા બદીન્ રૂઝગારે શુતારુ
 ચકી દસ્ત બારાફ બરે મા યુઝોર્ગ
 બેરદમન્ પાકીઝહુ દસ્તુરે મા
 બેકમીયફ અકુનુન્ બગન્નુરે મા
 કે હર કસ કે ઇનરા બેયારફ બરન્
 ફેરેસ્તહ વરા પારસી બમકુ પન્
 ચકી ખૂબ સરુબન્ પચકરુ બઝરુ
 બેયાબફ બકર્બમ અઝીન્ રન્ બર
 બદીન્ રૂઝગારે તબાહે દેજમ
 બેયાબફ એ ગન્નુરે મા એલ દેરમ
 પસ આનમકુ કસી ફુ બુવહ ઝીરુદસ્ત
 ચકી બાન્ દેરમહા કે આયહ બશસ્ત
 અઝીન્ શસ્ત બરુતર શરો ચારુ દાગ
 બેયાબફ નેવેશતહુ બેખાનહ બખાન્
 બચકુ રૂચ બર નામે ચકુદાને પાકુ
 કચુયસ્ત ઉઝમીદો હમ તસો બાકુ
 દેગર પચકરો અકુસરો એહુરે મા
 બઝમીન બારુવર ગશતહુ અચ મેહુરે મા
 બનઉચકુ ઇન હમ બર આરાસ્તહુસ્ત
 દો અશરે યુઝોર્ગાન્ પુર અચ આસ્તહુસ્ત
 દોરુદે ખોદા બરુ કમ આઝારુ મરુદ
 કસી...ફ એ દીહીમે મા ચાહ કરુદ
 શુ નામકુ બખોહુર અન્દર આબરુદ શાહ
 ફેરેસ્તહાઝી મેહુતશને સેપાહ
 બલન્ અખતરી નામબુયો સવાર
 બેયાબફ બકરુ નામએ શાહુરુયાર

તેમજ એક અનુબધી અમલદાર બાજરી, કુન્દક (કોટલાં સાથેના મેવો) અને દાડમ બરી લાવે.

ત્યારબાદ ધણીક ખરવાર મીયું-લઈ આવે. બેઘયે કે ફરતો આસ્માન યું કરવા માગે છે.

ખરવાર ખરવાર બેંટ ઉપર બાજરી લાધી લાવે-સાથે વળી ચરબી અને હઝાર ધીના દખા લઈ આવે.

બેંટના એક હઝાર લાર ખન્નર તથા એક હઝાર બાર ખાંડ લઈ આવે.

મધના બરેલા બાર હઝાર ચંબુરા લઈ આવે-એ સધળો અરબાબ કિશ્તીમાં લઈ બધ.

ચાળીસ હઝાર આયેલાં ગેસ્તના કકડા-અને એ સિવાયનો બીજો માલ નોકરો લાવે.

બે મહિના સુધી ચાલે એટલો ત્રણસો બેંટનો બીજો કાળો તેલનો લાવે.

શમીરાન અને રાદેકાહ તરફનાં લોકોની એક ચોક્કસ સંખ્યા એક ૩૬૧ અમલદાર સાથે,

સૂખાએના પઢાડી ઇલાકાના વડાએ અને દાનેશમદો આગળ હાજર થાય.

એ ઉપરાંત જે કાંઈ બેઘયે તે કિશ્તીઓમાં લઈ બધ-તે સધળા સામાનની એક દીપ મારા ખજાન્યોને આવે.

બીજી દીપ તે ટોળાના યુઝોર્ગો પોતાની પાસે રાખે.

ખતીત તે જંગલ અને બુલંદ પહાડને-તુકો અને અરબોથી તુકસાન નહીંજ પુગરો.

આવા મુશ્કેલ વખતમાં તેમ કરવાથી મારી ઉપર તમારા મોટા ઉપકાર રહેશે.

મારો અક્ષમંદ પાકીઝહ વઝીર-મારા ખજાન્યોને કમલેરો,

કે જે કોઈ કે મેહનત લઇને એ સધળું લાવે-તેને માટે પાંચ પારસી લેખાસની બેટ મોકલે.

વળી તેણે ઉલાવેલી મેહનતનાં બદલામાં તે એક સારી જેવી સોનેરી પાખડી પણ મેળવશે.

અને આ ગમ બરેલા ખરાબ વખતમાં-મારા ખજાન્યો પાસેથી તે ચાળીસ દિરમ પણ મેળવશે.

પણી જે હાય નીચેના (અથવા ગરીબ) હોય-તેને દિરમોમાંના એક ૩૬૨ કે જે દરેક દિરમ સાઠ દાંગનો થાય છે,

બદકે સાઠથી વધુ દરા દાંગનો થાય છે, તે મળશે. તેની ઉપરનું લખેલું તે મોટેથી વાંચે.

તે દિરમની એક બાજુએ પાક ચઢાન કે જેનાથી આપણે ઉમેદવાર છિયે અને જેનાથી આપણે બીકમાં છિયે તેનું નામ છે.

દિરમની બીજી બાજુએ અમારો આકાર, તાજ અને ચેહરો પાડેલો છે-અને લેખ છે કે ‘અમારી મોહબતથી ખંબી કળકુપ થયેલી છે.’

આ સધળાની ગોઠવણ નવરાત્ર ઉપર રાખેલી છે-જે વેળા યુઝોર્ગોની આંખો બેટ સોમાફ વગેરે ઉપરજ ઠરેલી રહે છે.

નિદેખ લોકો ઉપર તેમજ જે કોઈ કે અમારાં તાજ તરફ વફાદારી ધરાવતા હોય તેઓ ઉપર ખોદાતાલા તરફની દોઆ હોજો!”

જ્યારે પાદશાહ તે નામ ઉપર મોહર કીધી-ત્યારે તે લશ્કરના સરદારો તરફ રવાના કર્યું.

એક બુલંદ સેતારેનો, નામ શોધનારો અને બહાદુર સવાર-પોતાના હાથમાં પાદશાહનું તે નામ લઇને લાંબી ચાલ્યો.

રક્તને યજ્ઞદર્શન બત્સુ વ પઝીરક્
શુદ્ધને માહ્યએ સૂરી ઊરા.

યજ્ઞદર્શનું તુલ્ય જવું અને માહ્યએ સૂરીનું
તેને એસ્તેકબાલ જવું.

૩૧૩ વજાન્ બયમહુ બર કશીદન્દ કુલ
એ શરૂને નેશાપૂર શુદ્ધ સુએ તુલ્ય
બબર યાકુત માહ્યએ સૂરી કે શાહ
બસુએ દેહેસ્તાન્ બર આમદ એ શાહ
પઝીરક્ શુદ્ધ બા સેપાહી ગરાન્
હમહુ નીઝહુદારને બરશાન્ વરાન્
શુ પયદા શુદ્ધ આન્ ફરેશ અવર-દે. શાહ
ફરેશ બુઝર્ગીઆ અનીન્ સેપાહ
પેયાદહુ શુદ્ધ અસ અરપ માહ્ય વહ
શહન્શાહ શા બન્ડી હા નમૂદ
હમી રક્ત નરમ અસ બરે ખાકુ અરમ
દો દીદહુ પુર અસ આબ કંદહુ એ શરૂમ
બમીનશ બેબુસીદો બોઈશ નમાસ
હમી બૂદ પીશશ અમાની દરાસ
સેપાહશ હમહુ બાન્દન્દ આફરીન્
યકાયકુ નેહાદન્દ સર બર અબીન્
ફરેખાદે અન્ રૂએ માહ્ય બેલીદ
સરાસર સેપાહશ રદહુ બર કશીદ
એ માહ્યએ સૂરી ફેલશ ગશ્ત શાહ
બર બર અસી પન્દહા કરૂદ યાદ
કે ઇન્ શાહુશ અસ નેહાદે કેયાન્
સેપોદમ બતુ તા બેબન્દી સેયાન્
નમાની કે બાદી બર ઊ બર નેહદ
બયા કસ સેપાસી બર બર નેહદ
૩૧૪ મરા રક્ત બાયદ હમી સુએ રય
નદાનમ કે કય બીનમ ઇન્ તાબે કય
કે અન્ મન્ ફરાવાન્ બઆવરુદગાહ
શુદ્ધ અસ જન્ગે ઇન્ નીઝહુદારાન્ તખાહ
શુ રેસ્તામ બગીતી સવારી નમૂદ
ન ગૂરી ખેરદમન્દ હરગેશ શુદ્ધ
બદસ્તે યકી બાહ સર કશ્તહુ શુદ્ધ
બમા બર ચુનીન્ રૂશ બર ગશ્તહુ શુદ્ધ
કે યજ્ઞદાન્ વરા બાએ નીકાન્ હેહાદ
સેયહુ બાધરા જન્મે પયકાન્ હેહાદ
બદ ગોશ્ત માહ્ય કય પહુલવાન્
મરા શાહુ અશમસ્તે રઉશાન્ રવાન્
પઝીરકુતમ “ ઇન્ ઝીન્હારે તોરા
સેપહુદે તોરા શહુરયારે તોરા
ફરેખાદે હોરુઅદ અઝાન્ બારમાહ
બયામદ સુએ રય બકર્માને શાહ
બરીન્ નીસ બુઝર્ગી અન્દી સેપેહુર
બુદા શુદ્ધ એ મહએ બંદઅન્દીશ મેહુર
નેયારસ્ત શુદ્ધ પીશ શાન્ કસ બંજબ
કે બુદ યાર શાન્ અર્ષ ખીરુશ રન્

પછી તે જગ્યાએથી નગરાં બંધકમાં-નિશાપૂર શેહરશા પાદશાહ વસ
તરફ ગયા.

માહ્યએ સૂરીને બબર પડી કે પાદશાહ તે શહમાંથી ચઢી દેહેસ્તાન
તરફ આવ્યો છે,

ત્યારે તે પોતાના સથળા બાલાદાર અને બખ્તર પેહેરાનારા સવારાનાં
એક ભારી ભરકર સાથે પાદશાહને સામે લેવા ગયા.

જ્યારે પાદશાહને તે દબખો, તખ્ત, બુઝર્ગી ભથ્થે ઝુડો અને
કેટલુંક ભરકર દેખાયું,

ત્યારે માહ્ય શેતાબ થોડા ઉપરથી પેપાદો થયો-અને તેણે શેહન-
શાહને પોતાની તાબેદારી દેખાડી.

તે શર્મિસ્તગીથી પોતાની બન્ને આંખો આંસુ ભરી કરી ધીરે ધીરે
ત્યાંની ગમ બનેલી ખાક ઉપરથી ચાલવા લાગ્યો.

તેણે જમીનને ચુગળ કરી પાદશાહને નમન કીધું-અને તેની આગળ
ધણી વખત થોભી ગયો.

તેના સથળાં ભરકરે પણ તેની ઉપર દોઆ કીધી-અને એકેએક જણે
સર અબીન ઉપર મૂક્યાં.

જ્યારે ફરેખાદે માહ્યને ભેથો-ત્યારે તેનાં તમામ ભરકરે સફ બેઠી.

માહ્ય સૂરીથી તેનું દિલ ખુશદાલ બન્યું-તેણે તેને ધણીક શીખા-
મણી વાતો કહી,

કે “આ કયાની અકલાદના પાદશાહને-મેં તને સોંપ્યો છે તેની
આગળ તું કમર બાંધેલી રાખજે.

તું તેની ઉપર પવન પણ લાગવા દેતો ના-અથવા કોઈ તેની ઉપર
કરો ઉપકાર કરે, તેમ પણ થવા દેતો ના.

અને તો રાત્ર તરફ જવું પડે છે-હું નથી બહુતો કે આ પાદશાહી
તાજ હવે પાછું કયારે ભેઠશી?

કારણકે તે લડાઈગાહમાં મારા જેવા ધણીકો-આ બાલાદાર અરંગની
લડાઈથી નાશ પામ્યા છે.

રસ્તમના જેવા કુન્યામાં એક પણ સવાર નહીં હતો-તેમજ તેના
જેવા અક્લમંદ શખ્સોના કાને પણ સાંભળ્યો નહીં હતો.

તે પણ એક કાગડો જેવાં માથાંવાળા સવારાના હાથ ઉપર ભાથે
ગયો-આપણી ઉપર દહાડો એવી રીતેના બરગસ્તે બન્યો છે,

કે ખોદાતાલા તેને નેક લોકોને લાયકનીજ જગ્યા આપજો-અને તે
કાળા કાગડાને તીરનાં પયકાનનેજ ગ્રખમ આપજો,”

માહ્યએ તેને કહ્યું કે “ઓ પેહલવાન!-આ પાદશાહ મારી આંખ
અને રોશન છવ જેવે છે.

આ તારી અમાનત, આ તારું વફાદારી બધું આસ્માન અને આ
તારો પાદશાહ મેં સ્વીકાર્યો છે.”

હવે ફરેખાદે હોરમત્રદ તે દરબારમાંથી-પાદશાહના હોકમથી
રત્ર તરફ આવ્યો.

એ ઉપર પણ ધણીક વખત નીકળી ગયો-અને ફરમોનાના મત્ર-
માંથી પણ મોહબ્બત નીકળીજ ગઈ.

કોઇ તેઓની સામે લડી શક્ય નહીં-કારણકે પીરઝા રંગનો આસ્માન
તેઓનોજ મદદગાર હતો.

શાહે શાહે ઈરાન પુર આજન્ન શુફ
વજાન કારે દુરમન દેલશ તન્ન શુફ
શુ માહુય મર શાહરા માન્દહુ દીહ
બબીકામે છે બખ્તશ રાન્દહુ દીહ
શેતાબાન હમી કરૂ તખ્ત આરૂજુય
દેમર શુફ બરાયો દેમર શુફ બખૂય
તને બીશ એરૂખાન્ બીમારૂ કરૂફ
પરસ્તીદને શાહુ દુરવારૂ કરૂફ

ઈરાનના પાદશાહનો ચેહરો કરચલી ભરેલા બન્યા-અને દુરમનનાં ૩૬૫
તેનાં કામોથી તેનું દિલ તંબ થયું.

ન્યારે માહુએ પાદશાહને આજેઝ થયેલા ભેયો-અને તેની મરણ
વિગ્રહ તેનાં નસીબને દૂર થયલું ભેયું.

ત્યારે તે જલ્દીથી તેનું તખ્ત ક્ષેવાની ખાહેશ કરવા શાગ્યો-તેના
સપ્તળ વિચારો અને ખાસિયતો બદલાઈ જ ગઈ.

તેણે શેડોક વખત સુધી પોતાનાં શરીરને બીમાર કરી પાડ્યું-અને
તે બહાને પાદશાહની ખિદમત મઠૂકૂ કીધી.

બરૂઅન્ગીખને માહુએ સૂરી
બીજનૂરા બજન્ગે યઝદગેદ વ
ગુરીખતને યઝદગેદ વ પેન્હાન
શુદન દર આસેયા.

માહુએ સૂરીનું બીજનને યઝદગેદની લડાઈ
માટે ઉસકેરવું અને યઝદગેદનું નાસવું
અને થંદીનાં કારખાનામાં
છૂપાઈ જવું.

યકી પહલવાન બૂદ ગુસ્તરૂ કામ
નેહાદશ એ તખ્તનો બીજન બનામ
નેશરેતશ બમર્ઝ સમર્ઝ બૂદ
દરાન મરૂજ અન્દીનશ થયવન્દ બૂદ
શુ માહુએ બહુખત ખડકામહુ શુફ
આજૂ નજરે બીજન યકી નામહુ શુફ
કે અથ પહલવાન હાદએ બી બજન્દ
યકી રજમ પીશ આમદત સુદમન્દ
કે શાહે જહાન બી સેપાહુ ઈદરેત
નેશરેતશ એ ગીતી બમરૂ અન્દરેત
ગરૂ આઈ સરો તાલે માહશ તોરાનેત
હમાન ગળે અત્રો સેપાહશ તોરાનેત
એ કીને નેયાગાન બદેલ યાહ કુન
બદીન તોખમહુ બરૂ દાહ બીદાહ કુન
શુ બીજન નેગહુ કરો આન નામહુ દીહ
જહાન પીરો માહુએ ખુદકામહુ દીહ
બદરેતૂર ગોફત અથ સરે રાનેતાન
એ દારી બયાહ અન્દરીન દારેતાન
બયારીએ માહુય ગરૂ મન સેપાહુ
બેરાનમ શવહ કારમ ઈદરૂ તબાહુ
બમન બરૂ કુનહ શાહુ અન્દીન ફેસૂસ
મરા બી મનશ ખાનદો આપલૂસ
બગરૂનહુ બેગૂયન્દ કજ બીમે ગરૂફ
હમી તર્સેહ અજ રજગારે નબરૂફ
શુનીન દાહ દરેતૂર પાસોખ બહુય
કે અથ શીરૂદેલ મદં પખાશબુય
અજ ઈદરૂ તોરા નન્ન બાયહ શદન
બયારીએ માહુયો બાજ આમદન
બખૂસામ ફેમય તા બા સેપાહુ
બયારી શવહ સુએ આન રજમબાહુ

હવે એક મુરાદમંદ પેહલવાન હતો-તેની ખુવાદ તખ્તની હતી
અને તેનું નામ બીજન હતું.

તેનું રહેકાણુ સમરકંદના યુદ્ધમાં હતું-તેજ યુદ્ધમાં તેનું કેટલુંક
કૂડુંબ પણ હતું.

ન્યારે બહુખત માહુય આપખેખતયાર બન્યા-ત્યારે તેની તરફથી
બીજનની નજદીક એક નામુ રવાના થયું,

કે “ઓ સુખવાસી પેહલવાનજાદા!-તારે માટે એક ક્ષમદેમંદ લડાઈ
આવી લાગી છે.

કારણકે દેશનો પાદશાહ યઝદગેદ વગર લશ્કરે અહીં આવેલો છે-
પોતાના દેશમાંથી હાલ તેનું રહેકાણુ મર્વમાં છે.

માટે જો તું અત્રે આવે તો તેનું સર, તાજ અને તખ્ત તારૂંજ છે-
તેમજ તેનો ખજાનો, છત્ર અને લશ્કર પણ તારૂંજ છે

તારા નેયાગાનોનો કીનો તારાં દિલમાં યાદ કર-એ ખાન્દાન ૭૫૨ ૩૬૬
ઈન્સાફને ગયર ઈન્સાફ બનાવ.”

ન્યારે બીજને નેગાહ કીધી અને તે નામુ ભેયું અને જોહાન આપ
ખેખતયાર માહુયની તાબેદાર બનેલી જોઇ,

ત્યારે વઝીરને કહ્યું કે “ઓ રાસ્ત લોકોના સરદાર!-તું એ બાબ-
તમાં શું મત ધરાવે છે?

અગરજે કું એ માહુયની મદદમાં લશ્કર-આગળ ચલાઈ કું તો
અહીં મારું કામ ખરાબ થાય છે.

પાદશાહ મને ઘણાક તાના મારશો-અને વગર અકલનો અને પતશાહ
કરનારો કહેરો.

અગર તેમ નહીં તો આ લોકો કહેરો કે લડાઈની ખાસ્તીએ કરી-
તે લડાઈના દહાડાથી બીહ ભય છે”

વઝીરે તેને એવો જવાબ દીધો કે “ઓ સિંહની હિંમતના લડા-
યક રાખસ!

માહુયની મદદે અહીંથી જવું અને પાછું આવવું એ તારા મરતબાને
છાજતું નથી.

તું બસાંમને ક્ષમાવ કે જેથી લશ્કર લઈ-મદદને માટે તે લડાઈગાહ
તરફ ભય.

અનેકૂતારે સૂરી શબ્દો સૂચે જન્મ
સાચુકસાર ખાનદ તોરા મર્દે અન્ન
૩૧૦ સુનીન્ મોહૂત બીજન્ કે ઇન્સેત રાય
મરા ખુદ નજુરબીદ ખાચદ એ અય
અખરસામ ફરૂદ તા ફક હકાર
નખરફ સવારાને ખન્નરુ યુઝાર
અમરૂવ આરો સોએ જન્ન આચરદ
અમરુ શાહે ઇરાન્ અચન્ન આચરદ
સેપાહ અચ બોખારા શુ પૂરાન્ તબરૂવ
અચક હકૂતક આમદ અદાન્ શકૂરે મરૂવ
રાબે તીરફ હન્ગામે બાન્ને મોરુસ
અચન્ન ફરેત ખરખારત આવાએ ફરુસ
શહનશાહ અચીન્ ખુદ કય આમાહુ ખુદ
કે માહુય સૂરીશ અખખાહુ ખુદ
મોરુશી અરુ આમદ હમઅન્દર અચાન્
સવારી બેયામદ સપીદકુ દમાન્
કે માહુય બુચદ કે આમદ સેપાહ
એ તુકાન્ કુનૂન્ અરુ એ રાયરત શાહ
સેપાહદાર ખાનરતો ફકફરે ચીન્
સેપાહ શાન્ હમી અરુ નતાબદ અમીન્
અરુ આરોહતો જીરશન્ બેપૂરીદ શાહ
ફરાચ આમદદ અચ રો રુયકુ સેપાહ
૩૧૮ રફફ અરુ કરીદનૌ અરુ શુદ મોરુશી
સેપાહદારે ઇરાન્ અરુ આમદ અન્નરુશ
અરુ આરાતેત આ મયમનકુ મયસરફ
અન્નઅન્ન અન્નરુ આમદ સેપાહ ચકુસરફ
હમી ખુદ આ નીઅકુ દર કબખાહુ
શુદ અચ ગર્દે ગીતી સરાસરુ સેપાહ
શુ નીઅરુ પખારી તુકાન્ બેરીદ
બેજદ ફરેતો તીલ અચ મેયાન્ અરુ કરીદ
અપીરો સેપાહ અન્નરુ આમદ શુ પીલ
અમીન્ શુદ બકેદારે દયાએ નીલ
શુ અખરે મોરુશાન્ યકી હન્સકુ મોરુદ
પસે પોરતે ઊ દર નમાન્દ ઈચ મોરુદ
હમકુ પોરત અરુ નામવરુ કારતદ
મે યાને સવારાન્ રુશ યુઝારતદ
શુ અરુગરત માહુય શાહે જહાન્
બેદાનેરત નયરગે ઊ દર નેહાન્
યુનીન્ ખુદ માહુયરા રાયો શાહ
કે આચદ અદાન્ સાન્ ગેરેકૂતારુ શાહ
શહનશાહ દર જન્ન મર્દે નમૂદ
ફેલેરીઓ તુન્દીઓ ગર્દા નમૂદ
૩૧૯ બકેબ અન્નરુ અન્ન અચીશાન્ બેકેરત
શુ બીચારકુ તરુ ગરત બેન્નરુ પોરત
એ તુકાન્ અસી દર પસે પોરતે ઊય
યકી કાબુલી તીલ દર મોરતે ઊય
હમી તાખત હમચુન્ સબે તીરકુ અરુક
યકી આસેયા દીદ અરુ આમે બરુક
ફેરુદ આમદ અચ અરેપ શાહે જહાન્
એ અખખાહુ દર આસેયા શુદ નેહાન્

એ તું સૂરીના કહેવાથી લડાઇ કરવા જશે-તો મોક્ષાદાર સખસો
તને કમીના કહેશે.”
બીજને કહ્યું કે “એ બરાબર છે-મારે પોતાને અહીંથી જવું નહીં
બેઠવે.”

તેણે બસાંખને કમીવ્યું કે “દશ હજાર-બંજર મારનારા બહાદુર
સવારા, મર્દમાં લઇ બંધ અને લડાઈ કરે-અને ઇરાનના શાહને પણ પકડી
લેશે.”

આથી તેનું ઉઠતાં લાવરી પક્ષીની માફકનું લરકર બોખાખાથી ઉપડેલું-
એક અઠવાડિયામાં મર્દ શેહરમાં આવ્યું.

સીઆહ રાતે મરખાની બાંતને વખતે-તે મયદાનમાંથી નગારાંના
આવાઝ નીકળ્યા.

શેહનશાહ યઝ્દગેદને એવી ક્યાં બબર હતી-કે “માફકે સૂરી તેને
ફરમન બન્યા છે.”

તેવામાં એક પોકાર નીકળ્યો-અને સવાર પડતાં પાદશાહ આગળ
એક સવાર આવી લાગ્યો,

કે “માફક કહે છે કે તુર્કીઓનું લરકર આવ્યું છે માટે એ બાબત
હવે પાદશાહને શું વિચાર છે ?

ખાન અને કમરૂરે ચીન તે લશ્કરના સરદારો છે-અને અમીન પણ
તેઓનાં લશ્કરને બોલે બેચકી રાખી નથી.”

એ સાંભળી પાદશાહ ગુસ્સે થયો અને બખ્તર પેહેલું-બન્ને તરફથી
લશ્કર નઝદીક આવ્યું.

તેઓએ સડ સમારી અને લડાઈના પોકારો નીકળી રહ્યા-ઇરાનને
પાદશાહ બેચમાં આવ્યો.

તેણે ડાબા, જમણી લશ્કરની તૈયારી કીધી-અને તમામ લશ્કર લડા-
ઇમાં ઉતર્યું.

પાદશાહ પોતે હાથમાં નેઝા લઈ લશ્કરની બન્નેબચમાં ઉભો-
લડાઈની ધૂળથી ગ્રેષા તમામ કુન્યા સીઆહ થઇ ગઈ.

જ્યારે તેણે તુર્કીઓની લડાઈનું કોવત બેચું-ત્યારે તલવાર ઉપર હાથ
નાખી તેને મેયાનમાંથી બાહરે કાઢી.

અને હાથની માફક લશ્કરની હરાલમાં ધસ્યો-અમીન નાઇલ નહીની
માફક લોહી ભરી બની.

પાદશાહે પોકારતાં વાદળની મિસાલ એક હઠ્ઠે કીધી-પણ તેની
પીઠ પાછળ કોઈ પેહલવાન ઉભો રહ્યો નહીં હતો.

સધળાઓએ તે નામવર ઉપર પીઠ ફેરવી-અને તેને ફરમનના સવા-
રાની વચમાં-છેડી લીધો.

જ્યારે માફક પાછો ફર્યો ત્યારે દેસને પાદશાહ-તેનું ધ્રુવ કાવતરું
સમજ ગયો.

માફકને વિચાર અને મતલબ તો એવીજ હતી-કે એવી રીતે પાદ-
શાહ પકડાઇ જશે.

પણ શેહનશાહે તો લડાઇમાં મર્દાનગી બતાવી-દિલાવરી, હિમ્મત
અને બહાદુરીજ દેખાડી.

તેણે કબજાદમાં ફરમનોમાંથી ધણીકાને માર્યા-જ્યારે તે ધણો
લાચાર થયો ત્યારે પીઠ ફેરવી.

તુર્કીઓમાંથી ધણીકા તેની પીઠ પાછળ લાગેલા હતા-પાદશાહના
હાથમાં એક કાબુલી તલવાર હતી.

અધારી રાતે તે વીજળીની ઝડપે દોડ્યો હતો તેવામાં અર્ક નહી
આગળ અનાજ ફળવાની એક ઘડી બાંધેલી બેઠ.

દેશને પાદશાહ થોડા ઉપરથી નીચે ઉતર્યો-અને ફરમનથી બચવા
માટે તે કારખાનામાં ધ્રુપાઇ ગયો.

૩૭૨ બહુ આસેયાબાનુ બતરવીર ગોહૂત
કે બેજ બીનવાઇ મરા નીરત બેહૂત
અગર નાને કશીનત આયદ બકાર
વગીર નાસેઝા તરુએ બુબખાર
બેચારમ બેજ ઇન્ નીરત થીઝી કે હરત
બેઝશાનુ બુબહ મરુદમે તન્નુ હરત
બસેહુ રૂઝ શાહે જહાનરા એ રૂઝમ
નબુહ હીથ પદાંરો ખાઓ બચમ
બહુ ગોહૂત શાહુ આનુએ દારી બેચાર
પુરેશ નીચ બા બસંમ આયદ બકાર
બેશુદ મદં યી માયએ બદનેઝાદ
બરેશ તરુજો નાને કશીન્ નેહાદ
બબસંમ શોતાબીદો આમહ બરાહુ
બનબ કે બહુ અન્દરાન બાથ ગાહુ
બરે મેહુતરે બરુક શુદ બાન્ કનાર
કે બસંમ ચકી ચુ કુનહ ખારેતાર
બહુ રૂ ફેરેતાર બાહુય કંચ
એ ગીતી હમી શાહુરા બેરેતો બસ
અઝીન્ આસેયાબાનુ બેપુર્સીદ મેહુ
કે બસંમ કેરા ખાહી અય રૂઝમેહુ
બહુ ગોહૂત બુબેવ કે દર આસેયા
નેશરેતરત કુન્દાવરી બરુ ગેયા
બબાલા બકંદારે સર્વે સહી
બહીદા બુરશીદ બા ફરુહી
૩૭૩ દો અબુ કમાનો દો નર્ગેસ દેઝમ
દહાન્ પુર એ બાહો રવાન્ પુર એ ધમ
ચકી કાહુતહુ બાની નેહાદમથ પીશ
બરુ નાને કશીન્ સઝાવારે ખીશ
બબસંમ હમી બાથ બાહુદ ગેરેહૂત
સઝહ મરુ બેમાની અચુ દર રોગેહૂત
બહુ ગોહૂત મેહુતરુ કંચ ઇન્દર બેપૂય
બુનીન્ હમ બમાહુએ સૂરી મેગૂય
નબાયદ કે આન્ બદનેઝાદે પહીદ
બુ ઇન્ બેરનવદ ગઉહરુ આરદ પહીદ
સબુક મેહુતરુ ઊરા બમદી સેપારુદ
સઝાવાર તા પીશે માહૂય બોરુદ
બેપુર્સીદ માહૂય ઝીન્ ચારહબૂય
કે બસંમ કેરા ખારેતી રારત ગૂય
બુનીન્ દાદ પાસેખ બહુ તરુસગાર
કે મન્ બારુ કદમ હમી ખારેતાર
દરે આસેયારા કુશાદમ બબરમ
બુનાન્ દાન્ કે બુરશીદ આમહ બચરમ
દો નર્ગેસ બુન્દર આહુ અન્દર હેરાસ
દો ગીસુ ચુ અચ રાખુ ચુઝરતહુ સે પાસ
હમી બુએ ચુરુક આયદ અચ મુએ ઊય
હમી ઝીન્ તાજ આયદ અચ રૂએ ઊય
હરાન્ કસ કે ઊ ફરુદે ચઝદાન્ નદીદ
બબાયદ ગેરેહૂત આસેયારા કહીદ
પુર અચ ગઉહરે ના બેસુદ અફસરેશ
દુરાખશાન્ એ દીબાએ રૂબી બરેશ

ત્યારે ધંડીવાળો કંબવાનો પડી બોલ્યો કે “હું ત્વને ચુકેલે છું.”

તે તને જવની રોટલી અને આ નાચીક બાજ કામ લાગે,

તો હું લઈ આઈ એ સિવાય બીજું કશું નથી-તંત્રદરત માણસ
તો મરીબાઈની ક્યાંદ કરતોજ રહે છે.”

હવે દેશના પાદશાહને લડાઈને લીધે ત્રણ દહાડા સુધી-કરો પછુ
અયરાઆરામ કે ખાતું પીતું મળ્યું હતું નહીં.

તેથી પાદશાહે તેને કહ્યું કે “એ કાંઈ તારી પાસ હોય તે લાવ-
પછુ તે ખાતું બસંમ સાથેજ કામ લાગશે.”

તે બીરુ બુન્ધાદના કમોના રાખસે તેની નજીક જવની રોટલી અને
બાજ મૂકી.

ન્યાં એક બાજ ધરવાની જગ્યા હતી તે તરફ-બસંમ લાવવા માટે
તે દોડયો.

નદી કિનારેથી તે ઝડપે દરતર આગળ ગયો કે તેની પાસેથી બસંમ
માગી લાવે.

હવે પેલીજમ માહૂય એ તરફ માણસો મોકલી-ફન્બામાં કેથેથી પછુ
બસ તે પાદશાહની શોધ કરવા લાગ્યો.

પેલા દરતરે ધંડીવાળાને પૂછ્યું-કે “આ નેકબખત!-તું બસંમ કોણને
માટે માને છે?”

બુસરએ તેને કહ્યું કે “મારી ધંડીમાં-એક પેલલવાન પાસ ઉપર
બેઠો છે.

એ કદમાં સીધાં સરૌવર જેવો છે-ચેહરામાં ઝળકાટ સાથેના એક
પુરશીદળ છે.

બન્ને બન્નાં કમાન જેવાં અને બન્ને આંખો દિલગીરી ભરેલી-ચોહું”
હાય અફસોસથી બરેહુ અને તેનો જીવ ગમચી ભરેલો છે.

મેં તેની આગળ પોતાની લાયકાત પ્રમાણે એક બહુ દરતરબાન
અને તે ઉપર જવની રોટી મૂકી.

પછુ તે તો બસંમ સાથની બાજ ધરવા માગે છે-તે માટે તે તું
તેનાથી અજબ થાય તો તે વાજબી છે.”

પેલા દરતરે તેને કહ્યું કે “તું અહીંથી દોડ-અને એજ પ્રમાણે
માહૂએ સૂરને કહે.

એવું નહીં બનવું નેહથે કે તે બીરુ બુન્ધાદનો પહીદ-ત્યારે આ
સાંભળે ત્યારે પોતાની બુન્ધાદ ઝાહેર કરે (યાને છટકી બચ).”

પછી દરતર તે ઝડપે દરતરે તેને એક માણસને સોંપી આપ્યો-જેને
તે ઘટતી રીતે માહૂયની નજીક લઈ ગયો.

માહૂએ પેલા એલાજ શોધનાર રાખસથી પૂછપરછ કીધી-કે “તું
સાચું બોલ બસંમ કોણને માટે માગતો હતો?”

તે બીજુ રાખસે એવો જવાબ કીધો કે “હું અંદર દાખેલ થવા
ચાહતો હતો,

અને તે માટે ગીરનીનો દરવાઝો મેં નેશાથી ઉધારી નાખ્યો-કે તુર-
તજ મારી નજરે ગોયા એક પુરશીદ દેખાયો.

જેની બન્ને આંખો એક બીધેલાં હરણ જેવી છે-તેનાં ઝુલ્ફાં ત્રણ
પોહોર ચુરેલી રાત જેવાં કાળાં છે.

તેના બાલમાંથી કરતુરીથી બુરખો આવે છે-તેના ચેહરા ઉપરથી
તાજનીજ રકનક ઝળકે છે.

એ કાંઈ રાખસે કે પાક ચઝદાનનું ખેરેહ નહીં ભેળું હોય-તેણે આ
મારી ધંડીની કૂચી લઈ તેને જેવો ભેળયે.

તેવું તાજ કીમતી ગોહરથી ભરેહું છે-તેની છાતી રૂબી રેશમી કપ-
ડાંથી ઝળકતી છે.

સુ ખુરશીદ ગસતસ્ત અઝ્ આસિયા
ખુરશી નાને કરશીન્ નેશસ્તન્ ગેયા
બહાલીસ્ત બૂઈ દર અન્દર બેહેસ્ત
બખાઝાએ ઊ સરૂવ રેકુકાન્ નકસ્ત

સધળી ધંદી તેનાથી ખુરશીદની મિસાલ રાશન થઇ છે-જવળી રાઠલી
તેના ખોરાક થયેલા છે અને તેની બેઠક થાસ થપર છે.
તું કહે ગોખા તે બેહેસ્તમાને એક ખીલેલા બહારજ છે-તેનાં કદનાં
બેડું સરોવરનું ઝાડ પણ કોઇ ખેડુતે રાખ્યું નથી."

ફેરેસ્તાદને માફએ સૂરી આસિયા-
બાનૂરા બકેશતને યઝદગેદ્ વ
પન્દે મૂબેદાન્ દર બારએ બાઝ-
દાશતને ઊ અઝ કાશતનશ્.

માફએ સૂરીએ ધંદીવાળાને યઝદગેદ્ને મારી
નાખવા માટે મોકલેલા અને તેને મારી
નાખવાથી દૂર રહેવા માટે તેના વર્ગીરાએ
તેને શીખામણ આપવી.

સુ માફુય દેભરા બર આપરૂદ ગેરૂદ
બેદાનેસ્ત ફે નીસ્ત બેઝ યઝદગેરૂદ
બદ્ ગોફૂત બેશતાબ્ અઝીન્ અન્બુમન્
હમ અફૂનુન્ છુદા કુન્ સરશશ એ તાન્
વગરૂનહ હમ અફૂનુન્ બેખુરૂમ સસ્ત
નમાનમ કંચી એન્દહુ અઝ ગઉકરત
શનીદન્ અઝ ઇન્ સખુન્ મેહુતશન્
છુઝર્જાને બીદારે કુન્દાવશન્
હમહુ અન્બુમન્ ગસ્ત ઝૂ પુર એ બરમ
જબાન્ પુર એ ગોફૂતારે પુર આબ્ અરમ
યકી મૂબેદી બૂદ રાફૂય નામ
બજાન્ અઝ બેરૂદ બર નેકાદહુ લખામ
બમાફુય ગોફૂત અબ બદ્અન્દીશ મરૂદ
એરા દીવ અરમે તોરા ખીરહુ કરૂદ
શુનાન્ દાન્ કે શાહીઓ પચથબચી
દો ગઉકર છુવહ દર યઝ અન્બુરતરી
અઝીન્ ફે યકીરા હમી બેરકની
રવાને બેરૂદરા બપાય અફૂગની
નેગર તા એ બૂઈ બેપરૂહીઝ અઝીન્
મશાવ બદ્અમાન્ બર જહાન્ આફરીન્
નુબેસ્તીન્ અઝીન્ બર તો આયદ્ ગઝન્દ
બફૂર્જન્દ માની યકી કેસ્તમન્દ
કે બારશ કંબસ્ત આયદો બરૂન્ બરૂન્
બઝૂદી સરે ખીશ બીની નેગુન્
બન્બુનહુ શવહ ઝીન્ સેપસ એસ્તે તૂ
પેસરૂ બેરૂવદ્ દર જહાન્ કેસ્તે તૂ
હમી દીને યઝદાન્ શવહ ઝીન્ તખાહુ
હમી બર તો નકીન્ કુન્દ તાએ આહુ
યકી દીનબરૂ બૂદ યઝદાન્ પરસ્ત
કે હરગેઝ નેમોર્દી બબીડાદ દસ્ત
કે હોરુચુરે બરૂરાદ બુદ નામે ઊય
બદીન્ અન્દરૂન્ છુદ આરામે ઊય
બમાફુય ગોફૂત અબ સેતઅમારહુ મરૂદ
શુનીન્ અઝ દરે પાફુ યઝદાન્ મગરૂદ

ન્યારે માફએ બરાબર વિચાર કર્યો-ત્યારે તે સમજી ગયો કે તે
યઝદગેદ્ સિવાય બીજો કોઇજ નથી.

આથી માફએ તેને કહ્યું કે "તું અઢીથી ટુરત દોડ-અને હમણાજ
તેનાં શરીર થપરથી તેનું સર જુદું કરી નાખ.

નહીં તો હું હમણાજ તારું સર કાપી નાખીશ-અને તારાં ખાનદાન-
માંથી કોઇને છવતા રાખીશ નહીં."

ન્યારે સરદારે, દુરયાર છુઝર્જો અને પેહલવાનોએ તેનાથી એવી
રીતના સખુનો સાંભળ્યા,

ત્યારે સધળી અન્બુમન તેની થપર ઝુસ્સે બની-તેઓની ઝબાન થક-
ચાર બરેલી અને આખી આંતુ બરેલી થઈ.

તેઓમાં એક રાફૂય ન મનો વઝીર હતો-જેણે પોતાના બન થપર ૩૭૫
ડહાપણનીજ લગામ મૂકેલી હતી.

તેણે માફુયને કહ્યું કે "ઓ બદ વિચારના શખ્સ!-બેહેરેમને તારી
આંખ સા માટે આંધળી બનાવી છે?

તું બણ કે એક પાદશાહી અને એક પચગબરી-એ એકજ વીટીમાં
જડેલાં બે જમદાર ગોદરે છે.

એ બેમાંથી જો એકને પણ તું તોડી કાઢે-તો તું પોતાના છવનો
અને અકલનોજ નારા કરે છે.

ધ્યાન પુગાડ, કે તું હું ખાલે છે? એ કામથી હજુ પણ દૂર રહે-
ખોદાતાલા થપરજ બદ્અમાન ના બન.

એમ કીધાથી પહેલાં તો તારી થપરજ આફત પડશે-પછી તું પોતાના
ફૂંડેા માટે એવું એક ખેતર છોડી જશે,

કે જેનાં ફળ હેઢર લાગશે અને પાઠડાં લેાહી બનશે-તું ટુરતજ
પોતાનું સર જીપું પડેછું જોશે.

ત્યાર પછી તારી બૂરાઈ ખુદી થશે-આ દુન્યામાં તેં વાવેલાં કંઠવાં
ફૂંડો તારા ફૂંડને કાપવાં પડશે (ચાને તેને ચાખવાં પડશે).

એમ કરવાથી યઝદાનની દીન બરાબ થાય છે-તેમજ તાજ અને
તખત તારી થપર લખાનત નાખતાં બને છે."

બીજો એક દીનદાર યઝદાન પરસ્ત વઝીર કે જેણે કહીની કોઈ થપર
ઝુદમનો દસ્ત લખાવ્યો હતો નહીં,

કે જેનું નામ ખર્રાદનો બેડો હોરમઝદ હતું-અને જેનો અપશ્ચ ૩૭૬
આરામ દીનધર્મમાંજ સમાયેલો હતો,

તેણે માફુયને કહ્યું કે "ઓ ઝુદમખાર શખ્સ!-તું એમ પાક યઝ-
દાનના બાર આગળથી પાછો ના ફર.

હમી તીરહ બીનમ દેહો હુશે તુ
હમી ખૂર બીનમ બખાધૂશે તુ
તનુમદ્ બીમલ્લીઓ બાન નેબાર
હમી દુદે આતેશ કુની ખાસ્તા
તોરા ઝીન જહાન સર્કનેશ બીનમ આશ
બખર્શતનત રન્ને મરો ગોદાશ
કુનૂત મેદગાનીત નાબશ યુવહ
યુ રફતી નેશસ્તત દર આતશ યુવહ
નેશસ્ત ઊઓ શહૂરૂય બરૂપાય ખાસ્ત
બમાહુય ગોકૂત ઇન દેહીરી ચેરાસ્ત
શહનશહુરા કારુઆર આમદી
એ ખાકાનો કથકૂર ચાર આમદી
અઝીન તોખમહ બીકસ બસી ચાકૂતદ
કે હરગેશ બકોશતનશ નેશતાતનદ
તો ગરૂ બન્દઈ ખૂને શાહાન મરીશ
કે નકીન યુવહ બરૂ તો તા રસ્તખીશ
મેગોકૂતીને બેન્શસ્ત ગેયાન બંદઈ
પુર અશ ખૂન દેહો ઘરમ પુર આમે બરૂ
યુ બેન્શસ્ત ગેયાન બેશુદ મેહુરૂનશ
પુર અશ દરો બા નાહલો બા ખોરૂશ
બમાહુય ગોકૂત અશ બદે બદનેઆદ
કે નહુ રાએ ફર્તમ દારી ન દાદ
એ ખૂને કયાન શરૂમ દારદ નહન્
વગર કોશતહ ચાબહ નદરદ પહન્
આયા બહતરૂ અશ દદ બમેહરો બાખૂય
હમી તાને શાહુ આયદત આરૂઝય
યુ બરૂ દસ્તે બહુહાકે જમ કરતહ શુદ
એ માયહુ સેપેહુરૂ અન્દરાન ગરતહ શુદ
યુ બહુહાકે બેમેહૂત રૂએ બઝીન
પદીદ આમદ અન્દર જહાન આતબીન
બેહાદ આફરીફને ફરૂદોખ નેહાદ
જહાનરા યકી હીગરૂ આમદ નેહાદ
શનીદી કે બહુહાકે બીદાહગરૂ
એ આબરૂદ અજાન ખીશતનરા બસરૂ
બરૂ સાહ યુગજશત બીશ અશ હજાર
બફર્તમે કારૂ આમદશ ખાસ્તા
વદાગરૂ યુ તૂર આન સરકાશ મરૂદ
કુલ આએ ઇરાન વરા રન્જહુ કરૂદ
બખીરહુ બેકોરત ઇરને પાકૂરા
કે અપશાયેશ આમદ બદ ખાકૂરા
ફેરેતતાદ નસરે ફરીફને ગારૂદ
જહાનરા સરાસરૂ બખન્દુહુ સેપોરૂદ
મેનૂયહુરૂ અઝીન તોખમહ આમદ પદીદ
શુદ આન બન્દહારા સરાસરૂ કલીદ
સેદીગરૂ સેયાગુશ એ તોખમે કેયાન
કમર બસ્ત બી આરૂઝ અરૂ ગેયાન
બગોકૂતારે ગર્સીવરૂ અકાસેયાખ
બેરોસ્ત અશ રવાનો બેરૂ શર્મી આખ
યુતાન શાહુહાદહુ જવાનરા બેકોશત
અઝીરા જહાન ગસ્ત બા ઊ દુરેશત

હું તારું અંતઃકરણ અને ડહાપણ સીઆહ બનેલું ભેડું છું-તારી
બલમાં હું તારીજ ધાર ભેડું છું.

તું બિરુદલ બેખ વચરનો અને દુઃખી જીવનો છે-તું આવશના
પ્રમાડનોજ તલબમાર બને છે.

આ બેહાનમાં તારી લોક તને મારશે-અને ન્યારે આ બેહાનથી તું
પાછો ચાલતો થશે ત્યારે તને દુઃખ અને બગાથો મળશે.

હવે પછી તારી જિંદગાની તાપુશ બનશે-અને ન્યારે તું મરી જશે
ત્યારે તારી જગ્યા દોઝખમાં થશે."

તે બેઠો અને શેઢરૂય ઉભો થયો-તેણે માહૂયને કહ્યું કે "આ દહેરી
શા માટે કરે છે ?

શેઢન્શાહને માથે લડાઇ આવી છે-ખાકાન અને ફગફરની મદદ
માગી છે.

આ ખાન્દાનમાંના ધણીકો ઉપર આફતો આવેલી લોકોએ ભેઈ છે-
પણ હરગેઝ કોણે તેને કતલ કરવાની ઉતાવળ કીધી નથી.

અગરને તું ખોદાનો બંદોજ છે તો પાદશાહોનું ખૂન ના રેડ-નહીં
તો તારી ઉપર રસ્તાખેઝ સૂધી લખતત રહી જશે."

તે એટલું બોલ્યો અને દુઃખથી રડતો રડતો બેસી ગયો-તેનું દિલ
ખૂન બરેલું અને આંખ પીળાં આંસુ બરેલી હતી.

ન્યારે તે રડતો બેઠો, ત્યારે મેહરૂશ-ફયાદ અને પોકાર સાથે દંધી
બરેલો ઉડયો.

તેણે માહૂયને કહ્યું કે "ઓ-ખૂરી બુન્યાદના ખૂરા શખ્સ!-તું શેવટ
માટેના વિચાર કે ઈન્સાફ ધરાવતોજ નથી.

પાદશાહોનું ખૂન કરતાં મગરમચ પણ શખ્સ છે-અગરને કોઈ
મૂવેલું માલુસ એક ચિત્તો વાધ મેળવે છે, તો તે તેને ફાંસિતો નથી.

ઓ ફાફીખાનરાં બલવરો કરતાં પણ મોહબબ અને ખાસીશતમાં
વધારે ખૂરા શખ્સ!-તને શાહનું તાજ લેવાની અભિલાષા થઈ છે.

ન્યારે પાદશાહ જમશીદ ગ્રહહાકના હાથ ઉપર માર્યો ગયો-ત્યારે
આરમાન તેની મુરાદ માફક કેટલોક ફર્યો હતો,

પણ ન્યારે તમામ યુવક ગ્રહહાકે હાથ ફર્યો-ત્યારે દુન્યામાં આખીન
પયદા થયો.

અને તેનાથી મુબારક બુન્યાદના ફરીફને જન્મ લીધો-આ દુન્યાને
માટે એક નવીજ બુન્યાદ ગાહેર આવી.

તે સાંભળ્યું તો હશે કે યુન્મગાર ગ્રહહાક તેમ કમીથી પોતાનું
શેવટ કેવું લાગ્યો ?

હઝાર કરતાં વધારે વર્ષ તેની ઉપર પસાર થયાં-પણ શેવટ તેનો
કીતાનો માગનારો આવી લાગ્યો.

બીનું. પેલો વર જેવો સરફરાશ મર્દ-કે જેને ઈરાનના લોકો દુઃખી
કીધો,

તેણે ખોટી રીતે પાક એરચને માર્યો-કે જેની ઉપર પાક વડીકને
દયા આવી.

પછી તેને પેહલવાન ફરીફની નઝદીક મોકલી આપ્યો-અને તમામ
બેહાનને ગમમાં ગિરફતાર કીધો.

તેના તોખમથી મીનોચેહર પયદા થયો-અને તે સખળી મુરેલીની
વાવી હાથ લાગી.

ત્રીનું. કમાની તોખમના સિયાવલે-લાચારીએ લડાઇનો કમરબંદ
પોતાની કમર ઉપર બાંધ્યો.

અને ગર્સીવરના કહેવા ઉપરથી અકાસિયાબે-પોતાના જીવ અને
અલસમાંથી શર્મ અને આખર ઘોઈ નાખ્યો,

એવા જવાન શાહગઢાને મારી નાખ્યો-એ સબખી બેહાન તેની
સાથ સખત થઇ.

જહાનનાર કયપુસઅ અઅ પોરને ઊય
બેયામહ જહાન કરૂહ પુર ગોઠૂતઅય
નેયારા બખઅરૂ બહૂ નીમ કરૂહ
સરે કીનહૂબ્યાન પુર અઅ બીમ કરૂહ
અહારેમ સપુન કીને અઅરેપ બૂહ
કે રીઝઅએ ખૂને લોહરારેપ બૂહ
અ એરેકરેયાર અઅરૂ આમહ બખઅ
એ કીનહૂ નદાદશ કીમાની દેરઅ
બખઅમ સપુન કીને એરેકરેયાર
કે રારતમ મરૂ ઊરા ગહે કાર્જાર
બેકારેતો સરૂ આમહ બરૂ નીમ રૂઅ
હમાન રફૂત આન ગોઠૂ ગીતી ફેરૂઅ
સરઅમ બેઅરૂ કે બહૂમન એ કરૂહ
એ પૂરે તહરેતન બરૂ આવરૂહ ગરૂહ
શરુમ કીને રીરૂ રાહે બલઅ
કે અઅ પુશનવાઅ આમહ ઊરા ગઅહ
કમરૂ બસત બરૂ કીને ઊ સૂકરાય
સરે ખીશતન અઅરૂ આમહ બપાય
બહરૂમ સપુન કીને હોરૂઅરૂ શાહૂ
અ પર્વાઅ રૂહ બા દેલો દસતગાહૂ
બખઅયો ગોરેતહૂમ કરૂહ આન એ કરૂહ
નેયાસાયહ ઇન અઅ ગરૂહન એ ગરૂહ
એ કેદારે ઇશાન નકરૂહ ઇઅ યાહ
અ ખૂને પેદરૂ બૂદો મેહરે નેઆહ

અ દસતૂર રૂહ જાને ઇશાન બેઆરૂહ
દરે કીનહૂરા ખાર નતવાન શુમેરૂહ
તોરા જૂહ આયહ સુનીન રૂઅગાર
બેપીચી અઅ અદીશએ નાબકાર
તો જીન હરૂએ કારી પેસરૂ બેદરવહ
હમાનહૂ કીમાની એ કીન પુઅનવહ
બેપરૂહીઅ અગીન ગઅે આરાસતહૂ
અગીન સુરૂદી તાજે ઇન ખારેતહૂ
હમી સરૂ બેપીચી બગોઠૂતારે દીવ
બેપુરૂી દલ અઅ રાહે મયહાન બેદીવ
બચીઝી કે બરૂ તૂ નજીબહ હમી
નદાની કે દીવત ફેરીબહ હમી
બઆતેશ તને જાને ખુદશ અસૂઅ
મકુન તીરહૂ મન તાજે ગીતી ફેરૂઅ
સેપાહે પરાગઅહૂરા ગેરૂહ કુન
તો જીન સાન કે ગોઠૂતી બેમદાન સપુન
અઅ ઇદરૂ બપૂએશ બરે શાહૂ રવ
અ બીની વરા બઅંગી સાઅ નવ
વઝાન બયગહૂ જઅે દુશમન બેસીઅ
એ રાયો એ પૂએશ મેયાસાય હીઅ
કઝીન બહ નેશાને દો ગીતી શવી
અ ગોઠૂતારે દાનઅગાન નશનવી
અ કારી કે એમરૂઅ બાયહૂત કરૂહ
બહારે શવહ બૂ બરૂ આરહૂ ગરૂહ

તે સિયાવઝની પીઠથી પાદશાહ કયપુસઅ-પયદા થયા અને તેણે
અધળી બેઠાન ચર્ચા બરેલી કીધી.

તેણે ખજરાથી પોતાના મમાવાના બે દુકડા કીધા-અને કીનાબોરાનાં
સર ખારતી બરેલાં બનાવ્યાં.

ચોથી વાત અઅરેપ કે બેણે લોહરારેપનું ખૂન કીધું હતું, તેના
કીનાની છે.

ન્યારે અરકૂદિયાર લડાઈમાં હતયે-ત્યારે તેણે તેની ઉપર કીનો ૩૭૬
લેવામાં જરાબી દીલ થવા નહીં દીધી.

પાંચમી વાત અરકૂદિયારના કીનાની-કે લડાઈમાં રસ્તે તેને

મારી નાખ્યો અને તેનો વખતગી પુરા થયો-તે કુનંગાને રાશન કર-
નારો પેહલવાન રસ્તેમ પણ મરણ પામ્યો.

અને તું બે કે રોવટે બહુમને શું કીધું ?-તેણે પોતાના બાપના
કીનામાં રસ્તેમના છોકરાની ગર્હ કાઢી નાખી.

છઠ્ઠી વાત મોટા પાદશાહ પીરઝની છે-કે પુશનવાઅને હાથથી તેની
ઉપર આક્રંત આવી પડી.

તેના કીનામાં સૂકરાયે કમર બાંધી-અને તે પુશનવાઅનું પોતાનું
સર તેના પગ નીચે આવ્યું.

સાતમી વાત પાદશાહ હોરમઝદના કીનાની છે-ન્યારે ખુસરૂ પર્વાઅ
હિમતવાન અને દરેક બાબતમાં શક્તિમાન બન્યો,

ત્યારે તેણે બંદૂઅ અને ગોસ્તહૂમ સાથે બે કરૂવું બેઠયે તેજ કીધું-
આ કરૂવું આસમાન પોતાની ગર્હથી અઠકતૂજ નથી.

ન્યારે તેને તો પોતાના બાપનાં ખૂન સાથે અને ખાન્દાનની મોહ-
બબત સાથે કામ લેવું-ત્યારે તેણે તેઓનાં ગમે એવાં ભલાં કીમાની
કશી દરકાર કીધી નહીં.

ન્યારે ખોદાનો હોકમ થયો ત્યારે તેઓનો છવ પણ ગયો-માટે
કીનાને નછવો ગણવો નહીં બેઠયે.

તારો પણ એવોજ વખત જહદીથી આવરો-અને તે વખતે તું આ ૩૮૦
નાલાયક વિચારથી પડતારો.

તું બે કાંઈ રેપરો તે તારો છોકરો કાપરો-અમાનો કીનો લેવા માટે
જરાપણ વાર લગાડરો નહીં.

આ બરેલા ખઝાનાથી, આ વારસામાં ઉતરી આવેલાં તાજ અને
આ માત્ર અરબાબથી તું દૂર યા.

તું એહરેમનના કલાથી સર ફેરવે છે-અને કુન્યાના સાહેબના માર્ગે
ઉપરથી દિલ કઢાવી લે છે.

બે ચીઝ કે તારા ઉપર ઝેમ નહીં હીયે-તે લેવા માટે તું બહુ કે
એહરેમનજ તને ફરેબ આવે છે.

તું પોતાનાં તન અને છવને દોઝખના આતશમાં ના બાળ-આ
કુન્યાને સબૂબારનાં તાજ સીઆહ ના બનાવ.

તું વીખરાયલાં લશ્કરને એકતૂ કર-અને જેવી રીતે સપુનો તું હવડાં
બોલ્યો છે તે પાઠા ખેચી લે.

અને અર્દાશી માફી માગવા માટે તું પાદશાહ અબુગજ બ-ન્યારે
તું તેને બેઅ ત્યારે નવેસરથી તેની તાબેદારી કર.

અને ત્યાંથી દુશમની સામે લડાઈમાં જવાની તૈયારી કર-તેના વિચાર
પ્રમાણે ચાલવા માટે અને તેની માફી માટે જરાપણ દીલ ના કર.

બે તું વિદ્વાનોનું કહેલું નહીં સાંભળ્યો-તો બન્ને કુન્યામાં તારો
અવ કુઃખી થયો.

ન્યારે એક કામ કે તને આજેબ કરૂવું બેઠયે-ત્યારે તે કામ બે તું ૩૮૧
આવતી કાલ ઉપર રાખે તો તે ખૂજ મળે છે.

હમી યચ્છગેરે શહનશાહુરા
અત્ત ખાહી અચ્છ તુરકે બહખાહુરા
કે હરુ બન્ગ શીરસ્તો બરુ તખ્ત શાહુ
ફોરુબાન બકેદારે ખુરશીદો માહુ
યકી યાદગારી એ સાસાનેયાન
કે ચૂન વય નબન્દ કમરુ બરુ મેયાન
પેદરુ બરુ પેદરુ રાહો દાનેશ પઝીરુ
એ નૂરીરવાન શાહુ તા અરુશીરુ
પસ અચ્છ અરુશીરશ બહકુતમ પેદરુ
જહાનદાર સાસાનુ યુદ્ધ આનુ તાજવરુ
કે ચચ્દાનુશ તાજે કઇ બરુ નેહાદ
હમહુ શહરુયારાને ફરુદાખ નેહાદ
એ તૂ બુદ્ધ બેહુતરુ બગીતી બસી
નકરુદ ઇન્ સુનીન રાય હરુગેચ કસી
શુ બહુશમ ચૂબીન કે સીસદ હઝારુ
એનાન પીચો બરુગુસ્તુવાનવરુ સવારુ
બચ્કુ તીરુ અચ્છ પોશત બરુ કાશતન્દ
બહુ દસ્તે પયકારુ યુગ્ધકાશતન્દ
૩૮૨ શુ અચ્છ તોખમે શાહાનુ દેશશ સીરુ ગશત
સરે ફટલતે રફશનશ ઝીરુ ગશત
ફરાઇનુ કે તખ્તે કઇરા બેબેસ્ત
નબુદશ સઝા દસ્તે બહરા બેશોસ્ત
બદાનુચનહુ ઊ કાશતહુ શુદ્ધ ખારો બારુ
ગેઝાફહુ નબરુદારહુ ઇન્ રૂઝગારુ
બેતરુસ અચ્છ બેહાએ જહાનુ આફરીનુ
કે તખ્ત આફરીદો ફેલાહો નેગીન
તને ખીશ બરુ ખીરહુ રેસ્વા મકુન
કે બરુ તૂ સરુ આરન્દ બૂદ્ધ ઇન્ સખુન
હરાનુ કસ કે બા તૂ નબુદહુ દુરોસ્ત
સુનાનુ દાનુ કે ઊ દુરમને જાને તોસ્ત
તો બીમારી અકુનુતો મનુ ચૂન પેઝેરુ
પેઝેરુ ખોરુશાનુ બખૂતીનુ સેરેરુ
તો અચ્છ બન્દએ બન્દગાનુ કમતરી
બઅન્દીશએ દેલ મકુનુ મેહુતરી
હમી કીનહુ બા પાકુ યચ્છદાનુ નેહી
એ રાહો હોનરુ બૂય તખ્તે મેહી
શખાનુઝાદહુરા દેલ પુરુ અચ્છ તખ્ત બૂદ્ધ
વરા પન્દે આનુ મુબેદાનુ સખ્ત બૂદ્ધ
૩૮૩ સુનીન બૂદ્ધ તા બૂરા ઇન્ તાઝહુ નીસ્ત
ગેઝાફે જમાનહુ બઅન્દાહુ નીસ્ત
યકીરા બરુ આરદ બચ્ચ બલન્દ
યકીરા કુનદ ખારો બારો નેહાન્દ
નપયવન્દ બા' આનુ ન બા ઇન્ બકીનુ
ન શર્મે ન દાનેશ ન આઇને દીનુ
હમહુ મુબેદાનુ તા જહાનુ શુદ્ધ સેયાહુ
બરુ આઇને ખુરશીદ બેશસ્તે માહુ
હમહુ પન્દ ગોઝાલ્દ બા કીનહુ બૂય
નબુદ સૂદ્ધ ચકુ મુ અજાનુ ગોઝાલ્દ
શુ રાખ તીરહુ શુદ્ધ ગોઝાલ્દ બા મુબદાનુ
શુમારા બેખાયદ શુદ્ધ અંચ બેખદાનુ

તું શેહ-શાહ ચઝગેઈને-તુર્કી દુરમનથી ઈઝા પુઝાડવા માંગે છે,

કે જે લઠાઈમાં એક સિંહ છે અને તખ્ત ઉપર એક ખરો પાદશાહ છે-જે ખુરશીદ અને માહતાબની માફક ગણતો છે.

તે સાસાનિયોમાંથી એકજ ચાદમાર રહેલો છે-કે જેની માફક કોઈ બીજો કમર ઉપર કમરબંદ બાંધી શકશે નહીં (યાને રાજ્ય વધારી શકશે નહીં). શાહ નોશીરવાનની તે અર્દશીર સૂધી પેઢી દર પેઢીના પાદશાહો સખી અને રહાપણવાળા થઈ ગયા છે.

અર્દશીર પછીની આગમચ તેની સાતમી પેઢીએ દેશની સંભાળ કરનારો સાસાન પાદશાહ બન્યા હતા, કે ચઝદાને જેને પાદશાહી તાજ આપ્યું હતું-તે સધળા મુખારક બુન્યાદના પાદશાહો હતા.

દુન્યામાં તારા કરતાં તેઓ ધણા બધા હતા-તેઓમાંના કોઇએ એવો વિચાર કદી પણ કીધો હતો નહીં.

બેહુશમ ચૂબીન કે ત્રણ લાખ-લઠાયક અને ઘોડાનાં બખતર સાથના સવારો,

તેના એક તીરથી તેની આગળથી નાસી ગયા હતા-અને તેને માટેજ તે લઠાઈનું મથદાન છોડી ગયા હતા,

તેવા રાખસનું દિલ પણ ન્યારે પાદશાહી ખાન્દાનથી ધરાયહું થયું-ત્યારે તેનું ખીચેલું નસીબ બેધું પડયું.

વળી ફરાઈન કે જેણે પાદશાહી તખ્ત મેળવ્યું-પણ તે તખ્તને લાયક નહીં હતો એટલે તેણે ભૂંડાઈ કરવા માંડી.

અને એવી રીતે તે ખુવારીથી માર્યા ગયા-આ ઝમાને એવા બેહુદાં કામે ચાલવા દેતોજ નથી.

તું દુન્યાના પયદા કરનારા સાહેબ કે જેણે આ તખ્ત, તાજ અને નગીના પયદા કીધા છે, તેનાથી બીઠ.

તું બેહુદાપણએ પોતાનું શરીર ખુવાર ના કર-કારણકે આવા તારા સખુનો તારી આખેરી જલ્દીથી લાગી નાખશે.

જે કાંઈ કે તને ખરી વાતો નહીં કહે-તો તું એમજ બલ્લ કે તે તારા જીવનો દુરમન છે.

તું હમણા એક બીમાર જેવો માણસ અને હું તે તારી બીમારી દૂર કરનારો હકીમ એકા કુ-જે હકીમ લોહીનાં આંસુએ રડતો બન્યો છે.

તું સધળા બંદાઓમાંથી એક કમતર બઢો છે-પોતાનાં મનના તરંગોએ કરી મેટો ના બની ન.

આ કીનો તું પાક ચઝદાન સાથે કરે છે-આ પાદશાહી તખ્ત તું કીર્તિ બરેલી રીતે મેળવ."

પણ તે બરવાડના જણેલા રાખસનું દિલ તખ્ત માટેજ આટલુ હતું-જેથી તેને પેલા વઝીરની શીખામણ કઠોર લાગી

પણ શુરઆતથીજ દુન્યામાં એમ બનતું આવેલું છે. એમાં કાંઈ નવું નથી-ઝમાનાનાં પોટાટાનીં હદ હોતી નથી.

તે એકને જીવલે આરમાન ઉપર ચઢાવે છે-ન્યારે બીજાને ખુવાર, રડતો અને ગમગીન કરે છે.

પેલા સાથ નથી તેને કાંઈ સંબંધ કે નથી એની સાથ કાંઈ કીનો-તેનામાં નથી શરમ કે નથી અકલ, કે નથી રીતરવાજ કે કીનધર્મ.

સધળા વઝીરોએ રાત પડી અને ખુરશીદનાં સજ્જમાર ઉપર માહતાબ સવાર થયો ત્યાં સૂધી,

તે કીનાખોર રાખસને ધણીક શીખામણે આપી-પણ તે વાતથી એક બાલ બરાબરની ફાયદો નહીં થયો.

ન્યારે રાત બધારી થઈ ત્યારે તેણે વઝીરને કહ્યું- "એ અકલ મંદો! હવે તમારે જપું બેઠયો.

મન એમશબ્દ એમદાનમ ઇન્દ્રા અસર
એ હરગુનઈ દાનેશ આરમ અમર
એ હરકર બેખાનીમ દાનદહ બીરત
અદાન તા બદીન અહ નખાયહ ગેરીસ્ત
બેરકુતનહ દાનદખાન અચ અરશ
બેયામહ યકી મુબેહ અચ હરકરશ
ચુ બેન્શસ્ત માહુય બા રાસ્તાન
એ બીનીહ ગોફૂત અન્દરીન્ દાસ્તાન
અમર એન્દહ માનહ હમી ચઢગેઈ
એ હરશ અહ હરકર આયન્દ ગેઈ
અરહુનહ શુદ ઇન્ રાએ મન્ દર બેહાન
શનીન્દહ ચકુસર કેહાનો મેહાન
બેયાયહ મશ અચ અદશ લાન અસર
ન તન્ માનહ ઇદર ન બુમો ન અર
ચુનીન્ દાહ પાસોખ બેરદમન્દ મરુદ
કે ઇન્દ્રા તુબોસ્તીન નખાયસ્તેર કંદ
અમર શાહે ઇરાન્ શવહ દુરમનત
અચ અહ રસહ બીગુમાન્ અર તનત
બગર ખૂને ઊરા બેરીઝી બદસ્ત
કે ઢીન્ ખાહે ઊ દર જહાન ઇજસ્ત
અયો રાસ્ત હરગુનહ અન્દહો દરહ
નેગહુ કુન્ બદીન્ તા એ બાયહત કંદ
ચેસર ગોફૂત કય બાએ ફખોન્દહ રાય
ચુ દુરમનશ કર્દી બેપદાંચ લાય
સેપાહુ આયહ ઊરા એ માચીનો ચીન્
બમા અર શવહ તન્ગ રૂએ ઝંઝીન્
તો ઇન્દ્રા ચુનીન્ ખાર કારી મદાર
ચુ ચીરહુ શુદી કામે શીરાન્ અખાર
ગર અચ દામને ઊ ફેરફરી કંનહ
તોરા બા સેપાહુ અચ જહાન અર કંનહ

હું આજ રાતે એ બાબત ઉપર વિચાર ચલાવીશ-અને દરેક રીતે
મારી આકલને કામી લગાડીશ.

આપણી ચૈત્યમાંના વીસ દાના માણસોને આપણે બિલાવીશું-કે નથી
આ બદી ઉપર રોવટે પસ્તાડું પડે નહીં."

પેલા દાનાઓ તેની આગળથી ગયા-તેનાં ભરકશમાંથી એક વઝીર
તેની આગળ આવ્યો.

હવે જ્યારે માહુય તે રાસ્ત લોકો સાથ મસ્લહત કરવા બેઠો-ત્યારે
તે બોલ્યો કે "તમો અ વાતમાં શું સલાહકારક બુમો છે ?

અગરને ચઢગેઈ જવતો રહેશે-તો ચો તરફથી તેની આગળ પાછું ડરક
ભરકર બેશું થશે.

આ મારો ભેદ તો દુન્યામાં ખુલ્લો થઈ ગયો છે-નૌના અને મોઢા
સખળાઓએ સાંભળ્યા છે, :

એટલે તેની સાથ કીચેલી બદીથી મારો જીવ ખતમ થશે-નહીં આ
શરીર કાયમ રહેશે કે નહીં આ મુલક રહેશે."

તે દાનેશમદે એવો જવાબ આપ્યો-કે "તારે પહેલેથીજ આવું કરવું
નહીં બેઈવું હતું.

અગરને ઇરાનનો પાદશાહ તારો દુરમન થશે-તો બેશક કે તેનાથી
તને બદી પહોંચશે,

પણ બે તું તેનું ખૂન કરશે તો તે વધુ ખરાબ છે કારણકે જેહા
નમાં તેનો ક્રાનો લેનાર ખેદા પોતે છે.

ચો તરફથી દરેક રીતે તને ગમ અને દુઃખજ આવશે-મટિ તું આ
બાબતમાં વિચાર કે તને શું કરવું બેઈયે ?"

ત્યારે તેના ઊકરોએ કહ્યું કે "એ સુખારક વિચારના ખાપા-જ્યારે
તે તે દુરમનજ બનાવ્યો છે ત્યારે તો તેની જગ્યા ખાલીજ કર."

નહીં તો માચીન અને ચીનીથી તેનું ભરકર આવશે-અને આપણા
ઉપર આ ઝમીનની સપાટી તંગ બનાવશે.

તું આ કામને નજરું ના ગણુ-જ્યારે તું ગાલેખજ થયો છે ત્યારે
સિંદનાં તાજવાને ધવડવા ના બેસ.

અગરને તેઓ તેની દામનનો એક બુંડો ઉભો કરશે-તો તને ભરકર ડરક
સાથ આ દુન્યાથી ઉપેઠીજ નાખશે."

કોરતફ શુદને ચઢગેઈ બદસ્તે
ખુસન્ આસેયાખાન્.

ચઢગેઈનું ખુસર ધંદીવાળાના હાથ
ઉપર માર્યું જવું.

ચુ બેશનીહ માહુએ બી આબો શરમ
બરાન્ આસેયાખાન્ સરશ ગસ્ત ગરમ
ચુનીન્ ગોફૂત બા આસેયાખાન્ કે ખીચ
સવારાન્ બેખર ખૂને દુરમન બેરીચ
ચુ બેશનીહ અચ આસેયાખાન્ સખુન્
ન સર દીહ પયદાં મરુશ ન બુન્
શખાનખહુ ચુ બેન્શસ્ત અર તખ્ત માહુ
ચુએ આસેયા શુદ બનચ્છદીકે શાહુ

જ્યારે આખર અને શર્મ વગરના માહુએ એવું સાંભળ્યું-ત્યારે તેણે
પેલા ધંદીવાળા ઉપર ગરસો કાપ્યો.

તેણે ધંદીવાળાને કહ્યું કે "તું ઠક-અહાંથી સવારો ભઈ બ અને તે
દુરમનનું લોહી રેડ."

જ્યારે ધંદીવાળાએ તેની એવી વાત સાંભળી-ત્યારે તેણે તે વાતનું
કાંઈ ધડપૂછડું બેઈવું નહીં.

રાતને વખતે જ્યારે માહતાબ પોતાનાં તખ્ત ઉપર બિરાજ્યા-ત્યારે
પેલો દળનારો પોતાની ધંદી તરફ પાદશાહ આગળ ગયો.*

* આ ખયતનો પહેલો ત્રિઓ "મોહલ" નીચે મૂજબ આપે છે. શખાનખહુ અબીરાને ખોરદાહ માહુ તેમજ એક
બંદુ* કલમી શાહનામ આ ખયત નીચે મૂજબ આપે છે શખાનખહુ અબીરાનો ખોરદાહ માહુ-સર આમહ બાહુ તાબો
તખ્તો કોલાહુ યાને ખોરદાહ મહિનાના અનેરાન રાજી રાતે તે પાદશાહનો તાજ, તખ્ત અને કોલાહ ભોખવવાને ઉડોજ આવ્યો.

૩૮૬ એ દરખાસે માહુચ ચૂન શુદ્ધ બેરૂન
 રો દીદલ પુર અચ આમો દેલ પુર એ ખૂન
 સવારાન ફેરેસ્તાહ માહુચ ચૂદ
 પસો આસેયાખાન બદલેરે કૂદ
 બેફરૂદ કાન તાલો આન ચૂશવાર
 હમાન મોહરો આન જામએ શાહવાર
 નખાલકે કે ચકસર પુર અચ ખૂન કુનીફ
 ચુ બીજાન શવહ જામહ બીરૂન કુનીફ
 બેશુદ આસેયાખાન રો દીદલ પુર આખ
 બદલેરે રો રોખસારહ ચૂન આફતાખ
 ૩૮૭ હમી મોહૂન કય દાવરે કેદેઆર
 તોઇ બરતર અચ બદલેરે રૂઝગાર
 બદીન નાપસન્દીદલ કમાને ઊય
 હમ અકૂન બેપીયાન દેલો જાને ઊય
 બરે શાહ શુદ દેલ પુર અચ શર્મે બાક
 રોખાનશ પુર આમો લખાન પુર એ ખાક
 બનચદીકે ઊ અન્દર આમહ બહુશ
 ચુનાન ચૂન કર્સી રાત ચૂયહ બચૂશ
 ચકી દરનહ હા બર તેહીગાહે શાહ
 રહા શુદ બજખમ અન્દર અચ શાહ આહ
 બખાક અન્દર આમહ સરો અકૂસરશ
 હમાન નાને કરકીન બપીશ અન્દરશ
 અગર શાહ ચાબહ કર્સી જીન જેહાન
 બેખાશહ નદારહ ખેરહ દર નેહાન
 ખેરહ નીરત બા ગર્દે ગર્દાન સેપેહર
 ન જયદા છુવહ જન્મે ખેરમશ ન મેહુર
 હમાન બેલ કે ગીતી નખીની બચરમ
 નદારી કે કેદારે ઊ મેહુરો ખરમ
 ૩૮૮ એ પર્વદલ સીર આયહ ઇન હકૂત ગેરહ
 શવહ બીગુનહ કોશતલ ચૂન ચકદગેરહ
 બદીન ચૂનહ બર તાજદારી નમોરહ
 હમ અચ હકરેરે ઊ સવારી નમોરહ
 સવારાને માહુએ શૂરીદલ બખત
 બેદીદહ કાન ખુશવાની દેરખત
 એ તોખતો એ આરામગહ આરમીહ
 બેશુદ હર કર્સી રૂએ ઊરા બેદીહ
 કુશાદહ બન્દે કખાએ બેનકૂશ
 હમાન અકૂસરો તઉકો અરૂરીનહ કૂશ
 એ પીરો શહનશાહ બદલિતહ
 વરા બર અમીન ખાર ઇગઝારતહ
 ફેગન્દલ તને શાહે ઇરાન બખાક
 પુર અચ ખૂનો પહલુ બશારશીર ચાક
 બમાહુચ મોહૂતહ કાન સફરાર
 બર આમહ એ તખતો એ જગો એ નાચ
 હમહ પાય મહાન ચુ બખારિતહ
 કખાનહા બનકીન બેયારસ્તહ
 એ માહુચરા બાદ તન હમચુનીન
 પુર અચ ખૂન ફેગન્દલ અહુએ અમીન
 બેફરૂદ દૂરા બહંગામે ખાખ
 અઝાન લાયમહ અકૂમનહ અન્દર આખ

ન્યારે તે માહુચની દરખાસમાંથી બાહેર નીકળ્યાં ત્યારે તેની બન્ને
 આંખો આંસુ ભરેલી અને દિલ ખૂન ભરેલું હતું.
 માહુએ દુરત તે દળનારની પાછળ ચિતાળી સાથ સવારો દોડાવ્યા.

તેણે હોઝમ છીધા કે “તેનું તે તાજ અને કાનનું લોભ-તેમજ
 મોહર અને તે પાદશાહી કપડાં,
 લોહીથી ખરડાવા દેતા ના-પણ જેવો તે માર્યો ભય કે દુરત તે
 કપડાં કાઢી લેને.”

પેલો ધડીવાળો આંસુ ભરેલી આંખોએ અને આકૃતાબ માફકના
 ટ્રિકા પડી ગયલા ચેહરાએ પાછો ભાં ગયો.
 તે બોલવા લાગ્યો કે “ઓ જેહાનના પયદા કરનારા ઈન્સાફી સાહેબ!-
 તું ઝમાનાની ગર્જા કરતાં પણ ચંદિયાતો છે.

આ નાલાયક ક્રમાં આપવાથી-તેનો વિચાર હજી પણ ફેરવી નાખ.”

તે શર્મિશ્ઠની અને ધારની ભરેલાં દિવે પાદશાહ આગળ ગયા-તેનો
 ચેહરો આંસુ ભરેલો અને હોઠો ધૂળથી ભરેલા હતા.

જેમ કોઈ કાનમાં હરસેની વાત કહેતું હોય-તેમ તે તેની નજદીક
 હુરયારીથી ગયો.

તેણે પાદશાહની કૃપમાં એક છરી મારી-તે ઝખમથી પાદશાહનાં
 દિલમાંથી એક આલે નીકળી.

તેનું સર અને તાજ ખાકમાં પડ્યું-પેલી જવની શેઠલી તેની નજ
 દીઠળ પડી હતી.

આ જેહાનમાંથી છૂટકો પામવાનો રસ્તો કોઇને થાય-અને તે છતાં
 તે આ જેહાનમાં રહે, તો તેની અંદર અકલની કોનાહી છે.

ગાળ ફરતાં આરમાનમાં કાંઇ ડહાપણ જણાવું નથી-નથી તેને
 સિતમ અને ગુસ્સો દેખાતો કે નથી તેની માયા દેખાતી.

એજ બલું છે કે તું આ દુન્યાને તારી આંખોથી જોયજ નહીં-અને
 તેનાં કામોમાંથી મોહબબત કે કોથ કથું ધરાવેજ નહીં.

આ દુન્યા પોતાનાજ પાળેલાથી ધરાયલી બને છે-એ તે પર્વેરા
 થયલા ચક્રદગેઈની માફક બેચુનાહ માર્યો ભય છે.

એવી રીતે કોઇ તાજદાર પાદશાહ મરણ પામ્યો નથી-બલકે તેનાં
 લશ્કરમાંથી કોઇ સવાર પણ એનાં મોતે મૂરો નથી.

બદખખત માહુચના સવારાએ-જેનું કે તે પાદશાહી ઝાડ,

તખત અને આરામગાદીથી શાન્ત પડ્યું-દરેક જણે જઇ તેનો
 ચેહરો જોયો.

તેઓએ તેના આસ્માની રંગના ડગલાના બંદ છોડ્યા-તેમજ તાજ,
 સાંકળી અને રોનેરી જેડા કાઢ્યા.

અને શેહન્શાહ આગળથી તે સથળું ઠંડારી-તેને ઝમીન ઉપર ખુવાર
 છોડી ગયા.

ઇરાનના પાદશાહનું તન લોહીમાં ગર્કાવ બની પેડલ્લ ચાક થઇને
 ખાકમાં પડેલું રહ્યું.

તેઓએ માહુચને કહ્યું કે “તે સરફરાજ પાદશાહ-તખત ભોજવવાથી,
 લડાઇ કરવાથી અને મોજમત્રાહ કરવાથી ધરાઈ ચૂક્યો છે.”

તેના મદદગારો ન્યારે ભાંથી ઉઠ્યા ત્યારે તેની ઉપર લખનત
 નાખવા લાગ્યા.

કે “માહુચનું શરીર પણ એવીજ રીતે ઝમીનની સપાટી ઉપર લો-
 હીથી ભરેલું પડ્યું.”

પછી માહુએ ક્રમાંચું કે “ચક્રદગેઈને રાતને વખતે તે જગ્યાએથી
 જીંચકી નદીમાં નાખી દીધે.”

તને શાહુ આઝાન આસેયા અરૂ ગેરેફત
હમાન આસેયાયાન બેબીન અથ શેગેફત
અઆખ અન્દર અફઝન્દ મઈ દેહીરૂ
સરશ મહુ હખરૂ ખૂરા માહી બઝીરૂ
કે અથ અરૂહ આન કોરતહ નેરનાખત-હ
એગેઈએ અરૂફ અન્દર અન્દાખત-હ
અ શખ રૂશ શુદ મરુદમ આમહ પરીફ
દો મઈ ગેશનમાયહ આન બ રસીફ
અઝાન સૂગવારાને પરહીજમાર
બેયામહ થયી તા હબે ભૂયખાર
તને ઊ અરહુનહુ યુ દીફ અન્દર આખ
અરૂ આરોફતો આમહ હમ અન્દર શેતાખ
હવાન તા હરે ખાને રાહેખ રસીફ
બદાન સૂગવારાન એગોફત આનએ દીફ
કે શાહે જહાનયાન અધરૂફ અન્દરેત
અરહુનહુ બદયાએ અરૂફ અન્દરેત
એરફત-હ અઝાન સૂગવારાન બસી
સોફૂખાએ રહૂખાન એ હર દર કસી
ખોફરીએ રે રહૂખાન અરૂ આમહ અદરૂફ
કે અથ તાજવરૂ શાહે આઝાહ મરૂફ
કસી તાજદારી બદીનસાન નરીફ
ન પીશ અથ મસીહુ ઈન સખુન કસ શનીફ
કે અરૂ શહરૂયારી એ બહ અન્દર
સગી બહ નેઝાદી પરાગન્દઈ
એપર્સરૂફ તા અરૂ તનશી બહ રસહ
બઝાન બહરે માહુથ નરીન સહફ
દેરીહ આન સરો તાએ બાહાએ બોરૂફ
દેરીહ આન બરો શાખો આન હરેતો ગોરૂફ
દેરીહ આન સરે તોખમએ અરૂફરીરૂ
દેરીહ આન સવારો જવાને હઝીરૂ
તનૂમન્દ બૂદી ખેરહ બા રવાન
એગોરૂરી ખબરૂ ઝાન બનૂરીરવાન
કે દર આસેયા માહુ ફૂએ તોરા
જહાનદારો દીહીમ ભૂએ તોરા
બદશનહુ એગરૂગાહ એશગાફત-હ
અરહુનહુ અઆખ અન્દર અન્દાખત-હ
હમાના કે આન ખાફૂ ગેયાન શવહ
રવાનશી બદીન સૂગ એયાન શવહ
એફશાન શવહ હખમએ અરૂફરીરૂ
કે નરનીફ કસ શાહુ દર આખગીરૂ
ફેગન્દહુ બદીનસાન અઆખ અન્દરૂન
અરહુનહુ નેગૂનસારો તન પુરૂ એ ખૂન
સોફૂખા અઝાન સૂગવારાન અહારૂ
અરહુનહુ શુદન્દ અન્દર આન ભૂયખાર
અરહુનહુ તને શહરૂયારે જવાન
ન પીરહ જહાનદારે નૂરીરવાન
અખુરકી કસીદન્દ અઝાન આખગીરૂ
બસી મૂયહુ કંદન્દ બરનાઓ પીરૂ
અઆખ અન્દરૂન હખમઈ સાખત-હ
સરશરો અઆખરૂ અન્દર અઝાખત-હ

એ અજબ રહેલા શખસ! તું જે કે પેલાજ પરીવાજાએ તે પંદી ૩૮૮
આમજથી પાદશાહનું શરીર ઠકાવ્યું.

અને તે વાતથી રાખસે પાણીમાં નાખ્યું-તેનું માથું પક્ષીમાં ઉપર
અને પક્ષીમાં નીચે જતું હતું.

તેને છેક એવા ઊંડા વનજમાં નાખી દીધો હતો-જે તે મૂલેલાની
હારા પાણી ઉપરનાં પક્ષીમાંથી આજખાઈ શકી નહીં.

જ્યારે રાત પુરી થઈ અને દહાડો નીકળ્યો ત્યારે માણસોની આવ-
નવ થઈ બે બેથી ખુન્વાદના શખસો તે જગ્યાએ આવી પહોંચ્યા.

પેલા બંને પરહેઝગાર સોગ કરનારા શખસોમાંથી-એક જણ નદી
કિનારે આવ્યો.

જ્યારે તેણે પાણીમાં પાદશાહનું નાથું શરીર જોયું-ત્યારે તે યુરસે
થયો અને શેતાબી કરતો પાછો ફર્યો.

અને દોડતો કે ખિસ્તી પાદરીનાં ધર આગળ ગયો-અને બે કાંધ
જોયું હતું તે પેલા પાદશાહનો સોગ ધરાવનારા શખસોને કહ્યું,

કે “દેશનો સંભાળનારો પાદશાહ તો નદીમાં ડૂબેલો પડ્યો છે-
નાગો ઝડપી નદીમાં પડેલો છે.”

તે વિલાપ કરનારાઓમાંના ધણીકા ત્યાં આવી પુગ્યા-સાથે દરેક
ધરમાંથી પાદરીઓ પણ આવી લાગ્યા.

તે પાદરીઓમાંથી દુઃખનો પોકાર ઠકયો-કે “એ આઝાહ મરૂફના
તાજવર પાદશાહ!

કેહયે એવો એક પણ તાજદાર એવો નથી-તેમજ કાઈરેતની આગ- ૩૮૯
મજ કેહયે એવી વાત સામળી પણ નથી,

કે એક પાદશાહ ઉપર એક નાપાક ગોલામથી-એક બેખુન્વાદ હર્લ
કુતરાથી,

જેને તેજ પાદશાહે પાળ્યો હતો તેનાથી તેનાં તન ઉપર અપવી
બદી પહોંચે-આવું કામ કરવાથી અહુથને લાગે હઅનતજ લાયક હોઈએ!

અફસોસ! તે પાદશાહનાં સરનો, તેનાં તાજનો અહે તેનાં ખુર્ચદ
કદનો-અફસોસ! તેની તે છાતીનો, બાજુનો, તેનાં હાથનો અને તેના ગોંઠનો!

અફસોસ! તે અર્દશીરનાં તોખમના સરદારનો-અફસોસ! તે બહા-
દુર સવાર અને પસંદગી પામેલા જવાનો!

બે કાંધ ડાહ્યો જવતો માણસ-પાદશાહ નેશીરવાનનાં હખા અદર
જળને આ વાતની ખબર આપે,

કે ‘દજવાની પરીમાં તારી માહતાખ જેની અહલાહનું, તારા રાજ
ચલાવનારા વારસનું.

કલેજનું તેઓએ ખજરથી ચીરી નાખ્યું-અને તેને ઉધાડે શરીરે
પાણીમાં ફેંપી દીધો.’

તો ખચીત કે તેની ખાક પણ એની ઉપર રહતી બનશે-અને તેનો
જવ આ ગમ ઉપર બળતો થશે.

અર્દશીરનું હખમ પણ પોકારનું થશે-કારણકે કેહયે કોઈ પણ
પાદશાહને

આ પ્રમાણે નમ હાલતમાં જિયો અને લોહી ગગડતાં શરીરે પાણીની ૩૯૦
અંદર નાખી દીધેલો સાંભળ્યો નથી.”

પછી પેલા વીલાપ કરનારાઓમાંથી ચાર પાદરીઓ-પોતાનાં બદન
ઉપરથી કપડાં કાઢી તે નદીમાં ઉતાર્યા.

અને તે પાદશાહ નેશીરવાનના નખીરા-જવાન પાદશાહનાં નમ
શરીરને,

પાણીમાંથી ઝમીન ઉપર ખેંચી કાઢ્યું-જે ઉપર સથળા જવાન અને
અને બુઝાઓએ બહુકે રૂદન કર્યું.

તેઓએ બાગમાં એક હખમ બનાવ્યું-અને તે પાદશાહનું સર આ
રમાન સૂધી ઠકાવ્યું.

૩૬૧

૩૬૨

સરે જખમે આન શાહુ કદંદ પુરુ
બરેબકા બધીરે બકાકુરે શુરુ
બિયાશરત નંદ શ બહીબાએ બરુદ
કસબુ ઝીરે ફરી જખરુ લાજબરુદ
મથો રેબકા કાકુરે શુરુકો ગોલાબુ
સોફાબા બિયાશરત દર જાએ ખાબુ
મે ગોફત આનુ ગેશનમાયહુ ફેલકાને મરુવ
થુ બે-હોફત બાલાએ આનુ બાદ સરુવ
કે ખખરીશ બે ફરીશ ખુબદ દર નેહાન
કે ખુરનુદ બીરુન શખદ ઝીનુ નેહાન
દેગરુ ગોફત અગરુ અન્દ ખન્દાન ખુબદ
થુનાનુ દાનુ કે અચ અરુમ-દાનુ ખુબદ
કે અચ અર્થે ગરુફનુ પઝીરુ ફરીબુ
કે ઊરા નુમાયદ ફરાબો નેરીબુ
કેગરુ ગોફત કાનરા તો દાના મખાન
કે તનરા પરરતદ બખૂને રવાન
હમલુ ખારેતલુ બુયદો નામે બદ
નતસદ રવાનશ બે ફર્તમે બદ
કેગરુ ગોફત અગરુ શાહુરા લબુ બેખરેત
નબીનદ હમી તાલે તખતે નેશરેત
ન મોહુરે પરરતદએ ખારુગાહ
ન કેશરુ ન અકુસરુ ન તખતે કોલાહ
બગરુ ખુદ નેયાયદ હમી ઈન બકારુ
ચેરા બાયદ ઈન રબો ઈન ફુગારુ
કેગરુ ગોફત કચ ખૂબુ ગોફતારે તુ
મેતાયેશ નબીનમ સજાવારે તુ
હમી સરુવ કેરતી બખાધે બેહેશત
રવાનત બેબીનદ દેરખતી કે કેશત
કેગરુ ગોફત યજદાન રવાનત બેખારુદ
તનતશ બહીન સૂગચારી સેપારુદ
રવાને તોરા સૂદમદ ઈન ખુબદ
તાને બદફનેશરા ગઝન્દ ઈન ખુબદ
કુનુન દર બેહેશતરેત ખાજારે શાહુ
બદખખ કુનદ જાને બદખાહુ રાહુ
કેગરુ ગોફત કચ શાહે દાનેશ પઝીરુ
પેરુદમન્દો અચ ગઉહરે અરુદશીરુ
કેફુદી હમાનુ બરુ કે કેરતી બખાધ
ફુરેશમાન શુદ આન ખુસવાની ચરાધ
કેગરુ ગોફત કચ શાહુરયારે જવાનુ
બેખોફતીઓ બીદારુ કદર્ રવાનુ
લમે ખામેશો જાનુ બચન્દીનુ ગલહુ
બેરુકતો તનુત માદ અન્દરુ યલહુ
તો બીકારીઓ જાનુ બકારુ અન્દરેત
સરે બદફેગાલત બદારુ અન્દરેત
બેગુયદ રવાનુ ગરુ લખાનુ બરેતલુ શુદ
બેખાલુદ જાનુ ગરુ તનત બરેતલુ શુદ

અગરુ રેત બીકારુ ગરુ અચ અખાનુ
રવાનત બચન્દુ અન્દરુ ખારુદ સેનાન

સરે તથા શિલાઇત વડે, કપૂર અને કરતુરી બરીને તે પાદશાહના
જખમે બંધ કરી લીધો.

ખીખી રેશમી કપડાંથી તેની લારને ઢાંકી-લારની નીચે કસબી કપડું હલું
અને ઉપર આરમાની રંગનું રૂટી (રશ્મનુ સુલકનું) કપડું ઢાંકવામાં આવ્યું હલું.

અરક, સરસ, કપૂર, કરતુરી અને મોલાબ ખાણી સાથ-તેને તેની
આરામગાદમાં ખિરતી પાદરીઓએ મેલ્યા.

જ્યારે તેનું સર્વ આગ્રહ જેનું શરીર કદને ઢાંક્યું-ત્યારે પેલા ખુન્યાદી
દેહકાન મદે (ખિરતી પાદરીઓ) કેવા સુંદર સખુનો કલા ?

કે “પોતાની બની મેહનતે એક માણસ હાથી બક્ષે કરી શકે છે-
અને તેથી તેઓ જેહાનમાંથી ખુરાહાલ નીકળી બચે છે”

વળી એમ પણ કહ્યું કે “જે એક માણસ આ દુન્યામાં સદા હસ્તે
રહેતા હોય-તો તે વિષે એમ જાણ કે તે એક કોરેમદ (ઝલેમ) માણસ છે.

કારણકે ફરતાં આરમાનથી તે ઠગાય છે-જે મોડે વહેલે તેને ચઢતી
પડતી દેખાયા વગર રહેશે નહીં.”

વળી કહ્યું કે “તેને તું દાના ના કહેતો કે જે કોઈના છવના ભોગે
પોતાનાં શરીરને સુખ આપતો હોય.

જે બસ ધન હોત અને બૂડું નામજ શોધ્યા કરતો હોય-અને તેનો
છવ ખરાં શેષતની ધારતી કરતોજ નહીં હોય”

ખીલું એમ કહ્યું કે “જે પાદશાહના હોઠજ બધ થઈ ગયા-તો
હવે તે તાજ અને તખત પણ જોરી નહીં.

તે નહીં પોતાની મોઢર કે નહીં દરખાસ્ત ચાકરો જોરી-નહીં ધુલક
કે તાજ કે તખત કે કોલાહ જોરી.

અને જે એ સખળું કામ આવતું નથી-તો આવી મેહનત અને આવી
ખટપટ શા માટે કરી નેહયે ?”

વળી કહ્યું કે “તારી બહી વાતોને ધ્યાનમાં લેતાં-હું તારે સાધકની
પુરેપુરી તારીફ કરી રાખતો નથી.

તેં તો બેહેશતના બાગમાં સરોવરજ રાખ્યું છે-તેં જે ગ્રાડ રાખ્યું છે
તે હવે તારું રવાન જોરી”

વળી બોલ્યા કે “યજદાને તારો છવ ઉપાડી લીધો છે-અને તારાં
તનને આડું રોગ કરતું રાખ્યું છે.

તારાં રવાનને માટે તો એ ફાવદેમદ છે-પણુ પેલા બદ કરતુકનાં
શરીર માટે એ આફતકારક છે.

હમણાં પાદશાહનો વહેવાર તો બેહેશતમાં બન્યો છે-પણુ તેના દુરમ-
નનો છવ તો દોઝખનોજ રહેતો લેશે.”

ખીલું એમ કહ્યું કે “ઓ દાનાઇ કમલ કરનારા, હડાપણુ ધરાવ-
નારા અને અર્દશીરની ખુન્યાદના પાદશાહ !

જે નેખીના ખી તેં આ દુન્યાના બાગમાં વાગ્યાં છે તેનાં નેક ફળ
તું હવે મેળવને-હવે તે પાદશાહી ચરાગ ખરેખર ગ્રખી રહેશે છે.”

વળી એમ કહ્યું કે “ઓ જવાન પાદશાહ-તારું શરીર સૂતું છે
પણુ તારું રવાન બચત રહ્યું છે.

તારા હોઠ બંધ હતા પણ તારું રવાન ક્યારે કરતું ચાલી ગયું છે-
હવે તારું શરીર તારાં રવાનની હદ પડી ગયું છે.

તું પોતે તો બેકાર બની ગયો છે પણ તારો આત્મા કામમાંજ રોકા-
યલો છે-તારા દુરમનનું સર શખી વચ્ચેજ અ.બુ છે.

જે કે તારી જાન બંધ થઈ ગઈ છે તો પણ તારો છવ બેહતોજ
રહેલો છે-અમરજે તારું શરીર જખમી થયું છે તો પણ તારો આત્મા
તો પવિત્ર થયેલો છે.

જે કે તારો હાથ લગમ પકડવાથી અશક્ત બન્યો છે-તો પણ તારો
આત્મા પોતાની યુગલમાં મેજો પકડી શકે છે.”

દેમર ગોઠૂત કય નામઅરૂદાર ગવ
 તો રૂતીઓ કેદાર શુદ પીશરવ
 તોરા ફર બેહેરતરત જાએ નેશરત
 જમીને ખલા બહુઈ દીગર કસરત
 દેમર ગોઠૂત બા મરૂદ ક ચુન તો કોશર
 બેળીનહ કુનૂન રૂગારે દુરોશર
 સોકુક ગોઠૂત મા બન્દગાને તો ઇમ
 નેચાયેશઅરે પાકુ જાને તો ઇમ
 કે ઇન દખમહ પુર લાલહુ ઘાથે તો બાદ
 કકુન દરતે શાદીઓ રાથે તો બાદ
 બેગોઠૂતનદો તાબૂત બદરિશનહ
 એ હામૂન સુએ દખમહ યુગારતનહ
 બદાન બયમહ રૂત નાકામ શાહુ
 સર આમદ બદ તાલો તખતો કોલાહ
 અઠા અય સુખુનગુએ મદ કોહન
 બેગરૂદ અચ રહે આઝો યુગસેલ સોખન
 ચુનીન દાદ ખાનીમ અર ચઘદગેરૂદ
 દેગર કીનહુ ખાનીમ અચ હકૂત ગેરૂદ
 વગર પુદ નદાનહ હમી કીનો દાદ
 મરા કયલસુક ઇચ પાસોખ નદાદ
 વગર ગોઠૂત મારા સખુન બરતહુ ગોઠૂત
 બમાનહ હમી પાસોખ અન્દર નેહોઠૂત
 ગરત હીચ ગન્જરત અય પાકુ રાય
 બેચારાય દેહરા બદદા મપાય
 કે ગીતી હમી અર તો અર યુગરદ
 જમાનહ નકસરા હમી બેદમરૂદ
 બદીન માયહુ રૂચ અન્દરીન કાલબદ
 બલેચ તોખમે નીકી નકારી સજદ
 દરે ખુદનત ચીરહુ કુન અર નેહાદ
 અગર પુદ બેમાની રેહદ આન કે દાદ
 બલેચ શાદમાનીઓ બેચ નામે નીકુ
 અઝીન એન્દગાની નેચાબી તો રીકુ
 મકુન તા તવાની તો કેદરે બદ
 કે અચ દાનેશી બદ નેચાયદ સજદ
 મય આવર કઝીન રૂએ મા બસ નમાન્દ
 ચુનીન બૂદ તા બૂદ અર કસ નમાન્દ
 મરા દખ્ખો ખુરૂદ અર બરાબર બુદી
 જમાનહ મરા ચુન બેરાદર બુદી
 તમરૂગ આમદ એમસાલ અર સાને મરૂગ
 મરા મરૂગ બેહુતર બુદી જાન તમરૂગ
 દરે હીજમે ગન્દમે બૂરન્દ
 બેખરત ઇન અર આવદહુ અખ બલન્દ

વળી બોલ્યો કે “એ નામ ઉઠાવનારા પેહલવાન !-તું” અહીંથી
 ચાલી ગયો અને તારી બહી કરણી તારી રેહબર બની.
 તારી બેઠક તો બેહેરતમાંજ થઇ છે-અને આ આકૃતકારક દુન્યા ૩૬૩
 બીજા કોઇનેજ માટે રહી છે.”

બીજું એમ કહ્યું કે “જેણે તારા જેવા પાદશાહને મારી નખાવ્યો-
 તે રાખસ હવે સખ્તીનોજ વખત બેરો.”

રોવટે પાદરી બોલ્યો કે “અમારા તારાજ ગોલાઓ છિયે-તારા પવિત્ર
 રવાન માટે દુઆ ગુઝારનારા છિયે,

કે આ દખમુ તારો ગુલલાલાથી બરેલો બાગ હોલો !-અને આ
 કફન તારું પુરાહાલી બરેલું” મયદાન અને જંગલ હોલો !”

અટલું બોલી તેઓએ પેલી રાખપેદી ઉઠાવી-અને તે મયદાનમાંથી
 દખમા તરફ લઈ જઇ તેમાં મૂકી.

આવો પાદશાહ લાચારીએ તે જગ્યાએ ગયો-તેનું તાજ, તખ્ત અને
 કોલાહ સધળું પૂરું થઈ ગયું.”

(વિદેશી પોતા માટે બોલે છે કે) એ સખુન બોલનારા બુદ્ધા મદ !-
 હવે તું લોભના રસ્તાથી પાછો ફર અને સખુનો બોલવાના છોડી દે.

પાદશાહ ચઘદગેઈને આવાં મોતથી ઇન્સાફ મળેલા કલે-કે સાત
 મહોએ તેની ઉપર વેર લીધેલું કલે, તે સધળું સરખુંજ છે.

અથવા તો ઇન્સાફ કે વેર જેવું એમાં કાંઈ નથી-ફીલસુફ એ વિષે
 કાંઈ બોલાસો કરતો નથી.

અથવા તો જે કાંઈ બોલાસો કરતો હોય તો તે ભેદ બરેલો છે-
 માટે દરેક રીતે બોલાસો થયેલો કહેવાયજ નહીં.

એ પાકોઝેલ વિચારના રાખસ! અગરજે તારી પાસે જરા પણ ખઝનો ૩૬૪
 હોય-તો તેનાથી તારાં દિલને ખુશ કર. આવતી કાલ ઉપર થોભી ના-રહે.

કારણકે આ દુન્યા તારી ઉપર પસાર થઈ જાય છે-અને તમાનો
 તારી પળે પળની ગણતરી કરતો રહે છે.

આટલા બધા દહાડા સૂધી આ ખાકી શરીરમાં રહી જે તું બલા
 ઈનાં બી સિવાય બીજું કશું પણ જોઈ નહીં તો તે વાજખીજ છે.

બેચું કરવાના કરતાં ખાકું ખચ્ચું વધારે રાખ-જે તું જીવતોજ
 રહેશે તો જે સાહેબે તને આપ્યું તેજ સાહેબ તને આપ્યો જશે.

એ નેકબખ્ત રાખસ ! તું આ હિંદગાનીમાંથી ખુશખુશાહલી તેમજ
 નેકનામ સિવાય કાંઈ બીજું ના મેળવ.

તું બનતાં સૂધી ખૂંડ કામ ના કર-કારણકે દાના રાખસથી ખૂરાઈ
 આહેર થાય તે લાયક નહીં.

તું મય હાંચર કર કારણકે હવે આપણા દિવસ કાંઈ ધણા ખાકી
 રહ્યા નથી-જ્યારથી દુન્યા હસ્તીમાં આવી ત્યારથીજ એવી રીત ચાલુ થઇ

છે. દુન્યા કોઇ સાથ સદા રહેતી નથી.

જે મારી આવક અને મારો ખર્ચ બરાબર હતો-તો હું એમજ બળતો
 કે તમાનાએ મારી સાથ બાઈબંધી રાખી છે.

આ વર્ષ કરાં મિસાલ આકૃતનો વરસાદ મારી ઉપર વરસે છે-એ
 આકૃતના વરસાદ કરતાં મારું મોત મને વધારે પસંદ આવતો.

બળતણ, ધર્મ અને ગોરતના (યાને મારાં ગુજજીનના) દરવાઝા-
 બુલંદ કરતાં આરમાને મારી ઉપર બંધ કર્યાં છે.

આગાહી યાદતને માફએ સૂરી
અર્થ કોશતહ શુદને યજ્ઞગેદ
વ બર તખ્ત નેશસ્તન.

માફૂય સૂરીનું યજ્ઞગેદના માયા જવાથી
વાકેફ થવું અને તેનું તખ્ત
ઉપર બેસવું.

૩૬૫ કસ આમહ બમાફૂએ સૂરી બેગોફત
કે શાહે જહાન ખાફ હાફ નેહોફત
સોફૂઆઓ દેસ્તોસો રહૂઆને ફમ
હમહ સુગવાશન અઝાન મર્ગે બુમ
બેરફતનહ બા મુયહ બરનાઓ પીશ
તને શાહુ મોઈન્દ અઝાન આખગીર
યકી દખ્ખહુ કર્દન્દ ઊરા બબાલ
બુઝોર્ગે બલ્દહીશ બરત્તર જે બાલ
થુનીન ગોફત માફૂએ બદખખ્ત શમ
કે ઈરાન નબુદ પીશ અઝીન ખીશો ફમ
ફેરેસ્તાહ તા હર કે આન દખ્ખહુ કર્દન્દ
હરાન કસ કઝાન દરૂદ તીમાર ખરૂદ
બેકોસ્તનેહ તારાજ કર્દન્દ મરૂજ
થુનીન બૂદ માફૂયશ કામે અરૂજ
અઝાન પસ બગેદ જહાન બેગરીફ
જે તોખમે બુઝોર્ગાન કસીશ નદીફ
યકી તાજ બા ઊ બુદો મોહુરે શાહુ
શબાનઝાંદહુરા બારૂ કર્દન્દ બાહુ
હમહુ રાજદારાનશાર પીશ આન્દ
સંખુન હરૂએ બુદશ બરૂદ દર બેરાન્દ

૩૬૬ બદનેતૂર ગોફત અથ જહાનદીદહુ મરૂદ
ફરાજ આમહ આન રૂએ નંગો નબરૂદ
ન ગન્જસ્ત બા મન્ ન નામે નેઝાદ
મગર દાદ બાહમ હમી સર બબાદ
બઅન્યુશતરી યજ્ઞગેદસ્ત નામ
બશારશીર બા મન્ નગદન્દ રામ
હમહુ શાહુરે ઈરાન વરા બન્દહુ અન્દ
અમર ખીશો ઊ બુદ પરાગન્દહુ અન્દ
નખાનહ મરા દાનેશી મરૂદ શાહુ
ન બર મોહુરૂ આરામ ગીરહ સેપાહુ
બેજ ઈન બૂદ માન ચારહુ અન્દર નેહાન
બેરા ઈપ્તમ બુને શાહે નેહાન
હમહુ શખ અજ અન્દીશહુ પુરૂ ખૂન બુદમ
જહાનદાર દાનહ કે મન્ ચૂન બુદમ
બદ રાયજન ગોફત અરૂનૂન ચુબસ્ત
અઝીન કાર ગીતી પુરૂ આવાજ ગસ્ત
કુનૂન બાજ બૂઈ હમી કારે ખીશ
કે બુઝેસ્તેતી આન બસ્તહુ બુઝારે ખીશ
કુનૂન ઊ બદખખ્ત દરૂન ખાફ શીફ
રવાને વરા ખાફ તયકી શીફ

૩૬૭ જહાનદીદગાનશ હમહુ જેરૂદ કુન
અબાન તીજ ગદાન બનીફ સંખુન

હવે કોઇયે આવીને માફૂએ સૂરીને કહ્યું-કે “દેશને પાદશાહ યજ્ઞગેદ ખાકમાં પડયો છે.

રૂમનો બીશપ, વડો પાદરી અને બીબ ખિરદી બેગીઆ-અને તે મુલકના તમામ વિલાપ કરનારાઓ, જવાન અને બુદ્ધાઓ રડતા ગયા-અને નદીમાંથી પાદશાહનું શરીર કાઢી લઇ ગયા.

અને તેને માટે બાગમાં એક મોઢું અને એક કાગડો ઢીરી રાકે તેથી પણ વધારે બેચું દખ્ખ બનાવ્યું છે.”

તે બદખખ્ત નેહસ્ત માફૂય એ પ્રમાણે બોલ્યો-કે “અત્યાર આજ-મય તો ઈરાન કાંઈ રૂમનું ખેશી બન્યું નહીં હતું.”

પછી તેણે માણસો મોકલીને જે કોઇયે કે તે દખ્ખ બનાવ્યું-તેમજ જ્યોત્સે કે તે પાદશાહનાં કુખનો ગમ ખાધો, તેઓને મરાવી નાખ્યા અને તે ગામ તારાજ કરી નાખ્યું-માફૂયના આચાર વિચાર અને મરતબો એવીજ રીતનાં હતા.

ત્યાર બાદ તેણે દેશની આસપાસ સંખળે નજર દોડાવી-તેણે બુઝોર્ગાનાં તોખમમાંથી તેવા કોઈને જોયો નહીં.

તેની પાસે એક તાજ અને પાદશાહની મોહર હતી-જેથી તે ગોવા જિયાના જોણાને તખ્ત બારી આવ્યું.

તેણે સંખળ પોતાના મળતિયાઓને નત્રીક બોલાવ્યા અને પોતાનાં મનમાં જે કાંઈ ધારણા હતી, તે કહી સંભળાવી.

તેણે પોતાના વઝીરને કહ્યું કે “ઓ અનુભવી શામ્સ!-ખીર્તિ અને નામના મેળવવાનો વખત હવે આવી લાગ્યો છે.

પણ મારી પાસે નથી ખત્રાને કે નથી ખીર્તિ કે નથી બેચી બુન્યાદ-તેથી કદાચ મારે પોતાનું સર બરબાદ કરવું પડશે.

વીઠી ઉપર યજ્ઞગેદનું નામ છે-જેથી ઈરાનના લોકો મારી તલવારે કાંઈ જેર થવાના નથી.

જે કે તેના ખેશીઓ હતા તે વીખરાઈ ગયલા છે-તો પણ તમામ ઈરાન દેશ તેનેજ તાબેદાર છે

દાના શામ્સ મને પાદશાહ તરીકે ગણશેજ નહીં-અને લશ્કર અને મોહર ઉપર સતોષ પડશે નહીં.

અંદરખાનેથી તો મારી કાંઈ જુદીજ યુક્તિ હતી-મેં દેશના પાદશાહનું ખૂન શા માટે છોડ્યું ?

હું આખી રાત એના એજ વિચારથી આંખુ બરેલો રહ્યો-ખોદા શાહેદ છે કે તે વખતે મારી હાલત કેવી હતી ?”

સલાહકાર વઝીરે તેને કહ્યું કે “હવે તો સંખળું થઇ ચૂક્યું-આ કામથી સંખળો દેશ અત્યાર બર્ષો બન્યો છે.

હવે જ્યારે ખિદમતનો કમરબંદ તેં તોડયો છે, તો તારાં પોતાનાં કામ પાછળજ પાછો બ.

હવે પાદશાહ તો દખ્ખા મધ્યે માટી સાથ મળી ગયો છે-તેજ માટી તેનાં રવાને સલાખી રાખશે.

તું તમામ અનુભવી શામ્સોને એકઠા કર-બલાઇની વાતો કરવા ઉપરજ તારી રૂખાને તેજ બનાવ.

સુનીન ચૂચ કીન તાલે અન્યુસ્તરી
અમન દાફ શાફ અચ દરે મેહુતરી
શુ દાનેસ્ત કામદ એ તુકાન સેપાફ
શુ રાખ તીરફ તર શુદ મરા ખાન્દ શાફ
અમન ગોકૂત ચૂન ખારત આગે નખરુદ
કે દાનદ એ ગીતી કે અર કીરત અરુદ
તો ઈન્ તાલે અન્યુસ્તરીરા બેદાર
પુલદ રૂચ કીન હરુદો આયદ અકાર
મરા નીસ્ત બેચ દેખતરી દર બેહાન
હમાના કે હસ્ત ઊ એ તાઝી નેહાન
તો ઝીન પચ અદુરમન મહેલુ ગાલે મન
તેમહુદાર અઝીન હમ નેશાન રાલે મન
મન ઇન્ તાજ બીરાસ દારમ એ શાફ
અકમાને ઊ અર નેશીનમ અગાફ
અહીન ચારફ હેલુ કારે પુરરા ફેરુચ
કે દાનદ કે ઇન્ રાસ્તસ્ત યા દેરુચ
શુ બેરનીફ આલુચ ગોકૂતરા કે મેહુ
તો દસ્તરીઓ અર તો કસ નીસ્ત મેહુ
હમરુ મેહુતરાનરા એ હરકર બેખાન્દ
વઝીન ખારફ અહીન સુપુનહા બેરાન્દ
બેદાનેસ્ત હરકર કે ઇન્ નીસ્ત રાસ્ત
અશૂખી વરા સર પુરીદન સઝાસ્ત
યકી પહલવાન ગોકૂત કીન કારે તોસ્ત
સપુન ગર દુરોસ્તસ્ત ગર નાદુરોસ્ત
શુ બેરનીફ અર તખતે શાહી નેશસ્ત
અઅકૂસનરા આમદ બેરાસાન અદસ્ત
બેખરુદીફ રૂએ અઝીન અર મેહાન
મનમ ગોકૂત આ મેહુરે શાહે બેહાન
હરાન કસ કઝાન તોખમહુ પુદ પીશ ખાન્દ
વઝીન દર ફરાવાન સુપુનહા બેરાન્દ
જહાનરા સરાસર અખખોશ ગેરેકૂત
બેમાન્દલુ સેતારલુ અફ દર રોગેકૂત
હરાન કસ કે પુદ અફહોનરુ અર ઝુઝી
અદાન સાન કે અચ બીહરે ઊ સઝીફ
બેરદમનુરા સર નેગૂનસાર કરુદ
અદાનરા અહર બચ સાલાર કરુદ
અઝીર અન્દર આમદ સરે રાસ્તી
પદીફ આમદ અચ હર સુએ કારતી
અમેહુતાર પેસર દાફ અલબો હરી
ફેરેસ્તાર અર હર સુએ હરકરી
શુ હરકર ફરાવાન શુદ ખારતલુ
હેલે મહે બી અર શુદ આરાસ્તલુ
સેપહરા ફેરમ દારો આખાફ કરુદ
સરે દુદએ ખીશ પુર બાફ કરુદ
અબા હરકરે જન્સાઝાને નવ
તલાય અપીશ અન્દરૂ પીશરવ
જહાનદીહો નામે ઊ ગરસેયુન
યકી નામવર પીરી ઊ અન્દરૂ
અસફરે બેખારા નેહાન્દ રૂચ
સુનાન સાખતલુ હરકરે જન્સાઝ

તેઓને તું એ પ્રમાણે કહે કે 'આ તાજ અને વીદી-મને સરદાર તરીકે પાદશાહ પોતે આપી ગયા છે.

જ્યારે તેણે અર્થ' કે તુર્કી હરકર આપ્યું છે-સ્વારે ને વખતે રાત વધારે અધારી થઇ તે વખતે મને પાદશાહે બોલાવ્યા.

અને મને કહ્યું કે 'જ્યારે લડાઇનો પોકાર કર્યો છે-સ્વારે કોણુ બહુ છે કે આ બેહાનમાંથી કોણની ગદ્દ નીકળી જશે (યાને કોણ માર્યું જશે)? માટે તું આ તાજ અને વીદી તારી પાસે રાખ-કારણ કે એક એવા દહાડો આવશે કે એ બંને થીઝો કામ લાગશે.

મારે એક છોકરી સિવાય કુખમાં બીજું કોઈ નથી-તું બહુ કે તે પછુ અરબ લોકોની ધારતીયાં છપી જ રહેલી છે.

તું હવે પછી આ મારે તખ્ત દુરમનના હવાલામાં ના આપતો-અને એજ રહેશે મારી રાહ-રીતીને સંભાળતો રહેજે.

માટે આ તાજ પાદશાહ તરફથી મળેલા વારસા તરીકે કું ધરાઈ થું-અને તેના હોકમથીજ તખ્ત ઉપર બેસું કું.'

એમ યુક્તિ કરીને પોતાનાં કામને પ્રકાશ આપ-કોણુ બહુવાનું છે કે તું ખરું બોલે છે કે ખોટું કહે છે?

જ્યારે માફએ એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેને કહ્યું કે "શાબાશ!-તું ખરો વઝીર છે અને તારા કરતાં કોઈ બીજો અધિયાતો છેજ નહીં."

પછી તેણે હરકરમાંથી સળગા સરદારોને બોલાવ્યા-અને એ બાબ- ૩૬૮ તમાં ઘણી વાતો ચલાવી.

પછુ હરકર તો સમજ ગયું કે "આ વાત ખોટી છે-આવી નક્કાર કરવા માટે તો તેવું સરજ કપાવું બેઠવે."

પછી એક પેદલવાને તેને કહ્યું કે "અગર આ વાત ખરી હોય કે ખોટી હોય, તો પછુ તે કરવાનું તારજ કામ છે."

જ્યારે તેણે એવું સાંભળ્યું ત્યારે પોતે પાદશાહી તખ્ત ઉપર બેઠો-એવી રીતે તેનાં ફનફરેબથી બેરાસાનનો મુલક તેના હાંથમાં આવ્યો.

તેણે સરદારો ઉપર અમીનની બહેશો કરવા માઢી-તે બોલ્યો કે "કું દેશના પાદશાહ અઝદગેર્ગની મેહર ધરાઈ કું."

ને કોઈ કે પોતાનાં ખાન્દાનમાંના રાખસો હતો, તેઓને નઝદીક બોલાવ્યા-અને એ બાબત વિષે ધણીક વાતો કીધી.

તેણે તમામ દેરા બહેશ કરવા માડિયો-ને બેઠે સેતારા પછુ અજબ રહ્યા.

તેની પુન્યાદને છાજતી રીતના ને કોઈ કે બહુપુન્યાદ રાખસો હતો તેઓને બેચી પદવીએ અદાવ્યા.

અકલમદોનાં સર બેચાં નાખ્યાં-ખૂશઓને દરેક જગ્યાએ સરદાર બનાવ્યા.

સચ્ચાઈનું સર નીચું પડયું-ચો તરફ બહાણુ ફેલાઈ ગયું.

તેણે પોતાના વડા બેઠાને બદલ અને હેરાતનો મુલક આપ્યો-ચો ૩૬૯ તરફ હરકર મોકલ્યું.

જ્યારે પુકળ હરકર અને અરબાબ એકઠો થયો-સ્વારે તે અ'ગળનું દિલ પુરહાલ થયું.

તેણે હરકરને હિરમ આપ્યા અને આબાફ કીધું-અને પોતાનાં કુંદ-બીઓનાં સર ગરરી અર્થ બનાવ્યાં.

તે નવાં લડાયક હરકર સાથે-કે જેની હરાલમાં તલાયા હરકર ચાલતું હતું,

અને ગરસેયુન નામનો એક અનુભવી નામવર હરકરની હરાલમાં હતો,

તેની રીતનું લડાયક હરકર તૈયાર કરીને બેખારા તરફ ચાલવા માડિયું.

હમી ગોકુલ મારા સમરૂંઠો આજ
બિભાચક ગેરેકુતન બહીન મોકલો તાજ
અફમીને શાહે જહાન યજ્ઞગેરૂફ
કે સાહારુ યુદ્ધ આઠરીન હકૂત ગેરૂફ
જે બીજન બિખાહમ બસરૂશીરૂ ઢીન
કજૂ તીરૂફ શુદ્ધ અખતે શાહે અમીન

તે બિલવા લાગ્યા કે “સમરૂંદ અને આજ નેવાં રોહરો મને-આ
પાદશાહી મોહર અને તાજની રૂએ લેવાંજ નેહયે.

દેરાના પાદશાહ યજ્ઞગેરૂફ કે ને હકૂત કેરવર અમીનમાં પોતે સરદાર
હતો, તેનાં કર્માનથી,

હું બીજન ઉપર તલવારે કરી ઢીને લઈએ-કે નેનાથી દેરાના પાદ-
શાહ યજ્ઞગેરૂફ અખત સીઆહ બન્યું હવું.”

આગાહી ચાકૂતને બીજન અજ્ઞ
કોરતક શુદ્ધને યજ્ઞગેરૂફ વ બરૂ
તખત નેશસ્તને માફૂએ સૂરી વ
લશકરૂ કશીદન બજંગો ઊ.

બીજનને યજ્ઞગેરૂફના માર્યા જવાની અને માફૂએ
સૂરીએ તખત ઉપર બેસવાની ખબર
પડવી અને તેની લડાઈ માટે
લશકરૂ લઈ જવું.

યુનીન તા બબીજન રસીફ આગેહી
કે માફૂય બેઝેકૂત તખતે મેહી
૪૦૦ બહરૂ સુ ફેરેસ્તાફ મોકલો નેગીન
હમી રામ ગઈફ બરૂ બરૂ અમીન
કુનૂન સૂએ જયહૂન નેહાંકુસ્તે રૂય
અખખાશિ બા લશકરૂ જંગબૂય
બેપુર્સીફ બીજન કે મોકલૂરશ કે દાફ
હમી કંરૂફ અબાન કારૂ બૂયન્દકૂ ચાફ
કે ચૂન તૂ રસીદી બરીગે ફરબૂ
અમાનકૂ બેબસ્ત અજ અહો નીકૂ લખ

એમ કરતાં બીજનને ખબર પુગી-કે “માફૂએ પાદશાહી તખત
લીધું છે.

તેણે ચો તરફ મોહર અને નગીના મોકલી આપ્યા-નેથી સમૂળો
દેશ તેને તાબે થતો જાય છે.

અને હાલ તે લડાયક લશકરૂ લઈ લડાઈ કરવા માટે જયહૂન નહી
તરફ નીકળી ચૂક્યા છે.”

બીજને પેલાને પૂછ્યું કે “તેને મોહર કાણે આપી ?”-આથી પેલા
ખબર કહેનારે તે બાબતની સમૂળી વિગત કહેવા માંડી,

કે “જ્યારે તું ફરબ નહીના કિનારા આગળ જઈ પહોંચ્યા-ત્યારે
નેપ્રી બહીના ને બનાવો બનવાના હતા તે માટે અમાનાએ થોડુંક
સૂધી ચૂપડી પકડી હતી

અર્ધાથી ગઈન ઉડાવનારા અને નામ રોધનારા સવારોનું એક લશકરૂ
તે (માફૂય) તરફ ગયું.”

તેણે તને કહેવાડિયું કે ‘એ તું અત્રેથી લશકરૂ મોકલે, તો આ
રોહન્શાહોનું તાજ હું જૂપી રીતે તારી ઉપર મોકલી આપું’.

તેમજ સોનેરી તખત અને વીંટી પલ્લ મોકલું-કારણકે સરદારી આ
દુન્યામાં તનેજ રોબે છે.’

એ ઉપરથી તારૂં લશકરૂ શિતાબી કરવું અર્ધાથી ઉપડ્યું-અને મર્વમાં
પાદશાહને પકડી પાડ્યો.

તેઓએ તે પાદશાહને વચમાં ઘેરી લીધો-અને ધરાનીઓએ શિકસ્ત
આપી.

જ્યારે તે અકલમદ પાદશાહ એકલો રહી ગયો-અને બીમી કે લશકરૂ
રથી તેને હાનિ પુગરી,

ત્યારે તે રસ્તા ઉપર આરો દળવાની ધંડી હતી-તે મકાનમાં તે
ખુરશીદના ચેહરાને પાદશાહ બરાબ ગયો.

માફૂએ સૂરીને તે શાહની ખબર પડી-નેથી તેણે માફૂસ મોકલી
પાદશાહને મારી નખાવ્યો.

જ્યારે સૂરીએ પોતાનાજ સાહેબને કતલ કરાવ્યો-ત્યારે તે પાદશાહની
મોહર હાથમાં લાવી સમૂળો દેશ પોતાને કબ્જે કર્યો.

અજ ઇદરૂ બેશુદ્ધ લશકરી સૂએ ઊય
સવારાને ગઈનકરો નામબૂય
તોશ ગોકુલ મન તાબે શાહનરોહાન
શુ લશકરૂ ફેરેસ્તી ફેરેસ્તમ નેહાન
હમકૂ તખતે અરૂરીનો અનુસ્તરી
તોશ ઝીબફ અન્દરૂ જહાન મેહુતરી
અજ ઇદરૂ સેપાહે તો બેસ્તાકૂતન્દ
અમરૂવ અન્દરૂન શાહુશ ચાકૂતન્દ
ગેરેકૂતન્દ આન શાહુશ દરૂ મેયાન
હઝીમતુ ગેરેકૂતન્દ ઇરાનેયાન
શુ તનહા બેમાન્દ આન શાહે પુરૂ બેરૂફ
બેતર્સીફ કસ લશકરૂશ બફ રસફ
૪૦૧ યધી આસેયા બૂફ બરૂ રહુ ચુઅરૂ
બફ દરૂ શુદ્ધ આન શાહે ખુરૂશીફ ફરૂ
બાબરૂ ચાકૂત માફૂય સૂરી જે શાહ
ફેરેસ્તાફ કસ કંરૂફ શહૂશ તખાહ
શુ સૂરી ખોદાવને ખુદશ બેકોસ્ત
બમોકૂરૂ અન્દરૂ અબરૂફ ગીતી બમોસ્ત

દે બહુરૂઝ અગીન નામે નન્ય આને તોસ્ત સવારને જગીઓ જગ્ય આને તોસ્ત સુનીન ગોફત બરસામ કય શહુરૂયાર ન મન બોદમ અચ આજ અંદાન સવાર બેયાવરૂઝ અચ અરૂવ અંદાન બનહુ બેશુદ ચતુરંગેરૂઝ અચ મેયાન ચકુ તનહુ તોરા ગોફત છુદ તખતે હરૂશીને બીય હમાન ચારમે ગઉહરૂ આગીને બીય હમાન તામે ગન્જશ ફેરેસ્તમ બઆજ તોરા બાયદ અન્દર જહાન તખતે આજ બમરૂવ અન્દરૂન રચમ કર્દમ સે રચ ચહારેમ શુ બેફખત ગીતી ફેરેચ શુદમ તખતેલ રચમ કર્દમ ફુરેસ્ત જહા પીશહુ માહુચ બેન્મૂદ પોશત શહનશાહે ઇરાન શુ તનહા બેમારૂઝ શુ શીરે મેયાન સુએ લશકરૂ બેરાન્દ બસી નામદારને મારા બેકોશત શુ ચારાન નમાન્દરૂ બેન્મૂદ પોશત નદાનમ કે ચુન કર્દશ અચ બનુ શુદા ખોદાવન્દ કુશ બન્દમે બીવક્રા શુ માહુચ ગન્જે ખોદાવને પીશ બેયાવરૂઝ બીરન્જે બેન્હાફ પીશ પરાગન્દહુ શુદ મેદે બદતન બચીચ તો ગોફતી મરા છુદ નદીદહુરેત નીચ બમરૂવ અન્દરૂન બૂદ લશકરૂ હો માહુ બખબી નકરૂઝ બી બમા બરૂ નેમાહુ બેકોશત બી ખોદાવન્દશ હરૂ નેહાન સુનાન પાદશાહી ચરાધે જહાન સવારી કે ગોફતી મેયાને સેપાહુ હમી બરૂ ચુઝારૂઝ સરૂ અચ અર્ધે માહુ એ પુર્કાન કર્દી પીરો ગોર્દશ નરૂકત હમી ચૂં ફેલે નામદારાન બેકકૂત નદીદમ સવારી બદાન કરૂરે બોરૂચ સુનાન તર્કે જઉશન સુનાન દસ્તો ગોરૂચ શુ આગન્દહુ શુદ પાદશાહી ગેરૂકત બદીનગૂનહુ ના પારૂસાઈ ગેરૂકત શુ બદાબલે જગી બાબલીન રસીદ નબાયદ તોરા બા સેપાહુ અરન્દીદ ગેલે ખવ બપાલીએ શાહાન મખાદ શુ બાશદ નેયાદ એ પાલીચ યાદ શુ બેરનીદ બીજન બરૂ આરોફત સખત કચૂ શાહુશ તીરહુ શુદ કમે બખત બેફરૂશુદ પચ તા સેપહુ ગેરૂદ કરૂદ એ પુર્કાન સવારને રૂમે નબરૂદ એ કાબરૂબારી બેયામદ દમાન નબેસ્ત ઈબગૂનહુ બરૂહુ બરૂ અમાન શુ નચીકે શહૂરે બેખાશા રસીદ હમહુ દસ્તો હાચૂન સેપહુ ચુસ્તરીદ બલશકરૂ સુનીન ગોફત કંકૂન શેતાબ મદારીદ તા બી બદીન રૂમે આખ

આ નેકી બદીમાં બે હિરસા લાજ તારાજ છે-લડાયક સવારો તારાજ હતા અને લડાઈ પણ ટુંજ લડતો હતો.”

પછી બરસામ એ પ્રમાણે બોલ્યો કે “ઓ પાદશાહ !-શું” હું વાચથી સવારને મર્વ ખાતે નહીં લઈ ગયાં હતાં ?

પણ માહુચ મર્વથી લડાયક સામાન લઈ આવ્યો-અને તેથી ચતુરંગે બેકલે પડી ગયો.

માહુએ તને કહ્યું હતું કે ‘ચતુરંગે’નું સોનેરી તખ્ત-તેમજ તેનો ગોદર મટેલો બામૂબદ,

તેમજ તેનું તાજ અને તેનો ખજાનો વાજ ખાતે મોકલી આપીશ-હવે આ દેશની પાદશાહત તનેજ લેવી ધટે છે.’

મેં મર્વમાં તણુ દહાડા લડાઈ કીધી-જ્યારે મેથેં દહાડે દુન્યાને રાશન કરનારો આફતાબ ઝોદર થયો,

ત્યારે મેં કંઠાળી જઈ એક સખત લડાઈ કીધી કુદમગાર માહુચ ત્યાંથી નાસી ગયો.

જ્યારે ઇરાનનો શેહ-શાહ બેકલે રહી ગયો-ત્યારે તે મસ્ત સિંહની ધર માફક લશકર તરફ ધસ્યો.

અને આપણા ઘણાક નામદારોને માર્યા-પણ જ્યારે તેના મદદગારો રહ્યા નહીં ત્યારેજ તેણે પીઠ ફેરવી.

પોતાના માલિકને મારી નાખનારા તે બેવકાં ગોલામે કોણ બહુ તેને ક્યારે કતલ કીધો ?

જ્યારે માહુચ પોતાના માલિકનો ખજાનો-વજર મેહનતે લઈ આવ્યો અને પોતાની આગળ મૂક્યો,

ત્યારે તે ચંડાળ પેલા માલ અસ્વાબથી કૂગાઈ ગયો-અને ગોયા પોતે અને જોયોજ નહીં હોય તેમ કરવા લાગ્યો.

મર્વમાં આપણું લશકર બે મહિના રહ્યું-પણ તેણે તેની કશીબી પૂછ પરછ કીધી નહીં.

તેણે છૂપી રીતે પોતાના માલિક આવા એક દેશન રાશન ચેરામ જેવા પાદશાહને મારી નાખ્યો.

જે એક એવો સવાર હતો કે ગોયા લશકરની વચમાં-બહુ માહ-તાબવાળો આરમાન કરતાં પણ પોતાનું સર બેધું ચઢાવતો હતો.

તુર્કીઓમાંથી કોઈ તેના ચૂરૂ આગળ જઈ શકતું નહીં હતું-તેનાથી આપણા નામદારોનાં દિલ ફાટી જતાં હતાં.

મેં તેવાં ખોરેહવાળો, કહવાળો, લોહાંની ટોપવાળો, બખતરવાળો તેમજ તેવી બાચુ અને તેવા ગોરૂ સાધનો એક પણ સવાર જોયા નથી.

જ્યારે તે સઘળી રીતે બરપુર થયો ત્યારે તેણે પાદશાહી લીધી-અને એવી રીતે અપવિત્રાઈ એખતવાર કીધી.

જ્યારે લડાયક દુરમત માથે આવી લાગ્યો છે-ત્યારે તને નહીં ધટે કે તું લશકર સાથે આસાયેશ લે.

પાદશાહોના બાગમાં જંગલી ઘાસની માદી હોતીજ ના !-જે હોય તો તે બાગ તરીકે ગણાયજ નહીં.”

જ્યારે બીજને બેધું સાંભળ્યું કે “તેનાથી પાદશાહનું નસીબ બેધું પડ્યું છે.” ત્યારે તે બહો ઝુસ્સે થયો.

પછી તેણે ક્રમાવ્યું જેથી તુર્કીઓમાંથી લડાયક સવારોનું લશકર એકઠું કીધું.

તે હોડતો કે કાચારબારીથી નીકળ્યો-તેણે રસ્તામાં જરાપણ વીસામે લીધી નહીં.

જ્યારે તે બેખાશા શેહર આગળ આવી પહોંચ્યો-ત્યારે તેણે તમામ મયદાન અને જંગલમાં લશકર પાંખું.

પછી તેણે લશકરને કહ્યું કે “જ્યાં સૂધી તે નદી એળગીને

અપયકારે મન પીછા આરફ સેપાક
મગર બાજ આકમ અજુ ધીને શાક
વજાન પસ એપુર્કી કચ શકુરપાર
નમાનુ ઈચ ફર્જ કાયદ અકાર
૪૦૪ જહાનુદાર પુજાવ બેરાદર નદારત
ચેસર ગર નપુદ હીચ દેખાર નદારત
કે ઊરા બેચારીએ ચારી રેહીમ
અમાકુચ અર કામગારી રેહીમ
અર ગોકૂત અરસામ કચ નામદાર
સરઆમહ અરીન તોખમહ અર રચમાર
અરાન શકુરકા તાએચાનરાતેત દરેત
કે નક શાકુ આંદો ન આબર પરેત
ચુ બેરનીહ બીજન સેપક અર ગેરેકૂત
એ કારે જહાનુ દરેત અર સર ગેરેકૂત
તલાયકુ બેચામહ કે આમહ સેપાક
અબયકન્દ સાજહ હમી રચમગાક
સેપાહી અકરતી અર આમહ એ આખ
કે અચ ગરુદ પચદા નપુદ આરૂતાખ
સેપકુદાર બીજન અપીરો સેપાક
બેચામહ કે સાજહ હમી રચમગાક
ચુ માહુએ સૂરી સેપકુરા બેહીદ
તો ગોકૂતી કે જાનશ એ તનુ અર પરીદ
એ અચ જઉશને ખૂરો ચીની સેપર
એ ખસ નીહો ગોઝો આચી તાબર
૪૦૫ ધમી શુદ્ધ અરાઅર સફી અર કરીદ
હકા નીલગૂન શુદ્ધ અમીન નાપદીદ

મારી સાથ લડવા માટે લશ્કર આગળ લઈ આવે—ત્યાં સુધી લડેા હાલ કરતા-
વળ કરતા ના ત્યાર પછીજ તેની પાસેથી કું પાદશાહનો વળતો ધીનો લઇશ.”
પછી તેણે પૂછ્યું કે “શું આ પાદશાહનું કોઈ એવું કંઈ નથી રહ્યું
કે જે પાદશાહી માટે કામ લાગે ?

દેશના નેત્રબાન પાદશાહનો કોઈ બાધ નહીં હતો—અમર ઠાકરો
પણ નહીં હતો તો શું એક ઠાકરી પણ તે નહીં ધરાવતો,
કે તેણીને આપણે અને લાવી પાદશાહી આપવામાં મદદ કર્યે—અને
તેણીને માફ થપર આપણે કંતેહ અપાવ્યે ?”

બરસામે તેને કહ્યું કે “આ નામદાર!—એ ખાન્દાનનો વખતજ પુરો
થઈ ગયો છે.

અને ઇરાનના સધળાં શેહરો થપર અરબ લોકોનો કાબુ બેઠો છે—હવે કોઈ
પાદશાહ પણ નથી રહ્યો અને કોઈ આતશની સંજાળ કરનાર પણ નથી રહ્યો.”

જ્યારે બીજને એવું સાંભળ્યું ત્યારે લશ્કર આગળ ચલાવ્યું—અને
જેહાનના આવાં કામ માટે અફસોસ કરવા લાગ્યો.

હવે તલાયાએ આવી બબર આપી કે “માફૂચનું લશ્કર આવી લાવ્યું
છે—અને તે પોતાની લડાઈની જગ્યા બચકન્દ શેહરમાં બનાવે છે.

વહાણીમાં બેસી એક ભારી લશ્કર નદી આજળી આવ્યું છે—કે જેની
ધૂળથી આકૃતાબ પણ દેખાતો નથી.”

આથી સરદાર બીજન લશ્કરની હરોલમાં—આવ્યો કે પોતાની લડાઈ
ગાહ તૈયાર કરે.

જ્યારે માફૂએ સૂરીએ તે લશ્કર એવું—ત્યારે બણે તેનો છવજ તન-
માંથી ઉડી ગયો.

તેનાં પુષ્કળ અખતરો, લોહાંની ટોપીઓ અને ચીનાઇ બનાવટની હાલો-
તેમજ પુષ્કળ નેચાઓ, ગોઝો અને ચાચી કુપાડીઓ ભેવાથી,
તે ગમગીન થયો અને તેની સામે પોતાનાં લશ્કરની સફ જેચી-
જેચી હવા બલ રંગની બની અને ઝમીન અલ્લહીક થઇ ગઇ.

ગેરેપ્તાર શુદને માફૂએ સૂરી વ
કોશતફ શુદનશુ અર્ધાંને બીજન.

માફૂએ સૂરીનું પકડાઈ જવું અને બીજનનાં
ર્ધાંનથી તેનું માર્યું જવું.

ચુ બીજન સેપકુરા હમણે રાત્રે કંઈ
બઈરાનેયાન અર કમીન ખાતે કંઈ
બેદાનેત માફૂચ અચ કલખગાક
બોરશાન બેરકૂત અચ ચેચાને સેપાક
નેગલ કંઈ બીજન દેરકુશથ બેહીદ
બેદાનેત ફે જરેત ખાહદ ગુઝીદ
બખરસામ ફરૂદ કચ કલખગાક
બચકુ સુ ગુઝાર આનમે દારી સેપાક
નખાયદ કે માફૂએ સૂરી એ જખ
બેતસેઈ એ જખફૂન કરીદ બી. દર-અ
અતીઝી બેરવ અરમ જુ અર મદાર
કે બા બે મર ગૂનક સાંઝીમ કાર

જ્યારે બીજને સધળું લશ્કર તૈયાર કીધું—ત્યારે તેણે પ્રથમ ઇરાનીઓ
થપર અચિન્તો હરોલ કરવાનો વિચાર માંડ્યો.

માફૂચ તુરતજ તે ચેતી ગયો જેથી પોતે કલખગાહમાંથી—પોકાર કરતો
લશ્કર વચ્ચેથી નાસી જવા લાગ્યો.

બીજને નજર કીધી અને તેનો ઝુડો જેચો—જેચી તે સમજી ગયો કે
માફૂચ છટકી જવા માગે છે.

આથી તેણે બરસામે કંઈાંયું કે “કલખગાહમાંથી—તું તારાં લશ્ક-
રને એક બાજુ લઈ બ.

એવું નહીં બનવું જેથે કે માફૂએ સૂરી લડાઈથી—ડરી જળને એક-
દમ જખફૂન નદી પાછી આજળી બચ.

તું શેતાબ દોડતો બ તેની થપરજ નજર રાખજે—આપણે તેની સાથ
જુદી રીતેજ કામ લઇશું.”

શુ બરસામે ચીની રેરૂસાથ બેઠી
સેપકુરા સરાસર અપકુસુ કરી
હમી તાખત તા પીયે રીગે ફરખ
પુર આજ-અ રોખ પુર એ દુસ્મામ લખ
મરૂરા બરીગે ફરખ દર બેયાકૂત
રેકાબથ ગેરાન કરે અન્દર રોતાકૂત
શુ નરદીકે બા ઉભે બરાબર બેબૂદ
બેહા બન્નર ઊરા દેલીરી નમૂદ
કમરબન્દ બેમૂતો ઊરા એ ઝીન્
બર આવઠો નાગાહુ જદ બર જમીન્
ફેકદ આમોઢે દરેતે ઊરા બેબસ્ત
બપીથ અન્દર અકુમઠો ખુદ બરનેશસ્ત
હમાનમહુ રસીદન્દ ચારાન્ બહુય
હમહુ દસ્ત અજ શુદ પુર અજ ગોકૂતબુય
બઅરસામ ગોકૂતન્દ કંથ શહુબર
બેબાયદ જદન્ ગર્દનથ બર ગુજર
ચુનીન્ દાદ પાસેખ કે ઈન્ રાહુ નીર
કઝીન્ ચાકૂતન્ બીઝન્ આગાહુ નીર
હમાન્ ગહુ બબીઝન રસીદ આગહી
કે આમહ બસ્તેર આન્ બદ આઇન્ રહી
શુ બેરનીહ બીઝન દેલેથ શાદ ગરન્
બેનાહીદ બંદીશહુ આગાહુ ગરન્
ખોરૂરી બર આવરૂદ બીઝન્ શુ રીર
એ તુકાન્ બેરૂતન્દ ચન્દી દેલીર
સેગાલીદહુ બા વકુ દેગર સાખતન્દ
હમાહુ ચારએ કોરેતન્ અન્દાખતન્દ
હરાન્ કસ કે હીદન્દ અઝાન્ બારૂઆહુ
બેકોરેતન્દ નાગાહુ બીમરૂ સેપાહુ
બતારાજ બોર્દન્દ બારે બનહુ
કરીદન્દ માહુચરા બરહનહુ
ગુનહુમાર ચુન્ રૂએ બીઝન્ બેદીહ
બરદ શુદ એ મહજશ હમહુ નાપહીદ
શુદ અજ બીમ હમચુન્ તને બી રવાન્
બસરૂ બર પરાગન્દ રીગે રવાન્
બહુ ગોકૂત બીઝન્ કે અથ બદનેહાદ
કે ચુન્ તૂ પરસ્તારૂ કસરા મખાદ
ચેરા કોશ્તી આન્ દાદગરૂ શાહુર
ખોદાવન્દ પીરૂઝીએ ગાહુરા
ચેદરૂ બર પેદરૂ શાહો ખુદ શહુરૂચાર
એ નૂરીરવાન્ દર જહાન્ ચાદમારૂ
ચુનીન્ દાદ પાસેખ કે બર બહુકુનેથ
નેચાયદ મગરૂ કોશ્તનો સર્જનેથ
બીઝન્ બહુ કુનૂન્ ગર્દને મન્ બઝન્
બેબન્દાજ દર પીરી ઈન્ અન્નુમન્
બહુ દાદ પાસેખ કે અથદન્ કુનમ
કે ઈન્ અજ દેલે બીથ બીઝન્ કુનમ
બસરૂરીરૂ દસ્તથ બેખુરૂરીદો ગોકૂત
કે ઈન્ દસ્તથ દર બદી નીરત બેકૂત
શુ દસ્તથ બેખુરૂરીદ ગોકૂતા દો પાય
બેખુરૂરન્દ તા માનદ ઈદર બબથ

બારે બરસામે ચીનીએ માફચનો કુડો બેથો-ત્યારે પોતાનાં તમામ
લક્ષરને એક બાક્યે કીધું.

તે ફરખ નદીના કિનારા તરફ દોડયો-તેને ચેહરો ગુસ્સા ભરેલો હતો
અને મોઢેથી માથ આપતો હતો.

તેને ફરખ નદીના કિનારા ઉપર પકડી પાડયો-તેણે ઘોડાને દોડાવી
તેની ઉપર ખસારો કીધો.

બ્યારે તે છેક તેની નજીક આવી લાગ્યો-ત્યારે બહાદુરી દેખાડી ૪૦૬
તેની ઉપર એક તલવારનો હથેલ માર્યો.

અને તેનો કમરબન્દ પકડી ઝીન ઉપરથી-ઠેકાવીને એકદમ ઝમીન
ઉપર પડ્યો.

પછી પોતે ઘોડા ઉપરથી નીચે જતી તેના હાથ બાંધ્યા-તેને પોતાની
આગળ નાખી તે પાછો સ્થાવર થયો.

તેજ વખત બરસામના મહેદગારે પણ આવી લાગ્યો-તેથી તમામ
મથાન ચર્ચા બરેલું બન્યું.

તેઓએ તરસામને કહ્યું કે “ઓ શહબર!-એને તો આ રસ્તા
ઉપરજ ગર્દન મારવો બેધયે.”

તેણે જવાબ દીધો કે “આ સૂચના વાજબી નથી-કારણકે હજી એના
પકડાવાથી બીઝન વાકેફ થયો નથી.”

હવે તુરતજ બીઝનને ખબર મળી-કે “પેલો બદ ચાલનો નોકર
ક્યાં પકડાયો છે.”

બ્યારે બીઝને એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેણે દિલ ખુશદાલ થયું-પોતે
શાદમાન બની સધળા વિચારથી મોકળો બન્યો.

બીઝને સિંહની માફક એક પોકાર માર્યો-તુર્કીએઆંથી પશુક દેલીર
ત્યાં ગયા.

તેઓએ એકબીજા સાથ વિચાર ચલાવીને-તેને મારીજ નાખવાનો
સધળો કરાવ કીધો.

માફચની દરબારમાંના જે કોઈ શખ્સો તેઓને મળ્યા-તેઓને તુર ૪૭૮
તજ કતલ કીધા. એમ કરી તેણે મોટું લશ્કર મારી નાખ્યું.

તેઓનો સધળો અરબાળ અને સામાન લૂટી લીધો-અને માફચને
ઊપાડે શરીરે ધસડી લઈ ગયા.

તે ગુનેહગાર શખ્સે બ્યારે બીઝનને ચેહરો બેથો-ત્યારે તેનાં મગજ
માંથી અકલ ગુમ થઈ ગઈ.

ધાર્તીથી તે ખૂંસેલો જેવો થઈ ગયો-પોતાનાં સર ઉપર જડતી રેતી
છાંટવા લાગ્યો.

બીઝને તેને કહ્યું કે “ઓ ખુરી ખુન્યાદના શખ્સ!-તારા જેવો
ગુલામ તો કોઇનો પણ ના હોતો!

તે તે ક્રોધમદી અને તખ્તના સાહેબ દાદગર પાદશાહને શા માટે
મારી નખાવ્યો?

જેના બાપદાદાઓ પાદશાહ હતા અને તે પોતે પણ પાદશાહ હતા-
અને દુન્યામાં નોશીરવાનની માદમારી તરીકે રહેલો હતો.”

માફચે જવાબ આપ્યો કે “આવાં ખરાં કામ કરનારને-તો મારી
નાખવા અને તેની ઉપર લખત તાખવા સિવાય બીજું કંઈ ધરાત નથી.

એમજ બનવાનું હતું તે બન્યું હવે તું મને ગર્દન માર-અને આ
લોકોની સામે ફેંકી દે.”

તેણે જવાબ આપ્યો કે “હા, હું એમજ કરીશ-કે તેમ ક્યાંથીજ
હું મારાં દિલમાંથી કીનો બાહર કાઢીશ.”

પછી તલવારે કરી તેના હાથ કાપી બાદ્યો-કે “આ હાથનો બડી ૪૦૮
કરવામાં કોઈ બીજો બેડિયોજ નથી.”

બ્યારે તેના હાથ કાપ્યા ત્યારે તેણે હેઠમ કીધો કે “એના બેહુ
પત પણ-કાપી નાખે કે જેથી એ અઢીજ પડી રહે.”

બેફરૂદ તા ઝૂરી બીનીશ પડેત
 બેફરૂદ-દો બરૂ બારગી બરૂ નેશરેત
 બેફરૂદ ધીનરા બહીન્ રીગે બરૂમ
 બેફરૂદ તા બાબશ આયદ બશરૂમ
 બેફરૂદ કશીદન્દ સરૂ તા બપાય
 બરૂ આમદ એ દરૂ નાહ્યે કરૂનાય
 મનાદીમરી ગેઈ હરકરૂ બેગરૂત
 બદરૂગાહે હરૂ બયમઈ બરૂ શુબરૂત
 કે આય બન્દગાને ખોદાવને કૌશ
 મશૂરીદ હરૂ ભય બીહુદ હૌશ
 શુ માહુય બાદ આનુકે બરૂ ભને શાહુ
 ન બપરીદ હરૂગેક મધીનાદ શાહુ
 યધી મેહુતરી બુદ નામશ ગોરાશ
 કચૂ બુદ માહુયરા કામે નાચ
 નેબહુબાને મરૂવ બન્દરૂ આનુ રૂખારૂ
 શુ માહુય શુદ કૌશતહુ બરૂ ખારો જાશ
 ૪૦૯ ફૌશકદએ ઊ શુ મેહુતરૂ પેસરૂ
 હમી સાખત અચ બહુરૂ ઊ તાએ જરૂ
 શુ માહુયરા તીરહુ શુદ રૂખારૂ
 બમરૂવ બન્દરૂ આમદ એ હરૂ સુ સવારૂ
 બેતૂરીદ જન્ગે બરૂ આમદ ખોરૂશ
 શુદ આનુ મરૂવ યકરૂસરૂ પુરૂ અચ જન્ગે ભૂશ
 ગોરાશ બન્દરાત તીરગી કંતતહુ શુદ
 હમહુ દૂદહુરા રૂચ બરૂ ગરૂતહુ શુદ
 સે પૂરે—ગુઝીનશ બહરૂકરૂ પુદન્દ
 હમન્દ હરૂ સે બા તખ્તો બદૂસરૂ પુદન્દ
 હમાન ભ બહન્દ આતેરી બરૂ ફૌરૂખત
 પેદરૂશએ હરૂસેહુ પેસરૂરા બેસખત
 અઝાનુ તોખમહુ કસ દરૂ હમાનહુ નમાન્દ
 વગરૂ માન્દ હરૂ કસ કે દીદશ બેરાન્દ
 પુઝોગીન્ બદાન દૂદહુ નહીન્ કુનન્દ
 સરૂ અચ કૌશતને શાહુ પુરૂ ધીન્ કુનન્દ
 કે નહીન્ બદૂ બારો દરૂગેક મબાદ
 કે ઊરા ન નહીન્ ફેરેતેતી બદાદ
 ગુનહુગારૂ બુદ બીજને તુરૂક નીચ
 વરા નીચ હમ બરૂ સરૂ આમદ કશીચ
 ૪૧૦ ખેરૂદરા શુનાનુ મરૂદ બીગાનહુ ગરૂત
 અઝાનુ પસ શનીદમ કે દીવાનહુ ગરૂત
 હમી બુદ તા ખીશતનરા બેકૌશત
 જહી અર્થ ગદન્દએ ફૂચ પેશત

તેણે ક્રમાવ્યું કે “તેના કાન અને નાખ પણ કાપી નીચે નાખે.”
 પછી તે પાછો થોડા ઉપર સવાર થયો.

અને હોકમ કરી ગયો કે “એને આ ગરમ રેતી ઉપરજ-રહેવા દેએ
 કે એ શરમનો આયો સુધ ભય.”

તેના નોકરોએ તેને આમડાંની દોરીથી પમથી માથાં સુધી બાંધી
 લીધા-ત્યારબાદ બીજાની ફરબારમાંથી રજુસિંગડાંના આવાજ નીકળ્યા.

એક દાંડી પીટનારા માહુયનાં લશ્કરની છાવણીમાં ફરો-તમ્બુએ તમ્બુ
 ફરી વળ્યો.

અને દાંડી પીટી કે “ઓ પોતાના રોકને મારનારા નોકરો!-તમારી
 જગ્યાએથી ખળસદાર બાહેર નીકળતા ના!

માહુય કે જેણે પોતાના પાદશાહ ઉપર દયા નહીં દેખાડી તેના
 જેવા હાલ તમારા થશે. તમોને કદી પણ કેટું આસરો મળશે નહીં.”

હવે માહુયનો એક ગોરાશ નામનો સરદાર હતો-કે જેનાથી માહુયને
 ધણીજ ખુસદાલી અને મગરૂરી હતી,

તે તે વખતે મરવના નેગેહબાન હતો-જ્યારે માહુય ખુવારી સાથ
 માર્યો ગયો,

ત્યારે તેનાં ખાન્દાને દીપાવનારા જેવા તેના વડા બેઠા માટે સોનેરી
 તાજ તૈયાર કરતો હતો.

જ્યારે માહુયનો દહાડો સીઆહ બન્યો-ત્યારે મરવમાં પણ એ તર-
 ફથી બીજાનના સવારો દાખલ થયા.

લડાઇ ચાલી અને પોકારો ઉઠ્યા-તે તમામ મુલક લડાઇ અને ગડ-
 બડ બરેહો થયો.

તે લડાઇમાં ગોરાશ માર્યો ગયો-અને તેનાં આખાં કુટુંબનો દહાડો
 બરગરેત થયો.

તેના ત્રણ બેટા લશ્કરમાં જોડાયલા હતા-તેમજ તે ત્રણે તખ્ત અને
 તાજ સાથના હતા.

તેજ જગ્યાએ એક મોટી આગ સળગાવી-અને તેમાં પેલા બાપને
 અને તેના ત્રણ બેટાઓને બાળી નાખ્યા.

તેનાં તોખમમાંથી દુન્યામાં કોઇ રહ્યા નહીં-એ રહ્યા તો તેને જે
 કાંઈયે ભયો તેણે હાંધીજ કાઢ્યો.

પુઝોગો તે કુટુંબ ઉપર લખત નાખે છે-અને પાદશાહને મારી
 નાખવા માટે પોતાના સર ઝીના બર્યાં બનાવે છે,

કે “તેની ઉપર લખત હોએ! અને એમ ના બનતું કે તું ઇન્સાફને
 ખાતેર તેની ઉપર લખત નહીં નાખે.”

પેલા તુર્કી બીજાન પણ ગુનેગારજ હતો-તેની જિંદગીનો પણ એવોજ
 અંત આવ્યો.

તેણે એવી તો અકલ ખોદી દીધી-કે મેં સાંભળ્યું કે ત્યાર પછી તે
 ગાંડો થઈ ગયો.

આવી દેવાનાપણીની હાલતમાં તે હતો, શેવટે તેણે આપધાત ક્રીધા-
 શાબાસ! ઓ વાંધી પીઠનાં આરમાન! શાબાસ!

તારીખે અન્નમે શાસ્નામ્.

શાહનામુ પુરં કરવાની તારીખ.

સર આમહ કુનુન કેરસએ ચલદગેઈ
અમાહે સેફદારુચ રૂએ એરુહ
કુનુન જીન સેપસ દઉરે દીમરુ યુવહ
સપુનુ ગોકૂતન અચ દીનો મેઝઅરુ યુવહ
એ હેઝરત શુદહ પન્જ હસતાહ બારુ
કે ગોકૂતમ મનુ ઇન નામએ શાહુવારુ
તને શાહુ મહમૂદ આબાહ બારુ
સરથ સપજ બાહા દેલથ શાહ બારુ
શુનાનથ સેતુદમ કે અન્દરુ નેહાનુ
સપુનુ માનહ અચ આરકારે નેહાનુ
મરા અચ યુઝોર્ગાન સેતાયેથ યુવહ
સેતાયેથ વરા દરુ ફેલાયેથ યુવહ
કે ભવીહ બાહા બેરહમન્દ મરુહ
હમીશહુ બકામે દેલથ કારુ કંરુહ
બહ માન્દમ ઇનુ નામહુરા યાહગારુ
બશથ બીવરુ અપયાતથ આમહ એ યાહ
અમાનમ સરુ આવરુહ ગોકૂતો શનીહ
થુ રૂએ જવાની બપીરી રસીહ
થુ ઇનુ નામવરુ નામહુ આમહ બપુનુ
એ મનુ રૂએ કેરવરુ બેશુહ પુરુ સપુનુ
હરાનુ કસે કે દારહ હોરીશ રાયો દીનુ
પસ અચ મરુપ બરુ મનુ મુનહ આફરીનુ
નમીરમ અઝીનુ પસ કે મનુ એન્દહુ અમ
કે તોખમે સપુનુશ પરામન્દહુ અમ
યુઝોર્ગાનો બા દાનેથ આબાહગાનુ
નેશરતન્દ યકુસરુ હમહુ રાયગાનુ
નેશરતન્દ નહારહુ મનુ અચ દુરુ શાનુ
તો ગોકૂતી યુદમ પીશ મચદુરુ શાનુ
એચ અહુસન્ત અઝીશાનુ નપુહ બહુરહુ અમ
એકકૂત અન્દરુ અહુસન્ત શાનુ બહુરહુ અમ
અઝાનુ નામવરુ નામદારને શહુરુ
અલી દીલમે બૂદલકૂરાત બહુરુ
કે હઝવારહુ કારમ બપુબી રવાનુ
હમી દારતન્દી બરઉશનુ રવાનુ
અબુએકુરે રબાકુ બેસ્થારુ ચીચ
બહીનુ નામહુ અચ મેહુતશનુ યાકૂત ચીચ
થુ યુઝહરત સાહ અચ બરમ શરતો પન્જ
ફેઝનુ કદમ અન્દીશએ દરો રન્જ
સરે બહરહાએ કાકનુ બરતહુ શુહ
વઘાનુ બન્દ રઉશનુ દેલમ બરતહુ શુહ
બતારીએ શાહાનુ નેયાચ આમદમ
બપીશ અખાહુ દીરસાચ આમદમ
સીએ પન્જ સાહ અચ સરાએ સેપન્જ
અસી રન્જ બોઈમ બઉઝમીર અન્જ

હવે માહ સફદારમદ અને અશીરાવંજ રાઝે-ચલદગેઈ પાદશાહની તવારીખ પુરી થઇ.

હવે પછી કોઇ બીબીબીજ સત્તા ચાલશે-અને માત્ર દીનધર્મ અને ઉપદેશાસનનીજ વાતો ચાલશે.

હિજરી સને ચારસો પુરે થયે હતા-કે મેં પાદશાહોની તવારીખ લખી પુરી કરી હતી.

પાદશાહ મહમૂદ સંદા તનફુરેત રહેજે-અને તેનો છવ આમા ખુશ રહેજે!

મેં તેના એવા ગુણ ગયા છે કે દુન્યામાં-તે સપુનેા ઝાહેરમાં તેમજ ખાતેનમાં હમેશે યાદ રહી જશે.

મોટા માણસો મારી તારીફ કરશે-તેથી તેની વખાણમાં ઉમેરો થશે.

કે તે દાનેશમંદ કવિ (ફિદોસી) અમર થયો!-કારણકે તેનાં (મુલ્તાનનાં) દિલ્લી ખાહેશ મૂળજ તેણે કામ કર્યું છે.

આ કેતાખ જેમાં મારી બેરેલી સાઠ હજાર બચતો સમાયલી છે-તે મારી પાછળની યાદગારી તરીકે હું તેને સોંપી બહુ છું.

ન્યારે મારી જવાનીનો બહાપો આવ્યો છે-ત્યારે હમાનાએ મારા ૪૧૧ કહેવા સાંભળવાનો પણ અંત લાવી મેલ્યો છે.

ન્યારે આ નામીથી તવારીખ પુરી થઈ-ત્યારે તમામ દુશમાં મારીજ વાત ચાલવા લાગી

જે માણસ હોરયાર, વિચારવંત અને દીનદાર હશે-તે મારા મંરવા બાદ મારી ઉપર દોઆ કરશે.

આ લખાણથી હું મરીશ નહીં, પણ અમર રહીશ-કારણકે દુન્યામાં મેં કવિતાનાં બીજ વાળ્યાં છે.

મેહનતના બદલાની કોઈ પણ આશા વગર મોટા મોટાએની અને દાનેશમંદ ચલદગેઈએ એક સલામ અળી.

હું તો ગયા તેઓનો નોકર હતો-અને તેથી તેઓથી દૂર જોતો બેઠો.

શાખાશી સિવાય તેઓથી બીજી કંઈએ મારે ફાલે આવ્યું નહીં-તેઓની શાખાશીના બેબીશી મારે પિતો ફાટી ગયો.

તે સલામાં બિરાજેલા નામવર શેહરીઓમાં-અબી દીલમ અને બૂફલક નામના સલાસદોએ તે કામમાં મોટો ભાગ લીધો હતો.

મારી તવારીખનાં લખાણોને તપાસી ગોઠવવાનું કામ ઘણી આદોશીથી ચલાવતા હતા.

આ તવારીખની નકલ કરવાનાં કામ માટે અબુબેક અને રબાકને મોટાં મોટાં માણસોથી મોટાં છનામે ભર્યાં હતાં.

ન્યારે મારી ઉમર પાંસટની ઉપર ગઈ-ત્યારે મળ્યાં દુઃખ અને સંક- ૪૧૨ ટમાં વધારો થયો.

આગળી પાદશાહી બહેશની બેલીઓનાં મોં બંધ થઈ ગયાં-અને તેથી મારો મુખી છવ દુઃખમાં પરિયો.

ઈરાનના પાદશાહોની તવારીખ મેં લખી છતાં મારી ઉપર ચુકલેસી આવી પડી-મારો વેરી કદ મારી સામે પાછો આવી ઉભો.

આ ગણ પાંચ દિવસની જિંદગી યુઝારવાની દુન્યામાં મોટી બહેશ લેવાની ઉમેદમાં પાંચીસ વર્ષ સુધી મેં યુઝગ રંજ બેચી છે.

સુ અરુણાદ કાદન્દ રન્ને મરા
નપુદ કાસેલી સીઓ પન્ને મરા
સુ સાલ્ અન્દર આમદ અલ્કારો ચક્ર
હમી ગીરે શીઆર અન્દર આમદ ફલક
મુસયને કતીખ અસ્ત અચ્ચ આલાદમાન્
કે અચ્ચ મન્ નખાલ્ક સપુન્ રાયમાન્
અચ્ચયમ પુશ પુશીરો સીઓ અર
અચ્ચ ચાકૂતમ જુગેશી પાઓ પર
નયમ આગલ્ અચ્ચ અસ્સો ફરુઓ અરાજ
હમી જલમ અન્દર મેયાને દવાજ
કુનૂન્ ઉમર નચલીકે હસતાદ શીદ
ઉમીદમ અચ્ચેઆર અરુણાદ શીદ

ન્યારે મારા દુશ્મનોએ મારી મેહનતની બરબાદી કીધી-ત્યારે મારાં
પાંત્રીસ વર્ષ ફાકટમાં ગયાં.

ન્યારે મારી હમર એકોતેર વર્ષની થઈ-ત્યારે ફરતાં આરમાને આજેજ
થઈ મારી કવિતાની પૂઠ ઊઠી.

સદગુણી ગ્રહસ્થામોનો એક ગ્રહસ્થ કુસેને કતીખ (વસનો હાકેમ)
છ-કે ને મારી બયતો ફાકટમાં માગતો નથી.

ખોરાક, પોરાક અને પેસા અને તેનાથી મળે છે-મારી જિંદગી તેનીજ
મદદથી યુગારું છું.

મારી આવક અને ખર્ચની મને કશી ખબર નથી-હું મારાં બિછા-
નામાં સુખ ચેનથી લોટું છું.

મારી હમર નહીંક એસીની થવા આવી હવે મારી જિંદગીની
હમેદ કાઈ રહી નથી.

છે ફિર્ઉસી આ તારું વિખ્યાત નામ
જગત ઊઠી ફિર્ઉસે તે લીધું કામ
શરીરે દદાયો તું નામે હયાત
સદા રહેલો આ તારી કીર્તિની વાત
કહે “શાદ ખાશ” આ જગીનો જમાન
કરે આફરીન તું ઉપર આસમાન
હમીરો બફેર્ઉસ બાએ તો બાદ!
રવાન તારું પુશ રહેલો બો નીકબાદ!

વૈશ્યુમ ૧૦ કુ. (એકકુ) સમાસ.

